

ජාතක ගාථා සන්නය.

ජාතක ගාථා සන්නය.

විවජ්ජන ඤෙඛරයමාන

ආ වා යයී

රාජමුරාදි පණ්ඩිතොත්තමයාණන් විසින්

කරන ලදී.

වැ ලි ගා ම

අග්‍රබෝධි විහාර පරිවෙණාධිපති

ආ වා යයී

බද්දේගම කීර්ති ශ්‍රී ධම්මරතනාභිධාන

මාතර හම්බන්තර දෙපළාතේ

ප්‍රධාන සඞ්ඝනායක සථවිර පාදයන් වහන්සේ

විසින්

ප්‍රතිසංස්කාරණය කරන ලදිණ

වෙනි [illegible].

ඩී. ඒ. සමරවික්‍රම ලොකුහෙට්ටි මහත්මයා

විසින්

වැ ලි ගා ම

සත්මිණ යන්ත්‍රාලයෙහි මුද්‍රණය කරවන ලදී.

1929

JATAKA GATHA SANNAYA

OR

A Paraphrase On Jataka-Stanzas,

BY

PUNDIT RAJAMURARI

REVISED AND EDITED BY

Baddegama Keertisri Dhammæratana

Chief High Priest

Of Matara And Hambantota Districts

PUBLISHED BY

D. A. SAMARAWICKRAMA LOKUHETTY

SATHMINA PRESS

WELIGAMA.

1929

නිවෙදනයයි.

ලොකසවාමී වූ අප සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් මහා කරුණාඥුතයෙන් දෙශනාකර වදළ සූත්‍රාභිධම්මවිනය සඞ්ඛ්‍යාත පිටකත්‍රය ධම්මය අතුරෙන් සූත්‍රපිටකයට අනතගීත බුදුකතිකායෙහි (කුදුගත් සඟියෙහි) **ජාතකගාථා** පාලියට සිංහල පදවී දැක්වීමෙන් හා ගැඹුරු අදහස් ඇති සමහර තැන්වල පිණ්ඩාර්ථය ලුහුඬු වශයෙන් ලිවීමෙනුත් පොලොන්නරු කාලයෙහි විසූ **ආචාර්‍ය්‍ය රාජමුනිදු** මහා පණ්ඩිතොත්තමයාණන් විසින් රචනාකරන ලද ප්‍රශස්ත අර්ථව්‍යාඛ්‍යානය **"ජාතක ගාථා සන්නය"** නම් විය.

පණ්ඩිත ජන සම්භාවනීය වූ මේ සන්නයෙන් බොහෝ ගාථා වල සන්න ඉන් මෙදැ තුර කරන ලද පොත්පත් ආදියට පණ්ඩිත යන් විසින් ගෙන තිබෙන බව පෙනේ. මෙය පුරුදුපුහුණු කරන ශාස්ත්‍රාගමාභිලාෂීන්ට "දම්පියා පුරාණ සන්න" "අභිධම්මාර්‍ථසඞ්ග්‍රහ පුරාණ සන්න" ආදිය මෙන් ආගම ධම්මය දැනගැනීමට අත්‍යන්තෝපකාරී වෙයි. එසේ නමුත් ඉතා බොහෝ කාලයක් මුලුල්ලෙහි හට ගෙන තිබුන ලිපිදෙස් අඩුවැඩි කම්වලින් ගැවසී ආකුලව පැවතුනේය. පොත් වැඩිගණනක් එකතුකර බැලුවත් ඒ ව්‍යාකුල තැන් එසේමය. සමහර ගාථාවල සන්න ගාථාවේ අදහසට නො ගැලපෙන ලෙසද, සමහර ගාථාවලට මුලුමනින් සන්න නැතුවද, සත්තක නිපාතයෙහි කොටසකටත් සමග අෂ්ටක නිපාතයටද නවක නිපාතයෙහිත් කොටසකටද සන්න නැතුව අඩුවී තිබුනේය. මෙසේ පැවති මේ පොත අඩුපාඩු තැන්වලට ගාථා දෙසිය ගණනක පමණ සන්න අටුවානුසාරයෙන් ලියා අඩුපාඩු ලිපිදෙස් තරමක් දුර සකස්කර පෝමී 60 කින් මුද්‍රණයට පමුණුවා නීම කරන්ට පුලුවන්විය.

මේ සන්නය යථොක්ත පණ්ඩිතයන් විසින් රචනාකර තිබෙන්නේ "දසක නිපාතය" අවසානයට පමණක් බව අපට ලැබුනුතාක් පොත්වලින් දැනගන්ට තිබේ. මෙහි ජාතක 450 ක් පමණ තිබේ. ගාථාවශයෙන් 1505 ක් පමණ තිබේ. ජාතකපෙළ සම්පූර්ණවෙන්ට ගාථා හයදහස් හයසිය හැටගණනක් ඇතිබව

පෙනෙයි. සන්න ලිවිවේ නැති ගාථා තව සන්දස් එකසිය හැට ගණනක් තිබෙන බව හැඟේ. ඉතුරු හරියට සන්න ලියා පුරාණ සන්නයට එකතු කිරීම ඉතා බැරෑරුම් වැඩකි. එසේ නමුත් මේ දෙශනාපාලියෙහි ඉතුරු වැඩි කොටසට සන්න ලියා මෙය සම්පූර්ණ කිරීමේ අනුසස් හා ශාසනොපකාරයත් සලකා යථාව කාශ පරිදි සන්න ලිවීමට පටන් ගෙන **එකාදසක** නිපාතයෙහි **මාතිපොසක** ජාතකයෙහි පටන් තරමක් දුර සන්න ලියා ගත යන්නෙමු. ඒ කොටසද මෙසේ ම වරකට පෝළිම දහයේ කලාපය බැහින්නිකුත් කරවීමට අදහස තිබේ.

මේ නිකුත් කළ රාජමූරාරි සන්න කොටස අඩුපාඩු තැන් සම්පූර්ණ කිරීමෙනුත් ලෙඛක දෙෂාපහරණයෙනුත් ඉතා පරිශ්‍රමයෙන් සකස්කර නිම වූ නමුත් තවත් සදෙස් තැන් ශෙෂව තිබිය හැකිය, එය ශාසනසම්පතිකාමී තැණවතුන් විසින් සලකා බලා අපවෙත නිවේදනය කළ හොත් විතීය වාරයෙහි දී තරමක් නිදෙස් ව ප්‍රකාශ කළ හැකිබව කරුණා සහගතව සැලකිය යුතුයි.

ශුඛිපත්‍රයක් හා ජාතක පටුනක්ද මේ කාණ්ඩයට යොදා ඇත. කාණ්ඩ හය එකට බන්දවාගන්න විට ජාතක පටුන මුලටත් ශුඛි පත්‍රය අගටත් යොදා ගතයුතුයි.

B. Keertissri Dhammaratana H. P.

Aggrabodhi Viharaya

Weligama.

25-6-29.

ඇමැතියකි රජමැතිරින් මිසින් කළ අර්ථවර්ණනාවට ඇතුළත් ජාතකවල

පටුන.

පිට.	අංකය.	ජාතකය.
1	1	අපණ්ණක ජාතකය.
,,	2	වණ්ණුපථ ජාතකය.
2	3	සෙරිව වාණිජ ජාතකය.
,,	4	චුල්ලසෙට්ඨි ජාතකය.
,,	5	තණ්ඩුල නාළි ජාතකය.
3	6	දෙවධම්ම ජාතකය.
,,	7	කණ්හාරි ජාතකය.
4	8	ගාමණී ජාතකය.
,,	9	මඛාදෙව ජාතකය.
,,	10	සුඛවිහාරී ජාතකය.
,,	1	**අපණ්ණක වර්ගයයි.**
5	11	ලක්ඛණ මිග ජාතකය.
,,	12	න්‍යග්‍රෝධ ජාතකය.
6	13	කණ්ඩින ජාතකය.
,,	14	වාතමිග ජාතකය.
,,	15	ඛරාදිය ජාතකය.
7	16	නිපල්ලත්ථ මිග ජාතකය.
,,	17	මාලුත ජාතකය.
8	18	මතඩාතතත ජාතකය.
,,	19	ආයාචිතභත්ත ජාතකය.
9	20	නාළපාන ජාතකය.
,,	2	**ශීල වර්ගයයි.**
,,	21	කුරුඛමිග ජාතකය.
,,	22	කුක්කුර ජාතකය.
10	23	හොජාජානීය ජාතකය.
,,	24	අජකලාප ජාතකය.
11	25	තිත්ති ජාතකය.
,,	26	මක්ලා මුඛ ජාතකය.
12	27	අභිණ්හ ජාතකය.
,,	28	නන්දිවිසාල ජාතකය.
,,	29	කණ්හ ජාතකය.
13	30	මූනිඛ ජාතකය.
,,	3	**කුරුඛම වර්ගයයි.**
,,	31	කුලාවක ජාතකය.
14	32	නාව ජාතකය.
,,	33	සම්මොදමාන ජාතකය.
,,	34	මච්ඡ ජාතකය.
15	35	වට්ටක ජාතකය.
,,	36	සකුණ ජාතකය.
,,	37	භීතතිර ජාතකය.
16	38	බක ජාතකය.
,,	39	නඤ්ඤ ජාතකය.
,,	40	ඛදිරඛාර ජාතකය.
,,	4	**කුලාවක වර්ගයයි.**
17	41	ලෝසක ජාතකය
,,	42	කාපෝත ජාතකය.
,,	43	වෙඨක ජාතකය.
18	44	මංසාද ජාතකය
,,	45	රොහිණී ජාතකය.
,,	46	ආරාමදූසක ජාතකය.
19	47	වාරුණී ජාතකය.
,,	48	වෙදබ්භ ජාතකය.
,,	49	නක්ඛත්ත ජාතකය.
20	50	දුම්මේධ ජාතකය.
,,	5	**අත්තඛාම වර්ගයයි.**
,,	51	මහාසීලව ජාතකය.
,,	52	චූළජනක ජාතකය.
21	53	පූණ්ණපාති ජාතකය.
,,	54	ඵල ජාතකය.
,,	55	පඤ්චායුධ ජාතකය.
22	56	කණ්හජාණ්ඩ ජාතකය.
,,	57	වාතාරිඤ්ඤ ජාතකය.
,,	58	නයෝ ධම්ම ජාතකය.
23	59	හෙරිවාද ජාතකය.
,,	60	සඛාධම්ම ජාතකය.
,,	6	**ඡද්දන්ත වර්ගයයි.**
,,	61	අසාත මන්ත ජාතකය.
24	62	අණ්ඩභූත ජාතකය.
,,	63	නඩ්ඩ ජාතකය.
25	64	දුරා ජාන ජාතකය.
,,	65	අනභිරති ජාතකය.
,,	66	මුදුලක්ඛණ ජාතකය.
26	67	ඒවඡඛ ජාතකය.
,,	68	සාසඤ්ඤ ජාතකය.
,,	69	විසවන්ත ජාතකය.
27	70	කුද්දාල ජාතකය.

(ලංකාගත)

පිට.	අංකය.	ජාතකය.
27	7	**සත්‍ත වගියයි.**
,,	71	වරණ ජාතකය.
28	72	සීලවනාගරාජ ජාතකය.
,,	73	සවවංකිර ජාතකය.
,,	74	රුක්ඛධම්ම ජාතකය.
29	75	මච්ඡ ජාතකය.
,,	76	අසංකිය ජාතකය.
30	77	මහාසුපින ජාතකය.
,,	78	ඉල්ලිස ජාතකය.
31	79	ඛරස්සර ජාතකය.
,,	80	හිමසේන ජාතකය.
,,	8	**වරණ වගියයි.**
,,	81	සුරාපාන ජාතකය.
32	82	මිත්තවින්ද ජාතකය.
,,	83	කාලකණ්ණි ජාතකය.
33	84	අත්ථාචාර ජාතකය.
,,	85	කිම්පක්ක ජාතකය.
34	86	සීලවීමංස ජාතකය.
,,	87	මඛාදේව ජාතකය.
35	88	සාරම්භ ජාතකය.
,,	89	කුහක ජාතකය.
35	90	අසාතරූපදූ ජාතකය.
,,	9	**අපායිමහ වගියයි.**
36	91	ලිත්ත ජාතකය.
,,	92	මහාසාර ජාතකය.
,,	93	විශ්වාස භෝජන ජාතකය.
37	94	ලොමහංස ජාතකය.
,,	95	මහා සුදස්සන ජාතකය.
,,	96	තෙලපත්ත ජාතකය.
38	97	නාම සිඛි ජාතකය.
,,	98	කූට වාණිජ ජාතකය.
,,	99	පරෙසහස්ස ජාතකය.
39	100	අසාතරූප ජාතකය.
,,	10	**ලිත්ත වගියයි.**
,,	101	පරෙසත ජාතකය.
,,	102	පණ්ණික ජාතකය.
40	103	වෙරි ජාතකය.
,,	104	මිත්ත වින්ද ජාතකය.
,,	105	දුබ්බල කාළ ජාතකය.
41	106	උදඤ්චනී ජාතකය.
,,	107	සාලිත්‍ත ජාතකය.
41	108	බාහිය ජාතකය.
42	109	කුණ්ඩපූව ජාතකය.
,,	110	සබ්බසංහාර ජාතකය.
,,	11	**පරෙසහස්ස වගියයි.**
,,	111	ගද්‍රභ ජාතකය.
43	112	අමරාදෙවි පඤ්හ ජාතකය.
,,	113	සිගාල ජාතකය.
,,	114	මිතවින්ති ජාතකය.
44	115	අනුසාසික ජාතකය.
,,	116	දුබ්බච ජාතකය.
,,	117	නිත්තීර ජාතකය.
45	118	වට්ටක ජාතකය.
,,	119	අස්සාලරාම ජාතකය.
,,	120	බන්ධන මොක්ඛ ජාතකය.
,,	12	**හංස වගියයි.**
46	121	කුසනාළි ජාතකය.
,,	121	දුම්මේධ ජාතකය.
,,	123	නඩගලීස ජාතකය.
47	124	අම්බ ජාතකය.
,,	125	සටාහක ජාතකය.
,,	126	අසිලක්ඛණ ජාතකය.
48	127	සඩ්ඩභුඤ්ජ ජාතකය.
,,	128	බිලාරවත ජාතකය.
,,	129	අග්ගික ජාතකය.
49	130	කොසිය ජාතකය.
,,	13	**කුසනාළි වගියයි.**
,,	131	අසම්පදාන ජාතකය.
50	132	පමගරු ජාතකය.
,,	133	ඝතාසන ජාතකය.
51	134	ඛාන සෝධන ජාතකය.
,,	135	චතුභය ජාතකය.
,,	136	සුවණ්ණහංස ජාතකය.
52	137	බබ්බු ජාතකය.
,,	138	ගොධ ජාතකය.
,,	139	උභතොභට්ඨ ජාතකය.

පිට.	අංකය.	ජාතකය.
53	140	ඛාස ජාතකය.
,,	**14**	**අසම්පදාන වග්ගයයි.**
,,	141	හොඩා ජාතකය.
,,	142	සිඟාල ජාතකය.
54	143	විසවන ජාතකය.
,,	144	නඩ්ගුළු ජාතකය.
55	145	රාධ ජාතකය.
,,	146	ඛාස ජාතකය.
,,	147	පුප්ඵරත්තා ජාතකය.
56	148	සිඟාල ජාතකය.
,,	149	එසුකාරී ජාතකය.
,,	150	සඛීල ජාතකය.
,,	**15**	**ඛත්තාරීස වග්ගයයි.**
,,	,,	එකක නිපාතය නිමවන ලදි
57	151	රාජෝවාද ජාතකය.
58	152	සිඟාල ජාතකය.
,,	153	සූකර ජාතකය.
59	154	උරග ජාතකය.
60	155	ගඟග ජාතකය.
,,	156	අලීනචිත්ත ජාතකය.
61	157	ගුණ ජාතකය.
62	158	සුහනු ජාතකය.
63	159	මොර ජාතකය.
,,	160	සීලවීම ජාතකය.
,,	**1**	**දුක්ක වග්ගයයි.**
64	161	ඉන්දසමානගොත්ත ජාතකය.
65	162	සන්ථව ජාතකය.
66	163	සුසීම ජාතකය.
,,	164	ගිජ්ඣ ජාතකය.
67	165	නකුල ජාතකය.
,,	166	උපසාළ්හක ජාතකය.
68	167	සම්බි ජාතකය.
,,	168	සඞ්ඛධම්ම ජාතකය.
69	169	අරඤ්ඤ ජාතකය.
,,	170	ඛාණුවිවඤ්ඤ ජාතකය.
,,	**2**	**සන්ථව වග්ගයයි.**

පිට.	අංකය.	ජාතකය.
70	171	කල්‍යාණ ධම්ම ජාතකය.
,,	172	දද්දර ජාතකය.
71	173	මඤ්ඤාවඤ්ඤ ජාතකය.
,,	174	දුතිය මඤ්ඤාවඤ්ඤ ජාතකය.
72	175	ආදිච්චුපට්ඨාන ජාතකය.
,,	176	කාලායවුඩ්ඪ ජාතකය.
73	177	තිණ්ඩුක ජාතකය.
74	178	කවිජ්ජ ජාතකය.
,,	179	සනධම්ම ජාතකය.
75	180	දුද්දද ජාතකය.
,,	**3**	**කල්‍යාණධම්ම වග්ගයයි.**
76	181	අසදිස ජාතකය.
,,	182	සඞ්ඛාමාවචර ජාතකය.
77	183	වාලෝදක ජාතකය.
,,	184	ගිරිදත්ත ජාතකය.
78	185	අනභිරති ජාතකය.
79	186	දබ්බිවාහන ජාතකය.
,,	187	චතුම්ඵට ජාතකය.
80	188	සීහචම්ම ජාතකය.
,,	189	සිහචම්ම ජාතකය.
81	190	සීලානිසංස ජාතකය.
,,	**4**	**අඤ්ඤ වග්ගයයි.**
82	191	රුහක ජාතකය.
,,	192	සිරිකාලකණ්ණි ජාතකය.
83	193	චුල්ලපදුම ජාතකය.
84	194	මණිචොර ජාතකය.
85	195	පඤ්චුපන්ථර ජාතකය.
,,	196	වලාහස්ස ජාතකය.
86	197	මිත්තාමිත්ත ජාතකය.
,,	198	රාධ ජාතකය.
87	199	ගහපති ජාතකය.
88	200	සාධුසීල ජාතකය.
,,	**5**	**රුහක වග්ගයයි.**
89	201	බඤ්ඤාගාර ජාතකය.
,,	202	සෙලිසිල ජාතකය.
91	203	ඛණ්ඩකවන්ත ජාතකය.
92	204	විරස ජාතකය.
,,	205	ගඛෙහයය ජාතකය.
93	206	කුරුඞ්ගමිග ජාතකය.

පිට.	අංකය.	ජාතකය.
,,	207	අඤ්ඤ ජාතකය.
94	208	සුංසුමාර ජාතකය.
95	209	ඛණ්ඩහාල ජාතකය
,,	210	කණ්ඩගල ජාතකය.
,,	6	**දළ්හ වගීයයි.**
96	211	සොමදත්ත ජාතකය
97	212	උච්චිඨ හත්ථ ජාතකය.
,,	213	තරු ජාතකය.
98	214	පුණ්ණනදී ජාතකය.
99	215	කච්ඡප ජාතකය.
100	216	මමඞ්ග ජාතකය.
,,	217	සෙග්ගු ජාතකය.
101	218	කුවවාණිජ ජාතකය.
102	219	ගරහිත ජාතකය.
103	20	ධම්මධජ ජාතකය.
,,	7	**බ්‍රහ්මණධම්ම වගීයයි.**
104	221	කාසාව ජාතකය.
,,	222	චුල්ලහංසිය ජාතකය.
105	223	පුටභත්ත ජාතකය.
106	224	කුම්භිල ජාතකය.
,,	225	ඛන්තිවණ්ණ ජාතකය
107	226	සොසිය ජාතකය.
198	227	ගුථපාන ජාතකය.
109	228	කාමනීත ජාතකය,
110	229	පලාසි ජාතකය.
111	230	දුතිය පලාසි ජාතකය.
,,	8	**කාසාව වගීයයි.**
112	231	උපාහන ජාතකය.
,,	232	විණාථූන ජාතකය.
113	233	විකිණ්ණ ජාතකය.
114	234	අසිතාභූ ජාතකය.
,,	235	වවජනඛ ජාතකය.
115	236	බක ජාතකය.
116	237	සාඛෙත ජාතකය.
,,	238	එකපද ජාතකය.
117	239	හාරිත ජාතකය.
18	240	මහාපිඞ්ගල ජාතකය.
,,	9	**උපාහන වගීයයි.**

පිට.	අංකය.	ජාතකය.
,,	241	සබ්බදාඨ ජාතකය.
119	242	සුනඛ ජාතකය.
120	243	ගුත්තිල ජාතකය.
,,	244	විනිච්ඡය ජාතකය.
121	245	මූලපරියාය ජාතකය.
122	246	තෙලොවාද ජාතකය.
,,	247	පාදඤ්ජලී ජාතකය.
123	248	කිංසුකොපම ජාතකය.
124	249	සාලූක ජාතකය.
,,	250	සපි ජාතකය.
,,	10	**ශාඛාල වගීයයි.**
125		දුකනිපාත සන්නයයි.
126	251	සංඛපල ජාතකය.
,,	252	නිලමුඤ්ඤ ජාතකය
128	253	මණිසාණ්ඩ ජාතකය.
129	254	කුණඩක කුවිඤ සිඹව ජාතක
130	255	සූක ජාතකය.
131	256	ජරුදපාන ජාතකය.
132	257	ආදිසමුඛ ජාතකය.
133	258	මඤ්ඤාතු ජාතකය
134	259	නිරිටවඤ්ඡ ජාතකය.
135	260	දූත ජාතකය.
,,	1	**සඞ්ඛපඤ්ඤ වගීයයි.**
136	261	පදුම ජාතකය.
137	262	මුදුපාණි ජාතකය.
138	263	චුල්ලපලෝභන ජාතකය.
139	264	මහාපලාද ජාතකය.
140	265	බ්‍රහ්මජ ජාතකය.
141	266	වාතගහ සිඹව ජාතකය.
142	267	සකීටක ජාතය.
143	268	ආරාම දූසක ජාතකය.
144	269	සුජාත ජාතකය.
145	270	උදූක ජාතකය.
,,	2	**සොණ්ඩ වගීයයි.**
146	271	උදපානදූසක ජාතකය.
147	272	ව්‍යග්ඝ ජාතකය.
148	273	කච්ඡප ජාතකය.
149	274	ලෝල ජාතකය.
150	275	රුචිර ජාතකය.

පිටු.	අංකය.	ජාතකය.
151	276	කුරුධම්ම ජාතකය.
152	277	රෙමඝ ජාතකය.
153	278	මඝිය ජාතකය.
154	279	සතපත්ත ජාතකය.
155	280	පුටදූසක ජාතකය.
,,	281	අඛාතතර ජාතකය.
156	282	සෙයාංස ජාතකය
158	283	වඩ්ඪකී සූකර ජාතකය.
,,	284	සිරි ජාතකය.
159	285	මණිසූකර ජාතකය.
160	286	නාලුක ජාතකය.
161	287	ලාභගරු ජාතකය.
162	288	මච්ඡුප්පාත ජාතකය.
163	289	නානාවජ්ඣ ජාතකය.
164	290	සිලවීමංසන ජාතකය.
,,	291	භද්‍රඝට ජාතකය.
165	292	සුපත්ත ජාතකය.
166	293	කායවිචජ්ඣ ජාතකය.
167	294	ජම්බුඛාදක ජාතකය.
168	295	අන්න ජාතකය.
169	296	සමුද්ද ජාතකය.
170	297	කාමවිලාප ජාතකය.
171	298	උම්මග්ග ජාතකය.
172	299	කොමාය ගුත්ත ජාතකය.
173	300	වංක ජාතකය.

,, 5 කුම්භ වග්ගයයි.

,, තිකනිපාත සංඝායයි.

175	301	චුල්ලකාලිඛ ජාතකය.
176	332	මහාඅලංඝාරොහ ජාතකය.
178	303	එකරාජ ජාතකය.
179	304	දද්දර ජාතකය.
180	305	සීලවීමංස ජාතකය.
181	306	සුජාත ජාතකය.
183	307	පලාස ජාතකය.
184	308	ජව සකුණ ජාතකය.
185	309	ජවන ජාතකය.
186	310	සය්හ ජාතකය.

පිටු.	අංකය.	ජාතකය.

,, 1 චිවර වග්ගයයි.

187	311	දුවිමඤ්ඤ ජාතකය.
188	312	කණ්හ මඤ්ඤිය ජාතකය.
189	313	ඛන්තිවාදී ජාතකය.
190	314	ලොහකුම්භි ජාතකය.
191	315	මාංස ජාතකය.
192	316	සස ජාතකය.
193	317	මහාරෙදා ජාතකය.
194	318	කරවෙර ජාතකය.
195	319	නිත්තිර ජාතකය.
196	320	සුවණ්ණ ජාතකය.

,, 2 සුවිමඤ්ඤ වග්ගයයි.

197	321	කුවිදූසක ජාතකය.
198	322	දද්දභ ජාතකය
199	323	බ්‍රහ්මදත්ත ජාතකය.
200	324	චම්මසාටක ජාතකය.
201	325	ගොධ ජාතකය.
202	326	කුක්කුරු ජාතකය.
203	327	කාකාති ජාතකය.
205	328	අනනුසොචිය ජාතකය.
206	329	කාළබාහු ජාතකය.
207	330	සීලවීමංස ජාතකය.

,, 3 කුවිදූසක වග්ගයයි.

208	331	කොකාලික ජාතකය.
210	332	රථලඨී ජාතකය.
211	333	ගොධ ජාතකය.
213	334	රාජොවාද ජාතකය
214	335	ජම්බුක ජාතකය.
215	336	බ්‍රහ්මදත්ත ජාතකය.
216	337	පිඨ ජාතකය.
217	338	ථූස ජාතකය.
218	339	බාවෙරු ජාතකය.
220	340	විසය්හ ජාතකය.

,, 4 කොකිල වග්ගයයි.

221	341	කණ්හදීපි ජාතකය.

පිට.	අංකය.	ජාතකය.
222	342	වානර ජාතකය.
223	353	කුණාලී ජාතකය.
224	344	අඛෙවාර ජාතකය.
226	345	ගජතුම්බ ජාතකය.
227	346	කොසම්බ ජාතකය
228	347	අයකූට ජාතකය.
229	348	අරඤ්ඤ ජාතකය.
230	349	සංකිච්චදසා ජාතකය.
231	350	දෙවතාපඤ්හ ජාතකය
,,	5	සුචිකුණ්ඩල වග්ගයයි.
,,		චතුක්කනිපාත සන්නයයි.
233	351	මණිකුණ්ඩල ජාතකය.
234	352	සුජාත ජාතකය.
236	353	ධොනසාඛ ජාතකය.
238	354	උරග ජාතකය.
239	355	සත ජාතකය
241	353	කාරණ්ඩිය ජාතකය.
243	357	ලට්ඨකිඤ ජාතකය.
245	358	චුල්ලධම්මපාල ජාතකය.
246	359	සුව සකුණිග ජාතකය.
247	360	සුසෙසාණ්ඩි ජාතකය.
,,	1	මණිකුණ්ඩල වග්ගයි.
249	361	වඤ්ඤාරොහ ජාතකය.
250	361	සීලවීමංස ජාතකය.
252	362	සිරි ජාතකය.
253	363	අගිගුණ්ඩිය ජාතකය.
255	364	ගුත්තිල ජාතකය.
256	365	සාත්‍රිය ජාතකය.
258	366	තචසාර ජාතකය.
259	367	මිත්තවින්ද ජාතකය.
260	368	පලාස ජාතකය.
,,	2	වඤ්ඤාරොහ වග්ගයයි.
262	369	දීඝිතිකොසල ජාතකය.
263	370	මිගපොතක ජාතකය.
265	371	මූසික ජාතකය.
267	372	චුල්ලධනුග්ගහ ජාතකය.
268	373	සංඛපාන ජාතකය
,,		රජවූ වරි තම් ජාතක සත්‍යයේ පඤ්චනිපාත ය නිමි.
270	374	අච්චාරිය ජාතකය.
273	375	සෙත සකුණ ජාතකය.
275	373	දරිමුඛ ජාතකය.
277	377	නෙරු ජාතකය.
279	378	ආසංක ජාතකය.
281	379	මිත්තවින්ද ජාතකය.
287	380	සිරිකාලකණ්ණි ජාතකය.
289	381	කුක්කුට ජාතකය.
291	382	ධම්මද්ධජ ජාතකය.
293	383	නාමසිද්ධි ජාතකය.
,,	1	අච්චාරිය වග්ගයයි.
295	384	ඛරපුත්ත ජාතකය.
295	385	සූචි ජාතකය.
298	386	තුම්බිල ජාතකය.
301	387	සුවණ්ණහංසවක ජාතකය.
30	388	මච්ඡක ජාතකය.
305	389	ධජවිහේඨන ජාතකය.
307	390	කිසපුප්ඵ ජාතකය.
309	391	විස්සාසභ ජාතකය.
310	392	වඩ්ඩකි ජාතකය.
312	393	සංඛ ජාතකය.
,,	2	සෙනක වග්ගයයි
,,		ඡවිඤ නිපාතයයි.
315	394	කුක්කු ජාතකය.
317	395	මනෝජ ජාතකය.
319	396	සුතනු ජාතකය.
3 0	320	ගිජඣ ජාතකය.
323	397	දබ්භපුප්ඵ ජාතකය.
326	398	දසණ්ණක ජාතකය.
329	397	සත්තුභස්ත ජාතකය.
331	398	අඩ්ඩසෙක ජාතකය.

පිට.	අංකය.	ජාතකය.
333	399	සාපි ජාතකය.
336	400	බඤ්ඤබ්‍රහ්ම ජාතකය
,,	1	කුක්කුට වග්ගයයි.
338	401	ගණ්ඩාර ජාතකය.
340	402	මහාසාපි ජාතකය.
343	403	කුම්භකාර ජාතකය.
346	404	දළ්හධම්ම ජාතකය.
348	405	සොවදඤ්ඤ ජාතකය.
351	406	සුසීම ජාතකය
352	407	කොසම්බි ජාතකය.
354	408	බ්‍රහ්මදත්ත ජාතකය.
356	409	ජාගර ජාතකය
361	410	කුම්මාසපිණ්ඩ ජාතකය.
363	411	පරන්තප ජාතකය.
,,	2	ගණ්ඩාර වග්ගයයි.
,,		සත්තක නිපාත යයි.
366	412	සාවත්‍ථි ජාතකය.
368	413	අත්‍ථසන්ධි ජාතකය.
370	414	සුලසා ජාතකය
374	415	සුමඞ්ගල ජාතකය.
377	416	ගඞ්ගමාල ජාතකය.
380	417	චෙතිය ජාතකය.
382	418	ඉන්ද්‍රිය ජාතකය.
385	419	ආදිත්‍ත ජාතකය.
387	420	අඤ්ඤ ජාතකය.
389	421	දීපි ජාතකය.
,,	1	සත්තක නිපාතයයි.
,,		අට්ඨක නිපාතයයි.

පිට.	අංකය.	ජාතකය.
390	422	ඝතාසන ජාතකය.
394	423	සොසම්බ ජාතකය.
397	424	මහාසුව ජාතකය.
398	425	චුල්ලසුව ජාතකය.
401	426	නාරිත ජාතකය.
403	427	පදකාවක ජාතකය.
405	428	ලොමසඤ්ඤප ජාතකය.
409	429	වණ්ණාරෝහ ජාතකය.
411	430	හත්‍ථිපාලක ජාතකය.
414	431	සම්මෝද ජාතකය.
416	432	පූතිමංස ජාතකය.
418	433	නිග්‍රෝධ ජාතකය.
,,		නවක නිපාතයයි.
422	434	චතුමාර ජාතකය.
425	435	චතුපොසථ ජාතකය.
428	436	සඞ්ඛ ජාතකය
431	437	චුල්ලබෝධි ජාතකය.
436	438	සාඞ්ඝභේදපායන ජාතකය.
438	439	නිග්‍රෝධ ජාතකය.
441	440	ඛණ්ඩහාල ජාතකය.
443	441	මහාධම්මපාල ජාතකය.
448	442	කුක්කුහ ජාතකය.
451	443	මච්චුකුණ්ඩල ජාතකය.
454	444	බිලාර කොසිය ජාතකය.
456	445	චණ්ඩකාවා ජාතකය.
460	446	තුරිපඤ්ඤ ජාතකය.
464	447	මහාමඞ්ගල ජාතකය.
467	448	ඝත ජාතකය.
,,		දසක නිපාතය නිමි.

ජාතක ගාථා සන්නය.

නමො තස්ස භගවතො අරහතො
සම්මා සම්බුද්ධස්ස.

1 අපණ්ණකං ඨානමෙකෙ දුතියං ආහු තක්කිකා,
එතදඤ්ඤාය මෙධාවී තං ගණ්හෙය යදපණ්ණකන්ති.

එකෙ, (බොධිසත්වාදී) සමහර පණ්ඩිතවරයෙනෙක්; අපණ්ණකං, අවිරුද්ධවූ; ඨානං, කාරණය; ආහු, කියති; තක්කිකා,(තමතමන් ගේ උත්ප්‍රේක්ෂායෙන් අයුක්තාර්ථය කල්පනා කරන්නාවූ) තාර්කිකයෝ; දුතියං, (සාපරාධවූ)දෙවෙනි කාරණය; ආහු, කියති; මෙධාවී, නුවණැත්තේ; එතං, මේ (විරුද්ධාවිරුද්ධවශයෙන් සිටි) කාරණය; අඤ්ඤාය, දැන; ඤං, යමක්; අපණ්ණකං, අවිරුද්ධ; තං, එය; ගණ්හෙය, ගන්නේය.

1 අපණ්ණක ජාතකයයි.

2 අකිලාසුනො වණ්ණුපථෙ ඛණන්තා
උදඛණෙ තත්ථ පපං අවින්දුං,
එවං මුනී විරියබලූපපන්නො
අකිලාසු විඤ්ඤ හදයස්ස සන්තිං.

අකිලාසුනො, (කොසීද්‍යරහිතයන්දුරුව) ආරබ්ධවීර්‍යවිත් උතුම යෝ; උදඛණෙ, "උද"යනු නිපාතය;-අඛණෙ, (මනුෂ්‍යසංචාර සථානවූ) අනාවතිභූම්ප්‍රදෙශඇති; වණ්ණුපථෙ, වාලුකාපථයෙහි හෙවත් වැලිඇතිමගැ; ඛණන්තා, (භූමිය) ඛණනය කරන්නාහු; තත්ථ, ඒවාලුකාපථයෙහි; පපං,(පියමානත්වයෙන් පායයිකියනලද)ජලය; අවින්දුං, ලදහ; එවං, එපරිද්දෙන්; විරියබලූපපන්නො, වීර්‍යශෛත්‍යකායබල ඥානබලයෙන් යුක්තවූ; අකිලාසු, (කොසීද්‍යරහිත) වීර්‍යවන්වූවූ; මුනි, තපස්වියතෙම; හදයස්ස සන්තිං, විසතය හවදෘෂ්‍යරූපයනවද ශීතලභාවකරණයෙන් ශාන්තිනමවූ (ඛ්‍යානවිදර්‍ශිකා අභිඥ අහිත් මාගී සංඛ්‍යාත) ආර්‍ය්‍ය ධර්‍මය; විඳ, ලබන්නේය.

2 වණ්ණුපථ ජාතකයයි.

3 ඉධ වෙ ඝි නං වීරාඛෙයි යඛ්ඛමස්ස නියාමතා,
චිරං සුඛං අනුභවපස්සති සෙරිවා යංවාණිජෝ'යි.

සඞ්ඝමජ්ඣෙ, සඞ්ඝමජ්ඣගව; නියාවතං, ප්‍රතිනියතවූ; තං, ඒස්‍රොතආප
ත්තිමාඝිගය; ඝි,යම්හෙයකින්; ඉඛ,මෙඝි; විරාඛෙසි වෙ, ඉදින් (වියදී
නොකිරිමෙන්වැරදවූයෙකිනම්; (නොපැමිණියෙහි නම්); චිරං,බොහෝ කලක්;තුම්, තෝ; අනුතපෙයසි, (ශොචනාදි වශයෙන්) තැවෙන්නෙහි නොහොත් වියදී නොකිරිමෙන් ආයදී මාඝියෙන් වැරදි හෙයින් බොහෝ කලක් නරකාදියෙහි දුක් අනුභවකොට තැවෙන්නෙහි; කා පරිද්දෙන්ද යත්? සෙරිවාණං'ව වාණිජෝ, සෙරිව නම් වෙළඳ තෙම යම්සේද එමෙනි—සෙරිව නම් වාණිජයා යම්සේ ලක්ෂයක්වටිනා සඞ්ඛණිකාපාත්‍රය ලදින් ඒප්‍රතිලාභයට වියදී නොකොට ඒවස්තුවෙහුදු පිරිහී තැවිනේද, එපරිද්දෙන් තෝද මාවැනි වියදීවත්වූ බුදුකෙනකුන්ගේ ශාසනයෙහි මහණදම් පුරා ඝිඝිප්‍රතිලාභයට වියදීව නොකොට තැවෙන්නෙහි, යනුභාවයි.

3 සෙරිවවාණිජ ජාතකයයි.

---

4 අපපකෙන'පි මේඛාවී පාහතෙන විචක්ඛණෝ,
සමුද්ධාපෙති අත්තානං අණුං අග්ගිං'ව සන්ධම'නෝ.

ඒවඞ්ඛණෝ, වෙළඳමෙහි දක්ෂවූ; මේඛාවී, ප්‍රාඥතෙම; අපපකෙනපි පාහතෙන, සවල්පවූද බඩුමිළයෙන්; සමුද්ධාපෙති අත්තානං, (ධනයෙක් උපායෙන් මහත් ධනයද යශසද උපදවා) තමන් (එහි) ඉහිටුවයි; ඒ කෙසේදයත්? සන්ධමං, (මුඛවාතයෙන්) පිඹ දල්වන්නාවූ; අණුං අග්ගිං ඉව, මදවූ ගින්නක් මෙනි.

4 චුල්ලවාණිජ ජාතකයයි.

---

5 කිමග්ඝති තණ්ඩුලනාළිකාය අස්සානමූලාය වදෙහි රාජ,
බාරාණසිං සන්තරබාහිරඤ්ඤං අයමග්ඝති තණ්ඩුලනාළිකා'හි.

රාජ, රජ්ජුරුවන්වහන්ස; අස්සානං, (පන්සියයක්) අසුන්ගේ; මූලාය, මිලපිණිස; තණ්ඩුලනාළිකාය, සහල්නැළියකින්; කිංඅග්ඝති, කුමක් අගනේදැයි; වදෙහි, කිවමැනවැයි(අස්වෙළඳතෙම රජහට කියේය; නැවත රජහුවිසින් විචාරනුලැබූ අග්ඝාපනිකතෙම) අයං තණ්ඩුලනාළිකා, මේ සහල්නැළිය; සන්තරබාහිරඤ්ඤං, (ප්‍රාකාරපරිඛෙපප්‍රමාණයෙන් බාදශයොජන සංඛ්‍යාත අන්තරයද ත්‍රිගව්‍යුත යෙ, ජනප්‍රමාණ රාජධානීමණ්ඩල සංඛ්‍යාත බාහිරයදැයි මෙසේ) අන්තරබාහිරයෙහිවූ; බාරාණසිං, (සියලු) බරණැස්රාජ්‍යය; අග්ඝති, අගනේ යයි කී.

5 තණ්ඩුලනාළි ජාතකයයි.

---

6 හිරිඔත්තප්පසම්පන්නා සුක්කධම්මසමාහිතා
සඤ්ඤතා සප්පුරිසා ලොකෙ දෙවධම්මාති වුච්චරෙ'නී.

හිරිඔත්තප්ප, (කායදුශ්චරිතාදීන් ශංකෝචනයයි කියනලද) හිරියෙහි ද (එසේම කාය දුශ්චරිතාදීන් භිනිහැසි කියනලද) අප්‍රත්‍යාශයන්ද; සම්පන්නා, (අවිකලවූ මෙකී යනලද ගුණවලයෙන්) සම්බිවූ; සුක්කධම්මසමාහිතා, (මෙකී හිරිඔතප්පදෙක ආදිකොට ඇති චාතුර්භූමික ලෞකිකලෝකොත්තර සංඛ්‍යාත) කුශලධර්මයෙන් සමන්විතවූ; සඤ්ඤතා, (කායකර්මාදීන් ශාන්තවූ හෙයින්) ශාන්තතම්වු; සප්පුරිසා. (ක්ෂාන්තාදිගුණයෙන් යුක්තවූ) සත්පුරුෂයෝ; ලොකෙ, සත්ත්වලොකයෙහි; දෙවධම්මාති, (රාජාදිවූ සම්මුතිදෙවතාවන්ගේද සවාභාවික, කොත්පත්ති ඇති උත්පත්ති දෙවතාවන්ගේද ඍද්ධිගුණයෙන් විශුද්ධි දෙවතාවන්ගේද යන මේ ත්‍රිවිධ) දෙවතාවන්ගේ ධර්මයයි; වුච්චරෙ. කියනුලැබෙත්.

6 දෙවධර්ම ජාතකයයි.

---

7 පුත්තොත්‍යාහං මහාරාජ තවං මිං පොස ජනාධිප,
අඤ්ඤං'පි දෙවො පොසෙති කිඤ්චු දෙවො සකං පජන්තිං

මහාරාජ, මහරජ; තෙ, තාගේ; අහං, මම; පුත්තොත්‍යා, (ආත්මජ) පුත්‍රයයි; ජනාධිප, ජනප්‍රධානය; තවං, තෝ; මං, මා; පොස, රක්‍ෂාකර; දෙවො, දෙවිතෙම; අඤ්ඤං'පි, අන්‍ය (අඟබඩාදීවූ මනුෂ්‍ය යන්ද හස්ත්‍යශ්වාදීවූ තිරශ්චීහත) යන්ද; පොසෙති, පොෂණය කරයි; කිඤ්චු සකං පජං, සවකීය ප්‍රජාවවූ මා කුමක් හෙයකින් පොෂණය නොකරන්නේදැයි කියේය–"කිඤ්චු" යන නිපාතය නිඝූවී අනුග්‍රහාර්ථ දෙක්හි වැටෙයි එසේහෙයින් තොපට පුත්‍රවූ මා රක්‍ෂා නොකරන්නාවාදැයි. කීමෙන් නිඝූවද අන්‍යයන් රක්‍ෂා කරන්නාවා දැයි කීමෙන් අනුග්‍රහයද ප්‍රකාශ කළෝ.

7 කඪහාරි ජාතකයයි.

---

8 අපි අතරමානානං ඵලාසාව සම්පජ්ජති,
විපක්කබ්‍රහ්මචරියායාම් එවං ජානාහි ගාමණී'නී.

අතරමානානං, (නුවණැත්තවුන්ගේ අවවාදයෙහි සිට තුරිතා නොව උපායක්‍රමයෙන්) කර්මාන්තයෙහි ප්‍රයුක්තයන්ට; ඵලාසා, ප්‍රාප්ති.

නවු ප්‍රයොජනයෙහි) ආශාව නොවෙහාත් ආශාඵලය; සම්පජ්ඣති එව, සමාඛ්‍යේව්මය; විපඤ්ඤ බ්‍රහ්මචරියොයම්, (දුනාම් ප්‍රියවචනසමානාත් මතා සංඛ්‍යාත බ්‍රහ්මචර්‍යාමූලකවූ යශස් සම්පත්තින්ද මුහුකුරුවා සිටි බැවින්) පරිපඤ්චවූබ්‍රහ්මචර්‍යා ඇතිවීමේ; ගාමණී, ග්‍රාමණීය; එවං, මෙසේ; ජානාති, දනු–"අපි"යනු නිපාතයි. "ගාමණී" ශබ්දය ග්‍රාම ජ්‍යෙෂ්ඨයන් කෙරෙහිදු සම්පත්ත ශ්‍රේෂ්ඨයන් කෙරෙහිදු වැටෙයි. මෙතැන්හි "ගාමණී" යනුයෙන් තමන් සම්පත්තජ්‍යෙෂ්ඨභාවයින් ආචාර්‍යීය කොට තමන්වම ආමන්ත්‍රණය කළේ.

8 ගාමණී ජානකයයි.

---

9 උත්තමඩගරුහා මයහා ඉමෙ ජතා වියොහරා,
පාතුහූතා දෙවදූතා පබ්බජ්ජා සමියො මමා'ති.

මයහං, මාගේ; උත්තමඩගරුහා, (සියලු අඩහප්‍රත්‍යඩගයන්ට උත්තමයයි කියනලද සිරස්හි ජාත හෙයින්) උත්තමඩගරුහනම්වූ; වොහරා,(පලිතොත්පාදයෙන් ත්‍රිවිධ)වයස හැරගන්නාවූ; ඉමෙ, වොහු, (මේ නරකෙස්හු); ජතා, ජතයහ; දෙවදූතා, මෘත්‍යු මාරයාගේ දූතවූ නොවෙහාත් දෙවතාවෙකුවැනි දූතයෝ; පාතුහූතා, ප්‍රාදුර්භූතවූහ (එළැස්සෙයින්); මම, මාගේ; පබ්බජ්ජා, ප්‍රව්‍රජ්‍යාවට; සමියො, කලැයි.

9 මඛාදව ජානකයයි.

---

10 යේ අඤ්ඤෙ න රක්ඛන්ති යො ච අඤ්ඤෙ න රක්ඛති,
සවෙ රාජ සුඛං සෙති කාමෙසු අනපෙක්ඛවා'ති.

යේ, යම්පුද්ගලයකු; අඤ්ඤෙ, සෙසු බොහෝ පුද්ගලයෝ; නරක්ඛන්ති,රක්ෂානොකරෙද්ද; යොච,යමෙක්;අඤ්ඤෙ, සෙසු බොහෝ පුද්ගලයන්; නරක්ඛති,රක්ෂානොකෙරේද; රාජ,මහරජ; සෙ, ඒපුද්ගලතෙම්; කාමෙසු අනපෙක්ඛවා, (වස්තුකාමක්ලේශකාමයන්හි) අපෙක්ෂාවක් නැතිව; වෙ, එකාන්තයෙන්; සුඛං සෙති, (හුදකලාව කාය විවෙක චිත්තවිවෙක) සැපයෙන් යුක්තව වාසය කරන්නේය—හුදක් ගණනය කරනකන් නොවෙයි මෙබඳු පුද්ගලතෙම සියලු ඊර්ෂ්‍යාපථයෙහි සැපසේ කල්යවන්නේය, යනු භාවයි.

10 සුඛවිහාරී ජානකයයි.

1 අපණ්ණක වර්ගය.

---

11 භොති සීලවතං අත්ථෝ පටිසන්ථාරවුත්තිනං,
ලක්ඛණං පඨස ආයතනං සුනිසඞ්ඛපුරක්ඛතං,
අථ පඨසසි'මං කාළං සුවිහිනං'ව සුනි ඛී'ති.

සීලවතං, සිල්වත්වූ හෙවත් ආචාරසම්පන්නවූ; පටිසන්ථාරවුත්තිනං, (ඛෝමාම්ෂවශයෙන් විවිධවූ) පටිසන්ථාරයම ප්‍රවෘත්තිකොට ඇත්තවුන්ට; අත්ථෝ, අගිවෘඩි; භොති, වන්නේය; සුනිසඞ්ඛ, ඛුබු සමූහයා විසින්; පුරක්ඛතං, පුරස්කෘතවූ; ලක්ඛණං, ලක්ෂණ(මෘග)යා; ආයතනං, එන්නහු; පඨස, බල; අථ, ඉක්බින්තෙත්; සුනිඛි, නැයන් විසින්; සුවිහීනං එව, විශෙෂශයන් හිනවූම; ඉමං කාළං, මේ කාළ(මෘග)යා; පඨසසි, බලව—ශීලාදුනෙකගුණාඩ්‍යයෙන් යුකා ලක්ෂණයන් බැඳුවකීයා පිරිවරා එනපරිදිද කිසි ගුණවිශෙෂයක් නැති කාළයා බැඳුවකී විරහිතත්වයට පැමිණ එකලාව එන පරිදිද බල වයි බොධිසත්වයෝ මෘගඩෙනුවට නියොග කෙරෙත්.

11 ලක්ඛණ ජාතකය යි.

---

12 නිග්‍රොධමෙව සෙවෙය්‍ය න සාඛමුපසංවසෙ,
නිග්‍රොධස්මිං මතං සෙය්‍යෝ යඤ්ඤව සාඛස්මිං ජීවිතන්‍යති.

නිග්‍රොධමේව සෙවෙය්‍ය, (ප්‍රත තෙපි වේවා අනිඩෙක් වේවා තමහට වැඩකැමැත්තේවීනම්) න්‍යග්‍රොධ මෘගරාජයාණන් වහන්සේම භජනය කරන්නේය; සාඛං න උපසංවසෙ, ශාඛමෘගරාජයා කරා නොළඟින්නේය; සාඛස්මිං, ශාඛනම් මෘගරාජයා සමීප යෙහි; යඤ්ඤව ජීවිතං, යම් ජීවත්වීමෙක් ඇද්ද; (එයවඩා) නිග්‍රොධ ස්මිං මතං සෙය්‍යෝ, න්‍යග්‍රොධ මෘගරාජයාණන් වහන්සේගේ පාද මූලයෙහි වැදහෙව් මියයාම උතුම් වන්නේයි.

12 න්‍යග්‍රොධ මෘග ජාතකය යි.

---

13 ඛිරත්ථු කණ්ඩිනං සල්ලං පුරිසං ගාළ්හවේධිනං,
ඛිරත්ථු තං ජනපදං යත්ථි'ත්ථි පරිණායිකා;
තෙවා'පි ධිකකිකා සන්තා යෙ ඉත්ථිනං වසංගතා'ති.

කණ්ඩිනං, කණ්ඩිනය යන නම්ඇති; සල්ලං, අනුප්‍රවෙශනාදියෙන් සල්‍යනම් ශරයඇති; නොහොත්: කණ්ඩිනං, කාණ්ඩඇති; සල්ලං, (ශල්‍යනම්වූ) ශරය ඇති; ගාළ්හවෙධිනං, දැඩිකොට විදිනාවූ; පුරිසං, පුරුෂයාව; ඛිරත්ථු, නිශ්‍රුත්වා; යත්ථ, යම් ජනපදයෙක්හි;

ඉඤ්ජි, සඤ්ඤක් නොවෙමි; පරිණායිකා, (ඒගෙවය්යෙහි සිව) සංඛාත කරන්නිද; තං, ඒජනපදයට; නිරහපු, නිරුදුවේවා; යෙ, යම්මක්; ඉඤ්ජිතං, සඤ්ඤේ; විසං, විඤ්ඤාණයට; ගතා, ගියෝද; තෙවා'පි සන්තා, ඒසත්තයෝද; ධිකඛිකා, නිඤ්ඤිතයහ—මේ ගාථාවෙන් නිඤ්ඤිත වස්තුන් තුන්දෙනකු දුක්වූහ, යනු අභිප්‍රායයි.

13 කණ්ඩින ජාතකයයි.

---

14 න කිරජ්ජි රසෙහි පාපියෝ ආවාසෙති වා සපත්තවති වා,
වාතමිගං ගෙහනිස්සිතං වසම්පනෙසි රසෙහි සඤ්ඤයෝ'හි.

ආවාසෙහි වා, (නිරන්තරවාසයෝනවූ) ආවාසයෙහිද; (ඡඤ්ඤරාගය); පාපියෝ, ලාමකය; සපත්තවති වා, මිත්‍රසපත්තයෙහිද (ඡඤ්ඤරාගය); පාපියෝ, ලාමකය; (ඒදෙනැත්හි ඡඤ්ඤරාගයටවඩා), රසෙහි: (මධුරාම්ලාදි ජිහ්වා විඤ්ඤයවූ) රසයෙහි ඡඤ්ඤරාගය; පාපියෝ, පාපතරය; න අජ්ඣගිර, (ඊටවඩා අධික ඡඤ්ඤරාගයෙක්) නොම ඇත්ල; (එසේමැයි,) ගෙහනිස්සිතං, ගහනස්ථානය ආශ්‍රිතවූ; වාතමිගං, වානමෘගයා; සඤ්ඤයෝ, සඤ්ඤයනම් උද්‍යානපාලතෙම; රසෙහි, රසයෙන්; විසං, (තමාගේ) විසය බවට; ආනෙසි, පැමිණවී.

14 වාත මෘග ජාතකයයි.

---

15 අට්ඨඞ්ගුරං ඛරාදියෙ මිගං වඞ්කා'නිවඞ්කිනං,
සන්තහි කලාහ'නිඤ්ඤනත්තා න නං ඔවදිතුඤ්ඤහෙ'හි.

ඛරාදියෙ, ඛරාදියනම් තැනැත්තිය; අට්ඨඞ්ගුරං, අවකුරුක් ඇති; වඞ්කා'නිවඞ්කිනං, මුලින් වක්වූ අංඇති හෙයින් වඞ්කානිව ඞ්කයයි කියනලද; සන්තහි කලාහි, සපත්තඅවවාදකාලයෙන්; අඤ්ඤත්තං, ඉක්මුණු; නං, ඒමෘගයාට; ඔවදිතුං, අවවාද කරන්ට, න උඤ්ඤහෙ, උත්සාහ නැත්තෙමි.

15 ඛරාදිය ජාතකයයි.

---

16 මිගං නිපල්ලපමනෙකමායං
අට්ඨඞ්ගුරං අඞ්ගරහනා'ව පාසිං,
එකෙන සොතෙන ජමා'ඤ්ඤසන්තෙනා
ජනි කලාහ'යි හොති ගාගිඤ්ඤයෙඤ්ඤා,නි.

නිපල්ලපථං, (දෙඇලයන් හා සෘජුවදූසි මෙසේ) ත්‍රිවිධ සයනය කරන්නාවූ; අඤ්ඤකඛ්‍යං, බොහෝ මාඝ ඇති; අථ්‍ය බුරං, අවකුරුක් ඇති; අඩ්ඩරත්තා 'වපාසිං, ඔඩ්ඩරාත්තියෙහි බොන්නාවූ; මිගං, (මාගේබැනණුවූ) මෘගයා; (නොයෙක් මෘගඛ්‍යම් යහපත්කොට ඉගැන්වීම්) ඒ ඝකසේදයත්? එසෙන සොතෙන, ගවවූ එක්නාසිනා ශ්‍රොතඝකින්; ඡම්මා, පොළවට; අඤ්ඤතෙනා, ආයාසඝරතේ; ඡඟි කලාඟි, ඡවිකලාවෙන්, භාගිනෙයෙය්‍යා, (මාගේ) බැනණුතෙම, අයිහොති, (වැද්ද) ඩඩි; නොඝහාත්; ඝොති, පින් විතිය; භාගිනෙයෙය්‍යා, (මාගේ) බැනණුතෙම; ඡඟි, ඡවිකලාවෙන්; කලාඝති, ව්‍යාධයා; (වචාකෙරේ)— එහි ඡවිකලානම් පාදයන් සතර ඳනා ප්‍රසාරණය ඝොට එකපාඝඪියකින් ශරීරය, කුරයෙන් තෘණ පාංශු ඛණනය, ජිහ්වා නිඤ්ඡාමඝන, උදරයාගේ සොපාඝාසියට පැමිණවීමය, මූත්‍ර පුරිෂ දෙඳනාගේ විසර්ජන, බාහ්‍ය වාත සන්නිරුම්භනය, ඝනමේ සයෙන් හෝ වැද්ද විසින් අල්වාගෙන අභිමුඛව අදනා කලද, නැවත ඔබට දමාපියන කලද, වමැලයට දමාලන කලද, දකුණැලයට දමාලන කලද, උඩට නඟාලන කලද, තඹා යට හෙළාලන කලදැයි, මේ සතැන්හි හෝ ඉතා පාඨවූ වැදහෝ නා කලද, හේ ඡවිකලානම් වන්නේය.

16 නිපල්ලප මිග ජාතකඋයි.

---

17 කාළෙ වා යදි වා ජුණ්හ යදූ වායති මාලුතෝ,
වාතජානි ඛි සීතානි උණ්හාසු මපරාජිතා'ති.

කාළෙ වා, කෘෂ්ණ පක්ෂයෙහිද; යදිවා; නොඝහාත්; ජුණ්හ, ශුක්ලපක්ෂයෙහිද; (යනමම් දෙපක්ෂයෙහි) යදූ; යම් කලෙක්හි; මාලුතෝ, (පූර්වාදිදිගින් යුක්ත) මාරුතය; වායති, හමාද, (එසමයෙහි ශීතවේ) කුමක් හෙයින්ද යත්? සීතානි, (යම්හෙයකින්) ශීතයෝ; වාතජානි ඛි; වාතජයෝද එහෙයින්; එව, මෙඟිලා; උණ්හා, (සිංහ ව්‍යාඝ්‍ර තෙපි) දෙඳනම; අපරාජිතා, නොපැරදවූහු,

17 මාලුත ජාතකයයි.

---

18 එවඤෙ සත්තා ජානෙයයුං දුක්ඛා'යං ජාතිසම්භවෙවා,
න පාණෙ පාණිනං හඤ්ඤුං පාණඝාතී හි සොචති, ති.

අයං, මේ; ජාති, (ඒ ඒ තන්හි) උතපත්තියද; සම්භවෙවා, වැඩීමද; දුක්ඛා (ජාත්‍යාදී දුඃඛයන්ට කාරණා හෙයින්) දුඃඛයයි; සත්තා' සත්වයෝ, වෙ, ඉදින්; එවං, මෙසේ, ජානෙයයුං. (පරවධකරන්නේ ජාතිසම්භවයෙහි එඩලබන්නේයයි) දන්නාහුනම්; පාණෙ, ප්‍රාණියෙක්; පාණිනං, ප්‍රාණියන්හු, න හඤ්ඤුං, හිංසා නොකරන්නේය; හෙවත් නොනසන්නේය. කුමක් හෙයින්දයත්? ඔ, යම් හෙයකින්; පාණඝාති, ප්‍රාණවිනාශකරන්නේ; සොචති, (නරකාදියෙහි) සොඩ කරන්නේද එහෙයින්සත්වයෙක් සත්වයන්හු දිවි නොගළවන්නේයි

18 මයඤ්හත්ත ජාතකයයි.

---

19 සචෙ මුසෙව පෙච්ච මුසෙව මුච්චමානෙ හි බජ්ඣසි *,
නහෙවං ධිරා මුච්චන්ති මුත්ති බාලස්ස බන්ධනා.

සචෙ, ඉදින්; මුසෙව, (තෝ මින්) මිදෙනු කැමැත්තෙහිවිනම්; පෙච්ච මුසෙව, (යම්සේ) පරලෙවිහි (කර්මබන්ධනයෙන් නොබැඳේද එපරිද්දෙන්)මිදෙව; මුච්චමානෙහි; ප්‍රාණවධාදී දුශ්චරිතකොට දැන් මිදෙන්නෙහිද, බජ්ඣසි, (මතුපාපපාශයෙන්) බැඳෙන්නෙහිය; (එහෙයින්) ධිරා, නුවණැත්තෝ; එවං, මතු පාපපාශයෙන් නොමිදෙන පරිද්දෙන්; නහි මුච්චන්ති, නොමිදෙන්; බාලස්ස, අඥානයාගේ, මුත්‍යි, (ප්‍රාණවධකොට) මුක්තියය; බන්ධනා, බැඳීමයි-යමෙක් ප්‍රාණවධකොට අනන්තරයෙන් මිදේද හේ පරලොව පාපපාශයෙන් නොමිදෙන හෙයින් මිදුණත් බැඳුණානම් වෙයි-යන අභිප්‍රායයි.

19 ආසංසිනඤ්හත්ත ජාතකයයි.

---

20 දිසවා පදමනුත්තිණ්ණං දිසවානොතරිතං පදං,
නළෙන වාරිං පිවිස්සාම නෙව මං තං වධිස්සසී'ති.

අනුත්තිණ්ණං, ගොඩට නොනැඟි; පදං, පියවර; දිසවා, දැක; ඔතරිතං, දියවබට; පදං, පියවර, දිසවාන, දැක; නළෙන; බටනළින්;

---

* බජ්ඣතී-මුද්‍රිත ජාතකඨ කථා.

වාරිං, ජලය; පිවීයසාම, බොමුහ; තුවං, තෝ; මං, මා; නෙව වධිස්සසි, නොමවධකෙරෙහි-පිල ඔසාරා ඇවිද ගොඩින් දියට බට පියමුත් නැඟිපිය නැතිහෙයින් යැපෙන්ධිෂ්ඨිත විලෙකැයි දැන බට දණ්ඩක් ඇගන පාරමිතා ධර්මයන් සිහිකොට පිඹ ගැවනැතිකොට වානර සෙනාව හා එක්ව ගොඩගිඳ පැන්පුන-යනු අභිප්‍රායයි.

21 නළපාන ජාතකයයි.

2 ශීල වග්ගයයි.

---

21 සූතමේතං කුරුඞ්ගස්ස යං තුවං සෙපණ්ණී සෙය්‍යසි,
අඤ්ඤං සෙපණ්ණිං ගවේසාම් න මේතෙ රුච්චතෙ ඵලන්ති.

සෙපණ්ණි, එම්බා ඇද්දෙම්ට රුකා; තුවං, තෝ; යං, යම්හෙයකින්; සෙය්‍යසි, (ඉදිරියෙහිපල) විසුරුවන්නෙක් වූයෙහිද; එතං, මේ කාරණය; කුරුඞ්ගස්ස, කුරුඞ්ග මෘගයා විසින්; සූතං, දන්නාල දී නොහොත්; කුරුඞ්ගස්ස, කුරුඞ්ගයාගෙට; සූතං, ප්‍රකටය; අඤ්ඤං, අනික්; සෙපණ්ණිං, සෙපණ්ණිරුකකට; ගවේසාම්, යමි; තෙ, තාගේ; ඵලං, ඵලය; මේ, මට; න රුච්චතෙ, නොරුස්නේය—මෙසේ වෘක්ෂ ව්‍යාජයෙන් ව්‍යාධයාහට කියා ගසයටට නොපැමිණ මගැහියහ, යනු අභිප්‍රායයි.

21 කුරුඞ්ග මාග ජාතකයයි.

---

22 යෙ කුකකුරා රාජකුලම්හි වඩ්ඪා
කොලෙය්‍යකා ච ඵණබලූපපන්නා,
තෙ මෙ න වජ්ඣා මයමස්ම වජ්ඣා
නා 'යං සඞ්ඝවා දුබ්බලඤාතිකා'යන්ති.

වණ්ණබලූපපන්නා, වර්ණයෙන් හා කායබලයෙන් යුක්තවූ; කොලෙය්‍යකා, රාජකුලයෙහි ජාතවූ; රාජකුලවංශි, රජගෙයි; වඩ්ඪා, වැඩියාවූ; යෙ කුක්කුරා, යම් බලුකෙනෙක් ඇද්ද; තෙ ඉමෙ, හේමේ (සඤ්ඤාමිකවූ රක්ෂාසහිත) බල්ලෝ; න වජ්ඣා, අවධ්‍යයහ(වධයට සුදුස්සෝ නොවෙති); මයං, අපි; වජ්ඣා අසම, වධ්‍යාර්හවූමිහ; අයං, මේ වධය; සඞ්ඝවා න, ප්‍රබල වධනම් නොවේ; අයං, මේ වධය; දුබ්බල ඤාතිකා, දුර්වල වධනම්වේ.

22 කුකකුර ජාතකයයි.

---

23 අපි පසෙන සෙමානො සලෙලහි සලලිකතො,
සෙයේ‍යා'ව වළවා සොජො යුඤ්ඤ මඤ්ඤු'ව සාරථි'නි.

සලෙලහි, ශරයෙන්; සලලිකතො, විදිනාලද; (එහෙයින්ම) පසෙසන, එක පාශර්‍වයෙන්; සෙමානො අපි, හෝනාදවු; හොජො'ව, හොජජනීයවූ ජාතිසෙඤ්ඤවයාඉ; වළවා, බලුඛ්කාශවයාට වඩා; සෙයේ‍යා, උතුම්; සාරථි, සාරථිය; මං එව, මාම; යුඤ්ඤ, යොද-රථාචායර්‍යය විද්කා දුර්ලභව හොත්තාවූ මම්ම ශ්‍රෙෂ්ඨයෙමි නා යොදන්නට පටන්ගත් නොනික්මුණු අශ්වයා හැර මාම යුඛයට යොදයි, යනු අභිප්‍රායයි.

23 හොජාජානිය ජාතකයයි.

---

24 යදා යදා යත්ථ යදා යත්ථ යත්ථ යදා යදා,
ආජඤ්ඤා කුරුතෙ වෙගං භායන්ති තත්ථ වාළවා'නි.

යදා යදා, (පූර්‍වාහ්නාදි) යම් යම් කලෙක්හි වේවයි; යත්ථ, සඞ්ග්‍රාමාදිවූ යම්තැනෙක්හි වේවයි; යදා, යම්ක්ෂණයෙක්හි වේවයි; යත්ථ යත්ථ, යම් යම් යුඛ්මණ්ඩලයෙක්හි වේවයි; යදා යදා, යම් යම් කලෙක්හි වේවයි නෙවත් ප්‍රහාරලබ්ධ කාලයෙහිද අලබ්ධකාලයෙහිද; ආජඤ්ඤා අභිප්‍රාය දන්නා ඝ්‍රලුවූ උතුම් සෙන්ධවයාම; වෙගං, ව්‍යායාම ය; කුරුතෙ, කෙරේද නෙවත් වීර්‍යකිරීමට ප්‍රාරම්භකෙරේද; නත්ථ, එහිලා නෙවත් උත්තම අයවරත්නය ප්‍රයුක්තඝාතල්හි; වාළවා, බලුං කාශ්වයෝ; භායන්ති, පිරිහෙත්; නෙවත් උත්තමාශ්වයා හා එක්ධුර යෙක්හි දිවිය නොහෙත්, එහෙයින් මාම යොදව, යනු අභිප්‍රායයි.

24 ආජඤ්ඤ ජාතකයයි.

---

25 අඤ්ඤමඤ්ඤෙහි හිත්තෙහි අසසං පායෙහි සාරථි,
අච්චාසනාසස පුරිසො පායාසස්'පි තපපති'නි.

සාරථි, රථපදනව; අඤ්ඤමඤ්ඤෙහි, අනික් අනික්; හිත්තෙහි, තොවකින්; අසසං, අශ්වයා; පායෙහි, පොව; පුරිසො, පුරුෂතෙම; අච්චාසනාසස, අත්‍යාසනයෙන්; (අධිකකොට කෑම කරණකොටගෙන) පායාසස්'පි, (ඇජීර්ණාදින් අභිසංසකෘත) මධ්‍යරපායාසයෙන්ද;

තප්පති, තෘෂ්ණාවේ –මෙහි "අවවාසනාසඝ, යනු කරණාර්ථයෙහි ෂෂ්ඨී යි, මේ තීර්ථයෙහි සන්තාන පානයෙහි නියුක්තවූ අගවන්තා දැන් අනික් අශුවඝයකුගේ සන්තානයෙන් අපවිත්‍රවූ තීර්ථයෙහි තමාගේ ශෘඞ්ගාර ත්‍වය හෙතුකොටගෙන සන්තානය නොකැමැත්තේය, එසේ නෙසින් අනික් තොවක නහවවයි, යනු අභිප්‍රායයි.

25 තිත්ථ ජාතකයයි.

---

26 පුරාණචොරාන වචො නිසම්ම
මහිලාමුඛො පොථයමානුචාරි,
සුසඤ්ඤතානං හි වචො නිසම්ම
ගප්පත්තමො සබ්බගුණෙසු අථා'හි.

මහිලාමුඛා, හස්තිනීවූව සදෘශහෙයින් නොහොත් අභිමුඛදර්ශනයෙන් හොබනා හෙයින් මහිලාමුඛනම්වූ ඇතු; පුරාණචොර, නං, පුරාණචෙතරයන්ගේ; වචො, රෞද්‍රතෙපුල; නිසම්ම, අසා; අනුචාරි, ඊට අනුව හැසිරෙන්නේ; නොහොත් ("අනුචාරි,, කියා පාඨගෙන); අනුචාරී, රෞද්‍රවචනයට අනුවූ ප්‍රවෘත්තිඇතිව; පොථයං, කොපයෙන් ශුණ්ඩාව ප්‍රහාරය දෙන්නේ; සුසඤ්ඤතානං, කාය වාක් සමාචාරයෙන් සුසංයතයන්ගේ; වචො හි, තෙපුල්; නිසම්ම, පරිඥාකොට අසා; ගප්පත්තමො, ගපෝත්තම තෙම; සබ්බගුණෙසු, (පුථිවියහි තමාගේ සන්හුන්) සියලුගුණයෙකි; අඤ, පිහිටියේයි.

26 මහිලාමුඛ ජාතකයයි.

---

27 නාලං කබළං පදාතවේ න ච පිණ්ඩං න කුසෙ න සංසිතුං,
මක්ඛෙමි අභිණ්හදස්සනා නාගො සිනෙහමකාසි කුකඤ්චරේ'හි.

කබළං, (දෙවයෙනි බතට පළමුකොට දෙන කටුකත්‍රෙගෙඡජ්‍යත්‍රෙන් යුකත) පිණ්ඩයෝ පදාතවේ, ගන්නට හෙවත් අනුභවකරන්නට; නාලං, නොපොහොසත; න ච පිණ්ඩං, පිඬුකොටගෙනා බතද ගන්නා ට නොපොහොසතා; න කුසෙ, තෘණද ගන්ට ඉහවත් අනුභව කරන්ට නොපොහොසත; න සංසිතුං, (නහවනෘව්ලගි)ශරීරය පීනනය කරන්වද නොපොහොසත; අභිණ්හදස්සනා, සතතදර්ශිනය හෙතුකොට ගෙන; නාගො, ඇත්තෙම; කුකඤ්චරේ, බල්ලෘකෙ

රෙහි; සිනෙහං අකාසි, සෙනහකෙලේයසි; මඤ්ඤමි, හඹිමි.-එහෙසින් ඒ ප්‍රේමකළ බල්ලා ගෙන්වා ශොකපහකරව යනු අභිප්‍රායයි.

27 අභිණ්හ ජාතකයයි.

---

28 මනුඤ්ඤමෙව භාසෙය්‍ය නාමනුඤ්ඤං කුදාචනං,
මනුඤ්ඤං භාසමානස්ස ගරුමභාරං උදද්ධරි,
ධනඤ්චතං අලබ්භාසි තෙන ච'ත්තමනො අහු'හී.

මනුඤ්ඤං එව, (පරුෂාදීන් දුරුකොට) මනොඥ වචනයක්ම; භාසෙය්‍ය, බණන්නේය; කුදාචනං, කිසිකලෙක්හිදු; අමනුඤ්ඤං, අමනොඥකොට; නභාසෙය්‍ය, (පරුෂාදීන් මිශ්‍රකොට) නොබණන්නේය; එසින් ප්‍රයෝජන කිම්දයත්? මනුඤ්ඤං, මනොඥකොට හෙවත් ප්‍රේමාන්විතකොට; භාසමානස්ස, බණන්නාහට; ගරුං,(සකට ශතප්‍රමාණ වශයෙන්) බරවූ; භාරං, (මහා)භාරය; උදද්ධරි, ඉදිරිය, නොහොත් තුබූතැනින් පෙරළා පිය; තං, ඒ බමුණා; ධනඤ්ච, වස්තුවද; අලබ්භාසි, ලැබ්බවිය; තෙන, එහෙයින්; අත්තමනො ච, සතුටු චූයේද; අහු,වී—"උදද්ධරි" කීතැන දකාර සංශ්‍රිතාහෙසින් ආගමවී.

28 නන්දිවිසාල ජාතකයයි.

---

29 යතො යතො ගරු ධුරං යතො ගම්භීරවත්තනී,
තදස්සු කණ්හං යුඤ්ජන්ති සම්මාසු තං වහතෙ ධුරන්හී.

යතො යතො, යම් යම් තැනෙක්හි; ධුරං, ධුරය; ගරු, බරද (සෙසු බලිවද්දෝ ඔසවන්නට නොපොහොසත්හුද); යත්‍ථ, යම් තැනෙක්හි; ගම්භීරවත්තනී, (දියඹ බොහෝ බැවින් හා විෂමවූ සිදුණුවුරු ඇතිබැවින්ද) ගැඹුරුවූ මාර්ගයෙක් වේද; තදා, එකල්හි; කණ්හං යුජන්ති,(සෙසුගොන් පහකොට)කණ්හනම් බලිවද්දා යොදත්; සො, හෙතෙම්; තං ධුරං, ඒ ධුරය; වහතෙ, උසුලන්නේසි; (අස්සු) නු නිපාතයි, යම් තැනෙක්හි ඉසිලුවමනා ධුරය බරවිනම් සකට මාර්ගය ගම්භීරවිනම් සෙසුගොන් පහකොට කණ්හනම් බලිවද්දා යොදති හේ ඒ යුගධුරය ඇද ගොඩ නබන්නේය, යනු භාවයි.

29 කණ්හ ජාතකයයි.

---

30 මා මුනිකස්ස පිහයි ආතුරන්නානි භුඤ්ජි,
අප්පාහාරූපකෝ භුසං බාද එතං දීඝායුලක්ඛණන්ති.

මුනිකස්ස, මුනිකනම් ශූකරයාගේ (භොජනය); මා පිහයි, නහ මික් ප්‍රාර්ථනා කරව; කුමක් හෙයින්ද යත්? ඒ මුනිකනම් ශූකර තෙම, ආතුරන්නානි, මරණාහාරය (තමාගට මරණ බත); භුඤ්ජි, කයි; අප්පාහාරූපකෝ, (මධ්‍යාහාරයට) උන්සාහ නොකොට; භුසං, තමා විසින් ලබනලද රඬු හෙවත් තෘණපත්; බාද, කව; එතං, මේ; දීඝායුලක්ඛණං, දීර්ඝායුෂ්කවීමට ලක්ෂණයයි.

30 මුනික ජාතකයයි.

———o———

3 කුරුඹ වගියයි.

31 කුලාවකා මාතලි සිම්බලියම්ං
ඊසා මුඛෙන පරිවජ්ජයස්සු,
කාමං වජ්ජම අසුරෙසු පාණං
මා ඉමෙ දිජා විකුලාවා අහෙසුන්ති.

මාතලි, මාතලි දිව්‍ය පුත්‍රය; සිම්බලිස්මිං, නිඹුල් වෙනෙහි; කුලාවකා, සුපණ්ණීපොතකයෝ (එළි හොවිති ඔවුන්); ඊසාමුඛෙන, රථ ගිඹියන්; පරිවජ්ජයස්සු, දුරුකරව; අසුරෙසු, අසුරයන් කෙරෙහි; පාණං. ප්‍රාණය; වජ්ජම, හරිමු; ඉමෙ දිජා, මේ සුපණ්ණීපොතකයෝ; විකුලාවා, විගතවූ කුලාවක ඇත්තාහු; මා අහෙසුං, නහමක් වෙත්වා– අසුරයන් අත මියමෝ නමුත් අප නිසා සුපණ්ණීපොතකයෝ රථයෙන් ඇදී නොමියෙත්වයි යන අභිප්‍රායයි.

31 කුලාවක ජාතකයයි.

———o§o———

32 රුදං මනුඤ්ඤං රුචිරාව පිට්ඨි
වෙළුරිය වණ්ණූපනිභා ච ගීවා,
ව්‍යාමම්පභානිව පෙඛුණානි
නවෙවන තෙ පිතරං නො දදාමීති.

රුදං, (මියුරුයා තාගේ) ශබ්දය; මනුඤ්ඤං, මනොඥය; පිට්ඨි ච, පිටද; රුචිරා, සිත්කලුය; ගීවා ච, ග්‍රීවාද; වෙළුරිය, මැවිදුහිඳ මාණි

කායෙහි; චරාණූපනිහා, චණ්ඩියහා සදෘශය; පෙඛණානි ච, පිංහා රයෝද; ව්‍යාමමත්තානි, ව්‍යාමමාත්‍රයහ; (මෙසේවූ රූපිවූවද) නවෙව න, (හයලජ්ජානැති) නාහ්‍යය හෙතුකොටගෙන; තෙ, තව; සීතරං, (මාගේ) දුව; නො දදාමි, නොදෙමි.

32 නවව ජාතකයයි.

———o§o———

33 සමෙමාදමානා ගවඡනහි ජලමාදය පකඛිනො,
යදා තෙ විවදිසසන්හි තදා එඡිනහි මෙ වසනහි.

පකඛිනො, (වටු)පක්ෂීහු; සමෙමාදමානා, (විවාදනොකරන්නාහු) සමගිවූවාහු; ජලං, දැල; ආදාය, (නහා) ඇරගෙන; ගවඡනහි, යෙති; තෙ, ඒ පක්ෂීහු: යදා, සම්කලෙක්හි; විවදිසසන්හි, විවාද කෙරෙද්ද; තදා, එකල්හි; මෙ, මාගේ; වසං, වශයට; එඡිනහි, එති—එදවස් උන්හැමදෙන හැරගෙන යී සතුටු කරවමි, යන අභිප්‍රායයි.

33 සමෙමාදමාන ජාතකයයි.

———o§o———

34 න මං සීතං න මං උණහං න මං ජලසමිං බාධනා,
යව මං මඤඤතෙ මචඡි අඤඤං සො රනියා ගතොති.

මං, මා; සීතං, ශීතය; න, බාධනය කරන්නේ නොවෙයි; මං, මා; උණහං, උෂ්ණය; න, බාධනය කරන්නේ නොවෙයි; මං, මා; ජල සමිං, දැලෙනි; බාධනං, බැඳීමද; න, බාධනය කරන්නේ නොවෙයි, (වැළි පිඩානම්)කිමිදයන්? යව, යම්හෙයකින් නොහොත් යම්බඳුවූ, මං, මා; (නොදක්නාවූ) මචඡි, මත්ස්‍ය ධෙනුතොමෝ; සො, හේ(මා ගේ) මත්ස්‍යයා; අඤඤං, අනික් මත්ස්‍යධෙනුවක සමීපයට; රනියා; කාමරතිය පිණිස; ගතො, නියේයයි; මඤඤතෙ, සිතාද; අහෝ මේසිය ලූ දුකට වඩා මා පෙළන්නේය, යනු අභිප්‍රායයි.

34 මචඡි ජාතකයයි.

———o§o———

35 සනති පකඛා අපතනා සනති පාදා අවඤචනා,
මාතා පිතා ච නික්ඛනතා ජාතවෙද පටික්කමාහි.

පක්ඛා, (මාගේ) පක්ෂපත්‍රයෝ; ඤාති, ඥාතීහු; පිතුමානියහ; අපතනා, ආකාශගමනයට අශක්‍යයහ; පාදා, පාදයෝ; සත්ථි, ඇත්තාහ; අවසඤ්ඤා, වචනයකොට යන්නට හෙවත් පියවරනවිනින් යන්ට අසෝ ග්‍යයහ; මාතා, (මාගේ)මෑණියෝද; පිතා ච, (මාගේ) පියාණෝද; නික්ඛන්තා, (මාහැර)ගියහ; ජාතවේදා, ජාතවේදය; පටික්කමි, පහවෙව් හෙවත් නවතුව නැවත නොනැහැසි ජාතවේදයට ත්‍රිනාගකළේ,

35 වට්ටක ජාතකයයි.

---

36 යං නිස්සිතා ජගතිරුහං විහඞ්ගමා සඞ්ඝං අග්ගිං පමුච්චති
දිසා භජථ වක්කඞ්ගා ජාතං සරණතෝ භයන්ති.

යං ජගතිරුහං, යම් වෘක්ෂයක්; විහඞ්ගමා, පක්ෂීහු; නිස්සිතා, ආශ්‍රය කළෝද; සෝ අයං, ඒ මේ වෘක්ෂයතෙම; අග්ගිං, ගිනි; පමුච්චති, හරණේය; වක්කඞ්ගා, වක්‍රවූ ග්‍රීව හා පක්ෂ ඇතිහෙයින් වක්කඞ්ග නම්ලද පක්ෂීනි; දිසා, දිගුන්; භජථ, සෙවනය කරව්; සරණතෝ, සරණස්ථානයෙන්; භයං, භය; ජාතං, උපනි; යම්හෙයකින් සරණ ස්ථානවූ වෘක්ෂයෙන් ගිනි මහද එහෙයින් නැති ඔව් යනු අභිප්‍රායයි.

36 සකුණ ජාතකයයි.

---

37 යෙ වඞ්ඪපචායනති නරා ධම්මස්ස කොවිදා,
දිට්ඨෙව ධම්මෙ පාසංසා සම්පරායෙ ච සුග්ගතිනති.

ධම්මස්ස, (වෘඩාපචායන) ධර්ම්යෙහි; කොවිදා, දක්ෂවූ; යෙ, යමෙක් තුමූ; වඩං, (කුලවෘඩ ගුණවෘඩ වයොවෘඩ තුන්දෙනා කෙරෙන්)ගුණවෘඩ වයොවෘඩ දෙදෙනාහට; අපචායනති, පූජාකෙරෙද්ද (ඔහු;) දිට්ඨෙව ධම්මෙ, මෙම ආත්මභාවයෙහි; පාසංසා, ප්‍රශංසාවට හෙති; සම්පරායෙ ච, (මෙලොව හැර යායුතු) පරලෝකයිද; සුගතිං, සුගතියට යන්නාහුයි.

37 නිග්‍රෝධ ජාතකයයි.

---

38 ත්‍වාවඤ්ඤනිකතිපඤ්ඤ, නිකත්‍යා සුඛමේධති,
ආරාඛෙති නිකතිපඤ්ඤ, බකො කක්කටකාම්වාති.

නිකතිපඤ්ඤ, වචාබුද්ධිඇත්තේ; නිකත්‍යා, (තමාගේම)වචා වෙන්; අවඤ්ඤනං, අත්‍යන්තයෙන්; සුඛං, සුව; න එධති, නොවඩා

භෙවත් නිත්‍යයෙන් කිසි සුවයෙක්හි නොපිහිටා; නිකතිපසඤ්ඤ, සංකෙරාවිකා භාවයෙන් හික්මුණු ප්‍රඥාඇති පුරුෂතෙම; ආරාධෙති, තමාට හයක්) ආරාධනා කරන්නේයි හෙවත් ලබන්නේයි; කෙසේද යත්? සාකච්ඡාවකා, කතුඵවාකෙරෙන් ත්‍රිවාවෙහදයට පැමිණි, බකා ඉව, කොකු මෙනි-යම්සේ බකයා තමාගේ වචාබුඹින් කකීට කයා සකසරන් ත්‍රිවාවෙහදයට පැමිණ විනාශයට නියේද ඔහුමෙන් සමෙක් ශාස්ත්‍රවෘත්ති ඇත්තේ වීනම් එබදු විනාශයට පැමිණෙයි සේයි.

38 බක ජාතකයයි.

---

39 මඤ්ඤ සොවණ්ණමයා රාසි සොවණ්ණමාලාච නඳකෝ,
යපා දාසෝ ආමජ්ජනෝ යිතෝ ථුල්ලානි ගජ්ජතියි.

ආමජ්ජනෝ, කුලජාතදාසියගේ පුත්වූ; නඳකෝ, නඳකනම්වූ; දාසෝ, දාශතෙම; යපා, යම්තැනෙක්හි; යිතෝ, සිටියේ; ථුල්ලානි, පරුෂකාම; ගජ්ජති, ගර්ජනාකෙරේද හෙවත් බෙණේද; සොවණ්ණමයා, ශොභනවූ වර්ණසාමාන්‍යයෙන් (සඵණ්ණ රජතාදින්) නිවීන තනවූ; රාසි, රාශියද; සොවණ්ණමාලා ච, සවණ්ණමාලාද; එපා; මෙතැන්හියයි; මඤ්ඤ, හගිම්, "යපා" යනුබලා "එපා" යනු අධ්‍යාහාරයි.

39 නඳ ජාතකයයි.

---

40 කාමං පතාමි නිරයං උඛපාදෙ අවංසිරා,
නානරියං කරිස්සාමි හණ පිණ්ඩං පටිගණ්හාහි.

උඛපාදෙ, ඌධඵපාද වූයෙමි; අවංසිරෝ, අධඃකෘත හිස්ඇත්තෙම්; කාමං, එකාන්තයෙන්; නිරයං, (අඛාරකාසු සඞ්ඛ්‍යාතවූ) නරකයෙහි; පතාමි, හෙමි; (එතකුදුවුවත්) අනරියං, (ආර්‍යයන් විසින් නොකරනලද අදූන අශීලාදි) අනාර්‍යක්‍රියාවක්; න කරිස්සාමි, නොකරන්නෙමි; හණ, එබැවින්; පිණ්ඩං, පිඬුකොට කැමහෙතුකොට ගත පිණ්ඩයයි කියනලද බත; පටිගණ්හ, පිළිගනු මැනවි.

40 ඛදිරඞ්ගාර ජාතකයයි.

---

4 කුලාවක වර්ගයයි.

---

41 යො අපකාමස්ස හිතානුකම්පිනො
ඔවජ්ජමානො න කරොති සාසනං,
අජියා පාදමොලුබ්භ
මිත්තකොව්‍ය සොචති'හි.

අපකාමස්ස, අහිවෘඩිකැමැත්තාවූ; හිතානුකම්පිනො, හිත යෙන් අනුකම්පා කරන්නාහුගේ; සාසනං, අනුශාසනය; ඔවජ්ජමානො, අවවාද කරණු ලබන්නාවූ; යො, යමෙක්; න කරොති, නො කෙරේද;(එසේවූ පුරුෂයෙකු) අජියා, එළියගේ; පාදං, පය; බලුබ්භ, එල්බගෙන; මිත්තකොව්‍ය, මිත්තවින්දකයා පරිද්දෙන්; සොචති, ශොක කරන්නේයි.

41 ලොඝක ජාතකයයි.

———o§o———

42 යො අපඛාමස්ස හිතානුකම්පිනො
ඔවජ්ජමානො න කරොති සාසනං,
කපොතකස්ස වචනං අකත්වා
අමිත්තහත්ථත්තගතොව සෙනියි.

පූර්වාඛ්‍යය යටයි අර්ථය; කපොතකස්ස, කපොතකයාගේ; වචනං, වචනය; අකත්වා, නොකොට; අමිත්තහත්ථත්තගතොව, අමිත්‍රවූ සුදයාගේ හස්තපථයට ගියාවූ කාකයා මෙන්; සෙති, (ව්‍යසනප්‍රාප්තවම) හෝනේයි.

42 කපොත ජාතකයයි.

———o§o———

43 යො අපඛාමස්ස හිතානුකම්පිනො
ඔවජ්ජමානො න කරොති සාසනං,
එවං සො නිහතො සෙති
වෙළුකස්ස යථා පිතා'හි.

මෙහිදු පූර්වාඛ්‍යය යටකි අර්ථ ඇත්තේය—යමෙක් මෙක් යන පරිද්දෙන් අවවාද කතීන්ගේ වචනයෙහි නොහික්මිනිද, සො, එසේවූ පුරුෂයෙකු; වෙළුකස්ස, වෙළුකන්‍ගම් සඤ්ඤාගේ; පිතා, පියතෙමේ; යථා, යම්සේද; එවං, එපරිද්දෙන්; නිහතො, නහවූයේ; සෙති, හෝනේයි.

43 වෙළුක ජාතකයයි.

———o§o———

44 සෙය්‍යා අමීතෙනා මනියා උපෙතා
නනෙ'ව මිතෙනා මනිවිපහිනො,
මකසං වධිස්සනති හි එලමූලෙ
පුත්තෙනා පිතු අබ්භිදා උත්තමඞ්ගහති.

මනියා, ප්‍රඥාවෙන්; උපෙතො, යුක්තවූ; අමිතෙනා, අමිත්‍රතෙම; සෙය්‍යො, උත්තමය; මිති, ප්‍රඥාවෙන්; විපහිනො, විප්‍රහීනවූ; මිතෙනා, මිත්‍රතෙම; නතු එව, නොම උතුම කුමක් හෙයින්ද යත්? එලමූලෙ, එලමූලයවූ; (ජඞ්ඝවූ) පුත්තෙනා, පුත්‍රතෙම; මකසං, මදුරුවා; වධිස්සනති හි, මරම්යි; පිතු, පියාගේ; උත්තමඞ්ගං, උත්තමාඞ්ගය; අබ්භිදා, පැළී.

44 මකස ජාතකය යි.

---

45 සෙය්‍යා අමිතෙනා මෙධාවී යචෙ බාලානුකම්පකො,
පස්ස රොහිණිකං ජම්මිං මාතරං හනන්ති නොවහී'ති.

අනුකම්පකො, කරුණා ඇත්තාවූ; යචෙ බාලො, යම්බඳු බාලයෙක් ඇද්ද ඔහුට වඩා; මෙධාවී, නුවණැත්තාවූ; අමිතෙනා, අමිත්‍රයාම; සෙය්‍යො, උත්තමය; ජම්මිං, ජඝන්‍යවූ හෙවත් බාලවූ; රොහිණිකං, රොහිණීනම් නුවණැත්තිය; පස්ස, බල; මාතරං, මව; හනන්ති, (මැස්සන් මරම්යි මුසලප්‍රහාරයෙන්) මරා; නොවහී, ශොක කරන්නී මැයි—"යං" යනු "යො" යි කියා ලිඞ්ගව්පරිණාමයෙන් ගෙන "වෙ" යනු නාමාඛ්‍යාතයයි නෙන අර්ථකියනු.

45 රොහිණී ජාතකය යි.

---

46 න වෙ අනත්ථකුසලෙන අත්තචරියා සුඛාවහා,
හාපෙති අත්තං දුම්මෙධො කපි ආරාමිකා යථා'නි.

අනත්ථ කුසලෙන, අනර්ථයෙහි දක්ෂයා විසින්(කරනලද); අත්තචරියා, අර්ථක්‍රියා නොමෙ; සුඛාවහා න, සුවඵලවත්නී නොවේ "වෙ" යනු නිපාතය; දුම්මෙධො, දුර්මේධතෙම; අත්තං, වැඩ; හාපෙති, පිරිහෙලා; කවරක්හු මෙන්ද යත්? ආරාමිකො, උද්‍යානප්‍රයුක්තවූ; කපි යථා, වානරයා මෙනි--දුර්මේධයා ගුහවැඩම කරන යමකින් අවැඩම ඵලවින්නේයයි සේයි.

46 ආරාම දූසක ජාතකය යි

47 න වෙ අනප්පකුසලෙන අපපචරියා සුඛාවහා,
හාපෙති අප්පං දුම්මෙධං කොණ්ඩඤ්ඤ, මාරුණී යථා'ති

අනප්පකුසලෙන, අනපීතයෙහි දක්ෂයා විසින් (කරනලද;) අප්පචරියා, අපීවයතීා නොමෝ; සුඛාවහා න, සුවඵලවන්නි නොවේ; මෙහිදු "වෙ" යනු නිපාතයයි; දුම්මෙධං, නුවණැත්තේ; අප්පං, (තම හට වන) වැඩ; හාපෙති, පිරිහෙලයි; කවරක්හු මෙන්ද යත්; මාරුණීං, සුරාව (නැසූ); කොණ්ඩඤ්ඤ, යථා, කොණ්ඩඤ්ඤනම් ශිෂ්‍යයා මෙනි—යම්සේ හේ සුරාව යහපත් කෙරෙමියි ලුණුලා නැසීද එපරිද්දෙන් නුවණැති නැනැත්තේ යහපතක් කෙරෙමියි නපුරම කෙරෙයි යන අභිප්‍රායයි.

47 මාරුණී ජාතකයයි.

---

48 අනුපායෙන යෝ අත්ථං ඉච්ඡති සෝ විහඤ්ඤති,
වෙනා හනිංසු වෙදබ්හා සබ්බෙ තෙ ව්‍යසනමජ්ඣගූ'ති.

යෝ, යමෙක්; අනුපායෙන, අනුපායෙන්; අත්ථං, අභිවෘඩි, ඉච්ඡති, කැමතිවේද; සෝ, හෙතෙම්; විහඤ්ඤති, නසී; වෙනා, වෙතියැ නම් රටවැසි වෛශ්‍යයෝ; වෙදබ්හා, (වෛදභීතම් මන්ත්‍රය නෙතු කොටගෙන) වෙදබ්හනම්වූ බ්‍රාහ්මණයා; හනිංසු, විනාශකළහ; තෙ සබ්බෙ, ඒසියලු වෛශ්‍යයෝද; ව්‍යසනං, ව්‍යසනයට; අජ්ඣගූ, පැමිණියෝ.

49 නක්ඛත්තං පතිමානෙන්තං අත්ථා බාලං උපච්චගා,
අත්ථෝ අත්ථස්ස නක්ඛත්තං කිං කරිස්සන්ති තාරකා'ති.

නක්ඛත්තං, නකෘත්; පතිමානෙන්තං, බලන්නාවූ; බාලං, අඥානයාගේ; අත්ථා, අර්ථය; උපච්චගා, ඉක්මවයි; අත්ථස්ස, අර්ථයට; අත්ථෝ, අභීෂ්ටඅර්ථප්‍රතිලාභයම්; නක්ඛත්තං, නක්ෂත්‍රයම; තාරකා, තාරකාරූපයෝ; කිං කරිස්සන්ති, කවරනම් අර්ථයක් සාදන්ද? නොසාදතියි මෙසේ.

49 නක්ඛත්ත ජාතකයයි.

---

50 දුම්මෙධානං සහස්සෙන යඤ්ඤං, මෙ උපයාචිතා,
ඉදානි බ්‍රහ්මා යජියසාම බහු අධම්මිකා ජනෝ'ති.

දුමේධානං, දුමේධඛ මිනිසුන්ගේ; සහසෙසන, සහස්‍රයකින්; ය ඤඤ, යාගය තෙම; මේ, මා විසින්; උපඨාචිතො, ආරාධනා කරන ලදි; අහං, මම; ඉදානි ඛො, දැන් වනාහි; යජිස්සාමි, යාගකෙරෙමි; කු මක්හෙයින්ද? අඛම්මිකො ජතො, (ප්‍රාණාතිපාතාදියෙහි නියුක්ත) අධාර්මිකවූ ජනතෙම; බහු, බොහෝය; එහෙයින් ඔවුන් ගෙන යා ගකෙරෙමියි සේසි.

50 දුමේධ ජාතකය.

5 අත්තකාම වර්ගය.

51 ආසිංසෙථෙ ව පුරිසො න නිබ්බිඤ්ඤය පණ්ඩිතො,
පස්සාමි වො 'හං අත්තානං යථා ඉච්ඡං තථා අහූ 'ති.

පුරිසො, පුරුෂතෙම; ආසිංසෙථෙව, ප්‍රාරබ්ධක්‍රියානිෂ්ඨාවට ආ ශාකරන්නේ මැයි; පණ්ඩිතො, උපායසමාධියෙහි දක්ෂවූ පණ්ඩිතපු රුෂතෙම; න නිබ්බිඤ්ඤය, මෙහි පාරයට නොයාහෙමි කියා උත්සා හයාවට නොපැමිණෙන්නේයි; (ආශාවෙහිදයට නොපැමිණෙන්නේ සි) "වො" යනු නිපාතයි; අහං, මම; අත්තානං, තමා; පස්සාමි, බ ලමි; යථා ඉච්ඡං, යම්සේ සිතිම්ද; තථා, එසේම; අහූ, වී—යම්සේ මම සුසානයෙහි හොත්තෙම් මේ දුඃඛයෙන් මුක්තවුව මැනවැයි ය මක් සිතා විස්තීර්ණලෙමිද ඒ සිතූ දෙයත් කළ වීර්යයත් මස්සාකප්‍රා ප්තවූවාම දුටිමි යන අභිප්‍රායයි.

51 මහාසීලව ජාතකය.

52 වායමෙථෙ'ව පුරිසො න නිබ්බිඤ්ඤය පණ්ඩිතො,
පස්සාමි වො 'හං අත්තානං උදකා ථලමුබ්භතන්ති.

පුරිසො, පුරුෂතෙම; වායමෙථෙව, (නිෂ්ඨා ප්‍රාප්තවෙමියි ව්‍යායාම කරේමය; පණ්ඩිතො, ප්‍රාඥපුරුෂතෙම; න නිබ්බිඤ්ඤය, (මෙනම්) දෙය සාධානතහැකිදැයි) උනවලී නොවන්නේය; උදකා, දියෙන්; ථලං, ගොඩට; උබ්භතං, නැංගාවූ; අහං, මම; අත්තානං, ත මා; පස්සාමි, බලමි, "වො" යනු නිපාතයි—යම්පුරුෂයෙක් වියතීක ලනම් ජීවිතාපේක්ෂය සිඳවනබව මහාසාගරය පිනා වියතීකයන් ගොඩ දුටු මා මෙන් දක්වමි, යනු අභිප්‍රායයි.

52 භූරිජනක ජාතකය

53 නෙ'ව පුණ්ණපාතියො අඤ්ඤ'ං වතතෙන කථා,
ආකාරකෙන ජානාමි නවා'ං හද්දිකා සුරා'ති.

පාතියො, සුරාපාතුයෝ; නවෙව, මා යන කලමෙන්; පුණ්ණා, පිරුණාහ; අයං කථා, (යම්) මේ (සුරා වර්ණනා) කථාවක්; වතතෙන, පවතිද; (හෝද) අසුරු. අනිකක්මය; ආකාරකෙන, ආකාරයෙන්; ජානාමි, දනිමි; වෙ, එකාග්‍රතයෙන්; අයං සුරා, මේසුරාව; න හද්දිකා, හද්‍රනොව දිගයොජිතයයි සේසි.

53 සුණ්ණපාති ජාතකයයි.

54 නා'ං රුකෙඛා දුරාරුහො නා'පි ගාමකතො ආරකා,
ආකාරකෙන ජානාමි නා'ං සාධුඵලා දුමො'ති.

අයං රුකෙඛා, මේ (විෂ) වෘක්ෂය; දුරාරුහො න, දුකින් නැඟෙන පරිද්දෙන් වැඩියේ නොවෙයි හෙවත් හිණිපෙති පෙලක් සෙයින් සුවසේ නැඟෙන පරිද්දෙන් වැඩියේය; ගාමතො, ගමින්; න'පි ආරකා, දුරුවුයේද නොවෙයි; (හුදුරුය) අයං දුමො, මේ දුමය; සාධුඵලා න, සාධුඵල ඇත්තේ නොවෙයි කියා; ආකාරකෙන, මේ ආකාරයෙන්; ජානාමි, දනිමි.

54 ඵල ජාතකයයි.

55 යො අලීනෙන චිතතෙන අලීනමනසො නරො,
භාවෙති කුසලං ධම්මං යොගකෙඛමිසසා පතතියා,
පාපුණෙ අනුපුබබෙන සබබසංයොජනක්ඛයන්ති.

යොගකෙඛමයස, චතුර්විධ යොගක්ෂෙමයට හෙවත් නිර්වාණ සම්පත්තියට; පතතියා, පැමිණෙන පිණිස; අලීනමනසො, උදුරවූ අධ්‍යාසඇති; යො නරො, යම් නරයෙක්; අලීනෙන, පසු නොබටුවාවූ; චිතතෙන, චිත්තයෙන්; කුසලං, (නිරවද්‍යවූයෙන්) කුශලනම්වූ; ධම්මං, (සප්තත්‍රිංශත්බොධිපාක්ෂික)ධර්මයන්; භාවෙති, වඩාද (ඒ මහණ); අනුපුබබෙන, අනුක්‍රමයෙන්; සබබසංයොජනක්ඛයං, සියලු සංයොජනයන්ගේ ක්ෂයට හෙවත් සකල සංයොජනප්‍රහාණය කරන්නාවූ අර්හත් ඵලයට; පාපුණෙ, පැමිණෙන්නේසි.

55 පඤ්ච සුඛ ජාතකයයි.

56 යො පහඨෙන චිතතෙන පහඨමනසො නරො,
භාවෙති කුසලං ධම්මං යොගකෙඛමියස පතතියා,
පාපුණෙ අනුපුබබෙන සබබසංයොජනක්ඛයන්ති.

යොගකෙඛමයස, නිර්වාණයන්ගේ ක්ෂෙමයට හෙවත් නිර්වාණයට;

පනීයා, පැමිණෙන පිණිස; පහළෙන, දුරුකළ නීවරණයන් ඇති; චිත්තෙන, චිත්තයෙන්; පහළුමනසා, (එසේම විගත නීවරණ වශයෙන් දවා ගොඩාකළ සඳුණිණයක්සේ) නිම්මලවූ සිත්ඇති; සෝ නරෝ, යම්නරයෙක්; කුසලං, නිරාමයාර්ථයෙන් කුශලනම්වූ; ධම්මං, (බොධිපාක්ෂික) ධර්මය; භාවෙති, වඩාද; (සෝ, හෙතෙම) සඛසංයොජනක්ඛයං, සියලුසංයොජනයන්ගේ විනාශයම; අනුප්පත්තෙන, පිළිවෙළින්; පාපුණෙය්, පැමිණෙන්නේයි.

56 කච්චානඛණ ජාතකයයි.

---

57 යස්සස්'තෙ චතුරෝ ධම්මා වානරින්ද යථා තව,
සච්චං ධම්මෝ ධිති චාගෝ දිසං සෝ අතිවත්තති'ති.

වානරින්ද, වානරේශ්වරය; සච්චං, (වාක්) සත්‍යයද; ධම්මෝ, (පරීක්ෂා) ඥානයද; ධිති, (අනඤ්ඤ) ධෛර්‍යයද; චාගෝ, (නිස්සඞ්ග)ත්‍යාගයද යන; එතෙ චතුරෝ ධම්මා, මේ සතරධර්මයෝ;(සතරගුණයෝ) යථා තව, තම මෙන්; යස්ස, යම්කිහව(විද්‍යමානයෝ)ද; සෝ, හෙතෙම; දිසං, සතුරා; අතිවත්තති, ඉක්මයේ; සතුරා අභිභවා යෙයි සේයි.

57 වානරින්ද ජාතකයයි.

---

58 යස්ස එතෙ තයෝ ධම්මා වානරින්ද යථා තව,
දක්ඛියං සූරියං පඤ්ඤ දිසං සෝ අතිවත්තති'ති,

වානරින්ද, වානරප්‍රධානය; දක්ඛියං, (සම්ප්‍රාප්තඅය විඛ්වංඝන ප්‍රකාරදන්නා ඤුවණින් සම්ප්‍රයුක්ත උත්තමවීර්‍යයයි කියනලද) දක්ෂභාවයද; සූරියං, (සිංහවික්‍රමයක්සේ) නිර්භය භාවයද; පඤ්ඤ, (උපාය)ප්‍රඥාවදයි යන; එතෙ තයෝ ධම්මා, මේ ත්‍රිවිධධර්මයෝ; යථා තව, තම පරිද්දෙන්; යස්ස, යමක් හට (ඇත්නම්නු)ද; සෝ, ඒප්‍රුද්ගලතෙම; දිසං, සතුරා; අතිවත්තති, ඉක්මයේ හෙවත් සතුරාමාන ඛඩඛකොට ජයප්‍රාප්තවෙයි සේයි.

58 තයෝ ධම්ම ජාතකයයි.

---

59 ධම්ම ධම්මෙ නා'ති ධම්මෙ අතිධන්නං ඔ පාපකං,
ධම්මෙනන්න ඨතං ලඛං අනිඛන්නන නාසින'න්ති.

ධම්මෙ, (බෙර) ගසන්නේය; ධම්ම, ගසන්නේය; නා'ති ධම්ම, (කාලාතික්‍රමනයකොට) අගිගසින් නොගසන්නේය; කුම්ක්

කෙසින්ද යත්? අතිධනතං හි, (කාලාතික්‍රමනය කොට) නිරන්තර යෙන් (බෙර) වැයීම වනාහි; පාපකං, පව්ටුය; ධම්මෙහත, හෙට්‍රහර ණය කරන්නහු විසින්; සතං, (කහාපණ) ශතයෙක්; ලබ්, ලබන ලදි; (නේ ලබනලද දෙය) අතිධනෙත්ත, නිරන්තරයෙන් නොකියක රුව් බෙරවයන්නහු විසින්; නාසිතා, නසනලදි.

59 හෙට්වාද ජාතකයයි.

60 ධමෙ ධමෙ නා'තිධමෙ අතිධනතාංහි පාපකං,
ධෙනතනා'ධිගතා භොගා තෙ තාතෙ විධමි ධමනති.

ධමෙ,(සක්)පිඹිනේය; ධමෙ, පිඹිනේය; නාති ධමෙ; අධිකකොට කල්නොයවා නොපිඹිපෝය; අති ධනතංහි, අධිකකොට පිඹීම එනා හි; පාපකං, ලාමකය; කුමක්හෙයින්ද යත්? ධනෙත්ත, සඞ්ඛ මනය කරන්නහු විසින්; භොගා, භොගයෝ; අධිගතා, ලබ්‍යා ලද හ; තෙ, ඒ(පැමිණියාවූ)භොගයන්, ධමං, (නැවත නැවත) සක් පිඹි නාවූ; තාතෙං, (අපගේ) පියාණන්; විධමි, විධවංශනය කරළා.

60 සඞ්ඛධමන ජාතකයයි.

6 ආසිංස වග්ගයයි.

61 අසා ලොකිත්ථියො නාම වෙලා තාසං න විජ්ජති,
සාරත්තා ච පගබ්භා ච සිඛී සබ්බඞ්ගසෙ යථා,
තා හිත්වා පබ්බජිස්සාමි විවෙකමනුබ්‍රූහයන්හි.

ලොකෙ; ලොකයෙහි; ඉත්ථියා නාම, සත්‍රීහු නම්; අසා, අසහිත හෙවත් ලාමකයහ; නොඉහාන් "සාත" ශබ්දයෙන් කායික චෙතසිකසුඛ කියති, එසේවූ සුඛය මේසත්‍රීන් කෙරෙහි නැත්නුයි "අසා" නම්වූ නොහොත් තමන් කෙරෙහි ප්‍රතිබඛවූ පුරුෂයන්ට අසාතයක්ම (දුකක්ම) දෙන්නුයි කියා හෝ අසානම්වූ; තාසං, ඒ සත්‍රීන්ගේ: වෙලා, (කෙලෙශාන්පත්ති නිවාරණයට) මර්‍යාදාවෙක්; න විජ්ජති, නැත, සාරත්තා ච,(රූපශබ්දාදියෙහි)සාරක්තයහ හෙවත් විශෙෂයෙන් ඇලුනාහ, පනබ්භා ච කායප්‍රගල්භයෙන් වාක්ප්‍රගල් භයෙන් මනඃ ප්‍රගල්භයෙන් යුක්තයහ, සබ්බඞ්ගසෙ, (සුචි අසුචි යන) සියල්ල භක්ෂණය කරන; සිඛී යථා, වන්නිය මෙන්; (උත්තමා ධම පුරුෂයන් ලොකසම්මාදවශයෙන් සෙවිනාහ;) තා හිත්වා, (ඒ සේවූ) ඔවුන් හැර; විවෙකං, කායවිවෙකය චිත්ත විවෙකය උපධි විවෙකය යන ත්‍රිවිධ විවෙකයන් අතුරෙන් කාය චිත්ත විවෙක දෙ දෙනා; අනුබ්‍රූහයං, වඩන්නෙමි; පබ්බජිස්සාමි, පැවිදිවෙමි.

61 අසාතමන්ත ජාතකයයි.

62 යං බ්‍රාහ්මණෝ අවාදෙසි විණං සම්මුඛවෙඝිතෝ,
අණඩභූතා හතා භරියා තාසු කෝ ජාතු විසසෙසති.

බ්‍රාහ්මණෝ, බ්‍රාහ්මණතෙම; යං, යම් කාරණයකින්; සම්මුඛවෙඝිතා, (ඝන වස්ත්‍රයකින්) මුඛය හා සමග වෙළන ලද්දේ; විණං, වීණාව; අවාදෙසි, වැයිද; හෙවත් තමා වචාකාරන්නට බැමිණිය මෙසේ කරන බව නොදැන වීණාශබ්දඝෝෂ කළේද; ඔහු විචාකළ කැනැත්තී කෙසේවූ බැමිණියක්ද යත්? අණඩභූතා, බිජභූතවූ හෙවත් ඖතෘකුක්ෂියෙන් නොනික්මුනුකල්හිම; ආහතා, නොනාවාවූ; නොහොත්; හතා, මාතෘ කුක්ෂිගත කල්හිම රැකෂාකළාවූ; භරියා, භාර්‍යාවය; තාසු, කුක්ෂිගත කාලයෙහි සිට රක්ෂාකළද විකාරයට පැමිණෙන) ඒ භාර්‍යාවන්හිදෙරෙහි; කෝ, කවරකම් නුවණැති පුරුෂයෙක්; ජාතු, එකාන්තයෙන්; විසසසෙ, විශ්වාස කරන්නේද; නොකරන්නේය යනු අභිප්‍රායයි.

62 අණඩභූත ජාතකයයි.

---

63 කොධනා අකතඤ්ඤූචච පියුණා ච භිහෙදිකා,
බ්‍රහ්මචරියං චර භික්ඛු සෝ සුඛං න විහාහිසී'ති.

(මහණ ඒතා ප්‍රෙඛකළ සත්ත්වහුතම්) කොධනා, ක්‍රොධිහ; (උපන් ක්‍රොධය වලකාගන්ට නොපොහොසත්නා) අකතඤ්ඤූ ච, කෘතඥයෝද නොවෙති; (කරනලද මහත් උපකාරයකුදු නොදනිති;) පියුණා ච, ප්‍රියසූණ්‍ය කරන කථාද කෙරෙති; භිහෙදිකා, මිතුයන් බිඳෙන්ට සුදුසුවූ කථාකරන යහාද ඇත්තාහ; භික්ඛු, මහණ; බ්‍රහ්මචරියං, (මෛථුන විරති සංඛ්‍යාත) බ්‍රහ්මචර්‍යාව; චර, හැසිර(පුරව) සෝ, හේ (බ්‍රහ්මචර්‍යාෂෙහි හැසිරෙන්නාවූ) තෝ; සුඛං. (ධ්‍යාන සුඛය මාර්ගසුඛය ඵලසුඛය යන ත්‍රිවිධ සුඛය; න විහාහිසි, නොහරණෙහි; මෙකී සුවයෙන් නොපිරිහෙන්නෙහි යනු අභිප්‍රායයි.

63 නක්ඛ ජාතකයයි.

---

64 මා සු නදී ඉවහති මං මා සු සොවි න ඉවහති,
පීනං භාවෝ දුරාජානෝ මවහසෙ'වොදකෙ ගතනති.

මෙහි දෙතන්හිම "සු" යනු නිපාතයි. මං, මා; ඉවහති, (මේ සත්) කැමැත්තියයි; මා නදී, සතුටු නොවෙව; මං, මා; න ඉවහති, (මේ ත්‍රී) නොකැමැත්තියයි; මා සොවි, නහඹක්ශොකතර; පීනං, සත්‍රීන්ගේ; භාවෝ, භාවය; (අදහස) දුරාජානෝ, (ශඨප්‍රයොගයෙන් සහවන හෙයින්) නොදතහැක්ක; කුම්භ මෙන්ද? උදකෙ දියෙහි; මවහසෙ, මත්ස්‍යයාගේ; ගතං ඉව, ගමනමෙනි-යම්සේ,

දියෙහි මත්ස්‍යයාගේ ගමන දියෙන් සැඟවිනිබෙන හෙයින් නොදනහැකිද එපරිද්දෙන් භික්‍ෂූන්ගේ භාවශද ශබ්ප්‍රයොගයෙන් සැඟවිනිබෙන හෙයින් නොදනහැක්ක යනු භාවයි.

64 දුරාජාන ජාතකයයි.

---

65 යථා නදී ච පන්නෝ ච පානාගාරං සභා පපා,
එවං ලොකිත්ථියෝ නාම නාසං කුබ්බන්ති පණ්ඩිතානි.

නදීච, ගඩහාවද; පන්නෝ ච, මාගීයද; පානාගාරං, සුරාගෘහයද; සභා, (මාගීයෙහි බොහෝදෙන සැතපෙන්නට කළ) ශාලාවද, පපා, (පින්) පැන් මඬුවද යන මොහු; යථා, යම්සේ (උත්තමධර්ම සම්ප්‍රජනයන්ට සාධාරණයෝ)ද; ලොකෙ, ලොකයෙහි; ඉත්ථියෝ නාම, ස්ත්‍රීහුද; එවං, එසේ මැයි-යම්සේ මෙකී නදී ආදිහු සම්ප්‍රජන සාධාරණයෝද එපරිද්දෙන් සත්‍රීහුද උත්තමධර්මයන්ට සාධාරණ ප්‍රවෘත්ති ඇත්තෝය එසේහෙයින්; පණ්ඩිතා, (කාරණා කාරණයෙහි දක්‍ෂවූ) පණ්ඩිත ජනයෝ; ආසං, මේ ශත්‍රූන්ට; න කුබ්බන්ති, නොකිරෙත්. මෙහි "ච" යනු සමුච්චයෙහි වැටෙයි.

65 අනභිරති ජාතකයයි.

---

66 එකා ඉවභා පුරෙ ආසි අලඬා මුදුලක්ඛිණා,
යතෝ ලඬා අලාරක්ඛී ඉවභා ඉවභං විජායථාති.

මුදුලක්ඛණා, මෘදුලක්‍ෂණාව; අලඬා, නොලදින්; පුරෙ, පෙර; එකා, එක්; ඉවභා, තෘෂ්ණාවක්; ආසි, වුව; අලාරක්ඛී, විශාල නෙත්‍රඇත්තී; යතෝ, යම්තැනෙක පටන්ගෙන; ලඬා, ලබනලදද; ඉවභා, (ඒ පූර්වයෙහිවූ) ඉවභාතොමෝ; ඉවභං, (ගෘහාපකරණාදියෙහී අනික්ම) තෘෂ්ණාවක්; විජායථ, ඉපදවී-මෘදුලක්‍ෂණාව වුව මැනවැයි එක් තෘෂ්ණාවක් පළමු හටගත, පසුව මෘදුලක්‍ෂණාව ලදින් ගෘහොපකරණාදීන් නිසා ඉවභාවක් හටගත, එසේ හෙයින් පළමු උපන් තෘෂ්ණාව පසුව උපන් තෘෂ්ණාව ඉපදවූව එපරිද්දෙන් පසුව උපන් ඉවභාවක් අනික් ඉවභාවක් උපදවයි, මෙම ක්‍රමයෙන් මතු මතු ඉවභාවන් වඩා අපායභාක් කරන්නීය, යනු අභිප්‍රායයි.

66 මුදුලක්ඛණ ජාතකයයි.

---

67 උවජ්ඣඹ දෙව් මෙ පුත්තකා පථෙ ඛාවන්ත්‍යියා පති,
තව දෙසං න පස්සාමි යතො සොදරියමානයෙති.

දෙව, දෙවයෙනි; පුත්තකා, පුත්‍රයන්ම්; මෙ, මාගේ; උවජ්ඣඹ, උත්සඛයෙහිමය-ඉනට ඛඩාලාගත් පලා හා සමයයි සේසි; පති, සොවිතෙම; පථෙ ඛාවන්ත්‍යියා, හුදකලාව මගයන්නාවූ මට (සුලභඛ); යතො, යම්දෙශයකින්; සොදරියං, සහොදරයකු; ආනයෙ, ගෙන එම්ද; තව දෙසං, ඒ (මාතෘකුක්ෂිසඛ්‍යාත) දෙශය; න පස්සාමි, නොදකිම්සි-එසේහෙයින් මාගේ බැණුන් මට දෙවයි ඛැණුන්ම ඉල්වූ, යම්සේ වලට ගොස් උත්සඛයට පලා කඩන නැනැත්තියට පලා සුලභද එසේම ගැනියට පුත්තු සුලභයහ, හුදකලාව මගයන නැනැත්ත්‍රියව පුරුෂයෝ සුලභයහ, මාගේ මවුන් නැතිහෙයින් කුසෙහි නොත්තෝ මට දුර්ලභයහ එසේහෙයින් බැණුන් මට දෙවයි ඉල්වූ.

67 උවජ්ඣඹ ජාතකයයි.

---

68 යස්මිං මනො නිවිසති චිත්තං චාපි පසීදති,
අදිඨපුබ්බකෙ පොසෙ කාමං තස්මිම්පි විස්සසෙති.

යස්මිං, යම් පුද්ගලයක්හු තෙරෙහි; මනො, සිත; නිවිසති, පිහිටාද; චිත්තංචාපි, සිතද; පසීදති,(දුටුප්‍රමණෙකින්) පහදීද; අදිඨ පුබ්බකෙපි, අදෘෂ්ටපූර්වදවූ හෙවත් පෙර ඒ ජාතියෙහි නුදුටුවිරුදවූ; තස්මිං පොසෙ, ඒ පුරුෂයා කෙරෙහි; කාමං, එකාන්තයෙන්; විස්සසෙ, (අනුභූතපූර්වත්වාදිහෙතුකොටගෙන) විශ්වාසකරන්නේයි හෙවත් විශ්වාසයට පැමිණෙන්නේයි.

68 සාඛඛන ජාතකයයි.

---

69 ධිරත්ථු තං විසං වන්තං යමහං ජීවිතකාරණා,
වන්තං පච්චාවමිස්සාමි මතමෙව ජීවිතා වරන්ති.

ඨං විසං, යම් විෂයෙක්; වන්තං, හරනලදද; තං, හේ; වන්තං, වමනයකළ; විසං, විෂය; අහං, මම; ජීවිතකාරණා, ජීවිතයාගේ ප්‍රවෘත්තියෙ පිණිස; පච්චාවමිස්සාමි, නැවත හරිමිද; තං, හේ විෂයට; ධිරත්ථු, නිශ්ඵල්වා; මෙ, මාගේ; ජීවිතා, (වමනයකළ විෂ නැවත හැර) ජීවත්වීමට වඩා; මතං, (විෂය නොහැර ගිත්ගට වැද) මිය ඛවම; වරං, උත්තම්සි.

69 ඛිසවන්ත ජාතකයයි.

70 න තං ජීතං සාධු ජීතං යං ජිතං අවජීයති,
තං ඛො ජිතං සාධු ජිතං යා ජිතං නාවජීයතියි.

යං, යම්රටෙක්; ජිතං, (සතුරන් අභිභවා) දනගලද්දේ; අව ජීයති, (සතුරන්විසින්) නැවත පරදවනුලැබේද; නොවෙත්, යං ජිතං. (සතුරන් අභිභවා ලබාගලද) යම් ජයෙක්; අවජීයති, නැවත (සතුරන්විසින්) පරදවනුලැබේද; තං, ඒ දිනුම; සාධුජිතං න, සාධුජිතයනම් නොවේ හෙවත් මනාකොට පැරදවූවා නොවේ. යං, යමෙක්; ජිතං,(සතුරන් අභිභවා) දනගලදද; නොවෙත්; යං ජිතං, යම් ජයෙක්; නාවජීයති, (සතුරන්විසින්) නොපරදවනුවේද: තං ඛො ජිතං, ඒ දිනීම වනාහි; සාධුජිතං, සාධුජිතනම්වේ හෙවත් යහපත්කොට දිනුවානම් වේ

70 කුදාල ජාතකයයි.

———— ෙ§ ————

7 සත්‍ර වර්ගයයි.

———— ෙ§ ————

71 යෝ පුබ්බෙ කරණීයානි පච්ඡා සෝ කාතුමිච්ඡති,
වරණකඪහඤ්ඤාව සපච්ඡා මන්තපජානීති.

යෝ, යමෙක්තෙම; පුබ්බ, පූර්වයෙහි; කරණීයානි, කතීව්‍ය යන්; පච්ඡා, පසුව; කාතුං, කරන්නට; ඉච්ඡති, කැමැතිවේද; සෝ, හෙතෙම; වරණකඪහඤ්ඤාව, වරණදඬුබිඳි අඟියුකතකයා මෙනි; සෝ, එබදු පුද්ගලතෙම; පච්ඡා, පසුව; අනුතපති, නැවේ. යමෙක් පළමුකොට කළමනා කව්යුකත කල්චරදවා පසුව තෙ කලට කළනම් අමුවරණදඬුබිඳ ගිරතැගෙනතුරු දුක්ගත් අපගේ ශිෂ්‍යවූ මාණවඤ්ඤා මෙනි, එබදු අඥන පුද්ගලතෙම බොහෝක ලක් දුකින් පීඩිත වන්නේය යනු අභිප්‍රායයි.

71 වරණ ජාතකයයි.

———— ෙ§ ————

72 අකතඤ්ඤුස්ස පොසස්ස නිච්චං විවරදස්සිනො,
සබ්බං වෙ පඨවිං දජ්ජා නෙව නං අභිරාධයෙති.

අකතඤ්ඤුස්ස, (නමහව) කළගුණ නොදන්නාවූ; නිච්චං, සත හටයෙන්; විවරදස්සිනො, වරදදක්නාවූ (අනුන්ගේ සිදුරු සොයන් නාවූ) පොසස්ස, පුරුෂයාහට; වෙ, ඉදින්; සබ්බං, සියලු; පඨවිං, පොළොව තෙවත් චක්‍රවර්තිරාජ්‍යය; (මහපොළොව පෙරළා පෑවී

වියෙහි ඔජස හෝ) දජ්ජා, දුක්ගේ වීනමූදු; නං, (කෙලෙඹිගුණ නොදන්නා)ඒපුරුෂයා; නඅභිරාධයේ, තොම ප්‍රසාදයකට පමුණුවා ගත නොහෙන්නේයි.

72 සීලවනාගරාජ ජාතකයයි.

73 සච්චං කිරවමාහංසු නරා එසඳළියා ඉධ,
කසිං විප්ලාවිතං සෙය්‍යෝ නත්වේවෙකච්චියෝ නරෝහී.

කසිං, (ගහදියෙහි යන්නාවූ) දරදඬු; විප්ලාවිතං, නහා ගොඩ තබනලද්දේ; සෙය්‍යෝ, ශ්‍රේෂ්ඨයා; එකච්චියෝ නරෝ, (කෘතඥතාදී ගුණනැති) සමහර පුරුෂයෙක් (වතුරෙන් නහා ගොඩසිටුවනලද්දේ); නතු එව, නොම උතුම්යැයි; ඉධ, මේ ලොකයෙහි; එකච්චියා, සමහර; නරා, (පණ්ඩිත) පුරුෂයෝනෙක්; සච්චං එව, සැබවක්ම; ආහංසු කිර, කිලු-ප්‍රකාශනනැති තෙළුගුණ නොදන්නා පුරුෂයා වතුරෙන් නහන්නාට වඩා පවිනාදිවූ නොයෙක් ප්‍රයෝජනඇති දරදඬු නහන බව යහපතැයි යනු අභිප්‍රායයි.

73 සමවංකිර ජාතකයයි.

74 සාධු සම්බහුලා ඤාති අපි රුක්ඛා අරඤ්ඤජා,
වාතෝ වහති එකඤං ඛන්ධනත්තම්පි වනස්පතිනං.

සම්බහුලා, බොහෝවූ; ඤාති, (ඔවුනොවුන් ආශ්‍රය ඇතිව වසන) නැයෝ; සාධු, ශෝභනයහ; අරඤ්ඤජා, අරණ්‍යයෙහි ජාතවූ; රුක්ඛා අපි, වෘක්ෂයෝ පවා; (ඝනවහිටි හෙයින් ශෝභනයහ) එකඤං, එකසේවූ (හුදකලාව සිටියාවූ); බ්‍රහන්තම්පි, (ශාඛාවිටපාදීන්) මහත්වූද; වනස්පතිං, වනජෙෂ්ඨයා වෘක්ෂයා; වාතෝ, (පූර්වදික් ආදීන්) ආදාවූ පවන; වහති, (උන්මූලනය කොට) මහලයි—වල්ගසට පවා සාශ්‍රයබව යුක්තාය මිනිසුන්ට ආශ්‍රය ඇතිබව ශ්‍රේෂ්ඨය යනු කියන්නුම කිමිද යන අභිප්‍රායයි.

74 රුක්ඛධම්ම ජාතකයයි.

75 අභිප්පනාය පජ්ජුන්නා නිධිං කාකස්ස නාසය,
කාකං සොකාය රන්ධෙති මිච සයංකා පමෝචයාහි.

පජ්ජුන්නා, මේඝයා; අභිප්පනාය, ශ්‍රීඝ්‍රාකර; කාකස්ස, කාකයා මුහයාදෙන්; නිධිං, (මිත්‍රස්‍ය) නිධානය; නාසය, නසා; කාකං,

කපුටුමුල; මසාකාය, සොකය පිණිස; රෙඩිහි, තාපනයකර; මිළ, මාද; සොකා, සොකයෙන්; පමොචය, මුදව; "ච" ශබ්දය සමුච්චයෙහි වැටෙන හෙයින් මාද මානැයග්දයි අර්ථ ගතයුතු.

75 මච්ඡ ජාතකයයි.

---

76 අසඞ්කියොමහි ගාමිඤ්ඤි අරඤ්ඤෙ නාසි මෙ භයං,
උජුමගගං සමාරුළෙහා මෙත්තාය කරුණාය චාහි.

ගාමමහි, ගම්හිදු හෙවත් ගම වසන්නේ නමුදු; අසඞ්කියොමහි, නිශ්ශඞ්කයෙක්වීමි; අරඤ්ඤෙ, වල්හිදු; මෙ, මට; භයං, කිසිභයෙක්; නාසි, නැත; මෙත්තාය, මෛත්‍රියෙන්ද; කරුණාය ච, කරුණාවෙන්ද හෙවත් ත්‍රිකචතුෂ්කධ්‍යානිකවූ මෛත්‍රී කරුණාවෙන් කාමවඞ්කාදි රහිත හෙයින්; උජු, සෘජුවූ; මගගං, (බ්‍රහ්මලොකගාමී)මාර්ගයට; සමාරුළෙහා, ආරූඪවූයෙමි; නොහොත් සෞකිල්‍යය හෙතුකොටගෙන කායවාරාදීන් අකුටිල හෙයින්; උජු, සෘජුවූ; මගගං, (දිව්‍යලොක ගාමීමාර්ගයට; සමාරුළෙහා, නැංගෙමි කියා මෙසේ හෝ ගෙන අර්ථ කියයුතු –ප්‍රතිඝනොවූ ධ්‍යාන ඇත්තාහට බ්‍රහ්මලොකයට ගමන එකාන්තනුයි මෛත්‍රීකරුණා දෙදෙන සෘජුවූ මාර්ගනම් වන්නාහයි කිව්.

76 අසංකිය ජාතකයයි.

———o‡o———

77 ‡ ලාපූනි සීදන්ති සිලා පල නාති
මණ්ඩූකියො කණ්හාසපෙප ගිලන්ති,
කාකං සුවණ්ණා පරිවාරයන්ති
තසා වකා එළකානං භයාහි.

---

‡ අපි කථාවෙහි ආ එකොළොස් සඵප්පන් සමග සොළොස් සඵප්ප නම්. 1 උසභා 2 රුක්ඛා 3 ගාවියො 4 ගවාව 5 අස්සා 6 සුවිණ්ණපාහිඥා 7 සිගාලිව 8 කුමෙහා 9 පොක්ඛරණීව 10 අපාක 11 වඤ්ඣා 12 ලාපූනි සීදන්ති 13 සිලාපලවන්ති 14 මණ්ඩූකියා කණ්හාසපෙප ගිලන්ති 15 කාකංසුවණ්ණා පරිවාරයන්ති 16 තසාවකා එළකානං භයාහි ති.

* විපරියාසෝ වතතති නසිධවජසි.

ලාපූති=ල්ලුප්ක්හු; සීදතති, ගැලෙති; සිලා, පාෂාණයෝ; පලවතති, ඉල්පෙති; මණ්ඩූකිෂයා, මැඩිපැටියෝ; කාණහසපෙප, කෘෂණසර්පයන්; ගිලතති, ගිල්ති; කාකං, කවුඩුවක්හු; සුවණණා, සුවර්ණහංසයෝ; පරිවාරයතති, පිරිවරති; එළකානං, එළුවන්ට; හංසා, හංසින්; වකා, වෘකයෝ මහත් දිවියෝ; තසා, ත්‍රාසයෙවති, (භයප්ත්වේනි) යහි නතු නිපාතය; විපරියාසෝ, (මේ යාගකර්මය සවප්න ප්‍රතිඝාතය පිණිසයයි බ්‍රාහ්මණයන්ගේ) විපර්‍යාසයෙක් හෙවත් විරුඬකොට පෙරළා ගැන්මෙක්; වතතති, පවති; ඉධ, මේකාලෂයෙහි; නත්ථි, (මේසවප්නඵත්ගේ නිෂ්පත්ති) නැතිසි; මෙතන්හි ඨකාරද මකාරද සංහිතා පිණිස ආගම්වූයේයසිද පාඨ සන්‍යෝගයෙයින් පාඨයෙහි ආ ගාථාව කී, අවශෙෂ සවප්න අටුවාවෙන් දතයුතු.

77 මහාසුපින ජාතකයයි.

———o§o———

78 එහො බකෂජා එහො කුණී එහො විසමචකඛුලා,
එතිනනං පිළකා ජතා නාහං පසසාමි ඉලලිසනති.

එහො, දෙදෙනම; බකෂජා, ලුහුඬු පා ඇත්තාහ; එහො, දෙදෙනම; කුණී, කුණඵවූ අත් ඇත්තාහ; (දණින්වැලමිටින් පාතලුහුඬුපුරුක් ඇත්තාහයි සේයි) එහො, දෙදෙනම; විසම, විසමවූ හෙවත් නොසමවූ; චකඛුලා, අක්ෂිමණ්ඩල ඇත්තාහ හෙවත් වම්රැසියහ; එතිනනං, දෙදෙනාගේම (හිසැ); පිළකා, (එකාකෘතිවූ) පිළිකාවෝ; ජතා, ජතයන; අහං, මම; ඉලලිසං, ඉලලිසයා; න පසසාමි, නොදකිම්—දෙදෙනාකෙරෙන් කවරකු ඉල්ලිසබදිද නොදනිමියනු අභිප්‍රායයි.

78 ඉල්ලිස ජාතකයයි.

———o§o———

---

* අපි කථාවෙහි පෙනෙන "විපරියාසෝ වතතති නසිධමසි" යන මේ පදය ජාතක ගාථාපෙළට ඇතුළත්ව නොපැනෙතත් මේ සන්නයෙහි "ලාපූති සීදතති" යනාදි ගාථාවේ අගට පස්වෙනි පදයක්කොට මෙන අපිකියා තිබේ.

79 යතො විලුත්තා ච හතා ච ගාවො
දඩ්ඩානි ගෙහානි ජනො ච නීතො,
අථාගමා පුත්තහතාය පුත්තා
ඛරස්සරං දෙණ්ඩිමං වාදයන්තොති.

යතො, යම්කලෙක්හි; ගාවො, ගොරූපයෝ; විලුත්තාව, පැහැර ගෙනයනලදහුද; හතාව, (මස්කනපිණිස) නසනලදහුද; ගෙහානි, ගෘහයෝ; දඩ්ඩානි, දවහලදහුද; ජනො ච, ජනතෙමේද; නීතො, හිරකොට බැඳගෙන යනලදද; අථ, එකල්හි; පුත්තහතාය, හනපු ත්‍රිකාවගේ; පුත්තා, පුත්‍රතෙම; ඛරස්සරං, අමධුරවූ ශබ්දඇති; දෙණ්ඩිමං, පටහඬැරිය; වාදයන්තා, වාදනයකරමින්; ආ ගමා, ආයෙ.

79 ඛරස්සර ජාතකයයි.

---

80 යඤ්ඤ පවිකත්තිතං පුරෙ
අථ තෙ පූතිසරා සජන්ති පභා,
උභයං න සමෙති සිම්බලෙන
යුඛකථා ඉදච තෙ විහඤ්ඤන්ති.

සිම්බලෙන, සිම්බලෙනය; තෙ, තාවිසින්; යං, යම්ක්; පුරෙ, පෙර; පවිකත්තිතං, කියනලදද; අථ, නැවත; පභා, පසුව; තෙ, තාගේ; පූතිසරා, කුණුහෙයින් වැහෙනහෙයින් පූතිගන්ධවූ ශරීරමල බැරාවෝ; සජන්ති, වැහෙත්; තෙ, තාගේ; යුඛකථා, යුඛකථාවද; ඉදං විහඤ්ඤං ච, මේ පිඩාවද යන; උභයං, දෙක; න සමෙති, සම නොවේ.

80 සිම්බලෙන ජාතකයයි.

---

8 චරණ වගියයි.

---

81 අපායිම්හ අනවච්මහ අගාසිම්හ රුදිම්හා ච,
විසඤ්ඤකරණිං පිත්වා දිස්වා නාහුම්හ වානරාති.

අපායිම්හ, සුරාපිම්හ; අනවච්මහ, (හස්‍යාපාදයන් කෙළවා) නැවුම්හ; අගාසිම්හ, මහත්කොට ගි කිම්හ; රුදිම්හ ච, (නැවත රාජපුත්‍රයන්ගේ නොයෙදෙයි කියා) හැඬුම්හ; විසඤ්ඤකරණිං, විසංඥාකරන සුරා; පිත්වා, බී; වානරා නාහුම්හ, (යම්හෙයකින්) වානරයෝ නොවූ මෙයමුද; දිස්වා, (ඒයම්) යෙදහැකැයි; මේසේ තමන්ගේ ගුගුණකිව්.

81 සුරාපාන ජාතකයයි.

82 අතික්කමම රමණකං සදෘමත්තච දූහකං,
සඛාසි පාසාණමාසිනෝ යඤ්ඤා ජීවං න මොක්ඛසීති.

රමණකං, ස්ඵටික ප්‍රාසාදයද; අතික්කමම, ඉක්ම; සදෘමත්තච, ජීජනප්‍රාසාදයද; (අතික්කමම, ඉක්ම;) දූහකං, මණිමය ප්‍රාසාදයද; (අතික්කමම, ඉක්ම;) ''සඛා'සි''යි නැන ''සෝ ආසි''යි බිඳ; සෝ (ත්වං), හේ (තෝ); පාසාණං, පාෂාණමයවූ; (උරවක්‍රයෙන්) ආසි නෝ, අභිෂවූයෙහි; නොහොත් පාෂාණමය උරවක්‍රයෙන් මඩනා ලද්දෙහි; යඤ්ඤා, යම්හෙයකින්; ආසි, වීද; (තාව, ඒතාක් හෙවත් තාගේ පාපක්ෂයවනතෙක්) ජීවං, ජීවත්වන්නෙහි; (යඤ්ඤා, යම් උර වක්‍රයකින්) න මොක්ඛසි, නොමිදෙහිද; (එබඳු උරවක්‍රයකින් මඩනාලද්දෙහිවි)-උරවක්‍රයනම් පාෂාණමය නහෝ අයෝමය නහෝ වූයේ යම්තාක් තාගේ පාපක්ෂය නොවේද එතාක් ශරීරය කපන ඛව මුත් තාගේ ශරීරයෙන් පහතොවෙයි යනු අභිප්‍රායයි.

82 මිත්තවින්ද ජාතකයයි.

---

83 මිත්තෝ හවෙ සත්තපදේන හොති
සහායෝ පන චාදසකේන හොති,
මාසඩ්ඪමාසේන ච ඤාති හොති
තතුත්තරිං අත්තසමොපි හොති;
සොහං කථං අත්තසුඛස්ස හේතු
චිරසන්ථුතා කාලකණ්ණිං ජහෙය්‍යන්ති.

හවෙ, යනු නිපාතය; සත්තපදේන, (එක්ව) සත්තපදවීථියේ හාර (ගමනමාත්‍ර)යෙන්; මිත්තෝ නොහි, මිත්‍රවන්නේය; චාදස කේන පන, දෙලොස්දවසක් (එක්ව) විසීමෙන් වනාහී; සහායෝ හොති, සහායවන්නේය; මාස, මසකින්ද; අඩ්ඪමාසේන ච, දෙපෝ වරෙකින්ද; ඤාතිහොති, නෑයකු හා සමවන්නේය; තතුත්තරිං, එයින් අධිකකාලයක් (එක්ව) විසීමෙන්; අත්තසමොපි හොති, ආත්ම සමානද වන්නේය; සෝ අහං, හේ මම; අත්තසුඛස්ස හේතු, ආත්මසුඛය කාරණකොටගෙන; චිරසන්ථුතං, බොහෝ කලක්වැස පුරුදුවූ; කාලකණ්ණිං, කාලකණ්ණිනමිවූ යහළුවා; කථං, කෙසේ නම්; ජහෙය්‍යං, හරනෙව්ද-මෙසේවූ යහළුවා කෙසේ හැරපියම් ද්‍යි මිත්‍රරසයෙහි ගුණ කිවූ.

83 කාලකණ්ණි ජාතකයයි.

---

84 ආරොග්‍යමිච්ඡේ පරමඤ්ච ලාභං
සීලඤ්ච වුඩ්ඪානුමතං සුතඤ්ච,
ධම්මානුවත්තී ච අළීනතා ච
අප්පස්ස චාරා පමුඛා හිළෙතෙයී.

ආරොග්‍යං, නිරෙගිත්වයඩ්ඪ්‍යාත; පරමං, විශිෂ්ටවූ; ලාභං, ලාභයද; චතූහි පානමාත්‍රයි; සීලං, ආචාර ශීලයද; වුඩ්ඪ, ගුණවෘඩ්‍යන්ගේ; අනුමත, අනුමැතියද නෙව්ත් ඔවුන්ගේ අවවාදානුශාසනාවබවද; සුතං, බාහුශ්‍රැත්‍යයද; ධම්මානුවත්තී, ත්‍රිවිධ සුචරිත ධර්මයෙහි අනුවර්තනයද; අළීනතා ච, චිත්තයාගේ අලීනබවද යන මේ; ඉවෙහි, කැමැත්තවුන්ගේය; එතෙ හි, මේ සඳෙන; අප්පස්ස, අභිවෘඩ්‍යට; පමුඛා, ප්‍රමුඛවූ හෙවත් ප්‍රධානවූ; චාරා, චාරයෝයි හෙවත් අධිගම උපායයෝයි.

84 අප්පමාර ජාතකයයි.

———o§o———

85 ආයතිං දෙසං නාසඤ්ඤ යො කාමෙ පතිසෙවති,
විපාතනෙත්ත ගතත්ති නං කිමපක්කම්ව භක්ඛිතන්ති.

ආයතිං දෙසං, එඤ්ඤත් දෙශයහෙවත් මතුවන දෙශය; න අසඤ්ඤ, නොදන්න; යො, යමෙක්; කාමෙ, වස්තුකාමක්ලෙශකාමයන් දෙදෙන; පතිසෙවති, සෙවූනේද; (හේ අනුභවකරනලද කාමයෝ) නං, ඒ (කාමානුභවයෙහි නියුක්ත) පුරුෂයා; විපාතනෙත්ත, විපාකානතයෙහි හෙවත් විපාකසඩ්ඛ්‍යාත කෙළවරෙහි; (නරකාදියෙහි උපන්නාහු) හනන්ති, කඩත්; කුමක් මෙන්ද යත්? භක්ඛිතං, අනුභව කරනලද; කිමපක්කං ඉව, කිමිපක්කතම්වූ විෂඵලය මෙනි-යමෙක් ඒඤ්ඤත්කාලයෙහි වත අතිෂ්ටවිපාක නොසලකා කාමාස්වාදයෙහි ලොල්ව අනුභවකළද ඒ කාමයෝ අනුභවකරනලද්දාහු විෂයුක්ත කිමිඵලයක් බුදින්නාසේ * බොහෝ කලක් නරකයෙහි දුක්දෙනු යනු අභිප්‍රායයි.

85 කිමිපක්ක ජාතකයයි.

———o§o———

86 සීලං කිර ව කල්‍යාණං සීලං ලොකෙ අනුත්තරං,
පඤ්ඤා නොරවිසා නාම සීලට්ඨා හි නහඤ්ඤති'හි.

සීලං එව, (කායවාක්මාරාදීන් අව්‍යතික්‍රමිසඛ්‍යාත) සීලයම්; කල්‍යාණං කිර, සුන්දරය; ලොකෙ, ලොකයෙහි; සීලං, සීලය; අනු

---

* දුක්නාසේ-පොත්

නතරං, ජෙෂ්ඨයා; (ප්‍රධානයා) පසස, බල; සොරච්චෙ, සොරවු බිය ඇති; නාදෙහා, සර්පතෙමෙ; සීලවා ඉති, සිල්වත් වෙමියි; නං හනන්ති, (මෙරමාහට) හිංසාවක් නොකෙරේ.

86 සීලවිමංස ජාතකයයි.

———o§o———

87 යස්ස මඞ්ගලා සම්මුහතා
උප්පාදා සුපිනා ච ලක්ඛණා ච,
සබ්බමඞ්ගලදෝසවිනිවත්තෙත්තා
යුගසයාගාධිගතෙ න ජාතුමෙතීති.

යස්ස, යම්අතීත් ගුණයෙන් යුත් ක්ෂීණාශ්‍රවයෙකුගේ; මඞ්ගලා, (දිසපුතමුත්‍රත වශයෙන් සිටි ත්‍රිවිධ) මඞ්ගලයෝ; සම්මුහතා, මන; කොට නසනලදහුද; උප්පාද, (චන්ද්‍රග්‍රහසූර්‍යග්‍රහාදී) උත්පාදයෝද, සුපිනා ච, (ශුභවූ) සවප්නයෝද; ලක්ඛණා ච, (සුභගදුර්භගාදි) ලක්ෂණයෝද; (යනමේ දෘෂ්ටිස්ථානයෝ) (සම්මුහතා, ම නාකොට නසනලදහුද; මඞ්ගලදෝස, මඞ්ගලදෝෂයන්; විනිවත්තෙත්තා, ඉක්මිණිද හෙවත් මොවුන් දුරුකොට සිටියේද; යුග, (ක්‍රොධඋපනාහමක්ඛපලාස යනාදි නසින් දෙකක් දෙයාක් එක්ව ආ කෙලශධර්මයන්ගේ විශයෙන්) යුගනම්වූ ධර්මයන්ද; යොග, (කාමයොග භවයොග දෘෂ්ටියොග අවිද්‍යයොග යන) යොග ධර්මයන්ද; අධිගතෙ, අභිභවනයකොට සිටියේද; සො, ඒ ක්ෂීණාශ්‍රවවූ උත්තමයා; ජාතු, කිසිකලෙක්හි නොහොත් එකාන්තයෙන්; න එති, ප්‍රතිසන්ධිවශයෙන් මේ ලොකයට නොඑන්නේයි—"න ජාතුමෙති" යන්නෙහි මකාර සංහිතා පිණිස ආගමයි, "යස්ස" යනු හැමතැනට යොදා අර්ථ ගතයුතු.

87 මඞ්ගල ජාතකයයි.

———o§o———

88 කල්‍යාණීමෙව මුඤ්චස්ස න හි මුඤ්චස්ස පාපිකං,
ලභාසෙක්‍ඛා කල්‍යාණීයා සාධු මුත්තා තපති පාපිකන්ති.

කල්‍යාණීමෙව, කල්‍යාණමවූ හෙවත් මෘදා පාරුෂ්‍ය පෛශුන්‍ය කථාව යනමේ සතරදෙඹරහිත භාවයෙන් කල්‍යාණනම්වූ වචනයක්; මුඤ්චස්සා භරණෙන්ය; පාපිකං, (මෙරදිහට අප්‍රිය අමනාපවශ, යන්; ලාමක ශබ්දයක්; නහි මුඤ්චය්‍ය, නොහරණෙය; කල්‍යාණී සා, ඒ සුභාෂණවූ වචනයාගේ; මොක්ඛා, මොක්ෂය (හැරීම්) සහෙත්

කිඤ්ඤම; සාධු, ප්‍රශස්‍යාය; පාපිකං, ලාමකවූ තෙපුල්; ඵරුසා, හැර ඉහ වත් මෘදාදීන් යුක්ත තෙපුල් බැණ; තපති, (මෙලොව පරලොව) තැවෙන්නේයි.

88 සාරම්භ ජාතකයයි.

—— ——

89 වාචාව කිර තෙ ආසි සණ්හා සඛිලභාණිනා,
තිණමත්තෙන අසජ්ජිත්ථො නො ච නික්ඛසතං හරතෙ.

සඛිලභාණිනො, මෘදුවූ බස් බණන්නාවූ; තෙ, තාගේ, වාචා එව, වාචාවම; සණ්හා ආසි, සිලුටුවී; තිණමත්තෙන, තෘණමාත්‍රයෙහි හෙවත් තණකොන්දක් පමණෙක; අසජ්ජිත්ථො, (කුකුස්කරමින්) ලග්නවූයෙහි; නික්ඛසතං, නිෂ්කසියයක්; හරං, හැරගෙනයන්නෙ හි; නොව, නොඇලුණෙහි ව—භූවජවිලය තෘණමාත්‍රයක නොඇලුණාසේ බැණ ඝාතිණ්‍ය නිෂ්ක ශතයක ලොහලපදවා හැරගෙන පලායෙහි යනු අභිප්‍රායයි.

89 කුහක ජාතකයයි.

90 යො පුබ්බ කතකල්‍යාණො කතත්ථො නාවබුජ්ඣති,
පච්ඡා කිච්චෙ සම්‍පපන්නෙ කත්තාරං නාධි ගච්ඡති'ති.

යො, යමෙක්; පුබ්බ, පෙර; කතකල්‍යාණො, (අනුන් විසින්) කරනලද උපකාරඇත්තේ; කතත්ථො, (මෙර මාවිසින්) නිෂ්පාදිත කෘත්‍ය ඇත්තේ; නාවබුජ්ඣති, (හේ අනුන් විසින් සළු ඉශ්ටඝ අහිවෘඩිය) නොදනීද; පච්ඡා, පසුව; කිච්චෙ, තමාවිසින් කතිව්‍ය කෘත්‍යයක්; සම්‍පපන්නෙ, උපන්කල්හි; (ඒ කෘත්‍යයට) කත්තාරං, කර්‍තෘවික්හු; නාධි ගච්ඡති, නොලැබේ.

90 අකතඤ්ඤූ ජාතකයයි.

9 අපායිමහ වර්ගයයි.

—— ——

91 ලිත්තං පරෙමන තෙජසා
ගිලමක්ඛං පුරිසො න බුජ්ඣති,
ගිලරෙ ගිල පාප ඛත්තක
පච්ඡා තෙ කටුකං භවිස්සතීති.

පරමෙන, උතුම්වූ; තෙජසා, තෙජස්ගැනි; (හලාහලවිෂයෙන්) ලිත්තං, ලිපනාවූ; අක්ඛං, අක්ෂය (පසඇම); ගිලං, ගලන්නාවූ; පුරි

සො, පුරුෂතෙම; නබුජ්ඣති (විභලිප් තවචි)නොදනී; අරෙ, කොල; ගිල, ගල; පාපධුත්තක, පාපිවූ අසත්පුරුෂයා. ගිල, ගල; (පසඇවගල) පවහා, පසුව; (මේ අක්ෂය ගිලූකල) තෙ, තට; ඝටුකං, අම්බුරුවා යෙක්; භවිස්සති, වන්නේයි.

91 ලිත්ත ජාතකයයි,

———०४०———

92 උක්කාසෙ සූර මිච්ඡන්ති මහාසු අකුතූහලං,
පියව අන්නපානම්හි අසෙ ජානව පණ්ඩිතාති

උක්කාසෙ, (ආයුධප්‍රහාරයෙන්) සම්පවූ යුඹයෙහි; සූරා, නිර්භය පුරුෂයා; ඉච්ඡන්ති, කැමැතිවෙති; මහාසු, (කතිපයාකතිපය වශයෙන්) මත්තුණය කරාගෙකල්හි; අකුතූහලං, (කළමැත්තුණය ප්‍රකාශනොකරනසෙයින්) අකුතූහල පුරුෂයා, (ඉච්ඡන්ති, කැමැතිවෙති) අන්නපානම්හි, මධුරාහාරාදීන් ළඟවූ කල්හි; පියව, ප්‍රියවූ පුරුෂයාද; (ඉච්ඡන්ති, කැමැති වෙති; අසෙවා, (ප්‍රශ්නවිසර්ජනාදිවූ එබඳු) අවිසක්ෂණයෝ; ජානෙ, උපත් කල්හි; පණ්ඩිතං, (කාරණා කාරණ පරිඡුනයෙහි දක්ෂවූ) පණ්ඩිතපුරුෂයක්හු; (ඉච්ඡන්ති, කැමැතිවෙත්)

92 මහාසාර ජාතකයයි.

———०४०———

93 න විස්සසෙ අවිස්සාසෙ විස්සසෙ පි න විස්සසෙ,
විස්සාසා භයමන්වෙති සිහං ව මිගමාතුකා යි.

අවිස්සාසෙ, (යමෙක් පෙරවිශ්වාසව පසුව අවිශ්වාසවීද එසේවූ අවිශ්වාසයා කෙරෙහි; න විස්සසෙ, විශ්වාස නොකරන්නේය; විස්සසෙපි, (පෙර අවිශ්වාසව විශ්වාසවූ)විශ්වාසයා කෙරෙහිද; න විස්සසෙ, විශ්වාසනොකරන්නේය; කුමක්හෙයින්ද යත්? විස්සාසා,(විශ්වාස අවිශ්වාස දෙපක්ෂයෙහිම) විශ්වාසය හෙතුකොටගෙන; භයං අන්වෙති, භයපැමිණෙයි; කුමක් මෙන්ද යත්? මිගමාතුකා, මෘගමාතෘකාව කෙරෙන් හෙවත් මිවින්නකෙරෙන්; (භයපැමිණී) සිහං ඉව, සිංහයා මෙනි නොහොත්; සිහං, විශ්වාස වශයෙන් සිංහයා කරා එළඹී; මිගමාතුකා ඉව, මිවින්නමෙනි—මිවින්නන්හා සිංහයන්හා යම්කලක විශ්වාසයක්කළ විරූපෙන එසේවූ මිවින්න කරා පැමිණි එවෙනි සිංහරාජයා යම්සේ විනාශයට යන්නේද එපරිද්දෙන් මෙකී දෙදනා හා විශ්වාසය කළේ විනාශයට යන්නේය යනු අභිප්‍රායයි.

93 විශ්වාස හොජන ජාතකයයි.

———०४०———

94 සොතතනෙතා සොසිතතා එකෝ භිංසනකෙ වනෙ,
නගෙහා න වගගිමාසිතා එසනා පසුතෝ මුනිති.

සොතතනෙතා, (සුඅභිභූපයෙන්) විශෙෂයෙන් තැවිනෙමි; සොසිතතා, (හිමජලයෙන්) විශෙෂයෙන් තෙත්වූයෙමි; භිංසනකෙ, භයානකවූ; වනෙ, වනලැව්හි; එකෝ, අවිනියවූයෙමි; නගෙහා, පිළිනොහඳනා තොපොරවනා හෙයින් නගනවූයෙමි; නවගහිමාසිතා, ගිනිනොහපනා හෙයින් ගිනිආසන්නව නොහිඳිනෙමි; එසනා, (බුහමචරියා) එසනයෙහි; පසුතෝ, යෙදුනෙමි; මුනි, මේ මොනය පිණිස ප්‍රතිපදානයයි ලොකයා විසින් සඤ්ඤාපිතවිම්.

94 ලොමහංස ජාතකයයි.

---

95 අනිච්චා වත සඞ්ඛාරා උපපාදවයධම්මිනො,
උපපජිත්වා නිරුජ්ඣන්ති තෙසං වූපසමෙ සුඛොති.

සඞ්ඛාරා, (ප්‍රත්‍යයයන් විසින් එක්ව කරනලද සකඞ්ඛාතාදාය නනාදි) සංසකාරයෝ; වත, එකානාතයෙන්; අනිච්චා, අනිත්‍යයහ; උපපාදවයධම්මිනො, ඉපද නැසෙන්නා සුභාවයහ; උපපජිත්වා, ඉපිද; නිරුජ්ඣන්ති, නිරුඞ්ඛවෙති; තෙසං, ඒ සංසකාර ධම්මයන්ගේ; වූපසමෙ, වූපශමශඞ්ඛ්‍යාත නිර්ඛාණයෙහි; සුඛොති, සුවයි.

95 මහාසුදසන ජාතකයයි.

---

96 සමිඤ්ඤිකං අනවසෙසකං තෙලපත්තං යථා පරිහරෙය්‍ය,
එවං භවිතබ්බමනුරක්ඛිතෙන පසාසනෙ දිසං අගතපුබ්බන්ති.

සමිඤ්ඤිකං, (මුවවිට රෙඛාව දක්වා) සමව පිරුණු; අනවසෙසකං, නොවැගිරෙන්නාවූ; තෙලපත්තං, තලතෙල්පාත්‍රය; යථා, යම්සේ; පරිහරෙය්‍ය, හෙනයන්නේද; එවං, එසේම; අගතපුබ්බං, (බාලපෘථග්ජනයන් විසින් සම්පත්තියෙනුදු නොගියවිරූ හෙයින්) අගතපූර්වකම්වූ; දිසං, නිර්ඛාණසඞ්ඛ්‍යාත දිශාව; පසාසනෙ, පතන්නේ; සවිඤ්ඤං, සඤ්ඤායවූ විඤ්ඤාණය; අනුරක්ඛෙ, රක්නේයි.

96 තෙලපත්ත ජාතකයයි

---

97 ජීවකච මතං දිසවා ධනපාලිච දුගගතං,
පඤ්ඤාච වතො මූළ්හං පාපකා පුනරාගතොති.

ජීවකච, ජීවකසාද; මතං, මළහු; දිසවා, දැක; ධනපාලිච, ධන

පාලියද; දුග්ගතං, දුකට්පැමිණියා; දිස්වා, දැක; පඤ්ඤවේ, පඤ්ඤ යාද; වත්ත, වළැ; මූළ්හාං, (මිනිස්සායා) මුළුවූවහු; දිස්වා, දැන; පාප කෝ, පාපකයා; පුන, නැවත; ආගතෝ, ආයි—පාපක ගත නම අරුවි ඇතිව ජනපදගෙහි නම පරිභෝගවට ගියේ ජීවකයා මළහු දැක ජීවකයෝත් මියෙති, ධනපාලි දුගිවිය දැක ධනපාලින් අනාථ වෙති, පඤ්ඤයා මංමුළාවූවහු දැක පඤ්ඤයෝත් මංමුළාවෙති, නම නම් ලොකයෙහි ප්‍රඥප්තිමාත්‍රයේක ඉන් ප්‍රයෝජන නැතැයි නිශ්චයකොට ආය ගනු අභිප්‍රායයි.

97 නාමසිද්ධි ජාතකයයි.

———०३०———

98 සාධුකෝ පණ්ඩිතෝ නාම නවේව අතිපණ්ඩිතෝ,
අතිපණ්ඩිතේන පුත්තේන මනමහි උපකූලිතෝහි.

පණ්ඩිතෝ නාම, පණ්ඩිතනම්; සාධුකෝ, සාධුයෝ අතිපණ්ඩි තෝ, නාම්මාත්‍රයෙන් අතිපණ්ඩිතනම්වූ පුරුෂතෙම; න තු එවං නොවුත්තුම්; අතිපණ්ඩිතේන, අතිපණ්ඩිතවූ; පුත්තේන, පුත්‍රයා විසින්; මනං, ඇසිල්ලකින්; උපකූලිතෝ අස්මි, දවනලද්දෙම් වීමි.

98 කූටවාණිජ ජාතකයයි.

———०३०———

99 පරෝසහස්සම්පි සමාගතානං
කත්තූයං තේ වසූනතා අපඤ්ඤ,
එකෝව සෙය්‍යෝ පුරිසෝ සපඤ්ඤ,
යෝ භාසිතස්ස විජානාති අත්ථං.

සමාගතානං, රැස්වූවන් අතුරෙහි; පරෝසහස්සම්පි, සහස්‍රය කට අතිරෙකදවූ; අපඤ්ඤ, ප්‍රඥරහිතවූ; තේ, ඔහු; වස්සසතං, වර්ෂ ශතයකුදු; කත්තූයං, හඬන්නාහු නමුදු; යෝ, යමෙක්; භාසි තස්ස, භාෂිතස්සාගේ; අත්ථං, අර්ථය; විජානාති, දනීද; (සෝ) සප ඤ්ඤෝ, (ඒ) සප්‍රාඥවූ; පුරිසෝව, පුරුෂතෙමේම; එකෝ, හුදකලා වූයේද; සෙය්‍යෝ, උතුම්-නුවණැත්තවුන් දහස්දෙනාට වඩා එකම නුවණැතිකෙනෙක් උත්තමය යනු අභිප්‍රායයි.

99 පරෝසහස්ස ජාතකයයි.

———०३०———

100 අසාතං සාතරූපෙන පියරූපෙන අප්පියං,
දුක්ඛං සුඛස්සරූපෙන පමත්තමතිවත්තති.

අසාතං, අමධුරය; සාතරූපෙන, මධුරසවරූපයෙන්ද; අප්පියං, අප්‍රියවස්තුව; පියරූපෙන, ප්‍රියස්වරූපයෙන්ද; දුක්ඛං, දුඃඛය; සුඛස්ස රූපේන, සුඛස්වරූපයෙන්ද; පමත්තං, ප්‍රමත්ත පුරුෂයා; අතිවත්තති, අභිභවා.

100 අසාතරූප ජාතකයයි.

---

10 අල්ලීන වර්ගයයි.

101 පරොසතඤ්චපි සමාගතානං
සඞ්ඛෙය්‍යුං තෙ වයසඤ්ඤතං අපඤ්ඤා,
එකොව සෙය්‍යා පුරිසො සපඤ්ඤා,
යො භාසිතස්ස විජානාති අත්ථං.

සමාගතානං, රැස්වුවවුන් අතුරෙහි; පරොසතඤ්චපි, සියය කට අධිකවූද; අපඤ්ඤා, ප්‍රඥාරහිතවූ; තෙ, ඔහු; වයසඤ්ඤතං, වර්ෂශත යකුදු; සඞ්ඛෙය්‍යුං, බලන්නාහු නමුදු; (පරිඝ්නාකරන්නාහු නමුදු) යො, යමෙක්; භාසිතස්ස, භාෂිතයාගේ; අත්ථං, අර්ථය; විජානාති, දනිද; සපඤ්ඤා, සප්‍රාඥවූ (හොං, හේ;) පුරුෂතෙම; එකො එව, හුදකලාවූයේම; සෙය්‍යෝ, උතුම්-නුවණැතී සියඇයකුදු අවිරුදු සිය යෙකුදු කාරණා කාරණා සොයත් දැක්කනොහෙයි එසේහයින් නුවණැත්තන් සියක්දෙනාට වඩා එකනුවණැති පුරුෂයක්ම උතුම් යනු අභිප්‍රායයි.

101 පරොසත ජාතකයයි.

---

102 යො දුක්ඛප්පත්තාය හවෙය්‍ය තාණං
සො මෙ පිතා දුති වනෙ කරොති,
සා කස්ස කඤ්ඤා වනස්ස මජ්ඣෙ
යො තාසිතා සෙ සහසා කරොතීති.

යෝ, යමෙක්; දුක්ඛප්පත්තාය, දුඃඛයෙන් පහරනලද්දියට; තාණං, රක්ෂාස්ථානය; හවෙය්‍ය, වන්නේද; මෙ, මාගේ; සො පිතා, හේ පිය තෙම; වනෙ, වෙනෙහි; දුති, මිත්‍රද්‍රොහිකම්මය; කරොති, කෙරෙයි; වනස්ස, වනයාගේ; මජ්ඣෙ, මැද; සා, හේ මම; කස්ස, කවරක්හට; කඤ්ඤා, හබම්ද; යො, යමෙක්; තාසිතා, රක්ෂාකරන්නේද; සො, හේතෙම; සහසා, සාහසික (කම්මැයක්; කරොති, කෙරේ.

102 දණ්ඩික ජාතකයයි.

103 යස්ස වෙරී නිවසති න වසෙ තත්ථ පණ්ඩිතො,
එකරත්තං විරත්තං වා දුක්ඛං වසති වෙරිසූති.

යත්ථ, යම් තැනෙක; වෙරී, වෛරයෙන් යුක්ත පුද්ගලතෙමේ; නිවසති, වෙසේද; තත්ථ, එතන්හි; පණ්ඩිතො, නුවණැත්තේ; න වසෙ, නොවසන්නේසි; කුමක් හෙයින්ද යත්? වෙරිසූ, වෛරින් අතුරෙහි; එකරත්තං වා, එක්දවසක්හෝ; විරත්තං වා, දෙදවසක්හෝ; දුක්ඛං, දුකින්; වසති, වසේ-වෛරින් අතුරෙහි එක්දවසකු දු විසීම දු ඛවාසය එසේ හෙයින් වෛරින් අතුරෙහි නුවණැති පුරුෂතෙම නොවසන්නේසි.

103 වෙනි ජාතකයයි.

104 චතුඛ්ඛි අඞ්ගේහි අඞ්ගීපිව සොළස,
සොළසහි ච ඛත්තිංසං අත්‍රිච්ඡං චක්ඛුමාසදේ,
ඉච්ඡා හතස්ස පෝසස්ස චක්ඛුං භමති මිත්තකෙ.

චතුඛ්ඛි, සතරදෙනකුවිසිනුදු; (අසන්තුෂ්ටව) අඞ්, අටදෙනකු සම්පයට; අජ්ඣභවී, ගියේ; අඞ්ගීපිව, අටදෙනකු කෙරෙනුදු අසන්තුෂ්ටව; සොළස, සොළොස්දෙනකු සම්පයට ගියේය; සොළස හි ච, සොළොස්දෙනකු විසිනුදු (අසන්තුෂ්ටව); ඛත්තිංසං, දෙතිස් දෙනකු සම්පයට (ගියේය); අත්‍රිච්ඡං, අධික අධිකයක් පතන්නේ; චක්ඛුං, උරච්ක්‍රයට; ආසදේ, පැමිණියේය; ඉච්ඡා, තෘෂ්ණායෙන්; හතස්ස, නසනලද; පෝසස්ස, පුරුෂයාගේ; මිත්තකෙ, මිත්‍රකයෙහි; චක්ඛුං, උරච්ක්‍රය; භමති, බමා.

104 මිත්‍රක විඳ ජාතකයයි.

105 බහුමෙපතං වනෙ කණ්ඨං වාතො භංජති දුබ්බලං,
තස්ස වෙ භායසි නාග කිසො තුත භවිස්සසීති

වනෙ, වෙනෙහි; බහුං, බොහෝවූ; එතං, (යම්) මේ; දුබ්බලං, දුර්වලවූ; කණ්ඨං, කෘෂ්ණයක්; වාතො, සුලඟ; භංජති, බිඳේද; තස්ස, ඒ කෘෂ්ණ භඤ්ජනයට; නාග, නාගය; වෙ, ඉඳින්; භායසි, බිය වෙහි නම්; තුත, එකාන්තයෙන්; කිසො, කෘෂ්ණවූයෙහි; භවිස්සසි, වන්නේනිය.

105 දුබ්බල කණ්ඨ ජාතකයයි.

106 සුසුඛං වත මං ජීවන්තං පවමාතා උදඤ්ඤනි,
වොරි ජයපවාදඤ්ච තෙලං ලොණඤ්ච යාචති.

වත, එකාන්තයෙන්; සුසුඛං, ඉතා සුවසේ; ජීවන්තං, ජීවත්වන්නාවූ; මං, මා; පවමාතා, නවින්නාවූ (පෙළන්නාවූ) නොහොත් යමක් යමක් කනුකැමැත්තීද ඒ ඒ තමා රුචිරුචිදේ පියන්නාවූ;

උදෙන්නී, සැලින්හෝ ලිදින් හෝ පැන් හැරගන්නා ඝට්කාවලවින්; අනුන්ගෙන් වසහැරගන්නාසේ දන්නාවූ; ජානපදවාදෙන, ජායා ප්‍රවාදයෙන් (අඹුය යන නමින්)වෙයි, සෙරක්; තෙල. තෙල්ද; ලොණඹ, ලුණුද යන කැමැති කැමැති වසතු; යාවති, ඉල්වා.

106 උදවනි ජාතකයයි.

———:o:———

107 සාධු බඛා සිප්පකං නාම අපි යාදිසකිදිසං,
පඤ්ඤාපභාවෙන ලබ්භා ගාමා චතුද්දිසාති.

යාදිසකිදිසං අපි, යම්තම් බදුවූ; සිප්පකං නාම, ශිල්පනම්දෙය, සාධු ඛඛා, ප්‍රශස්තවය; පඤ්ඤා, බල: ඛඤ්ඤ, පිළගේ; පභාවෙන, ප්‍රභාවයෙන් හෙවත් එළඹවිට ගැනීමෙන්; චතුද්දිසා, සතරදිගුන්ඇති හෙවත් සතරදික්හිවූ; ගාමා, ග්‍රාමයෝ; ලබ්භා, ලබනලදහුයි.

107 සාලිත්තක ජාතකයයි.

———)o(———

108 සික්ඛිතබ්බානි සන්ති සවජ්ඣිනොජනා,
බාහියා හි සුහන්නෙන රජ්ජනමභිරුඛයිති.

සික්ඛිතබ්බානි, හික්මෙන්නට සුදුසුවූ ශිල්පයන්; සික්ඛිතය, හික්මෙන්නේය; ප්‍රයොජන කිම්දයන්? සවජ්ඣිනො, ඒ ඒ ශිල්පයෙහි සවහඤ්ඤවූ; ජනා, ජනයෝ; සන්ති, ඇත්මැයි, හි, යම්හෙයකින්; බාහියා, බාහ්‍යජනපදයෙහි උපන්ඇත්; සුහන්නෙන, මනාසේ වකළ පුරිෂ සඤ්ඤයෙන්; රජ්ජනං, රජහු; අභිරුඛයි, නොඅප්‍රසාදදෙක කරවූද; එසේ හෙයින් යම් විඤ්ඤුවෙක්හි හික්මිය යුතුයි; යම් සේ ජනපදවාසීවූ ගැහැනිපවා ශ්‍රී අපත්‍රපායෙන් යුකතව පවයෙන් මුවා ව කළ පුරිෂසඤ්ඤයෙන් රජ්ජුරුවන් පහදවා අනබ්භෝ කම්ට හියා ද එපරිද්දෙන් යම් යම් විඤ්ඤුවෙක පහන්ව උහන්නෑහට ශ්‍රේයස් කෙරෙහි, එසේ හෙයින් යම් විඤ්ඤුවක් උගන්නේය යනු අභිප්‍රායයි.

108 බාහිය ජාතකයයි.

———※———

109 යථඤ්ඤා පුරිසෝ හොති නථඤ්ඤා තස්ස දෙවතා,
ආහරෙතං කණං පූවං මා මෙ භාගං විනාසයාති.

පුරිසෝ, පුරුෂකෙනෙම; යථඤ්ඤා, යම්බඳු ආහාරයක් ඇත්තේ; හොති, වේද; තස්ස, ඒපුරුෂයාගේ; දෙවතා, දෙවිනාවාද; ත

එනහා, එබඳු ආහාර ඇත්තේය; එතං, මේ; කණං පුථිං, කුඩුවට; ආහර, ඉගෙන; මම, මාගේ; හාගං, කොටස; මා විතාසය, නොනසව.

109 කුණඩපූව ජානකයයි.

— —(o)———

110 සඛඩසංහාරකෝ නත්ථි සුඛං කඩඹු පවායති,
අලිකං හාසනයං ධුත්ති සව්වමාහ මහලලිකා සි.

සඛඩසංහාරකෝ, සවීසංහාර සුවඳ; **නත්ථි**, නැත; **සුඛං**, (අනික් සුවඳකින් අවිශ්‍ර ඉහසින්) ශුඛවූ; **කඩඹු**, පුවඟු මල්ද; **පවායති**, විනිදුන්ය; **ධුත්ති**, ධූර්තවූ; **අයං**, මෝතොමෝ; **අලිකා**, බොරු; **හාසති**, කියයි; **මහලලිකා**, මහලලිකා නොමෝ; **සව්වං**, සැබවක්; **ආහ**, කිව.

110 සඛඩසංහාර ජානකයයි.

———:o:———

11. සරාහසස ජාතකයයි.

———:o:———

111 හංසි ත්වං එවමඤ්ඤසි සෙය්‍යා පුත්තෙනන පිතානි රාජසෙට්ඨ,
හඤ්ඤතරස්ස ත්වත අයං අඤ්ඤතරස්ස හි ගද්‍රභෝ පිතාසි.

හංසි, ඉදින්; **ත්වං**, තෝ; **රාජසෙට්ඨ**, රාජෝත්තමය; **පුත්තෙනන**, පුතුට වඩා; **පිතා**, පියේ; **සෙය්‍යා ඉති**, උතුමැයි; **එවං**, මෙසේ; **මඤ්ඤසි**, හඟනහිනම්; **හඤ්ඤ**, එබැවින්; **තෙ**, තාගේ; **අඤ්ඤතරස්ස**, අඤ්ඤතරයාට වඩා; **අයං**, මේ; (ගද්‍රභ උත්තම වන්නේය එයට කාරණා කිමයත්?) **අඤ්ඤතරස්සහි**, අඤ්ඤතරයාට වනාහි; **ගද්‍රභෝ**, නොවලුතෙමේ; **පිතා**, පියෝයි.

111 ගද්‍රභ ජාතකං ජානකයයි.

———:o:———

112 යෙන සත්තුබිලබහාව දිගුණ පලයො ව පුප්ඵිතො,
සෙනා'දුම් තෙන වදුම් යෙන නා,දුම් න තෙන වදුම්,
එසමඟගහා යවමජ්ඣිකාකයස්ස එතං ඡාතනපථං විහානාගීනි.

යෙන, යම්තැනෙක්හි; **සත්තු**, හන්සුණු බත් තබා විකුණන අහාතිතෙක් ඇද්ද; (යෙන, යම්තැනෙක්හි;) **බිලබහාව**, කාඩි තබා විකුණන අහාතියෙක් ඇද්ද; (යෙන, යම් තැනෙක්හි;) **පුප්ඵිතා**, පිපුණාවූ; **දිගුණපලාතා** ව, දෙකක්ව මැදින් බෙදී තිබෙන පත් ඇති කොබෝලිල රුක්ද; **යෙන**, යම් අතකින්; **අදුම්**, නමීද; **තනං**,

ඒ (ශසනාය) දිහාවෙයි; වදුමි, (මග) කියමි; යෙන, යම් අතකින්; න අදුමි, නොකමිද; තෙන, ඒ (හසනාය) දිහාවෙන්; න වදුමි, නොකියමි; ගවළඡඩිකසස, හව මැදුම් ගම පියිරි අපගේ ගෙල; එසො, මේ (අප) කීරයි; මඝහා, මගය; එතං, මේ සඟවා කී; ජනන පථං, ජන්නාපථය කොඝහාත් ජඟන පදය (ජනන කාරණය); ඒජ කාඛි, දනු.

112 අමරාදේවී පඤ්ච ජාතකඝඩි.

———ඉ०ඉ———

113 සදුහසි සිගාලසස සුරාපිතසස බ්‍රාහ්මණ,
සිප්පිකානං සතං නත්ථි කුතො කංසෙ සතාදුවෙති.

බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; සුරාපිතසස, රා බොනලද; සිගාලසස, ඝෘඝ, ලයාගේ වචනය; සදුහසි, අදහන්නෙහිද; සිප්පිකානං, බෝල්ලන් සම්බන්ධවූ; සතං, ශතයකුදු; නත්ථි, නැත; දුවෙසා සසතා, කාණ්ඩාදිණ ශතයෝ දෙදෙනෙක්; කුතො, කොයින්ද—බමුණ ඝෘඝාලයාගේ මසුරන් දෙයියෙක් තබා බෝල්ලෝ දෙයියෙකුත් නැතැයි කතු අභි ප්‍රාඝයි.

113 සිගාල ජාතකඝඩි.

———०———

114 බහු විඤ්ඤී අපවිනති ව උදහා ජාලෙ අබඡඩිදර,
මිත චිනති අමොවෙසි උදහා තසස සමාගකාසි.

බහුවිනති, විනතී බාහුල්‍ය වශයෙන් එනම්ලද බහුවිනතී නම් මත්ස්‍යයාද; අපවිනතීව, අල්පවිනතා විශෙෂයෙන් එනම්ලද අල්පවි නතීනම් මත්ස්‍යයාද යන; උදහා, දෙදෙන; ජාලෙ, දැලෙහි; අබ ඡඩිදර, බැඳුනාහ; මිතවිනති, අනූනාධික විඤ්ඤාවෙන් මිතවිනතී නම්වූ මත්ස්‍යතෙම; අමොඝවසි, දැලින් මිදිය; උදහා, (ඒ බහුවිනතී අපවිනති) දෙදෙන; තසස, ඒදිගෙහි; සමාගතා, (මිතවිඤ්ඤාහු හා) සමාගම බවට ගියෝ—බහුවිනතී අපවිනතී දෙදෙන තමන්ගේ මොහගෙන් දැලබැඳී මිතවිඤ්ඤාහු නිසා බඛිනගෙන් මුඤනාව නැවත හේ මිත විඤ්ඤාහු කරා නැඹී ආහයි කතු අභිප්‍රායයි.

114 මිතවිනති ජාතකඝඩි.

———०———

115 යාඝඤඤමනුසාසති සඨං ලොලුපචාරිනී,
සාඝං විපඤ්චිකා යෙති හඤා වඤකතා සාලිකාති.

යා, යම්ක්; සඤ්, නොමෝ; ලොලුපචාරිනී, ලොල්වූ සැරි ඇත්තී; අපේක්ඛා, අනුන්ට; අනුශාසති, අනුශාසකා කරන්නීද; සා අහං, ඒ මම්; සාලිකා, ශාරිකා නොමෝ; චක්කෙන, චක්‍රයෙන්; හතා, නසන ලද්දී; විපක්ඛිකා, විගතවූ පක්ෂ ඇතිව; සෙති. (මැසී සෙති) හෝනීති.

115 අනුසාසිත ජාතකයයි.

———ඃ්ඃ———

116 අතිකරමකරාචරිය මියහමේපතං න රුච්චති,
චතුපෙ ලඞ්ඝයිඤ්ඤාන පඤ්ඤායමි ආවුතොති.

ආචරිය, ඇවායර්‍යය; අතිකරං, (තාගේ මේතෙක්කල් ක්‍රියාවට) අධිකවූ ක්‍රියාවක්; අකරා, කෙළෙහි; මියහමපි, (තාගේ ශිෂ්‍යවූ) මට ද; එතං, මේ (තාගේ) කාරණය; න රුච්චති, නොරුස්සයි; චතුපෙ, සතරවන ශෂ්‍යය; ලඞ්ඝයිත්වාත, පැන; පඤ්චමයඤ්, පස්වන ශස්ත්‍රයෙහි; ආවුතො, ඇවිනියෙනි වී—ආචාරිනී නොව පරිවරණය කළ සතරවන ශස්ත්‍රයම් පනවයි මා නියවකිරීමට නොකීකරුව පැන නොපුරුදු පස්වන ශස්ත්‍රය පැනෙම්හි ඇනී ඇවිනී ගියවයි යනු අභිප්‍රායයි

116 දුබ්බල ජාතකයයි.

———o———

117 අවචුඤ්හතා අතිබලතා අතිවෙලං පභාසිතා,
වාචා හනති දුම්මේධං තින්තිරං වා නිවාසිතනති.

අවචුඤ්හතා, අතඋච්චතවූ; අතිබලතා, (නැවත නැවත බිණීමෙන්) අතිබල ස්වභාවවූ; අතිවෙලං, කාලාතික්‍රාන්ත කොට; පභාසිතා, භාෂිතවූ; වාචා, වාචා නොමෝ; දුම්මේධං, දුර්මේධස්සු; නුවණ නැත්තහු; හන්ති, නසා; කුමක්මෙන්දයත්? අතිවසිතං, ප්‍රමාණාතික්‍රාන්ත කොට හැඬූ; තින්තිරං ඉව, වටුවා මෙනි—යම්සේ වටුවා එක්වන් ශබ්ද කිරීමෙන් විනාශයට ගියද එපරිද්දෙන් අදූඩම්වූ කෙනෙක් විනාශප්‍රාප්ත වෙති යනු අභිප්‍රායයි.

117 තින්තිර ජාතකයයි.

———ඃ්ඃ———

118 නාවිනතයනෙතා පුරිසෝ විසෙසමධිගච්ඡති,
විනතිතස්ස ඵලං පස්ස මුත්තොසම් වධබන්ධනාති.

පුරිසෝ, පුරුෂතෙම; අවිනතයනෙතා, දුකට පැමිණ මේ උපායයන් අඹු දුකින් මිදෙමියි කාරණා නොසලකන්නේ; විසෙසං,

නම්ගේ දුඃඛ මොවන සඞ්ඛ්‍යාත විශෙෂයට; න අධිගච්ඡති, නොපැමිණේ; චින්තිතස්ස, චින්තිත කර්මයාගේ; ඵලං, ප්‍රයොජන; පස්ස, බල; වධබන්ධනා, වධබන්ධනයෙන් හෙවත් මරණින්ද බන්ධනයෙන්ද; මුච්චතාසම්, ඉදුනෙම්විති—වධ බන්ධනයට පැමිණි උපාදවින්නාවෙයි දැක පුරුෂ මේ දුනින් කෙසේ මිදෙම්දැයි සිතා ඊ පරිද්දෙන් ඒ වධබන්ධනයෙන් මිදෙන්නට උත්සාහ කරන්නේය යනු අභිප්‍රායයි.

118 වට්ටක ජාතකයයි.

---

119 අමාතා පිතරි සංවඩ්ඪා අනාවරියකුලෙ වසං,
නායං කාලං අකාලං වා අභිජානාති කුක්කුටොති.

අමාතාපිතරි සංවඩ්ඪා, මව්පිය දෙදෙනා කෙරෙහි නොවැඩී යාවූ; අනාවරියකුලෙ වසං, ආචාර්‍ය්‍ය කුලයෙහි නොවිසූ; අයං කුක්කුටෝ, මේ කුකුළා; කාලං අකාලං වා, හැඹුවමිනාකල නොහැඹුවමනා කලැයි හෝ; න අභිජානාති, නොදනියි.

119 අකාල රාව ජාතකයයි.

---

120 අබ්භා තපති බජ්ඣනෑ යත්ථ බාලා පභාසරෙ,
බබ්භාපි තත්ථ මුච්චන්ති යත්ථ ධීරා පභාසරෙති.

යත්ථ, යම්තැනෙක්හි; බාලා, අඥයෝ; පභාසරෙ, බෙණෙද්ද; තත්ථ, එහිලා; අබ්භා, බන්ධනයට නොසුදුස්සෝ; බජ්ඣන්ති, බැඳෙති; යත්ථ, යම්තැනෙක්හි; ධීරා, ප්‍රාඥයෝ; පභාසරෙ, බෙණෙද්ද; තත්ථ, එහි; බබ්භාපි, බන්ධනාර්හයෝද; මුච්චන්ති, මිදෙත්.

120 බන්ධනමොක්ඛ ජාතකයයි.

---

12 හංස වර්ගයයි.

---

121 කරෙ සරික්ඛා අථවාපි සෙට්ඨා
නීචීනකොවාපි කරෙය්‍ය එසා,
කරෙය්‍යුං හෙ විසයෙ උත්තමප්පං
යථා අහං ඝාසහාරීරුවා යදන්ති

සරික්ඛා, ජාතිආදීන් සදෘශතාවෙහිද; කරෙ, (මිනුබමිය) කරන්නේය; අථවාපි, නොහොත්; සෙට්ඨා, ජාත්‍යාදිත්‍රිශ්‍රේෂ්ඨතාවෙහි

ද: (මිත්‍රධර්මයකරන්නේය) නිගීහාසෝ වාති, ජනපදාදින්හිඟිහඳවූ: එකෝ, එකෙක්; කරෙයය, මිත්‍රධර්ම කරන්නේය; තෝ, ඒමිත්‍රයෝ ව්‍යසනෙ, ව්‍යසනයෙහිලා; උතුහමසං, උත්තමවූ අවිඤක්; කරෙයය, කරන්නාහුයි; කාමෙන්ද යත්; රුචායං, බුරුදගසඵලපන්; අහං, මමද; කුසනාළි, දියමේරළිය ගය උපන්කුසනාළිද; යථා, යම් සේද එපරිද්දෙනි හෙවත් මහෙශාක්‍යවූ මාහාඅල්ලේශාක්‍යවූ කුසනාලියනා මිත්‍රධර්ම කළමෝද එපරිද්දෙනි—එහි මහෙශාක්‍යවූ මම මට දුඃඛප්‍රතිකාර නොකොටහි කුසනාලි දෙවතාවාගේ බලයෙන් ගැලවිනිමි එහෙයින් ඕනාදි විහාග අපෙක්ෂානොකොට මිත්‍රධර්ම කළමැනව මිත්‍රයෝවුකලි ව්‍යසනයෙහි නිසිවහලක් වෙත්මය යනු අභිප්‍රායයි.

121 කුසනාලි ජාතකයයි.

———※———

122 යසං ලබාන දුම්මේධෝ අනත්ථං චරති අත්තනෝ,
අත්තනෝව පරෙසඤ හිංසාය පටිපජ්ජතීහි.

දුම්මෙධෝ, දුම්මේධයා; යසං, යශස්; ලබාන, ලදින්; අත්තනෝ, තමහට; අනත්ථං, අනර්ථයක්; චරති, කැසිරෙයි; අත්තනෝව, තමහටද; පරෙසංච, මෙරමාහටද; හිංසාය, හිංසාපිණිස; පටිපජ්ජති, පිළිපදි.

122 දුම්මේධ ජාතකයයි.

———)o(———

123 අසබ්භපථගාමිනිං වාචං
බාලොය බ්‍යාථ භාසති,
නායං දධිං වෙදිතෝ නඞ්ගලීසං
* දධිම්පයං මඤඤති නඞ්ගලීසන්ති.

බාලෝ, නුවණනැත්තේ; අසබ්භපථගාමිනිං, සබ්භපථගාමිනිනොවූ, වාචං, නෙපුල; සඛ්‍යාපථ, හැමතන්හි; භාසති, බෙණයි; අයං, මෙතෙම; දධිං, දධියද; නවෙදිතෝ, නොදන්නේය; නඞ්ගලීසං, නඟුලිසද; (නොදන්නේය) කුමක්හෙයින්ද යත්? අයං, මෙතෙම; දධිම්පි, දධියද; නඞ්ගලීසං, නඟුලිසයයි; මඤඤති, සිතාද; නොහොත් දධි, දධියද; පයං, කිරියද; නංගලීසං, නඟුලිසයයි; මඤඤති, සිතාද එසේහෙයිනි.

123 නඞ්ගලීස ජාතකයයි.

———ooo———

---

* දධිපයං-සම්භර

124 වායමමෙවෙව පුරිසෝ න නිබ්බින්දෙය්‍ය පණ්ඩිතෝ,
වායාමස්ස ඵලං පස්ස භූ ඤාණා අම්බා අනීතිහකාති.

පණ්ඩිතෝ පුරිසෝ, නුවණැති පුරුෂතෙමේ; වායමේථෙව, වෑයාමකෙරේමැයි; නනිබ්බින්දෙය්‍ය, නොකලකිරෙන්නේයි; වායාමස්ස, වෑයාමයාගේ; ඵලං, (ප්‍රත්‍යක්ෂ) ප්‍රයෝජනය; පස්ස, බල; භෝ කව රේදැයත්? අනීතිහං, මේසේදවිය මෙසේදවියයි ශ්‍රැති වශයෙන් නොව ප්‍රත්‍යක්ෂවශයෙන්ම; අම්බා, ආම්බ්‍රයෝ; භූතනා, (බොහෝකල් පස්වී වැරැන් විසින්) අනුභවකරනලදහුයි.

124 අම්බ ජාතකය්‍යයි.

---

125 බහුම්පි සෝ විකත්ථෙය්‍ය අඤ්ඤං ජනපදං ගතෝ,
අඤ්ඤාගන්ත්වාන දූසෙය්‍ය භුඤ්ජමානෝ කථාහකාති.

සෝ, භෝ පුරුෂ; අඤ්ඤං, (තමාගේ ජාත්‍යාදි ස්වරූපයෙනා දන්නා) අනික්; ජනපදං, ජනපදයකට; ගතෝ, ගියේ; බහුම්පි, බොහෝකොටද; විකත්ථෙය්‍ය, පරිභවවචනාදීන් බණින්නේය; අඤ්ඤාගන්ත්වාන, නැවතඅවුදින්; දූසෙය්‍ය, (තමන්ගේසාමිතෙම) දූෂණය කරන්නේය; කථාහක, කටාහකය; භෝගෙ, සම්පත්තීන්; භුඤ්ජ, අනුභවකර.

125 කථාහක ජාතකය්‍යයි.

---

126 එකස්සෙවෙකස්ස කල්‍යාණං තස්සෙවෙකස්ස පාපකං
තස්මා සබ්බං න කල්‍යාණං සබ්බං වාපි න පාපකන්ති.

එකස්ස, සමහරක්හට; තස්සෙව, එම; කල්‍යාණං, කල්‍යාණය; එකස්ස, එකෙකුට; තස්සෙව, හේම; පාපකං, ලාමකය; තස්මා, එහයින්; සබ්බං, සියල්ලම; න කල්‍යාණං, කල්‍යාණනොවෙයි; සබ්බං වාපි, සියල්ලම; නපාපකං, ලාමකනොවේ-සමහරු කිව්ස නා හා කපාකනිති, සමහරු කිව්හ එතනාමත්‍රී ප්‍රතිලාභය කෙරෙති, එ සේ හෙයින් සමහරුන්ට ඉෂ්ටදායකවූ කවයුක්තා සමහරුන්ට අනිෂ්ටදායකමය යනු අභිප්‍රායයි.

126 අසිලක්ඛණ ජාතකය්‍යයි.

---

127 තෙ දෙයා තාහි වත්‍රුනි අහං ච වනගොචරෝ,
අනුවිචව බෝ තං ගච්ඡාහායපුං පිව ඛීරං කලණ්ඩුකාති.

මතු දෙසා, එම්දෙශයහ; තානි, ඔහු; වත්තුනි, වසඳුහ; අහ ච, මේදැ; වනගොචරෝ, වනගොචරයෙමි; තං, තා; අනුවිච්ච, දැන; ගණ්හාහඳ්‍ර, ගන්නාහ; කලණ්ඩුකං, කලණ්ඩුකය; ඛීරං, කිරිය; පිව, බෝ-කලණ්ඩුකය තා දිහූ මාතෘකුක්ෂිප්‍රදෙශයද මාතෘගර්භවසතු වද ක්ෂත්‍රියාදීන්ගේ නොව දුසියකගේ ඔව වනගොචරවූ තිරිසන් මම්පවාදනිමි මම් මේ ගොස් නාගේ සඛාමිදරුවන්ට කිමිනම් කණ්නාශාවෙජදනාදීන් විකාරයට පමුණුවා හැරගෙන යන්නාහුසි උඹ නොව මුඛයෙන් ගත් කිරිත්ත කුලජාත්‍රිය මුදුමනෙකි දිත්නෝ කොට බීපියා වැදහිඳු යනු අභිප්‍රායයි.

127 කලණ්ඩුක ජාතකයයි.

———ඉඉං———

128 යෝ වෙ ඛම්මං ඛජං කත්වා නිගුළෙහා පාපමාවරේ,
විස්සාසයිත්වා භූතානි බිලාරා නාම තං වත්තන්හි.

යෝ, යමෙක්; වෙ, එකාන්තයෙන්: ඛම්මං, දශකුශලකර්මපථ ධර්මයන්; ඛජං කත්වා, ධවජයක්කොටගෙන; භූතානි, සත්වයන්; විස්සාසයිත්වා, විශ්වාසකොටගෙන; නිගුළෙහා, නිගුඪවූයේ; පාපං, පාපය; ආවරේ, හැසිරේද; (ඔහුගේ) තං චත්තං, ඒ චරිතය; බිලාරං නාම, බිලාරව්‍රතනම්—යමෙක් අභූතවූ ශාන්තාදී ගුණයෙන් පාපවෘත්තිය සඟවාගෙන බළලුන් මූසිකාදී ග්‍රහණයෙහි නිශ්චලයාමෙන් මෙහි ප්‍රාණාති පාතාදී පාපය සිඹකෙරේද ඔහුගේ ව්‍රතය බිලාරව්‍රතනමැයි යනු අභිප්‍රායයි.

128 බිලාරවත ජාතකයයි.

———ඉඉං———

129 නායං සිඛා පුසඤ්ඤහෙතු භාසහෙතු අයං සිඛා
නංගුළිගණනං යාති අලහොන භොතු අගහිකාති.

අයං සිඛා, මේසිඛාතොමෝ: පුසඤ්ඤහේතුන, පින්පිණිසහනාවෙයි; අයංසිඛා, මේසිඛාතොමෝ; භාසහේතු, කනපිණිසය; අංගුළිගණනං, ඇඟිලිනිණිමට; නයාති, (මූසිකවතීයා) නොයේ; අගහික අග්ගිකය; තෙ, තාගේ; (මියන් හිණිම); අලංහොතු, පමණවේවා; එතෙකින්මියන් හිණිමී නොකැමැත්තේය යනුඅභිප්‍රායයි.

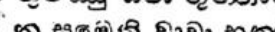
129 අගහික ජාතකයයි.

———)ං(———

130 යථා වාචාව භුඤ්ජස්සු යථා භුත්තංව ව්‍යාහර,
උභයමේතං න සමේති වාචා භුත්තං ව කොසියේති.

කොසිය, කොසියාව; යථා වාචාව, (ලෙඩේ යන) වාචාව වූ පරිද්දෙන්ම; භුඤ්ජස්සු, (ඊයේ රොගයට සුදුසු බෙහෙත්) අනුභවකර; යථා භුත්තං ව, තී අනුභවකළ ප්‍රණීතාහාරවූ පරිද්දෙන්ම; ව්‍යාහර, කියව; යථාභුත්තංව'යි කියාද පාඨඇත, එහි, යථාභුතවූ පරිද්දෙන්; ව්‍යාහර, කියයනු අර්ථයි; නොහොත් 'යථාවාචං යි' කියාත්, එහිදු මෙම අර්ථයි; තෙ, තිගේ; වාචා, (රොගිම්යි කීහන) තෙප්ලද; භුත්තං ව, ප්‍රණීතාහාරය අනුභව කිරීමද යන; උභයං, මේදෙක; න සමේති, සම්පාපෝවේ.

130 කොසිය ජාතකයයි.

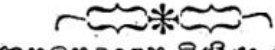

13 කුසනාලි වර්ගය යි.

131 අසම්පදූනෙනිතරිතරස්ස
බාලස්ස මිත්තානි කලී භවන්ති,
භාසම්බ හරාමි භුසං අඩ්ඩමානං
මා මෙ මිත්තේ ජීයිත්ථ සස්සතාසමයන්ති.

ඉතරිතරස්ස, සම්පත්තියි ගිනුවූද උත්තමවූද වස්තුහුගේ; අසම්පදූනෙන, අග්‍රහණයෙන්; (නොගැන්මෙන්) බාලස්ස, දැඩිවූ අප්‍රාඥයාගේ; මිත්තානි, මිත්‍රයෝ; කලිභවන්ති, කිලුටුවූවාහු වෙත්; (බිඳ නිසි සේයි) භාසම්බ, එහෙයින්; භුසං අඩ්ඩමානං, (යබඳහු විසින් දෙන ලද) එකඛොල්ඨිඛ; (ඛොල්ඨසතර ලාස්ස) හරාම්, ගනිමි; මෙ, මාගේ; මිත්තේ, (සබඳහු සමඟ) මිත්‍රභාවය; මාජීයිත්ථ, හානියට නොයේවා; අයං, මේ මිත්‍රත්වය; සස්සතා, ශාශ්වතවේවා; (ස්ථිරවේවා) "අසම්පදූනෙන" යි කිවමනා තැන ගාථාබන්ධනය පිණිස අකාරලොප්පකාට අසම්පදූනෙනිතරිතරස්ස'යි කිවූ.

131 අසම්පදූන ජාතකයයි.

132 කුසලූපදෙසෙ ඨිතියා දළ්හාය ච
අවත්ථිතත්තා හයගීරුතාය ච,
න රක්ඛසීනං වසමාගමිම්හ
සසොත්ථිභාවෝ මහතා භයේන මෝචිති.

කුසල, දක්ෂවූ ප්‍රත්‍යේකබුද්ධවරයන්ගේ, උපදෙසෙ, උපදෙශ කෙනෙහි (අවවාදයෙහි); දළ්හාය, දැඩිවූ, ඨිතියා, මෙඛලයෙන්; හය,

විතෙනාත්ත්‍රාසමාත්‍රයද; කිරුතාය,ශරීරකම්පා කරන මහත්භයද හෙතුකොටගෙන; අවත්‍රිතත්තා ච, මනානැවිති හෙයින්ද;රක්ඛසිනං, යකින්නන්; වසං, විසිබව්ව; න ආගම්මහ, නොපැමිණියම්හ; මෙ, මට; මහතා, මහත්වූ; භයෙන, භයින්; සෝ සොත්ථිභාවො, ඒ සෙත් බැව් වී.

132 පවඟරු ජාතකයයි.

—※—※—※—

133 ඛෙමං යහිං නත්ථ අරි උදිරිතො
උදකස්ස මජ්ඣෙ ජලතෙ ඝනාඝනො,
න අජ්ජවාසො මඝියා මහිරුහෙ
දිසා භජවෙහා සරණාජ්ජ නො භයතනි.

යහිං, යම්තැනෙක්හි; ඛෙමං, නිර්භයද එසේවූ; නත්ථ, එතන්හි; අරි, සතුරා; උදිරිතො, නැංගා; "අරි"කිවමනා තැන "අරි"කියා ගාථාහෙයින් දීපීවී; උදකස්ස, ජලයාගේ; මජ්ඣෙ, මැද; ඝනාඝනො, ඝෘතය අඝනය කරන හෙයින් ඝනාඝනනම්ලද වර්ත්තිය; ජලතෙ, දිලිහෙන්නේය; මඝියා, පොළෝතෙලෙහිවූ; මහිරුහෙ,වෘක්ෂයෙහි; අජ්ජ, අද; වාසො, (අපට) වාසයෙක්; න, නැත; දිසා, (තොපගෙක්) දිගුන්;භජවෙහා,සෙවව්; අජ්ජ, අද; නො, අපට; සරණා, සරණින්; භයං,භය උපනි.

133 ඝනාඝන ජාතකයයි.

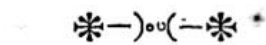
※——※——※

134 යෙ සඤ්ඤිනො තෙපි දුගතා
යෙපි අසඤ්ඤිනො තෙපි දුගතා,
එතං උභයං විවජ්ජය
තං සම්පත්තිසුඛං අනඝණතනි.

සඤ්ඤිනො, (නෙවසංඥනාසංඥයතනලාභීන් හැරෙන් පිටත්) සංඥීහුයෙන් දක්වනලද; යෙ, යම්; (සවිත්තක) සත්වයෙක් කෙනෙක් ඇද්ද; තෙපි, ඔහුද; දුගතා; (නෙවසංඥනාසංඥයතන සමාපත්තියගේ අලාභයෙන්) දුගිහ; අසඤ්ඤිනො, (සංඥුවගේ අභාව ශීඝ්‍රයෙන් දක්වනලද අවිඤ්ඤකබැව් ඇති) අසංඥභවයෙහි උපන්නාවූ; යෙපි, සවිසත්ව කෙනෙක් ඇද්ද; තෙපි, ඔහුද; දුගතා, (එම නෙවසංඥනාසංඥයතන සමාපත්තියගේ අලාභයෙන්)අනාථයහ,

එතං උභයං; මේ(සංඥාභාවයද අසංඥාභාවයද යන)දෙක; විවජ්ජය, හරු; තං සමාපත්තිසුඛං,ඒ (නෙවසංඥානාසංඥායතන) සමාපත්ති සුඛය; අනඛණං, නිර්දෝෂයි.

134 ඣානසෝධන ජාතකයයි.

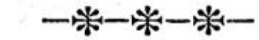

135 චන්දභා සුරියාභව යොඛ පඤ්ඤාය ගාඛති,

අවිතක්කෙන ඣානෙන හොති ආභස්සරූපගොති.

චන්දභං, චන්ද්‍රයා වැනිවූ අවදාතකෘතාභතයද; සුරියාභව, සූර්‍යයා වැනිවූ පීතකෘතාභතයද; යො, යමෙක්; ඉඛ, මෙහිලා; පඤ්ඤාය, ප්‍රඥාවෙන්; ඣාඛති, ආලම්බනයකොට අනුප්‍රවේශවේද හෙවත් එහි පිහිටාද; නොභොත්; ඉධ, මෙහිලා; චන්දභං, චන්ද්‍රප්‍රභා යම්තැනක පතළද; සුරියාභං, සූර්‍යප්‍රභා යම්තාක් තන්හි පතළද එතාක් තන්හි ප්‍රතිභාගකෘතාභතය වඩා ඒ ආලම්බනයකොට ධ්‍යානය උපදවන්නේය මෙසේ විවිධවූ ආභා; පඤ්ඤාය, ප්‍රඥාවෙන්; භාවිති, වඩාද; මේ දෙසැටියෙන් වැඩූ; අවිතක්කෙන, විතර්කරහිතවූ; ඣානෙන, විතර්කවිචාරමාත්‍රවූ ද්විතීයධ්‍යානයෙන්; ආභස්සරං, ආභාස්වරබ්‍රහ්මලෝකයට; උපපජ්ජති, පැමිණියේ; හොති, වේ.

135 චන්දභ ජාතකයයි.

136 යං ලබ්භං නෙන තුළ්හබ්භං අතිලොභෝ හි පාපකෝ,

හංසරාජං ගහෙත්වාන සුවණ්ණා පරිහායථාති.

යං, යමක්; ලබ්භං, ලබනලදද; නෙන, එයින්; තුළ්හබ්භා, තුළට විය යුත්තේය; අතිලොභෝ හි, අධිකවූ ලොභය වනාහි; පාපකෝ, ලාමකයි; හංසරාජං, හංසරාජයා; ගහෙත්වාන, ගෙන; සුවණ්ණා, සුවර්ණාවෙන්;පරිහායථ, පිරිහුණු-ඇම්දේ හේ සුවර්ණහංසරාජයා නිත්‍යයෙන් දීලන එක සුවර්ණපත්‍රයෙන් සතුටුනොව බබාහැකොට ගනිම්යි නිති ලබන සුවර්ණපත්‍රයෙන් පිරිහුණුද එපරිද්දෙන් අධිකයට ලොභ ඉපදවීම පරිහානියට කාරණයයි සේයි.

136 සුවණ්ණහංස ජාතකයයි.

137 යසොසකා ලභතෙ බබ්බු දුතියො තසා ජායති,
තතියො ච චතුත්ථො ච ඉදමෙත බබ්බුකා බිලන්ති

යසා, යම්තැනෙක්හි, එකො, එක්; බබ්බු, බළලෙක්; ලභති, (මූෂිකාදි කිසිගොචරයක්) ලබාද; තසා, එතන්හි; දුතියො, දෙවැනි බළලෙක්; ජායති, උපද්දි; තතියො ච, තුන්වන බළලෙක්ද; චතුත්ථො ච, සතරවන බළලෙක්ද; (උපද්දි) තෙ, නිගේ; ඉදං, මේ සපටිකවූ බිලය; බබ්බුකා බිලං, බබ්බුකා බිලනම්වේ. හෙවත් බළල්බිලනම්වේ; නොහොත්; තෙ, නිගේ; ඉදං, මේ; බබ්බුකා බිලං, සපටිකවයවූ බිලයට ලෙන් පැහැර ඒ බළල්ලු සතරදෙනම ජීවිතක්ෂයට පැමිණියෝය.

137 බබ්බු ජාතකයයි.

—(—※※—)—

138 කිණෙත ජවාභි දුම්මෙධ කිණෙත අජිනසාවියා,
අභිඤ්ඤාතරං තෙ ගහණං බාහිරං පරිමජ්ජසීති.

දුම්මෙධ, දුම්මේධයෙ; තෙ, තට; ජවාභි, ජවායෙන්; කිං, කුමන නම් ප්‍රයොජනද; තෙ, තට; අජිනසාවියා, අදුන් දිවිසම්න්; කිං කුමන ප්‍රයොජනද; තෙ, තාගේ; අභිඤ්ඤාතරං, හෘදය; ගහණං, රාගෙවාදීන් ගහන; බාහිරං, පිටත; පරිමජ්ජසි, තපොවෙෂධාරණකෘත්‍යයෙන් පිරිමදනෙහි රාගෙෂාදීන් යුක්තවූ සිත් ඇති තව ජවාඅදුන් දිවිසම් ආදීන් පැළඳිවෙස් ගෙනත් ප්‍රයොජන නැතැයි යනු අභිප්‍රායයි.

138 ගොධ ජාතකයයි.

—※—ං—※—

139 අක්ඛී භින්නා පථවී නඞෝ සඞී ගෙහෙ ච භණ්ඩනං,
උභතො පදුට්ඨමමෙත්තා උදකම්හි ථලම්හි වාති.

අක්ඛී, අක්ෂිහු දෙදෙන; භින්නා, භිහානාහ හෙවත් හැසි දියෙහිදී අක්ෂීන් නටන; පථවී, (ගොඩනිබ්බ) විස්තීර්ණද; නඞෝ, නට; (හෙද ඉගාඩතුබ්බවා සොරුගත්හුය); සඞී, යෙහෙළියහා; ගෙහෙ, ගෙහි; (තාගේ අඹුවහා) භණ්ඩනං, (මහාකලහයට පුළුන්නාගයයි කියනලද) භණ්ඩනය; උදකම්හි; දියෙහිද; ථලම්හි ච, ගොඩෙහිද යන; උභතො, දෙතැන්හි; පදුට්ඨ, ප්‍රදුෂ්ටවූ; කාම්මෙත්තා, කම්මාන ඇත්තෙහි වේ.

139 උභතොභට්ඨ ජාතකයයි.

※※※

140 නිච්චං උබ්බිග්ගහදයා සබ්බලොකවිහෙඨකා,
තයමා තෙසං වසා නත්ථි කාකානඤ්ඤාතිනන්ති.

නිච්චං, නිත්‍යයෙන්; උබ්බිග්ග, උලිග්ගුවූ; හදයා, සිත් ඇත්තා හ හෙවත් නිත්‍යයෙන් භයප්‍රාප්ත සිත් ඇතියහ; සබ්බලොක, සියලු ලොකයා, විහෙඨකා, වෙහෙසන්නාහ; තයමා, එහෙයින්; අසමානං, අපගේ; ඤාතීනං, නැවූ; තෙසං කාකානං, ඒකවූඩුවන්ගේ; වසා වූරුණුතෙල්; නත්ථි, නැති.

140 කාක ජාතකයයි.

—⊙⁂⊙—

14 අසම්පදාන වග්ගයයි.

—⁂—

141 න පාපජනසංසෙවී අච්චන්තං සුඛමේධති,
ගොඨාකුලං කකණ්ඨොව කලිං පාපෙති අත්තානන්ති.

පාපජන, ලාමකජනයා; සංසෙවී, සෙවිනා දහ; අච්චන්තං, අත්‍යන්තයෙන්; සුඛං, සුව; න එධති, නොවඩා; (නොලැබෙයි සේයි) කුමක්මෙන්දයත්? ගොඨාකුලං, ගොධාකුලයේ; කකණ්ඨොව, කකණ්ඨකයා මෙන්; අත්තානං, තමා; කලිං, විනාසයට: පාපෙති, පමුණුවා-යම්සේ ලාමකවූ කකණ්ඨකයා තමා හා පුරුදුවූ ගොධාකුල විනාසයට පැමිණවිද එපරිද්දෙන් පාපජනද තමා හා එක්වූවහු විනාසයට පමුණුවන්නේය යනු අභිප්‍රායයි.

141 ගොධ ජාතකයයි.

(⁂—⌒—⁂)

142 එතං හි තෙ දුරාජානං යං සෙසි මනසාසිකං,
යස්ස තෙ කඩ්ඪමානස්ස හප්පා දණ්ඩා න මුච්චරෙ.

යං, යම් කාරණයකින්; මනසාසිකං, මළහුමෙන් හෝනෙසිද; තෙ, තාගේ; එතං, මේකාරණය; දුරාජානං, දුරවබොධය; කඩ්ඪමානස්ස, දඩ්ඩකොළවර ගෙන අදනා ලබන්නාවූ; යස්ස තෙ, යම් බදුවූ තාගේ; හප්පා, හයානයෙන්; දණ්ඩා, මුගුරු දණ්ඩ; න මුච්චරෙ, නොමිදේද; එහෙයින් මළාක්හු මෙන් හොන්තාවූ තාගේ කාරණය නොදත හැක්කැයි කියා මර නොදී ගිය.

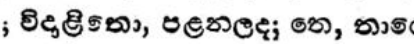
142 සිගාල ජාතකයයි.

—⁂—

143 ලසි ච තෙ නිපථලිතා මපපඅකා ච විදුළිතො,
සඛා තෙ එාසුකා භගහා අජ්ජි ඛො තවං විරොචසීති.

තෙ, තාගේ; ලසි ච, හිස්මුල්ද, නිපථලිතා, නික්මිණ;මපපඅකා ච, මස්තකයද; විදුළිතො, පළනලද; තෙ, තාගේ; සඛා, සියලු, එා සුකා, පරාළපතු; භගහා, භගහය; අජ්ජි ඛො,අද වනාහි; තවං,තෝ; විරොවසි, බබළන්නෙහිසි.

143 විරොවන ජාතකයසි.

144 බහුමෙපතං අසබහි ජානවෙද
යනනං වාළධිනාහි පූජයාම,
මංසාරහස්ස නපථජ්ජි මංසං
නඛහුඅමපි භවා පටිගහනාතුහි.

අසබහි, අසත්පුරුෂය; ජානවෙද, වහ්නිදෙවතාව; යං, යම් බදු වූ; නං, තා; වාලධිනා, වාලධියෙන්; අභිපූජයාම, පූදමෝද; එතං අපි, මෙපමණෙකුදු; බහුං, බෙහෙව; මංසාරහස්ස, මාංසානුභවයට සුදුසුවූ නව; අජ්ජි, අද; මංසං, මාංස; නපථි, නැත; භවං, පින්වත; නඛහුඅමපි, නඛුවද; පටිගහනාතු, පිළිගනීවා-තොපසතු දෙන පවා රකගත නොහෙන තොපසේ ඛීනජාතීන්ට වාලධිපමණකුත් බෙහෙ ව එතකුදු පිළිගනුවයි ගිනිදෙවියාට නින්ද බිණු.

144 නඛහුඅ ජාතකයසි.

145 න තවං රාඛ විජානාසි අඩ්ඩරත්තෙන අනාගතෙ,
අවසායනං විලපසි විරත්තාෙ කාසියායනෙ යති.

රාධ, රාධය; තවං, තෝ, අඩ්ඩරත්තෙන, අඩ්රාත්‍රය; අනාගතෙ, නො ආකල්හි; න විජානාසි, (මෙතෙක්දෙන අවුදසි)නොදනී; අවසා යනං, අවසානවු විලාපයක්; විලපසි, බෙණෙහි; කොසියායනෙ, බ්‍රා හමණයා කෙරෙහි; විරත්තා. (බැමිණි) විරක්තය, (නොඇලුණි)-රා ධය නෝ පෙරයම මෙතෙක්දෙන අවුය මධ්‍යරාත්‍රයෙහි මෙතෙක්

මදන එයි නොදැන සොරා එන පුරුෂයන් වළකම්හයි අවසානේ මෙතාම නොහඬා වැදහිදයි කිය, යනු අභිප්‍රායයි.

145 රාධ ජාතකයයි.

———(*)———

146 අපි නු හත්‍ථකා සඤ්ඤා මුඛඤ්ච පරිසුය්‍යති,
ඔරමාම න පාරෙම පූරතෙව මහොදධිං.

අපිනු, සී සේ, (අපි නො) අපගේ වතාහි; හත්‍ථකා, හත්‍ථකයෝ; (දෙහත්‍ථවෝ) සඤ්ඤා, සාන්ත්‍වයහ; මුඛඤ්ච, මුඛයද; පරිසුය්‍යති, වියළෙයි; ඔරමාම, විසඳීකරම්හයි දිය අදුම්හ; න පාරෙම, විසඳීකොට නිදුකා වෙතට නොගාහෙම්හ; මහොදධි, සැමුද්‍රය; පූරතෙව, ඉසිපම්ණින් පිරේමැයි.

146 කාක ජාතකයයි.

—*—)o(—*—

147 නයිදං දුක්ඛං අදුං දුක්ඛා යං මං තුදති වායසා,
යං සාමා පුප්ඵරතෙතන කත්තිකං නානුභොස්සතීති.

වායසෝ, කවුඩා;මං, මා; තුදති, විදිනේය යන;යං, යම්ක් ඇද්ද; ඉදං, මේ; දුක්ඛං න, දුක්නොවෙයි; සාමා, සාමලඟි; පුප්ඵරතෙතන පුෂ්පරඤ්ජනයෙන් හෙවත් වතුක්මලින් රැඳුවසාලුයෙන් යුක්තවී; ක, ත්‍යිකං, කාන්‍යිකවාරොහනයය; නානුභොස්සති, අනුභව නොකෙරෙයි යන; යා, යමක් ඇද්ද;අදුං, ඒ; දුක්ඛං, දුකි-හුල ඇවිනී හිනි යම් දුකෙක් ඇද්ද කාකතුණ්ඩයෙන් විදිනාලද යම් දුකෙක් ඇද්ද ඒ සියලු දුකට වඩා සාමලඟිය රක්ෂාපවධාරීව නොකෙළේද ඒදුඃඛ ය බලවතැයි කියා හඟිම් යනු අභිප්‍රායයි.

147 සුප්ඵරත්න ජාතකයයි.

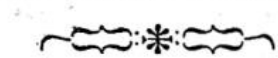
———:*:———

148 නාහං පුනං නව පුනං නවාපි අපුනප්පුනං,
හත්‍ථිබාළිං පවෙක්ඛාමි තථාහි භයතජ්ජිතොයි.

අහං, මම; පුන, නැවත; නව පුනං, නවද නැවත; නවාපි අපුනප්පුනං, නුවද නැවත නැවත; හත්‍ථිබාළිං, ඇතිශරීරයට; න ප්

ඇවැසුවාම්, ප්‍රවිෂටනොවෙම්; අපුනප්පුනං, කි තැන අකාර නිපාතයි; තථා කි, එසේමැයි; භයතජ්ජිතො, භයින් තැතිගත්තෙමි වීම්.

148 සිනාල ජාතකයයි.

149 එකපණ්ණා අයං රුක්ඛා න භුම්‍යා චතුරඞ්ගුලා,
පලුන විසකපෙපන මහායං කිං භවිස්සතීති.

අයං රුක්ඛා. මේ වෘක්ෂය; එකපණ්ණා, (උභය පාශ්වයෙහි) එක එක පත් ඇත්තේය; භූම්‍යා, භූමියෙන්; න චතුරඞ්ගුලා, සතර රිඹුලක් පමණය වැඩියේත් නොවෙයි; විසකපෙපන, හලාහලවිෂසදෘශවූ; පලුන, පත්‍රයෙන් යුක්තයා; අයං, මේ තෙම; මහා, මහත්ව වැඩිමයි; කිං භවිස්සති, මතු කුමක් වේදෝ.

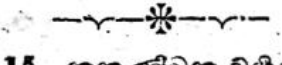
149 එකපණ්ණ ජාතකයයි.

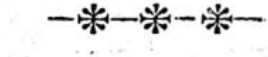
150 අසන්තං යො පගණ්හාති අසන්තං චුපසෙවති,
තමෙව ඛාසං කුරුතෙ වාතෙඝා සජීවකො යථා.

යො, යමෙක්; අසන්තං, අසත්පුරුෂයාව; පගණ්හාති, ප්‍රශංසා කෙරේද; අසන්තං. අසත්පුරුෂයා; උපසෙවති වා; සෙවුනේ හෝවේද; තමෙව, ඔහුව; ඛාසං; ඛ්‍යාසය, කුරුතෙ, කරන්නේයි; කුමක් මෙත්දයත්? වාතඝඩ්ඨා සජීවකො යථා, වාත්‍යාහතසජීව දෙදෙනා සම්මුඛ-යම්සේ වාත්‍යාහත නම්වූ මිය හොත්හු මහත්ව මතුව නඟාසිටිවූ සජීව නම් තැනැත්තහු ඛා මැරීද එපරිද්දෙන් දුර්ජනයා අනුග්‍රහලදද්දහ් නොසලකා විනාශකරන්නේයයි සේයි.

150 සජීව ජාතකයයි.

15 කකණ්ටක වග්ගයයි.

එකනිපාතය නිමවන ලදි.

151 දළහං දළහස්ස දීපති මල්ලිකෝ මුදුනා මුදූ,
සාධුම්පි සාධුනා ජෙති අසාධුම්පි අසාධුනා,
එතාදිසෝ අයං රාජා මඤ්ඤා උය්‍යාහි සාරථි.

මල්ලිකෝ, මල්ලිකනම් රජ; දළහස්ස, දැඩියාගව; දළහං, දැඩි භාරාදිය; දීපති, දෙයි; මුදුං, මෘදුවූ ප්‍රඥාලයා; මුදුනා, මෘදුබැවින්; ජෙති, දනන්නේය; සාධුම්පි, සාධුවූ පුරුෂයා; සාධුනා, සාධුබැවින්; ජෙති, දනන්නේය; අසාධුම්පි, අසාධුවූ පුරුෂයාද; අසාධුනා; අසාධු බැවින්; ජෙති, දනන්නේය; අයං රාජා, මේරජ; එතාදිසෝ, මෙබඳු ගුණ ඇත්තේය; සාරථි, රථාචාර්‍යයා; මඤ්ඤා, මහින්; උය්‍යාහි, පහව– මල්ලිකනම් රජහුගේ රථාචාර්‍යයා බාරාණසි රජහුගේ රථපදනවුම මෙසේ කී.

152 අක්කොධෙන ජිනෙ කොධං අසාධුං සාධුනා ජිනෙ,
ජිනෙ කදරියං දානෙන සච්චෙන අලිකවාදිනං,
එතාදිසෝ අයං රාජා මඤ්ඤා උය්‍යාහි සාරථි.

කොධා, ක්‍රොධීහු; අක්කොධෙන, අක්‍රොධයෙන්; ජිනෙ, දනන්නේය; අසාධුං, අසාධු පුද්ගලයා; සාධුනා, සාධුබැවින්; ජිනෙ, දනන්නේය; කදරියං, තදමසුරා; දානෙන, දීමෙන්; ජිනෙ, දනන්නේය අලිකවාදිනං, මෘෂාවාදීහු; සච්චෙන, සත්‍යයෙන්; (ජිනෙ, දනන්නේය) අයං රාජා, මේරජ; එතාදිසෝ, මෙබඳුගුණ විශෙෂ ඇත්තේය; සාරථි, සාරථිය; මඤ්ඤා, මාගීහයෙන්; උය්‍යාහි, පහව–මෙසේ බාරාණසී රජහුගේ රථාචාර්‍යයා මල්ලිකනම් රජහුගේ රථපදනවුම නියොග කෙළේ.

151 රාජෝවාද ජාතකයයි.

———:0:———

153 අසමෙක්ඛිතකම්මන්තං තුරිතාභිනිපාතිනං,
සානි කම්මානි තප්පෙන්ති උණ්හංවජ්ඣාහිතං මුඛෙ.

අසමෙක්ඛිතකම්මන්තං, මනාකොට පරීක්ෂානොකොට කරන ලද කර්මාන්ත ඇති; තුරිතාභිනිපාතිනං, සිතූ කටයුත්තෙහි නොවිචාරා වහා පටන්ගන්නා තැනැත්තහු; මුඛෙ, මුඛයෙහි; අජ්ඣාහිතං, තබනලද; උණ්හංව, උෂ්ණභොජනයක් මෙන්; සානි කම්මානි, ඒ සවකීය කර්මාන්තයෝ; තප්පෙන්ති, තවත්.

154 සීහෝ ච සීහනාදෙන දද්දරං අභිනාදයි,
සුත්වා සිහස්ස නිග්ඝොසං සිගාලෝ දද්දරෙ වසං,
භීතෝ සත්තාසමාපාදි හදයවස්ස අප්පලීති,

සීහෝ ච, සිංහයාද; සීහනාදෙන, සිංහනාදයෙන්; දද්දරං, රජත පර්වතය; අභිනාදයි, එකනාදකෙළේ; සිගාලෝ, ශෘගාලයෙම; දද්දරෙ, සපටික මිශ්‍රවූ රජතපර්වතයෙහි; වසං, වසන්නේ; සීහස්ස, සිංහයාගේ; නිග්ඝොසං, නිඝෝෂය; සුත්වා, අසා; භීතෝ, (මරණභීතියෙන්) බියපත්වූයේ, සන්තාසං; චිත්තොත්ත්‍රාසයට; ආපාදි, පැමිණියේය; අස්ස, ඔහුගේ; හදයව, හෘදයද; අප්පලි, පැලෙනලදි—තෘණසිංහය පාණ්ඩුසිංහය කෘෂ්ණසිංහය කෙශරසිංහය යන සතර පක්ෂයෙහි සිංහයන් අතුරෙන් මෙතැන්හි භයානාදරක්‍ෂා කෙශරසිංහයා ගන්නා ලදී.

152 සිගාල ජාතකයයි.

———308———

155 චතුප්පදෙ අහං සම්ම සවම්පි සම්ම චතුප්පදෙ,
එහි සීහ නිවත්තස්සු කින්නු භීතෝ පලායසි.

සම්ම, සඛද; අහං, මම; චතුප්පදෙ, චතුෂ්පාදයෙමි; සම්ම, යහළුව; සවම්පි නෝද; චතුප්පදෙ, චතුෂ්පාදයෙහි; සීහ, සිංහය; එහි, මෙසේ ඒ; නිවත්තස්සු, නවතු; භීතෝ, බියපත්වූයෙහි; කින්නු, කුමකව; පලායසි, පලායෙහිද.

156 අසුචී පූතිලොමොසි දුග්ගන්ධෝ වාසි සූකර,
සචෙ යුජ්ඣිතුකාමොසි ජයං සම්ම දදාම් තෙ යි.

අසුචි, අශුචිනොවූ; පූති, කුණුවූ; ලොමොසි, රොම ඇත්තෙහි වී; දුග්ගන්ධෝ, දුර්ගන්ධ; වාසි, හමන්නෙහි; සූකර, ශූකරය; සචෙ, ඉදින්, යුජ්ඣිතුකාමොසි, මා හා යුද්ධකරනු කැමැත්තෙහිනම්; සම්ම, සහළු; තෙ, තට; ජයං, ජය; දදාම්, දෙමි.

153 සූකර ජාතකයයි.

———*‡*———

157 ඉධූරගානං පවරෝ පවිසෝ
සෙලස්ස වණ්ණාන පමොක්ඛමී දිසං
බ්‍රහ්ම ච වණ්ණං අපචායමානෝ
බුහුකඛිතෝ නෝ විතරාමි භොත්තුං.

පමොක්ඛං, මොක්ෂයක්; ඉධ්ඨං, කැමැත්තාවූ; උරගානං පවරෝ, සර්පරාජතෙම; සෙලස්ස වණ්ණාන, ශෛලවර්ණයෙන් හෙවත් මාණික්‍යසඤ්ඤයක්මෙන්; ඉධ, මේවල්කලාවට; පවිසෝ, ප්‍රවිෂ්ටවන; බ්‍රහ්මං, ශ්‍රේෂ්ඨවූ; වණ්ණං ච, වර්ණ්‍යද; අපචායමානෝ, පූජා කරන්නෙම්, බුහුකඛිතෝ, කනුකැමැත්තෙමුදු; භොත්තුං, කන්ට; නෝ විතරාමි, නොපොහොසතිමි.

158 යෝ බ්‍රහ්මගුත්තෝ චිරමේව ජීව
දිබ්බා ච තෙ පාතු භවන්තු භක්ඛා
යෝ බ්‍රහ්මවණ්ණං අපචායමානෝ
බුහුකඛිතෝ නෝ විතරාසි භොත්තුන්ති.

බ්‍රහ්ම, උත්තමවූ, වණ්ණං, වර්ණ්‍ය; අපචායමානෝ, පුදන්නාවූ; බුහුකඛිතෝ, කනුකැමතිවූද; යෝ, යමෙක්; භොත්තුං, අනුභව කරන්නට; නෝ විතරාසි, නොපොහොසන්ද; (සෝ, තේතෝ;) බ්‍රහ්මගුත්තෝ, බ්‍රහ්මයාවිසින් රැකගන ලද්දේ ගි; චිරමෙව, බොහෝකලක්ම; ජීව, ජීවත් වා; තෙ, තට; දිබ්බා, දිව්‍යවූ, භක්ඛා, භක්ෂයෝ හෙවත් දිව්‍යභොජනයෝ; පාතුභවන්තු, ප්‍රාදුර්භූතවෙත්වා; (පහළවත්වා.)

154 උරග ජාතකයයි.

———:———

159 ජීව වස්සසතං ගඟ අපරානි ච වීසති,
මා මං පිසාචා බාධන්තු ජීව ත්වං සරදෙසතං.

ගඟ, ගඟිනය; වස්සසතං, වර්ෂශතයක්, ජීව, ජීවත්වා; අපරානිච වීසතිං, අනික් විසිහවුරුද්දක්ද, ජීව, ජීවත්වා; මං, මා; පිසාචා, පිසාචයෝ; මා බාධන්තු, නහමක්කත්වා, ත්වං, තෝ; සරදෙසතං, ශරත් ශතයක් හෙවත් අවිරුදුසියයක්; ජීව, ජීවත්වා-ශරත් සෘතුසියයක් ගණන ලද්දේ ගවුරුදු සියයෙක්වේනුයි සියයක් හවුරුදුගණන යයි වස්ස හා නවුරුදු එකසිය වස්සක් ජීවත්වයි කිව්.

160 තම්පි වස්ස සතං ජීව අපරානි ච වීසතිං,
විසං පිසාචා බාධන්තු ජීව ත්වං සරදෙසතන්ති.

සමපි, තෝද; විසසතං, අවුරුදුසියයක්; ජීව, ජීවත්වා; අපර, නි ව, අනික්ද; විසතිං, අවුරුදුවිස්සක්; (ජීව, ජීවත්වා;) පිසාචා, පිසාචයෝ; විසං, හලාහලවිෂය; ඛාදන්තු, කත්වයි; ඉමං, මේ; සර දසතං, අවුරුදු සියයක්, ජීව, ජීවත්වා.

155 ගණන ජාතකයයි.

———‡———

161 අලීනචිත්තං නිස්සාය පහට්ඨා මහතී චමූ,
කොසලං සෙනාසන්තුළං ජීවග්ගාහං අගාහයී.

අලීනචිත්තං, අලීනචිත්තකුමාරයා; නිස්සාය, ආශ්‍රයකොට; පහට්ඨා, ප්‍රහර්ෂිතවූ; මහතී, මහත්වූ; චමූ, සේනාවෙනාම; සෙනා, සේවකියවූ රාජපුරුෂයන්; අසන්තුළං, අසන්තුෂ්ටවූ; කොසලං, කොශලරාජයා; ජීවග්ග්‍රාහං, ජීවග්‍රාහකොට; අගාහයි, ගැන්වූද.

162 එවං නිස්සයසම්පන්නා භික්ඛූ ආරද්ධවීරියා,
භාවයං කුසලං ධම්මං යොගක්ඛේමස්ස පත්තියා
පාපුණෙ අනුපුබ්බේන සබ්බසංයොජනක්ඛයන්ති.

එවං, මේ අලීනචිත්තකුමාරයා ආශ්‍රයකළ සෙනාව මෙන්; නිස්සයසම්පන්නා, ආශ්‍රයසම්පන්නවූ; යොගක්ඛේමස්ස, චතුර්විධයොග යාගේ ක්ෂේමයට හෙවත් නිර්වාණයට; පත්තියා, පැමිණෙන පිණිස; කුසලං, නිරාමයවූ; (ධම්මං, සප්තත්‍රිංශත් බොධපාක්ෂික) ධර්මයන්; භාවයං, වඩන්නාවූ, ආරද්ධවීරියා, වඩනලදවීර්යඇති; භික්ඛු, මහණෙනම; අනුපුබ්බේන, අනුක්‍රමයෙන්; සබ්බ, සියලු; සංයොජන, සංයොජන යන්ගේ; ඛයං, ක්ෂයට; පාපුණෙ, පැමිණෙන්නේයි.

156 අලීනචිත්ත ජාතකයයි.

———:o:———

163 යෙන කාමං පනමන්ති ධම්මා බලවතං මිගී,
උන්නදන්තී විජානාහි ජාතං සරණතෝ භයං.

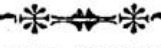
මිගි, මෘගරාජය; උන්නදන්තී, උන්නතවූදළ ඇතියේ; (උන්නා න්දන්තී" කියාද පාඨයි) යෙන, ඊශ්වරතෙම යම් දිග්භාගයකින් සෙවකයා පහකරනු කැමැතිද ඒදිශාභාගයෙන්; කාමං, එකාන්තයෙන්ම පනමන්ති, (යමත් තැනැත්තහු) පහකරන්නේය; බලවතං, බලවතුන්ගේ; ධම්මා, සවිකාව ධර්මය; විජානාහි, ඔබ එසේ දැනගනුයි සිවිය

වූන්ගේ ධම්මයහි දන්න, නොහොත්; මිහි, සිංහළධනු; උන්නදනහී, උඟතවූ නාදඇත්තී; යෙන, යම් කාරණයකින්; කාමං, එකාන්ත යෙන්; පනමහි, පවත්වාද හෙවත් හිංසාකෙරේද; ජානාහි, ඒපරිදි නිද දනු; සරණතො, සරණව සිටි තොප කෙරෙන්; භයං, භය; ජාතං, උපනි—ඇම් හෙයකින් සරණවසිටි තොප කෙරෙන් භය උපන්ද එහෙයින් යම්හ යනු අභිප්‍රායයි.

164 අපි වෙ දුබ්බලො මිත්තො මිත්තධම්මෙසු සිඨති,
සො සූනකො ච බන්ධු ච සො මිත්තො සො ච මෙ සඛා
දූතිනී මාහි මඤ්ඤිත්ථො සිගාලො මම පාණදෙති.

දුබ්බලොඅපි වේ,ඉදින්දුර්වලවූ; මිත්තො, මිත්‍රතම්; මිත්තධම්මෙසු, මිත්‍රධර්මයෙහි; අපි සිඨති, ඉදින්සිරිතේවිනම්; සො, හෙතම; සූනකො ච, නැහමුත්වෙයි; බන්ධු ච, බන්ධුතමුත්වෙයි; සො, හෙතෙම; මිත්තො, මිත්‍ර නමුත්වෙයි; සො, හෙතෙම; මෙ, මාගේ; සඛා ච, සහළු නමුත්වේ; දූතිනී,සිංහිය; මා අතිමඤ්ඤිත්ථො, නහමක් ඉක්මසිත හෙවත් අවඥ නොකර; සිගාලො, ශෘගාල තෙම; මම, මාගේ; පාණදෙ, ප්‍රාණදුන්මිත්‍රයායි.

157 ඝණ ජාතකයයි.

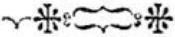
165 නයිදං විසමසීලෙන සොතෙන සුහනුසහ,
සුහනුපි තාදිසොයෙව යො සොනස්ස සමගාචරෙ.

සුහනු, සුහනුනම් අශ්වතෙම; සොතෙන සහ, සොනනම් අශ්වයා සමග යම්ප්‍රේමයක් කෙරේද; ඉදං, මේප්‍රේමය; න විසමසීලෙන, තමාගේ විෂමසුභාවයෙන් නොවේ;(සමවූ සුරූපයෙන්මැයි) සොයා, යම්සුහනුනම් අශ්වයෙක්;සොනස්ස, සොනනම් අශ්වයා හා; සමගාචරෙ, සමානගොචරඇත්තේද; සුහනුපි, සුහනුනම් අශ්වයාද, තාදිසො එව, එබඳුමැයි.

166 පක්ඛජ්ජිනා පගබ්භන නිච්චං සඤ්ඤතඛාදිනා,
සමෙති පාපං පාපෙන සමෙති අසතා සතන්ති.

පක්ඛජ්ජිනා, අශ්වයන් මත්කට දිවනසුභාවයෙන්; පගබ්භන, කායප්‍රගල්භසංඛ්‍යාත සිලඝාවයෙන් යුක්තවූ; නිච්චං, සතතයෙන්; සඤ්ඤතඛාදිනා, රජ්ජුව කන්‍යාවරූපඇති; පාපෙන, පාපසවරූපයාහා; පාපං, දුශ්ශීලත්වය; සමෙති, සමවන්හේය; අසතං, අසත්පුරුෂයා; අසතා, අනාචාරයන් යුක්තයා හා සමග; සමෙති, සමවන්හේයි.

158 සුහනු ජාතකයයි.

167 උදෙනයං චක්ඛුමා එකරාජා,
හරිස්ස වණ්ණණා පඨව්‍යපභාසෝ,
තං තං නමස්සාමි හරිස්ස වණ්ණං පඨව්‍යපභාසං
තයජ්ජ ගුත්තා විහරේමු දිවසං.

චක්ඛුමා, (චක්‍රවාලාන්තරාලයෙහි අන්ධකාරවිනාශය කොට ඤ්ඤප්‍රතිලාභය කිරීමෙන්) චක්ෂුස්මත්වූ; එකරාජා, සකල චක්‍රවාලාන්තරාලයෙහි ආලෝකසඳරණය කරන්නවුන් කෙරෙන් ශ්‍රේෂ්ඨ හෙයින් එකරාජවූ; හරිස්ස වණ්ණෝ, සර්වඥගුණවර්ණවූ; පඨව්‍යපභාසෝ, විෂම්මගීමණ්ඩලඝබ්බුළුඒවානුයි පඨව්‍යපභාස නම්වූ; අයං, මේතෙම; උදෙති, ප්‍රාචීනදිග්භාගයෙන් නැඟෙයි සේයි; තං, (තස්මා) එහෙයින්; හරිස්ස වණ්ණං, සර්වඥගුණයට බදුපැහැඳුනි; පඨව්‍යපභාසං, පොළව බබුළුවන්නාවූ; තං, තට, නමස්සාමි, නමස්කාරකෙරෙමි; තයා, තාවැසින්; අජ්ජ, අද; ගුත්තා; ගුප්තවූවමු හෙවත් රක්‍ෂාකරන ලද්දමු; දිවසං, දවස්; විහරේමු, සතර ඉරියව්වෙන් වසමු.

168 යෙ බ්‍රහ්මණා වේදගූ සබ්බධම්මෙ,
තෙ මෙ නමෝ තෙ ච මං පාලයන්තු,
නමත්ථු බුද්ධානං නමත්ථු බොධියා,
නමෝ විමුත්තානං නමෝ විමුත්තියා,
ඉමං සෝ පරිත්තං කත්වා මෝරෝ චරති එසනාති.

වේදගූ සබ්බධම්මෙ, සියලු සඤ්ඤායතන ධර්මයන් සැබෑකොට ඥානයෙන් දැන ප්‍රඥාව ප්‍රකටකොට ගියෝතුනි කියාද නොහොත් ශ්‍රීබෝධිවෘක්ෂයෙහි ත්‍රිවිධමාරයන්ගේ මස්තකම්ර්දනය කොට දසසහස්‍රලෝකධාතුව එකඝොෂණය කොට සර්වඥපදප්‍රාප්තව සංසාරාතික්‍රමණයකොට ගියහෙයින් හෝ වේදගූනම්වූ; යෙ බ්‍රාහ්මණා, යම්ප්‍රහීණපාපඇති ගුණබ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් ඇද්ද; තෙ, ඔහු; මෙ, මාගේ; නමෝ, නමස්කාරය පිළිගනිත්වා; තොහොත්; තෙ, ඔවුන්ට; මෙ, මාගේ; නමෝ, නමස්කාරයතෙම්; (වේව්ා) ඒනමස්කාර කරනලද බුද්ධාදිගුද; මං, මා; පාලයන්තු, රක්‍ෂාකෙරෙත්වා; බුද්ධානං, අතීතබුද්ධසන්ට, නමත්ථු, නමස්කාරවේවා; බොධියා, ඒබුද්ධාදිග්ගේ චතුර්විධමාර්ගඥාන ඵලඥානසංඛ්‍යාත බොධියටද; නමත්ථු, නමස්කාරවේවා; විමුත්තානං, අතීත්ඵලවිමුක්තීන් විමුක්තයන්ටද; නමෝ, නමස්කාරවේවා; විමුත්තියා, තදඞ්ගවිමුක්තිය විෂ්කම්භණවිමුක්තිය සමුච්ඡේදවිමුක්තිය ප්‍රතිප්‍රශ්‍රබ්ධිවිමුක්තිය නිස්සරණ විමුක්තිය යන මේ පඤ්චවිමුක්තියි

ඇටද, නමෝ අත්තු, නමස්කාරයේවිවා; මෙසේ පවත්නාවූ ඒ මයුරරාජ යාගේ ප්‍රවෘත්තිය ප්‍රකාශකරන පිණිස සවිඤ්ඤෝ "ඉමං සොපරිත්තං,, ඝනාදිය වදාළසේක්; සෝ, හේ; මොරෝ, මයුරයා; ඉමං පරිත්තං, මේ පරිත්‍රාණය; කත්වා, කොට; එඝනා, එඝණය පිණිස; චරති, හොවරභූමියෙහි හැසිරේ.

159 මොර ජාතකය.

—‡0‡0※0‡0‡—

169 එවමෙව තුන රාජානං වෙදෙහං මිථිලග්ගහං,
අඤ්ඤා වහන්ති ආජඤ්ඤා යථා හංසා විනීලකං.

ආජඤ්ඤා, කාරණා කාරණ දන්නාවූ; හංසා, හාසයෝ; යථා, යම්සේ; විනීලකං, විනීලකවූ මා; වහන්ති, උසුලත්ද; එවමෙව, එප රිද්දෙන්ම; වෙදෙහං, විදෙහනම්වූ රාජ්‍යයට ඉසුරුවුහෙයින් වෙදෙ හන්මිවූ; මිථිලග්ගහං, මියුලූනුවර ගෘහපතිග්‍රහකොට වසන්නාවූ; රාජානං, රජුන්ගේ; අඤ්ඤා, අශ්වයෝ; වහන්ති තුන, උසුලන්නාහයි හගිම්; නොහොත්, තුන, එකාන්තයෙන්, වහන්ති, උසුලත්.

170 විනිල දුග්ගං භජසි අහුත්වං නාග සෙවසි,
ගාමන්තිකානි සෙවස්සු එතං මාතාලයං තවාති.

විනීල, විනීලය; දුග්ගං, පළුතදුර්ගිහය; භජසි, සෙවිනෙහි; නාග, පුත; අහුත්වං; නව භූමිනොවූ පළුතවිෂමස්ථානය; සෙවසි; සේවිනෙහි; ගාමන්තිකානි, ග්‍රාම්‍යාන්තවූ උක්කාරස්ථානයෝද ආමකශ්මශානයද යන ග්‍රාමාන්තිනයෝ. තව, තාගේ; මාතු, මවට; ආලයං, වාසස්ථාන යහ; එතං, මේ නාගේ මවට ආලයවූ වාසස්ථානය; සෙවස්සු; සෙවා කර-හොස් වසයි යනුහාවයි.

160 විනිල ජාතකය.

——‡:‡——

1. දළහ වර්ගය.

171 භයඤ්චං කාපුරිසෙන කයිරා
අරියෝ අනරියෙන පජානමත්තං
විරාතුවුත්තොපි කරොති පාපං
ගජෝ යථා ඉඤ්ඝණිකාභයාතුනං.

අසථා, අජ්ජිය; පජානං, දන්නාවූ; අරියෝ, ආචාරආර්‍යය ලිඛිත ආර්‍යය දර්‍ශනආර්‍යය ප්‍රතිවෙධආර්‍යය යන චතුර්විධ ආර්‍යයන් අතුරෙන් ආචාර ආර්‍යවූ පුද්ගලතෙම; අනරියෙන, නිර්ලජ්ජිවූ; කාපුරිසෙන, කුත්සිතවූ ක්‍රෝධිපුද්ගලයා හා; සත්තවං, තෘෂ්ණාසංසර්ගය යක්වේවයි මිත්‍රසංසර්ගවයක්වේවයි; න කයිරා, නොකරන්නේයි; කුමක් හෙයින්ද යත්? චිරං, බොහෝකලක්; අනුවුපෙතාපි, එක්වවිසූ ශේද ඒ මිත්‍රසංසර්ගය නොසලකා; පාපං, පාපක්‍රියාවක්; කරෝති, කරන්නේමේ, කුමක් හෙයින්ද යත්? ඉන්‍ද්‍රසමානගොත්‍රතං, ඉන්‍ද්‍රසමාන ගොත්‍රනම් තපස්විහු කළ මිත්‍රසංසර්ගය නොසලකා මැරූ; ගෝජාඨා, ගයාහු මෙනි.

172 යත්‍රෙව ජඤ්ඤා සදිසෝ මමන්ති
සීලෙන පඤ්ඤාය සුතෙනවාපි,
තත්‍රෙනව මෙත්තිං කයිරාථ සඛිං
සුඛාවහෝ සප්පුරිසෙන සඛ්‍යමෝහි.

සීලෙන, ශීලයෙන්ද; පඤ්ඤාය, ප්‍රඥයෙන්ද; සුතෙනවාපි, ශ්‍රුත ඥානයෙන්දැයි; මමං, මාහා; සදිසෝ ඉති, සදෘශයයි; යත්‍රෙව, යම්කිසි වනාහි; ජඤ්ඤා, දන්නේද; තත්‍රෙනව සඛිං, ඔහුහා සමග; මෙත්තිං, මිත්‍රත්වයක්; කයිරාථ, කරන්නේය; කුමක් හෙයින්ද යත්? සප්පුරිසෙන, කෘතඥකෘතවේදිතාදි ගුණයෙන් යුක්තවූ පුරුෂයා හා; සංගමෝ, සංගමය; සුඛාවහෝ, සුවඵලවන්නේයි.

161 ඉන්‍ද්‍රසමානගොත්‍රජාතකය යි.

———※———

173 න සත්තවසමා පරමත්ථි පාපියෝ
යෝ සත්තුවෝ කාපුරිසෙන හොති,
සන්තප්පිතෝ සපිනා පායසෙන
කිච්ඡා කතං පණ්ණකුටිං අදඩ්ඪහි.

කාපුරිසෙන, කුත්සිත පුරුෂයාහා සමග; යෝ සත්තවෝ, යම් සංසර්ගවයෙක්; හොති, වේද; සත්තවසමා, ඒ තෘෂ්ණා සංසර්ගය මිත්‍ර සංසර්ග යන විවිධ සංසර්ගවයට වඩා; පරං, අධිකවූ; පාපියෝ, ලාමක යෙක්; න අත්ථි, නෝමඇති; කුමක් හෙයින්ද යත්? සපිනා, සර්පි ඝෘතයේද; පායසෙන, ක්ෂීරභක්තයෙන්ද; සන්තප්පිතෝ, සන්තර්පණය කරන්ලද වහ්නිදෙවතාවා; කිච්ඡා කතං, කෘච්ඡ්‍රයෙන් කරනලද; පණ්ණකුටිං, පර්ණකුටිය; (පතින්යෙව්පැල) අදඩ්ඪහි, දැවිද එසේ හෙයිනි.

174 න සන්තවයමා පරමත්ථි සෙය්‍යෝ
යෝ සන්තවෝ සප්පුරිසෙන ඝොහි,
සීහස්ස ව්‍යග්ඝස්ස ච දීපිනෝ ච
සාමා මුඛං ලෙහති සන්තවෙනාති.

සප්පුරිසෙන, සත්පුරුෂයා හා; සෝ සන්තවෝ, යම්සංසර්ගයෙක්; ඝොහි, වේද; සන්තවසමා, ඒමිත්‍ර සංසර්ගයට වඩා; පරං, අධිකවූ; සෙය්‍යෝ, ශ්‍රේෂ්ඨයෙක්; න අත්ථි, නොමැත්තේ; කුමක් හෙයින්ද යත්? සාමා, සාමවූ මෘගධේනු; සීහස්ස, සිංහයෙකුගේද; ව්‍යග්ඝස්ස ච, ව්‍යාඝ්‍රයෙකුගේද; දීපිනෝ ච, දිවියෙකුගේද; මුඛං, මුහුණ; සන්තවෙන, මිත්‍ර සංසර්ගයක හෙතුකොටගෙන; ලෙහති, ලෙහනය කරන්නී-මෙවැනි ප්‍රබල ප්‍රතිපක්ෂයෝ පොවා තමන් මුග්‍රණ ලෝනමෘගධේනුවට තමන් හා කළ සංසර්ගය හෙතුකොටගෙන කිසිහිංසාවක් නොකෙරෙති මෙපරිද්දෙන් උත්තමයන් හා කළ මිත්‍රසංසර්ගයම අත්‍යුත්තමය යනු අභිප්‍රායයි.

162 සන්තව ජාතකයයි.

—ෟ—❋—ෟ—

175 කාළා මිගා සෙතදන්තා තව ඉමෙ
පරොසතා හෙමජාලාහි සඤ්ඡන්නා,
තෙ තෙ දදාමීති සුසීම බ්‍රූසි
අනුස්සරං පෙත්තිපිතාමහානං.

සෙතදන්තා, ශුභ්‍රවූ දළඇති; හෙමජාලාහි, සවර්ණජාලයෙන්; සඤ්ඡන්නා, ගැවසීගත්; පරොසතං, ශතයකටද අධිකවූ; තව, තා ගේ; ඉමෙ, මොහු; කාළා මිගා, කෘෂ්ණමෘගයන්; තෙ එතෙ, හේ මේ හයනින්; නොහොත්, එතෙ, තාසන්නකවූ; එතෙ, මේ හයනින්; සුසීම, සුසීමය; පෙත්තිපිතාමහානං, පිතුපිතාමහයන් සම්බන්ධව; අනුස්සරං, අනුස්මරණය කරන්නෙහි; දදාමීති, දෙමියි; බ්‍රූසි, කිද.

176 කාළා මිගා සෙතදන්තා මම ඉමෙ
පරොසතං හෙමජාලාහි සඤ්ඡන්නා,
තෙ තෙ දදාමීති වදාමි මාණව
අනුස්සරං පෙත්තිපිතාමහානන්ති.

සෙතදන්තා, සුදුවූ දළඇති; හෙමජාලාහි, රන්දැලින්; සඤ්ඡන්නා, ප්‍රච්ඡන්නවූ; පරොසතං, ශතාධිකවූ; මම, මාගේ; ඉමෙ, මොහු; කාළා මිගා, කෘෂ්ණමෘගයන්; මාණව, ළදරුව; තෙ එතෙ, ඒමේ

සහිතින්, නොහොත්; තෙ, තාගේ; එතෙ, මේහසහිත්: පෙතෘපිතා මහානං, පිතුපිතාමහයන් සමඛ්ඛව; අනුස්සරං, සමරණය කරන් නෙම්; දදුම්හි, දෙමිසි; වදුම්, කිම්.

163 සූකිම ජාතකය.

177 යන්නු ගිරෙක්ඛා යොජනසතං කුණපානි අවෙක්ඛති,
කස්මා ජාලඤ්ච පාසඤ්ච ආසජ්ජාපි න බුජ්ඣසි.

යං, යන්නු නිපානය; නු, යන්නු නාමාච්ය; ගිරෙක්ඛා, ගිද්‍රුනම්; යොජනසතං, යොජනශතයක් අතික්‍රමණයකොට හිටියාදවූ; කුණපානි, කුණපයන්; අවෙක්ඛති, බලයි; කස්මා, කුමක්හෙයින්; ජාලඤ්ච, ජාලයටද; පාසඤ්ච, පාශයටද; ආසජ්ජාපි, පැමිණද; න බුජ්ඣසි, නොදන්හිද.

178 යදා පරාභවෝ හොති පොසෝ ජීවිතසඞ්ඛයෙ,
අථ ජාලඤ්ච පාසඤ්ච ආසජ්ජාපි න බුජ්ඣතීහි.

ජීවිතසඞ්ඛයෙ, ජීවිතශඞ්කාවක් පැමිණි; යදා, යම්කලෙක්හි; පරාභවෝ, විනාශය; හොති, වන්නේද; අථ, එකල්හි; පොසෝ, සත්වතෙම; ජාලඤ්ච, ජාලයටද; පාසඤ්ච, පාශයටද; ආසජ්ජාපි, පැමිණද; න බුජ්ඣති, (ජීවිත විනාශ කාරණය) නොදනී.

164 ගිරිකණ්ණි ජාතකය.

179 සඛිං කත්වා අමිත්තෙන අණ්ඩජෙන ජලාබුජ,
විවරිය දුඨං සයසි කුතෝ තං භයමාගතං.

ජලාබුජ, ජලාබුජය; අමිත්තෙන, අමිත්‍රවූ; අණ්ඩජෙන, අණ්ඩජයාහා සමග; සඛිං කත්වාන, මිත්‍රභාවයකොට; දුඨං, දළ; විවරිය, විවෘතකොට; සයසි, හෝනෙහි; තං, තව; භයං, භය; කුතෝ, කොයින්? ආගතං, ආද—මුඟටියන් දලබුවෙන් උපදනා හෙයින් ජලාබුජයයි. ආමන්ත්‍රණයකොට සර්පයන් බිත්‍රවෙන් උපදනා හෙයින් "අණ්ඩජෙන" යි කිව්.

180 සංකෙථෙව අමිත්තසමිං මිත්තසම්මිපි න විස්සසෙ,
අභයා භයමුප්පන්නං අපි මූලානි කන්තතීහි.

අමිත්තසමිං, අමිත්‍රයා කෙරෙහිදු; සංකෙථෙව, ශඞ්කා කරන්නේම්ය; මිත්තසම්මිපි, මිත්‍රයා කෙරෙහිද; න විස්සසෙ, විශ්වාසය නොකරන්නේය; කුමක් හෙයින්දයත්? අභයා, මොනුකෙරෙන් භයතෙ

උපදනේයසිනිශ්චයකළමිතුවූ අභාගසථානයෙන්; උපපන්නං, උපන්; භයං, භය; මූලානි අපි, මූලයන්ද; කන්තති, කපා හෙවන් සවිප්‍රකාරයෙන් විනාශය කරන්නේයි.

165 නකුල ජාතකයයි.

—※—※—※—

181 උපසාළහකනාමානං සහසසානි චතුදස,
අයම්ං පදෙසෙ දඩසානි නසී ලොකෙ අනාමතං.

උපසාළහකනාමානං, උපසාළහකනමුන්ගේ; සහසසානි, සහස්‍රයෝ; චතුදස, තුදුස්දෙනෙක්; අයම්ං පදෙසෙ, මේප්‍රදෙශයෙහි; දඩසානි, දවනලදහ; ලොකෙ, මෙලොව්හි; අනාමතං, අමෘතයථානයෙක්; නසී, නැති.

182 යඤි සචචව ධමෙමා ච අහිංසා සඤඤමෝ දමෝ,
එතදරියා සෙවනති එතං ලොකෙ අනාමතනති.

යඤි, සම්පුග්ගලයන්හු ඔහෙරෙහි; සචචං ච, චතුසසභාවසතුකවූ පුවිභාගසත්‍යඥානයද; ධමෙමා ච, ලොකොත්තරධම්මයද; අහිංසා, අවිහිංසාවද; සඤඤමෝ, ශීලසංයමයද; දමෝ, ඉන්ද්‍රිය දමනයද යන මේගුණ විශෙෂයෝ ඇද්ද; අරියා, බුඩප්‍රත්‍යෙකබුඩ බුඩශ්‍රාවකය යන ආයර්‍යයෝ; එතං, මේසථානය; සෙවනති, සෙවිත්ද; (එළඹෙත්ද)ලොකෙ, ලොව්හි; එතං, මේගුණප්‍රබන්ධය; අනාමතං, අමෘතභාවය සාධක හෙයින් අමෘතසථානනම්,

166 උපසාළහක ජාතකයයි.

—※—※—※—

183 අහුතවා භිකඛසි භිකඛු නඤි හුතවාන භිකඛසි,
හුතවාන භිකඛු භිකඛයසු මා තං කාලො උපචචගා.

භිකඛු, මහණ; අහුතවා, යොවන අවසථාවෙහි කාමානුභව නොකොට; භිකඛසි, භික්ෂාවෙහි හැසිරෙහි; හුතවාන, කාමඅනුභවය කොට; භිකඛසි නඤි, භික්ෂාවෙහි හැසිරෙන්නෙහි නොවිද කාමාසවය කොට හැසිරිය යුතුයයිසේසි; භිකඛු, මහණ; හුතවාන, ළදරු කාලයෙහි පවකාමඅනුභවයකොට; භිකඛයසු, විඤ්ඤුවසථාවෙහි භික්ෂාවෙහි හැසිර; කාලො, පවකාමානුභවය කරන්ට සුදුසු යොවනකාලය; තං, නා; මා උපචචගා, නහමක් ඉක්මේවා.

184 කාලං වොහං න ජානාමි ඉනෙනා කාලො න දිස්සති,
තසමා අහුතවා භිකඛාමි මා මං කාලො උපචචගාති.

වෝ, ඝනුනිපාතය; අහං,මම; කාලං, විහිතව්‍යවූ ප්‍රථමාවස්‍යාදිවූ කාලය; න ජානාමි, නොදනිමි; කාලෝ, වයඃකාලය සෘතුකාලයයි වර්තිතව්‍යවූකාලය; ඡ්‍යෙත්තා,සැඟවුණේ; න දිස්සති,නොදක්නාලැබෙයි; තස්මා,එසේ හෙයින්; අතුව්වා,කාමානුභවය නොකොට; භික්ඛාම්, භික්ෂාටනය කෙරෙම්; මං, මා; කාලෝ, තපස්කාලය; මා උපච්චගා, නහමක් ඉක්මේවා.

167 සම්බි ජාතකය.

—*—

135 සෙනෝ බලස්ස පතමානෝ ලාපං ගොචරඝාසිනං,
සහසා අජ්ඣපතෙත්තා මරණෙනන්තුපාගම්.

බලස්ස, ශක්තීන්; පතමානෝ, දිවන; සෙනෝ, උකුසු නොහොත් දිගවවුල්; ගොචරඝාසින්, ගොචරයෙහි සිටියාවූ; ලාපං, කිරිල්ල කරා;අජ්ඣපතෙත්තා, පැමිණියේ; තෙන, ඒ ශීඝ්‍රගමනින්; මරණං, මරණට; උපාගම්, පැමිණිය.

186 යොහං නයෙන සම්පන්නෝ පෙත්තිකෙ ගොචරෙ රතෝ,
අපෙතසත්තු මොදම්ම සම්පස්සං අප්පමත්තනෝහි.

නයෙන, නීතියෙන්; සම්පන්නෝ, සමන්විත; පෙත්තිකෙ, පියපරපුරෙන් ආ; ගොචරෙ, ගොචරයෙහි; රතෝ, ඇලුණෙම්; අත්තනෝ, තමහට; අත්ථං,අර්ථයක්; සම්පස්සං, පස්නෙමි; අපෙතසත්තු, පහවූ සතුරා ඇති; සොහං, ඉහ් මම; මොදම්, සතුටුවෙමි.

168 සකුණඝඹි ජාතකය.

—*—

187 යෝ වෙ මෙත්තෙන චිත්තෙන සබ්බලොකානුකම්පකෝ,
උඩ්ඪං අධෝ ච තිරියඤ්ච අප්පමාණෙන සබ්බසෝ.

යෝ, යමෙක්; වෙ, එකාන්තයෙන්; අප්පමාණෙන, ආලම්බන විෂයමහත්භාවයෙන් අප්‍රමාණවූ; මෙත්තෙන, මෛත්‍රීවූ; චිත්තෙන, චිත්තයෙන්; උඩ්ඪං, උඩින්ද; අධෝ, යටින්ද; තිරියඤ්ච, සරසින්ද,සබ්බසෝ, සර්ව්‍රප්‍රකාරයෙන්; සබ්බලොක, සියලු ලෝකයාහට; අනුකම්පකෝ, අනුකම්පාකෙරේද.

188 අප්පමාණ ඣිතං විත්තං පරිපුණ්ණං සුභාවිතං,
යං පමාණකතං කම්මං න තං තප්පාවසිස්සතීති.

අප්පමාණං, අප්‍රමාණකොට; පරිපුණ්ණං, අවිකලකොට; ඣිතං, ඣිතවූ; චිත්තං, මෛත්‍රීචිත්තය; සුභාවිතං, මනාකොට වඩනලදද;

පමාණකතං, ප්‍රමාණමයන් කෘතවූ; යං, යම්කාමාවචර කුශලකර්ම යෙක් ඇද්ද; තං, ඒ කාමාවචර කර්මය; තපා, ඒ අප්පණ ප්‍රාප්ත මෛත්‍රී චිත්තයෙහි; නාවසිස්සති, නොමසිවිනේසි—යමෙක් වනාහි උඩින් නෙවසංඥානාසංඥභවය දක්වා යටින් අවීචිය හිමිකොට සරසින් අනන්ත චක්‍රවාලයම පර්‍යන්තකොට මේ දෙඅතුරෙහි සකල සත්වයන් විෂයකොට මෛත්‍රීචිත්තය වඩා අප්පණ ප්‍රාප්තකළද ඒ අප්පණප්‍රාප්ත මෛත්‍රීචිත්තය සම්පමණ කාමාවචරික පුණ්‍යරාශිය කුත් වීනම් අභිභවා විපාකවශයෙන් මහත්වන්නේය යනු අභිප්‍රායයි.

169 අරක ජාතකයයි.

189 නාසං පුරෙ උණ්ණමති තොරණගෙන කසාණ්ඨකෝ,
මහොසධ විජානාහි කෙන ථඩ්ඩෝ කකණ්ඨකෝ.

පුරෙ, පෙර; තොරණගෙහ, තොරණාග්‍රයෙහි; අයං, මේ; කකණ්ඨකෝ, කකණ්ඨකතෙම; න උණ්ණමති, උඩතෙනොවෙයි; මහොසධ, මහෞෂධය; විජානාහි, දනු; කකණ්ඨකෝ, කකණ්ඨකයා; කෙන, කුමක්හෙයින්; ථඩ්ඩෝ, සෙනඹද.

190 අලබ්භූබ්බං ලඞ්ඝන අඞ්මාසං කකණ්ඨකෝ,
අනිමඤ්ඤති රාජානං වෙදෙහං මිථිලගහනන්ති.

කකණ්ඨකෝ, කකණ්ඨකතෙම; අලබ්භූබ්බං, අලබ්ධපූර්වූ හෙවත් පෙර නොලද්දාවූ; අඞ්මාසං, අඹමාසයක්; ලඞ්ඝන, ලදින්; මිථිලගහනං, මිථුලුනුවර ගෙය ඇති; වෙදෙහං, වෙදෙහකදී; රාජානං, රජහු; අතිමඤ්ඤති, ඉක්මසිනා.

170 කකණ්ටක ජාතකයයි.

2 සකුණ වගිය සි.

191 කල්‍යාණධම්මොති යදා ජනින්ද
ලොකෙ සමඤ්ඤු අනුපාපුණාති,
තදාමා න හිංසෙථ නරොසපඤ්ඤ,
හිරියාපි සහෙතා ධුරමාදියනාහි.

ජනින්ද, ජනෙන්ද්‍රය; ලොකෙ, ලෙව්හි; යදා, යම්කලෙක්හි; කල්‍යාණධම්මොති, කල්‍යාණධර්ම ඇත්තේයයි; සමඤ්ඤු, ප්‍රශංසා

නොම; අනුපාපුණාති, පැමිණේද; තස්මා, ඒ ප්‍රඥප්තියෙන්; සප සෙඤ්ඤ, ප්‍රඥසහිතවූ; නරෝ, නරතෙම; න හීයෙථ, නොපිරිහෙන් නේයි; හිරියාපි, ආඛ්‍යාත්මිකවූ ශ්‍රීන්ද බාහ්‍යවූ අපත්‍රපායෙන්ද; සතෙනා, සත්පුරුෂයෝ; ධුරං, ප්‍රව්‍රජ්‍යාධුරය; ආදියතති, ගනිත්; "හිරියාපි" කීතැන "අපි" ශබ්දය අනුක්ත සමුච්චයෙහි වැටෙයි, ශ්‍රීන්ද අපත්‍රපායෙන්දැයි අර්ථගතයතු.

192 සායං සම්ඤඤ ඉධම්ජ පජතා
කල්‍යාණධම්මොති ජනිඤ ලොකෙ,
තාහං සමේක්ඛං ඉධ පබ්බජිස්සං
නහිමත්ථි ජඤ්ඤ ඉධ කාමහොගෙති.

ජනිඤ, ජනප්‍රධානය; ලොකෙ, ලෙව්හි; කල්‍යාණධම්මොති, කල්‍යාණධර්මයයි; (යමක් ඇත්තේද) සා අයං, හේමේ; සම්ඤඤ, ප්‍රඥප්තිනොමි; ඉධ, මෙහිලා; මෙ, මාවිසින්; අජ්ජ, අද; පජතා, පැමිණෙනලද; තං, හේ ප්‍රඥප්තිය; අහං, මම; සමේක්ඛං, බලන්නෙම්; ඉධ, මෙහිලා; පබ්බජිස්සං, පැවිදිවෙමි; ඉධ, මෙහිලා; කාම්හොගෙ, කාමානුභවයෙහි; මේ, මාගේ; ජඤ්ඤ, ඥදයෙක්; න ඛි අත්ථි, නොම ඇති; නැතැයිසේසි.

171 කල්‍යාණධම්ම ජාතකයයි.

—※)ංං(※—

193 කොඤ්ඤ සද්දෙන මහතා අභිනාදෙති දද්දරං,
කිංසිහා නප්පටිනදනති කො නාමෙසෝ මිගාධිපූ.

මිගාධිපූ, මෘගරාජය; දද්දරං, රජතපර්වතය; කොඤ්ඤ, කවරෙක්; මහතා, මහත්වූ; සද්දෙන, ශබ්දයෙන්; අභිනාදෙති, ගුගුරුවාද; සීහා; සිංහයෝ; කිං, කුමකට; නප්පටිනදනති; ප්‍රතිරවනොකෙරෙද්ද, එසෝ; මෙතෙම; කො නාම, කිනම්එකෙක්ද.

194 අඩමෝ මිගජාතානං සිගාලෝ තාත වස්සති,
ජාතිමස්සජිගුවජ්ඣතා තුණ්හී සීහා සමවජ්ජරෙති.

තාත, පුත; මිගජාතානං, මෘගජාතීන්ට; අධමෝ, අධමවූ; සිගාලෝ, ශෘගාලයා; වස්සති, හඬයි; අස්ස, මොහුගේ; ජාතිං, ජාතිය; ජිගුවජ්ඣතා, ප්‍රගුපසාකරණ; සීහා, සිංහයෝ; තුණ්හී, තූෂ්ණීම්භූතව; සමවජ්ජරෙ, හිඳින්; "සං" යනු උපසර්ගය; "අවජ්ජරෙ" යනු ක්‍රියාවයි.

172 දද්දර ජාතකයයි.

—※※—

195 තාත මාණවකො එසො තාලමූලං අපස්සිතො,
අගාරකවිදං අත්ථි හඤ්ඤ දෙමස්සගාරකං.

තාත, පියාණෙනි; එසො, මේ; මාණවකො, සත්වයෙක්; තාල මූලං, තාලවෘක්ෂමූලය; අපස්සිතො, ආශ්‍රයකොට සිටියේය; ඉදං, මේ; අගාරකං, ගෘහයද; අත්ථි, ඇත; හඤ්ඤ, එබැවින්; අස්ස, මෝහට; අගාරකං, අපගේ ගෙය; දෙම, දෙමු.

196 මා ඛො තං තාත පකෙකාසි දූසෙය්‍ය නො අගාරකං,
තෙ තාදිසං මුඛං හොති බ්‍රාහ්මණස්ස සුසිලිනොති.

තාත, පුතණුවෙනි; තං, ඔහු; මා ඛො පකෙකාසි, නහමක් කැඳවා; නො, අපගේ; අගාරකං, (දුකින්කොටගත්) ගෘහය; දූසෙය්‍ය, දූෂණයකරන්නේය; (ගින්ලා හෝ වර්ෂාකොට හෝ නසන්නේය) සුසිලිනො, සුසීලවූ; බ්‍රාහ්මණස්ස, බ්‍රාහ්මණයෙකුගේ; එතාදිසං, මෙබඳුවූ; මුඛං, මුහුණක්; න හොති, නොවන්නේමි.

173 මක්කටක ජාතකයයි.

197 අදමහ තෙ වාරි පහූතරූපං
සම්මාභිතත්තස්ස පිපාසිතස්ස,
සොදානි පිත්වාන කිකිං කරොසි
අසංගමො පාපජනෙන සෙය්‍යා.

සම්මාභිතත්තස්ස, සම්මයෙන් අභිතප්තවූ; පිපාසිතස්ස, පිපාසිතවූ; තෙ, තට; පහූතරූපං, බොහෝවූ; වාරි, ජලය; අදමහ, දුනුවිහ; සො පිත්වාන, හේ තෝ මා විසින් දුන්ජලය බී; ඉදානි, දැන්; කිකිං කරොසි, වඳුරුමුහුණු කොටගෙන කිංකිං යන ශබ්දකෙරෙහි; පාපජනෙන, ලාමකජනයා හා හෙවත් කෙළෙහිගුණ නොදන්නා ජනයා හා; අසංගමො, එක්නොවීම; සෙය්‍යා, ශ්‍රේෂ්ඨයි.

198 කොනාම තෙ සුතො වා දිට්ඨො වා සීලවා නාම මක්කටො,
ඉදානිඛොහං ඌහච්චං එසා අසමාකධම්මතානි.

කොනාම, කවරනම්; මක්කටො, වානරයෙක්; සීලවා, සිල්වත්නැයි; තෙ, නාවිසින්; සුතො වා, අසනලදද; දිට්ඨො වා, දක්නාලදද; ඉදානිඛොං, දැන් වනාහි; තං, නා; ඌහච්චං, හිස වර්ෂස් සලාකිලුටු කෙරෙමි; අස්මාකං, අපවඳුරන්ගේ; එසා, මෝතොම; ධම්මතා, ධර්මතායි.

174 දුනිගමකතාය ජාතකයයි.

199 සබ්බේසු කිර භූතේසු සඤ්ඤිසීලසමාහිතා,
පස්ස සාඛාමිගං ජම්මං ආදිච්චමුපතිට්ඨති.

සබ්බේසු, ඔයලු; භූතේසු, සත්වයන් කෙරෙහි; සීලසමාහිතා, ශීලයෙන් යුක්තයෝ; සඤ්ඤි කිර, ඇත්ල නොහොත්; සීල, සිල් වත්වූ; සමාහිතා, එකඟසිත් ඇත්තෝ; සන්ති කිර, විද්‍යමානයෝල; ජම්ම, හීනවූ; සාඛාමිගං, ශාඛාමෘගයා හෙවත් වානරයා; පස්ස, බල; ආදිච්චං, සූර්‍යයා කරා; උපතිට්ඨති, එළඹසිටී; ඔරුවැඳ සිටි මේයි සේයි.

200 නාස්ස සීලං විජානාථ අනක්ඛසුය පසංසථ,
අගගිහුතඤ්ච ඌහඤ්ඤං මෙ ච භින්නා කමණ්ඩලූති.

අස්ස, මොහුගේ; සීලං, සිලයක්; නවිජානාථ, නොදනුව, අනක්ඛසුය, නොදැන,පසංසථ, ප්‍රශංසාකරව; අගගිහුතඤ්ච, වහනී දෙවතාවාට පූජාකරන කෙණේස්සද; ඌහඤ්ඤං, වර්ච්ස්ලා කිලුටු කරනලද; මෙ ච කමණ්ඩලූ, කුණ්ඩිකාවෝ දෙදෙනෙක්ද; භින්නා, තුලුවිසින් බිඳිනා ලදහු.

175 ආදිච්චු පඤ්ඤ ජාතකඤ්ඤි.

—)(—)(ඉ)(—)(—

201 බාලෝ වතායං දුම්මඤ්ඤගොචරෝ
පක්ඛූ ජනින්ද න ඉමස්ස විජ්ජති,
කලාය මුඤ්ඤං අවකිරිය කෙවලං
එකං කලායං පනිතං ගච්ඡයති.

ජනින්ද, ජනශ්වරය; දුම්මඤ්ඤ, වෘක්ෂශාඛාවන්; ගොචරෝ, ඉගාවරකොට ඇති නොහොත්; දුම්මඤ්ඤ ගොචරෝ, ද්‍රැමශාඛාවන්ම සඤ්චරස්ථානකොටඇති; අයං, මේ වානරයා; වත, එකානතයෙන්; බාලෝ, අඥානය; ඉමස්ස, මොහුගේ; පක්ඛූ, ප්‍රඥ; න විජ්ජති, නැත; කෙවලං, හුදෙක්; කලාය මුඤ්ඤං, කෘෂණවාස මුෂ්ටියක්; අවකිරිය, විසුරුවා; පනිතං, බිම්හුණු; එකං, එක; කලායං, කළුමැඇවක්; ගච්ඡසති, සොයා.

202 එවමෙව මියං රාජ යෙවක්ඛූ අතිලොභිනො,
අපෙපන බහු ජීයාම කලායෙකෙව වානරොති.

එවමෙව, එපරිද්දෙන්ම; රාජ, රජ; මයං, අපිද; අතිලොභිනො, අතිලොභීවූ; යෙ ව අක්ඛූ, යම් අනික් කෙනෙක්දැයි මේ සියල්ලම; කලායෙන, කලායෙන්; වානරො ඉව, වානරයාමෙන්; අපෙපන, මදකින්; බහුජීයාම, බෙහෙවින් පිරිහෙමු-ලොභියමෙක්

එක මාෂායකින් නිසා මිථ්‍යාසම්මුතියෙන් පිරිහුණු වානරයා වෙත් මදක් නිසා බෙහෙවින් පිරිහෙයයි කියයි.

176 කලාඛලුකි ජාතකයයි.

———:o:———

203 ධනුහත්ථකලාපෙහි නෙත්තිංසවරධාරිහි
සමන්තා පරිකිණ්ණම්හා කථං මොක්ඛා භවිස්සති.

ධනුහත්ථකලාපෙහි, ධනුකලාපයෙන් යුක්ත අත් ඇත්තවුන් වී සිත්ද, හෙවත් දුනුනියුරු ගත් ධනුර්ධරයන් විසින්ද; නෙත්තිංසවර ධාරිහි, උත්තම්බඩ්ගයන් ධරූ යොධයන් විසින්ද; සමන්තා, හාත් පසින්; පරිකිණ්ණම්හා, පිරිවරනලදුම්හ; කථං, කෙසේ නම්; මොක්ඛා, (මෙයින්) මොක්ෂයෙක්; භවිස්සති, වන්නේද.

204 අපෙපව බහුකිච්චානං අප්පෝ ජානෙථ කොචි නං
අපි රුක්ඛස්ස අවත්ථානං ඛජ්ජතෙක්ඛුව තිත්තුකන්ති.

බහුකිච්චානං, බොහෝ කෘත්‍යඇති ජනයන්ට; කොචි, කිසි; අප්පෝ, අල්පයෙක්; ජානෙථ, උපන්නේ වීනම්; අපෙපව, යෙහෙක; රුක්ඛස්ස, තිබිරිවෘක්ෂයාගේ; අවත්ථානං, ආකෘතිය කොට ඵලවෙශදනොකළ තැන්; අපි, ඇත; තිත්තුකා, තිත්තුකඵල; ඛජ්ජතං එව, කනුම් ලැබේවා-බොහෝ කාර්‍යයෙහි ව්‍යාපෘතජනයන්ට එක්තරා කටයුත්තෙක් ඉපිදනියැහැම් ඒ කටයුත්තයම දී නැඟී යම් හ තෙපි හැමදෙනම තිබිරිඵල බලා භක්ෂනැතිව එක්වයි යනු අභිප්‍රා යයි. "කොචි නං" යි තැන "නං" යනු නිපාතයි.

177 තිත්තුක ජාතකයයි.

———o———

205 ජනිතතෙම භවිතාමෙම ඉති පඛෙක අවයසිං
තං මං පඛෙකා අජ්ඣභවි යථා දුබ්බලකං තථා.
206 තං තං වදාමි භගවා සුණොහි වචනං මම
ගාමෙ වා යදි වා රඤ්ඤෙ සුඛං යත්‍රාධිගච්ඡති.

මෙ, මාගේ; ජනිතතං, ජාතයථානයයි කියාද; මෙ, මාගේ; භවිතතං, වර්ධිතස්ථානයයි කියාද; ඉති, මේ කාරණයෙන්; පඛෙක, කැදීමයෙහි; අවසයිං, වැදහොත්නෙමි; මං, මා; තං, ඒ; පඛෙකා, කැදීමය; දුබ්බලකං යථා, දුර්ලභයා යම්සේද; තථා, එසේම; අජ්ඣභවි, විනාශයට පැමිණ්වීය; භගවා, භාග්‍යවය නොහොත් කුමහකා

රය; තං, (තසමා) එහෙයින්; තං, තට; වදාමි, කියමි; මම, මාගේ; වචනං, තෙපුල්; සුණොහි, අස; ගාමෙ වා, ගම වේවයි; යදි වා, නොහොත්; අරඤ්ඤෙ, වල වේවයි; යත්‍ර, යම්තැනෙක්හි; සුඛං, සුවයට; අධිගච්ඡති, පැමිණේද.

207 සං ජනිත්තං භවිත්තත්ව පුරිසස්ස පජානතො,
යං හි ජීවෙ තං හි ගවෙඡ න නිකෙතහතෙතා සියාති.

තං, එසේවූ සාතයා; පජානතෙතා, කාරණා කාරණඥවූ; පුරිසස්ස, පුරුෂයාට; ජනිත්තං, ජනයිතා නමුදු වෙයි; භවිත්තං ච; වැඩුණුතැන් නමුදු වේ; යං හි, යම්තැනෙක්හි; ජීවෙ, ජීවත්වේද; තං හි, එතැනට; ගවෙඡ, යන්නේය; නිකෙතහතෙතා, නිකෙතයෙන් හතවූයේ හෙවත් වාසස්ථානවූ නිකෙතයෙහි ආශ්‍රයබඛයෙන් නැසුවූයේ; න සියා, නොවන්නේයි.

178 කවිජප ජාතකයයි.

——— :o: ———

208 තව අපපං තව උච්චිඨං තව කිවෙඡන ඤො අදා,
සොහං බ්‍රාහමණජාතිඤා යං භුත්තං නමපි උගගතං.

තව, හෙද; අපපං, සඵලපය; තව, හේ මදබතද; උච්චිඨං, ඉදුල, තව, ඒමදවූ ඉදුල් බතද; ඤො, අපට; කිවෙඡන, කෘච්ඡ්‍රයෙන්; අදා, දින; සොහං බ්‍රාහමණජාතිඤා, හේ මම පරිශුඛවූ බ්‍රාහමණජාති ඇත්තෙම්; යං, යම්බදු අහරෙක්: භුත්තං, (මාවිසින්) කනලදද; නමපි, හෙද; උගගතං, (රුධිරහා මිශ්‍රකොට) නඟනලදි.—යම් බතක් කැමිද හේ ඉතා මද හේ මදවූයේද වණ්ඩාලයා ඉදුල හේ මදවූ ඉදුල් බතද කෘච්ඡ්‍රයෙන් දින එසේවූ බත පරිශුඛ බ්‍රාහමණවූ මම අනුභවකොට ලේහා මිශ්‍රකොට කැහිමියි කියා මෙසේ තොයෙක් පරිද්දෙන් ඒ බ්‍රාහමණ පුත්‍රයාහට පශ්චාත්තාපදුඃඛයට හෙතුවිද.

209 එවං ධම්මං නිරං කත්වා යො අධම්මෙන ජීවති
සත්තධම්මාව ලාහෙන ලද්ධෙනපි න නන්දතීති.

එවං, මෙපරිද්දෙන්; ධම්මං, (ආජීව පාරිශුද්ධිශීල සංඛ්‍යාත) ධර්මය; නිරං කත්වා, දුරුකොට; අධම්මෙන, (එක්විසි අනාජීව සංඛ්‍යාත) අධර්මයෙන්; යො, යම් මහණෙක්; ජීවති, ජීවත්වේද; (හේ මහණ) සත්තධම්මාව, ශ්‍රාතධර්මතම් බ්‍රාහමණ පුත්‍රයා මෙන්; ලද්ධෙනපි ලාභෙන, ලබ්ධලාභඛණ්ඩ; න නන්දති, තුෂ්ට නොවේ-ඉර්ගිත ජීවිකාවෙන් ජීවත්වෙමියි පශ්චාත්තාපයෙන් තැවෙන්නේය යිඛස්සි.

179 සත්තධම්ම ජාතකයයි.

——oo——

210 දුද්දදං දදමානානං දුක්කරං කම්මකුබ්බතං
අසන්තෝ නානුකුබ්බන්ති සතං ධම්මෝ දුරන්නයෝ.

දුද්දදං, (ලොභාදිදෝෂපරවූ අඥතයන් විසින් දෙන්නට නොපිළිවන් හෙයින්) දුද්දදනම්වූ දානය; දදමානානං, දෙන්නවුන්ගේ; දුක්කරං, දුෂ්කරවූ; කම්මං, කර්මය; කුබ්බතං, කරනනාවූවන්ගේ; අසන්තෝ, අසත්පුරුෂයෝ; නානුකුබ්බන්ති, අනුක්‍රියා කරන්නෝ නොවෙත් නොහොත් උන් සේ දානක්‍රියා කරන්නෝ නොවෙත්; එසේමැයි; සන්තං, සත්පුරුෂයන්ගේ; ධම්මෝ, සභාවධර්මය හෙවත් දානය; දුරන්නයෝ,(මෙසේවූ දානයක් මෙසේවූ ඵලයක් වන්නේයයි) නොදනහැකි; නොහොත්; දුරන්නයෝ, පැමිණෙන්නම නොපිළිවනි- අඥානයෝ දන්දීත් හේ දානයෙහි ඵලප්‍රාප්තිය සාධාගත නොහෙන්නාහුය යි සේසි.

211 තයමා සතව අසතව නානා හොති ඉතෝ ගති
අසන්තෝ නිරයං යන්ති සන්තෝ සග්ගපරායනාති.

තසමා, එහෙයින්; සතව, සත්පුරුෂයන්ගේද; අසතව, අසත්පුරුෂයන්ගේද; ඉතෝ, මෙයින්; ගති, භවයෙහි ප්‍රතිසන්ධිග්‍රහණය; නානා හොති, වෙනවෙන වන්නේයි; එසේමැයි; අසන්තෝ, (දාන ශීලාදියෙහි නොහැසිරෙන)අපණ්ඩිතජනයෝ; නිරයං යන්ති, නරකයට යෙති; සන්තෝ, (දානශීලාදි ක්‍රියාවෙහි ප්‍රයුක්ත) සත්පුරුෂයෝ; සග්ගපරායනා, ස්වර්ගපරායණකොට ඇත්තෝයි හෙවත් මහත්වූ සම්පත්වුබ අනුභව කෙරෙති යි සේසි.

180 දුද්දද ජාතකයයි.

---

3. කල්‍යාණධම්ම වග්ගයයි.

---

212 බහුඤහසහා අසදිසෝ රාජපුත්තෝ මහබ්බලෝ
දූරෙ පාති අකඛණවෙධි මහාකායපපදාලනෝ.

මහබ්බලෝ, (කායබල ඥානබල වශයෙන්) මහත්වූ බලඇති, දූරෙපාති, (චාතුම්මහාරාජිකාය ඉක්මවා තුසිතභවනය දක්වා කාණ්ඩපපරණයෙහි සාම්ප්‍රයෙයන්) සැර දුර හෙළන්නාවූ; අකඛණවෙධි, ලක්ෂ්‍යය නොවරදවා විදින්නාවූ; නොහොත් අයුණයයි විදුහුන් කියති එසේ හෙයින් එතවිදුහුන්විලාසකාලයෙහි සත් අවවාරයෙක්හි ශරප්‍රේරණයෙහි සම්ප්‍රාප්තියෙයින් අක්ඛණවෙධිනම්වූ; මහාකායපපදාලනෝ, (චතුර්මහාකාය ලොහකාය දුරුකායාදිවූ) මහාකායයන්

විදුරණය කරන්නාවූ; අසදිසෝ, අසදෘශතම්වූ නොහොත් ප්‍රඥාදීන් සමයක්හු නැත්තාවූ; රාජපුත්තෝ, රාජපුත්‍රවූ; ධනුග්ගහෝ, ධනුර්ධරතෙම—

213 සඛාමිත්තෙන රණං කත්වා න ව කිඹි විහෙඨයි
භාතරං සොත්ථිං කත්වාන සඤ්ඤමං අජ්ඣුපාගමීති.

සඛාමිත්තෙන, සියලු සතුරන්; රණං කත්වා, යුද්ධකොට පලවා; කිවි, කිසිවක්හු; න ව විහෙඨයි, නොපෙළීය හෙවත් ප්‍රාණඝාත නොකෙළේය. කුමක්කළද යත්? භාතරං, මලු; සොත්ථිං කත්වාන, සුවපත්කොට; සඤ්ඤමං, ශීලසංයමයට හෙවත් ප්‍රව්‍රජ්‍යාවට; අජ්ඣුපාගමී, පැමිණියේය.

181 අසදිස ජාතකයයි.

———oo———

214 සඛාමාවිචරෝ සූරෝ බලවා ඉති විස්සුතෝ,
කින්නු තෝරණමාසජ්ජ පටික්කමසි කුඤ්ජර.

සඛාමාවචරෝ, ආයුධ ප්‍රහාරයෙන් යුත්තා යුද්ධය මැඩහැසිරෙන හෙයින් සඞ්ග්‍රාමාවචරයයි කියාද; සූරෝ, යුද්ධයෙහි පසුනොබස්නා සිත්ඇති හෙයින් ශූරයයි කියාද; බලවා, එඩිඇති හෙයින් බලවතැයි කියාද; ඉති, මෙසේ; විස්සුතෝ, ප්‍රසිද්ධයෙනි; කුඤ්ජර, හස්තිය; තෝරණං, තොරණට හෙවත් වාසල්ද්වොරටුවට; ආසජ්ජ, පැමිණ; කින්නු, කවරකාරණයෙකින්; පටික්කමසි, පසුබසිහිද.

215 ඔමද්ද ඛිප්පං පලිඝං එසිකානි ච අබ්බහ,
තෝරණානි පමද්දිත්වා ඛිප්පං පවිස කුඤ්ජරාති.

පලිඝං, නගර පලිඝය හෙවත් යතුරුඅගුල; ඛිප්පං, ශීඝ්‍රව; ඔමද්ද, ඔඩු; එසිකානි ච, එසිකායාපදේසයන්ද; අබ්බහ, වහා උදුර; කුඤ්ජර, ගජරාජය; තෝරණානි, වාසල්ද්වොරබා; පමද්දිත්වා, මැඩ; ඛිප්පං, වහා; පවිස, (නගරාභ්‍යන්තරයට) ප්‍රවිශවා.

182 සඛාමාවචර ජාතකයයි.

———ooo———

216 වාලෝදකං අප්පරසං නිගීතං
පීත්වා මදෝ ජායති ගද්‍රභානං
ඉමඤ්ච පීත්වාන රසං පණීතං
මදෝ න සජ්ජායති සිඛ්ඛිතානං.

අප්පරසං, අල්පරසවූ; නිගීතං, ගීතරස ඇතිහෙයින් නිගීතවූ; වාලෝදකං, නියදවල්ලෙන් පැරහූ රස ජලය; පීත්වා, බී; ගද්‍රභානං,

කොමළුවන්ට; මදෙ, මදය; ජානති, වඩනේය; පණීතං ච, ප්‍රණීතදවු; ඉමං රසං, මේරසය; පිවාන, බී; සිඛවානං, සෙඤ්ඛවයන්ට; මදෙ, මදය; න සජ්ජයති, නොවඩනේ; කාරණා කිමිදැයි විවාළෝ.

217 අපපමපි පිවාන නිහීනජච්චා
සෝ මජ්ජති තෙන ජනිඳ දූසෝ
ඛොරයහසීලෝ ච කුලම්හි ජාතෝ
න මජ්ජති අහහරසං පිවිත්වාති.

ජනිඳ, ජනශ්‍රේෂ්ඨය; නිහීනජච්චා, ලාමකජාති ඇත්තේ; තෙන, ඒලාමක ජාතිභාවයෙන්; දූසෝ, දූෂකවූ; සෝ, හෙතෙම; අපපමපි, සුළුපවුදු හෙවත් රසමදවු ජලය; පිවාන, බී; මජ්ජති, මත්වන්නේය; ඛොරයහසීලෝ, ධුරවහනස්වභාවයෙන් සම්පන්නවූ; කුලම්හි ජාතෝ, උත්තමකුලයෙහි ජාතවු සෙඤ්ඛයා; අහහරසං, පළමුකොට මැඩගත් හෙයින් අග්‍රවූ මිදිරසය; පිවිත්වා, බී; න මජ්ජති, මත්නොවන්නේයයි කාරණා කිවු.

183 වාලොදක ජාතකය

———oo———

218 දූසිතෝ ගිරිදත්තෙන හයෝ සාමඤ්ඤ පණ්ඩවෝ
පොරාණං පකතිං හිත්වා තඤ්ඤෙව අනුවිධියති.

සාමඤ්ඤ, සාමනම් රජ්ජුරුවන්ගේ; පණ්ඩවෝ, පණ්ඩවනම්වූ; හයෝ, අශ්වයා; ගිරිදත්තෙන, ගිරිදත්තනම් කොරවූ අශ්වබන්ධයා විසින්; දූසිතෝ, දූෂණය කරනලද්දේ; පොරාණං, පුරාතනවූ; පකතිං, ප්‍රකෘතිය; හිත්වා, හැර; තඤ්ඤෙව, තෙමේ තමාබඳනාවු ගිරිදත්ත නම් කොරුගේප්‍රකෘතියම; අනුවිධියති, අනුශික්ෂණයකෙරේ-උහුගේ කොරගමන් තෙමේත් කෙරෙයි සේයි.

219 සචෙ ච නනුජෝ පොඤ්ඤෝ සිඛරාකාරකපිතෝ
ආනනෙ නං ගහෙත්වාන මණ්ඩලෙ පරිවත්තයෙ
ඛිප්පමෙව පහත්වාන තඤ්ඤෙව අනුවිධියතීති.

සචෙ ච, ඉදින්; නනුජෝ, ඔහට; සිඛරාකාර, සුඳුරවූ ආකෘතීන්; කපිතෝ, කල්පිතවූ කෙශශ්මශ්‍රුඇති; පොඤ්ඤෝ, පුරුෂයෙක්; නං, ඒ අශ්වයා; ආනනෙ, ආනනයෙහි හෙවත් මුඛරජ්ජුවෙහි; ගහෙත්වාන, ගෙන; මණ්ඩලෙ, අශ්වමණ්ඩලයෙහි; පරිවත්තයෙ, පරිවර්තනය කෙළේවීනම්; ඛිප්පමෙව, වහාම; පහත්වාන, ඒඛලභාවය හැර; තඤ්ඤෙව, ඒඅශ්වබන්ධයාගේ උත්තම ප්‍රකෘතියම; අනුවිධියති, අනුව

භික්ෂවේ හෙවත් නමා පෙර භික්ෂුණී භාවයෙහි පිහිටන්නේයයි සේසි, "තනුමජ්ඣා" කීතැන "තස්ස අනුජෝ තනූදරා"යි සමාගත්.

184 ගිරිදත්ත ජාතකය.

—·--—oo———

220 යථොදකෙ ආවිලෙ අප්පසන්නෙ
න පස්සති සිප්පිසම්බුකං මච්ඡගුම්බං
එවං ආවිලෙහි චිත්තෙහි
න පස්සති අත්තදත්ථං පරත්ථං.

යථා, යම්සේ; ආවිලෙ, කැලඹීමයෙන් මිශ්‍රවූ; අප්පසන්නෙ, එහෙසින්ම අප්‍රසන්නවූ; උදකෙ, ජලයෙහි; සිප්පි, රන්වන් බෙල්ලන්ද, සම්බුකං, වටබෙල්ලන්ද; මච්ඡගුම්බං, මත්ස්‍යවර්ගයාද; න පස්සති; බලන්නේ නොදකිද; එවං, එපරිද්දෙන්; චිත්තෙහි, චිත්තයෙහි; ආවිලෙ, (රාගාදීන්) ආවිලකල්හි; අත්තදත්ථං, ආත්මාර්ථයද; පරත්ථං, පරාර්ථයද; නපස්සති, නොදකී.

221 යථොදකෙ අවෙහ විප්පසන්නෙ
සො පස්සති සිප්පිච මච්ඡගුම්බං
එවං අනාවිලෙ හි චිත්තෙ
සො පස්සති අත්තදත්ථං පරත්ථඤ්ච.

යථා, යම්සේ; අවෙහ, සවිඥාණවූ; විප්පසන්නෙ, මණිවර්ණයෙන් ප්‍රසන්නවූ; උදකෙ, ජලයෙහි; සිප්පිංච, රන්වන් බෙල්ලන්ද; මච්ඡගුම්බං, මත්ස්‍යාකූලත්ද; සො, හේබලන පුරුෂයා; පස්සති, බලාද; එවං, එපරිද්දෙන්; චිත්තෙ, චිත්තයෙහි; අනාවිලෙ, ලොභාදීන් නොඇලුණුකල්හි; අත්තදත්ථං, ආත්මාර්ථයද්; පරත්ථං, පරාර්ථයද; සො, හේරාගාදීන් දුරුකොට වසන ඕත්ඇති පුරුෂතෙම; පස්සති, බලා.

185 අනභිරති ජාතකය.

——oo——

222 වණ්ණගන්ධරසූපෙතො අම්බායං අහුවා පුරෙ
තමෙව පූජං ලභමානො කෙනම්බා කටුකප්පලො.

අයං, මේ; අම්බා, ආම්‍රවෘක්ෂය; පුරෙ, පෙර; වණ්ණ, වර්ණයෙන්ද; ගන්ධ, සුගන්ධයෙන්ද; රස, මධුරරසයෙන්ද; උපෙතො, යෙදුනේ; අහු, විය; තමෙව පූජං, හෙම පෙර කරන පූජාව, ලභමානො, ලබන්නාවූ; අම්බා, අඹරුක; කෙන, කවර හෙතුවකින්; කටුකප්පලෝ, තික්තරස ඵලවෙරේද හෙවත් තික්තඵල ඵල ඇත්තේවීද.

223 පුච්ඡාමහං පරිවාරෝ අමෙඛා තෙ දධිවාහන
මූලං මූළලන සංසඤං සාඛා සාඛා නිසෙවරෙ
අසතං සන්නිවාසෙන තොනමෙඛා කට්ටකපඵලොති.

දධිවාහන, දධිවාහන දෙවයෙනි; තෙ, තොපගේ; අමෙඛා, ආම්ර වෘක්ෂය; පුච්ඡාමහං පරිවාරෝ, කොසඹ රුක් පිරිවර කොට ඇත්තේ භවත් කොසඹගස් වට කොට සිටියේ; මූලං, මුල; මූළලන, මුලින්; සංසඤං, සංසෘෂ්ටය හෙවත් කොසඹමුල් හා මිඇඹමුල් එක්වසිටියේය; සාඛා, ශාඛාවෝ; සාඛා, ශාඛාවන්; නිසෙවරෙ, සෙවුනාහ; තෙන, ඒ; අසතං, අමිධුරවූ පුච්ඡාමහං වෘක්ෂයන්ගේ; සන්නිවාසෙන, සහවාස යෙන්; අමෙඛා, මේ මධුරාම්ලවෘක්ෂය; කට්ටකපඵලා, අම්ධුර ඵල ඇත්තේවී.

186 දධිවාහන ජාතකය.

———ioi———

224 උවෙව විවඛිමාරුයහ මන්තයවෙහා රහොගතා
නිවෙ ඔරුයහ මන්තවෙහා මිහරාජාපි සොසසති.

උවෙව, සවභාවයෙන් උස්වූ ගස; විවඛිං, එහිදු අතසුහුනන වෙළපකට; ආරුයහ, නැඟී; රහොගතා, රහසට පැමිණ; මන්ත යවෙහා, මන්ත්‍රණය කරව; ඔරුයහ, බැස; නීචෙ, නීචස්ථානයෙහි සිට; මන්තවෙහා, මන්ත්‍රණය කරව්; මිහරාජාපි, මිහරාජයාද: සොසසති, අසා—වෘක්ෂාග්‍රයෙහි හුන් හංසයන් දෙන්නකු දැක මිඟොධම වූ ශෘගාලයා අනාත්මවෙදීව මෘගරාජවූ මමද අසමින් ගසින් බැස මා සමීපයෙහි බණවයි කියා නියොගකෙළේය යනු අභිප්‍රායයි.

225 යං සුපණ්ණා සුපණ්ණන දෙවෝ දෙවෙන මන්තයෙ,
කිං තපෙ චතුමට්ටස්ස බිලං පවිස ජම්බුකාති.

යං, (යෙන කාරණෙන) යම් කාරණයකින්; සුපණ්ණා, සුන්දර පක්ෂීන් ඇතිහෙයින් සුපක්ෂිනම්වූ හංසයා; සුපණ්ණන, හංසයා හා; දෙවෝ, නෙම දෙවතාකම්වූ හංසයා, දෙවෙන, දෙවතා කමවූ හංසයා හා; මන්තයෙ, මන්ත්‍රණය කෙරේද; තපෙ, ඒ මන්ත්‍රණ යෙහි; චතුමට්ටස්ස, ශරීරයෙන් ජාතියෙන් ස්වරයෙන් ගුණයෙනැ යි මේ සතරින් සිලුටුවූ හෙවත් නිහුඬතුනි හෙයින් මෙකියන සතර ගුණයෙන් හිනවූ නම්; කිං, කවරනම් ප්‍රයොජන යෙක්ද; ජම්බුක, මෘගාධමය; බිලං, බිලයට; පවිස, ප්‍රවිෂ්ටව—බෝධිසත්වයෝ හෙරවී සරූප දක්වා මෙසේ නියොගකළෝ.

187 චතුමට්ට ජාතකය.

226 සීහංගුලී සිහනඛෝ සිහපාද පහිඞ්ගතෝ
සෝ සීහෝ සිහසංඝමනි එකෝ නදති අසඤ්ඨා.

සීහංගුලි, සීහයන්ට බදුවූ ඇඟිලිඇති; සිහනඛෝ, සිංහයන්ද බඳුවූ නියඇති; සීහපාද, සිංහපාදයෙහි; පහිඞ්ගතෝ, පිහිටි හෙවත් සිංහයන්ගේ පාබදු පා ඇති; සෝ සීහෝ, ඒ සිංහතෙම; සිහසංඝමඣි, සිංහ සමූහයෙහි; එකෝ; අවශෙෂ සිංහයන්හා අසදෘශව; අසඤ්ඨා අනික් පරිද්දෙකින්; නදති, ශෘගාල නාදකෙරේ —හඬන්නාදෑයවය චෙතෙන් සිංහාකෘතියි වීතාමුත් නාදවූකලී ශෘගාලනාදම යසි සේසි.

227 මා එවං නදි රාජපුත්ත අපයසඳෙ, වනෙ වස
සරන බෝ තං ජානෙය්‍යුං නහි තෙ පෙත්තිකෝ සරෝති.

රාජපුත්ත, සිංහරාජයාගේ පුත්‍රය; එවං, නෝ; මා නදි, නහමක් නාදකර හෙවත් නොහඬ—ශබ්දයෙන් තා කැනගිල්ලව දුන ගනිති යි සේසි; අපයසඳෙ, නිශශබ්දව හෙවත් නොහඬා; වන, වෙනෙහි; (සිංහයන් අතුරෙහි) වස, නිවාසය කර; තා, තා; සරෙන බෝ, සැරසෙන් වනාහී; ජානෙය්‍යුං, දැනගන්නාහුයි; තෙ, තව; පෙත්තිකෝ, පියාණන්ගේ; සරෝ: සැරයැ; නහි, නැති.

188 සිහශෝත්‍රු ජාතකය.

—o—

228 නෙතං සිහස්ස නදිතං න ව්‍යග්ඝස්ස න දීපිනෝ
පාරුතෝ සිහචම්මෙන ජම්මෝ නදති ගද්‍රභෝ.

එතං, මේ; සීහස්ස, සිංහයෙකුගේ; නදිතං න, නාදනොවෙයි; ව්‍යග්ඝස්ස, ව්‍යාඝ්‍රයෙකුගේ; නදිතං න, නාදනොවෙයි; දීපිනෝ, දිවියෙකුගේ; නදිතං න, නාදනොවෙයි; සිහචම්මෙන, සිංහචර්මයෙන්; පාරුතෝ, පොරවනලද; ජම්මෝ, ලාමකවූ; ගද්‍රභෝ, කොටළුවා; නදති, නාදකෙරේ.

229 චිරමපි ඛෝ තං බාදෙය්‍ය ගද්‍රභෝ හරිතං යවං
පාරුතෝ සිහචම්මෙන රවමානොව දූසයී ති.

ගද්‍රභෝ, කොටළුවා; සීහචම්මෙන, සිංහ චර්මයෙන්: පාරුතෝ, පොරවනලද්දේ; හරිතං; නිල්වූ යවං, යව; චිරමපි ඛෝ, දීඝකාලයක් වනාහී; බාදෙය්‍ය, කන්නේය; තං යත්‍ර; නිපාතය; රවමානොව, තමාගේ ගද්‍රභරාවය කරන්නේම; දූසයි, දූෂ්‍යවී—සිංහචර්මය පොරව, අගණ කොහඬා බොහෝ කලක් යව කා තමාගේ ගද්‍රභරාවයෙන් හඬා ජාතිප්‍රකාශකොට ප්‍රහාරාදීන් දූෂණයට පැමිණියේය යි සේසි.

189 සිහචම්ම ජාතකය.

—oo—

230 පඤ්ඤා සඞ්ඛා සීලඤ්ඤ චාගඤ්ඤ ච අත්ථං එලං,
නාගෝ නාවාය චණ්ණන්න සඞ්ඛං වහති උපාසකා.

පඤ්ඤ, බල; සඞ්ඛා, (ලෞකික ලොකොත්තර) ශ්‍රද්ධාභේද; සීලඤ්ඤ ච, (ලෞකික ලොකොත්තර) ශීලයාභේද; චාගඤ්ඤ ච, (දෙය වස්තුය, කෙලෙසය යන දෙකම් දැනත් ම නිස්සඞ්ග භාවයාගේදෑ; අත්ථං, (යයි ඉස්සි, ඉදං) මේ; එලං, ගුණය (ආනිසංසය); පඤ්ඤ යනක්‍රියාව සාමාන්‍යකොට ගත්කල මේ අර්ථයනොහොත් "පඤ්ඤ" යනක්‍රියාව "අත්ථං එලං පඤ්ඤ" යයි නියාහෝ යොදති; නාගෝ, දිව්‍යනාගයා; නාවාය චණ්ණන්න, නෞකාසංඝාතයෙන්; සඞ්ඛං, (රත්නත්‍රයෙහි ප්‍රතිඥාත) ශ්‍රද්ධාදීන්; උපාසකං, උපාසකයා; වහති, උසුලා.

231 සඞ්ගිරෙව සමාසෙථ සඞ්ගි කුබ්බෙථ සන්ථවං,
සතං හි සන්නිවාසෙන පඤ්ඤා භවති තාදිසී.

සඞ්ගිරෙව, ප්‍රාඥයන්හා සමඟ; සමාසෙථ, එක්ව වාසය කරන්නේය; සඞ්ගි, සත්පුරුෂයන්හා; සන්ථවං, මිත්‍රසංස්තව්‍ය; කුබ්බෙථ, කරන්නේය; (ප්‍රයොජන කිම්දයන්?) සතංහි, සත්පුරුෂයන්හා වනාහි; සන්නිවාසෙන, සහවාසයෙන්; පඤ්ඤා, කරණැවැම් වූද අන්‍යජනයා පොවා; සොභනං, සුවසේ; භවති, යන්නේයි, එහෙයින් සුජනසමාගමය ඵලෙහලෞකික පාරලෞකික අභීෂ්ටාප්‍රසවය කරන්නේය යිසේසි.

190 සීලානිසංසජාතකයයි.

(4) සතරවන අසදෘශවර්ගයයි.

232 අපි රුහකචිත්තානාපි ජීයා සන්ධිසතෙ පුනා,
සන්ධියස්සු පුරාණියා මා යොධස්ස වසං ගමි.

රුහක, රුහකයා; චිත්තානාපි, චිත්තාදවූ; ජීයා, ජීර්ණ නොවේම්; පුන, නැවත; සන්ධිසතෙ අපි, සන්ධානවන්නිද; හෙවුත් ඝටනා වට පැමිණෙන්නිමද, (නෝද එපරිද්දෙන්) පුරාණියා, පුරාතනවූ තා අශ්ලිෂ්ටතා; සන්ධියස්සු, සන්ධානව; හෙවත් සම්බන්ධයහනු; මා යොධස්ස, නොධයාගේ; වසං, වසඟවවට; මාගමි, නොවෙමක් යා; නොධ නොකර සිසේසි.

233 විජ්ජමානාසු මරුචාසු විජ්ජමානෙසු කාරුසු,
අකුසුං ජීයං කරිස්සාම අලඤ්ඤුව පුරාණියා.

මරුචාසු, මරුචි නම්වූ භෘගාරි; (දුහුල්ගැහැරියගැයෙත්) විජ්ජමානාසු, විද්‍යමානවූකල්හිද; කාරුසු, දුතුගීයකරන්නවුන්; විජ්ජමානෙසු, විද්‍යමානකල්හි; අකුසුං, අනික්; ජීයං, ජයාවක්; කරිස්සාම, කොටගනුමෝද එපරිද්දෙන්; පුරාණියා, පුරාතන ප්‍රියාද; අලඤ්ඤුව, නොකැමැත්තේමැයි.

191 රූහක ජාතකයයි.

234 ඉත්ථී සියා රූපවති සාච සීලවති සියා,
පුරිසෝ තං නාභිවේජ්ජය සද්දහාසි මහොසධ.

ඉත්ථී, ස්ත්‍රී; රූපවතී, රූ ඇත්තී; සියා, වත්නීය; සාච, හේරූප සහිත; සීලවතී, ආචාරශීල ඇත්තී; සියා, වත්නීය; පුරිසෝ, පුරුෂයෙක්; තං, ඇ; නාභිවේජ්ජය, නොකැමැත්තේය; මහොසධ, මහෞෂධයෙනි; සද්දහාසි, ඒ හදහව්දැයි රජ විවාළේ විඩාල රජහට මහෞෂධ පණ්ඩිතයෝ කියත්.

235 සද්දහාමි මහාරාජ පුරිසෝ දුභගෝ සියා,
සිරී ච කාළකණ්ණී ච නා සමෙනති කුදාචනන්ති.

මහාරාජ, මහරජ; සද්දහාමි, අදහම්; පුරිසෝ, පුරුෂ; දුභගෝ සියා, පින්නැත්තේ වීනම්; සිරීව, ශ්‍රීද; කාළකණ්ණීච, අශ්‍රීදයනා දෙදෙන; කුදාචනං, නිසිකලෙක්හිදු හෙවත් මේකාලයකදු; නසමෙන්ති, එක්ව නොවැසෙත්- අශ්‍රීකපුරුෂයහට ප්‍රඥානාඩ්‍යනා සඩ්ගමය ඇසිල්ලකුත් මනාප නොවේයිසේයි.

192 සිරිකාළකණ්ණී ජාතකයයි.

236 අයමෙව සා අහම්පි යෝ අතාසුං,
අයමෙව සෝ හත්ථච්ඡින්නෝ අනාසුං
යාමාහ කොමාරපති මඤ්ඤති
වජ්ජානිජ්ජියෝ නාත්ථි ඉත්ථීසු සව්වං.

අයමෙව සා, හෝ මෝමැය; (අතාසුං, අනික්කල්නොවේ) අහම්පි, මමද; සෝ, හේමය; අතාසුං, අනිකෙක් නොවිමි; යෝ හත්ථච්ඡින්නෝ, ඒ වධයට පැමිණි කොටද; අයං එව, මේමය; අතාසුං, අන්කෙක්නො වේ: මම්, මාගේ; කොමාරපතිඉති, කුමාර කලම්

ලද යොමියයි නෙව්ත් කුලවිස්සත්වියින් දුන් සැමියෙහෙමියයි: ස්, ඔමත්: ආහ, නිදැ: (ඕතනාමේ මැඟ); ඉත්ථියා, ස්ත්‍රිනුනම්, චජ්ඣා, ඵඛ්‍යඟහ නෙව්ත් වධකරන්නට සුදුස්සහ; ඉත්ථිසු, ස්ත්‍රීන්ගෙරෙහා සවිවිං,විඤ්ඤත්‍යෙක්; නාම්, නැති-යම්කෙපෙර දසරුවෙන් උසුලා බාහු රුධිරය පොවා පොෂණයකළ එකෙක් ඇද්ද එනම් මෙය බාහු රුධිරය බී විසුඟමක් ඇද්ද හෝනම් මෙය යම්කෙවකු දියෙන් ගන්නාහාහා පොෂණය කෙළේද හේ දුන් මාගේ බාල්‍යාවස්ථාවෙහි සමඟඝේඨයි නි මේය සවිස්ත්‍රිනුනම් වධාඝීයෝ යයි නියා ඔබ්බෙහි වධයට නියොග කරත්.

237ඉමච්ජවිමං මුඝලෙන හන්ත්වා ලුද්දං ඡවිං පරදූරුපසෙවිං.
ඉමිසසව ගාං පාපපනිබ්බතාය ජීවන්තියා ජිඝුථ කණ්ණ නාසන්ති.

ලුද්දං, රෞද්‍රවූ; ඡවිං, නිර්භුණහාව්‍යෙන් මෙනපුරුෂවූ: පරදූර, පරදූරවත්; උපසෙවිං, ඉසවූනාවූ; ජම්මිං, ලාමකවූ; ඉමච්, මේ කොටුද; මුඝලෙන, මුසලයෙන්; හන්ත්වා, තලා (ඇටබිඳ); පාප පනිබ්බතාය, ලාමකවූ පත්‍රවතාඅත්‍ථි; ජීවනතියා, ජීවත්වන්නාවූම; ඉම්සසංව, මැරේද; කණ්ණනාසං, කණ්ණනාසිකා; ජිඝුථ, කපව්; තං, ඔතු නිපාතයි- මේ දුජ්ජිනවූ කොටුද මුසල ප්‍රහාරයෙන් ඇට බිඳ මේ දුජ්ජිනවූ අනාචාරයෙන් යුක්තවූ නුවණැද නොමරා කණ්ණ නාසච්ඡේදකරවයි නියොග කළහ යනුඅභිප්‍රායයි.

193 චුල්ලපදුම ජාතකයයි

238 නාසනතිදෙවා පවසනතිඤාතාහනූනා සනතිඉධිලොකපාලා
සහසා නරොනතාතාං අසඤඤතාතාං ගාහනූනා සනතිපවි සෙ සිතාරෝ.

දෙවා, සිල්වතුන් (රක්‍ෂාකරන්නාවූ පාපනිවාරණය කරන්නාවූ) දෙවතාවෝ; නහනතිහුනා, නැතැයි හෝම්: පවසනතිහුනා, එබඳ කතාවයෙක බැහැරවයෙන්යි සිතාමි; ඉධ, මේලොකයෙහි; ලොක පාලා, සත්පුරුෂ ලක්‍ෂණයෙහි නිස්සක්තවයින් ලොකපාලනාමවූ දෙවතාවෝත්; නහිසන්ති, නොවෙතැයි; නූන, හෝම්; සහසා, ලාහෙලා පරීක්‍ෂා නොකොට; කරොන්තානං, දුරුත්‍ත කම්කරන නාවූ; අසඤඤතානං, චාරිත්‍රයෙන් අසඤඤතවූ දුශ්ශීලයන්ගේ දුරුත්‍තකියාවන්, පටිඝඩිතාරෝ, ප්‍රතිඝෝෂය කරන්නෝ නෙව්ත් ළඟකන්නෝ; නහ සන්ති, නොවෙතැයි; නූන, හෝම්.

239 අකාලෙ වස්සති තස්ස කාලෙ නස්ස හා වස්සති,
සග්ගාව චවනිඞ්ගා හන්ත්‍ර සො තාවතා ඝතොනි.

තස්ස, ඒ අධම්මයෙන් රජකරන රජහුගේ විජිතයෙහි; අකාලෙ, අනාලයෙහි; (ගොවිතැන් පැසුණුකලය දනනකලය මඩනාකලය යනාදී නොමේවටමනාකාලයෙහි) වස්සති, වැසි වස්සි; තස්ස, ඒ අධම්මී බහුලකොට වසන රජහුගේ රාජ්‍යයෙහි; කාලෙ, ගොයම් වඩනා කාලය බාල කාලය යනාදී දිය වුවමනා කාලයෙහි, නවස්සති, නොවැස්සි; සග්ගාව ඨානා, ඔගීඝඩඛ්‍යාන ස්ථානයෙන් හෙවත් ඔගීලොකයෙන් (හේ අධම්මිෂ්ඨරජ), චවති, අප්‍රතිලාභ වශයෙන් චුතවන්නේය; නොහොත් ඔගීයෙහි රජකරන්නේ ගෝ ඒඤ්ඤතරජ්‍යයෙන් චුත වන්නේගෝය; සො, හේඅධම්මිෂ්ඨ රජ; තාවතා, මෙපමණෙකින්; ඝතොනත්තු, නෂ්ටවූයේ නොවේද නොහොත් මෙනැන්හි නත්තුඝතු එකාන්තාවාචිය, සො, ඒ අධම්මිෂ්ඨරජතෙම්; තාවතා, මෙපණෙකින්; ඝතොනත්තු, (අව මහා නරකාදී අපාය භූමියෙහිදී) එකාන්තයෙන් නෂ්ටවෙයි.

164 මණිචොරජාතකය යි.

240 පඛ්ඛූපපන්නෙ රමණෙ ජාතා පොක්ඛරණී සිවා.
තං සිගාලෝ අපාපායි ජාතං සිඟෙහා රකඛිතං.

රමණෙ, සිත්කලුවූ; පඛ්ඛත, හිමාලයපර්වතයට; උපපන්නෙ, සමීප යෙහිපැනිරසිවූ භූම්ප්‍රදෙශයෙහි; සිවා, සීතලවාරිහරිතවූ; පොක්ඛර ණී, පුෂ්කරිණියක්; ජාතා, ඇතිවූවිද; ගඞ්ගාවටද පුෂ්කරිණීවත්‍රභා රය කරති එසේගඟින් ඇවිරසිසිරවාරිහරිත ගඞ්ගාවක් ජාතය යන අර්ථයත්; සිඟෙහා, සිංහයන්ගැවසිසින්, රක්ඛිතං, රක්ෂාකරනලද; තං, හේවාරිපූර්ණ පුෂ්කරිණීය; සිගාලෝ, ඝෘගාලයෙක්; ජාතං, සිංහ රක්ෂිත පුෂ්කරිණීයයි දන්නේ; අපාපායි, වැද නිර්භීතව පී; අපා පායි, යන්නොහි අපයනු උපසර්ගය, අපායියනුක්‍රියාවයි.

241 පිබන්ති වෙ මහාරාජ සාපදානි මහානදිං.
නා තෙහ අනාදි ඉහොති ඛමස්සු යදි තෙ පියානි.

මහාරාජ, මහරජ; වෙ, එකාන්තයෙන්; සාපදානි, දිවිඇතිවූ සියලු වනුෂ්පාදයෝ; මහානදිං, මහාගඞ්ගාව්; පිබන්ති, බොන්නාහ, තෙන, සතුන් පැන් අනුභවකළ පමණෙකින්; අනාදි නහොති, ගඞ්ගා නොවූයේ නොවෙයි; ගඞ්ගාවම්මය, තෙ, තව; යදි, ඉදින්; පියානා අඹු පුත්‍රාදීන්ගේ ඒඅඹුදරුවොහෝ උපකාරවීනම්; ඛමස්සු, ක්ෂමාකරව;

මිහරජ ගඟපැන්බොන්නේනම් මේ ගෘගාල මහු නොවෙයි අවශෙ ෂ දිවිඇති චතුෂ්පාදයෝද ද්විපාදයෝද බහුප්පාදයෝද අපාදයෝ දූපි සියල්ලෝම බැසැ පැන්බොන්, යම්සේයකින් හේගඩහා අනෙ ගඩහාවූයේ නොවේයි දුඳුල්වූයේත් නොවේයි තෘෂ්ණාද නොවෙයි එපරිද්දෙන් මේලොකෘගහි සත්ත්වයන්ගේ උත්තමාධ්‍යාත්මචිත්තයෝ ශෙවිත්මය එනකුදු වුව් හේ සත්ත්වයන් ලොකපුඨානති දන්නෝ හර නෝ නොවෙති තෙපිදු එපරිද්දෙන් රහෝකරවයි නිසා අභිවාද කළහයි සේයි.

195 සබ්බිකුපසාරජාතකයයි.

242 යෙ න කාහන්ති ඔවාදං නරා බුඩෙන දෙසිතං,
වෑසගාං තෙ ගමිස්සන්ති රකඛසිහිව වාණිජා.

යෙ, යම්, නරා, නරයෙකෙක්; බුඩෙන, සව්ඥයන් විසින්; දෙසිතං, දෙශනාකරනලද; ඔවාදං, අවවාද; නකාහන්ති, නොකෙරෙද්ද; රකඛසිහි, රාක්ෂසීන්විසින් උපලාලනයෙන් විනාශයට පැමිණියාවූ; වාණිජා ඉව, වාණිජයන්මෙන්; තෙ, ඔහුනුමු; වෑසනං, විනාශයට; ගමිස්සන්ති, පැමිණෙත්.

243 යෙ ච කාහන්ති ඔවාදං නරා බුඩෙන දෙසිතං,
ඛෙමං පාරං ගමිස්සන්ති වාලාහෙනෙව වාණිජාති.

යෙව නරා, යම් නරයෙකෙනෙක් වනාහි; බුඩෙන, බුදුන්විසින්; දෙසිතං, වදාරනලද; ඔවාදං, අවවාද; කාහන්ති, කෙරෙද්ද; (ඔහු) වාලාහෙන, වලාහකකුලයෙහි අශ්වරාජයා නිසා අභිලෂිතස්ථානි ප්‍රාප්තවූ; වාණිජා ඉව, වාණිජයන්මෙන්; ඛෙමං, සුවසේ(අනන්ත රාගයෙන්) පාරං, සංසාර සාගරයාගේ පාරයට හෙවත් නිර්වාණයට; ගමිස්සන්ති, පැමිණෙත්.

196 වලාහස්ස ජාතකයයි

244 න හං උච්චාගතෙ දිඝා න ච නං පටිනන්දති,
චක්ඛූනි චස්ස න දදාති පටිලොමව වත්තති.

නං, ඔහු; දිඝා, දූන; නඋච්චාගතෙ, ඔත්තය ප්‍රකාශ නොකරන්නේය; නං, හේ තමා වෙෂඇති පුරුෂයාගේ වචනය; නවිපටිනන්දති, පුනිනඳනය නොකෙරෙයි හෙවත් තමා වෙෂඇති පුරුෂයාගේ ශ්‍රවණීයවූ ගම්භීරනයක් ඇසුවදඇහපත නීකෙරෙයි ඒත්තාර

නොකරන්නේයි; අස්ස, මේ වේෂ්ඨ පුරුෂයාගෙ; වචනුනි, නෙහු ගත්; නදහුනි, නොදෙයිගෙවත් අහිමුඛයෙහි සෑපුව දුෂ්ටකාර යෙන් නොබලයි; පටිලොමිච්, ප්‍රත්‍යනීකවේද හෙවත් විරොධක්‍රම යෙන්ද; වතතුනි, පවත්ගන්යි.

245 එතෙ භවන්ති ආකාරා අමිත්තස්මිං පතිට්ඨිතා,
යෙහි අමිත්තං ජානෙය්‍ය දිස්වා සුවිා ච පණ්ඩිතොනි.

එතෙ, මෙනියනලදු; ආකාරා, ආකාර හු; අමිත්තස්මිං, සතුරා කෙරෙහි; පතිට්ඨිතා, ප්‍රතිෂ්ඨිතවූවාහු; භවන්ති, වෙති; පණ්ඩිතෙන, නසැඟෙවූ ප්‍රාඥයා; යෙහි, යම්කාරණයකින්; දිස්වා, දැකලා; සුවිාව, අසාලා; අමිත්තං, අමිත්‍රයා; ජානෙය්‍ය, දන්නේද හෙවත් සතුරා ආදීන ගන්නෙද ඔහුගේ මේආකාරයෝය යනු අභිප්‍රායයි.

197 මිත්තාමිත්ත ජානනයයි.

246 පවාසා ආගතො තාත ඉදුනි හ චිරාගතො,
කච්චිනු තාත තෙ මානා හා අක්ඛයං උපගච්ඡති.

තාත, පුත්‍රය; ඉදුනි, දැන්; පවාසා, ප්‍රවාසයෙන්; ආගතෙන, ආවි නච්චිරාගතෙන, චිරාගතවයෙම් නොවම්; තාත, පුත; තෙ මානා, තාගේ මව්; කච්චිනු, නිමෙක්ද; අක්ඛයං, අනිකකු; නඋපගච්ඡති, යෙවනාය නොකරාද-නිමේක්ද පුත තාටව් අන්‍ය පුරුෂයකුහා සමඟ යම්ක් කළාදයි නොකළාදයි විචාලේය යනු අභිප්‍රායයි.

247 තාඩො පතොතං සුභණං ගිරං සච්චූපසංහිතං,
සයෙථ පොඨපාදෙව මුම්මුරෙ උපනූසිතොනි.

සච්ච, සත්‍යයෙන්; උපසංහිතං, යුක්තවූ; එතං, මේ; ගිරං, නෙ සුල, නඛොපනසුභණං, මනාකොටකියයුතුනොවේ ගහලත් යථා භූතප්‍රකාර නොවරදවාකියත් සුදුසුනොවේඉදින් යථාභූතප්‍රකාරය ප්‍රකාශකළ එකෙක් ආත්නම්; මුම්මුරෙ, ගිනිවුසු හළයෙහි; උපනූසිතො, දවොනොවනලදු; පොඨපාදෙව්ව, පොකපාදනම්ගිරව් පරිද්දෙන්; සයෙථ, හෝත්මැයි- පියාණෙනි අපගේ මැණියෝ පොකපාදයෝ තමන්ට අවිවාද කළහයිකියා කර මිරිකා සුණුහළියෙහි ලාපියවිය අදිවූ තොපට අපමැණියන්ගේ යවරූපය නොවරදවා කියමෝ නම් කර මැඩ මරා සුණුහළියෙහි ලනි එදේහෙයින් අපි නොකියමුයයි යනුඅභිප්‍රායයි.

198 රාඩ ජානනයයි.

248 උභයං වෙ න ඛමති උභයං වෙ න රුච්චති,
යාචායං කොඩිඤ්ඤා භදන්තං ඉති භාසති.

249 තං තං ගාමපතිබ්‍රූමි භදරෙ අප්පසම්මං ජීවිතෙ,
වෙමායෙ කාරං භඤ්ඤා මංසං ජරගහවා, භිසං.
අප්පභක්ඛකාලං වොදෙසි තම්පි ටඨහං න රුච්චතිති.

කොඩිං, කොට්ඨවච; ඔතිණ්ණා, අවතිරණිත්වා; යාචායං, යච්මේ (පච්චත්තනිද්දෙසත්ථෙ ඉයං) න දස්සං ඉති, නොදකිමිසි; භාසති, නිගදෙ; තං, තංඝටිඤ්ඤි; (තෙනකාරණෙන, ඒකාරණයෙන්); ගාමපති, ග්‍රාම්‍යජ්‍යෙෂ්ඨයෙ; තං, තව; බ්‍රූමි, නිගමි; භදරෙ, කල්‍යාණතරවූ; දස්සම්මං, පරිත්තවූ; ජීවිතෙ, ජීවිතය පවත්නාතල්හි; මංසං, මාංසඅපවදෙන්නේ; භිසං, ඌනිණවූ; ජරගහවිං, ගොමාල්ලා; වෙමායෙ, දෙමසක්; කාරං, පරිවෙෂ්ද; භන්වාන, කොට; අප්පත්තකාලං, අප්‍රාප්තකාලයෙහි, වොදෙසි, ඉල්වයි; තම්පි, හෙද; මය්හං, මට, නරුච්චති, රුස්නේ නොවෙයි; මෙ, මට; උභයං, (විනාතිබව දූනදූන නොදනිමිසි නිගන ලාමිකඋත්තියගේ වචනයද අප්‍රාප්තකාලයෙහි යාච්ඤාවද යනමේ) දෙක; නඛමති, ඤමානොවෙයි; මෙ, මට; උභයං, (මේකියන) දෙක, නරුච්චති, රුස්නේනොවෙයි; තොපදෙන්නාගේ විරූ ප්‍රයොග දනිමි යනාඅභිප්‍රායයි.

199 ගඝපති ජාතකය යි,

---

250 සරීරදබ්බං විබ්බළං සොජවං සාධුසිලියං,
බ්‍රාහ්මණත්තෙව සුවජ්ඣාම භන්තු තෙසං වණ්ණ මයෙ.

සරීර, (එකකුගේ) ශරීරයෙහි; දබ්බං, අභිරූපභාවයඇත, විබ්බළං. එකකු ගේවාඩිකත්‍රය ඇත; සොජවිං, (එකකුගේ) සුජාතභාවිය හෙවත්කුලජබවඇත; සාධුසීලියං, (එකකුගේ) සෞශීල්‍යය ඇත, බ්‍රාහ්මණ, බමුණ, තෙවව, තාම; සුවිජ්‍ඣාම, විචාරමු; තෙසං, ඒ ශරීරඝාත්තාදීන් සුක්තවූ තෙතරදෙනාඅතුරෙන්; භන්තු, භවරක්ඛූ; වණ්ණිම්හසෙ, කැමැතිවමුද නොහොත්; භන්තු, භවරක්ඛව; වණ්ණිම්හසෙ, දෙවෝද.

251 අඤ්ඤා අත්ථි සරීරස්මිං වබ්බස්ස භාමොකරෙ,
අඤ්ඤා අත්ථි සුජාතස්මිං සීලං අස්මාකරුවවතිති.

සරීරස්මිං, සමෘද්ධවූරූපඇතිශරීරයෙහි; අඤ්ඤා, අභිඛ්‍යා; අත්ථි, ඇත්මය, විබ්බස්ස, විඛ්‍යාවිත්‍රට; භාමොකරෙ, භාවස්කාරකෙරෙමි;

සුජාතස්මිං, ප්‍රඝඤ්ඤාකුලඝෙනි උපත් පුරුෂයාකෙරෙහි; අහෝ, වැඩ; අහෝ, ආත; අස්මාකං, අඃවචනාහි, සීලං, ආචාරාදිසීලය, රුච්චති, රුස්වන්නේයි: රූපවත්බව්ද වැඩඅ ඒයොවඃඩ භාව්අද පුජඃඅ, කුලප්බව්ද ප්‍රශස්තඅ එතකුදුවුව තුන්දෙනාටඩා ආචාරාදී සීලයෙන් යුත්තබවම මටඅභිමතය යනු අභිප්‍රායයි.

200 සාඛුසීල ජාතකයයි.

———‡o‡———

(5) පඤ්චන රූහකවගීයයි.

---

252 න තං දළ්හං බන්ධනමාහු ධීරා යදායසං දාරුජං බබ්බජඤ්ච,
සාරත්තරත්තා මණිකුණ්ඩලෙසු පුත්තෙසු දාරෙසු ච යා අපෙඛා.

ආයසං, අයොමයවූ; ශෘඛලයද, දාරුජං, දාරුමයවූ බන්ධනයද, බබ්බජඤ්ච, වැහැරිආදීන් කළ පාසබන්ධනයද යන, යං, යම් මේ සියලු බන්ධනයෙක් ආද්ද, තං, ඒ, දළ්හං, දැඩවූ, බන්ධනං බන්ධනයයි, ධීරා, (බුඩදෘත්‍යඤබුඩශ්‍රාවකාදි)ත්‍රුවණෑත්තෝ, නආහු, නොනීහ; වැළිකුම්ක්දැඩියයි නිවුදයත්? මණී, මැණිකෙහිද, කුණ්ඩලෙසු, කුණ්ඩලාභරණයෙහිද නොඇහාත්, මණිකුණ්ඩලෙසු, මැණික්කුණ්ඩලයෙහිද, සාරත්තරත්තා, අත්‍යන්තාසඤ්ජාගයඅද, පුත්තෙසු, පුතුන්කෙරෙහිද, දාරෙසුච, දරුවන්කෙරෙහිද, යා අපෙඛා, යම්අපෙඤඃඛ්ක්ආද්ද.

253 එතං දළ්හං බන්ධනමාහුධීරා ඕහාරිනංසිථිලං දුප්පමුඤ්චං,
එතම්පිඡෙත්වාන වජන්තිධීරා අනපෙඛිනෝ කාමසුඛං පහාය.

එතං බන්ධනං, මේබන්ධනයද, දළ්හං, දැඩියදී, ධීරා, ධීරයෝ, ආහු, කියති, ඔහාරිනං, ඔබනොබඅඃද අධඃ පාතකොට හෙලන්නාවූ, සිථිලං, බන්ධනස්ථානයෙහි ජ්‍යව්ම්බාදීන් නොසිඳිනාවූ බඩභාව්අද නොහැඟෙන පරිද්දෙන් සිථිලවූ, දුප්පමුඤ්චං, කුම්භිග්‍රහණයක්සේ පැහැර පියනොහැක්කාවූ යම්කෙලෙශ බන්ධනයෙක් ආද්ද, එතම්පි, මේකෙලෙශබන්ධනයද පොවා; ඡෙත්වාන, ප්‍රඥඛඩ්ගයෙන්සිඳ, අනපෙඛිනෝ, විසතුකාම කෙලෙසකාමයෙහි අපෙඤඃඛනැති, ධීරා, ත්‍රුවණෑත්තෝ, කාමසුඛං, පඤ්චකාමසුඛය, පහාය, හැර පියා, වජන්ති, නපසටයෙන් ලොකයෙහි ශෘඛලබන්ධනාදිය

දැඩිනම් නොවෙයි දැඩිනම් තෙලශබන්ධනය තුවණැත්තෝ ඒ තෙලශබන්ධනය පොළා පුඤ්ඩිගෘහයත් සිද අයොමය දම්යක් සිද ගත ගිය මදඵාරණියක්හුමෙන් පළරයක් විදුරණය කොටනෙත ගිය සිංහයකුමෙන් අඟුවිස්ථානයක් ප්‍රතිකූලඤ්ඤ ශෘඩිගාරී දුරුශ යක්හු හෙයින් පච්කාමගෙහි නිරපෙක්ෂව රජවූ තාපොදුම්යට ප්‍රව්ජාව ධ්‍යානාශ්‍රිත් දවස් ගවන්නේය යනු අභිප්‍රායයි.

201 ඛණ්ඩනාගාර ජාතකයයි.

---

254 හංසා කොඤ්චා මයූරා ච හත්ථිනෝ පසදා මිගා,
සබ්බේ සීහස්ස හායන්ති නත්ථි කායස්මිං කුලඤ්ඤතා.

හංසා, හංසයෝද; කොඤ්චා, කොස්ලිනිණ්ණයෝද; මයූරාව, මයූරයෝද; හත්ථිනෝ, ඇත්හුද; පසදා, පසද මෘගයෝද හෙවත් එවැනියෝද; මිගා, ඵව්ගුණෙ මිගයෝද යන මේ; සබ්බේ, සියල්ලෝ; සීහස්ස, සිංහයාට; හායන්ති, හානගන්නාහ; කායස්මිං, ශරීරයෙහි; කුලඤ්ඤතා, අත්‍යුන්නතාදිඤාදෘශ්‍යයෙක්; නත්ථි, නැත්.

255 එවමේව මනුස්සෙසු දහරෙවපි පඤ්ඤවා,
සෝ හි තත්ථ මහා හොති නෙව බාලෝ සරීරවා.

එවමේව, එපරිද්දෙන්ම; මනුස්සෙසු, මිනිස්සුයන් කෙරෙහි; වේ, ඉදින්; දහරෝ අපි, වයසි ප්‍රමාණයෙහින් බාලයෙකුදු; පඤ්ඤවා, ප්‍රඥවත්වීනම්; සෝ හි, හේ වනාහී; තත්ථ, එස්ථාන; මහා හොති, මහත් වන්නේය; සරීරවා, මහත් දහඇත්නාදුවු; බාලෝ, අඥානයා; නෙව, මහත්නම් නොවන්නේය-යම්සේ හංසාදිවූ ශරීරයෙන් මහත්වූ සවීප්‍රාණීහු සිංහයා සැලුදුවුව ලාකෙරෙහි හය ඇත්තෝද එසේම අත්‍යුන්නතමද එපරිද්දෙන් කෙතෙක් මහත් ශරීරඇති අඥානයන් අතුරෙහි වයසි ප්‍රමාණයෙන් බාලදවූ ප්‍රඥවත්තෙමේම උත්තමය යන අභිප්‍රායයි.

202 කෙළිසීල ජාතකයයි.

---

256 විරූපක්ඛාහි මේ මෙත්තං මෙත්තං එරාපථේහි මේ,
ඡබ්‍යාපුත්තේහි මේ මෙත්තං මෙත්තං කණ්හා
හොතු නෙහි ච.

විරූපක්ඛාහි, විරූපාක්ෂනම් නාගරාජකුලයහා සමග; මේ, මිනේ; මෙත්තං, මෛත්‍රිය; එරාපථේහි, එරාපථනම් නාකුලය හා

සම්භූ, මේ, මාගේ; මේත්තං, මෛත්‍රිය; ඡබ්‍යාදූතේහි, ඡබෑ දූතයන්ගේ නාකුලයා හා සමඟ; මේ, මාගේ; මේත්තං, මෛත්‍රිය; කණ්හාගොතමකේහි, කෘෂ්ණගෞතමකනම්වූ නාගරාජකුලයා සමඟ; මේ, මාගේ; මේත්තං, මෛත්‍රිය.

257 අපාදකේහි මේ මේත්තං මේත්තං දිපාදකේහි මේ,
චතුප්පදේහි මේ මේත්තං මේත්තං බහුප්පදේහි මේ.

අපාදකේහි, පාදරහිතයන්ගෙන්; මේ, මාගේ; මේත්තං, මෛත්‍රිය; දිපාදකේහි, ද්විපාදයන්ගෙන්; මේ, මාගේ; මේත්තං, මෛත්‍රිය; චතුප්පදේහි, චතුෂ්පාදයන්ගෙන්; මේ, මාගේ; මේත්තං, මෛත්‍රිය; බහුප්පදේහි, බහුප්පාදයන්ගෙන්; මේ, මාගේ; මේත්තං, මෛත්‍රිය.

258 මා මං අපාදකෝ හිංසි මා මං හිංසි දිපාදකෝ,
මා මං චතුප්පදෝ හිංසි මා මං හිංසි බහුප්පදෝ.

මං, මා; අපාදකෝ, අපාදකයෙක්; මා හිංසි, නොහොත් හිංසා කෙරේවා; මං, මා; ද්විපාදකෝ, ද්විපාදයෙක්; මා හිංසි, හිංසා නොකෙරේවා. මං, මා; චතුප්පදෝ, චතුෂ්පාදයෙක්; මා හිංසි, හිංසා නොකෙරේවා; මං, මා; බහුප්පදෝ, බහුප්පාදයෙක්; මා හිංසි. නොහොත් හිංසා කෙරේවා.

259 සබ්බේ සත්තා සබ්බේ පාණා සබ්බේ භූතා ච කේවලා,
සබ්බේ භද්‍රානි පස්සන්තු මා කඤ්චි පාපමාගමා.

සබ්බේ, සියලුම; සත්තා, (නානාවිධ දුඃඛවිඤ්ඤාණධාතූන් පවත්නාහු යෙහි ආසක්තයෝනුයි නියතවූද) සත්වයෝද; සබ්බේ, සියලු; පාණා, (ආශ්වාසප්‍රශ්වාස පැවැත්මෙහි ද්‍රව්‍යීභූතා සඞ්ඛ්‍යාත ප්‍රාණ විශයෙන් නියතවූද) ප්‍රාණීහුද; සබ්බේ, සියලු; භූතා, (භාවිතාත්මයාගේ නිවීත්‍රාතෘශයෙන් නියතවූද) භූතයෝද; කේවලා, හුදෙක්; සබ්බේ, සියල්ලෝ; භද්‍රානි, කල්‍යාණයක්ම; පස්සන්තු, දැක්වා; කඤ්චි, කිසි සත්වයකු කරා; පාපං, දුඃඛයෙක්; මා අගමා, නොහොත් ඒවා.

260 අප්පමාණෝ බුද්ධෝ අප්පමාණෝ ධම්මෝපි
අප්පමාණෝ සඞ්ඝෝ පමාණවන්තානි සිරිංසපානි
අත්ථිවිසිකා සතපදී උණ්ණනාභි සරබ්භූසිකා

261 කතා මෙ රක්ඛා කතා මෙ පරිත්තා පටික්කමන්තු භූතානි
සොහං නමෝ භගවතෝ නමෝ සත්තන්නං සම්මාසම්බුද්ධානන්ති.

බුද්ධා, සම්බුද්ධෝ; අප්පමාණෝ, (ප්‍රමාණකරවූ කෙලෙසුන්ගේ අභාවයෙන් චතුවෛශාරද්‍යාදිවූ අනන්ත ගුණයන්ගේ ප්‍රමාණාතික්‍රාන්ත වශයෙන්ද) අප්‍රමාණයෙහි; ධම්මා, නවලෝවුතුරා ධර්ම්යෙදි; අප්පමාණෝ, (සවාක්ඛාතාදි ගුණයෙන් ප්‍රමාණ කරන්නට නොපිළිවන්නුයි) අප්‍රමාණයෙහි; සඞ්ඝෝ, අෂ්ටාර්‍යපුද්ගලසඞ්ඝයා දෙ; අප්පමාණෝ, (සුප්‍රතිපන්නතාදි ගුණයෙන් ප්‍රමාණාතික්‍රාන්ත නුයි) අප්‍රමාණයෙහි; සිරිංවපානි, සියලදිඹිපාතිසපීයෝද; අහි, නයිද; විවිත්තා, ගෝනුස්සෝද; සතපදි, වාඑයෝද; උණණාභි, මකුළුවෝද; සරබු, සිඹනළුද; මූසිකා, මීයෝද; පමාණවන්තානි, (ප්‍රමාණකරණකෙලෙසුන් ඇතිහෙයින්) ප්‍රමාණවත්හ; මේ, රතනත්‍රයෙහි ගුණයඳහන්කරන) මාවිසින්; රක්ඛා, ආරක්ෂාකෙරෙමෝ; කතා, කරනලදු; මේ, මාවිසින්; පරිත්තා, පරිත්‍රාණද; කතා, කරනලදු; භූතානි, (මටඅහිතාඩ්‍යාශයෙන්යුක්ත) භූතයෝ; පටික්කමන්තු, පහවෙත්වා; සොහං, (මෙසේ කෘත පරිත්‍රාණඇති) හේ මම; භගවතෝ, භාග්‍යවන්වූ ශිඛලුසම්බුදරජාන්ට; නමෝ, නමස්කාර කෙරෙමි; සම්මාසම්බුද්ධානං, සම්‍යක්සම්බුද්ධවූ; සත්තානං, විදර්ශිආදිවූ සත්වයනහට, නමෝ, නමස්කාර වේවා.

203 ඛන්ධකවත්ත ජාතකයයි.

---

262 අපි විරත පඤ්ඤස්ස සතුණං මඵුභාණකං,
මයූරගීවසඞ්කාසං පතිං මය්හං සවිඤ්ඤකං.

විරත, විරතනම්තෑනැත්තව; මඵුභාණකං, මියුරුකොට හඬන; මයූරගීවසඞ්කාසං, මොනරකරකට බඳුපැහැඇති; සවිඤ්ඤකං, සවිඤ්ඤකනම්වූ; මය්හං, මාගේ; පතිං, විලුලහවූ; සතුණං, සතුණයා හෙවත් කවුඩා; අපිපඤ්ඤස්ස, දකිනිදුපි-කැවිඩි දිය කාවුළුපත් බොඩි සඳයන් විවාළ "මඵුභාණකං" යනාදි සොඳුන්පද ප්‍රමයෙන් කීවසි දතයුතු.

263 උදකථලචරස්ස පකතිතෝ නිච්චං ආමකමච්ඡභොජිනෝ,
තස්සානුකාරං සවිඤ්ඤකා සෙවාලෙ පළිගුණ්ඨිතෝ
ඒතෝති.

උදක, දිය ඇති; ථල, තණ්ඩුඛද; චරස්ස, හැසිරෙන්නවූ; නිච්චං, නිත්‍යයෙන්; ආමක, අමු; මච්ඡ, මත්ස්‍යයන්; භොජිනෝ, කනා;

තස්ස, හේ; පකතිතො, පකෘතිගට හෙවත් මෙසේවූමට; අනුකරං, අනුකරණය කරන; සඩ්ඪකො, (නිසැම්) සඤ්ඤකනම්වූ කවුඩු; සෙවාලෙ, ශෛවාලයෙන්; පළිගුණ්ඨිතො, පරිවේෂ්ටිතවූයේ; මඝනා, ඝන වූ-මහා සමූහයේ මත්ස්‍යග්‍රහණය කෙරෙමිසි දියට වැද තිසැමියා සෙවාලෙහි වෙළී මිය නොත්තේයයි- "සෙවාලෙ" යන තැන "සෙවාලෙන" යනුයි.

204 විරකජාතකයයි.

---

264 සොහති මච්ඡා ගඞ්ගෙහයේ‍ය අථො සොහති යාමුනො,
චතුපදඤං පුරිසො ජිගුඤාධපරිමණ්ඩලො,
රිසභායතගිවෝ ච සඛේඛව අතිරොචති.

ගඞ්ගෙහයේ‍යා, ගඞ්ගානම් ගඟ උපන්; මච්ඡා, මත්ස්‍යයා; සොහති, හොබනේය; අථො, ඉක්බිත්තෙත්; යාමුනා, යමුනා නම් ගඞ්ගායෙහි උපන් මත්ස්‍යයා; සොහණී, හොබනේය; නිග්‍රොධ, ගහපත්ව හවගත් නුගරුකකට බඳුවූ; පරිමණ්ඩලො, විටඅැති; රිසභ, රථකිසක්සේ; ආයත, දික්වූ; ගිවොච, ග්‍රීවාදඅැති; චතුපපදඤ, චතුෂ්පදයවූ; අයං පුරිසො, මේපුරුෂතෙම; සඛේඛ, නොප දෙදෙනාම්; අතිරොචති, මැඩ බබලා - මත්ස්‍යවූ නෙපි දෙදෙනා යහපත්හ නොපදෙදෙනාහට වඩා මේනියහා රූපඅැති කුමිවූ මම අතිරූප ඇත්තෙමියි කීය, යනු අභිප්‍රායයි.

265 යං පුච්ඡි නො න තං අඤ්ඤා අඤ්ඤං අනඤ්ඤි පුච්ඡි නො,
අත්තාප්පසංසකො පොසො නායං අම්හාකරුඤ්ඤති.

යං, යමක්; පුච්ඡි නො, විචාරනලද්දේඤ්වද; තං, ඒ; න අඤ්ඤා, නොඅනියෙහි; පුච්ඡි නො, විචාරනලද්දෙහි; අඤ්ඤං, අනිකක්; අඤ්ඤි, කී; අත්තාප්පසංසකො, ආත්මප්‍රංශසා කරන; අයං පොසො, මේපුරුෂ; අම්හාකං, අපට; නරුඤ්ඤති, නොරිසියේයි.

205 ගඞ්ගෙහය්‍ය ජාතකයයි.

---

266 ඉංඝ වට්ටමයං පාසං ජිණ්ණ දනෙතහි කච්ඡප,
අහං තථා කරිස්සාමි යථා නොහිති ලුද්දකො.

කච්ඡප, ඉදිඛුව; ඉංඝ, එබැවින්; වට්ටමයං, විරපටින් ඇඹරූ; පාසං, මල; දනෙතහි, දතින්; ජිණ්ණ, කප; ලුද්දකො, වැදි; යථා,

සම්සේ; න එහිනි, නොඑන්නේද; තථා, එසේම; අහං, මම කරිස්සාමි, කෙරෙමි - කුව්වීමය තෝ මුඛ හිඳ මෘගරාජයා බැදුණු මල දතින් කප මම තා මල දතින් කපනාතුරු දැද්දෙහෙන් එන නොදී විළඤමියි යනු අභිප්‍රායයි.

267 කච්ඡපෝ පාවිසි වාරිං කුරුඩෙහා පාවිසි වනං,
සතපත්තෝ දුමග්ගඛා දූරෙ දූතෙන අපාහසිති.

කච්ඡපෝ, කච්ඡපයා; වාරිං, ජලයට; පාවිසි, වන, කුරුඩෙහා, කුරුඩ්‍ය මෘගයා; වනං, වලට; පාවිසි, වන: සතපත්තෝ, ශතපත්‍ර හිඤ්ඤි; දුමග්ගාඛා, තම්ගහුත් ද්‍රුමාග්‍රයෙන්; දූරෙ, දුරට; දූතෙන, දරුවන්; අපාහසි, ගෙනගිය.

206 කුරුඩමෘග ජාතකයයි.

---

268 අයමස්සකරාජෙන දෙසෝ චිවරිතෝ මයා,
අනුකාමයාහුකාමනා පියෙන පතිනා සහ.

අනුකාමයා, ඔහු කැමැත්තාවූ; මයා, මාවිසින්; "අනු" යනු නිපාතයෑ; කාමෙනා, කැමැතිමවූ; පියෙන, ප්‍රියවූ; පතිනා, සැමියා; අස්සකරාජෙන සහ, අශ්වකනම් රජතුමා සමඟ; අයං දෙසෝ, මේ උද්‍යානප්‍රදේශය; චිවරිතෝ, හැසිරෙනලදී.

269 නාවෙන සුඛදුක්ඛෙන පොරාණං අපිථීයති,
තස්මා අස්සකරඤ්ඤාව නීථෝ පියතරෙ මමාති.

නාවෙන, නූතනවූ හෙවත් අලුත්වූ; සුඛදුක්ඛෙන, සුවදුක්දෙකින් පොරාණං, පුරාතනවූ සුවදුක්දෙක; අපිථියති, මුදාකරනුලැබේ, තස්මා. එහෙයින්; අස්සකරඤ්ඤා, අශ්වකනම්රජුටඩා; නීථොඑව, ගොමපණුවාම; මම, මට; පියතරෝ, අතිශයින් ප්‍රියයි-යම්හෙයකින් අශ්වකනම් රජුහා සමඟ පෙර අපවූත් සුවයෙක් ඇත්නම් ඒ දැන් අපගේ දුඃඛයෙන් සැඟවිණි'ද එසේහෙයින් පෙර සුව දුන් මේ අශ්වකනම් රජ්ජුරුවන්ට වඩා දැන් අපට ඥාමිවූ ගොම්පණුවාම ප්‍රියතරය යනු අභිප්‍රායයි.

207 අශ්වකජාතකයයි.

---

270 අලමෙතෙහි අමෙඛහි ජඹුහි පණෙහි ච,
යාහි පාරං සමුද්දස්ස වරං මය්හං උදුම්බරෝ.

සම්බුද්දස්ස, හම්බුදුයාගේ හෙවත් ගඩොඋගේ; පාරං එතර; යානී, යම් අමෘතාදිඵල කෙනෙක් දක්නා ලද්දාහුද; එතෙහි, ඒ තා දැක නියනලද; අම්බෙහි, ආම්‍රඵලයෙන්ද; ජම්බුහි, ජම්බුඵලයෙන්ද; පණසෙහිව, පණස ඵලයෙන්ද හෙවත් වැල වරකායෙන්ද; අලං, පමණ; නොකැමැත්තෙමියි සේයි, මස්හං, මාගේ; උදුම්බරෝ, උදුම්බර වෘක්ෂයම; වරං, ශ්‍රේෂ්ඨයි.

271 මහනී වත තෙ බොන්දි නව පඤ්ඤ නදූපිකා,
සුංසුමාර වවිතෝ මෙසි ගවජ දුනී යථා සුඛන්ති.

සුංසුමාර, සුංසුම්මාරය; තෙ, තාගේ; බොන්දි, ශරීරය; වත, එකා නතයෙන්; මහනි, මහත; නදූපිකා, හේශරීරප්‍රත්‍යරූපකවූ; පඤ්ඤ, ප්‍රඥතොමෝ; නව, නැත; ශරීරය මහත්බවමුත් ප්‍රඥාවිශෙෂයෙක් නැතැයි සේයි; මෙ, මාවිසින්; වවිතොසි, විචාකරන ලද්දෙහි විඳුනි, දන්; යථාසුඛං, කැමැතිපරිද්දෙන්; ගවජ, නැහි යා; විශෙෂයෙන් තා වචාකොටලිම් නැහියායි කිව්.

208 සුංසුමාර ජාතකයයි.

---

272 දිඨා මයා වනෙ රුකඛා අඤ්ඤකණණා විහීටකා,
න තානි එවං සක්කතන්ති යථා එවං රුක්ඛ සක්කසි.

මයා, මාවිසින්; වනෙ, වෙනෙහි; අඤ්ඤකණණා, අඤ්ඤකණ් නම්වූද හෙවත් හෙළමුරුතනම්වූද; විහීටකා, බුළුනම්වූද; රුක්ඛා, යම් වෘක්ෂකෙනෙක්; දිඨා, දක්නාලදහුද; තානි, ඒ වෘක්ෂයෝ; රුක්ඛ, වෘක්ෂය; යථා එවං, යම්සේ තෝ; සක්කසි, ඔබනුබ සචාරණය කරවහිද; එවං, එපරිද්දෙන්; න සක්කන්ති, නොඇවිදින්වෙනෙහි බොහෝවූ රුකුන් දුටුවිරුඟ, තාසේ සචාරණය කරන්නෝ නොවෙනියි මෙසේ වෘක්ෂව්‍යාජයෙන් වැද්ද හා බිණූ.

273 පුරාණකක්කරෙ අයං හෙවා පජරමාගතො,
කුසලා වාලපාසානං අපක්කමති භාසතීති.

පජරං, මැදිරිය; හෙවා, බිදගෙන; ආගතො, ආවාවූ; අයං, මේ; පුරාණ, පුරාතනවූ; කක්කරෙ, කකීරයා; වාලපාසානං, වාලඝන් ඇඹරූ පාසයන් සම්බන්ධව හෙවත් වාලපාසයෙන් ගැලී

වීවෙහි; කුසලෝ, දක්ෂවූයේ; අපඤ්ඤම්හි, ඤාණප්‍රාප්තනොව පලාඝන්තේය; භාසති, මනුෂ්‍ය භාෂාවෙන් බණන්නේයි- බැණ බැණ පලාඝන්තේයයි සේයි.

209 කඤ්ඤර ජාතකයයි.

274 අථෙතා කො නාමයං රුක්ඛා සිනපත්තෙතා සකණ්ටකෙතා, යත්ථ එකප්පහාරෙණ උත්තමඩ්ගං විභාවිතං.

අමේහා, පිත්වත; සිනපත්තෙතා, කුසුම්භපත්ඇති; සකණ්ටකෙතා, කටුසහිතවූ; අයං, මේ; කො නාම, කිනම්ලදැ; රුක්ඛෝ, වෘක්ෂයක්ද; යත්ථ, යම්රුකෙක්හි; එකප්පහාරෙණ, එකප්‍රහාරයෙන්, උත්තමඩ්ගං, ඉස්තකය; විභාවිතං, බිඳිනලදද හෙවත් එකවට හිසද තුඩද ගම්ගසෙක ගැසබිදෙනලදද ඒ කිනම් රුකෙක්දයි පළමු වෘක්ෂරූප දන්නේද අධිමාත්‍ර වේදනාවෙන් ගසනාම පොළා නොදන විචාළේයයි සේයි.

275 ඇවරිතාසං විතුදං වනානි කඩ්ඛරුක්ඛෙසු අසාරකෙසු, අථාසදා බදිරං ජාතසාරං යත්ථබ්භිදුගරුළෝ උත්තමඩ්ගන්ති.

අසාරකෙසු, හරනැත්තාවූ; කඩ්ඛා රුක්ඛෙසු, කාෂ්ඨඅවයව ඇති සිඹබලිපාලිනද්දුදිවූ වෘක්ෂයන්හි; වනානි, වනයන්, විතුදං, වදිනාවූ, අයං, මේකඳගලකයා, ඇවරිතා, ඇවිදින ලද්දේය හෙවත් පුරුදුය, අථ, පසුව, යත්ථ, යම්රුකෙක්හි, ගරුළෝ, පක්ෂියා, උත්තමඩ්ගං, උත්තමාඩ්ගසඞ්ඛ්‍යාත ඉසානකය, අබ්භිදා, පැළිද එසේවූ, ජාත, ඔටගත්තාවූ, සාරං, ඝරඇති, බදිරං, කිඹිරි රුකට, අසදා, පැමිණියේය.

210 කඤ්ඤගල ජාතකයයි.

(6) සවන දළ්හධනුග්ගහ ජාතකය.

276 අකාසි යොගඤ්ච ධුවමප්පමත්තා
සංවච්ඡරං බ්‍රහ්මචරියමඤ්ඤං
චත්තාසි සඤ්ඤං පරිසං විගය්හ
හා නිස්සංසෝ නාගති අප්පපඤ්ඤං.

බීරණඤ්ඣකස්මිං, බීරණඤ්ඣකනම් ගුම්ශානයෙහිදී, සංවිජ්ජරං, හඬුරුද්දක්, අප්පමත්තෝ, අදමාදව්, ධුවං, එකාහෝ යෙන්, යොගහං, සරමය, අකාසි, කෙළේයි, පරිසං, පණ්ඩව, විගය්හ, බැප ඒසංඝුදං, ඒසාකාසි අකාසි, චිකාරකෙළෙහිය, වෑරදව්ඨයිසේසි ඒ එසේවෑයි, අප්පපඤ්ඤං, ප්‍රඥාවැත්තාහු, නිස්ස මෝ, හේතා මහත් ශ්‍රමයකුදු, න තායති, රක්ෂානොකෙරේ.

277 චයං යාචනායෝ නාන සොමදත්ත නිගව්හති,
අලාභං ධනලාභංවා එවං ධම්මා හි යාචනාති.

නාන, පුත, සොමදත්ත, සොමදත්තය, යාචනකෝ, ඉල් වන්නේ. අලාභං, අලාභයකට වේවයි. ධනලාභංවා, ධනලාභය කට වේවයි නියා (මේසේවූ); චයං, දෙකකට, නිගව්හති, පැමිණෙන්නේය එසේමැයි, යාචනා, යාච්ඤාවේනම්, එවංධම්මාහි, මෙබඳුස්වභාවව ඇත්තේමැයි.

211 සොමදත්ත ජාතකයයි

---

278 අඤ්ඤෙ උපරිමෝ වණ්ණෝ අඤ්ඤෙ වණ්ණාව හෙට්ඨිමෝ,
බ්‍රාහ්මණේ තෙව පුච්ඡාමි කිං හෙට්ඨා කිංව උප්පරී.

උපරිමෝ, මතුවූආහාරයාගේ, වණ්ණෝ, ආකාරය, අඤ්ඤෝ' අනිකෙක්මය, හෙට්ඨිමෝ, යටවූආහාරයාගේ, වණ්ණෝ, ආකාරය, අඤ්ඤෝඑව, අනිකෙක්මය, බ්‍රාහ්මණේ, බැමිණිය, (තෙව) කිංඑව, නිම, පුච්ඡාමි, විවාරම්, හෙට්ඨා, යට, කිං, කවරනම් ඛතෙක්ද, උප්පරී, මතුභාගයෙහි, කිංව, කවරනම් ආහාරයෙක්ද-අතලූ බතනම් යටහුණූ මතුභාගය සිහිල්ව තුබ්බමනාතැන දැන් මේ බත යට සිහිල්ව මතුභාගබත හුණු විය මේකිනම් කාරණයෙක්ද විවාළ.

279 අහං නාටොස්මි භද්දනෙත භික්ඛකොස්මි ඉධාගතෝ,
අයං හි කොඩ්ඩමොතිණ්ණෝ අයං සොයං ගවේසසීති.

භද්දනෙත, තොපට වැඩෙක්වේවිදි: අහං, මම, නටොඅස්මි, නටයෙක්මි, භික්ඛකෝ, භික්ෂාඑෂනායනයකරන්නෙමි, ඉධාගතෝ අස්මි, මෙයට ආයෙම්විමි, අයංහි, තෙල ඇගේ සොරසැම්යා විනාහි, කොඩ්ඩං, කොටුවව, ඔතිණ්ණෝ, බටයවේකු, සෝ, හේ

තෝ, ගවේසසි, සොඝයිද, අඝං, මේඝෝඝ-කාගේ ඉදුල්බතෙක් ලෝභෝයි ඝමක්ඛු තොපිසොඝව්ද ඒ තෙල සොරසැම්වූයේ බතකමින් සිට තොප දැකලා කොටුවට වනැයි දක්වූඝයි සේයි.

212 උච්ඡිඤ්ඣ භතභජානකඝයිි.

280 ඉසිනාමන්තරං කත්වා භරුරජති මෙ සුතං,
උච්ඡිඤ්ඤා සහ රඤ්ඤි සරාජ විභවං ගතො.

භරුරාජා, භරුනම්රජ, ඉසිනං, තපස්විත්ව, අන්තරං, අන්තරාඝ, කත්වා, කොට, සහ රඤ්ඤි, රාජ්‍යඝහා සමඟ, උච්ඡිඤ්ඤා, උච්ඡිඤ්ඤාවූ, සරාජා, ඉෝරජ, විභවං, විනාශඝට, ගතො ඉති, ගියේඝයි, මෙ, මාවිසින්, සුතං, අඝනලදි.

281 තස්මා හි ඡන්දාගමනං නප්පසංසන්ති පණ්ඩිතා,
අදුඨචිත්තෙනා භාසෙය්‍ය ගිරං සච්චූපසංහිතන්ති.

තස්මා හි, එසේහෙයින්, ඡන්දාගමනං, ඡන්දාගතිඝ, පණ්ඩිතා, ප්‍රාඥඝෝ, නප්පසංසන්ති, ප්‍රසංසා නොකරෙත්; අදුඨචිත්තෙනා, අදුෂ්ටවූ සිත්ඇත්තේ, සඛ්, සත්‍යඝෙන්, උපසංහිතං, යුක්තවූ, ගිරං, තෙපුල්, භාසෙඝය්‍ය, බණන්නේයි.

213 භරුරාජානකඝයිි.

282 පුණ්ණං නදිං ඝෙන ච පෙය්‍යමාහු
ජානං යඤ්ඤං ඝෙන ච ගුය්හමාහු,
දූරං ගතං ඝෙන ච අවහඝන්ති
සොන්නාගතො හන්ද ච හුජ බ්‍රාහ්මණ.

පුණ්ණං, පිරුනාවූ, නදිං, ගඩනාව, ඝෙ නව, ඝමක්ඛුවිසින්, පෙඝ්‍යං, පිඝයුතුඝයි, ආහු, නිව්ද, ජානං, හවගත්, ඝඤ්ඤං, ඝඤ්ඤ, ඝෙ නව, ඝමක්ඛුවිසින්, ගුය්හං, සැඟවේන්නට සුදුසුඝයි, ආහු, නිව්ද, දූරං, දුරට, ගතං, ගියාහු, ඝෙ නව, ඝමක්ඛු කරණඝකොට ගෙන, අවහඝන්ති, නිඝද්ද, සෝ, හේ, තෙ, තව, ආගතෝ, ආඝ හෙවත් ගෙනෙනලද, හන්දව, එබැවින්, බ්‍රාහ්මණ, බමුණ, හුජ, අනුභවකර- ඝම්කලේක්ගි ගඩනාව පිරුනේ වීනම් එකල්ගි නිරඝෙගි ඛිද ශ්‍රිවිප්‍රහාරණඝකොට පැන්බොන්නටද කාකඝන්

වත් පිළිවින්නුයි ගඩහාවගේ පුණ්ණකාවය ප්‍රකාශකරන්නේ "කා [illegible] හාරකරෙති එසේහෙයින් "පුණ්ණං නදිං [illegible]" යනමෙයින්නුදු කාකයා දැක්වූහ, "යවං" කියා [illegible] දැක්වූ බවමුත් ව්‍රීහ්‍යාදිවූ සුසුඛුල්ව ගවගත් යම් සස්‍යයෙනෙක් ඇත්නම් කාකයාවිසින් සැඟවෙන්නට සුදුස්සෝ නුයි "ජාතං යවං යෙන ච ගුය්හමාහු" යන්නෙනුදු කාකයා දැක් වූහ, ඇමක්ගුගේ ප්‍රවාසයට ගියකල බත්ධුම්ත්‍රාදිහු කවුඩෙක් හඬයි මෙනම් අපගේ නැඟෝ එනවචනැයි කියන්නෝ ඒ කාකයා කරණකොටගෙන කියන්නාහුනම් වෙද්ද එසේහෙයින් "දූරං ගතං ඉෙන ච අවහයනති" යනමෙයින්නුදු කාකයා දැක්වූහ, මේසේ දක්වා ඇමතැනම "ඉෙන" යි අනියම පදයෙන් දැක්වූහු, නොපව ගෙනායේයයි නිමෙන් පරීක්ෂාශුනඉයක් ඇත්නම් ගෙනායේ කාකමාංශයෙකැයි මෙනිකුම්යෙන් දැනගත්වයි යන අභිප්‍රායයි.

283 යතො මං සරති රාජ වායසම්පි පහෙතවෙ,
හංසා කොඤ්චා මයූරා ච අසතියෙව පාපියාති.

රජා, රජතෙම; වායසම්පි, කාකමාංශයකුදු; පහෙතවෙ, එවනපිණිස; යතො, යම්කලෙක්හි; මං, මා; සරති, සිහි කෙරේද එහෙයින්; හංසා, හංසයෝත; කොඤ්චා, කොස්ලිහිණි යෝත; මයූරාව, මොනරුත; යතමොවුන් ලදකල්හිම කුමැයි සඳහන් නොකෙරෙද්ද එසේමැයි; අසතියෙව, සම්‍රණය නොකිරීමම; පාපියා, ලාමකයි- කාකමාංශත පෙවා ලදින් සඳහන් කොළෝ හංසාදිවූ විශෙෂ මාංශයක් ලදින් සඳහන් කරන්නෝමත මෙපමණ මසකුන් එවන්නට සඳහන්කළබවම යහපතැයි සේයි.

214 සුණණනදිජාතකයයි.

---

284 අවධී වත අත්‍යානං කාවජ්ඣපෝ ව්‍යාහරං ගිරං,
සුගහිතස්මිං කණ්ඨස්මිං වාචාය සනියා වධී.

කාවජ්ඣපෝ, කුම්මියා; වාහරං, බණන්නේ; අත්‍යානං, තමන්, එන, එකාත්තයෙන්; අවධී, නැසීය; සුගහිතස්මිං, මුඛයෙන් මනාකොට ගත්නාලද, කණ්ඨස්මිං, කාණ්ඨයෙහි; සනියා, සවනියවූ; වාචාය, නෙපුලෙන්; වධී. තෙමේම තමානැසී- සුවසේ දණ්ඩකි ඬහැ හංසයන් විසින් ගෙනයනලද වන්නේ තමාගේ මුඛර

ප්‍රකෘතිය එබඳු ස්ථානයෙහි පොවා රැක්කනොහී දණ්ඩ ඇතැගත් කට හැරබෙණෙමියි බිමහි විනාශයට ගියේයයි සෙයි.

285 එතම්පි දිස්වා නරවිරියසෙඨි
වාචං පමුඤ්චේ කුසලං නාතිවේලං
පඤ්ඤායි බහුභාණේන, කච්ඡපං ව්‍යසනං ගතන්ති.

නරවිරියසෙඨි, නරවීර්‍යයන්ගෙරෙහි ශ්‍රේෂ්ඨය; එතම්පි, මේ; දිස්වා, දැක; කුසලං, සත්‍යාදීන් ප්‍රතිසංයුක්තවූ; වාචං, තෙපුල්; පමුඤ්චේ, හරණේය හෙවත් නිර්දෝෂ කොට බණන්නේය; අතිවේලං, අතික්‍රාන්තවූ වේලා ඇතිකොට, නපමුඤ්චේ, නොබණන්නේය, කච්ඡපං, කූර්මයා; බහුභාණේන, බොහෝකොට බිණීමේ ව්‍යසනං, ව්‍යසනයට හෙවත් බිමහි මියයාමට; ගතං, ගියාහු; පඤ්ඤායි, ප්‍රත්‍යක්ෂකොට දක්නෙහිද- මුඛරතාවෙහි දෝෂප්‍රත්‍යක්ෂ කොට දුටුයෙහි වේද එතෙනින් දෙඩම්එනොවයි අවවාද කළේ.

215 කච්ඡපජාතකයයි.

---

286 නාවායමග්ගි තපති න සූලෝ සාධු තච්ඡිතෝ,
යඤ්ච මං මඤ්ඤති මච්ඡී අඤ්ඤං සෝ රතිමා ගතෝ.

අයං, මේ; අග්ගි, ගිනි; මං, මා; න තපති, නොතවයි; සාධු, මනාකොට; තච්ඡිතෝ, සස්නාලද; සූලෝ, හුලද; නතපති, නොතවත්නේයි; යඤ්ච, යම්බඳුවූ; මං, මැ; මච්ඡී, මැසිනි, සෝ, හේ මාගේ මත්සයා, අඤ්ඤං, අනික් මැසින්නකසම්පයට; රතිමා, කාමරතියපිණිස, ගතෝ, ගියේයයි; මඤ්ඤති, සිතුද-ඇගේ චිත්තාව මා තවත්නේයයි සේයි.

287 සෝ මං ඩහති රාගග්ගි චිත්තංවූපතපෙති මං,
ජලිනෝ මුච්ඡසිරා මං න කාමේ හඤ්ඤතෙ භවිති.

සෝ, හේ; රාගග්ගි, රාගගින්න; මං, මා; ඩහති, දවයි; චිත්තං ච, සිතද; මං, මා; උපතපෙති, තවත්නේය; ජාලිනෝ, කෙවුලෙනි; අසිරා, සාමීනි; මං, මා; මුච්ඡ, හැරපියව්; කාමේ, කාම යෙහිපිහිටි පුරුෂයා; භවි, කිසිවෙක්; නහඤ්ඤතෙ, නොනසා නොහොත් "කාමෝ"යනු හෙළුවියෙහි සපතම්හෝයි; කාමෝ,

කාමයන් හෙතුකොටගෙන (මැසින්න පස්සේ දුවන්නේ); ඛිවි, කිසි නොපසේවූවන් විසින්; නහඤ්ඤතෙ, මරණතොලබන්නේයි.

216 මච්ඡජාතකයයි.

288 සබ්බෝ ලොකෝ අතතමනෝ අහොසි
අකොවිදෝ ගාමධම්මස්ස සෙග්ගු,
කොමාරිකෝ නාම තවජ්ජ ධම්මෝ
යං ත්වං ගහිතා පවනෙ පරෙදසි.

සබ්බෝ ලොකෝ, සියලුසත්ත්වලොකයා; අතතමනෝ, මේකාම සෙවනය හෙතුකොටගෙන සතුටුවූයේ; අහොසි, විය, සෙග්ගු, සෙග්ගුනම් තැනැත්තිය; ගාමධම්මස්ස, ග්‍රාමධර්මයෙහි; අකෝවිදෝ, අදක්ෂයෙහිද; කොමාරි, කුමාරිකාව; ත්වං, තෝ; යං, යම් හෙයකින්; ගහිතා, (කාමසන්චය පිණිස මා විසින් අත්) ගත්නා ලද්දෙහි; පවනෙ, මහවල; අජ්ජ, අද; පරෙදසි, හඬන්නෙහිය; තව, තීගේ; ධම්මෝ, සභාවය; කෝ නාම, කෙනම්ද.

289 යෝ දුක්ඛද්ධාය භවෙය්‍ය තාණං
සෝ මෙ පිතා දූහි වනෝ කරොති,
සා කස්ස කන්දාමි වනස්ස මජ්ඣෙ
සෝ තායිතා සෝ සහසා කරොතිති.

යෝ, යමෙක්; දුක්ඛ, දුකින්; ත්‍රස්ථාය, පහරණලද්දියට, තාණං, සරණ; භවෙය්‍ය, වේද; මෙ, මාගේ; සොපිතා, හේපියේ; වනෙ, වෙනෙහි; දූහි, ද්‍රොහක්‍රියාවක්; කරොති, කෙරෙයි; සා; හේ මම; වනස්ස, වනයාගේ; මජ්ඣෙ, මැද, කස්ස, කවරෙක්හට; කන්දාමි, හඬම්ද; යෝ, යමෙක්; තායිතා, රක්‍ෂාකරන්නේද; සෝ, හේ (රක්‍ෂාවට යොග්‍යවූ අපගේ) පිළේ; සහසා, සාහසිකවූ හෙවත් දරුණුවූ ක්‍රියාවක්; කරොති, කෙරේ- දුකක්සම්භවූකල ඒ දුකින් නහාගන්නට සුදුසුවූ පියාණන් වල්මැද මේ සාහසික ද්‍රොහක්‍රියා වක් කෙරෙම්යි ප්‍රසූතාකල කාට නියම්දැයි හැඩූ.

217 සෙග්ගුජාතකයයි.

290 සඪස්ස සාඨෙය්‍යමිදං සුචින්තිතං
පවෙච්ඡිතං පතිකූටස්ස කූටං,
ඵාලං වෙ අදෙය්‍යුං මූසිකා
කසමා කුමාරි නූලලා නො හරෙය්‍යුං.

සඪස්ස, ශඪයහට; ඉදං, මේ; සාඪෙය්‍යං, ශඪභාවය; සුචින්තිතං, මනාකොට සිතනලදැ; කූටස්ස, කූටයහට; පතිකූටං, ප්‍රතිකූටය; පවෙවාඛ්ඛිතං, සුදුසුකොට කරනලදැ; වෙ, ඉඳින්; මූසිකා, මූසික් යෝ; ඵාලං, යපඵු; අදෙය්‍යුං, කැවුනම්; කුලලා, උකුස්සෝ; කුම්භරං, කුම්භරයා; කස්මා, කුමක්හෙයින්; නොහරෙය්‍යුං, නොගෙනයෙද්ද- කෙරෙන්ටිකවූ උපායෙන් පරිප්‍රතිබඬවූ වස්තුව කැහැක්කැයි සිතාගත්හු ශඪයහට නැවත මූගේ ශඪප්‍රවෘත්තියට ශඪභාවය කරම්යි සිතාගත ප්‍රතිඥාඪෙය්‍යය කළසේ සුදුසුයයි නියා ප්‍රශංසාකොට මූගේ යපඵු මියන් කැඳුල තාගේ පුතු උකුස් සෝ කුමට නොගෙනයෙද්දැයි කිව්.

291 කූටස්ස හි සන්ති කූටිකූටා
භවතිවාපි නිකතිතොා නිකත්‍යා,
දෙහි පුත්තානඤ ඵාලනඤ්ඤස
ඵාලං මා තෙ පුත්තමභාසි ඵාලනඤොති.

කූටස්ස හි, කූටයහට වනාහි; කූටකූටා, කූටානි කූටයෝ; සන්ති, ඇත; අපි, නැවත; නිකතිතොා, වඤ්චප්‍රයොග ඇත්තාහට; නිකත්‍යා, අනිෂ්ට වඤ්චවෙන්යුක්ත පුද්ගලයෙක්; භවතිච, වන් තේමය; පුත්තානඤ, පුත්‍රයන්ගේය; ඵාලනඤ්ඤස, යපඵුනට තැනැත් තවුට; ඵාලං, යපඵු; දෙහි, දේ; ඵාලනඤොා, යපඵුනවතැනැත් තේ; තෙ, තෘගේ; පුත්තං, පුත්‍රයා; මාඅභාසි, නොගෙනයේවා- මියෝ යපඵුකැවූයයි වඤ්චකොට පියමියි සිතූ තාසේවූ කූටයන්ට වඩා කූටයෝ ඇත පුත්‍රයා නෂ්ට පුරුෂය මියෝ කා සිතා වඤ්ච කොට ගත් යපඵු දිපිය හේ යපඵු ලදින් තා පුතු දිපියයි එසේ නුදුන්නෙහි නම් නොදී ගෙනයෙයි නියා නිශ්චය කළෝ.

218 කූටවාණිජජාතකයයි.

---

292 හිරඤ්ඤං මෙ සුවණ්ණං මෙ එසා රත්තිං දිවා කථා,
දුමෙමඛානං මනුස්සානං අරියධම්මං අපස්සතං.

මෙ, මාගේ; හිරඤ්ඤං, මසුරණ; මෙ, මාගේ; සුවණ්ණං, රත්නැයි; දිවා, දහවල්හිද; රත්තිං, රාත්‍රියෙහිද; දුමෙමඛානං, ප්‍රඥරහිතවූ; අරියධම්මං, ආර්‍යධර්මය; අපස්සතං, නොබලන්නාවූ; මනුස්සානං, මිනිසුන්ගේ; එසාකථා, මේකථායි- දෙශනා ශ්‍රීයෙන් රත්නන්මසුරන් කී බවමුත් සියලු දශවිධ රුවන් සියලු පුඬිනිනා

අපරන්නාක්‍රෝශ්‍යත්‍ර ගව මහිෂාදි සවිඤ්ඤාණක අවිඤ්ඤාණක විසතු විෂයකොට පවත්නා කථාමුත් එයින්පිටත් අනිත්‍යාදි කථා වෙක්ම හේ අනාඥී සවරූපඥති දුර්ම්මධමනුෂ්‍යයන්ට නැතැයි කියා ඔබ්බේ උන්ගේ ප්‍රවෘත්ති නියත්තේ "ඉව වේ" යනාදිනී.

293 වෙ වේ ගහපතයො ගෙහෙ එකො තත්‍ථ අමස්සුකො,
ලම්බත්ථනො වෙණ්හතතො අථො අඩ්කිතකණ්ණකො,
නීතො ධනෙන බහුනා සො තං විතුදතෙ ජනානති.

ගෙහෙ, ගෙහි; ගහපතයො, ගෘහපතීන්හු; වේ වේ, දෙදෙනෙක් දෙදෙනෙක; තත්‍ථ, උන්දෙදෙනා අතුරෙන්; එකො, එකෙක්; අමස්සුකො, දැලිනැත්තේය; ලම්බත්ථනො, එලෙන තනඇත්තේය; වෙණ්හතතො, නානාප්‍රකාරයෙන් බදනාලද සිළු ඇත්තේය; අථො, නැවත; අංකිතකණ්ණකො, විදුනාලද කන්ඇත්තේය; බහුනා, බොහෝවූ; ධනෙන, වසතුවෙන්; නීතො, ගෙනයනලද්දේය, සො, හේ ගෘහපතිතෙම; තංජනං, ඒ ගෘහජනයා; විතුදතෙ, මුඛ ශස්ත්‍රාදින් විදුන්නේසි-ගෙයකැයි කොට රට දෙන්නෙක් නායකව ගෙන වෙසෙති උන්දෙන්නා කෙරෙහුත් එකෙකුගේ නිකට රොම නැත තනදෙක එලෙයි නොයෙක්ලෙසට සංස්ථාපිත සිළු ඇත්තේ එලෙන කන් ඇත්තේ ඌද මව්පිය දෙදෙන නහවා ආභරණාදින් සදු වාහනයකට නඟා බොහෝ වසතුද ගෙනයෙති සත්‍රිය පිණිස කියා ඉනිදු ගෘහනායක පුරුෂයා නැලැම්ර තුලුම්ර ඝනාදින් මුඛශස්ත්‍රයෙන් විද පාපසචය කරනබවමුත් මේසින් පිටත් සඤ්ඤාදි ධර්ම්මයන් උදව්‍යයවශයෙන් ඛලන්නෝම නැතැයි වානර රජ වානරසෙනාවට මනුෂ්‍යලොකයෙහි ප්‍රවෘත්තිනී.

219 ගරහිනජාතකයයි.

294 සුඛං ජීවිතරූපොසි රඤ්ඤා විවහමානතො,
සෙ එකකො අරඤ්ඤස්මිං රුකඛමූලෙ කපණ්ණො විය ඣායසි.

සුඛං, සුවසේ; ජීවිත රූපොසි, ජීවත්වූ ඔබරූප ඇත්තෙහි; කෙවත් නිදුනිත් වැඩිලෙස් ඇත්තෙහි; රඤ්ඤා, රටින්; විවහං, ජලරහිත අරණ්‍යයට; ආගතො, ආසි; සො, හේතෝ; එකකො, එකාකීව, අරඤ්ඤස්මිං, අරණ්‍යයෙහිවූ; රුකඛමූලෙ, වෘක්ෂමූලයෙහි; කප ණ්ණො විය, කෘපණයක්හු මෙන්; ඣායසි, සිතසි- හේ කුමනාම් සිනිවිල්ලෙක්දැයි විචාලෝ.

295 සුඛං ජීවිතරූපොස්මි
රඤ්ඤා විවනමාගතො
සො එකකො අරඤ්ඤස්මිං
රුක්ඛමූලෙ කපණො විය ඣායාමි
සතං ධම්මමනුස්සරන්ති.

සුඛං, සුවයෙන්; ජීවිත, ජීවත්වූ; රූපොස්මි, සවරූප ඇත්තෙමි හෙවත්නොපනිඩාසේ නිදුනිත්වැඩියෙමි;රඤ්ඤා,සැනියවූ රාජ්‍යයෙන්; විවනං, ජලනැත්තාවූ විලව; ආගතො, ආයිමි; අසා, හේ ආවාවූ මම; එකකො, හුදකලාව; අරඤ්ඤස්මිං, විල්හි; රුක්ඛමූලෙ, ගස්මුල; කපණො විය, බැගැවිත්හුමෙන්; සතං,සත්පුරුෂයන්ගේ; ධම්මං, ධර්මය; අනුස්සරං, සිහිකරන්නෙම්; ඣායාමි, සිතමි- ඔහ් හෙයකින් බුදාදිවූ සත්පුරුෂයෝ ලාභාලාභාදිවූ අෂ්ටලෝක ධර්මයෙන් මඩනාලදුව කම්පානොවේද්ද මමද ඒසත්පුරුෂයන් ගේ ධර්ම ඇත්තෙම් සමරණය කරන්නෙම් හුන්නෙම් හැඟවූහ.

220 ධම්මධජ ජාතකයයි

(7)සන්වන බිරණත්‍යමහ වගීයයි.

——ඃ⁘ඃ——

296 අනික්කසාවො කාසාවං යො වත්ථං පරිදහෙස්සති,
අපෙතො දමසච්චෙන න සො කාසාවමරහති.

අනික්කසාවො, ප්‍රහීනනොකරනලද ලොභචෙෂාදී සඞ්ඛ්‍යාත කෂායඇති; යො, යමෙක්; කාසාවං, කාෂායරසයෙන් යුක්තවූ වස්ත්‍රය; වත්ථං, වස්ත්‍රය; පරිදහෙස්සති, හඳනේ පොරෝනේද; දම්, ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන්හා; සච්චෙන, නිර්වාණසඞ්ඛ්‍යාත පරමාර්ථ සත්‍යයෙන් නොහොත් චතුස්සත්‍යයන් විසින්; අපෙතො, දුරුකරනලදද නොහොත්,සච්චෙහා,ඔහු පවම්‍යාදියෙහි තෘතීයාවි ගෙන;(දමසච්චමහා, ඉන්ද්‍රිය දමනයහා පරමාර්ථ සත්‍යයන් කෙරෙන්;) අපෙතො, පහවූ; සො, ඒපුද්ගලයා; කාසාවං, කාෂායරසපිනවස්ත්‍රයට; න අරහති, නුසුදුසුයි.

297 යො ච වන්තකසාවස්ස සීලෙසු සුසමාහිතො,
උපෙතො දමසච්චෙන සවේ කාසාවමරහතීති.

යො ච, යමෙක් වහාහි; වන්තකසාවෝ, චිත්තසන්තානයෙන් දුරුකරනලද ලොභාදිකෙලෙසකෂාය ඇත්තේ; අසා,විද; සීලෙසු,

මාගිශීලයෙහිද ඵලශීලයෙහිද; සුසමාහිතො, සම්‍යක්ආහිතද හෙව් මනාකොට පිහිටියේද; දම, ඉන්ද්‍රියදමනයෙන් හා; සමථෙන, නිර්ණඝඩිඛ්‍යාත පරමාර්ථසත්‍යයෙන් නොහොත් චතුඝසත්‍යයෙන්; ඊපෙනො, සුඛනද; සො, එතෙම; වෙ, එකාන්තයෙන්; කාසාවං, අර්හත්ධවජවූ කාෂාව වස්ත්‍රයට; අරහති, සුදුසුයි.

221 කාසාව් ජාතකයයි.

———oo———

298 ඉදං නදුචරිවචො පාරාචරියො යදබ්‍රවී,
මාසු ඛං අකනි පාපං යං ඛං පච්ඡා කතන්නපෙ.

පාරාවරියො, පාරාචරියනම් බ්‍රාහ්මණතෙම; පාපං, පාපය; ඛං, තෝ; මාඅකරි, නහම්ක්කරව්; යං, යම්බදුපාපයක්; කතං, කරනලදද; ඛං, තෝ; පච්ඡා, පසුව; තපෙ, තැවේන්නේයනියා; යං, යම්චනයක්; තදු, එකල්හි; අබ්‍රවී, කීද; ඉදං, මේ; ආචරිය වචො, ආචාර්‍යයාගේ බසි- ආචාර්‍යයා කී දෙයම්ය මට වූයේයප් කී.

299 යානි කරොති පුරිසො තානි පස්සති අත්තනි,
කල්‍යාණකාරී කල්‍යාණං පාපකාරී ච පාපකං,
යාදිසං වපතෙ බීජං තාදිසං හරතෙ ඵලනති.

පුරිසො, පුරුෂයා; යානි, යම් පාපකෙනකුත්; කරොති, කෙරෙල්ද; තානි, ඒපාපයන්; අත්තනි, තමාකෙරෙහි; පස්සති, දක්නේය; කල්‍යාණකාරි, දැනාදිවූ කල්‍යාණක්‍රියාකරන්නේ, කල්‍යාණං, කල්‍යාණයක්; පස්සති, දනී; පාපකාරීව, ඒපව්කරන පුරුෂයාද; පාපකං, ලාමකවූ අනිෂ්ටයක්ම; පස්සති, දනී, හේ ලොකෙහෙයින්සාධ්‍යයි, යාදිසං, යම්බදුවූ, බීජං, බිජුවටක්, වපතෙ, වපුරාද, තාදිසං, එබදුවූ, ඵලං, ඵලයක්, හරතෙ, ගෙනයන්නේයි- සාලිබීජරොපනය කෙළේ හේ සාලිබීජයහා සදෘශවූ සාලිඵල ප්‍රතිලාභය කෙරේද. කොද්‍රවාදින්ගේ ප්‍රතිලාභය නොකෙරේද එපරිද්දෙන් කුශල ක්‍රියාවේ ප්‍රයුක්තයා සත්පුරුෂයා එයට අනුරූප සවග්ග්‍රාදියෙහි උත්පත්තිය ප්‍රතිලාභයකොට චක්‍ෂුරාදිවිඤ්ඤාණයන්ට ඉෂ්ටවූ රූපාදි කල්‍යාණවස්තු ප්‍රතිලාභය කෙරෙයි ඉතරවූ අනිෂ්ට යෙක් නොලැබේ.

222 චුල්ලනන්දිය ජාතකයයි.

———o———

300 නමෙ නමන්තස්ස තපේ තපජ්ඣනං
නිබ්බානුකුබ්බිස්ස කරෙය්‍ය නිච්චං
නානත්තකාමස්ස කරෙය්‍ය අත්තං
අසම්භජන්තම්පි න සම්භජෙය්‍ය.

නමන්තස්ස, නමස්කාරකරන්තාහට; නමෙ, ප්‍රතිවඳනය කරන්තේය; තපජ්ඣතං, තමාසෙවිනතු; තපේ, සෙවිතේය; නිච්චං, තමාගේ උපත් කෘත්‍යයට, අනුකුබ්බිස්ස, අනුකෘත්‍ය කරන්නාහට හෙවත් තමාගේ කෘත්‍යප්‍රතිපාදනයෙහි ප්‍රයුක්තයහට, නිච්චං, ප්‍රතික්‍රියා, කරෙය්‍ය, කරන්තේය, අනත්තකාමස්ස, අනර්ථකාමීහට, අත්තං, අර්ථයක් හෙවත් වැඩක්, න කරෙය්‍ය, නොකරන්තේය, අසම්භජන්තම්පි, තමා නොසෙවිනමුදු, න සම්භජෙය්‍ය, නොසෙවිතේය.

301 චජේ චජන්තං වනථං න කයිරා
අපෙතචිත්තෙතන න සම්භජෙය්‍ය
චිජෙ ද්‍රුමං ඛීණඵලන්ති ඤත්වා
අඤ්ඤං සමෙක්ඛෙය්‍ය මහා හි ලොකොති.

චජන්තං, තමා හරණහු; වජේ, නොමේද හරණේය, වනථං, ඔහුකෙරෙහි තෘෂ්ණායයි කියනලද වනථය; න කයිරා, නොකරන්තේය; අපෙත චිත්තෙන, පහවූ චිත්තයෙන් හෙවත් විපරීත චිත්තයෙන්, න සම්භජෙය්‍ය, නොසෙවිතේය, එසේවැයි, ද්‍රුමං, වෘක්ෂය, ඛීණඵලං ඉති, ක්ෂීණවූ ඵලයයි, ඤත්වා, දැන, චිජෙ, විජයා, අඤ්ඤං, අනික් රුකක්, සමෙක්ඛෙය්‍ය, සොයා ගන්තේය, ලොකොති, ලොකය; මහාහි, මහත- අවශ්‍යයෙන් තොප කෙරෙහි සෙනහ පුරුෂයකු ලබන්නාවැදැයි කිව්.

223 සුමහත්තජාතකයයි.

---

302 යස්සෙතෙ චතුරෝ ධම්මා වානරින්ද යථා තව,
සච්චං ධම්මෝ ධිති චාගෝ දිට්ඨං සෝ අතිවත්තති.

වානරින්ද, වානරෙශ්වරය, සච්චං, වාක්සත්‍යයද, ධම්මෝ, පරීක්ෂාකරන ධර්මයද, ධිති, අකම්පවූ ධෛර්‍යයද, චාගෝ, තිස්ස ඕහත්‍යාගයද යන, එතෙ, මේ, චතුරෝ ධම්මා, ධර්මයෝ සතර දෙන, යථා තව, තව මෙන්, යස්ස, යම් පුද්ගලයක්හට විද්‍යමාන වෝද, සෝ, හේ පුරුෂයා, දිට්ඨං, සතුරා, අතිවත්තති, ඉක්මවයි.

303 යස්ස එතෙ න විජ්ජන්ති ගුණා පරමහද්දකා,
සච්චං ධම්මෝ ධිති චාගෝ දිඨං සෝ අතිවත්තති.

සච්චං, සත්‍යය; ධම්මෝ, ප්‍රඥාව, ධිති, ධෛර්‍යය, චාගෝ, ත්‍යාගයයන; එතෙ, මේ; පරමහද්දකා, විශෙෂයෙන් හද්‍රවූ, ගුණා, ගුණයෝ; යස්ස, යමක්හට; නවිජ්ජන්ති, නැත්තාහුද; සෝ, හේ කියනලද ගුණරහිත පුද්ගලයා; දිඨං, සතුරු; නාති වත්තති, ඉක්ම පැවැත්ත නොහේ.

224 කුම්භිලජාතකයයි.

---

304 අහඤ් මෙ පුරිසෝ දෙව සඛඛනිවෙස්ස ව්‍යාවටෝ,
තඤ්ච වෙකොපරධඤ්ඤි තඤ්ච තවං ඛන්ති මකුඤ්ඤසි.

දෙව, දෙවයෙනි; මේ, මාගේ; සඛඛනිවෙස්ස, සියලුකෘත්‍යයෙහි, ව්‍යාවටෝ, ව්‍යාවෘතවූ; පුරිසෝ, පුරුෂයෙක්; අහඤ්, ඇත; තඤ්ඤ ච, ඔහුගේද; එකෝ අපරාධෝ, එක් අපරාධයෙක්; අහඤ්, ඇත; තඤ්, ඒ අපරාධයෙහිලා; ඛං, නෝ; ඛන්ති, කුමක්නම්; මකුඤ්ඤසි, සිතයිද- මෙසේවූ අපරාධයට මෙනම් දඩයෙක් කටයුත්තේයයි සිතූද ඒ සිත උපන් දණ්ඩනය මෙහෙයාද යන අභිප්‍රායයි.

305 අම්හාකම්පඤ්ඤි පුරිසෝ එදිසෝ ඉධ විජ්ජති,
දුල්ලභෝ අඛගාසඵලතෙනා ඛන්තිරසාහාරුච්චිනි.

අම්හාකම්පි, අපගේ පවා; එදිසෝ, තොප කී පරිද්දෙන් බොහෝ ප්‍රයොජන ඇති මහාදෙශවත්වූ; පුරිසෝ, පුරුෂයෙක්; අත්ථි, ඇත; (හෙද දුරකනොවෙයි) ඉධ, මෙහැත්හිම; විජ්ජති, ඇත; මෙනනම සිටියේයයි සේයි; අඛගසම්පනෙනා, සියලු ගුණාඩ්‍යයෙන් අවිකලවූ පුරුෂයෝ; දුල්ලභෝ, දුර්ලභයහ (එසේ හෙයින් මෙබඳු සත්‍යා යෙහි); අස්මාකං, අපට; ඛන්ති, ක්ෂාන්ති; රුච්චති, අභිමතයයි- ලොකයෙහි සර්වතොභද්‍ර පුරුෂයෝ අරුමයහ එකදෙශයක් බොහෝ ගුණයෙහි නිමග්නවන හෙයින් බොහෝ ප්‍රයොජනාපෙක්ෂාවෙන් එක අපරාධයෙක් ක්ෂමාකරම්හ රාජෙඝවයීයෙහි සිටි අපවැත්නවුන් අපරාධ සහනය කරන කල තොපසේ වූවත් අපරාධ ක්ෂමාකළ ඔනා වේදයි කිව්ය.

225 ඛන්ත්‍යවණ්ණජාතකයයි.

---

306 කාලෙ නික්ඛමනා සාධු නාකාලෙ සාධු නික්ඛමෝ,
අකාලෙන හි ඡින්නමූල එක කම්පි බහූජනෝ
න කිඤ්චි අත්ථං පජොතෙති බංකසෙනාව කොසියං.

නික්ඛමනා, නිෂ්ක්‍රමනය නොහොත් පරාක්‍රමය; කාලෙ, සුදුසු ප්‍රයත්නකාලයෙහි; සාධු, හොඳතේය; අකාලෙ, නොකල්හි; නික්ඛමෝ; (තමාගේ නිවාසස්ථානයෙන්) නිෂ්ක්‍රමනය නොහොත් පරාක්‍රමය; න සාධු, ප්‍රශස්තනොවෙයි; අකාලෙන හි, නොකල්හි ම නොහි; නික්ඛම්ම, නික්ම නොහොත් වියර්‍යකොට; කිඤ්චි, කිසි; අත්ථං, අභිවෘධියක්; න පජොතෙති, බබලත්තේ නොවෙයි; (ප්‍රයොජනයක් නොවිදුනේයයි සේයි) එකකම්පි, ශුද්ධකළඹවූ පුරුෂයා; බහූජනෝ, බොහෝ ජනයෝ; කොසියං, බකමුහුණුවා නැසූ; බංකසෙනාව, කාකසෙනාව මෙන් හෙවත් අකාලඥව වාසස්ථානයෙන් නික්මුනු බකමුහුණුවා කාකසමූහයා වැද පිරිවරා මැරුවාක් මෙන් කල් නොහැඳින නික්මිනිද වියර්‍යකළද ඔහු බොහෝදෙනා එවකොට විනාශයට පමුණුවන්නාහුයයි සේයි.

307 ධීරෙ ච විධි විධානඤ්ඤූ පරෙසං විවරන්තගූ,
සඛාමිතෙතා වසී කත්වා කොසියොව සුඛී සියානි.

විධි, (පුරාතන පණ්ඩිතවරුන් විසින් කොට තබනලද ප්‍රකෘති) විධියගේ; විධානඤ්ඤූ, විධානදන්නාවූ නොහොත්; විධානඤ්ඤූ, සංවිධානක්‍රමය දන්නාවූ; පරෙසං, මෙරමාගේ; විවරන්තගූ, විවරයන්ට අනුව යන්නාවූ නොහොත් විවරය දන්නාවූ; ධීරෙ ච, ප්‍රාඥව නාහි; සඛාමිතෙතා, සියලු සතුරන්; වසී කත්වා, (තමාගේ) වසඟකොට; කොසියො ඉව, මේ බාලකොසිකයා කෙරෙන් පිටත් ප්‍රාඥකොසිකයා පරිද්දෙන්; සුඛී සියා, සුවපත්වූයේ වන්නේයි - ප්‍රඥවත්පුරුෂයා මේ කාලයෙහි නික්මිය යුත්තේය මේ කාලයෙහි වියර්‍යකටයුත්තේයයි පුරාතන ව්‍යවස්ථාක්‍රමයෙහි ප්‍රවීණව ගෙන සර්වඥතුරන්ගේ විනාශයට සුදුසු විවර දැන ත්‍රිසඞ්ඛ්‍යාත කාලයෙහි නික්ම වියර්‍යකොට කාකයන් ශ්‍රිමිඳිනය කොට සුවසේ ගිය කොසිකයා මෙන් උපායක්‍රමය නොවරදවා තමා සතුරන් මැඩ සුවසේ වාසය කරන්නේය යන අභිප්‍රායයි.

226 කොසියජාතකය නිමි.

308 සූරෙ සූරෙන සංගම්ම විකතනෙතා පහාරිනා
එහි නාග නිවතනස්සු කින්නු භීතො පලායසි
පස්සන්තු අඛගමගඛා මම තුය්හං ච විකතං.

සූරෙන, ශෞරගුණයෙන් යුක්තවූ; විකතනෙතන, වික්‍රමප්‍රකෘති ඇති; පහාරිනා, ප්‍රහාරදෘඩදෙන්නාවූ පුරුෂයා හා; සූරෙ, සූර පුරුෂයා; සංගම්ම, එකස්ථානයට ප්‍රාප්තව; (අන්‍යොන්‍ය ප්‍රහාරවිශයෙන් යුඩනොකොට කුමකටනම්යේද) නාග, ඇසනිය; එහි, නැහි ඒ; නිවත්තස්සු, නවතු; කින්නු, කුමටනම්, භීතො, භයප්‍රාප්තවූයෙහි; පලායසි, යයිද; මය්හං ච, මාගේද; තුය්හං ච, තාගේද; විකතං, ශෞර්‍යය; අඩහා, අහුරට ඇත්තෝද; මගඛා, මඟඛරට ඇත්තෝද; පස්සන්තු, බලත්වයි කියා- එතැන්හි විගුල රටිකක් බී මත්වූ අශුචියෙහි හොත් කුරුවැනියක් එතන යනා ඇතෙකු දැක මෙසේ කියා සටන් ඉල්වූ.

309 න තං පාදූ වධිස්සාමි න දනෙහාහි න සොණ්ඩියා.
මිල්ගෙන තං වධිස්සාමි පූති හඤ්ඤතු පූතිනාති,

තං, තා; පාදූ, පාදයෙන්; න වධිස්සාමි, නොමරම්; දනෙහාහි, (මාගේ පවිත්‍රවූ) දළසඟලෙනුත්; න වධිස්සාමි, නොමරම්; සොණ්ඩියා, සොඬිනුත්; න වධිස්සාමි, නොමරම්; වැලිකුමකින්දයන? මිල්ගෙන, අශුචි යන්ම; තං, තා; වධිස්සාමි, මරම්; පූතිනා, අශුචීන්; පූති, අශුචිය; හඤ්ඤතු, නසනු ලැබේවායි- මෙසේ කියා ඌ ඇඟට විස්පිණෙන්නියක් ගෙලා මරා ඇත් නැඟී ගියා.

227 ගුළුජානජාතකයයි.

---

310 තයො ගිරී අනතරං කාමයාමි
පචාලා කුරුයො කෙකකෙ ච,
තතුතතරිං බ්‍රාහ්මණ කාමයාමි
තිනිවජ මං බ්‍රාහ්මණ කාමජීතං.

බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; පචාලා, උත්තරපචාලයද; කුරුයෙ, කුරුරටද; කෙකකෙ ච, කෙකක නම් රටද යන; තයො ගිරී, මේ තුන්රාජ්‍යයන්ගේ; අනතරං, රාජධානිසඞ්ඛ්‍යාත අන්තරයද; කාමයාමි, ප්‍රාර්ථනා කෙරෙමි; තතුතතරිං, මා අනුභවකරමින් සිටි ඛාරාණසී රාජ්‍යයෙන් වඩා; කාමයාමි, අධිකයක් ප්‍රාර්ථනා කෙරෙමි; බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; කාම

කීතං, කාමයෙන් විනාශයට පමුණුවනලදැ; මං, මා; තිකිච්ඡ, චිකිත්සාකර.

311 කණ්හාහි දඪ්හ කරෙන්තිහෙකෙ
අමන්තඝ වච්ටඝ කරෙන්ති පණ්ඩිතා,
න කාමනීතඝ කරෙන්ති කෙචි
ඔඝන්තත්ථඝකතඝ හි කා තිකිච්ඡාති.

කණ්හාහි, කෘෂ්ණඝෂධීන් විසින්; දඪ්හ, දෘඪකරන ලද්දු හට; එකෙ, සමහරකෙනෙක්, කරොන්ති හි, (මන්ත්‍රොෂධාදීන්) චිකිත්සා කරන්නාහුමය; පණ්ඩිතා, (හුත චිකිත්සාවෙහි දක්ෂවූ) පඬිවරු; අමන්තඝ, යඝෂධාවිසින්; වච්ටඝ, මඩනාලද්දුහට; කරොන්ති, (බලික්‍රියාපරිත්‍රාණඝාකරණ මන්ත්‍රොෂධාදි) චිකිත්සා කරන්නාහුය; කෙචි, කිසිවෙක්; කාම, ඵඝුකාමතෙලඝකාමයෙන්; නීතඝ, හානියට පමුණුවනලද්දුහට; නකරොන්ති, (අසාධ්‍යයෙන්) චිකිත්සාවක් නොකරන්නේය; ඒ එසේමැයි; ඔඝන්තත්ථ සුතඝඝ, අතික්‍රාන්තවූ ශුකුලධර්ම්ම ඇත්තාහට හෙවත් කුශලක්‍රියාව දුරුකොට අකුශලධර්ම්මයෙහි පිහිටියාහුට; කා තිකිච්ඡා, චිකිත්සානම් කවරේද? මන්ත්‍රොෂධාදියෙන් යාපනයොවෙයි සේයි.

228 කාමනීඝානකඝඪි.

312 ගජඝහමෙඛෙහි හයඝහමාලිහි
රථූමිඝතෙහි සරඝිවඝඝහි
ථරුඝහඝාවච්ටදල්හපාකාරිහි
පරිවාරිතා තඝඝ සිලා සමන්තතො.

ගජඝහ, (මදජලධාරානිසෙකයෙන් රමණීය ගම්භීරකොච්චා දඝඩ්ඛඝාත ගජනාඇති) උත්තම හඝති නම්ඇති; මෙඛෙහි, මෙඝශ්‍රෙණින්ද; ඝඪඝහඝාමාලිහි, අග්‍රවූ චතුරතර තුරඬහමාලාවන් විසින්ද; සර, සර නමැති, අහිවඝඝහි, එළිඳාවන් ඇති, රථ, රථශ්‍රෙණි නමැති; ඌම්ජාතෙහි, තරඬහමාලාවන් විසින්ද; තරුඝහඝ, කඩුමිටි ඇත්තාවූ; ථාවච්ට, ඉතා පරිශුද්ධ ඝ කොට; දල්හපාකාරිහි, දෘඪප්‍රාකාරයෙහි ඝ ගොඩඝත් විසින්ද; සමන්තතො, හාත්පසින්; තඝඝසිලා, තක්ස්ලා නම් නගරතොමෝ; පරිවාරිතා, වටකරනු ලැබෙද්ද එසේම පිරිවැරුඝයි නිවි.

313 අභිඛ්වථා ච පතථා ච
විවිබවිනාදිතා ච දන්තිහි
චත්තතජ්ජ තුම්ලෝ ඝොසෝ
යථා විජ්ජුතා ජ්ලධරස්ස ගජ්ජතොති.

විවිධ, නානාප්‍රකාරයෙන්; විනදිතා, මහානාදකරන්නාවූ තෙපි හැමදෙන; දන්තිහි, උතුම ඔස්තීන් හා සමඟ; අභිඛ්වථ, දිවව්; පතථ, පනිව්; අජ්ජ, අදු; තුම්ලෝ, උධ්‍වතාවූ; ඝොසෝ, ඝොෂාවෙක්; චත්තතු, පවතිවා; ගජ්ජතෝ, ගජ්ජිනාකරන්නාවූ; ජලධරස්ස, මෙඝයාගේ මුඛයෙන්; යථාවිජ්ජුතා, විද්‍යුත්ඝාරය මෙන් දිවන්නා විඝාතුවර වටකරවයි කිව්.

229 පලාසිජාතකයයි.

314 ඛජ්ජපරිම්තං අනන්තපාරං
දුප්පසහං ඛංකෙහි සාගරම්ව
ගිරිම්ව අනිලෙන දුප්පසහෝ
දුප්පසහෝ අහම්ප්පතාදිසෙන.

ඛජ්ජ, රථයෙහි මයූරපාදයෙහි නාගනලද ඛව්ජ; අපරිම්තං, සඞ්ඛ්‍යාතික්‍රාන්තය; අනන්තපාරං, මාගේ සෙනාව කිසිත් අන්තයක් නැත්තාවූ පාරඇත්තේ හෙවත් කෙළවර නැත්තේ; ඛංකෙහි සාගරම්ව, කාකයා විසින් සාගරය මෙන් හෙවත් සමුද්‍රෝල්ලඞ්ඝනයෙහි අසක්‍යකාකයා මෙන්; දුප්පසහං, දුප්පසහය හෙවත් පරසතුරන් විසින් මැඩපිය නොහැක්කේ; අනිලෙන ගිරිම්ව, මාරුතයෙන් පර්වතයක් මෙන් හෙවත් පර්වතවලනයෙහි චාතය අයොග්‍යද එසේම; දුප්පසහෝ, මාගේ සෙනාව කිසිවක්හු විසින් විධ්වංසනය කොට නොහැක්කේය; අහං, මම; අජ්ජ, අදු; තාදිසෙන, තාක්‍රේවුවත් විසින්, දුප්පසහෝ, මැඩපිය නොහැක්කෙමියි බොධිසත්වයන් අටලු ගෙයි සිටියත් දැක කියා.

315 මා බාලියං විලපි නහිඤ්ඤ තාදිසෝ
විලය්හසෙ නහි ලභසෙ නිසෙධකං
ආසජ්ජසි ගජම්ව එකචාරිතං
සෝ තං පාදුනලම්ව පොථ්සිඤ්ඤතීති.

බාලියං, (තාගේ) බාලභාවය; මා විලපි, න යමක් කීය හෙවත් අනාත්මවෙදිව අහංකාර වචන ප්‍රකාශ කරන්නෙහි අඥානභාව

යෙන් හඬන්නෙහියයි සේසි; නාදියො, (අනන්‍යාබලවාහන ඇත් තෙමේ ආතමනකීනය කරන්නාවූ)නාගේවූ (ආත්ම දේහී) පුරුෂයෝ; නහි අසස, රාජ්‍යග්‍රහණයෙහි සම්ථියෝ නොවෙත්; විලස්හසෙ, හූ දෙක් රාග වෙෂ මොහාදි ක්ලෙශ පරිදූහයෙන් දඩිත්තුලැබෙයි; නි සෙධකං,මා බදුනිසෙධකයක්හූ; නහි ලභසෙ,නොලැබෙයි හෙවත් මාවලකන්ට සුදුස්සෝ නැතැයි සේයි; එකචාරිනං, මදගලිත එකචාරීවූ, ගජමීව, හස්තිරාජයක්හූ සමීපයට මෙන්; ආසජ්ජයි, එන්නෙහි; පාදූ, පාදයෙන් වූණිකළ; නළමීව, හූණනලක් මෙන්; සො, හෙතෙම්; තං, තා; පොථයිස්සති, පොථනය කොට වූණි කෙරේ.

230 දුතියපලාසිජානකයයි.

---

(8) අමවත කාසාවවග්ගියයි.

——— ०३( )३० ———

316 යථාපි නීතා පුරිසස්සුපාහනා
සුඛස්ස අත්ථාය දුඛං උදබ්බහෙ
සම්මාහිතත්තා තලසා පපීළිතා
තස්සෙව පාදෙ පුරිසස්ස ඛාදරෙ.

පුරිසස්ස, පුරුෂයහට; සුඛස්ස අත්‍ථාය, සුව පිණිස; යථාපි, යම්සේ; නීතා, ගන්නාලදු; උපාහනා, උපාහනයෝ; දුඛං, දුක්; උදබ්බහෙ, එලවද්ද; සම්ම, සම්‍යෙන්; අහිතත්තා, විශෙෂයෙන් නැවුනාවූ; තලසා, පාදයෙන්; පපීළිතා, පීඩිතවූවාහූ; තස්සෙව, හෙම්; පුරිසස්ස, පුරුෂයාගේ; පාදෙ, පාදයන්; ඛාදරෙ, කා වූණ කරන්නාහුය.

317 එවමෙව යො දුන්නුලිතො අනාරියො
තණ්හාය විජ්ජං ච සුතං ච මාදිය
තමෙව සො තන්ත සුතෙන ඛාදති
අනාරියො වුච්චති පාතුදූපමො ති.

එවමෙව; එපරිද්දෙන්; යො,යම්; දුක්කුලිතො, හීනකුලයෙහි උපන්නාවූ; අනාරියො, (ශ්‍රිඅපත්‍රදෙනින් දුරුවූ) අනාර්‍යාදූගලයා; තණ්හාකා, ආවාර්‍යයා කෙරෙන්; විජ්ජං ච, විද්‍යාස්ථානයන්ද; සුත ච, ශ්‍රුතයන්ද; ආදිය,ගෙන; තන්ත,එහි; සුතෙන, ශ්‍රුතයෙන්; සො,

හෙතෙව්; තමේව ඛාදති, එමකන්තේය; අනරියො, අනාය්‍යපුරුෂයා; දානදුපමො, උපාහනූපමයයි; වුත්තති, කියතුලැබේ- "තමහාක විප්පං ච" යනානැන ගාථාබඹින සුවඉ පිණිස හැඟයි.

231 උපාහනජාතකයයි.

318 එකච්චතිතොව අයමඤ්ඤො බාලො අපරිනායිකො,
නා හි ඛුජ්ජෙන වාමෙන හොති සඛාන්තු මරහසි.

අයං, මේ; අඤ්ඤො, අඑය; එක, ක්‍ෂුදකළාව; චිත්තිතොව, සිතනලදද හෙවත් මේ කුදුහා සමග පලාගිය මැනවැයි යනමේ අඑය තෙපිම සිතාගතුදැ; බාලො, මේකුද එයොවැඩ චිනමුත් ඥන චිරහයෙන් බාලය; අපරිනායිකො, සවිශක්තියෙන් යන්නට අයොහැහෙයින් අපරිනායකය; හොති, පිත්වතිය; වාමෙන, කුණාඵවූ ඇසපාදයන්ඇති; ඛුජ්ජෙන, පිටින්කුදුහා; සඛාන්තුං, සමාගම යට එළඹෙන්නට; නාහි අරහසි, සුදුස්සෙහි නොවේයි.

319 පුරිසූසභං මඤ්ඤමානා අහං ඛුජ්ජ මකාමයිං,
සොයං සංකුච්තිතො සෙති ජිනනාතන්ති යථා ථූණූති.

ඛුජ්ජං, කුදුපුරුෂයා. පුරිස, පුරුෂයන්ට, උසහං, ශ්‍රෙෂ්ඨයෙකැයි හෙවත් උතුමෙකැයි; මඤ්ඤමානා, සිතන්නාවූ; අහං, මම; ඛුජ්ජං, කුදු; අකාමයිං, කැමැතිවිමි; සො අයං, හේ මා කැමැති කුදු; ජිනනා, සිඳුනාලද; තන්ති, තන්ත්‍රුඇති; යථාථූණූ, වීණාදණ්ඩක් මෙන්; සංකුච්තිතො, සංකුච්තවූයේ හෙවත් ශීතයෙන් හැකුළුනේ; සෙති, හොනාලදී.

232 වීණාථූණ ජාතකයයි.

320 කාමං යහිං ඉච්ඡසි තෙන ගච්ඡ
විඛොසි මම්මම්හි චිනිණණකෙන
භතොසි භතෙනා ස වාදිතෙන
ලොලොව මවෙජ අනුබබ්ධානො.

කාමං, එකාහනෙයන්; යහිං, යම්තැනෙක්හි; ඉච්ඡසි, කැමැත්තෙහිද; තෙන, එහෙයින්; ගච්ඡ; නැඟි යා; මම්මම්හි, මම්ස්ථාන යෙහි; චිනිණණකෙන, මඬවූ හා ඔයෙන්; විඛො, විදුනාලද්දෙහි; ආසි, වී; මවෙජ, ඒනාහැයන; අනුබබ්මානො, අතුව දිවන්නාවූ; ලො

ලොව, චිනනාවූ තෝ; සවාදිතෙන, තෙරිච්ඡ සහිතවූ; හතෙන, ඛත කරණකොටගෙන; හතො, නටුගෙහි; ආසි, වී.

321 එවම්පි ලොකාමිසං ඔපතනෙනා
විහඤඤති චිතතවසානුවතති
සො හඤඤති සුතියඛානමජ්ඣෙ
මචඡානුගො සොරිව සුංසුමාරොති.

ලොකාමිසං, රූපාදිගෙහි ඇල්ම හෙතුකොටගෙන ලොකාමිසයයි කියනලද පඤ්චකාමයට; ඔපතනෙනා, අනුව දිවන්නාවූ; චිතතවසානුවතති, චිතතවසගව පවත්නාවූ පුද්ගලයා; එවම්පි, එපරිද්දෙන්ම; විහඤඤති, නස්නේය; සො, හෙතෙම; සුතිං, නැගෝය; සඛානං, යහළුවෝය යනමොවුන්ගේ; මජ්ඣෙ, මැද; මචඡානුගො, මත්සයයන් අනුවයන්නාවූ; සුංසුමාරො ඉව, සුංසුමාරයා මෙන්; හඤඤති, විනාශයට යන්නේයි.

233 වීකිණණජාතකයයි.

---

322 තථමෙව දුනි මනුර යං කාමො වයපගමා තයි,
සොයං අපපටිසඤඤිතො ඛර ජීනනංව රෙරුකං.

තයි, තා කෙරෙහි; යං, යම්බදුවූ; කාමෝ, (මාගේ)කාමයෙක්; වයපගමා, පහවීද, හෙවත් ධ්‍යානයෙන් විෂකම්භිතද ඒ ගුණවිශෙෂයා; ඉදුනි, දැන්; තථමෙව, තෝම; අකරු, කෙළෙහි; මා නොකැමැතිව කින්නරුව පස්සේ දිවන්නාවූ තා විසින්ම කෙලේ; ඛරු, කියන්පතින්; ජීනනං, කපනලද; රෙරුකං ඉව, ඇත්දළක් මෙන්; සො අයං, ඉහ මේඅපවිසින් ධ්‍යානයෙන් ඔබනලද කෙලෙසයන්; අප්පටිසන්ධිකො, ප්‍රතිසන්ධාන නොකොට හැකි වී හෙවත් කෙලෙසයන්ගේ පුනරුත්පත්තිය නොවන පරිද්දෙන් කෙළෙවිසි කිව්.

323 අතිවජා අතිලොභෙන අතිලොභමදෙන ච,
එවං හායති අඤඤමා අහංව අසිතා භුයාති.

අතිවජා, ඒ ඒ වස්තුවෙහි ඉච්ඡාකාරන නැනැත්තේ, අතිලොභෙන, අධිකලොභයෙන්ද; අතිලොභමදෙන ච, ප්‍රාරූඹමද උපදවන හෙයින් අතිලොභසඞ්ඛ්‍යාතවූ මදයෙන්ද; අසිතාහුයා, අසිතාහු

නම් රාජකන්‍යාව කෙරෙන් පිරිහුනු; අහං ඉව, මම පරිද්දෙන්; අත්ත මහා, අභිලාෂිතාඒයෙන්; එවං, මෙසේ; හායති, පිරිහෙන්නේයි.

234 අසිනාභු ජාතකයයි.

324 සුඛා ඝරා වච්ඡ නාඛ සහිරඤ්ඤා සභොජනා,
යඤ්ච භුඤ්ජා ච පිවා ච සයේයාථ අනුස්සුකෝ.

වච්ඡනඛ, වච්ඡනඛය; භුඤ්ජා ච, මධුරආහාර අනුභවකෙරවද; පිවා ච, මධුරපානයත් බීද; යත්ථ, යම්අලඬකෘත ශ්‍රියහතෙක්හි; අනුස්සුකෝ, උත්කන්ඨාරහිතවූයේ; සයෙයාථ, හෝනෙහිද එසේහෙයින්; සහිරඤ්ඤා, හිරණ්‍යසහිතවූද; සභොජනා, භොජන සහිතවූද; ඝරා, ගෘහයෝ; සුඛා, සුවයයි ගෘහවර්ණනා කලෝ.

325 ඝරානානිහමාගම්ම ඝරා නා හඤ්ඤතෝ මුසා
ඝරා නා දින්නාදණ්ඩිස්ස පරෙසං අභූතබ්භිතෝ,
එවං ජීද්දං දුරභිභවං යොා ඝරං පවිපජ්ජති.

අනිහමානඤ්ච, කෘෂිගොරක්ෂ්‍යා ව්‍යාපාරයෙහි උත්සාහවත්නොවන්නාහට; ඝරා, ගෘහයෝද; න, නැත; (ගෘහවාශය නොපිහිටන්නේය) මුසා, මෘෂාද; හඤ්ඤතෝ, (ක්ෂෙත්‍රවිසතු හිරණ්‍යභණ්ඩාදින්පිණිස) බණින්නාහට; ඝරා, ගෘහයෝ; න, නොවන්නාහ; නාදින්නාදණ්ඩිස්ස, නොගත්නාලද දණ්ඩිඇති; පරෙසං, මෙරමාහට; අභූතබ්භිතෝ, ප්‍රහාරදුනාදි දණ්ඩිනය නොකරන්නාහට; ඝරා, ගෘහයෝ; න, නොවන්නාහුයි-යමෙක් දූසකම්මිකාරදින්ට අපරාධානුරූපව වධබන්ධන ඡේදන තාඩනවසයෙන් පීඩාවක් කටහේ නම් ගෘහවාශයෙහි සක්‍යත නොඑසේවිනම් අයෝග්‍යයයි; එවං, මෙකී ප්‍රකාරදෙන්; ජීද්දං, ජීදුකල්හි හෙවත් මෙකී වියදීවන්වීමාදිය නොකිරීමෙන් සිදුරුව පරිහානියට ගියකල්හි; දුරභිභවං, දුරාභවවූ; ඝරං, ගිහිගෙට; යොා, කවරනම් පුරුෂයෙක්; පවිපජ්ජති, පැමිනේද? නොපැමිනෙන්නේයයි සේයි.

235 වච්ඡනඛජාතකයයි.

326 භද්දකෝ වතයං පක්ඛි වීජෝ කුමුදසන්ථතෝ,
උපසොභති පඤ්ඤාහි මඤ්ඤමන්ධේව සක්‍යාති.

කුමුදසන්ථතෝ, හෙලැඹිලපෙන්තක්වැතිවූ; වීජෝ, වීජඝඩ්ඛා

තවු; අයං පකතී, මේ පැහැයියා; භද්‍රකොචිත, ඉතා භද්‍රයි; උපසමෙන හී, සංසුන්තාවු, පකෘතිහි, පැහැයෙන්; මැදුම්න්දෙව, මැදුම්කැයක් හුමෙන්; කිරියති, සිතයි.

327 නාසස සීලං විජානාථ අනඤ්ඤාය පසංසථ,
අමෙඛ විජෙ නා පාලෙති තෙන පකෙඛ නා එඳුතිති.

අසස, මොහුගේ; සීලං, ආචාරශීලයක්; න විජානාථ, නොදනුව; අනඤ්ඤාය, නොදන, පසංසථ, ප්‍රසංසානාරව; අමෙඛ, අප කැමදෙන; විජෙ, මේ බකසඋකුණපක්ෂියා; න පාලෙති, රකිතේනොවෙයි; හෙවත් අපව උපද්‍රවයක් නොවුවමැනවැයි රකිතේ නොවෙයි අපකන්නට රකිතේය; තෙන, එසේහෙයින්; පකෙඛ, පක්ෂයන්, න එඳුති, නොසලා.

236 බ ක ජා ත ක ය යි.

---

328 කොනුඛො භාවා හෙතු එතෘවිව ඉධ පුග්ගලෙ,
අතිව හදයං නිඛිතති චිත්තං චාපි පසීදති.

භගවා, භාග්‍යවත්නි; ඉධ, මේ ලොකයෙහි; එකවේ පුග්ගලෙ, සම්භර පුද්ගලයක්හු කෙරෙහි; හදයං, හෘදය; අතිව, අතිශයින්ම; නිඛ්බායති, නිවෙන්නේය- සිසිරවාරිහරිත ඝවඝනඝෙන් මසනකාභිශෙකයක් මෙන් නිර්වාපනයට යන්නේය; චිත්තංව, චිත්තයද; පසීදති, දැහැමිතුගෙන් පහදනේය; ප්‍රේමවශයෙන් ආලෙන් නේයයිසේයි, කොනුඛො හෙතු, හේ කවරනම් හෙතුවෙක් දැයි සවිඤයන් විවාලෝ.

329 පුබෙබව සහනිවාසෙන පච්චුපනෘභිතෙන වා,
එවං තං ජායති පෙමං උපලංව යථොදකෙති.

පුබෙබ, පූර්ජාතියෙහි, සහනිවාසෙන වා, පුනුත්‍රාතඃසංසෙවා ඒවශයෙන් ඒ ඒ ස්ථානයෙහි සහවාසයෙන්වේයි, පච්චුපනෘන, වර්තමානභවයෙහි කල; භිතෙන වා, භිතයෙන් වේවයි; උදකෙ, දියෙහි උත්පලකුමුදාදිවූ ජලජවූ යම් කුසුමයෙක්; යථා, යම්සේද? එවං, එපරිද්දෙන්; තං, ඒ; පෙමං, ප්‍රේමය; සම්දෙකාරණයෙන් සම්භව වනහෙයින්; ජායති, හටගනී- "උපපලංව" යනතැන "උපප

ලංවා''යි නී නියායි, හේ වා ශබ්දය සමුච්චයෙහි වැටේ එසේගෙයින් ''කුමුදං වා පදුමං වා කමලං වා''යි අවිගතයුතු.

237 ඤාතෙනජානකයයි.

330 ඉච්ඡ එකපදං තාත අනෙකඤ්ඤපදයුතිතං,
නිච් සඞ්ඛාඤ්කං බ්‍රූහි යෙනාජ්ජේ සාවයාමසෙ.

ඉච්ඡ, ආරාධනාකරම් නොහොත් විචාරම්; තාත, පියාණෙනි; යෙන, යම්කිසි පදයකින්; අජ්ජේ, අහිවඩින්; සාවයාමසෙ, අසමෝද එසේවූ; අනෙක, නොයෙක්; අඤ්ඤපදසිතං, කාරණාපදාශ්‍රිතවූ; සඞ්ඛාඤ්කං, ඛොඤ්වූ පදයන් සඞ්ග්‍රහකොට සිටි; නිච්, නිසි; එකපදං, (කාරණොපසංහිතවූ) එක්පදයක්; බ්‍රූහි, කියා- ''ඉඞ්ඝ'' යන නිපාත වොදනාරාධනා දෙක්හි වැටේ.

331 දුක්ඛියෙකපදං තාත අනෙකඤ්ඤපදයුතිතං
තව සීලෙන සංයුතතං ඛන්තියා උපපාදිතං
අලං මිත්තෙන සුඛාපෙතුං අමිත්තානං දුඛායචාති.

තාත, පුත්‍රය; දුක්ඛියං, දුඃඛාවයයි නියතලද හෙවත් අවී ප්‍රවේශයෙහි ප්‍රවීණයාගේ ප්‍රඥාසම්ප්‍රයුක්ත විඥ්ඤඞ්ඛ්‍යාත; එකපදං, එකපදය; අනෙක, බොහෝවූ; අඤ්ඤපදයුතිතං, කාරණා පදාශ්‍රිතය; තව, හෙද; සීලෙන, ශීලයෙන්; සංයුතතං, යුක්තවූයේ; ඛන්තියා, අධිවාසනක්ෂාන්තියෙන්; උපපාදිතං, සපයන ලද්දේ; මිත්තෙන, මිත්‍රයන්; සුඛාපෙතුං, සුවපත්කරන්නට; අමිත්තානං, සතුරන්; දුඛායච, දුක්පත්කරන්නට; අලං, පමණ වන්නේයි.

238 එකපදජානකයයි.

332 ආසීවිසං මං සතතං පවිඤං කුමිණාමුඛං,
රුච්චතෙ හරිතා මාතා යං මං ඛාදන්ති මච්ඡකා.

හරිතා මාතා, නීලමැඩිය මව් කොට ඇත්තව; කුමිණාමුඛං, කෙමෙණ මුඛයට; පවිඤං, ප්‍රවිෂ්ටවූ; මං, මා; ආසීවිසං සත්තං, ආශීවිෂ සමානවූ; යං, යම්බඳුවූ; මං, මා; මච්ඡකා, මත්ස්‍යයෝ; ඛාදන්ති, කද්ද; (හේ තට) රුච්චති, අභිමතයි.

333 විලුම්පනෙව පුරිසො යාවස්ස උපකප්පති,
යදූ අඤ්ඤෙ විලුම්පන්ති සො විලුම්පතා විලුම්පතීති.

යාව, යම්තාක්; අස්ස, මෝහට; උපකප්පති, එඤ්ඣයී සමඩියද ඒතාක්; පුරිසො, පුරුෂතෙම; විලුම්පතෙව, මෙරමා පහරණ්ම ය; යදූ, යම්කලෙක්හි; අඤ්ඤෙ, සෙස්සෝ; (එඤ්ඣයීයෙති සිට)විලුම්පන්ති,පහරිද්ද; සො විලුම්පතා,ඒ දුබලඅවස්ථාවෙන් සිට අනුන් පැහැර නොගේක්පරිද්දෙන් බොහෝදෙනාට පිඩාකළ දුෂ්ටයා; විලුම්පති, පහරණාලැබේ-යමෙක් ප්‍රබලයෙම්යි බොහෝදෙනාට හිංසාකළානම් ඌ අතින් හිංසාලද බොහෝදෙනා දුබලවගෙන නැවත තමන් ඒඅයෙහිදී ඒ හිංසකයාට ප්‍රතිහිංසා කරන්නාහුයයි සේසි.

239 භාරිනජාතකයයි.

---

334 සඞ්ඛා ජනො හිංසිතො පිඩහලෙන
තසම්ං මනෙ පඞ්ඣයා වෙදයන්ති
පියො නු තෙ ආසි අකණ්හනෙත්තා
කස්මා තුවං රොදසි වාරපාල.

පිඩහලෙන, පිඩහලනම් රජුවිසින්; සඞ්ඛා, සියලු; ජනො, ජනතෙම, හිංසිතො; දඩගැනීම්ආදී නොයෙක් අධර්ම්ම ප්‍රවෘත්තින් පීඩිතය; තස්මිං, ඔහු; මනෙ, මළකල්හි; පඞ්ඣයා, ප්‍රීතින්; වෙදයන්ති, විඳින් හෙවත් ඔහු මළහෙයින් බොහෝදෙන සතුටුවෙති; වාරපාල, වාරරක්ෂාවෙහි ප්‍රයුක්තය; අකණ්හනෙත්තා, නිල් නොවූ ඇස්ඇති හෙවත් පිඟුවූ ඇස්ඇති හේරජ; තෙ,නට;පියොත්ථ, ප්‍රියවූයේ; ආසි, වීද; තුවං, තෝ; කස්මා, කුමක්හෙයින්නම්; රොදසි, හඬසිද.

335 න මෙ පියො ආසි අකණ්හ නෙත්තා
භායාමි.පච්චා ගමනාය තස්ස
ඉතො ගතො හිංසෙය්‍ය මච්චුරාජං
සො හිංසිතො ආතයෙ සුත ඉධාති.

අකණ්හ නෙත්තා, පිඩහලාක්ෂියා; මෙ, මට; පියො, ප්‍රියවූයේ; න ආසි, නොවී; තස්ස, ඔහුගේ; පච්චාගමනාය, ප්‍රත්‍යා ගමනයට; භායාමි, බමි; ඉතො, මෙයින් මිය; ගතො, ගියේ; මච්චුරාජං, මෘත්‍යු

රජයා; හිංසෙය්‍ය, හිංසනායකෙලේවිනම්; සෝ, හේ මාරයා; කිංසි නො, පීඩිනවූයේ; පුන, නැවත; ඉධ, මෙහි; ආනඥ, එවන්නෙහි- ලාකෙරෙහි සෙනහයකින් සඬන්නෙම් නොවේම් මොබදි බොහෝදෙනාට හිංසාකොට පුරුදුවූයේ ඔබදි මෘත්‍යුරාජයාට හිංසාවක් කෙලේ විනම් හේ හිංසාව විදපියා මී විසියදුනමනා එකෙක් නොවේයි කියා මු මිනිස්ලොව ලාපියවයි කියා එවිනම් නැවත දුක්විඳිනා චතුම්හයි එඹත් දුකට හඬම්යි කී.

240 මහාපිඩහලජාතකයයි.

(9) නවවන උපාහනවගීයයි.

00

336 සිගාලෝ මානඤ්ඩෝ පරිවාරෙන අත්‍ථිකෝ,
පාපුනි මහතිං භූමිං රාජාසි සඬ්ඛදූසීනං.

සිගාලෝ, ශෘගාලයා; මානඤ්ඩෝ, (පරිවාරනිසා) මානයෙන් සනඬ්ධවූයේ; පරිවාරෙන, (තවද අධික) පරිවාරයෙන්; අත්‍ථිකෝ, අර්‍ථිවූයේ; මහතිං, මහත්වූ; භූමිං, සම්පත්භූමියකට; පාපුණි, පැමිණියේ; සඬ්ඛදූසීනං, සියලු දළඹැනි සතුන්ට; රාජා ආසි, රජවී.

337 එවමෙවං මනුස්සෙසු යෝ හොති පරිවාරවා,
සෝ හි තත්‍ථ මහා හොති සිගාලෝ විය දූසීනන්ති.

එවමේවං, එපරිද්දෙන්; මනුස්සෙසු, මනුෂ්‍යයන් අතුරෙහි; යෝ, යමෙක්; පරිවාරවා, පරිවාර ඇත්තේ; හොති, වේද; සෝහි, ඒ චනාහි; දූසීනං, දූසීන්ට රජවූ; සිගාලෝ විය, ශෘගාලයා පරිද්දෙන්; තත්‍ථ, එහිලා; මහා, මහත්වූයේ; හොති, වන්නේයි- යමෙක් ශෘගාලයාපරිද්දෙන් ලද පරිවාරයක් නිසාඅනාතමඤ්ඤවඅධිකයට පැමිනියේවිනම් හේ විනාශයට පැමිනෙන්නේය යන අභිප්‍රායයි.

241 සඛදූසීජාතකයයි.

338 බාලෝ එතායං සුනඛෝ යෝ චරන්තං න ඛාදති,
බන්ධනාව පමුච්චෙය්‍ය අසිතොව ඝරං වජේ.

බාලෝ, බාලවූ; යෝ සුනඛෝ, යම් බල්ලෙක්; අයං, මේ; චරන්තං, චරපට; වත, එකාන්තයෙන්; න ඛාදති, නොකයිද; බන්ධනා,

බන්ධනයෙන්; පමුඤ්චෙය්‍ය, මිදුනේද; අසිනොව, බඩපුරාකෑයේද, ඝරං, ගෙට; වජේ, යන්නේය- මේ ඥානපොතකයා අසනයෙන් සනසඋපිතවූයේද අවසාමින බන්ධනඇත්තේද නොපලා ගෙටම නැඟි එවසිකියා තුෂ්ටවූ.

339 අසිතමෙම මනස්මිං මෙ අථෝ මෙ හදයෙ කතං,
කාලංව පතිකඞ්ඛාමි යාව සස්සුපතූ ජනොනි.

මේ, මාගේ; මනසම්ං, සිත්හි; මේ; මාවසින්; අසිතං, (තොප ගේ කථාව) තබනලද; අථෝ, නැවත; මෙ, මාගේ; හදයෙ, හෘදයෙහි; කතං, (තොපගේ කථාව) කරනලද; කාලච, නැඟියන්ට සුදුසුකාලයක්; පතිකඞ්ඛාමි, ප්‍රතිකාංක්ෂාකෙරෙමි; යාව, යම්තාක්; ජනොා, ජනතෙමේ; පස්සුපතු, නිද්‍රාපගතවේවා- තොප නියනකථා සිතනබා නැඟියනකලක් සොයන්නෙම් මහජනයා නිදනතුරු හුන්නෙම්සිනී.

242 ෂූනඛජාතකය සි.

---

340 සත්තතන්තිං සුමධුරං රාමණෙය්‍යං අවාචයිං,
සො මං රඩහාම්හි අවෙහෙති සරණමෙව හොහි කොසිය.

සත්තතන්තිං, සප්තතන්ත්‍රියක්ඇති; සුමධුරං, විශෙෂයෙන් මධුරවූ; රාමණෙය්‍යං, රමණීයවූ හෙවත් ශබ්දරාගීන් විසින් අභිරමණය කරන්නට සුදුසුවූ වීණාව; අවාචයිං, මූර්ජනානබා ගානාප්‍රකාරය කීම් හෙවත් වීණාශිල්පය ඉගැන්වීමි; සො, හේ මාගේ ශිෂ්‍යයා; මං, මා; රඩහම්හි, රඩහායෙහි; අවෙහෙති, (තමා හා වාදයට) කැඳවයි; කොසිය, කොසිය ගොත්‍රය; මෙ, මට; සරණං, ප්‍රතිසරණ; හොහි, වේවා- මට මෙනැන්හි පිළිසරණවේවා.

341 අහං තං සරණං සම්ම අහමාචරිය පූජකො,
න තං ජඩිස්සති සිස්සො සිස්සමාචරියපෙස්සසිති.

සම්ම, සබඳ; අහං, මම; සරණං, සරණව; තං, තා; (රක්ෂාකෙරෙමි) අහං, මම; ආචරිය, ආචාර්‍යවරුන් කෙරෙහි; පූජකො, පූජ්‍යයෙමි නොහොත්; ආචරියපූජකො, ආචාර්‍යවරුන් විසින් පූජ්‍යයෙමි; එසේහෙයින්, තා දනවන ශක්තිඇතියෙමියි සේසි; සිස්සො, ශිෂ්‍යයා; තං, තා; න ජඩිස්සති, නොපරදවා; ආචරිය, ආචාර්‍යය; සිස්සං, ශිෂ්‍යයා; පෙස්සසි,(තොප)පරදවන්නෙහි- ආචාරීන් විණාඩාද

ඉගැන්වූ තොපගේ ශිෂ්‍යයා පරදවාගත නොහෙයි තොපි ශිෂ්‍යයා පරදවයි ශක්‍රයා ගුත්තිලගාන්ධර්වයාට කී.

243 ගුත්තිලජාතකයයි.

342 යං පස්සති න තං ඉච්ඡති
යඤ්ච න පස්සති තං කිර ඉච්ඡති
මඤ්ඤම් චිරං චරිස්සති
න හි තං ලච්ඡති යං සෝ ඉච්ඡති.

යං, යමක්; පස්සති, දනීද; තං, ඒ; න ඉච්ඡති, නොකැමතිය; යඤ්ච, යම්ක්; නපස්සති, නොදනීද; තං කිර, හේවනාහි; ඉච්ඡති, කැමතිය; චිරං, බොහෝකලක්; චරිස්සති, ඇවිදිනේයයි; මඤ්ඤම්, සිතම් හෙවත් ජලයෙන් විනිර්මුක්තවූ යම් ගඩගාවක් සොයන්නාවූ මේ පරිව්‍රාජකයා බොහෝකලක් ඇවිදිනේයයි සිතම් නොහොත් යම්සේ ජලයෙන් විනිර්මුක්තවූ ගඩගාවක් සොයා ඇවිදිනේද එපරිද්දෙන් රූපාදිධර්මයෙන් විනිර්මුක්ත ආත්මයකු දු අන්වේෂණය කරන්නේ සංසාරයෙහි පරිභ්‍රමණය කරන්නේයයි සිතම්, සෝ, හෙතෙම; යං, යම්ජලරහිත ගඩගාවක් කැමැතිද; තං, හේ; න හි ලච්ඡති, නොමලබන්නේයි.

343 යං ලභති න තේන තුස්සති
යං යං පත්ථේති ලද්ධුං ඛිලේති
ඉච්ඡා හි අනන්තගෝචරා
විනිච්ඡාතං නමෝ කරෝම්සේති.

යං, යම්ක්; ලභති, ලැබේද; තේන, හේලද විසුයෙන්; නතුස්සති, තුෂ්ටනොවේයි; ලද්ධුං, ලබන්නට හෙවත් අලබධවිසුප්‍රතිලාභය ට; පත්ථේති, ප්‍රාර්ථනාකෙරෙයි; යං යං ඛිලේති, යම්ක් යම්ක් ප්‍රාර්ථනා කොට ලදද ඒ ඒ ප්‍රාර්ථිතවිසුදු ලදිමින් කවරනම් ප්‍රයෝජන යෙක්දයි ප්‍රාප්තවිසුවට අවිශුකෙරෙයි එසේමැයි, ඉච්ඡාහි, තෘෂ්ණා නම්; අනන්තගෝචරා, මහත්වූදුනික්‍රාන්තවූ රූපාදීන් ආලම්බනය කොටඇත්තියි; විනිච්ඡාතං, විගතවූ තෘෂ්ණාඇත්තවුන්ට හෙවත් මානීඤ්ඡනයෙන් ඤ්‍යකරනලද තෘෂ්ණාඇති බුඩාදීන්ට; නමෝ, නමස්කාර, කරෝම්සෙ, කරමු.

244 විනිච්ඡාජාතකයයි.

344 කාලෝ ඝසති භූතානි සබ්බාකාරෙන සහත්තනා
යෝ ච කාලඝසෝ භූතෝ ඝහූතපචනිං පචී.

කාලෝ, පුබ්බාහ්න අපරාහ්නාදිකාලය; අත්තනා සහ, තම්බා සම්භ; සබ්බානි, සියලු; භූතානි, සත්ත්වයන්; ඝසති, කන්නේය; යෝ ච, යම්බදුවූ; කාලඝසෝ, කාලය කැවාවූ; භූතෝ, සත්ත්වයෙක් ඇද්ද; නොහොත් "කාලඝසෝ භූතෝ" යි තියා ලද යම් කිණාශ්‍රවයෙක් ඇද්ද; සෝ, ඉහතෙම; භූතපචනිං, තෘෂ්ණාව; පචී, පිසී-මේහිලා කාලය සත්ත්වයාගේ මාංසලූචනය කොට නොකන්නේය ආයුස්සංඛාරාදීන්ගේ විනාශය කොට යොවනය මඩන හෙයින් කාලඝතෙමේ සත්ත්වයන් හක්ෂණය කරන්නේ නම් සුබ්බාහ්නකාලය තෙම පෙරැළි අපරාහ්නයයි කියාද අපරාහ්නය තෙම පෙරැළි රාත්‍රියයි කියාද මේසේ ව්‍යවහාරය ඇතහෙයින් තෙමේ තම්බාකන්නානම්දුවේයි, කිණාශ්‍රවද ආයුෂ්මාගීන්හට එම්බැත්කාලයෙහි ප්‍රතිසන්ධිය කොට සිටි හෙයින් කාලඝසනම්වේයි, එසේකාලඝසනම්වූ මහාකිණාශ්‍රවයා සත්ත්වයන් අපායභූමියෙහි උපදවන්නුයි භූතපචනි නම්වූද තෘෂ්ණාව තම්බාගේ මාගීඥා නමැති චක්ෂුයෙන් දැකියයි ඇති අභිප්‍රායයි.

345 බහූනි නරසීසානි ලොමසානි බ්‍රහානි ච,
ගීවාසු පටිමුක්කානි සොච් දෙවේඝ කණ්ණවානි.

ලොමසානි, රොම ඇති; බ්‍රහානි, මහත්වූ; බහූනි, බොහෝවූ; නර, මනුෂ්‍යයන්ගේ; සීසානි, ශීර්ෂයෝ දක්නාලැබෙත් ඔහුදැ; ගීවාසු, ග්‍රීවයෙහිදැ; පටිමුක්කානි, බහාලනලදහුය හෙවත් කරපිට තබනලදහුය ගත්නාලද්දේ නොවෙති අතින් ගත්නාලද තාල ඵලයා තොපගේ ඉසහා වෙනසක් නැතැයි සේයි; එසේ, මේහිලා; කණ්ණවා, ප්‍රශ්‍රවත්හු; සොච්දෙව, සම්භරකෙනෙකි නොහොත්; කණ්ණවා, කණ්ඨිද්‍රාඇත්තෝ සම්භරකෙනෙකි, සම්භයෙහි බවමුත් ප්‍රශ්‍රවවයයි සේයි.

245 මූලපරියාය ජාතකයයි.

---

346 හන්ත්වා ඡිත්වා වධිත්වා ච දෙති දූනං අසඤ්ඤතෝ,
එදිසං භත්තං භුඤ්ජමානෝ ඝපාපෙන උපලිප්පති.

අසඤ්ඤතෝ, (කායවාරාදීන්) සඤ්ඤතයොවූ පුරුෂයා; හන්ත්වා, ප්‍රහාරයෙන්; ඡිත්වා, පීඩාකොට; වධිත්වා, මරා; දූනං, දූනයා; දෙති, දේද;

එදිසං,එබදුවූ; භන්තා,බත; භුජමානො,අනුභවකරත්නාවූ; සො,ඒ (ශ්‍රමණ); පාපෙන, පාපයෙන්; උපලිපති, යෙදේ- දුශ්ශීලයාගේ ආහාරය අනුභවකරන්නේ තෙමේද දුශ්ශීලනම්වේ.

347 පුත්තදාරම්පි චෙ භන්තා දෙති දූනං අසඤ්ඤතො,
භුජමානොපි සපඤ්ඤෙසු න පාපෙන උපලිපතීති.

අසඤ්ඤතො, දුස්සීලයා; චෙ, ඉදින්; පුත්තදාරම්පි, පුත්‍රදාරයන්ද; භන්තා, මරා; දූනං, උන්ගේ මස්; දෙති, දෙන්නේද; සපඤ්ඤෙසු, අපෙක්ෂා කෙරෙන්නිමෙත්‍රි ගුණාඩ්‍යයෙන් අවිකලවූ ප්‍රාඥයා වනාහි; භුජමානොපි, දුශ්ශීලයා දුන් ධර්ම්ම අනුභවකරන්නේ; පාපෙන, ඒ දෞශ්ශීල්‍යයෙන් යුක්තවූ දුරුකයාගේ පාපයෙන්; න උපලිපති, මිශ්‍රනොවේ.

246 නෙලොවාදජාතකයයි.

---

348 අඩා පාදඤ්ලි සඛෙබ පඤ්ඤය අතිරොචති,
තථා හි ඔඩා භජති උත්තරිං නූන පඤ්ඤති.

පාදඤ්ලි, පාදඤ්ලිනම් රාජකුමාරයෝ; අඩා, එකාන්තයෙන්; සඛෙබ, සියලු අප හැමදෙනා; පඤ්ඤය, ප්‍රඥයෙන්; අතිරොචති, අධිකව බබළයි; තථා හි, එසේමැයි; ඔඩං භජති, තොල්බිඳූ; නූන, එකාන්තයෙන්; උත්තරිං, මත්තෙහි අන්‍යකාරණයෙක්; පඤ්ඤති, බලා.

349 නායං ධම්මං අධම්මිං වා අඤ්ඤතඤ්ං ච බුජ්ඣති,
අඤ්ඤත්‍ර ඔඤ්ඤිබ්භොගා නායං ජානාති කිඤ්චනන්ති.

අයං, මේ පාදඤ්ලිනම් කුමාරයා; ධම්මං, ධර්ම්මයද; අධම්මං වා, අධර්ම්මයද; අත්ථං, අර්ථයද; අනත්ථං ච, අනර්ථයද; න බුජ්ඣති, නොදනී; ඔඤ්ඤිබ්භොගා, තොල්බිඳුමෙන්; අඤ්ඤත්‍ර, පිටත්; කිඤ්චනං, කිසිවක්; අයං, මේ; න ජානාති, නොදනී- මූ දන්නේ ඔඩභජනය මය අනික් කිසිදෙයක් දන්නේ නොවෙයි සේයි.

247 පාදඤ්ලිජාතකයයි.

---

350 සඛෙබහි නිංසුකො දීඝො නිවෙණ විච්ඡිනිවජ්ජථ,
නහි සඛෙඛසු ඨානෙසු සාරථි පරිසුවජ්ජිතො.

සඛෙබහි, නොප හැමදෙනාවිසින්; නිංසුකො, නිංසුකවෘක්ෂය; දීඝො, දක්නාලද; එථ, මෙහිලා; නිච, කුමකටනම්; විච්ඡිනිවජ්ජථ,

ඤංකාකරව්ද? සඛෙඛ්‍ය ඨානෙසු, සිඤ්ඣ ඨානයෙහි; සාරථි. රථං චාඤ්ඤය; නහි පරිප්පවජ්ජි තො, තොප විසින් නොමවිචාරනලදි.

351 එවං සඛෙඛහි කුණෙහි යෙසං ධම්මා අජානිතා,
තෙ වේ ධම්මස්ස කඞ්ඛන්ති නිංසුකස්මිංව භාතරොති.

එවං, එපරිද්දෙන්; සඛෙඛහි, සියලු; කුණෙහි, විදඤ්ඤා ඤුන ඉයන්; යෙසං, යම්කෙනෙකුට; ධම්මා ඇපඤ්ඤායතනාදීසං ඛඤාතවූ ධර්මයෝ; අජානිතා, නොදන්නාලදහුද; තෙ, ඔහු; වෙ, එකාන්තයෙන්; නිංසුකස්මිං, නිංසුකවාක්‍යයෙහි කාංක්‍ෂාඉපදවූ; භාතරොව, සතරබැගත් පරිද්දෙන්; ධම්මස්ස, එනියතලද ධර්මයන් කෙරෙහි; කඞ්ඛන්ති, කාංක්‍ෂාකෙරෙන්.

248 කිංසුකොපම ජාතකයයි.

---

352 එකපුත්තකො භවිස්සසි
භව නො හෙස්සසි ඉස්සරො කුලෙ,
ඔරොහ දුමඝමා සාලක
එහි දුනි ඝරකං වපෙමසෙ.

සාලක, සාලකය; තුවෙ, තෝද; එකපුත්තකො, එකම පුත්‍රයා යෙහි; භවිස්සසි, වී; නො, අපගේ; කුලෙ, කුලයෙහි; ඉස්සරො, ඉස්සරු වූයෙහි; හෙස්සසි, වන්නෙහි; දුමඝමා, ද්‍රැමයෙන්; ඔරොහ, බැස පිය; ඉදුනි, දැන්; එහි, එරේ; ඝරං, ගෙට; වපෙමසෙ, යමු- අපගේ ඉසුරෙහි හිමිවන්නට සිටි එකම එකපුතණුවන්වූව එරෝපුත ගසින් බැස එක්වලා ගෙටයම්හයි වානරයා ගඝහුන්නහු නලවා කෑදුවි.

353 නනු මිං හදයෙනිමකුසෑසි
යව හනසි මං වෙඨයසීයා,
පඤකම්බවණෙ රමාමසෙ
ගච්ඡ තුවං ඝරකං යථා සුඛන්ති.

නනු, නා විචාරමි; මං, මා; හදයෙ, හෘදයෙහියයි හෙවත් තවී සුදුසුයි; අනිමකුසෑසි, සිතයිද; යව, යම්හෙයකින්; මං, මා; වේඨයසීයා, හුණලීයෙන්; හනසි, පහරනෙහිද එසේහෙයින් නාහා කැවිව නොඑවිටි සේයි; පඤකම්බවණෙ, මේසුපැවවූ අඹවනෙහි;

රමාමසෙ, ඇලෙමි; එවං, තෝ; ඝට්ඨසුඛං, කාමනිපරිද්දෙන්; ඝරකං, ගෙද; ගවජ්, නැඟිඅා.

249 ඝාලකජාතකයං.

354 අයං ඉසී උපසමසංයමෙ රතො
සන්තිඣති සිසිරහෙතා අඩිතො,
හඳු අයං පවිසතුමං අගාරඤං
විනෙතු සීතං දරථං ච කෙවලං.

උපසමසංයමෙ, රාගාදිකෙලෙස ව්‍යූපසමය ශීලසංයමය යන මෙ ඝිලා; රතො, ඇලුණාවූ; සිසිරහෙතා, චාතවෘෂ්ටින් සංජාත ශිශිරහ සින්; අඩිතො, පීඩිතවූ; අයං, මේ; ඉසි, තපස්වී; සන්තිඣති, සිටිනේ ය; හඳු, එබැවින්; අයං, මේ තපස්වියා; ඉමං, මේ; අගාරකං, ගෙට; පවිසතු, ප්‍රවිශවේවා; (ඉමං, මේ;) කෙවලං, සියලු; සීතං, සීත ද; දරථං ච, ඵඩාද; විනෙතු, දුරුකෙරේවා.

355 නායං ඉසි උපසමසඤ්ඤමෙ රතො
කපිඅයං දුමවරසාඛගොචරෙ,
සො දුසතො රොසකොචාපි ජම්මා
සචෙ වජෙ ඉමම්පි දූසයෙ ඝරන්ති.

අයං, මේ; උපසමසඤ්ඤමෙ, කෙලෙසව්‍යූපසමය ශීලසංයමය යන මෙහිලා; රතො, ඇලුණාවූ; ඉසි න, සෘෂියෙක් නොවේ; වැළි ඇිමක්දයත? අයං, මේතෙම; දුම්වර, ද්‍රුමවරයන්ගේ; සාඛ, ශාඛා; ගොචරෙ, ගොචරකොටඇති; දුසතො, (ගිය ගිය තැන) කලුඅක රන්නාවූද; රොසකොචාපි, රොෂකරදවූ; ජම්මා. ලාමකදවූ; කපි, වානරයෙනි; සො, හේ; සචෙ, ඉදින්; වජෙ, (ඉම්පණ්ණිංශාලාවට) වන්නේවිනම්; ඉමම්පි ඝරං, මේපන්සල්ගෙයද; දූසයෙ, (මූත්‍රකරීෂ යෙන් හෝ ගිනිලා හෝ) දූෂ්‍යකරන්නේයි.

250 නපිජාතකයං.

(10 දසවන ශෘඟාල වග්ගොයඩි.)

තස්ස උද්දානං.

තස්ස, ඒ වග්ගොයාගේ; උද්දානං, උදාන ගාථාවෙක් වන්නේය.

දළහවගෙහා අපරෝ සත්ථවං කල්‍යාණවගහාසදිසෝ,
රූහකං නතංදළහං යොගහං කසාවදුපාහනං සිගාලෙනෙතෙදස.

දළහවගෙහා, ප්‍රථමවූ දල්හවර්ගීයද; අපරෝ, අනෑවූ; සත්ථව වගෙහා, දෙවැනිවූ සත්ථවර්ගීයද; කල්‍යාණවගෙහා, තුන්වන කල්‍යාණවර්ගීයද; අසදිසෝ, සතරවන අසදෘශවර්ගීයද; රූහකං, පස්වන රූහකවර්ගීයද; නතංදළ්හං, සවන නතංදළ්හවර්ගීයද; යොග්ගං, සත්වන යොගාවචර්ගීයද; කසාවං, අටවන කසාවවර්ගීයද; උපාහනං, නවවන උපාහනවර්ගීයද; සිගාලෙන, සිගාලවර්ගීයහා; එතෙ, මොහූ; දස, වර්ගයෝ දශදෙනෙකි.

ඛුද්දකනිකායෙ ධම්මපදපාළියං.

---

356 සංකප්පරාගවිනෙන චිත්තකනිසිතෙන ච,
නාලං කටකභද්දෙන නුස්සුකාරකතෙන ච.

සංකප්ප,කාමවිතර්කයන්ගෙන්වූ; රාගවිනෙන,රාග නමැති ජලයෙන් දියකළද; චිත්තක, චිත්ත නමැති ශිලාඛණ්ඩයෙහි; නිසිතෙන, රාගනම්වැනි ජලය චක්කොට ගහා මුවහත්තබනලද; නාලංකටකභද්දෙන, නොම්අලඬකාර කරනලද නොමහදුවූ; නව උසුකාරකතෙන, උසුකාරයා විසින් නොමකරනලද.

357 නකණ්ණාසතමුතෙතන නාපි මොරූපසෙවිනා,
තෙනාම්පි භදයෙ විඩ්ඩෝ සඛ්ඛිභපරිදුහිනා.

නකණ්ණාසතමුතෙතන, කණ්ණාතයෙ දක්වා හයානොහරනලද; නපිමොරූපසෙවිනා, මයූරපත්‍රාදීන් නොසදනලද; සඛ්ඛිභපරිදුහිනා, සච්චිභපරිදුහෙ කරන්නාවූ; තෙන, ඒ කෙලෙස නමැති කාණ්ඩියෙන්; භදයෙ, හෘදයප්‍රදෙශයෙහි; විඩ්ඩෝඅම්හි, විදුනාලද්දෙම්වීම්.

358 ආවෙධඤ්ච නා පස්සාමි යතොා රුහිරමස්සවෙ,
යාව අයොනිසොා චිත්තං සයමෙම දුක්ඛමාභතන්ති.

යතොා, යම්හෙයකින්; රුහිරං, රුධිරය; අස්සවෙ, වැහේද: ආවෙධං ච නා පස්සාම්, එසේ විදිතෙනකුදු නොදකිම්; යාව අයොනිසොා චිත්තා, දුඩිකොට නුනුවණින් සිතවඩනාලදද? එසේහෙයින්;

සඤ මේ, සච්චියවූ මාවිසින්; දුක්ඛං, චෙතසිකදුඃඛය; ආහතං, එ ළවනලදී.

251 සංකප්ප ජාතකයයි.

---

359 අජ්ජාපි මෙ තං මඝාසි යං මං තුවං නිලමුසියා,
බාහාය මං ගහෙත්වාන ලසියා අනුතාළසී.

නිලමුසියා, මිටක්පමණ තලහෙතුකොටගෙන; මං බාහාය ග හෙත්වාන, මා අතකරගන්වා; ලසියා, හුණලිගෙන්; තුවං, නෝ; මං, මා; අනුතාළසී, ගැසිද; තං, තාදුන් ඒගෙඩිය; අජ්ජාපි, අදදක්වා; මෙ මඝාසි, මාගේ සිත්නිමැසි- එසේහෙයින් මා සම්පයට එන්නාවූ නා විසින් මරණගෙන ආවයි සිතම්.

360 නනු ජීවිතෙ න රමසි යෙනාපි බ්‍රාහ්මණාගතො,
යං මං බාහං ගහෙත්වාන නික්ඛන්තුං අනුතාළසි.

බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; යං මං, යම්බඳුවූ මා; බාහං ගහෙත්වාන, අත කරගන්වා; නික්ඛන්තුං, තුන්විවෙක; අනුතාළසී, ගැස්වීද; යෙන, යම්හෙයකින්; ආගතො අසි, අසිද; එසේහෙයින්; ජීවිතෙ, තාගේ ජීවිතයෙහි; න රමසි නනු, නොඇලෙයි සිතම්.

361 අරියො අනරියං කුබ්බං යො දණ්ඩෙන නිසෙධති,
සාසනාසං න තං වෙරං ඉති නං පණ්ඩිතා විදුන්ති.

අනරියං කුබ්බං, නොකටයුතු කරන්නහු; යො අරියො, යම් ආචාර්‍යකෙනෙක් තෙම; දණ්ඩෙන, දණ්ඩනයෙන්; නිසෙධති, වල කයි යන යමෙක් ඇද්ද; පණ්ඩිතා, නුවණැත්තෝ; තං, ඒවැළැක්ම; සාසනාසං, භික්ෂුවතු පිණිසය; න වෙරං ඉති, වෛරපිණිස නොවෙයි නියා; විදුං, දනිත්- ප්‍රශස්තවූ ආකාරයෙන් යුක්තවූ රජ දරුවෝද ගුරුහුද ප්‍රාණාතිපාතාදි දුශ්ශීලකර්‍මයා කරන සෙවක ශිෂ්‍යාදීන් ප්‍රහාරදී නිග්‍රහකොට ඒ ඒ අසත්ක්‍රියායෙන් වළක්වද්ද ඒ උන්ට වැඩපිණිස වෙයි එසේහෙයින් ප්‍රහාරාදිය ලත් සෙවක ශිෂ්‍යාදීන් වෛරනොකොට යුත්තේයයි යනු අභිප්‍රායයි.

252 නිලමුසිජාතකයයි.

---

362 මමන්නපානං විපුලං උළාරං
උපපජ්ජතිමස්ස මණිස්ස හෙතු,
තන්නෙන නං දස්සං අති යාචකොසි
නාචාපි තෙ අස්සමං ආගමිස්සං.

ඉමිස්ස මණිස්ස හෙතු, මේ මාණික්‍යරතනහෙතුවෙන්; මම,මේ ව; අන්නා, ඔදනාදිකද; පානං, අම්බපානාදිවූ අෂ්ටවිධ පානයද; විපුලං. බොහෝව; උළාරං, ශ්‍රෙෂ්ඨව; උපපජ්ජති, උපදනේය-මේ මැණික ආනුභාවයෙන් පුණිතවූ දිව්‍යාන්නපානාදිඳු විපුලව ලැබෙන්නාහුයයි හේයි; තං, එසේ මහිමඇති මාණික්‍යරතනය; තෙ, තට; න දස්සං, නොදෙමි; අතියාචකොසි, ඉක්මවා යාච්ඤා කෙළෙහි වි; එසේහෙයින්; තෙ, තාගේ; අස්සමං, ආශ්‍රමයටද; නව ආගමිස්සං, නැවත නොඑමි.

363 සුසූ යථා සකඛිරඩොනපාණි
නාසෙසි මං සෙලං යාචමානො,
තන්නෙන නං දස්සං අතියාචකොසි
නවාපි තෙ අස්සමං ආගමිස්සං.

සකඛර, පාෂාණයෙහි; ඩොන, ගහා සෝදනලද; පාණි, හස්ත තලඇති හෙවත් තෙලපාෂාණයෙහි ගහා මුළුහත්තබතලද ඛඩ්ගයෙන් යුකත අත් ඇති; සුසූ යථා,බාලසූරුෂයා මෙන් හෙවත් ශබ්ධවණ්ණිත ඛඩ්ගයක් ගෙන නිසිවක්නොදන්නා බාලයක්හු හය ගැන්වූ පූරුෂයක්හුමෙන්; සෙලං, සෙලාඛ්‍යාතවූ මාණික්‍යය; මං, මා, යාචමානො, යාච්ඤාකරන්නෙහි; නාසෙසි, නාසකෙළෙහි; තෙ, තට; නං, ඒමැණික; නදස්සං, නොදෙමි; අතියාවකොසි, අධිකව යාච්ඤාකෙළෙහි වි,එහෙයින්; තෙ, තාගේ; අස්සමං අපි, ආශ්‍රමයටද; නව ආගමිස්සං, ඉනිනිත් නොඑමි.

364 න තං යාචෙ යස්ස පියං ජිගිංසෙ
දෙස්සො හොති අතියාචනාය,
නාගො මණිං යාචිතො බ්‍රාහ්මණෙන
අදස්සනං යෙව තදජ්ඣගමාති.

යස්ස, යම්පුද්ගලයක්හට; පියං, යම්වස්තුවක් ප්‍රියයි; ජිගිංසෙ, දන්නාලදද; තං, ඒවස්තුව; න යාචෙ,යාච්ඤා නොකරන්නේය (කුමක්හෙයින්දයත්?) අතියාචනාය, ප්‍රමාණ නොදැන අතිරෙක

කොට කළ යාච්ඤාව හෙතුකොටගෙන; දෙස්සෝ හොති, යාචකයා කෙරෙහි වෙශවන්නේය (එසේමැයි); බ්‍රාහ්මණෙන, බම්මණා විසින්; මණිං, මැණික; යාචිතෝ, යාච්ඤා කරනලදැ; නාගෝ, මණිකණ්ඨකනම් නාගරාජයා; අදස්සනං යෙව, නොදැක්වීම; තං, එනැන්පටත්; අජ්ඣගමා, පැමිණියේය- යම්සේ මණිකණ්ඨකනම් නාගරාජයා තපස්වීන්කෙරෙහි ඒසාමහත් ප්‍රේමයක් හැරදැමීනය නොකැමැතිව නොඅවුත් හැරපිදෙ මේනාඥාවඤ්ඤුව යාච්ඤානම් බොහෝ දෙනා අප්‍රියවන්නටහෙතුය යමකු ලවා ප්‍රේමයක්කරවා ගනුම් හයි සිතන්නවුන් විසින් යාච්ඤා නොකටයුත්තේය යනුභාවයි.

253 මණිකණ්ඨ ජාතකයයි.

---

365 හුත්වා තිණපරිඝාසං හුත්වා ආචාමකුණ්ඩකං,
එතං තෙ භොජනං ආසි කස්මා දුනිං න හුජසි.

තිණපරිඝාසං, අශ්ව වෘෂභාදීන් විසින් කා අවශෙෂවූ උච්ඡිෂ්ට වූතණ; හුත්වා, අනුභවකොට; ආචාම, ආචාමනීයවූ ඝනුකැන් දිය හා; කුණ්ඩකං, කුඩු; හුත්වා, අනුභවකොට නොවැඩියෙහි එසේ හෙයින්; තෙ, තට; එතං, මේ; භොජනං, භොජනවූයේ; ආසි, විය; කස්මා, කුමක්හෙයින්; දුනිං, දැන්; (ආචාම දිය) න හුජසි, අනුභව නොකෙරේද?

366 යඤ්ඤ පොසං න ජානන්ති ජාතියා චිනයෙන වා,
බහූ තඤ්ඤ මහාබ්‍රහ්ම අපි ආචාමකුණ්ඩකං.

යඤ්ඤ, යම්තැනෙක්හි; බහූ, බොහෝදෙන; පොසං, පුරුෂයා; ජාතියා, සම්පන්නජාති ඇත්තේයයි ජාතිය කරණකොට ගෙනද; විනයෙන වා, ආචාරවිනයෙන් යුක්තයයි විනයකරණකොට ගෙනද හෙවත් ඖරූපවශයෙන්; නජානන්ති, නොඅඳුනන්නේ; මහා බ්‍රහ්ම, මහබමුණ; මහාබ්‍රහ්මයයි ආදරයෙන් ආමන්ත්‍රණයි; තඤ්ඤ, එතැන්හිලා; ආචාමකුණ්ඩකං අපි, උළුකැන්දිය ද කුඩු ද අනුභවකෙරේ- තමාගේ ඖරූප දන්නවුන් නැතිතෙනදී ලදයමක් ම අනුභවකරන්නේයයි සේසි.

367 තුවං ච ඛො මං ජානාසි යාදිසො යං භයුත්තමො,
ජානඤ්ඤා ජාන මාහම්හ න තෙ හඤ්ඤාමි කුණ්ඩකන්ති.

අයං, මේ; භයුත්තමෝ; අශ්වයන් කෙරෙහි ශ්‍රේෂ්ඨයා, යාදිසෝ, යම්බඳුද එසේවූ; මං, මා; තං ච ඛො, නොවනාහි; ජානාසි,

දත්තෙහි කෙවත් මාගේ උසස්ම අශ්වභාවය වූ පරිද්දෙන් දන්නෙහි; ජානං,දන්නා තා කරා; ජානනෙනා, දන්නාවූ මම; ආගම්ම,අවුදින්; තෙ, තාගේ; කුණ්ඩිකං, කුඩු; න භක්ඛාමි, නොකම්- කුලප්‍රදෙශාදි හෙයින් නොදත්නාතැනදී ලදගම්දෙයක් අනුභවකළත් තොපසේවූ අනුන්ගේ ඖරූපදත්නවුන් කරා පැමිණිකල්හි හොජන අනුභවනොකරමියි ආවාම්කුණ්ඩිකාදිය ප්‍රතික්ෂෙපකෙළේ.

254 කුණ්ඩිකකුවේපි සිනිවජාතකයයි.

---

368 යාව සො මත්තඤ්ඤූසි භොජනස්මිං විහඩ්ඩමො,
තාව අඩ්ඩානමාපාදි මාතරං ච අපොසයි.

යාව,යම්තාක්; සො විහඩ්ඩමො,ආකාශචාරී හෙයින් විහඩ්ඩමනම්වූ ඒගිරව්; භොජනස්මිං,භොජනයෙහි; මත්තං,ප්‍රමාණ; අඤ්ඤූසි, දන්ද; තාව, ඒතාක්කල්; අඩ්ඩානං, දිඝ්ඝකාලයක්; ආපාදි, පැමිණී හෙවත් බොහෝකලක් ආයුවැළැඳිය; මාතරංව, මැණියන්ද; අපොසයි, පොෂණකළ; "මාතරව"යි දෙශනාවිලාශ හෙයින් වදුළුඛව මුත් මැණියන්ද පියාණන්ද දෙදෙනා රක්‍ෂාකළයි වදාළේ.

369 යතො ච ඛො බහුතරං භොජනං අජ්ඣුපාහරි,
තතො තත්‍රෙව සංසීදි අමත්තඤ්ඤූහි සො අහු.

යතො ව ඛො, යම්කලෙක්හි වනාහි; සො, ඒ ගිරේ; බහුතරං අධික කොට; භොජනං, ආහාරය; අජ්ඣුපාහරි, කෑයේවිද; සො, ඒගිරේ; අමත්තඤ්ඤූහි, අමාත්‍රඥ අහු,විද; තතො,එකල්හි; තත්‍රෙව, ඒ සමුද්‍රයෙහිම; සංසීදි, ගැලිණී- ගැලී සමුද්‍රයෙහි මත්සෲයන්ට ඛන්විසයි සේසි.

370 තස්මා මත්තඤ්ඤූනා සාධු භොජනස්මිං අගිබහා,
අමත්තඤ්ඤූ හි සීදන්ති මත්තඤ්ඤූ ච න සීදරෙති.

තස්මා, යම්හෙයකින්; අමත්තඤ්ඤූහි, ආහාරයෙහි අමාත්‍රඥෙෝ; සීදන්ති, සමුද්‍රයෙහි ගැලෙත්ද; මත්තඤ්ඤූ, භොජනයෙහි මාත්‍රඥයෙෝ; න සීදරෙ, නොගැලෙන්නාහුද හෙවත් සමුද්‍රයෙහි ගැලිවිනාශයට නොයෙද්ද; තස්මා, එහෙයින්; භොජනස්මිං, භොජ

ජනයෙහි; මියකඤ්ඤතා, මාතුඝබවද; අගිඛතා, ගිල්ලනොවන-බවද, සාධු; ප්‍රශස්තයි.

255 සූ ක ජා ත ක ය යි.

371 ජරූදපානං ඛණමානා වාණිජා උදකත්ථිකා,
අජ්ඣගංසු අයොලොහං තිපුසීසං ච වාණිජා.

372 රජතං ජාතරූපඤ්ච මුත්තා වෙළුරියා බහූ,
තෙ ච තෙනා අසන්තුට්ඨා භීයෝ භීයෝ අඛාණිංසු.

ජරූදපානං, ඉහලූළිඳක්; ඛණමානා, කණන්නාවූ; උදකත්ථිකා, ජලාර්ථවූ; වාණිජා, වෙළෙඳහු; අයොලොහං, කාළලොහ තාම්‍රලොහයටද; ත්පු, සුදුතුඹයටද; සීසංච, කළුතුඹයටද; රජතං, රිදියටද; ජාතරූපඤ්ච, ස්වර්ණයටද; බහූ, බොහෝවූ; මුත්තා, මුක්තාවලද; වෙළුරියා, වෛදූර්‍යමාණික්‍යයටද; අජ්ඣගංසු, පැමිණියහ; තෙනා, ඒලබ්ධවස්තුවෙන්; අසන්තුට්ඨා, අසන්තුෂ්ටවූ; තෙ ච වාණිජා, ඒව්‍යාපාරයෝ; භීයෝ භීයෝ, වඩවඩාලා; අඛාණිංසු, කැණියහ.

373 තෙ තණ්හාසිවියෝ ඝොරෙ නෙජස්සී නෙජසා හනී,
තස්මා ඛණෙ නාති ඛණෙ අතිඛාතං හි පාපකං,
ඛාතෙනා ච ධනං ලඛං අතිඛාතෙන නාසිතන්ති.

තෙ, ඒ කණන්නාට පටන්ගත් ව්‍යාපාරයන්; තණ්හ, එහිලා; තෙජස්සී, තෙජස්මත්වූ; ඝොරෙ, දරුණුවූ; ආසිවිසෝ, ආශීවිෂයෙක්; නෙජසා, තමාගේ විෂතෙජසින්; හනි, පහළ; තස්මා, එහෙයින්; ඛණෙ, කණන්නේය; නඅතිඛණෙ, අතිරෙකකොට නොකණන්නේය; කුම්ක්හෙයින්ද යත්? අතිඛාතංහි, අතිශයින් ඛාතය වනාහි; පාපකං, ලාමකයි; ඛාතෙන, ප්‍රමාණාතිඛාතය හෙතුකොටගෙන; ධනං, මුක්තාදි වස්තුව; ලඛං, ලබනලද; අතිඛාතෙන, ප්‍රමාණාතික්‍රාන්ත ඛාතය හෙතුකොටගෙන; නාසිතං, ලදවස්තුව ද නසනලදි- ව්‍යාපාරයෝ පැන්පිණිස ළිඳ්බිඳ ඉන් වස්තුප්‍රතිලාභය කොට තවද වස්තුපිණිස භූමිඛාතය කොට නාගරාජයාගේ මස්තකයෙහි පාංශු බහා කොප කරවා විභාග්නින් දග්ධව් ලද

ඉසතුව අනුභව කොට නොගී විනාශයට පැමිණියහ එසේහෙයින් ලදදෙයින් තුෂ්ටනොව අධිකයට ප්‍රාර්ථනාව විනාශකරය යන අර්ථ ප්‍රායයි.

256 ජරූදපානජාතකයයි.

---

374 නායං භරතානං කුසලෝ ලෝලෝ අයං විලීමුඛෝ,
කතං කතං ඛෝ දුඝෙය්‍ය එවං ඔවම්මිදං කුලං.

අයං, මේතෙම; භරතානං, ගෘහස්ථන් සම්බන්ධව; කුසලෝ න, දක්ෂ නොවෙයි; ගෘහකරණයෙහිද ගෘහවිචාරණයෙහිද දක්ෂතොවෙයි සේයි; ලොලෝ, ලුබ්ධප්‍රකෘතිවූ; විලීමුඛෝ, රැලිහුන් මුහුණුඇති; අයං, මේතෙම; කතං කතං ඛෝ, කළකළදෙය වනාහි; දුඝෙය්‍ය, විනාශයට පමුණුවන්නේය, එසේමැයි; ඉදං කුලං, මේ වානරකුල ය; එවං ඔවම්මං, වෙබඳු භාවය ඇත්තේයි.

375 නාසිදං චිත්තවතෝ ලෝමං නාසං අස්සාසිකෝ මිගෝ,
සඤ්ඤං මෙ ජනයන්තේන නායං කිඤ්චි විජානාති.

චිත්තවතෝ, පරිඝාණඥානයෙන් යුක්තවූ ඝමක්ගව; ඉදං ලෝමං, මෙසේවූ රූපසම්පත්තිවූ ලෝමය; න, නැත; ප්‍රඥාවතුන්ගේ ශරීරයෙහි ලෝම සුසැම්මවතොත් මුත් මෙසේ රූපසම්පත්තිවූ නොවෙයි සේයි; අයං, මේතෙම; අස්සාසිකෝ, මෙරමා අස්වාසය; මිගෝ, මෘගයෙක්; න, නොවෙයි කෙවත් අනුත්ව අනුශාසනාකොට අස්වාසත්නට සුදුසු එකෙක්නොවෙයි; අයං, මෙතෙම; කිඤ්චි, කිසිවක්; නවිජානාති, නොදන්නේයයි; මෙ, මට; ජනයන්තේන, ජනයන්නාවූ විසින්; සඤ්ඤං, අනුශාසනා කරනලදී- ඔබ කිසිවක් නොදන්නා බව මට කියන ලදයි සේයි.

376 න මාතරං වා පිතරං වා භාතරං භගිනිං සඛං,
ඣරෙය්‍ය තාදිසෝ පොසෝ සඤ්ඤං දඝරථෙන මෙති.

මාතරංවා, මැණියන්වේවයි; පිතරංවා, පියාණන් වේවයි, භාතරං, මලකුබැයනුවේවයි; භගිනිං, නඟන බුනන වේවයි; සඛං, මිතුයකුවේවයි; තාදිසෝ, එබඳුවූ; පොසෝ, පුරුෂයෙක්; න භරෙය්‍ය, භරණය නොකරන්නේයි; වේ, වව; දඝරථෙන, දඝරථනම්

රජ්ජුවිසින්; සඤ්ං, අනුසාසනා කරනලදී හෙවත් උගන්වනලදී.

257 ආදූසමුඛජාතකයයි.

(ගාමණිවණ්ඩිජාතකයයිද කියත්)

———ඃ()ඃං———

377 යාවතා චන්දිමසූරියා පරිහරන්ති දිසා භන්ති විරොචනා,
සබ්බේව දූසා මඤ්ඤා යෙ පාණා පඨවිනිස්සිතා.

චන්දිමසූරියා, චන්ද්‍රසූර්‍යයීදෙදෙන; යාවතා, යම්පමණ ස්ථානයක් හිත්; පරිහරන්ති, මෙරූ පරිහරණය කෙරෙද්ද; හෙවත් පැදකුණු කොටයෙද්ද; යාවතා, යම්පමණවූ; දිසා, සියලු දිගුත්; භන්ති, බබුළුවද්ද; යාවතා, යම්පමණ ස්ථානයක්; විරොචනා, බබළන ස්වභාවයෝද; ඒතාක්තැන්; පඨවිනිස්සිතා, භූමිආශ්‍රිතවූ; යෙ පාණා, යම් ප්‍රාණිකෙනෙක් ඇද්ද; තෙ සබ්බෙ එව, ඔහුගැමදෙනම; මඤ්ඤා, මඤ්ඤාතුරජ්ජුගේ; දූසා, දූසයෝය- යම්තාක්තැන්හි හිරූ සඳු දෙදෙන පවතිද්ද ඒ තාක්තැනා ජනයෝ මඤ්ඤාතුන්ම රජ්ජුරූ වෝ අපගේ ස්වාමියයි ස්වාමිභාව කරණකොට ගෙන වෙසෙන්නුයි උන්ට නොගැනිවූද සත්වයෝ දූසයෝමයයි සේසි.

378 න කහාපණවස්සෙන තිත්තී කාමෙසු විජ්ජති,
අප්පස්සාදූ දුඛා කාමා ඉති විඤ්ඤාය පණ්ඩිතො.

කහාපණවස්සෙන, කාෂාපණවර්ෂයෙන් හෙවත් දූසහුන සඳයන් පිණිස වමන හකුළුවා දකුණතින් හස්තාසෙළුවනය කළ කල ධාරාපාත වර්ෂයේ වැගිරෙන කාෂාපණයෙන් පොවා; කාමෙසු, වස්තුකාම ක්ලේශකාමයෙහි; තිත්තී, තෘප්තියෙක්; නවිජ්ජති, නැති; එසේ හෙයින් තෘෂ්ණා මෙසේ දුස්පූරයයිකියාද; කාමා, කාමයෝ; අප්පස්සාදූ ඉති, අල්පවූ ආශ්වාද ඇත්තෝයයි කියාද; දුකඛා, කායිකචෛතසික දුඃඛයන්ට හෙතුහෙයින් දුක්ඛයයි කියාද; ඉති, මෙසේ; පණ්ඩිතො; ප්‍රාඥයා; විඤ්ඤාය, දැන-

379 අපි දිබ්බෙසු කාමෙසු රතිං සො නාධිගච්ඡති,
තණ්හක්ඛයං රතො හොති සම්මාසම්බුද්ධසාවකොති.

සො, ඒ තත්ත්වඥ පුරුෂයා; දිබ්බෙසු, දිව්‍යවූ; කාමෙසු අපි, කාමයෙහිදු පොවා; රතිං, ඇල්මට; නාධිගච්ඡති, නොපැමිණෙත්

තේය; එසේ මැයි; සම්මාසම්බුඩ, සම්‍යක්සම්බුඩයන්ගේ; සාව කො, ශ්‍රාවකයා; තණ්හක්ඛය, තෘෂ්ණාවගේ ක්ෂයනිරීමේහි නොහොත් නිර්ණයට පැමිණ තෘෂ්ණාව ක්ෂයවනයෙයින් තණ්හක්ඛයයයි නියනාලද නිර්ණයෙහි; රතො, අභිරතවූයේ; හොති, වන්තේය- සර්ඥශාසනයෙහි ශ්‍රද්ධාවෙන් අවගාහණය කළ මිහණ මනුෂ්‍යලොකයෙහි අලාභාදවූ කාමයෙහි අභිරති තබා සවිගී ලොකයෙහි අග්‍රවූ කාමාභාදයෙහි අභිරති හැර නිර්ණයම් අසී කාංක්ෂාකොට මනස්කාරයෙහිම ප්‍රයුක්තවන්තේයයි යනු අභි ප්‍රායයි.

258 මණිකුජ්ජනකයයි.

---

380 නාසිමස්ස විජ්ජාමයමත්ති කිඤි
නා බන්ධවො නො පන තෙ සහායො,
අථ කෙන වණ්ණෙන තිරීටවවේජා
තෙදණ්ඩිකො හුජති අග්ගපිණ්ඩං.

ඉමිස්ස, මේතපස්වියාගේ; විජ්ජාමයං, විද්‍යායෙන් නිර්මාතවූ; කිඤි, කිසිප්‍රයොජනයෙක්; නා අත්ථි, නැත; තෙ, තාගේ; බන්ධවා, නෑයෙකුදු; නා, නොවෙයි; තෙපන, තාගේවිනාහි; සහායොනා, බාල්‍යාවස්ථාවෙහි සිට කෑවිව චැඩී සහඵවෙකුත් නොවෙයි; අථ, එතකුදුවුව; කෙන වණ්ණෙන, කවරහෙම් කාරණයකින්; තිරීටවවේජා, තිරීටවවේජනාම්ලද; තෙදණ්ඩිකො, ත්‍රිදණ්ඩඅැති තැනැත්තේ; අග්ගපිණ්ඩං, අධිකවූරස ඇතිහෙයින් අග්‍රගම්වූ පිඬු පිඬු කොට කනාහෙයින් පිණ්ඩයයි නියනාලද මේ අග්‍රඛත; හුජති, අනුභව කෙරෙයි; එසේවූ නිෂ්ප්‍රයොජනව ඉච්ඡතකුමටකසිදැයි විවාලේ- කෙණ්ඩිකාව තබනුපිණිස තිදණ්ඩක්ගෙන ඇවිදිනාහෙයින් තෙදණ්ඩිකයයි ව්‍යවහාර කෙරෙත්.

381 ආපාසු මෙ ද්‍යූතපරාජිතස්ස
එනස්ස කත්වා විවනස්මිං හොරෙ,
පසාරයී කිවිජගතස්ස පාණිං
ඉතන්නුදතාරිං දුඛසම්පරෙතො.

යුඩි, සමරභූමියෙහි; පරාජිතස්ස, පරදවනලද; කිවිජගතස්ස, දුඃඛයට පැමිණියාවූ; එකස්ස, අචිත්තයවූ; මේ, මට; ආපාසු, ආපදා

යෙහි; කතා, අනුග්‍රහ කොට; ඝොෂෙර, දරුණුවු; විවනස්වීං, ජල දුගීවූ අරණ්‍යයෙහි; පාණීං, විශ්‍රයෙන් ප්‍රතිසංයුක්තයා හස්තතලයා පසාරයි, දික්කෙලේ හෙවත් යුඩයෙහි පරදවනලදුව හයින් වලව වැද පැන්නොලදින් ළිදෙක හි දුක් ගත්නාවූ මට හිණක් බැඳ විශ්‍රකොට අත දික්කෙලේ; තෙන, ඒකාරණයෙන්; දුඛසම්පරේ තො, දුකින්මඩනාලද්දුවූ මම; උදහාරීං, කුපයෙන් ගොඩට නැංගෙමි.

382 එතඤ්ච නිම්මේවන ඉධානුපපත්තා
වෙසායිනෝ විසයා ජීවලොකෙ,
ලාභාරහො තාත නිරීටවවේජා
දෙථඤ්ච භොගං යජනාම යඤ්ඤන්ති.

එතඤ්ච, මේතාපසයාගේ; නිම්මේවන, අනුග්‍රහයෙන් හිණි බැඳ ළිදවඛහා අතදිගොඩටනැඟු කෘත්‍යයෙන්; ඉධ, මෙයට; අනුපපත්තා, (හොමියා) පැමිණි යෙමි; වෙසායිනෝවිසයා, යමයාගේ විශ්‍රයෙන් හෙවත් පරලොව්ත්මිදී; ජීවලොකෙ, මනුෂ්‍ය ලොකයෙහි; (වසම්) තාත, පුත්‍රය; නිරීටවවේජා, නිරීටවත්‍යතාම් තපස්වී; ලාභාරහො, ලාභ යට සුදුසුය; අඤ්ඤ, මෝඝට; භොගං, (අනුභොගය්‍යවූ අර්ථයෙන්) භොගනම්වූ චීවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ගලානප්‍රත්‍යයාදී; දෙථ, දෙව; යජනං ච යඤ්ඤං, නියතලද ප්‍රත්‍යයෙන් අවශෙෂවූ යාගද්‍රව්‍ය යද දෙව; "මේතපස්වීහු මට කළ උපකාර මෙසේ මහත එසේ ඇති චීවරාදිවූ ප්‍රත්‍යයද අවශෙෂ දන්දදෙව" යි නියොග කොලෝ.

259 නිරීටවවිජ්ජානකයයි.

---

383 යඤ්ඤා දූරමායන්ති අම්තතම්පි යාචිතුං,
තස්සූදරස්සහං දූතො මා මෙ කුපඤ්චි රථෙසභ.

අවිතතම්පි, සතුරාද; යාචිතුං, යාච්ඤාකරන්නව; යඤ්ඤා, සම්ක්ෂ පිණිස; දූරං, (මේ සත්වයෝ නාඝණාවසඟවා) දුරස්ථානය වද හෙවත් කුසිපොෂ්‍යය පිණිස සතුරෙකුදු ධනවත්වීනම් උගෙන් හිසිවක් ඉල්වාගනුම්හයි ලොභවසඟව අතිදුර දෙශයට පොවා; ආ ඝන්ති, යෙත්ද; තස්සූදරස්ස, එසේවූ උදරයාගේ; අහං, මම; දූතො, දුතයෙමි; රථෙසභ, රාජොත්තමය; මෙ, මට; මාකුපඤ්චි, නොතිප.

384 යස්ස දිවා ච රත්තෝ ච වයමාගච්ඡන්ති මානවා,
තස්සූදරස්සාහං දූතෝ මා මෙ කුප්ඣි රථෙසභ.

යස්ස, යම් උදරයක්ගේ; වයං, වයගබවට; මානවා, සත්ව යෝ; දිවා ච, දවහල්ද; රත්තෝ ච, රාත්‍රියෙහිද; ආගච්ඡන්ති, පැමිණෙත්ද; තස්ස උදරස්ස, ඒ උදරයාගේ; අහං, මම; දූතෝ, දූත යෙමි; රථෙසභ, රජ්ජුතුමි; මෙ, මට; මා කුප්ඣි, නොකිප.

385 දදුමි තෙ බ්‍රාහ්මණ රොහිණීනං ගවං සහස්සං සහ පුඨ්ඨවෙනා
දූතෝ හි දූතස්ස කථං න දජ්ජා මයම්පි තස්සෙව භවාම දූතාති.

බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; පුංගවෙන සහ, වෘෂභරාජයක්හු හා සමඟ; රොහිණීනං, රෝහිවු; ගවං, ගෙරි; සහස්සං, සහස්‍රයක්; තෙ, තට; දදුමි, දෙමි; (එසේමැයි): දූතෝ හි, දූතයෙක් වනාහි; දූතස්ස, දූත යෙක්හට; කථං, කුමටනම්; න දජ්ජා, නොදේද; මයම්පි, මමද අවශෙෂවූ ජනයෝද; තස්සෙව, ඒතානියනලද උදරයාටමැ; දූතා, දූතවුවමු; භවාම, වම්හ— "මයම්පි" නිතැන අපිශබ්ද අනුකත සමුච්චයාර්ථමය, එසේහෙයින් "මමද ජනයෝද" සි යන අර්ථයි.

260 දූතජාතකය යි.

පළමුවන සඞ්ඝභෙදවග්ගයයි.

---

386 යථා කෙසා ච මස්සූ ච ජීනානං ජීනානං විරූහති,
එවං රූහතු තෙ නාසා පදුමං දෙහි යාචිතො.

යථා, යම්සේ; කෙසා, කෙශයෝද; මස්සූ ච, ශ්මශ්‍රුද; ජීනානං ජීනානං, කැපූ කැපූසේ; විරූහති, (නැවත) හටගනීද; එවං, එපරිද්දෙන්; තෙ, තාගේ; නාසා, නාසිකාතොමෝ; රූහතු, (නැවත) හටගනීවා; යාචිතො, (අප විසින්) ඉල්වන ලද්දෙහි; පදුමං, පියුම්ක්; දෙහි, දේ.

387 යථා සාරදිකං බීජං ඛෙත්තෙ වුත්තං විරූහති,
එවං රූහතු තෙ නාසා පදුමං දෙහි යාචිතො.

යථා, යම්සේ; සාරදිකං, සරත්කලැගෙනැතුබු; බීජං, (සරු) බීජුවව; ඛෙත්තෙ, ක්ෂෙත්‍රයෙහි; වුත්තං, වපුරනලද්දේ; විරූහති, හට

ගනීද; එවං, එපරිද්දෙන්; තෙ, තාගේ; නාසා, නාසිකාතෝමේ; රුහතු, හටගනීවා; ඝාවිතො, ඝාවිතය කරන ලද්දෙහි; පදුමං, පද්මයක්; දෙහි, (මට) දේ.

388 උභොපි පලපනෙත තෙ අපි පදුමානි දාසති,
වජ්ජු වා තෙ න වා වජ්ජු නාහි නාසාය රුහණ්ඩ.
දෙහි සම්ම පදුමානියාචිතො නි.

පදුමානි, පද්මයන්; දාසති, (අපට) දෙන්නේයයි සිතා; එතෙ උභො අපි, මොඬු දෙදෙන වනාහි; පලපන්ති, මිථ්‍යාප්‍රලපනය කෙරෙති හෙවත් තොපගේ නාසය හටගන්නිනියා නැළවිලි වචනයෙන් පද්මයන් දුන යෙහෙකැයි බොරු කියති; තෙ, ඔහු; වජ්ජු වා, නාසා හටගන්නී කියත්වයි; නවාවජ්ජු, නාසාහටගන්නී නොකියත්වයි; නාසාය, නාසිකාවගේ; රුහණ්ඩ, හටගැන්මෙක්; නාහි, නැත; සම්ම, සඛ්‍යෙ; ඝාවිතො, ඉල්වනලද්දෙහි; පදුමානි, පද්මයන්, දෙහි, දේ.

261 පදුමජාතකය යි.

---

389 පාණී වෙ මුදුකො චාසා නාගො චාසා සුකාරිතො,
අඤ්ඤාගෙ ච වාසෙය්‍ය අථ නූනා කදා සියා.

වෙ, ඉදින්; පාණී ව, හස්තතලයද; මුදුකො අස්ස, මොළොක් වූයේ වීනම්; නාගොව, හස්තිද; සුකාරිතො අස්ස, මනාකොටැ හික්මවනලද්දේ වීනම්; අඤ්ඤාරොව, (රාත්‍රියෙහි) අන්ධකාර ශෛක්ද වීනම්; වස්සෙය්‍ය, (එමැ අන්ධකාරයෙන් යුකත රාත්‍රියෙහි) වැසි වස්නේවීනම්; තදා, එකල්හි; අථ,† ඉත්ධිත්තෙන්; නූන, එකාන්තයෙන්; සියා,(අපදෙදෙනාගේ අභීෂ්ටාර්ථ සිද්ධිය) වන්නේයි.

390 අනලා මුදුසම්භාසා දුපපූරා තා නාදිසමා,
සීදන්ති නං විදිත්වාන ආරකා පරිවජ්ජයෙ.

මුදු, මොළොක්වූ; සම්භාසා, සම්භාෂණයෙන් හෙවත් ප්‍රෙමණීයවූ වචනයෙන්; අනලා, තමාකෙරෙහි දීඝකාලයක් විශ්වාස නොපිළිවන්හයි දුටු තෙපුලෙනුදු සැහැ නොහැක්කාහයි සේයි- නොහොත්; අනලා, කෙතෙක් පුරුෂයෝත් මොවුන්ට පමණ නොවෙත්නුයි "අනලා" නම්වෙති; මුදුසම්භාසා, මෘදු (සම්භාෂණ

† "එසේකල්හි නොහොත්" යනු පෑතේ, හේ අධිකපාඨයකැ"යි සිහිමි.

යෙන්) සමහාඝණ ඇත්තාහ; "හෘදයකඨොරවූවද මොලොක් කොටැ බණන්නාහුයැ"යි සේසි; දුපපූරා, දුෂ්පූරයහ හෙවත් කෙතෙක් ප්‍රවාහ අවද අඩොගඩහාවුවමැ දුච්ඡවූතගෙයින් දුෂ්පූරවූ; නදීසම්ා, ගඹ්ගාප්‍රතිභාගයහ; ගඩහාව කෙතෙක් චතුරෙහුදු පිරී මට නොයන්නාක් මෙන් කෙතෙතුදු අනුභවකළ මේදුනයෙන් පරිතුෂ්ට නොවන්නාහ"යි සේසි; සීදන්ති, (තම්න්ට සුසඟබවට පැමිණියවුන් අපායෙහි) ගලති; විදිත්වා, (ප්‍රකෘාදුච්කාරී සත්පුරුෂයා ආදිනව්වශයෙන් මෙසේ) දැනැ; ආරකා. දුරින්මැ; පරිවිජ්ජෙ,(මේකී ගුණයෙන් යුකත සත්‍රීන්) දුරුකරන්නේයි- මෙහි "නං" ඔනු නිපාතයි.

391 යං එනා උපසෙවින්ති ඡඤසා වා ධනෙන වා,
ජාතවෙදෙව සංඛානං කිපපං අනුඩහන්ති නං.

එනා, මේ සත්‍රීහු නම් (පුරුෂයන්හු); ඡඤසා වා, (තමන්ගේ)රූවිවිශෂයෙන් වේවැ;ධනෙන වා,විසතුදුනිලාභය හෙතුකොට ගෙනැ වේවැ; යං, යම්න්හු; උපසෙවන්ති, සෙවනය කෙරෙත් ද; සංඛානං, සුඛකීය සථානය (දවන); ජාතවෙදෙ ඉව, ජාතඅග්නුය කින් ප්‍රකාශවන හෙයින් ජාතවෙදනම්වූ දිහ්නියඅග්නීන්; කිපපං, වහා; නං, ඒ (තම්න් උපසෙවනාය කළ) පුරුෂයාම්ැ; අනුඩහන්ති, දවත්- "යම්සේ ගිනි ගෘහාදිව යම්ස්ථානයෙක්හි සමුත්පන්නවූයේ ඒස්ථානය දවා හස්මභාවයට පමුණුවාද එපරිද්දෙන් සත්‍රීහු යම් පුරුෂයන්හු භජනය කෙරෙත්ද ඒ පුරුෂයා ශ්‍රෙෂ්ඨ ශීලප්‍රඥාදීන් විනාශයඟකොටැ හානියට පමුණුවති"යි සේසි.

262 මුදුපාණිජාතකයයි.

——ඃ[ ]ඃ——

392 අභිජ්ඣායනෙ වාරිස්මිං සයං ආගම්ම ඉඩියා,
මිස්සි භාවිඤියා ගන්ත්වා සංසීදසි මහණ්ණවෙ.

වාරිස්මිං,ජලය;අභිජ්ඣායනෙ,අවලකල්හි හෙවත් සාගරයෙහි තරඩහඩහයෙන් අනාලොලිතවැ සත්හුන් වේලෙහි ජලයෙහි මිශ්‍රනොවැ; සයං, තෙමේම්ැ; ඉඩියා, සෘධීන්; ආගම්ම, අවුත්; ඉඤියා, සත්‍රියහා; මිස්සිභාවිං, මිශ්‍රබවට; ගන්ත්වා, ගොසින්; මහණ්ණවෙ, මහාණ්වයෙහි; සංසීදසි, ගැලෙහි.

393 ආවට්ටනී මහාමායා බ්‍රහ්මචරියවිඝාතනා,
සිදන්ති නං විදිත්වාන ආරකා පරිවජ්ජයෙ.

ආවට්ටනී, (මේ සත්ත්වයන් කාමාවතියෙන් ආවර්තනය කරන හෙයින්) ආවර්තනීහ; "තමාකෙරෙහි ක්ෂණුවසතුවක් බඹවා නොයා දෙන ජලාවර්තයක් මෙන් තමාකෙරෙහි සංසාරයෙහි බඹවා නිවීම නොයා දෙන්නාහුය" යි කියයි; මහාමායා, (අපරිමිතමායාවෙන් යුක්තවෙයින්) මහාමායා නම් වෙති; බ්‍රහ්මචරිය, (මෛථුන විරති සංඛ්‍යාතවූ) ශ්‍රේෂ්ඨ චර්‍යාවන්ගේ; විඝාතනා, විනාශකිරීමෙන්; සිදන්ති, (පුරුෂයන් අපායෙහි) හෙළුවති; "අපායභයක් කෙරෙති" යි කියයි; විදිත්වාන, (මේ ආදීනව ප්‍රකාරයෙන්) දැනැ; ආරකා, දුරින්මැ; පරිවජ්ජයෙ, (නුවණැති පුරුෂයා සත්‍රීන්) දුරුකරන්නේයි- මෙතැන්හිදු "නං" යනු නිපාතයි.

394 යං එතා--පෙ--අනුඛහන්ති නන්ති.

"යං එතා උපසෙවන්ති" යනාදි ගාථාවට මුදුපාණි ජාතකයෙහිමැ කියනලද අර්ථ ඇත්තේයි.

263 චුල්ලපලෝභනජාතකයයි.

---

395 පණාදෙ නාම සො රජා යස්ස යූපො සුවණ්ණයො,
තිරියං සොළසුබ්බේධො උච්චමාහු සහස්සධා.

යස්ස, සම්‍රජක්ෂුගේ; සුවණ්ණයො, සුවර්ණමයවූ; යූපො, ස්‍රුශාදය; තිරියං, සරසින්; සොළසුබ්බේධො, සොළොස් රියන් ප්‍රමාණවන- "සොළොස්හිසනක් පමණැ" යි කියයි; උච්චං, උසින්; සහස්සධා, සහස්‍ර කාණ්ඩ ප්‍රමාණයැයි; ආහු, කිවුදැ; සො රජා, ඒ රජතෙමේ; පණාදෙ නාම, පණාද නම- ශරසහස්‍රයක් ක්ෂුගේ ප්‍රමාණය නියතකොටැ "පස්වීංශතියොජනප්‍රමාණයැ" යි කියති, සොළොස් රියන්ගේ ගති ප්‍රමාණ කොටැ "පලලින් අසීයොජන ප්‍රමාණයැ" යි කියත්.

396 සහස්සකණ්ඩං සතසොණ්ඩං බහුලු හරිහාමයො,
අනාවිලං තළු ගාඬ්ඛා ජ සහස්සානි සතතධා.

සහස්සකණ්ඩං, උසින් දහසක් කාණ්ඩප්‍රමාණවූ හේ මාලිගාව: සතහෙණඩුං, සියක්මාල් ඇත්තේ; ධජාලු, ධ්වජයෙන් ගැවැසිගත් තේයැ; හරිතාමයෝ, නිල්මැණිකින් පරිස්ථිපතය, ගැවසිගත්තේ යැ; තළු, එහිලා; ඡඅහස්සානි, සදහසක්; ගන්ධබ්බා, ගන්ධර්යෝ-නවා ගී කියන නළුවෝ; සපාධා, සපතපුකාරවැ හෙවත් සත්ම්ඩුල් ලක්වගෙනැ; අනච්චුං, නැටූ.

397 එවමෙතං තදා ආසි යථා භාසසි භද්දජී,
සකෙකා අහං තදා ආසිං වෙය්‍යාවච්චකරෙ තව.

භද්දජී, භද්දජිනම් ස්ත්‍රීවරයෙනි; යථා භාසසි, යම්සේ නිවුදැ; එතං එවං, ඒ එසේමය; තදා, එකල්හි; තව, තට; වෙය්‍යාවච්ච කරො, වෙය්‍යාවච්චකරවූ හෙවත් විශ්වකර්මියා එවා මාලිගාව නං මා දුන්; අහං, මම; තදා, එකල්හි; සකෙකා ආසිං, ශක්‍ර වීම්.

264 මහාපණාදජාතකයයි.

(භද්දජිජාතකයයිද කියත්)

———oo———

398 දිඝා ඛුරපෙ ධනුවෙගනුනෙන
ඛගෙහ ගහීනෙ නිබ්ඉණෙ තෙලඩොතෙ,
තස්මිං භයස්මිං මරණෙ වියූල්හෙ
කස්මානු තෙ නඅහු ජම්හිතඤ්ඤං?

ධනුවෙගනුනෙන, චාපවෙගයෙන් හරනාලද; ඛුරපෙ, මහහිතලද; දිඝා, දකැ; තෙලඩොතෙ, තෙල්සනලා සෝධන ලද; නිබ්ඉණෙ, නිඝණවූ මුවහත්ඇනි; ගහීතෙ, (ඛඩ්ගමුඤ්චියෙහි මහා කොටැ) ගත්නාලද; ඛගෙහ, ඛඩ්ගයන්; දිඝා, දකැ; මරණෙ, මරණ; වියූල්හෙ, උපස්ථිතවූ; තස්මිං භයස්මිං, ඒ භයයෙහි ද; තෙ, තට; කස්මා, කුමක්හෙයින්; ජම්හිතඤ්ඤං, ශරීරචලනය; නඅහු, නොවීද?

399 දිඝා ඛුරපෙ ධනුවෙගනුනෙන
ඛගෙහ ගහිතෙ නිබ්ඉණෙ තෙලඩොතෙ,
තස්මිං භයස්මිං මරණෙ වියූල්හෙ
වෙදං අලත්ථං විපුලං උළාරං.

ධනුවෙග, වාපවෙගයෙන්; නුනෙහා, හරනාලද; ඛුරපෙ, හී ය; දිඝා, දූකෑ; තෙලධොතෙ, තෙල්ගතලා ශුඛකළ; තික්ඛේණ, සි සුම් මුඃඟන්ඇති; ගඝිතෙ, (මුෂ්ටියෙහි) ගත්නාලද; ඛගෙහ, ඛඩ්ග ඝන්; ඒසා, දූක; මරණෙ, මරණය; විසුල්හෙ, පෑ ළෙ කළුණි; තස්මිං භයස්මිං, ඒ භයයෙහි; විපුලං, බොහෝවූ; උළාරං, උත්තමවූ ම; වෙදං, තුෂ්ටියක්; අලත්ථං, ලදිම්.

400 සො වෙදජාතොඋජ්ඣිතවිං අම්හෙතෙ
පුඛෙව මෙ ජීවිතමාසි චත්තං,
න හි ජීවිතෙ ආලයං කුඛ්බමානෙ
සූරෙ කයිර සූරකිච්චං කදාචිති.

වෙදජාතො, (සතුරන් දැක) භත්තුෂ්ටවූ; සො, හේ (මම); අම්හෙතෙ, සතුරන්; අජ්ඣිභවිං, අභිභවනය කෙළෙමි; පුඛෙව, පළමුම ඇවත්: වොරකාන්තාරයෙහි එතර කෙරෙම්න් තොප අතින් විසඳු ගත්නා හමුයෙහි; මෙ, මාගේ; ජීවිතං, ජීවිතය; චත්තං, හර නා ලද්දේ; ආසි, විය; එසේමැයි; ජීවිතෙ, ජීවිතයෙහි; ආලයං, අ පෙක්ෂා; කුඛ්බමානෙ, කරන්නාවූ; සූරෙ, ශූරපුරුෂයා; කදාචි, කි සි කලෙක්හිදු; සූරකිච්චං, ශූරකෘත්‍යය; නහිකයිරා, නොම්කරන් නේයි- ජීවිතාශාව ලත් තැම සත්පුරුෂයාකුදු වීර්‍යයෙන් හිංසාදූ කෘත්‍යයෙහි නිෂ්ඨාප්‍රාප්තවිය නොහෙන්නේයැයි සේයි.

265 ඛුරපඤ්ඤාණකථා.

401 යෙනාසි කිසියා පණ්ඩු යෙන භත්තං න රුච්චති,
අයං සො ආගතො තාතො කස්මා දානි පලායති.

යෙන, යම්කාරණයකින්; කිසියා, කෘශවූයෙහි; පණ්ඩු, පාණ්ඩු වර්ණවූයෙහි; ආසි, වීද; යෙන, යම්කුකෙරෙහි කළ ප්‍රේම කාරණය කින්; භත්තං, ආහාරය; නරුච්චති, කනු නොකැමැත්තෙහිද; සො, හේ (ති ප්‍රාණීනාකරත); අයං, මේ; තාතො, පියේ; ආගතො, ආ ඇ; ඉදානි, දැන්ම; කස්මා, කුමක්හෙයින්; පලායති, පලායත්නීද?

402 *නාඛො පනාදිකෙනෙව සත්ථවෝ නාම ජායති,
යසෝ භායති ඉඤ්ජානං තස්මා තාත පලායහං.

ආදිකෙනෙව, පළමුකොටම; සත්ථවොනාම, මෙට්ඨනඛ්ඛං සං ඛ්‍යාත සංඥාවය; නාඛාපන ජායති, නොම්ඇ ඝටගත්නේයි, කුමක්

* සවෙ පනාදිකෙනෙව-පොත්.

හෙයින්දැයත්; ඉඤ්ජනං, සඤ්ඤාගේ; යසෝ, ගර්විතභාවසංඛාතය ශස; භාගති, පිරිහෙත්තේයැ- හෙවත්: ලොකයෙහි සඤ්ඤ කේසා මහොතභාගයෙනුදු ලද පුරුෂයා ව තමන කෙරෙහි ආදරකරවා ගනුම්හයි සිතා දැසීනාඤ්ඤණයෙහි අවකාශ නොදෙත්නාහුද; තස්මා, එසේ හෙයිනා; භාත, පුත්‍රය; අහං, මම; පලාසිං, නැසී ගියෙමි.

403 යසඤ්සිනං කුලෙ ජාතං ආගතං යා න ඉච්ඡති,
සොචති චිරරත්තාය වාතග්ගහ මිව කුඤ්ජලිති.

යසස්සිනං, යශශ්‍රී ඇති; කුලෙ ජාතං, ප්‍රශසනකුලයෙහි ජාත වූ; ආගතං, තමා සමීපයට ආ පුරුෂයා; යා, යම්ස්ත්‍රියක්; න ඉච්ඡති, නොකැමැත්තීද; වාතග්ගහං, වාතග්‍රහීනම් ලද පෙඤ්චියා නොකැමැතිද: කුඤ්ජල් ඉව, කුඤ්ජල්ලාම් ගදිහයෙනුව ශොකකළාක් මෙන්; චිරරත්තාය, දීඝකාලයක්; සොචති, ශොකකරත්තේයි.

266 වාතග්ගහසිඤ්චජාතකයයි.

---

404 සිඤ්ගී මිගො ආයතචක්ඛුනෙත්තා
අසීතතවෝ වාරිසයෝ අලොමෝ,
තෙනාභිහූතෝ කපණං රුදාමි
මාහෙව මං පාණසමං ජහෙය්‍ය.

ආයතචක්ඛුනෙත්තා, දැසීනාඤ්ඤයෙන් චක්ඛුස්නම්වූද නයනා ඤ්ඤයෙන් නෙත්‍රනම්වූද ආයතවූ චක්ඛුසංඛ්‍යාත නෙත්‍ර මෝහටනුයි "ආයතචක්ඛුනෙත්ත" නම්වූ; අසීතතචෝ, අසිත්ම කළු කොටැඟැනි; වාරිසයෝ, ජලයෙහි ජෝ වූ; අලොමෝ, රොමනැති; සිඤ්ගී මිගෝ, නළ ඇතිහෙයින් මෘගව්‍යවහාර කකුළුවන්ට කරනහෙයි ශෘඞ්ගී මෘගයා මිව කකුළුවෙක; තෙන, ඔහු විසින්; අභිභූතෝ, මුඛනාලද්දෙම්; කපණං, බැගැබවට පැමිණියෙම්; රුදාමි, හඬම්; පාණසමං, (තීගේ) ප්‍රාණයනහාහම්වූ; මං, මා; මාහෙව ජහෙය්‍ය, නහ මක් හැරපිය- තීගේ ප්‍රාණය යා සමවූ මා හැරී නොපියයි කී.

405 අය්‍ය තං නා ජහිස්සාමි කුජ්ජර සඛිහායන,
පථවිය චාතුරන්තාය සුජ්ඣයා හොය් මෙ තුවං.

සඛිහායන, (හැවහවුරුද්දෙන් මද බස්නාහෙයින්) "සඛිහායන" යයි කියනලද; කුජ්ජර, පොළොව දිරවන හෙයින් කුම්භරනම්

ලදෑ; අඤ්ඤ, ස්වාමිය; තං නා ජහිඤ්ඤාමි, නා(විඤ්ඤත ප්‍රාප්තවූව්හු)නො හැර්මි; කුමක්හෙයින්ද යත්? චාතුරන්තාය, සතරදිග පැතිරී සිටි සමුද්‍රය අවසන්කොට ඇති; පථව්‍යා, පෘථිවියෙහි; තුවං, තෝ; මේ, මාගේ; සුජම්පතියා, විශෙෂයෙන් ප්‍රියවූයේ; හොසි, වී- "එසේහෙයින් නානියා ප්‍රියයකු හැර නොයම් ගළවා ගනිමි"යි අස්වැසූ.

406 යෙ කුළීර සමුද්දස්මිං ගබ්භාය නම්මදඤ්ච,
තෙසං තවං වාරිජෝ සෙට්ඨෝ මුව රොදන්තියා පතිනති.

සමුද්දස්මිං, සමුද්‍රයෙහිද; ගබ්භාය, ගබ්භා නම් ගඟාද; යමුනා සව්, යමුනා නම් ගබ්භායෙහිද; යෙ කුළීරා, යම් කකුළු කෙනෙක් ඇත්ද; තෙසං, ඔවුන්ට; වාරිජෝ, දියෙහි උපන්නාවූ; ඤං, තෝ; සෙට්ඨෝ, ශ්‍රේෂ්ඨයෙහි; රොදන්තියා, හඬන්නාවූ මාගේ; පතිං, සවා මිහු (ඇත් රජු); මුව, හැරැපිය- සියල්ලවුන්ටම සොඳුවචනය ප්‍රිතිවචනය කරන හෙයින් සියලු කකුළුවන්ට ජෙෂ්ඨයයි කියා සතුටු කරවා ස්වාමිහු හැරැවූ.

267 කකි ම කජා නාම යි.

---

407 යො වෙ සබ්බසමෙතානං අග්ගවා සෙට්ඨසම්මතො,
තස්සා යං එදිසි පඤ්ඤා කිමේව ඉතරා පජා.

යො, යමෙක්; වෙ, එකාන්තයෙන්; සබ්බසමෙතානං, සියලුරැස් වූවුන් අතුරෙහි; සෙට්ඨසම්මතො, ශ්‍රේෂ්ඨයයි ප්‍රසිද්ධවූයේ; අග්ගවා, වීද; තස්ස, ඒ සර්ව්ජනජ්‍යෙෂ්ඨයාගේ පව්; අයං පඤ්ඤා, මේ ප්‍රඥා තොමෝ; එදිසි, මෙබඳුයි; ඉතරා, මොවුන් කෙරෙන් අන්‍යවූ (ලාමකවූ) ප්‍රඥතොමෝ; කිමේව, කෙබඳුදෝ? ශ්‍රේෂ්ඨයන්ගේ ප්‍රඥ මෙසේ කල ලාමකයන්ගේ ප්‍රඥාව් කෙබඳුදෝ? ශෝසි කිමෙන් 'උන්ගේවූකලි ප්‍රඥ නැතැයි සිතම්හ'යි සේසි.

408 එව මෙවං තුවං බ්‍රහ්මෙ අනඤ්ඤාය විනිඤ්ඤසි,
කථං හි මූලං අදිස්වා රුක්ඛං ජඤ්ඤා පනිස්සිතං?

බ්‍රහ්මෙ, බමුණ; ඤං, තෝ; අනඤ්ඤාය, (කාරණා කාරණ) නොදැනැ; එවං එවං, මේසේ මෙසේ; විනිඤ්ඤසි, නිශ්චයකෙරෙහි; පනිස්සිතං, බිම්බැසැ පිහිටි; මූලං, මුල; අදිස්වා, නොදැකැ; රුක්ඛං, වෘක්ෂය; කථං හි, කෙසේනම්; ජඤ්ඤා, හඳුනන්නේද? බමුණාණෙනි

තොප දත්තේ නිත්ද බණනසේමය, ගස නොපුටා මේගසවුල දුරබට යෙසුමුල් ළඟබට යි කෙසේ දැනැගත හැකිදැයි කිවු.

409 නාහං තුමෙහ විනිඤ්ඣාමි යෙ චතෙසු වානරා වනෙ,
වීසසෙනොව ගාරය්හො යසසජ්ජා රුක්ඛරොපකාති.

අහං, මම; තුමෙහ, තොපද; වනෙ, වෙනෙහි; යෙව අතෙසු වානරා, යම් අනික් වානර කෙනෙක් ඇද්ද ඔවුන්; න විනිත්දම්, නින්දනොකරම්; බලඑකෙක් ඇත; යසසජ්ජාය, යමෙකු පිණිස; රුක්ඛ රොපකා, තොපසේ වූවෝ වෘක්ෂරොපකයෝද හෙවත් තොප වැන්නවුන් ආරාම් රොපන ධුරයෙහි සිටිවිද එසේවූ; විස්සසෙනො එව, විශ්වසෙන නම් රජම; ගාරයෙහා, නින්ද කටයුතුය-නින්ද ලබන්ට සුදුසුයයි සේයි.

268 ආරාම දූසක ජාතකයයි.

---

410 නා හි වණෙණන සම්පන්නා මජ්ජා පියදස්සනා,
ඛරා වාචා පියා හොන්ති අස්මිං ලොකෙ පරම්හි ච.

වණෙණන, (ප්‍රියඞ්ගු කුසුම සමාන) වර්ණයෙන්; සම්පන්නා, සම්ඵවූ; මජ්ජා, ශබ්දමාධුර්‍යයෙන් මනොඥවූ; පියදස්සනා, ප්‍රිය දර්ශන ඇත්තාවූ යමෙක්; ඛරා වාචා, ඝට්ටනයෙන් ම්ව්පියදෙදෙනාට ආක්‍රොශ පරිභාෂක වශයෙන් කඨොරවූ තෙපුල් ඇත්තේද එසේවූ ඕහු; අස්මිං ලොකෙ, මෙලොවද; පරම්හිච, පරලොවද; නහි පියා හොන්ති, සිතල්ලවුන්ට ප්‍රිය නොවෙත්-දුටු දුටුවෝ වෙශ කෙරෙති, කා පරිද්දෙන්ද යත්? ඔගීනන්තරයෙහි කඨොරනාද පවත්වා බොහෝදෙනාට වෙශ ඉපදවූ නිග්‍රොධකුණ්ඩකාව මෙනැයි ගාථාඉයෙහි නැතද, ප්‍රස්තුත කථාන්තරයෙන් දක්වූහ.

411 නන්නු පඤ්ඤිමං කාළිං දුබ්බණණං තිලකාහතං,
කොකිලං සණහකාණෙන බහුනනා පාණිනා පියං.

කාළිං, කෘෂ්ණවූ; දුබ්බණණං, දුර්වර්ණවූ; තිලකාහතං, කෘෂ්ණතරවූ තිලකයෙන් සමන්විතවූ; ඉමං කොකිලං, මේකොකිලාව; පඤ්ඤි නන්නු; දක්නෙහිවේද නොහොත් විචාරම්, සණ්හකාණෙන,

එසේවූ දුර්වර්ණාදියෙන් යුක්තවූ කෘෂ්ණ කොකිලයා පොවා මියුරු කොට බිණීමෙන්; බහුත්වය, බොහෝවූ; ප්‍රාණිනාං, ප්‍රාණීන්ට; පියං, ප්‍රියවූව.

412 තස්මා සඛිල වාචස්ස මනෙතඛාණී අනුඛතො,
අත්ථං ධම්මං ච දීපෙති මධුරං තස්ස භාසිතන්ති.

තස්මා, එසේහෙයින් හෙවත් යම්හෙයකින් කර්කශවාක් ආදී පුද්ගලයා මර්මඡේදනාදියට පවා අප්‍රියවේද එසේහෙයින්; සඛිල වාචෝ, ශ්ලක්ෂ්ණවූ වචන ඇත්තේ; අස්ස, වන්නේය; මනාප භාණී, ප්‍රසාදඛ්‍යාත මන්ත්‍රණයෙන් ප්‍රමාණකොට කථාකරන හෙයින් පරිමිතකථා ඇත්තේ; අස්ස, වන්නේය; අනුඛතෝ, ඕඛත්‍යය විනා ප්‍රමාණයෙන් යුක්ත කථාකරනහෙයින් අනුඛතවූයේ; අස්ස, වන්නේය; අත්ථං, (යමෙක්) අර්ථයද; ධම්මං ච, ධර්ම්මයද; දීපෙති, ප්‍රකාශකොට බෙණේද; තස්ස, ඔහුගේ; භාසිතං, භාෂිතය; මධුරං, මියුරුය- යමෙක් පාළිය හා පාළි අර්ථදෙක නොහැර කාරණයක් යුක්තකොට අනුන්ට ආක්‍රොශකොට බිණීනමුදු මධුරයයි සේසි.

269 සුජාතජාතකයයි.

---

413 සබ්බෙහි කිර සුතිහි කොසියෝ ඉස්සරෝ කතෝ,
සචෙ සුතිං හනුස්සුතෝ තණ්ෙඩයාහං එකවාචියං.

සබ්බෙහි, සියලු; සුතීහි කිර, නැගත්විසින්; කොසියෝ, කොසිකයා ;ඉස්සරෝ, ඉශ්වරුවූයේ; කතෝ, කරනලද හෙවත් අපගේ මේ නැගත් විසින් ඛකමුහුණුවා රජකරනලද; සචෙ, ඉදින්; සුතිං, නැගත්විසින්; අනුස්සුතෝ, අනුශූ කරනලද්දෙම් වීන්නම්; අහං, මම; එකවාචියං, නියපුතු එකඛසක්; තණ්ෙඩයාං, බෙණෙම් හෙවත් අපගේ නැගත් මට රුහැණි නොවතොත් ඛසක්කියා බල මිසි සේසි.

414 තණ්ඩ සම්ම අනුස්සුතෝ අත්ථං ධම්මඤ්ච කෙවලං,
සන්තීහි දහරා පඛි පඤ්ඤවනෙතා පුත්තිඛ්ඩර.

සම්ම, ඔහළු; අනුස්සුතෝ, (අපවිසින්) අනුශූකරනලද්දේහි; කෙවලං, හුදක්; අත්ථං, කාරණයද; ධම්මංච, ප්‍රවෙණී ධර්ම්යද යන

මේදෙක;හණ, බෙණඟි; මෘදුකාරණ ද්වේණීකමදයන මේදෙක මුත් අනිකක් නොබණයි සේසි,එසේමැයි; පඤ්ඤවන්තො, ඥානවන්වූ; ප්‍රතිඤ්ඤා, ප්‍රතිඥාවූ හෙවත් ප්‍රඥානමැති ආලොකධරවූ; දහරා, ළදරුවූ; පක්ඛි, පක්ෂීහු; සත්තිඤ්, ඇත්මය- බාලයන් කෙරෙහිත් නුවණැත්තෝ ඇත්මය බාලවුවත් මීට කවසුත්තක් විනම් නියවයි අවකාශදුන්නාහ.

415 න මෙ රුච්චති භද්දං වො උලූකස්සාභිසෙවනං,
අකුඛස්ස මුඛං පස්ස කදං කුඛො කරිස්සති.

භද්දං වො, තොප හැමදෙනාට භද්‍රයක් වේවයි; උලූකස්ස, කොසිකයාට; අභිසෙවනං, අභිශෙකනිරීම; මෙ, මට; න රුච්චති, අභිමත නොවේ; කුඤ්ඤෙසින්දඝත්? අකුඛස්ස, නොනිපුණවුගේ පොවා; මුඛං, මුහුණ; පස්ස, බලව; කුඛො, නිපුණේ; කදං කරිස්සති, කුමක් කෙරේදෝ- නොනිපි මේ නියා ස්ථානාන්තරප්‍රාප්ත සඤ්ඤාඝාස්ථානයෙහි පොවා දැඟ රත්කොට ගෙන දුර්මුඛව ගෙන හිඳිනේ මතු අප හැමදෙනාට ස්වාමිස්ථානය නියතව ගියකල රැ හැණිවූ තැනකදී මුහුණපැ කෙබඩුදෝහෝයි ඒය යතු අභිප්‍රායයි.

270 උ ලූ ක ජා ත ක ය යි.

දෙවන කොසියවග්ගොඅයි.

———o:( )o———

416 ආරඤ්ඤකස්ස ඉසිනො චිරරත්තතපස්සිනො,
නිවජා කතං උදපානං කථං සම්ම අවාහසි.

ආරඤ්ඤකස්ස, අරණ්‍යයේ වසන්නාවූ; චිරරත්ත, දීඝරාත්‍රියක්; තපස්සිනො, රඤ්ඤාකළ තපස්ඇත්තාවූ; ඉසිනො, එෂිතගුණවන්වූ තෘෂිහුගේ; නිවජා කතං, කැවිල්ලායෙන් සැරැ; උදපානං, ළිඳ; සම්ම, ගහළු; කථං, කුමට; අවාහසි, මූත්‍රකරීෂයෙන් වැඩියෙහිද හෙවත් දූෂණ කෙළෙහිද?

417 එසධම්මො සිගාලානං යං පිත්වා ඔහදතීසෙ,
පිතුපිතාමහං ධම්මා න තං උජ්ඣාතුමරහසි.

යං පිත්වා, යම්තැනෙක්හි ලා යම් ජලයක්ඛි; ඔහදමසෙ, මූත්‍රකරීෂබහා නිලිට්ඨකරමෝද; සිගාලානං, ශෘගාලයන්ගේ; එසො,

මේතෙම; ධම්මෝ, ප්‍රත්‍යක්ෂ ධර්මයක් එසේහෙයින්; පිතුපිතාමහං, අප්‍ර
හේ පියන්හේ මුත්තන්ගේ; ධම්මෝ, යහභාවය; තං, ඒ යහභාව
යට; උජ්ඣාතුං, නිපෙන්නට; න අරහති, නුසුදුසුයි.

418 යෙසං වෝ එදිසෝ ධම්මෝ අධම්මෝ පන කීදිසෝ,
මා වෝ ධම්මං අධම්මං වා අද්දසාම කුදාචනන්ති.

ඉඝසං වෝ, ඔබදුවු තොපගේ; ධම්මෝ, ධර්මය; එදිසෝ, මේ
බඳුය; අධම්මෝ පන, අධර්මවනාහී; කීදිසෝ, කෙබඳුද? එසේහෙ
යින්; වෝ, තොපගේ; ධම්මං වා, ධර්මයවේවයි; අධම්මං වා, අධර්ම
යවවයි; කුදාචනං, නිසිකලෙක්හි; මා අද්දසාම, නොදක්නුමු-වනා
රවූ තොපගේ නිසිකලෙක්හි ගුණයක් නුදුටුවිරුම්හයි සේසි.

271 උදයානදුෂජාතකයයි.

---

419 යෙන මිත්තෙනා සංසග්ගා යොගක්ඛමා විහිංසති,
සුඛෙඛිවජ්ඣාභවනාසස්ස රක්ඛෙ අත්තිව පණ්ඩිතෝ.

යෙන, යම්බඳුවූ; මිත්තෙනන, පාපමිත්‍රයෙකු හා සමඟ කළ;
සංසග්ගා, දර්ශනසංසර්ගයත ශ්‍රවණසංසර්ගයත කථාසංසර්ගයත කායසං
සර්ගය අනුභව සංසර්ගය යන මේ පඤ්චවිධසංසර්ගය හෙතුකොටගෙන;
යොගක්ඛෙමා, කායචිත්ත දෙදෙනාගේ සුඛභාවයයි නියනලද
යොගක්ෂෙමයෙන්; විහිංසති, (පුරුෂයා) පිරිහෙන්නේද; තස්ස, ඒපා
ප මිත්‍රයා විසින් අජ්ඣාහරිතං, අභිභවනාය හෙවත්, අභිභවනය කරන්
නට සුදුසුවූකුව; පුබ්බෙව, පළමුකොටම; පණ්ඩිතෝ, පණ්ඩිත පුරු
ෂතෙම; අත්තිව, සවිනියවූ අත්මයුග්මයමෙන්; රක්ඛෙ, රක්ෂාකරන්
නේසි- හේ පාපමිත්‍රයා විසින් අභිභවනාය කටයුතු තමාගේ ලාභ
ය සජීවිකාදීන් පළමු කොටම ඥානීයවූ නෙත්‍රය රක්ෂා කරන්නාක්
මෙන් රක්ෂාකොට සම්මතිසම්ප්‍රයුක්ත වන්නේයයි සේසි.

420 යෙන මිත්තෙනන සංසග්ගා යොගක්ඛෙමෝ පවිඣති,
කරෙය්‍යතස්ස මං වුත්තිං සබ්බනිබ්බේසු පණ්ඩිතෝ.

යෙන, යම්බඳුවූ; මිත්තෙනන, කල්‍යාණමිත්‍රයකු හා සමඟකළ; සං
සග්ගා, සංසර්ගයයිකියනලද පඤ්චවිධ සංසර්ගය කරණකොට ගෙන;
යොගක්ඛෙමෝ, කාය චිත්ත දෙදෙනාගේ ක්ෂේමභාවයඛ්‍යාතවූ

ඤයාගෙඤ්ඤය; පඩිඤ්ඤි, ප්‍රකෘතියෙන්; විඩතේද; පණ්ඩිතෝ, තු
ච්ඡාදී පුරුෂතෙම (තමාන මිත්‍රයාගේ සියලු කෘත්‍යයෙහි); අත්ථ
සම්, තමා හා සමකොට; චුත්තිං, (ජීවිතව්‍යාත්තියට) උපනොග පරි
හෝග දෑතනිය; කරෙය්‍ය, කරන්නේය.

421 එථ ව්‍යග්ඝ ජීවඤ්ඤවෙහා පච්චුපෙථ මහාවනං,
මා වනං ඡින්දි නිව්‍යග්ඝං ව්‍යග්ඝා මාහෙසු නිබ්බිනාති.

ව්‍යග්ඝා, ව්‍යාඝ්‍රයෙනි; එථ, නැගි එව්; නිව්ඤ්ඤවෙහා, නවතු; ම
හාවනං, මේ මහවනයට; පච්චුපෙථ, නැවත එලඹෙව්; නිව්‍ය
ග්ඝං, ව්‍යාඝ්‍රයන් රහිතවූ; වනං, වනය; මා ඡින්දි, නොකපත්
වා; ව්‍යග්ඝා, ව්‍යාඝ්‍රරාජයෝ; නිබ්බිනා, වනරහිතවූවාහු; මාහෙ
සුං, නොමෙක් වෙත්වා.

272 ව්‍යග්ඝජාතකයයි.

---

422 කොනු උද්දිතඤතෙනාව පූරඤ්ඤාව බ්‍රාහ්මණෙ,
යඤං නු භික්ඛං අචරි කං සඛං උපසංකමි.

උද්දිත, පූරණලද; ඤතෙනාව, ආහාරපාත්‍රයක් ඇත්තක්හු
මෙන් හෙවත් පුණ්පාත්‍රයක් දෙඅතින් නෙත ආ තපස්වියකු මෙන්;
කොනු, කවරෙක්ද? පූරඤ්ඤා, පුණ්වූ ඤාණඅග්නි හෙවත් කාර්
තිකවාරයෙහි හොම්වීමි කොට ලද පුණ්පාත්‍රයක් ඇති; බ්‍රාහ්ම
ණාව, බම්ණකුමෙත්; කොනු, කවරෙක්ද? භික්ඛං, භික්ෂා; ක
ඤනු, කවර ප්‍රදෙශයෙක්හි; අචරි, හැසිරෙයිද? කං සඛං, කවර
නම් ශ්‍රාවකයක්හු; උපසංකම්, එලඹෙයිද- දෙ අතින් බත්පාත්‍රයක්
අල්වාගෙන ආ තපස්වියකු සේ තමා කොශයෙහි ඩැහැගත් කුම්
යා ගළවාගත නොහි දෙඅතින් එලෙන කුම්යා අල්වාගෙන
වානරයෝ වෙහෙනෙත්.

423 අහං කාපිඤම් දුම්මිඩො අනාමාසානි ආමසිං,
තිං ටං මොචය භද්දඤන්ත මුඤ්චා ගාවිඤ්ඤ පඛිකා.

අඤං, මම; දුම්මිඩො, බාලයිත්ඇති; කාපිඤම්, වානරයෙක්
වීමි; අනාමාසානි, අනසපශ්‍යවස්තූන්හි; ආමසිං, සපශ්‍යකළෙමි; භද්
දඤන්ත, නව ව්‍යාඩයාණවේවයි; තිං, ඉතා; ටං, මා; මොචය, මි

කර; මුඛතෝ, මේ කුමීග්‍රහණ සංඛ්‍යාත ව්‍යසනයෙන් මිදුණේමි; පඤ්ඛතං, මාගේ සෘණීයවූ පර්වතයටමය; ගවේජයං, නැඟියෙමි.

424 කච්ජපා කස්සපා හොතනි කොණ්ඩඤ්ඤා හොතනි ථණ්ඩටා,
මුඤ්ච කස්සප කොණ්ඩඤ්ඤං කතං මෙථුනකං තයාති.

කච්ජපා, ඉදිබුතම්; කස්සපා, කාශ්‍යපගොත්‍රයෙහි; හොතනි, වෙති; මණ්ඩටා, ඒනරයෝනම්; කොණ්ඩඤ්ඤා, කෞණ්ඩින්‍යගොත්‍රයෙහි, හොත්ති, වෙති; කස්සප, කාශ්‍යපය; කොණ්ඩඤ්ඤං, කෞණ්ඩින්‍යයා; මුඤ්ච, හැරපිය; තයා, (කාශ්‍යපගොත්‍රයෙහි උපන් නා හා සමඟ; මෙථුනකං, (ලොලවූ දුශ්ශීලවූ ගොත්‍රයෙයින් නොසම වූ කෞණ්ඩින්‍යගොත්‍රයෙහි උපන් ඒනරයාගේ) මෛථුනකාන්‍ය යෙක්; කතං, කරනලදි- ගොත්‍රයෙයින් අසමජාතිවූ ගුණයෙයින් නොසමවූ තොප දෙදෙනාගේ සංගතියෙක් නැත හැරපියව්සි කී.

273 කච්ජප ජාතකය යි.

---

425 කායං බලාකා සිඛිනී චොරී ලඛ්ඝි පිතාමහා,
ඔරං බලාකෙ ආගච්ඡ චණ්ඩා මෙ වායසෝ සඛා.

සිඛිනී, සිඛාඇත්තාවූ; චොරී, චෞරවූ; ලඛ්ඝිපිතාමහා, මේඝ ඝාමුතුත්කොට ඇති; අයං බලාකා, මේ කෙකිනී; කා, කවරක්ද? බ ලාකෙ, පින්වත් කෙකින්න; ඔරං, මැතව; ආගච්ඡ, නැගිල්; මේ, මාගේ; වායසෝ, තෙල පැස හෝනා වායසවූ; සඛා, යහළුවා; ච ණ්ඩා, වණ්ඩිය- කුඩිම්බියක් තබා සියලඟපත් උදුරා ඇඹුල් මොර ශරීරයෙහි ගල්වා සුදුකොට හෙවූ කාකයා දැක වෙහෙසන පිණිස මෙසේ කියා කාකයාහා සමඟ බෙණේ.

426 නාහං බලාකා සිඛිනී අහං ලොලොස්මි වායසෝ,
අකාසිං වචනං තුයහං පස්ස ලූනොස්මි ආගතෝ.

අහං, මම; සිඛිනි, සිඛාඇත්තාවූ; බලාකාන, කෙකින්නක් නොවේමි; අහං, මම; ලොලෝ, ලොලවූ; වායසෝ අස්මි, කවුඩු වකුවීමි; තුය්හං, තොපගේ; වචනං, තෙපුල්; අකාසිං, නොකොට; ලූනා අස්මි, පත්උදුරනලද්දෙමි වීමි; ආගතෝ, ගොචරභූමියෙහි

සිට ආයෙහි; පසු, මේ විද්‍රකාරයට පැමිණි මා බලව්සි නිය.

427 පුනපාපජ්ජසි සම්ම සීලං හි තව තාදිසං,
නහි මානුසකා භොගා සුහුජ්ජා හොන්ති පණ්ඩිතාති.

සම්ම, සබඳ; පුනපි, නැවතද; ආපජ්ජසි, මෙබඳු දුකකට පැමිණෙහි; තව, තාගේ; සීලංහි, ආචාරශීලයවනාහි; තාදිසං, එබඳු සෑ හෙවත් ද්‍රඛාධිගමයට සුදුසුසෑ; මානුසකා, මනුෂ්‍යලොකයෙහි වූ; භොගා, භොගයෝ; පණ්ඩිතා, තිරිසන් පක්ෂියා විසින්; නහි සුහුංජා හොන්ති, සුවසේ අනුභවකටයුත්තෝ නොවෙත්- අනේ කොව මේ ජාතියෙහි දුකට පැමිණියෙහි නැවත එම පාපයෙන් පරලොව නරකාදි දුකට පැමිණෙන්නෙහි වේදුසි අවවාද නිව.

274 ලොලජානකයසි.

---

428 කායං බලාකා රුචිරා කාකානිලස්මිං අවජ්ජසි,
චිණෙඩා කාකෝ සඛා මියහං තසසචෙතං කුලාවකං.

රුචිරා, සිත්කලුවූ; අඋංබලාකා, මේකොකිනි; කාකානිලස්මිං, කවුඩුකදල්ලෙහි; අවජ්ජසි, හිඳී; කා, කෝකාවරක්දෑ; මයහං, මාගේ; සඛා, සබඳවූ; කාකෝ, කවුඩු; චණෙඩා, වණ්ඩිය; තසසා, ඕහුගේ; ඒතං, මේ; කුලාවකං, නිවසයි.

429 නනු මං සම්ම ජානාසි දිජසාමානභොජනා,
අකාමා වචනං තුයහං පසසා ලූනොසම්ම ආගතො.

සම්ම, සබඳ; ද්‍විජ, ව්‍යඤ; සාමාකභොජනා, සාමාකනම් නාණ ධ්‍යා භොජනකොට ඇත්තව; මිං,මා; ජානාසි නනු, හඳුනන්නෙහි වේද? මා හඳුනන්නාවාදුසි සේසි; තුයහං, නොපගේ; වචනං, අවවාදතපුල්; අකාමා,නොකොට; ලූනා අස්ම, පත්සිදුනාලද්දෙම් වීම්; ආගතා, ගොචරගැමියෙන් ආයෙහි; පසසා, බල.

430 පුනපාපජ්ජසි සම්ම සීලං හි තව තාදිසං,
නහි මානුසකා භොගා සුහුජා හොන්ති පණ්ඩිතාති.

සම්ම, සඛඒ; පුනපි, නැවතද; ආපජ්ජසි, දුකට පැමිණෙන්නෙහිසි; තව, තාගේ; සීලං හි, ශීලයවනාහි; තාදිසං, එබඳුසි හෙවත් තාගේ ආචාරශීලය නැත්ත දුකටපමුණුවන සුදුසියි සේසි; මානුස

කා; මනුස්සලොකතෙහි; භොගා, භොගතෝ; පතිනා, පත්තියක් හු ව්සින්; සුහුජා, අනුකව කටයුත්තෝ; නහි හොන්ති, නොවෙන්.

275 රුචිරජාතකයයි.

---

431 තව සඛං ච සීලංච විදිතවානා ජනාධිප,
වණණං අජ්ජනා වණණනා කාලිඞ්ගස්මිං විනිමහසෙ.

ජනාධිප, ජනප්‍රධානය; තව, තාතග්; සඛං, කම්ඵලදෙදෙනා ගේ ආදහිලියයි කියනලද ශ්‍රද්ධාවද, සීලං, සංවරශීලය අව්‍යතික්‍රම ශීලයයි කියනලද චිරිත්‍රශීලයද; වණණං, වර්ණයද; දෙශනා කුම තෙයින් කී බව මුත් සියලු හිරණ්‍ය රජ ආදීන්ද; විදිතවා, දැන; වණණයයි සම්මෝදව දෙශිතව්‍යවහාරය; නොහොත්; සඛං, ශ්‍රද්ධාවද; සීලං, ශීලයද; වණණං, ගුණයද; විදිතවාන, දැන; අජ්ජන වණෙණන, අජ්ජනපුජාහිවූ තොපගේ ගජරාජයා කරණකොට ගෙන; කාලිඞ්ගස්මිං, කලිඟුරට රජ්ජසම්පතෙහි; විනිම්හසෙ, රජ්ජුරු වේනි තොපට ආතුගෙන එම්හයි ධනධාන්‍යතෙන් පරිච්ඡින්නය කළම්හ; ගෙන කුසහිපොෂණය කළම්හයී සේසි; "විනිම්හ" යනු ක්‍රියාවය; "සෙ" යනු නිපාතයි.

432 අනනහවිවා ච භවිවා ච යොධ උද්දිස්ස ගච්ඡති.
සඛෙ තෙ අපපටිකකිපපා සුඛා චරියවවෙ ඉදං.

අනනහවිවා ච, අනුත්තිනියා ආහාරාදින් ජීවත්වනානුදු; අහවිවා ච, අනුත්තිනියා වැස ඔවජ්ඣජීවිස්සද යන මේ දෙපක්‍ෂතෙන්; යො, යම්පුරුෂතෙක්; ඉධ, මේ සත්වලොකතෙහි; උද්දිස්ස, යමක් හු කෙරෙන් එසතුවක් ප්‍රාර්ථනාකොට; ගච්ඡති, යේද; සඛෙ, සිය; එතෙ, මොහු; අපපටිකකිපපා, නිරාතරණය කටයුත්තෝ නොවෙත්; ඉදං, මේ; සුඛාචරිය, සුචිරාචාර්යයයි කියනලද මච්චියන් ගේ; වචො, වචනයයි-"අහවිවා ච" කීතැන අකාර සංඛ්‍යා පිණිස ලොපයි.

433 දදාම වො බ්‍රාහමණා නාගමෙතං
රජාරහං රජ්ජනොගයාග යසසසිනං,
අලඞකතං හෙමජාලාහි ඡන්නං
සහාරජිං ගච්ඡථ තයා නාදින්ති.

බ්‍රාහ්මණා, බමුණෙනි; වෝ, තොපට; රාජාරහං, රාජ:හිවූ; රාජභොග්‍යං, රජුන් විසින් මහුලැත්කොට අනුභවකරනලද; යස සිනං, යශස්වීවූ හෙවත් පරිවාරසම්පන්නවූ; අලංකතං, අලංකෘතවූ; හෙම්ජාලාහි, සුවර්ණජාලයෙන්; සංඡන්නං, මුඩුහකරනලද; සසාර ථිං, හස්ත්‍යාචාරීන් සහිතවූ; එතං, මේ; නාගං, ඇත්රජහු; දදාම්, දෙමි; යෙන කාමං, යම් මහනින් යතුකැමැත්තෝද ඒ මහින්; ගච්ඡථ, ගෙනයව්- බමුණෙනි යම්හෙයකින් තමාකරා ආ යාචඤ්ඤා විසින් නිසප්‍ය නොවෙයි කියා පූර්වාශයීවූ දෙම්පියෝ ඉගැන්වූද එසේහෙයින් තොපට පරිවාර ආහරණ හස්ත්‍යාචාර්‍ය්‍ය යන සියල්ලහා සමඟ ඇත්රජු දෙමියි කියා බමුණන් පළමුකොට සතුටු කරවූ.

276 කුරුධර්මජාතකය

---

434 විඤ්ඤාහි පඤ්ඤස්ස සමාධියානි
වසිම්හ සෙලස්ස ගුහාය රොමක,
අසඞ්කමානා අභිනිබ්බුතත්තා
හඤ්ඤමායන්ති මමඤ්ඤා පුරෙ.

රොමක, රොම්කය; සෙලස්ස, ශෛලයාගේ; ගුහාය, ලෙණ; සමාධියානි, මදක්අධිකවූ; පඤ්ඤාසවඤ්ඤානි, පනස්අව්රුද්දක්; එසි මහ, විසුම්හ; පුරෙ, පෙර; අසඞ්කමානා, නිඃසඞ්කවූ; අභිනිබ්බුතත්තා, සන්හුන් චිත්තසන්තාන ඇති; අඤ්ඤා, අන්ඩජයෝ; මම, මාගේ; හඤ්ඤං, හස්නාසඞ්බවට හෙවත් හස්නප්‍රහාරණස්ථානයට; ආයන්ති, එන්නාහුයි.

435 තෙදානි වඤ්ඣඛ කිමඤ්ඤ උසූයකා
වජන්ති අඤ්ඤං ගිරිකන්දරං දිජා,
නූනං න මඤ්ඤන්ති මමං යථා පුරෙ
චිරපවුඨා අථවා න තෙ ඉමෙ.

වඤ්ඣඛ, ආකාශොත්පතනයෙහි ඒකාවූ ග්‍රීවා ඇති හෙයින් වඤ්ඣඛනම් තැනැත්තාව; තෙ, ඒ පෙර විශ්වාස පක්ෂීහු; ඉදානි, දැන්; කිමඤ්ඤං, කවරකාරණයක් පිණිස; උස්සූයකා, උත්කණ්ඨාප්‍රකෘති ඇති; දිජා, පක්ෂීහු; අඤ්ඤං, අනික්; ගිරි, පර්වතයකින්; කන්දරං, පර්වත කඳුරැළිඅයකට; වජන්ති, යෙද්ද; යථාපුරෙ, යම්සේ

පෙර මේ පක්ෂියා මා ගරු කොට ප්‍රියකොට සිතද්ද; තථා, එසේමැ; මම, මා; න මඤ්ඤන්ති, නොසිතති; නූනං, සැකයි; චිරපවුජා, බොහෝකලක් විසූ තෙයින් නොඉඳුනන්නේද; අථවා, නොහොත්; ඉමේ, මොහු; නෙ න, අප ඉඳුනන පක්ෂියා නොවේදැයි නොයෙක්ලෙස බැණ වශඟකරන්නට සමත්කෙරේ.

436 ජානාම තං ඉසී මයමස්ම මූළ්හා
සෝ යෙව තුවං නෙ මඤ්ඤම්ම නාවබුජ්ඣසි,
චින්තාව තෙ අස්මිං ජනෙ පදුට්ඨං
ආජීවක තෙන තං උත්තසාම.

ආජීවක, ආජීවකය; තං, තා; ජානාම, දනුම්හ; ඉෙවත් අදුනම්හ, මයං, අපි; මූළ්හා, මුළුවුවමු; නොඅස්ම, නොවම්හ; ඉසිං, තෝ; සෝ. යෙව, හේ තාපසයෙකි මය; මයං, අපි; නෙ අස්ම, ඔහුම්ය; තා බුජ්ඣසි, අනික්කෙනෙකුදු නොවම්හ; නෙ, තාගේ; චින්තාව, සිතද; අස්මිං ජනෙ, මේපක්ෂිජනයා කෙරෙහි; පදුට්ඨං, ප්‍රදුෂ්ටය; තෙන, එසේ හෙයින්; තං, තා; උත්තසාම, බමු- ආජීවකයයි කුක්ඛිපොෂණය තපසට වන්නවුන්ට වාවහාරයි.

277 රොමකජාතකය යි

---

437 කාමෙ මනිසඞ්ඛාය ලහුචිත්තස්ස දූභිනො,
සබ්බකාමදුහසෙසව ඉමං දුක්ඛං තිතික්ඛසි,

ලහුචිත්තස්ස, ලඝුවූචිත්තප්‍රවෘත්ති ඇති; දුභිනො, මිත්‍රද්‍රොහියා ගේ; ඉමං දුක්ඛං, මේ දුඃඛය; සබ්බකාමදුහසෙසව, සියලු කාමයන් ඉෙවත් අභිලෂිතාර්ථයන්; දුහස්සෙව, දෙන්නහු මෙන්; කම්මං, කවර නම් කාරණයක්; අභිසඞ්ඛාය, පිණිස; තිතික්ඛසි, ඉවසාකෙරෙහිද? ඉවසයිද?

438 සිඞ්ඝානා නිහනාහෙතං පදසා ච අධිට්ඨහ,
ඉත්ථෙය බාලා පකුප්පෙය්‍යුං නොචස්සපටිසෙධකො.

එතං, මොහු; සිඞ්ඝානා, හඬින්; නිහනාහි, පෑහැර විනාශ කර; පදසා ච, පාදයෙන් හා; අධිට්ඨහ, අධිෂ්ඨානකර ඉෙවත් පසින් එතෙම මැඩ සුනුවිසුනුකොටලා; පටිසෙධකො, ප්‍රතිෂෙධකයෙක්; නොවඅස්ස, නොවූයේවිනම්; ඉෙවත් කරන විඝනවිළකන්නේ

ඇත්නම්, බාලා, අඤ්ඤතයෝ; ඒයො, වඩවඩාලා; පකුජ්ඣියසුං, නිපෙත්නාඤ්ඤයි.

439 මමෙවායං මඤ්ඤමාතො අඤ්ඤමෙවං කරිඤ්ඤති,
තෙ තං තඤ්ච විධිඤ්ඤන්ති සා මෙ මුත්ති භවිඤ්ඤතීති.

අයං, මේ තෙම; මමෙව, මට පරිද්දෙන්; මඤ්ඤමානො, සිතන්නේ; අඤ්ඤම්පි, සෙස්සවුන්ට ද; එවං කරිඤ්ඤති, මෙසේ කරන්නේය; තෙ, ඔහු; තඤ්, එතැන්හිලා, තං, ඒ වානරයා; විධිඤ්ඤන්ති, විනාශ කෙරෙත්; මේ, මව; සා මුත්ති, හේ පාපමුක්ති නොම; භවිඤ්ඤති, වන්නියයි- මා ඌ මරන්නේ කුමටද? මට කොට පුරුදු වීඤ්ඤ අනිකෙකුට කෙරෙයි එතනදි හේ මා සේ නොව මරාලයි එසේ වන්නා ඒ පාප මා කෙරෙන් දුරුවන්නේ යයි කිවූ.

278 මඤ්ඤජාතකයයි.

---

440 යථා මාණවකො පපෙ සිඟාලිං වනගොචරිං,
අඤ්ඤකාමං පවදනතිං අනඤ්ඤකාමාති මඤ්ඤති,
අනඤ්ඤකාමං සතපත්තං අඤ්ඤකාමොති මඤ්ඤති.

යථා, යම්සේ; පපෙ, මාඝ්ඣයෙහි; මාණවකො, ළදරුවා; වනගොචරිං, වනයම ගොවරහුම් කොට ඇති; අඤ්ඤකාමං, අඵිසා මිනිවූ; පවදන්තිං, කියන්නාවූ; සිඟාලිං, ඝෘගාලිය; අනඤ්ඤකාමාති; අනඵිසාමිනියයි; මඤ්ඤති, සිතාද; අනඤ්ඤකාමං, අනඤ්ඤකාමැති; සතපත්තං, ශතපත්‍රයා ගෙවත් කැරලා; අඤ්ඤකාමොති, අඵිසාමිය යි; මඤ්ඤති, සිතාද.

441 එවමෙව ඉධෙකච්චො පුග්ගලො හොති තාදිසො,
හිතෙහි වචනං වුත්තතා පතිගණ්හාති වාමතො.

එවමෙව, එපරිද්දෙන්; ඉධ, මෙහිලා; එකච්චො, සමහර; පුග්ගලො, පුද්ගලයෙක්; තාදිසො හොති, එබඳු වන්නේයි; හිතෙහි, හිතකැමැත්තවුන් විසින්; වචනං, වචනය; වුත්තො, කියනලද්දේ; වාමතො, විරුඬකාරණයෙන්; පතිගණ්හාති, පිළිගනී.

442 යෙ ච ඛො නං පසංසන්ති භයා උභයංසයන්ති ච,
තං හි සො මඤ්ඤති මිත්තං සතපත්තං ව මාණවොති.

යෙ ච ඛො, යමේක් වනාහි; නං, ඔහු; භයා, භයින්; පසංසන්ති, ප්‍රශංසාකෙරෙද්ද; උභයංසයන්ති ච, උභකෝකොට කෙරෙද්ද; තං හි, ඔවුන් වනාහි; සො, හෙතෙම; මිත්තං, මිත්‍රයයි; මඤ්ඤති, සිතන්නේයි; කා පරිද්දෙන්ද යත්? සතපත්තං, ශතපත්‍රයා; මාණවෝ ඉව, ළදරුවා මෙනි.

279 සතපත්තජාතකයයි

---

443 අඩා හි නූනා මිගරාජා පුථුඛෙමස්ස කොවිදෙ,
තථා හි පුථුං දුසෙති අඤ්ඤං නූනා කරිස්සති.

අඩා හි, එකාන්තයෙන්; මිගරාජා, මෘගරාජතෙම; පුථුඛෙමස්ස, මල්මුළු නිරීමට; කොවිදෙ, දක්ෂයයි; නූන, සහිමි; තථා හි, එසේමැයි; පුථුං, (උඩින් හෙළු හෙළුවා) මුළු; දුසෙති, නසයි; අඤ්ඤං, ඊට අධිකවූ අනික් මුළුක්; නූනා, එකාන්තයෙන්; කරිස්සති, කරන්නේයි-මෘගරාජයයි ආදරයෙන් වානරයාට කිවුය එසේ නියනලද මෘගරාජයා මා හෙළු හෙළුවා මුළු විදයි මිටවඩා මල්මුළු කරන්නේ යයි සේයි.

444 නා මෙ පිතා වා මාතා වා පුථුඛෙමස්ස කොවිදා,
කතං කතං ඛො දුසෙම එවං ධම්මමිදං කුලං.

මෙ, මා ගේ; පිතා වා, පියා වේවයි; මාතා වා, මව් වේවයි; පුථු ඛෙමස්ස, මල්මුළු නිරීමට; න කොවිදා, දක්ෂ නොවෙත්; නොද නිනියි සේයි; කතං කතං ඛො, කළකළ දෙය වනාහි; දුසෙම, නසම්හ එසේමැයි; ඉදං කුලං, මේවානරකුලය; එවං, මෙබඳුවූ; ධම්මං, සභාව ඇත්තේයි-අපතබා අපගේ මව්පියෝ මල්මුළු කරනසේ නොදනීති කුළ කළදෙය බලා නසනසේ දනුම්හ, අපගේමතු නොවෙයි සියලු අපවානර කුලයාගේ සභාවධර්මයයි නී.

445 ඉයඤං වෝ එදිසෝ ධම්මෝ අධම්මෝ පන තිදිසෝ
මා වො ධම්මං අධම්මං වා අද්දසාම කුදාචනන්ති.

යෙහං වෝ, සම්බඳුවූ තොපගේ; ධම්මෝ, ධර්මයතෙම; එදිසෝ,

මෙබඳුවීනම්; අධම්මෝ පන, අධම්මඤ්ච වනාහි; කීදිසෝ, කෙබඳුද?; එසා, තොපගේ; ධම්මං, ධර්මය වේවයි; අධම්මං චා, අධර්මය වේවයි; කුදාචනං, කිසිකලෙක්හි; මා අද්දසාම, නොදකුමු.

280 පුමඳුඝකජාතකයයි.

තුන්වන අරණ්‍යවර්ගියයි.

———:():———

446 අඛහන්තරං නාම දුමෝ යස්ස දිඛ්ඛමිදං ඵලං,
භුඤ්ජා දෙහළිනී නාරී චක්කවත්තිං විජායති.

යස්ස, යම් ආම්‍රවෘක්ෂයක්හුගේ; ඵලං, ඵලය; දිඛ්ඛං, දිව්‍යද හෙවත් දෙවතාවන් විසින් අනුභවකරන්ට සුදුසුද; "ඉදං" යනු නිපාතයි; අඛහන්තරං නාම දුමෝ, ඒ අඛහන්තර නම් ආම්‍රවෘක්ෂය; භුඤ්ජා,(එයින් අඹඵල)අනුභවකොට; දෙහළිනී,දෙළන්නාවූ; නාරී, ස්ත්‍රී; චක්කවත්තිං, චක්‍රවර්ත්තියක්හු; විජායති, වදයි.

447 තුවං භදෙද ඔහසිසි සා චාසි පතිනෝ පියා,
ආහරිස්සති තෙ රාජා ඉදං අඛහන්තරං ඵලං.

භද්දෙ, භද්‍රාව; තුවං, තෝද; මහෙසි අසි, අගබිසෝ වී; සා ච, හේ තොදැ; පජනෝ, ස්වාමියාහට; පියා අසි, ප්‍රිය වී; තෙ, නිට, රාජා, රජ; ඉදං, මේ; අඛහන්තරං, අඛහන්තර නම්වූ; ඵලං, ආම්‍ර ඵලය; ආහරිස්සති, ගෙන්වන්නේයි.

448 භත්තුරඤ්ඤා පරක්කන්තා යං ඨානමධිගච්ඡති,
සුඛෙ අත්තපරිච්චාගී ලහතාඛතා භවාමහතී.

භත්තුරඤ්ඤා, මාතා පිතෘ ඤාති යන ත්‍රිවිධවූ භර්තෘහට වැඩ පිණිස, පරක්කන්තෙන, වියර්‍ය කරන්නාවූ; අත්තපරිච්චාගී, කාය ජීවිතයෙහි නිරපෙක්ෂවූ; සූරෝ, නිර්භයපුරුෂ; යං, යම්බඳුවූ; ඨානං, යශොධන ඔහගෝත්පත්ති සඞ්ඛ්‍යාතවූ සුඛකාරණයට; අධිගච්ඡති, පැමිණේද; අහං, මම්ද; ලහමානෙන, එකී යශලද සුඛකාරණප්‍රාප්ති ලාභය කරන්නෙම්; භවාම්, වේම්.

281 අඛහන්තරජාතකයයි.

---

449 සෙය්‍යංසෝ සෙය්‍යසෝ හොති සෝ සෙය්‍යම්පසෙවති,
එකෝ න සන්ධිං කත්වාන සතං වප්පේ අමොචයිං.

සෙය්‍යංසෝ, නිරවද්‍ය උත්තමවූ ධර්මඛ්‍යාතවූ ශ්‍රෙයස් කොවස් ඇති කුශලධර්මසන්නිශ්‍රිතවූ (ගම්) පුද්ගලයෙක්; සෙය්‍යං, නැවත ඒ ශ්‍රෙයසට හෙතු ධර්ම හෝ කුශලයෙහි අභිරති ඇති උත්තමවූ පුද්ගලයා හෝ; උපසෙවති, සේවිත්තේද; සෝ, එතෙම; සෙය්‍යසෝ හොති, විශිෂ්ටවූ ප්‍රඥාලබන්නේ හෝය අත්‍යුත්තම වන්නේ හෝයි- එසේමැයි; එකෙන, එකකුහා සමඟ; සන්ධිං කත්වාන, මෛත්‍රීභාවනාව වඩා; වප්පේ, වධයට සුදුසුවූ; සතං, ශතප්‍රමාණවූ තොප; අමොචයිං, (මරණින්) මුකත කෙළෙම්.

450 කස්මා සඛේන ලොකේන සන්ධිං කත්වාන එකතෝ,
පෙච්චසඝඤං න ගවේජ්‍ය ඉදං සුණෝථ කාසයෝ.

සඛේන, සිසඳුලොකෙන, ලොකයා හා සමඟ; එකතෝ, එකත් කොට; සන්ධිං කත්වාන, මෛත්‍රීභාවනාසන්ධි කොට; කස්මා, කුමක් හෙයින්; පෙච්ච, පරලොව; සඝඤං, සඛ්‍යයට; න ගවේජ්‍ය, නො යත්තේද?; කාසයෝ, කාශිරටවාසිනි; ඉදං, මේ වචනය; සුණෝථ, අසව්- මෛත්‍රියෙහි වනාහි උපචාරධ්‍යානය සප්තකාමඛ්‍යාතියෙහි ප්‍රතිසන්ධිදායකය, අපිණ බ්‍රහ්මලොකයෙහි ප්‍රතිසන්ධිදායකයයි මේ වචනය අසා උපචාර අපිණ වශයෙන් මෛත්‍රීභාවනා වඩා කාමාවචරය බ්‍රහ්මලොකය යන ආකාංක්ෂිතවූ ස්ථානයෙහි උපදවයි යන අභිප්‍රායයි.

451 ඉදං වත්වා මහාරාජා කංසෝ බාරාණසිග්ගහෝ,
ධනුං තූණිඤ්ච නික්ඛිප්ප සංඝමං අජ්ඣුපාගමීති.

කංසෝ, කංසනම්වූ; බාරාණසිග්ගහෝ, බාරාණසි සඞ්ඛ්‍යාතවූ රාජධානියෙහි නිවාසගෘහ ඇති; මහාරාජා, මහරජතෙම; ඉදං වත්වා මේවචනය කියා; ධනුං, චාපය ද; තූණිඤ්ච, හිඳුවර ද; නික්ඛිප්ප, හැර; සංඝමං, ශීලසංයමයට; අජ්ඣුපාගමී, පැමිණියේයි.

282 සෙය්‍යංස ජාතකයයි.

452 වරං වරං භං නිහඤ්ඤං පුරෙ චරං
අස්මිං පදෙසෙ අභිහුය්‍ය සූකරෙ.
සොදුනි එකො වූපගම්ම ඣායසි
බලඤ්ඤු තෙ වූඝඤ්ඤ න චජ්ජ විජ්ජති.

පුරෙ, පෙර; අස්මිං පදෙසෙ, මේප්‍රදෙශයෙහි; වරං, හැසිරෙන්නෙහි; සූකරෙ, ශූරන්; අභිහුය්‍ය, අභිභවනය කොට; වරං වරං, උතුම් උතුම්වූ ශූරන්; නිහඤ්ඤං, මරන්නාවූ; භං, තෝ; ඉදුනි, දැන්; එකො, අවිතීයව; වූපගම්ම, පහව; ඣායසි, සිතයි; වූඝඤ්ඤ, වූාඝ්‍රය; තෙ, තාගේ; බලං, බලය; අජ්ජ, අද; න ච විජ්ජති ත්‍ව, නැද්දෝ-මෙතෙක් දවස් සූකරාභිභවනය කොට කැමැති ශූරකු මරා ප්‍රබලව ඇවිදිනෙහි අද එකානිව චිනතාපරවශව සිටියෙහි නිම්ද තාගේ ශක්‍රති අද නැද්දයි විචාලේ.

453 ඉමෙ සූදං යනති දිසො දිසං පුරෙ
භයද්දිතා ලෙණගවෙසිනො පුථූ,
තෙදුනි සංගම්ම රඤ්ඤි එකතො
යඤ්ඤිතා දුපසහජ්ජ මෙ මයා.

ඉමෙ, මේ සූකරයෝ; පුරෙ, පෙර; භයද්දිතා, භයින් පීඩිතවූවාහු; ලෙණගවෙසිනො, රක්‍ෂාස්ථානගවේසීවූවාහු; පුථූ, වෙනවෙන; දිසො දිසං, දිශාවෙන් දිශාවට අභිමුඛව; යන්ති, යෙති; ඉදුනි, දැන්; සංගම්ම, එකතැනට එලඹ; එකතො, එක්වලා; රඤ්ඤි, නාදකෙරෙති; යඤ්ඤ, යම් නැතෙක්හි; ඨිතා, සිටියාහුවූද; ඉමෙ, මොහු; අජ්ජ, අද; මයා, මාවිසින්; දුපසහා, නොමැඩියහැකියෝයි; මෙහිලා "සුදං" යනු නිපාතයි.

454 නාමත්ථූ සඛ්‍යාතානං සමාගතානං
දිස්වා සයං සඛ්‍ය වදාමි අබ්භුතං,
වූඝඤ්ඤ මිගා යඤ්ඤ ජිණ්ණංසු දුබ්බලෙසු මුච්චරෙති.

සමාගතානං, රැස්වූවාවූ; සඛ්‍යානං, සූකරසමූහයන්ට; නමත්ථූ, නමස්කාරවේවා; අබ්භුතං, පෙර නුවූවිරූ; සඛ්‍යං, සූකර සමූහයා කෙරෙහි පිහිටි මිත්‍රභාවය; සයං දිස්වා, තෙමේ ප්‍රත්‍යක්‍ෂයෙන් දැක;

වදුම්, කිඔම්; යන්, යම් තැනෙක්හිලා; දුඃඛිනො, දුක් ඇත්තාවූ; මිගා, මෘගයන්ඛ්‍යාතවූ තිරෝ; වෘත්තඤ්, වෘත්තය; ජිනිංසු, දිනුද; දුඃඛබලෙසු, දුක් බල කොට ඇත්තාවූ තුරන් අතුරෙහිලා; සාම්ග්ගිඤ, යම් සාමාග්‍රියෙක්ඇද්ද ඒ සාමාග්‍රිතාව කරණකොටගෙන; මුච්චරෙ, සතුරා මැඩමරණින් මුසනතවූ.

283 වඩුකිඹුකරජාතකයයි.

455 යං උස්සුකා සංඝරන්ති අලත්ථිකා බහුං ධනං,
සිප්පවනෙනා අසිප්පා ච ලක්ඛිව තාන් හුජති.

සිප්පවන්තො, හස්තිශිල්පාදිවශයෙන් අහස්තශිල්ප ඇත්තාවූද; අසිප්පා ච, අශාස්ත්‍රඥවූ ද; උස්සුකා, විසතුරාග්‍රිකරණයෙහි මහොත්සාහ ඇති; අලත්ථිකා, පින්නැති ජනයෝ; බහුං, බොහෝවූ; යං ධනං, යම් වස්තුවක්; සංඝරන්ති, රැස්කෙරෙද්ද; තානි, ඒ ධනයත්; ලක්ඛිව, පිනැත්තෙක්ම; හුජති, අනුභව කෙරේ.

456 සබ්බඤ කතපුඤඤස්ස අතිවෙලෙසුව පාණිනො,
උපපජ්ජන්ති බහූ භොගා අපපනායතනෙසුපි.

සබ්බඤ එව, හැමතැන්හිම; කතපුඤඤස්ස, කෘතපුණ්‍යයාහ ව; අත්ථෙසු, අන්‍යවූ හෙවත් අධන්‍යවූ; පාණිනො, ප්‍රාණීන්; අතීව, අතිශයා; අනායතනෙසු අපි, අනායතනවූ ස්ථානයෙහිදු; බහූ, බොහෝවූ; භොගා අපි, භොගයෝ වනාහි; උපපජ්ජන්ති, උපදිතියම් කෙනෙක් කෘතපුණ්‍යවූනම් ඌ අවශෙෂ පින්නැති ජනයන් මැඩ මුඛනාමාණික්‍ය භස්ත්‍යශ්වාදිඝ දුඃඛග්‍රාම්ණී අභයරජ්ජට මෙන් අනාකරප්‍රදෙශයෙහිදු උපදනාඝයයි යන අභිප්‍රායයි.

457 කුක්කුටා මණයො දණ්ඩී ජියො ච පුඤඤලක්ඛණා,
උපපජ්ජන්ති අපාපස්ස කතපුඤඤස්ස ජන්තුනො.

අපාපස්ස, අලාමකවූ; කතපුඤඤස්ස, කෘතපුණ්‍යවූ; ජන්තුනො, සත්වයන්ට; කුක්කුටා, ශ්‍රීමත්වූ කුකුලෝද; මණයො ච, ශ්‍රීමත්වූ මාණික්‍යයෝ ද; දණ්ඩී, ශ්‍රීමත්වූ ආරක්ෂායෂ්ටිය ද; පුඤඤලක්ඛණා, කරතලද පින්හා සත්ත්වලක්ෂණයෙන් යුක්තවූ; ජියොච, සත්ත්‍වය ද; උප්පජ්ජන්ති, උපදනාඝයි.

284 සිරිජාතකයයි.

458 දරියා සත්තවස්සානි තිංසමත්තා වසාමසේ,
හපෙම මණ්ඩියෝ ආහං ඉති නෝ මන්තිතං අහු.

සත්තවස්සානි, සත්හවුරුද්දක්; දරියා, මාණික්‍යගුහායෙහි; තිංසමත්තා, තිසක්පමණ දෙන; වසාමසෙ, විසුම්හ; මණ්ඩියෝ, මාණික්‍යයාගේ; ආහං, සොහාව; හපේම ඉති, නසම්හ යි; නෝ, අප විසින්; මන්තිතං, මන්ත්‍රණය කරන ලද්දේ; අහු, වී.

459 යාව යාව නිසංසාම හියෝ චොදයතෙ මණ්ඩි,
බ්‍රාහ්මණ වෙව පුච්ඡාම කිං කිච්චං ඉධ මක්කසූ යි.

මණ්ඩි, මැණික; යාව යාව, යම්යම්තාක්; නිසංසාම, ඝෂණය කරමෝද; හියෝ, වඩවඩාලා; චොදයතෙ, නිමිලවෙයි; බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; වෙව, තාම; පුච්ඡාම, විචාරම්හ; ඉධ, මේ අඳීයේ හි; කිච්චං, වේකෘත්‍යය; කිං මක්කසූසි, කිමෙකැයි සිතයිද?

460 අයං මණ්ඩි වෙළුරියෝ ආකාමෝ විමලෝ සුභෝ,
නාස්ස සක්කා සිරිං හන්තුං අපක්කමථ සූකරා ති.

අයං, මේ; මණ්ඩි, මාණික්‍යය; වෙළුරියෝ, වෛදූර්‍යජාතිය; ආකාමෝ, කැමැති නොවෙයි; විමලෝ, නිර්මලය; සුභෝ, ශුභය; එසේ හෙයින්; අස්ස, මේ මාණික්‍යරත්නයාගේ; සිරිං, ශ්‍රීය; හන්තුං, නසන්නට; නාසක්කා, නොපිළිවන; සූකරා, සූකරයෙනි; අපක්කමථ, පහව නැඟිඇව්.

285 මණ්ඩිසූකරජාතකයයි.

461 මා සාලූකස්ස පිහයි ආතුරන්නානි භුඤ්ජති,
අප්පොස්සුක්කෝ භුසං ඛාද එතං දීඝායුලක්ඛණං.

සාලූකස්ස, සාලූකනම් සූකරයාගේ භාර්‍යය; මා පිහයි, නොඇමක් ප්‍රාර්‍ථනා කර; ආතුරන්නානි, ඒ සාලූකනම් සූකරයා මරණ කාරණවූ ආහාරයන්; භුඤ්ජති, අනුභව කෙරේ; අප්පොස්සුක්කෝ, ඔහු කෙරෙහි උත්සාහ නොකොට; භුසං, බොල්මිශ්‍රවූරඹු; ඛාද, අනුභව කර; එතං, මේ; දීඝායුලක්ඛණං, දීර්ඝායුෂ්කව්මට කාරණයි.

462 ඉදඤ්හි සෝ ඉධාගන්ත්වා අතිථී යුත්තරූපවකෝ,
අථ දක්ඛිසි සාලූකං සයන්තං මුසලූත්තරං.

ඉදානි, දැන්; සෝ. ඒ විවාහයෙන් යුක්ත පුරුෂයා; යුත්ත සෙව කෝ, යුක්තවූ සෙවකයන් ඇති හෙවත් බොහෝ සෙවකයන් පිරිව රා, අනිථී, අමුතුවූයේ; ඉධ, මෙයට; ආගන්ත්වා, අවුදින් පැමිණ යේ ද; අථ, එකල්හි; මුසලූත්තරං, මුසලයට බඳුවූ උත්තරොෂ්ඨ ඇති; සයන්තං, මරණ පිණිස ඉන්නාවූ; සාලූකං, සාලූකනම් සූකරයා ද; දක්ඛසි, දක්නෙහිසී.

463 විකත්තං සූකරං දිස්වා සයන්තං මුසලූත්තරං,
ජරගහවා අච්චෙනසුං වරමඤ්ඤකං භූසාමිවාති.

මුසලූත්තරං, මුසලයට බඳුවූ උත්තරොෂ්ඨ ඇති; විකත්තං, කප නලදුව; සයන්තං, ඉන්නාවූ; සූකරං, ශූරා; දිස්වා, දැක; ජරගහවා, ගොන්නු; අඤ්ඤකං, අපගේ; භූසාම්ව, රඹුම්; වරං, උත්තමයයි; අ ච්චන්තෙසුං, සිතූ.

286 සාලූකජාතකය යි.

464 නානුම්මත්තෝ න පිසුණෝ න නටෝ න කුතූහලෝ,
මූළ්හස්ස ලඤ්ඤෙ ලාභං ඒසා තෙ අනුසාසනී.

අනුම්මත්තෝ, උන්මත්ත නොවූයේ, න පිසුණෝ, ප්‍රිය ශූන්‍ය කථා නැත්තේ; න නටෝ, නෘත්‍ය නොකරනුයේ; න කුතූහලෝ, කෞතූහලනැත්තේ; මූළ්හස්ස, අඥනයා කෙරෙහි; ලාභං, ලාභය; න ලභතෙ, නොලබන්නේයි; තෙ, තට; ඒසා, මෝ තොමෝ; අනුසාසනී, අපගේ ලාභානුශාසනායි.

465 ධිරත්ථු තං යසලාභං බහුලාභඤ්ච බ්‍රාහ්මණ,
යා වුත්ති විනිපාතෙන අධම්මචරණෙන වා.

බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; යසලාභං, යශලාභයටද; බහුලාභඤ්ච, බහු ලාභයටද; විනිපාතෙන, ආත්මවිනාශයවන පරිද්දෙන්; අධම්මචර ණෙන වා; අධර්ම්මචරණයෙන් හෝ සම්භවන; යා වුත්ති, යම් වෘත්ති යෙක් ඇද්ද; තං, ඊටද; ධිරත්ථු, නිඳාවේවා.

466 අපි චෙ පත්තමාදාය අනාගාරෝ පරිබ්බජේ,
ඒසාව ජීවිකා සෙය්‍යා යා චා බම්මේන ඒසනා.

චෙ, ඉදින්; පත්තං අපි, පාත්‍රයකුදු; ආදාය, ගෙන; අනාගාරෝ, ගෘහශූන්‍යවූයේ; පරිබ්බජේ, ප්‍රව්‍රජිතව හැසිරෙන්නේය- කාය

දුශ්චරිතාදී වසයෙන් අධර්මචරියාවක් නොකරන්නේය; අර්ථ වෙමන, අධර්මයෙන්; යාව එසනා, යම් ජීවිකා පරියේෂණාවක් දැද්ද ඇත් වඩා; එසා එව, මේ භික්ෂාටනයෙන් වූ; ජීවිතා, ජීවත්වීම; සෙය්‍යා, උතුම්-අධර්ම ජීවිතාවට වඩා ගෘහවාශය හැර භික්ෂාභාජනයක් ගෙන උත්තමාධමයන් නොතෝරා දෙර දෙර සිට ලද සම්මිශ්‍ර අහරින් ජීවිතපොෂණය අත්‍යුත්තමය යනු භාවයි.

287 ලාභගරු ජාතකය.

467 අඤ්ඤන්ති මච්ඡා අධිකං සහස්සං
න සෝ අත්ථි යෝ ඉමං සද්දහෙය්‍ය
මයඤ්චේ අස්සු ඉධ සත්තමාසා
අහමපි තං මච්ඡුදකූනං කිණෙය්‍යං.

මච්ඡා, මත්ස්‍යයෝ; අධිකං සහස්සං, අධිකසහස්‍රයක් හෙවත් දහසකට වඩා; අඤ්ඤන්ති, අඥානයහි; යෝ, යමෙක්; ඉමං, මේ කාරණය; සද්දහෙය්‍ය, අදහන්නේද; සෝ, එසේ අදහන් තෙක්; න අත්ථි, නැති; මයඤ්ච, මාඳග්ද; ඉධ, මෙහිලා; සත්ත මාසා, මාසකයෝ සත්දෙනෙක්; අස්සු, වූය; අහමපි, මමද; තං මච්ඡුදකූනං, ඒ මස්වැල; කිණෙය්‍යං, සත්මාසකයක්දී විකිණි ගනිමි.

468 මච්ඡානං භොජනං දත්වා මම දක්ඛිණමාදිසි
තං දක්ඛිණං සරන්තියා කතං අපච්චිතායා.

මච්ඡානං, මත්ස්‍යයන්ට; භොජනං, ආහාරය; දත්වා, දී; මම; මම; දක්ඛිණං, දක්ෂිණාව; ආදිසි, දුනි-පින්අනුමෝදන්වයිකි, තාඤා, තෘෂිසින්; අපච්චිතිං කතං, සත්කාරකරනලද; තං දක්ඛි ණං, (අපච්චිතිසඞ්ඛ්‍යාතවූ) ඒ දක්ෂිණාව; සරන්තියා, සිහිකරන් නාවූ මාවිසින් තෘෂ්ණා ධනය රක්ෂාකරනලදී.

469 පදුඨචිත්තස්ස න ඵාති හොති
න චාපි තං දෙවතා පූජයන්ති
යෝ භාතරං පෙත්තිකං සාපතෙය්‍යං
අච්චයි දුක්කතකම්මකාරී කි.

පදුස්චිත්තස්ස, ප්‍රදුෂ්ටවූසිත්ඇත්තාහට; ඒති, අභිවාඩි, න් හොති, මෙලොවත් පරලොවත් නොවෙයි, දුක්කානකම්මකාරී, දුෂ්කෘතවූ කර්මකරන්නාවූ; සෙය, යමෙක්; පෙත්තිකං, පියාගෙ රෙන්සමහවූ; සාපතෙයාං, සම්පත්තිය; භාතරං, බෑණන්ට; අවමඤි, වචාකළද; නං, ඔහු; දෙවතා, දෙවතාවෝ; නවාපි පූජය න්ති, නොමපුදත් හෙවත් ඔහුසන්තක වස්තුරක්ෂාකිරීම් නම්වැනි පූජා නොකෙරෙත්.

288 මච්ඡුද්දාන ජාතකයයි.

---

470 නානවඡ්ඣ මහාරාජ එකාගාරෙ වසාමසෙ
අහං ග්‍රාමවරං ඉච්ඡෙ බ්‍රාහ්මණී ච ගවං සතං.

මහාරාජ, මහරජ; නානවඡ්ඣ, වෙනවෙන අභිප්‍රාය ඇති ජනයමු; එකාගාරෙ, එකගෙයි; වසාමසෙ, වසම්හ; එසේහෙයින්; අහං, මම; ගාමවරං, ග්‍රාමවරයක්; ඉච්ඡෙ, කැමැත්තෙම්; බ්‍රාහ්මණී ච, බැමිණිද; ගවංසතං, ගෙරිසියයක් ඇකමැත්තියක.

471 ජතෙනා ච ආජඤ්ඤරථං කඤ්ඤ, ච මණිකුණ්ඩලං
යාවෙසා පුණ්ණිකා ජම්මී උදුක්ඛලඛිකඩ්ඩති.

ජතෙනාච, මාගේ පිත් ජත්‍රමානවකයා; ආජඤ්ඤරථං, සෙඬවාශ්වයුක්තරථයක් කැමැත්තේය; කඤ්ඤ, මාගේ යෙහෙළිද; මණිකුණ්ඩලං, මාණික්‍ය කුණ්ඩලාභරණයන්කැමැත්තීය; ජම්මී, හීනවූ; යාව එසා පුණ්ණිකා; යම් මේ පූර්ණිකානම් මිඩියක් ඇද්ද හෝද; උදුක්ඛලං, කුඵවොහොල් හාසමඟ වනක්; අඛිකාඩ්ඩති; අඛිකාඩ්ඩනෙකරේ.

472 බ්‍රාහ්මණස්ස ගාමවරං බ්‍රාහ්මණියා ගවංසතං
ජතනස්ස ආජඤ්ඤරථං කඤ්ඤාය මණිකුණ්ඩලං
යඤ්චතං පුණ්ණිකං ජම්මීං පටිපාදෙථුදුක්ඛලඤ්ඤි.

බ්‍රාහ්මණස්ස, බ්‍රාහ්මණයාහට; ගාමවරං, ග්‍රාමවරයක්; (දෙවී) බ්‍රාහ්මණියා, බැමිණියට; ගවංසතං, ගවයන්ගියයක්; (දෙවී) ජතනස්ස, ජත්‍රතම්බ්‍රාහ්මණපුත්‍රයාහට; ආජඤ්ඤරථං, සෙඬවාශ්වයුත් රථයක්; (දෙවී) කඤ්ඤාය, (බමුණාගේවයසහලි) කන්‍යාවට; මණි

සුණඛිලං, මැණික්කුණඩලයක්; (දෙවි) ය ච, යම්කට; එතං, එබඳුවූ; ජම්මිං, ලාමකවූ; පුණ්ණිකං, පූණ්ණිකානම් දැසියෙකැයි කියාද ඇම්; උදුක්ඛලා, වතක් මොහොලක්; පටිපාදෙථ, පා වා දෙවි.

289 නාගවග්ග ජාතකයයි.

---

473 සීලං කිරෙව කල්‍යාණං සීලං ලොකෙ අනුත්තරං
පඤ්ඤොරවිසෙ නාගෙන සිලවාති නහඤ්ඤති.

සීලංඑව, ආචාරශීලයම්; කල්‍යාණං කිර, ශොභනය; "කිර" යනු අනුශ්‍රවණාර්ථයෙහි නිපාතයි: එසේහෙයින් ශීලය කල්‍යාණ යයි ප්‍රාඥයෝ කියත්ල යි සේසි; ලොකෙ, ලොකයෙහි; සීලං, ශීලය; අනුත්තරං, නිරුත්තරය; පඤ්ඤ, බල; ඤොරවිසෙ; දරුණු විෂඇති; නාගෙන, සර්පයා; සීලවා ඉති, සිල්වතැයි; නඤ්ඤති, නිංසතය කරණු නොලැබේ.

474 සොහං සීලං සමාදිඤ්ඤං ලොකෙ අනුමතං සිවං
අරියවුත්තිසමාචාරෙ යෙන වුච්චති සීලවා.

සීලවා, සිල්වත්වූ පුරුෂතෙම; යෙන, යම් ශීලයක් හෙතු කොටගෙන; අරියවුත්තිසමාචාරෙ, බුඩාදිවූ ආර්‍යයන්ගේ ප්‍රතිපත්තියෙහි හැසිරේයයි; වුච්චති, කියතුලැබේද; ලොකෙ, ලොකයෙහි; සිවං සිවයෙකැයි; අනුමතං, දන්නාලදද එසේවූ; සීලං ශීලය; සෙ අහං, මේ මම; සමාදිඤ්ඤං, සමාදම්වෙමි.

475 සුතීනඤ පියොහොති මීතෙනඤ්ච විරොචති
කායස්සභෙදා සුගතිං උපපජ්ජති සීලවාති.

සීලවා, අඛණ්ඩාදීන් යුක්තකොට රක්‍ෂාකරනලද ශීලගුණය ඇතිපුරුෂයා; සුතීනඤ්ච, නැයන්ටද; පියොහොති, ප්‍රියවූයේ; මීතෙනඤ්ච, මිත්තෙසුව, මිත්‍රයන් කෙරෙහිද; විරොචති, බබලන්නේය; කායස්ස, ශරීරයාගේ; භෙදා, භෙදයෙන් මිය්‍යනෙහි; සුග

සීං, සුඛසීලයෙකි; උපපජ්ජති, උපදනේකි.

290 සිලවීම-සන ජාතකයයි.

සතරවන අනන්තරවර්ගයයි.

476 සඛකාම දදංකුම්භං කුටංලම්බන ධුත්තකො
සාව නං අනුපාලෙති තාවසො සුඛමෙධති.

සඛකාමදදං, සියලුවස්තුකාම දෙන්නටසමවිවූ; කුම්භං, කුම්භසඞ්ඛ්‍යානවූ; කුටං, ඝටය; ලම්බන, ලදින්; ධුත්තකො, හේ ධූර්තකයා; සාව, යම්තාක් පමණ කාලයක්; නං, ඒ ඝටය; අනුපාලෙති, රක්ෂාකෙරේද? තාව, ඒ තාක්කල්; සො, හේ පුරුෂයා; සුඛං, සුඛ; එධති, වඩා.

477 යදුමත්තෙනාව දිත්තෙනාව පමාදකුම්භම්බහීදු
තතො නග්ගොව පොක්ඛොව පච්ඡාබාලොවිහඤ්ඤති.

යදු, යම්කලෙක්හි; මත්තෙනාව, සුරාමදයෙන් මත්ද; දිත්තොව, දර්පිතද එකල්හි; පමාදු, ප්‍රමාදයෙන්; කුම්භං, ඝටය; අබහිදු, බිඳී; තතො, ඉක්බිත්තෙන්; නග්ගොව, නග්නවූද; පොක්ඛොව, කැතිරිකඩහන්නාවූද; බාලො, අඥයා; පච්ඡා, පසුව විහඤ්ඤති, නස්නේද.

478 එවමෙව යො ධනංලම්බා අමත්තෙනා පරිභුඤ්ජති
පච්ඡානපති දුම්මෙධො කුටං භින්නාව ධුත්තකොති.

එවමේව, එපරිද්දෙන්; යො, යම්පුරුෂයෙක්; ධනං, වස්තුව; ලම්බා, ලදින්; අමත්තෙනා, පමණ නොදන; පරිභුඤ්ජති, අනුභවකෙරේද; දුම්මෙධො, ඒ දුර්මේධයා; කුටං, හද්‍රඝටය; භින්නොා, බිඳිනාලද; ධුත්තකො ඉව, ධූර්තකයා පරිද්දෙන්; පච්ඡා, පසුව; තපති, කැළඹී.

291 හද්‍රඝට ජාතකයයි.

479 බාරාණසිඤ්ච මහාරාජ කාකරාජා නිවාසතෝ
අසීතියා සහස්සෙහි සුපත්තානපරිවාරිතෝ.

මහාරාජ, මහරජ; බාරාණසිඤ්ච, බාරාණසියෙහි; නිවාසතෝ, නිබඳව වසන්නාවූ; අසීතියා සහස්සෙහි, අසූදහසක්පමණ කාක සෙනාව; පරිවාරිතෝ, පිරිවැරූ; සුපත්තෝ, සුපත්තනම්; කාක රාජා, කවුඩුරජක් ඇති.

480 තස්ස දෙහලිනී භරියා සූපස්සා භක්ඛිතුම්වහති
රඤ්ඤෝමහානසෙ පක්කං පච්චග්ඝං රාජභොජනං.

තස්ස, ඔහුගේ; දෙහලිනී. දෙලන්නාවූ; සුපස්සා, සුපස්සා නම්; භරියා; අඹුවක්; රඤ්ඤෝ, රජ්ජුරුවන්ගේ; මහානසෙ, මුළු තැන්ගෙයි; පක්කං, පිසූ; පච්චග්ඝං, ප්‍රත්‍යග්‍රවූ වෙන වෙන මහැඟිවූ; රාජභොජනං, රාජභොජනය; භක්ඛිතුං, අනුභවකරන්ට; ඉච්ඡති, කැමැතිය.

481 තෙසාහංපඝිතෝ දූතෝ රඤ්ඤාවමහි ඉධාගතෝ
භත්තු අපචිතිංකුම්මි නාසායම්කරිං වණ්ණකං.

තෙසං, උන්දෙමහල්ලන්ගේ; අහං, මම; දූතෝ, දූතයෙමි; රඤ්ඤාව, රජුවිසින්ද; පඝිතෝ, මෙහෙයනලදුව; ඉධාගතෝ අම්හි ඔබයව ආයෙමිවිම්-නොකියා ආයෙම් නොවෙම් සේයි; භත්තු, මාගේ සවාමියාහට; අපචිතිං, සත්කාර; කුම්මි, කෙරෙම්; එසේ හෙයින්, නාසාය, භක්තකාරකයාගේ නාසිකාවෙහි; වණං, (ලා අතතුබූ බත් එලවන පිණිස) ව්‍රණය; අකරිං, කෙළෙම්.

292 සුපත්ත ජාතකයයි.

---

482 දුඃඛස්ස මේ අඤ්ඤතරෙන ව්‍යාධිනා
රොගෙන බාළ්හං දුඛිතස්ස රුප්පතෝ
පරිසුස්සති ඛිප්පමිදං කලෙබරං
පුප්පං යථා පංසුනි ආතපෙ කතං.

අඤ්ඤතරෙන, (අටඅනුවක් රොගයන් අතුරෙන්) එක්තරා; රොගෙන, රුජකනම් සභාවයෙන් රොගනම්වූ; ව්‍යාධිනා, ප

ණේවුචරාන සඩ්ඛාන වසාධීන්; බාලහා, දුඩ්ඨකාව; දුක්ඛ සහචරණත්තා; දුඛිතායස දුඃඛිතවූ; රූපසතා, පෙළෙනලද; මේ, මිනිස්; ඉදං කළෙබරං, මේකළෙබරය; ආතපෙ, ආතපඇති මහ වත් අව්වපහරණ; පංසුනි, පාංශුයෙනි හෙවත් හුනුවැල්ලෙහි; කතං, කරනලද; පූපං යථා, සුකුමාර සුමනායක් මෙන්; පරිසුසසති, විසඳේ.

483 අජඤ්ඤං ජඤ්ඤසඞ්ඛාතං අසුචිං සුචිසම්මිතං
නානාකුනපපරිපූරං ජඤ්ඤරූපං අපස්සතො.

අජඤ්ඤං, පවිත්‍රනොවූ මේශරීරය; ජඤ්ඤසඞ්ඛාතං, පවිත්‍රයයි අඥානයන් මිසින් කියනලදී; අසුචිං, ශුචිනොවූ මේ ශරීරය; සුචි සම්මිතං, ශුචියයි අඥානයන් කෙරෙහි ප්‍රසිඛය; නානා කුනප, නොයෙක්කුනපයෙන්; පරිපූරං, පරිපූර්ණවූ මේශරීරය; අපස්සතො, ඥානයින් නොබලන්නාවූ අඥබාලපෘථග්ජනයා හට; ජඤ්ඤරූපං, පවිත්‍රස්වරූපයෙන් වැටහෙන්නේය.

484 ඨිරත්ථුමං ආතුරං පූතිකායං
ජෙගුච්ඡියං අසුචිං ව්‍යාධිධම්මං
යත්‍රප්පමත්තා අධිමුච්ඡිතා පජා
හංපෙත්‍වා මගගං සුගතූපපත්තියා.

යත්‍ර, යම්ශරීරයෙක්හි; අධිමුච්ඡිතා, කෙලඹමූර්ඡාවෙන් අතිශයින් මූර්ඡාවන්වූ; පජා, ප්‍රජාවෝ; සුගතූපපත්තියා, සත්‍ය කාමස්වර්ගාදියෙහි උත්පත්තියට; මගගං, මාර්ගය; හංපෙත්‍වා, පිරිහෙලද්ද හෙවත් සත්‍යාර්ගලාභ මාර්ගයහැර අපාගමාර්ගයටයද්ද, එසේවූ, ආතුරං, (සහනයෙන්) ආතුරවූ; ජෙගුච්ඡියං, ප්‍රතික්කූලවූ; අසුචිං, ශුචිනොවූ; ව්‍යාධිධම්මං, ව්‍යාධිප්‍රකෘතිවූ; ඉමංපූතිකායං, මේ කුනප ශරීරයට; ධිරත්ථු, නිඳුවේවා.

293 කායවිභඞ්ග ජානකයයි.

---

485 කොයං බිභූසරෝ වගගු පවදඤ්ඤානමුත්තමෝ
අව්වුතෝ ජඞ්ඝසාඛාය මොරභ්‍යාපොව කූජති.

බිභූසරෝ, නොවිඩිර පවත්නාස්වරයෙන් යුක්තවූ; වඟු,

ලීලොපෙතවූ ශබ්දඇති; පවදතනානං, ශබ්දප්‍රවර්ත්තයිත්නුන් ගෙ රෙන්; උත්තමෝ, ශ්‍රේෂ්ඨවූයේ; ජම්බු සාඛාය, යම් ජම්බුශාඛා වෙක්හි; අවචුතෝ, උන්නේ; මොරවජාපොව, මයූරපොතකය කුමෙන්; කුජති, රැව්කෙරෙයි; කොයං, මේ කවරෙක්ද?

486 කුලපුත්තොව ජානාති කුලපුත්තං පසංසිතුං
ව්‍යඤ්ඣවජ්ජාපසරීවණ්ණා භුජසම්ම දදුම් තෙ.

කුලපුත්තං, කුලපුත්‍රයා; පසංසිතුං ප්‍රසංසා කරන්නට, කුල ප්‍රත්තොව, කුලප්‍රත්‍රයාම; ජානාති, දනී; ව්‍යත්තවජ්ජාප, වඤ්ඣ පොතකයකුහා; සරීවණ්ණා, සමානවර්ණීවූයහි තෝ මේ ට වැටහෙයි; සම්ම, යහළු; භුජ, (තා ඛඩපිතරනතුරු දඞ්ඝපක්) අනුභවකරු; තෙ, තට; දදුම්, දෙමි.

487 චිරස්සංවත පස්සාම මුසාවාදි සමාගතෙ
වත්තාදං කුනපාදංව අඤ්ඤමඤ්ඤං පසංසකෙ.

මුසාවාදී, මෘෂාකියන්නාවූ, සමාගතෙ, එකතැනට ආවාවූ; අඤ්ඤමඤ්ඤං, ඔවුනොවුන්; පසංසකෙ, ප්‍රසංසාකරන්නාවූ; වත්තාදං, වමනයකළ ආහාරාදීන් කන්නාවූ කාකයාද; කුනපාදංව, කුණපභක්ෂණයකරන ශ්‍මශානලයාද; වත, එකාන්තයෙන්; චිරස්සං, බොහෝකලෙකින්; පස්සාම, දකුමු.

294 ජම්බුඛාදක ජාතකයයි.

---

488 උසභස්සෙව තෙ බක්ඛෝ සීහස්සෙව විජම්භිතං
මිගරාජ නමොත්‍යත්තු අපි කිඤ්චි ලභාමසෙ.

මිගරාජ, මෘගරාජය; තෙ, තාගේ; බක්ඛෝ, කඳ; උසභස්ස ඉව; වෘෂභයක්හුගේසෙමන් හෙවත් වෘෂභරාජයකුගේ කඳවත් මෙන් වෘත්තය; විජම්භිතං, විජෘම්භනය; සීහස්සඉව; සිංහයකු වමෙන-සිංහවික්‍රමයට බඳුවූ වික්‍රම ඇතැයි සේසි; ඉත, නවු; නමොත්‍යත්තු, නමස්කාර; අත්තු, වේවා; කිඤ්චිඅපි, කිසිවක්; ලභාමසෙ, ලබමු.

489 කුලපුත්තොව ජානාති කුලපුත්තං පසංසිතුං
ඔසූරගිවසංකාස ඉතෝ පරියාති වායස.

කුලපුත්තං, කුලපුත්තියා; පසංසිතුං, ප්‍රසංසා කරන්නට; කුල පුත්තොව, කුලපුත්‍රයාම; ඤාතී, දනී; මයුරගීව සංකාස, මයුරයෙකුට බඳුගිවාඇත්තව; වාසස, කවුඩුව; ඉතෝ, මේතැනුන් එරඹුරුකින්, පරියාති; මෙසේ ඒ-තැනුන් එරඹුරුකින් බැස මා ළඟින්තැනට අවුදින් මාංශඅනුභවකරයි සේයි.

490 මිගානං කොත්තුකොඅන්නෝ පක්ඛීනංපන වායසෝ
එරණ්ඩාඅන්නෝරුක්ඛානං තයොඅන්නාසමාගතා‍ති

මිගානං, සියළු මෘගයන්අතුරෙහි, කොත්තුකෝ, ශෘගාලයා; අඤ්ඤතා, හීනය; පක්ඛීනංපන, පක්ෂීන්අතුරෙහී; වායසෝ, වායසයා; අඤ්ඤා, හීනය; රුක්ඛානං, වෘක්ෂයන්අතුරෙහී; එරණ්ඩා, එරඹුනස; අඤ්ඤා, හීනය; තයෝ අන්නා, හීනයෝ තුන්දෙනෙක්; සමාගතා, එක්ව ගත්තු.

295 අනත ජාතකයයි.

---

491 කොත්තායං ලොණතොයස්මිං සමන්නා පරිධාවති
මච්ඡෙමකරෙව වාරෙති ඌම්සුව විහඤ්ඤති.

ලොණතොයස්මිං, ලවණජලයෙහි; සමන්නා, හාත්පසින්; පරිධාවති, දිවෙයි; මච්ඡෙ, මත්ස්‍යයන්ද; මකරෙව, මුවරුන්ද; වාරෙති, වලකයි; ඌම්සුව, තරඹයෙහිදු; විහඤ්ඤති, හැමෙයි; කොත්තු අයං, මේකවරෙක්ද?

492 අනන්තපාසී සකුණෙ අතිත්තොති දිසාසුතො
සමුද්දං පාතුම්ඉච්ඡාමි සාගරං සරිතංපතිං,

සාගරං, සුන්දරවූ රත්නයන්ට ආකරහෙයින්හෝ සාගරනම් රජුන්විසින් කැණිහෙයින්හෝ සාගරනම්ලදා; සරිතං පතිං; සරිතසඞ්ඛ්‍යාත ගඞ්ගාවන්ට පතිහෙයින් සරිතපතිනම්වූ; සමුද්දං සමුද්දය; පාතුං, බොන්නට; ඉච්ඡාමි, කැමැත්තෙමි; එසේහෙයින්, අනන්තපාසී, අනන්තපාසීනම්වූ; සකුණෙ, සකුණවූමම්; අතිත්තොඉති, දුෂ්පූරවූ තෘෂ්ණාවෙන් යුක්තහෙයින් අතෘප්තයයි කියා; දිසාසුතො, දිශාවන්හි ප්‍රසිද්ධවිම්.

493 භායං භායතිවෙව පූරතෙව මහොදධි
නාස්ස නායති පිතනෙනා අපෙයෙය්‍යා කිර සාගරොති.

යො අයං මහොදධි, නේ මේ මහොදධිය; භායති වෙව, දිය බස්නා වෙලාවට බස්නේය; පූරතෙ ච, වැඩෙන වෙලාවට පිරෙන් නේය; අස්ස, මේ සමුද්‍රයාගේ; පිතනෙනා, පිතාහනය හෙවත් කෙතෙක් දෙනා වැද පැන්ප්‍රවද මෙතෙක් පැන් බිමෙන් අඩුවියයි පරීක්ෂායෙහි කේළවරෙක්; න ආයති, නොපෙනෙන්නේය එසේ හෙයින්; සාගරො කිර, සාගරය වනාහි; අපෙයෙය්‍යා, (කිසිවක්හු විසින් ක්ෂය කොට) බොන්නට නොපිළිවනි.

296 සමුද්‍ර ජාතකයයි.

---

494 උවෙව සකුණ ඔමාන පත්තයාන විහඬගම
වජ්ජාසි බො තවං වාමූරුං චිරං බො සා කරිස්සති.

උවෙට, උසසේ; ඔමාන, යන්නාවූ; සකුණ, සකුණය; පත්ත යාන, (පක්ෂපත්‍රයන් යානක්කොට ගෙන යන හෙයින්) පත්‍රයා නය; විහඬගම, (විහසඬඛ්‍යාත ආකාශයෙහි යන හෙයින් ලද නම් ඇති) විහඬගමය; තවං බො, තෝ වනාහි; වාමූරුං, රමිහාමෙන් මනොඥවූ කළවා ඇත්තියට; වජ්ජාසි, (මා හුල උන්බව) කියාලි, සා, ඒ (මාගේ) ප්‍රියා; චිරං, බොහෝ කලක්; කරිස්සති, සිහිකෙරේ- මාගේ ප්‍රියා මා බඤ්ඤයට පැමිණි බව නොදැන මාගේ අනා ගමනය දැක මා හැරපිවනැයි මා කෙරෙහි විරුඬ චිත්තාවක් සිතූ නම් නපුරුයි හුල අගලන් පුරුෂයෙක් උස යන කාකයෙකුට මේ වාතාව කි.

495 ඉදං බො සා න ජානාති අසිං සත්තිං ච ඔඬ්ඩිතං
සා චණ්ඩි කාහති කොධං තං මෙ තපති නො ඉධ.

අසිං, අසියටද; සත්තිං ච, සත්තියටද; (ඔඬ්ගසමාන හෙයිනුත් තෙප්වැනිං හෙයිනුත් අසි සත්තියයි හුලටම කියත් මෙසේ කියන ලද හුල) ඔඬ්ඩිතං, නහන ලද; ඉදං බො, මේ වනාහි; සා, ඒ (මාගේ) ප්‍රියා; න ජානාති, නොදන්නී; සා චණ්ඩි, ඒ දැඩිතැනැත්ති කොධං, (මා කල්යවා නොගියයි මා කෙරෙහි,) ක්‍රොධය; කාහති, කරන්නීය; තං, ඇගේ ඒ කොපය; මෙ, මා; තපති, තවයි; නො ඉධ,

මෙහිලා මේ ඝුල ඇවිනිදුක මා නවන්නේ නොවෙයි—මේ ඝුල ඇවිනි දුකට වඩා ඇමට කිපෙන දුක බලවතැයි සේයි.

496 එස උප්පලසන්නිභො නික්ඛඞ්ගසිසකෙ කතං
කාසිකව මුදුං වණ්ණං තප්පතු ධනකාමිකා ති.

උස්සීසකෙ, හිස්දෙර; කතං. කරනලද හෙවත් හිස්දෙර තබන ලද: එසො, මේතෙම, උප්පලසන්නිභො, උත්පලයකට බඳු සන්නාහයෙහි; නික්ඛංව, නිකද හෙවත් පසලොස් කලදකින් කරනලද අඬගුලි මුදුකාවද: මුදුං, මෘදුව, කාසිකව, කසිදෙශ යෙහිවූ, වණ්ණං ච, වස්ත්‍රයුගමයද ඇත, ධනකාමිකා, වස්තු ප්‍රාප්තිය කරන්නාවූ (ඒ මාගේ ප්‍රියා) තප්පතු, මේ ධනයෙන් තර්පිත වේවා—මා මලත් මා දුටුවාසේ මාගේ සත්තානුභව වස්තුව ගෙණ සතුටු වේවයි කියා ඇ නොසිතන්නේ තමාගේ ප්‍රේමය ප්‍රකාශකෙරේ.

297 කාමවිලාප ජාතකයයි.

497 උදුම්බරාවිමෙ පක්කා නිග්‍රොධා ච කපිත්ථනා
එහි නික්ඛම්ම භුඤ්ජස්සු කිං ජිණ්ණාය මීයසි.

පක්කා, පක්වූ ඵලඇති, ඉමෙ, මොහු, උදුම්බරා, දිඹුල් වෘක්ෂයහ; නිග්‍රොධාව, න්‍යග්‍රොධ වෘක්ෂයහ; කපිත්ථනා, ඉඹුලු වෘක්ෂයහ—ඵලභාරයෙන් නම්නවූ වෙනෙකි මේකියන වෘක්ෂයෙන් ඵලානුභවකොට සුවසේ වෙසෙමි දක්වා, එහි, නැතී ඒ, නික්ඛම්ම, නික්ම, භුඤ්ජස්සු, (තෝද) අනුභවකර: ජිණ්ණාය, සාදුකින්, කිං මියසි, කුමට මියෙහිද?

498 එවං සො සුඛිතො හොති යො වඞ්ඝපචායති
යථාහමජ්ජ සුඛිතො දුම්පක්කානි මාසිතො.

යථා, යමිසේ. අහං, මම, අජ්ජ, අද, දුම්පක්කානි, දුම්ඵලයන්, අසිතො, කෑයෙම්, සුඛිතො, සුඛිතවිම්දැ; එවං, එපරිද්දෙන්, යො, යමෙක්, වඞ්ඝං, වෘද්ධා, අපචායති, පුදෙද: සො, ඒ (ජ්‍යෙෂ්ඨාපචායනය කළ) පුරුෂ! සුඛිතො හොති, සුවපත්වේ.

499 යං වනෙජෝ වනෙජස්ස වමෙය්‍ය කපිනෝ කපි
දහරොපි තං න සම්බෙය්‍ය නහි ජිණ්ණෙනා ජරාකපිති.

වනෙජා, වෙනෙසි ජාතවූ; කපි, වානරයා; වනෙජස්ස, වෙනෙඝි ජාතවූ; කපිනෝ, වානරයාගේ; ඨං, ඝඹ බඳු වචනයක්: වවෙය්‍ය, වවාකරන්නේද; එසේහෙයින්, දහරොපි, තාසේවූ ළදරු වානරයෙක්ද; තං, ඒ; නසඩෙය්‍ය, නොඅදහන්නේය; ජිනෙනා, ජරා ජීණිවූ; ජරාකපි, මාසේවූ මාලු වානරයෙක්; නඝි (සඩෙය්‍ය) නොඅදහන්නේයයි මෙසේකියා ළදරු වානරඝා වෙනෙඝි පලුබෙහෙවයි ගුහායෙන් පිටතට එවාගෙන ඌහුන් ලෙණ ඝිදගෙන මාලු වඳුරු පිටතව නොහෙන්නේයි.

298 උදුම්බර ජාතකයයි.

500 පුරෙ තුවං සීලවතං සකාසෙ
ඔක්කාඤ්ඣිකං කීළසි අසසමමහි
කරොහරෙ මක්කටිකානි මක්ඛතව
න තං මයං සීලවතං රමාම.

අරෙ, කොල වඳුර; පුරෙ, පෙර; තුවං, තෝ; සීලවතං සකාසෙ, කෙළිද ප්‍රකෘතිවූ අපගේ සමීපයෙඝි; ඔක්කාඤ්ඣිකං, පැන පැන; කීළසි, කෙළනෙඝි; අසසමමහි, අපගේ ආශ්‍රමයෙඝිලා; මක්කටියානි, වැඳිරි මූහුනු හෙවත් මුඛවිකාරාදි කෙළි; කරොහි, කර; මක්කට, වානරය; සීලවතං, කෙළිප්‍රකෘතිවූ; තං, තා කෙරෙඝි, මයං, අපි; නරමාම, නොඇලෙමු- වඳුර කෙළි ප්‍රකෘතිවූ අපහා එක්ව පෙර මුඛවිකාරාදි දක්වා කෙළනෙඝි දැන් යම්ම කෙළියක් දක්වා අප නොසෙවයි එසේහෙයින් මේ කුමන කාරණයෙක් දැයි විවාළෝ.

501 සුණොහි මයහං පරමා වීසුඞි
කොමාය පුත්තසස බහුසසුතසස
මාදූනි මං මඤ්ඤි තුවං යථා පුරෙ
ඣානා නියුත්තා විහරාම ආවුසො.

ආවුසො, ආයුෂ්මත; මය්හං, මාවිසින්; බහුසසුතසස, බොහෝවූ කීසුණු. පරිකම්ද අෂ්ටප්‍රකාර සම්‍යක්ප්‍රතිපත්තින්ද යහ මොවුන් ශ්‍රුතහෙයින්ද බහුශ්‍රුතවූ! කොමාය පුත්තසස, කොමා යපුත්‍රයාගේ; පරමා, උත්තමවූ; විසුඞි, ධ්‍යානවිශුද්ධිතොම; සුණාහි අසනලද එසේහෙයින්, භවං, තෝ,, ඉදූනි, දැන්, මං, මා, යථා

පුත්‍රය, පෙරජරිද්දෙන්, මා මඤ්ඤි; සහමක් සිත, ඛාන්තාති, ධෘතයන්, යුතනා, යුක්තවමි, විහරාමි, වසමු- චාතරයා තපස්වීන් අතුරෙන් එකඤ ආමන්ත්‍රණය කොට මෙසේකී, "ඉස්හං" කී තැන කරණාර්ථයහි වතුර්විධි.

502 සචේපි සෙලයම්හි වපෙය්‍යුං බීජං
දෙවෝ ච වස්සෙ නෙව හි තං රුහෙය්‍ය
සුතා හි තෙසං පරමා විසුද්ධි
ආරා තුවං මඤ්ඤට ඛාන භූමියා හි.

සචෙ අපි, ඉදින්වත්හි, සෙලස්මිං, ශිලාතලයෙහි, බීජං, ඝනබීජය පලුබීජය මූලබීජය අග්‍රබීජය බීජබීජය යන මේ පඤ්ච බීජයන්; වපෙය්‍යුං, වපුරන්නාහුද, දෙවොච, වස්සවලාහක දෙවතාවෝද, වස්ස, මහාකොට වර්ෂය කෙළේ වීනම්දු; තංහි, ඒ. අස්ත්‍රතෘමියෙහි නික්ෂේපනයකළ බීජය වත්හි, නෙව රුහෙය්‍ය, නොමි හටගන්නේද, (එපරිද්දෙන්) තෙසං හි, ඔවුන්ගේ වත්හි පරසා, අත්‍යුත්තමවූ, විසුද්ධි, විශුද්ධිතොම, සුතා, අසනලදු; මඤ්ඤවි, මානාර්ථ, තුවං, තෝ, ඛාන භූමියා, ධ්‍යානභූමියම; ආරා දූරෙ යන්- යම්හ් ශිලාතලස්මහි බිජුවට වපුලද වැසිවිටද හටගන්නේ එල ප්‍රශව නොකරේද එපරිද්දෙන්ම කෙතෙක් විශුද්ධි ක්‍රම ඇසුවද ධ්‍යානධර්මයන්ගේ ප්‍රතිලාභයට දූරදෙශවූ තිරශ්චීන් යොනියෙහි සිටි හෙයින් නැතැයි නින්දුකළෝ.

299 කොච්‍යය පුත්ත ජාතකයයි.

---

503 පරපාණරොධා ජීවතෙතා මංසලොහිතහොජනෝ
වකෝ චතං සමාදිසි උපපජ්ජි උපොසථං.

පරපාණරොධා, මෙර මෘගයන් ප්‍රාණවිනාශයෙන්; ජීවතෙතා, ජීවත්වන්නාවූ; මංසලොහිතං, (එසේහෙයින්) මාංශරුධිරම; හොජනෝ, හොජනකොට ඇති; වකෝ, වෘකයා; චතං, වෘතය; සමාදිසි, සමාදන්වූයේය; උපොසථං, උපොෂථයට; උපපජ්ජි, පැමිණියේයි.

504 තස්ස සකෝකා වතඤ්ඤූහ අජරූපෙනුපාගමි
විතතපෝ අජඣපතතා හඤ්ඤිලොහිතපෝ කපං.

සක්‍යෝ, ශාක්‍යයා; තස්ස, ඔහුගේ; වචනං, වචනය; අසුස්සුස, දූත; අජරූපෙන, එළුරූපයෙන්; උපාගමි, (දිව්‍යාසම්පයට්) පැමිණියේ; (ඉක්බිත්තෙන්) චිතතපා, විගතවූ තපස්ඇතිව; අජඛිපතෙනා, පැමිණියේ; (සන්නට දිවගතැයි සේසි) ලොහිතපා, රුධිරපායියා; හෙවත් ලේබොන හෙතෙම්; තපං, (අජ්ඣාඛගිල සඞ්ඛ්‍යාත) තපස; භක්ඛි, බිඳපි;

505 එවමේව ඉධෙකච්චෙ සම්මදනසමිං දුබ්බලා
ලහුං කරොන්ති අත්තානං වඤ්ඤාව අජකාරණා සි.

එවමේව; එපරිද්දෙන්ම; ඉධ, මේ ලොකයෙහි; සම්මදනසමිං, සම්මදනවූ අජ්ඣාඛගිලාදි ගුණයෙහි; දුබ්බලා, දුර්වලයෝ හෙවත් සම්මදන ගුණය අබ්භක්ඛනකොට ප්‍රරම්භයි නාත්පසහියක් නැති; එකච්චෙව, සමහර පුද්ගල කෙනෙක්; අජකාරණා, එළුවාකරණ කොට තමා ලඝුකළ, වඤ්ඤාව, වඤ්චයාමෙන්; අත්තානං, තුම්හි සමිම; ලහුං කරොන්ති, ලඝුකෙරෙත්; හෙවත් තුම්හ තමුන්ගේ නිර්ගුණත්වය ප්‍රකාශනකොට කිව්යි.

300 වඤ්ඤ ජාතකයයි.

පස්වන කුම්භාවගීනයයි.

නිකනිපාත සන්නයයි.

506 විවරථ ඉමාසං මාරං නගරං පවිසන්තු අරුණරාජස්ස
සීහෙන සුසඤ්ඤත සුරක්ඛිතං නන්දිසෙනෙන.

ඉමාසං, මොවුන්ට; මාරං, මාසල දෙර; විවරථ, විවරකරව්; අරුණරාජස්ස, අරුණනම් රජුගේ; සීහෙන. පුරුෂ සිංහවූ, සුසඤ්ඤත, (ආචාරින් විසින්) මනාකොට අනුශාසනා කරන ලද; නන්දිසෙනෙන, නන්දිසෙන නම් මාවිසින්; සුරක්ඛිතං, මනාකොට රක්ෂාකරන ලද; නගරං, මේනුවරව; පවිසන්තු, වදිත්වා අරුණසඞ්ඛ්‍යවූ බාලකල තුබූ නමැති පසුව රජවූ කල අශ්වක නම් ලදහුයෙහි.

507 ජයෝ කාලිඞ්ගානං අසයහසාහිනං
පරාජයෝ අනත්ථයෝ අස්සකානං
ඉච්චේවං තෙ භාසිතං බ්‍රහ්මචාරී
න උප්පුහුතා විනථං හණන්‍ති.

අසයහසාහිනං, අසනිපාතසේ දුස්සහවූ හය ඉවසන්නට පොහොසත්වූ; කාලිඞ්ගානං, කලිඟුරට වාසින්ට; ජයෝ, ජයය; අස්සකානං, අශ්වක දෙශවාසින්ට; පරාජයෝ, පරාජයය; අනත්ථයෝ, ව්‍යසනඟයි, තෙ, තාවිසින්; ඉච්චේවං, මෙසේ; භාසිතං, කියනලදැ; බ්‍රහ්මචාරී, තපස්විය; උප්පුහුතා, කාශවාග් මහෘෂයන චාරත්‍රයෙන් අකුටිලයෝ, විනථං, බොරු; න හණන්‍ති, නොකියත්.

508 දෙවා මුසාවාදමුපාතිවත්තා
සච්චං ධනං පරමං තෙසු සක්ක
තංතෙ මුසා භාසිතං දෙවරාජා
කිං වා පටිච්ච මඝවා මඝිත්ථ.

සක්ක, ශක්‍රය; දෙවා, දෙවතාවෝ; මුසාවාදං, බොරුකීම්; උපාතිවත්තා, ඉක්මුහ; (බොරු නොකියන්නාහසි සේසි) තෙසු, ඒ දෙවතාවන් කෙරෙහි; සච්චං, සබවස; පරමං, උත්තමවූ ධනා, ධනඅය; දෙවරාජා, දිව්‍යරාජය; මඝවා, මඝවය; මඝිත්ථ, මඝෙන්ද්‍රය; තෙ, තාවිසින්; කිං වා පටිච්ච, කුමක්පිණිස; තං මුසා, ඒ අවිහජක මුසාව; භාසිතං, කියනලදද.

509 නනු තෙ සුතං බ්‍රාහ්මණ භද්දමුඛෙන
දෙවා න ඉස්සන්‍ති පුරිසපරක්කමස්ස
දමෝ සමාධි මනසෝ අදෙඛ්‍යා
අව්‍යග්ගතා නික්කාමනං ච කාලෙ
දළ්හං ච විරියං පුරිසපරක්කමෝ ච
තෙනෙව ආසී විජයෝ අස්සකානන්ති.

බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; භද්දමුඛෙන, ඒ ඒ තන්හි බණකළ්හි; තෙ, තාවිසින්; සුතං නනු, අසනලද්දේ නොවේද, දෙවා, දෙවතාවෝ; පුරිසපරක්කමස්ස, පුරුෂ පරාක්‍රමයට; න ඉස්සන්‍ති, ඵසූසා නොමකරෙද්දැ; දමෝ, ආත්ම දමනසංඛ්‍යාත දමනයද; මනසෝ අදෙඛ්‍යා, සමාධිසම්ප්‍රා භාවනාඅයන් සිත්හුගේ අනෙ

දවූ සමාධියද; අව්‍යග්‍රහකා, අව්‍යග්‍රතාවද; කාලෙ, නවන්නට සුදුසු කාලයෙහිලා; නික්ඛමනංව, පසුතොබැස වියර්කිරීමද; දළ්හංව විරියං, දැඩ වීර්යයද; පුරිස පරක්කමොව, පුරුෂ පරාක්‍රමයද; ඒ අඤ්ඤතම් රජුගේ සෙවඩයන්ට වුහ එසේහෙයින්; අඤ්ඤතානං, අඤ්ඤතම් රාජ්‍යවාසීන්ට; විජයො, ජය; ආසි, වී.

301 චුල්ලකාලිඞ්ග ජාතකයයි.

---

510 අදෙය්‍යස්සු දදං දානං දෙය්‍යස්සු නප්පදේවිහති
ආපාසු ව්‍යසනමපත්තෙතා සහායං නාධිගවිහති.

අදෙය්‍යස්සු, (පූර්වයෙහි කෘතොපකාර නොසැලකීමෙන්) දානාදී නොවන්නාහු කෙරෙහි; දානං, දානය; දදං, දෙන්නේය; දෙය්‍යස්සු; (කෘතොප කාර සලකන) දානාදීවූ සත්පුරුෂයන් කෙරෙහි; නප්පවෙවිහති, නොපිහිටුවාද හෙවත් නොදේද එසේවූ පුරුෂයා; ආපාසු, ආපදාවෙහි; ව්‍යසනමපත්තෙතා, ව්‍යසනප්‍රාප්ත වූයේ; සහායං, (ඒ පිණිස ආපදාවෙහි නොහරණපමණ) මිත්‍රයකු; නාධිගවිහති, නොපැමිණේ හෙවත් නොලැබේ.

511 නාදෙය්‍යස්සු දදං දානං දෙය්‍යස්සු යො පවෙවිහති
ආපාසු ව්‍යසනං පත්තෙතා සහායමධිගවිහති.

අදෙය්‍යස්සු, සුකෘතඥ නොවන හෙයින් දානාදී නොවන්නාවූ) අනාර්යයන් කෙරෙහි: දානං, දානය; නදදං, නොදන්නේද; යො, යමෙක්; දෙය්‍යස්සු, කෘතොපකාර දන්නට සුදුසු දානව්‍යයන් කෙරෙහි, පවෙවිහති, පිහිටුවාද හෙවත් දේද එබඳු පුරුෂයා; ආපාසු, ආපත්තියෙහි; ව්‍යසනං; නොයෙක් ව්‍යසනයට, පත්තෙතා, පැමිණියේ; සහායං, (ව්‍යසනයෙන් නහාගන්නට සුදුසු) සහායකයකු; අධිගවිහති, පැමිණේ.

512 සඤ්ඤුගසමොහාගවිසෙසදස්සනං
අනරිය ධම්මෙසු සඤ්ඤතා නස්සති,
කතං ච අරියෙසු ච අජ්ජවෙසු
මහප්පලං හොති අනුමපි නාදිසු.

එසේමැයි: අනරිය ධම්මේසු; අනාර්‍යධර්මයන්හි, සණ්ඨසු; හොඳින්කෙරෙහි කරනලද; සංයොගං, යම් සංයෝගයෙක් ඇද්ද; සම්භොගං, යම් සම්භෝගයෙක් ඇද්ද; විසෙස දස්සනං, යම් විශෙෂ දර්‍ශනයෙක් ඇද්ද හෙවත් මූ විසින් මටනළ ගුණවිශෙෂය මෙයයි දැක්මක් ඇද්ද හේ සියල්ලම, නස්සති, පලරෙඛාවක් මෙන් වහා නස්නේය. කාදිස්‍ර, එබඳුවූ; අරියෙසුච, කෘතඥදි ගුණයෙන් යුක්ත ආර්‍යවූ පරිශුද්ධයන් කෙරෙහිද; අජ්ජෙසු, අකුටිල පූර්‍වවූ පථශ්‍රෙෂ්ඨද; කතංච, කරනලද උපකාරය; අනුම්පි, මදවූයේද; මහප්පලං හොති, මෙලොවින් පරලොවින් මහාඵල වන්නේය.

513 යො පුබ්බෙ කතකල්‍යාණෝ අතා ලොකෙ සුදුක්කරං
පච්ඡා කයිරා නවා කයිරා අවඤ්ඤං පූජනා රහාති.

යො, යමෙක්, පුබ්බ, පෙර; කතකල්‍යාණෝ, කරනලද කල්‍යාණ ඇත්තේද හෙවත් මාගෙන් පළමු උපකාරයක්නොවිද උපකාරයන්කොට සිටියේද ඒ පුරුෂයා; ලොකෙ, ලෙව්හි; සුදුක්කරං, අනුන්ට සින්නොකොට හැක්කක්; අතා, කෙළේ; පච්ඡා, පසුව; කයිරා, නේ උපකාර නෙරේවයි; නවාකයිරා, නොනෙරේවයි; අවඤ්ඤං, අත්‍යන්තයෙන්; පූජනාරහා, පූජාවට සුදුසුයි

302 මහා අඞ්ගාරොහ ජාතකයයි.

514 අනුත්තරෙ කාමගුණෙ සම්බෙ
භුත්වාන පුබ්බෙ වසි එකරාජා.
සොදානි දුග්ගෙ නරකම්හි බ්‍රත්තතා
නප්පජ්ජහෙ වණ්ණබලං පුරාණං.

එකරාජා, එකරාජය; අනුත්තරෙ, නිරුත්තරවූ; සම්බෙ, සම්පූර්‍ණවූ; කාමගුණෙ, පංචකාම ගුණයන්, පුබ්බ; පෙර, භුත්වාන අනුභවකොට; වසි, විසූසෙහි; සො, හේතෝ ඉදානි, දැන්, දුග්ගෙ, දුර්ගතවූ; නරකම්හි, නරක සම්භවවූ හෙයින් නරකයයි කියනලද වළ. බ්‍රත්තතා, බහාලන ලද්දෙහි- එල්වන ලද නැන් පෙන කියන ලදි; පුරාණං, පුරාතනවූ; වණ්ණබලං, වර්‍ණබල දෙදෙනා; නප්පජ්ජහෙ, නොහරනෙහි.

515 පුබ්බෙව බන්‍යී ව තපොව මියහං
සමපජ්ජිතා දුබ්භසකං අහොසි
තං ඤනි ලබ්භා කථන්‍ඤු රාජ
ජහෙ අහං වණ්ණබලං පුරාණං.

දුබ්භසෙනං, (මෙතැන්හි නිගහීතස සබ්දමාධ්‍යස්ස පිණිසයි) දුබ්භසෙනය; මයහං, මාවිසින්; පුබ්බව, පෙරම; බන්‍යීව, ඍෂිනියද; තපොව, තපස්ද; සමපජ්ජිතා, ප්‍රාප්තිනාකරනලද්දි; අහොසි, වුව; රාජ, රාජය; ඉදානි, දැන්; තං, ඒ; ලබ්භා, ලදින්; අහං, මම; පුරාණං, පුරාතනවූ; වණ්ණබලං, වර්ණබලදෙදෙනා; කථන්‍ඤු, කෙසේනම්; ජහෙ, හැරපියම්ද.

516 සබ්බං කිරෙව පරිනිට්ඨිතානි
යසස්සි නං පඤ්ඤවතං විසයහ
යසොව ලබ්භා පුරිමං උළාරං
නපපජහෙ වණ්ණ බලං පුරාණං.

යසස්සිනං, යශස්විය; නං' යනු නිපාතයි; පඤ්ඤවත, ප්‍රඥාවත; (මෙතැන්හි නිගහීතය ශබ්දමාධ්‍යස්ය පිණිස ආගමය) විසයහ, විසයහවූ හාරය සහනයකරන තැනැත්තව; සබ්බංඑව, සියල්ලම හෙවත් දානශීල පෙෞෂථකර්මාදිවූ සියල්ල; පරිනිට්ඨිතානිකිර, (මාවිසින් පෙරම) නිමවනලදහුය; අපුරිමං, පුරිමතුවූ; උළාරං, උදුරවූ; යසොව, යසසද; ලබ්භා, ලදින් හෙවත් අපූජිවූ උදුරවූ කෙලශයන්ගේ විසකම්හනයකොටසිටි මෛත්‍රීබ්‍රහ්ම ලදින්; පුරාණං, පුරාතනවූ; වණ්ණ, වර්ණය; බලං, කායබල ඥානබලය යන මොවුන්; නපපජහෙ, නොහරිමි.

517. පනුජ්ජදුක්ඛෙන සුඛං ජනින්‍ඳ
සුඛෙනවා දුක්ඛමසයහසාහි
උභයප්‍ප සත්තෙනා අභිනිබ්බුතත්තනා
සුඛෙ ච දුක්ඛෙ ච භවන්ති තුලාසමී.

අසයහසාහි, අසයහ සහනයකරන; ජනින්‍ඳ, ජනෙන්‍ඳය; දුක්ඛෙන, දුකින්; සුඛං, සුවය; පනුජ්ජ, දුරුකොට; සුඛෙනවා,

සුවඉයන්ඉහෝ; දුක්ඛං, දුඃඛය; පහුජ්ජ, දුරුඉකොම; සඉනෙනා, සත් පුරුෂඉයෝ; උභයත්ථ, දෙතැන්හිම; අභිනිබ්බුතත්තනා, නිවුණාවූ සතන් ඇයිව; සුඉඛව, සුවඉයෙහිද, දුඉක්ඛව, දුඃඛඉයෙහිද; තුලයා, සදෘශවූවාහු; භවන්ති, වෙත්.

303 එකරාජ ජාතකය.

518 ඉමානි මං දද්දර තාපයන්ති
වාචාදුරුත්තානි මනුස්සලොඉක
මණ්ඩූකඛකඛා උදකන්තසෙවී
ආසීවිසං මං අවිසා සපන්ති.

දද්දර, දද්දරය; මනුස්සලොඉක, මනුෂ්‍යලොකයෙහි; මණ්ඩූකඛකඛා, මැඩියන්ගන්නේය; උදකන්තසෙවී, උදකාන්ත ඉසවනය කරනනේවැයි; ඉමානිවාවා දුරුත්තානි, මේවාක් දුරුකතිහු; ආසීවිසං, ආශීර්විෂවූ; මං, මා; තාපයන්ති, තවත්; අවිසා, විෂනැත්තාහු ඉවත් ගම් කුඩා ඉකොල්ලෝ, සපන්ති, ආඉක්‍රොශ ඉකෙරෙත්.

519 සකා රඤ්ඤා පබ්බජිතෝ අඤ්ඤං ජනපදං ගතෝ
මහන්තං ඉකොඤ්ඤං කසිරාථ දුරුත්තාකං නිඛතඉව.

සකා, සවකීයවූ; රඤ්ඤා, රජින්; පබ්බජිතෝ, ඉනරපනලද්දේ; අඤ්ඤං, අනික්; ජනපදං, ජනපදඉකට; ගතෝ, ගියේ; දුරුත්තානං, දුරුකතියන්ගේ; නිඛාතඉව, නිධානයපිණිස; මහන්තං, මහත්වූ; ඉකොඤ්ඤං, ඉකොටුවක්; කසිරාථ, කරන්ඉනේයි.

520 යථා පොසං නජානන්ති ජාතියා විනඉයනවා
න තථා මානං කසිරාථ වසමඤ්ඤාතඉක ජඉන.

යථා, යම්තැනෙක්හි; පොසං, පුරුෂයා; ජාතියා, ජාතින්; විනඉයනවා, විනඉයන්ද; නජානන්ති, නොහඳුනද්ද (ඒ පුරුෂයා); අඤ්ඤාතඉක, තමාඉගේ සවරූප ඉනොදන්නා; ජඉන, ජනයා ඉකෙරෙහි; වසං, වසන්ඉනේ; තථා, එහිලා; මානං, මානඉයක්; නකසිරාථ, ඉනොකරන්ඉනේයි.

521 විදෙසවාසං වසතා ජානෙවද සමෙනපි
ඛමිතබ්බං සපඤ්ඤෙන අපිදූසස්ස තජ්ජිනනි.

විදෙසවාසං, විදෙශයෙකිලා වාසය; වසතා, වසන්නාවූ; සපඤ්ඤෙන, සප්‍රාඥවූ; ජානෙවදසමෙනඅපි, ජානෙවද හා සම යක්හුවිසිනුදු; දූසස්සඅපි, දූසයක්හුගේද; තජ්ජිතං, තර්ජිතය; ඛමිතබ්බං, ක්ෂමාකටයුත්තේයි.

304 දුද්දර ජාතකයයි.

522 නත්ථි ලොකෙ රහොනාම පාපකම්මං පකුබ්බතො
පස්සන්ති වනභූතානි තං බාලො මඤ්ඤති රහො.

පාපකම්මං, පාපකර්මය; පකුබ්බතො, කරන්නාහට; ලොකෙ, ලෝකයෙහි; රහොනාම, රහස්නම්: නත්ථි, නැති; කුමක් හෙයින්දයත්? වනභූතානි, වනදෙවියෝ; පස්සන්ති, බලති; බාලො, අඥානයා; තං, ඒ; රහො, රහසැයි; මඤ්ඤති, සිතා.

523 අහංරහො න පස්සාමි සුඤ්ඤංවාපි න විජ්ජති
යතා අඤ්ඤං න පස්සාමි අසුඤ්ඤං හොති තං මයා.

අහං, මම; රහොනපස්සාමි, පාපකර්මයට රහස් ස්ථානයක් නොදන්නෙමි: සුඤ්ඤංවාපි, ජනශූන්‍යස්ථානයකුදු; නවිජ්ජති, නැත්තේය; යතා, යම්තැනෙක්හි; අඤ්ඤං, අනිත්; ජනශූන්‍ය ස්ථානයක්; නපස්සාමි; නොදක්නෙමි; තං, එබඳුවූ ස්ථානය; අසුඤ්ඤංහොති, අශූන්‍යයයි; මයා, මා විසින් කියනලදී.

524 දුජ්ජෙවාච අජවෙවාච නඤ්ඤව සුඛවජ්ජතො
වෙජ්ජො අබ්‍රවසිලොව තෙ ධම්මං ජහුමත්තිකා.

දුජ්ජෙවාච, දුර්ජවචනම් ශිෂ්‍යයාද; අජවෙවාච, අජවචනම් ශිෂ්‍යයාද; නඤ්ඤව, නානාවිධ ශිෂ්‍යයාද; සුඛවජ්ජතො, සුඛවචනම් ශිෂ්‍යයාද; වෙජ්ජො, වෙජ්ජනම් ශිෂ්‍යයාද; අබ්‍රවසිලොව, අබ්‍රව සිලනම් ශිෂ්‍යයාද යන; අත්තිකා, අවීවූ; තෙ, ඔහු; (ඔහුගෙන,) ධම්මං, ත්‍රිප්‍රතිලාභ සම්ඛ්‍යාතයවහාවය; ජහු, හලහු; "ජහුම්භසා" යන්නෙහි ඔකාරඅක්ෂිප්තයි.

525 බ්‍රාහ්මණාව කථං පහ සඞ්ඛඩම්භිතපාරගූ
සෝ ධම්මමනුපාලෙති ධිතිමා සබ්බ නික්කමෝ සි.

බ්‍රාහ්මණාව, ඔවුන් කෙරෙන් පිටත් ශීලසම්පන්න බ්‍රාහ්මණයා; කථං පහ, (ඒ සත්ත්‍රතිලාභය) කවර කාරණයකින් ඇර පියාද; එසේමැයි; සෝ, යමෙක්; සඞ්ඛ, සිදුලු; ධම්මානං, පව ශීල දශශීල ත්‍රිවිධ සුචරිතසඞ්ඛ්‍යාත ධර්මයන්ගේ; පාරගූ, පාරයම ගියේද; ධිතිමා, ධෛර්‍යවන්ත ඇත්තේද; සබ්බනික්කමෝ, සත්‍යවූ යථොක්ත ශීලධර්මයෙහි වීර්‍යයෙන් ප්‍රයුක්තද එසේවූ පුරුෂයා; ධම්මං, උත්තමගුණධර්මය; අනුපාලෙති, රක්‍ෂාකරේ.

305 සීල විමංස ජාතකයයි.

---

526 කිං අණ්ඩකා ඉමේ දෙව නිකඩිත්තා කංසථාලසෙ
උපලොභිතකා වග්ගූ තෙ මෙ අක්ඛාහි පුච්ඡිතෝ.

දෙව, දෙවයෙනි; කංසථාලසෙ, රන්තැටියෙහි; නිකඩිත්තා, බහාලනලද; උපලොභිතකා, රත්වූ; වග්ගූ, මනොඥවූ; ඉමේ, මොහු; කිංඅණ්ඩකා, කෙතම් බිජුවට කෙනෙක්ද? (කෙතම් ඵලකෙනෙක්ද?) තෙ, ඔවුන්; මෙ, මාවිසින්; පුච්ඡිතෝ, විචාරණලද්දෙහි; අක්ඛාහි, කියව—ඩෙබර ඵලයෙහි වණී සාමාන්‍යය ගෙන් අණ්ඩකායයි දැක්වූ.

527 යානි පුරෙ තුවං දෙවි හණ්ඩ්‍රනන්තකවාසිනි
ඵග්ඝඩ්ඨා හත්ථා පවිනාසි තස්සා තෙ කොලියං ඵලං.

දෙවි, දෙවිය; හණ්ඩ්‍රනන්තකවාසිනී, මුඩුගිස්කොවගෙන ජීර්ණවූ කඩපිළි හඳනාවූ; තුවං, නී; පුරෙර, ඉපෙර; යානි, යම්ඵල කෙනකුන්; ඵග්ඝඩ්ඨා හත්ථා, උත්සඞ්ගයෙහි තබනලද හස්ත ඇතිව; පවිනාසි, සිඳදැමුවාද; තස්සා තෙ, එසේවූ නීගේ; කොලියං, කුලගතවූ; ඵලං, ඩෙබරඵලයි.—මුඩුගිසින් යුක්තව කඩරෙදි ඇඳගත්ත මල්ල අත්තෙන් අත්ත බාගෙන කැඩුකැඩුවා සිතලම්න් ඇවිද්දද? එසේවූ නොපෙ මව්පියන් කෙරෙහි සිට විකොට එන ඩෙබරපක් වේදැයි නිදහ් බිණූ.

528 උඛ්ඛියහතෙ න රමති භොගා විපජහන්ති නං
තපෙච්මං පරිතෙථ යසා මකාළං පවිසති.

උඛ්ඛියහතෙ, ලොභොකුඛුතෙහි බහාලියකමෙන් දන්නේය; නරමති, මේ ගෙයි නොඇලෙයි; භොගා, රාජසම්පත්තිහු; නං, භාග්‍ය නැත්තාවූ ඇ; විපජහන්ති, දුරුකරති; යසා, යම් නැනෙක්හි; මකාළං, ඩෙබර; පවිසති, සිඳිද හෙවත් කඩාද; තපෙච්මං, එහිම; ඉමං, මෑ; පරිතෙථ, නැවත ගෙන ගව්—මාගේ ගයි නොඇලෙයි. මේ අධන්‍ය සත්‍රිය රාජසම්පත්තිහු සිටිය නොදෙති. ගෙන ගොස් ඩෙබර කඩන නැනම ලාපියවයි කියා මකාප කළෝ.

529 මහානතිහෙතෙ මහාරාජ ඉඩිපත්තානඤ්ච කාරියා
ඛම දෙව සුජාතාය මාසසා කුජ්ඣි රථෙසභාති.

මහාරාජ, මහරජ; ඉඩිපත්තානඤ්ච, සමෘඩිඨ ප්‍රාප්තවූ; කාරියා, සත්‍රියට; එතෙ, මෙසේවූ මේ ප්‍රමාද දෙෂයෝ; මහන්තිහි, මවත්මැයි; දෙව, රාජය; ඛම, සෘමාකර; රථෙසභ, රාජෝත්තම මය; අසසා සුජාතාඤ, මේ සුජාතාවට; මාකුජ්ඣි, නමක් කිප.

306. සුජාත ජාතකයයි.

---

530 අවචත්තං බ්‍රාහ්මණ අසුණන්තං
ජනො අජානන්ත මිමංපලාසං
ආරබ්ඛ විරියො ධුවමප්පමත්තො
සුඛසෙය්‍යං පුවජති කිසස හෙතු.

බ්‍රාහ්මණ, බම්මණ; අවචනතං, සිත්නැත්තාවූ; අසුණන්තං. නොඅසන්නාවූ, අජානන්තං, නොදන්නාවූ; ඉමංපලාසං, මේ කැලවෘක්ෂය; ජනො, අඳුනන්නේයි; ධුවං, එකාන්තයෙන්; ආරබ්ඛවිරියො, වැඩූ වීර්‍ය්‍ය ඇත්තෙහිය; අප්පමත්තො, ප්‍රමාද නුවූයෙහි; සුඛසෙය්‍යං, සුඛසෙය්‍යාව; පුවජති, විචාරයි. කිසසහෙතු, කවර හෙතුවෙක්ද.?

531 දූරෙ සුතො වෙව බ්‍රහ්මේ රුක්ඛො
දෙවෙසු සිතො භූත නිවාසරූපො
තයමා නමස්සාමි ඉමං පලාසං
යෙ වෙත්ථ භූතා තෙව ධනස්සහෙතු.

රුක්ඛො, මේ වෘක්ෂය; දූරෙ, දූරදෙශයෙහි; සුතො වෙව ප්‍රසිද්ධවිය; බ්‍රහ්මේ, මහත; දෙවෙසු සිතො, සමවු භූමිප්‍රදෙශයෙහි සිටියේය; භූතනිවාසරූපො, දෙවයන්ට නිවාස සවහාව ඇත්තේය; තයමා, එසේහයින්; ඉමං පලාසං, මේ කෑලරුක්ද, එපා, මේවෘක්ෂයෙහි; යෙවභූතා, යම් මහෙසාක්‍ය දෙවතාවෙක නෙක් ඇද්ද; තෙව, ඔහුද; ධනස්ස හෙතු, වස්තූප්‍රතිලාභය හෙතුකොටගෙන; නමස්සාමි, නමස්කාර කෙරෙමි.

532 සොතෙ කරිස්සාමි යථානුභාවං
කතඤ්ඤු තං බ්‍රාහ්මණ පෙක්ඛමානො
කථංහි ආගම්ම සතං සකාසෙ
මොඝා තෙ අස්ස පරිඵන්දිතානි.

බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; කතඤ්ඤු, කෙළෙහිගුණ දන්නාවූ; සොහේ මම; තං, ඒ කෘතඥතා සඞ්ඛ්‍යාතවූ මාකෙරෙහි විද්‍යමාන ගුණය; පෙක්ඛමානො, බලන්නෙමි; යථානුභාවං, මාගේ ආනුභාව පරිද්දෙන්; තෙ, තට; කරිස්සාමි, උපකාරකෙරෙමි; තෙ, තාගේ; පරිඵන්දිතානි, පෘථග්ජනාදි කාය වාක් චෙපනයෝ; සතං, සත්පුරුෂයන්ගේ; සකාසෙ, අභිමුඛයෙහි; මොඝා, තුච්ඡවූවාහු; කථංහි, කිසේනම්; අස්ස, වෙද්ද- තොප වැන්නවුන් අපසේවූ කෘතඥයන් සමීපයට එලඹීම කිස්නොවන්නේයයි. සේසි.

533 සොතිණ්ඩුරුක්ඛස්ස පරො පිලක්ඛු
පරිවාරිතො පුඛ්‍යඤ්ඤූ උළාරො
තයෙසස මූලසම්හි නිධිං නිඛාතො
අදූඅාදෙ ගච්ඡ තං උඞ්ඩරාගිති.

තිණ්ඩු රුක්ඛස්ස, තිඹිරි වෘක්ෂයාගේ; පරො, එපිට; සො පිලක්ඛු, යම්පුලිල රුක්කක් සිටියේද; තස්ස, ඒ පුලිලවෘක්ෂයාගේ

මූලයමීං, මූලෑ; පරිවාරිතා, වටකොට පිරිවරණලද; පුඛඤ්ඤූ, පෙරකළ යාන ඇති හෙවත් පෙරකළ යාගවස යෙන් නිපන් ඥගේ අනෙක නිධිකුම්භීහුද; අදුයාදු, කිව් කෙනකුන් නැත්තාවූ; ඵළාරෝ, ඵදුරවූ; එසා නිධි, මේනිධි කුම්භීහු; නිබාතෝ, භූමිගසහි නිබාතය නෙවත් බිම කැන ඔබා තබනලදහුගය; ගවිඡ, යා; තං, ඒ නිධිකුම්භීන්; ඵබරාජි, නඟාගෙන අනුභවකරවයි දැක්වූහු.

307. පලාස ජාතකයයි.

534 අකරමිහස තෙ කිච්චං යං බලං අහුවම්හසෙ
මිගරාජ නමොත්‍යත්තු අපි කිඤ්චි ලහාම්හස.

මිගරාජ, මෘගරාජය; යං බලං, යම් අපගේ බලයෙක්; අහුවම්හසෙ, වීද; (ඒ බලවූ පරිද්දෙන්) තෙ, තව; කිච්චං, (අප විසින් කතීව්‍ය) කෘත්‍යය; අකරම්හසෙ, කළමිහ. "අහරම්හ" යනු ක්‍රියාවය, "සෙ"යනු නිපාතය; තෙ, තව; නමෝ, නම් ශබ්දය, අත්තු, වේවා; කිඤ්චි අපි, කිසිවක්; ලහාම්හසෙ, ලබමෝද.

535 මම ලොහිතහකඛස්ස නිච්චං එදූනි කුබ්බතෝ
දන්තන්තරගතෝ සත්තා තං බහුං යමහි ජීවසි.

එදූනි, රෞද්‍රවූත්‍රියාවන්; කුබ්බතෝ, කරන්නාවූ; ලොහිත හකඛස්ස, මෙරමාගේ රුධිර හක්ෂණය කරන්නාවූ; මම, මාගේ; දන්තන්තර, දංෂ්ට්‍රාභ්‍යන්තරයට; ගතෝ සත්තා, ගියාවූ තෝ, යම්, යම්හෙයකින් වනාහී; ජීවසි, ජීවත්වන්නෙහිද හෙවත් මාගේමුඛයටවැද පොවා නොමිය නැගී ගියෙහිද; තං, හෙමතව; බහුං, අධිකයයි—මා මුඛයට වන්නහු මතාමරා හැරපු බවම තව වැඩි උපකාරයයි තමාගේ දුර්ජනත්වය ප්‍රකාශ කෙළේ.

536 අකතඤ්ඤුම්හි පුරිසෙ කතස්සුපසිකාරකං
යස්සිං කතඤ්ඤූනා නත්ථි නිරත්ථා තස්ස සෙවනා.

අකතඤ්ඤුම්හි, කෘතොපකාර නොදන්නාවූ; අකතඤ්ඤූ, ඒසේ වහාවෙනුත් කිසිඋපකාරයක් නොකරන්නාවූ, කතස්ස, කල උපකාර ඇතියහුට, අප්පතිකාරකං, උපකාර ප්‍රත්‍යුපකාර නො

කරන්නාවූ පුද්ගලයෙක් ඇත්තේද; යසමිං, යම්පුද්ගලයෙක්හු කෙරෙහි; කතඤ්ඤුතා කෘතඥතාවෙක්; නත්ථි, නැද්ද, තස්ස, එසේවූවහුගේ, සෙවනා, සේවනාතොම, නිරත්ථා, අඵලයැයි.

537 යස්ස සම්මුඛ විඤ්ඤූන මිත්තධම්මෝ න ලබ්භති
අනසුයාමනක්ඛාසං සත්ථිකං තම්හා අපක්කමෙති.

යස්ස, යමෙක්හුගේ; සම්මුඛවිඤ්ඤූන, අභිමුඛයෙහි කරන ලද ගුණයෙන්; මිත්තධම්මෝ, මිත්‍රධර්මය; න ලබ්භති, නොලැබේද (ඔහට); අනසුයා, උසුලන්නොකැමැත්තා; අනක්ඛාසං, ආක්‍රෝශනොකැමැත්තා; සත්ථිකං, සෙමෙන්; තම්හා, ඒ කෙලෙහි ගුණ නොදන්නා පුරුෂයා කෙරෙන්; අපක්කමෙ, පහවන්නේයි.

308 ජව සකුණ ජාතකයයි.

---

538 සඛඛිදං චරිමවතං එසෝ ධම්මං න පස්සරෙ
එතෝ පකතියා චුතා යොවායං සඤ්ඤාපයති, යොව
[ධම්මං අධියති.

සඛඛංඉදං, (අප තුන්දෙනා විසින්) කරනලදැ; (යම්) සියල්ලෙක්ඇද්ද මේ (සියලු) කෘත්‍යය; චරිමවතං, ලාමකය; මෙසේ තමාගේ වෙහෙරහාවය‍ද උන්දෙදෙනාගේ මන්ත්‍රණයෙහි අගෞරවභාවය‍ද දක්වා) යොව, යමෙක්; අයං, මොහු; සඤ්ඤාපයති, (නිව සථානයෙහි හිඳුවා) හදුරවාද; යොව, යමෙක් වනාහි; ධම්මං, ධර්මය; අධියති, (උවවයථානයෙහි හිඳ) හදුරාද; එසෝ, (මෙසේ හදුරණ හදුරවන) දෙදෙන; ධම්මං, පුරාතනධර්ම; න පස්සරෙ, නොබලත්. එතෝ, දෙදෙනාම. පකතියා, ප්‍රකෘතිසිද්ධ ස්වභාව ධර්මයෙන්. චුතා, චුතයහ.

539 සාලිතං ඔදනං භුඤ්ජ සුචිං මංසූපසෙවනං
තස්මා එනං නසෙවාමි ධම්මං ඉසිහි සෙවිතං.

සුචිං, පාණ්ඩරවූ. මංසූපසෙවනං, මාංශාපසිඤ්ඤවූ හෙවත් මාංශ රසානුගතවූ. සාලිතං, හැල්සම්බන්ධවූ. ඔදනං, භොජනය සහවත් මසුවිලෙන් යුක්තවූ ආහාරය. භුඤ්ජ, කෑම. තස්මා,

එසේහෙයින්; ඉසිහි, බුඩාදින් විසින්; සෙවිතං, සෙවිනාලද; එතං ධම්මං, මේ ධර්මය; නසෙවාමි, නොසෙවිම්— කුසීතපොෂණයෙහි තත්පරවූයෙම් මෙසේ නොකළ වෑහි නොලබන්නේයයි සිතා පුරාතන ධර්මය හැර මේ නීච ක්‍රියා කෙරෙමියි ආචාරින් ප්‍රකාශ කළේ.

540 පරිබ්බජ මහා ලොකා පචනතෙසුපි පාණිනො
මා තවං අධම්මාචරිතො අසමා කුම්මග්ගිවාබභිදූ.

පරිබ්බජ, මෙසින් අන්‍යස්ථානයකට නැඟියා; ලොකා, ලොකය, මහා, මහත; අඤ්ඤපි පාණිනා, සෙසුසත්වයෝද; පචන්ති, පිසෙති—රට සූත්‍රනොවෙයි. යෙසු තෙනද රජදරුවෝ ඇතැයි සේසි. ආචරිතො, හැසිරෙනලද; අධම්මෙමා, මේ අධර්මය; තවං තා; අසමා, පාසාණයෙන්; කුම්මග්ගං ඉව, ඝටයක්මෙන්; මා අබභිදූ, නහමත් බිඳිවා— මෙහි වැස යම් අධර්මචරණයක් කෙළෙහිද ඒ අධර්මචරණය පාසාණයෙහි ගැසී බුන් කළයක් මෙන් නාවිනාශ කරන්නේය එසේහෙයින් අධර්මචර්‍යාවෙන් දුරුව නැඟියයිකී.

541 ධිරත්ථු තං යසලාභං ධනලාභඤ බ්‍රාහ්මණ
යා වුත්ති විනිපාතෙන අධම්ම චරණෙනවාති.

බ්‍රාහ්මණ, බමුණ, යසලාභං, මෙසේ අධර්මයෙන් යම් යස ප්‍රතිලාභයෙක්ඇද්ද; ධනලාභඤ, යම්වස්තු ප්‍රතිලාභයෙක් ඇද්ද; තං, එයටද; විනිපාතෙන, ආත්ම විනිපාතයෙන් හෙවත් අපායෙහි හෙන පරිද්දෙන්; යාවුත්ති, යම්වෘත්තියෙක් ඇද්ද ඇටද; අධම්ම චරණෙනවා, අධර්මචර්‍යාවෙන් හෝ; යාවුත්ති, යම් වෘත්තියෙක් ඇද්ද ඇටද; ධිරත්ථු, නිඳුවේවා.

309 ජවක ජාතකයයි.

542 ස සමුද්දද පරියායං මඤ්ඤං සාගර කුණ්ඩලං
න ඉච්ඡේ සහ නින්දාය එවං සයා විජානහි.

සසමුද්දද පරියායං, සමුද්‍රය පිරිවරාසිටි චක්‍රවාට පර්වතය හා සමග නොහොත් සමුද්‍රසඞ්ඛ්‍යාත පරිවාරය හා සමග; සාගරකුණ්ඩලං, සාගරයට කුණ්ඩලාභරණයක් වැනිවූ; මඤ්ඤං, මහපොළොව; සහනින්දාය, නින්දා සමග, නඉච්ඡේ, නොකැමැත්තෙම්; සයා, සාහා; එවං, මෙසේ; විජානහි, දනු.

543 ධිරත්ථු තං යසලාභං ධනලාභංච බ්‍රාහ්මණ
යා වුත්ති විනිපාතෙන අධම්ම චරණේනවා.

"ධිරත්ථුතං යසලාභං" යනාදි ඝාථාවෙහි අවි ජීවක ජනක
යෙහි කීයේමැයි.

544 අපි චෙ පත්තමාදාය අනාගාරෝ පරිබ්බජේ
සා එව ජීවිකා සෙය්‍යෝ යාවා ධම්මේන එසනා.

චෙ, ඉදින්; පත්තං, පාත්‍රයක්; ආදාය, ගෙන, අනාගාරොඅපි,
ගෘහ රහිතවූයෙම් වනාහි; පරිබ්බජේ, පරිගෘහයෙහිම භික්ෂාචර
ණය කෙළෙම්ද; අධම්මෙන, අධර්ම්මයෙන්; යාවඑසනා, යම්බදු
එසනාවක් ඇද්ද මිට වඩා; සාඑවජීවිකා, ඒභික්ෂාචරණයෙන්
වන ජීවිකාවම; සෙය්‍යෝ, උතුම්.

545 අපි චෙ පත්තාමාදාය අනාගාරෝ පරිබ්බජේ
අඤ්ඤං අභිංසයං ලොකෙ අපි රජ්ජන තං වරන්‍යි.

ලොකෙ, ලෝකයෙහි, අඤ්ඤං, අනිකෙකු; අභිංසයං, හිංසනය
නොකරන්නෙම්; චෙ, ඉදින්; පත්තං, පාත්‍රයක්; ආදාය, ගෙන;
අනාගාරෝ අපි, ගේ නැතිව; පරිබ්බජේ, භික්ෂාටනය කෙළෙම්
නම්; තං, ඒභික්ෂාවනය; රජ්ජනඅපි, රාජ්‍යයට වඩා; වරං, උත්ත
මයි.

310 සයා ජානකයයි.

පළමුවන චිවර වගීයයි.

546 උඤ්ඡෙ චොර කිං සෙසි කො අජ්ජා සුපනෙන තෙ
මාතං ගණ්හය්‍ය රාජානො ගාමෙ කිබ්බිසකාරකං.

චොර, චෞරය; උඤ්ඡෙ, නැතිසිටුව; කිංසෙසි, කුමක්ම වැද
හොබිද; තෙ, තට; සුපනෙන, වැදහෙවීමෙන්; අජ්ජා අජ්ජා,
කවර ප්‍රයෝජනයෙක්ද; ගාමෙ, ගම; කිබ්බිසකාරකං, දරුණුකම්
කළ; තං, තා; රාජානා, රජදරුවෝ; මා ගණ්හය්‍යුං, නොමත්
ගනිත්වා.

547 සන්තු චොරං ගහෙස්සන්තීති ගාමේ කිබ්බිසකාරකං
කිං තත්ථ පුච්ඡසි වනෙ ජාතස්ස තිට්ඨතො.

ගාමේ, ගම; කිබ්බිසකාරකං, දරුණකම්කළ; චොරං, සොරු; ගහෙස්සන්තීති, ගනිති යන; සන්තු, යමෙක් ඇද්ද; වනෙ ජාතස්ස, වෙනෙහි ජතවූ; තිට්ඨතො, සිටිනාවූ; පුච්ඡසි, පුවිමඤයහට; තත්ථ, එහිලා, කිං, කිමෙක්ද.

548 න තෙ අස්සාස ජානාමි මම චොරස්සවන්තරං
චොරං ගහෙත්වා රාජානො ගාවම කිබ්බිසකාරකං
අපෙනහි නිම්බසූලස්මිං තස්මිංමෙ සඞ්කතෙමනො.

අස්සාස, අශ්වාසය; මම, මාගේද; චොරස්සව, සොරුගේද; අන්තරං, අතර; තෙ, නෝ, නජානාසි, නොදන්නෙහිය; ගාමේ, ග්‍රාමයෙහි; කිබ්බිසකාරකං, අපරාධකළාවූ; චොරං, චෝරයා; රාජානෝ, රජදරුවෝ; ගහෙත්වා, ගෙන; නිම්බසූලස්මිං, කොසඹුල, අපෙනහි, අවුනති; මෙ, මාගේ; මනෝ, සිත; තස්මිං, ඒ කාරණයෙහි; සංකතෙ, ශංකාකෙරේ.— පුවිමඤය අස්සාසය ඝතදෙතැන්හිම වඤඣව්‍යාජයෙන් වඤඣසඨදෙවතාවන්ම ගත්තු.

549 සඞ්කිතබ්බානි සඞ්කෙය්‍ය රක්ඛෙය්‍යානාගතංභයං
අනාගතා භයා ධීරා උභො ලොකෙ අවෙක්ඛතීති.

සඞ්කිතබ්බානි, සැකකටයුත්තවුන්; සඞ්කෙය්‍ය, ශංකාකරන්නේයි; අනාගතං, නොඇවැවූ; භයං, භය; රක්ඛෙය්‍ය, රක්‍ෂාකරන්නේය; අනාගතභයා, අනාගත භය හෙතුකොටගෙන; ධීරා, ප්‍රාඥයා; උභොලොකෙ, ඉම්ලෝ පරලෝ දෙක; අවෙක්ඛති, බලා.

311 සුවිමඤ ජාතකයයි.

---

550 අපිකස්සප මණ්ඩිය්‍ය යුවා සපති හන්තිවා
සබ්බන්තං ඛමථ ධීරා පණ්ඩිතෙ තං තිතික්ඛයි.

කස්සප, කාශ්‍යපය; මණ්ඩිය, මණ්ඩිය මහාවයෙන් හෙවත් තරුණතාවෙන්; යුවා, ළදරුවා; සපති, ආක්‍රොශකරයි; හන්තිවා, ප්‍රහාරදෙයි; ධීරා, ප්‍රාඥයා, තං සබ්බං අපි, ඒ සියල්ලද; ඛමතෙ, ක්‍ෂමාකරන්නේයි; පණ්ඩිතෙ, ප්‍රාඥතෙම; තං, ඒ; තිතික්ඛයි, ඉවසන්නේයි.

551 සචෙපි සනෙතා විවදන්ති බිපං සඤ්ඤරෙ පුන
බාලාපත්තාව භිජ්ජන්ති න තෙ සමථ මජ්ඣගූ.

සචෙ අපි, ඉදින් වනාහි; සනෙතා, සත්පුරුෂයෝ; විවදන්ති, විවාදකරෙද්ද; බිපං, වහාම; සඤ්ඤරෙ, සඤ්ඤාවෙති; පුන, නැවත; බාලා, අඥයෝ; පත්තාව, (මැවි) පාත්‍රමෙන්; භිජ්ජන්ති, බිඳෙති, තෙ, ඔහු; සමථං, සන්සිඳිමට; න අජ්ඣගූ, නොපැමිණෙත්.

552 එතෙ භිංසෙය්‍යා සමායන්ති සඤ්ඤිතෙසං නජීරති
යොවාධිපන්නං ජානාති යෝ ච ජානාති දෙසනං.

යොව, යමෙක් වනාහි; අධිපන්නං, නමාමැඩ උපන් වෙෂයෙ, ජානාති, දනීද; යොව, යමෙක්; දෙසනං, වරදකදසීම; ජානාති; පිළිගන්නාසේ දනිද; එතෙ, මොහු; භිංසෙය්‍යා, නැවත; සමායන්ති එක්වීම යෙති; ඤිතඤං, ඔවුන් දෙදෙනාගේ; සඤ්ඤිති, මිත්‍රයන් බිඳ; නජීරති, නොනස්සි.

553 එසෝ හි උත්තරිතරෝ භාරවාහෝ ධුරක්ඛමෝ
යෝ පමරසාධිපන්නානං සඤං සඤ්ඤාතු මරහති.

යෝ, යමෙක්; අධිපන්නානං, වෙෂකරන්න් මඩනාලද්දාවූ; පරෙසං, මෙරමාගේ; සඤ්ඤාතුං, මිත්‍රසඤ්ඤාණය කරන්ට; සඤං, ඤාණය; අරහති, සුදුසුද; එසොහි, මේවනාහි; උත්තරිතරෝ, අධිකතරය; භාරවාහෝ, භාරවහනයකරන්නේය; ධුරක්ඛමෝ, ධුරක්ඛම කමුත් වන්නේයි.

312 කස්සප මණ්ඩිය ජාතකයයි.

---

554 යෝ ත හත්ථෙව පාදෙව කණ්ණනාසඤ්ච ඡෙදයි
තස්ස කුජ්ඣිමහාවීර මාරඨං විනසා ඉදං.

මහාවීර, මහාවීර්‍යඇත්තව; යෝ, යමෙක්; තෙ, තාගේ; හත්ථෙව, හස්තයන්ද; පාදෙව, පාදයන්ද; කණ්ණනාසඤ්ච, කන් නාසාද; ඡෙදයි, කැපිද; තස්ස, ඔහට; කුජ්ඣ, කිප; ඉදං රඨං, මේ රට; මාවිනාස, නහමක්නස හෙවත් විනාශය නොකර.

555 යෝ මෙ හත්ථෙව පාදෙව කණ්ණනාසඤ්ච ඡෙදයි
චිරං ජීවතු සෝ රාජා නහි කුජ්ඣන්ති මාදිසා.

යො, යමෙක්; මේ, මාගේ; හත්ථව, හස්තයන්ද; පාදෙව, පාදයන්ද; කණ්ණනාසම්ව, කර්ණනාසයන්ද; ඡේදයි, ඡේදනය කරවිද; සොරාජා, ගේ රජතෙම; විරං, බොහෝ කලක්, ජීවතු, ජීවත්වේවා; ආදිසා, මහාසම්වූ ක්ෂාන්තිබලයෙන් සමන්විතවූ පණ්ඩිතයෝ හස්තපාද කර්ණනාසා කැපීම් ආදි වධකිරීමෙහි; නාභිකුජ්ඣන්ති, නොකිපෙත්.

556 අහූ අතීතම්ඛාතෙ සමණො බහූති දිපන්තෘ:
තං බන්ධිත්වාඑව සිතං කාසිරාජ අඡෙදසි.

අතීතම්ඛාතෙ, අතීතකාලයෙහි; බහූති දිපනො, ක්ෂාන්තිදීපනය කරන හෙවත් ක්ෂාන්තිවර්ණනය කරන; සමණො, ශ්‍රමණයෙක්; අහූ, විය; බහූතිඤ එව, ක්ෂාන්තියෙහිම; සිතං, සිඳියාවූ; තං, ඔහු; කාසිරාජා, කාසිරජ; අඡෙදසි, ඡේදනය කරවි.

557 තස්ස කම්මස්ස පරුසස්ස විපාකො කටුකො අහු
යං කාසි රාජා වෙදෙසි නිරයම්හි සමප්පිතො සි.

නිරයම්හි, නරකයෙහි; සමප්පිතො, පිහිටියාවූ; කාසිරාජා, කාසිරජ; යං, යම්බඳු දුකක්; වෙදෙසි, ලදද ඒ දුඃඛය; කටුකො, කටුකවූයේ; අහු, විය; ඵරුසස්ස, පරුෂවූ; තස්සකම්මස්ස, ඒකර්මයාගේ, විපාකො, විපාකයි.

313 ක්ෂාන්තිවාදී ජාතකය.

558 දුජ්ජීවිතං අජීවිම්හ යෙ සන්තෙ න දදම්හසෙ
විජ්ජමානෙසු භොගෙසු දිපං කාකම්හ අත්තනො.

දුජ්ජීවිතං, නපුරුජීවිකාවෙන්; අජීවිම්හ, ජීවත්වූම්හ; යෙ, යම්බඳුවූ අපි; සන්තෙ, ප්‍රතිග්‍රාහකාදිය වසනුදෙදෙනා විද්‍යමාන කල්හි; න දදම්හසෙ, දන්නුදුන්නමෝද එසේහයින්; භොගෙසු, භොගයන්; විජ්ජමානසු, ඇතිකල්හි; අත්තනො, තම හට; දීපං, ප්‍රතිශරණයක්; න අකම්හ, නොකෙළෙමු.

559 සතිං වස්සසහස්සානි පරිපුණ්ණානි සබ්බසා
නිරයෙ පච්චමානානං කදූ අන්තරා භවිස්සති.

සබ්බසො, සර්ව්වප්‍රකාරයෙන්; සතිංවස්ස සහස්සානි, සැවදහස් අවුරුදු; පරිපුණ්ණානි, අනූනාධිකව පිරුණාහු; නිරයෙ, ලෝකුෂ්ණ නරකයෙහි; පච්චමානානං, පැසෙන්නාවූ අපට; අන්තරා, කෙළවරෙක්; කදූ, කවරකලෙක්හි; භවිස්සති, වන්නේද,

560 නත්ථි අඤ්ඤා කුතෝ අඤ්ඤා න අඤ්ඤා පතිදිස්සති
තදුභිං පකතංපාපං මමතුය්හංච මාරිස.

මාරිසා, නිදුන; (මාහාසදෘශයෙහි) නදුහි, එකල්හි වනාහි, මම, මාවිසින්ද; තුය්හංච, තාවිසින්ද; පාපං, පාපය; පකතං; බොහෝකොට කරනලද්දේද එසේහෙයින්; අඤ්ඤා, (මේදුඃඛ යාගේ) කෙළවරෙක් ,නත්ථි, නැති; කුතෝ, කවරකාරණයකින්; අඤ්ඤා, කෙළවරෙක් පැනේද; අඤ්ඤා, (කෙළවරෙක් දුක් කැවිවුවද අපව) කෙළවරෙක්; නපතිදිස්සති, නොපැහෙන්.

561 සොහං නූන ඉතෝ ගන්ත්වා යොනිං ලඛාන මානුසිං
වදඤ්ඤූ සීල සම්පන්නා කාහාමි කුසලං බහුන්ති.

සොහං හේ මම වනාහි; ඉතෝ, මෙයින්; ගන්ත්වාන, චුතව ගොස්; මානුසිං යොනිං, මනුෂ්‍යයොනියක්; ලඛාන, ලදින්; වදඤ්ඤූ, වදඤ්ඤූවූයෙම්; සීලසම්පන්නා, සීලසම්පන්නවූයෙම්; නූන, එකාන්තයෙන්; බහුං, බොහෝවූ; කුසලං, කුසලය; කාහාමි, කෙරෙම්.

314 ලොභකුමනි ජාතකයයි.

---

562 එරුසා වත තෙ වාචා සම්ම යාචනකෝ අසි
කිංලාම සදිසී වාචා කිංලාමං සම්ම දම්මි තෙ.

සම්ම, යහළුව; යාචනකෝ අසි, ඉල්වන්නොකිදවි; තෙ, තාගේ; වාචා, තෙපුල්; වත, එකාන්තයෙන්; එරුසා ආසි, පරුෂ දවුව; වාචා, තාගේ තෙපුල්; කිංලාම, දලබුවට; සදිසි, සදෘශය හෙවත් සුදුසුය; සම්ම, යහළු; තෙ, තට; කිංලාමං, දලබුකඩක්; දම්මි, දෙමි.

563 අඞ්ගමෙතං මනුස්සානං භාතා ලොකෙ පවුච්චති
අඞ්ගස්ස සදිසී වාචා අඞ්ගං සම්ම දදුම් තෙ.

ලොකෙ, ලොකයෙහි; මනුස්සානං, මනුෂ්‍යයන්ට; භාතා, භ්‍රාතෘඝ භගිනිය ඝනා; එතං, මේප්‍රභූපතිඝ, අඞ්ගං, අඞ්ගඝයි; පවුච්චති, කියනුලැබයි; සම්ම, සබඳ; වාචා, තාගේ තෙපුල්; අඞ්ගස්ස,අඞ්ගඝට; සදිසි, සදෘශඝ හෙවත් සුදුසුඝ එසේහෙයින්; තෙ, තට; අඞ්ගං, අඞ්ගඝක්; දදුම්, දෙමි.

564 තාතාති පුත්තා වදමානෝ කමෙපති හදයං විය
හදයස්ස සදිසී වාචා හදයං සම්ම දදාමි තෙ.

පුත්තෝ, පිය; තාතාති, පියාණෙනි; වදමානෝ, කියන්නේ; පිතු, පියාගේ; හදයං, හෘදය; කමෙපති, කම්පාකෙරේ; වාචා, (තාගේ මධුර) තෙපුල්; හදයස්ස, හෘදයට; සදිසි, සදෘශය හෙවත් සුදුසුය එසේනකසින්; සම්ම, යහළු; තෙ, තට; හදයං, හෘදය මාංශය; දදාමි, දෙමි.

565 යස්ස ගාමෙ සඛා නත්ථි යථාරක්ඛං තථෙව තං
සඛස්ස සදිසී වාචා සඛං සම්ම දදාමි තෙති.

යස්ස, යම්කිහුගේ, ගාමෙ, ග්‍රාමයෙහි; සඛා, යහළුවෙක්; නත්ථි, නැද්ද ඕනව; අරක්ඛං යථා, අරණ්‍යය යම්සේද; තං, ඒ මිත්‍රවර්ජිත ග්‍රාමය; තථෙව, එසේමැයි; වාචා, තාගේ මියුරු තෙපුල්; සඛස්ස, සිහල්ලහටම්; සදිසි, සුදුසුය; සම්ම, යහළු; තෙ, තට; සඛං, සියලු මේ මස් ගැලම; දදාමි, දෙමි.

315 මාංස ජාතකයයි.

566 සන්ත මෙ රොහිතා ඔවහා උදකා ඵල මුබහතා
ඉදං බ්‍රාහ්මණ මෙ අත්ථි එතං භුත්වා වනෙ වස.

බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; මෙ, මාගේ; රොහිතා ඔවහා, රේමස්සු; සන්ත සන්දෙනේක්; උදකා, දියෙන්; ඵලං, ගොඩට; උබ්භතා, ගෙනෙන ලදි; මෙ, මාගේ; ඉදං අත්ථි, මේ ඇත, එතං, මේ මත්‍සයාහාරය, භුත්වා, අනුභවකොට, වනෙ, වෙනෙහි; වස, වාසයකර.

567 දුස්සමෙ ඛෙත්තපාලස්ස රත්‍යි හත්තං අපාහතං
මංසසූලාව මෙ ඝොධා එකව දධිවාරකං,
ඉදං බ්‍රාහ්මණ මෙ අත්ථි එතං භුත්වා වනෙ වස.

මෙ, මාගේ තෙලසම්පයෙහි; දුස්ස(අමුස්ස)ඛෙත්තපාලස්ස, තෙල කුඹුරු රක්ෂාකරන තැනැත්තහුට; රත්‍යිහත්තං, රාත්‍රිභක්ෂා කොට; අපාහතං, එලවනලදි; මංසසූලාව මෙ, අතුරුමස්කොට පැලහූ මස් හුල් දෙකක්ද; ඝොධා, එක්ගොපැල්ලෙක්ද; එකව දධිවාරකං, එක්දී නල්ලෙක්ද දිගෙඩිහයක්දූසිසේසි; ඉදං, මෙප ඔදණක්; මෙ, මාගේ; බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; අත්ථි, ඇත; එතං, මේ;

භුත්වා, අනුභවකොට; වනෙ, මේරමය්වූ වෙනෙහි; වස, (තපස් කොට) වාසයකර.

568 අම්බපක්කංදකං සීතං සීතච්ඡායා මනොරමා
ඉදං බ්‍රාහ්මණ මේ අත්ථි එතං භුත්වා වනෙ වස.

බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; අම්බපක්කං, දිඹුරාමුළුලයෙක්ද; සීතං, සීතලවූ; දකං, ගඩොළවිජලයද; මනොරමා, සිත්කලුවූ; සීත ච්ඡායා, සිසිල්ඡායාවදහන මෙපමණක්; මෙ, මාගේ; අත්ථි, ඇති; එතං භුත්වා, මේඅනුභවකොට; වනෙ, වෙනෙහි; වස, වාසයකර.

569 න සසස්ස තිලා අත්ථි න මුග්ගා නපි තණ්ඩුලා
ඉම්නා අගහිතා පක්කං මංසං භුත්වාවනෙ වසාති.

සසස්ස, සසයකුගේ; තිලා, තලඇට; න අත්ථි, නැත; නපි තණ්ඩුලා, සහලුදු නැත; ඉම්නා, මේ තාවිසින්කරන්නාලද; අග්ගිනා, වහනීන්; පක්කං, පක්වූ; මංසං, මාංසය; භුත්වා, අනුභව කොට; වනෙ, වෙනෙහි; වස, වාසයකර.

316 සස ජාතක යයි.

570 මතමතමෙව රොදථ නහිතං රොදථ ඉහා මරිස්සති,
සබ්බෙව සරිරධාරිනො අනුපුබ්බෙන ජහන්ති ජීවිතං.

මතමතං එව, මලමලහුවම්; රොදථ, හඬව්; යො, යමෙක්; මරිස්සති, මියයන්නේද; තං, එසේ මරණනිශ්චය සිටියවුහව; න හිරොදථ, නොහඬව්; සබ්බෙව, සියලුම; සරීරධාරිනො, ශරීර ධාරීහු; අනුපුබ්බෙන, ක්‍රමයෙන්; ජීවිතං, තමතමන්ගේ ජීවිතය; ජහන්ති; හරණහුසි.

571 දෙවමනුස්සා චතුප්පදා පක්ඛිනණා අථව ඉතොගිතො
සමහි සරිරෙඅනිස්සරා රම්මානාව ජහන්ති ජීවිතන්ති.

දෙව, දෙවතාවෝද; මනුස්සා, සියලුමනුෂ්‍යයෝද; චතුප්පදා, චතුෂ්පදයෝද; පක්ඛිගණා, පක්ෂිගණයෝද; අථව, ඉක්බිත්තෙන් ඉතොගිතො, දිව්‍යනාගයෝද; නොභොත් මහත්වූ භොගයන් සම්පාගතයෝද; සකමහි, සවකීයවූ; සරීරෙ, ශරීරයෙහි; අනිස්සරා, ඉසුරුනොව; රම්මානාව, තමතමන් උපන් උපන් තන්හි ආලයකරමින්ම; ජීවිතං, ජීවිතය; ජහන්ති, හරණහුයි.

572 එවං චලිතං අසන්ථිතං සුබද්ධකඛං මනුජස්ස අපෙක්ඛිය
කඤ්ඤරුදිතංනිරපක්ඛංකිංවොසොකගණාහි කීරරෙ.

එවං, මෙසේ; චලිතං; ඉතාසැලවූ; අසන්ථිතං, අසංසිතවූ; සුබද්ධකඛං, සුබද්ධකඛදෙදනා; මනුජස්ස, සත්වයන්හෙරහි; අපෙක්ඛිය, අපෙක්ෂාකොට; කඤ්ඤරුදිතං, හැඬීම් වැලපීම්; නිරපක්ඛං, නිරපේක්ෂකය; වෝ, තොපගේ; සොකගණා, ශොකරාශීහු; කිං අහි කීරරෙ, කුමට මඬිද්ද.

573 ධුත්තා ච සොණ්ඩා අකතා බාලා සූරා අසයාගිතෙනා
ධීරං මඤ්ඤන්ති බාලොති යෙ ධම්මස්ස අකොවිදාති.

ධුත්තා; ධූර්තවූ; සොණ්ඩා, සොණ්ඩිවූ; අකතා, ශාස්ත්‍රාභ්‍යාසනොකළාවූ; බාලා, අඥානවූ; සූරා, (අකර්තව්‍යයෙහි;) ශූරවූ; අසයාගිතෙනා, (කුසලමනස්කාරයෙහි) නොයදෙන්නාවූ; ධම්මස්ස අකොවිදා, ධර්මයම අදක්නාවූ; යෙ, යමෙක් ඇද්ද ඔහු; ධීරං, ධීරවූ මා; බාලොඉති, බාලයයි; මඤ්ඤන්ති, සිතත්.

317 මතරොදන ජාතකය යි.

574 ඝනන්තං වසන්තසමයෙ කරවෙරෙසු භාණුසු
සාමං බාහාය පිලෙසි සා මං ආරොග්‍යමබ්‍රවි.

වසන්තසමයෙ, වසන්තකාලයෙහි; භාණුසු, රකින්නවූ සවිහාව ඇති; කරවෙරෙසු, කරවෙරු අතරෙහිදී; මං, මෙන්; (යම් බඳුවූ) සාමං; සාමානම්වූ සත්‍රීය; බාහාය, බාහුවෙන්; පිළෙසි, පෙළීද; සා, හෝ නොම; තං, තට; ආරොග්‍යං, නිරෝගිභාවය; අබ්‍රවි, කිව්—වසන්තකාලයෙහි කණේරුවනයෙහිදී යමක නෙපි හුඹා ලිඛිතයෙන් පෙළුද හෝ නොමිය යයහෙන් හුන්නෙම් නොපව කියා එව් යයි කිව්.

575 අමෙහා න කිර සඞ්ඛය්‍යං යං වාතො පඛතං වහෙ
පඛතං වෙ වහෙ වාතො සඛම්පි පඨවිං වහෙ.
යථා සාමා කාලකතා සා මං ආරොග්‍යමබ්‍රවි.

අමෙහා, පින්වත; යං යයිසේ (යථා) වාතො, යම්වාතයක්; පඛතං, පර්වතය; වහෙ, (තෘණපණ්ඩියක් මෙන්) ගෙනයන්නේද හෙවත් පරඛ්ලාපනක්සේ පලවාපු යේවිද; න සඞ්ඛය්‍යං කිර, ඒ නොඇදකිය යුතුය; වෙ, ඉදින්; වාතො, වාතය; පබ්බතං,

පථිනය; වහෙ, ගෙනයන්නෝ ඒතම්; සබ්බං, සියලු; පඨවිංඅපි, පොළොවද; වහෙ, ගෙනයන්නෙය—යම්සේ හෙයා හැඳහිය යුතුද එපරිද්දෙන්; යත්ථ, යම්තැනෙක්හි; සාමා, සාමණේරයෝ; කාලකතා, කාලක්‍රියාකළාද; සා, හෝ තොම; මං, මට; ආරොග්‍යං, නිරොගිත්වය; අබ්‍රූ, කිව—යනමේ හැඳහිය යුතුනොවැයි කී‍යා බොධිසත්වයෝ අහසූපගම නොකොළෝ.

576 න චෙව සාමා කාලකතා නව සා අඤ්ඤම්ඵහති .
එකහත්ථිකිනී සාමා තමෙව අභිකඞ්ඛති.

සාමා, සාමණේරයෝ; නව එව කාලකතා, නොමකාලක්‍රියා කළා; සා, හෝතොම; අඤ්ඤං, අනිකකු; න ඉච්ඡති, නොකැමැත්තිය; එකහත්ථිකිනී, එකහකත්තිනිකවු; සාමා, සාමණේරයෝ; තංඑව, තාම; අභිකඞ්ඛති, ප්‍රාර්ථනා කෙරේ.

577 අසඤ්ඤතං මං විරසඤ්ඤතාය නිමන්තී සාමා අධුවං ධුවෙන
මයාපි සාමා නිම්මෙය්‍ය අඤ්ඤං ඉතා අහං දූරතරං
[ගම්සඤ්ඤී.

සාමා, සාමණේරයෝ; අඤ්ඤතං, සංසඟිහයක්නොකළාවූ; අධුවං, අද්ධ්‍රැවවූ; මං, මා; විරසඤ්ඤතාය, දිගකීකාල්යක් කෘතසංසඟිහඇත්තාවූ; ධුවෙන, ධ්‍රැවවූ; (ඒ සවාමිහුසෙරන්) නිමන්තී, පරිවර්තනයකළා; සාමා, සාමණේරයෝ; මයාපි, මාසකරෙනුදු; අඤ්ඤං, අනිකක්හු; නිම්මෙය්‍ය, සපරලාගන්නී; (එහෙයින්) ඉතා, මෙයින්; දූරතරං, අතිදූරදෙශයට; අහං, මම; ගම්සඤ්ඤං, කැඟියෙම්.

318 කරවෙර ජාතකය යි.

578 සුසුඛං වත ජීවාමි ලභාමිවෙව භුඤ්ජිතුං
පරිපන්නෙ ච නිස්සාමී කාහුහනෙත ගති මමං.

භණෙත, වහන්ස; වත, එකාන්තයෙන්; සුසුඛං, අතිශය සුඛයෙන්; ජීවාමි, ජීවත්වෙමි; භුඤ්ජිතුං, (මව කැමතිපරිද්දෙන් කන බොනදු) කන්නට; ලභාමි, ලැබෙමි; එතකුදු විනමුත්; පරිපන්නෙව, උපද්‍රවගතිද; නිස්සාමි, සිටිමි; එසේවූ; මම, මට; ගති, ගතිතොමෝ; කාහු, කවරක්ද?

579 මනෝ ච තෙ නප්පණමති පඤ්ඤා පාපස්ස කම්මුනෝ
අවස්සාවටස්ස භද්දස්ස නපාපමුප ලිප්පති.

පකඛී, පක්ඛිය; තෙ, තාගේ; මනොව, සිතද; පාපඤ්ඤ, ලාමක වූ; කම්මුනො, සම්භාරය; නපජානමිති, නම්හනොවයි; එසේ කල්හි; අව්‍යාවටඤ්ඤ, පාපයෙහි වැටිනොවන; භද්‍රඤ්ඤ, භද්‍රවූ තට; පාපං, පාපයෙක්; න උපලිප්පති, නොඇලේ—පාපයටනො නැමෙන ලද සිත්ඇති තට පාපයෙක්නැතැයි ශඞ්කාකළවූ.

580 සුනඛො තො නිසිඝඤ්ඤාති බහු ආනවඡනෙ ජනො
පටිච්ච කම්මං ඵුසති තසම්ා මෙ සඞ්කතෙ මනො.

තො, අපගේ; සුනඛො, සුනඛයෙක්; නිසිඝඤ්ඤාති, හුන්නේ යයි; බහු, බොහෝවූ; ජනො, පක්ෂිජනයා; ආනවඡනෙ, එන්නේය; පටිච්ච, පිණිස හෙවත් මා නිසා; කම්මං, පාණාතිපාත කම්මය; ඵුසති, නා ස්පර්ශකරන්නේය හෙවත් ලබන්නේය; තස්මිං, එහිලා; මෙ, මාගේ; මනො, සිත; සංකතෙ, ශඞ්කාවකෙරේ.

581 පටිච්ච කම්මං තු ඵුසති මනො වෙ නපජ්ජඤ්ඤති
අප්පොඤ්ඤුක්ඛයඤ්ඤ භද්‍රඤ්ඤ න පාප මුපලිප්පතීති.

වෙ, ඉදින්; මනො, තාගේ සිත; නපජ්ජඤ්ඤති, (පාපක්‍රියාව කරණකොටගෙන) ප්‍රදුෂ්ටනොවීනම් හෙවත් වධකචෙතනා වෙන් යුක්තව ප්‍රාණවධයට පමණනොවීනම්; පටිච්ච, නා පිණිස හෙවත් මා නිසා; කම්මං, ප්‍රාණඝාත කර්මය; (ව්‍යාධයාවිසින් කරනලද පාපකර්මය) න ඵුසති, නා ස්පර්ශනොකෙරේ; (එතෙළු පාපයෙන් තොර වන්නැතැයි සේසි) එසේමැයි; අප්පොඤ්ඤුක්ඛඤ්ඤ, පාපකරණයෙහි නිරාලයභට, භද්‍රඤ්ඤ, පරිශුද්ධවූවාහට; පාපං, පාපය; න උපලිප්පති, නොඇලේ—පාප චෙතනාරහිතයහට පාපයෙක් නැතැයි සේසි.

319. හිතත්ථිර ජාතකයයි.

582 සුවට්ඨං වත නව්වජ්ජි වාවාය අදදං ගිරිං
කිමහි නඤ්ඤ වජනත්ථඤ්ඤ වාවාය අදදි පබ්බතං.

ගිරිං, පර්වතය; වාවාය, වචනමාත්‍රයෙන්; අදදං, නොදුන්නේ; වත, ඇතැ, ආශ්චර්යයෙන්; සුවට්ඨං, දෙන්නට පිළිවන්දෙය; නව්වජ්ජි, නුදුන්නේහ; වජනත්ථඤ්ඤ, වාඞ්මාත්‍රයකින් පර්වතය දුන් නාවූ; තඤ්ඤ, ඕහට; කිං, කවර හානියෙක්ද? එනකුදුවූව; පබ්බතං, පර්වතය; වාවාය, වචනයෙන්; අදදි, නුදුන්නේයි.

583 යංකි කයිරා තංකිවමේද යං න කයිරා න තං වේද
අකතෙරානතං භායමානං පරිජානන්ති පණ්ඩිතා.

යංකි, යමක්වනාකි; කයිරා, කයින්නකරේද; තංකි, ඒ වනාකි; වේද, වාචාගෙනුදු කියන්නේය; යං, යමක්; නකයිරා, කයින්නනාගෙකරේද; තං, ඒ; නවේද, නොකියන්නේය; අකතෙරානතං, කයින් දුනාදික්‍රියානොකරන්නාවූ; භායමානං, කෙවලව බොරුකියන්නාහුගේ සවභාවය; පණ්ඩිතා, පණ්ඩිතයෝ; පරිජානන්ති, හඳුනත්.

584 රාජපුත්ත නමොන්‍යන්තු සවෙව ධම්මෝ සිතොවසී
යස්ස තෙව්‍යසනමුපත්තෙතා සවවසම්ං රමතෙ මතො.

රාජපුත්ත, රාජපුත්‍රය; සවෙව, වාක්සත්‍යයෙකිද; ධම්මෝ, සවභාවධම්මයෙකිද; සිතොවසි, සිරිතෙකිවිද; යස්සතෙ, යම්බඳුතාගේ; ව්‍යසනං, ව්‍යසනයට; පතෙතා, ප්‍රාප්තවූ; මතො, සිත; සවවසම්ං, සබවසම; රමතෙ, ඇලේද; එතෙසින්; තෙ, තම; නමකාරය, නමස්කාරය; අත්තු, වේවා.

585 සා දළිද්දී දළිද්දස්ස අඩ්ඪා අඩ්ඪස්ස කිත්තිමා
සා ඝිස්ස පරමාභරියා තා ඝිරඤ්ඤස්ස ඉත්තියොති.

සා, යම් සත්‍යක්‍රියානාගෙමෝ; දළිද්දස්ස, සවාමියාගේ දිළිඳුකාලයෙහි; දළිද්දී, නොගෙමෝත් දිළිඳුව සවාමිහු අනුව වෙසේද; අඩ්ඪස්ස සවාමියාගේ ආඩ්ඪ්‍යකාලයෙහි නොගෙමෝත්ආඩ්ඪ්‍යව සවාමිහු අනුව වෙසේද; කිත්තිමා, කීර්තිමත්වූ; සාකි, මහාවනාකි; අස්ස, මොහුගේ; පරමා, උතුම්වූ; භරියා, භාර්‍යාය; නා, ඔවුහු; ඝිරඤ්ඤස්ස, ඝිරණ්‍යාදි සහිත ඓශ්වර්‍යයෙහි සිටියාහට; ඉත්තියා, සත්‍රිහු වෙත්මැයි; ඒ ආශ්වර්‍යයෙක් නොවේ.

320 සුවණ්ණ ජාතකයයි.

දෙවන පුච්ඡාවග්ග වර්ණනයයි.

586 මිත්තස්සෙසව තෙ සීහ භපපාදුව වානර
අථ කෙන නු වණ්ණෙන අහාරං නෙ නවිජ්ජති.

වානර, වානරය; මෙ, තෘගේ; සිසං, හිසද; හත්ථපාදඤ්ච, හස්තපාදයෝද; මනුස්සස්ස ඉව, මනුෂ්‍යයන්හට මෙනි; අථ, එසේ කල; කෙනත්‍ථ, කවරකම්; වත්තබ්බාත, කාරණයෙකින්; මෙ, තෘහේ; අගාරං, ගෙය; න විජ්ජති, නැද්ද.

587 මනුස්සමෙසාව මේ සිසං හත්ථපාදඤ්ච සිඛගිල
ආහු මඤ්ඤා මනුස්සස්ස සා මේ පඤ්ඤා න විජ්ජති.

සිඛගිල, සිඛගිලය මහවත් මලයති පර්වතය; මේ, මාගේ; සිසං, හිසද; හත්ථපාදඤ්ච, හස්තපාදයෝද; මනුස්සස්ස ඉව, (නා කිපරිද්දෙන්-) මනුෂ්‍යයන්හට මෙනි; එතඤ්චුදාහරිත්වා, මනුස්සෙසු, මිනිසුන් කෙරෙහි; යා, යම්ක්; සෙට්ඨා, ශ්‍රේෂ්ඨයයි; ආහු, කිවුද; සා, හේ ශ්‍රේෂ්ඨයයි ප්‍රසිද්ධවූ; පඤ්ඤා, ප්‍රඥා; මෙ, මට; න විජ්ජති, නැති.

588 අනවඤ්ඤ චිත්තස්ස ලහුචිත්තස්ස දූහිතෙ
නිච්චං අඛ්ඛ සීලස්ස සුඛහාරෝ න විජ්ජති.

අනවඤ්ඤ චිත්තස්ස, අනවඥප්ත සිත්ඇත්තාවූ; ලහුචිත්තස්ස ලඝුවූ සිත්ඇත්තාවූ; දූහිතෙ, මිත්‍රද්‍රෝහිවූ; අඛ්ඛසීලස්ස, අඛ්‍රැව සීලිහව; නිච්චං, නිත්‍යයෙන්; සුඛහාරෝ, සුඛහාවයෙක්; න විජ්ජති, නැති.

589 සෝ කරස්සු ආනුභාවං චිතිචත්තස්ස සීලියං
සිතවාත පරිත්තානං කරස්සු කුටිකං ඛපි.

ඛපි, වානරය; සෝ, හේතෝ; ආනුභාවං, ප්‍රභූලපදවත පණිස උපායක්; කරස්සු, කර; සීලියං, දුශ්ශීලභාවය; චිතිචත්තස්සු, දුරුකර; සිතවාතපරිත්තානං, සිතවාත දෙදෙනා පරිත්‍රාණයට සම්පාදිකොව; කුටිකං, කදල්ලක්; කරස්සු, කරගන්.

321 කුටිදූසක ජාතකයයි.

590 දද්දභාගති හදදන්තෙ යසම්ං දෙසෙ වසාමහං
අහමෙපතං නජානාමි කිමෙතං දද්දභාගති.

තෙ, තව; හදදං, භද්‍රයෙක්වේවයි; අහං, මම; යසම්ංදෙසෙ, යම් ප්‍රදේශයෙක්හි; වසාමි, වෙසෙමිද එතැන්හි; දද්දභාගති, දද්දභ යන ශබ්දයෙල්ලේද; එතං, මේ; අහමපි, මමද; නජානාමි, නොදනිමි; කිං, කවරහාරණයකින්; එතං, මේ; දද්දභාගති, දද්දභ යන අනුහරණ කෙරේද?

591 බෙලුවං පතිතං සුත්වා දහක්ඛාන්‍යි සසෝ ජවි
සසස්ස වචනං සුත්වා ඝන්තත්තාමිගවාහිනී.

සසෝ, සසකයා; දහක්ඛාංඉති, දහක්ඛාංකියාද මේ ශබ්ද කළ; පතිතං, හුනුවාවූ; බෙලුවං, බිල්මඵලය; සුත්වා, අසා; ජවිදිවිය; සසස්ස, සසකයාගේ; වචනං, වචනය; සුත්වා, අසා; ඝන්තත්තා, සන්තාසයවපැමිනි; මිගවාහිනී, නොයෙක් දහස්ගණන් මෘගසඝනාවද; දිවු.

592 අපත්ථාපදවිඤ්ඤණං පරඝොසානුසාරිනෝ.
පමාදපරමාබාලා තෙ ඝොන්‍යි පරපත්තියා.

පරඝොසානුසාරිනෝ, පරඝොෂණයට අනුව ගන සුලුවූ; පමාදපරමා, ප්‍රමාදයම පරමකොටඇති; තෙ බාලා, ඒ අඥාන යෝ; ඤණං පදවිං, ඥානපදවියට හෙවත් ශ්‍රෝතාපත්තිඵල භාවයට; අපත්තා, අප්‍රාප්තව; පරපත්තියා, මෙරමාගේ බස් උතුමයයි හදහන්නාහු; ඝොන්‍යි, වේත්.

593 යෙව සීලෙන සම්පන්නා පඤ්ඤුප්පසමෙ රතා
ආරතා විරතා ධිරා න ඝොන්‍යි පරපත්තියා.

යෙව ධිරා, යම් ධීරයෙනෙක්; සීලෙන, ආයදිමිගීහගත ශීලයෙන්; සම්පන්නා, යුක්තයෝද; පඤ්ඤුප්ප, මාර්ගඵලඥාන යෙන්; උපසමෙ රතා, කෙලෙසුන්පසම්නයෙහි රතයෝද; ආරතා, පාපයෙහි නොඇලුණාහුද; විරතා, විරක්තයෝද; නෙ, ඔහු; පරපත්තියා නඝොන්‍යි, මෙරමාගේ වචනය හදහන්නෝ නොවෙත්.

122 දුද්දභ ජාතකයයි.

---

594 වයං සාවනකෙ රාජ බ්‍රහ්මදත්ත නිගච්ඡති
අලාභං ධනලාභංවා එවං ධම්මාහි සාවනා.

රාජ, රජ; බ්‍රහ්මදත්ත, බ්‍රහ්මදත්තය; සාවනකෙ, සාවිසු කරන්නේ; අලාභං, වස්තු ප්‍රතිලාභය නොකිරීමට හෝ; ධනලාභංවා, වස්තුප්‍රතිලාභය කිරීමට හෝ ඇත; වයං, දෙකට; නිගච්ඡති, පැමිණේ එසේමැයි; සාවනා, සාවිසුකම්; එවං ධම්මාහි, මෙබඳුවූ සවරූපඇත්තිමැයි.

595 යාචනං රෝදනං ආහු පඨාලානං රථෙසභ
යෝ ච නං පච්චක්ඛාති තමාහු පටිරෝදනං.

පඨාලානං රථෙසභ; පඨල්රටවාසීන්ට ඉසුරෙනිසිටි රාජෝත්තමය; යාචනං, යාච්ඤාව; රෝදනං, හඬීමෙකැයි; ආහු, පුරාතනයෝ කීහ; යොච, යමෙක් වනාහී; නං, ඒ යාචනය; පච්චක්ඛාති, ප්‍රත්‍යාඛ්‍යානය කෙරේද; නං, ඒ ප්‍රත්‍යාඛ්‍යානවචනය; පටිරෝදනං, ප්‍රතිරෝදනයයි; ආහු, කිවු-යමෙක් යම්කු අතින් යම්ක් ඉල්වන්නේද ඒ ඉල්වීම හැඬීමය ඉල්ලුවාහට නැතැයි කීම කැවත හැඬීමයයි කියති කිව්.

596 මාමදදසංසු රෝදනතං පඨාලා සුසමාගතා
තවං වා පටිරෝදනතං තසමා ඉච්ඡාමහං රහෝ.

තසමා, එසේහෙයින්; සුසමාගතා, රැස්වූවාවූ; පඨාලා, පඨල් රටවැසියෝ; රෝදනතං, හඬන්නාවූ; මං, මාදෑ; පටිරෝදනතං, ප්‍රතිරෝදනය කරන්නාවූ; තවං, තෑද; මාඅදදසංසු, නහමක් දකින්වයිකියා; අහං, මම; රහෝ ඉච්ඡාමි, රහස් කැමැත්තෙමි.

597 දදාමි තෙ බ්‍රාහ්මණ රොහිණිනංගවංසහස්සංසහප්‍රඩඹවෙන
අරියෝහි අරියස්ස කථං න දජ්ජාසුභාෂතගාථා තවධම්ම
[ජුත්තාහි.

බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; තෙ, තව; සහ ප්‍රංගවෙන, වෘෂභයෙකු හා සමඟ; රොහිණිනං, රතිවූ; ගවං සහස්සං, දෙතුන්දහසක්; දදාමි, දෙමි; එසේමැයි; අරියෝහි, ආර්‍යයෙක්වනාහි; අරියස්ස, ආර්‍යවූ; තව, තාගේ; ධම්මයුත්තා, කාරණාප්‍රතිසංයුක්තවූ; ගාථා, ගාථාවන්; සුභාෂිතා, අසා; කථං, කවරනම්කාරණයකින්; නදජ්ජා සුභාෂිතාදෙන්නේද-එසේහෙයින් නාගේ කාරණයෙන් යුක්ත ඔබ්‍ර ගාථාවන්අසා වෘෂභයෙකුහා සමඟ රති දෙතුන්දහසක් දෙමියි පැවරූ.

328 බ්‍රහ්මදත්ත ජාතකයයි.

---

598 කල්‍යාණරූපෝ වතයං චතුප්පදේ සුභද්දකොවෙව්
[සුපෙසලොව
යොබ්‍රාහ්මණං ජාති මනූපපන්නං අපවායති මෙණ්ඩ
[වරෝ යසස්සි.

යසස්සි, යැසිවූ; අයං මෙණ්ඩවරෝ, යම් එක මෙණ්ඩවරයෙක්; ජාති, උත්තමජාතියෙහි; මනූපපන්නං, මනුෂ්‍යයෙන් යුක්

තවූ; බ්‍රාහ්මණං, බමුණාට; අපචායති, අපවිති දක්වාදැ; අයං චතුප්පදෝ, මේ චතුෂ්පාදයා; කල්‍යාණරූපවා, ඉතා කල්‍යාණ සුරූප ඇත්තේත්; සුභද්දකොවෙව, විශෂෂයෙන් භද්‍රකවිය; සුප්පසන්නාව, ප්‍රිය සිලිදවී.

599 මා බ්‍රාහ්මණ ඉත්තරදස්සනෙන විස්සාසමාපජ්ජි චතුප්පදස්ස දළ්හප්පහාරං අභිකඞ්ඛමානෝ අපසක්කති දස්සති සුප්පහාරං.

බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; චතුප්පදස්ස, චතුෂ්පදවූ එලුවාගේ; ඉත්තර දස්සනෙන, ක්ෂණදර්ශනය හෙතුකොටගත; විස්සාසං, විශ්වාස යට; මා ආපජ්ජි, නොසම්පැමිණ; දළ්හප්පහාරං, දැඩිප්‍රහාරය දෙන්ව; අභිකඞ්ඛමානෝ, අභිකාංශාකරන්නේ; අපසක්කති, පසුබස්සි; සුප්පහාරං, දැඩප්‍රහාරය; දස්සති, දෙන්නේයි.

600 සත්තිහත්ථා චට්ටිපෙතා බාරිභාරෝ සබ්බංහරණ්ඩං [බ්‍රාහ්මණස්සභණ්ඩිනත්තං.
බාහාපග්ගය්හ කන්දති අභිධාවථ හඤ්ඤතෙ බ්‍රහ්මචාරී.

සත්ති, කළවා අසිවියද; හත්ථා, හත්තය; බාරිභාරෝ, තපස් පිරිකර හැරහූ කදභාරයද; චට්ටිපෙතා, පෙරළීගි යේය; ඉඩ, මෙහිලා; බ්‍රාහ්මණස්ස බමුණාගේ; සබ්බං, සියලු; භණ්ඩං, කෙණ්ඩිඅාදිවූ තවුස්භාණ්ඩයද, භින්නං, බිඳින බිඳිගියේ; බ්‍රහ්මචාරී; තපස්වියා; හඤ්ඤතෙ, නසනුලැබයි; අභිධාවථ, අභිමුඛව දිවයි කියා; බාහාපග්ගය්හ, දෙඅතනහාගෙන, කන්දති; මහඬින් හඬා.

601 එවං සෝ නිහතා සෙති යොඅප්පජං නමස්සති
යථාහමජ්ජ පහතෝ හතෝ මෙතණ්ඩිනා දුම්මතිනි.

යථා, යම්සේ; දුම්මති, කුවතකැත්තාවූ; අහං, මම; අජ්ජ, අද; මේණ්ඩතා, එලුවා විසින්; පහතෝ, පහරණලදුව; හතෝ, තට්ට කෙම්විද; එවං, එපරිද්දෙන්; යෝ, යමෙක්; අප්පජං, පූජ්‍යනොවන්නාහට; නමස්සති, නමස්කාරකෙරේද; සෝ, හේවනාහි; නිහතෝ, තට්ටයේ; සෙති, හෝනේයි-මම යම්මේ ඝාතඑලුවාවැඳ ඵලඅතින් ප්‍රහාරලදින්; යමෙක් ඝාතඑකකු වඳී නමුත් පිදී නමුත් ඵලඅතින් විනාශලදින් ව්‍යසනප්‍රාප්තව හෝනේමැයි.

602 සම්මුං තං මඤ්ඤමානො උපගඤ්ඡි මඤ්ඤුතං
සො මං දණ්ඩෙන පාහාසි යථා අස්සමණෝ තථා.

අඤ්ඤතං, කාය වාචාදීන් අඤ්ඤතවූ; තං, තා; සමණං, ශ්‍රමණයෙකැයි; මඤ්ඤමානො, සිතන්නෙම්; උපගඡිං, එලඹියෙම්, එසේ එලඹියාවූ; මං, මා; සො, හෙතෙම්; අස්සමණෝ ඝථා; ශ්‍රමණ නුවූවෙක් යම්සේද; තථා, එපරිද්දෙන්; දණ්ඩෙන, මුද්ගරයෙන්; පහාසි, ප්‍රහාරය දුනි.

603 කිත්‍ථස්ස ජටාසි දුම්මධ කිත්‍ථ අජිනසාටියා
අබ්භන්තරං තෙ ගහණං බාහිරං පරිමජ්ජසි.

දුම්මධ, අඥානය; තෙ, තව; ජටාසි, ජටාබැඳිල්ලෙන්; කිං, කවරතම් ප්‍රයෝජනයක්ද; අජින සාටියා, අදුන් දිවිසෙමින්; තෙ, තව; කිං, කවරතම් ප්‍රයෝජනයක්ද; තෙ, තාගේ; අබ්භන්තරං. ඇතුළත; ගහණං, (ලෝභාදීන්) ගැවසීගත්තේය; බාහිරං, (එසේ අබ්භන්තරය කෙලශයෙන් පිරුණාද) පිටත; පරිමජ්ජසි, පරිමර්ජනය කෙරෙහිද.

604 එකිසාධ නිවත්තස්සු භුජ සාලිතමොදනං
තෙලං ලොණඤ මෙ අත්ථි පහූතං මයා පිප්පලිං. –

සාධ, සාධයි; එහි, මෙසේ නැතිව්; නිවත්තස්සු, නවතුව; මයහං, මට; පහූතං, බොහෝවූ; තෙලං, තෙල්ද; ලොණං, ලුණුද; පිප්පලිං, වගපුල් ආදියද; අත්ථි, ඇත; සාලිතං, සාලින් සම්බන්ධවූ; ඔදනං, බත; භුජ, අනුභවකර—සාලිභොජනය මතු නොවෙයි. සුඛදුරුභ, අදහුරුභ, මිරිස ආත පිප්පලිප්‍රභෙද කටුක භාණ්ඩද ඇත. ඒ හා එක්කොට සාලිභොජනය අනුභවකරන පරිද්දෙන් එයි කියා කැදවී.

605 එසතීස්‍යා පවෙච්ඡාමි වම්මිකං සතපොරිසං
තෙලං ලොණං ච කිත්තෙතසි අහිතං මයහ පිප්පලිනෝ.

එසෝ, මේ මම; සතපොරිසං, ශතපොරිසප්‍රමාණ; වම්මිකං, වාල්මීකයට; හිත්‍යා, නැවත; පවෙච්ඡාමි, ප්‍රවේශවන්නෙමි; තෙලං, තෙල්ද; ලොණංව, ලුණුද; කිත්තෙතසි, මාගේ ඇතැයි කීවෙහි; මයහං, මට; පිප්පලිං, පිප්පල්‍යාදිවූ කටුකභාණ්ඩ; අහිතං, අපථ්‍යයයි කියමින් කුට ජටිලයා වචනයෙන් බොධිසත්වයෝ සුවසේ යිවූහ.

325 සොධ ජාතකය නිමි.

606 කායෙන යෝ නාවහරේ වාචාය න මුසා භණේ
යසසා ලබ්භා න මජ්ජත්ථ සවේ කඤ්ඤාරූ මරහති.

යෝ, යමෙක්; කායෙනපි, ශරීරයෙන්; න අවහරේ, පර ප්‍රතිබිම්බවූ තිණ, සලාකා මාත්‍රයකුදු හැරනොගනීද; වාචාය, වාචායෙන්; මුසා නභණේ, මිථ්‍යා නොකියාද; යසසා ලබ්භා, යශ ප්‍රතිලාභය කොට; නමජ්ජත්ථ, මත් නොවේද; සේ, එකාන්තයෙන්; සෝ, ඒ සමනී ගුණයෙන් යුක්ත පුරුෂයා; කඤ්ඤාරූං, කැකිරිමලව; අරහති, සුදුසුයි.

607 ධම්මෙන විත්තමෙසෙය්‍ය න නිකත්‍යා ධනං හරේ
භොගෙ ලබ්භා න මජ්ජත්ථ සවේ කඤ්ඤාරූමරහති.

ධම්මෙන, පරිශුද්ධවූ ආජීවයෙන්; විත්තං, සවණිණ රජතාදි විත්තය; එසෙය්‍ය, යම්මක් එසත්‍යකෙරේද; නිකත්‍යා, වඤ්චනාදිය ගෙයන්; ධනං, ධනය; නහරේ, රැස් නොකෙරේද; භොගෙ ලබ්භා, සැපත් ලදින්; නමජ්ජත්ථ, මත් නොවේද, සෝ, ඒ පුරුෂයා; සේ, එකාන්තයෙන්; කඤ්ඤාරූං, කැකිරි මලට; අරහති, සුදුසුයි.

608 යස්ස චිත්තං අහාලිද්දං සඛාව අවිරාගිනි
එසකා සාදුං න භුඤ්ජත්ථ, සවේ කඤ්ඤාරූ මරහති.

යස්ස, යමක්හුගේ; චිත්තං, සිත; අහාලිද්දං, හරිදුරාගයක් මෙන් වහා විනාසයට නොයේද? බොහෝ කලක් මිත්‍ර ප්‍රේමය රක්ෂා කරන්නේදුසිස්සේ; සඛාව, ශ්‍රද්ධාවද; අවිරාගිනි, මදකින් නොබිඳුණු සථිරවූ ශ්‍රද්ධා ඇත්තේදුසි සේසි. සාදුං, මධුරාහාරය; එසකා, අවිනීයව; නභුඤ්ජත්ථ, යාචකාදින් පිටත හිඳුවා නොකන්නේද; සෝ, මහතෙම; වේ, එකාන්තයෙන්; කඤ්ඤාරූං, කැකිරි කුසුමයට; අරහති, සුදුසුයි.

609 සම්මුඛා වා පරොක්ඛාවා යෝ ඤාතා න පරිභාසති
යථා වාදී තථාකාරී සවේ කඤ්ඤාරූ මරහතීති.

යෝ, යමෙක්; ඤාතා, ශීලාදී ගුණාංගයෙන් යුක්ත සුජනයන් කෙරෙහි; සම්මුඛාවා, අභිමුඛයෙහි වේවා; පරොක්ඛාවා, පරාඞ්මුඛයෙහි වේවයි; නපරිභාසති, පරිභාෂණය නොකෙරේද; යථාවාදී, යම්සේ කියාද; තථාකාරී, එසේ කයිනුත් කෙරේද; සෝ, හෙතෙම; වේ, එකාන්තයෙන්; කඤ්ඤාරූං, කඤ්ඤාරූ කුසුමයට; අරහති, සුදුසුයි.

326 කඤ්ඤාරූ ජාතකයයි.

610 වාහි වායං තණ්හා ගණ්ඩෝ යත්ථමේ වසති පියා
දූරෙ ඉතෝ හි කාකාති යත්ථමේ නිරණ්හා මණ්ඩා

යත්ථ, යම් සුපණ්ණ භවනයෙක්හි, මේ, මාගේ; පියා, ප්‍රියා පුත්‍රාදීහු; වසති, වෙසෙද්ද; තණ්හා, එයින්; අයං ගණ්ඩෝ, මේ සෙඟරහෝය; වාහි, හමන්නේය; යත්ථ, යම්ක් තැනෙහි; මේ, මාගේ; මණ්ඩා, සිත; නිරණ්හා, අගිරහැද; කාකාති, හේ කාකාතීන්ගෙන්ම; ඉතෝ, මේ ස්ථානයෙන්; දූරෙ, අතිදූර දෙසයෙහිය—මෙහි "හි"යනුද "ව"යනුද නිපාතයි.

611 කථං සමුද්දං පතරී කථං පතරි කෙඛුකං
කථං සත්තසමුද්දානි කථං සිම්බලිමාරුහී.

සමුද්දං, ජලාඛ්‍යවූ සමුද්‍රය; කථං, කෙසේවූ උපායෙකින්; පතරි, එතරවීද; කෙඛුකං, ඉන් ඔබ්බෙහි කෙඛුක නම් ගඩොව; කථං, කවර නම් උපායෙකින්; පතරි, තීර්ණයෙහිවීද; සත්ත සමුද්දානි, ඉන් ඔබ්බෙහි සප්ත සිදහන සාගරයන්; කථං, කෙසේවූ උපායෙකින්; පතරි, එතරවීද; සිම්බලිං, අපගේ සිඹුල්රුකට; ආරුහි, නැංගේද.

612 තථා සමුද්ද මතරිං තථා අතරි කෙඛුකං
තථා සත්ත සමුද්දානි තථා සිම්බලිමාරුහිං.

තථා, තා කරණකොටගෙණ; සමුද්දං, සමුද්‍රය; අතරිං, එතරවීමි; තථා, තා කරණකොටගත්තු; කෙඛුකං, කෙඛුක නම් ගඩොව, අතරිං, එතරවීමි; තථා, තා කරණකොටගත; සත්ත සමුද්දානි, සප්ත සාගරයන්; අතරිං, එතරවීමි; තථා, තා කරණ කොටගත; සිම්බලිං, සිඹුල් වෘක්ෂය, ආරුහිං, ආරුඪවීමි.

613 ධිරත්ථු මං මහාකායං ධිරත්ථු මිං අචේතනං
යත්ථ ජායාඝහං ජරං ආවහාම් වහාම්වාති.

යත්ථ, යේයි; (යස්මා,) යම්හෙයකින්; ජායාය, මාහේ ප්‍රියාවට; අහං එව, මම්ම; ජරං, මාහේ පත්‍රාන්ධරයෙකි හුන්නාවූ සොරපුරුෂයාවූ ශාකිමියා; ආවහාමි, ඔබ සිව මෙතෙක් තැන් ගෙනාම්ද; වහාම්වා, හුබින් ඔබගෙන ගියම්ද; එසේහෙයින්; මහාකායං, මහාකාය ඇත්තාවූ; මං, මට; ධිරත්ථු, නිඳාවේවා. අචේතනං, මහා සරීර භාවයෙන් ලඝුභාව ගරුභාවය නොහැඟෙන හෙයින් අචේතනවූ; මං, මට, ධිරත්ථු, නිඳාවේවා.

614 බහුඤ්ඤං විජ්ජති මොහී මෙහි කිමෙව භවිස්සති
තයිමා එතං නසොචාමි පියං සම්මිල්ල භාසිනිං.

මොහි, පින්වත්තාමේ; බහුඤ්ඤං, බොහෝවූ මළ සත්වයන් අතුරෙහි; විජ්ජති, විද්‍යමානය—මළවුන් අතුරෙ ගණනු ලැබෙයි මස්සි; මෙහි, ඒ මළ සත්වයන් හා සමඟ පවත්නී; මෙ, මව; කිං භවිස්සති, කුමක්වේද නොහොත්; මෙහි, මසසු මළවුන්ට වඩා මොම් මැද; කිං භවිස්සති, කවරනම් වන්නිද—මෙසු මළෝමව මනාකැමැත්ත මහෝ මට කැවී ගියාදැයිමේසි; මෙහි (යසඟ) සම් මෙයකින් මට කිසිවක් නොවන්නීද එහෙයින්; පියං, ප්‍රියවූ; එතං සම්මිල්ලභාෂිනිං, මේ සම්මිල්ලභාෂාවට; නසොචාමි, නොසිතමි.

615 තං තං වෙ අනුසොචෙය්‍ය යං යං පස්ස පවිජ්ජති
අතඤ්ඤා මනුසොචෙය්‍යං සඳ මච්චු වසං ගතං.

වෙ, ඉදින්; පස්ස, ඒ අනුශොචරයාගේ; යං, යම්මක්; නවිජ්ජති, නැත්තේද මහවත් මළද; "යස්ස"යි කියාද පාඨඇති එහි අර්ථ මෙසේයි; වෙ, ඉදින්; යස්ස, යම්කුහුගේ; යං, යම්ක්; නවිජ්ජති, මළද; තං තං, ඒ ඒ මළවුන්ට; අනුසොචෙය්‍ය, අනුව ශොක කරන්නේය; සඳ, සැම විටලෙහිම; මච්චු වසං, මරහු වසඟ බවට; ගතං, ගියාවූ; අතඤ්ඤා, වටම; අනුසොචෙය්‍යං, අනුශොක කෙරෙම්—යමකුගේ යමෙක් මළේ නම් ඒ ඒ මළවුන්ටද ශොක කෙරෙයි. මම වූකලි මරහු වසඟ බවට සතක යෙන් යන්නාවූ මව්ම ශොක්‍ෂකෙරෙම් කිව්යයිසේසි.

616 නහෙව තිට්ඨං නනිසිඤ්ඤං * නසයානං නපවච්ඡු.
යාව පායි නිමිසති තත්‍රාපි සරතිබ්බයො.

නහෙව තිට්ඨං, සිටියාවුන්හි (එම ආයුසංසකාරයතෙම අනුව යන්නේය) නොනවත්නේමය; නනිසිඤ්ඤං, හුන් තැනැත්තවු; (ආයුසංසකාරයතව අනුව යන්නේය) නොසිඳින්නේය; නසයානං, හෝනා තැනැත්තවු (ආයු සංසකාරයතෙම අනුව යන්නේය) නොහෝනේය; නපවච්ඡු, පෙරලි හෝන්නවු (ආයු සංසකාරයතම අනුව යන්නේය) නොනවත්නේය; යාව, සම්බඳුවූ; පායි, උන්මෙඳණයක් ඇද්ද; නිමිසති, සම්බඳු නිමෙඳණයක් ඇද්ද; තත්‍රාපි, එබඳු පරිත්ත කාලයෙහි පොවා; විජයා, සඤ්ඤාවඤ්ඤ, සරති, යන්නේය-"ආයුසඞ්ඛාරෝ අනුගවහති" යනු පාඨ මසසති. මේලොකවාසීහු චතුර්විධ ඊෂ්‍යා පථයන්

* නාඝීතං-සන්න පොත්.

ප්‍රාදවාරිවූවාහු වෙසෙයි. ආයුසංසකාරයෝ වූකලි රාත්‍රිඥිවා දිවූ සියලු ඊර්ෂ්‍යාපථයෙහි පමාණකාව නිරුක්ධ ශ්‍රාතයක් මෙන් සඤ්ඤව පැමිණෙන්නාවූය. ඇසිපිය හෙලාලා තෙක් ලත පමණ් සුවලප කාලයෙහි පවා සෙවනයෝද සයමින් සිටිකාහුයයි බොධිසත්ත්වධර්මතාදෙසූ.

617 තප්පාතනානි වතපදබ්‍ර විනාහාවව අසංසයෙ
සෙසං සසසං දයිතබ්බං ජීතං අනනුසොවිසනයි.

තප්පා, එහිලා; වත, එකාන්තයෙන්; අත්තනි, ආත්මය, පදෙ, පඬිතල්හි; විනාභාවෙ, විනාභාවය; අසංසයෙ, සංශය නැති කල්හි; සසසං සෙසං, සෙසුදෙහය; දයිතබ්බං, දයා කටයුත්තේය; ජීතං, ඉක්මුණු දෙය; අනනුසොවිසං, ශොක කටයුත්තේ නොවෙයි.

328 අනනුසොචිය ජාතකයයි.

618 යං අනනපානසස පුරෙ ලහාම
තංදුනී සාඛාමිහසමෙව ගවිසති
ගවිසාමදුනී වතසමෙව රාධ
අසක්කතාවමහ ඛනජ්ඣාය.

රාධ, රාධය; පුරෙ, පෙර; අසස, මේ රජු සමීපයෙන්; යං, යම් බඳුවූ; අනනපානං, ආහාර පානයක්; ලහාම, ලබමෝද; තං, ඒ දෙන; ඉදුනි, දැන්; සාඛාමිනං, සාඛාමෘගයා කරාම; ගවිසති, යන්නේය; එසේහෙයින්; ඛනජ්ඣාය, ඛනජ්ඣ නම් රජු කරණකොට ගෙන; අසක්කතාවමහ, අන්නපාන නොදීමෙන් සත්කාර නොකරන ලද්දමුවුවමහ; ඉදුනි, දැන්; වනමෙව, වනයටම්; ගවිසාම, නැඹී යමු.

619 ලාභා අලාභො අයසා යසසා ච
නින්දා පසංසා ච සුඛං ච දුක්ඛං
එතෙ අනිච්චා මනුජෙසු ධම්මා
මාසො ච කිං සොමසි පොඨපාද.

පොඨපාද, පොඨපාදය; ලාභා, ලාභය, අලාභො, අලාභය; අයසා, පරිවාරාදීන්ගේ විනාශය; යසා, පරිවාරාදිවූ ඓශ්වර්යය ඇතිබවය; නින්දා, නින්දාලැබීමය; පසංසා ච, ප්‍රශංසාලැබීමය; සුඛං ච, කායික චෛතසික සුඛය; දුක්ඛං, එසේම විවිධවූ දුඃඛය යන, එතෙ ධම්මා, මේ අෂ්ටලෝක ධර්මයෝ; මනුජෙසු,

සත්වයන්මෙරෙහි; අනිච්චා, අනිත්‍යයහ; මිෂසාව, එසේහෙයින් ශෝක නොකර; කිං සොමහි, කුමකට ශොක කෙරෙහිද?

620 අඛා තුවං පණ්ඩිතමකාසි රාධ
ජානාසි අප්පානි අනාගතානි
කථන්නු සාඛාමිගං දකඛිසාම
නිඛාපිතං රාජකුලා තු ජම්මං.

රාධ, රාධය; අඛා, එකාන්තයෙන්; තුවං, තෝ; පණ්ඩිතමකා ආසි, පණ්ඩිතවූමයහිවී. එසේහෙයින්; අනාගතානි, අනාගතවූ; අප්පානි, අවීගන්; ජානාසි, දන්නෙහි; රාජකුලා, රාජකවන මයන්; නිඛාපිතං, තෙරපියතලද; ජම්මං, හීනවූ; සාඛාමිගං, සාඛාමිගයා; කථන්නු, කවරතම් කාරණයකින්; දකඛිසසාම, දකුමෝද;

621 වාමලති කණ්ණං හකුවිං කරොති
මුහුං මුහුං හායයතෙ කුමාරෙ
සයමමව තං කාහති කාළබාහු
යෙනාරකා ඔසසති අන්නපාතා.

කණ්ණං, කණිඤ්ඤ; වාමලති, සලයි; හකුවිං, බැම බිඳුම්; කරොති, කරයි; මුහුං මුහුං, සෂණසෂණයෙහි; කුමාරෙ, රාජකුමාරයන්; හායයමන, උත්‍රස්තමකෙරෙයි; යෙන, යම්හෙයකින්; අන්නපාතා, අන්නපානමයන්; ආරකා, දුර; ඔසසති, සිටිද එසේහෙයින්; කාළබාහු, කාලබාහු සඞ්ඛ්‍යාත වානරයා; සයමමව, තෙමේම; තං, ඔහු තට රජමගන් දුරුවන කාරණය; කාහති; කරන්මන්-තෝ නොසිතයි කි.

329 කාළබාහු ජාතකයයි.

---

622 සීලං කිරෙව කල්‍යාණං සීලං ලොකෙ අනුත්තරං
පසස මසාර විසෙ නාගා සීලවාති න හඤඤති.

ලොමක, ලෙව්හි; සීලං, ශීලය; කල්‍යාණං කිර, කල්‍යාණය සීලං, ශීලය; අනුත්තරං, උත්තරයක් නැත්තේය; පසස, බල; සොරවිමසා, සොරවූ විෂ ඇති; නාගා, නාගයා; සීලවාති, සිල් වතැයි; නහඤඤති, නොනසා.

623 යාවදෙවසසහු කිචි තාවදෙව අබාදිසුං
සංගමම කුලලා ලොමක න හිංහනති අකිචනං

යාවදෙව, ඥමිනාක්; අසය, මේ උකුස්සාගේ; කිච්, ශ්‍රුබයෙහි කිසිවෙක්; අහු, වීද; තාවදෙව, ඒතාක්; ලොණක, ලොකයෙහි; කුලලා, උකුස්සෝ; සංගම්ම, එක්වගෙන; අබාදිසු, කෑවුය; අකිචනං, ශ්‍රුබයෙන් මාංශ ශ්‍රාස්‍රිය හළනිසා උකුස්සා; නඝිංඝන්ති, ඝිංසා නොකරත්— එසේහෙයින් ලොකඝයෙහි සකිවනවිනම් පීඩාකාරණය අකිචනවිනම් සුඛකාරණයයි දක්වූ.

624 සුඛං නිරාසා සුපති ආසා ඵලවති සුබා
ආසං නිරාසං කත්වාන සුඛං සුපති පිඞ්ගලා.

නිරාසා, ආසානැත්තී; සුඛං, සුවසේ; සුපති, නිදයි; ඵලවති, ඵලවත්වූ; ආසා, ආසාතෘෂ්ණා; සුබා, සුඛකාරණය; පිඞ්ගලා, පිඟලානම් දැසි; ආසං, ආශාව; නිරාශං කත්වා, නිරාශාකොට හෙවත් විසතුවෙහි ආශා සිඳ; සුඛං සුපති, සුවසේ නිදී.

625 න සමාධි පරෝ අත්ථි අත්ථං ලොකෙ පරම්හිව
න පරං නොපි අත්තානං පිඝිංඝති සමාහිතෝති.

අත්ථං ලොකෙ, මෙලොව්හිද; පරම්හිව, පරලොවද; සමාධි පරෝ, සමාධිඤව අධිකඝයක්; න අත්ථි, නැත; එසේමැයි; සමාහිතෝ, සමාධින් එකඟවූ හිත් ඇත්තේ; පරං අපි, මෙරමාද; නවිඝිංඝති, හිංසා නොකෙරයි; අත්තානංඅපි, තමාද; නොවිඝිංඝති, හිංසා නොකරන්නේයි.—තමාවද මෙරමාටද පීඩාවක් නොඝදම්හයි සිතන කෙනකුන් කිසිවෙක්හි ආශා ඛණ්ඩනය නොකොට අලඩබාශාවෙන් නොනැවී ධර්ම මනස්කාරඝයන් ප්‍රීතිලඝදවා වාසය කටයුතුය යනු භාවයි.

330 සීල විමංස ජාතකයයි.

තුන්වන කුටිදූසක වගීයයි.

---

626 යෝවෙ කාළෙ අසම්පත්තෙ අතිවෙලං පභාසති
එවං සෝ නිහතෝ සෙති කොකිලාඝයව අත්‍රඡ.

යෝ, ඇමෙක්; වෙ, එකාන්තයෙන්; කාලෙ අසම්පත්තෙ, තමාඝේ වචනඝ අප්‍රාප්තකල්හි; අතිවෙලං, මඝාදූනික්‍රාන්ත කොට; පභාසති, බඹණේ; සෝ, හෙළතෙම; කොකිලාඝ, කොකිලාවන්ගේ; අත්‍රඡ ඉව, පුත්‍රඝාමෙන්; නිහතෝ, නඹවූයේ; එවං, ඝසනි, ඝම්ඝස් නොවන්නේයි.

627 නහි සත්‍ථා සුනිසිතං විසං හලාහලං ඉව
එවං නිකතෙ පාතෙති වාචා දුබ්භාසිතා යථා.

හලා හලං, හලාහලවූ; විසංඉව, විෂයක් මෙන්; දුබ්භාසිතා, දුර්භාෂිතවූ; වාචා, වාණිතොමෝ; යථා, යම්සේ; නිකතෙ, එම ක්‍ෂණයෙහි; පාතෙති, ජීවිතය හෙලාද; එවං, එපරිද්දෙන්; සුනිසිතං, ඝනපස්සකාට මුවහත්කැඟූ; සත්‍ථං, ශස්ත්‍රය; නහි පාතෙති, එසේ ජීවිතය නොමහෙලා— සුනිශිත ශස්ත්‍රයටද වඩා දුර්භාෂිතය සිඳුව ජීවිතවිනාශය කරන්නේයි සේයි.

628 තස්මා කාලෙ අකාලෙ වා වාචං රක්ඛෙය්‍ය පණ්ඩිතා
නාති වෙලා පභාසෙය්‍ය අපි අත්තත්‍ථමෙහිව.

තස්මා, එසේහයින්; කාලෙ, බණන්නට සුදුසුකාලයෙහිද; අකාලෙවා, බණන්නට නුසුදුසු කාලයෙහිද; පණ්ඩිතා, ප්‍රාඥයා; වාචං, වාචාව; රක්ඛෙය්‍ය, රක්‍ෂාකරන්නේයි; අත්ත සම්මහිව, ආත්මය හා සමානවූ පුද්ගලයක්හු සමීපයෙහිද; අතිවෙලං, ඉක්මවා; නභාසෙය්‍ය, නොබණන්නේය.

529 යොච කාලෙ මිතමභාසෙ මති පුබ්බා විචක්ඛණා
සඛෙ අමිත්තෙත ආදෙති සුපණ්ණා උරගං ඉවාති.

මතිපුබ්බා, ප්‍රඥා පූර්වකාරිවූ; විචක්ඛණා, ප්‍රඥාවෙන් පරීක්‍ෂාකොට අර්ථ ප්‍රතිලාභය කරන්නාවූ; නොව, යමෙක් ඇද්ද; කාලෙ, සුදුසුකාලයෙහි; මිතං, ප්‍රමාණයෙන් යුක්තකොට; භාසෙ, බණන්නේද ඒ පුද්ගලයා; සුපණ්ණා, සුපර්ණයා; උරගං ඉව, උරගයා මෙන් හෙවත් මහා සමුද්‍රයෙන් ජලසර්පයා අදබ්බකාට දෙපසුරෙන් සර්පයෙකු නගාගත් සුපර්ණයකු මෙන්; අමිත්තත, අමිත්‍රයන්; ආදෙති, ගන්නේයි.

331 කොකාලික ජාතකයයි.

---

630 අපි හන්ත්වා හතෙ බ්‍රූති ජෙත්වා ජිතොති භාසති
පුඛමකඛායිතෙ රාජ එක දත්තු නසද්දහෙ.

හන්ත්වා අපි, එසෙක් තෙමේ තමාද පැහැර; හතෙ, මෙරමා විසින් පහරණ ලදිමි; බ්‍රූති, කියයි; ජෙත්වා, තෙමේ පැරද; ජිතෙ ඉති, දිනිමි; භාසති, කියයි; පුඛමකඛායිතෙ, පූර්ව්‍යතනවූ තැනැත්තවුගේ හෙවත් වරදකොටලා පළමුකොට රජතුමට අවුදින් වරද වහා කරන්නට බණන්නවුන්ගේ බස්; රාජ, රජ; එකදත්තු, එකාන්තයෙන් හෙවත් මෙම තත්ත්වයයි කියා; නසද්දහෙ, නොහැදහන්නේය—නොනැඳිනිය යුතුයයි සේයි.

631 තස්මා පණ්ඩිතජාතිකෝ සුණෝය්‍ය ඉතරස්සපි
ඵලිතස්ස වචනං සුත්වා යථා ධම්මෝ තථා කරෝ.

තස්මා, (ඔම්බඩබෙක්කින් පළමුවෙනිකොට අවුදින් කියන්නාහුගේ වචනය එකාන්තයෙන්ම නොඇදහිය යුතුද) එසේ හෙයින්, පණ්ඩිත ජාතිකයා, ප්‍රඥාප්‍රකෘතිවූ රජ; ඉතරස්සපි, පමුණන්වෙනුවෙන් අනික් පුරුෂයන්හුගේද බස්; සුණෝය්‍ය, අසන්නේය; ඵලිතස්ස, දෙදෙනාගේ; වචනං, වචනය; සුත්වා, අසා; ධම්මෝ, විනිශ්චයසභාවය; යථා, යම්සේද; තථා, එපරිද්දෙන්; කරෝ, කරන්නේසි—ලෝක යෙහි ජනයෝ තමන් අතිහුත් ලෙඹිලීම් ආදියම දුෂ්ට ක්‍රියාවන් කොට අවුත් රජ්ජුරුවන්ට පමුණුති ඒ අනික් නැනැත්ත වුන්ගේ වචනය නොඅසා දෙපැවිත් නොවෙකොට ඌද ගෙන්වා දන්නාගේ බස් අසා පියා යුක්තිහු පරීක්ෂාකොට අසා යුක්තිහු පරීක්ෂාකොට නිර්දෝෂයා නිර්දෝෂබවට පරීක්ෂා කාරීව රාජ්‍යවාසීන්ට රක්ෂාකිරීම උත්තම රාජධර්මය අනුභවයි.

632 අලසෝ යිඹී කාමභෝගී න සාධු
අසඤ්ඤතෝ පබ්බජිතෝ න සාධු
රාජා න සාධු අනිසම්මකාරී
යෝ පණ්ඩිතෝ ඛෝධයතෝ තං න සාධු.

කාමභෝගී, සම්පත් කැමැත්තාවූ; අලසෝ, අලසවූ; යිඹී, ගෘහස්ථයා; නසාධු, සාධු නොවෙයි; අසඤ්ඤතෝ, කායවාග්මනෝ දොස් රක්ෂා නොකරන හෙයින් අසඤ්ඤතවූ; පබ්බජිතෝ, ප්‍රව්‍රජිතයා; නසාධු, සාධු නොවෙයි; අනිසම්මකාරී, පරීක්ෂාකාරී නොවන හෙයින් දෙපැවෑරෑ දෙක නොවිචාරා කෝප ප්‍රසාද දෙක කරන; රාජා, රජද; නසාධු, සාධු නොවෙයි; යෝ, යම්; පණ්ඩිතෝ, ප්‍රාඥයෙක්; ඛෝධයතෝ, ක්‍රෝධිද; තං, ඒ ක්‍රෝධය; න සාධු, සාධු නොවෙයි—ප්‍රාඥයා තමාගේ විද්‍යමාන ඥානය දීර්ඝකාලයක් නොපැවැත්තදෙන දැඩවූ කෝපය උපදවන බව නපුරුසි සේසි.

633 නිසම්ම කත්තිරෝ කයිරා නානිසම්ම දිසම්පති
නිසම්මකාරිනෝ රාජ යසෝ කිත්ති ච වඩ්ඪතීති.

දිසම්පති, දිශානායකය; ඛත්තියා, රාජනීති දන්නා රජ නෙම; නිසම්ම, ප්‍රාරම්භයෙහිම පරීක්ෂාකොට; කයිරා, යම් ක්‍රියාවක් කරන්නේය; අනිසම්ම, පරීක්ෂාවක් නොකොට; න කයිරා, යම් ක්‍රියාවක් නොකරන්නේය; රාජ, රජ; නිසම්මකාරිනෝ,

ගුණදෙස පරිසඤ්ඤාකාරී රජ්ජුගේ; යසො, පරිවාරාදියසයද; කිත්ති ච, කිත්තිනිඝඤ්ඤද; වඩ්ඪති, ඔද වඩා මුහුදුසේ වඩනේයි.

332 රථලඝි ජාතකයයි.

634 තදෙව මෙ තං විදිතො වනමජ්ඣෙ රථෙසභ
යසස්සිතෙ ඛග්ගබඬිසස සන්නාඬස්ස කිරිටිනො
අස්සත්ථපුඤ්ඤමසාඛඤ්ච පක්ඛාහීඛා පලායථ.

රථෙසභ, රාජොත්තමය; ඛග්ගබඬිසස, ඛඩිහදූරුවාවූ; සන්නාඬිස්ස, සන්නාහසෙන් සන්නහඬවූ; කිරිටිනො, රිටිසුඹුලු හඳනාවූ; යසස්ස, යම්බඳුවූ; තත, තාහේ; පක්ඛාහීඛා, අතුරෙහි පැලහු ගොඩඟා; වනමජ්ඣෙ, වනමඬ්‍යසෙහි; අස්සත්ථපුඤ්ඤමසාඛඤ්ච, අශ්වත්ථපුඤ්ඤම ශාඛාසෙහි ලග්නවූසේ; පලායථ, පැලඳ එස්සෙහයින්; තදෙව, එසමයෙහිම; මෙ, මාවිසින්; තවං, තෝ; විදිතො, මව යමක් නොදන්නේයයි දන්නා ලද්දෙහිවී— වල් මඬ්‍යසේහි ඇසතුනස පැලහු ගොමස් එල්වාලා මා පැනට ගිය කල ගොමස අනුභවනාටලා පලාගියේයයි කී සමයෙහි සිව මට යමක් නොදෙන්නේවනැයි දනිමි සිත තිබුවා ප්‍රකාශකළ.

635 නමෙ නම්හනස්ස භජෙ භජනතං
කිච්චානුකුබ්බස්ස කරෙය්‍ය කිච්චං
නානත්ථ කාමස්ස කරෙය්‍ය අත්ථං
අසම්භජන්තම්පි න සම්භජෙය්‍ය,

නම්හනස්ස, නම්හව මුදුවිතතසෙන් යමෙකු නැමීද ඕ හවම; නමෙ, නැමෙන්නේය; භජනතං, තමා සේවා කරන්නහු; භජෙ, තමාද සේවා කටයුක්තේය; කිච්චානුකුබ්බස්ස, තමහට අනුක්‍රියා කරන්නාහට; කිච්චං, සුදුසු කෘත්‍යයක්; කරෙය්‍ය, තෙමේද කරන්නේය; අනත්ථකාමස්ස, තමහට අනර්ථ කැමැත්තාහට; අත්ථං, අර්ථ; නකරෙය්‍ය, තෙමේද නොකරන්නේය; අසම්භජන්තම්පි, තමා කරා නොඑළඹෙන්නාහු; න සම්භජෙය්‍ය, තෙමේද නොඑළඹෙන්නේය.

636 චජෙ චජනතං වනථං න කයිරා
අජ්ජෙත චිත්තනත න සම්භජෙය්‍ය
දිජො දුමං ඛිණඵලන්ති ඤත්වා
අඤ්ඤං සමෙක්ඛෙය්‍ය මහාඝි ලොකා.

වජකනං, නමාහරතහ්‍ය; වජෙ, තෙ ඉමං හරෙන්ෙය; වනථං, මිත්‍රසන්ථව සඛ්‍යානි තානි ඡිණ්ණානි; නකයිරා, නොකරන්නේය; අපෙ න විතතන, අපගතවූ සිතින් හෙවත් විරක්තචිත්තයෙන්; නස මිහාජෙය්‍ය, සෙවා වශයෙන් නොඑළඹෙන්නේය; කුමක්හෙයින්ද යත්? දිජො, ඵජ්ජාඵොඨා; ඛිණඵලං, ක්ෂීණවූ ඵලඇති; දුමං, දුමය; ඤුත්වා, හැඳින; අඤ්ඤං, අනික් ඵලධර වෘක්ෂයක්; සමෙ කෙඛය්‍ය, සෙවය යන්නේය; එසේමනු; ලොකො, ලොකය; මහාහි, මහත්මය-ලොකය නොකුඩා බැවින් විගතප්‍රේමය හැර ප්‍රේමවත් පුරුෂයකු සොයාගන්නේ යනු භාවයි.

637 සො තෙ කරිස්සාමි යථානුභාවං
කතඤ්ඤුතං ඛතතිෙය පෙකඛමානා
සබ්බං ව තෙ ඉස්සරියං දදාමි
යසසිවජසි තසස තුවං දදාහීති.

ඛත්තියෙ, ක්ෂත්‍රියාව; කතඤ්ඤුතං, කෘතඥතාව; පෙකඛමා නා, බලන්නාවූ; සො, හේ මම; යථානුභාවං, ශක්තිවූපරිද්දෙන්; තෙ, නිව; කරිස්සාමි, කෙරෙමි; තෙ, නිව; සබ්බං, සියලු; ඉස්සරියං, ඓශ්වර්යය; දදාමි, දෙමි; යසස, යශස; යසක්හට; තුවං, තෝ; ඉවජසි, දෙනුකැමැත්තෙහිද හෙවත් යමෙකුට තෝ යම්ක් දෙ නු කැමැත්තෙහිද; තසස, ඔහුව; දදාහි, දේ— භද්‍රාව කැමැති යම්ක්ම දෙමි හේ ගෙන තී දෙනු කැමැතිකෙනකුන්ට කැමැති දෙයක් මදයි ආරාධනා කළා.

333 ගොධ ජාතකයයි.

---

638 ගවමෙ තරමානානං ජිමහං ගවජසි පුඩහවො
සබ්බා තා ජිමහං ගවජනති නෙතතක ජිමහං ගතෙ සති.

තරමානානං, ගඩහාවෙන් එතරවත; ගවං, ගෙරි අතුරෙන්; පුංගවො, ප්‍රධාන ගොන්; වෙ, ඉදින්; ජිමහං, වක්‍රව; ගවජහි, යේද හෙවත් සියලු ගෙරින්ට පළමුව පලාගන ගොන්රජ පළ මුවකාට පිණන්වබවුයේ ඉඳුරා පිණානොපියා බැස සලාවැටුම ආදියෙහි බම්බලිා ගොඩට නොනැඟේද එසේහයින්; නෙතතා නෙතෘහු හෙවත් ප්‍රධාන වෘෂභයා; ජිමහං ගතෙසති; වක්‍රවගිය කල්හි; සබ්බාතා, ඒ පිණනගමු; ජිමහං, වක්ව, ගවජනති, යන් නාහුහි.

639 එවමේව මනුස්සස්ස යෝ හොති සෙඨසම්මතෝ
සෝ වෙ අධම්මං චරති පගේව ඉතරා පජා
සබ්බං රට්ඨං දුඛං සෙති රාජා වෙ හොති අධම්මිකෝ.

එවමේව, එපරිද්දෙන්; මනුස්සස්ස, මනුෂ්‍යයන් අතුරෙහි, යෝ, යම්කෙක්; සෙඨසම්මතෝ, ශ්‍රේෂ්ඨයයි ප්‍රසිද්ධවූයේ; හොති, වේද; සෝ, ඒ ප්‍රධානව සිටි, රජතෙම, වෙ, ඉදින්; අධම්මං චරති, අධර්ම්මයෙහි හැසිරේද; ඉතරා, ඉතරවූ හෙවත් අප්‍රධානවූ; පජා, ප්‍රජාතොමෝ; පගේව, පළමුකොටමැයි- යම් තැනෙක රජ අධර්ම්මචාරීවිතම් උන් ප්‍රජාවද අධර්ම්මයෙන් හැසිරෙන්නේයි සේයි; වෙ, ඉදින්; රාජා, රජ; අධම්මිකෝ හොති, අධර්ම්මයෙන් යුක්තවිතම්; සබ්බං, සියලු; රට්ඨං, රටද හෙවත් සියලු රටවැසි ජෝද; දුඛං, දුඃඛයෙන්; සෙති, හෝනේයි—රජ අධර්ම්මඥවිතම් රාජ්‍යවාසිහුද සතර ඉරියව්වෙහිම දුඃඛ ප්‍රතිලාභය කරන්නේයයි සේයි.

640 ගවං වෙ තරමානානං උජුං ගච්ඡති පුංගවෝ
සබ්බා තා උජුං ගච්ඡන්ති නෙත්තෙ උජුගතෙ සති.

තරමානානං, ගමින් එතරවන්නාවූ; ගවං, ගවයන් අතුරෙන්; වෙ, ඉදින්; පුඞ්ගවෝ, වෘෂභරාජයා; උජුං, ඉදුරා; (පෘතව මත්තට නොනැඟි) ගච්ඡති, පිණාසේද; නෙත්තෙ, ප්‍රධානයා; උජුගතෙසති, සෘජුව ගියකල්හි; සබ්බා තා, සියලු ගෝ; උජුං, ඉදුරාම; ගච්ඡන්ති, ප්‍රධානයා හා එක්වම පිණා ගොඩව සෙති.

641 එවමේව මනුස්සස්ස යෝ හොති සෙඨසම්මතෝ
සෝ සචෙ ධම්මං චරති පගේව ඉතරා පජා
සබ්බං රට්ඨං සුඛං සෙති රාජා වෙ හොති ධම්මිකෝ.

එවමේව, එපරිද්දෙන්ම; මනුස්සස්ස, මිනිසුන් අතුරෙහි; යෝ, යම්කෙක්; සෙඨසම්මතෝ, ප්‍රධානයයි සම්මතවූයේ; හොති, වේද; සෝ, ඒ ප්‍රධානරජ; සචෙ, ඉදින්; ධම්මං, කුශලධර්ම්මය; චරති, හැසිරේද; ඉතරාපජා, අප්‍රධානවූ ඉතරජනයෝ; පගේව, පළමුකොටයි—ප්‍රධානයා ධර්ම්මයෙහි හැසිරේනම් උන්ගේ අවශෙෂ ජනයෝ පළමුකොට ධර්ම්මයේ හැසිරෙන්නාහුයයි සේයි; වෙ, ඉදින්; රාජා, රජ; ධම්මිකෝ හොති, ධර්ම්මයෙන් යුක්තවූයේ වේද; සබ්බං, සියලු; රට්ඨං, ඒ රජුගේ රට; සුඛං, සුවයේ; සෙති, හෝ

නේසි—යම් රජෙක් ධම්මිකවිනම් ඌගේ රාජ්‍යවාසිහුද සුවයේ දවස් යවා සුඛ ප්‍රතිලාභය කරන්නාහුමැයි යේසි.

334 රාජොවාද ජාතකය.

642 බ්‍රහා පවඩ්කායෝ සෝ දිඝදසෝ ති ජම්බුක
න ත්වං තමහි කුලෙ ජාතෝ යත්ථ ගණ්හන්ති කුඤ්ජරං.

ජම්බුක, ජම්බුකය; බ්‍රහා, තාගනිමිකී ඇත්මහත; පවඩ්කායෝ, අතහුද්ගතවූ ශරීර ඇත්තේය; දිඝදසෝ, දිගීවූ දංෂ්ට්‍රා ඇත්තේය එසේහෙයින් ඒ දිගදළබහාලා දුඩිකොටගසාලා ජීවිත විනාශය කරන්නේය යන අභිප්‍රාය; යත්ථ, යම්කුලයෙක්හි උපන්නේ;කුඤ්ජරං,කුඤ්ජරයා;ගණ්හන්ති, ගනිද්ද;තමහිකුලෙ, එසේවූකුලයක්හි; ත්වං, තෝ; ජාතොනාසි, ජාතයෙහි නොවෙසි—ජම්බුකය තාගේ කුලය ඇතුන්ගන්නා කුලයෙක් නොවෙසි හීනවූ කැනකිල් කුලයේ.අනාත්මවෙදියව ඇතුන්අත නොමියයි බොධිසත්වයෝ වැලකූ.

643 අසිහෝ සීහමාතෙන යෝ අත්තානං විකුබ්බති
කොත්තුංව ගජමාසජ්ජ සෙති භුම්‍යා අනුත්තුකං.

අසිහෝ, සිංහව නූපන්; යෝ, යමෙක්; සීහමාතෙන, සිංහයෙම් යන මාත්‍රයෙන්; අත්තානං, තමා; විකුබ්බති, පෙරලාද මහවත් යමෙක් තමාගේ ව්‍යාපාරයලා නොතමාගේ ව්‍යාපාරයක් කෙරේද ගේ පුරුෂයා; ගජං, ඇතුකරා; ආසජ්ජ, පැමිණ; අනුත්තුකං, තනතන්නාවූ; කොත්තුංව, සිගාලයා පරිද්දෙන්; භුම්‍යා, භූමියෙහි; සෙති, හෝනේසි—යම්සේ සිගාලයා ප්‍රබලවූ ඇතු කරා පැමිණ හිස්බෝල්ල පලාපියන ලදුව තනතන්නාහා ද්ද එපරිද්දෙන් යම් දුර්ජලයෙක් තමහට ප්‍රබලයකු හා යුද්ධ කළ නම් ව්‍යසනප්‍රාප්තව හෝනේයයි සේසි.

644 යසසිනෝ එතතමප්පඤ්ඤලස්ස
සජානඛඤ්ඤස්ස මහබ්බලස්ස
අසමෙනඛියං ථාමබලූපපත්තිං
සමෙසති නාමඤත්ත මතෙනව ජම්බුකෝ.

යසසිනෝ, එශ්වර්‍යවන්වූ; සජානඛඤ්ඤස්ස, මනාතොට සජානඛදට ඇති මහවත් වෘතතාකාරයෙන් සංසිඳුනු කඳම ඇති; මහාබලස්ස, මහාබලඇති; එතතමප්පඤ්ඤලස්ස, කාය බල සුත ඥානයෙන් එතතම්වූපුද්ගලයාගේ; ථාමබලං, ථාමඝඩ්‍යාතවූ

බලයද; උපපත්තිං, සිංහජාතිසඛ්‍යානවූ උත්පත්තියද; අසමේ කඩිය, පරිභෝ නොමකාට; නාගෙන, ඇතුකරණකොටගෙණ; හතෝ, නාසුනාවූ; ඒසා අසං ජම්බුකෝ, ඒ මේ මෘගාධිපවූ ශෘගාලයා; ඒසති, මිගඒශය්‍යායෙහි හෝනන්සි.

645 ඥාවිධ කම්මං කුරුතෙ පමාය
ථාමබලං අත්තනි සංවිදහා
ජපෙපන මනෙතන සුභාසිතෙන
පරිකඛවාසො විපුලං ජිනාති.

යොව, යම්මක්වනාහි; ඉධ, මේලොකයෙහි; අත්තනි, තමා කෙරෙහි; ථාමං, ථාම සඛ්‍යාත කාය බලයද; බලං, ඉතබලයද; පඤ්ඤා, ඉතඤාණද; කම්මං, ක්‍රියාව; කුරුතෙ, කෙරේද; පරිකඛවාසො, නේ පරිභෝඉතයෙන් යුක්තාපුද්ගලයා; ජපෙපන, ජපයෙන්ද; මනෙතන, ප්‍රඥයන් හා සමඟ කරනලද මන්ත්‍රණයෙන්ද; සුභාසිතෙන, සත්‍යයෙන් ප්‍රතිඥාකරනලද්දවූ නිරවද්‍යවචනයෙන්ද; විපුලං, මහත්වූ අර්ථයක්; ජිනාති, දනන්නේය; සම්ම අභිඤ්ඤාවේ සිඛියක් කොටගන්නේයයි සේසි.

335 ජම්බුක ජාතකය.

646 තිණං තිණන්තිලපසි කොනු තෙ තිණමාහරි
කින්නු තෙ තිණ කිච්චන්ති තිණමෙව පහාසසි

තිණං තිණන්ති, තෘණ තෘණයයි; ලපසි, බෙණෙහි; තෙ, තාගේ; තිණං, තෘණ; කොනු, කවරෙක්නම්; ආහරි, හැරගනිද; තිණමෙව, තෘණම; පහාසසි, කියයි, කින්නු, කිමෙක්ද; තෙ, තට; තිණකිච්චං, තෘණයෙන්කතිනව්‍යයෙක්; අත්ති, ඇද්ද- දෙවියනි කෙවලවතෘණමකිවය මෙනම්තෘණයෙකැයිදනොකිවව හුඉමනා තණයයක්නම් කියවම්ම නොපව එවමනා තණ ගෙනෙමි වෙහෙසූ.

647 ඉධාගමා බ්‍රහ්මචාරී බ්‍රහාජතෙතා බහුස්සුතෙතා
ඒසා මෙ සඛං සම්භුස තිණං නිකඛිප්ප ගවෙසති.

බ්‍රහා, උස්වූ; බහුස්සුතෙතා, බහුශ්‍රැතවූ; ජතෙතා, ජිතුතම්වූ; බ්‍රහ්මචාරී, බ්‍රහ්මචාරීයක්; ඉධ, මෙයම; ආගමා, ආය; ඒසා, නේ තපස්විය; මෙ, මාහ්; සඛං, සියලුධනය; ආභුස, හැරගෙන; තිණං, තෘණය; නිකඛිප්ප, සැලබහාලා; ගවෙසති, හියේ.

648 එවෙතං හොති කත්තබ්බං අපෙපන බහු මිවෙතා
සඛං සකස්ස ආභුතං අනාභුතං තිණස්සව.

අපෙජන, මදවුතෘණයෙන්; ඔහුං, බොහෝවූ ධන; ඉවජ්ජා, කැමැත්තවුන් විසින්; එතං, මේ; එවං, මෙසේ; කත්තබ්බංහොති, කත්තව්යය වෙයි කෙසේදැත්? සකස්ස, පිතෘප්‍රතිබද්ධ හෙයින් සවකීයවූ ධනයාගේ; සඛං, සියල්ලම්; ආදෙතං, ගැන්මය; තිණසස්ස,උරප්‍රතිබද්ධවූ තෘණයාගේද;අනාදෙතං, නොගැන්මය-මහරජාතෘණනී මදකින් බොහෝදෙනක් කැමැත්තවුන් විසින් තමාගේ කෙතකුත් ඇත්තම් නොතබා හැරගැන්මය අනුන්ගේ තෘණසලාවෙකුත්ඊනම් නොනැන්මයයි යන මේ දෙන තපස්වීන් විසිනුත් කටයුත්තේය එසේහෙයින් ඒ තපස්වියා තමාසතු වයතුව හෙයින් තනතබා හැරගෙන නොපසතු තිණ ඇතයින් නොනැන සැලබහාලා ගියයයි කිවු.

649 සීලවන්තා න කුබ්බන්ති බාලා සීලානි කුබ්බති
අනිවඩ්ඪිලං දුස්සීලං කිං පරුඩ්ඪිවං කරිස්සතීති.

සීලවන්තා, ශීලසම්පන්නයෝ; නකුබ්බන්ති, මේබඳු ක්‍රියාවක් නොකෙරෙති; බාලෝ, අඥානයා; සීලානි, තමහට අනාචාර සඞ්ඛ්‍යාතශීලයන්, කුබ්බති, කෙරෙයි; අනිවඩ්ඪිලං අඩුවූ ශීල්ඇති; දුස්සීලං, එසේහෙයින් දුශ්ශීලයාහට; පරුඩ්ඪිවං, ඔහු ශ්‍රැත්‍යාදෙන්පරිභාවිතවූ ප්‍රාරුඩ්ඪිත්වය; කිං කරිස්සති, කුමක් කෙරේද? කුමක්නම් ප්‍රයොජනසඳහද?

336 බ්‍රහ්මචාරි ජාතකයයි.

650 න තෙ පියමදස්සිමහ න පානං නපි භොජනං
බ්‍රහ්මචාරී ඛමස්සු මේ එතං පස්සාම අව්වයං.

බ්‍රහ්මචාරී, බ්‍රහ්මචාරිඝ; තෙ,තාට; පියං, ප්‍රටුවක්; නඅදස්සිම්හ, නොදැවුම්හ.; නපානං, පානඝකුත් නුදුම්හ; නපිභොජනං, ආහාරඝකුදු දුන්නමු නොවම්හ; මෙ, මාගේ; එතං අව්වයං, මේ වරද; පස්සාම්, බලමි; ඛමස්සු, සහමාකර.

651 නෙවාභිසජ්ජාමි නවාපි කුප්පෙ
නවාපි මෙ අප්පියමාසි කිඤ්චි
අථොපි මෙ ආසි මනා විතක්කා
එතාදිසං නූන කුලස්ස ධම්මං.

නතවඅභිසජ්ජාමි, තාගේ දැනයෙක නොදලන්නයෙමි; නවාපි කුප්පෙ, මෙනම් දෙඅක් නුදුන්නේයයි කිපෙන්නේ නමුත් නොවමි; මෙ, මට; කිඤ්චි, කිසිවක්; අප්පියං, අප්‍රියඝකුදු; නවාසි, නොමැතිය; අථොපි, එතකුදුවිනමී; කුලස්ස, මේ කුලයාහට;

කුත, එකෙනෙතෙයන්; එතාදිසො, මෙබඳුවූ; ධම්මා, සවභාව
තැයි හෙවත් අදයක සවභාවයයි වංශාගතවතැයි මෙසේ; මේ,
මට; මනොවිතසක්කා, මනොවිතකීසයක්; ආයි, වී.

652 එසසමාකං කුලෙ ධම්මා පිතුපිතාමහො සදා
ආසනං උදකං පජ්ජං සඛෙතං නිපදම්සෙ.

ආසනං, හිඳුනා ආසනය; උදකං, ප්‍රක්ෂාලණයට සොහ්‍ය
ජලය; පජ්ජං, පාමඩිකාතෙලයන; එතං සඛං, මේ සියල්ලෙන්;
නිපදම්සෙ, දෙම්හ; එසා, ඒ මසේදැනබව; අසමාකං, අපගේ;
කුලෙ, කුල වංශයෙහි; සදා, හැම වේලෙහිම; පිතුපිතාමහො,
පිතුපිතාමහවූ හෙවත් පියන්මුත්තන් ගේදසි මෙසේ ක්‍රිොගතවූ;
ධම්මා, සවභාවයයි=සත්වන කුලපරිවෘතය දක්වා තිබී ආය
භාවයයි කී.

653 එසසමාකං කුලෙ ධම්මා පිතුපිතාමහො සදා
සක්කාරවං උපඨහාම උත්තරිං විය සූතකත්තති.

උත්තරිං, උතුම්වූ; සූතකංවිය, නැයන්හු මෙන් හෙවත්
මවක පියක මෙන් ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණයන් දැක; සක්කාරවං, සකස්
කොට; උපඨහාම, සවභාවතසයන් උපස්ථාන කරම්හ; එසා, මෙ
සේ උපස්ථාන කිරීම; අසමාකං, අපගේ; කුලෙ, කුලවගීසයෙහි;
සදා, සතතයෙන්; පිතුපිතාමහො, පිතුපිතාමහවූ හෙවත් පියන්
මුත්තන්ගේ; ධම්මා, සවභාව ධර්මය යි.

337 සිව ජාතකය යි.

654 විදිතං ධුසං උණුරාතං විදිතං පන තණ්ඩුලං
ධුසං ධුසං විවජේජහා තණ්ඩුලං පන ඛාදෙර

උණුරාතං, මූෂිකයන් සඛක්ඛව; ධුසං (ධුසො), ධූසභා
වය හෙවත් පොතු; විදිතං, (විදිතො), දන්නාලද; තණ්ඩුලං,
තණ්ඩුලභාවයද; විදිතං, දන්නාලද—මතත විහඤ්ඤි විපරි
ණාමයන් "තණ්ඩුලං විදිතං" යි කීසයාසි; ධුසං ධුසං, පොතු
පොතු දෙය; විවජේජහා, හැර; තණ්ඩුලං, සහල; ඛාදෙර, කන්
නාහුසි=එපරිද්දෙන් නාමිස ෂෙනහුන්බව මවප්‍රකාශයයි සේසි.

655 යාමන්තතා අරඤ්ඤසමිං යා ච ගාමෙ නිකණණිකා
යා චෙතං ඉතිවිති ච එතමපි විදිතං මයා.

අරඤ්ඤසමිං, අරණ්‍යයෙහි හෙවත් උදහසයෙහිලා කරනලද;
යාමන්තතා, යම්මානත්‍රණා වක්ඇද්ද; ගාමෙ, ගම්හිලා කරන ලද;

යෑව, යම්බඳුවූ; නිකණ්ණේකා, කණ්ණමූලජප්පනයක් ඇද්ද හෙවත් තෙපිම යමක් කණට කෙඳුරුදෑ; ඉතිව ඉතිව, මේසේද මේසේද; යඑතං, යම්මේ ප්‍රහරණයට අවකාශගවේශනයක් ඇද්ද; එතං අපි, මෙද; මයා, මාවිසින්; විදිතං, දන්නා ලදි—තෙපගේ සේවකයන් හා සමඟ උද්‍යානයහිදී කළ මන්ත්‍රණය ග්‍රාම යෙහිද කණ්ණමූල ජප්පනය දැයි මෙසේ මාගේ විනාශයට, කළ ප්‍රඥාගතයද දත්මි සේයි.

656 ඛත්තිමන කිර ජාතස්ස පිතා පුත්තස්ස මක්කටෝ
දහරස්සෙව සන්තස්ස දන්තානි පලමව්හිදා.

පිතා, පියවූ, මක්කටෝ, වානරයා; ඛත්තිමන, සවභාවයෙන්; ජාතස්ස, උපන්නාවූ; දහරස්සෙව සන්තස්ස, බාලවූම; පුත්තස්ස, පුත්‍රයාගේ; පලං, ඛාදනය; දන්තානි, දත්; අවිදූහිර, සිදපිලහම්සේ අරණ්‍යයෙහි ජාත වානරයෝ පවා තමාගේ වානර සේනාව පැහැර ගනිති යන හයින් ළංවූ වානර ප්‍රභානයාගේ බිම්ජබ්බරණය කොට පුරුෂභාවය විනාශ කෙළේද එපරිද්දෙන් එක්වන් රාජ්‍යප්‍රාප්තිය කරන්නාවූ තාගේද තොමෝවිද්‍ය කොට පුරුෂභාවය විනාශ කොට පියමි සේයි.

657 යමේතං පරිසප්පසි අජ කාණාව සාසපෙ
යොපායං හෙඨයතා සෙති එතම්පි විදිතං මයාති.

සාසපෙ, සර්ෂපක්ෂේත්‍රයෙහි, කාණා, අඹුවූ; අජ ඉව, එළියක මෙන්; පරිසප්පසි, ඇත් මැත් බලා පෙරළී යන; යං, යම්ත් ඇද්ද; එතං, මෙද; යොපි, යම් බඳුවූ; අයං, මෙතෙම; හෙඨයතා, ඝාතනයට; සෙති, හෝනේද; එතම්පි, මේකාරණයද; මයා, මාවිසින්; විදිතං, දන්නා ලදි—යම්හෙයකින් තෝ සර්ෂපක්ෂේත්‍රයට ප්‍රවිෂ්ටවූ අඹු එළුවකුමෙන් සැලෙයිද ඒකාරණයද ඝාතනය සඳහා මා මරම් හෝනා කාරණයද යන සිඳල්ල දත්මියි සේයි.

338 ථූණ ජාතකය යි.

658 අදස්සනෙන මාරස්ස සිඛිනෝ මිත්‍රහාණිනෝ
කාකං තත්ථ අපූජෙසුං මංසඤ්ච ථලතෝ ච

සිඛිනෝ, මහානකයෙහි සිඛාව ඇත්තාවූ; මිත්‍රහාණිනෝ, මිත්‍රුරුහකාව බඳින සුළු ඇති; මාරස්ස, මයුරයාගේ; අදස්සනෙන, අදර්ශනයෙන්, නුපෙන, ඒ දෙශයෙහි මනුෂ්‍යයෝ; කාකං

කාකයා; මංසෙනව, මාංශයෙන්ද, ජලෙනව, ජලයෙන්ද; අපූජපුබ්බං, පිදූ නොවත් මොහුදා නොහඳුනන කල මේම විශේෂ සත්වයෙකැයි මාංශ ආදිවූ ගොචරාදි සම්භ්‍රම කළහයි සේසි.

659 යදුව සරසම්පන්නා මොදරා බාවෙරුමාගමා
අථ ලාභෝ ච සක්කාරෝ වායසස්ස අහාසථ

යදුව, යම්කලෙක්හි; සරසම්පන්නා, මියුරුවූ හඬ ඇති; මොදරා, මයුරයා; බාවෙරුං, බාවෙරුනම් දෙශයට; ආගමා, ගියාද; අථ, ඌ ගිය අනන්තරයෙන්; ලාභෝව, ලාභයද; සක්කාරෝ, සත්කාරයද; වායසස්ස, කවුඩුවාට; අහාසථ, පිරිහිණි— මොහොදරු දුටුදැසිව කාකයාහට උපස්ථාන නොකොට හැරපිහයි සේසි.

660 යාව නුප්පජ්ජතී බුද්ධා ධම්මරාජා පභඞ්කරෝ
තාව අඤ්ඤේ අපූජපුබ්බං පුත්තු සමණබ්‍රාහ්මණේ

ධම්මරාජ, සඞ්ඝම්ම චක්‍රවර්ත්තීවූ; පභඞ්කරෝ, ලෝකය බබුළුවන්නාවූ; බුද්ධා, සර්ව්ඣඥයන් සර්ව්ඣාකාරයෙන් පරාපදෙශ රහිතව දන්නාවූ බුදුහු; යාව, යම්තාක්කල්හි; න උප්පජ්ජති, නොඋපන්නාහුද; තාව, ඒතාක්කල්; අඤ්ඤේ, අන්‍යතීර්ථික; පුත්තු බොහෝවූ; සමණබ්‍රාහ්මණේ, ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණයන්; අපූජපුබ්බං, ලොකවාසීහු පිදූහ.

661 යදුව සරසම්පන්නා බුද්ධා ධම්මමදෙසයි
අථලාභෝ ච සක්කාරෝ තිත්ථියානං අහාසථාති

සරසම්පන්නා, බ්‍රහ්මස්වරයෙන් යුක්තවූ; බුද්ධා, සර්ව්ඥයෝ; යදා, යම්කලෙක්හි; ධම්මං, චතුස්සත්‍ය සඞ්ඛ්‍යාත ධර්ම්මය; අදෙසයි, දෙසූද; අථ, එකල්හි; ලාභෝච, චීවරාදි ලාභයද; සක්කාරෝ, සත්කාරයද, තිත්ථියානං, තීර්ථකයන්ට; අහාසථ, පිරිහිණි-පක්ෂීන් නැත්තාවූ බාවෙරුනම් දෙශවාසීහු ව්‍යාපාරයන් ගෙනඒය කාකයා දැක පෙබොහෝ වසතු දිගෙන ආදර කෙරෙමින් සිව මියුරු හඬ ඇති මයූරයා දැක මෙනම් කිමෙක්දැයි කාකයා හැර මියුර රාජයා පිදූද එපරිද්දෙන් බුඬ ශූන්‍ය කාලයෙහි අස්ථාන්තරාගී යෙහි ප්‍රවෘත්ත ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණයින්ට උපස්ථාන කොට බුදුකෙනකුන් උපන්කල්හි උන්ගේ අෂ්ටාඞ්ග සමුපෙත බ්‍රහ්මස්වරයෙහිදීති උපදවා තීර්ථකයන්ට කිසිවක් නොදෙනාට හැර සර්ව්ඥ පූජාවෙහි ප්‍රයුක්ත වන්නාහුය යනු භාවයි.

662 අදූසි දූතානි පුරෙ විසයහ
දදතො ච තෙ ඛයධම්මො අභාසි
ඉතො පරමෙ න දදෙය්‍ය දූතං
නිරබ්බුදං තෙ සඤ්ඤමනතාය භොගා.

විසයහ, විසය්හ නම් තැනැත්තව; පුරෙ, මිවපළමු; දූතානි, දුන්; අදූසි, දුනි; දදතොව, දෙන්නාවුද; තෙ, තාගේ; ඛය ධම්මං, වස්තුහු විනාශසවභාවය; අභාසි, විය; ඉතො පරං, මෙයින් මතු; දූතං, දූතයා; වෙ, ඉදින්; නදදෙය්‍ය, භොගදන්භන්වීනම් සංයමන්තස්ස, දූතයෙන් වැලක්කාවූ; තෙ, තට; භොගා, සම්පත්තිහු; නිරබ්බුදා, පෙරපරිද්දෙන් සිවිනාහුයි.

663 අතරියමරියෙන සහස්සතෙත්තා
සුදුග්ගහතොපි අකිච්චමාහු
මා වො ධනනාසං අහුවා ජනින්දු
යමොහගහතු විජහෙමු සබ්බං.

සහස්සතෙත්තා, සහස්‍රාක්ෂිය; ජනින්දු, ජනශ්‍රෙෂ්ඨය; සුදුග්ගහතොපි, අතිශයවත්වූ දිළිඳුකමට පැමිණියාදවූ; අරියෙන, පරිශුද්ධාචාරයෙන් යුක්ත ආර්‍යයා විසින්; අතරියං, හීනවූ පාපක්‍රියාවන්; අකිච්චං, අකතීව්‍යයයි; ආහු, බුඩාදිහු කීහ; යං, යම්කිසි "යස්ස" යම්න්හුගේ; භොගහතු, වස්තුව භතුකාරණය; සබ්බං, ශ්‍රද්ධා, විජහෙමු, හරණෙම්ද; තං ධනං, ඒ ශ්‍රද්ධාව ලබන වස්තුව; මාඅනුවා, නහමස්භේවිය; "වො" යනු නිපාතයි.

664 යෙන එකො රථො යාති යාති තෙනාපරා රථො
පොරාණං නිහිතං වටටං වඩ්ඪනේ‍යඤ්ඤව වාසව.

වාසව, වාසව නම්වූ ශක්‍රය; යෙන, යම් මාර්ගයකින්; එකො රථො, එක්රථයෙක්; යාති, යේද; තෙන, ඒ මඟින්ම; අපරා, රථො, අනික් රථයෙක්; යාති, යන්නේය එපරිද්දෙන් දැන් විසූ තැනැසි දන් නොදි නබාපිරුම් නම් ඒ ක්‍රමයෙන් තිබීම යන්නේයයි සේයි; පොරාණං, පෙරමා විසින්; නිහිතං, තබනලද; වටටං, යම් දැන වෘත්තයක් ඇද්ද ඒ දැන වෘත්තය; වඩ්ඪනං එව, මා නොමළකල්හිදවසින් දවසට වෘද්ධියට පැමිණේවා මම දිමුත් නොනවතිමි ශක්‍රයහට තමාගේ දැනයෙහි ප්‍රගල්භය ප්‍රකාශකළාහ.

665 යදි හෙසසතී දසසාම අසතෙන කිං දදුමසෙ
එවං භූතාපි දසසාම මා දුනං පමදමහසෙති.

යදි, ඉදින්; හෙසසති, වසතුව විදුමානවිනම්, දසසාම්, දන් දෙම්හ; අසතෙන, වයතු නැති කල්හි; කිං දදුමසෙ, කුමක් දෙමෝද; එවං භූතාපි, මෙසේ තෘණ හරණාපාමයන් ජීවත් වන පරිද්දෙන් අනාථවූ මම; දුනං, දුනයම; මා පමදමහසෙ, නහමක් පමාවමු සෙසේ අනාථවුවද දුනසෙන් වුකලි පමා නොවිඳිසි සේයි.

340 විසයහ ජානකයයි.

සතරවන කොකිල වගීයයි.

666 නරානමාරාමකරාසු නාරිසු
අනෙකචිත්තාසු අනිග්ගහාසු
සඛත්තනාපිති කරාපි වෙසියා
නවිස්සසෙ තිපසමා හි නාරියා.

නරානං, නරයන්ගේ; ආරාමකරාසු, අසිරතිකරවූ; අනෙක චිත්තාසු, නොයෙක් විධයිත් ඇතිවූ; අනිග්ගහාසු, නිග්‍රහ කොට හික්මවන්නට නොපිළිවන්වූ; නාරිසු, සත්‍රීන්සෙරෙහි; නවිස්සසෙ, විශ්වාස නොකරන්නේය; වෙ, ඉදින්; සඛා, සිහලු නාරි යෝ, සත්‍රීහු; අත්තනා, තමන් විසින්; අපිතිකරා, අප්‍රීතිකරවූ වාහු; සියාපි, වුනද්‍රූදු; තිපසමාහි, උත්තමාධමයන්ට සාධාරණ වශයෙන් තොට හා සමයෝය.

667 යං වෙ දිසවා කණ්හරිකින්නරානං
සඛිපිසයාත රමනාධි අසාරෙ
තං තාදිසං මවවං චජිතා හරියා
අඤ්ඤං දිසවා පුරිසං පිඨසපපිං.

කණ්හරී, කණ්හරිනම් රජුගේ හා; කින්නරානං කින්නරා නම් බිසෝ යන මේදෙදෙනාට; වෙ, එකාන්තයෙන්; යං, යම් රාග කාරණයෙක්විද ඒ; දිසවා, දැක; සඛිපිසො, සියලු සත්‍රීහු; අසාරෙ, සවකීය වල්ලභයන්ගේ ගෙහි; නරමනති, නොඇලෙන්නා හසි දහයුත්නාහ එසේමැයි; හරියා, ඒ කණ්හරී නම් රජුගේ භාර්‍යා තොමෝ; පිඨසපපිං, පිඨසපපිවූ; අඤ්ඤං මවවං, අනික්

පුරුෂයෙකු; දීඝා, දූක; නාදිසං, එබඳුවූ; නං පුරිසං, ඒ රජු; වජීතා, හැර;—එවැනි මනුෂ්‍යස්ත්‍රියක සමඟ මිත්‍රසංස්තව කළා.

668 බකස්ස ච පාචාරිකස්ස රඤ්ඤෝ
අච්චන්තකාමානුගතස්ස භරියා
අචාවරී බඬවසානුගස්ස
කං වාපි ඉත්ථී නාතිවරෙ තදඤ්ඤං.

අච්චන්ත, අත්‍යන්තයෙන්; කාමානුගතස්ස, කාමයට අනුගතවූ; බකස්ස, බක නම් රජ්ජුරුවන්ගේ ද, පාචාරිකස්ස රඤ්ඤෝ, පාචාරික නම් රජ්ජුරුවන්ගේද; භරියා, අඹුබිසාව; බඬවසානුගස්ස, තමාගේ වසඟයෙහි පවත්න හු සමඟ හෙවත් කීකරුවම මෙනෙවර කරන්නාහු සමඟ; අචාවරි, අනාචාරයෙහි ප්‍රවෘත්තවුව; ඉත්ථී, ස්ත්‍රී නම්; තදඤ්ඤං, හේ තමාගේ පුරුෂයා කෙරෙන් අන්‍යවූ; කංචි අපි, කවරනම් පුරුෂයෙකු; න අතීවරෙ, ඉක්ම නොපවතීද.

669 පිඬගියානී සඛලෝකිස්සරස්ස
රඤ්ඤෝ, පියා බ්‍රහ්මදත්තස්ස භරියා
අචාවරී බඬවසානුගස්ස
තං වාපි සා නාජ්ඣගා කාමකාමිනීති.

සඛලෝකිස්සරස්ස, සියලු ලොකයට ඉසුරුවූ; බ්‍රහ්මදත්තස්ස, බ්‍රහ්මදත්ත නම්; රඤ්ඤෝ, රජහුගේ; පිඬගියානි, පිඬගියානී නම්; කාමකාමිනී, කාමප්‍රාර්ථනා කරන්නාවූ; පියා භරියා, ප්‍රියවූ අඹු; බඬවසානුගස්ස, අනුකූලව පවත්නාවූ හෙවත් කීකරුව මෙහෙ කරන්නාහු හා සමඟ; අචාවරි, අතිචාර කළා; සා, හෝ තොමෝ; තං වාපි, එකරාද ඒ අගබිසෝ තනතුරදැයි දෙකටම; න අජ්ඣගා, නොපැමිණියා හෙවත් දෙකින්ම පිරිහුණයි සේයි.

341 කණ්ඩරි ජාතකයයි.

670 අසක්ඛිං වත අත්තානං උඩ්ඩුම්බරඵලං
කදූකාහං පුත්ත තුයහං වසං ගච්ඡාමි වාරිජ.

වාරිජ, වාරිජය; වාරිජයෙහි ජාතවූයෙන් වාරිජයයි කියා කිඹුලාට ආමන්ත්‍රණය කරයි; උදකා, ජලයෙන්; අත්තානං, තමා; ඵලං, ගොඩට; උඩ්ඩුම්බරඵලං, එකානන්තයෙන් සමවීමි; ඉදානි, දැන්; අහං, මම; පුත්ත, නැවත, තුයහං, තාගේ වසං, වසඟබවට; න ගච්ඡාමි, නොයෙමි.

671 අලමේතෙහි අමෙඛහි පඛුහි පතමසහි ච,
යානි පාරං සමුද්දස්ස වරං මයහං උදුම්බරෝ.

සමුද්දස්ස, සමුද්‍රසඞ්ඛ්‍යාතවූ ගංගාවෙහි; පාරං, එතර; යානි අනුභව කටයුතුවූ යම් ඵලජාතිශෙක් ඇද්ද එසේවූ ඵලජාති යෙන්; අලං, පමණි; තොකමැත්තෙත්යයි සේසි; එතෙහි අමෙඛහි, මේ ආම්‍ර ඵලයන්ටද වඩා; පඛුහි, පඛු ඵලයන්ටද වඩා; පනමසෙහි ච, පනස ඵලයන්ටද වඩා; මයහං, මාහෙ; උදුම්බරෝ, දිඹුල්ඵල; වරං, උත්තමය.

672 යෝ ච උප්පතිතං අප්පං නඛිපමනුබුජ්ඣති
අමිත්තවසමන්වෙති පඨෝ ච අනුතප්පති.

යොච, යමෙක් වනාහි; උප්පතිතං, උපන්නාවූ; අප්පං, අසීය; ඛිපමෙව, වහාම; න අනුබුජ්ඣති, නොදනීද හේ පුරුෂයා; අමිත්තවසමන්වෙති, අමිත්‍ර වශයට පැමිණෙන්නේය; පඨෝ ච, පසුව; අනුතප්පති, තැවේ.

673 යෝ ච උප්පතිං තං අප්පං ඛිපමෙව නිබ්බාධති
මුච්චතෙ සත්තුසම්බාධා න ච පඨෝනුතප්පති තී.

යොච, යමෙක් වනාහි; උප්පතිතං, උපන්නාවූ; අප්පං, අසීය; ඛිප්පං එව, වහාම; නිබ්බාධති, අවබාධ කෙරේද හේ පුරුෂයා, සත්තුසම්බාධා, සත්‍රුසඞ්ඛ්‍යාත සම්බාධස්ථානයෙන් මහවත් සතුරා කෙරෙන්; මුච්චතෙ, මිදන්නේය; පඨෝ, පසුව; න ච අනුතප්පති, නොතැවේ.

342 වානර ජාතකයයි.

674 අවසිමහ නවාගාරෙ නිච්චං සක්කතපූජිතා
තමෙවදානිවකරී හඤ්ඤ රාජ වජමඛං.

රාජ, රජ; තව, තාගේ; අනාගරෙ, ගෙහි; නිච්චං, සතත යෙන්; සක්කත, සත්කාර කරන ලදැ; පූජිතා, පූජිතවූවමු; අවසිමහ, විසුමිහ; ඉදානි, දැන්; තමෙව, තෝම; අකරී, කෙළෙහි, හඤ්ඤ, එබැවින්; අහං, මම; වජාමි, යෙම්—යම් හෙයකින් තෙපි මා දුන කම්ම යවා මා දරුවන් රක්ෂා නොකළාද එසේහෙයින් මා ගත පරිදි කළා තෙපියයි කිවු.

675 යෝ වේ කත්ත පතිකතෙ කිබ්බිස පතිකිබ්බිසෙ
එවං තං සමමති වෙරං වස කුනන්ති මානවා.

යෝ, යමෙක්; වෙ, එකානතෘෂන්; කිබ්බිසෙ, කිල්විෂය; කතෙ, අහුන් තමහට කළ කල්හි; පති කිබ්බිසෙ, නැවත කිල් විෂයම, පතිකතෙ, තමා විසින් මෙරමාහට කරනලද කල්හි මා විසින් කරනලදුයි යම් කෙලක්හි දනීද; එවං, මෙසේකල්හි; තං වෙරං, ඒ වෛරය; සම්මති, සංසිඳෙන්නේය; කුනතානි, කොස් ලිකිණිය;වස, නොඉගැස් මෙහිමවස; මාගමා, නහමක්යා.

676 න කතස්ස ච කතතා ච මෙත්ති සණ්ඨාෂතෙ පුන
හදයං නානුජානාති ගවජඝණ්ඩුව රථෙසහ.

රථෙ සහ, රෘජුතාමය; කතස්සව, මෙරමා විසින් පෙළන ලද පුද්ගලයාගේද; කතතාව, යමෙක් මෙරමාහට පිඩාකතෘද ඔහුගේද යන දෙදෙනාගේ; මෙත්ති, මිත්‍රභාවය; පුන, නැවත; නසණ්ඨාෂතෙ, සැමෙන්නේ නොවෙයි; හදයං, මාගේ හෘදය; නානුජානාති, මේ වාසය අනුදන්නේ නොවෙයි එස්සහයින්; ගවජං එව, යම්මිය-"කතතාව" කී තැන "යෙ ච කතතා තස්ස ච" යි කියා විහකති විපරිණාමයෙන් අර ගනිත්.

677 කතස්ස චෙව කතතා ච මෙත්ති සණ්ඨාෂතෙ පුන
ධීරානං නො ච බාලානං වස කුනතානි මාගමා.

කතස්සචෙව, මෙරමා විසින් උපකාර කරන ලද පුද්ගල යාගේද; කතතාව, යමෙක් කෙරෙහි ඔහුගේ; මෙත්ති, මිත්‍රභාවය; පුන, නැවත; සණ්ඨාෂතෙ, සැමෙන්නේ වෙයි; ධීරානං, ඒ මිත්‍ර සණ්ඨානය ධීරයන්ගේය; නො ච බාලානං, බාලයන්ගේ නොවෙයි—ධීරයන්ගේ මිත්‍රභාවය භින්නද වුව නැවත සැමෙන් නේය අඥානයන්ගේ මේ මිත්‍රභාවය එකවරෙක බිඳුණිවිනම් භින්න භටයක් මෙන් නැවත සණ්ඨාන නොවෙයි ඝනුභාවයි; කුනතානි, කුනතුනිඤ; වස, මෙහි වාසයකර; මාගමා, නහමක්යා.

343 කුනතානි ජාතකයයි.

---

678 යෝ නීලිඤං මණ්ඩයති සණ්ඩාෂෙන විහඤ්ඤති
තස්ස සා වචමෙතතු යා තෙ අමෙඛ අවාහරී.

ඝා, යම්ක්; තෙ, තාගේ; අමෙඛ, ආමුඝන්; අවාහරි, කෘරූ කැරගද්ද; සා, කෝතාම; යෝ; යම් පුරුෂයක්; නීලිඤං, බෙරුකාලගෙන; මණ්ඩයති, ඉසුප්‍රමිතයන් නිල් කිරීමෙන් ශොභාවිද; සණ්ඨාෂෙන, හඬුවෙන්; විහඤ්ඤති, වෙහෙසේද ශෙවත් නිල්වූ ඝකශානාධරයයි තුබූ නරපත තෝරා ඉදිරිපි

මෙන් දුඃඛ මවදාඃව අනුභව කෙරේද; තසඃ, එසේවූ මාලුනැවි යාඃගේ; වසං, වසඃඛවිව; අඃතු, පැමිණේවා—තොපගේ අඹ ගතුඃමෝ නම් මාලු ගැවියකුවම අඹුවමෝවයි සපත කළහයි සේයි.

679 වීසං වා පණ්ණු වීසං වා ඌනතිංසං ව ජාහියා
තාදිසා පතිමා ලඛා යා තෙ අඃඛ අවාහරි.

යා, යම් සත්‍රීඃක්; තෙ, තාඃගේ; අඃඛ, අඹ; අවාහරි, සොරාපැහැරගඃද්ද; සා, මහෝ තොඃමෝ; ජාහියා, ජාතියෙහි පටන්; වීසංවා, විසි හවුරුද්දකව පැමිණ වේවයි; පණ්ණු වීසං වා, පස් විසි හවුරුද්දකව පැමිණ වේවයි; ඌන තිංසං වා, එනු තිස කව වේවයි; තාදිසා, එබඳු වයසින් යුකතවී, හෙවත් සොරා ගත් තී පුරුෂයන් ප්‍රියවූ පසළොස් සොළොස් හැවිරිදි වයස පුරුෂයන් නොලදින් පුරුෂ ප්‍රීණනය නොකරන වීයින් පස් විසි වයස; පතිං, වලලහඃයකු; අලඛා, ලැඛිවා.

680 දීඝං ගවේතු අඛානං එකිකා අභිසාරිකා
සඃඛකතෙ පති මාදදස යා තෙ අඃඛ අවාහරි.

යා, යම්ක්; තෙ, තාඃගේ, අඃඛ, අඹ; අවාහරි, සොරාගත් ද ඒ අඹ සොරාඃත්ති; අභිසාරිකා, අනඛිඃයා වීසින් පිඬිතව එක්වන් වලලහඃ සමීපයව යා මෙන් අභිසාරීව යන ලද්දී; එකිකා, අවීතියව, දීඝං, දිඝීවූ; අඛානං, ගාවුතවිඃාවුත මාඝීඃ; ගවේතු, සේවයි ගොඃසින්ද; සඃඛකතෙ, අඃවල් තැනට එසි කියා කරනලද නිඃඛයසථානඃයෙහි, පතිං, සවාමිහු; මාඅදදස, නඃඛක් දකීවා—අපි තොපගේ අඹ සොරා ගතුඃමෝ නම් එක් ගවු දෙගවු පමණ දුරහුන් සමණන් අසවල් සථානයේදී දැකුම් හයි ප්‍රමඃයෙන් ගොඃසින් නොදැක්කඃහඃමෝවයි සපථ කළාඃ.

681 අලංකතා සුවසනා මාලිනි චඤඋසඃද
එකිකා සයඃඛ සෙතු යා තෙ අඃඛ අවාහරිති.

යා, යම්ක්; තෙ, තාඃගේ; අඃඛ, අම්‍රයන්; අවාහරි, පැහැ රගද්ද හෝ; සුවසනා, මනා වසතුහඃනී; මාලිනී, මල් දම් පලඳනී; චඤඋසඃද, චඤන කල්කගැල්වූ; අලංකතා, අලං කෘතවී; එකිකා, පුරුෂඃයකු නොලදින් හුදකලාව; සයඃඛ, ශය්‍යාඃඛතාඃලකි; සෙතු, හෝනී වේවා=යම්ක්හු තොපගේ අඹ සොරාඃගද්ද හෝද වසනයේ සමීඃහරණයෙන් සැරහිණී පුරුෂ යකු නොලදින් ආශාඛඛඃයන් යුක්තව අලඛාඃයෙන් පිඬිත වෙවයි දිවුලා.

344 අඹඛොර ජාතකයයි.

682 වතං සදගති දහති පාවකා කණ්හවත්තනී
කථං කරොසි පවලක එවං දක්ඛපරක්කමෙ.

පවලක, පවලකය; සද, සම්කලක්ඛි; වතං, වතඤ; පාවකා, පාවකය යන නම් ලද; කණ්හවත්තනී, කෘෂ්ණවර්තිනිනම් ලද; අග්ගි, ඛිනි; දහසී, දවාද එසේවූ කල්හි; එවංදක්ඛපරක්කමෙ, මෙසේ මදවූ විර්‍ය ඇත්තෙහි; කථංකරොසි, කුමක් හෝ කෙරෙහිද?

683 ඔනුනී රුක්ඛවත්තීදූනි පථව්‍යා විවරාමි ව
තානි ඒව නාභිසම්භාව හොති තො කාලපරියාසයා.

රුක්ඛවත්තීදූනි, වෘක්ෂවර්ත්තියෝද; පථව්‍යා, පොළොවෙහි; විවරාමි, විවරයෝද; ඔනුනි, බොහෝවූ; ඒව, ඉදින්; තානි, ඔවුන් කරා; නාභිසම්භාමි, නොපැමිණියෙමි නම් ගස් සිදුර කම හෝ පොළොව බිඳරයකට වැද නොගියෙමි නම් අට; කාල පරියාසයා, කාලක්‍රියා හෙවත් මරණ; හොති, වන්නේය- එසේවූ තැනකට වැද නොගියෙමි නම් මිය යෙහෙයි කී.

684 යො දක්ඛකාලෙ තරති තරණීයෙ ව දක්ඛති
සුක්ඛපරියණං ව අක්ඛාවම අපං භජති අත්තනො.

යො, යමෙක්; දක්ඛකාලෙ, කටයුතු සෙමින් කරන්නම් සුදුසු සමයෙහි; තරති, සිඟුව කෙරේද; තරණීයෙ, සිඟුවයන් නව කාලයෙහි, දක්ඛති, දක්ඛවිද එසේවුනැනැත්තේ; අක්ඛාවම්හි, ඇක්ම; සුක්ඛපරියණං ඉව, වියලි තල්පතක් මෙන්; අත්තනො, තමාටවත; අපං, අභිවෘද්‍ධිය; භජති. බිඳී—නසාපියන්නේ යයි අදහයි.

685 යො දක්ඛකාලෙ දක්ඛති තරණීයවතාරති
සසීව රත්තිං විභජං තස්සපෙතා පරිපූරතීති.

යො, යමෙක්; දක්ඛකාලෙ, සෙමින් සෙමින් කටයුතු කරන්ට සුදුසු කාලයෙහි; දක්ඛති, සෙමින් සෙමින් කටයුතු කෙරේද; තරණීයෙ, තුරිතතුරිතව කටයුතු කළයුතා කාලයෙහි; තරති, අලස නොව වහා කටයුතු කොට නිමවාගන්නා කාලයෙහි තුරිත වේද එසේවූ සුරුෂයා; රත්තිං, රාත්‍රියෙහි; විභජං, සුකුල රාත්‍රිය කෘෂ්ණරාත්‍රියයි මෙසේ විභාග කරන්නාවූ; සසීව, සඳහු මෙන් හෙවත් දවසවිභාගකරමින් ප්‍රතිදිනයෙහි පටන්දවසින්දව ඔබ කලාවෙන් කලාවට වැඩී පසළොස්වක් දවස් පාඩිහාරියක් කලා

වෙන් සම්පුණීවූ වඤ්ඣා මෙන්; තස්ස, ඔහුගේ; අපෙතා, අහී ඣාවිඣ, පරිපූරති, සම්පූණී වේ.

345 ගජකුම්භ ජාතකයයි.

686 මනුසසින්දං ජනින්ථාත සබඛකාමසමිඞිනං
කථන්නු භගවා කෙසි කපපස්ස රමති අසසමම.

සබඛකාම, සඊකාමගෙන්; සමිඞිතං, සමෘඞවූ; මනුසසින්දං, නරශ්‍රෙෂ්ඨවූ අපගේ රජ්ජුරුවන්; ජනින්ථාත, හැර; කෙසී, කෙ සවනම් ලද; භගවා, භාග්‍යවත් අපගේ තපස්වී; කපපස්ස, කපප නම් ලද තාපස්වීන්ගේ; අසසමම, ආශ්‍රමයෙහි; කථන්නු, කෙසේ නම්, රමති, ඇළේද.

687 සාදූනි රමණීයානි සන්ති රුක්ඛා මනොරමා
සුභාසිතානි කපපස්ස නාරද රමයන්ති මං.

නාරද, නාරදඣ; කපපස්ස, කපපනම් තපස්වියාගේ; සාදූනි, මධුරවූ; රමණීයානි, සිත්කලුවූ; සුභාසිතානි, සුභාසිතයෝද; මනොරමා, මනහරවූ; රුක්ඛා, වෘක්ෂයෝද; සන්ති, විදුමානඣහ., මොහු, මං, මා; රමඣන්ති, මේ වල්ගි ඇලවත්.

688 සාලිනං ඔදනං භුඤ්ජ සුචිං මංසූපසෙචනං
කථං සාමාකනීවාරං අඤ්ඤාණං ඣාදයන්ති තං.

සුචිං, පරිශුඛවූ; මංසූපසෙචනං, මාංසඣංපයුක්තවූ හෙවත් මාංසරසානුගතවූ; සාලිනං, සාලින් සම්බන්ධවූ; ඔදනං, බත; භුඤ්ජ, අනුභව කෙළේඣ; අඤ්ඤාණං, ලුණුනැති; සාමාක, ඛොඩ ඣම්බු; නීවාරං, හුරුහැල් දෙවැදෑන; කථං, කෙසේ නම්; තං, තා; ඣාදඣති, ඣාදනඣ කෙරේද, "ඣාදඣන්ති" කීතැන නිඟාගීතඣ ගාථා බන්ධනඣ පිණිස දැක්වූ; ක්‍රියාව "ඣාදයති" යනුයි.

689 අසාදුං ඣදි වා සාදුං අපපං වා යදි වා බහුං
විසසාපපා ඣත්ථ භුඤ්ජඣ්‍ය විසසාසපරමා රසාති.

විසසාපපා, නිඟශංකාව විසවාඣ බවට පැමිණිඣේ; ඣත්ථ, ඣම් මෙහෙයකින්, අසාදුං, අමධුරවූද, යදිවා, නොමෙහෙත්, සාදුං, මධුර වූද; අපපංවා, මදවූද; යදිවා, නොමෙහෙත්; බහුං, බොඣහෝවූද මොජනඣ; භුඤ්ජඣ්‍ය, අනුභව කළ; ඒ මොජනඣ මධුරයි. කුමක්හෙයින්දඣත්? රසා, ලොව සියලු රසඣයෝ; විසසාඣ පරමා, විශ්වාඣඣම් උතුම් කොට ඇත්තාහුයි; විශ්වාඣඣට වඩා ලොව

අධික රසයෙක් නැත. එසේහෙයින් අවිශ්වාසයෙන් දුන් වතු මධුරද විශ්වාසයෙන් දුන් ඇඹිල් අඹුවකුදු නොඅගින්නේ වේ; ගොජන විඤ්ඤාණ වරම්හි ප්‍රකාශ කළෝ.

346 කෙඤව ජාතකයයි.

691 සබ්බාගසං කූටමිතිපමාණං
පගාගයහ සෝ නිසීති අනන්තලිකෙඛ
රක්ඛාය මේ තුවං විහිංසතානුසාසි
උදාහු මේ වෙතයසෙ වධාය.

අතිපමාණං, ඉතා මහත්වූ; සබ්බාගසං, සියලු අඟයාමයවූ; කූටං, කුළු; පගාගයහ, නඟාගෙන; සෝ, ගේ තෝ; අනන්තලිකෙඛ; අනන්තරීක්ෂයෙහි; නිසීති, සිටින්නේය: තුවං, තෝ; මේ, මාගේ, රක්ඛාය, රක්ෂාව පිණිස; අජ්ජ, දැන්; විහිංසතා, නියුක්තවූයෙහි, අසිත්‍ර, වීද; උදාහු, නොහොත්; මේ, මාගේ; වධාය, වධ පිණිස; වෙතයසෙ, සිනසිද—යක්ෂයා ගකුළක් ගගන ආකාශයෙහි සිටියාවු දැක යක්ෂයා ගකුළුගගන මව උපද්‍රව නිවාරණය කොට රක්ෂා වට සිටියෙහිද? මා මරමිසි සිතා සිටියෙහිද? බොධිසත්වයෝ විචාළෝ.

691 දූතො අහං රාජිධ රක්ඛසානං
වධාය තුයහං පහිතොහමස්මි
ඉමෙසු ච තං රක්ඛති දෙවරාජ
තෙනුත්තමඞ්ගං කහි පාලයාමි.

රාජ, රජ; අහං, මම; ඉධ, මෙහිදී; තුයහං, තාගේ; වධාය, වධ පිණිස; පහිතො, මෙහෙයන ලද්දෙම්, අස්මි, වීම්; තං, තා; දෙවරාජ, දෙවතාවන්ධ රජවූ; ඉමෙසු ච, ඉසුආදි; රක්ඛති, ඵල ද්‍රව්‍ය වලඤ්ඤ පිණිස රක්ෂාවෙයි; තෙන, එසේ හෙයින්; උත්තම ඞ්ගං, තාගේ මුදුකු; කහිපාලයාමි, කොපලම්.

692. සචෙ ච මං රක්ඛති දෙවරාජ
දෙවානමිස්සු මඝවා සුජම්පති
කාමං පිසාචා විනදන්තු සබ්බෙ
නසන්තසෙ රක්ඛසියා පජාය.

සෙවිව, ඉදින් එහාගි; දෙවතානං, දෙවතාවන්ව; ඉක්ඛු, එළැඹියයි යෙකි සිටියාවූ; මඝවා, මඝවය යන නම් ඇති; සුජම්පති, සුජා නම් අසුර කන්‍යාවට ස්වාමිවූ; දෙව රාජ, දිව්‍ය රාජයා; මං, මා; රක්ඛති, රක්ෂා කෙරේවා; සබ්බ, සියලු; පිසාචා, පිශාචයෝ; කාමං, එකාන්තයෙන්; විනදන්තු, හඬත්වා; රක්ඛසියා පජාය, රාක්ෂසී සඞ්ඛ්‍යාත ප්‍රජාව කරණ කොටගෙන; තස්සන්තෙස, සන්ත්‍රාසය කෙරේවා.

693 කාමං කන්දන්තු කුම්භණ්ඩා සබ්බ පංසුපිසාචකා
නාලං පිසාචා යුද්ධාය මමත්ති සා විභාසිකාති.

සබ්බ, සියලු; කුම්භණ්ඩා, කුම්භාණ්ඩයෝද, පංසුපිසාචකා, පාංශුපිශාචකයෝද; කාමං, කැමැත්තෙපරිද්දෙන්; කන්දන්තු, හඬත්වා; යුද්ධාය, මානාසම්භාසාය; පිසාචා, පාංශුපිශාචකයෝ; නාලං, සමත් නොවෙත්ම; සාවිභාසිකා, ඒ විභාසිකාවෝ මම; මමති, මමත— මේ යක්ෂයෝ රැස්ව සිටි මහත්වූ හෙයක් දක්වද්දම මේ මහත, ඒ හඬදක්වන බවමුත් මම වුකලි නොබෙම් කිව්, මෙහි කුම්භාණ්ඩයෝ නම් කුම්භ මහත්වූ රහස්‍යාඞ්ග හා උදරඇති යක්ෂයෝ පාංශු පිශාචයෝ නම් කසළගොඩ ආදිවූ හීනස්ථාන ආශ්‍රය කොට වසන හීන ජාතියකි.

347 අයකූට ජාතකය යි.

694 අරඤ්ඤ ගාම මාගම්ම කිං සීලං කිං වතං අහං
පුරිසං තාත සෙවෙය්‍යං තං මෙ අක්ඛාහි පුච්ඡිතා.

තාත, පියාණනි; අහං, මම; අරඤ්ඤ, අරණ්‍යයෙන්; ගාමං, ගම්බිම; ආගම්ම, පැමිණ; කිංසීලං, කෙබඳු සිල් ඇති; කිං වතං, කෙබඳු වත ඇති; පුරිසං, පුරුෂයා; සෙවෙය්‍යං, සේවනය කරම්දැයි; පුච්ඡිතා, විචාරන ලද්දෙහි; තං, ඒ; මෙ, මට; අක්ඛාහි, කියව.

695 යො තං විසාඛෙ තාත විසාඛ ධම්මය්‍ය තෙ
සුස්සූසී ච තිතික්ඛී ච තම්හ පෙය්‍යාභිභාසිතා ගච්ඡා.

තාත, පුත්‍රය; යො, යම්කිසි; තං, තා; විසාඛෙ, විශාඛා කරන්නේද භවත් තමා කෙරෙහි නිශ්ශබ්දකාදැ; ඉති, නාමැ; විසාඛ, විශාඛයද; ධම්මය්‍ය, කැමැත්තේද; සුස්සූසී ච, යම්කිසි තාගේ විශාඛ වචනය අසනු කැමතිද; තිතික්ඛී ච, යම්කිසි තා විසින් කළ අපරාධය ක්ෂමා කෙරේද; ඉතො, මෙයින්; ගච්ඡා, යියෙහි; තං, ඔහු; තම්හ පෙය්‍යාභි, එළඹි යෙවැකර.

696 යස්ස කායේන වාචාය මනසා නත්ථි දුක්කටං
උරසීව පතිට්ඨාය තං භායජ්ජි ඉතිනාගතා.

යස්ස, යම්කිසිහුගේ; කායේන, කයින්ද; වාචාය, වචනයෙන්ද; මනසා, මනසින්ද; දුක්කටං, දුෂ්කෘතයෙක්; නත්ථි, නැද්ද; තං, ඒ පුද්ගලයා; ඉතා, මෙසින්; ගතා, ගියහු; උරසීව, ළඟ වැඩ පිත් යම්කිසිද එපරිද්දෙන් නෝද; පතිට්ඨාය, ළඟ පිහිටීමෙහිත; භායජ්ජි, අසවාකර.

697 හලිද්දීරාගං කපිචිත්තං පුරිසං රාගවිරාගිනං
නාදිසං තාත මා අසව් නිම්මනුස්සම්පි වේ සියාති.

තාත, පුත්‍රය; හලිද්දීරාගං, හලිද්දීරාගයක්සේ අස්ථිරවූ චිත්තප්‍රවෘත්ති ඇති; කපිචිත්තං, වානරයන් හට මෙන් වවලවූසිත් ඇති; රාගවිරාගිනං, ක්ෂණයකින් රකින විරකින්නවූ සභාව ඇති; නාදිසං, එබඳුවූ; පුරිසං, පුරුෂයා: වේ, ඉදින්; නිම්මනුස්සම්පි සියා, සියලු ජම්බුද්වීපයෙහි මනුෂ්‍ය ශූන්‍යවිනමුදු; මා අසව්, නොමක් අසවාකර—දඹදිව සිස්වහියද මේකී ගුණ ඇති පුරුෂයා හා එක්නොවසි අස්සි.

148 අරඤ්ඤ ජාතකය.

---

698 නේව ඉත්ථිසු සාමඤ්ඤං නපි හත්ථිකඤ්ඤ සාරථි
අථස්ස ඔක්ඛිණහදයා පජා යාව සුවිහිතිතං.

සාරථි, රථාචාර්‍යය; ඉත්ථිසු, ස්ත්‍රීන් දෙසදනාගේ විශ්වයෙහි; සාමඤ්ඤං, සදෘශභාවයෙක්; නේව, නොම ඇති; හත්ථිකඤ්ඤ, ඇතා විශ්වයෙහි මුත් දෙසදනාගේ සැබෑවක්; නපි, නැත; අථ, එතකුදුවිතම්; අස්සඔක්ඛිණහදයස්ස, මේ මිත්‍ර සඤ්ඤානඛිදපිත්ත ශූන්‍යකාරයාගේ; යාව, යම්තාක්; සුවිහිතිතං, මනාකොටකරන ලද චිත්තාව; පජා, බල - රථාචාර්‍යය මේ සිංහයා අන්‍ය සත්ත්වයන් කෙරෙහි, මේ වෘෂභයා අන්‍ය සත්ත්වයන් කෙරෙහි සිංහයාට ඇතාවර චේතය වෘෂභයාට ඇතාවර චේතය මේ සම්ප්‍රකාරයෙන් නොලහ කාරණයක් නැත්තාදවූ දෙන්නා මිත්‍රසඤ්ඤානය බිඳපියම් සිතූ මෘගාධිපතීන්ගේ චිත්තාව බලයි කිව්.

699 අසිතිඅනුබ්‍යාව මංසං කී පෙසුණිකං පරිවත්තයි
යත්තූභයහච සීහාව භක්ඛාතනති මිගාධිපා.

සපු, ප්‍රිය ශූන්‍යව පවත්නා යම් තැනක්හි; එසඟව, වෘෂ භයාද; සිනව, සිංහනාද; මිහාඩමා, ශෘගාලමෙන්; සකඛයනෑති, භක්ෂණය කෙරෙද්ද; වංසංකි, මාංශය වයාහි; සිඛකඛා, සිඛණ වූ; අසි ඉව, ඛඩ්ගයක්මෙන්; පෙසුඤ්ඤං, ප්‍රිය ශූන්‍ය වචනය; පරිවත්තති, මිත්‍රභාවය බිඳිමින් පවති.

700 ඉමං සො සයනං සෙති යසිමං පස්සති සාරථි
සයා වාචං සඤ්ඡහදස්ස පිසුනස්ස නිබොධති.

සාරථි, රථාචාර්‍ය්‍ය; යං ඉමං, යම් මේ දෙදනාගේ මෘත ශරීරයක්; පස්සති, දක්නී; එපරිද්දෙන්; සඤ්ඡහදස්ස, මිත්‍ර සඤ්ඡය බිඳිනාවූ; පිසුනස්ස, ප්‍රිය ශූන්‍ය කරන්නාහුගේ; වාචං, ප්‍රිය ශූන්‍ය කරන වචනය; සො, සේ; නිබොධති, දනිද; සො, මේ; ඉමං සයනං, මෙබඳුවූ මේ මෘත ශරීරය; සෙති, හෝනේයි.

701 තෙ ජනා සුඛමෙධන්ති නරා සඟ්ගතයාරිව
සෙ චාවං සඤ්ඡහදස්ස නාව බොධන්ති සාරථි.

සාරථි, රථාචාර්‍ය්‍ය, සඤ්ඡහදස්ස, මිත්‍ර සඤ්ඡය බිඳිනාහුගේ; චාවං, තෙප්ල; සෙ, යම්කෙනෙක්; නාවබොධන්ති, සත්‍ය සේ කැයි නොගනිද්ද; තෙ ජනා, ඒ ජනයෝ; සඟ්ගතා, සවගීත වූ; නරා ඉව, මනුෂ්‍යයන්මෙන්; සුඛං, කායික මානසික වූ සුඛය; එධන්ති, වඩත්.

349 සඤ්ඡෙදක ජාතකයයි.

---

702 හන්ති හත්ථෙහි පාදෙහි මුඛව පරිසුම්භති
සබ්බ රාජ පියතරහාති කතෙනත්ත අභිපස්සසි.

රාජ, රජ; පාදෙහි, පාදයන්ද; හන්ති, පහරන්ය; මුඛව, මුහුණද; පරිසුම්භති, පහරන්ය; සබ්බ, එකානන්තයෙන්; සෙ, ඔහුතෙම; පියතරහොති, එතකුදුවුව ප්‍රිය වන්නේය; තෙන, ඒකාරණය හෙතුකොට ගෙන ප්‍රියවන්කාවූ; කං, කවරකුයයි; අභිපස්සසි, දකීද.

703 අත්තකාමති යථාකාමං ආගමං චස්ස න ඉච්ඡති
සබ්බෙ රාජ පියතා හොති කතෙනත්ත අභිපස්සසි.

රාජ, රජ්ජුරුවෙනි; යථාකාමං, කැමැති පරිද්දෙන්; අත්තකාමති, ආත්මාශාකරයි; අස්ස, ඔහුට; ආගමං, ආක්‍රොශ ඝාතේ ඊමද; න ඉච්ඡති, නොකැමතිය; සබ්බ, එකානන්තයෙන්; සො,

මහෙසනම්; පියොහොති, ප්‍රියවන්නේය; තෙන, ඒ කාරණයෙන් ඒ ප්‍රියවන්නාවූ; කං, කවරෙකුයයි; අභිපස්සසි, දකීද.

704 අබ්භක්ඛාති අභූතෙන අලීකෙන මච්චාරසෙ
සවෙ රාජ පියො හොති කණෙනෙන මිසිපස්සසි.

රාජ, රජ්ජුරුවෙනි; අභූතෙන, නැති දෙයින්; අබ්භක්ඛාති, අබ්භාඛ්‍යාන කෙරෙයි; අලීකෙන, බොරුවෙන්; අතිසාරසෙ, සිතිකරවන්නේයි; වෙ, එකාන්තයෙන්; ඉසා, හෙතෙම්; පියොහොති, එතකුදුවුවත් ප්‍රියවන්නේය; තෙන, යම් කාරණා හෙතුකොට නෙත ප්‍රියවන්නාවූ; කං, කවරකුයයි; අභිපස්සසි, දකීද.

705 හරං අන්නං ච පානං ච වත්ථසෙනාසකානි ච
අක්ඛුදපුහරාගතා
තෙ සෙව රාජ පියා හොන්ති,
කණෙනෙන මිසිපස්සසිති,

රාජ, දෙවයෙනි; අන්නං ච, ආහාරයද; පානංච, පානයද; හරං, ගෙනයන්නේද; වත්ථ, වස්ත්‍රයද; සෙනසනානිච, ශයනා සනයද්; අක්ඛුදපු, එකාන්තයෙන්; හරාගතා, ගෙන ගන්නාවූ; තෙ, ඔහුදපවා; සෙව, එසාන්තයෙන්; පියා හොන්ති, ප්‍රියවෙති; තෙන, ඒකාරණයෙන් ප්‍රියවන්නාහු; කං, කවරකුයයි; අභිපස්සසි, දක්ෂිද—"තෙනමයි පස්සසි" යන සඒසබාන යෙහිම මකාර ආගමයි.

මෙවනා පඤ්ඤ ජාතකයයි.

පස්වත සුළු කුණාල වනයි.

චතුක්ක නිපාත සන්නයයි.

---

706 ජීනෙ රථස්ස මණිකුණ්ඩලෙ ච
පුත්තෙත ච දුරෙව තථෙ ච ජීනෙ
සබ්බෙසු භොගෙසු අසෙසිතෙසු
කයමා න සන්ථපයි සොකකාලෙ.

රථ, රථය; අස්ස, අශ්වයෝය; මණිකුණ්ඩලෙව, මිණිකොඩොලය යන මෙයින්; ජීනෙ, පරිහානියම ගියේයි; තථෙව, එසේම; පුත්තෙතව, පුත්‍රයන්ද; දුරෙව, අඹුවන්ද කෙරෙන්;

ජීනෝ, පිරිනුණුවේ; සාඛස්ස, සිසුලු; මහාසත්ත්වස්ස, මහාගත්තේ; අසඝිතෙස්ස, නිස්සෝසනකාමව ඉගත ගිය කල්හි; සොකකාලෝ මෙබඳුවූ ශෝකකරන්ම සුදුසු කාලයෙහි; කයමා, කවරකාරණයකින්; සඝනතපපසි, ශෝකවෙහිද.

707 පුඛව මවවං විජහන්ති භොගා
මවෙවං ච ඉත පුඛතරං ජහාති
අසස්සකා භොගිනා කාමකාමී
කයමා න සොචාමහං සොකකාලෙ.

කාමකාමී, කාමකාමිය; භොගා; සම්පත්තිහු; මවවං, සත්‍යයා, පුඛව, පළමුවකාවම්; විජහන්ති, හරන්නාහ; මවවාව, සත්‍යයෙද; ඉත, ඒ සම්පත්තීන්; පුඛතරං, පළමුවකාවම්; ජහති; හරනේය; භොගිනා, භොගවද්ද; අසස්සතා; අශාශවතයහ; කයමා, එහෙයහයින්; අහං, මම; සොකකාලෙ, ශෝක කරන්ව සුදුසු කාලයෙහි; නසොචාමි; ශෝකනොකරමි.

708 උදෙති ආපූරති වෙති වණ්ඩු
අපෙං නපපඤාන පභාති සූරියා
විදිතා මයා සන්තුකලෝකධම්මා
තසමා න සොචාමහං සොකකාලෙ.

සන්තුක, සන්තුකය, වණ්ඩු, චන්ද්‍රයා; උදෙති, උදාකෙරෙයි; ආපූරති, ක්‍රමයෙන් පුණණීතාවවදෙයයි; වෙති, ක්ෂයවදෙයයි; සූරියා, සූර්‍යයා; නපපඤාන, ලොකාලෝකකාර ප්‍රභාව දුරුකරන්නේ ලෝකුගරය බබුළුවා; අපෙං, අස්තාගව; පභාති, යන්නේද එපරිද්දෙන්; භොගෙසුද උපදනාහ විනාශව යන්නාහයි මෙසේ; මයා; මාවිසින්; ලෝකධම්මා, ලාභාලාභාදිවූ අෂ්ටවිධ ලෝක ධර්මයෝ; විදිතා, දන්නාලදහ; තසමා, එහෙයහයින්, අහං, මම; සොකකාලෙ; ශෝක කරන්නට සුදුසු කාලයෙහි; නසොචාමි, ශෝක නොකරමි.

709 අලසසා ගිහී කාමභොගී න සාධු
අසඤඤතා පබබජිතා න සාධු
රාජා න සාධු අනිසමම කාරී
සයා පඨවිතො සකාධසතා තං න සාධු.

මෙහි අර්ථය 632 වෙනි ගාථාවන්හි කියන් දත් යුතුයි.

710 නිසම්මු බන්ධිසෝ කසිරං නාතිසම්ම දිසම්පති
නිසම්ම කාරිනෝ රාජ යසෝ කිත්ති ච වඩ්ඪතී ති
මෙහිද අවිය 634 වෙනි ගාථා සන්නහයන් දතයුතුයි

351 මණිකුණ්ඩල ජාතකයයි.

711 කින්නු සන්තරමාණෝව ලාසිකා හරිතං තිණං
බාද බාදති ලපසි ගතසත්තං ජරග්ගවං.

හරිතං, නිල්වූ; තිණං, තෘණ; සන්තරමාණෝ එව, තුරිත වූයහයිම; ලාසිකා, දැගෙනැර; ගතසත්තං, පහවූජීවිතෙෂුයඇති; ජරග්ගවං, ගොන්මාල්ලාට; බාදබාදඉති, කාකා යි කියා මෙසේ; ලපසි, කියයි; කින්නු? කිමේක්ද?

712 නහි අන්නෙන පානෙන මතා ගොමණා සමුට්ඨහෙ
සචං ච තුච්ඡං විලපසි යථා තං දුම්මතී තථා.

අන්නෙන, ආහාරයෙන්ද; පානෙන, පානයෙන්ද; මතා ගොමණා, මළ ගොනා; නහිසමුට්ඨහ, නැඟිසිටින්නේ නොවෙයි; දුම්මතී, අඥනයා; යථා, යම්සේද; තථා, එපරිද්දෙන්; සචං ච, නෝද; තුච්ඡං, ව්‍යර්ථයෙහි; විලපසි, හඬයි— මෙහි "තං" යනු නිපාත මාත්‍රයි.

713 තථෙව තිට්ඨති සීසං හපා පාදුව වාලධි
සොතා තථෙව තිට්ඨන්ති මයඤ්ඤ ගොමණා සමුට්ඨහ.

සීසං; හිසද; හපාපාදුව, හඤ්ඤාපාදයෝද; වාලධි, වාලධියද පෙර යම් පරිද්දෙකින් සිටියේද; තථෙව, එපරිද්දෙන්ම; තිට්ඨති, දැනුදු සිටිනේය; සොතා, කණිණයෝදෙදෙන පෙර යම් පරිද්දෙකින් සිටියාහුද; තථෙව, එසේම; තිට්ඨන්ති, දැනුදු සිටිති එසේහෙයින්; ගොමණා, ගොන්; සමුට්ඨහ, නැඟිසිටිනේය; මයඤ්ඤ, හඬිම්.

714 නෙවඤ්ඤකඤ්ඤ සීසං වා හපාහාදු ච දිස්සරෙ
රුදම්මත්තිකථූපසමීං නනු පාණඤ්ඤව දුම්මසි.

අඤ්ඤකඤ්ඤ, අපගේ මළමුත්තාගේ; සීසංවා, හිසවත්වයි; හපාපාදුවවා, හඤ්ඤාපාදයෝ වෙත්වයි; නෙවදිස්සරෙ, නොම දක්නා ලබන්නාහ එතකුදුවතම්; මත්තිකථූපසමීං, මැටිමයවූ ථූප යෙහි; රුදං, හඬන්නාවූ; සචං එව, නෝම; දුම්මතිනනු, අඥයෙහි නොවෙයිද—මම් නා පෙර තුබූ පරිද්දෙන් තුබූ හඤ්ඤා පාදදින් දැක තණ කා යනාදින් සඤ්ඤම් නෝ වූ කලි එපමණකුත්

නොදුක මිනී ඇව මාත්‍රයක් නිධානශකාම තබාලා හඬයි එසේ හෙයින් මම වඩා ශතගුණෙන් සහස්‍ර ගුණෙන් තෝම අඳුන යෙහි නොවෙති දැයි ධම්මඤ්ඤරූපය ප්‍රකාශ කොළෝ.

715 ආදිත්තං වත මං සන්තං ඝතසිත්තංව පාවකං
වාරිනා විය ඔසිඤ්චං සබ්බං නිබ්බාපයේ දරං.

ඝතසිත්තං, ඝෘතයෙන් උපසිඤ්චූ; පාවකං ගිනි, විහනියක් මෙන්; ආදිත්තං සන්තං, ශොකාග්නීන් ආදිප්තවූ; මං, මා; වත, එකාන්තයෙන්; වාරිනා, ජලයෙන්; ඔසිංචිංවිය, පරිසෙක කරන්නක්හු පරිද්දෙන්; සබ්බං, සියලු; දරං, පීඩාව; නිබ්බාපයේ, නිවීපණය කෙරේවි.

716 අබ්බහී වත මේ සල්ලං යමාහි හදයනිස්සිතං
යෝ මේ සොකපරේතස්ස පිතුසොකං අපානුදි.

සොකපරේතස්ස, ශොකයෙන් මඩනාලද; මේ, මාගේ; පිතු සොකං, පිතෘශෝකය; යං, යමෙක්; අපානුදි, දුරුකෙළේද හේ ශෝකය දුරීකරණය කළ පුරුෂයා; මේ, මාගේ; හදයනිස්සිතං, හෘදය නිසා පවත්නා; යං සල්ලං, යම්බිඳු ශෝක නැමැති සල්ල යෙක්; ආහි, විද ඒ සොකු සල්ලය; අබ්බහීවත, එකාන්තයෙන් උදුරාපි.

717 සොහං අබ්බුළ්හ සල්ලාසම් විතසොකෝ අනාවිලෝ
න සොචාමී න රෝදාමී තව සුභාෂිත මාණව.

මාණව, ලදරුව; සොහං, හේ මම; අබ්බුළ්හසල්ලා, උපුව පියාලද ශෝක සල්ල ඇත්තෙම්; අසම්, වීම්; එසේහෙයින්; විතසොකෝ, විගත ශෝක ඇති; අනාවිලා, අකලුෂ සිත් ඇති, තව, තාගේ; සුභාෂිත, කාරණයෙන් සුඛත භෙපුල් අසා; නසොචාමි, ශෝක නොකෙරෙමි; නරෝදාමි, නොහඬම්.

718 එවං කරොන්ති සප්පඤ්ඤා යෙ හොන්ති අනුකම්පකා
විනිවත්තන්ති සොකම්හා සුජාතා පිතරං යථා ති.

පිතරං, පියා; සුජාතා යථා, සුජාතයාමෙන්; සප්පඤ්ඤා, සප්‍රාඥවූ; යෙ, යම්කෙනෙක්; අනුකම්පකා හොන්ති, අනුකම්පක යෝ වෙද්ද; තෙ, ඔහු; එවංකරොන්ති, මෙසේ කෙරත්; සොකම්හා; ශෝකයෙන්; විනිවත්තන්ති, වලකීත්.

719 නත්ථිදං නිච්චං හත්තබ්බං බ්‍රහ්මදත්තභ
ඛෙමං සුඛිකඛං සුඛනාව කාශය
අපච්චශය මා අහු සම්පමූළෙහා
භින්නපලවෝ සාගරසෙව මරජ්ඛි.

බ්‍රහ්මදත්තභ, බ්‍රහ්මදත්තයග; ඛෙමං වා; කෙමයයි කියාද; සුඛිකඛංවා, සුඛිකභාවයයි කියාද මෙසේ; කාශය, ශරීරයෙහි; සුඛතා, යම් සම සුඛ භාවයෙක් ඇද්ද; ඉදං, මේ සියල්ල; නිච්චං, නිත්‍ය ශෙන්; නහත්තබ්බං, නොමිශ යුත්තේය; සාගරස්ස; සාගරභා ගේ; මරජ්ඛි, මඩ්‍යයෙහි, භින්නප්ලවෝ, භින්නවූ නැවුකා ඇත් තේ; සම්පමූළෙහා එව, සම්මූඪ වන්නේද එපරිද්දෙන්; අපච්ච ශය, ධනක්ෂයෙහිද; ආහු, සම්මූඪ වන්නේයයි කිව්.

720 යානි කරොති පුරිසා තානි අත්තනි පස්සති
කල්‍යාණකාරී කල්‍යාණං පාපකාරී ච පාපකං
යාදිසං වපතෙ බීජං තාදිසං හරතෙ ඵලං.

පුරිසා, පුරුෂ; යානි, සුභවූ යම් ක්‍රියාවක්; කරොති, කරන්නේද; තානි, ඒ ක්‍රියාවන්; අත්තනි, තමා තෙහෙරහි; පස්ස ති, දක්නේය; කල්‍යාණ කාරි, කල්‍යාණකාරී පුරුෂයා; කල්‍යා ණං, කල්‍යාණයක්ම දක්නේය; පාපකාරී, පාපකාරී පුරුෂයා; පාපකං, ලාමකයක් දක්නේය; එසේ මැයි; යාදිසං, යම්බඳුවූ; බීජං, බීජවර්ග; වපතෙ, වපුළද; තාදිසං, එබඳුවූ; ඵලං, ඵලයක්; හරතෙ, ගෙනෙන්නේය.

721 ඉදං තදුවරියවචෙ පාරාසරියා යදබ්‍රවී
මාසු තවං අකරා පාපං යතතං පච්ඡා කතං තපෙ.

යං, යම්බඳුවූ; පාපං, පාපයෙක්; කතං, කරනලදද; තං, ඒ පාපය; පච්ඡා, පසුව; තපෙ, තවන්නේය එසේහයින්; තවං තෝ; මා අකරා, පාපයක් නොමක් කර යි; තාදි, එකල්හි; පාරාස රියා, පාරාසරිය නම් බමුණු; යදබ්‍රවී, යම් අවවාද වචනයක් කීද; ඉදං, මේ; ආචරියවචෙ, ආචාරීන්ගේ වචනයි—එකල්හි උන් දුන් අවවාද වචනය නොසලකයි පල ලදිමියි සේයි.

722 අයමෙව මෙ පිඛසිය ඛොතසාබෙ
යඤ්ඤං කාතඤ්ඤං බහුයියානං සහස්සං
අලඞ්කතෙ වඤ්ඤනාරලිතෙන
තමෙව දුක්ඛං පච්චාගතං මම.

පිඩගිය, පිඩගිය නම් බමුණ; ගඤ්ඤං, ගම් රැකක් මුල; ඛත්ති ඤානං, ක්ෂත්‍රියයන් සම්බන්ධවූ; සහස්සං; සහස්‍රයක්; කෙසේවූද? අලංකතෙන, අලඞ්කෘතවූ; චන්දනසාරලිත්තෙන, සඳුන් කල්කගැල් වූවවුන්; ඤාතයිං, විනාශකරවිම්ද; ඛොනසාඛා, පතළාවූ අතු පතර ඇති, සෝ අයං එව, මේ මේ න්‍යග්‍රොධ වෘක්ෂ කිසිත් රක්ෂාකරන්නට පොහොසත් නොවිය; තමේව දුක්ඛං, මා විසින් ඇස් උපුට දෙනලද යම් දුකක් ඇද්ද එම දුඃඛය; මං, මා කරා; පච්චාගතං, නැවත එනලද.

723 සාමා ච ඛෝ චන්දනලිත්තගත්තී
ලඤ්ච සොභජනකස්ස උග්ගතා
අදිස්වා කාලං කරිස්සාමි උඛරිං
තං මේ ඉදං දුක්ඛතරං භවිස්සතීති.

චන්දන, සඳුන් කල්ක; ලිත්ත, ගල්වන ලද; ගත්තී, ගාත්‍ර ඇත්තාවූ; සාමාවෙඛා, සාමාඛ්‍යාවූ මාගේ බිසෝ; සොභජන කස්ස, මුරුඛා රුක්හුගේ; උග්ගතාලඤ්ච, උද්ගතවූ යෂ්ටියක් මෙන් මහත් ඔසුමාරුතයෙන් කම්පිතවූ මුරුඛාලීයක්මෙන් ලීලාපපතවී බබළයි එසේවූ; උඛරිං. උඛරී බිසව; අදිස්වා, නොදැකම්; කාලං කරිස්සාමි, කාල ක්‍රියා කෙරම්; තං, මේ ඇ විසින් නොදැක මියයාම්; මම, මව; ඉතෝ, මේ මරණ දුකට වඩා; දුක්ඛතරං, අතිශය දුක්වූගේ; භවිස්සති; වන්නේයි- මා මියයාමට වඩා සාමාඛ්‍යිය නොදකිනා බව අතිශයවත්වූ දුඃඛයි හැඬී.

353 ඛොනසාඛ ජාතකයයි.

---

724 ඵරගොව තවං ජිණ්ණං කිසං ගච්ඡති සන්තතං
එවං සරීරෙ නිබ්බාගෙ පෙතෙ කාලකතෙ සති.

ජිණ්ණං, ජීර්ණවූ; තවං, තවයයි කියන ලද සැවපම; ඵර ගොව, සපිපාමෙන්; සන්තතං, සවකීයවූ ශරීරය; කිසාන, නිර පෙක්‍ෂා කොට හැර; ගච්ඡති, යේද; එවං, එපරිද්දෙන්; සරීරෙ, ශරීරයෙහි; නිබ්බාගෙ, ජීවිතෙන්‍ද්‍රිය නැති කෙසින් නිබ්බාග කල්හි; පෙතෙ, නැවත කියකල්හි; කාලකතෙසති, මරණකාලය කොට සිටි කල්හි—හැඬීමෙහි කුමන නම් ප්‍රයෝජනයෙක් දැයි යන අර්ථ්‍රයයි.

725 ඛයහමාෂතා න ජානාති සුතීනං පරිදෙවිතං
තස්මා එතං න සොචාමි ගතෝ සෝ තස්ස යා ගති.

ඛයහමාෂතා, සුලෂයන් වෙඩතා ෂෝට දවන ලඛන්නේ; සුතීනං, නැයන්ෂේ; පරිදෙවිතං, හැඬීම; නජානාති, නොදනී; තස්මා, එෂේෂහයින්; එතං, මෝහම්; නසොචාමි, නොසොස්ම්; තස්ස, ඔහුෂේ; යාගති, යම් ගතියක් ඇද්ද; ඒ ගතිවූ පරිද්දෙන්; සෝ, මහසතම; ගතෝ, ගියේ.

726 අනවකාෂතා තතෝ ආග නානුසුසූෂතා ඉතෝ ගතා
යථා ගතා තථා ගතා තත්ර කා පරිදෙවනා.

අනවකාෂතා, මා විසින් නොකැදවා; තතෝ, ඒ පරලොවින්ම ව; ආග, ආය; ඉතෝ, මෙයින්ද; න අනුසුසූෂතා, මා විසින් අනුඥුවක් නොකරන ලදුව; ගතා, ගියේ; එෂේමැයි; යථා ආගතා, යම්සේ එනකල නොකැදවා ආද; තථා ගතා, එසේම මා විසින් අනුඥුවක් නැතිව පරලොව ගියේය; තත්ර, එහිලා; පරිදෙවනා, හැඬීම් නම්; කා, කවරක්ද;

727 ඛයහමාෂතා න ජානාති සුතීනං පරිදෙවිතං
තස්මා එතං න සොචාමි ගතෝ සෝ තස්ස යා ගති.

මෙහි අවි යම් කී නයින් දතයුතු.

728 සචෙ රොදෙ කිසා අසසං * තස්සා මේ කිං ඵලං සියා
සුතිමත්තසුඛජ්ඣානං භිංසයා තෝ අරති සියා.

සචෙ, ඉදින්; රොදෙ, හැඬීමතම්; කිසා, කෘශවූයෙම්; අසසං, වන්නෙම්; තස්සාමේ, එෂේ හඬන්නාවූ මව; කිං ඵලං, කවර කම් ප්‍රයොජනයෙක්; සියා, වන්නේද; තෝ, අපෂේ; සුති, නැණෂේය; මත්ත, මාත්‍රයෂේය; සුඛජ්ඣානං, සුඛඃඛ්‍යානයෂේය යන මේවුන්ෂේ; අරති, අනභිරති; භිංසයා, වඛාලා; සියා, වන්නේයි.

729 ඛයහමාෂතා න ජානාති සුතීනං පරිදෙවිතං
තස්මා එතං න සොචාමි ගතෝ සෝ තස්ස යා ගති.

මේසිද අවි යම් කී නයින් දතයුතු.

730 යථාපි දරඛෝ චන්දං ගවජ්ජනමනුරොදති
එවං සම්පදමේවෙතං ෂෝ පෙතමනුසොචති.

---

* කිසී අසසං-සම්භර.

ඝථාපි, ඨමිඝස්; දූරඝෝ, කාරණාකාරණං ඝඨාදන්නාවූ බාලයා මවවථානඨිගය ඝඝාත්ඝත්; භවිඝතනං වඳං, පුණ්ණ දිඝනකී ආඝාඝයෙකී යන්නාවූ පුණ්ණ වහුයා දූඝ; අනුඝරොදති, අම්ම මව වහුයා දෙවයි හඬාද; ඝයා, යඝමක්; ඉපතං, ඉපුතඝාව; අනුඝසොචති, ඝොඝ ඝකඝේද; එතං, මේ දෙඝ; එවං සම්පදං, මෙබඳුවූ නිඝපත්ති ඇත්ඝත්ති-ඨම්ඝස් හැබූ බාලයාව සඳ නොලැඛිද එපරිද්දෙත් හැබූඝස්ද මළහු ඵපදවා ඝත ඝනාඝෙන්ණේඝයයි ඝේති.

731 ඩය්‍යාමඝනා—ඝප—නඝස්ස යා ගති

ඝමඛිද අඛි ගව කී ඛියාඛි.

732 ඝථාපි බ්‍රඝහ්ම උදකුඝමහා ඛිඝන්නා අපපටිඝඝ්ඛිඝයා
එවං සම්පදඨමිඝවෙතං ඝයා ඉපතමනුඝසාචතීති.

බ්‍රඝහ්ම, බ්‍රහ්මඝ; ඝථාපි, ඨමිඝකලක්ඛි; ඛිඝන්නා ඛඝන්නවූ; උදකුඝමහා, උදකඝවඝ; අපපටිඝඝ්ඛිඝයා, නැවත ඨඛ්ඛානඝඝාම ඝත නොහැකිද; එවං, එපරිද්දෙන්, ඝයා, යඝමක්; ඉපතං, පරලොව ඛියවූව; අනුඝසොචති, නැවත ඝොඝ ඝකඝේද; එතං, මේ දෙඝ; එවං සම්පදං, මෙබඳුවූ නිඝපත්ති ඇත්ඝත්ති.

354 උරඝ ජාතකඝඛි.

733 අඝඤ්ඤ ඝසාචනති රොදන්ති අඝඤ්ඤ, අඝඤ්ඤවූඛෝ ජඝනා පඝත්තඛුඛවඝණ්ණාඛි කඝම්ම ඝත න ඝසාචඛි.

ඝත, ඝත නම් රජ; අඝඤ්ඤ, තා ඝකඝරන් අවඝඝෂ ජන ඝෝ; ඝසාචන්ති, ඝොඝ ඝකඝරති; රොදන්ති, හඬති, අඝඤ්ඤ ජඝනා, අඝඤ ජනඝෝ; අඝඤ්ඤවූඛෝ; ඝඤ්ඤවූ සඛිත මුහුණු ඇත් නාඝ; පඝත්ත මුඛ වඝණ්ණාඛි, සවිණ්ණාදඝඝක්ඝේ ප්‍රසන්නවූ මුඛ වණ්ණ ඇත්ඝතඛි; කඝම්ම, කවර කාරණඝඛින් මෙඝස්වූ ඝොඝ ඝකවියුතු කාලඝඛි; න ඝසාචඛි, ඝොඝ ඝනාඝකරෙඛිද.

734 නාඛඛතීතඛරා ඝසෝඝකා නාඝගතපුඛාවඝඝ
තඝම්ම වංඝ න ඝසාචාමි නත්ථි ඝසාඝක දුතියඝතා.

වංඝ, වංඝඝ; ඝසාඝකා, ඝොඝකඝ; අඛඛතීතං, අතික්‍රාන්ත වූ අවිඝ; නාවඛරා, එළවන්ඝන් ඝනාවෙඛි; අනාඝත, තම්

කරා නොපැමිණියාවූ අවීන; නසුඛාවහා,සුව ඵලවන්නේ නොවෙයි; නත්ථා, එසේහෙයින්; න සොචාමි, නොසොස්මි; එසේ මැයි; සොකෙ, ශොකයෙහි; දුතියපදා, සහාය බවෙක්; නත්ථි, නැති.

735 සෙවං පණ්ඩුකිසසා හොති හත්තතං වසා න රුච්චති
අමිත්තා සුමිනා හොන්ති සලලවිඛසා රූපසතා.

සෙවං, ශොකකරන්නේ; පණ්ඩුකිසසා හොති, රුධිර මිනා ශයෙන් පාණ්ඩුවණිණ හා භිංශ කිණවීමෙන් කෘශවීමද යන මෙද ඇතිවන්නේය; අසා, ඔහුට; හත්තතංව, ආහාරයද; නරුචතති, නුරුස්නේය හෙවත් ශොකයෙන් අභිහතව වහන හෙයින් බත් කන්නට ඉච්ඡාව නොලපදනේයි; සලලවිඛසා, ශොක නැමැති සලලයෙන් වධනය කරන ලද; රූපසතා, එම ශොක යෙන් පෙළෙන ලද්දහු, අමිත්තා, සතුරෝ; සුමිනාහොන්ති සතුටුවෙත්.

736 ගාමෙ වා යදිවා රඤඤ නිගමෙ වා යදිවා එල
න මත්තතං ආගමිසසති එවංදිඨපදෙ අහං.

ගාමෙවා, ග්‍රාමයෙහි වේවයි; යදිවා, නොහොත්; අරඤඤවා, අරණ්‍යයෙහි වේවයි; නිගමෙවා, කිම්නසථානයෙහි වේවයි; යදිවා, නොහොත්; එලවා, උත්තනප්‍රදේශයෙහිවේවයි යන යම් කිසි සථානයෙක්හි සිටියාවූ; මං, මාහට; තං, ඒක්ෂිණාදිවූ ව්‍යසනය; න ආගමිසසති, නොඑන්නේය; එවං, එපරිද්දෙන්; අහං, මම; දිඨපදෙ, දක්නාලද ධ්‍යාන පද ලෝ නොහොත් අෂ්ටලෝක ධර්ම පද ඇත්තෙමි—යම් හෙයකින් ශොක පරිදෙවාදීන් නොතැවෙන පරිද්දෙන් ධ්‍යාන ධර්මයන් ඉදද විමැයි සේයි.

737 යසසත්තා නාලමේකා ච සඛඛකාමරසාහරා
සඛඛාපි පඨවී තසස න සුඛං ආවහිසසතීති.

යසසා, යම්කිසුගේ; සඛඛකාමරසාහරා, සියලු සම්පත්ති රසාවහනය කරන්නාවූ; එකා, අවීතීයවූ; අත්තා, ආත්මය; නාලං, ධ්‍යාන සමධ්‍යානවූ රහය එළවන්නට අසමර්ථය හෙයින්; සඛඛාපි පඨවී, සියලු පොළොවද; තසස, ඔහුට; සුඛං, කායික චෛතසික සුඛය; න ආවහිසසති, නොම එළවා.

විර ජාතකයයි.

738 එකෝ අරඤ්ඤේ ගිරිකන්දරාය
පඤ්ඤාය පඤ්ඤාය සිලං පවඩ්ඪි සී
පූතපූතං සන්තරමාතරූපා
කාරණ්ඩිය කොනු තව ඉධත්ථා.

කාරණ්ඩීය, කාරණ්ඩියය; එකෝ, එකාකීවූයෙකි; අරඤ්ඤේ, අරණ්‍යයෙකි; ගිරිකන්දරාය, පර්වතයෙන් බව කඳුරැලියෙකි; පඤ්ඤාය පඤ්ඤාය. නුවණෙන්වණෙන; පූතපූතං, නැවත නැවත; සන්තරමාතරූපා, තුරින සවරූප ඇත්තේ; සිලං, ශල්; පවඩ්ඪි, දම්යි; ඉධ, මෙහිලා; තව, තව; කොනුඅත්ථා, කවර නම් ප්‍රයෝජනයෙක්ද?

739 අහං කිමං සාගරසංචිතම්හං
සමං කරිස්සාමි යථාපි පාණිං
විකිරිය සානූනි ච පබ්බතානි
තයමා සිලං දරියා පකම්පාමි.

අහංහි, මම වනාහි; සාගරසංචිතං, සාගරයා විසින් සංචිතය ලද; තං ඉමං, නේ මේ මහ පොළොව; යථාපිපාණිං, යම්සේ හස්ත තලයද එපරිද්දෙන්; සානූනිව, පාංශු පර්වතයන්ද; පබ්බතානි, ශිලා පර්වතයන්ද; විකිරිය, සුණුකොට; සමං කරිස්සාමි, සම කෙරෙමි; තයමා, එසේහෙයින්., සිලං, ශල්; දරියා, කඳුරැලියෙකි; පකම්පාමි, ප්‍රකම්පකෙරෙමි.

740 නහිමං මඤ්ඤං අරහති පාණිකප්පං
සමං මනුස්සා කරණාය සම්මෙකා
මඤ්ඤුම් මඤ්ඤුව දරී ජිගිංසං
කාරණ්ඩිය හායසි ජීවලෝකං.

කාරණ්ඩීය, කාරණ්ඩියය; ඉමංමඤ්ඤං, මේ පොළොව, එකා, තුදකලාවූ; මනුස්සා, මනුෂ්‍යයෙක්; පාණිකප්පං, හස්තතලවැනි කොට; සමංකරණාය සමකරන්නේය සමකිරීමට; නඅරහති, නුසුදුසුයි; මඤ්ඤුම්, සිතම්; දරී, කඳුරැලියද්‍වාරම්; ජිගිංසංඑව, ගල්සෙවීම් උපාය සවම් ආදින් පිණිස ව්‍යායාම කරන්නෙහිම; ජීවලෝකං, සම්සත්ව ලෝකය; හායසි, හරන්නේයහි; මඤ්ඤු, හඟිමී.

741 සචේ අයං භූතධරං න සක්‍යපා *
සමං මනුස්සෝ කරණීයමේතෙහි
එවමේව තුවං බ්‍රහේම ඉමේ මනුස්සෙ
නානා දිසිකෙ නානසිස්සසි නෙ.

බ්‍රහෙම, බ්‍රාහ්මණය; සචෙ, ඉදින්; අයං එකෝ මනුස්සෝ, මේ උදකලා මනුෂ්‍යයෙක්; භූතධරං, සත්‍වයන් ධරන්නාවූ මේ සියලු පොළොව; සමං කරණීය, සමකරන්නට; න සක්‍යපා, අසමර්ථ; එව මෙව, එපරිද්දෙන්; තුවං, තෝද; නානාදිසිකෙ, වෙනවෙන දෙසට ඇත්තාවූ, නෙ ඉමෙ මනුස්සෙ, ඒමේ මනුෂ්‍යයන්; න ආනසිස්සසි, මෙසේ මෙසේ සිල් ගනුවයි යනාදීන් අවවාද කරන්නේය— නා විසඳ බවට ගෙන්වා ගත නොහෙන්නේය යි කිවූ.

742 සංඛිත්තරූපෙන භවං මමත්ථං
අකඛාසි කාරණ්ඩිය එවමෙතං
යථා න සක්කා පඨවිසමාසං
කාතුං මනුස්සෙන තථා මනුස්සාති.

කාරණ්ඩිය, කාරණ්ඩියය; මනුස්සෙන, මනුෂ්‍යයකු විසින්; අයං පඨවී, මේ පොළොව; සමං කාතුං, සමකරන්නට; යථා න සක්කා, යම්සේ නොපිළිවන්ද; තථා, එසේම; මනුස්සා, (මේ නොයෙක්) මනුෂ්‍යයෝද; හික්මවන්නට නොපිළිවන්හ යි; භවං, පින්වත්; සංඛිත්තරූපෙන, සංක්ෂෙප රූපයෙන්; මමත්ථං, මට වැඩ පිණිස; අකඛාසි, යම් අවවාද වචනයක් කීද; එතං, මේ; එවං, මෙසේ මැයි.

356 කාරණ්ඩිය ජාතකයයි. †

---

743 වඤ්ඣ තං කුඤ්ජර සඞ්ඝාසනා
ආරඤ්ඤකා යූථපතී යසස්සි ‡
පඤ්ඣාති තං පඤ්ඣලිකං කරොමි
මා මෙ වධි පුත්තකෙ දුබ්බලාසං.

කුඤ්ජර, හස්තිරාජය; තං වඤ්ඣ, තා වදිමි; සඞ්ඝාසනා, සැට හවිරුද්දෙන් බස්නා මද ඇත්තාව; ආරඤ්ඤකා, ආරණ්‍යයෙහි ජාතය;

---

* න සක්කා-මරමිම.
† කාරණ්ඩිය-මරමිම.
‡ සඞ්ඝාසනා අරඤ්ඤකා යූථපති යසස්සි-මරමිම.

සූථපති, හත්ථිඝව සවාමිය, ඝසය්සි, පරිවාර සම්පන්නය; පක්ඛහි, මාගේ පක්ෂවයින්; තං, තට; පඤ්ජලිකං, ප්‍රඤ්ජලිකයක්; කරෙමි, කෙරෙමි; දුබ්බලාය, දුර්වලවූ; මෙ, මාගේ; පුත්තකෙ, දරුවන්; මා වධි, නහමක් නස-තා වදිමි සවාමිය දුර්වල මාගේ පැවවුන් නොමැර සි බොධිසත්වයන්ට ආරාධනා කළා.

744 වන්දාමි නං කුජර එතකාරි
ආරඤ්ඤකා පබ්බතසානුගොචර
පක්ඛාහි නං පඤ්ජලිකං කරොමි
මා මෙ වධි පුත්තකෙ දුබ්බලාය.

කුජර, ගජරාජය; නං වන්දාමි, තා නමස්කාර කෙරෙමි; එතකාරී, අවිතීයව ඇවිදිනව; ආරඤ්ඤක, ආරණ්‍යකය; පබ්බත, ශිලාපර්වත යෙන් හා; සානු, පාංශුපර්වතයෙන්; ගොචර, සවාරණ සමානකොට ඇත්තව; නං, තා; පක්ඛාහි, පක්ෂයෙන්; පඤ්ජලිකං, අඤ්ජලි; කරොමි, කෙරෙමි; දුබ්බලාය, දුර්වලවූ; මෙ, මාගේ; පුත්තකෙ, දරුවන්; මා වධි, නහමක් වධකර-සවාමිය තා වදිමි මාගේ දරුවන් නොමර සි ආරාධනා කළා.

745 වධිස්සාමි තෙ ලට්ඨිකෙ පුත්තකානි
කිං මෙ තුවං කාහසි දුබ්බලාසි
සතං සහස්සානිපි නාදිසිනං
වාමෙන පාදෙන පපොථයෙය්‍යං.

ලට්ඨිකෙ, කිරිල්ල; තෙ, තීගේ; පුත්තකානි, දරුවන්; වධිස්සාමි, මරම්මය-මා යන මග කුමට දරුවන් ලීද මරාමුත් නොනවතිමි කී; දුබ්බලා, දුර්වලවූයෙහි, ආසි, වී; එසේ දුර්වලවූ; තුවං, තෝ; මෙ, මට; කිං කාහසි, කුමක් කෙරෙහිද; නාදිසිනං, නී සේ වූවන් සම්බන්ධව; සතං සහස්සානිපි, සතසහශ්‍රයකුදු; වාමෙන පාදෙන, (මාගේ දක්ෂවූ දකුණු පය තබා) වම් පයින්; පපොථයෙය්‍යං, විශෙෂයෙන් තළා සුණු කෙරෙමි.

746 නහෙව සබ්බත්ථ බලෙන කිච්චං
බලං කි බාලස්ස වධාය හොති
සක්ඛිස්සාමි තෙ නාගරාජා අනත්ථං
යො මෙ වධි පුත්තකෙ දුබ්බලාය.

නාගරාජා, නාගරාජය; සබ්බත්ථ, හැමතන්හිම; බලෙන, ශක්තියෙන්; කිච්චං, කිසි කාර්‍යයෙක්; නහි එව, නැත්මය එසේමැයි;

බාලස්ස, අඤ්ඤතරස්ස; බලං හි, බලස්ස වඤ්ඤා; වධාය හොති, (හිත වම) වධාය විඤ්ඤූ වන්නේය; යෝ, යමෙක්; දුබ්බලාය, (මෙසේ) දුර්වලවූ; මේ, මාගේ; පුත්තකෙ, දරුවන්; අවධි, මැරිද; එසේ දරු වන් මැරූ; තෙ, තට; අනත්ථං, අනර්ථයක්; කරිස්සාමි, කෙරෙමි.

747 කාකං ච පස්ස ලවුකිකං මණ්ඩූකං නිලමක්ඛිකං
එතෙ නාගං අභාතෙස්සුං පස්ස වෙරස්ස වෙගිනං
තස්මා හි වෙරං න කයිරාථ අපි සෙන ච කෙනචීති.

කාකං ච, කවුඩුවාද; ලවුකිකාව, කැවිකිරිල්ලද; මණ්ඩූකං, මණ්ඩූකයාද; නීලමක්ඛිකං, නිලමැස්සාද; පස්ස, බල; එතෙ, මොහු සතරදෙන එක්ව ගෙන; නාගං, ප්‍රබලවූ ගජයා; අභාතෙස්සුං, වධකළාහ; වෙරිනං, වෛරීන්ගේ; වෙරස්ස, වෛරයාගේ(නිඹපතියා); පස්ස, බල-ආදිකී "පස්ස" යන්න කාකාදිවූ සතරදෙනාටය, අන්‍ය යෙහි "පස්ස" යන අනියම්වූ ආමන්ත්‍රණය භික්ෂූන් විෂය කොට වදාරණ දෙශනා හෙයින් මහණෙනි බලවයි කී නියාය, යම් හෙයක්හු අති දුර්වලවූද කැටකිරිල්ලගේ වෛරය පොවා එවැනි ප්‍රබලහස්තීහුගේ විනාශයට හෙතුවූද; තස්මා, එසේ හෙයින්; යෙන කෙනචි අපි, යම් කිසිවක් හාද; වෙරං, වෛරය; න කයිරාථ, නොකරව්-මෙහි කුඹිකළහෙයි මා හෙලාලා යම්ම භිනයකුදු වුව් වෛරකරන පරිද්දෙන් නොපවතුව යි සේසි.

357 ලවුකිකජාතකයයි.

---

748 අහමෙව දුසියා භූනහතා
රඤ්ඤා මහාපනාපස්ස
එතං මුචතු ධම්මපාලං
භගවති මෙ දෙව ජෙතවනෙති.

දෙව, දෙවියෙනී; මහාපනාපස්ස රඤ්ඤා, මහාප්‍රතාප නම් රජ්ජුරුවන්ට හෙවත් නොපව; දූසියා, (දූක කැඟී නොසිටීමෙන්) අපරාධකෙළෙම් නමුත්; භූනහතා, නසනලද වැඩ ඇත්තේ නමුත් අහමෙව, මම්ය එසේ හෙයින්; එතං ධම්මපාලං, (මාගේ නිරපරාධවූ) මේ ධර්මපාල කුමාරයන්; මුචතු, හර්වා—ඉදින් අත්පා කපනු කැමැත්තේවී නම්; මේ, මාගේ; භගවති, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ, ජේතවනෙති, කාප-මෙහි "දූසියා"යි කියා‍දැ පාඨ ඇත, එහිදු මෙම අර්ථයි.

749 අහමේව දුසියා භූනහතා
රඤ්ඤෝ මහා පනාපස්ස
එතං භුවතු ධම්මපාලං
පාදේ මේ දෙව ඡෙදෙති.

එදව්, දෙවයෙනි; මහාපනාපස්ස, මහා ප්‍රතාපතම්වූ; රඤ්ඤෝ, රජ්ජුරුවන්ට; දුසියා, අපරාධකොළෙම් නමුත්; භූනහතා, නසනලද අභිවෘඩි ඇත්තේමුත්, අහමේව, මම්මය එසේ හෙයින්; එතං ධම්ම පාලං, (මාගේ නිරපරාධවූ) මේ ධර්මපාලනම් දරුවා; භුවතු, (වධ යෙත්) හරිවා-ඉදින් දෙවයෙනි පාදවෙජ්දය කරනු කැමැත්තේ නම්; මේ, මාගේ; පාදේ, පාදයන්; ඡෙදෙහි, කපව.

750 අහමේව දුසියා භූනහතා
රඤ්ඤෝ මහා පනාපස්ස
එතං භුවතු ධම්මපාලං
සීසං මේ දෙව ඡෙදෙහි.

ඔන මේ ගාථාවෙහි වෙනස නම් දෙවයෙනි හිස කපනු කැමැත්තානම්, මෙ ,මාගේ; සීසං, හිස; ඡෙදෙහි, කප යි යනුමැයි; සෙස්ස එසාපිහි.

751 නහි භූනිමස්ස රඤ්ඤෝ මිත්තා මවවා ච විජ්ජරෙ
සුභද්දසෙ න වදන්ති රාජානං මා ඝාතයි ඔරසං පුත්තං.

රාජානං, රජ්ජුරුවන්ට; ඔරසං, උරෙහි ජාතවූ; පුත්තං, පුත්‍රයාණන්; මා ඝාතයි, නහමක් මරයි; යෙ, යම් කොතෙක්; න වදන්ති, නොකියද්ද; එසේ නෙසින්; ඉමස්ස රඤ්ඤෝ, මේ ප්‍රතාප රජ්ජුගේ, මිත්තා, දැස මිත්‍රයෝද; අමච්චා ච, (සමීපාත්‍යයෙහි එක්ව වසන සුලුවූ) අමාත්‍යයෝද; සුභද්ද, මෘදු හෘදය ඇති සුභාජ්ජනයෝද; නහි විජ්ජරෙ, නැත්තාහුයි; භූත, භගිම්.

752 නහි භූනිමස්ස රඤ්ඤෝ මිත්තා ඤාති ච විජ්ජරෙ
සුභද්ද, සෙ න වදන්ති රාජානං මා ඝාතයි අත්‍රජං පුත්තං

මේ ගාථාවේ වෙනස් නම්, "ඤාති" ය "අත්‍රජං" ය යනුයි, "අත්‍රජං" යනු "ඔරසං" යනුමැයි, සෙස්ස එසාපිමැහි.

753 වඤ්චනාරඝාකුලිතා බාහා ඡිජ්ජන්ති ධම්මපාලස්ස
දුබ්භාදස්ස පථව්‍යා පාණා මේ දෙව කිරඤ්ඤකස්ස.

පථව්‍යා, මුදු පොළොවට; දයාදස්ස, හිමිවූ; ධම්මපාලස්ස, ධර්ම පාල කුමාරයන්ගේ; වඤ්ඣතරසානුල්ලත්තා, වඤ්ඣනකල්ක ගැල්වූ වාවූ බාහා, හස්සායෝ; ජිව්හන්ති, කපනු ලැබෙති; දෙව, දෙව යෙනි; මෙ, මාගේ; පාණා, ප්‍රාණයෝ; නිරුජ්ඣන්ති, නිරුඬවෙත්– බානුය යි කියන බව මුත් පාදයෝ කපනලදහ හිස කපනලද ඛඬමාලා කම්මද කරන්‍ය ලදුයි අඩන්නීයි එහැන්හිම ජීවිතක්ෂයට පැමිණියා.

868 මුලඛම්මපාල ජාතකයයි.

---

754 මිඤ්ඣාම රෙ හරිපාද මිඤ්ඣාම රෙ මහා මිඟ †
ජිඤ්ඣ වාරත්තනිඤ්ඣං පාසං නාහං එඤ්ඣා වනෙ රමෙ.

අරෙ, භවත් මෘගය; හරිපාද, සවණ්ණපාද ඇත්තව; මිඤ්ඣාම, මියයීකර; අරෙ, භවත් මෘගය; මහාමිඟ, මහාමෘගය; මිඤ්ඣාම, මියයීකර; වාරත්තනිඤ්ඣං, වරමය; පාසං, පාසය, ජිඤ්ඣ, සිදපියා; අහං, මම; එඤ්ඣා,(තාවියොව)හුදකලාවූ; වනෙ, වෙනෙහි; න රමේ, නොඇලේමි

755 මිඤ්ඣාමාම් හ පාරෙමි භූමිං සුම්භාමි වෙගසා
දළ්හා වාරත්තනිඤ්ඣා පාසෝ පාදම්ම පරිකන්තති,

මිඤ්ඣාමාම්, මිකුවිඤ්ඣොරෙමි; න පාරෙමි, පාසය සිදිනට අසකත යෙමි; වෙගසා, අති වෙගයෙන්; භූමිං සුම්භාමි, (භඩාඝාතම් යෙහෙ හැකි පාදයෙන්) බිම පහරිමි; මෙ, මාගේ; පාදං, පාදය; පරිකන්තති, (වම්මාදින් සිඳ) ගාත්පසින් කපයි.

756 අඤ්ඣරස්සු පලාසානි අඝිං නිබ්බහ ලුද්දක
පඨමං මා හනිඤ්ඣාන හන පච්ඡා මහා මිඟං.

ලුද්දක, ව්‍යාද්ධ; පලාසානි, මිස් තබන පිණිස කොල; අඤ්ඣරස්සු, අතුර; අඝිං, අඝිය; නිබ්බහ, මැහට හය; පඨමං, පළමුකොට; මං හනිඤ්ඣාන, මා මරාගෙන; මහාමිඟං, මහාමෘගයා; පච්ඡා, පසුව; හන, මර.

757 න මෙ සුතං වා දිඨං වා සාඝතයිං මානුසිං මිගිං
සබං ච හඤ්ඤු සුඛී හොති එසො චාපි මහාමිඟො.

---

† මිඤ්ඣාම රෙ මහාමිඟ.මිඤ්ඣාම රෙ හරිපාද-සන්ධ පොත්.

මිගිං, මුවදෙනක; මානුසිං, මනුෂ්‍යභාෂා; භාසනතිං, කියන්නිය; මෙ, මා විසින්; න සුතං වා, නොඅසනලද; න දිඨං වා, නොදක්නාලද; භදෙ, සොඳුර, චිං ව, තෝද; සුඛී හොහි, සුවපත්වව; එසො මහාමිගොවාපි,(නීගේ සවාමිවූ)මේ මහාමෘගද සුවපත්වේවා.

758 එවං ලුද්දක නන්දස්සු සහ සබ්බෙහි ඤාතිහි
සථාහමජ්ජ නන්දාමි මුත්තං දිස්වා මහාමිගනති.

ලුද්දක, වැද්ද; මුත්තං, (පාසයෙන්) මුක්තවූ; මහාමිග., මහා මෘගයා; දිස්වා, දැක; අජ්ජ, අද; සථා,සම්යේ; අහං, මම; නන්දාමි, සතුටුවීමිද; එවං, එපරිද්දෙන්; සහ සබ්බෙහි ඤාතිහි, සියලු නැයන් හා සමඟ; නන්දස්සු, (බොහෝකලක්) සතුටුව—මම සම්යේ පාසයෙන් මුක්තයමිණන් දැක සතුටුවීමිද පෙපිදු එපරිද්දෙන් බොහෝ නැයන් හා සමඟ සතුටුවවයි කියා ආශීර්වාද කළා.

759. සුවණ්ණමිගජාතකයයි.

---

759 වාති ගන්ධො තිමිරානං කුසමුදෙව ඔසවා
දූරෙ ඉතො හි‡සුසොණ්ඩි තම්බ කාමා තුදන්ති මං.

තම්බ, තාම්බ්‍ර තම් රජ; තිමිරානං, නිවුලකුසුමයන්ගේ හෙවත් මිදෙල්ලමලෑ; ගන්ධො, සෞරභ, වාති, පවත්නේය; කුසමුදෙ, ව, ක්ෂුද්‍රසාගරයද; ඔසවා, ඔසවත; ඉතො හි, මෙයින් විනාහි; සුසොණ්ඩි, සුසොණ්ඩි තම් බිසෝ; දූරෙ, දූරදෙශයෙහි හියා එසේ හෙයින්; කාමා, කාමයෝ නොහොත්, තම්බකාමා, තාම්බ්‍රයා විසින් අභිලෂිත කාමයෝ; මං, මා; තුදන්ති, විදිති—"තම්බකාමා"යි එක් කොට ගතිති, තම්බ යයි කියා ආමන්ත්‍රණවශයෙන් ගෙන "කාමා තුදන්ති" කියා හෝ අර්ථ ගනිත් සුපණ්ණභවනයෙහි ගරුඩරාජයා වසඤ්ඤාශ්‍රොධ විෂ්ණය සිසාරා යිවි මිදෙල් ගෙන "තිමිරානං ගන්ධො වායති"යි කීහ. එම කෘෂ්ණශ්‍රොධයට සමීපව ගෙන "කුසමුදෙ ව ඔසවා"යි කිහ.

760 කථං සම්බුද්ධමනසි කථං අද්දසකි සෙරුමා ?
කථං තස්සා ච තුයහං ච අස්සු සඞ්ගම සමාගමෙ.

---

‡ සුසඟාඛාණ්ඩි—මරණ.
? අද්දස—මරණ.

සමුද්දං, සාගරය; කථං, කෙසේනම්; අහරි, එතරම්ද; සෙරුමිං සෙරුම් නම් ළිපය; කථං අදූසකි, කෙසේනම් දිරිද; සඤ්ඤ, සඤ්ඤය තස්සා ච, ඇගේද; තුයඤ්ඤං ච, තාගේද; සම්මාගමෝ, සම්මාගමය; කථං අහු, කෙසේනම් වීද.

761 හරාසාවජා පයාතානං වාණිජානං ධනෙසිනං
මකරෙහබ්භිදූ නාවා එලකෙනහමපලවිං.

හරාසාවජා, හරාසාවජා නම් පටුන් ගමින්; පයාතානං, යන්නාවූ; ධනෙසිනං, ධනසොයන්නාවූ; වාණිජානං, වණික් ජනයන්ගේ; නාවා, නෞකාතොමෝ; මකරෙහි, මෝරුන් විසින්; අබ්භිදූ, පලනලද; අහං, මම; එලකෙන, පුවරු කඩෙකින්; අපලවිං, එතරව ගෙන සියෙමි.

762 සාමං සමණාහන මුදූනා නිවවං වඤ්ඤනගඤ්ඤිනී
අඩෙඤ්ඤන උඩරී හදදා මාතා පුත්තංව ඔරසං,

නිවවං, නිත්‍යයෙන්; වඤ්ඤනගඤ්ඤිනී, වඤ්ඤනගන්ධම වන; සා භද්‍රා, ඒ භද්‍රා තොමෝ, සමණාහන, සලඤ්ඤණවූ; මුදූනා, මෘදු වචනයෙන් අස්විසා; මං, මා; ඔරසං, උරෙහි ජාත; පුත්තං, පුත්‍රයෙකු; මාතා ඉව්, මව්සාමෙන්; අඩෙඤ්ඤන, ඇඟයෙන් හෙවත් බාහු සුග්මයෙන්; උඩරී, හොඬනැඟී.

763 සාමං අත්තනන පාත්තෙන වත්ථෙන සයනෙන ච
අත්තනාපි ච මඤ්ඤති එවං සබ්බ විජානති.

සබ්බ, සාමුය; සා මඤ්ඤති, මෙවිත්‍රලොවනා තොමෝ; මං, මා; අත්තෙන, අන්නයෙන්ද; පාත්තෙන, පානයෙන්ද; වත්ථෙන, වස්ත්‍රයෙන්ද; සයනෙන ච, ශයනයෙන්ද සන්තප්පණය කළා; අත්තනාපිච, හුදෙක් ආහාරාදීන් මතු නොවෙයි නොමෝ මා අභිරමණය කරන්නී ප්‍රණවූවසි; එවං, මෙපරිද්දෙන්; විජානති, දනු.

860 සුසොණ්ඩි ජාතකඤ්ච.

පළමුවන මණිකුණ්ඩලවගයි.

—(0)—

764 වණ්ණාරොහෙන ජාතියා බලනික්කමණෙන ච
සුබාහු න මයා සෙය්‍යෝ සුදත්ථ ඉති භාසති.

වණ්ණ, වණ්ණයෙන්ද; ආරොහෙන, ආරොහයෙන්ද; ජාතියා, උත්තම ජාතියෙන්ද; බල, කායබලයෙන්ද; නික්කමණෙන ච, සෞශීල්‍යයෙන් නිෂ්ක්‍රාන්තවූ වීර්‍යයෙන්ද යන මේ කාරණයෙන්; සුබාහු; මේ සුබාහු නම් ව්‍යාඝ්‍රු; මයා, මා හා; න සෙය්‍යෝ, නොම උතුම් නොම සදෘශය; සුදත්ථ, ශොභනවූ දංෂ්ට්‍රා ඇත්තාව; ඉති භාසති, තෝ මෙසේ කිල හේ සැබෑදැයි විවාළේ.

765 වණ්ණාරොහෙන ජාතියා බලනික්කමණෙන ච
සුදත්ථෝ න මයා සෙය්‍යෝ සුබාහු ඉති භාසති.

වණ්ණ, වණ්ණයෙන්ද, ආරොහෙන, ආරොහයෙන්ද; ජාතියා, උත්තම ජාතියෙන්ද; බල, කායබලයෙන්ද; නික්කමණෙන ච, සෞශීල්‍යයෙන් නිෂ්ක්‍රාන්තවූ වීර්‍යයෙන්ද යන මේ කාරණයෙන් සුදත්ථෝ, මේ සුදත්ථ නම් මෘගරාජයා; මයා, මා හා; න සෙය්‍යෝ, නොම උතුම් නොම සදෘශය; සුබාහු, ශොභනවූ බාහු ඇත්තව; ඉති භාසති, තෝ මෙසේ කිල හේ සැබෑදැයි විවාළේ.

767 එවමෙවං විහඤ්ඤතං සුබාහු සම්ම දුබ්භසි
න දුනාහං තයා සද්ධිං සංවාසමභිරොචයෙ.

සුබාහු, ශොභනවූ බාහු ඇති තැනැත්තව; සම්ම, යහලුව; එවමෙවං, මෙසේම; විහඤ්ඤතං, වසන්නාවූ හෙවත් නොප හා සමඟ වසන්නාවූ; මං, මා; දුබ්භසි, ශෘගාලයාගේ බසගෙන විනාශය කරන්නා කැමැත්තෙහි; දුනි, දැන්; අහං, මම; තයා සද්ධිං, නා හා සමඟ; වාසං, එක්ව විසීමක්; න අභිරොචයෙ, නොකැමැත්තෙමි.

768 යෝ පරෙසං වචනානි සද්දහෙථ යථා තථං
ඛිප්පං භිජ්ජථ මිත්තෙහි වෙරඤ්ච පසවෙ බහුං.

යෝ, මෙක්; පරෙසං, මෙරමාගේ; වචනානි, මිථ්‍යාවචනයන්, යථාතථං, අවිපරීතකොට හෙවත් මුන් කීයේ මෙයයි; සද්දහෙථ; අදහාගනීද එසේවූයේ; මිත්තෙසම්, මිත්‍රයාකෙරෙහි; ඛිප්පං; සීඝ්‍රවම; භිජ්ජථ, බිඳෙන්නේයි; බහුං, බොහෝවූ; වෙරඤ්ච; වෛරයද; පසවෙ, ප්‍රසවකරන්නේයි—බොහෝ කොට තමා සිත්හි වෛර කරන්නේය සි සේයි.

769 න සො මිත්තො යො සද අපමත්තො
හෙද සඞ්කී රන්ධමෙවානුපස්සති
සහම්ං ච සෙති උරසීව පුත්තො
සවෙ මිත්තො යො අහෙජ්ජො පරෙහිනි.

හෙද, සඞ්කි, අද බිඳෙයි සෙට බිඳෙයි කියා මෙසේ මිත්‍රයාගේ හෙදයම ආශඞ්කා කෙරේද; රන්ධමෙවානුපස්සී, රන්ධ්‍රයම සොයන සුලුද හෙවත් වරදක්ම දැකපියනු කැමැතිද; යසම්සඳ, යම් තෙනෙක්හි වනාහි; උරසීව පුත්තො, උරෙහි ජාතපුත්‍රයෙකුමෙන්; සද, අපමත්තො, හැම වේලෙහිම අප්‍රමත්තව මිත්‍රයාට විශ්වාසය නොදැන; සො, හේ; මිත්තො, මිත්‍ර නම් වෙයි; පරෙහි, මෙරමා විසින්; අහෙජ්ජො, අහෙද්‍යවූ; යො, යමෙක්; සෙති, පවතීද; සො, හෙතෙම; වෙ, එකාන්තයෙන්; මිත්තො, මිත්‍රයි.

361 වණ්ණාරොහ ජාතකයයි.

---

770 සීලං සෙය්‍යො සුතං සෙය්‍යො ඉති මෙ සංසයො අහු
සීලමෙව සුතා සෙය්‍යා ඉති මෙ නත්ථි සංසයො,

සීලං, ශීලය; සෙය්‍යො, උතුම්; සුතං, ශ්‍රැතයද; සෙය්‍යා, උතුමැයි; හෙවත් මෙදෙක සංසයයි; ඉති, මෙසේ කිමෙහි; මෙ, මට; සංසයො; සංශය; අහු, විය; සුතා, ශ්‍රැතයට වඩා; සීලමෙව, ශීලයම; සෙය්‍යා, උතුම; ශ්‍රෙෂ්ඨයයි මෙසේ කිමෙහි; මෙ, මට; සංසයො, සංශය; න අත්ථි, නැති.

771 මොඝා ජාති ච වණ්ණො ච සීලමෙව කිරුත්තමං
සීලෙන අනුපෙතස්ස සුතෙනකිඤ්චා න විජ්ජති.

ජාති ව, (ක්ෂත්‍රිය බ්‍රාහ්මණාදිවූ) ජාතියද; වණ්ණො ච, (ම්නාවූ) රූප වර්ණයද; මොඝා, ව්‍යර්ථය; සීලමෙව, ශීලයම; උත්තමං කිර, (ජාත්‍යාදී සියල්ලට වඩා) අත්‍යුත්තමය, එසේමැයි; සීලෙන, ශීලයෙන්; අනුපෙතස්ස, උපෙත නොවන්නා හට. හෙවත් සිල් නොරකින්නාහට; සුතෙන, ශ්‍රැතයෙන්; අත්ථො, ප්‍රයොජනයෙක් න විජ්ජති, නැති.

772 ඛත්තියා ච අඛත්තියා වෙස්සා චාඛත්තියානිස්සිතා
සෙ පරිවජ්ජුභො ලොකෙ උපපජ්ජන්ති දුග්ගතිං.

අධම්මඤ්ඤා, දශවිධ අකුශල සඞ්ඛ්‍යාත අධර්ම්මයෙහි පිහිටියාවූ; ඛත්තියෝ ච, ක්ෂත්‍රියයාද; අධම්මනිස්සිතෝ, අධර්ම්මනිශ්‍රිතවූ; එක් වන් අකුශල මාර්ගයෙහි ප්‍රයුක්තවූ; වෙස්සෝ වා, ව්‍යාපාරයාද යන; තෙ, දෙපක්ෂයෙහි ඇත්තෝ; උභෝ ලොකෙ පරිච්චජ්ජ, සවර්ගී මනුෂ්‍ය දෙලොව හැර; දුග්ගතිං, අපායෙහි; උපපජ්ජන්ති, උපදිත්.

773 ඛත්තියා බ්‍රාහ්මණා වෙස්සා සුද්දා චණ්ඩාලපුක්කුසා
ඉධ ධම්මං චරිත්වාන භවන්ති තිදිවෙ සමා.

ඛත්තියා, ක්ෂත්‍රියයෝය; බ්‍රාහ්මණා, බ්‍රාහ්මණයෝය; වෙස්සා, වෛශ්‍යයෝය; සුද්දා, ක්ෂුද්‍රයෝය; චණ්ඩාල, චණ්ඩාලයෝය; පුක්කුසා, බඹුරෝය යන මොහු; ඉධ, මේ මනුෂ්‍ය ලොකයෙහි, ධම්මං චරිත්වාන, දශකුශල ධර්ම්මයෙහි හැසිර; තිදිවෙ, සවර්ගයෙහි; සමා භවන්ති, සම වෙත්.

774 න වෙදා සම්පරායාය න ජාති නොපි බන්ධවා
සඤ්ඤව සීලං සංසුද්ධං සම්පරාය සුඛාය ච.

වෙදා, (තෙල) වෙදදීහුද; සම්පරායාය න, පරලෝ පිණිස නොවන්නාහ; න ජාති, උත්තම ජාතියද පරලෝ පිණිස නොවන්නේය; නාපි බන්ධවා, බන්ධුජනයෝද පරලෝ පිණිස නොවන්නාහ වැළි පරලොව කුමකින් සැදේදයත්; සංසුද්ධා, සංසුද්ධවූ; සඤ්ඤා සීලං, සවකීය ශීලය; සම්පරාය සුඛාය ච, පරලොව සුව පිණිසද මෙලොව සුව පිණිසද වන්නේයි- "ච" ශබ්දය සමුච්චයෙහි වැටෙයි. එසේ හෙයින් පරලොවද මෙලොවද යන අර්ථයි.

361 සීලවීමංස ජාතකයයි.

---

775 හිරිනත්තරත්තං විජිගුච්ඡමානං
තව්හමසම් ඉති භාසමානං
සෙය්‍යානි කම්මානි අනාදියානං
නෙස්සා මමන්ති ඉති නං විජඤ්ඤා.

හිරිනත්තරත්තං, ලජ්ජා තමා කෙරෙන් දුරුකරන්නාවූ; විජිගුච්ඡමානං, මිත්‍රභාවයෙන් පිළිකුල් කරන්නාවූ; තව, තාගේ; අහං, මම; අසම්, මිත්‍රවීම්; ඉති, මෙසේ; භාසමානං, වචනමාත්‍රයකින් කියන්නාවූ; සෙය්‍යානි කම්මානි, උත්තමකර්ම්මයන්; අනාදි

ඝන්නං, දෙම් සි කෙරෙම් සි හෝ නොකරන්නාවූ මෙබඳු පුද්ගල යා; මං, මාගේ; එසෝ, මෙතෙම්; න ඉති, මිත්‍රයෙක් නොවෙයි කියා; ඉති, මෙසේ; නං, ඒ පුද්ගලයා; විජඤ්ඤා, දන්නේසි--"භවා හමසම්මං" කිතෙන අනුස්සාරය ඡන්දස් පිණිසය "අසම්" යනු ක්‍රියාවයි.

776 යං හි කයිරා තං හි වදෙ යං න කයිරා න තං වදෙ
අකතේ‍රඤ්ඤං භාසමානං පරිජානන්ති පණ්ඩිතා.

මෙහි අටි 583 වෙනි අඞ්කය ධරන ගාථායෙන් බලා දතයුතුයි.

777 න සෝ මිත්තෙනා යෝ සදා අපපමත්තෙනා
හෙදා සඞ්කී රක්ඛමෙවානු පස්සති
යස්මිඤ්ච සෙති උරසිව පුත්තෙනා
සවෙ මිත්තෙනා සෝ අහෙඨෙජෝ පරෙකි.

හෙදා සඞ්කී, හෙදයෙහි ආසඞ්කා කරන්නාවූ; රක්ඛමෙවානු පස්සී, වරදම බලන සුලුවූ; යෝ, යමෙක්; සදා, හැම වෙලෙහිම; අපපමත්තෙනා, ප්‍රමත්තනුවූයේද මිත්‍රයාට විශ්වාසය නොදේද; සෝ, හේ; න මිත්තෙනා, මිත්‍ර නොවේ; පරෙහි, මෙර මංවිසින්; අහෙඨෙජෝ, අහෙඨවූ; යෝ, යමෙක්; යස්මිං ච, යමක්හු කෙරෙහි වනාහි; උරසි ව පුත්තෙනා, උරෙහි ජාත පුත්‍රයෙකු මෙන්; සෙති, පවතීද; සෝ, හෙතෙම; වෙ, එකාන්තයෙන්; මිත්තෙනා, මිත්‍රයි.

778 පාමුජ්ජකරණං ඨානං පසංසාවහණං සුඛං
ඵලානිසංසෝ භාවෙති වහන්තෙනා පොරිසං ධුරං.

පොරිසං, දැන ශීල භාවනා මෛත්‍රී සඞ්ඛ්‍යාත පුරුෂ ප්‍රතිබඳවූ; ධුරං, ධුරය; වහන්තෙනා, උසුලන්නාවූ; ඵල, ඵලයද; ආනිසංසෝ, ආනිසංශයද යන මේ දෙක; ඒදිනා කැමති කුලපුත්‍රයා; පාමුජ්ජ කරණං, ප්‍රමෝද්‍ය කරණයට, ඨානං, සථානවූ; නොහොත් කාරණ වූ; පසංසාවහණං, ප්‍රසංශා ඵලවන්නාවූ සුඛං, සුඛය; භාවෙති, වඩන්නේ සි— ප්‍රමෝද්‍යකරණසථාන නම් දැනය, ශීලය, ප්‍රාඥයන් හා සමඟ මිත්‍ර භාවය, යන මේසි එතකුදු වුවත් මෙතැන්හි සුජනයන් හා කළ මිත්‍රත්වය පිණිස කීහ. කල්‍යාණ මිත්‍රයන් හා සමඟ කළ මිත්‍ර භාවය ප්‍රමෝද්‍යකරණ හෙයින් ඒ ඵලලෞකික කායික චෛතසිකසුඛයට හෙතු හෙයින්ද සුඛයයි යන මිත්‍රවාසය ගත්හ, එසේ හෙයින් මිත්‍රභාවය සුව වඩන්නේයි.

779 පවිවෙකරසං පිබිත්වා රසං උපසමස්ස ච
නිද්දරෝ හොති නිප්පාපෝ ධම්මපීති රසං පිබං.

ධම්මපීති, ධර්‍මප්‍රීති; රසං, රසය; පිබං, බොන්නේය; පවිවෙක රසං, කායවිවේක චිත්තවිවේක ඇති මොවුන්ගේ රසයද; උප සමස්ස ච රසං, කෙලෙශව්‍යුපශමයෙන් ලද සෞමනස්‍ය සංඛ්‍යාත රස යද; පිත්වා, පී; සෝ, හෙතෙම්; නිද්දරෝ හොති, කෙලෙසදරථයක් නැති හෙයින් විගතවූ පිඩා ඇති වන්නේය; නිප්පාපෝ, කෙලෙ සන්ගේ නැවීමෙන් නිෂ්පාපද වන්නේයි.

362 කිරි ජාතකයයි.

"කොඤ්චසද්දමනි පඵෙජාතෙ" යන මේ ධඵෙජාපනකයෙහි ප්‍රශ්නය මහ උමංඟයෙහි විස්තාරවශයෙන් ආයි.

---

779 මුතෙනාමහි සම්ම සුමුඛ පූරෙන අකඛපරාජිතෝ
*සාවෙහි අම්බපක්කානි විරියෙන භක්ඛයාමසෙ.

සම්ම සුමුඛ, යහළු සුමුඛය; මුතෙනාමහි, මිදුනෙමි වීමි, පූතෙ, දූනයෙහි; අකඛපරාජිතෝ, අඤ්ඤයෙන් පරදවනලදී; අම්බපක්කානි, ආම්‍රඵලයන්; සාවෙහි, මට හෙළ; විරියං, (තාගේ) වීර්‍යය, භක්ඛ යාමසෙ, අනුභව කරමු—තාගේ වීර්‍යයෙන් උපන් අඹ අනුභව කරමහයි සේයි.

780 අලිකං වත මං සම්ම අභූතෙන පසංසසි
සෝ නෙ සුතෝ වා දිට්ඨෝ වා සුමුඛෝ නාම මක්කටෝ.

සම්ම, යහළුව; මං, මා; අභූතෙන, අවිද්‍යමාන ගුණයෙන්; පසං සසි, ප්‍රසංශා කෙරෙහි; අලිකං වත, ඒ ප්‍රසංශාකිරීම එකාන්තයෙන් බොරුය; කුමක් හෙයින්දයත්;මක්කටෝ, වානරයා; සුමුඛෝ නාම, ශෝභනවූ මුහුණු ඇත්තේමයයි, තෙ, තා විසින්; සෝ, සවර තැනෙක; සුතෝ වා, අසනලද විරිද; දිට්ඨෝ වා, දක්නාලද විරිද.

781 අජ්ජාපිමෙතං මනසි යං තවං මං අභිගුණ්හිසි
ඛඤ්ඤදාපණං පවෙසිත්වා මතෙනා ජාතං හනාසි මං.

---

* හාරෙසි—මරම්ම.

අභිගුණ්හිත්ථ, සජ්ඣයන් හෙළුවන තැනැත්හව; ඉහනා, මත්වූ; ත්වං, හෝ; ඡාහං, ක්ෂුධාදුඃඛයෙන් පීඩිහවූ, මං, මා; ධඤ්ඤූපණං, ධාන්‍යාපණයට; පවෙසිත්ථා, ප්‍රවිශවකොට; යං, යම්හෙයකින්; මං, මා; හනසි, වෙත්‍රලතාවෙන් දෙතුන් පහර ගැසිද; තං, ඒ; අජ්ජාපි, දැන් දක්වා; මෙ, මාගේ, මනසි, සිත්හිමැසි.

782 නාහං සරං දුක්ඛමෙසෙය්‍යං අපිරජ්ජමපි කාරයෙ
නෙව තං යාචිතො දජ්ජං තථාහි භයතජ්ජිතො.

තං දුක්ඛමසෙය්‍යං, ඒධාන්‍යාපණයෙහි දුඃඛශෙය්‍යාවන්; සරං, සමරණයකරන්නාවූ; අහං, මම; අපි රජ්ජමපි, ඉදින් රාජ්‍යයද; කාරයෙ, කරවන්නෙහි විහම්. හෙවත් මේ බාරාණසිරාජ්‍යය ගෙන මාලවා රාජ්‍යය කරවයි නම්; යාචිතො, තාවිසින් යාචඤ්ඤාකරන ලද්දෙම්; තං, තට; නෙවදජ්ජං, එසඳ ආමඵලයක් නොමදෙම්-සුඛයයි තානානිගුණයෙන් සතුන්කරන්නාතබා මාලවාරාජ්‍යය කරවයි නමුත් තා කළ දරුණුකම් සඳහන් කරන්නෙම් අඹපක් නොදෙම්; තථාහි, එසේමැසි; එසේමදැනිවන්නට කාරණාඇතිව; භයතජ්ජිතෝ, තා කෙරෙහි භයින් තැතිගනිම්—දැනිකොට තොප බාම් එතෙකින් නොකළවයි සේසි.

783 යඤ්ච ජඤ්ඤා කුලෙ ජාතං ගබ්භෙ තිත්තං අමච්ඡරිං
තෙන සඛිඤ්ච මිත්තඤ්ච ධීරා සඞ්කාතුමරහති.

කුලෙ ජාතං, පූජ්‍යකුලයෙහි ජාතවූ; ගබ්භෙ, සුභොජන රසයෙන් මාතෘ කුක්ෂි සඞ්ඛ්‍යාත ගර්භයෙහි දෙ නොහොත් අලංකෘත ශයන ගර්භයෙහි; තිත්තං, නාපත්වූ; අමච්ඡරිං, අප්‍රාප්තවූ භොගාශාවෙන් කෘපණභූවූ; යං, යම්කිහු වනාහි; ජඤ්ඤා, ජන්‍යවූ පරිද්දෙන් ඇත්තේවිද; ඤාත, එබඳු මොහු හා සමග; සඛිඤ්ච, සඛිභාවයද; මිත්තඤ්ච, මිත්‍රභාවයද; ධීරෝ, ධීරයා තමා; සඞ්කාතුං, මිත්‍රසන්ධානය කරන්නට; අරහති, සුදුසුසි.

863 අභිගුණ්හිත්ථ ජාතකයයි.

---

784 මධුවණ්ණං මධුරසං මධුගන්ධං විසං අහු
ගුම්බියො සාසමෙසානො අරඤ්ඤෙ ඔදහි විසං.

මධුවණ්ණං, මී වැනි පෑ ඇති; මධුරසං, මීයට බඳු රස ඇති; මධුගන්ධං, මීයේ ගඳවැනි ගඳඇති; විසං, විෂයෙක්; අහු, වීය; ගුම්බි

යෝ,ගුම්බියනම් යක්ෂයා;ඝාසං,තමාටආහාරයක්;එසනෝ,එෂණය කරන්නේ; අරඤ්ඤේ, අරණ්‍යයෙහි; විසං, විෂය; ඔදහි, පිහිටවී.

786 මධූනි මඤ්ඤමානා යෙ නෙ නං විසමඛාදිසුං
තෙසං තං ඝාටුඝං ආසි මරණං තෙනුපාගමුං.

මධූනි, මධුයයි, මඤ්ඤමානා, සිතන්නාවූ; යෙ, යමෙක් ඇද්ද; තෙ, ඔහු; තං විසං, ඒ විෂය; අඛාදිසුං, කෑවුද; තෙසං, ඔවුන්ට; තං, ඒ විෂය; ඝාටුඝං ආසි, තීක්ෂණවිය; තෙන, ඒ විෂයෙන්; මරණං, මරණයට; උපාගමුං; පැමිණියාහ.

786 යෙ ච ඛො පටිසඞ්ඛාය විසං නං පරිවජ්ජයුං
නෙ ආතුරෙසු සුඛිනා ඩයහමානෙසු නිබ්බුතා.

යෙ ච ඛො, යම් කෙනෙක් වනාහී; පටිසංඛාය, ඥාණයෙන් පරීක්ෂාකොට; තං, ඒ විෂය; පරිවජ්ජයුං, දුරුකොළෝ ඇත; තෙ, ඔහු; ආතුරෙසු, විෂානුභවකොට ආසන්න මරණ ඇත්තන් අතුරෙහි; සුඛිතා, නිදුක්වූ; ඩයහමානෙසු, විෂතෙජසින් දන්නවුන් අතුරෙහි; නිබ්බුතා, නිවුණාහ.

787 එවමෙව මනුසෙසසු විසං කාමා සමොහිතා
ආමිසං බඞ්ගනංවෙතං මච්චුවෙසො ගුහාසයො.

එවමෙව, එපරිද්දෙන්; මනුසෙසසු, මනුෂ්‍යයන් කෙරෙහි; කාමා, රූපාදී පඤ්චකාමයෝ; සමොහිතා, ඒ ඒ තැන බහාලන ලදහු කෙරෙන්ද; විසං, ඔහු විෂයසිදනයුත්තාහුයි; එහං, මේකාම ගුණය; ආමිසං, මනුෂ්‍යභූතවූ ලොකයහට මරණතැමැති බිලිවැද්ද විසින් බහනලද ආමිෂය; බඞ්ගනං, භවයෙන් නොනික්මිය දෙන පිණිස සත්වයන් විෂයෙහි බහාලූ අඳුන ආදිවූ බන්ධනය; එසො, මේ පඤ්චකාමය; ගුහාසයො, ශරීර නැමැති ගුහායෙහි ශයනය කරන; මච්චු, ගුණ මරණය කරන හෙයින් මෘතය.

788 එවමෙව ඉමෙ කාමෙ ආතුරා පරිචාරකෙ
යෙ සදා පරිවජ්ජෙති සඛං ලොකෙ උපච්චගූ තති.

එවමෙව, එපරිද්දෙන්; ඒ මාගීයෙහි යක්ෂයා විසින් බොහෝ දෙනාගේ විනාශය පතා බහාලූ විෂය ප්‍රඥාවත් බොධිසත්වයන්ගේ උපදෙශයෙන් නොකාහැර යෙහෙන් හියවුන් මෙන්; පරිවාරකෙ, කෙලෙසනැමැති පරිවාරකයන් ඇති; ඉමෙ කාමෙ, මේ පඤ්චකාම

ගුණයන්; ආතුරා, ආතුරවූ; යෙ, යම් කුවණෑති මරණසන්තම්කුඡ්ඣ කෙනෙක්; සදා, හැම්වේලෙහිම; පරිවජ්ජෙන්ති, දුරුකෙරෙද්ද ඔහු; ලොභෙ, ලොභයෙහි; සඞ්ගං, ලගනාඊයෙන් සඞ්ගයයි කියන ලද නම් ඇති රාගාදීවූ කෙලෙසයන්; උපචගුං, ඉක්මෙව්වාහුවෙත්.

361 ගුම්බිය ජාතකයයි.

---

789 සොයං සාළිසජාපොති කණ්හසපපං අගාහයි
තෙන සපෙපනයං දණ්ඩෙ හතො පාපානුසාසකො.

යො අයං, යම් මේ දුශ්ශිල මෙවිද්‍යයෙක්; සාළියජාපොති සාළලිහිණී පැටියයි; කණ්හසපපං, කෘෂ්ණසර්පයා; අගාහයි, කිසිවක් නොදන්නා බාලයා ලවා ගැන්විද; එසේවූ, අයං පාපානුසාසකො, මේ ලාමකවූ අනුශාසනා කරන්නාවූ; හෙවත් බාලයා හට විනාශය වන පරිද්දෙන් සාළලිහිණී පැටවෙහා අල්වා ගනුවයි බාලයා ගැන්වූ හීනයා; තෙන සපෙපන, ඒ සර්පයා විසින්; දණ්ඩෙ, කනලදුයේ; හතො, නෂ්ටවීය.

790 *අහනනතමහනනාරං යො නරො හනතුම්ඉච්ඡති
එවං සො නිහතො සෙති යථායං පුරිසො හතො.

යො නරො, යම්නරයෙක්; අහනනතං, තමා කිසිවකින් නොපහරනාවූ; අහනනාරං, තමා කිසිවකින් නොනසන්නාවූ; (යමෙක්) හනතුං, නසන්නට; ඉච්ඡති; ආකාංක්ෂා කෙරේද; සො, හෙතෙම; අයං පුරිසො, මේපුරුෂයා; යථා, යම්සේ; හතො, නෂ්ටද; එවං, එපරිද්දෙන්; හතො, නෂ්ටවූයේ; සෙති, මරණශෛය්‍යාවේ හෝනේති.

791 †අහනනතමඝාතෙනතං යො නරො හනතුම්ඉච්ඡති
එවං සො නිඝතො සෙති යථායං පුරිසො හතො.

යො නරො, යම්නරයෙක්; අහනනතං, තමා කිසිවකින් නොපහරනාවූ; අඝාතෙනතං, තමා කිසිවෙකින් නොමරන්නාවූ(යමෙක්) හනතුං, නසන්නට; ඉච්ඡති, ආකාංක්ෂා කෙරේද; සො, හෙතෙම; අයං පුරිසො, මේ පුරුෂයා; යථා, යම්සේ; හතො, නෂ්ටද; එව., එපරිද්දෙන්; නිහතො, නෂ්ටවූයේ; සෙති, මරණශෛය්‍යාවේ හෝනේති.

---

* අහනතාරමහනතාර-මරම්ම.
† අහන්තාරමඝාතෙනතං-මරම්ම.

792 යථා පංසුමුඛිං පුරිසෝ පටිවාතං පටික්කමෙ
තමෙව සෝ රජෝ හනති යථායං පුරිසෝ හතෝ.

යථා, යම්සේ, පංසුමුඛිං, පාංශුමුෂ්ටියක්; පුරිසෝ, පුරුෂයා; පටිවාතං, උඩුසුළඟට; පටික්කමෙ, දමා; සෝ රජෝ, ඒ රජස්; යථා, යම්සේ; තමෙව, ඒ පුරුෂයාම; හනති, පහරනේද; තථා, එපරිද්දෙන්; අයං පුරිසෝ, මේ පුරුෂයා; හතෝ, කවා මරමි සි සඤ්ඤා ගන්වා හෙමේම ඒ සඤ්ඤා විසින් බහනලදුව විෂයෙහි නිරුඬවී.

793 යෝ අප්පදුට්ඨස්ස නරස්ස දුස්සති
සුද්ධස්ස පෝසස්ස අනඞ්ගණස්ස
තමෙව බාලං පචෙචති පාපං
සුඛුමෝ රජෝ පටිවාතංව ඛිත්තෝ.

සුද්ධස්ස, නිරපරාධවූ; අනඞ්ගණස්ස, අඞ්ගණ රහිතවූ; අප්පදුට්ඨස්ස, කිසි දෙෂයක් නැත්තාවූ; පෝසස්ස, පුරුෂඝඩ්‍යතාවූ; නරස්ස, නරයා හට; දුස්සති, වෙෂකෙරේද; පටිවාතං, ප්‍රතිවාතයට; ඛිත්තෝ, දමනලද; සුඛුමෝ, සුක්ෂමවූ; රජෝ ඉව, ධූලි මෙන්; තමෙව, ඒ නිරපරාධය හට අපරාධකළාවූ; බාලං, අඥානයා කරා, පාපං, පාපය; පචෙචති, නැවත එන්නේය—යමෙක් සුජනය හට අපරාධයක් කළාද, ඒ අපරාධ යටසුළඟ සිට උඩුසුළඟට ධූලි දැමූ තා කරාම අවුත් ඇහ ගැසෙන්නාක් මෙන් මොහුට එම අපරාධයම එම ආත්මභාවයෙහිම විපාකදෙන්නේය සි සේසි.

365 සාළියජාතකයයි.

---

792 *අම්තතහත්ථගතා තවසාරසමපිතා
†පසන්නාමුඛවණ්ණාථ කසමා තුමෙහ න සොචථ.

තවසාර, ඔබයක් හරකොට ඇති හුනදන්ඩෙන්; සමපිතා, සන්නාර්පිතවූ; ගෙවත් බඳනාලදුව; අම්තතහත්ථතගතා, සතුරන්ගේ හසනබවට ගියාවූ තෙපි; පසන්නාමුඛවණ්ණාථ; ප්‍රසන්නාවූ මුඛ වණ්ණ ඇත්තව; තුමෙහ, තෙපි; කසමා, කවරහෙයකින්; න සොචථ, නොස්සුද.

---

* අම්තතහත්ථගතා—සමහර.
† පසන්නාමුඛවණ්ණාථ—සමහර

795 න සොචනාය පරිදෙවනාය
අත්ථොව ලබ්භා අපි අප්පකොපි
සොචන්තමෙතං දුඛිතං විදිත්වා
පච්චත්ථිකා අත්තමනා භවන්ති.

සොචනාය, ශොකකිරීමෙන්ද; පරිදෙවනාය, හැඬීමෙන්ද; අප්පකොපි, සුවල්පදවූ; අත්ථො, ප්‍රයොජ්‍යයෙක් විනාශි; න ලබ්භා එව, නොලැබේමය; සොචන්තං, ශොකකරන්නාවූ; දුඛිතං, දුඃඛිත වූ; එතං, මේ පුද්ගලයා; විදිත්වා, දැන; පච්චත්ථිකා, සතුරෝ; අත්තමනා, සතුටුවූවාහු; භවන්ති, වෙති–හැඬීම් ශොක කිරීමෙන් කිසි ප්‍රයොජ්‍යයක් වූකලි නැත, ඉන් ප්‍රයොජ්‍යනම් සතුරන් සතුටුවන බව මැයි සේයි

796 යතො ච ඛො පණ්ඩිතො ආපදාසු
න වෙධති අත්ථවිනිච්ඡයඤ්ඤූ
පච්චත්ථිකාස්ස දුඛිතා භවන්ති
දිස්වා මුඛං අවිකාරං පුරාණං

අත්ථවිනිච්ඡයඤ්ඤූ, ඒ ඒ අර්ථයෙහි විනිශ්චය දන්නාවූ; පණ්ඩිතො, ප්‍රාඥවූ පුරුෂයා; යතො ච ඛො, යම්හෙයකින් වනාහි; ආපදාසු, ආපදුයෙහි; න වෙධති, චිත්තොත්‍රාසයෙන් කම්පානොවේද; එසේහෙයින්, අස්ස, මේදුඃඛයෙහි කම්පානොවන ස්වභාවත් පුරුෂයාගේ, අවිකාරං, විකාරයට නොපැමිණි; පුරාණං, පුරාතනවූ; හෙවත් අපර නොඅ ඌාලයෙහි මෙන් සතුටුව තුබූ; මුඛං, මුහුණ; දිස්වා, දැක; පච්චත්ථිකා, සතුරෝ; දුඛිතා, දුඃඛිතවූවාහු; භවන්ති, වෙත්.

797 ජප්පෙන මන්තෙන සුභාසිතෙන
අනුප්පදානෙන පවෙණියා වා
යථා යථා යත්ථ ලභෙථ අත්ථං
තථා තථා තත්ථ පරක්කමෙය්‍ය.

ජප්පෙන, මන්ත්‍රජප්කිරීමෙන්ද; මන්තෙන, ප්‍රාඥයන් හා සම්මන්ත්‍රණය කිරීමෙන්ද; සුභාසිතෙන, ප්‍රියවචනකිමෙන්ද; අනුප්පදානෙන, අල්ලස්දීමෙන්ද; පවෙණියා වා, තමාගේ මුතුන් මිමුතුන් ආදී ප්‍රවේණි කථා කීමෙන්ද යන; යථා යථා, මේ පවකාරණයන් අතුරෙන් යම් යම් පරිද්දෙකින්; යත්ථ, යම්තැනෙක්හි; අත්ථං, අර්ථයක්; ලභෙථ, ලබන්නේද; තථා තථා, එසේම; තත්ථ, එහිලා, පරක්කමෙය්‍ය, යත්නකරන්නේයි.

798 යතො ච ජානෙය්‍ය අලබභනෙයෙය්‍ය
මයා වා අඤ්ඤතා වා එසඅත්ථො
අසොචමානො අධිවාසයෙය්‍ය
කමමං දළහං කිනති කරෙමිදානීති.

මයා වා, මා විසින්ද; අඤ්ඤතා වා, සෙස්සන් විසින්ද; එසො අත්ථො, මේ අර්ථය; අලබභනෙයෙය්‍ය, ලබන්ට නොපිළිවනැසි; යතො ච, යම් හෙයකින් වනාහි; ජානෙය්‍ය, දන්නේවිනම්; අසොචමානො, ශොක නොකරන්නේ; දළහං, දැඩවූ; කමමං, අකුශල කර්මය කෙළේවිනම්; ඉදානි, දැන්; කිනති, කුමක් නම්; කරෙමි, කෙරෙම් දැයි; අධිවාසයෙය්‍ය, කෙසේ දුකකුදු ඉවසන්නේය.

366 කවසාර ජාතකයයි.

---

799 කාහාහං දෙවානමකාරං කිං පාපං පකතං මයා
යං මෙ සිරසම්හි උභතවව වක්කං හමති මත්ථකෙ.

යං, සී සේ; (යෙන කාරණෙන) යම් කාරණයෙකින්; වක්කං, චක්‍රය; මෙ, මාගේ; සිරසම්හි, හිස; උභතවව, පැහැර; මත්ථකෙ, මස්තකයෙහි; හමති, බමාද; එසේ හෙයින්; අහං, මම; දෙවානං, දෙවතාවන්ට; කිං, කුමන නම් අපරාධයක්: අකරං, කෙළෙම්ද; මයා, මා විසින්; කිං පාපං, භාවරතම් පාපක්‍රියාවෙක්; පකතං, කරනලදද.

800 අතික්කමම රමණකං සදෘමත්තමව දූභකං
බ්‍රහමත්තරව පාසාදං කෙනත්ථෙන ඉධාගතො.

රමණකං, ස්ඵටිකප්‍රාසාදයද; සදෘමත්තං, රජත ප්‍රාසාදයද; දූභකං, මැණික්මය ප්‍රාසාදයද; බ්‍රහමත්තරව පාසාදං, සවණී ප්‍රාසාදයද; අතික්කමම, ඉක්ම; කෙනත්ථෙන, කවරතම් කාරණයකින්; ඉධ, මෙයට; ආගතො, ආයිද.

801 ඉතො බහු තරා හොගා අත්‍ර මඤ්ඤෙ භවිස්සරෙ
ඉති එතාය සඤ්ඤාය පස්ස මං ව්‍යසනං ගතං

ඉතො, මේ ස්ඵටිකප්‍රාසාදාදී ප්‍රාසාද සතරට වඩා; අත්‍ර, මෙහිලා; හොගා, හොගයෝ විශෙෂයෙන්; බහුතරා, බොහෝ වූවාහු; භවිස්සරෙ, වන්නා හයි; මඤ්ඤෙ, හඟිම්; ඉති, මෙසේ ප්‍රවෘත්තවූ;

එතාය සඤ්ඤාය, මේ සඤ්ඤාවෙන්; ව්‍යසනං ගතං, ව්‍යසනයට ප්‍රාප්තවූ; මං, මා; පස්ස, බල.

802 චතුඛ්භි අට්ඨඞ්ගමා අඤ්ඤිපි ච සොළස
සොළසහි ච ඛත්තිංස අත්‍රිච්ඡං වක්කමාසදෙ,
ඉච්ඡාගතස්ස පොසස්ස වක්කං භමති මත්ථකෙ.

මෙහි අවි 104 වෙනි අඞ්කය ධරන ගාථාව බලා දතයුතුයි.

803 උපරි විසාලං දුප්පූරං ඉච්ඡා විසටගාමිනිං
යෙ ච තං අනුගිජ්ඣන්ති තෙ හොන්ති වක්කධාරිනොති.

උපරි, මතු මතුයෙහි; විසාලං, විශාලවූ; දුප්පූරං, දුෂ්පූරවූ; ඉච්ඡා, ඉච්ඡාවෙන්; විසට ගාමිනිං, පැතිර පවත්නාවූ; තං, ඒ තෘෂ්ණාව; යෙ ච, යම් කෙනෙක්; අනුගිජ්ඣන්ති, අනුව ගිජුවෙද්ද; තෙ, ඔහු; වක්කධාරිනො හොන්ති, චක්‍රධාරි වෙත්.

367 මිත්තවින්දුජාතකයයි.

---

804 හංසො පලාසමවව නිග්‍රොධො සම්ම ජායති
අඞ්කසම්ං තෙ නිසින්නොව සො තෙ මම්මානි ඡෙජ්ජති.

හංසො, හංශයා; පලාසං, කැලරුකවස්‍යාසෙයින් උපචාරවශයෙන් නම්ලද පලාශයාට; අවව, කී; සම්ම, යහළුව; නිග්‍රොධො, න්‍යග්‍රොධවෘක්ෂයෙක්; ජායති, උපදනේය; තෙ, තාගේ; අඞ්කසම්ං අඞ්කසංඛ්‍යාත වෙළඳ; නිසින්නොව, හුන්නාවූම; සො, හේ න්‍යග්‍රොධය; තෙ, තාගේ; මම්මානි, මර්මයන්; ඡෙජ්ජති, සිදුණේයි.

805 වඩ්ඪතුමෙව නිග්‍රොධො පතිඨස්ස භවාමහං
යථා පිතා වා මාතා වා එවමෙසො භවිස්සති.

නිග්‍රොධො, න්‍යග්‍රොධය; වඩ්ඪතු එව, වඩනේම වේවා; අස්ස, මෝහට; අහං, මම; පිතා වා මාතා වා, පියකෙනෙක් මෙන්; පතිඨා භවාමි, පිහිටවෙමි; එවං, මෙසේම; එසො, මෙතෙම; භවිස්සති, වේ– යම්සේ පුත්‍රයෝ වැදූ මව්පියන්ට පිහිට වෙද්ද මෙද මා වැඩිමාපු කල පිහිටවන්නේයයි සේසි.

806 යං භිංඅඞ්කසම්ං වඤ්ඤසි ඛීරරූකඛං භයානකං
ආමන්න ඛෝ තං ගච්ඡාම වඩ්ඪිමස්ස න රුච්චති

යං භිං, තෝ යම්හෙයකින්; භයානකං, භයානකවූ; ඛීරරූකඛං, ක්ෂීරවෘක්ෂය; අඞ්කසම්ං, අඞ්කයෙහි; වඤ්ඤසි, වඩියි ද; එසේවූ; තං, තා; ආමන්තා ඛෝ, ආමන්ත්‍රණයකොට, ගච්ඡාම, යම්හ; කුමක් හෙයින් ද යත්; අස්ස, මේ නාග්‍රොධයාගේ; වඩ්ඪි, වැඩීම; න රුච්චති, මට රුස්නේ නොවේයි.

807 ඉදානි ඛෝ මං භායති මහාතෙරූනීදස්සනං
හංසස්ස අනභිඤ්ඤාය මහා මෙ භයමාගතං.

ඉදානි ඛෝ, මේ නාග්‍රොධය බාල්කලම් තොසකොට වැඩකාල යෙහි; මං, මා; භායති, භයගන්වයි; හංසස්ස, හංශරාජයාගේ; මහා තෙරූනිදස්සනං, සිනෙරුපර්වතයා සමානවූ; න අභිඤ්ඤාය, වචනය අසා නො දැන; මෙ, මට; මහා, මහත්වූ; භයං, භය; ආගතං, අය-මට අවවාද කතීවූ හංශරාජයාගේ මෙරසේ අලඞ්ඝනීයවූ වචන අසා මට හිතයෙකැයි දැනනොගෙන දැන් උන් කීවාට හෙතුභූත මවි අයයි හැඬී.

808 න තස්ස වඩ්ඪි කුසලප්පසත්ථා
යො වඩ්ඪමානො ඝසතෙ පතිඞ්ං
තස්සූපරොධං පරිසඞ්කමානො
පතාරසි මූලවධාය ධීරොති.

වඩ්ඪමානෝ, වැඩෙන්නාවූ; යෝ, යමෙක්; පතිඞ්ං, තම හට්වන් මූලප්‍රතිෂ්ඨාව්; ඝසතෙ, නසාද; තස්ස, ඔහුගේ; වඩ්ඪි, අභිවෘඩිය; කුසල, ප්‍රාඥයන් විසින්; පසත්ථා න, ප්‍රශංසාකරනලද්දේ නොවෙයි; තස්ස, ඔහුගේ; උපරොධං, විනාශය; පරිසඞ්කමානෝ, ආශඞ්කා කරන්නාවූ; ධීරෝ, ධීරයා; මූලවධාය, මූලොද්ඝාතය පිණිස; පතාරසි, යත්න කරන්නේයි.

368 ජලාස ජාතකයයි.

දෙවන වර්ණාරොහ වර්ගයයි.

809 එවම්භූතස්ස තෙ රාජ ආගතස්ස වසෝ මිගී
අත්ථි නු කොචි පරියායෝ යෝ තං දුක්ඛා පමොචයෙ.

රාජ, රජ; මම, මාගේ; වසෝ, වශඟබවට; ආගතස්ස, ආවාවූ එවම්භූතස්ස, මෙබඳුවූ; තෙ, තාගේ; යෝ කොචි පරියායෝ, යම්කිසි, කාරණයෙක්, තං, තාගේ; දුක්ඛා, මෙඔදු දුඃඛයෙන්; පමොචයෙ, මුදන්නේද; එසේවූ කාරණයෙක්; අත්ථි නු, ඇද්ද.

810 එවම්භූතස්ස මෙ තාත ආගතස්ස වසෝ තවි
නත්ථි නු කොචි පරියායෝ යෝ මං දුක්ඛා පමොචයෙ.

තාත, දරුව; තව, තාගේ; වසෝ, වශඟබවට; ආගතස්ස, ආවා වූ; එවම්භූතස්ස, මෙබඳුවූ; මෙ, මාගේ; යෝ කොචි පරියායෝ, යම් කිසිකාරණයෙක්; මං, මා; දුක්ඛා, මෙබඳු දුකින්; පමොචයෙ, මුදද; එසේවූ කාරණයෙක්; නත්ථි, නැති—නු යනු නිපාතයි.

811 නාඤ්ඤං සුචරිතං රාජ නාඤ්ඤං රාජ සුභාසිතං
නාඝතෙ මරණෙ කාලෙ එවමෙවිතරං ධනං.

රාජ, රජ; සුචරිතං, සුචරිතයට වඩා; අඤ්ඤං, අනික්; මරණෙ කාලෙ, මරණකාලයෙහි; තාඝතෙ න, රක්ෂාකරන්නේනොවේ; රාජ, රජ; සුභාසිතං, සුභාෂිතයට වඩා; මරණෙ කාලෙ; මරණ කාල යෙහි; අඤ්ඤං, අනිකක්; තාඝතෙ න, රක්ෂාකරන්නේ නොවේ, ඉතරං, මේ සුචරිත සුභාෂිත දෙදෙනාට වඩා; ධනං, මුක්තාමාණික්‍යාදී ධනය; එවමෙව, එසේමැයි; මරණ කාලයෙහි රක්ෂාකරන්නේ නොවෙයි. කරන්නේ නම් සුචරිත සුභාෂිත දෙදෙනාමය, එයින් පිටත් යම්ම ධනයෙක් මරණ කාලයෙහි රක්ෂා කට නොහෙන හෙයින් ව්‍යර්ථයයි සේසි.

812 අකොකාචජි මං අවධි මං අජිනි මං අහාසි මෙ
යෙ ච තං උපනයහන්ති වෙරං තෙසං න සම්මති.

මං, මට; අක් කොචජි, ආක්‍රෝශකෙළේය; මං, මා; අවධි, පහළු; මං, මා; අජිනි, දිනීය; මෙ, මාගේ අයිතිදෙය; අහාසි, ගතැයි; මෙසේ; යෙ ච, යම් කෙනෙක්; තං උපනයහන්ති, ඒ සිත තබද්ද; තෙසං, ඔවුන්ගේ; වෙරං; වෛරය; න සම්මති, නො සන්සිඳේ.

813 අකොකාචජි මං අවධි මං අජිනි මං අහාසි මෙ
යෙ තං න උපනයහන්ති වෙරං තෙසූපසම්මති.

මං, මට; අක්ඛොචේසි, ආක්‍රොශ කෙළේය; මං, මා; අවධි, පහළ; මං, මා; අජිනි, දිනීය; මෙ, මාගේ අසිතිදෙය; අහාසි, ගතැසි මෙසේ; යෙ, යම් කෙනෙක්; තං, න උප නයහන්ති, ඒ සිත නොත බඳ්ද; තෙසං, ඔවුන්ගේ; වෙරං, වෛරය; උපසම්මති, සන්සිඳේ.

814 නහි වෙරෙන වෙරානි සම්මන්තීධ කුදාචනං
අවෙරෙන ච සම්මන්ති එසධම්මෝ සනන්තනොති.

ඉධ, මෙහිලා, වෙරෙන, වෛරයෙන්: වෙරානි හි, වෛරයෝ වනාහි; කුදාචනං, කවර කලෙකත්; න සම්මන්ති, නොම සංසිඳෙති; අවෙරෙන ච, වෛර නොකිරීමෙන්ම; සම්මන්ති, සන්සිඳෙති; සන නන්තනෝ, සත්පුරුෂයන්ගේ; එසෝ ධම්මෝ, මේ ප්‍රවේණි සවභාවයි.

369 දිඝිතිකොසල ජාතකය.

---

815 අගාරා පවවුපෙතස්ස අනගාරස්ස තෙ සතෝ
සමණස්ස න තං සාධු යං පෙතමනුසොචසි.

පෙතං, පරලොව ගියවුව; අනුසොවසි, අනුව ශොක කෙරෙහි ස්ස; යං, යමක් ඇද්ද; තං, ඒ; අගාරා, ගිහිගෙන්; පවවුපෙතස්ස, ගියාවූ; අනගාරස්ස, ගෙය නැත්තාවූ; සමණස්ස සතෝ, තපස්වී වූ; තෙ, තට; න සාධු, යහපත් නොවේ.

816 සංවාසෙන හවෙ සක්ක මනුස්සස්ස මිගස්ස වා
හදයෙ ජායතෙ පෙමං තං න සක්කා අසොචිතුං.

සක්ක, ශක්‍රය; හවෙ, එකාන්තයෙන්; සංවාසෙන, එක්ව විසීමෙන්; මනුස්සස්ස, මනුෂ්‍යයන්හුගේද, මිගස්ස වා, මෘගයන්හුගේද; හදයෙ, හෘදයෙහි; පෙමං, ප්‍රේමය; ජායතෙ, හටගන්නේය; තං, ඔහු; අසොචිතුං, ශොකනොකරන්නට; න සක්කා, නොපිළිවන.

817 මතං මරිස්සං රොදන්ති යෙ රුදන්ති ලපන්ති ව
ඉසි මා රුදි රොදිතං තං මොඝමාහු සනෙතා.

මතං, මළවුවද; මරිස්සං, මියන්නහුටද; යෙ, යම් කෙනෙක්; රොදන්ති, හඬද්ද; තෙ, ඔහු; රුදන්ති, හඬත්මය; ලපන්ති ව, බෙණෙත්මය; ඉසි, ඍෂිය; මා රුදි, නහමක් හඬ; තං රොදිතං, ඒ හැඬීම; සනෙතා, සත්පුරුෂයෝ; මොඝං, මොඝයයි; ආහු, කිවූ.

818 රොදිතෙන හවෙ බ්‍රහ්මෙ මතො පෙතො සමුඨහෙ
සබ්බෙ සංගම්ම රොදාම අසඤ්ඤිඤ්ඤස්ස ඤාතයෙ.

බ්‍රහ්මෙ, බ්‍රහ්මය; හවෙ, එහෙනත්තයෙන්; රොදිතෙන, හැඬීමෙන්; මතො, මළාවූ; පෙතො, ප්‍රෙතයා; සමුඨහෙ, ඉදින් නැගී සිටිනේනම්; සබ්බෙ, හැමදෙන; සංගම්ම, එක්වගෙන; අසඤ්ඤි මඤ්ඤස්ස, ඔවුනොවුන්ගේ; ඤාතයෙ, මිළ නැයන්ට; රොදාම, හඬමු-හැඬීමෙන් මළෝ උපදින්නම් නිසාම් කුමට හිඳුම්ෝද වැලි එක්වලා ඔවුනොවුන්ගේ මළ මළ නැයන්ට හඬම්හයි වෙහෙසී.

819 ආදිත්තං වත මං සන්තං ඝතසිත්තංව පාවකං
වාරිනා විය ඔසිඤං සබ්බං නිබ්බාපයෙ දරං.

මෙහි අටී 715 වෙනි අඞ්කය ධරන ගාථාව බලා දතයුතුයි.

820 අබ්බහී වත මෙ සල්ලං යමාසි හදය නිස්සිතං
යො මෙ සොකපරෙතස්ස පුත්තසොකං අපානුදි.

මෙහිද අටී 716 වෙනි අඞ්කය ධරන ගාථාව බලා දතයුතුයි. මෙහි "පුත්තසොකං" යන්න වෙනසි.

821 සොහං අබ්බුළ්හසල්ලොසම්ි විතසොකො අනාවිලො
න සොචාමි න රොදාමි තව සුභාන වාසවාති.

මෙහිද අටී 717 වෙනි අඞ්කය ධරන ගාථාව බලා දතයුතුයි. මෙහි "වාසව" යනු වෙනසි. වාසව, ශක්‍රදිව්‍යරාජය.

370 මිගපොතක ජාතකයයි.

---

822 කුහිං ගතා කත්ථ ගතා ඉති ලාලපතී ජනො
අහමෙව එකො ජානාම් උදපානෙ මූසිකා හතා,

කුහිං ගතා, කොසි ගියා දෝ; කත්ථ ගතා, කොසි ගියා දෝ සි කියා; ඉති, මෙසේ; ජනො, ජනතෙම; ලාලපති, බෙණෙයි; මූසිකා, මූසිකාතොමෝ; උදපානෙ, ළිඳ; හතා, නශ්වයයි; එකො, අචිනීයවූ; අහමෙව, මමම; ජානාමි, දනිමි- කුහිංගතා කත්ථගතා, යනු සමානාර්ථයි.

823 යථෙතං ඉතිවිති ච ගද්‍රභොව නිවත්තසි
උදපානෙ මූසිකං හන්ත්වා යවං භක්ඛතූ මිච්ඡසි.

යථා, යම් හෙයකින්; ඉතිවඉතිව, මෙසේද මෙසේද ප්‍රහාරයට අවකාශ සොයන්නේ; ගද්‍රභොව, කොටලුවෙකුමෙන්; නිවත්තසි, පසුබස්හිද; එසේ හෙයින්; එතං, තෑමේ පසුබස්නා කාරණය දනී මියි සේයි; උදපානෙ, උදපාන යෙහි; මූසිකං, මූෂිකාව; හෝ නොහොත් මූෂිකානම් දැසිය; හන්ත්වා, නසා; යවං, යවද; නොහොත් යවනම් රජුද; භක්ඛතූං, භක්ෂණය කරන්නට; ඉච්ඡසි, කැමැත්තෙහිද.

824 දහරො වසි දුමේධ පඨමුපපත්තිකො සුසු
දීඝං වෙතං සමාසජ්ජ න තෙ දස්සාමි ජීවිතං.

දුමේධ, දුමේධය; දහරොව අසි, ළදරු වෙහිද වී; පඨමුපපත්තිකො, ප්‍රථම වයසින් නැඟෙහි ප්‍රථම වයසෙහි සිටියෙහිසේයි. සුසු, තරුණයෙහි; දීඝං ච එතං, දික්වූ මේ යෂ්ටියෙන් යුක්තවූ ආයුධයක්; සමාසජ්ජ, ගෙන එල්ඛ සිටියේයි; තෙ, තාගේ; ජීවිතං, ජීවිතය; න දස්සාමි, නොදෙමී–මෙවිට තා ඉකරේ ලජ්ජාවක් නොකෙරෙමි මරාපියා කඩකඩකොට හුල අවුණාලම් භයගැන්වී.

825 නාන්තලික්ඛචරෙන නාඛපුත්තසිරෙන වා
පුත්තෙනාහි පඤ්ඤිතො සිලොකෙහි පමොචිතො.

අන්තලික්ඛචරෙන, අන්තරීක්ෂයෙහිවූ දිව්‍යභවනයෙන්ද; අඛපුත්තසිරෙනවා, ශරීරාවයව සදෘශවූ පුත්‍රයා කරණකොට ගෙනද; න, මුක්තවූයේ නොවේ; වැලි කෙසේද යත්? පුත්තෙන, පුත්‍රයා විසින්; අභිපඤ්ඤිතො, මරණ ප්‍රාර්ථනා කරන ලද්දෙම්; සිලොකෙහි, මාගේ ආචාරීන් බැඳ දුන් ගාථාවෙන්; පමොචිතො, මිදිනිමි.

826 සබ්බං සුතමධීයෙථ හීනමුක්කට්ඨමජ්ඣිමං
සබ්බස්ස අත්ථං ජානෙය්‍ය නවසබ්බං පයොජයෙ
හොති තාදිසකො කාලො යත්ථඅත්ථාවහං සුතන්ති.

හීනං, හීනවූද; උක්කට්ඨං, උත්කෘෂ්ටවූද; මජ්ඣිමං, මධ්‍යමවූද; සබ්බං, සියලු; සුතං, ශ්‍රැතය; අධීයෙථ, හදාරන්නේය; සබ්බස්ස, සියලු ශාස්ත්‍රයාගේ; අත්ථං, අර්ථය; ජානෙය්‍ය, දන්නේය; සබ්බං, සියලු හීනොත්කෘෂ්ටමධ්‍යමවූ මන්ත්‍රාදිවූ ශාස්ත්‍රය; නවපයොජයෙ,

නොම ප්‍රයොග කරන්නේය; උගන්නා බවමුත් හීන මන්ත්‍රයක් වේවයි ශිල්පයක් වේවයි හැම සමයෙහි ප්‍රයොග නොකොට අත්‍ය තනම විද්‍යාවක්ම ප්‍රයොග කරන්නේයි. යත්, යම්කලෙක; සුතං, ශ්‍රැතය; අත්‍ථාවහං අර්‍ථඵලවයිද; තාදිසකොං,එබඳුවූ; කාලොං, කාල යක්; හොති, වන්නේය-හීනාදි වශයෙන් සිවිකල ශාස්ත්‍රාගදරන් නේය; හැමතැනම හීනවිද්‍යාව නොපවත්වා මහෞෂධ පණ්ඩිතයන් කුම්භකාර විද්‍යාව ප්‍රයොගයෙන් ජීවන කළාමෙන් එබඳු සමයෙක ප්‍රයොජන විදිනා පරිද්දෙන් සකල ශාස්ත්‍ර පරිඥනයට ප්‍රයොග කටයුතුයයි සේසි.

371 මූසික ජාතකයයි.

---

827 සබ්බං භණ්ඩං සමාදාය පාරං තිණ්ණොසි බ්‍රාහ්මණ
පච්චාගච්ඡ ලහුං ඛිපං මම්පි තාරෙහි දානිතො.

බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; සබ්බං, සියලු, භණ්ඩං, භාණ්ඩය; සමාදාය, ගෙන; පාරං, තෙරට; තිණ්ණොසි, තීර්‍ණවීමි; ලහුං, ලඝුව; ඛිපං, සිඝුව; පච්චාගච්ඡ, නැවත ඒ; ඉදානි, දැන්; ඉතො මේ නදියෙන්; මම්පි, මාද; තාරෙහි, එතර කරව.

828 අසන්‍ථතං මං විරසන්‍ථතෙන
නිමිත්තං හොති අධ්‍රුවං ධ්‍රුවෙන
මයාපි හොති නිම්නෙය්‍ය අඤ්ඤං
ඉතො අහං දූරතරං ගමිස්සං.

මෙහි අර්‍ථ 577 වෙනි අඞ්කය ධරන ගාථාව බලා දතයුතුයි. "හොතී" යන්න පමණක් වෙනසි.

829 කායං එළගලා ගුම්බෙ කරොති අහු භාසියං
නසිධ නච්ච ගීතං වා තාලං වා සුසමාහිතං
අනමහකාලෙ සුසෙසාණි කිනාහු ජගසි සොහතෙ.

එළගලාගුම්බෙ, කලිල (තුවර) ලැහැබ්හි, අහු භාසියං කරොති, මහසිනා කෙරෙහි; කා අයං, මෝ කවරක්ද;-යමක් දැක තොසෙසිද එසේවූ සිනාවට සුදුසුවූ; නච්චං වා; නෘත්‍යයෙක් වේවයි; ගීතං වා; ගීතයෙක් වේවයි; සුසමාහිතං, හස්තයෙහි සාවධානකොට වාදනය කරන්නාවූ; තාලං වා, කුළුතාලමෙක් වේවයි; ඉධ මෙහෙ

න්හි; න, නැත්තේය; සුසොණී, සුඳුරවූ ශ්‍රොණී ඇති; සොභනෙ, සොභනවූ තැනැත්තිය; අනමතග්ගකාලෙ, හැඩියයුතු කාලයෙහි; කින්නු, කුමක් හෙයකින්; ජගඝසි, (නොහඬා)මහසිනා කෙරෙහිද

830 සිගාල බාල දුමෙමධ අපප පඤ්ඤසි ජම්බුක
ජීනො මච්ඡඤ්ච පෙසිඤ්ච කපණො විය ක්‍රායසි.

සිගාල, සෘගාලය; බාල, අඥනය; දුමෙමධ, දුම්මේධය; ජම්බුක, ජම්බුකය; අපපපඤ්ඤසි, ප්‍රඥනැත්තෙහි; ආසි, වී; මච්ඡඤ්ච, මත්ස්‍යයාද, පෙසිඤ්ච, මාංසපෙසියද යන මේ දෙකින්; ජීනො, පිරිහුණු බවට පැමිණ; කපණො විය, කෘපණයක්හු මෙන්; ක්‍රායසි, සිතයි;-අඥනයා මත්ස්‍යයා හා මාංසපෙසින් පිරිහුණුයෙහි සහශ්‍රයෙකින් පිරිහුණුවකුමෙන් ශොක කෙරෙයි කියා සෘගාලයාට නිගුඬිණු.

831 සුදසසං වජජං අඤ්ඤසං අත්තනො පන දුද්දසං
ජීනා පතිං ච ජාරං ච නිමපි මඤ්ඤව ක්‍රායසි.

අඤ්ඤසං, මෙරමාගේ; වජජං, වරද; සුදසසං, සුවසේ දැක්ක හැක්ක; අත්තනො පන, තමාගේ වරද වනාහි: දුද්දසං, දක්නට නොපිළිවන එසේ හෙයින්; නිමපි, නොද; පතිං ච, සැමියාද; ජාරඤ්ච සොර සැමියාද යන මේ දෙන්නා කෙරෙන්; ජීනා, පිරිහුණුයෙහි මං එව, මා මෙන්; ක්‍රායසි, සිතයි.

832 එවමෙතං මිගරාජ යථා භාසසි ජම්බුක
සා නූනාහං ඉතො ගනත්වා භත්තු හෙසසං වසානුගා.

මිගරාජ, මෘගරාජය; ජම්බුක, ජම්බුකය; යථා භාසසි, යම්සේ කීද; එතං, මේ; එවං, මෙසේමය; සාහං, හේ මම; නූන, එකාන්තයෙන්; ඉතො ගන්ත්වා, මෙයින් ගොස් අනික් සැමියෙකු ලදින්; වසානුගා, වසඟබවට පැමිණියෙම්; හෙසසං, වෙමි;-මෘගරජය තා කීයේ සැබෑමය බල මෙතනම සිට සමාන කෙනකුන් ලදින් උන්ට අනුව පවතිමි සි කියා.

833 යො හරෙ මත්තිකාථාලං කංසථාලමපි සො හරෙ
සතංයෙව තයා පාපං පුනපෙවං කරිසසසීති.

යො, යමෙක්; මත්තිකාථාලං, මැටිතල්ලක්; හරෙ, සොරාගද්ද; සො, එසේම පුරුදුව ගත්තේ; කංසථාලමපි, කාංසථාලයකුදු; හරෙ

සොරා ගන්නේය; පාපං, පාපය, තයා, නී විසින්; කතං එව, කරණ ලදමය එසේ හෙයින්; පුනපි, නැවතද; එවං, මෙසේ; කරිස්සසි, කරන්නෙහි;-තුච්ඡනැත්තිය යම්සේ මැටි හල්ලක් සොරා පැහැර ගත්තේ ඒ පරිවාරයෙන් රන්හලියකුදු සොරාගනිද එපරිද්දෙන් තෝ ඒසාවූ පව්කොට පුරුදුව ගත්තෙහි නැවතද ඒ දරුණු කම්ම කරන්නෙහි වේදැයි කියා බිණී.

372 චුල්ලඛනුගහක ජාතකයයි.

---

834 ඉදානි ඛොමහි සුඛිතො අරොගො
නිබ්බණ්ටකො නිප්පතිතො කපොතො
කාහාමිදානී හදයස්ස තුණ්ඩිං
තථා හිමං මංසසාකං බලෙති.

ඉදානි ඛො, දැන් වනාහි; කපොතො, කෘපණ කපොතක; නිප්පතිතො, නිගීහස එසේ හෙයින්; සුඛිතො, සුවපත්වූයෙම්; අරොගො, නිරොගිවූයෙම්; නිබ්බණ්ටකො, ශතෘකණ්ටක රහිතවූ යෙම්;අමහි, වීම්; එසේ හෙයින්; ඉදානි, දැන්; හදයස්ස, මාගේ හෘද යට; තුණ්ඩිං, තුණ්ඩියක්; කාහාමි, කෙරෙම්; තථාහි, එසේමැයි; ඉමං, මේ; මංසසාකං, මාංශයද අවශෙෂකයද මෙමුලුතැන්ගෙයි තුබූ මස්ද රසද; බලෙති, මට බල කරන්නේය නැති සිට මස්ද රසද අනුභව කෙරෙයි කියන්නක්හු මෙන් උත්සාහ කෙරෙයි සේසි.

835 කාසං බලාකා සිඛිනී චොරී ලඞ්ඝි පිතාමහා
ඔරං බලාකෙ ආගච්ඡ වණ්ණඩා මෙ වායසො සඛා.

ලංඝිපිතාමහා, මෙඝයා මුතුන් කොට ඇති; චොරී, සෙරවු; සිඛිනී, ශිඛා ඇති; අයං බලාකා, මේ කෙකිනී; කා, කවරක්ද? බලාකෙ, කෙකින්න; ඔරං, මෑතට; ආගච්ඡ, නැඟී ඒ; මෙ, මාගේ; සඛා, යහලුවූ; වායසො, කවුඩුවා; වණ්ණඩා, වණ්ඩය;-ඇඹුල් මොර ආදීන් ගල්වා සුදුකොට නීලපක්ෂියෙහි හෙවූ කවුඩුවා දැසා බොහි සඤ්ඤෝ සුදු බව ගෙන කෙකින්න මැතට නැඟී ඒ අපගේ කවුඩු වාගේ නීල පක්ෂියෙහි නොහෝ; ආ නම් වෙහෙස දෙයි මැතට නැඟී ඒ යනාදීන් වෙහෙසත්.

836 අලංහි තෙ ජග්ඝිතායෙ මමං දිස්වාන එදිසං
විළෙනං සූදපුත්තෙන පිසිමද්දෙන මක්ඛිතං.

සූදපුත්තෙන, සූද පුත්‍රයා විසින්; විඤ්ඤතං, සිදිනාලද පියාපත් ඇති; පිසිමදෙන, ගබකල්ක ආදී නොයෙක් පිටි කලලින්; මක්ඛිතං, ගැල්වූ; එදිසං, මෙබඳුවූ; මං, මා; දිස්වාන, දැක; තෙ, තාගේ; ජග්ඝිතායෙ, සිනායෙන්; අලංහි, පමණි;–මෙබඳුදුසකට පැමිණියාවූ මා දැක තාගේ වෙහෙසුම් නොකැමැත්තේ මා නොවෙහසයි කීය.

837 සු නහාතො සුවිලිත්තොසි අන්නපානෙන තප්පිතො
කණ්ණෙ ච තෙ වෙලුරියො අගමා නු කජඞ්ගලං.

සුනහාතො, යහපත් කොට නහන ලද්දෙහි; සුවිලිත්තොසි, මනාකොට සුවඳ ගල්වන ලද්දෙහි වී; අන්නපානෙන, අන්නපාන යෙන්; තප්පිතො, සන්තර්පිතය කරනලද්දී; තෙ, තාගේ; කණ්ණෙ ච, ග්‍රීවයෙහිද; වෙලුරියො, වෛඩූර්‍යී මාණික්‍යයෙක; එසේ හෙයින්; කජඞ්ගලං, කජඞ්ගලාවට; අගමා නු, ගියේද;–වෛඩූර්‍යී මාණික්‍යයෙකැයි අරක්කැම්යා විසින් කර බැඳ එල්වන ලද කැබිලිත්ත ගෙන කීහ, කජඞ්ගලයයි එම බාරාණසිය අපෙක්ෂාකොට කීහ, එසේහෙයින් මෙසින් ගොස් ඇතුලුනුවරට ගියේදැයි විවාළේ.

838 මා තෙ මිත්තෙනා අමිත්තෙනා වා අගමාසි කජඞ්ගලං
පිජානි තප්ප ලාසිත්වා කණ්ණෙ බන්ධන්ති වඞ්ඪනං.

තෙ, තාගේ; මිත්තෙනා වා, මිත්‍රයෙක් වේවයි; අමිත්තෙනා වා, අමිත්‍රයෙක් වේවයි; කජඞ්ගලං, කජඞ්ගලාවට; මා අගමාසි, නහ මක් යේවා; කුමක් හෙයින්ද යත්? නහ, එහිලා; පිජානි, පියා පත්‍ර යන්; ලාසිත්වා, සිදපියා; කණ්ණෙ, කර; වඞ්ඪනං, කැබිලිත්ත; බන්ධන්ති, බඳිත්,

839 පුනපාපජ්ජසි සම්ම සීලං හි තව තාදිසං
න හි මානුසකා භොගා සුභුජා හොන්ති පක්ඛිනාති.

සම්ම, සබඳ; පුනපි, නැවතද; ආපජ්ජසි, මෙබඳු දුසකට පැමිණෙන්නෙහි; තව, තාගේ; සීලං, සුභාවය වන්නාහි; තාදිසං, එබඳුසි; මානුසකා, මනුෂ්‍ය ලොකයෙහි; භොගා, සම්පත්තීහු; පක්ඛින්නා, පක්ෂියන්හු විසින්; න හි සුභුජා, නොම සුවසේ අනුභව කටයුත්තේසි–මනුෂ්‍යයන්ගේ සුදුසු අන්නපානය පක්ෂියන් ඉදුරා අනුභව කරන්නට නොලබන්නේසි සේසි.

378 සුපොත ජාතකයයි.

රාජඞ්ගරාදී නම් ජාතක සත්‍යයේ පඤ්ච නිපාත වර්ණනා නිමි.

810 මාසසු කුජ්ඣ භූමිපති මාසසු කුජ්ඣ රථෙසභ
කුඩ්ඨං අපපටිකුජ්ඣනෙතා රාජා රඨසස පූජිතො.

භූමිපති, පෘථිවීශ්වරයාණෙනි; මාසසු කුජ්ඣ, නොකිපුන මැනවි; රථෙසභ, රාජොත්තමය; මාසසු කුජ්ඣ, නොකිපෙහු මැනවි; කුඩ්ඨං, කිපුනහුට; අපපටිකුජ්ඣනෙතා, ප්‍රතික්‍රොධ නොකා රන්තාවූ; රාජා, රජතෙම; රඨසස, රටවැස්සා විසින්; පූජිතො, පිදිය යුතුවේ.

841 ගාමෙ වා යදි වාරඤ්ඤෙ නිනෙන වා යදි වා ථලෙ
සබ්බත්ථ අනුසාසාම් මාසසු කුජ්ඣ රථෙසභ

ගාමෙ වා, ගමෙහි හෝ වේවා; යදි වා, නොහොත්; අරඤ්ඤෙ, අරණ්‍යයෙහි හෝ වේවා; නිනෙන වා, නිම්නස්ථානයෙහි හෝ; යදි වා, නොහොත්; ථලෙ, ගොඩෙහි හෝ වේවා; සබ්බත්ථ, (මෙකී ග්‍රාමාදී යම්කිසි තැනෙක්හි වඤ්ඤේද ඒ) සියලු තන්හි; අනුසාසාම්, (නුඹවහන්සේට)අනුශාසනාකරමි; රථෙසභ, රාජොත්තමය; මාසසු කුජ්ඣ, නොකිපුන මැන;-නරපතීහු වාවායුධ ඇතියෝ ඔවුන් කිපි වචන පමණින් ජීවිතක්ෂයට හෝ බොහෝදෙන පැමිණෙති එහෙයින් රජ විසින් කිපෙන්ට නොවටී සි බෝසත් රජහට ඔවදන් දුනි.

842 අචාරියපිතා නාම අහු ගංගාය නාවිකො
පුබ්බෙ ජනං තාරෙඤ්ඤාන පච්ඡා යාචති වෙතනං
තෙනසස හණ්ඩනං හොති න ච හොගෙහි වඩ්ඪති.

ගංගාය, ගඩහාවෙහි; අචාරියපිතා නාම, අචාරියපිතා නම්වූ (ඔහුගේ පිතාව අචාරියා නම ඇතේ නම් වශයෙන් අචාරිය පිතා නම්වී) නාවිකො අහු, නැවියෙක්(තොටියෙක්)වී හෙතෙම: පුබ්බෙ, පෙර; (පළමුවොට) ජනං, (මිහි) ජනයා; තාරෙඤ්ඤාන, එතරකොට; පච්ඡා, පසුව; වෙතනං, වැටුප් (මිළ); යාචති, ඉල්වයි; තෙන, ඒ කාරණයෙන්; අසස, ඔහුගේ; හණ්ඩනං, (ජනයා හා සමඟ) ඛරය; හොති, වේ; හොගෙහි, හොගයෙන්; න ච වඩ්ඪති, නොවැඩේ.

843 අතිණ්ණං‍යෙව යාචස්සු අපාරං තාය නාවිය
අඤ්ඤෙසු හි තිණ්ණසස මනො අඤ්ඤෙසු හොති හරෙසිනො

තාය, දරුව; නාවිය, නාවියාය; අපාරං, මෙතර සිටියාවූ; අතිණ්ණංයෙව, එතරකොවුම ජනයා; යාචස්සු, (වැටුප්) ඉල්වව; තිණ්ණසස, පරතෙරට ගියහුගේ; මනො, සිත; අඤ්ඤෙසු හි, අනී

කෙක් මැයි; (වැටුප් නොදී යනු කැමැතිවෙයි) තරෙසිනෝ, තරණය සොයන්නහුගේ (පරතෙරට යනු කැමැත්තහුගේ) සිත; අසෙසුදා හොනි, අතිකෙක් වෙයි; (අතිරේකයකුදු දී යනු කැමැති වෙයි සේයි) බොධිසත්වයෝ අවාරිය පින් නැවිතට හොගවෘඩිය ප්‍රකාශ කළෝ.

844 ගාමෙ වා යදි වාරඤ්ඤ නිඤ්ඤෙ වා යදි වා ථලෙ
සබ්බත්ථ අඤ්ඤාසාඝි මාස්සු කුප්ඣිත්ථ භාවිත.

භාවිත, නැවිත; මාස්සු කුප්ඣිත්ථ, නහමක් කිපෙව; සෙස්ස, යටකී නයින් දතයුතු.

845 යායෙවානුසාසනියා රාජා ගාමවරං අදා
තායෙවානුසාසනියා නාවිකො පහරී මුඛං.

යාය එව අනුසාසනියා, යම් බඳු අනුශාසනාවකින්ම; රාජා, රජතෙම; ගාමවරං, ගම්වරක්; අදා, (තපස්වීහට) දුන්නේද, තාය එව අනුසාසනියා, ඒ අනුශාසනායෙන්ම; නාවිකො, නැවිතෙම; මුඛං, (තපස්වීහුගේ) මුඛයට; පහරී, පහර දුන්නේය;-අවවාදය සුතුවූ ජනසාටම දියයුතුය අයුතු ජනයා හට නොදිය යුතුයයි මෙයින් ප්‍රකාශ කළේ.

846 භත්තං භින්නං හතා හරියා ගබ්භා ච පතිතො ඡමා
මිගොව ජාතරූපෙන න තෙනත්ථං අබඤ්ඤුති.

භත්තං, බත්තලිය; භින්නං, බිඳිනලදී; හරියා, භාර්‍යාතොමෝ හතා, නසනලදී; ගබ්භා ච, දරුගභීයද; ඡමා, භූමියෙහි; පතිතො හෙළනලදි; ජාතරූපෙන, (සවණියක් හෝ හිරණ්‍යයක් හෝ මුකනාමාණික්‍යාදියක් නෝ මදීනයකොට යන්නේද ඇක්ම හෝ යේද ඒ) ජාත රූපයෙන් (තමහට අභිවෘඩියක් නිපදවන්ට නොහැකිවූ); මිගොඉව, මෘගයකු යම්සේද එපරිද්දෙන්; තෙන, ඒ අවවාදයෙන්; සො, ඒ අඤ්ඤාල නැවිතෙමෙ; නුවණැත්තන් විසින් දුන් අවවාදය අසා; අත්ථං, තමහට අභිවෘඩියක් නෝ ධර්ම වෘඩියක් නිපදවන්ට නොහැකිවී; "අබඤ්ඤුති" යන්නෙහි "අඛඤ්ඤොනි"යි මෙසේ අර්ථය දතයුතු; සො ඉති, යන මේ පදයන්ට "සුති"යි සංඛ්‍යාවේ.

374 අවාරිය ජාතකයයි.

847 මා තාත කුජ්ඣි න හි සාධු කොධෝ
බහුම්පි තෙ අදිඤ අස්සුතං ච
මාතා පිතා දිසතා සෙතකෙතු
ආචරියමාහු දිසතං පසත්ථා.

තාත සෙතකෙතු, දරුව සෙත කෙතු නම් නැනැත්තෙනි; මා කුජ්ඣි, නහමක් ක්‍රෝධකරව්; කොධෝ, ක්‍රෝධ කිරීම; නහි සාධු, යහපත් නොවේ; තෙ අපි, තා විසින් වනාහි අදිඤ, ප්‍රහාණකොට නුදුටු දෙයද; අස්සුතං ච, කනින් නොඇසූ දෙයද; බහුං, අතිශයින් බෙහෙව; මාතා පිතා, මව්පිය දෙදෙන; දිසතා, පළමුකොට උපන් හෙයින් සත්‍වයාට පූර්වදිසාවයහ; ආචරියං, ආචාරිවරහු; දිසතං පසත්ථා, දක්ෂිණෙය හෙයින් දිශාවන් අතුරෙහි ප්‍රශස්තාවූ දක්ෂිණ දිශාවයහයි; ආහු, බුඩාදි ආර්‍යයෝ කියත්.

848 අගාරිනා අන්නාදපානවත්ථේ
අවහායිකා හම්පි දිසං වදන්ති
එසා දිසා පරමා සෙතකෙතු
යං පත්වා දුක්ඛී සුඛිනෝ භවන්ති.

සෙතකෙතු, සෙතකෙතුව; අන්නාද, බත්දෙන්නාවූ; පානද, පානවගීදෙන්නාවූ; වත්ථද, වස්ත්‍රදෙන්නාවූ; අවහායිකා, (දැනොපකරණ විළිගනුවයි) කැඳවන්නාවූ; අගාරිනො, යම් ගෘහස්ථ කෙනෙක් ඇද්ද; තම්පි, හෙද; දිසං, දිගකැයි; වදන්ති, බුඩාදිහු කියති;-ආහාරාදී දෙය වස්තුව විළිගන්ට එවයි කැඳවන හිහි ජනයෝද ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් විසින් උපගන්තව්‍යයෝත්‍රයි දිශා ව්‍යවහාර ලැබෙනියි සේසි; නොහොත්; අන්නාද, බත් දෙන්නාවූ; පානවත්ථද, පාන දෙන්නාවූ වස්ත්‍රදෙන්නාවූ; අගාරිනො, යම් ගෘහස්ථ කෙනෙක්ද ඔවුන්ට; අවහායිකා, නානාවිධ දිව්‍යලෝක සම්පත් දීමෙන් මතු මතු කැඳවන යම් ධාම්මික ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් ඇද්ද ඔවුන් දිසායයි කියති, බුඩාදිහු ඔවුන්ද උපරි දිසා යයි කියති යයි සේසි; යම්පත්වා, යම් දිගකට පැමිණ; දුක්ඛී, දුප්පත් ජනයෝ; සුඛිනෝ භවන්ති, සුවපත්වෙති; එසා දිසා, මේ දිසා නොමෝ; පරමා, ඔයලු දිහුන්ට උත්කෘෂ්ටයි-යම් දිගකට පැමිණි දුඃඛිත ජනයෝ සුවපත් වෙද්දැයි කිමෙන් නීචාන දිගට පැමිණි ජනයා ජාත්‍යාදි දුක්හැර සානන්තප්‍රණීතාදීන් නීචාන සුඛ ප්‍රාප්තවන හෙයින් නිවන් දිග්ගත්හු.

849 ඛරාජිනා ජටිලා පඞ්කදන්තා
දුම්මක්ඛරූපා යෙමෙ ජපන්ති මන්තෙ
භාවී නු තෙ මානුසකෙ පයොගෙ
ඉදං විදූ පරිමුත්තා අපායා.

ඛරාජිනා, කඩිනවූ අඳුන් දිවිසම් හඳිනාවූ; ජටිලා, ජටා මඬුළු බැන්දවූ; පඞ්කදන්තා, කාෂ්ඨයාගේ නොඇමෙන්මල හුන් දත් ඇත්තාවූ; දුම්මක්ඛරූපා, අනාජීත අවඩිත හෙයින්ද රූක්ෂ හදනා පොරෝනා ඇරූහෙයින්ද මාලාගන්ධාදි භූෂනයක් නැතිහෙයින්ද කිලුටුවූ ශරීර ඇතියේ; යෙ ඉමෙ, යම් මේ තාපස්වී වරයෙනෙක් ඇද්ද ඔහු; මන්තෙත ජපන්ති, මන්ත්‍ර ජපහෙරෙද්ද; භාවී නු, කිමෙක්ද; මානුසකෙ, මනුෂ්‍ය ලොකයෙහි; පයොගෙ, ප්‍රයොග යෙහි; ඉදං විදූ, මෙලොව දන්නාවූ හෙවත් මනුෂ්‍යයන් විසින් කතීව්‍ය ප්‍රයොගයෙහි සිට මෙලොව දැන; එතෙ, මොහු; අපායා, අපායෙන්; පරිමුත්තා, විනිර්මුක්තයෝද.

850 පාපානි කම්මානි කත්වාන රාජ
බහුස්සුතොා වෙ න විරෙය්‍ය ධම්මං
සහස්සවෙදෙපි න තං පටිච්ච
දුක්ඛා පමුඤ්චෙ චරණං අපත්වා.

රාජ, රජ; වෙ, ඉදින්; බහුස්සුතොපි, බහුශ්‍රුතයෙකුදු; පාපානි, ලාමකවූ; කම්මානි, කර්මයන්; කත්වාන, කොට; ධම්මං, ධර්මය; න විරෙය්‍ය, නොහැසුරුනේවිනම්; සහස්සවෙදෙපි, සහශ්‍රවෙදයාද මම බහුශ්‍රුතයෙමිසි ත්‍රිවිධ සුචරිත ධර්මයන් නොහැසිර පාපරාශියම කෙරේද හේ; තං පටිච්ච, ඒ බහුශ්‍රුත්‍යය නිසා; චරණං, ශීලය හා සමඟ අෂ්ටවිධ සමාපත්තියට; අපත්වා, නොපැමිණ; දුක්ඛා, දුඃඛයෙන්; න පමුඤ්චෙ, නොමිදෙන්නේමි.

851 සහස්සවෙදෙපි න තං පටිච්ච
දුක්ඛා පමුඤ්චෙ චරණං අපත්වා
මඤ්ඤාමි වෙදා අඵලා භවන්ති
සසඞ්ඛාරං චරණඤ්ඤාව සච්චං.

සහස්සවෙදෙපි, සහශ්‍රවෙදයාද, චරණං අපත්වා, චරණයට නොපැමිණ; තං පටිච්ච, ඒ බාහුශ්‍රුත්‍යය හෙතුකොට ගෙන; දුක්ඛා, දුක්ඛයෙන්; න පමුංචෙ, නොමිදෙන්නේද එහෙයින්; වෙදා, වෙද යෝ; අඵලා, නිෂ්ඵලවූවාහු; භවන්ති, වන්නාහුයයි; මඤ්ඤාමි, එසේමැයි; සසඞ්ඛාරං, ශීලය සහිතවූ; චරණඤ්ඤාව, චරණයම; සච්චං, එක් සත්‍යයෙකි.

852 නහෙව වෙදා අඵලා භවන්ති
සසඤ්ඤමං චරණඤ්ඤව සච්චං
කිත්තිං හි පපොති අධිචව වෙදෙ
සන්තිං පුනෙති චරණෙන දන්තො ති.

වේදා, වෙදයෝ; අඵලා, නිප්ඵලවූවාහු; නහෙව භවන්ති, නොම වන්නාහ; සසඤ්ඤමං, ශීලය සහිතවූ; චරණං එව, චරණ ධම්මසඞ්ඛ්‍යාත සමාපත්තියම; සචවං, උත්තමය ඒ එසේමැයි; වෙදෙ, වෙදයන්; අධිචව, ඉදුරා; කිත්තිං, කීර්තියට; පපොති, පැමිනෙයි; පුන, නැවත; චරණෙන, චරණ ධම්මය කරණකොට ගෙන; දන්තො, දැමුනේ; සන්තිං, නිර්වානයට; පපොති, පැමිනෙයි—වෙදදි ශාස්ත්‍රාඩ්‍යයනයද මෙලොව කීර්තියට පමුණුවන හෙයින් නිෂ්ඵල නොවෙයි එසේ හෙයින් හැදෑරීමද යහපත ශීල යෙහි පිහිටාගෙන සමාපත්ති ධම්මයන් ආසන්න කාරණකොට ඇති විදර්ශනා වැඩුයේද අත්‍යන්ත ශීතලවූ නිර්වානයට පැමිනෙන්නේය එසේ හෙයින්ම බහුශ්‍රැත්‍යයද යහපත සිල්පයද යහපතැයි දෙකම අර්ථවත් කළෝ.

375 මෙඝතෙතු ජාතකය.

---

853 පඞ්කා ච කාමා පලිපා ච කාමා
භයඤ මෙතං තිමූලං පවුත්තං
රජෝ ච ධූමොච මයා පකාසිතා
හිත්වා තුවං පබ්බජ බ්‍රහ්මදත්ත.

බ්‍රහ්මදත්ත, බ්‍රහ්මදත්තය; කාමා, කාමයෝ නම්; පඞ්කා ච, පඞ්කයය; කාමා, කාමයෝ නම්; පලිපා ච, මඩපතරය එසේ හෙයින් මේ කාමයන්; තිමූලං, තුන්මූලකින් පිහිටියා මෙන්ද අචලවූ; එතං, මෙය; භයං, මහාභයකැයි; පවුත්තං, කියනලදි; රජොච, රජසද; ධූමොච, ධූමයද; මයා, මා විසින්; පකාසිතා, ප්‍රකාශකරනලදි; හිත්වා, මෙකී නුගුණ ඇති කාමයන් හැර, තුවං, තෝ; පබ්බජ, පැවිදිවව—යම්සේ දියෙහි පිහිටන්නහු එහි තෘණ සෙවාලාදියෙහි ලග්නව විනාශයට යේද එපරිද්දෙන් සංසාර සාගරය එතරවන යොගාවචරයා තෙමේ පඤ්චකාමයෙන් බැඳී විනාසයට යේනුයි කියා කාමයෝ පඞ්කතාම් වන්නාහ කදිමයෙහි ගැළුනු සූකරයා එහි ගලාවිනාශ කෙරේද එපරිද්දෙන් කාමයෝද

නමින් කෙරේ ගැලුහුවුන් සසර ගලා නැහ නොදෙස්නුසි පලිප නමුදුවන්නාහ මෙලොවද පරලොවද සියලුභවයටද දෙතිස් කම් කටුලටද නව අනුවක් ව්‍යාධියටද ප්‍රාප්තවූවාහුගේ භයටද ප්‍රත්‍යය නුසි මේ කාමයන්ම මහා භයෙහා එක්වූවහුගේ කලුෂ කරවන හෙයින් රජසය ගුණ ඇත්තවුන්ගේ ගුණ නසන්නේ මේ ආදි කාම ගුණ අසා දැන ඒ කාමයන් හැර බ්‍රහ්මදත්තාය වහා මහණව හන්නැයි අවවාද කළෝ.

854 ගථිතෝ ච රත්තෝ ච අධිමුච්ඡිතෝ ච
කාමෙසුවහං බ්‍රාහ්මණ භිංසරූපං
තං නුස්සහෙ ජීවිකත්ථෝ පහාතුං
කාහාමි පුඤ්ඤානි අනප්පකානි.

බ්‍රාහ්මණ, බ්‍රාහ්මණය; කාමෙසු, කාමයෙහි; ගථිතොව, ග්‍රථිතවූ; රත්තොව, රක්තවූ; අධිමුච්ඡිතොව, අතිසයෙන් මූර්ඡාවූ; ජීවිකත්ථෝ, ජීවිකාවෙහි අර්ථිවූ; අහං, මම; භිංසරූපං, භයපත් සවරූප ඇති; තං, විවිධකාමයා; පහාතුං, හරණට, න උස්සහෙ, නොපොහොසත්මි, බලඑකෙක් ඇත්; අනප්පකානි, නොමදවූ; පුඤ්ඤානි, පුණ්‍යයන්; කාහාමි, කෙරෙමි.

855 යෝ අත්ථකා මස්ස හිතානුකම්පිනෝ
ඔවජ්ජමානෝ න කරෝති සාසනං
ඉදමෙව සෙය්‍යෝ ඉති මඤ්ඤමානෝ
පුනප්පුනං ගබ්භමුපෙති මන්දෝ.

අත්ථකාමස්ස, වැඩකැමතිවූ; හිතානුකම්පිනෝ, හිතසිතින් අනුකම්පාකරන්නාහු විසින්; ඔවජ්ජමානෝ, අවවාද කරනලද; යෝ යමෙක්; ඉද මෙව සෙය්‍යෝ ඉති, මෙබ උතුමැයි; මඤ්ඤමානෝ, සිතන්නේ; සාසනං, අනුශාසනය; න කරෝති, නොකෙරේද; මන්දෝ, අඥාන පුද්ගලයා; පුනප්පුනං, නැවත නැවත; ගබ්භං, මාතෘ; ගර්භයට; උපෙති, පැමිනෙන්නේය.

856 සෝ ඝොර රූපං නිරයං උපෙති
සුභාසුභං මුත්තකරීසපූරං
සත්තා සකාසෙ න ජහන්ති ගිද්ධා
යේ හොන්ති කාමෙසු අවීතරාගා.

සුභාසුභං, (සංසාරයෙහි භයපත්වූ යොගාවචර) ශුභඝන්ට අශුභවූ; මුත්තකරීසපූරං, මූත්‍රකරීසදෙකින් පිරුනු; ඝොරරූපං,

දරුනුවූ සවරූප ඇති; නිරයං, මාතෘඝාති සඞ්ඛ්‍යාත නරකයට; උපෙති, පැමිනෙන්නේය; යෙ, යම් කෙනෙක්; කාමෙසු, කාම යෙහි; අවීතරාගා හොන්ති, අවීතරාගයෝද; ගිධා, කිලිනනයෝද; සත්තා, ලගනයෝද ඔහු; සකායෙ, ඒ මාතෘඝාති සඞ්ඛ්‍යාතවූ වාසය, න ජහන්ති, නොහරිත්.

857 මීළෙහන ලිත්තා රුහිරෙන මක්ඛිතා
සෙමෙහන ලිත්තා උපනික්ඛමන්ති
යං යං හි කායෙන ඵුසන්ති තාවදෙ
සබ්බං අසාතං දුඛමෙව කෙවලං.

858 දිසවා වදාමි නහි අඤ්ඤතො සවං
පුබ්බෙ නිවාසං බහුකං සරාමිති.

මීළෙහන, අසුචින්, ලිත්තා, ලිපාවූ; රුහිරෙන, රුධිරයෙන්; මක්ඛිතා, වැකුනාවූ; සෙමෙහන, සෙමින්; ලිත්තා, ලිපාවූ සත්වයෝ; උපනික්ඛමන්ති, නික්මෙන්නාහුද; යං යං හි, යමක් යමක් වනාහි; කායෙන, ශරීරයෙන්; ඵුසන්ති, නික්මෙන වේලෙහි ස්පර්ශකෙරෙද්ද; සබ්බං, ඒසියල්ලම; තාවදෙ, එවිගසම; අසාතං, අමධුරය; කෙවලං, හුදෙක්; දුඛමෙව, දුක්මැයි.

අඤ්ඤතො, ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණාදි අනිකාක්හු කෙරෙන්; සවිං, අසා; නහි වදාමි, නොම කියමි—අනික් කෙනකුන් කෙරෙන් අසා කියන දෙයෙක් නොවෙයි වැලිකෙසේද යත්? පුබ්බනිවාසං, පෙරවිසූ කඳපිළිවෙළ යයි කියන ලද පූර්වනිවාසය; බහුකං, බොහෝ කොට හෙවත් කප්ලක්ෂයක් අධිකකොට ඇති දෙයාසඞ්ඛ්‍යයක්කප්; සරාමි, සිහිකෙරෙමි—පූර්ණියටම සම්බන්ධයි, අපරාධිය සර්ඥයන් වදාළේ.

859 චිත්‍රාහි ගාථාහි සුභාසිතාහි
දරිමුඛො නිජ්ඣාපයි සුමෙධන්ති.

දරිමුඛො, (ඔහණෙනි) දරිමුඛ පසේබුදුරජතෙම; චිත්‍රාහි, විසිතුරුවූ; සුභාසිතාහි, මනාකොට කියනලද; ගාථාහි, ගාථායෙන්; සුමෙධං, මනාවූ නුවන ඇති රජු; නිජ්ඣාපයි, තමාගේ වචන ගැන්වී.

376 දරිමුඛ ජාතකයයි.

---

860 කා කොලා කාකසඞ්ඝා ච මයඹ පතතං ගිරිං
සබ්බව සදිසා හොම ඉමං ආගම්ම පබ්බතං.

කාකොලා, වන කවුඩුවෝද; කාකසඞ්ඝාව, ප්‍රකෘතිකවුඩුවෝද; පතතං වරු, පක්ෂිරාජවූ; මයඹ, අපිද යන; සබ්බව, හැමදෙනම, ඉමං පබ්බතං, මේ පර්වතයට; ආගම්ම්, පැමිණ; සදිසා හොම; සම්වම්හ.

861 ඉධ සීහා ව්‍යග්ඝා ච සිගාලා ච මිගාධමා
සබ්බව සදිසා හොනති අයං කො නාම පබ්බතො.

ඉධ, මේ පර්වතයෙහි; සීහා, සිංහයෝද; ව්‍යග්ඝා ච, ව්‍යාඝ්‍රයෝද; මිගාධමා, මෘගාධමවූ; සිගාලා ච, ශෘගාලයෝද; සබ්බව, හැමදෙනම; සදිසා හොනති, සදෘශවෙති; අයං පබ්බතො, මේ පර්වතය; කො නාම, කෙ නම්ද.

862 ඉමං නෙරුනි ජානන්ති මනුස්සා පබ්බතුත්තමං
ඉධ වණ්ණඤ්ච සම්පන්නා වසන්ති සබ්බපාණිනො.

ඉමං පබ්බතුත්තමං, මේ පර්වතොත්තමයා; මනුස්සා, මනුෂ්‍යයෝ; නෙරුනි, සවණ්ණපර්වතයයි කියා; ජානන්ති, දනිති; ඉධ, මේ පර්වතයෙහි; සබ්බපාණිනො, සිඟලු ප්‍රාණීහු; වණ්ණඤ්ච සම්පන්නා, වර්ණයෙන් සම්පන්නව; වසන්ති, වාසය කරන්නාහුයි.

863 අමානනා යත්ථ සියා සන්තානං වා විමානනා
හීනසම්මානනා වාපි න තත්ථ වසති වසෙ.

යත්ථ, යම් තැනෙක්හි; සන්තානං, සත්පුරුෂයන්ට; අමානනා, අසම්භාවනාව හෝ; වා, නොහොත්; විමානනා, අවමාන්‍ය හෙයින් විමානන හෝ; හීන, හීනයන්; සම්මානනා වා අපි, සම්මාන්‍යයෙ හෝ; සියා, වන්නීද; තත්ථ, එහිලා; වසති, විසීමද; න වසෙ, නොව සන්නේය.

864 යත්ථාලසෝ ච දුක්ඛා ච සූරෝ භීරු ච පූජියා
න තත්ථ සන්තෝ නිවසන්ති අවිසෙසකරෙ නගෙ.

යත්ථ, යම් තැනෙක්හි; අලසොව, අලසයාද; දුක්ඛාව, දුඃඛයාද; සූරොව, සූරයාද; භීරුව, භීරුද යන මොහු; පූජියා, පූජ්‍යයෝද; අවිසෙසකරෙ, විශෙෂ විභාගයක් නොකරන; තත්ථ නගෙ, ඒ පර්වතයෙහි; සන්තෝ, සුජනයෝ; නනිවසන්ති, නොවසන්නාහුයි

865 නාසං නෙරු විභජති හීනමුක්කට්ඨමජ්ඣිමේ
අවිසෙසකරෙ නෙරු ගණ්හ නෙරුං ජහාමසෙති.

අයං නෙරු, මේ සවණ්ණ පළිතය; හීන, හීනය; උක්කට්ඨ, උත්කෘෂ්ටය; මජ්ඣිමෙ, මධ්‍යමය ඝන සියල්ලන්; නවිභජති, විභාග නොකෙරෙයි; නෙරු, මේසවණ්ණ පළිතය; අවිසෙසකරෙ, විශෙෂ විභාගයක් කරන්නේ නොවෙයි; ගණ්හ, එබැවින්; නෙරුං, සවණ්ණ පළිතය; ජහාමසෙ; හරිමු.

877 නෙරු ජාතකයයි.

---

866 ආසාවතී නාම ලතා ජාතා චිත්තලතා වනෙ
තස්සා වස්සසහස්සෙන එකං නිබ්බත්තතෙ ඵලං
තං දෙවා පසිරුපාසන්ති තාව දූරඵලෙ සති.

චිත්තලතාවනෙ, චිත්‍රලතාවනයෙහි; ආසාවතී නාම, ආසාවතී නම්වූ; ලතා, ලතාවක්; ජාතා, හටගත; තස්සා, ඇගේ; වස්ස සහස්සෙන, අවිරුද්ද දහසකින්; එකං, එක්; ඵලං, ඵලයෙක්; නිබ්බත්තතෙ, උපදනේය; තාව, ඒතාක්; දූරඵලෙ සති, දූරඵල ඇත්තාවූ; තං, ඒ ලතාවට; දෙවා, දෙවතාවෝ; පසිරුපාසන්ති, නැඹත නැඹත එළඹෙත්.

867 ආසිංසෙව තුවං රාජ ආසා ඵලවතී සුඛා
ආසිංසෙථෙව සො පක්ඛී ආසිංසෙථෙව සො ජිජෝ

රාජ, රජ; තුවං, තොද; ආසිංසෙව, (ආසිංසා එව) ආසාවෙජ්ද සක් නොකරසි සේයි; ප්‍රාර්‍ථනාමකර; ඒ එසේමැයි; ඵලවතී; ඵලවත් වූ; ආසා, ආසාතොම; සුඛා, සුවයි; සො පක්ඛී, හේ පක්ෂීතෙම; ආසිංසෙථෙව, ප්‍රාර්‍ථනාකරන්නේමය; සො ජිජෝ, ඒ විජයා; ආසිං සෙථෙව, ලබමියි පතන්නේමය; මෙනම් මෙනම් ලැබෙයි ආසා චෙජ්දය නොකරන්නේයයි සේයි.

868 තස්ස වාසා සම්පජ්ජිත්ථ තාව දූර ගතා සති
ආසිංසෙව තුවං රාජ ආසා ඵලවති සුඛා.

තස්ස, ඔහුගේ; තාව, ඒතාක්; දූරගතාසති, දූරගතවූද; ආසා, ආසාතොම; සම්පජ්ජිත්ථ, සමෘඬ්ධිමය එසේ හෙයින්; රාජ, රජ; තුවං, තොද; ආසිංසෙව, ප්‍රාර්‍ථනාමකර; කුමක් දෙයින්ද යත්; ඵලවති,

ඵලවත්වූ; ආයෝ, ප්‍රාර්‍ථනාතොමෝ; සුඛා, සුවසි—මහරජ එක්තෝ සෙක් පොවා පියුම් විලෙකින් ගොදුරුගෙන පළිතයක් මුදුනේ හුන්නේ මේ පළිතයෙන් නොබැස මෙසේම හිඳ ගොදුරුකා මේ තෙනම හිඳ කරදික්නොට පැන් බීම් තම් යෙහෙයැයි සිතීය එ ද වස්ම ශක්‍රයා අසුර නිම්මථනය කොට ත්‍රයත්ත්‍රිංසත් භවනයෙහි එකාතපත්‍රබවට පැමිනියේ මාගේචිත්තාව මසතකප්‍රාපනීය අනික් කවරක්හුගේ මනඃ කල්පනාව අසමඃඩේයි බැලූයේ තොකු දැක මුගේ ආසා බඤ්ඤනය මසතක ප්‍රාපනකෙරෙයි ඌ උන් පළිතයට සමීප දෙශයෙහි මහොඤයක් නිම්මානය කොට පළිතාග්‍රයෙන්ම හෙයිල හේ කොකාද සිතූ පරිද්දෙන් ගොචරාග්‍රහවකොට පැන් බී එදවස් ඒ පළිතයෙහි විසීම ලැබෙයි මේ කථාව ගෙන හැර "ආසිං සෙථෙව සො පක්ඛි" යනාදීන් දෘෂ්ටානෙතාපනාසය කොට රජ්ජුරුවන් උතසාහවත් කලහ.

869 * සමෙපසි ඛො මං වාචාය නව සංපෙසි කම්මුනා
මාලා සෙරෙය්‍ය කසෙසව වණණවන්නා අගඤ්ඡා

අගඤ්ඡා, නිගීඤ්ඡවූ; වණණවන්නා, සොභාවත්වූ; සෙරෙය්‍ය කසස, මාරි වෘක්ෂයාගේ; මාලා ඉව, මල් පරිද්දෙන්ම; මං, මා; වාචාය ඛො, වාක්මාත්‍රයකින්; සමෙපසි, ඥානඡිනය කෙළෙහි; කම්මුනා, කායකර්මාදි ක්‍රියාවකින්; න සංපෙසි, නොමසඥානඡිනය කෙළේයි.

870 අථලං මධුරං වාචං යො මිත්තෙනසු පකුබ්බති
අදදං විසසජං හොගං සඤ්ඤ තෙනසස ජීරති.

යො, යමෙක්; අදදං, නොදෙන්නේ; හොගං, හොගය; අවිසස ජං, නොහරනේ; මිත්තෙනසු, යාලුවන්කෙරෙහි; අථලං, නිෂ්ඵලවූ; මධුරං, මියුරුවූ; වාචං, තෙපලක්; පකුබ්බති, කෙරේද; තෙන, ඔහු හා සමඟ; අසස, ඔහුගේ; සඤ්ඤ, මිත්‍ර සඥාවය; ජීරති, නො ගැලපේ.

871 යඤ්හි කයිරා තඤ්හි වදෙ යං න කයිරා න තං වදෙ
අකරොන්තං භාසමානං පරිජානන්ති පණ්ඩිතා

යං හි, යමක් වනාහි; කයිරා, කරන්නේද; තංහි, හේ වනාහි; වදෙ, කියන්නේය; යං, යමක්; න කයිරා, නොකරන්නේද; තං, ඒ; න වදෙ, නොකියන්නේය; අකරොන්තං, සොරෙම් දෙම් කියා නොකරන්නාවූ නොදෙන්නාවූ; භාසමානං, අකාල මෙඝයක්සේ

---

* සංසෙසි—මරම්ම.

නොකරන නොදෙන දෙය කෙරෙමි දෙමි ව්‍යාජිතෙපුල් බණන් නහු; පණ්ඩිතා, නුවණැත්තෝ; පරිජානන්ති, දනිත්; යහපත් කොට ඌ හැඳින ගන්නාහු යි සේසි.

872 බලඤ්ච වත මේ ඛීණං පාථෙය්‍යං ච න විජ්ජති
සඞ්ඛෙ පාණුපරොධාය හඤ්ඤති වජාමිහං

එත, එකාන්තයෙන්; මෙ, මාගේ; බලඤ්ච, බලයද; ඛීණං, ක්ෂීණය; පාථෙය්‍යංච, මාගොපකරණයද; න විජ්ජති, නැත; එසේ හෙයින්; පාණුපරොධාය, ප්‍රාණයාගේ උපරොධයෙහි හෙවත් මෙහිම මාගේ ජීවිත විනාශය; සඞ්ඛෙ, සාඩ්කා කෙරෙමි; හඤ්ඤ, එබැවින්; ඉදානි, දැන්; අහං, මම; වජාමි, හැරයෙමි.

873 එතදෙවහි මෙ නාමං යං නාමසම්මං රථෙසභ
ආගමෙහි මහාරාජ පිතරං ආමන්තයාමහන්ති.

රථෙසභ, රාජෝත්තමය; අසම්මං හි, මෙහිලා; යං නාමං, යම්බදු නමක් ඇත්තේද; මෙ, මාගේ; එතංඑව, මේ වනාහි; නාමං, නාමය වේ; මහාරාජ, මහරජ්ජුරුවෙනි; ආගමෙහි, බලව; අහං, මම; පිතරං, පියා; ආමන්තයාමි, කැඳවමි.

378 ආසඞ්ක ජාතකයයි.

---

874 න මෙ රුච්චි මිගාලොප යස්ස තෙ තාදිසි ගති
අතුච්චං තාත පතසි අභූමිං තාත සෙවසි.

මිගාලොප, මිගාලොපය; යස්ස තෙ, යම්බදුවූ තාගේ; ගති, ගමන; තාදිසි, එබඳුද ඒ ගමන; මෙ, මට; න රුච්චි, අභිමතනොවිය; තාත, පුත; අතුච්චං, (සෙසු ගිජුලිහිණියන්ගේ සීමා ඉක්මවා) අන්‍යන්‍යා දෙසයට; පතසි, යෙහි; තාත, පුත; අභූමිං, තට නුසුදුසු භූමිය; සෙවසි, සෙවිනෙහි.

875 වතුක්කණ්ණංව කෙදාරං යදා තෙ පථවී සියා
තතො තාත නිවත්තස්සු මාස්සු එතෙනා පරං ගමි.

යදා, යම් කලෙක්හි; තෙ, තට; පථවී, සියලු මුළු පොළොව; චතුක්කණ්ණං කෙදාරං ඉව, සිව්රැස් ලියද්දක් පරිද්දෙන්; සියා, වූද; මෙසේ ක්ෂුද්‍ර වූවාමෙන් පැනේද; තාත, පුත; තතො, එසේ

පැනෙන සථානයෙන්; නිවත්තස්සු, නවතු; එතෙතා පරං, එසේ පැනෙන තැනින් ඔබ්බට; මා ගමි, නහමක් යා. ("අස්සු" යනු නිපාත මාත්‍රයකි.)

876 සනති අඤ්ඤපි සකුණා පතතයානා විහඩගමා
අකකිතතා වාතවෙගෙන නඬා තෙ සසසතී සමා

පතතයානා, පියාපත් යානාකොට ඇත්තාවූ; විහඩගමා, ආකාශයෙන් යන්නාවූ; අඤ්ඤපි සකුණා ,සෙසු පක්ෂීහුද; සනති, විද්‍යමානයහ; තෙ, ඔහුද; වාත වෙගෙන, පවන් වෙගයෙන්; අකකිතතා, අපගේ සීමාතික්‍රාන්තාව හිය හෙයින් අදනා ලදුව නටහ; සසසතී සමා, ධරණීතලය පළිතය හා සමානකොට ආතමතකීතය කරන ඔහු පොවා; නඬා, (තමන්ගේ හවිරුදු දහසක් පමණ ආයු නොවළඳ, අතුරෙහිම) නටහ.

877 අකතවා * අපරණණසස ‡ පිතුවඩඪස්ස සාසනං
කාලෙ වාතෙ අතික්කමම වෙරම්බානං වසං අගා:

අපරණණසස, අපරණ්ණ නම්වූ; වඩඪස්ස, වැඩිමහලුවූ; පිතු, පියාගේ; සාසනං, අනුශාසනය; අකතවා, නොකොට; කාලෙ වා තෙ, කෘෂණවාතය; අතික්කමම, ඉක්මගෙන; වෙරම්බානං, වෙරම්බවාතයන්ගේ; වසං, වසඟබවට; අගා, ගියේ.

878 තසස පුතතා ච දුරූ ච යෙවඤ්ඤා අනු ජීවිනො
සබබෙ ව්‍යසනමාපාදුං අනොවාදකරෙ විජෙ.

විජෙ, ඒ මෘගාලොපනම් විජයා; අනොවාද කරෙ, අවවාදය නොකරන කල්හි හෙවත් පියාණන්ගේ අවවාදවූ පරිද්දෙන් නොපවත්නා කල්හි; තසස, ඒ අවවාදයෙන් මිරිකීමට නොගිය ගිජඣායාගේ; පුතතාව, පුත්‍රයෝද; දුරුව, දුරයෝද; අඤ්ඤා, පුත්‍රදුරයන් හෙරෙන් අන්‍යවූ; අනුජීවිනොව, ඔහු නිසා ජීවත්වන ජනයෝද ඝන;සබබෙ, හැමදෙනම; ව්‍යසනං, පිඩාවට; ආපාදුං, පැමිණියෝද;

879 එවමපි ඉධ වඩානං යො වාකයං නාව බුජඣති
අතිසීමං චරෙ දිතෙතා ගිජ්ඣොවාතීතසාසනො
සබබෙ ව්‍යසනං පපෙපාතති අඤ්ඤා වඩඪසාසනාති

එවං, මෙපරිද්දෙන්; යො අපි, යමෙක් වනාහි; ඉධ, මෙලෙම්හි ලා; වඩානං, ගුණතුවනින් වැඩිහිටියන්ගේ; වාකයං, තෙප්ල; නාව

* අපණඤඤස්ස මරම්ම.
‡ වුඩඪස්ස මරම්ම.

බුජ්ඣති, අවබුධ නොකෙරේද හෙවත් මෙම ශ්‍රෙයසෙකැයි නොගනීද ඔහු; අතීතසාසනා, ඉක්මුනු අනුශාසනා ඇති; දිට්ඨා, ගර්විෂ්ටවූ; අතිසිමවරෝ, තමාහට ප්‍රතිනියත සීමා ඉක්මවා ඇසුරුණු; ගිජ්ඣෝ ඉව, මෘගාලෝප නම් ගිජ්ඣයා මෙන්; සබ්බං, හැම දෙනම; වඩ්ඪාසනං, වැඹිමහල්ලන්ගේ අනුශාසනය; අකත්වා, නොමකාට; ව්‍යසනං, පිඹාවට; පපෙපානති, පැමිනෙත්.

379 මිගාලෝප ජාතකයයි.

---

880 කානු කාලෙන වණ්ණෙන න චාපි පියදස්සනා
කා වා තුවං කස්ස වා සීතා කථං ජානෙමු තං මයං.

කාලෙන වණ්ණෙන, ශරීර වස්ත්‍රාභරණයන්ගේ නීලවර්ණයෙන් යුක්තායෙහි; න චාපි පියදස්සනා, නොද ප්‍රියවූ දර්ශනා ඇත්තෙහි බලන්නට අප්‍රියයෙහි සේසි;එසේවු තෝ; කානු, කවරක්හිද; තුවං, තෝ; කා වා, කාවරක්ද; කස්ස වා සීතා, කවරක්හුගේ දුවෙක්ද; මයං, අපි; තං, නී; කථං ජානෙමු, කෙසේ දනුමෝද; කවරකැයි කියා හැඳිනගනුමෝදැයි සේසි.

881 මහාරාජස්සහං සීතා විරූපක්ඛස්ස වණ්ඩියා
අහං කාලී අලක්ඛිකා කාලකණ්ණීති මං විදූ
ඔකාසං යාචිතෝ දෙහි වසෙමු තව සන්තිකෙ.

විරූපක්ඛස්ස, විරූපාක්ෂ නම්වූ; මහාරාජස්ස, මහාරාජයාගේ; අහං, මම; සීතා, දුවනියෙමි; චණ්ඩියා, ක්‍රෝධ සභාවයෙන් චණ්ඩී නම් ඇත්තෙමි; කාලී, කෘෂ්ණයෙමි; අලක්ඛිකා, අධන්‍යයෙමි; මං, මා; කාලකණ්ණීති, කාලකණ්ණියයි; විදූ, (සව්මහාරජයේ ඇත්තෝ) දනිති; යාචිතෝ, ආරාධනා කරන ලද්දෙහි; ඔකාසං, මට අවකාශයක්; දෙහි, දෙව; තව සන්තිකෙ,(අද මේ එක රැ)තා පමිපයෙහි; වසෙමු, වසමි.

882 කිං සීලෙ කිං සමාචාරෙ පුරිසෙ නිවසසෙ තුවං
පුච්ඡා මෙ කාලි අක්ඛාහි යථා ජානෙමු තං මයං.

කිං සීලෙ, කෙබඳු සිල් ඇති; කිං සමාචාරෙ, කෙබඳු සමාචාර ඇති; පුරිසෙ, පුරුෂයා කෙරෙහි; තුවං, තෝ; නිවසසෙ,වෙසෙහිද;

කාලී, කාලිය; මේ, මාවිසින්; ප්‍රඥා, විචාරණ ලද්දෙහි; අකඛාහී, කියව; මයං, අපි; හං, තී; යථා ජානෙමු, වූ පරිද්දෙන් දනුමෝද එපරිද්දෙන් කිය යි සේසි.

883 මක්ඛී පලාසී සාරම්භී ඉස්සුකී මච්ඡරී සඨො
සො මය්හං පුරිසො කාණෙහා * ලඛං යසස විනසසති

මක්ඛී, යම් පුරුෂයෙක් කඩෙකින් දිය ගිඳිනක්හුයේ කළ ගුණමකාද, පලාසී, ප්‍රකෘතවචනයක් කී කල්හි කිමෙක්ද මම නොදනිම් දැයි ප්‍රගල්භාහසෙරේද; සාරම්භී, කාරණොත්තරිය සඞ්ඛ්‍යාත සාරම්භයෙරේද-බිණුවවුට බෙණෙම් ගැසුවවුට ගසමි දුස්ප්‍රවෘත්ති ඇතිව වෙසේ දැයි සේසි; ඉස්සුකී, අනුන්ගේ වසතුප්‍රාප්ති ලාභයෙහි තුෂ්ටනොවේද—අපූර්‍ව වසතු මටම වේවයි අනුන්ට නොවේවයි සිතාදැයි සේසි; මච්ඡරී, සඞ්ඝසම්පත්තිය ගෙන යමෙක් මෙර මාට තෘණාග්‍රයෙනුදු තෙල්බිඳුවක් පමණත් නොදේද; සඨො, යමෙක් කෙරුවිසා ලක්ෂණයෙන් ප්‍රකෘතව තමාසතුදෙය මෙරමාට නොදී ඒ ඒ උපායෙන් අනුන්ගේ අයත්දෙයම කාදැ; යසස, යම්කු ගේ; ලඛං, ලබන ධන ධාන්‍යය; විනසසති, විනාශවේද හෙවත් යම් පුරුෂයෙක් සත්‍රීධූර්‍තව අක්ෂධූර්‍තව සුරාධූර්‍තව ලද ලද දෙය නසාද මෙකිගුණයෙන් ප්‍රකෘත; සො පුරිසො, හේ පුරුෂයා; මය්හං, මට; කාණෙහා, ප්‍රියය—මෙබදු පුරුෂයා කෙරෙහිම සිතින් වසන්නේ යයි කිවු.

884 කොධනො උපනාහි ච පිසුණො ච විහෙදකො
?අඩකවාචො ඵරුසො සො මේ කාණතතරො තතො.

කොධනො, යමෙක් මඳකින් කිපේද; උපනාහී ච, යමෙක් මෙරමා කළ අපරාධයයි සිත්හි තබා බොහෝ කලකිනුදු ඕහට අනර්‍ථකෙරේද; පිසුණො ච, යමෙක් කෙලාම් කියා ප්‍රියයන් භින්න කෙරේද; විහෙදකො, යමෙක් මඳකින් මිත්‍රයන් බිඳිනා සුලුද; අඩකවාචො, යමෙක් දෙඅසඝිත තෙප්‍රල් ඇත්තේද; ඵරුසො, යමෙක් ක්‍රූරතෙපුල් ඇත්තේද; සො, හේ මෙකී ගුණඇති පුරුෂයා; තතො, ඒ යටකී ගුණ ඇති පුරුෂයාට වඩා; කාණතතරො, අතිසයින් ප්‍රියයි.

---

* ලඛං යසං-ම්‍රම්ම.
? කාණ්ඨඛාණොවා-ම්‍රම්ම.

885 අජ්ජ්සුවෙහි පුරිසෝ සදත්ථං නාව බුජ්ඣති,
ඔවජ්ජමානෝ කුප්පති සෙය්‍යං සෝ අතිමඤ්ඤති.

පුරිසෝ, පුරුෂයා; අජ්ජ්,අද මේ කටයුත්තේය; සුවෙ හි, සෙට කටයුත්තේයයි; සදත්ථං, සවකාර්‍යය; නාව බුජ්ඣති, නොදනිද හෙවත් අද හෙරෙමි සෙට හෙරෙමි තමාගේ කෘෂිවණිජ් ආදි කතීව්‍යයෙහි ප්‍රමාදද; ඔවජ්ජමානෝ, දන්නවුන් විසින් අවවාද කරනුලබන්නේ; කුප්පති, මූලා අපට අවවාද කරන්නේයයි කිපේද; සෝ, හේ;සෙය්‍යං, ජාති කුල ගොත්‍ර ප්‍රදෙස සිලාචාරාදීන් විසින් තමාට වඩා උත්තමයා; අතිමඤ්ඤති, හේ මා හා සමවෙයි ඉක්මපවතිද;

886 දවපපලඛෝ පුරිසෝ සඛ්ඛම්තෙනහි ධංසති
සෝ මයහං පුරිසෝ කන්තෝ තසම්ං හොමි අනාමියා:

දවපපලඛෝ, රූපාදීවූ පවත්තාම ගුණයෙහි නිරන්තරයෙන් ප්‍රවෘත්තදවසංඛ්‍යාත ජනූරාගයෙන් අභිභූතවූ; පුරිසෝ, පුරුෂයා; සඛ්ඛම්තෙනහි, තොප විසින් මට කුමක් කරතලද දැයි යන්නාදි වසයෙන් සියලු මිත්‍රයන් හෙරෙන්; ධංසති, පිරිහේද; සෝ පුරිසෝ, (මෙබඳු ගුණෙන් යුක්ත)හේ පුරුෂයා;මයහං, මට; කන්තෝ, ප්‍රියයා; තසම්ං, මෙබඳු ගුණ ඇති ඔහු හෙරෙහි; අනාමයා හොමි, නිදුස් ඛනිස්සොකීවෙමි මොහු ලදින් අනික් තැනක නිරුලයව සුවසේ වෙසෙමි කිව්.

887 අපෙහි එතෙනා කාලි තුවං තෙතං අමෙහසු විජ්ජති
අඤ්ඤං ජනපදං ගච්ඡ නිගමෙ රාජධානියොති.

කාලී, කාලීය; තුවං, නී; එතෙනා, මෙයින්; අපෙහි, පහව යා; එතං, මේ නී ප්‍රියවූ මඛඛාදී ගුණය; අමෙහසු, අපහෙරෙහි; න විජ්ජති, නැත; අඤ්ඤං, අනික්; ජනපදං, ජනපදයකට හෝ; නිගමෙ, නියම්ගමකට හෝ; රාජධානියෝ, රාජධානියකට හෝ; ගච්ඡ, නැඟී යා; අපි යම් තැනක හොවසමෝද එතැන යා යි සේසි;

888 අහම්පි ඛෝ තං ජානාමි නෙතං තුමෙහසු විජ්ජති
සන්ති ලොකෙ අලඛ්ඛිකා සංඛරන්ති බහුං ධනං
අහං දෙවෝ ච මෙ භාතා උභෝ නං විධමිම්හෙ.

එතං, මේ මට ප්‍රියවූ මඛඛාදිගුණ; තුමෙහසු,තොප හෙරෙහි;න විජ්ජති, නැතැයි; අහම්පිඛෝ, මමද; තං, ඒ; ජානාමි, දනිමි; ලෝ

සෙ, ලොකයෙහි; අලක්ඛිසා, පින්නැත්තෝ; සන්හි, ඇත; බහුං, බොහෝවූ; ධනං, වසතු; සංඝරන්හි, පින් නැති ජනයෝ රැස්කෙරති; තං, ඒධනය; අහං, මම්ද; මෙ, මාගේ, භාතා, බෑවූ; දෙවොව, දෙවසඞ්ඛ්‍යාත දිව්‍යපුත්‍රද යන; උහො, දෙදෙන; විධමාමසෙ, නසමු.

889 කානු දිබ්බෙන වණ්ණෙන පථව්‍යා සුපතිට්ඨිතා
කා වා තුං කස්ස වා ධිතා කථං ජානෙමු තං මයං.

දිබ්බෙන, විශෙෂවූ; වණ්ණෙන, වර්ණයෙන් යුක්තය; පථව්‍යා, ප්‍රථිව්‍යෙහි; සුපතිට්ඨිතා, මනාව පිහිටියාවූ මෝතොමෝ; කානු, කවරක්ද; තුං, තී; කාවා, කවරක්හිද; කස්සවා ධිතා, කවරක්හුගේ දුවක්හිද; තං, තී; මයං, අපි; ඤාථං, කවරකැයි; ජානෙමු, දනුමෝද.

890 මහාරාජස්සහං ධිතා ධතරඨස්ස සිරීමතො
අහං සිරිව ලක්ඛි ච භූරිපඤ්ඤෙති මං විදූ
ඔකාසං යාචිතො දෙහි වසෙමු තව සන්තිකෙ.

සිරීමතො, ශ්‍රීමත්වූ; ධතරඨස්ස, ධ්‍රතරාෂ්ට්‍රනම් ලද; මහාරාජස්ස, මහාරාජයාගේ; අහං, මම; ධිතා, දුවෙක්මි; සිරි ව, ශ්‍රී නම්ද; ලක්ඛි ච, ලක්ෂ්මීනම්වූ යෙම්ද; අහං, මමඅ; මං, මා; භූරිපඤ්ඤෙති, පොළෝසේ විපුලවූ නුවනැත්තී යයි; විදූ, (දිව්‍යලොකයෙහි ඇත්තෝ) දනිති, යාචිතො, යාචඤ්ඤාකරන ලද්දේ; ඔකාසං, අවකාස යෙක්; දෙහි, දෙව; තව සන්තිකෙ, තාගේ සමීපයෙහි; වසෙමු, වෙසෙමු.

891 කිං සීලෙ කිං සමාචාරෙ පුරිසෙ නිවසසෙ තුවං
පුඨා මෙ ලක්ඛි අක්ඛාහි යථා ජානෙමු තං මයං.

ලක්ඛි, ලක්ෂ්මිය; (සෙස්ස 879 වෙනි ගාථාව ලෙස දතයුතුයි.

892 යො වාපි සීතෙ අථ වාපි උණ්හෙ
වාතාතපෙ ඩංසසිරිංසපෙ ච
ඛුධං පිපාසං අභිභුය්‍ය සබ්බං
රතනින්දිවං යො සහතං නියුත්තො
* කාලාගතඤ්ච න හාපෙති අත්ථං
සො මෙ මනාපො නිවසෙම තම්හි.

යො වාපි, යමෙක් වනාහි; සීතෙ, ශීතයෙන්ද; අථවා, නො

* කාලාහතං—සඑහර.

හොත්; උණ්හෙ අපි, උෂ්ණයෙන්ද; ඕහාතපෙ,වාන ආතප දෙදෙනා හෙවත් අව්සුලං දෙකද; ඩංස, ඩැහැ ලේ බොන මැසි මදුරුවන්ද; සිරිංසපෙ, දීඝීජාති සර්පයන්ද; බුධං, ක්ෂුධා දුඃඛයන්ද; පිපාසං, පිපාසා දුඃඛයන්ද යන; සබ්බං, සියළු අසමිහා විසතුන්; අභිභුය්‍ය, මැඩ හෙවත් මෙසියල්ලම තෘණලවයක් කොටද නොගෙන; යෝ, යමෙක්; රත්තින්දිවං, රෑ දවල්; සතතං, නිත්‍යයෙන්; නීයුත්තෝ, තමාගේ කෘෂිවණිජ්ජාදි කර්මාන්තයෙහිද දාන ශීලාදී ක්‍රියායෙහිද සියල්ලෙහි යෙදිනීද හෙවත් එහි තමා යොදූ විසිද; එසේවූයේ; කාලා, කෘෂිවණික් ආදී කර්මාන්ත කාලයෙහිද; ධන පරිත්‍යාග ශීලරක්ෂණ, ධර්මශ්‍රවණාදි කාලයෙහිද යන මේ ආදිවූ ඒ ඒ වසතුන් සැදිය යුතු සමයෙහි; ආගතං, එළඹියිවි; අත්ථං, ප්‍රයොජනය: න හාපෙති, නොපිරිහෙළාද; සෝ, එසේවූ ඒ පුරුෂයා; මේ, මට; මන්තපෝ, ඉෂ්ටදෙවිය; තම්හි, ඔහු කෙරෙහි; නිවසෙම්, වාසය කෙරෙම්.

893 අක්කොධනෝ මිත්තවා වාගවා ච
සිලූපපන්නෝ අසඨෝ උජ්ජුභූතෝ
සඞ්ගාහකෝ සඛිලෝ සණ්හ වාචෝ
මහන්තපත්තොපි නිවාතවුත්ති

තස්මාහං පොසෙ විපුලා හවාමි
ඌම්මිං සමුද්දස්ස යථාපි වණ්ණං.

අක්කොධනෝ, යමෙක් අක්‍රෝධීද; ක්ෂාන්තීන් යුක්තද්දැයි සේසි; මිත්තවා, කල්‍යාන මිත්‍රයන් විසින් යුක්තද; වාගවා, ධනපරිත්‍යාගයෙහි යුක්තද; සීල, ශීලයෙන්; උපපන්නෝ, යුක්තද; අසඨෝ, කෙරුවිකා ගුණයෙන් යුක්තව ගෙන කිසිවක් තමාගෙන් නොදී අනුන් ගැත්තගෙන නොකෑමෙන් අසඨද; උජ්ජුභූතෝ, යමෙක් කායවාරාදියෙන් සෘජුද; සංඛාහකෝ, යමෙක් මිත්‍රසංග්‍රහ ආමිස සංග්‍රහ ධර්මසංග්‍රහ යන මොවුන් කරන්නේද; සඛිලෝ, යමෙක් මෘදුවචන ඇත්තේද; සණ්හවාචෝ, යමෙක් සිලුටු තෙපුල් ඇත්තේද; මහන්තපත්තොපි, යමෙක් ඔහත්වූ සථානාන්තර ඓශ්වර්‍යයට පැමිණියේද; නිවාතවුත්ති, යමෙක් අනුඩතව නිව ප්‍රවෘත්ති ඇත්තේද.

තස්මිං පොසෙ, එබඳුගුණඇති ඒපුරුෂයාකෙරෙහි, සමුද්දස්ස, සමුද්‍රයාගේ; යථා අපි වණ්ණං, යම්සේ වර්ණය බලන්න වුන්ට ඌර්මිං, මතු මත්තෙන් දිවන්නාවූ තරඟමාලා විපුලව වැටහේද එප

රිද්දෙන්; අහං, මම්; විපුලා, විපුලව, භවාමි, වෙමි—යන්නේ මෙහි ගුණ ඇත්තේද; ඔහු කෙරෙහි මූහුදුවණි බලන්නහුට රළපහර විපුලව පෙනෙන්නාසේ ඔහුකෙරෙහි ම බොහෝ සේ පැමිණෙමි කිව්.

894 යො වාපි මිත්තෙ අථ වා අමිත්තෙ
සෙඨෙ සරිකෙඛ අථ වාපි හීනෙ
අත්ථං වරන්නං අථ වා අනත්ථං
ආවි රහො සඞ්ගහමෙව වත්තෙ.

යො වා, යමෙක් වනාහි; මිත්තෙ අපි, මිත්‍රයන් කෙරෙහීද; අථ වා, නොඑහාත්; අමිත්තෙ, සතුරා කෙරෙහිද; සෙඨෙ, තමාට ගුණෙන් නුවණින් ශ්‍රෙෂ්ඨයන් කෙරෙහිද; සරිකෙඛ, තමා හා සදෘශයන් කෙරෙහිද; අථ වා, නොහොත්; හීනෙ අපි; තමාට හීනයා කෙරෙහිද; අත්ථං, තමාට වැඩ; වරන්නං, හැසිරෙන්නාවූද; අථවා, නොහොත්; අනත්ථං, තමාට අනර්ථකරන්නහුවද; යන මෙසේ මිත්‍රාදිභෙදවත් සියලු පුද්ගලයා කෙරෙහි; ආවි, පැමිණි තැන වේවයි; රහො, රහස වේවයි; සංගහමෙව, චතුර්විධ සඞ්ග්‍රහයම; ඒතෙන, පවත්වාද

895 වාචං න විජ්ජා එරිතං කදාචි
මනසා ජීවසා ව තසා හොමි
එතෙසං යො අඤ්ඤතරං ලභිත්වා
කන්නා සිරි මජ්ඣති අපපපඤ්ඤ
තං දිත්තරූපං විසමං වරන්නං
කරීසවාටංව විවජ්ජයාමි.

කදාචි, කිසිකලෙක්හි; එරිතං, ශ්‍රවණ කටොරවූ; වාචං, තෙප්ලක්; නවජ්ජා, නොකියා එසේවූ; මනසා, මලාවූද; ජීවසාව, ජීවත්වන්නාවූද; තසා, ඔහට; හොමි, (සම්ප)වෙමි–යමෙක් එරිත නොබැණ සකල ජනයාට ශ්‍රවණ රමණීයවූ මධුර තෙපුල් බෙණේද ඔහු මළද නොමළද නොහැර ගිය ගිය තැන උඟ සම්පයේ වෙසෙමිසි සේසි—අපපපඤ්ඤ, ප්‍රඥ රහිතවූ; යො, යමෙක්; කන්නාසිරි, කාන්තාශ්‍රියයි සේසි; කන්නං සිරිං, කාන්තවූ ශ්‍රිය; ලභිත්වා, ලදින්; එතෙසං, මේ යව කියනලද සිතොෂණාභිහවනාදී ව්‍යාපාරයෙන් එසෙසා; මජ්ජති, ප්‍රමාද වේද—යමෙක් ශ්‍රී ලදින් ලද ශ්‍රී පමණ, එතෙකින් රැ දුවල් කුමට දුක්ගතිමදැයි කියිවෙක්හි ප්‍රයත්නකොට අසතපුරුෂාදනාදීන් සුඛිතවූයේ ප්‍රමාද වේද—තං, ඒ; දිත්ත

රූපං, උඩත සවරූප ඇති; විසමං වරන්නං, කාය දුශ්චරිතාදීන් විසමව හැසිරෙන්නහු; කරිසවාටං ඉව, කරිසඟල්යක්මෙන් (හෙවත්) කෘතාරී පුරුෂයක් නු අසුචි පිරුණු වළක් පිළිකුල්කරන්නාමෙන්; විවජ්ජයාමි, දුරුහෙරෙමි.

896 අත්තනා කුරුතෙ ලක්ඛිං අලක්ඛිං කුරුතෙත්තනා
නහි ලක්ඛිං අලක්ඛිං වා අඤ්ඤස්ස කාරකොනී.

ලක්ඛිං, ලක්ෂ්මිය; අත්තනා, තමා විසින්ම (පුරුෂයා) තමාටම; කුරුතෙ, කරන්නේය; අලක්ඛිං, අශ්‍රියද; අත්තනා, තමා විසින් තමාටම; කුරුතෙ, කරන්නේය; ලක්ඛිං, ශ්‍රිය වේවයි; අලක්ඛිං වා, අශ්‍රිය හෝ වේවයි; අඤ්ඤස්ස, අනිකාට හට; අඤ්ඤ කාරකො, අනික් කරන්නෙක්; නහි, නැහැ;-ලොකයෙහි එසෙක් එසකුට ශ්‍රී දෙන්නේ නොවෙයි ශ්‍රීත් අශ්‍රීත් වන්නේ තම තමා විසිනි සේසි.

380 ඔදි කාලකණ්ණි ජාතකයයි.

---

897 සුචිත්තපත්තාචජ්දන ලම්බචූළ විහංගම
ඔරොහ දුමසාඛාය මුධා හරියා භවාමි තෙ.

සුචිත්ත, විශෙෂයෙන් චිත්‍රවූ; පත්තචජ්දන, පත්‍රයෙන් කරන ලද සෙවෙනි ඇත්තව; ලම්බචූළ, ඵලෙන සිළක් ඇත්තව; විහංගම, ආකාශචාරිය; දුමසාඛාය, දුමශාඛයෙන්; ඔරොහ, බහු; තෙ, තට; මුධා, කිසිවක් නොගෙණ නිකම්ම; හරියා භවාමි, අඹුවෙමි.

898 චතුපපදූ ඨවං කළ්‍යාණි විපදූහං මනොරමෙ
මිගී පක්ඛී අසඤ්ඤුත්තා අඤ්ඤං පරියෙස සාමිකං.

කළ්‍යාණි, සොහනාව; ඨවං, නී; චතුපපදූ, චතුෂ්පාදයෙහි: මනොරමෙ, මනහර තැනැත්තිය; අහං, මම; විපදෙ, විපාදයෙමි; මිගී, චතුෂ්පදවූ මිග සඞ්ඛ්‍යාත තොප බැළලිනියන් හා; පක්ඛී, පක්ෂිවූ මා කුකුළා හා දෙන්න; අසඤ්ඤුත්තා, අඹුසැමි වන්නට අයුක්තාහ; නොහොත් ඔවුනොවුන් හෙරෙහි සම්බන්ධ නොවෙති; අඤ්ඤං සාමිකං, අනික් සැමියෙකු; පරියෙස, එසේ හෙයින් සොයා ගණු.

899 කොමාරිකා තෙ හෙඨාමි මජ්ජා පිය භාණිනි
විඳ මං අරියෙන වෙදෙන සාවය මං යදිච්ඡසි.

තෙ, තට; කොමාරිකා, බාල්‍යාවස්ථාවෙහි සිට අද දක්වා අන්‍ය පුරුෂ සම්භෝගයක් නොකළ හෙයින් තට කොමාරිකාවූ අඹුවුයේ; හෙඨාමි, වෙමි; මජ්ජා, මධුර කථායෙන්; පියභාණිනී, හෘදයඞ්ගම කොට බණන්නෙම්වෙමි; අරියෙන, සුන්දරවූ; වෙදෙන, ප්‍රතිලාභයෙන්; මං,මා, විඳ, ප්‍රතිලාභය කරව;යදිච්ඡසි, ඉදින් කැමැත්තෙහි වීනම්; සාවය, අසව;අස්සවා පියභාණිනි, යනු පායසි; අස්සවා, කීකරුය යන අර්ථයි;-කුකුළාණෙනි මමද මෙතෙක් කල් පුරුෂ සපත්නියක් නොදනිමි තෙපිද සපත්නියක් නොදනුව එසේ හෙයින් දෙන් නමු බ්‍රහ්මචාරිම්භ එසේවූ නිර්දෝෂ ලාභයෙන් මා ගැණ ඉදින් බාගේ බස් බොරුයයි නොගිවිස්සීනම් දෙලොස්යොදුන් බාරුණසියෙහි බෙරලවා මේමාගේ දූසියයි අස්වා ගනුවයි ආරාධනා කෙරේ.

900 සකුණඛාදිනී ලොහිතපෙ චොර් කුක්කුටපොථිනී
න ත්වං අරියෙන වෙදෙන මමං හත්තාරම්ච්ඡසි.

සකුණඛාදිනී, පක්ෂීන් භක්ෂණය කරන හැනැත්තිය; ලොහිතපෙ, සතුන් ඇහ ලේ බොන්නිය; චොරී, සෙර; කුක්කුටපොථිනී, කුකුළ් මරන්නිය; ත්වං, නී; අරියෙන වෙදෙන, බ්‍රහ්මචරිය ලාභයෙන්; මමං භත්තාරං, භර්තෘවූ මා; න ඉච්ඡසි, කැමැත්තෙහි නොවෙසි; බැළලිය මා සැමිකමට පතන්නෙහි නොවෙසි කී.

901 එවම්පි චතුරා නාරී අපි දිසවා වසං නරං
නෙන්ති සණ්හාහි වාචාහි බිළාරී විය කුක්කුටං.

එවං, මෙසේ; චතුරා අපි, සියලු සන්ත්‍රාසත්‍යයට දක්ෂවූ; නාරී, සත්‍රීහු; නරං, පුරුෂයා; දිසවා, දැක; සණ්හාහි, සිඳුවුවූ; වාචාහි, තෙපුලෙන්; කුක්කුටං, කුකුළා; බිළාරී විය, බැළලකුමෙන්; වසං, තමන් වසඟ බවට; නෙන්ති, පමුණුවත්;-යම්සේ බැළැල් මධුර වචනයෙන්ම කුකුළා මරු වසඟ කරන්නට යත්න කළාද එපරිද්දෙන් මේ ලොකයෙහි සත්‍රීහු පුරුෂයා හාවභාව ලීලා කටාක්ෂ පාතාදී චාතුර් විලාසයෙන් තමන් වසඟ බවට පමුණුවති සේසි.

902 යො ව උපපතිතං අත්ථං න බිපජ්ජති බුද්ධිමා
අම්භතවසමඤ්ඤෙති පච්ඡා ච අනු තප්පති.

යොව්, යමෙක් වනාහි; උපපතිතං, උපන්නාවූ; අත්ථං, අර්ථය; ඛිපපං, වහා; න අනුබුජ්ඣති, නොදනීද; එසේවූයේ; අභිඤ්ඤාවසං, සතුරාගේ වසඟ බවට; අත්තෙති, පැමිණෙයි; පඤ්ඤා ච, පසුව්ද; අනුතපපති, නැවෙන්නේද වේ.

903 යෝ ච උපපතිතං අත්ථං ඛිපපමේව නිබ්බොධති
මුච්චතෙ සත්තුසම්බාධා කුක්කුටොව බිළාරියාති.

යෝ ච, යමෙක් වනාහි; උපපතිතං, උපන්නාවූ; අත්ථං, අර්ථය; ඛිපපමෙව, වහාම; නිබොධති, දනීද; ඒ පුරුෂයා: බිළාරියා, බැළලි කෙරෙන් මිදුනාවූ; කුක්කුටෝ ඉව, උපාවරණයෙහි දක්ෂවූ කුකුළා මෙන්; සත්තුසම්බාධා, ශත්‍රුසංඛ්‍යාතවූ හබකයෙන් හෙවත් සතුරා කෙරෙන්; මුච්චතෙ, මිදෙන්නේයි.

381 කුක්කුට ජාතකයයි.

---

904 ධම්මං චරථ සුනතයෙ ධම්මං චරථ භද්දවෙ
ධම්මචාරී සුඛං සෙති අස්මිං ලොකෙ පරම්හි ච.

සුනතයෙ, නැයෙනි; ධම්මං, කායසුචරිතාදිභෙදවූ කුශලධර්මයෙහි; චරථ, හැසිරෙව්; ධම්මං චරථ, එකවාරයෙක කොට නොනැවත නැවත නැවත කුශල ධර්මයෙහි හැසිරෙව්; වෙ, නොපව; භද්දං, භද්‍රයෙක් වන්නේය; ධම්මචාරී, කුශල ධර්මයෙහි හැසිරෙන්නේ; අස්මිං ලොකෙ, මෙලොවද; පරම්හි ච, පරලොවද; සුඛං සෙති, සුවසේ හෝනේය; "සුඛංසෙති"යි දෙශනා විලාශ බව මුත්"යමෙක් කුශල ධර්මයෙහි හැසිරේද ඒවූකලී දෙලොවම සතර ඉරියව්වෙන් සුවසේ දවස් යවන්නේයි.

905 භද්දකො වතයං පක්ඛී යිජෙ පරම්ධම්මිකො
එකපාදෙන තිට්ඨන්තො ධම්මමෙවානුසාසති.

එකපාදෙන තිට්ඨන්තො, එක පයින් සිටිනාවූ; යිජෙ, යිජයා; ධම්මමෙව, ධර්මයක්ම; අනුසාසති, අනුශාසනා කෙරේද එසේ හෙයින්; පරම්ධම්මිකො, විශෙෂයෙන් ධර්මිෂ්ඨවූ; අයං පක්ඛී, මේ පක්ෂියා; භද්දකො වත, ඉතා භද්‍රය.

906 නාසස සීලං විජානාථ අනාකුසුය පසංසථ
තුච්ඡා අණ්ඩං ච ඵොතව්ව ධම්මෙනා ධම්මොනි නාසති.

අසඃ, මොහුගේ; සීලං, ශීලයක්; න විජානාථ, නොදනුව; අත්තසුඤ්ඤය, ශීලාදි මෙවෙනි ගුණ විශෙෂයක් ඇතැයි නොදූන; පසංසථ, ප්‍රසංසා කරවි; අණ්ඩං ව, බිජුවටද; පොතඃ, පැටවුන්ද; භුඤ්ඣා, කා, ධමෙමා ධමෙමාති; ධම්මය ධම්මයති; භාසති, කියයි;- අනුන්ට කුශල ධම්මයෙහි හැසිරෙවයි කියන බවමුත් තෙමේ කුශල ධම්මයෙහි හැසිරෙන එකෙක් නොවෙයි ප්‍රසංශා ආදි ආදරයෙක් නොකරවයි සේයි.

907 අසඤ්ඤං භණති වාචාය අසඤ්ඤං කායෙන කුබ්බති
වාචාය නො ච කායෙන න තං ධම්මං අධිඝිතො.

වාචාය, වචනයෙන්; අසඤ්ඤං, අනීතක්; භණති, බෙණෙයි; කායෙන, ශරීරයෙන්; අසඤ්ඤං, අනීතක්;කුබ්බති, කෙරෙයි; වාචාය, මේ වනාහි බසින් ධම්මය කියයි; නො ච කායෙන, කයින් වූකලී කුසල ධම්මයක් කරන්නේ නොවෙයි; තං ධම්මං, යයිසේය; තං ධම්මං, (තසඃමිං ධමෙම) හේ ධම්මයෙහි; අධිඝිතො න, පිහිටියේ නොවෙයි.

908 වාචාය සඛිලො මනොවිදූගෙහා
ඡන්නෝ කූපසයොව කණ්හසපෙපා
ධම්මඛජෙ ගාමනිගමෙසු සාධූ
දූප්ජානෙ පුරිසෙන බාලිසෙන

වාචාය, බසින්; සඛිලො, සිළුටුය; මනොවිදූගෙහා, මනසින් විඳීද හැක්කේ නොවෙයි විෂමවූ කල්පනා ඇත්තේයයි සේ සි; ඡන්නෝ, ප්‍රකාශ නොවන අභිප්‍රා ඇති හෙයින් ප්‍රච්ඡන්නවූ; කූප සයො, බිලයෙහි හෝනාවූ; කණ්හසපෙපා ඉව, කෘෂ්ණ සර්පයෙකු බඳුවූ; ධම්මඛජෙ, සුචරිත ධම්මයන් ධජයක්කොට ඇවිදිනා හෙයින් ධම්මධ්වජවූ; ගාම, ග්‍රාමයෙහිද; නිගමෙසු, නියම් ගම්හිද සාධූ,සාධුයයි සම්භාවනා කරන ලද මෙබඳු දුශ්ශීලයා; පුරිසෙන බාලිසෙන, අඥන පුරුෂයා විසින්; දූප්ජානො, මෙබඳු සවරූපයක් ඇත්තේයයි නොදන හැකිවිය.

909 ඉමං තුණ්ඩහි පකෙඛහි පාදෙ විමං විපොථථ
ඡවං හිමං වීතාසෙථ නායං සංවාසනාරහොති.

ඉමං, මේ සර්පයා; තුණ්ඩහි, තුඹින්ද; පකෙඛහි, පක්ෂඃ යෙන්ද; පාදෙ ව, පයින්ද; විපොථථ, පහරව්; ඡවං ඉමං හි, මේ

ලාමකයා; විනාසෙථ, විනාසකරව්; අයං, මේ ගිනයා; සංවාසතං, එකාසථානයෙහි විසීමට, න අරහො, සුදුසු නොවෙයි.

382 ඛණ්ඩවජ ජාතකයයි.

---

910 සචෙ බ්‍රාහමණ ගචෙඡසි සාකෙතෙ අඤ්ජනං වනං
වජ්ජාසි නන්දියං නාම පුත්තං අසමාසමොරසං
මාතා පිතා ච තෙ වුඩා තෙ නං ඉචඡනති පසසිතුං.

බ්‍රාහමණ, බමුණ; සාකෙතෙ, සාකෙත නම් නුවර; අඤ්ජනං වනං, අඤ්ජන වන නම් උයනට; සචෙ, ඉදින්; ගචඡසි, යෙයි නම්; තෙ, තාගේ; මාතා ච, මවද; පිතා ච, පියාද යන; තෙ, මොහු දෙදෙන; පසසිතුං, (තා)දක්නට; ඉචඡනති, කැමත්තාහයි; අසමාසමං, අපගේ; ඔරසං, උරෙහි ජාතවූ; නන්දියං නාම, නන්දිය නම්වූ; තං පුත්තං, ඒ පුත්‍රයාහට; වජ්ජාසි, කිය.

911 භුත්තා මයා නිවාපානි රාජිනො පානභොජනං
තං රාජපිණ්ඩං අවහොතුං නාහං බ්‍රාහමණමුස්සහෙ.

බ්‍රාහමණ, බමුණ; රාජිනො, රජුගේ; නිවාපානි, ගොචර පිණිස වපුරනලද තෘණයෝ; මයා, මා විසින්; භුත්තා, අනුභව කරන ලදහු; පානභොජනං, පාන භොජනයද; භුත්තා, අනුභවකරන ලද; තං රාජපිණ්ඩං, ඒ රජහු සතුවූ මා අනුභව කළ පිණ්ඩය; රජු අයතිවූ පිණ්ඩය අද එක තැන තිබූ බැවින් පිණ්ඩව්‍යවහාර ලදහ; (පානභොජනං, පානයද තෘණ සංඛ්‍යාතවූ භොජනයද;) අවහොතුං, නපුරුකොට කන්නට; අහං, මම; නුස්සහෙ, උත්සාහ නොකෙරෙමි; "බ්‍රාහමණමුස්සහෙ" කී තැන මකාර සංහිතාවශයෙන් කියනලදි.

912 ඔදහිස්සාමහං පස්සං ඛුරපානිස්ස රාජිනො
තදාහං සුඛිතො මුත්තො අපිපස්සෙය්‍ය මාතරං.

ඛුරපානිස්ස, මහඟියෙන් යුක්ත අත් ඇති; රාජිනො, රජුව; පස්සං, (මාගේ) පාශ්වය; අහං, මම; ඔදහිස්සාමි, පිඹිටුවමි; හෙවත් මා මරවයි ඇලෙ පෑ සිටිමි; තදා, එකල්හි; සුඛිතො, සුඛිතවූ;

මුත්තෝ, මරණින් මුකතවූ; අහං, මම; මාතරං, මැණියන්; පසෙස
ය්‍ය අපි, දුටුයෙම්වින්නම් යෙහෙකි;-රජ්ජුරුවන්ගේ තණ පැන්
අනුභවකොට ප්‍රයොජන නොබැඳී නැඟිගියෙම් නම් නපුරුකොට
කෑවානම් වෙයි එසේ නොව දුනු හීතල ගෙන මුවන් විදින්ට
ආ කල මුවමුලින් නික්ම රජ මා විදයි ඇලය පැ සිට එවේලෙහි
රජු විසින් කිවක් අසා ප්‍රාණවධ නොකරන පරිද්දෙන් අවවාද දී
සුවසේ මරණින් ගැලවී මවුපියන් අවුත් දකිම්හි යේසි.

913 මිගරාජා පුරෙ ආසිං කොසලස්ස නිකෙතනෙ
නන්දියෝ නාම නාමෙන අභිරූපෝ චතුපදෙ.

කොසලස්ස, කොසලරජුගේ; නිකෙතනෙ, වාසස්ථානවූ; රාජ
භවනයට සමීපදෙසවූ උද්‍යානයෙහි; අභිරූපෝ, විශිෂ්ට රූ ඇති;
චතුපදෙ, චතුෂ්පදවූ; නාමෙන, නමින්; නන්දියෝ නාම, නන්දිය
නම්වූ; මිගරාජා, මෘගරාජයෙක්; පුරෙ, පෙර; ආසිං, වීමිද.

914 තං මං වධිතුමාගඤ්ඡි දයසම්ං අඤ්ඤතෙ වනෙ
ධනුං අදෙජඤං කත්වාන උසුං සඤ්ඤාය කොසලෝ.

දයසම්ං, මෘගයන්ගේ නිවාසය පිණිස දෙන ලද; අඤ්ඤ
වනෙ, අඤ්ඤවනනම් උද්‍යානයෙහි; කොසලෝ, කොසලයා; ධනුං,
දුන්න; අදෙජඤං කත්වාන, දුනුදිය හා සමඟ එක්කොට ලා හෙවත්
දුනුදියද නඟාලා; උසුං, ශරය; සඤ්ඤාය, දුනුදියෙහි පිහිටුවා; තං
මං, ඒ මා; වධිතුං, වධකරන්නට හෙවත් විදින්ට; ආගඤ්ඡි, ආය.

915 තස්සාහං ඔදහිං පස්සං බ්‍රහ්මපානිස්ස රාජිනෝ
තදාහං සුඛිතෝ මුත්තෝ මාතරං දක්ඛිමාගතෝ හි.

බ්‍රහ්මපානිස්ස, හීතල ගත් අත් ඇති; තස්ස රාජිනෝ, ඒ රජුට;
පස්සං, මාගේ මහාපාර්ශ්වය; අහං, මම; ඔදහිං, පිහිටුවිමි හෙවත් මා
මරවයි ඇලය පැ සිටියෙමි; තදා, එකල්හි; සුඛිතෝ, නිදුක්වූ;
මුත්තෝ, මරණින් මුකතවූ; අහං, මම; මාතරං, මැණියන්; දක්ඛිං,
දක්නට; ආගතෝ, ආමි—මහනෙණි එසමයෙහි අභිරූප මෘගව
උපන්නෙමි දුනු හීතල ගෙන මුවන් විදින්ට ආ කොසලරාජයාට
මුවමුලින් නික්ම අවුත් මෛත්‍රී පාරමිතාව පෙරදැරිකොට අවශෙ
ෂවූ පාරමිතා ධර්මයන් සම්මර්ශනයකොට ඇලය පැ සිට මහරජ මා
ඉදු සී ආරාධනා කෙළෙමි ඒ මාගේ මෛත්‍රී බලයෙන් මා පසෙහි

සඤ්ඤා කළ ශරය නැරපිය නොහී මාගේ ගුණ දැන සිටි රජුට ධර්ම දෙශනාකොට හැමසතුන්ට අභය ගෙන දී යෙහෙන් අවුත් මව් පියන් දුටුයෙම් වේදැයි වදලෝ.

383 නන්දිය මිග ජාතකයයි.

පළමුවන අචාරිය වගීයයි.

---

916 සච්චං කිරෙවමාහංසු භස්සං බාලොති පණ්ඩිතා
පස්ස බාලො රහො කම්මං ආවි කුබ්බං න බුජ්ඣති.

භස්සං, එලුවා; බාලෝති, අඥයයයි; පණ්ඩිතා, ප්‍රාඥයෝ; සච්චං එව, සැබවක්ම; ආහංසු කිර, කිව්ල; බාලො, අඥන; රහො, රහස්හි කටයුතු; කම්මං, කර්මය; ආවි කුබ්බං, ප්‍රකාශස්ථානයෙහි කරන්නේ; න බුජ්ඣති, හේ දෙඛවශයෙන් නොදනී; පස්ස, බල— යම් හෙයකින් මේ එලුවා රහස්කෘත්‍යය ප්‍රකාශකොට කෙරේද එසේ හෙයින් එලුවා අඥනයයි ප්‍රාඥයන් විසින් කිම යුක්ත යයි සේසි.

917 ඛං ඛො සම්ම බාලොසි ඛරපුත්ත විජානහි
රජ්ජුයාසි පරික්ඛිත්තෙනා වඞ්කාඩො ඔඛිතො මුඛො.

සම්ම ඛරපුත්ත, සබඳ ගද්‍රභ පුත්‍රය; ත්වං ඛො, තෝ වනාහි; බාලො අසි, මට වඩා බාලයෙහිය; කුමක් හෙයින්ද යත්? රජ්ජුයා, රැහැනින්; පරික්ඛිත්තෙනාසි, විසහා සමඟ ග්‍රීවයෙහි පරික්ෂිප්තයෙහිය හෙවත් කරබඳනා ලද; වඞ්කා, වක්වූ; ඕඩො, ඔශ්ටය ඇත්තෙහි; ඔඛිතො, මුඛබන්ධන රජ්ජුවෙන් බැඳ තබන ලද; මුඛො, මුව ඇත්තෙහි; විජානාහි, මොහුට වැඩි මම් අඥනයෙමි දනු.

918 අපරම්පි සම්ම තෙ බල්‍යං යො මුත්තෙනා න පලායසි
යෝ ච බාලතරෝ සම්ම යන්ත්වං වහසි සෙනකං.

සම්ම, සබඳ; මුත්තෙනා, බන්ධනයෙන් මුක්තවූ; යෝ ත්වං, යම්බඳු තෝ; න පලායසි, නොපලාසිද නොපලායාම; තෙ, තාගේ; අපරම්පි බල්‍යං, අනික්ම බාල භාවයෙකා; සම්ම, යාලු; ත්වං, තෝ; යං,

සම් බදුවූ; සෙනකං, සෙනඤ්ඤම් රජකු; වහයි, උපුලයිද; සෝ ච, ඒ තාවිසින් උපුලනු ලබන ඒ රජද; බාලතරෝ, අප දෙන්නාට වඩා අතිශයින් බාලය.

919 යන්නූ සම්ම අහං බාලෝ අජරූජ විජානහි
අථ සෝන සෙනඤ්ඤෝ බාලෝ තං මෙ අකඛාහි පුච්ඡිතෝ.

සම්ම අජරූජ, යාලු එළුරූජය; ඤ්, යයි සේසි; යං, (යෙන) සම් මේ තිරශ්චීන්ගත කාරණයකින්; අහං බාලෝ, මම අඥාන යෙම් ඒ අඥාන කාරණය; විජානාහි, දනු එසේහෙයින්ම මා ගේ අඥානභාවය තාවිසින් දන්නට පිළිවනැයි සේසි; අථ, ඉක්බිත්තෙන්, සෙනඤ්ඤෝ, සෙනඤ්ඤ නම් රජ; සෝන, සාවරණම් හෙතුවකින්; බාලෝ, අඥානද; පුච්ඡිතෝ, මාවිසින් විචාරණ ලද්දෙහි; තං, ඒ; මෙ, මට; අකඛාහි, කිය—සබඳ මට වන්නා ගද්‍රභපුත්‍රය යනාදි කියන්නෙහිද තමෘ කි එවැන්න මට සුදුසුය මෙ අපගේ සෙනඤ්ඤ නම් රජ කවර කාරණයකින් අඥානද මට කියාලයි කි.

920 උත්තමත්ථං ලභිත්වාන භරියා යෝ පදස්සති
තෙන ජීයිස්සතත්තානං සා වෙවස්ස න හෙස්සති.

යෝ, යමෙක්; උත්තමත්ථං, සියළු හඬ දන්නා මන්ත්‍රය; ලභිත්වාන, ලැබ; භරියා, භාර්‍යාවට; පදස්සති, දෙන්නේද; හෙන, ඒ කාරණයෙන්; අස්ස, ඔහුගේ; අත්තානං, ආත්මය; ජීයිස්සති; පිරිහේ. මන්ත්‍රය අඹුවන්ට දී ගින්නට වදනේ තෙමේ තමා පොවා නොලැබෙයි සේයි. සාව එව, නෝද, අස්ස, මෝහට; න හෙස්සති, නොවන්නීය-යමෙක් ලද යසසසිරකොට ගත නොහේද අඥානය එසේ හෙයින් මේ තමා ලද යසසද; අනුභවිකොට ගතනොගෙන මේවෙනි මන්ත්‍ර විශෙෂයද; අඹුවට දී ගිනිවදනේ තිරශ්චීන්ගත හෙයින් අඥානවූ තට වඩා මේ අඥානයයි කිය.

921 න වෙ පියං මෙති ජනින්ද තාදිසෝ
අත්තානං නිරං කත්වා පියානි සෙවති
අත්තාව සෙය්‍යෝ පරමාව සෙය්‍යෝ
ලබභා පියා * ඔජිතතෙනන පච්ඡාති.

ජනින්ද, ජනෙශ්වරය; තාදිසෝ, තා වැන්නෙක්; අත්තානං, ආත්මය; නිරං කත්වා, හැරපියා; පියං මෙති, මේ වසතුව මට ප්‍රියයයි; පියානි, ප්‍රියවසතුන්; වෙ, එකාන්තයෙන්; සෙවති, සෙවුනේය; කුමක්

* උජිතතෙනන-මරම්ම.

හෙයින්ද යත්? පරමාව සෙයෙහෝ; ලොකයෙහි උත්තමයයි ප්‍රසිද්ධවූ ශ්‍රෙෂ්ඨවස්තුවට මෙලොවත් පරලොවත් ප්‍රියවස්තූහු තුමූම ලබන්නාහු යයි සේසි; අත්තාව. ආත්මයම; සෙයෙහෝ, ශ්‍රෙෂ්ඨය; එසේමැයි; ඔජිතත්තෙන, වඩනලද ආත්ම ඇත්තාහු විසින්; පජා, පසුව; පියා, ප්‍රියවස්තූහු; ලබා, ලබන්නාහුයි, ප්‍රියවස්තු ප්‍රතිලාභය පිණිස ආත්මය නොනසා යහොඩන ප්‍රඥාදින් අත්මය වැඩුනාහටය, නැත මෙම පාඨහෝය "පරමා වා සෙයෙහෝ" කියා හි තැන වසාර අපි ශබ්ද ප්‍රකාශනය හෙරෙයි එසේ හෙයින් "පරමාව සෙයෙහෝ අපි" කියා අර්ථ ගත යුතු.

384 ඛරජුතන ජාතකයයි

---

922 අසක්කසං අථිරූසං ඛරධොතං සුපාසිකං,
සුබ්බං තිඛිණගහං ච කො සූචිං කෙතුමිච්ඡති.

අසක්ඛසං, පටලයක්නැති සකීසහුවූ; අථිරූසං, සිලුවූ හෙයින් පරුෂනුවූ, ඛරධොතං, පිරෙහි හෝ කුරුඳු පාෂාණයෙහි ගහා ශුඛකරන ලද හෙයින් ඛරධොත නම්වූ; සුපාසිකං, යහපත් කොට විදුහා ලද මලින් යුක්ත හෙයින් සුපාසික නම්වූ; සුබ්බං, සූක්ෂ්මවූ; තිඛිණගහං ච, තීක්ෂණවූ අගද දනි; සූචිං, හිදිකටුව; කෙතුං, විකුණන්නට; කො, කවරෙක්; ඉච්ඡති, කැමැත්තේද.

923 සුමජ්ජං ච සුපාසං ච අනුපුබ්බං සුවට්ටිතං
සන්තාතිමං පවිත්ථිඛං කො සූචිං කෙතුමිච්ඡති.

සුමජ්ජං ච,(කුරුඳුසුන්නෙන්)යහපත්සොටමදනාලද;සුපාසං ච, (සිඳුවූවූ විදිනාකණ්ටකයෙන් විදිඟෙසින්)සුන්දර පාස ඇති; අනුපුබ්බං, අනුක්‍රමයෙන්; සුවට්ටිතං, මනාකොට විදිනා ලද; සන්තාතිමං, සටනකාල සනවූ කිණිහිර පලාගෙන ඇතුළට වදනාපමන සන හෙයින් සන සාතිමනම්වූ; පවිත්ථිඛං, සැඳ්ධවූ; හෙවත් මොලොක්නොවූ; සූචිං, හිදිකටුව; කෙතුං, විකුණන්නට; කො ඉච්ඡති, කවරෙක් කැමතිද.

924 ඉතොදුනි පනායනානි සූචියො බලිසානි ච
කොයං කම්මාරගාමසම්මිං සූචිං විකෙතුමිච්ඡති.

ඉදුනි, දැන්; සූචියො, බොහෝ හිදිකටුද; බලිසානිව, බිලිදු යන මේ සියලු නවාමූහු; ඉතෝ, මේ කම්මාරග්‍රාමයෙන්; පනායනති,

බැහැරට යන්නාහ ඒ දිගට පැතිරයන්නාහයි; කම්මාරගාමසම්ං, කම්මාර ග්‍රාමයෙහි; සූචිං, හිදිකටු; විකෙකාතුං, විකුණන්නට; ඉච්ඡති, කැමතිද; කො අයං, මේ කවරෙක්දැයි—සියලු කම්මාර උපකරණ මේ ගමින් බැහැරට යත් මෙ ගමට අවුත් හිදිකටු විකුණන්නේ කවරෙක් දැයි කිවූ.

925 ඉතො සත්ථානි ගච්ඡන්ති කම්මන්තා විවිධා පුථූ
කොයං කම්මාරගාමසම්ං සූචිං විකෙකාතුමරහති.

ඉතො, මෙයින්; සත්ථානි, නානාප්‍රකාර ශස්ත්‍රයෝද; ගච්ඡන්ති, යෙති; විවිධා, නානාප්‍රකාරවූ; පුථූ, බොහෝවූ; කම්මන්තා, කර්‍මාන්තයෝද මෙයින්ම ගෙන ගිය උපකරණයෙන්ම පවතිති එසේවූ; කම්මාරගාමසම්ං, මේ කම්මාර ග්‍රාමය; සූචිං, හිදිකටු; විකෙකාතුං, විකුණන්නට; කො අයං, මේ කවරෙක්; අරහති, සුදුසුද.

926 සූචිං කම්මාරගාමසම්ං විකෙකාතබබා පජානතා
ආචරියාව ජානන්ති කම්මං සුකතදුක්කතං.

පජානතා, ප්‍රාඥපුරුෂයා විසින්; සූචිං, සූචි නොමෙ; කම්මාර ගාමසම්ං, කර්‍මාර ග්‍රාමයෙහි; විකෙකාතබබා, වික්කයුතුය; කුමක් හෙන්ද්‍රියන්? සුකතදුක්කතං, සුකෘතදුෂ්කෘතවූ; කම්මං, කර්‍මාන්තය හෙවත් මේ නවාම් කළ නියාව යහපත මේ නවාම්කළ නියා නපුරුයි; ආචරියාව, ඒශිල්පයෙහි කෙළපැමිණි ආචාරිවරහුම; ජානන්ති, හුණදෙස වශයෙන් හඳුනත්; "සූචිං" කී තැන විභක්තිවිපරිණාම යෙන් "සූචි" කියා ප්‍රථමාසි නපුරු යහපත් කර්‍මාන්ත නොදන්නා කර්‍මාරග්‍රාමයෙන් පිටතට ගෙනගොස් කර්‍මාන්තයෙහි නපුර යහපත සොසේ ප්‍රකාශකොට ලද්ද කිවූ.

927 ඉමව තෙ පිතා භද්දෙ සූචිං ජඤඤූ මයා කතං
තයා ච මං නිමන්තෙත්‍වා යවපඤඤං ඝරෙ ධනන්ති.

භද්දෙ, භද්‍රාව; තෙ, තීගේ; පිතා, පියේ; මයා, මා විසින්; කතං, කරන්නලද; ඉමං සූචිං, මේ ඉදිකටුව; ජඤඤූ, හැඳින්නේවීනම්; තයා ච, තී විසිනුදු; මං, මා; නිමන්තෙත්‍වා, පවරන්නේය; යං, යම් බඳුවූ; අඤඤං, අනික්; ධනං, ධනයෙක්; අසි, අද්ද; ඉතුදු පවරන්නේය; සොදුර ඉදින් තී පියේ මා ඉදිකටුවෙ නවාම් සතුටුවිය සෙස්ස තබා තීද දෙම් පවරයි සියලු වසතුද දෙමියි පවරයි.

385 සූචි ජාතකයයි.

928 නවචම්පකෙ දානෙ දියාති
පුණ්ණායං දෙණී සාමිනී සිතා
බහුකෙ ජනෙ පාසපාණිකෙ
නො ච ඛො මෙ පටිහාති භුඤ්ජිතුං.

නවචම්පකෙ, අභිනවාකාරවූ; දානෙ, දානය; දියාති, දෙයි ලැබෙයි; අයං දෙණී, මේ අපගේ බත්දෙන; පුණ්ණා, පුදු බතින් පිරිනා; සාමිනී, අපගේ සැමි දියනියෝද; සිතා, සිටියාහ; ඇ මතු නොවෙයි; පාසපාණිකෙ, මලගත් අත් ඇති; බහුකෙ ජනෙ, බොහෝ ජනයෝ; සිතා, සිටියාහ; භුඤ්ජිතුං; එසේ ගෙයින් බත් කන්නට; මෙ, මට; නො ච ඛො පටිහාති, නොම පැනෙයි; මේහැම ආකාති බලා බත් කන්නට රුචි නැතිව ගියයි සේයි, මෙහි "නව චම්පකෙ දානෙ" කී තැන "නවචම්පකං දානං තං" කියා විභක්ති විපරි නාමයයි; "බහුකෙ ජනෙ පාසපාණිකෙ" යි කී තැන "බහුකො ජනො පාසපාණිකො" යි කියා විභක්ති විපරිනාමයි.

929 තසසි භමසි ලෙණමිච්ඡසි අත්තානොසි කුහිං ගමිස්සසි.
අපෙපාසසුකොකා භුජ තුඩිල මංසත්ථාය හි පොසියාමසෙ.

තුඩිල, තුඩිලය; තසසි, මරණ භයින් ත්‍රාසවෙහි; භමසි, භ්‍රම නය වෙහි; ලෙණං, පිහිටක්; ඉච්ඡසි; කැමැත්තෙහි; අත්තානොසි, අස රණයෙහි වී; කුහිං ගමිස්සසි, කොයි යෙහිද;-බල අපගේ මව පෙර අප රක්ෂා කළා දැන් පැහැර පියව අන්‍යවූ කවරනම් පිළිසරණක් ලැබේදැයි සේයි, අපෙපාසසුක්කොකා, නිරුත්සාහිව; භුජ, අනුභව කර; මංසත්ථාය, මාංශ පිණිස; හි, එකාන්තයෙන්; පොසියාමසෙ, පොෂණය කරණ්‍ය ලබමු.

930 ඔගාහ රහදං අකද්දමං සබ්බසෙදමලං පවාහය
ගණ්හාහි නවං විලෙපනං යස්ස ගන්ධො න කදාචි ජීරති.

අකද්දමං, කර්දම රහිතවූ; රහදං, විලට; ඔගාහ, බස්; සබ්බං, සියළු; සෙදමලං, සෙවදමලය; පවාහය, දුරුකර; යස්ස, යමක්හුගේ ගන්ධො, ගන්ධය; කදාචි, කිසිකලෙක්හිත්; න ජීරති, නොසිදෙන් නේද; එසේවූ; නවං, අළුත්වූ; විලෙපනං, විලවුන්; ගණ්හාහි, ගනු; මඩ නැති විලට බැස සියළු සෙවදමලය හැර හැම වේලෙහි නොසිඳී පවත්නා අළුත් සුවඳ ගන්වයි කියය.

931 කතමො රහදෙ අකද්දමො කිංසු සෙදමලනති වුච්චති
කතමව නවං විලෙපනං කස්ස ගන්ධො න කදාචි ජීරති.

අනඳමෝ, මිඩතැති; රහදෙ, විල; සාතමෝ, සවර දෙ; සෙද මිලං ඉති, සෙවදමලයයි; කිංසු, කිමෙක්; වුවචති, කියනු ලැබේද, නවං, අළුත්වූ; විලෙපනං, විලවුන් නම්; තහම්ච, කවදේද; තස්ස කවරක්හුගේ; ගන්ධො, ගන්ධය; කදාචි, කිසිකලෙක්හි; න ජීරති, නොසිදේද.

932 ධම්මෝ රහදෙ අනඳමෝ පාපං සෙදමලන්ති වුවචති
සීලං ච නවං විලෙපනං තස්ස ගන්ධො න කදාචි ජීරති.

ධම්මෝ, පවශීල දශශීල ත්‍රිවිධ සුවරිත සප්ත ත්‍රිංශත් බොධි පාක්ෂික ධම්ම අමෘතමහා නිර්වාණ සඞ්ඛ්‍යාත ධම්මයනම්; අනඳමෝ, රාග වෙෂ මෝහ මාන දිෂ්ටි ආදීවූ කෙලෙසුන්දීම රහිත හෙයින් අකදීමවූ; රහදෙ; විලය; පාපං, එකාවිධාදි වසයෙන් සිටි පාපය; සෙදමලං ඉති, සෙවද මිලයයි; වුවචති, කියනු ලැබෙයි; සීලච, පව ශීල චතුපාරි ශුඛි ශීලයයි කියනලද ශීලය; නවං, අළුත්වූ; විලෙ පනං, විලවුන් හා සමයයි කියති; තස්ස; ඒ ශීලයාගේ; ගන්ධො, ගන්ධය; කදාචි, කවර කලෙකත්; න ජීරති; නොසිදෙයි;–සකල ලොකයෙහි පැතිර පවතී යයිදේසි.

933 නන්දන්ති සරීරඝාතිනො න ච නන්දන්ති සරීරධාරිනො
පුණ්ණාය ච පුණ්ණමාසියා රම්මානාව ජහන්ති ජීවිතං.

සරීරඝාතිනො, අනුන්ගේ ශරීර ඝාතය කරන මේ අඥාන ජනයෝ හෙවත් මධ්‍ය ඖංශාත්‍රභවය කරම්හ අඹුදරුවන්ට දෙම් හයි ප්‍රාණාතිපාත කරන ජනයෝ; නන්දන්ති, සත්ත්වවධයෙහි සන්තු ෂ්ටවෙති; සරීරධාරිනො, සරීරධාරිහු; න ච නන්දන්ති, තමන්ට මරණ පැමිනි කල්හි මෘගරාජ හස්ත්‍යාජානීය ක්ෂිණාශ්‍රවයන් තබා අවි ශෙෂ ජනයෝ නොසතුටුවෙති; මේ සතර දෙනමුත් සජීජනයෝම; මරණෙහි භය ඇත්තාහසිසේයි; පුණ්ණාය ච, ගුණෙන් පිරුණාවූ; පුණ්ණමාසියා, පූර්ණචන්ද්‍රයා යුක්ත දිනයෙහි මස පුරා සිටි දිනඥෙහි; රම්මානා එව, අප වැනි ශීලාචාරයෙන්යුත් කෘත පුණ්‍ය සම්භයෝ කළපින් සිහිකොට ඒ හිසා සතුටුවන්නාහුම නොහොත් ගති නිමිත්ත වශයෙන් උපස්ථිත සවර්ගීසම්පත්තියෙහි ඇලෙන් නාහුම; ජීවිතං, ජීවිතය; ජහන්ති, හරනාහුයි;–මූලතුණ්ඩිලයෙනි මේ ලොකයෙහි මරණ බන්නේනම් කළපින් නැත්තෝමය; අප වැනි කළපින් ඇත්තෝ මරණ කිසිවක්කොට නොහැඟ කාලක්‍රියා කරන්නාහයි දෙශනා කොළෝ; "පුණ්ණාය ච පුණ්ණමාසියා" යනු මැදි පොහෝ දවස හෙයින් සම්භව වශයන් කිවුසි.

386 තුඩිල ජාතකයයි.

931 සිංගී මිගො ආයතචක්ඛුතෙත්තා
අනිත්තනෙො වාරිසයො අලොමො
තෙනාභිභූතො වපණා රුදම්
හරෙ සඛා කිස්ස නු මං ජහාසි.

හරෙ සඛා, කොළු යාළුව; ආයතං, පදික්වූ; චක්ඛුනෙත්තො, දර්ශනාඥියෙන් චක්ෂුස් තම්වූ නයනාඥියෙන් නෙත්‍ර තම්වූ චක්ෂු සඞ්ඛ්‍යාත නෙත්‍ර ඇති; අනිත්තනො, අස්පිමි තව කොට ඇති; වාරිසයො, දියෙහි හෝනාවූ; අලොමො, රොම නැති; සිංගීමිගො, සවණිණවණිණ හෙයින් හෝ නළ සංඛ්‍යාතවූ ශෘඞ්ගයන්ගේ විදැ මානත්වයෙන් හෝ ශිංගී මෘගයෙක හෙවත් කකුළුවෙක; තෙන, ඔහු විසින්; අභිභූතො, මඩනා ලද්දෙම්; වපණං, බැගෑ බවට පැමිණියෙම්; රුදම්, හඬම්; කිස්ස නු, කවරතම් කාරණයකින්; මං, මා; ජහාසි, හළෙද.

935 සො පස්සසන්තො මහතා එණෙන
භුජඞ්ගමො කක්කටමජ්ඣපත්තො
සඛා සඛාරං පරිතායමානො
භුජඞ්ගමං කක්කටකො ගහෙසි.

සඛා, යහළුවූ; පස්සසන්තො, ප්‍රාශ්වාස කරන්නාවූ හෙවත් සුස්මන්නාවූ; සො භුජඞ්ගමො, ඒ නාගයා; සඛාරං, යහළුවූ කපුටුවා; පරිතායමානො, රක්ෂාකරන්නේ; මහතා, මහත්වූ; එණෙන, එණයෙන් යුක්තවූ; කක්කටකං, කකුළුවා කරා; අජ්ඣපත්තො, පැමිණියේය; භුජඞ්ගමං, එසේ පැමිණි භුජඞ්ගමයා; කක්කටකො, කකුළුවා; වාමෙන නළෙන ගහෙසි, වම් නළින් ගත්.

936 න වායසං නො පතකණ්ඨසපපං
සාසත්තිකො කක්කටකො අදෙය්‍ය
පුච්ඡාමි නං ආයතනෙත්තචක්ඛු
අථ කිස්ස හෙතුම්හ උභො ගහිතානි.

කක්කටකො, කකුළුවා, සාසත්තිකො, ආහාරාජීවී; වායසං, කපුටුවා; න අදෙය්‍ය, නොගන්නේය; කණ්ඨසපපං, කෘෂ්ණසර්ෂපයාද; නො පන අදෙය්‍ය, නොමගන්නේය; ආයත, දික්වූ; නෙත්ත චක්ඛු; නෙත්‍ර සඞ්ඛ්‍යාතවූ ඇස් ඇත්තව; තං, හා; පුච්ඡාමි, විචාරම්; අථ, එසේ කල්හි; කිස්ස හෙතු, කවර හෙතුවකින්; උභො, දෙදෙනාවූ; ගහිතා අම්හ, හා විසින් ගන්නාලදුමෝද.

937 අයං පුරිසෝ මම අත්ථකාමෝ
සෝ මං ගහෙත්වාන දකාය නෙති
තසම්ං මතෙ දුක්ඛමනපපකං මෙ
අහව එසෝ ච උභෝ න හොම්.

අයං පුරිසෝ, මේ බ්‍රාහ්මණ පුරුෂයා; මම්, මට; අත්ථකාමෝ, වැඩ කැමතිය; සෝ, හේ; මං, මා; ගහෙත්වාන, ගෙන; දකාය, දියට; නෙති, ගෙන යෙයි; තසම්ං, ඔහු; මතෙ, මළ කල්හි; මෙ, මට; අනපපකං, නොමඳවූ; දුක්ඛං, දුක් වන්නේය; අහව, මම්ද; එසෝ ච, ඒ ද යන; උභෝ, දෙදෙනම; න හොම්, නොවමු:—සොල මේ පුරුෂයා මට උපකාරිය මූ මෙතන මළකල මා ගෙන ගොස් දියෙහි ලනවුන් නැති හෙයින් මම ද මියෙමි මෙ මියෙයි එසේ වන්නා අප දෙදෙනම මියන නියායයි කී.

938 මමව දිස්වාන පවඩ්ඪකායං
සබ්බා ජනෝ හිංසිතුමෙවම්චෙජ්
සාදුව ථුල්ලව මුදුව මංසං
කාකාපි මං දිසව විහෙඨයෙයුං.

පවඩ්ඪකායං, ප්‍රවෘද්ධ කාය ඇති හෙවත් සුහුඹුල්ව වැඩී ශරීර ඇති; සාදුව, මිපුරුවූද; ථුල්ලව, සථුලවූද; මුදුව, මොළොක්වූද; මංසං, මස් ඇති; මමව, මා ද; දිස්වාන, දැන; සබ්බා ජනෝ, සියලු ජන; හිංසිතුං එව, හිංසාකරන්නටම; ඉච්ඡ, කැමති වන්නේය; මිනිස්සු වතු නොවෙති; කාකාපි, කවුඩුවෝද; මං දිසවා, (ගොඩහොත්) මා දැක; විහෙඨයෙයුං; හිංසා කරන්නාහුමයයි ආරුඩනා කෙළේ.

939 සචෙ තස්ස හෙතුමහ උභෝ ගහිතෝ
උඩ්ඩතු පොසෝ විසමාචමාමි
මමං ච කාකං ච පමුඤ්ච බ්‍රිපපං
පුරෙ විසං ගාළ්හමුපෙති මච්චං.

සචෙ, ඉදින්; තස්ස හෙතු, ඔහු හෙතුකොටගෙණ; උභෝ, දෙදෙනම්; ගහිතා අමහ, ගත්තා ලදුමෝ නම්; පොසෝ, පුරුෂයා; උඩ්ඩතු, නැඟී සිටීවා; විසං; විෂය; ආචමාමි, හැරගනිමි; පුරෙ, මද විගසකින්; විසං, විෂය; මච්චං, සත්වයා; ගාළ්හං, දැඩිව; උපෙති, පැමිණේද හෙවත් මුට විෂය දැඩිව නොනැහෙනතුරු; මමං ච, මා ද; කාකං ච, මේ කවුඩුවා ද; සීඝං, වහාම; පමුංච, හැරපිය;—විෂය දැඩිනොවනතුරු අප දෙදෙනා හැරපිය මම විෂය හැරපියම්හි කාඝයා කකුළුවාට කීය.

940 සපපං පමොක්ඛාමි න තාව කාකං
පටිබඬඩකෝ හොහිති තාව කාකෝ
පුරිසං ච දිසවාන සුඛිං අරොගං
කාකං පමොක්ඛාමි යථෙව සපපන්ති.

තාව, පළමුකොට; සපපං, සඒයා; පමොක්ඛාමි, හරිමි; න කාකං, කවුඩුවා එසේ කෝ හරිමි; කුමක් හෙයින්ද යත්; කාකෝ තාව, කවුඩු වනාහි; පටිබඬඩකෝ හොහිති, තා ප්‍රතිබඬ වන්නේයි හෙවත් තට ඇපවන්නේයි; යථෙව සපපං, යම්සේ සඒයා හලිම්ද එපරිද්දෙන්; කාකං, කවුඩුවාද; සුඛිං, සුවපත්වූ හෙවත් මේ මරණ දුකින් මුකතවූ; අරොගං, නිරොගිවූ හෙවත් විෂවෙග යෙන් සන්හුන්; පුරිසං, පුරුෂයා; දිසවාන, දැක; පමොක්ඛාමි, මාගේ ගත් නලින් මුදහරිමි–සඒයා තාද කවුඩුවාද දෙන්නා එක වට නොහරිමි තට ඇපයට කවුඩු මා නළමැදම සිට පසුව තා මා සබඳුගේ විෂය හැර නිදුක් නිරොගිකොට නහා සිටුවාලූවාහු දැක තා හළුවා සේම කවුඩුවා හැර පියම් කිය.

387 සුවණ්ණ කක්කටක ජාතකයයි.

---

941 සකුණො මයහකො නාම ගිරිසානුදරීවරො
පක්කං පිපඵලිමාරුයහ මයහමයහනති කන්දති

ගිරි, ශිලාපඒතයෙහිද; සානු, පාංශුපඒතයෙහිද; දරී, පඒත ගුහා විවරුදිවූ ලෙණද; වරො, හැසිරෙන්නාවූ; මයහකො නාම, "මයහං මයහං" කියා හඬන හෙයින් මයහක නම්වූ; සකුණො, සකුණයෙක්; පක්කං, පරිපක්වූ ඵලඇති; පිපඵලිං, පුලිල ගසකට; ආරුයහ, නැඟී; මයහ මයහාති, මාගේ මාගේයයි කියා මෙසේ; කන්දති, හඬයි.

942 තසෙසවං විලපන්තස්ස විජසංඝා සමාගතා
භුඤ්ජන පිපඵලිං යන්ති විලපන්තෙව සො විජො.

එවං, මෙසේ; විලපන්තස්ස, හඬන්නාවූ; තස්ස, ඔහුගේ; පිප්ඵලිං, පුලිලය; සමාගතා, රැස්වූ; විජසංඝා, පක්ෂිවගීයා; භුඤ්ජන, අනුභවකොට; යන්ති, යෙති; සො විජො, හේ විජයා වූ කලී; විල පන්තෙව, හඬාමැයි; ඒ වූකලී පක්ෂිගණයා පුලිල ඵල කෑවුමයයි සේයි; "පිප්ඵලිං භුඤ්ජා" කී තැන "පිපඵලිං" කියා වර්ණ ව්‍යාජයෙන් ඵල ගත්හු.

943 එවමෙව ඉධෙකච්චෝ සංහරිත්වා බහුං ධනං
අතිවත්තතෝ න ඤාතීනං යථොධිං පටිපජ්ජති

එවමෙවං, එපරිද්දෙන්ම; ඉධ, මේ ලොකයෙහි; එකච්චෝ, සමහර කෙනෙක්; බහුං, බොහෝවූ; ධනං, වස්තුව; සංහරිත්වා, රැස් කොට; යථොධිං, කොටස්වූ පරිද්දෙන්; අත්තනෝ, තමාට ද; නෙව පටිපජ්ජති, නොම දෙන්නේය; ඤාතීනං, නැයන්ට දියයුතුවූ පරිද්දෙන් නොමදෙන්නේසි-යම්හර අඥානයෝ වස්තු රැස්කොට තමා නොඅනුභව කෙරෙති පුත්‍රදාරාදිහු යම් යම් කොටසෙක්දී රක්ෂා කටයුත්තෝද ඔවුන්ට කිසිවක් නොදෙන්නේ යසි සේසි.

944 න සෝ අච්ඡාදනං භත්තං න මාලං න විලෙපනං
නානුභොති සකිං කිඤ්චි න සංගණ්හාති ඤාතකෙ.

සෝ, හේ; අච්ඡාදනං, වස්ත්‍රද; භත්තං, බත්ද; සකිං, එකවරක්; න අනුභොති, නොඅනුභව කෙරෙසි; න මාලං, නොම මල් පලඳී; න විලෙපනං, විලවුන්ද නොගනී; කිඤ්චි ඤාතකෙ, කිසි නැයක්හුද; න සංගණ්හාති, සංග්‍රහයක් නොකෙරේද හේ අඥානයා එකවේල කත් සකස්කොට කිසිවක් තෙමේද අනුභව නොකෙරෙසි නැ ආදී අනුන්ටද කිසිවක් නොදෙසි සේසි.

945 තසෙසවං විලපන්තස්ස මයා මයාන්ති රක්ඛතෝ
රාජානෝ අථ වා චොරා දය්‍යාදා යෙ ච අප්පියා
ධනමාදාය ගච්ඡන්ති විළපතොව සෝ නරෝ.

මයා මය්හන්ති, මාගේය මාගේයසි; රක්ඛතෝ, රක්ෂාකරන්නාවූ; එවං විලපන්තස්ස, මෙසේ හඬන්නාවූ; තස්ස, ඔහුගේ; ධනං, වස්තුව; රාජානෝ, රජ්ජුරුවෝද; අථ වා, නොහොත්; චොරා, සොරුද; අප්පියා, අප්‍රියයෝද; දය්‍යාදා ච, හිමියෝද; ආදාය, ගෙන; ගච්ඡන්ති, යෙති; සෝ නරෝ, හේ සත්ත්වයා; විළපතොව, හඬාමැසි.

946 ධීරෝ ච භොගෙ අධිගම්ම සංගණ්හාති ච ඤාතකෙ
තෙන සෝ කිත්තිං පපොති පෙච්ච සග්ගෙ ච මොදතීති

ධීරෝ ච, ධීරයාවූ කැලී; භොගෙ, සම්පත්තියට; අධිගම්ම, පැමිණ; ඤාතකෙ, නැයන්; සංගණ්හාති ච, සංග්‍රහකෙරෙසි; තෙන, එසින්; කිත්තිං, කීර්තියටද; පපොති, පැමිණෙසි; පෙච්ච, පරලොවද; සග්ගෙ, සවර්ගයෙහි; මොදති, සතුටුවේ.

388 මය්හන ජාතකය සිය.

947 දුබ්බණ්ණරූපං තුවමරියවණ්ණිනී
පුරක්ඛත්වා පඤ්ජලිකො නමස්සසි
සෙය්‍යො හු තෙ සො උදවා සරිකෙඛා
නාමං පරස්සත්තනෝ වාපි බ්‍රූහි.

අරියවණ්ණිනී, සුන්දරවූ වර්ණඇති; තුවං, තෝ; දුබ්බණ්ණරූපං, දුර්වර්ණවූ රූ ඇත්තාහු; පුරක්ඛත්වා, අභිමුඛකොට; පඤ්ජලිකො, ප්‍රඥලිවූයෙහි; නමස්සසි, නමස්කාර කෙරෙහි; එසො, මේතෙම; තෙ, තට; සෙය්‍යො හු, උතුම්ද; උද වා, නොහොත්; සරිකෙඛා, තා හා ශබ්දඥද; පරස්ස, අනිකාගේද හෙවත් තුළුගේද; අත්තනෝ වාපි, තාගේද; නාමං, නාමය; බ්‍රූහි, කියව.

948 න නාමගොත්තං ගණ්හන්ති රාජ
සමඝතානුජ්ජුගතානදෙවා
අහං ච තෙ නාමධෙය්‍යං වදාමි
සක්කොහමස්මි තිදසානමින්දෝ.

රාජ, රජ; සමඝතානං, සියලු සංස්කාර ධර්මයන් සවඤ්ඤත්‍ය වඥඥයන් සම්මර්ශනය කොට අග්‍රවූ අර්හත්ඵලයට සම්ප්‍රාප්ත හෙයින් සම්‍යග්ගත නම්වූද; උජ්ජුගතානං, අෂ්ටාංගික මාර්ගයෙන් නිර්වාණයට ගියෝත්‍රුසි; ඍජුගත නම්වූ අත්‍යුත්තමවූ විශුද්ධි දෙවඥාවන්ගේ; නාමගොත්තං, නාමගොත්‍ර දෙක; දෙවා, උත්පත්ති දෙවතාවෝ; නගණ්හන්ති, නොගනිත්; ආදර නොවන හෙයින් නොකියති සේසි; අහං ච, මම්වූකලී; තෙ, තට; නාමධෙය්‍යං, මාගේ නම; වදාමි, කියමි; තිදසානං, ත්‍රයත්‍රිංශත් භවනයෙහි දෙවතාවන්ට; ඉන්ද්‍රෝ, ප්‍රධානවූ; අහං, මම; සක්කෝ අස්මි, ශක්‍රවම්.

949 යෝ දිසව භික්ඛුං වරණූපපන්නං
පුරක්ඛත්වා පඤ්ජලිකො නමස්සති
පුච්ඡාමි තං දෙවරාජෙතමත්ථං
ඉතෝ චුතෝ කිං ලභතෙ සුඛං සො.

දෙවරාජ, දෙවරාජය; එතං අත්ථං, මේ කාරණය; තං, තා; පුච්ඡාමි, විවාරමි; වරණ, චරණයෙන්; උපපන්නං, යුක්තවූ; භික්ඛුං, භික්ෂුවක්හු; දිසවා, දැක; පුරක්ඛත්වා, අභිමුඛකොට; පඤ්ජලිකො, බද්ධාඤ්ජලි ඇත්තේ; යෝ, යමෙක්; නමස්සති, නමස්කාර කෙරේද; සෝ, හේ; ඉතෝ, මෙයින්; චුතෝ, චුතවූයේ; කිං සුඛං, කවරනම් සුඛයක්; ලභතෙ, ලබන්නේද.

950 යො දිසව භික්ඛුං වරණූපපණ්ණං
පුරක්ඛත්වා පඤ්ජලි සො නමස්සති
දිට්ඨෙව ධම්මෙ ලහතෙ පසංසං
සග්ගං ච සො යාති සරීරභෙදා.

යො, යමෙක්; **වරණූපපණ්ණං**, චරණයෙන් යුක්තවූ; **භික්ඛුං**, භික්ෂුවක්හු; **දිසවා**, දැක; **පුරක්ඛත්වා**, අභිමුඛකොට; **පඤ්ජලිකො**, බඩාඳලිව; **නමස්සති**, නමස්කාර කෙරේද; **සො**, හේ; **දිට්ඨෙව ධම්මෙ**, මෙම ආත්මභාවයෙහිම; **පසංසා**, ප්‍රශංසාද; **ලහතෙ**, ලබන්නේය, **සරීරභෙදා**, ශරීරභෙදයෙන් මතු; **සග්ගං**, සවර්ගයටද; **යාති**, යන්නේයි.

951 ලක්ඛී වත මෙ උදපාදි අජ්ජ
යං වාසවං භූතපතිං දදස්සාම
භික්ඛුඤ්ච දිසවාන භවච්ච සක්ක
කාහාමි පුඤ්ඤානි අනප්පකානි.

අජ්ජ, අද; **භූතපතිං**, දෙවතාවන්ට සවාම්වූ; **වාසවං**, වාසවනම් ශක්‍රයා; **අදස්සාම**, දුටුමෝද එහෙයින්; **මෙ**, මට; **වත**, එකාන්ත යෙන්; **ලක්ඛී**, ශ්‍රී නොහොත් කුශලයාගේ විපාකදෙන්නට යොග්‍ය වූ ප්‍රඥා, **උදපාදි**, උපන; **සක්ක**, ශක්‍රය; **භික්ඛුඤ්ච**, භික්ෂුවද; **භවච්ච**, තාද; **දිසවා**, දැක; **අනප්පකානි**, බොහෝවූ; **පුඤ්ඤානි**, පුණ්‍යයන්; **කාහාමි**, කෙරෙම්; මෙහී "යං" යනු නිපාත මාත්‍රයි.

952 අඬා හවෙ සෙවිතබ්බා සප්පඤ්ඤෙ
බහුස්සුතා යෙ බහුඤාණවන්තිනො
භික්ඛුඤ්ච දිසවාන මමඤ්ච රාජ
කරොහි පුඤ්ඤානි අනප්පකානි.

බහුස්සුතා, බහුශ්‍රුතවූ; **බහුඤාණවන්තිනො**, බොහෝ කාරණය චින්තනය කරන්නට සමර්ථවූ; **සප්පඤ්ඤෙ**, සප්‍රාඥවූ; **යෙ**, යමෙක් **ඇදිද**; **ඔහු**; **අඬා**, එකාන්තයෙන්; **සෙවිතබ්බා**, සෙවිතව්‍යයහ; **රාජ**, රජ; **භික්ඛුඤ්ච**, මේභික්ෂූහුද; **මමංච**, මාද; **දිසවාන**, දැක; **අනප්පකානි**, නොමඳවූ; **පුඤ්ඤානි**, දශකුසල කර්මපථසංඛ්‍යාත කුශලයන් **කරොහි**, කර.

953 අක්කොධනෝ නිච්චුපසන්නචිත්තෝ
සබ්බාතිථී යාවයොගෝ භවිච්චා
නිහච්ච මානං අභිවාදයිස්සං
සුඛාන දෙවින්ද සුභාසිතානි.

දෙවින්ද, දෙවරාජය; සුභාසිතානි, තාගේ සුභාෂිතයන්; සුත්වා න, අසා; අක්කොධනෝ, ක්‍රොධිනුවූයෙම්; නිච්චං, සතතයෙන්; පසන්නාවිත්තෝ, ප්‍රසන්නවූ සිත් ඇත්තෙම්; සබ්බාතිථී, සියලුආවාවූ ආගන්තුකයන්ගේ; යාවයොගෝ භවිත්වා, යාවතායටම යොග්‍යවී ගෙන-සියලු ආගන්තුකයන් යාවිඤ්ඤ කළ කළ දෙය දෙන්නෙම්යයි සේසි; මානං, මාඤ; නිහච්ච, නසා; අභිවාදයිස්සං, අභිවාදනය කරන්නට යුක්තානට අභිවාදනය කෙරෙම්-මෙතන පටන් රාජ මානය හැර සිල්වතුන් දුටුසැල වදිමිසි කිව්.

89. ඛජ්ජතෙඤ්ඤ ජාතකයයි.*

---

954 යමේතං වාරිජං පුප්ඵං අදින්නං උපසිඞ්ඝසි
එකඞ්ගමෙතං ථෙය්‍යානං ගන්ධත්ථෙනොසි මාරිස.

යං, යම්හෙයකින්; වාරිජං, දියෙහි හටගත්තාවූ; අදින්නං, කයින් වචසින් නුදුන්නාවූ; එතං පුප්ඵං, මේ නෙළුම්මල; උපසිංඝසි, සුඹුනෙහිය; එතං, මේ; ථෙය්‍යානං, අදත්තාදාන චෙතනා එන්ගේ; එකං අඞ්ගං, එක්කොටසෙකැ; (එසේහෙයින්) මාරිස, නිදුකැ; ගන්ධත්ථෙනොසි, සුවඳ සොරව්.

955 න හරාමි න භඤ්ජාමි ආරා සිංඝාමි වාරිජං
අථ කෙන නු වණ්ණෙන ගන්ධත්ථෙනොති වුච්චති.

වාරිජං, පදමය; න හරාමි, නොගෙන යම්; න භඤ්ජාමි, නොකිඳිමි; ආරා, දුරින්; සිංඝාමි, ආඝ්‍රාණය කෙරෙම්; අථ, එසේකල්හි; කෙන නු වණ්ණෙන, කවර කාරණයකින්; ගන්ධත්ථෙනොති, ගඳ සොරහි කියා; වුච්චති, කියනු ලැබේද—මා පද්මයා ගෙන ගියාත් නැත කඩා ගත්තාත් කැත දුර සිට සුඹපි පමණකින් ගඳ සොරයි මට කුමට කියයි දැයි විවාළෝ.

---

* චිජාඛර ජාතකං—මරම්ම.

956 යොයං භිසානි ඛණති පුණ්ඩරිකානි හඤ්ඤති
එවං ආකිණ්ණකම්මන්තෝ භාසමා එසෝ න වුච්චති.

යො, යමෙක්; යං, යම් හෙයකින්; භිසානි, නෙලඹු දැලිද; ඛණති, කණියිද; පුඩරිකානි, පෙළනෙලුම්; හඤ්ඤති, බිඳියිද; එවං, එසේ; ආකිණ්ණකම්මන්තෝ, දරුණු කර්මාන්ත ඇති; එසෝ, මේතෙම; භාසමා, කුමක් හෙයින්; න වුච්චති, සොරයි නොකියනු ලැබේද;- එවිගස පිලට බැස නෙළඹු දැලි උදුරා මල් බිඳිනා එකාකු දැක මුට සොරයි නොකියා මල ආශ්‍රාණය කළ පමණකින් මට සොරයි කුමකට කියයි දැයි සේසි.

957 ආකිණ්ණලුද්දෝ පුරිසෝ ධාතිවෙලංව මක්ඛිතෝ
භාසමිං මෙ වචනං නත්ථි තව අරහාමි වත්තවේ.

ආකිණ්ණ, ආකීර්ණවූ; ලුද්දෝ, රෞද්‍ර බව ඇති-නිත්‍යයෙන් දරුණු කම් කරන්නාවූයයි සේසි; පුරිසෝ, පුරුෂයා; ධාතිවෙලං ඉව, මලමූත්‍රාදීන් මිශ්‍රව අතිභාලුභවූ කිරිමාගැණියකගේ වස්ත්‍රයක් මෙන්; මක්ඛිතෝ, පාපයෙහි වැකුණේමය; (එසේ හෙයින්) භාසමිං, (පාපයන් ඇති කළහවූ) ඒ පුරුෂයා කෙරෙහි; මෙ, මාගේ; වචනං, වචනයෙක්; නත්ථි, නැහැ; තව, තට වූකලි; වත්තවේ, කුමකුත් කියන්නට; අරහාමි, සුදුස්සෙමි— පාපපූතිභාවයෙහි නිග්‍රහ පරිග්‍රහාදි කිසි වචනයක් නොකියමි; ශ්‍රමණයෝ වූකලි අවවාද කැමතිවන්නාහ, එසේහෙයින් තොප වැනි නිෂ්පාපිත සාමීන් මඳද දෙෂයක් කරගන්නා දිටිම් නම් කුමකුත් කියන්නට සුදුස්සෙමියි සේසි-එසේ මැයි;-

958 අනඝණස්ස පොසස්ස නිච්චා සුචිගවේසිනෝ
වාලග්ගමත්තං පාපස්ස අඛමත්තංව ඛායති.

අනඝනස්ස, නිර්දෙෂවූ; නිච්චං, සතතයෙන්; සුචිගවේසිනෝ, පරිශුඛවූ ගුණධර්මයන් සොයන සුළුවූ; පොසස්ස, පුරුෂයාගේ; පාපස්ස, පාපය සම්බන්ධව; වාලග්ගමත්තං, වාලාග්‍ර මාත්‍රවූයෙකුදු හෙවත් කෙසගක් සාදරුණුවූ දෙෂයක්; අඛමත්තං ඉව, අග්‍රමාත්‍රව; හෙවත් මහාමෙෂප්‍රමාණව; ඛායති, වැටහෙන් නේසි-යමෙක් නිෂ්පාපීව වෙසේ නම් ඔහුගේ මඳ දෙෂයකුත් කිසි රෂ්ඨියෙහි කෘෂණයක්සේ මහමෙර සේ ලොකයහට වැටහෙන් නේ සයි යන අභිප්‍රායයි.

959 අඹං මිං යක්ඛ ජානාසි අථො මං අනුකම්පසි
පුනපි යක්ඛ වජ්ජාසි යදා පස්සසි එදිසං.

යක්ඛ, යක්ෂය; අඩා, එකාන්තයෙන්; මං, මා; ජානාසි, දන්නෙහි හඳුනන්නෙහිය යි සේසි; අථො, අනන්තරයෙන්; මං, ඔව; අනුකම්පසි, අනුකම්පා කෙරෙහි; යක්ඛ, යක්ෂය; යදා, යම් කලෙක්හි; එදිසං, මේබඳු වරදෙක්; පස්සසි, දකීද; (එකල්හි) පුනපි, නැවතද; වජ්ජාසි, අවවාද කිරිය.

960 නෙව තං උපජීවාමි නපි තෙ හතකම්මසෙ
තථමෙව භික්ඛු ජානෙය්‍ය යෙන ගච්ඡෙය්‍ය සුග්ගතිං.

භික්ඛු, තපස්විය; තං, තා; නෙව උපජීවාමි, නොදනිමි; තෙ, තාගේ; නපි හතකම්මසෙ, නොදබැලයෙන් ජීවත් වමිහ; යෙන, යම් ගුණ ධර්මයක් කරණකොට ගෙන; සුග්ගතිං, සුගතියට; ගච්ඡෙය්‍ය, තෝ යන්නෙහිද; (එපරිද්දෙන්ම) තථමෙව, තෝම, ජානෙය්‍ය, දනු.

890 හිංසපුප්ඵ ජාතකයයි.

---

961 සුසුඛං වත ජීවන්ති යෙ ජනා විසාසාදිනො
දිඨෙව ධම්මෙ පාසංසා සම්පරායෙ ච සුග්ගති.

යෙ ජනා, යම් ජනකෙනෙක්; විසාසාදිනො, භුක්තා නිරෝගය කන්නාහුද (ඔහුද); වත, එකාන්තයෙන්; සුසුඛං, අතිශයෙන් හෙවත් සුවසේ; ජීවන්ති, ජීවත් වෙත්; දිඨෙව ධම්මෙ, මෙම ආත්මභාවයෙහි; පාසංසා, ප්‍රශංසාහී වෙති; සම්පරායෙ ච, පරලොවද; සුග්ගති, සුගතිය වන්නේයි.

962 සුවස්ස භාසමානස්ස න නිසාමෙථ පණ්ඩිතා
ඉදං සුණොථ සොදරියා අමෙඛවායං පසංසති.

පණ්ඩිතා, ප්‍රාඥයෙනි; භාසමානස්ස, බණන්නාවූ; සුවස්ස, ගිරවුගේ වචනය; න නිසාමෙථ, නොඅසව්; සොදරියා, මල්බැයෙනි; ඉදං, මේ වචනය; සුණොථ, අසව්; අයං, මේ තෙම; අමෙඛ එව, අඥවම; පසංසති, ප්‍රශංසා කෙරෙයි.

963 නාහං තුමෙඛ පසංසාමි කුණපාදෙ සුණොථ මේ
උච්චිට්ඨභොජිනො තුමෙඛ න තුමෙඛ විසාසාදිනො

කුණපාදා, කුණප නඝණය කරන්නෙනි; මේ, මාගේ විචිත්‍රය; සුණෝථ, අසව්; අහං, මම; තුමෙහ, තොපට; න පසංසාමි, ප්‍රශංසා නොකෙරෙමි; තුමෙහ, තෙපි හැම්දෙන; උච්චිඨහොජිනෝ, උච්ඡිට්ඨභොජීහු-ඉදුල්බත් කන්නාහ සි සේසි; තුමෙහ, තෙපි; නවිඤ්ඤාදිඤ්ඤෝ; ඥානාවිශෙෂයක් නාන්නාහුනම් නොවි.

964 සත්තවස්සා පබ්බජිතා
මේඣාරඤ්ඤස්මි සිඛණ්ඩිනෝ
විහාසෙනෙව යාපෙන්තා
මියමෙ භොතෝ ගාරයා
කෙ නු භොතෝ පසංසිකා.

මේඣාරඤ්ඤස්මි, මෙඛ්‍යාරණ්‍යයෙහි; සිඛණ්ඩිනෝ, කුඩිමිඹිඇත්තාවූ; පබ්බජිතා, ප්‍රව්‍රජිතවූ අපට; සත්තවස්සා, සප්තවර්ෂයක් ඉක්මුණාහ-මේ වල අප තපස් කරන්නේ මෙතෙකට සත්අවුරුද්දයි සේසි; විහාසෙන එව, සිංහ ව්‍යාඝ්‍රයන්ගේ හුඬතැතිරෙකයෙන්ම; යාපෙන්තා, යපෙන්නාවූ; මයං, අපි; මෙ ඉදින්; භොතෝ, භවත්හට; ගාරයා, නිඳුහිවූමෝ නම්; භොතෝ, භවතුන්ට; පසංසිකා, ප්‍රශංසාවට සුදුස්සෝ; කෙනු, කවුරුද-මෙසේ ගුණ ඇති අපට ප්‍රශංසා නොකරවු නම් කවුරුනට ප්‍රශංසා කරවුදැයි සේසි.

965 තුමෙහ සීහානං ව්‍යග්ඝානං වාළානඤ්චාවසිට්ඨකං
උච්චිට්ඨෙනෙව යාපෙන්තා මඤ්ඤේ විහාසාදිනෝ.

තුමෙහ, තෙපි හැම්දෙනම; සීහානං, සිංහයන්ගේද; ව්‍යග්ඝානං, ව්‍යාඝ්‍රයන්ගේද; වාළානං, අවශෙෂ ව්‍යාලමෘගයන්ගේද යන මෙකියන් සතුන්ගේ; අවසිට්ඨකං, අවශිෂ්ටවූ යම් භොජනයෙක් ඇද්ද; උච්චිට්ඨෙන එව, උච්ඡිෂ්ටයෙන් ගෙවත් සිංහයන්ගේ ඉදුලෙන්ම; යාපෙන්තා, යපෙන්නාවූ තෙපි හැම්දෙන; විහාසාදිනෝ, විහාසාදීම්හයි; මඤ්ඤේ, සිතව්.

966 යෙ බ්‍රාහ්මණස්ස සමණස්ස අඤ්ඤසෙව වනිබ්බිනෝ
දඬ්ඪාන සෙසං භුඤ්ජන්ති තෙ ජනා විහාසාදිනෝ.

යෙ, යම්කෙනෙක්; බ්‍රාහ්මණස්ස, ප්‍රහීණ පාපඇති බ්‍රාහ්මණයක් හටද; සමණස්ස, සමිත පාපඇති ශ්‍රමණයක් හටද; අඤ්ඤස්ස එව, මොවුන් කෙරෙන් පිටත් අන්‍යවූ යම් දිලිඳෙක් හටද; වනිබ්බිනෝ, ඒ ඒ වස්තූන් ඉෂ්ඨ කරන වනික්-ජනයක් හටද; දඬ්ඪාන,

(ආහාරාදි) ප්‍රත්‍යයන් දී; සෙසං, (එයින්) අවශිෂ්ටය; භුඤ්ජනි, අනුභව කෙරෙද්ද; තෙ ජනා, එසේවූ ජනයෝ; වීසාසාදිකෝ, විසංසාදිහු නම් වෙත්.

391 විසාසාද ජාතකය.

---

967 පණීතං භුඤ්ජසෙ භත්තං සපිං තෙලඤ්ච මාතුල
අථ කෝත්ථ නු වණ්ණෙන්න කිසෝ තිම්මසි වායස.

මාතුල, මසිල; වායස, කවුඩුව; පණීතං, ප්‍රණීතවූ; භත්තං, (මනුෂ්‍යයන්ට සමපාදිත) බත; භුඤ්ජසෙ, අනුභව කෙරෙහි; සප්පිං, සර්පිෂද; තෙලං, තෙල්ද අනුභව කෙරෙහි, අථ, එසේ කල්හි; කෙත්ථ නු වණ්ණෙන්න, කවරතම් කාරණයෙකින්; ත්වං, තෝ; කිසෝ අසි, කෘශවීද.

968 අමිත්තානමජ්ඣෙ වසතෝ තෙසු ආමිසමේසතෝ
නිච්චං උබ්බිග්ගහදයස්ස කුතෝ කාකස්ස දළ්හියං.

අමිත්තානමජ්ඣෙ, සතුරන් මධ්‍යයෙහි; වසතෝ, වසන්නාවූ; තෙසු, ඔවුන් අතුරෙහි; ආමිසං, ආමිසය; එසතෝ, එෂණය කරන; නිච්චං, සතතයෙන්; උබ්බිග්ගහදයස්ස, උවිග්ගවූ සිත් ඇති; කාකස්ස, කවුඩුවාගේ; දළ්හියං, දළ්හ බවෙක් හෙවත් මාංස රුධිර දෙදෙනාගේ අධිකාවශයෙන් පුෂ්ටියෙක්; කුතෝ, කොයින්ද.

969 නිච්චං උබ්බෙධිතෝ කාකා වඩ්කා පාපෙන කම්මුනා
ලඩ්ඩෝ පිණ්ඩෝ න පිණෙති කිසෝ තෙනසමි වච්චක.

වංකා, වක්‍රවූ ග්‍රීවා ඇති හෙයින් වංකයයි කියනලද; කාකා, කවුඩුවෝ; නිච්චං, සතතයෙන්; උබ්බෙධිතෝ, උත්‍රසතයහ; (එසේවූ ඒ කාකයන්); පාපෙන කම්මුනා, මනුෂ්‍යසන්තානය හැරගෙන කරන පාපකර්මයෙන්; ලඩ්ඩෝ, ලබන ලද; පිණ්ඩෝ, පිඬඟ; නපිණෙති, නොපිණවයි; වච්චක, වටුව; තෙනා, ඒ කාරණයෙන්; කිසෝ අසමි, කෘශවීමි.

970 ලුඛානි තිණබීජානි අපසිනෙහානි භුඤ්ජසි
අථ කෝඤ්ච නු වණ්ණෙන්න ථූලෝ තිම්මසි වච්චක.

වච්චකා, වටුව; ලූඛ නී, රූක්ෂවූ; අපපයිතෙහාතී, ඔජෝරහිතවූ; ඛීණබීජාති, තෘෂ්ණාබීජයන්; භුජසි, අනුභව කෙරෙහි; (එතකුදු වුවත්;) වඃ, හෝ; කෙන නු වණ්ණෙන, කවරතම් කාරණයෙකින් ථූලා අසි, සම්පූර්ණ මාංස රුධිර ඇත්තෙහිද.

971 අපපිච්ඡාඅපපවිත්තාය අවිදූරගමනෙන ච
* ලඛ්ඨලඛ්ඛෙන යාපෙතෙතා ථූලෝ තෙනයම්පි වායස.

වායස, කාකය; අපපිච්ඡා, ආහාරයෙහි අල්පෙච්ඡතායෙන්—භුදෙක් තෘෂ්ණා රහිත බැවින් සිරුර ඇපීමට වශයෙන් අහර ගන්නා බැවිනැයි සේසි; අපපවිත්තාය, (අද කොහි ආහාර ලබම්ද සෙට කොහි දැයි මෙසේ ආහාර) චින්තනය නැතිහෙයින්; අවිදූර ගමනෙන ච, (දැසවල් තම් තැන අසවල්ම්හිරක් ලබනෙම් යි නොසිතා) දුර නොවූ ගමන් යාමෙන්ද; ලඛ්ඨලඛ්ඛෙන, (රූක්ෂව හෝ ප්‍රණීතව හෝ) ලත් ලත් දෙයින්; යාපෙතෙතා, ශරීරයාපනය කරන්නෙම්;තෙන, ඒ(සතර)කාරණයෙන්; ථූලෝ අසම්, සථූල වීමි.

972 අප්පිච්ඡස්ස හි පොසස්ස අපපවිත්තිසුඛස්ස ච
සුසංගණිතපමාණස්ස වුත්තී සුසමුදානයාති.

අපපිච්ඡස්ස, අලෙච්ඡවූ; අපපවිත්තිසුඛස්ස ච; ආහාරචින්තා රහිත හෙයින් අල්පවිත්තිවූ ආර්‍යයන්ගේ සැපයෙන් සමන්විතවූ; සුසඞ්ගහිත පමාණස්ස, (මෙතෙක් වළඳා දිරවන්ට හැකි වන්නේය යි මෙසේ මනාකොට ගන්නා ලද ආහාර ප්‍රමාණ ඇති; වුත්තී, (මෙබදු පුද්ගලයාගේ) ජීවිකාවෘත්තිය; සුසමුදානයා, සැපසේ නිපද වන්ට හැකිවන්නේය.

392 වච්චකජාතකයයි.

---

973 චිරස්සං වත පස්සාම සහායං මණිධාරිනං
සුකතාය මස්සුකුත්තියා සොභතෙ වත මේ සඛා.

මණිධාරිනං, මාණික්‍යයක් ධරන්නාවූ; සහායං, සහලුවිඤ්ඤු; චිරස්සං, කාලකින්; වත, එකාන්තයෙන්; පස්සාම, දක්නෙමු; සුකතාය, මොනවට කරන ලද; මස්සුකුත්තියා, සමශ්‍රැක්‍රියා යෙන් උපලක්ෂිතවූමෙසඛා, මාගේ සහලු තෙම; සොභතෙ, හොබනේය.

---

* ලඛ්ඨාලඛ්ඛෙන—මරමම

974 * පරූළ්හකච්ඡනඛලෝමෝ අහං කාමේසු ව්‍යාවටෝ
චිරස්සං නහාපිතං ලබ්භා ලෝමං † තමපහාරයිං.

කාමේසු, රාජකාරියේයෙහි; ව්‍යාවටෝ, ව්‍යාපෘතවූ; අහං, මම; පරූළ්හ, වැඩුණාවූ; කච්ඡනඛලෝමෝ, කිසිලිතිය රොම ඇත්තෙම්; චිරස්සං, කලකින්; නහාපිතං ලබ්භා, කප්පාවැඩීමියෙකු ලදින්; තං ලෝමං, ඒ ලොමය; අපහාරයිං, (අද) දුරුකරවූයෙමි.

975 යන්නූ ලෝමං අහාරෙසි දුල්ලභං ලබ කප්පකං
අථ කිං වරහි තෙ සම්ම ‡ කණ්ණෝ කිණකිණායති.

යන්නූ, යම් හෙයකින්; දුල්ලභං, දුර්ලභවූ; කප්පකං, කප්පාවැඩීමියෙකු; ලබ්භා, ලදින්; ලෝමං, ලොමය; (කච්ඡාදියෙහි පියාපත්;) අහාරෙසි, දුරුහෙළෙහි; අථ යලිත්; සම්ම, යහළුව; වරහි, දුන්; කිං ව, කුමක්; කණ්ණෝ, බොටුවෙහි; කිණකිණායති, කිණිකිණි යන අනුකරණ පවත්වන්නේද යි කාකයාට පරිහාස කෙළේ.

976 මනුස්සසුඛුමාලානං මණී කණ්ණේසු ලම්බති
තෙසාහමනුයිකඛාමි මා තුවං මඤ්ඤි දවාකතං.

මනුස්සසුඛුමාලානං, සිවුමැලි මනුෂ්‍යයන්ගේ; කණ්ණේසු, බොටුවෙහි; මණී, එක් මාණික්‍යරත්නයක්; ලම්බති, ලම්බමානවෙයි; (එහෙයින්); අහං, මම; හෙයං අනු, ඒ මනුෂ්‍යයන්ටඅනුව; සිඝඛාමි, හික්මෙම්; හෙවත් පිළිපදිමි; තුවං, තුබ; දවාකතං, කෙළි පිණිස කරනලද්ද කැයි, මා මඤ්ඤි, නො සිතව.

977 සචෙපි මං පිහයසි මස්සුකුත්තිං සුකාරිතං
කාරයිස්සාමි තෙ සම්ම මණිඤ්චාපි දදාමි තෙ.

සම්ම, සබඳ; සචෙපි, ඉදින්; මං, මට; සුකාරිතං, මොනවට කරන ලද; මස්සු කුත්තිං, සමශ්‍රු කෘත්‍යය; පියඛසි; කැමැත්තෙහි නම්; තෙ, තට; කාරයිස්සාමි, (එබන්දක්) කරවන්නෙමි; තෙ, තට; මණිඤ්චාපි, (මා ගෙළෙහි බැඳි) මැණිකද; දදාමි, දෙමි.

978 නඛෙඤ්ඤව ඉ මණිනා ඡන්නෝ සුකතාය ච මස්සුයා
ආමන්ත ඛො තං ගච්ඡාමි පියං මෙ තව දස්සනන්ති.

---

* පරූළ්හඝචජා නඛාලෝමා—මරම්ම
† තමපජ්ජ හරාමි—මරම්ම
‡ ඉදං කණ්ඨෙ කිණායති—මරම්ම
§ මණිනෝ—සම්මර.

සිඤ්ඤවේ, තෝම; මණ්ඩා, (මේ) මැණිහට; ජාතෝ සුදුසුය; සුභතාය, මොනවට කරනලද; මස්සුයා ච, සමශ්‍රු කර්මයටද (තෝම සුදුසුය); තව, (සබඳ) තාගේ, දස්සනං, දැකීම; මෙ, මට; පියං, ප්‍රියය; එහෙත්; තං, තට; ආමන්තා බො, අමන්ත්‍රණය කොට; ගච්ඡාමි, යෙමි කියේය.

393 සාඛ ජාතකයයි.

දෙවන සෙනක වගීයයි.

ෂට්ක නිපාතයයි.

---

979 දියඩ්ඪකුක්කු උදයෙන කණ්ණිකා
චිදත්තියෝ අට්ඨපරිකඛිපන්ති නං
යා සිංසපා සාරමයා අපෙග්ඝුකා
කුහිං සීතා උපරිතෝ න ඛංසති.

කණ්ණිකා, කැණිමඬල; උදයෙන, උසින්; දියඩ්ඪකුක්කු; යෙළ රියනෙක; නං, ඒ; (කැණිමඬල) අට විදත්තියෝ, අටවිය තෙක්; පරිකඛිපන්ති, පිරිකෙව් කෙරෙත්—වටින් අටවියතෙක යි සේසි; සාරමයා, හරමුවා; අපෙග්ඝුකා, එළ නැති; යා සිංසපා, හින් සලමුවා යම් කැණිමඬලක් වේද; (ඕනොමෝ) කුහිං, කොහි, සීතා, පිහිටියා; උපරිතෝ, මත්තෙන්; න ඛංසති, කොහේද.

980 යා තිංසති සාරමයා * අනුජ්ජුකා
†පරිකිරිය ගොපාණසියෝ ‡ සමඞ්ගිතා
ඨිතා සඞ්ඝහිතා බලසා ¶ පපිළිකා
සමං සීතා උපරිතෝ න ඛංසති.

අනුජ්ජුකා, සෘජු නොවූ; සාරමයා, හරමුවා; යා තිංසතී ගොපාණසියෝ, තිසක් පමණවූ යම් ගොණැස් කෙනෙක්; පරිකිරිය,

---

* අපෙග්ඝුකා—මරම්ම. § තානි සුසඞ්ගතිතා—මරම්ම.
† පකිරියා—මරම්ම. ‡ සබ්බං සීතා—මරම්ම. ¶ පිළිතා—මරම්ම.

පිරිවරන ලදුව්; සමඞ්ගීතා, සමබැවින් සිටියාහුද; තා, ඔහුතුම්; ඛලඝා, බලයෙන්; පපිළිතා, පෙලුනලද්දාහු; සඞ්ගඝිතා, මොනවට එකාබඳව; සමං ඝිතා, සමව පිහිටියාහු; උපරිතො, මත්තෙන්; න ධංසති, (ඉධංඝතති) නොහෙත්.

981 එවං මිත්තෙහි දළ්හෙහි පණ්ඩිතෝ
අහෙජ්ජරූපෙහි සුවිහි මන්තිහි
සුසඞ්ගහිතෝ සිරියා න ධංසති
ගොපාණසිභාරවහාව කණ්ණිකා.

එවං, මෙසේ; පණ්ඩිතෝ, නුවණැති රජතෙමේ; දළ්හෙහි, මිත්තෙහි, දෘඪමිත්‍රවූ; අහෙජ්ජරූපෙහි, නොබිඳෙන සුලු වූ; සුවිහි, පරිශුඛසමාචාර ඇති; මන්තීහි, මන්ත්‍රීන්ගෙ; සුසඞ්ගහිතෝ; මනාකොට සම්බන්ධවූයේ; ගොපාණසිභාරවහා—ගොපාණසි, ගොණැස්සගේ; භාරවහා, බරඋසුලන්නාවූ; කණ්ණිකා ඉව, කැණිමඬල මෙන්; සිරියා, ලක්ෂ්මියෙන්; න ධංසති, නොපිරිහේ—යම්සේ ගොණැස්බර උසුලන්නාවූ කැණිමඬල නොවැළෙඳ; එසේම යටකී නොබිඳෙන සිත් ඇති මන්ත්‍රීන්ගෙ එක්ව විසීමෙන් රජතෙමේ රාජ්‍යශ්‍රියෙන් නොපිරිහේ" යි සේසි.

982 ඛරත්තවං* මෙල්ලං යථාපි සත්ථවා
අනාමසනෙනාපි කරොති තිත්තකං
සමාහරං† සාධු කරොති පත්තිව
‡ අසාධු කසිරං 4 තනුවඛ්මුඛරං.

යථාපි, යම්සේ; සත්ථවා, ශස්ත්‍ර ඇත්තේ; ඛරතවං, තදවූලෙල්ල ඇති; මෙල්ලං, ලප්නාරඹ—"මෙලං" යි හෝ පාඨයි, අර්ථමේ මැයි; අනාමසනෙනාපි, (පිට ලෙල්ල තුනී කොටද) නොසහින්නේ; තිත්තකං කරොති, (මේඵලය) තික්තරස ඇත්තක් කෙරේද; සමාහරං, පිව ලෙල්ල සෑස ඇතුළත ඇඹුලද ඔඟැර නොනික්මවන්නේ; සාධුකරොති, යහපත් කෙරේද නොහොත් මධුර කෙරේද; පත්තිව, මහරජණෙති; තනුවඛං, තුනීවූ ලෙල්ල; උඛරං, උදුරන්නේ; අසාධු කසිරං, අයහපත් කරන්නේද නොහොත් අම්බිරි කරන්නේද.

---

*බෙල්ලං-ම්රම්ම. † සාධු-ම්රම්ම. ‡ අසාධු-ම්රම්ම. 4 තනුඛඛ-ම්රම්ම.

983 එවම්පි ගාමනිගමෙසු පණ්ඩිතෝ
අසාහසං රාජධනානි සඞ්කරං
ධම්මානුවුත්තිං පටිපජ්ජමානෝ
ස එති කසිරං අවිහෙඨයං පරං.

එවම්පි, මෙසේ; **පණ්ඩිතෝ**, නුවණැති රජතෙමේ; **අසාහසං**, නොසැහැසිව; **ගාමනිගමෙසු**, ගම්නියම්ගම්හි; **රාජධනානි**, රජුන් විළිබඳ ධනයන්—කරවුවර" යි සේසි; **සඞ්කරං**, ගන්නේ; **ධම්මානුවුත්තිං**, දහම් අනුව පැවැත්මෙහි; **පටිපජ්ජමානෝ**, පිළිපදනේ; **පරං**, අන්‍යයා; **අවිහෙඨයං**; නොපෙළන්නේ; **සෝ**, හෙතෙමේ; **එති**, (තමන්ගේ හා අනුන්ගේ) වැඩිය; **කසිරං**, කරන්නේසි—මෙහි තෘෂ්ණාවගේ වශඟයට නොගොස් අගතිගමන හැර රට නොපෙළා වේයන්ගේ තුඹස් බැඳීම මෙන්ද මී මැස්සන්ගේ මී බැඳීම මෙන්ද කරවුවර ගතයුතු හෙයින් "අසාහසං" යි වදළෝ, දැන ශීලාදී දශරාජ ධර්මයන්ට අනුව පැවැත්ම "ධම්මානුවුත්ති" නම්.

984 ඔදාතමූලං සුවිවාරිසම්භවං
ජාතං යථා පොක්ඛරණීසු අම්බුජං
පදුමං යථා අගන්ධිනිකාසි එලිමං
න කද්දමෝ නාරජෝ න ඌරි ලිම්පති.

යථා, යම්සේ; **ඔදාතමූලං**, පඬෙරමුල් ඇති; **සුවිවාරිසම්භවං**—සුවි, පිරිසුදුවූ; වාරි, ජලයෙහි; සම්භවං, හටගත්තාවූ; **පොක්ඛරණීසු**, පුෂ්කරණීන්හි; **ජාතං**, හටගත්තාවූ; **අම්බුජං**, අම්බුජ සඤ්ඤාතවූ; * **අග්ගිනිකාසි**, හිරු කිරණ ඇවිටගෙන; **එලිමං**, විවෘයාවූ; **පදුමං**, පියුම්; **කද්දමෝ**, මඩහෝ මඩෙහි; **න ලිම්පති**, නොවකාද හෝ(නොවැකේද);**න රජෝ**; දුහුවිලි හෝ දුහුවිලියෙහි නොවකාද හෝ නොවැකේද;**වාරි,ජලය** හෝ ජලයෙහි;**න ලිම්පති**, නොවකාද හෝ නොවැකේද—ලෙපති" කියා හෝ පාඨයි දෙවෙනි "යථා" ශබ්දය පාදපූරණය පිණිසයි.

985 එවම්පි වොහාරපුච්ඡං අසාහසං
විසුඛනම්මන්තමපෙතපාපකං
න ලිම්පති ධම්මකිලෙස තාදිසෝ
ජාතං යථා පොක්ඛරණීසු අම්බුජන්ති.

---

* අග්ගිනෝ නිකාසං (සදිසත්තං) අස්ස අත්ථීති අග්ගි නිකාසී. සූරියෝ.

එවමපි, මෙසේ; වොහාරසූචිං, (පෙර දැහැම් රජුන් විසින් ලියවා තබන ලද) විනිශ්චය විවිධාරයෙන් විවිසුද්ධවූ—අලුතින් හැර දැහැමින් විනිශ්චය කරන්නාවූ සි සේයි; අසංහසං, (ඒ ඒ විනිශ්චයෙහි පිහිටි හෙයින්ම) සාහස ක්‍රියාරහිතවූ; විසුඛ කම්මන්තං, එහෙයින්ම විවිසුද්ධවූ කර්මාන්ත ඇති; අපෙත පාපකං, පහවූ පාපකර්ම ඇති රජහු, කම්මයිලෙසො, පාණාති පාතාදි කම් කෙලෙස් හෙමේ; න ලිම්පති, නොවිකා—කවර හෙයිනයත්? පොක්ඛරණිස්ස, ප්‍රුක්ඛරණීන්හි; ජාතං, හටගත්තාවූ; අම්බුජං, පියුම්; යථා, යම්සේද; (එසේම්) තාදිසො, එබදුවූ රජතෙමේ අනුපලිත්ත නම්වේ.

894. කුසකූ ජානකයයි.

---

986 යථා වාපො නිත්තමති ජියා වාපි නිකුජති
හඤ්ඤතෙ නුත මනොජෝ මිගරාජ සඛා මම.

යථා, යම් ආකාර යෙකින්; වාපො, දුන්න; නිත්තමති, කැමේද; ජියා වාපි, දුනුදිය තොමෝ; නිකුජති, පොළොන ලද්දී හඬාද; (මෙකාරණයෙන්) මනොජෝ, මනොජනම්වූ; මම, මාගේ; සඛා, යහලුවූ; මිගරාජ, සිංහ රාජයා; හඤ්ඤතෙ, ශරයෙන් පහරන ලැබෙයි කියා; නූන, හඟිමි.

987 හඤ්ඤති වතන්තානි පක්කමාමි යථා සුඛං
නෙතාදිසා සඛා හොන්ති ලඛා මෙ ජීවතො සඛා.

හඤ්ඤ, එබැවින්; ඉදානි, දැන්; වතන්තානි, වකාන්තරයට; යථාසුඛං, සුවයේ; පක්කමාමි, යෙමි; එතාදිසා, මෙබඳුවූ මළ ජනයෝ; සඛා න හොන්ති, යාචූතම් කොවෙති; ජීවතො; ජීවත්ව කොමිය ඉන්නාවූ; මෙ, මට; සඛා, යාළුවෝ; ලඛා, ලැබෙන්නාහුයි—කොමිය හුන්නෙමි මිතුයන් ලබන්නෙමි වේදැයි කියා කැමති වලකට ගියේයයි සේ.

988 න පාපජන සංසෙවී අචවන්ත සුඛ මේධති
මනොජං පස්ස සෙමානං ගිරියස්සානුසාසනී.

පාපජන, ලාමක ජනයා; සංසෙවී, සෙවියේ; අචවන්ත, බොහෝ කලක්; සුඛං, සුව; න එධති, නොලැබෙයි සේයි; සෙමානං, ශරප්‍රහාරය ලදින් හෝනාවූ; මනොජං, මනොජයා; පස්ස,

බල; හිරියස්ස, හිරියත්‍යම් ශෘගාලයාගේ; අනුසාසනී; අනුශාසත්‍යා මෙබඳුයි— මෙසේවූ විපත්තියට පමුණුවන්නීයයි සේයි, යමෙක් ස්ත්‍රීයාහා එක්ව විසීද එසේවූයේ ශෘගාලයා එක්ව උගේ වචන යෙන් යුක්තව විනාශයට පැමිණි සිංහ පොතකයාමෙන් විනාශයට යන්නේ යයි සේයි.

989 න පාප සම්පවංකෙන මාතා පුත්තෙන්න නන්දති
මනොජං පස්ස සෙම්හනං අවජ්ඤනං සමහි ලොහිතෙ

පාපසම්පවංකෙන, පාපයෙහි නැමුණාවූ; පුත්තෙන්න, පුත්‍රයා කරණකොටගෙන; මාතා, මවු; න නන්දති, සතුටුනොවේ— එසේමැයි; සමහි, සවකීයවූ; ලොහිතෙ, රුධිරයෙහි; අවජ්ඤනං, නිමගනව; සෙම්හනං, හෝනාවූ; මනොජං, මනොජයා; පස්ස, බල.

990 එවමාපජ්ජති පොසෝ පාපියඤ්ච නිගච්ඡති
යෝ වෙ හිතානං වචනං න කරොති අත්‍ථදස්සිනං.

යෝ, යමෙක්; වෙ, එකාන්තයෙන්; අත්‍ථදස්සිනං, අනාගතාර්‍ථදර්ශිවූ; හිතානං, හිතයන්ගේ; වචනං, අවවාද වචනය; න කරොති, නොකෙරේද; පොසෝ, එසේවූ පුරුෂයා; එවං, මෙසේවූ දුඃඛයට; ආපජ්ජති, පැමිණෙයි; පාපියඤ්ච, ලාමකබවටද; නිගච්ඡති, පැමිණෙන්නේයි.

991 එවඤ්ච සෝ හොති තතෝ ච පාපියෝ
යෝ උත්තමෝ අධම්මජනොපසෙවී
පස්සුත්තමං අධම්මජනොපසෙවිතං
මිගාධිපං සරවරවෙධනිබ්බුතං.

උත්තමෝ, උත්තමවූ; සෝ, යමෙක්; අධම්මජන, ගුණහීනවූ ජනයා; උපසෙවී, සෙවුනේද; සෝ, ඒ පුරුෂයා, තතෝ එව, ඒ හීනයාටවඩා; එවඤ්ච, මෙපරිද්දෙන්; පාපියෝ හොති, අතීශයෙන් ලාමක වන්නේයි— එසේමැයි; අධම්මජන, හීනජනයා; උපසෙවිතං, සෙවිතාවූ; උත්තමං, උත්තමවූ; සරවර, ශරවිශෙෂයෙන්; වෙධ, විදීමෙන්; නිබ්බුතං, නිවුණාවූ හෙවත් මළාවූ; මිගාධිපං, සිංහයා; පස්ස, බල.

992 නීඝීයති පුරිසො නිඝිනසෙවී
න ච හායෙථ කදාචි තූල්‍යසෙවී
සෙඨම්පනමං උදෙති ඛිපපං
තසමා අත්තනො උත්තරිං භජෙථ.

නීඝීනසෙවී, ඝීනසෙවීවූ; පුරිසො, පුරුෂයා; නිඝියති, පිරිහෙන්නේය; තූල්‍යසෙවී, සදෘශයා සෙවීයේ; කදාචි, කිසිකලෙක්හි; න ච හායෙථ, නොම පිරිහෙන්නේය; සෙඨා, ශ්‍රෙෂ්ඨයා කරා; උපනමං, එළඹෙන්නේ; ඛිපපං, වහාම; උදෙති, ශීලාදිගුණයෙන් අභිවර්ධියටයේ; තසමා, එසේහෙයින්; අත්තනො, තමාට; උත්තරිං, ශීලාදිගුණයෙන් අධිකයා; භජෙථ, සෙවුනේය

995 මනොජ ජාතකය යි.

---

993 රාජා තෙ භත්තං පාහෙසි සුචිං මංසූපසෙචනං
මඛාදෙවසම්මං අධිවත්තෙහ එහි නික්ඛම භුජස්සු.

මඛාදෙවසම්මං, මඛාදෙවනම් මේ නාඝ්‍රෝධයෙහි; අධිවත්තෙහ; වසන්නාව; හෙවත් මෙහුගහස වසන දෙවතාව, රාජා, රජ; තෙ, තට; සුචිං, පරිශුඛවූ; මංසූපසෙචනං, මාංසොපසික්ත හෙවත් මසවුලෙන් යුක්තා; භත්තං, බත; පාහෙසි, එවීය; එහි, මෑතවේ; නික්ඛම, නික්ම; භුජස්සු, (මාගෙහා බත) අනුභවකර.

994 එහි මාණව ඔරෙන භික්ඛමාදය සුපිතං
ඛව මාතාව භික්ඛා ච උභො භක්ඛා භවිස්සථ.

මාණව, ළදරුව; සුපිතං, සමපන්නා මසවුළුඇති; භික්ඛං, ආහාරය; ආදය, ඇරගෙන; ඔරෙන, ඔබින්; එහි, මෑතටනැගී ඒ; මාණව, මාණවය; ඛව, තෝද; භික්ඛාච, තා ගෙනා බතද; (යන) උභො, දෙදෙනම; භක්ඛා, මට භක්‍ෂණයට, භවිස්සථ; වව— දෙදෙනාම කන්නට ලැබේවයි සේයි

995 අපපකෙන තුවං යක්ඛ ථූලමච්ඡං ජහිස්සසි
භික්ඛං තෙ නාහරිස්සන්ති ජනා මරණ සඤ්ඤිනො.

යක්ඛ, යක්‍ෂය; මරණ, මරණෙහි; සංඤ්ඤිනො, සංඥිවූ හෙවත් මරණෙහි භය ඇත්තාවූ; ජනා, ජනයෝ; තෙ, තට; භික්ඛං, බත්; න ආහරිස්සන්ති, නොගෙනෙද්ද; (එසේහෙයින්) තුවං, තෝ; අප්ප

කෙන, මදෙකින්; ථූලලං අත්ථං, මහත් අර්ථයක්; ජහිස්සසි, හර නේයි— යම්හෙයකින් තෝ බත්ගෙනාවන් කා මරන්නෙහි බොනෝ ඇදනාට භය එළවයිද එසේහෙයින් තට බත් ගෙනෙන් නෝ නැතිව යෙහි කිව්.

996 ලඛායං යක්ඛ තව නිච්චභික්ඛං
සුචිං පණීතං රසසා උපෙතං
භික්ඛව තෙ ආහරියෝ නරෙ ඉධ
සුදුල්ලහෝ නොහිති ඛාදිතේ මයි.

යක්ඛ, යක්ෂය; රසසා උපෙතං, රසයෙන් යුක්තවූ; සුචිං, සුචිවූ; පණීතං, ප්‍රණීතවූ; තව, හට; නිච්චභික්ඛං, නිත්‍යභික්ෂාව; ලඛ අයං, ලබ්ධවූ ආගමන ඇත්තේය; සඛිද යක්ෂය යම් බතක් තට එළවීමිද, ඒ සුචිවූ ආහාරය කුදු; ආහරියෝ, ගෙනෙන්නාවූ; නරෙ, නරයෙක්; ඉධ, මෙහිලා; සුදුල්ලහෝ, අත්‍යන්තදුර්ලභවූයේ; හොති, වන්නේයි—යක්ෂය මා නොකයි නම් මේබත නට නිත්‍යයෙන් ගෙනෙන නියා ලබන්නේ ඇයි සේයි.

997 මමෙස සුතනෝ අත්ථෝ යථා භාසසි මානව
මයා ඒවං සමනුඤ්ඤතෝ සොත්ථිං පස්සාහි මාතරං.

සුතනෝ, සුතනුව; මානව, ළදරුව; යථා භාසසි, යම් පරිද්දෙකින් කියහිද; (ඒ තා කියන;) එසෝ, මේ වචනය; මම, මටම; අත්ථෝ, වැඩය; ඒවං, තෝ; මයා, මාවියින්; සමනුඤ්ඤතෝ, අනුඥකරන ලද්දෙහි; මාතරං, ම්ව; සොත්ථිං, සුවසේ; පස්සාහි, දකු.

998 ඛහහං ජත්තනව පාතිව ගවෙජ්‍යාදය මානව.
අසාත්ථිං පස්සතු තෙ මාතා ඒව පස්සාහි මාතරං.

මානව, මානවකය; ඛහහං, තාගෙ ඛඩ්ගයද; ජත්තනං, ජත්‍රයද; පාතිව, සඛණිපාත්‍රයද; ආදය එව, ගෙනම; ගවජ්, යා; තෙ, තාගේ; මාතා, මවු; සොත්ථිං, සුවසේ; පස්සතු, (තා) දකීවා; ඒව, තෝද; මාතරං, ම්ව; පස්සාහි, දකු— ළදරුව තාගේ වචනයෙහි සන්තොෂවූයෙම් කිසිඅනතරායක් නොකෙරෙම් තාගේ ඛඩ්ගජත්‍ර සඛණිපාත්‍රය හැරගෙන සුවසේ ගොස් මැණියන් දකු; මැණියෝද සුවසේ තා දැක සතුටුවූවා වෙසි කියා යන්නට යාච්ඤා පකය කෙළේ.

999 එවං යක්ඛ සුඛී හොහි සහ සම්බ්‍රහ්මි ඤාතිභි
ධනව මේ අධිගතං රජ්ජෙසුඤ්ච වචනං කතන්ති.

යක්ඛ, යක්ෂය; මේ, මා විසින්; ධනව, ධනද; අධිගතං, පැමිණෙන ලදද; රජ්ජෙසුඤ්ච, රජ්ජුංග්ද; වචනං, වචනය; කතං, කරන ලදද; එවං, එපරිද්දෙන්; සම්බ්‍රහ්මි, සියළු; ඤාතිභි, නැයන් හා සමඟ; සුඛීහොහි, සුවපත්වා—යම්සේ මම තාදිසින් හරනාලද්දෙම් සුවසේ ගොස් රජ්ජුගේ මෙහෙවරකොට ගිය හෙයින් රජ්ජුගෙන් බොහොම ධනලද්දින් මැනියන් දැක සොඟයට පැමිණ සුවසේ සතුටුවෙම්ද එපරිද්දෙන් නෝ නැයන් හා එක්ව බොහෝ කලක් සතුටු වෙවයි කියා යක්ෂයාට ආශිර්වාද කෙළේ.

396 සුනඛජාතකය.

1000 තෙ කථන්නු කරිස්සන්ති වඩා ගිරිදරීසයා
අහං බ්‍රඩ්ඩාසම් ථාසෙන නිලියස්ස වසං ගතො.

නිලියස්ස, නිලීය නම් ව්‍යාධයාගේ; වසං, වසඟ බවට; ගතො, පැමිණියාවූ; අහං, මම; ථාසෙන; පාශයෙන්; බඩ්ඩො අස්මි, බැඳුණෙමි වීමි; ගිරිදරීසයා, පර්වත කුහරයෙහි හෝනාවූ; තෙ වඩා, ඒ මාගේ වැඩයෝ; කථන්නු කරිස්සන්ති, කුමක් කෙරෙද්දෝ හෝ.

1001 කිං ගිජ්ඣ පරිදෙවසි කා නු තෙ පරිදෙවනා
න මෙ සුතො වා දිට්ඨො වා හා සත්තෙනා මානුසිං දිජෝ.

ගිජ්ඣ, ගිජ්ඣය; කිං, කුමට; පරිදෙවසි, හඬසිද; තෙ; තාගේ; පරිදෙවනා, හැඬීම; කානු, කවරක්ද; මානුසිං, මනුෂ්‍යභාෂාව; භාසතෙනා, බණන්නාවූ; දිජෝ, පක්ෂියෙක්; මෙ, මා විසින්, න සුතො, නො අසන්නලද විරිය; න දිට්ඨොවා, නොදක්නා ලද විරි.

1002 භරාමි මාතා පිතරෝ වඩ්ඩෙ ගිරිදරීසයෙ
තෙ කථන්නු කරිස්සන්ති අහං වසගතො තව්.

ගිරිදරීසයෙ, පර්වත කුහරයෙහි හෝනාවූ; වඩ්ඩෙ, වැඩිමහලු, මාතාපිතරෝ, මව්පියන්; භරාමි, පොෂණය කෙරෙමි; (එසේ රක්ෂා කරන්නාවූ); අහං, මම; තව, තාගේ; වසංගතො, වසඟ බවට යාදී; තෙ, ඒ මා විසින් රක්ෂිතවූ මව් පිය දෙදෙනා; කථන්නු කරිස්සන්ති, කුමක් කෙරෙද්දෝ හෝ.

1003 සන්ත්‍ය ගිජ්ඣා යොජනසතං කුණපානි අවෙක්ඛති
තසමා ජාලඤ්ච පාසඤ්ච ආසජ්ජාපි න බුජ්ඣසි

ගිජ්ඣා, ගිජ්ඣියා; යොජන සතං, යොදුන් සියයක්; (ඉක්මවා) කුණපානි, කුණපයන්; අවෙක්ඛති, බලන්නේසි; (යනු යමෙක් ලෝකයා වියින් කියනු ලැබේද ඉදින් සඬ්ගීතිකාරයෝ) සසමා; කුමක් හෙයකින්; ජාලඤ්ච, දැලටද; පාසඤ්ච, පාසයටද; ආසජ්ජාපි, සමීපයට පැමිණෙව්; න බුජ්ඣසි, තා බැඳෙනබව නොදන්ගිදැ=ගිජ්ඣියනා යොදුන් සියයකින් ඔබ්බේ තුබූ කුණපයන් ආඝ්‍රාණකොට ගොස් ගන්නට සමර්ථයයි කියත්; මළ සමීපයට පැමිනක් බැඳෙන බව නොදත්තේකුමැයි දැසි ව්‍යාධයා විචාළේ.

1004 යදා පරාභවෝ හොති පොසෝ ජීවිතසංඛයෙ
අථ ජාලඤ්ච පාසඤ්ච ආසජ්ජාපි න බුජ්ඣති.

යදා, යම් කලෙක්හි; පරාභවෝ, විනාශය; හොති, වේද; අථ, එකල්හි; පොසෝ, පුරුෂයා; ජීවිතසංඛයෙ, ජීවිත විනාශයෙහි හෙවත් ජීවිතය නවමනාකාල්හි; ජාලඤ්ච, දැලටද; පාසඤ්ච, පාසයටද; ආසජ්ජාපි, පැමිණද; න බුජ්ඣති, බැඳෙන බව නොදනී.

1005 භරස්සු මාතාපිතරෝ වඬ්ඪේ ගිරිදරිසයෙ
මයා තෙ සම්භුසඤ්ඤතෝ සොත්ථිං පස්සාහි ඤාතකෙ.

ගිරිදරිසයෙ, පර්‍වත ගුහායෙහි හෝනාවූ; වඬ්ඪේ, වැඩුවූ; මාතාපිතරෝ, මව් පියන් දෙන්නා; භරස්සු, පොෂණයකර; මයා, මා විසින්; සම්භුසඤ්ඤතෝ, මනාකොට අනුඥාකරන ලද්දාවූ; තෙ, තෝ ඤාතකෙ, නැයන්; සොත්ථිං, සුවසේ; පස්සාහි, ගොස් දකු.

1006 එවං ලුද්දක නන්දස්සු සහ සබ්බෙහි ඤාතිහි
භරිස්සං මාතාපිතරෝ වඬ්ඪේ ගිරිදරිසයෙ.

ලුද්දක, ව්‍යාධය; ගිරිදරිසයෙ, පර්‍වත ගුහායෙහි හෝනාවූ; වඬ්ඪේ, වැඩුවූ; මාතාපිතරෝ, මවුපියන්; භරිස්සං, සුවසේ ගොස් රක්‍ෂාකෙරෙමිද; එවං, එපරිද්දෙන්; සබ්බෙහි, සියළු; ඤාතිහි සහ, නැයන්හා සමග; නන්දස්සු, බොහෝ කලක් සතුටුවා—පින්වත මම යම්සේ දෙමව්පියන් රක්‍ෂාකොට යෙහෙන් ජීවත්ව සතුටුව වෙසෙම්ද එපරිද්දෙන් තෝද නැයන්හෙන් වියොග නොව සතුටුව යේවයි ආශීර්වාද කොළෝ.

37. ගිජ්ඣජාතකය.

1007 අනුතීරචාරි භද්දන්තෙ සහායමනුධාව මං
මහා මේ ගහිතො මච්ඡා සෝ මං හරති වෙගසා.

අනුතීරචාරි, අනුතීරචාරිය; සහායං, සහළු; තෙ, තව; භද්දං, භද්‍රයෙක් වේවයි; මං, මා කරා; අනුධාව, දිව; මේ, මාවිසින්; මහා, මහත්වූ; මච්ඡා, මත්ස්‍යයෙක්; ගහිතො, ගන්නාලද; සෝ, ඒ මත්ස්‍යයා; වෙගසා, දැඩිව; හරති, (මා දියට) ගෙන යෙයි—යාලු ගම්සේ මත්ස්‍යයා මා දියට හැරගෙණ නොවදිද ඒතාක් වහා අවුදින් ගණැසි හැඩිය; "සහායං ඔනුධාව මං" කී තැන මකාර සංහිතා පිණිස ආගමයි.

1008 ගම්භීරචාරි භද්දන්තෙ දළ්හං ගණ්හාහි ථාමසා
අහන්තං උඩරිස්සාමි සුපණ්ණෝ උරගංඉව.

ගම්භීරචාරි, ගම්භීර චාරිය; තෙ, තට; භද්දං, භද්‍රයක් වේවයි; ථාමසා, අතිශක්තීන්; දළ්හං, දැඩිකොට; ගණ්හාහි ගනු, අහං, මම; තං, තා; උරගං, උරගයා; සුපණ්ණෝඉව, සුපණ්ණයාමෙන්(හෙවත් ගම්සේ ප්‍රබලවූ සුපණ්ණයා ජලසර්පයා දෙතක්කොට සර්පරාජයකු පසුරෙන් ගොඩට නහාගනීද එපරිද්දෙන්) (මම්ද) උඩරිස්සාමි; දියෙන් ගොඩට උදුරා නහාගනිමි.

1009 විවාදෙ නො සම්පපන්නො දඛපුප්ඵ සුණොහි මේ
සමෙහි මෙධකං සම්ම විවාදෙ වූපසම්මතං.

දඛපුප්ඵ, දඹපුඹයා හා සමානතෙසින් ශෘගාලයාට ආමන්ත්‍රණය කෙරෙත්; මෙ, මාගේ වචනය; සුණොහි, අස; නො, අපගේ; විවාදෙ, කාලහයක්; සම්පපන්නො, උපන්නේ; සම්ම, යාළු; මෙධකං, කලහය; සමෙහි, සන්හිඳුව; විවාදෙ, අපගේ විවාදය; වූපසම්මතං, සන්හිඳුවා.

1010 ධම්මඤ්ඤහං පුරෙ ආසිං බහුඅත්ථං මේ නීරිතං
සමෙමි මෙධකං සම්ම විවාදෙ වූපසම්මතං.

පුරෙ, පෙර; අහං, මම; ධම්මඤ්ඤා, ධර්මඥයෙකි පිහිටියෙමි; ආසිං, වීමි; මේ, මාවිසින්; බහු, බෙණහාවූ; අත්ථං, අර්ථ; නීරිතං, නිශ්චය කරනලද; සම්ම, යාළු; මෙධකං, තොප දෙන්නාගේ කලහය; සමෙමි, සන්හිඳුවමි; විවාදෙ, තොප දෙන්නාගේ කලහය; වූපසම්මතං, සන්හිඳුවා.

1011 අනුතීරචාරී නඞ්ගුළං සීසං ගම්භීරචාරිනෝ
අථායං මජ්ඣිමෝ ඛණ්ඩෝ ධම්මඤ්ඤස්ස භවිස්සති.

අනුතීරචාරි, තීරයෙහි ඇවිදිනා කැනැත්තව; නඞ්ගුළං, තෝ නකුට ගනු; ගම්භීරචාරිනෝ, ගැඹුරුදියෙහි සංචාරය කරන්නව; සීසං, ඉක්මන් හිස ගනු; අථ, අනන්තරයෙන්; අයං, මේ; මජ්ඣිමෝ, මධ්‍යමවූ; ඛණ්ඩෝ, ඛඩය; ධම්මඤ්ඤස්ස, ධර්මඥවූ; හෙවත් විනිශ්චය සභාවූ මට, භවිස්සති, වන්නේයි.

1012 චිරම්පි භණ්ඩිකා අභවිස්ස යථේ න විවදෙමසෙ
අසීසං අනංගුළං සිගාලෝ හරති රොහිතං.

යථේ, ඉදින්; න විවදෙමසෙ, විවාද නොකළමෝ නම්; චිරං, අපව කීපදවසකට; භණ්ඩිකා, කැප්‍රතු; අභවිස්ස, වූයේය-ඉදින් කලහ නොකළමෝනම් දෙතුන් දවසක් කැවමෝයයි සේයි. දැන් අපගේ විවාදය හෙතුකොටගෙණ; අසීසං, හිසනැතිව; අනඞ්ගුළං, වාලධිය නැතිව; රොහිතං, රේමසු හෙවත් රේ මැසුන්ගේ මැද කඩම; සිගාලෝ, සිවල්තෙම; හරති, ගෙණයයි.

1013 යථාපි රාජා නඤ්ඤය රජ්ජං ලඛාන ඛත්තියෝ
එවාහමජ්ජ නඤ්ඤම් දිසවා පුණ්ණමුඛං පතිං.

යථාපි, යම්සේ; රාජා, රජ; ඛත්තියෝ; ක්ෂත්‍රියයා; රජ්ජං, රාජ්‍ය ශක්; ලඛාන, ලදින්; නඤ්ඤය, සන්තොෂ වන්නේද; එවං, එපරිදි දෙන්; අහං, මම; අජ්ජ, අද; පුණ්ණමුඛං, පූර්ණමුඛවූ; පතිං, (මාගේ) සවාමිහු; දිසවා, දැක, නඤ්ඤම්, සතුටුවෙම්.

1014 කථන්නු ථලජෝ සත්තෝ උදකෙ මච්ඡං පරාමසි.
පුඤ්ඤෝ මෙ සම්ම අක්ඛාහි කථං අධිගතං තයා.

ථලජෝ සත්තෝ, ගොඩ වූයෙහි; උදකෙ, ජලයෙහි; මච්ඡං, මත්ස්‍යයා; කථන්නු; කෙසේනම්, පරාමසි, ගත්හිද; සම්ම, සබඳ; මෙ;මා විසින්, පුඤ්ඤෝ, විචාරන ලද්දෙහි;අක්ඛාහි, ඒ කාරණය කියව, තයා; තා විසින්; කථං, කෙසේ; අධිගතං, පැමිණෙන ලදද-සබඳ තා ගොඩ වසන්නහු දියෙහි රේ මසු කෙසේ ලදද තා ලද නියා මට කියයි අඹු සැමි විචාළා.

1015 විවාදෙන කිසා හොතති විවාදෙන ධනක්ඛයා
ජිනා උද්‍ර විවාදෙන දූජ මිගාවේ රොහිතං.

මායාවී, මායාමී තැනැත්තිය; විවාදෙන, විවාදය හෙතුකොට ගෙන; කිසා හොතති, ලොකවාසිනු කිණ්ණරුධිර මාංස වශයෙන් කෑගවෙති; විවාදෙන, විවාදය හෙතුකොටගෙන; ධනකඛයා, ධනයාගේ ක්‍ෂයට පැමිණෙති; එසේමැයි; උඤ, මස්කාවෝ; විවාදෙන, විවාදය කරණකොටගෙන; ජීතා, තමන්ලද රේ මසුන් කෙරෙන් පිරිහුනහ; රොහිතං, රේමසු; භුජ, අනුභවකර;-මේ ලොකවාසීහු කලහකොට අල්පවූ මාංස රුධිරයට පැමිණෙති හිරණ්‍ය සවණ්ණාදීයෙන් කලහකොට පැරදි නැනැත්තේ පැරදි හෙයින් පිරිහෙයි දිනූ පඬුරු දීමෙන් පිරිහෙන්නෙයයි කලහ කළ දෙපක්‍ෂයෙහි ඇත්තෝම වසතුහානියට පැමිණෙති එපරිද්දෙන් මස්කාවෝ දෙන්නකුදු කලහ කොට පැරද තමන් දුකින් ලද රේ මසු කෙරෙන් පිරිහුනහ තෝ රේමසු ලදනියා නොවිචාරා දැන් මා ගෙනාවා අනුභව කෙරෙයි අඹුවට නියොග කෙරේ.

1016 එවමෙවං මනුසෙසූ විවාදෙ යත්‍ථ ජායති
ධම්මඤං පතිධාවන්ති යො හි ඤතඤං විනායකො
ධනාපි තත්‍ථ ජීයන්ති රාජකොසොව වඩ්ඪති.

එවමෙවං, එපරිද්දෙන්ම-යම්සේ මස්කාවෝ දෙදෙන විවාද කොට ලද රේමසු කෙරෙන් පිරිහුනවුද එපරිද්දෙනැයි සේයි; මනුසෙසූ, මිනිසුන් කෙරෙහි; විවාදෙ, කලහය; යත්‍ථ, යම් තැනෙක්හි; ජායති, උපන්ද; (එහිලා මනුෂ්‍යයෝ) ධම්මඤං, ධර්ම සථවූ හෙවත් විනිශ්චය සභාමිහු සමීපයට; පතිධාවන්ති, යෙති; සෙ හි, හේ වනාහි; නෙසං, ඔවුන්ට; විනායකො, විවාද සන්සිඳුවන්නේය; තත්‍ථ, එහිලා; ධනාපි, ධනයෝද; ජීයන්ති, පිරිහෙති; රාජකොසොව, රාජධනයම; වඩ්ඪති, වඩනේයි.

397 දණ්ඩසුත්‍ථ ජාතකය.

1017 *දසණ්ණකං තිවිණධාරං අසිං සම්පන්නපායිනං
පරිසායං පුරිසො ගිලති කිංදුකකරතරං තතො
යදඤඤදිං දුකකරං ඨානං තමෙම අකඛාහි පුච්ඡිතො.

දසණ්ණකං, දසාණ්ණක දෙශයෙහි ජාත; තිවිණධාරං, තීක්‍ෂණ වූ මුවහත් ඇති; සම්පන්නපායිනං, සම්පන්නව පර රුධිරය බොන්

* පණ්ණකං-බුරුම.

කාවූ; අසිං, ඛඩ්ගය; පුරිසෝ, පුරුෂතෙම; පරිත්‍යාගං, පරිත්‍යාගය කරයි; ගිලති, ගෙලෙයි; තතෝ, එයට වඩා; කිං, කුමක්නම්; දුක්කරතරං, දුෂ්කරතරය; ඉතාදුෂ්කාරද; යං, යම්බඳුවූ; අසඳිසං, මෙයට වඩා අන්‍යවූ; ඨානං, කාරණයෙක් ඇද්ද; තං, ඒ; මේ, මට; පුච්ඡිතෝ, මා විසින් විවාරනු ලද්දෙහි; අක්ඛාහි, කියව.

1018 ගිලෙය්‍ය පුරිසෝ ලෝහා අසිං සම්පන්නපාසිනං
සොව විජ්ජා දදමීති තං දුක්කරතරං තතෝ
සබ්බඤඤං සුකරං ඨානං එවං ජානාහි මාගධ.

මාගධ, මාගධය; සම්පන්නපාසිනං, සම්පන්නවූ පර රුධිරය බොන්කාවූ; අසිං, ඛඩ්ගය; ලෝභා, ලෝභය හෙතුකොටගෙන; පුරිසෝ, පුරුෂයා; ගිලෙය්‍ය, ගලන්නේද; යොව, යමෙක්; දදමීති, මෙතම් වස්තුවක් දෙමියි; විජ්ජා, කියන්නේනෙම්; තතෝ, එබඩ්ගය ගිලීමට වඩා; තං, ඒ වස්තුව දෙමියි කීම; දුක්කරතරං, ඉතා දුෂ්කරය; අසඳිසං, ඉල්වූ වස්තුව තට දෙමියි කියා මෙසින් පිටතවූ; සබ්බං, සියළුම; සුකරං, කරන්නට පිළිවන්වූ; ඨානං, කාරණයක්; (මෙතම් වස්තුව තට දෙමියි යන මේ වචනයට වඩා සියළු අන්‍යවූ කාරණයක්) සුකරං, කරන්නට පිළිවනැසි; එවං, මෙසේ; ජානාහි, දනුව.

1019 ව්‍යාකාසි ආයුරෝ පඤ්හං අත්ථධම්මස්ස කොවිදෝ
පුඤ්ඤසංඥති පුච්ඡාමි කිං දුක්කරතරං තතෝ.
ඔදඤඤං දුක්කරං ඨානං තමෙම අක්ඛාහි පුච්ඡිතෝ.

අත්ථධම්මස්ස කොවිදෝ, අර්ථයෙහිද ධර්ම්මයෙහිද දක්ෂවූ හෙවත් අර්ථධර්ම්මප්‍රකාශකරන ග්‍රන්ථයෙහි ප්‍රවීණවූ; ආයුරෝ, ආයුෂ්මතෙම; පඤ්හං, මා විසින් විචාළ ප්‍රශ්නය; ව්‍යාකාසි, ප්‍රකාශකෙළේ; ඉදැනි, දැන්; පුඤ්ඤසංඥති, පුඤ්ඤසඤ්ඤාවන්; පුච්ඡාමි, විචාරමි; තතෝ, මෙතම් වස්තුවක් දෙමියි කීමට වඩා; කිං, කුමක්නම්; දුක්කරතරං, අතිදුෂ්කරය; අසඳිසං, එයින් අන්‍යවූ; දුක්කරං ඨානං, දුෂ්කරකාරණයෙක් ඇද්ද; තං, එය; මේ, මට; පුච්ඡිතෝ, මා විසින් විචාරනලද්දෙහි; අක්ඛාහි, කියව.

1020 න වංචමුපජීවන්ති අළලං ගිරමුදීරිතං
යෝ ව දත්වා අවාකඞ්ගෙ තං දුක්කරතරං තතෝ.
සබ්බඤඤං සුකරං ඨානං එවං ජානාහි මාගධ.

උදීරිතං, කියනලදැ; අථලං, නිෂ්ඵලවූ, ඔරං, ඔරාසඛ්‍යාතවූ; වාචං, තෙපල්; න උපජීවන්ති, (කිසිවෙක්) නොකත් නොලොබත්; යො ච, යමෙක්; දඩ්ඩා, අසවල්දෙය දෙමියි ප්‍රතිඥදී; අවාකයිරා, ප්‍රතිඥාව වසඳුවා දී එහි ලොභය සිඳින්නේද—ඒ හාණ්ඩය දෙන්නේදැ යි සේසි; තං, ඒ කාරණය; තතො, (කඩුව ගිලිමට හා අසවල්දෙය තව දෙමි" යන වචනයටද) වඩා; දුක්කරතරං, අතිශයෙන් දුෂ්කරය; අඤ්ඤං, අනික්; සබ්බංඨානං, සියලුකාරණය; සුකරං, කරන්නට පිළිවනැ"යි; මාගධ, මාගධය; එවං, මෙසේ; ජානාහි, දනුව.

1021 ව්‍යාකාසි පුක්කුසෝ පඤ්හං අප්පඩිමස්ස කොවිදෝ,
සෙනකඤ්ච පුච්ඡාමි කිං දුක්කරතරං තතෝ
යදඤ්ඤං දුක්කරං ඨානං තං මෙ අක්ඛාහි පුච්ඡිතෝ.

අප්පඩිමස්ස කොවිදෝ, අප්‍රතිඛෙම්ම ප්‍රකාශකරන ග්‍රන්ථයෙහි ප්‍රවීණවූ; පුක්කුසෝ, පුක්කුසතෙම; පඤ්හං, ප්‍රශ්නය; ව්‍යාකාසි, විශෙෂයෙන් කීය; ඉදානි, දැන්; සෙනකං, සෙනකයන්; පුච්ඡාමි, විචාරමි; තතෝ, ඛඩ්ගගිලිමට වඩා දෙමියි කීමට වඩා නොදෙමියි වසඳුවා නිසා භව දීමට වඩා; කිං, කුමක්තම්; දුක්කරතරං, අතිදුෂ්කරද, අඤ්ඤං, තමයින් අන්‍යවූ; දුක්කරං; දුෂ්කරවූ; ඨානං, යම්කාරණයක් ඇද්ද; තං, ඒ; මෙ, මට; පුච්ඡිතෝ, විචාරන ලද්දෙහි; අක්ඛාහි, කියව.

1022 දදෙය්‍ය පුරිසෝ දානං අපපං වා යදි වා බහුං
යො ච දත්වා නානුතපෝ තං දුක්කරතරං තතෝ
සබ්බඤ්ඤං සුකරං ඨානං එවං ජානාහි මාගධ.

මාගධ, මාගධය; යෝ පුරිසෝ, යම්පුරුෂයෙක්; අපපං වා, ඕදවූද; යදිවා, නොහොත්; බහුං, බොහොවූද; දානං, දානය; දදෙය්‍ය, දෙන්නේය; දත්වාව, දීද; නානුතපෝ, දුන්නේයයි නොතැවේද; තං, ඒ පශ්චාත්තාපය නොවීම; තතෝ, ඒ ඛඩ්ගගිලනය දෙමි කීමය නිසාහ පරිත්‍යාගය යන මෙතුනට වඩා දුන්පසු පශ්චාත්තාපයවී නොපැමිණීම; දුක්කතරං, අතිදුෂ්කරය; තතෝ, එයින්; අඤ්ඤං, අන්‍යවූ; සබ්බං ඨානං, සියලු කාරණය; සුකරං, සුවසෙ කට හැකි බව; එවං, මෙසේ; ජානාහි, දනුව.

1023 ව්‍යාකාසි ආයුරෙ පඤ්හං අථ පුක්කුසපොරිසෝ
සබ්බෙ පඤ්හෙ අතිත්තොති, යථා භාසුති සෙනකොති.

ආයුරෙ, ආයුරයාද; පඤ්හං,මා විවාළ ප්‍රශ්නය; ව්‍යාකාසි, කීය; අථ, ඉක්බිත්තෙන්; පුක්කුසපොරිසො, පුක්කුස නම් පුරුෂයා; (මිවාළ පැහ කිය)සෙනකො, සෙනක පණ්ඩිතයා; යථා භාසති, යම් සේ කියාද; හෙවත් දන්දී පශ්චාත්තාපයට නොපැමිණීම ගහටයයි යම්සේ කියා විසඳු පැනය; සබ්බෙ පණ්ඩිතෙ, සියල්ලවුන් කී සියළු පැනය; අතිහොති, ඉක්මවා හෙවත් ආයුරයෝත් පුක්කුසයෝත් විවාළ පැහ කිවිමය හෙද කියේ යහපත්මය එහකුදුවුව සෙනක පණ්ඩිතයන්වූ කලි දෙන්නාම විසඳු පැනටම අත්‍යුත්තමයයි සේයි යම්සේ සෙනක පණ්ඩිතයෝ කිවුද එසේමය ඤනයද දී නොතෑවෙන බව සුදුසුයයි ස්ථිකාරක ලෝ.

398 දසණ්ණක ජාතකයයි.

1024 විබහන්තවිත්තො කුපිතිත්‍රියොසි
තෙතෙහි තෙ වාරිගණා සවන්ති
කිං තෙ නඤ්ඤං කිං පන පත්ථයානො
ඉධාගමා බ්‍රහ්මෙ තදිඝ බ්‍රූහි.

බ්‍රහ්මෙ, ඛම්මණ; විබහන්තවිත්තො, විභ්‍රාන්තවූ සිත් ඇත්තෙහි හෙවත් වවලවූ සිත් ඇත්තෙහි; කුපිතිත්‍රියොසි, ඇලලීගිය ඉඳුරන් ඇත්තෙහි වී;තෙ, තාගේ;තෙතෙහි, නෙත්‍රයෙන්; වාරිගණා, අශ්‍රුබිඳූහු; සවන්ති, වැහෙති; තෙ, තාගේ; කිං, කුමක්; නඤ්ඤං, නවද; කිං, කුමක්; පත්ථයානො; ප්‍රාර්ථනා කරන්නෙහි; ඉධ, මෙයට; ආගමා, අසිද;ඉඝ්ඝ, එබැවින්; තං, (තා) ඒ කාරණය; බ්‍රූහි, කියව.

1025 මියෙථ භරියා වජතො මමජ්ජ
අගච්ඡතො මරණං ආහ යක්ඛො
එතෙන දුක්ඛෙන පවෙධිතොසම්හි
අක්ඛාහි මෙ සෙනක එතමත්ථං.

සෙනක, සෙනකය; අජ්ජ,අද; වජතො, ගෙට යන්නාවූ; මම, මාගේ; භරියා, අඹු; මියේථ, මියෙල; අගච්ඡතො, ගෙට නොයන්නාහට; මරණං, අතුරු මගදී මරණයයි; යක්ඛො යක්ෂයෙක්; ආහ, කීය; එතෙන දුක්ඛෙන, මේ දුඃඛයෙන්; පවෙධිතොසම්හි, වෙවුලන්නෙම් වීමි; එතමත්ථං, මේ කාරණය;අක්ඛාහි, මට කිය–සෙනක මා ඔබ එන්නවුට එක් රැක්දෙවියෙක් අද ගෙට ගියෙයි නම් අඹු මියෙයි මඟ ලැබ්ගෙහි නම් තෝ මියෙයි කීය මේ කාරණයෙන් වවුලමි එයට කාරණ කියයි විවාළ.

1026 බහූනි ඤාතානි මිවින්නතඝිච්ඡං
යමේත්ථ වක්ඛාමි තදෙව සච්චං
මඤ්ඤාමි තෙ බ්‍රාහ්මණ සත්තුහස්සං
අජානතො කණ්හසපෙපා පවිට්ඨො.

බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; බහූනි, බොහෝවූ; ඤාතානි, මරණ කාරණයන්; විවින්නඝිච්ඡා, ප්‍රතිවෙධකොට හෙවත් විනසා වශයෙන් ප්‍රතිවෙධකළ ධර්මයන් ඇත්තාහු මේන් සිතා දැන; එත්ථ, මෙහි; යං, යමක්; වක්ඛාමි, මම තට කියමිද; තං එව, එම; සච්චං, සත්‍යය; තෙ, තාගේ; සත්තුහස්සං, හත්සුණු තුබූ පසුඹියට; අජානතො, නොදන්නා පරිද්දෙන්; කණ්හසපෙපා, කෘෂ්ණ සර්පයෙක්; පවිට්ඨො ප්‍රවිෂ්ටයයි; මඤ්ඤාමි, සිතමි-බමුණ ලොකයෙහි සියලු මරණ සිතා යමක් තට කියමිද හේ සාක්ෂාත්සත්‍යය තාගේ පසුඹුය හත්සුණුත් ඇත මැනව ඒ ගන්ධාඝ්‍රාණය කොට තා නොදන්නා පරිද්දෙන් සර්පයෙකු එන්ට වන මැනවයි සළිඳුව්‍යාකරණයක්සේ ප්‍රකාශ කොළෝ.

1027 ආදය දණ්ඩං පරිසුම්භ හස්සං
පසෙසළමුගං උරගං දිජිව්හං
ඡින්දජ්ජ තණ්හං විවිකිච්ඡිතානි
භූජඞ්ගමං පස්ස පමුච්ච හස්සං.

දණ්ඩං ආදය, දණ්ඩක් ගෙන; හස්සං, පසුඹිය; පරිසුම්භ, පහර; එළමුගං, මුඛයෙන් වැහෙන ලාලා ඇති; දිජිව්හං, ජිහ්වා දෙකක් ඇති; උරගං, සර්පයා; පස්ස, පසුඹියෙන් මෑතට නික්මේන්නාහු බල; අජ්ජ, අද; තණ්හං, ඇද්දේ නැද්දෙයි උපන් ශංකාවද; විවිකිච්ඡිතානි, නැවත නැවත උපදනා විවිකිත්සාවන්ද; ඡින්ද, සිදු හෙවත් අවි පරිතවූ මාගේ ව්‍යාකරණය හැ; භූජඞ්ගමං, සර්පයා; පස්ස, බල; හස්සං, පසුඹිය; පමුච්ච, මුද.

1028 සංවිග්ගරූපො පරිසාය මජ්ඣෙ
සො බ්‍රාහ්මණො සත්තුහස්සං පමුඤ්චි
අථ නික්ඛමි උරගො උග්ගතෙජො
ආසීවිසො සපෙපා එණං කාර්ච්චා

සංවිග්ගරූපො, සංවේගයට පැමිණි සවිභාව ඇති; සො බ්‍රාහ්මණා, ඒ බමුණුතෙමේ; සත්තුහස්සං, හත්සුණු පසුම්බිය; පමුඤ්චි, මිදී; අථ, ඉදුනන්තරයෙන්; උරගො, ළෙන්ගත්තාවූ; උග්ග

ඝාතෙහි, උග්‍රවූ තෙජස් ඇති; ආසීවිසෝ, ශීඝ්‍රවූ විෂඇති; සපෝ, සර්පයා; එණං කරිත්වා; පෙණේ කොට; නික්ඛමි, පසුම්බියෙන් නික්මිණි.

1029 සුලඛලාභා ජනකස්ස රඤ්ඤෝ
යෝ පස්සති සෙනකං සාධුපණ්ඩිතං.

යෝ, යමෙක්; සාධුපණ්ඩිතං, මනාවූ ප්‍රඥාඇති; සෙනකං, සෙනක පණ්ඩිතයන්; පස්සති, එක්වන් දක්නේද එසේවූ; ජනකස්ස, ජනක නම්වූ; රඤ්ඤෝ, රජුට; සුලඛලාභා, මනාකොට ප්‍රතිලබ්ධවූ ලාභ යෝයි; මනාඋවණැති සෙනක පඬිතයන් ඇසින් දැක්ම ලාභයකි සේයි.

1030 විවත්තචක්ඛෝ නුසි සබ්බදස්සී
සුණාතු තෙ බ්‍රාහ්මණ භිංසරූපං
ඉමානි මේ සත්තසතානි අත්ථි
ගණ්හාහි සබ්බානි දදාමි තුය්හං.
නයා හි මේ ජීවිතං අජ්ජලබ්ධං
අථොපි භරියාඅමකාසි සොත්ථිං.

බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; විවත්තචක්ඛෝ නු, සිදුරුඇතරනලද කෙලඉවස් දනමි ඇති; සබ්බදස්සී නු අසි, සර්ඹඳවිද; තෙ, සර්ඹඳවූතාගේ; සුණාතු නු ඇතයට වනාහි; භිංසරූපං, සර්ඹඳ ඇතයක්මෙන් භයංකාර රූප යක් ඇත්තේයයි; තයාහි, තා විසින් දෙනලද ජීවිතං, ජීවිතය; මේ, මා විසින්; අජ්ජ, අද; ලබ්ධං, ලබනලද එසේහෙයින්ම; මේ, මාගේ; ඉමානි සත්තසතානි, මෙ සත්සියයක් පමණ මසුරන්; අත්ථි, ඇත; සබ්බානි, ඒ සියලු සත්සියයක් පමණ මසුරන්; තුය්හං, තට; දදාමි, දෙමි; ගණ්හාහි, ඒ මා දෙන මසුරන් ගනු.

1031 න පණ්ඩිතා වෙතනමාදියන්ති
චිත්‍රාහි ගාථාහි සුභාසිතාහි
ඉතොපි තෙ ඉධෙව දදන්තු චිත්තං
ආදාය තං ගච්ඡ සකං නිකෙතනන්ති.

සුභාසිතාහි, මනාකොට කියනලද; චිත්‍රාහි ගාථාහි, චිත්‍රගාථා වන් කරණකොටගෙන; පණ්ඩිතා, ප්‍රාඥයෝ; වෙතනං, කුලී; න ආදියන්ති, නොගනිති; තෙ, තට; ඉතොපි, මෙසිතුදු; චිත්තං, ධනය; දදන්තු, දෙත්වයි; ආදාය, ගෙන; තං, තෝ; සකං, සර්කියවූ;

කීකෙනෙං, ගෙට; ගවජ,යා-බම්මණ අපවැනී පණ්ඩිතවරු ගාථා කීහැකී ගාථාවට වෙතනාදූහය නොසරෙකී අපගෙ මේ තුබ්බයෙන් තාගේ සත්සියයක් මසුරන් තුන්සියයක්ලා දස පුරාගෙණ ගෙවී සසිං කිවූ.

397 සත්තුසතක ජාතකයයි.

1032 යො වේ අහං න ජානාමි අසිසෙන වනිබ්බකෙ
තෙ මං සඞ්ගම්ම යාචන්ති සාසමා මං එවං න යාචසි.

අසිසෙන; අසපිසෙතය; අහං, මම; වේ, එකාන්තයෙන්; යෙ වි නිබ්බකෙ, යම්බදු යාචක කෙතකුන්; න ජානාමි, නොහදු නෙම්ද; තෙ, ඔහු පවා; මං, මාකරා;සංගම්ම, එළඹ; යාචන්ති, යාචඤ්ඤ කෙරෙති; එවං, තෝ; මං, මා; සාසමා, කුමක් හෙයකින්; න යාචසි, නොඉල්වසිද-ඉෙතකයෙනි මා නොහදුන යාචකයො පොවා නොයෙක් වසතු ඉල්වාගෙන යෙති තෙපි මෙසා හැන්මක් නිසා ඇතිව කැමැත්තෙක් ඉල්වාගතමැනසි පැවරූ කල කුමකට කැමැත්තක් නොඉල්වමුදැයි විචාළෝ.

1033 යාවකො අපපියො හොති යාවං අදදම්පපියො
තසමාහං තං න යාචාමි මා මෙ විදෙසසා අහු.

යාවකො,යාචඤ්ඤකරන්නේ; අපපියො හොති,අප්‍රිය වන්නේය; යාවං, යාචඤ්ඤාකළ වසතුව; අදදං, නොදෙන්නේද, අප්පියො, අප්‍රිය වන්නේය; මෙ, මට; විදෙසසා, විවෙඡණා නොමො,මා අහු, නැහැමක් වෙවයි කියා යම් හෙයකින් සිතීම්ද; තසමා, එහෙයින්; අහං, මම; තං, තා; න යාචාමි, නොඉල්වම්-යම්හෙයකින් මහ රජ යාචඤ්ඤකරන පුද්ගලයා මව්පිය දෙදෙනාට පවා අප්‍රියවේද ඉල්වූ වසතුව නොදෙන්නාවූ පුද්ගලයාද යාචඤ්ඤකරන තැනැත්තවුව අප්‍රියවේද එසේ හෙයින්ම යාචඤ්ඤාකළකල තාගෙ උපදනා විවෙඡණයද ඉල්වූකල තා නුදුනගොත් මාගෙ උපදනා විවෙඡණයදැයි අප දෙදෙනාගෙ විවෙඡණය ඉපද මිත්‍ර ධර්මය නොබිඳෙවයි තා යාචඤ්ඤා නොකෙරෙමියි කිවූ.

1034 යො වේ යාවතජීවාතො කාලෙ යාවං න යාචසි
පරව පුඤ්ඤෙ ධංසෙති අත්තනාපි න ජීවති.

යාචන, යාච්ඤුවෙන්; **ජීවානො**, ජීවත් වන්නාවූ; **යො**, යමෙක්; **වෙ**, එකාන්තයෙන්; **කාලෙ**, යාච්ඤුවට සුදුසු කාලයෙහි; **යාචං**, යාච්ඤු කටයුත්ත; **න යාචති**, යාච්ඤුනොකෙරේද; **සො**, ඒ පුද්ගලයා; **පරව**, අනුන්ද; **පුඤ්ඤං**, පුණ්‍යයෙන්; **ධංසෙති**, පිරිහෙළයි; **අත්තනාපි**, තෙමේද; **න ජීවති**, ජීවත් නොවේ.

1035 යො ව යාචනජීවානො කාලෙ යාචති යාචනං
පරව පුඤ්ඤං ලබෙතී අත්තනාපි ව ජීවති.

යාචන, යාච්ඤුවෙන්; ජීවානො, ජීවත්වන්නාවූ; යොව, යමෙක් වනාහි; කාලෙ, යාච්ඤුවට සුදුසු කාලයෙහි; යාචනං, යාච්ඤු කට යුත්ත; යාචති, යාච්ඤුකෙරේද; සො, ඒ පුද්ගලයා; පරව, අනුන්ද; පුඤ්ඤං, පුණ්‍යයට; ලබෙතී, පමුණු වන්නේයි; අත්තනාපිව, තෙමේද; ජීවති, ජීවත් වන්නේය;

1036 න වෙ දිස්සන්ති සපඤ්ඤෙ දිස්වා යාචකමාගතෙ
බ්‍රහ්මචාරි පියො මෙසි වර තං භඤ්ඤමිච්ඡසි

සපඤ්ඤෙ, දැනය දැනඵලය යන මේ දෙක දන්නාවූ නුවණැත්තෝ; ආගතෙ, තමන්කරා ආවාවූ; යාචකෙ, යාචකයන්; දිස්වා, දැක; වෙ, එකාන්තයෙන්; න දිස්සන්ති, නොකිපෙත්; බ්‍රහ්මචාරි, බ්‍රහ්මචාරිය; මෙ, මට; පියො අසි, ප්‍රියවූ වෙහි එසේ හෙයින්; භඤ්ඤං, යම්කිසි කියයුතු දෙයක්; ඉච්ඡසි, කැමැත්තෙහිද; තංවර, ඒ වරය යාච්ඤාකර--තපස්විය දැනයෙ අනුසස් දන්නාවූ නුවණැත්තෝ යාචකයන් දැක නොකිපෙති ඉනිදු තෙපි මට අත්‍යන්තයෙන් ප්‍රියවව අභිප්‍රායවසතුවෙක් ඇද්ද හේමාගෙන් ඉල්වාගනුවයි ආරාධනාකළෝ--"යාචකමාගතෙ"යි කී තැන 'යාචකෙ ආගතෙ'යි තිබෙයි මකාර ආගමයි.

1037 න වෙ යාචන්ති සපඤ්ඤෙ ධීරො ච විදිතුමරහති
උභයිස්ස අරියා තිට්ඨන්ති එසා * අරියාන යාචනා

සපඤ්ඤෙ, සවිඥයෝය සවිඥශ්‍රාවකයෝය බොධිය පතන්නට ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් ප්‍රව්‍රජිත බොධිසත්වයෝය යන සියළු ඒ ප්‍රාඥයෝ; වෙ, එකාන්තයෙන්; න යාචන්ති, මෙනම් මෙනම් වසතුවක් අපට දෙවයි යාචඤ්ඤ නොකෙරෙති, ධීරො, නුවණැති උපස්ථායකයාද; විදිතුං අරහති, මෙනම් මෙනම් දෙයක් මෙසමයට තපස්විව උව

---

* අරියාහං—සමන්ත.

මෙනවැයි දන්නට සුදුසුය; අරියා, කියනලද ආයෳයෝ, උදිස්ස, වාක්හෙදනොකොට උදෙසා; තිඤ්ඤති, සිවිති; එසා, මොතෝමේ; අරියානං, ආයෳයන්ගෙ; යාචනා, යාච්ඤායි.

1038 දදාමි තෙ බ්‍රාහ්මණ රොහිණිනං,
ගවං සහස්සං සහ පුඞ්ගවෙන
අරියෝ හි අරියස්ස කථං න දජ්ජා
සුත්වාන ගාථා තව ධම්මයුත්තා.

බ්‍රාහ්මණ, බ්මුණ; පුඞ්ගවෙන සහ, වෘෂභරාජයකු හා සමග; ගවං, ගවයන් සම්බන්ධවූ; රොහිණිනං, රැතිවූ; සහස්සං, කිරිදෙනුන් දහසක්; තෙ, තට; දදාමි, දෙමි; තව, තාගෙ; ධම්ම, ධර්මයෙන්; යුත්තා, යුක්තවූ; ගාථා, ගාථාවන්; සුත්වාන, අසා; අරියස්ස, තාසේවූ ආචාර ආරියක් හට; අරියෝහි, ආචාර නියුක්ත පුද්ගලයෙක්; කථං, කෙසේනම්; නදජ්ජා, නොදෙන්නේද-මහා පුරුෂය තාගෙ ධර්මයෙන් යුක්තවූ ගාථාවන් අසා සාවරනම් ආයෳගුණයෙක් ඇති එකෙක් කැමැති වස්තුවක් නොදෙන්නේදැයි ස්ථිකාර කළෝ.

398 අසිසෙන ජාතකයයි.

1039 යත්ථ වෙරී නිවසති න වසෙ තත්ථ පණ්ඩිතෝ
එකාරත්තං දිරත්තං වා දුක්ඛං වසති වෙරිසු.

යත්ථ, යම්තැනෙක්හි; වෙරී, වෙරිපුද්ගලයා; නිවසති, වේසේද; තත්ථ, එවෙරි පුද්ගලයා වසන තැන; පණ්ඩිතෝ, නුවණැත්තේ; නවසෙ, නොවසන්නේය කුමක්හෙයින්දයත්? වෙරිසු, වෛරීන් අතුරෙහි; එකරත්තං වා, එකරාත්‍රියකුදු; දිරත්තංවා, දෙරාත්‍රියකුදු; දුක්ඛන වසති, දුකින්වසන්නේය-වෛරීන් අතුරෙහි එක් දෙරාත්‍රියක් පොවා දුඃඛවාසයකළ බොහෝ කලක් වසන්නවුට දුක්මය එසේ හෙයින් වෛරීන් අතුරෙහි නුවණැත්තවුන් විසින් කොළඹ සියයුත්තේයයි සෙයි.

1040 දිසෝ වෙ ලහුචිත්තස්ස පොසස්ස අනුවිධියතෝ
එකස්ස කපිනෝ හෙතු පුථස්ස අනයෝ කතෝ.

අනුවිධියතෝ, අනුවර්තිවූ; පොසස්ස, පුරුෂයාහට; ලහුචිත්තෝ, ලඝුවූ චිත්ත ඉඹෙතැයි ඇති පුරුෂයා; වේ, එකානත්තයෙන්;

දීසෙ අසා, සතුරුවන්නේය–යම්පුරුෂයෙක් තමා අනුව පවසිසෙ ද ඔහුව අනවසථිත පුරුෂ වෙෂ කෘත්‍යකරන්නේයයි සේසි, (එ සේම) එකසා, හුදකලාවූ; කපිනො හෙතු, වානරයාගෙ හෙතු මිසින්; ලූථසා, වානරසමූහයා හට; අනථයා, ව්‍යසන, කතො, කරනලදි.

1041 බාලො ව පණ්ඩිතමානී ලූථසා පරිහාරකො
සචිත්තසා වසං ගන්ත්වා සථෙථායං යථා කපි.

ලූථසා පරිහාරකො, සෙනාව පරිහරණය කරන්නාවූ; බාලො, අඥනවූ; පණ්ඩිතමානී, මම ප්‍රාඥයෙමි තමා හඟනාවූ තැනැත්තේ; සචිත්තසා, සවකීයවූ චිත්තයාගෙ; වසං, වසඟ බවට; ගන්ත්වා, ගොස්; අයං කපි යථා, මේ වානරයා යම්සේද හෙවත් මේ වානරගණයාපරිහරණයකරන්නේ පණ්ඩිතමානීව සවචිත්තවශගව මියන්නේද මොහුමෙන්; සථෙථ, විනාසයට පැමිණෙන්නේය.

1042 න සාධු බලවා බාලො ලූථසා පරිහාරකො
අසිතො භවති සූතීනං සකුණානව් වෙතසකො.

ලූථසා පරිහාරකො, ගණපරිහරණයකරන; නසාධු, සාධු නොවූ; බලවා, ප්‍රබලවූ; බාලො, අඥන බාලයා; සකුණානං, සකුණන්ට; වෙතසකො ඉව, සේවවූවා මෙන්; සූතීනං, නැයන්ට; අහිතො හොති, සතුරුවේ–බොහෝදෙනා රක්‍ෂාකරන ප්‍රබලවූ අඥනයා තමාගේ අඥනකමින් සවජනවිනාශයකරන සේවවූවාමෙන් තමා හේම බන්ධුජනයාටම සතුරුවන්නේය නුවණැති බලවත් සුජනයා ද තමාගෙ බන්ධුවර්‍ගයා හට දුකින් නසා සුව දෙන්නේසි.

1043 යො ව සීලඤ්ච පඤ්ඤඤ්ච සුතඤ්ච පසසති
උභින්නමත්ථචරති අත්තනො ව පරසා ච.

යොව, යමෙක් වනාහි; සීලඤ්ච, ශීලයද; පඤ්ඤඤ්ච, ප්‍රඥාවද; සුතඤ්ච, ශ්‍රැතයද; අත්තනි, තමා කෙරෙහි; පසසති, බලාද; එසේවූ; අත්තනොව, තමාටද; පරසාච, අන්‍යයාටද යන; උභින්නං, දෙදෙන ගැ; අත්ථං, අර්‍ථය; චරති, සැසිරෙන්නේසි.

1044 තසමා තුලෙයාසමත්තානං සීලපඤ්ඤාසුතානිච
ඛණං හි පණ්ඩිතෙ ධීරෙ එකො වාපි පරිබ්බජෙ.

සමා, එසේ හෙයින්; අත්තනා, තමා; සීලපඤ්ඤාහි, සීල ප්‍රඥ ශ්‍රැත යන මොවුන්මෙන්; තුලෙය්‍ය, තුලනා කොට: ධීරෝ, ධීරයා; ගණංවා, ගණයක්හෝම; පරිහරේ, පරිහරණය කරන්නේය; එකෝ, උදකලාව හෝ; පරිබ්භමේ, පවත්නේයි.

399 කපි ජාතකයයි.

1045 වාසත්‍යානි ගොතම පුඤ්ඤඤාණමේතා
වසවත්තිනෝ ජාතිජරං අතීතා
අයමන්තිමා වෙදගූ බ්‍රහ්මපත්තී
අසමාභිජපපන්නති ජනා අනෙකා.

ගොතම, ඉගෞතමයෙනි; ජාතිජරං අතීතා, ජාතීජරා දෙදෙන ඉක්මූණු; වසවත්තිනෝ, අනුන් තමා වශගව පවත්නාහු; පුඤ්ඤ කම්මා, සෘත පුණ්‍යයෝ; වාසත්‍යානි, මේ බ්‍රහ්මලොකයෙහි දෙසැත්තැනෙනෙක් වෙත්; අයං, මොතොමෝ; අන්තිමා, සෙළවරවූ; වෙදගූ, ප්‍රඥවෙන් පැමිණියාවූ; බ්‍රහ්මපත්ති, ශ්‍රෙෂ්ඨ ප්‍රාප්තියය; අසමා, අප; අනෙකා, බොහොවූ; ජනා, ජනයෝ; අභිජපපන්නි, ප්‍රාඤ්ජලිවගෙන ප්‍රාර්ථනා කෙරෙති–අපිදු මෙසේ වමෝවයි පතනිසි සේයි.

1046 අපපං හි එතං නහි දීඝමායුං
යං ත්වං බත මඤ්ඤසි දීඝමායුං
සතං සහස්සානං නිරබ්බුදානං
ආයුං පජානාමි තවාහං බ්‍රහ්මෙ.

බත බ්‍රහ්මෙ, බතතම් බ්‍රහ්මය, ත්වං, තෝ; යං, යම්කෙනෙක්; දීඝමායුං, දීර්ඝායුෂයයි. මඤ්ඤසි, සිතයිද; එතං, ඒ; න හි දීඝමායු, දීර්ඝායුෂ නොවෙයි. අපපංහි, මේ ආයුපමනෙක එසේමැයි; නිරබ්බුදානං, නිරබ්බුදසංඛ්‍යාවූ ගණන්සමඟ්ඛව; සහස්සානං සතං, සහස්‍රශතයෙක හෙවත් නිරබ්බුද ලක්ෂයෙකැයි; තව, තට; ආයු, ආයුෂය; අහං, මම; පජානාමි, දනිමි—දසදස බැගින් දස යෙක් සියයයක් නම්වෙයි; එසේවූ දසයෙක් දහසෙක් නම්වෙයි; එසේවූ සියක් දහස් ලක්ෂයෙක් නම්වෙයි එසේවූ සියක්ලක්ෂකොටියෙක් නම්වෙයි; සියක් කෙළ ලක්ෂ ප්‍රකොටියෙක් නම්වෙයි, කොටි ප්‍රකොටිමිසින් විසිලක්ෂයෙක් එක්නහුතයෙක් නම්වෙයි නහුතයෙහි සින් සියක් ලක්ෂ එක්කින්නහුතයෙක් නම්වෙයි; නින්නහුත යෙ

සින් ලක්ෂයෙක්එක් අර්බුදයෙක් නම්වෙයි ඒනියා අර්බුදයෙන් මිසි අර්බුදයෙක් නිරර්බුදයෙක්නම්වෙයි මෙහිනිග්ගාහුතය දක්වාගණ්ඨි හෙයිහි දක්නෙන් ගෙණෙනි; මෙයින් අධික ගණන් සම්බුදුරජාණන්ට ඔත් සෙස්සන්ට අවිෂය එසේ හෙයින්නිරර්බුදයන් සමඟ වූ ශත සහස්‍රයක් පමණ ආයුෂ තට අවශිෂ්ටව තුබුයේයයි ප්‍රකාශකලොා.

1047 අනන්නදස්සි භගවාහමස්මි
ජාතිජරං සොකමුපාතිවත්තොා.
කිමේම පුරාණං වතසීලවන්තං
ආවිකඛමෙතං යමහං විජඤ්ඤං.

භගවා, සම්බුදුරජාණෙනි; අහං, මම; අනන්නදස්සී අසම්, සංඛ්‍යාති ක්‍රාන්තවූ සියළුවඤතුන් දකිමි; ජාති, ජාතිය; ජරං, ජරාය; සොකං, සොකයයි යන මොවුන්; උපාතිවත්තොාසම්, ඉක්මසිටියෙම් වීමි; කියව හෙවත් බුහමය තාගෙ ආයු ප්‍රමාණදනිම් කියන්නා මම සියල්ල දන්නා ජාත්‍යාදි දුඃඛය ඉක්ම සම්බුදුරජාණෙම් කියව, එබැවින් මෙ, මාගෙ; පුරාණං, පුරාතනවූ; කිං, කුමනානම්; වත, වුතසමාදාන යෙක්ද? සීලවන්තං, ශීලයෙක්ද; යං, යමක්; අහං, මම; විජඤ්ඤං, දනිමිද; එතං, ඒ; ආවිකඛ, කියා,-මට හැඟෙන පරිද්දෙන් අතීත යෙ මාකළ සුචරිත කියවයි සේසි.

1048 යන්නිං අපායෙසි බහූ මනුස්සෙ
පිපාසිතෙ සම්මනි සම්පරෙතෙ
තං තෙ පුරාණං වතසීලවන්තං
සුත්තපපබුඩ්ඩොව අනුස්සරාමි.

සම්මනි; සම්මාකාලයෙහි; සම්පරෙතෙ, එසේගෙසින් සම්මයෙන් පහරනලද; පිපාසිතෙ, පිපාසිතවූ; බහූ, බොහෝවූ; මනුස්සෙ, මනුෂ්‍යයන්; නිං, තෝ; යං, යම්හෙයකින්; අපායෙසි, පෙවී; තං, ඒ; තෙ, තාගෙ; පුරාණං, පුරාතනවූ; වත, වුතසමාදානහා; සීලවන්තං, ශීලය; සුත්තපපබුඩ්ඩො ඉව, සුපනප්‍රබුඩයක්හුමෙන් හෙවත් අළු සම කිදුයෙකිදු දුෂටසවප්නයක් ක්ෂණයෙකින් නැතිසිට සමරණය කරන්නාක්හුමෙන්;අනුස්සරාමි, සිහිකෙරෙමි.-බුහමය එක්කපෙක තපස්වීව කාන්තාරයෙක වසන්නෙ බොහෝදෙනා තමාවසන කාන්තාරයට පැමිණ පැන් නොලබන්නාවුන් දැක තමාගෙ ආනුභාවයෙන් පැන්ගෙන හැරදින; ඒ පුණ්‍යකර්මයගෙන බුහමය නොයෙක් සමයෙසා සම්මයෙන් පීඩිතව පැන් නොලබන්නවුන්ගේ සෘඩිමහිමයෙන් පැන් ගෙන හැර පෙවීමි මෙසේවූ තාගේ වුතයද ශීලයද නිදුපිබිදියක්හුයේ සමරණය කෙරෙමි කිවූ.

1049 යං එණීකුලසම්ං ජනං ගහීතං
අමොචයි ගඤ්ඡකනීයමානං
තං තෙ පුරාණං වතසීලවන්තං
සුත්තපපබුඩ්ඩොව අනුස්සරාමි.

එණීකුලසම්ං, එණීනම් ගංගාවගෙපාඹිවයෙහි; ගහීතං, ගන්නා ලද; යංජනං, යම් (ජනකෙනෙක් ඇද්ද ඒ)ජනයා; ගඤ්ඡක, ගෙන; නීයමානං, යන්නාවූ ජනයා; අමොචයි, මිදිද; තං, ඒ;තෙ, තාගෙ; පුරාණං, පුරාතනවූ; වත, වතසමාදානය; සීලවන්තං, ශීලය; සුත්ත පපබුඩ්ඩ ඉව, නිදුපබුද්දක්හුමෙන්; අනුස්සරාමි, සිහිකෙරෙමි;— එතපස්වි සමයෙහි එක් ප්‍රත්‍යන්ත ග්‍රාමයෙක් නිසා වසන්නෙහි එක් සමයෙක පළිතයෙන් සොරුන් බැස ගම පැහැර බොහෝ ජනයා ගලට නගාසිටුවූකල එජනයන්ගෙ අරගල අසා උන්විනාශයට පැමිණෙන බව දැන මා වැනි තපශ්වියක්හු මෙහි සිටියදි මොහු නොනසිත්වයි තමන්ගේ තාපස්වී වෙෂය හැර සෙනහ පිරිවරු රජ වෙස් ගෙන ගොස් එහුබැඳවා බඤ්ඤයෙහි සිටි ජනයන් බඤ්ඤ යෙන් මුක්තකොට අභයදිනිම් මෙතාගෙ වතද ශීලයද අනුස්ම රණ කෙරෙමියි ප්‍රකාශකළෝ.

1050 ගඞ්ගාය සොතසම්ං ගහිතනාවං
ලුද්ධෙන නාගෙන මනුස්සකම්මා
අමොචයිඤ්ච බලසා පසය්හ
තං තෙ පුරාණං වතසීලවන්තං
සුත්තපපබුඩ්ඩොව අනුස්සරාමි

මනුස්සකම්මා, මනුෂ්‍ය විනාශය කරනුකැමති;ලුද්ධෙන,ලුබ්ධවූ; නාගෙන, නයි විසින්; ගඞ්ගාය, ගංගාවගෙ; සොතසම්ං, ශ්‍රොතස්ති– ගංගාවතුරු මැදදි; ගහිත, ගන්නාලද; නාවං, නාව; බලසා, ප්‍රබල කම්න්; පසය්හ, මැඩ; අමොචයිඤ්ච, මුක්තකෙළෙහි; තෙ, තාගෙ; තං පුරාණං, එපුරාණවූ; වත, වතසමාදානය හා; සීලවන්තං, සීල වතය එතාගෙසුවරිතය; සුත්තපපබුඩ්ඩොව,සුපත ප්‍රබුඩයක්හු මෙන්; අනුස්සරාමි, සිහිකෙරෙමි.–එක්සමයෙක තා ගඞ්ගානදීරයෙහි තපස් වරණය කොට වසනකල මනුෂ්‍යයෝ එක්දෙහතුලක් එක්කොව බැඳලා මත්හෙහි මඩුවක් සාරවාලා එහි හිඳ මවජ මාංසය පුරා බත් ආදි අනුභවකොට කෙල භුක්තාවශෙෂය ගඟට දමනකල එහි වස න ගංගෙය්‍ය නම් නාගරාජයෙක් මෙ ගැටියෝ තමන්ගෙ උවිඤ්ඤ යම මුදුනෙ වගුරුවයියි කිපී මුන් මුළුල්ල ගඟලා මරම් මහත් ශරීර යක් මවාගෙන ජලසකනිය දෙකක්කොට ගෙන එණයක් කොට

ආ නඩි දැක ඒ ජනයා මරණ භයින් එකපෑහැර හඬන්නා දැක උන් කෙරෙ කළ අනුග්‍රහයෙන්ම සුපණ්ණවෙෂයක් ගෙන කයි එහුබඳ මින් ඒ මිනිස්සු සුවයට පැමිණියහ මේ තාගෙ ව්‍රතයද ශීලවරණය දැයි සිහිකොරෙමි කිවු.

1051 කපෙපා ච තෙ බඩවරෙ අහොසි
යම්බුඩිවන්තසඳව තිණං අමඤ්ඤං
තං තෙ පුරාණං වතසීලවන්තං
සුත්තපපබුඩොව අනුස්සරාම්.

ඡං, යම්බදුවූ තා, බුඩිමන්තං, බුඩියම්පන්නයයි; අමඤ්ඤං, සිතී මිද එසේවු; කපෙපා, කපපනම්; බඩවරෙ, අතවැස්සෙක්; අහොසි, විය; තං, එතාගෙ; පුරාණං, පුරාතනවූ; වත, ව්‍රතසමාදානය හා සීලවන්තං, ශීලයහා එතාගෙ සුවරිතය; සුත්තපපබුඩොව, සුපත ප්‍රබුඩ යක්හු මෙන්, අනුස්සරාම්, සිහිකරමි—මම හා කෙසවනම් තපස්වී කාලයෙහි කපපනම් තපස්විය කිම් එකල්හි තා තාරදනම් අමාත්‍ය යකු විසින් බරණැස හිට හිමවතට ගෙනාවහුගෙ රොග සන්හිදු වීම් එකලි තො කෙළෙහි ගුණදැන සාතඥවී මේ දා තාගෙ පුරා තන සුවරිතය කැසි දක්වූ බුදුහු මේ මහබඹහු මනුෂ්‍යලොකයෙහි සිට කළ සුවරිත දක්වූ.

1052 අඩා පජානාසි මමෙතමායුං
අඤ්ඤම්පි ජානාසි තථාහි වුඩ්ඪෝ
තථාහි තායං ජලිතානුභාවෝ
ඔභාසයං තිඨති බ්‍රහ්මලොකං.

මම, මාගෙ; එතං, මේ; ආයු, ආයුෂ; අඩා, එකාන්තයෙන්; පජානාසි, දන්නී; අඤ්ඤංඅපි, සෙසුසියල්ලද; ජානාසි; දන්නී; තථාහි, එසෙහෙයින්ම; වුඩ්ඪෝ, තො වෘඩයෙහි එසෙ හෙයින්; තෙ, තාගේ; අයංජලිතානුභාවෝ, මේ දිලියෙන ආනුභාවය; බ්‍රහ්මලොකං, බ්‍රහ්ම ලොකය; ඔභාසයං, බබුළුවමින්; තිඨති, සිටිනේය.

400 බඹ බ්‍රහ්ම ජාතකය සි.

කුක්කුට වගෙහා පඨමො

ප්‍රථමවූ කුක්කුට වර්ගයයි.

1053 හිත්වා ගාමසහස්සානි පරිපුණ්ණානි සොළස
කොඨාගාරානි ජිතානි සන්නිධිංදානි කුබ්බසි.

පරිපුණ්ණානි, (සියළු උපභොග පරිභොග වස්තුවෙන්) සම්පූර්ණවූ; සොළස ගාම සහස්සානි, සොළොස් දහසක් ගම්ද, ජිතානි, (මූසාතාමාණ්ඩාදීන්) පිරුනාවූ; කොඨාගාරානි, කොෂ්ඨාගාරයන්ද; හිත්වා, හැර; ඉදානි, දැන්; සන්නිධිං, සෙවටය අතික් දවසටයසිලුණුමාත්‍රයක් නිබීම; කුබ්බසි, කෙරෙහිද.

1054 හිත්වා ගන්ධාරවිසයං පභූතධනධාන්‍යං
පසාසන්නතො නික්ඛන්තො ඉධදානි පස්සසි.

පභූත, බොහෝවූ; ධනධාන්‍යං, ධනධාන්‍ය ඇති; ගන්ධාරවිසයං, ගන්ධාරවිෂය; හිත්වා, හැර; පසාසන්නතො, අවවාද අනුශාසනා යෙන්; නික්ඛන්තො, නික්මුණෙහි; ඉදානි, දැන්; ඉධ, මෙහිලා; පස්සසි, අනුශාසනා කෙරෙහිද—බොහෝ ධනධාන්‍ය ඇති රාජ්‍ය වාසීන්ට අවවාද අනුශාසනා කොට ආයෙහි දැන් මේ වල අවවාද කරන්නට අසිදබිණු.

1055 ධම්මං භණාමි වෙදෙහ අධම්මෝ මේ න රුච්චති
ධම්මං මේ භණමානස්ස න පාපමුපලිම්පති.

වෙදෙහ, වෙදෙහයා; ධම්මං, ධර්මය; භණාමි, කියෙමි හෙවත් කියමි; මේ, මට; අධම්මෝ, අධර්මය; න රුච්චති, නොරිසියෙයි එහෙයින් ධර්මස්වභාවකරණය; භණමානස්ස, බණන්නාවූ; මේ, මට; පාපං, පාපය; න උපලිම්පති, නො ඇලේ—වෙදෙහය සවභාව යෙන් යුත් තෙපුල් බණන්නාවූ පාපයෙක් නැතැයි සේයි.

1056 යෙන කෙනචි වණ්ණෙන පරෝ ලභති රූපනං
මහත්තියම්පි චෙ වාචං න තං භාසෙය්‍ය පණ්ඩිතෝ.

යෙන කෙනචි වණ්ණෙන, යම් කිසි කාරණයකින්; පරෝ, අන්‍යයා; රූපනං, ඇරීම; ලභති, ලැබේද; පණ්ඩිතෝ, ප්‍රාඥයා; මහත්තියම්පි චෙ, මහත් අර්ථ ඇත්තාද වූ; තං වාචං, ඒ තෙපල්; න භාසෙය්‍ය, නො බණන්නේයි—යමෙක් අර්ථනිශ්‍රිතවූද වචනයක් අසා තමා කෙරෙහි සැවෙත් නම් ඒ නොඛිණිය යුත්තේයයි මෙස්සි.

1057 කාමං රූපපතු වා සී වා භුසං වා විකිරියතු
ධම්මං මේ භණමානස්ස න පාපමුපලිම්පති.

කාමං, එකාන්තයෙන්; රූපපතු වා, සැලෙවයි; භුසං, රඳු ම්වක්සේ; විකිරියතු, ඉසිරේවයි; ධම්මං, සවභාව ධම්මය; භණමානස්ස, බණන්නාවූ; මේ, මට; පාපං, පාපයෙක්; න උපලිම්පති, නො ඇලේ—මින් කුමක් වත් මා වූ කලි බණ කියන්නා හට පවු නිතැයි සේයි.

1058 නො වෙ අස්ස සකා බුඬි විනයෝ වා සුසික්ඛිතෝ
වතෙ අඤ්ඤහිඤ්ඤාව වරෙය්‍ය බහුකෝ ජනෝ.

සකා, සවකීයවූ; බුඬි, ප්‍රඥතොමෝ; නොවෙ අස්ස, ඉදින් නො වූ නම්; සුසික්ඛිතෝ, මනාකොට හික්මෙන ලද; විනයෝ වා, ආචාර විනය හෝ (නො වී නම්ද;) බහුකෝ, බොහෝවූ; ජනෝ, ජනතෙම්; වතෙ, වෙතෙහි ඇවිදිනාවූ; අඤ්ඤහිඤ්ඤාව ඉව, ඇස් නැති මහිසයක් හු මෙන්; වරෙය්‍ය, ඇවිදිනේයි.

1059 යසමා ච පනිධෙභාවෙව ආවෙරමහි සුසික්ඛිතා
තසමා විනීතවිනයා වරන්ති සුසමාහිතාති.

යසමා ච පන, සම් හෙයකින් වනාහී; ඉධ, මෙහිලා; එකවෙව, සමඟර පුද්ගලකෙනෙක්; ආවෙරමහි, ආචාරින් සමීපයෙහි; සුසික්ඛිතා, මනාව හික්මුනාහුද; තසමා, එහෙයින් හෙවත් අවශ්‍ය කුලයෙහි තමනමන් අනුරූප විනයෙහි හික්මුකු හෙයින්; විනීත විනයා, හික්මෙන ලද ආචාරවිනය ඇත්තෝ; සුසමාහිතා, සමාහිත සිත් ඇතිව; වරන්ති, හැසිරෙත්.

401 මහිංස ජාතකය.

1060 අත්තානං * සංසයං කත්වා යෝ සොත්ථිං සමිහාරති
කිං සුවං තෙසං † කිමෙ කුයහං මහාන්ති එතෙ මහාකපි.

මහාකපි, මහාකපිය; යෝ, යමෙක්; අත්තානං, තමා; සංසයං කත්වා, සංසය කොට හෙවත් ජීවිතයද පරිත්‍යාගකොට; සොත්ථිං,

---

* සංසයං කත්වා—ම්‍රමී.
† කිමෙ—සිංහලපොත්.

සුවසේ; සමතාරයි, (වානර සෙනාව) එතරණකලෙහි; තිං, තෝ; තෙසං, ඒ වානරයන්ට; කිං කුමක් වෙයිද; තුය්හං, තට; එතෙ, මේ වානරයෝ; කිමෙ හොනති, කුමක් වේද්ද.

1061 රාජාහං ඉස්සරෝ තෙසං යූථස්ස පරිහාරකෝ
තතසං සොකපරෙතානං භීතානං තෙ අරින්දම.

අරින්දම. ඉත්‍යර්ථතය කරන ලෙසින් අරින්දම නම් තරෙන්දය; තෙසං, ඒ අසූදහසක් පමන වානර සෙනාවට; අහං, මම; ඉස්සරෝ, ප්‍රධානවසිටි; රාජා, රජිම්; තෙ, තා සම්බන්ධව හෙවත් විදිතව නියොගකොට සිටින තා හෙරෙන්; භීතානං, භයපත්වූ; සොකපරෙතානං, ශොකයෙන් පීඩනා ලද; තෙසං, ඒ වානරයන් සම්බන්ධවූ; යූථස්ස, යූථය; පරිහාරකෝ, පරිහරණය කරන්නෙම්.

1062 සලංඝයිත්වා අත්තානං විස්සඨධනුතෝ සතං
තතෝ අපරපාදෙසු දළ්හං බඩ්ඩං ලතාගුණං

සෝ, හේ මම; ලංඝයිත්වා, පැන; අත්තානං, තමා; ඨනුතෝ සතං, වාපයන් සම්බන්ධවූ ශතයක් හෙවත් දුනුසියක්; විස්සඨ, හැර; තතෝ, මේ වෘක්ෂයෙන් පැන ගිය තෙනින් ඇතදී; අපරපාදෙසු, අපර පාදයෙහි හෙවත් මාගේ කරිභාගයෙහි; ලතාගුණං, වැල් බාණක්; දළ්හං, දැඩිකොට; බඩ්ඩං, බැඳ.

1063 ජිත්වාබහම්ව වාතෙන නුත්තෝ රුක්ඛං උපාගමිං
සොහං අපපභවං තත්ථ සාඛං හත්ථෙහි අග්ගහිං.

වාතෙන, පවනින්; ජිත්වා, සිදීනා ලද; අබහම්ව, අත්‍රයක් මෙන්; නුත්තෝ, මා හළයෙම්; රුක්ඛං, වෘක්ෂයට; උපාගමිං, ළඟිණියෙම්; සොහං, (එසේ පිනුවා දවු) හේ මම; අපපභවං, (ගසම්ත්තට පතන්ව) අසන්‍යවූයෙම්; තත්ථ, එගස; සාඛං, අත්තක්; හත්ථෙහි, අතින්; අග්ගහිං, ගතිම්.

1064 තං මං වියාකතං සන්තං සාඛාය ච ලතාය ච
සම්පුඤ්ඤකමිත්තා පාදෙහි සොත්ථිං සාඛාමිහා ගතා.

සාඛාය ච, (අතින් ගන්නා ලද) ශාඛාවෙන්ද; ලතාය ච, (හිඟ බඳනා ලද වෙණු) ලතායෙන්ද; වියාකතං, විශෙෂයෙන් ආයුතවූ හෙවත් ඇද සදන ලද විඤ්ඤාතනත්‍රියක් මෙන් සිටි; තං මං, මේ

මා; පාදෙහි, පාදයෙන්; සම්භුසකම්මන්තා, නිරන්තරයෙන් ඇක් මෙන්නාවූ; සාඛාමිගා, ශාඛාමෘගයෝ හෙවත් වානරයෝ; සොත්ථිං, සුවසේ; ගතා, ගියහ.

1065 තං මිං න තපතෙ බඬෝ වධෝ මේ න භවිස්සති
සුඛමාහරිතං තෙසං යෙසං රජ්ජමකාරයිං.

තං මං; භේ මා; බඬෝ, වැලින් බැඳ; න තපතෙ, නො තවන්නේය; මෙ, මාගේ; වධෝ, බඳිනයද; න තපෙස්සති; දැන් තවත් නො තැවේයි කවර කාරණයකින්දයත්? යෙසං, යම් වානර සෙනාවසාට; රජ්ජං, රාජ්‍යය; අකාරයිං, කෙළෙම්ද? එසේ හෙයින් තෙසං, ඔවුන්ට; සුඛං, සුව; ආහරිතං, (මා විසින්) ඵලවන ලදද එහෙයිනි-මහරජ මේ වානරයෝ තමන්ට උපන් දුකක් සන්සිඳුවා සුව දෙති මා රජ කළහ, මමද තොපට උපන් දුකක් ඇත පහ කෙරෙමි රජව මෝනට දුකඛය දුරුකොට යම් හෙයකින් සිටියෙම්ද එසේ හෙයින් බඳිනයත් මරණයත් දුකක්කොට නොහගී මිසි සේයි

1066 එසා තෙ උපමා රාජ * අත්ථසන්දස්සනී කතා
රඤ්ඤෙ රට්ඨස්ස යොගස්ස බලස්ස නිගමස්ස ච
සබ්බෙසං සුඛමෙඨබ්බං ඛත්තියෙන පජානතා.

රාජ, රජ; තෙ, තට; අත්ථසන්දස්සනී, අර්ථදක්වන්නාවූ; එසා, උපමා, මේ උපමා තොම; කතා, කරනලදද; පජානතා, ප්‍රඥාසම්පන්නවූ; ඛත්තියෙන, ක්ෂත්‍රියාරන හෙයින් ක්ෂත්‍රිය නම්වූ; රඤ්ඤෙ, රජහු විසින්; රට්ඨස්ස, සියලු රාජ්‍යයට්ද; යොගස්ස, රථාදියෙහි යොදන හෙයින් යොගයනම්වූ අශ්වාදීන්ටද; බලස්ස; සෙනාවටද; නිගමස්ස ච, නියම්ගම් වාසීන්ටද යන; සබ්බෙසං, සියල්ලවුන්ට; සුඛං, සුව; මෙඨබ්බං, සෙවිය යුත්තේය.

402 මහාසුකි ජාතකය සිය.

1067 අම්හාහමද්දං වනමන්තරස්මිං
නීලොභාසං ඵලිනං සංවිරූළ්හං
තමද්දසං ඵලහෙතු විහඟං
තං දිස්වා භික්ඛා චරියං චරාම්.

---

* තං සුණෝ රිඤ්ඤ-මරම්ම.

එතමන්තරස්මිං, එක අතුරෙහි; සංචිරුළ්හං, මනාකොට වැඩී; නීලොභාසං, නිල්වූ රූ ඇති; එලිතං, එලගත්; අම්බං, අඹ වෘක්ෂයක්; අහං, මම; අද්දසං, දිටිමි; තං, එසේවූ ගෙම අඹ වෘක්ෂය; එල හෙතු, එල නිමිත්ත; භිඝගහං, විශෙෂයෙන් බිඳිනාලදද; අද්දසං, දිටිමි; තං, ඒ; දිසවා, දැක; භික්ඛාචරියං; භික්ෂා චර්‍යාව; වරාමි, හැසිරෙමි-පිනැත්තව එක් දවසක් එලභාරයෙන් තමින පත්‍ර යෙන් ඡන්න මාණික්‍යමය පර්වතයක්මෙන් යම්සේ ශොභාමත්වූ අඹ වෘක්ෂයක් දැක ගියෙමි, එන්නෙමි එල පිණිස ගස එකද එල යක් නැතිව පත්‍රද ගසා වැගිර හිඳුල් ගස දැක එතන සිටම සංස්කාර ධර්මයන් අනිත්‍යාදි වශයෙන් සම්මර්ශනය කොට ප්‍රත්‍යෙක බොධිඥනය උපදවා මෙහි භික්ෂා චරණයට පැමිණියෙමි වදාළුන්ට කිවූ.

1068 සෙලං සුමට්ඨං නරවීර නිසිතං
නාරි යුගඤ්ඣාරසි අපපසද්දං
දුතියව ආගමම අහොසි සද්දෝ
තං දිසවා භික්ඛා චරියං වරාමි.

නරවීර, මනුෂ්‍යයන් කෙරෙන් ජීවත්වූ නරයන් විසින් හෙවත් ප්‍රඥාසම්පන්න සිල්පින් විසින්; නිසිතං, නිමවනලද; එසේ හෙයින්ම; සුමට්ඨං, ඉතා මවවූ; අප්පසද්දං, ශබ්දනොපවත්වන; සෙලං යුගං, මැනික් වළලු දෙක; නාරි, සත්‍රී; ඣාරසි, ඣැරුව; දුතියං, දෙවන වළල්ලට; ආගමම, පැමිණ; සද්දෝ, සෙදෝ අහොසි, ශබ්දවිය; තං දිසවා, ඒ දැක; භික්ඛා චරියං, භික්ෂා චරණය, වරාමි, පුරමි—එක් කුමාරිකාවක අත මැණික් වළලු දෙකත් දෙඅත නොවලව තුබූ හෙයින් නිශ්ශබ්දවිය පසුව එක් අතක තුබූ වළල්ලක් අනික් අත බහාලූ කල දෙක එකට ගැසී ශබ්ද කෙරෙනි ඒ දැක බොහෝදෙනා හා එක්විම් කලහ කාරණයයි ත්‍රිලක්ෂණ මෙනෙහි කොට ප්‍රත්‍යෙක බොධිඥනය උපදවා භික්ෂාචරණයට පැමිණියෙමි කිවූ.

1069 දිජා දිජං කුණප මාහරන්තං
එකං සමානං බහුකා සමෙච්ච
ආහාරහෙතු පරිපාතසිංසු
තං දිසවා භික්ඛාචරියං වරාමි

කුණපං, කුණපය; ආහරන්තං, ගෙන එන්නාවූ; එකං සමානං, ක්ෂුද්‍රකලාවූ; දිජං, පක්ෂීහු; බහුකා, බොහෝ; දිජා, පක්ෂීහු; සමෙච්ච, රැස්ව; ආහාරහෙතු, ඒ කුණපාහාරය හෙතුකොට ගෙන; පරිපාතසිංසු

සිංහ, වසුවයෙන් ප්‍රහාරදෙමින් ලුහුබැඳවූහ-පැහැර ගෙළැහැසි සේයි; තං දිසවා, ඒදෘක; භික්ඛා චරියං, භික්ෂා චරණය; චරාමි, හැසිරෙමි-එක්දවසක් ගිජුලිහිණියෙක් කුණපයක් ගෙන එමින් සිටියහ ඔහු අත වූ කුණපාශාවෙන් බොහෝ ගාඩයෝ පැහැර ඇර ඵලා පිය ඒ දෘක ත්‍රිලක්ෂණ භාවනාකොට ප්‍රත්‍යෙක බොධිඥන උපදවා භික්ෂා චරණයට පැමිණියෙමි කිවුසි.

1070 උසභාගම්හි සුථස්ස මිජේඛි
වලකකකුං වණණ බලූපපන්නං
තම්හි සං කාමහෙතු විතුන්නං
තං දිසවා භික්ඛාචරියං චරාමි.

සුථස්ස මිජේඛි, ගෙරිසමූහයා මැද; වලකකකුං, සැලෙන්නාවූ මොල්ලි ඇති; වණණ, වණ්යෙන් හා; බල, බලයෙන් හා; උපපන්නං, යුක්ත; උසභං, වෘෂයා; අහං, මම; අද්දා, දිටිමි; කාමහෙතු, කාමය හෙතුකොටගෙන; විතුන්නං, ශාඛාවයෙන් විදින්නා; තං, ඔහු; අද්දසං, දිටිමි; සං, ඒ; දිසවා, දැක; භික්ඛාචරියං චරාමි, භික්ෂාචරණයෙහි හැසිරෙමි--ගොං ගණයා මධ්‍යයෙහි උස්වූ මොල්ලි ඇති වණ්යෙන් හා බලයෙන් යුක්තවූ වෘෂභයෙකු දෙනෙක සම්පයට කාමාස්වාද යට යසි; පැමිණියාවූ රැස්වූ බොහෝ ගොන් අතුරෙන් එක ගොනෙක් හඟින් පැහැර බිඳ මරා ගෙලීය; ඒ දෘක ලොකයෙහි පව කාම නම් විනාශ කාරණයයි සංඝකාර ධම්මයන් අනිත්‍යාදි වශයෙන් සම්මර්ශනයකොට ප්‍රත්‍යෙක බොධිඥනය උපදවා ප්‍රව්‍රජ්‍යාව පැමිණියෙමි කිවූ.

1071 කරණ්ඩුනාම කලිඞ්ගානං නඞ්ගාරාණව නගරජී
තිම්බරුජා විදෙහානං පඤ්චාලානඤ්ච දුම්මුඛෝ
එතෙ රඨානි හිත්වාන පබ්බජිංසු අකිඤ්චනා.

කලිඞ්ගානං, කලිඟුරටවාසීන්ට රජකරන; කරණ්ඩුනාම, කරණ්ඩු නම් රජද; නඞ්ගාරානඤ්ච, නඞ්ගාරදෙශ වාසීන්ටද රජකරන; නගරජී, නගරජී නම් රජද; විදෙහානං, විදෙශවාසීන්ට රජකරන; තිම්බරුජා, තිම්බරජද; පඤ්චාලානඤ්ච, පඤ්චාල රට වැසියන්ටද රජකරන; දුම්මුඛෝ, දුම්මුඛනම් රජද යන; එතෙ, මොහු; රඨානි, තම තමන්ගේ රාජ්‍ය; හිත්වා, හැර; අකිඤ්චනා, කිසිපළිබොධයක් නැත්තාහු; පබ්බජිංසු, පැවිදිවූ.

1072 සඞ්ඛෙඛ්වමේ දෙවසඞ්ඝා සමාගතා
අග්ගි යථා පජ්ජලිතෙඛා තථෙවිමේ
අහම්පි එකොව චරිස්සාමි මඤ්ඤේ
හිත්වාන කාමානි යථොධිකානි.

භගවා, භාග්‍යවය; සමාගතා, එක්වූ; දෙවසඞ්ඝා, විශුද්ධ දෙවතාවූ පූර්ව්‍රත්‍යෙක බුඩයන් හා සමානව; ඉමේ සඞ්ඛා, මොහු සියල් ලෝම; පජ්ජලිතා, දිලිහියෙන්නාවූ; අග්ගි, ගිනි; යථා, යම්සේද; යම්සේ ප්‍රජ්වලිතවූ වග්නිස්කන්ධයෙක් බබලාද; ඉමේ, මේ තපස්වී හු‍දා; තථා, එසේම බබලන්නාහුය; අහම්පි, මමද; යථොධිකානි, අධික වශයෙන් සිටියාවූ රූපාදීවූ; කාමානි, කාමයන්; හිත්වා, හැර; එකොව, හුදකලාවම; චරිස්සාමි, හැසිරෙමි.

1073 අයමේව කාලො නහි අඤ්ඤදත්ථු අජ්ජ
අනුසාසිතා වෙ න භවෙය්‍ය පච්ඡා
අහම්පි එකාව චරිස්සාමි මඤ්ඤේ
සකුණීව මුත්තා පුරිසස්ස හත්ථා.

භගවා, භාග්‍යවය; අයමේව, මෙම; කාලෝ, ප්‍රව්‍රජ්‍යාවට කල; අඤ්ඤදත්ථු කාලෝ, අනික් කාලයෙක්; නහි අත්ථි, නොම ඇත; පච්ඡා, පසුව; වෙ, එකාන්තයෙන්; අනුසාසිතා, අනුශාසනා කරන්නෙක්; න භවෙය්‍ය, නොවන්නේය; පුරිසස්ස, පුරුෂයාගේ; හත්ථා, හස්ත යෙන්; මුත්තා, මුක්තවූ; සකුණීව, සකුණියෙකු මෙන්; අහම්පි, මමද; එකාව, හුදකලාවම; චරිස්සාමි, තපස් හැසිරෙමි.

1074 ආමං පක්කසඞ්ඛු ජානන්ති අථෝ ලොණං අලොණිකං
නමහං දිස්වාන පබ්බජිං චරෙව තවං චරාම්හහන්ති.

ආමං, නොපැසුනුද; පක්කසඞ්ඛු, පැසුනුද; අථෝ, නැවත; ලොණං, ලුණු ඇති කැවුම්ද; අලොණිකං, ලුණු නැති කැවුම්ද; ජානන්ති, දනිති; අහං, මම; තං, ඒ; දිස්වා, දැක; පබ්බජිං, පැවිදිවිමි; එවං, නෝද; චර එව, භික්ෂා චරියාවම හැසිර; අහං, මම; චරාමි, භික්ෂා චරණය හැසිරෙමි.

403 කුම්භකාර ජාතකයයි.

1075 අහඤ්චෙව දළ්හධම්මාය එතරහි නාභිරාධයිං
හුදහන්තේ උරයිං සල්ලං යුත්තේ චිත්තනතාවරිනී

වහනති, දූතව වාතීතාගෙන සීම බලකොටු බිඳීම් ආදිකෘත්‍ය එසුලන්නාවූ; උරසිං,ලෙහි බැන්දවූ; සල්ලං, ඛඩ්ගය හෝ කුනතාදි අවශෙෂ ආවුධ හෝ; ඵුදන්ති, යුඛ කාලයෙහි මෙහෙයන්නාවූ හෙවත් සතුරන් මුදුනට එලවන්නාවූ; යුඩ්ධෙ, පහරණ යුඛයෙහි; විකකනතවාරිනි, වික්‍රමකොට යන්නාවූ; අහංව, මෙසේ ඒ කරන්නාවූ මම්ද; දළහධම්මාය, දළහ ධම්මනම් රජහුගේ විත්‍තය; නරාධිපං, සතුටු කොකෙළෙම් නම් අතික් කවරක්හුගේ විත්‍තාරාධනා කෙළේදැයි සේයි.

1076 නඟනූන රාජා ජානාති මම විකකම පොරිසං
සංගාමෙ සුඛතනතානි දූතං විපපහිතානි ච.

මම්, මාගේ; විකකමං, වික්‍රමයද; පොරිසං, මා විසින් කරන ලද පුරුෂ පරාක්‍රමයද; සංගාමෙ,සංග්‍රාමයෙහි; සුඛතන්තානි,මනා කොට කරනලද සුකෘතයෝද; දූතං විපපහිතානි ච, දූතමෙහෙවරද හෙවත් කරපතක් බැඳ මෙනම් රජුට දෙවසි යවන ලද මා විසින් එකදවස් යොජනශතයක් ගොස් කරනලද දූතමෙහෙවරද; නූන, එකාන්තයෙන්; රාජා, නොපගේ රජ; නහි ජානාති, නොදන්නී-"සුඛතනතානි" කී තැන අනත ශබ්දයෙහි වෙන අර්ථ නැති වනනතය යනුයෙහි මෙනි.

1077 සානූනාහං මරිසසාමි අබඳ්ධු අපරායිනී
තථාහි කුමහකාරසස දින්නා ජකඛණාරිකා.

අබඳ්ධු, බඳ්ධුරහිතවූ; අපරායිනී, අප්‍රතිසරණවූ;සාහං, හේ මම්; නූන, එකාන්තයෙන්; මරිසසාමි, මියෙමි; තථාහි, එසේමැයි; කුමහකාරසස, කුඹලාට; ජකඛණාරිකා, ගොම වැරටි අදනා කොට; දින්නා, රජුවිසින් දෙන ලදිමි.

1078 යාවතා සිංසති පොසො තාවදෙව පවීඛති
අත්‍ථාපායෙ ජහන්තී නං ඔසිංව්‍යාධිංව ඛත්තියො.

පොසො, පුරුෂතෙම; යාවතා, යම්තාක්; ආසිංසති, මෙනම් දෙයක් මට කරන්නට පොහොසතැයි ප්‍රාර්ථනා කෙරේද; තාව දෙව, එතාක්; පවීඛති, ෙවුතේය; අත්‍ථාපායෙ, අර්ථයාගේ; ප්‍රතිහතකාලයෙහි; නං, ඒ නානාකෘත්‍යයෙහි ප්‍රාර්ථිත පුර්‍යා; ඔසිං ව්‍යාධිං, ව්‍යාධිත්‍යවූ ඔටුදෙන; ඛත්තියො ඉව, ක්ෂත්‍රියයාමෙන් හෙවත් ඉක්තියසමපත්ත් කාලයෙහි නොයෙක් කෘත්‍යයෙහි

යොදු පසුව කිසිවක් නොකොට ගත නොහෙන කල් ඔහු දෙන ගළ රජ්ජුමෙන්; ජහනති, නිෂ්කිඤ්චනකාලයෙහි හරණහුයි.

1079 යො පුබ්බෙ කත කල්‍යාණො කතත්තො නාව බුජ්ඣති
අත්ථා තස්ස පලුජ්ජන්ති යෙ හොන්ති අභිපත්ථිතා.

යො, යමෙක්; පුබ්බ, පෙර; කතකල්‍යාණො, අනුන් විසින් තමාට කරණ කල්‍යාණ කම්ම ඇත්තේ; කතත්තො, අනුන් විසින් නිෂ්පාදිත කෘත්‍ය ඇත්තේ; නාව බුජ්ඣති, පසුව නොදනිද හෙවත් ඔහු විසින් කළ උපකාරය ඔහු ජරාව අසමර්ථව ශියකල සිහි නොකොට තමා දුන් යසස කැවත ගනිද; තස්ස, ඔහුගේ; අභිපත්ථිතා, ප්‍රාර්ථනාකරණ ලද; යෙ අත්ථා, යම් අර්ථයෙනෙක්; හොන්ති, වෙද්ද ඔහු; පලුජ්ජන්ති, විශෙෂයෙන් නසිත්.-යමෙක් තමාහට බොහෝ උපකාරයොට සිටියහුගේ උපකාර සඳහන්නොකොට දුශීලාවස්ථාවෙහි වහල්නොව විමුඛවේද ඔහුගේ අභිප්‍රාර්ථිත සිඛිය කිසිකලෙක සිඛ නොවන්නේය. මිත්‍රද්‍රොහි පුරුෂයා කළ කළ දෙය වහ්නියෙහිලූ බිජ්ජුවටයේ නස්නේයයි සේයි.

1080 යො පුබ්බ කත කල්‍යාණො කතත්තො මනු බුජ්ඣති
අත්ථා තස්ස පවඩ්ඪන්ති යෙ හොන්ති අභිපත්ථිතා.

යො, යමෙක්; පුබ්බ, පෙර; කතකල්‍යාණො, අනුන් විසින් තමාට කරන කල්‍යාණකම්ම ඇත්තේ; කතත්තො, අනුන් විසින් නිෂ්පාදිත කෘත්‍ය ඇත්තේ; අනුබුජ්ඣති, පසුව දනිද හෙවත් ඔහු විසින් කළ උපකාරය ඔහු ජරාව අසමර්ථව ශියකල සිහි කොට තමා දුන් යසස නැවත නොගනිද; තස්ස, ඔහුගේ; අභිපත්ථිතා, ප්‍රාර්ථනා කරන ලද; යෙ අත්ථා, යම් අර්ථයෙනෙක්; හොන්ති, වෙද්ද; ඔහු; පවඩ්ඪන්ති, ඔදවඩනා, මුහුදසේ ප්‍රභාඛියෙන් වඩානාහුයි. "කත තත්තො මනුබුජ්ඣති" කි තැන මකාරාගමයි.

1081 තං වො වදාම භද්දං වො යාවන්තෙත්ථ සමාගතා
සබ්බෙ කතඤ්ඤුනො හොථ ධිරං සඞ්ගමයි ඵස්සථාති.

එත්, මෙහිලා; යාවන්තෙත්ථ සමාගතා, යම් පමණ කෙනෙක් රැස්වූද ඒතාක්; වො, තොපට; භද්දං, වැඩෙක් වේවයි; තං, ඒ කාරණයෙන්; වො, තොපට; වදාම, කියම්; සබ්බෙ, හැමදෙනම්; කතඤ්ඤුනො, කෙලෙහිගුණ දන්නාබව; හොථ, වව්; ධිරං, බොහෝ කලක්; සඞ්ගමයි, සවගීයෙහි; ඵස්සථ, සිරිවි-රැස්වූ හැමදෙනම කෘත

ඇවිත් සඟයෙහි දීඝිකාලයක් සිටුවාසි යමෙක්. හෙම්දෙනම් සාතඥ නම් සඟලොකයෙහි චිරකාලයක් සුව විඳිනවාදැයි කී නියාසි.

401 දළහබම්ම ජාතකයයි.

1082 යොමං පුරෙ පච්චුදෙති අරඤ්ඤා දූරමායතෝ
සෝ නදිස්සති මාතංගෝ සොමදත්තෝ කුහිංගතෝ.

යෝ, යමෙක්; පුරෙ, පෙර; අරඤ්ඤා, නිම්මනුෂ්‍යවූ අරණ්‍ය යෙහි; දූරං, දුර; මං, මා; පච්චුදෙති, පෙරමගට යේද; මාතංගෝ, මහත් ශරීර ඇති; ආයතෝ, දිගින් සම්පන්නවූ, සොමදත්තෝ ඒ සොමදත්තවූ මාගේ ඇමැත්ත, නදිස්සති, නොපැමිණෙයි; කුහිං ගතෝ, කොයි ගියෝ ගෝ.

1083 අයං වසෝ මතෝසෙති අල්ලපිංකංව ජීජ්ජිතෝ
භුම්‍යා නිපතිතෝසෙති අමරාවිත කුජ්ජරෝ

ජීජ්ජිතෝ, සිඳිනා ලද; අල්ලපිංකං ඉව, මාළුවාලියක් මෙන් හෙවත් ග්‍රීසම කාලයෙහි මධ්‍යාණ්හ වේලෙහි; තප්තවූ වාලුකා තුල යෙහි නියෙන් සිද හෙළූ මාළුවාලියක් මෙන්; සෝ, හේ සොම් දත්තනම් මාගේ පිත්තෙම; මතෝ, මෙලේ; සෙති, හෝනේය; අයං වා, මේ මය අනිකෙක් නොවෙයි; භුම්‍යා, භූමියෙහි; පතිතෝ, හුනු යේ; සෙති, හෝනේය; කුජ්ජරෝ, හසති; අමරාවත, ඒකාන්තයෙන් මෙලේ-අයංවා කීතැන වාශබදයෙහි වැටෙයි අමරාවතසි කීතැන අමරිවතසිකියා ද පාඨයි ඒපාඨයෙහි මෙම අර්ථයි.

1084 අනාගාරියුපෙතස්ස විපමුත්තස්ස චෙතසෝ
ඨං සමණස්ස නතංසාධු යංපෙත මනුසොචයී.

පෙතං, මළවුන්ට; අනුසොචති, අනුශොකකෙරෙයි යන යමක් ඇද්ද; තං, ඒ; අනාගාරියුපෙතස්ස, අනාගාරීය භාවයෙන් යුක්තවූ; විපමුත්තස්ස, කාමයෙන් විප්‍රයුක්තවූ; චෙතසෝ, සිත් ඇති; සම ණස්ස, ශ්‍රමණයක් හට; නසාධු, සාධුනොවෙයි-තාපස්වීන් මළවුන්ට ශොක කිරීම සුදුසුනොවෙයි.

1085 සංවාසෙන හවෙ සඤ්ඤා මනුස්සෘස්සම්ගස්සවා
ඤදයෙ ජායතිපෙමං තං නසක්කා අසොචිතුං.

සක්කා, ශක්‍රය; හවේ, ඒකාන්තයෙන්; සංවාසෙන, සහ වාසය හේතුකොට ගෙන; මනුස්සස්ස, මනුෂ්‍යයක් හටද; මිගස්සවා, මෘග යක් හටද; හදයෙ, හෘදයෙහි; පෙමං, ප්‍රේමය; ජායති, හටගන් නේය බිහට; අසොචිතුං, ශොක නොකරන්නට; නසක්කා, නො පිළිවනි.

1086 මතං මරිස්සං රොදනහි යෙ රුදන්ති ලපන්තිව
ඉයි මාරුදි මාරොදි තං මොඝ මාහුසත්‍ථෙතා.

යෙ, යමෙක්; තං, ඒ මළහුට; රොදන්ති, හඬද්ද; මරිස්සං, මම මියෙම්; රුදන්ති, හඬද්ද; ලපන්තිව, විලපිද්ද; තං, ඒ; මොඝං, ව්‍යර්ථ යෙසි; සත්‍ථෙතා, සත්පුරුෂයෝ; ආහු, කිහ; එසේ හෙයින්; ඉයි, නපුරිය; මා රුදි, නහමක් හඬ; මා රොදි, නහමක් විලපව.

1087 කාමදිත්‍තෙන හවෙ බ්‍රහ්මෙ මතෙ පෙතෙ සමුඪහෙ
සබ්බෙ සංගම්ම රොදාම අසුඤ්ඤමසුඤ්ඤස්ස සුතාකෙ.

බ්‍රහ්මෙ, බමුණ, හවේ, එකාන්තයෙන්; කාමදිත්‍තෙන, හැඩමෙන්; මතෙ, මළවු; පෙතෙ, ප්‍රෙතයා; සමුඪහෙ, මියගොස් හෙතින් නැති සිරිනෙ ච්‍යාම්; අසුඤ්ඤමසුඤ්ඤස්ස, ඔවුනොවුන්ගේ; සුතාකෙ, මළ නැයන්ට; සබ්බෙ, සැම දෙනම්; සංගම්ම, එක්වගෙන; රොදාම, හඬමු.

1088 ආදිත්‍තං වත මං සන්තං ඝත සිත්තංව පාවකං
වාරිනා විය ඔසිඤ්ච සබ්බං නිබ්බාපයෙදරං.

ඝතසිත්තං, ඝෘතයෙන් උපසිත්තවූ; ආදිත්තං සන්තං, ආදිප්තවූ; පාවකං ඉව, වහ්නියක් මෙන්; මං, මා; වාරිනා, ජලයෙන්; ඔසිඤ්ච විය, තෙමන්නක්හු මෙන්; සබ්බං දරං, සියළු පිඩාව; නිබ්බාපයෙ, නිර්වාපනය කෙළෙහි.

1089 අබ්බහිවත මෙ සල්ලං යමාසි හදය නිස්සිතං
යො මෙ සොක පරෙතස්ස පුත්තසොකං අපානුදි.

මේ, මාගේ; හදය නිස්සිතං, හෘදය නිශ්‍රිතවූ; යං, යම් බඳුවූ ශොකසල්ලයෙක්; ආසි, වීද; මයා, යමෙමි; අසොකාපරෙතස්ස, ශෝ කයෙන් මඩනා ලද; මේ, මාගේ; පුත්තසොකං, පුත්‍රශොකය; අපා නුදී, දුරුකෙළේද; සො, ඒ තෙම; මෙ, මාගේ; සල්ලං, [ශල්‍යය; අබ්බහි, එකාන්තයෙන් ඉදිරි.

1090 සොහං අබ්බුළ්හ සල්ලොසම් විතසොකෝ අනාවිලෝ
න සොචාමි න රොදාමි තව සුත්වාන වාසව.

විතසොකෝ, දුරුකරන ලද ශොක ඇති; අනාවිලෝ, අකලුෂ වූ සිත් ඇති; සොහං, ඒ මම; අබ්බුළ්හ සල්ලොසම්, දුරුකරන ලද ශොකසල්ල ඇත්තෙම් වීමි එසේගෙයින්; වාසව, ශක්‍රය; තවසුභාන, තාගේ මධුර පෙපුල් අසා; න සොචාමි, ශොකනොකරමි; නරොදාමි, නොහඬමි.

105 සොමදත්ත ජාතකය යි.

1091 කාළානි කෙසානි පුරෙ අහෙසුං
ජාතානි සීසම්හියථාපදෙසෙ
තානජ්ජ සෙතානි සුසීම දිස්වා
ධම්මං වර බ්‍රහ්මචරියස්ස කාලෝ

සීසම්හි, ඉස, යථාපදෙසෙ, කෙසයට අනුරූප ප්‍රදෙශයෙහි; ජාතානි, හටගත්තාවූ; කෙසානි, කෙසයෝ; පුරෙ, පෙර; කාළානි අහෙසුං, කළුවුහ; සුසීම, සුසීමය; තානි, ඔවුන්; අජ්ජ, අද; සෙතානි, සුදුවුවවුන්; දිස්වා, දැක; ධම්මං, දශකුශල ධර්මයන්; වර, හැසිර; බ්‍රහ්මචරියස්ස, මෛථුන විරති සඞ්ඛ්‍යාත බ්‍රහ්මචර්‍යාවට; කාලෝ, සමයයි.

1092 මමෙව දෙවි පලිතං න තුය්හං
මමෙව සීසං මම උත්තමඞ්ගං
අපථං කරිස්සන්ති මුසා අහාණිං
එකාපරාධං ඛම රාජසෙට්ඨ.

දෙවි, දෙවියෙනි; මම, ඒ මාගේ හිස; පලිතං, තරය; න තුය්හං, තොපගේ හිස නම් යෙක් නොවෙයි; මම, ඒ මාගේම; සීසං, හිසය; මම, මාගේ; උත්තමඞ්ගං, උත්තමාඞ්ගය; අපථං, මට වැඩ; කරිස්සං ඉති, කෙරෙම්යි; මුසා, බොරු; අහාණිං, කීම්; රාජසෙට්ඨ, රාජශ්‍රෙෂ්ඨය; එකා අපරාධා, එක් අපරාධයක්; ඛම, මට සමා කරා

1093 දහරෝ තුවං දසසනීයොසි රාජ
පඨමුග්ගතෝ හොසි යථා කළීරෝ
රජ්ජව කාරෙහි මමව පස්ස
මා කාලිකං අනුධාවි ජනින්ද.

රාජ, රජ; තුවං, තෝ; දහරෝ, දහරයෙහි; දසසනීයෝ ආසි, බාලයන්ට ප්‍රියයෙහිවී; කළීරෝ යථා, අනුදහතව සිටි කිළිලමෙන්; පඨමුග්ගතෝ, ප්‍රථම වයසින් උතුම්යෙහි—යම්සේ ස්නිග්ධජවි වණ්ණ ඇති කිළිල වාතයෙන් කම්පිතවූයේ හොබනේද එපරිද්දෙන් හොබනේ සි එසේහෙයින්; රජ්ජඤ්ච, රාජ්‍යයද; කාරෙහි, කර; මමඤ්ච, මාද; පස්ස, බල; මාද අනාථ නොකරවයි සේයි. ජනින්ද, ජනින්දය; කාලිකං, දෙවැනි තුන්වැනි ආත්මභාවයෙහි විපාක දෙන හෙයින් බ්‍රහ්ම චරියා චරණය කාලික නම; රාජ්‍ය සම්පත්තිය මෙම අත්බැවිහි කාමගුණ සුඛය දෙන හෙයින් අකාලික නම, මා අනුධාව, හේ නුඹ කාලිකයට නහමක් අනුධාවනය කර, අකාලික රාජ්‍ය සැපය නොඉක්මවයි සේයි.

1094 පස්සාමි වොහං දහරිං කුමාරිං
සාමඤ්ඵපස්සං සුතනුං සුමජ්ඣිං
කාලා පවාලාව පවෙල්ලමානා
සා ලොභයන්තීව නරෙසු ගච්ඡති.

සාමඤ්ඵපස්සං, කිලුටුවූ සපී ඇති; සුතනුං; මනාවූ ශරීර ඇති; සුමජ්ඣිං, මනාවූ මධ්‍යම ප්‍රදෙශ ඇති; (යෞවන අවස්ථාවෙහි සිරි යාවූ) කුමාරිං, කුමාරිකාව; අහං, මම; පස්සාමි, බලමි; කාලාපවාලා ඉව, කෘෂ්ණ ලතාවෙන් සමූහත අඞ්කුරයක් මෙන් හෙවත් යම් සේ කළුවැල් අඞ්කුරය මන්දමාරුතයෙන් කම්පිතව බබලා ලෙලේද එපරිද්දෙන්; පවෙල්ලමානා, ස්ත්‍රී විලාසය දක්වමින් වංචල වන්නාවූ; සා, හේ කුමාරිකාව; ලොභයන්තීව, කෙලෙස වසඟයෙන් පොලඹන්නියක් මෙන්; නරෙසු, පුරුෂයන් සමීපයෙහි; ගච්ඡති, යෙහි.

1095 තමේකං පස්සාමි පරෙත්ථ නාරිං
ආසීතිකං නාවුති කංව ජච්චා
දණ්ඩං ගහෙත්වාන පවේධමානං
ගොපාන සීහොගහ සමං වරන්තිං.

ජච්චා, ජාතියෙහි පවත්; ආසීතිකං, අසූ ඇවිරිදිවූ හෝ; නාවුතිකංවා, අනූ ඇවිරිදිවූ හෝ; දණ්ඩංගහෙත්වාන, එසේ හෙයින්ම සැරයටි දණ්ඩක් ගෙන; පවේධමානං, වෙව්ලන්නාවූ; ගොපාන සීහොගහ සමං, ගොතැස්සක් සේ තුන්තැනකින් බුන්; වරන්තිං, ඇවිදිනාවූ; තමේතං නාරිං, එම සත්‍රිය; අපරෙත්ථ, නොබෝකලකින්; පස්සාමි, බලමි;-මෙසේ කියේ තමන්ගේ වයස් බොහෝ සෙයින් නොවෙයි. ඥානයෙන් දුටුනියා අරහයායි.

1096 සොහං තමේවානුවිචින්තයන්තෝ
එකෝ සයාමි සයනස්ස මජ්ඣේ
අහම්පි එවං ඉති පෙක්ඛමානෝ
න ගච්ඡෙ රමේ බ්‍රහ්මචරියස්ස කාලෝ.

සොහං, හේ මම; තමේව, තෙම්; අනුවිචින්තයන්තෝ, සිතන්නේම්; සයනස්ස මජ්ඣේ, සයනයාගේ මඬ්‍යයෙහි; එකෝ, හුදකලාව; සයාමි, හෝමිමි; අහම්පි එවං, මමද එසේමයයි; ඉතිපෙක්ඛමානෝ, මෙසේ බලන්නෙම් හෙවත් මමද මේ සත්‍රිය පරිද්දෙන් ජරාප්‍රාප්ත වෙමිසි බලන්නෙම්; හඹෙ නරමේ, ගෙයි නොඇලෙම්, බ්‍රහ්මචරියස්ස, බ්‍රහ්මචරියාවට; කාලෝ, සමයය.

1097 රජ්ජුවාලම්බනී වෙසා යා ගෙහෙ වසතෝ රති
එතම්පි ඡෙත්වාන වජතනිධීරා
අනපෙක්ඛිනෝ කාමසුඛං පහාය.

ගෙහෙ, ගිහිගෙයි; වසතෝ, වසන්නාවුගේ; යාරති, යම් පවත්නා රතියෙක් ඇද්ද; එසා, මෝ තොමෝ; රජ්ජුවාලම්බනී, එළෙන්නාවූ; රජ්ජු ඉව, රජ්ජුවක් වැන්නීය; එතම්පි, මෙද; ඡෙත්වාන, සිඳ; අනපෙක්ඛිනෝ, අපෙක්ෂාවක් නැති; ධීරා, ධීරයෝ; කාමසුඛං, පවත්නා කාමසුඛය; පහාය, හැර; වජන්ති, තපසටයෙත්;-"ව"යන්න නිපාතයි-ගිහිගෙයි වසන්නාහුගේ පවත්නා රතියනම් රොගී කෙනෙක්තවූ එල්බගෙන පෙරලෙ ගන්නට බැඳුණු රැණ තබා එල්බ

ගෙන පෙරලෙන රෝහිතව යම් පමන සුඛාස්වාදයක්දේද එම පමන අල්පාස්වාදයක් ඇත්තේය යන අභිප්‍රායයි.

498 සුසිම ජාතකයයි.

1098 අහං දසසතං ව්‍යාමං උරගම්හිදස ආගතා
තඤ්ච මඤ්ච මහාකායං ධාරයං නපජෙවධයි.

අහං, මම; දසසතංව්‍යාමං, දහසක් ව්‍යාම පමණ දිග්වූ; උරගං, නයකු; ආදාය, ගෙන; ආගතොං, ආයෙම්; මහාකායං, මහා ශරීර ඇති; තඤ්ච, ඒසා නයිද, මඤ්ච, මා ද; ධාරයං, ධරන්නෙහි; නපජෙවධයි, නොවෙව්ලයි.

1099 අපිමං බුද්දකං පක්ඛිං අපපමංස තරංමයා
ධාරයං ව්‍යාධසෙ භීතො කිමත්ථං නොවසිම්බලි.

කොවසිම්බලි, කොවසිම්බලිය; අථ, එසේ කල්හි; මයා, ඒවිද වඩා; අපපමංසතරං, ඉතාමදවූ මාංස ඇති; ඉමං උදකං පක්ඛිං, මේ ක්‍ෂුද්‍රවූ පක්ෂියා; ධාරයං, ධරන්නෙහි; භීතො, භයපත්වූයෙහි; කිමත්ථං, කවර කාරණයකින්; ව්‍යාධසෙ, වෙව්ලයිද;- කදු අතු මහත් හෙයින් නොවසිම්බලි නම්විය නොවසිම්බලියයි කියා එහි වසන දෙවතාවාට ආමන්ත්‍රණය කොළෝ.

1100 මංස භකෙඛා තුවං රාජ ඵලභකෙඛා අයං දිජො
අයං නිග්‍රොධ බීජානි පිලක්ඛ දුම්බරානිව
අස්සත්ථානිව භකෙඛඩා ඛණ්ඩ මේ ඔදඤ්ඤසති.

රාජ, රජ; තුවං, තෝ; මංසභකෙඛා, මස්කන්නෙහි; අයං දිජො, මේ පක්ෂියා; ඵලභකෙඛා, වෘක්ෂඵල භක්ෂණය කරන්නේය; අයං, මේ පක්ෂියා; නිග්‍රොධ බීජානි, න්‍යග්‍රොධ බීජයන්ද; පිලක්ඛ, පුලිල ඵලයන්ද; උදුම්බරානිව, දිඹුල් ඵලයන්ද; අස්සත්ථානිව, ඇසතු ඵලයන්ද; භකෙඛඩා, අනුභවකොට; මේ, මාගේ; ඛණ්ඩ, කඳ; ඔදඤ්ඤසති, වළඳිමය හෙලන්නේය.

1101 තෙ රුක්ඛා සංවිරුහන්ති මම්පසෙසනිවානජා
නො මං පරියොනන්ධන්ති අරුක්ඛ විවං කරිසසරා.

මම, මාගේ; පසෙස, පාර්ශ්වයෙහි; නිවාතජා, වාතරහිත සථාන යෙහි ජාතවූ; තෙ, නෘග්‍රොධාදිවූ; රුක්ඛා, වෘක්ෂයෝ; සංවිරූහනති, හටගනිති; තෙ, එසේම වැඩියාවූ ඔහු; මං, මා; පරියොනන්ධිස්සන්ති, වැලඳ ගනිති; මං, මා; අරුක්ඛං, වෘක්ෂ නැත්තහු; කරිස්සරෙ, කෙරෙති; වැලඳගත මාගේ ගස මරන්නාහුයයි සේයි.

1102 සන්තිඅඤ්ඤැපි රුක්ඛාසෙ මූලිනො ඛන්ධිනො ද්‍රුමා
ඉම්නා සකුණ ජාතෙන ඛීජමාහරිතා හතා.

ඛීජං, නාග්‍රොධාදිවූ බිජුවට; ආහරිතා, ගෙනහැර; ඉම්නා සකුණජාතෙන, මේ සකුණ ජාතීන් විසින්; හතා, නසනලදැ; මූලිනො, සම්පන්න මූල් ඇති; ඛන්ධිනො, සම්පන්න කඳුඇති; ද්‍රුමා, ද්‍රුම සඛ්‍යාතවූ; අඤ්ඤැපි රුක්ඛා, යෙසු වෘක්ෂමූලයෝද; සන්ති, ඇත්තාහ.

1103 අජ්ඣාරුළහාති වඤ්චන්ති බ්‍රහන්තමපි වනස්පතිං
තසමා රාජ පවෙධාමි සම්පස්සං නාගතං භයං.

රාජ, රජ; බ්‍රහන්තමපි, මහත්දවූ; වනස්පතිං, වනජෙෂ්ඨ වෘක්ෂයා; අජ්ඣාරුළහ, අඛ්‍යාරුඝව; හෙවත් අභිභවා; අභිවඤ්චන්ති, වඤ්චති; තසමා, එසේ හෙයින්; අනාගතං භයං, අනාගත භය; සම්පස්සං, බලන්නෙම්; පවෙධාම්, වෙව්ලම්.

1104 සංකෙය්‍ය සංකිතබ්බානි රක්ඛෙය්‍යා නාගතං භයං
අනාගත භයා ධීරෙ උභො ලොකෙ අවෙක්ඛති.

සංකිතබ්බානි, ශාංකාකටයුත්තවුන්; සංකෙය්‍ය, ශාංකා කරන්නේය; අනාගතං, නො ආවාවූ; භයං, භය; රක්ඛෙය්‍ය, තමා කරා වැද්ද නොදෙමියි රක්ෂාකරන්නේය; ධීරෙ, ධීරයා; අනාගතභයා, අනාගත භය හෙතුකොටගෙන; උභොලොකෙ, දෙලොව; අවෙක්ඛති, බලන්නේයි.

407 කොටසිම්බලි ජාතකයයි.

1105 රාජා අපුච්ඡි විධුරං ධම්මකාමෝ සුධම්මිලෝ
අථ බ්‍රාහ්මණ ජානාසි කෝ එසෝ බහු සොචති.

ධම්මකාමෝ, ධර්මකාමීවූ ශෙවත් සුවරිත ධර්මයෙහි ප්‍රියවූ; සුධම්මිලෝ රාජා, සුධම්මිල ගොත්‍ර ඇති ධනඤය කොරව්‍ය නම් රජ හෙම්; විධුරං, විධුර පණ්ඩිතයන්; අපුච්ඡි, (අනිකුදු රජහු මේයේ පැරදි විරුදුයි) විචාළේය;-බ්‍රාහ්මණ, බ්‍රාහ්මණය; සෝ එසෝ, හුද කලාවූ සාවරෙක්; බහු සොචති, බොහෝ ඩොට නොයෙක් කරුණෙන් ශොක කෙරේදුයි; ජානාසි අපි, දන්නෙහි දුයි--යෙපු උපාඛ්‍යායාථාවෙහුදු විචාළේ.

1106 බ්‍රාහ්මණෝ අජයූථෙන * බහුතෙජෝ වනෙ වසං
ධූමං අකාසි වාසෙට්ඨො රත්තින්දිවමතන්දිතෝ.

අජයූථෙන, එළුන සමූහයෙන් යුක්තාව; බහුතෙජෝ, බොහෝ දර ඇතිව; වනෙ වසං, වෙනෙහි වසන්නාවූ; වාසෙට්ඨෝ බ්‍රාහ්මණෝ, වාසෙට්ඨ ගොත්‍ර ඇති බ්‍රාහ්මණ තෙමේ; රත්තින්දිවං, අහොරාත්‍රයෙහි; අතන්දිතෝ, අනලස්ව; ධූමං අකාසි, (මැසි උවදුරු ගරණා පිණිස) ගිනිදුම් කෙළේය.

1107 තස්ස තං ධූමගන්ධෙන සරහා මකසට්ඨිතා
වස්සාවාසා උපගඤ්ඡුං ධූමිනාරිස්ස සන්තිකෙ.

තං (තෙන) ධූමගන්ධෙන, ඒ ගිනිදුම් ගඳින්; මකසට්ඨිතා, මැසි මදුරුවන්ගෙන් උපද්‍රවය පෙළනාවූ; සරහා, සරහ මෘගයෝ; තස්ස ධූමකාරිස්ස, ගිනිදුම් කරන්නාවූ ඒ බ්‍රාහ්මණයාගේ; සන්තිකෙ, සමීපයට; වස්සාවාසා, වර්ෂාඍතු කාලයෙහි විසිම පණිස; උපගඤ්ඡුං, පැමිණියාහුය.

1108 සරභෙසු මනං කත්වා අජා සෝ † නාවබුජ්ඣති
ආගච්ඡන්තී වජන්තී වා නස්ස හා විනසුං අජා.

සෝ, ඒ බ්‍රාහ්මණ හෙම; සරභෙසු, සරහමිගයන් කෙරෙහි; මනං කත්වා, සෙනහ උපදවා; ආගච්ඡන්තී, ගොදුරු පිණිස ඇදිරි වනයෙන් එන්නාවූද; වජන්තී වා, ගොවුදෙන් නික්ම වකයට යන්නාවූද; අජා, එළුවන්; නාවබුජ්ඣති, මේතෙක් දෙන ආවාහුය මේ තෙක් දෙන ගියාහුයයි සඤ්ඤාවක් නොදනී; තස්ස, එසේ ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා නැති ඔහුගේ; හා අජා, සිංහ උපද්‍රව ආදියෙන් නොරක්නා ලද්දේ එළුවෝ; විනසුං, සිංහ උපද්‍රවාදියෙන් විනාශවූහ.

* බහුතෙජෝ-සිංහල පොත්. † නාව බුජ්ඣති-සියළුපොත්.

1109 සරභා සරදෙ කාලෙ පහීනමකසෙ එනෙ
පාවිසුං ගිරිදුගහානි නදිනං පභවානි ච.

සරභා, සරභමෘගයෝ; පහීනමකසෙ, මැසිමදුරුවන් ප්‍රහීනවූ; එනෙ, වනය ඇති; සරදෙ කාලෙ, ශරත්කාලයෙහි; නදිනං, (පළිත යෙන් ගැටගත්) ගඩොළුවන්ගේ; පභවානි ච, ප්‍රභවස්ථානවූ; ගිරි දුගහානි, ගිරිදුර්ගයන්ට; (උස් මහත් පළිත කඳුරැලි තිසා යන්ට දුෂ්කර ස්ථානවලට) පාවිසුං, පිවිසියාහුය.

1110 සරභෙ ච ගහෙ දිසවා අජා ච විභවං ගතා
කිසො විවණ්ණා ආසි පණ්ඩුරොගී ච බ්‍රාහ්මණො.

ගතෙ, එයින් නික්ම වනයට ගියාවූ; සරභෙ ච, සරභමෘගයන්ද; විභවං ගතා, විනාසයට පැමිණියාවූ; අජා ච, එළුවන්ද; දිසවා, දැක; බ්‍රාහ්මණො, ඒ අජපාල බ්‍රාහ්මණ තෙම, කිසො, ශොකයෙන් මඩනා ලද්දව කෘශවූ; විවණ්ණා, දුර්වර්ණවූ සරීර ඇතිව; පණ්ඩුරොගී ච ආසි, හටගත් පාණ්ඩුරොග ඇත්තෙක්ද විය.

1111 එවං * යො සන්තිරං භවා ආගන්තුං කුරුතෙ පියං
සො එකො බහු සොචති ධම්මකාරීව බ්‍රාහ්මණොති

එවං, මෙපරිදිදෙන්; යො, යමෙක්; සන්තිරං භවා, සවකිය ජනයා තිකුත්සොට හැර; ආගන්තුං, ආගන්තුකජනයා; පියං කුරුතෙ, ප්‍රිය කෙරේද; සො, තොපවැනි හෙතෙම; එකො, හුදකලාව; ධම්මකාරී බ්‍රාහ්මණො ඉව, (මාවිසින් තොපට මේ දක්වනලද) ධම්මකාරී බ්‍රාහ්මණයා මෙන්; බහු සොචති, බොහෝවින් ශොක කෙරෙයි.

408 ධම්මකාරී ජාතකය.

1112 කොධ ජාගරතං සුත්තො කොධ සුත්තෙසු ජාගරො
කො මමෙතං විජානාති කො තං පරිහරාති මෙ.

ඉධ, මේ ලොකයෙහි; කො, කවරෙක් තෙම; ජාගරතං, නිදි වර්ජිත කරන්නවුන් අතුරෙහි; නොහොත් අන්‍යයා නිදිවර්ජිත

* යෙ සංතිරංභාවා--සම්භර,

කරද්දී; සුඉහනා, සයනය කෙළේද; ඉධ, මේ ලොකයෙහි; කො, කවරෙක් තෙම; සුතෙනසු, සයනය කළවුන් අතුරෙහි; නොකොත් අන්‍යයා සයනය කරද්දී; ජාගරො, නිදිවර්ජිත කෙළේද; කො, කවරෙක් තෙම; මම,මාගේ; එතං, මේ ප්‍රශ්නය; විජානාති, දනීද; කො, කවරෙක් තෙම; මෙ, මා විසින් පුළුවුස්නාලද; තං, ඒ ප්‍රශ්නය; පටිහණාති, ප්‍රකාශකරන්ට පොහොසත් වේදැයි විචාරයි.

1113 අහං ජාගරතං සුතෙනා අහං සුතෙනසු ජාගරො
අහමෙතං විජානාමි අහං පටිහණාමි තෙ.

ජාගරතං, නිදිවර්ජිත කරන්නවුන් අතුරෙහි; අහං, මම; සුඉතනා, සයනය කරන්නෙමි; සුතෙනසු, සයනය කරන්නවුන් අතුරෙහි, අහං, මම; ජාගරො, නිදිවර්ජිත කෙරෙමි; අහං, මම; එතං, මේ ප්‍රශ්නය; විජානාමි; දනිමි; අහං, මම, තෙ, තා විසින් විචාරනලද ප්‍රශ්නය; පටිහණාම්, තට ප්‍රකාශ කරන්ට පොහොසත් වෙමි.

1114 කථං ජාගරතං සුතෙනා කථං සුතෙනසු ජාගරො
කථං එතං විජානාසි කථං පටිහණාසි මෙ.

කථං, කවර පරිද්දෙකින් (හොප;) ජාගරතං, නිදිවර්ජිතකරන්නාවූ සත්වයන් අතුරෙහි; සුතෙනා, සයනය කෙළෙහිද; කථං, කවර පරිද්දෙකින් (හොප); සුතෙනසු, නිදන්නාවූ සත්වයන් අතුරෙහි; ජාගරො, නිදිවර්ජිත කෙළෙහිද; කථං, කවර පරිද්දෙකින්; එතං, මේ ප්‍රශ්නය; විජානාසි, දන්නෙහිද; මෙ, මාවිසින් පුළුවුස්නාලද ප්‍රශ්නය; පටිහණාසි, (මට) ප්‍රකාශ කරන්ට පොහොසත් වෙහිද?.

1115 යෙ ධම්මං නප්පජානන්ති සඤ්ඤමොනි දමොනි ච
තෙසු * සුපපමාණෙසු අහං ජඤ්ඤාම් දෙවතෙ.

යෙ, යම් සත්වකෙනෙක්; සඤ්ඤමොනි, මේ ශීලසංයමයයි කියාද; දමොනි ච, මේ ඉන්ද්‍රිය දමනයයි කියාද; ධම්මං, තවවිධ ලොකොත්තර ධර්මය; නප්පජානන්ති, නොදන්නාහුද; හොසු, ඒ සැවගන්; සුපපමාණෙසු, කෙලස නිද්‍රා වශයෙන් නිදන කල්හි; දෙවතෙ, දෙවතාව; අහං, මම; ජඤ්ඤාම්, අප්‍රමාද වශයෙන් නිදිවර්ජිත කරමි.

* සුඉතපපමාදෙසු—මරම්ම.

1116 යෙසං රාගො ච දෝසො ච අවිජ්ජා ච විරාජිතා
සෙතසු ජාගර්හ මානෙසු අහං සුතෙකාසම්මි දෙවතෙ.

දෙවිතෙ, දෙවතාව; යෙසං, යම්බඳු මහා ක්ෂීණාශ්‍රව තෙනකුන් ගේ; හෙවත් යම්බඳු මහා ක්ෂීණාශ්‍රව තෙනෙකුන් විසින්; රාගොව, තෘෂ්ණා ලොභ සඞ්ඛ්‍යාත රාගයද; දෝසොව, තවවිධ ආඝාත වස්තු සමූහව මෙෂයද; අවිජ්ජාව, අට හැතෙක්හි නොදන්ම යයි කියන ලද අවිද්‍යාවද යන මේ කෙලෙසයෝ; විරාජිතා, ප්‍රහීනවූවාහුද හෙවත් ප්‍රහීන කරන ලදුහුද; නෙසු, ඒ ආර්‍යයන්; ජාගර මානෙසු, සති ප්‍රකාරයෙන් නිදිවර්ජිත කරන සැල්හි–ඒ ආර්‍යයන් විෂ්‍රිබඳව; අහං, මම; සුතෙකා අසමි, සයනය කෙළෙමි.

1117 එවං ජාගරතං සුතෙකා එවං සුතෙකසු ජාගරෙ
එවමෙතං විජානාමි එවං පටිහණාමි තෙ.

එවං, මෙසේ මේ කාරණයෙන් මම; ජාගරතං, නිදිවර්ජිතකරන් නවුන් අතුරෙහි; සුතෙකා, නිදන්නෙමි වමි; එවං, මෙසේ; සුතෙකසු, නිදන්නවුන් අතුරෙහි; ජාගරෙ, නිදිවර්ජිත කරන්නෙමි වෙමි; එවං, මේසේ; එතං, මේ ප්‍රශ්නය; විජානාමි, දනිමි; එවං, මෙසේ; තෙ, තාවිසින් විචාරණලද ප්‍රශ්නය; පටිහණාමි, (තට ප්‍රකාශ කරන්ව) පොහොසත්මි.

1118 සාධු ජාගරතං සුතෙකා සාධු සුතෙකසු ජාගරෙ
සාධුමෙතං විජානාසි සාධු පටිහතාසි මෙනි.

සාධු, යහපත් මෙනට; ජාගරතං, නොනිදන්නවුන් අතුරෙහි; සුතෙකා, සයනය කෙළෙහි; සාධු, යහපත්නොට; සුතෙකසු, සයනය කරන්නවුන් අතුරෙහි; ජාගරෙ, නොනිදන්නෙහි; සාධු, යහපත්නොට; එතං, මේ ප්‍රශ්නය; විජානාසි, දන්නෙහි; සාධු, යහපත්ව; මෙ, මාවිසින් විචාරණලද ප්‍රශ්නය; පටිහතාසි, විසඳන්ට පොහොසත් වෙහි සී බොධිසත්ත්වයන්ට සතුති කළා.

409 ජාගර ජාතකයයි.

1119 න සීරජෙ අතොමදසිසු
පාරිවරියා බුඩෙසු අපපිකා *
සුඛාය අලොණාය ච
පසස එලං කුම්මාසපිණ්ඩියා.

---

* අප්පකා—මරමිණ.

අනන්තමිදස්සිහු, අනවමිදර්ශීවූ; (අලාමිසාවූ ප්‍රත්‍යෙක්ෂකොට ඤානය දුවූ හෙයින් ප්‍රත්‍යෙක බුඩවරයෝ "අනවමිදර්ශි"නම්වෙත්) බුදුසු, පසේ බුදුවරයන් කෙරෙහි; (පථවිතලද) පාරිවරියා, පරිචයනීා පොහෝ;-මෙහි 'පරිවයනීා" නම් අභිවාදන ප්‍රත්‍යුත්ථාන අඤ්ජලිකම්මාදි ප්‍රභෙදවූ සාමීචි ක්‍රියාවද, පැමිණිය වුන් දැන තමන් සහ සවලපවූ හෝ බොහෝවූ හෝ රූපාවූ හෝ ප්‍රණීතවූ හෝ මෙබඳු ධර්මය සිත් පහදවා ගුණ සලකා තුන් වෙතනා වෙසෙසින් පිරිසුදුසොට තම්පල අදහා පරිත්‍යාග ක්‍රියාවද වේ; අපිසා, සවලපවූවා; න අත්ථි කිර, නොම ඇත; සුතඛාය, තෙල් රහිතවූද; අලොණිකාය ච, පැණි රහිතවූද;-පැණි නැති හෙයින් මේහි "අලොණිකා"යි කියනලදුු; කුම්මාසපිණ්ඩියා, කොමුපිඬු දිම පිළිබඳ; එලං, එලඝ; පසස, බල.

1120 ගතිගවාසසා * ව මේ බහූ
ධනධඤඤ පථවී ච කෙවලා
නාරියෝ විමා අවජරූපමා
පසස එලං කුම්මාසපිණ්ඩියා.

මේ, මට; ගතිගවාසසාව, ඇත් ගොන් අස්හුද; ධනධඤඤ, ධනධාන්‍යයෝද-මුක්තාදි ධනයද සපථවිඣ ධාන්‍යයද යි සේසි; කෙවලා, සියලු; පථවී ච, පොළොවිද-මේහි සම්සතහූතිණ්ඩලය තමන් දැනට පැමිණියාක් මෙන් සිතා "පථවී ච කෙවලා"යි කියා; අවජරූපමා, දෙවඟනන් වැනිවූ; ඉමා නාරියෝ ච,මේ වරඟනෝද; බහූ, බොහෝ වෙත්; කුම්මාසපිණ්ඩියා, කොමුපිඬු දීම පිළිබඳ; එලං, එලඝ, පසස, බල.

1121 අභික්ඛණං රාජකුඤ්ජර
ගාථා භාසසි කොසලාධිප
පුච්ඡාමි තං රඨවඩන
බාළහං පිතිමනෝ පභාසසි.

කොසලාධිප, කුශලාධිපතිය; රාජකුඤ්ජර, රාජෝත්තමය; අභික්ඛණං, නිතොර; ගාථා, ගාථාවන්; භාසසි; කියන්නෙහිය; රඨවඩන, රට වඩිනය කරන තානැත්ත; තං, තා; පුච්ඡාමි, විවාරම්; බාළහං, අතිශයෙන්; පිතිමනෝ, සතුටින් යුත් සිත් ඇත්තේ; පභාසසි, (මේ ගාථාවන්ගේ අර්ථ) කිය.

* විසෙඩ—මිරණ්ඩි.

1122 ඉමස්මිංයෙව නගරෙ කුලෙ අඤ්ඤතරෙ අහුං
පරකම්මකරො ආසිං භතකො සීලසංවුතො.

ඉමස්මිං නගරෙ එව, මේ බුද්ධරම; අඤ්ඤතරෙ කුලෙ, (නාම යෙන් හෝ ගොත්‍රයෙන් හෝ ප්‍රකට නොවූ) එක් වෛශ්‍යකුල යෙක්හි; අහුං, උපන්නෙමි; පරකම්මකරො, (ඒ කුලයෙහි උපන්නා වූද මම දිළිඳු ගෙයින්) අනුන්ගේ වැඩ කොට ජීවිකා කරන්නාවූ; භතකො, අනුන් බැලයෙන් පොෂිත වන්නාවූ; සීලසංවුතො, පඤ්චශීල සංවරයෙහි පිහිටියෙක්; ආසිං, මම්-බැලයෙන් ජීවත් වන්නේද දෙවැනිලැස්ස හැර ශීලසම්පන්නා මම් යි සේසි.

1123 කම්මාය නික්ඛමන්තාහං චතුරො සමණාදසං
ආචාරසීලසම්පන්නෙ සිනිහුතෙ අනාසවෙ.

කම්මාය, (එදවස කටයුතු) කෘත්‍යය කරණු පිණිස; නික්ඛමන්තා, නික්මුණාවූ; අහං, මම්; ආචාරසීලසම්පන්නා, ආචාර යෙන් හා ශීලයෙන් යුක්තවූ--මෙහි එක්විසි අනෙෂණයෙන් ජීවිකා කිරීම අනාචාර නම්, ඊට ප්‍රතිපක්ෂවූ ආචාරයෙන් හා මාගීඵලාගත ශීලයෙන් යුක්තාවූයයි සේසි; සිනිහුතෙ, (රාගාදිපරිදාහ ව්‍යපගමන යෙන් හා එකාදශාග්නිනිර්වාපණයෙන්ද) සිහිල් බවට පැමිණි; අනාසවෙ, කාමාස්‍රවාදි චතුරාස්‍රව රහිතවූ; චතුරො සමණෙ, ශමිත පාප ඇති ප්‍රව්‍රජිතයන් සතර දෙනකුන්; අද්දස., දුටුයෙමි.

1124 තෙසු චිත්තං පසාදෙත්වා නිසිදෙත්වා පණ්ණසන්ථතෙ
අදං බුද්ධානං කුම්මාසං පසන්නො සකෙහි පාණිහි.

තෙසු, ඒ ප්‍රත්‍යෙක බුඩවරයන් කෙරෙහි; චිත්තං, සිත; පසාදෙත්වා, පහදවා; පණ්ණසන්ථතෙ, කොළ ඇතිරියෙහි; නිසිදෙත්වා, වඩා හිඳුවා; බුද්ධානං, ඒ ප්‍රත්‍යෙක බුඩවරයන්ට; පසන්නො, පහන් වූයෙමි; සකෙහි පාණිහි, සිය අතින්; කුම්මාසං, කොමු පිඬු; අදං, දුනිමි.

1125 තස්ස කම්මස්ස කුසලස්ස ඉදං මේ එදිසං ඵලං
අනුහොමි * ඉදං රජ්ජං ජිතං ධරණිමුත්තමං.

මෙ, මාගේ; කුසලස්ස, (ආරෙගාානවද්‍යතයෙන්) කුශල නම්වූ; තස්ස කම්මස්ස, ඒ කර්මයාගේ; ඉදං ඵලං, මේ විපාකඵලය; එදිසං,

* අනුභොමි—මරම්ම.

මේඛිදුය; පිහා, සියලුසම්පතින් සෙවිළුවූ; උත්තමං ධරණිං, උතුම්වූ පෘථිවියෙන් යුක්තවූ; ඉදං රජ්ජං, මේ රාජ්‍යය; අනුභොමි; අනුභව කෙරෙමි.

1126 දද භුසඤ්ඤ * මා ව පමාදෙ,
චිකිච්ඡං වත්තය කොසලාධිප
මා රාජ අධම්මිකො අහු
ධම්මං පාලය කොසලාධිප.

කොසලාධිප, කුශලාධිපතිය; දද භුසඤ්ඤ,(අනුන්ට හමින් සතු දේ) දැනය කොටම අනුභවකරු; මා ව පමාදෙ, (දැනාදී ප්‍රමාදයා යෙහි) ප්‍රමාද නොව; චිකිච්ඡං, ප්‍රකිරූප දෙශවාසාදී චතුර්විධ ධර්ම චක්‍රය; වත්තය, පවත්වව-ප්‍රියවිරිය තෙමේ දෙසකින් යේ, මේ ගිරැර වනාහි "ප්‍රතිරූප දෙශවාසා"දී මේ සිවුසකින් දෙව්ලෝ යේ, එහෙයින් ඔහු "ධම්මචක්‍ර" සඤ්ඤාවට ගියෝ; හෝ ඒ සතළුවක් වව" යි සේසි; රාජ, රජ; මා අධම්මිකො අහු, නහමක් අධාර්මික වව-යම්සේ සමහරු ශත්‍රුයෙන් අගතියට යන්නාහු ලොව උක්යකු රෙහි පෙළාමෙන් ධනයම් රැස්කරන්නාහු අධාර්මික වෙත්ද එසේ නොව නහමක් නොදැහැමිවව" යි සේසි; කොසලාධිප, කුශලාධිපයා සය ඇතිය; ධම්මං, (දන් සිල් ආ දසරජ) දහම්; පාලය, රකු-නහමක් හරැ" යි සේසි.

1127 සොහං තදෙව පුනපපුනං
වට්ටං ආවරිස්සාමි සොහණෙ
අරියාචරිතං සුකොසලෙ
අරහනෙතා මෙ මනාපා † පසසිතුං.

සොහණෙ, සොඳුර; සුකොසලෙ, කොසොල් රජහුගේ යහපත් දුව; සො අහං, හේ මම; පුනපපුනං, නැවත නැවත; අරියාචරිතං, (බුඩාදි) ආර්‍යයන් විසින් පුරුදු කරන ලද; තං එව වට්ටං, එම මඟ; ආව රිස්සාමි, හැසිරෙම්; අරහනෙතා, (කෙලෙසුන් හෙරෙන් දුරුවූ හෙයින්ද සංසාරචක්‍රයාගේ අර කැපූ හෙයින්ද සතුරන් නැසූ හෙයින්ද ප්‍රත්‍යය ලැබීමට සුදුසු හෙයින්ද) "රහත්" යන නම් ඇති ප්‍රත්‍යෙක බුඩවරයෝ; මෙ, මට; පසසිතුං, දක්නට; මනාපා, මනාප වෙත්-සොඳුර ඇ සොසොල් රජදුව හේ මම මැවිසින්

* දදාඤ්ඤ—ම්‍රවම්. † මනාපාව- ම්‍රවම්.

දන් දෙන ලදුයි භෘත්‍යයනට නොපැමිණ නැවත නැවත ආයාචි යන් විසින් දුරුදු කරන ලද ඒ දාන මාගීයෙහිම හැසිරෙන්නෙමි, ඉට පිනාගි අග්‍රදක්ෂිණීය යොයින් රහත්හු මහාපදක්‍ෂීන ඇතියහ, පිළිරුද්‍ය දෙනු කැමැති හෙයින් මවුන්ම දක්නට රිසියෙමි"යි සේසි.

1128 ඉදම් මිය අවිදූරුපපන්නා
මජ්ඣේඩ නාරිගණස්ස සොභති;
කිං කම්මං අකාසි භද්දකං
කෙනාසි වණ්ණවති සුසොසලේ.

සුසොසලේ, (සොඳුර) කොසල්රජුගේ යහපත්දුව; අවිදූරූ පපන්නා, (නිතර රූපසම්පත්තියෙන්) දෙවඟනක් වැන්න; දෙවී මිය, (ත්‍රිදශපුරයෙහි සක්දෙවිරජ්ජුගේ එක්තරා) දෙවියක් මෙන්; නාරි ගණස්ස මජ්ඣේඩ, මේ වැඩඉනගේ මැද; සොභති, හොබනේනිය; භද්දකං, කල්‍යාණවූ; කිං කම්මං, (පුළුවිසයෙහි) කිනම් කම්මයක්; අකාසි, කෙළේනිද; කෙන, කවර කාරණයකින්; වණ්ණවති ආසි, වර්ණ ඇත්තියක් වීද?

1129 අභිරූප කුලස්ස ඛත්තිය
දස්සනං * පරමපසාදියා අහුං; †
සඤ්ඤතා ‡ ධම්මජීවිනී
සීලවති ච අපාපදස්සනා.

ඛත්තිය, ක්ෂත්‍රිය ස්ත්‍රොත්‍ර ඇති; (මහරජ) අහං, මම; අභිරූප කුලස්ස, (එක්තරා) හොළොඹ කුලයකගේ; පරපෙසසියා, අනුන් කෙරෙහි ඒ ඒ කෘත්‍යය කරණු පිණිස යැවියයුතු පෙණහාරිකා වූ; දස්සා, දැසියක්; අහුං, වීමි; "දාසී අහං" යි හෝ පාඨයි; සඤ්ඤතා (දැසිහු වනාහි දැසිල වෙත්, මම වනාහි) තුන් දොරින් සංයතවූ; ධම්මජීවිනී, (පරවඤ්චනාදිය නොකොට) දහඅමින් ජීවත් වනලද ජීවිකා ඇති; සීලවතී, ආචාරසම්පන්නවූ ගුණවත්වූ; අපාපදස්සනාව, යහපත් දැකුම් ඇති ප්‍රියසුභාව ඇත්තී සක්ද; (අහුං), වීමි.

1130 උඩ්ඩවහත්තා අහං තදා
වරමානස්ස අදාසිං භික්ඛතෝ;
චිත්තා සුවත්ථා සයං අහං
තස්ස කම්මස්ස ඵලං මවෙදිසත්තී.

---

* දස්සනං—බුරා. † අහු—බුරෙ ‡ සඤ්ඤතා ච—බුරෙ.

අහං, මම; තදා, එකල්හි; උඩවහන්නං, (තමන්ට පැමිණි නොවස් වශයෙන්) උදුරාලූද භාගභෙත්තය; වරමානසස, හැඩෙරෙන්නාවූ; භික්ඛවෝ, බුන් කෙලෙස් ඇති පසේබුදු තෙනකුන්ට; විත්තා, භූතවූයෙම්; සුවනා, සොම්නස් ඇත්තී; (සම්පල අදහා) සයං, තොමෝම; අහං, මම; අදාසිං, දුනිමි; මම, මාගේ; තස්ස කම්මස්ස, ඒ (එකහිඤ්ඤාදාන) කර්මයාගේ; ඵලං, විපාකය; එදිසං, මෙබඳුය—මහරජ මේ පූර්වයෙහි සැවැත්නුවර එක්තරා බොළඹ බුලයක්හුගේ දාසියක්වැ තමන් ලද බත් නොවස ගෙන නික්මෙන්නී එක් පසේබුදුතෙනකුන් පිඬු පිණිස හැසිරෙන්නා දැක තමන්ගේ තෘෂ්ණාව මැලවා සංයතාදිගුණයෙන් යුක්තව සම්පල අදහා උන්වහන්සේට ඒ බත දුනිමි, මේ මම ආයු අ.නිතාක් සිට කලුරිය නොට සැවැත්නුවර නොසොල් රජ්ජුගේ අගමෙහෙසිය කුස ඉපද දැන් ඔබගේ පාදයන් පරිතරණය කෙරෙමින් මෙබඳුවූ සම්පත්තිය අනුභව කෙරේම්, ඒ මාගේ කර්මයාගේ ඵලය මෙබඳුය"යි සේසි.

410 කුම්මාසපිණ්ඩ ජාතකය.

1131 ආගමිස්සති මේ පාපං ආගමිස්සති මේ භයං;
තදා හි චලිතා සාඛා මනුස්සෙන මිගෙන වා.

මේ, මට; පාපං, අනිෂ්ටයක්; ආගමිස්සති, එන්නේය; මේ, මට; භයං, විපත්තාත්‍රාසනයත්; ආගමිස්සති, එන්නේය; (ඊට හෙතු කවරේද යත්?) තදා හි, එකල්හි වනාහි; සාඛා, ශාඛා නොමෝ; මනුස්සෙන, මිනිසෙක් විසින් හෝ; මිගෙන වා, මෘගයෙක් විසින් හෝ; චලිතා සම්පිතදැසි; (නොපැනේ.)

1132 භීරුයා නූන මෙ කාමෝ අවිදූරෙ වසන්තියා;
කරිස්සති කිසං පණ්ඩුං සාව සාඛා පරන්නපං.

භීරුයා, බියවන සුලුවූ; (සත්‍රිය වනාහි සවල්ප මාත්‍රයෙන්ම බිය වේ, එහෙයින් "භීරු" යයි කියනු ලැබේ.) අවිදූරෙ, නුදුරෙහි—මෙයින් කිප යොදුනෙකින් මත්තෙහියයි සේසි; වසන්තියා, වසන්නාවූ; (මාගේ බැමිණිය කෙරෙහි) මෙ, මට; කාමෝ, කාමය හෙමේ; (උපන්නේද) (සෝ, හෙහෙම) නූන, එසාත්තයෙන්; පරන්නපං, පරන්නප නම් දැසයා; (බියගැන්වූ) සා සාඛා ඉව, ඒ ශාඛාව මෙන්; (මා) කිසං, කෘශවූවෙක්ද; පණ්ඩුං, පඬුවන් වූවෙක්ද; කරිස්සති, කරන්නේය.

1133 සොචයිස්සති මං කන්තා ගාමෙ වසමනින්දිතා
කරිස්සති කිඤං පණ්ඩුං සාව සාඛා පරන්තපං.

කන්තා, මා ප්‍රියවූ බිරිඳ; ගාමෙ වසං, ගම වසන්නී-බරණැස වසන්නී යයි සේසි; අනින්දිතා, අගර්හිතවූවා-උත්තම රූපධාරිණී වූවායයි සේසි; මං, මා; සොචයිස්සති, ශොක ඉපදවීමෙන් හුඟක් කරවන්නේය; සා සාඛා, ඒ ශාඛා තොමෝ; පරන්තපං ඉව, පරන්තප නම් දැඩියා (බිය කළාක්) මෙන්; කිසං, (මා) කෘශවූවෙක්ද; පණ්ඩුං, පඬුවන්වූවෙක්ද, කරිස්සති, කරන්නේය.

1134 තයා මං හසිතාපඞ්ගි මිතානි භණිතානි ච
කිසං පණ්ඩුං කරිස්සන්ති සාව සාඛා පරන්තපං.

' අසිතා අපඞ්ගි, කෘෂණවූ ඇස් කොළවර ඇත්තිය; තයා හි, තී විසින් වනාහි; (පවත්වන) මිතානි, මඳ සිනාද; භණිතානි ච, මියුරු තෙපුල්ද; මං, මා; සා සාඛා, ඒ ශාඛා තොමෝ; පරන්තපං ඉව, පරන්තප දැසයා මෙන්; කිසං, කෘශවූවෙක්ද; පණ්ඩුං, පඬුවන්වූ වෙක්ද; කරිස්සන්ති, කරන්නාහ-"පකාර" "ව"කාරකොට "වඞ්ගි" කියාද පාඨමැසි.

1135 අගමා නූන සො සද්දෙ අසංසී නූන සො තව
අක්ඛාතං නූන තං තෙන් සො තං සාඛමභාපයී

සො සද්දෙ, ඒ ශාඛා ශබ්දය තෙමේ; අගමා, තා කරා පැමිණියේයයි; නූන, සිතම්; සො, ඒ ශබ්දය තෙමේ; තව, තට; අසංසී, සැළකෙළේයයි; නූන, සිතම්; යො, යම් ශබ්දයෙක් තෙමේ; තං සාඛං, ඒ ශාඛාව; අභාපයී, සෙලවිද; තෙන, ඒ ශාඛා ශබ්දය විසින්; තං, (තාගේ) ඒ පියා මැරූ කාරණය; අක්ඛාතං, කියන ලද්දේයයි; නූන, සිතම්.

1136 ඉදං ඛො තං සමාගම්ම මම බාලස්ස චින්තිතං
තදු හි චලිතා සාඛා මනුස්සෙන මිගෙන වා.

බාලස්ස, බාලවූ; මම, මා විසින්; චින්තිතං, පරිවිතර්කිතවූ; ඉදං ඛො, මෙය වනාහි—ඒ ශාඛා ශබ්දයෙන් මට භයක් උපදින්නේයයි කරනලද විතර්කණයයි සේසි; තං, තා කරා-තාහා සමඟයයුතු තැනි; සමාගම්ම, පැමිණියේය; (කුමක් හෙයිනයත්?) තදුහි, එකල්හි වනාහි; චලිතා, කම්පිතවූ; සාඛා, ශාඛා පොළොව්; මනුස්සෙන, මිනිසෙක් විසින් හෝ; මිගෙන වා, මෘගයෙක් විසින් හෝ; (කම්පිතවූදැයි නොපැණිනි.)

1137 තථෙව ත්වං අවෙදෙසි අවජ්ඣි පිතරං මම
හන්ත්වා සාඛාහි ඡාදෙත්වා ආගම්ඡසති තෙ භයන්ති.

මම්, මාගේ; පිතරං, පියා; අවජ්ඣි,(තෝ)මැරුවෙහිය; හන්ත්වා, නසා; සාඛාහි, ශාඛායෙන්; ඡාදෙත්වා, වසමින්; තෙ, තට; භයං, බියක්; ආගම්ඡසති. පැමිණෙන්නේයයි; තථා එව, එසේම; ත්වං, තෝ; අවෙදෙසි, දැනගත්තෙහිය-තෝ මා පියරජහු නහන්ට යමැසි විශ්වාස කරවා නහන්නාවූ මපියාණන් මරා සඩහඬතොට සිද වළලා ඉදින් යමෙක් දැනගන්නේද මවද මෙබඳුවූ භයක් පැමිණෙන්නේයයි වඤ්චා කෙළෙහිය, තාගේ ඒ මේ මරණ භය දැන් එසේම පැමිණියේයයි සේසි.

411 පරනන්ප ජාතකයයි.

දෙවෙනි ගන්ධාර වගීයයි.

සප්තක නිපාත වණ්ණනාව නිමියේයි.

1138 ඔදුතවත්ථා සුවිඅල්ලකෙසා
කච්චානි කිං කුමහිමවිස්සසිත්වා *
පිඨා තිලා ධොවසි තණ්ඩුලානි
තිලොදනො හොහිති † කිස්ස හෙතු.

කච්චානි, කාත්‍යායනිය; ඔදුතවත්ථා, (හඳනාලද) සුදුවත් ඇත්තී;සුවිඅල්ලකෙසා-සුවි,පිරිසිදුවූ; අල්ලකෙසා, තෙත්වූ කෙහෙ ඇත්තී; කුමහිං, පියන්තලිය; අවිස්සසිත්වා, (මිනිස් හිස් උදුනට) නංවා; තිලා පිටඨා, තල පිටියෙන්; තණ්ඩුලානි; සහල්; කිං ධොවසි, කිම දෝනෙහිද? තිලොදනො, තල බත; කිස්ස හෙතු, කුමකට; හොහිති, වන්නේද?- කිම තෙමේ කන්නේද? නොහොත් අන් කරුණක් ඇත්තේද? යි සේසි.

---

* මඤ්ඤිත්වා-බුරම. මපස්සයිත්වා—අටුවා. † හෙස්සති—බුරම.

1139 න ඛො අයං බ්‍රාහ්මණ හොජනහේතු
තිලොදනො හොහිති සාධු පසන්න
ධම්මො මතො තස්ස බහූනමජ්ජ *
අහං කරිස්සාමි සුසානමජ්ඣෙ.

සාධුපසන්න, යහපත් නුවණ ඇති; බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; අයං තිලොදනො ඛො, මේ තල බත වනාහි; හොජනහේතු, (මාගේ) බොජුන් පිණිස; න හොහිති, නොවන්නේය; (වැලි කුම්මයයන්?) ධම්මො, දහම්;-ජෙෂ්ඨාපචායන ධම්මය හා ත්‍රිවිධ සුචරිත ධම්මයද" යි සේසි; මතො, මළේය; තස්ස, ඒ ධම්මයට; සුසානමජ්ඣෙ, සොහොහොන් මැද; අහං, මම්; බහූනමජ්ජ, මේ මතක බත, කරිස්සාමි, කරන්නෙමි.

1140 අනුවිච්ච කච්චානි කරොහි කිච්චං
ධම්මො මතො කොනු තවෙත † සංසී
සහස්ස නෙත්තෙතා අතුලානුභාවො
න මීයති ධම්මවරො කදාචි.

කච්චානි, කාත්‍යායනිය; අනුවිච්ච, (පරීක්ෂාකොට) දැන; කිච්චං, මේ කෘත්‍යය; කරොහි, කරව; ධම්මො, ධම්මය තෙමේ; මතො, මළේයයි; එතං, මේ කාරණය; තව, හට; කොනු, කවරෙක් වනාහි; සංසී, කියේද? අතුලානුභාවො, අසමවූ ආනුභාව ඇති; සහස්ස නෙත්තෙතා, (දහසක් නෙත් ඇති) ශක්‍ර තෙමේ; ධම්මවරො, උතුම් ධම්මය; කදාචි, කිසිකලෙකත්; න මීයති; නොමියේයයි; (කියේය).

1141 දළහපමාණං මම එත්ථ බ්‍රහ්මෙ
ධම්මො මතො නත්ථි මමේත්ථ කඞ්ඛා
යෙ යෙව දුනි පාපා භවන්ති
තෙ තෙව දුනි සුඛිතා භවන්ති

බ්‍රහ්මෙ, බමුණ; ධම්මො, දහම්; මතො, මළේයයි; එත්ථ, මෙහිලා; මම, මාගේ; දළහං පමාණං, දැඩවූ (සති ඉවූ) ප්‍රමාණය; (වේ) මම, මට; එත්ථ, මෙහිලා; කඞ්ඛා, සැකක්; නත්ථි, නැත්තේය; (ඊට කාරණා කිමයත්?) දුනි, දුන්; යෙ යෙව, යම් කෙනෙක් යම් කෙනෙක්ම; පාපා භවන්ති, පාපයෝ වෙත්ද? තෙ තෙව, ඔහු ඔහුම; දුනි, දැන; සුඛිතා භවන්ති, සුවපත්වූවෝ වෙත්.

---

* බහූනාමජ්ජ—බුරුම. "බහූනමජ්ජ"යි සිංහල අකුරු පොත්වල ආ හෙයින් අට්ඨකථායෙහි පේනඅර්ථයත් සමඟඅර්ථයෙදූනමුත් පරීක්ෂාසළයුතුව තිබේ.

† තවෙවං-බුරුම.

1142 සුණිසා හි මයහං වඤ්ඣා අහොසි
සා මං වධිඞ්වාන විජයි පුත්තං
සාදුනි සබ්බස්ස කුලස්ස ඉස්සරා
අහං පනම්හි * අපවිඞා එකිකා.

මයහං, මාගේ; සුණිසා හි, යෙහෙළිණිය වනාහි; වඤ්ඣා අහොසි, වඳ වුව; සා, ඕතොමෝ; මං, මා; වධිඞ්වාන, තලා; පුත්තං, පුතෙකු; විජයි, වැදුවා; සා ඕතොමෝ; ඉදානි, දැන්; සබ්බස්ස, සියලු; කුලස්ස, කුලයට; ඉස්සරා, ඊශ්වරී; (වුවා) අහං පන, මම වනාහි; අපවිඞා, (බැහැර) දමන ලද්දෙම්; එකිකා අම්හි, අනාථව වෙසෙම්.

1143 ජීවාමි වොහං නාහං මතොසම් †
තවෙව අත්ථාය ඉධාගතොසම්
යා තං වධිත්වාන විජයි පුත්තං
සහාව පුත්තෙන කරොම් ‡ හසමං.

අහං, මම; ජීවාමි, ජීවත් වෙමි–"වොං" යනු නිපාත මාත්‍රයි; අහං, මම; න මතොං අසමි, මළේ නොවෙමි; තව අත්ථාය එව, නි පිණිසම; ඉධ, මෙහි; ආගතොසම්, ආයේ වෙමි; යා, යම් යෙහෙලිණියක හොමෝ; තං, තී; වධිඞ්වාන, තලා; පුත්තං, පුතෙකු; විජයි, වැදුවාද? පුත්තෙන සහ එව, පුතු හා සමඟම; (ඇය) හසමං කරොම්, හළු කෙරෙම්; (කියේය).

1144 එතඤ්ච හි තෙ රුචති දෙවරාජ
මමේව අත්ථාය ඉධාගතොසි
අහඤ්ච පුත්තෙන සුණිසා ච නත්තා
සමෙමාදමානා කරමාවසෙම.

දෙවරාජ, දෙවියන්ට රජවූ ශක්‍රය; එතං ච, මේද; තෙ, තට; රුචති, රිසිවේ; මම අත්ථාය එව, මා පිණිසම; ඉධ, මෙහි; ආගතොසි, (තෝ)ආයේ වෙහි; අහං ච, මමද; පුත්තෙන, පුත්‍රයා; සුණිසා ච, යෙහෙළිද; නත්තා, මුණුබුරාද; සමෙමාදමානා, සතුටු වෙමින්; කරං, ගෙහි; ආවසෙම, වෙසෙමු.

---

* පන ඞි-බුරුම.
† න මතොහමස්මි-බුරුම.
‡ කරොඞි-බුරුම.
§ එවඤ්ච-බුරුම.

1145 එතඤ්ච * තෙ රුච්චති කාතියානී
භතාපි සන්තා න පජහාසි ධම්මං
තුවඤ්ච පුත්තෙතා සුණිසා ච නත්තා
සමෙමාදමානා ඝරමාවසෙථ.

කාතියානී, කාත්‍යායනීය; තෙ, තිට; එතං ච, මෙද; රුච්චති, රිසිවේ; භතා සන්තා අපි, තලනු ලැබුවාවූම නීද; ධම්මං, (තීගේ පුතුන් කෙරෙහි මෛත්‍රී) ධර්මය; න ජහාසි, නො හළෙහිය-මෙසේ ඇති කල්හි යම්සේ නී කැමැති වෙහිද එසේ වේවා; මම තීගේ මේ ගුණයෙහි පැහැදුනෙම් යයි සේසි; එවං ච, නීද; පුත්තෙතා, පුත්ද; සුණිසා ච, යෙහෙලිද; නත්තා, මුණුබුරුද; සමෙමාදමානා, සතුටු වෙමින්; ඝරං, ගෙහි; ආවසෙථ, වෙසෙව්.

1146 සා කාතියානී සුණිසාය සද්ධිං
සමෙමාදමානා ඝරමාවසිත්ථ
පුත්තෙතා ච නත්තා ච උපඨහිංසු
දෙවානමින්දෙන අධිගහිතාති.

(මේ අභිසම්බුද්ධ ගාථාසි) සා කාතියානි, ඒ කාත්‍යායන ගොත්‍ර ඇත්තී; සුණිසාය සද්ධිං, යෙහෙලිණිය හා සමඟ; සමෙමාදමානා, සතුටුවෙමින්; ඝරං, ගෙහි; ආවසිත්ථ, වූසු; දෙවානමින්දෙන, දෙව් ගන්ට අධිපතිවූ ශක්‍රයා විසින්; අධිගහිතා, අධිගෘහීතවූ; පුත්තෙතා ච, පුත්ද; නත්තා ච, මුණුබුරුද; උපඨහිංසු, (ඇයට) උපස්ථාන කළාහුය.

412 කාවාරි ජාතකයයි.

1147 ඉදං පුරෙ තිණ්ණමාහු † බහුමච්ඡං මහොදිකං ‡
ආවාසො ඔකරාජස්ස පෙත්තිකං භවනං මම
ත්‍යජ්ජ හෙතෙන § යාපෙම ඔකං න විජහාමසෙ ¶.

ඔකරාජස්ස, කොක් රජුට; ආවාසො, නිවෙස්වූ; මම, මාගේ; පෙත්තිකං භවනං, පියසතු ගෙයවූ; ඉදං, මෙය-මගුල් පොකුණයයි සේසි; පුරෙ, පෙර; තිණ්ණෙණ, උදකතුම්බයෙන් උදකය පිවිසි කල්හි; බහුමච්ඡං, බොහෝ මසුන් ඇත්තේයයිද; මහොදිකං,

* එවඤ්ච-බුරුම.
† නින්නමාහු-බුරුම.
‡ මහොදකං-බුරුම.
§ තිත්ථෙන-බුරුම.
¶ ඔක්කන්තා න ජහාමසෙ-බුරුම.

බොහෝ දිය ඇත්තේයයිද; ආහු, කියත්; තෙ, ඒ අපි; අජ්ජ, අද; හෙතෙන, මැඩියෙක් පමණෙකින්; යාපෙම, යැපෙමු; (මේසේ ජීඝඤ්ඤායෙන් පිඬිතවුවද) වාසසථානය, න විජහාමසෙ, නොහරිමු.

1148 කො දුතියං අසිලස්ස බබ්බුරස්සකම්හි හෙඨයති*
කො මෙ පුත්තෙන කුලාවඤ්ච මඤ්ච සොත්තිං කරිස්සති.

අසිලස්ස, අඟිලවූ; බබ්බුරස්ස, බබ්බුරනම් ඇත් ගොව්වාගේ; අකම්හි, ඇස; කො, කවරෙක් තෙමේ; හෙඨයති, බිඳිද; සො, කවරෙක් තෙමේ; මෙ, මාගේ; පුත්තෙන, පුත්‍රයන්ද; කුලාවඤ්ච, කුඩුවද; මංච, මාද; සොත්තිං, කරිස්සති, (රූඪ) සෙත් කරන්නේද?

1149 සබ්බා පරික්ඛතා † එග්ගු යාව තස්සා‡ගති අහු
ඛීණහක්ඛා මහා රාජ සාරෙ න රමති ගුණෙ§?

යාව, යම්තාක්; තස්සා, ඒ එළය පිළිබඳ; ගති, නිඝණ්ඨුයෙක්; අහු, වූද; සබ්බා එග්ගු, සියලු එළය; පරික්ඛතා, කතලද්දිය; මහා රාජ, මහරජ; ඛීණහක්ඛා, ක්ෂයවූ කෑ යුතුදේ ඇති-එළයයි සේසි; ගුණෙ, කඳපළු තෙමේ; සාරෙ, හරෙහි; න රමති, නො ඇලේ.

1150 සා නූනාහං ඉතො ගන්ත්වා රඤ්ඤෝ මුත්තා නිවෙසනා
අත්තානං රමයිස්සාමි දුමයාඛනිකෙතිනී

සා අහං, ඒ මම; ඉතො ගන්ත්වා, මෙයින් ගොස්; රඤ්ඤෝ නිවෙසනා, රජනිවෙසින්; මුත්තා, මුක්තවූවා; දුමසාඛනිකෙතිනී, සුපිපි රුක් අතු නිවෙස්කොට ඇත්තී; අත්තානං, තමා, රමයිස්සාමි නූන (කවර දවසක) අභිරමණය කරවන්නෙම් දෝහෝ.

1151 සො නූනාහං ඉතො ගන්ත්වා රඤ්ඤෝ මුත්තෙනා නිවෙසනා
අගෙහාදඤානි පාසිස්සං ‖ යූථස්ස පුරතො වජං.

සො අහං, හේ මම; ඉතො ගන්ත්වා, මෙයින් ගොස්; රඤ්ඤෝ, රජහුගේ; නිවෙසනා, නිවෙසින්; මුත්තෙනා, මුක්තවූයෙම්; යූථස්ස, මෘගසමූහයාගේ; පුරතො, ඉදිරියෙහි; වජං, යන්නේම්; අගෙහාදඤානි, උතුම් දිය-අන් මුවන් විසින් පළමු නො බොන ලද නො ඉදුල් පැන් යයි සේසි; පාසිස්සං නූන, (කවර දවසක) බොන්නෙම් දෝහෝ.

---

* ඝිඤති-බුරුම.
† පරික්ඛයා-බුරුම,
‡ තස්ස-සපොත්.
§ ගුණෙ-බුරුම.
‖ පිසසාමි-බුරුම.

1152 තං මං කාමේහි සම්මත්තං * රත්තං කාමේසු මුච්ඡිතං
ආනයි භරතෝ † ලුද්ධෝ, බාහිකෝ භද්දමත්තු තෙ.

බාහිකෝ, බහි රට වැසි; භරතෝ ලුද්ධෝ, භරත නම් වැදි තෙමේ; කාවෙහි, පස්කම් සැපයින්; සම්මත්තං, පරිපූර්ණ වූ; රත්තං, රාගයෙන් රක්තවූ; කාමේසු, කාමයන්හි; මුච්ඡිතං, මුසපත්වූ; තං මං, ඒ මා; ආනයි, (මෙහි) ගෙන ආයේය; තෙ, තට; භද්දං, යහපතෙක්; අත්තු වේවා-ඉහරජ ඉදින් මා මෙයින් මුදවන්නේ නම් නොපට භද්‍රයක් වේවා යයි සේසි.

1153 අඞ්ගාර නිම්ඝායං‡ තුඛෙන උපරි පබ්බතෙ
සා මං සණ්හාහි මුදුනා මා පාදං ඛණියසමනි§?

අඞ්ගාර නිම්ඝායං, අඟුරෙන් සරන අඳුරෙහි; තුඛෙන, නියුණුවූ; උපරිපබ්බතෙ, පව්ව-ඇය මහුයෙහි; සා, ඒ (මාගේ බිරිඳවූ) කිදුරී තොමෝ; අසමනි, ගලෙහි; පාදං, පය; මා ඛණී, නොඉක් කැණුයි; (මෙහි යකාර ආගමයි) සණ්හාහි, මවූ; මුදුනා, මොළොක්වූ; (වව්‍යායෙන්) මං, මා; (යාචි, යාචිඤ්ඤ හෝ) ඒ කිදුරී තොමෝ මොළොක් වදනින් හිමි! පමාතොව!! යම්සේ පැකිලී තොපපා ගලෙහි නොකැණේද එසේ බසුවයි අත ගෙන බැස්වූයයි සේයි

1154 අසංසයං ඤාතිඛයන්තදස්සී
න ගබ්භසෙය්‍යං පුනරාවජ්ජිස්සං
අයං හි මෙ අන්තිමා ගබ්භසෙය්‍යා¶
ඛීණෝ මෙ සංසාරෝ පුනබ්භවායාති.

ඤාතිඛයන්තදස්සී, (ඤාතියගේ ක්ෂයාන්ත සඞ්ඛ්‍යාත නිවන් දුටු හෙයින්) ඤාතික්ෂයාන්තදර්ශිවූ; (මම) අසංසයං, නිසැකවැ; ගබ්භසෙය්‍යං, ගැබයහනට; පුන, නැවත; න ආවජ්ජිස්සං, නොපැමිණෙන්නෙමි; අයං හි, මෝ තොමෝ වන්හි; මෙ, මාගේ; අන්තිමා, කෙළවරෙහිවූ; ගබ්භසෙය්‍යා, ගර්භශෛය්‍යාව: (වේ) මෙ, මාගේ; පුනබ්භවාය, නැවත උපදීම පිණිස; (පැවැති) සංසාරෝ, (සාදිළිවෙළයයි කියනලද) සසර; ඛීණෝ, ක්ෂය වී.

413 අඤ්ඤදද ජාතකයයි.

---

* සම්පත්තං-පොත්. ‡ නිම්ඝායං-බුරුම. § ඛිලියසමනී-බුරුම.
† වනතෝ-බුරුම. ¶ පවජ්ජිවගබ්භසෙය්‍යා-බු.

1155 ඉදං සුවණ්ණකායූරං මුත්තා වෙළුරියා බහූ
සබ්බං හරස්සු භද්දන්තෙ මඤ්ච දුසිනි සාවය.

භද්දන්තෙ, පින්වත; ඉදං සුවණ්ණකායූරං, මේ ගෙළ පලඳනා ආභරණයද; බහූ, බොහෝවූ; මුත්තා, මුතුද; වෙළුරියා, වෙරළු මිණිද; (සත) සබ්බං, සියල්ල; හරස්සු, ගනු; මං ච, මාද; දුසි ඉති, දූසියකැයි; සාවය, (මහජනයා මැද) අස්වව.

1156 ඔරොපයස්සු කල්‍යාණි මා බහූං * පරිදෙවසි
න චාහං අභිජානාමි අහන්තා ධනමාහතං.

කල්‍යාණි, සොඳුර; ඔරොපයස්සු, (තිගේ මේ පලඳනාව) මුදා තබව; බහූං, බොහෝ; මා පරිදෙවසි, නහමක් වැලපෙව; අහන්තා, (නී) නොමරා; ආහතං, ගෙන එන ලද; ධනං, ධනය; අහං, මම; න ච අභිජානාමි, නොම දනිමි–නොගනිමි යයි සේසි.

1157 යතො සරාමි අත්තානං යතො පත්තොස්මි විඤ්ඤුතං
න චාහං අභිජානාමි අඤ්ඤං පියතරං තයා.

යතො, යම් කලෙක පටන්; අත්තානං, තමා; සරාමි, සිහි කෙරෙම්ද; යතො, යම් කලෙක පටන්; විඤ්ඤුතං, විඥඋවට; පත්තොස්මි, පැමිණියේ වෙම්ද; අහං, මම; තයා, තට වඩා; පියතරං, අතිශයින් ප්‍රියවූ; අඤ්ඤං, අනිකෙකු; න ච අභිජානාමි, නොම දනිමි.

1158 එහි තං උපගූහිස්සං † කරිස්සං ච තං‡ පදක්ඛිණං
නහිදානි පුනා § අත්ථි මම තුය්හං ච සඞ්ගමෝ.

එහි, එව; තං, තා; උපගූහිස්සං, වැලඳ ගන්නෙමි; තං, තා; පදක්ඛිණං ච කරිස්සං, ප්‍රදක්ෂිණාද කරන්නෙමි; ඉදානි, දැන්; පුන, නැවත; මම; මාගේද; තුය්හං ච, තාගේද; සඞ්ගමෝ, එක්වීමෙක්; නහි අත්ථි, නොම ඇත්තේය.

1159 නහි සබ්බෙසු ඨානෙසු පුරිසෝ හොති පණ්ඩිතෝ
ඉත්ථිපි පණ්ඩිතා හොති තත්ථ තත්ථ විචක්ඛණා.

සබ්බෙසු ඨානෙසු, සියලු තන්හි; පුරිසෝ, පුරුෂතෙමේ; නහි පණ්ඩිතෝ හොති, පණ්ඩිත නොම වේ; පණ්ඩිතා, පණ්ඩිතවූ; ඉත්ථී අපි, අඟනද; තත්ථ තත්ථ, ඒ ඒ තන්හි; විචක්ඛණා හොති,

---

* බාළ්හං-බුරුම.
† උපගූය්හිස්සං-බුරුම
‡ කරිස්සං ච-බුරුම.
§ පුන-බුරුම.

විවක්ඛණ වේ; (නොහොත්) ඉත්ථිපි, ස්ත්‍රී තොමෝ ද; පණ්ඩිතා, පණ්ඩිතද; තත්ථ තත්ථ, ඒ ඒ තන්හි; විවකඛණා, විවක්ඛණද; හොති, වේ.

1160 නහි සබ්බේසු ඨානෙසු පුරිසෝ හොති පණ්ඩිතෝ
ඉත්ථිපි පණ්ඩිතා කොති ලහුමත්ථ විචින්තිකා. *

සබ්බේසු ඨානෙසුයි–සියේ. ලහුං, ලුහුවෑ (ශීඝ්‍රවෑ;) අත්ථවිචින්තිකා, කරණ්ඩ සිතන්නීවූ; ඉත්ථි අපි, අහනද; පණ්ඩිතා හොති, පණ්ඩිත වේ.

1161 ලහුඤ්ච වත ඛිපඤ්ච නිකඨෙ සමචෙතසී
මිගං පුණ්ණාය තෙනෙව සුලසා † සන්තුකං වධී.

වත, එකාන්තයෙන්; ලහුං ච, අදඬවද; ඛිපං ච, ශීඝ්‍රවද–බෝකල් නොඅවා යයි සේසි; නිකඨෙ, සමීපයෙහි; (සිටම) සමචෙතසී, (ඔහු මරණ උපාය) සිතූ; පුණ්ණාය තෙනෙ, පූරිත ධනුයෙහි; මිගං ඉව, මුවා මෙන්; සුලසා, සුලසා තොමෝ; සන්තුකං, සන්තුක නම් සොරහු; වධි, මැරිය–යම් කලෙක්හි දඬුවූ මුව වැදි තෙමේ ආකර්ණී පූර්ණධනුයෙහි වහා මුවා මරාද එසේම සුලසා තොමෝ සන්තුක නම් සොරහු මැරී යයි සේසි.

1162 යොධ උපනිතං අත්ථං න ඛිපමනුබුජ්ඣති
සෝ හඤ්ඤති මන්දෘ ‡ මති වොරොව ගිරිගබ්භරෙ.

ඉධ, මේ සත්ත්වලොකයෙහි; යෝ, යමෙක් තෙමේ; උපනිතං, තමන් වෙත හුණු; අත්ථං, කාරණය; ඛිපං, වහා; න අනුබුජ්ඣති, නොදනිද; මන්දමතී, මඳනුවණැති; සෝ, ඒ තෙමේ; ගිරිගබ්භරෙ, පර්වතගහවරයෙහි; වොරෝ ඉව, සොරහු මෙන්; හඤ්ඤති, නැසේ.

1163 යොධ ද්‍වි උපනිතං අත්ථං ඛිපමෙව නිබොධති
මුච්චතෙ සන්තුසම්බාධා සුලසා § සන්තුකාමිවාති.

ඉධ, මේ ලොකයෙහි; යෝ, යමෙක් තෙමේ; උපනිතං, (තමන් වෙත) හුණු; අත්ථං, කාරණය; ඛිපං එව, වහාම; නිබොධති, දනීද; [ගෙතෙමේ] සුලසා, සුල්සා තොමෝ; සන්තුකා ඉව, සන්තුකනම් සොරුගෙන් (මිදුණාක්) මෙන්; සන්තුසම්බාධා, ශත්‍රුසංකටයෙන්; මුච්චතෙ, මිදේ.

* ලහු අත්ථං විචින්තිකා-බුරුම. † සුලසාය-පොත්.
‡ මිනා-පොත්. § සොච-පොත්. ¶ සුලසාය-පොත්.

1164 භුසං හි කුඩ්ඩොති අවෙක්ඛියාන
න තාව දණ්ඩං පණයෙය්‍ය ඉස්සරෝ
අඤානසෝ අපපතිරූපමත්තනෝ
පරස්ස දුක්ඛානි භුසං උදීරයෙ.

භුසං හි, අතිශයින්ම; කුඩ්ඩොති, (මම) කිපියෙමියි; අවෙක්ඛියාන, බලා; ඉස්සරෝ, පෘථිවීශ්වර තෙමේ; තාව, පළමුකොට; දණ්ඩං, දඬුවම්; න පණයෙය්‍ය, නොපවත්වන්නේය; (කුමක් හෙයින්ද යත්?) අඤානසෝ, අකාරණයෙන්; අත්තනෝ, තමා රජ බවට; අපපතිරූපං, නුසුදුසුවූ මෙතෙක් දෙය (කරවයි;) පරස්ස, අන් හට; භුසං දුක්ඛානි, බලවත් දුක්; උදීරයෙ, කියන්නේය–දරුව පෘථිවීශ්වර රජතෙමේ වනාහි මම අතිශයින් බලවත් ක්‍රොධයෙන් අභිභූත යෙමියි දැන අෂ්ට වසතුකාදි ප්‍රභෙදවූ දණ්ඩය අන්හට පවත් වන්නේය, කුමක් හෙයිනයත්? ක්‍රොධිවූයේ වනාහි අෂ්ට වසතුකය ෂොඩශවසතුක කොට අකාරණයෙන් තමන්ගේ රාජ භාවයට සුදුසු නොවූ මේ මෙතෙක් දෙය ගෙන එව; මෙය හෝ කරවයි අන් හට බලවත් දුක් කියන්නේයයි සේයි

1165 යතෝ ව ජානෙය්‍ය පසාදමත්තනෝ
අත්ථං නියුඤ්ජෙය්‍ය පරස්ස දුක්කතං
තදුයමත්ථෝති සයං අවෙක්ඛිය
අථස්ස දණ්ඩං සදිසං නිවෙසයෙ.

යතෝ ව, යම් දවසෙක; අත්තනෝ, තමන්ගේ; පසාදං, (අන්‍යයා හෙරෙහි) ප්‍රසාදය; ජානෙය්‍ය, දන්නේද; පරස්ස, අන්‍ය යාගේ; දුක්කතං අත්ථං, දුෂ්කෘතවූ කාරණය; නියුඤ්ජෙය්‍ය, පරිෂ්කාරන්නේද; තදා, එකල්හි; අයං අත්ථෝ ඉති, මෙයම ඔහුගේ දෙෂයයි; සයං, තෙමේ; අවෙක්ඛිය, බලා; අථ, ඉක්බිති; අස්ස, අපරාධකාරකවූ ඔහට; සදිසං දණ්ඩං, තමාගේ දෙෂයට අනුරූපවූ දඬුවම්; නිවෙසයෙ, පිහිටුවන්නේය– අෂ්ටවසතුක හෙතුයෙන් සොළොස් කහවණුවක්ද ගන්නේයයි සේයි.

1166 න චාපි ඛිපෙති පරං න අත්තනං *
අමුච්ඡිතෝ යෝ නයතෙ නයානයං
යෝ දණ්ඩධාරෝ භවතීධ ඉස්සරෝ
සවණ්ණ ගුත්තෝ සිරියා න ධංසති.

---

* පරම්පි අත්තානං-බුරුම්,

අමුච්ඡිතෝ, (ඡන්දාදිවූ අගතිකෙලෙසයන් විසින්) අනනුභූතවූ; යෝ, යමෙක් තෙමේ; නයානයං, නීතිය හෝ අනීතිය; නඝතෙ, පරීක්ෂා කෙරේද; (හෙතෙම) පරංපි, අන්‍යයාද; නව ඛාපෙති, නොම දවසි; අත්තානං, තමාද; න, නොම දවසි-ඡන්දාදි වශයෙන් වනාහි අහෙතුක දඬුවම් පවත්වමින් මෙරමාද ඒ දණ්ඩයෙන් දවසි පෙළෙයි; තන්නිද්‍ධනපාපයෙන් තමන්ද දවසි පෙළයි, මේ තෙමේ වනාහි මෙර මාද තමන්ද නොදවසි; ඉධ, මේ සත්වලොකයෙහි; යෝ ඉස්සරෝ, යම් පෘථිවීශ්වරයෙක් තෙමේ; දණ්ඩධාරෝ භවති, (දෙෂයට සුදුසු දඬුවම් පවත්වමින්) දණ්ඩධාරී වේද; වණ්ණ ගුත්තෝ, (ගුණ වර්ණයෙන් හා යශවර්ණයෙන්) රක්ෂිතවූ; සෝ, ඒ රජ තෙමේ; සිරියා, රාජ්‍යලක්ෂ්මියෙන්; න ඛංසති, නොපිරිහේ.

1167 යේ ඛත්තියා සෙ අනීසමම්කාරිනෝ
පණෙන්ති දණ්ඩං සහසා පමුච්ඡිතා
අවණ්ණසංයුත්තා † ජහන්ති ජීවිතං
ඉතෝ විමුත්තාපි ච යන්ති දුග්ගතිං.

අනිසම්මකාරිනෝ, අපරීක්ෂා කාරිවූ;යෙ ඛත්තියා,යම් ක්ෂත්‍රිය කෙනෙක්-"සෙ" යනු නිපාත මාත්‍රයි; සහසා, සැහැසිව; පමුච්ඡිතා, මුළුසපත් වූවාහු; දණ්ඩං, දඬුවම්; පණෙන්ති, පැවැත්වූද; අවණ්ණ සංයුත්තා, අවර්ණයෙන් යුක්තවූ;(ඔහු) ජීවිතං, දිවි; ජහන්ති, හරින්; ඉතෝ, මොබින්; විමුත්තා අපි ච, මුක්තවූවාහුද; දුග්ගතිං, දුර්ගතියට යන්ති, යෙත්.

1168 ධම්මෙ ච යෙ අරියපවෙදිතෙ රතා
අනුත්තරා තෙ වවසා මනසා කම්මනා ච
තෙ සන්නිසොරච්චෙ සමාධි සණ්ඨිතා
වජන්ති ලොකං උභයං තථාවිධං.

යෙ, යම් ක්ෂත්‍රිය කෙනෙක්; අරියපවෙදිතෙ, ආචාර ආර්‍යවූ ධාර්ම්මික රාජයන් විසින් ප්‍රකාශ කරණලද; ධම්මෙ ච, (දශවිධරාජ) ධර්ම්මයෙහි; රතා, ඇලුණාහුද; තෙ, ඒ රජහු; වවසා, විර්‍යායෙන්ද; මනසා,සිතින්ද; කම්මනා ච, ක්‍රියායෙන්ද; අනුත්තරා, ජෙෂ්ඨයහ; සන්නිසොරච්චෙ සමාධිසණ්ඨිතා,සන්නි,(අගතිප්‍රහාණයෙන් කෙලෙස) නාන්නියෙහිද; සොරච්චෙ, (සෞශීල්‍ය සඞ්ඛ්‍යාත) සුරතභාවයෙහිද;

---

† අවණ්ණසංයුත්තං ව-සුරා.

සමාධි,(එකාග්‍රතා සඞ්ඛ්‍යාත)සමාධියෙහිද; සණ්ඨිතා, පිහිටියාවූ;තෙ තථා විධා; ඒ එබඳු දෑහැම් රජහු; උභයං ලොකං, උභයලොකයට; වජනති, යෙත්-දෑහැමින් රජකොට මිනිස් ලොවින් දෙව් ලොවටද දෙව් ලොවින් මිනිස් ලොවටද යෙත් නිරයාදියෙහි වනාහි නොඋපදිත් යයි සේසි.

1169 රාජහමසමි නරපමද්දන*මීසසරෝ
සවෙපි කුජ්ඣාමි ඨපෙමි අත්තනං†
නිසෙධයන්තෝ ජනතං තථා විධං
පණෙමි දණ්ඩං අනුකම්ප යොනිසෝ.

අහං, මම; නරපමද්දනං,නරනාරීන්ට;ඉස්සරෝ, සවාමිවූ; රාජා අසමි, රජවෙමි; සවෙපි කුජ්ඣාමි, ඉදින් කුපිතවෙමි නමුදු; (ක්‍රොධ වශයෙන් නොගොස්) අත්තානං, තමා; ඨපෙමි. (පුරාතන රජුන් විසින් සථාපිතවූ නීතිධම්මයෙහිම.) පිහිටුවමි-විනිශ්චය ධම්මය නොබිඳිමි සි සේසි; තථා විධං ජනතං, එබඳුවූ (විප්‍රතිපන්න) ජනතාව; නිසෙධයං,(අයථාමාගී ගමනයෙන්) වළක්වමින්; යොනිසෝ, නුවණින්; අනුකම්ප, අනුකම්පා කොට; දණ්ඩං, දඬුවම්; පණෙමි, පවත්වමි.

1170 සිරී ව ලක්ඛී ව තමෙව ඛත්තිය
ජනාධිප මා විජහි ‡ කුදාචනං
අක්කොධනෝ නිච්චපසන්නචිත්තෝ
අනිඝෝ තුවං වස්සසතානි පාලය.

ජනාධිප, ජනනායකවූ; ඛත්තිය, ක්ෂත්‍රියය; සිරී ව, පරිවාර සම්පත්තියද; ලක්ඛී ව, ප්‍රඥාවද යන; තං එව, එයම; කුදාචනං, කිසි කලෙකත්; මා විජහි, අත්නොහරව; අක්කොධනෝ, ක්‍රොධි නුවූ යේ; නිච්චපසන්නචිත්තෝ, නිරතුරුව පහන්වූ සිත් ඇත්තේ; අනීඝෝ, නිදුක්වූයේ; තුවං, නෝ; වස්සසතානි, හවුරුදුසියයක්; පාලය, (රට) රකු.

1171 ගුණෙහි එතෙහි උපෙත ඛත්තිය
සිතමරිය වත්ති § ද්වි සුවඥෝ අකොධනෝ
සුඛී අනුප්පීළ පසාස මෙදිනිං
ඉතෝ විමුත්තෝපි ච යාහි සුගතිං.

---

* නරපදන-පොත්.
† අත්තානං-බුරුම.
‡ විජහිතං-බුරුම.
§ සිතඅරියවුත්ත-බුරුම.

එතෙහි ගුණෙහි, මේ ගුණයෙන්; උපෙත, යුක්තවූ; ඛත්තිය, ක්ෂත්‍රියය; සිතඅරියවත්හි, පිහිටි ආර්‍යවෘත්ත ඇතියේ-මෙහි "අරිය වත්හි" නම් දශරාජධර්ම සඞ්ඛ්‍යාත පොරණ රජවතසි; සුවවෝ, සුවවවූයේ; අක්කොධනෝ, අක්‍රෝධිවූයේ; සුඛී, සුවපත්වූයේ; අනුප්පීළං, (ජනයා) නොපෙළන්නේ; මෙදිනිං, පොළෝ- රට වැසියා සි සේසි; පසාස, අනුශාසනාකර; ඉතෝ, මෙයින්; විමුත්තෝපි ච, මුකතවූයේද-ව්‍යුතවූයේද' සි සේසි, සුගතිං, සුගතියට; යාහි, යා.

11;2 එවං සුනීතෙන * සුභාසිතෙන
ධම්මෙන සූතයෙන උපායසෝ නයං
නිබ්බාපයෙ සංඛුභිතං මහාජනං
මහාව මෙඝෝ සලිලෙන මෙදිනිනහි.

එවං, මෙසේ; සුනීතෙන, මනා නයින්ද; සුභාසිතෙන, යහපත් වචනයෙන්ද; ධම්මෙන, (දශකුශල කර්ම්මපථ) ධර්ම්මයෙන්ද; සූතයෙන, නීත්‍යයෙන්ද; උපායසෝ සා, උපායකෞශල්‍යයෙන්ද; නයං, රාජ්‍යය අනුශාසනා කරන [ධාර්ම්මික රජතෙමේ] සංඛුභිතං මහා ජනං, [මේ ප්‍රතිපත්තියෙන් කායික චෛතසික දරථය දුරුකරමින් කායික චෛතසික දුඃඛයෙන්] කැළඹුණාවූද මහජනයා; මහා මෙඝෝ, මහවැස්සෙක්; සලිලෙන, ජලයෙන්; මෙදිනිං ඉව, පොළෝ නිවන්නක් මෙන්; නිබ්බාපයෙ, නිවා සන්සන්නේය-තෝද එසේම නිවා සන්සවාසි දක්වමින් මෙසේ කී.

415 සුමඞ්ගල ජාතකයයි.

1173 අඞ්ගාරජාතා පථවී කුක්කුලානුගතා මහී
අථ ගායසි වත්තානි න තං තපති ආතපෝ.

මහී, මහිසඞ්ඛ්‍යාතවූ; පථවී, පෘථිවී තොමෝ; අඞ්ගාරජාතා, පහවූ ගිනිසිළු ඇති අඟුරු මෙන් උණුවූවා; කුක්කුලානුගතා, උණුඅළු බදු උණුවාළුකා අනුගතවූවා; අථ, එතකුදුවුව; වත්තානි, අයොගවත් [ආරොපණයකොට] ගායසි, ගී ගායෙහි; ආතපෝ, අව්වූ; තං, තා, න තපති, නොතවා.

1174 උඞ්ගං තපති ආදිච්චෝ අධෝතපති වාලුකා.
අථ ගායසි වත්තානි න තං තපති ආතපෝ.

* සුනීතෙන—පොත්.

උඹං, උඹ; ආදිච්චා, සූයන්හෙමේ; තපති, තවා; අධෝ, යට; වාලුකා, වැලි; තපති, තවා; අථ, එහකුදුවුව; එතානි, අයොග වත්; (අරොපණියකොට)' ගායති, හී ගානෙහි; ආතපෝ, අව්ව; තං, තා; න තපති, නොතවා.

1175 න මං තපති ආතපෝ ආතපපා * තපයන්ති මං
අට්ඨහි විවිධා රාජ තෙ තපන්ති න ආතපෝ.

ආතපෝ, අව්ව; මං, මා; න තපති, නොතවා; ආතපපා, වසතු කාම කෙලෙශ කාමයෝ; (ඔහු වනාහි පුරුෂයා තවත්) මං, මා; තපයන්ති, තවත්; එහෙයින් "ආතපප" යයි, කියන ලදහ; රාජ, මහරජ; [මට] විවිධා අට්ඨ හි, [වසතුකාම කෙලෙශකාමයන් නිසා කටයුතු නානා කෘත්‍යසඞ්ඛ්‍යාත] විවිධාර්ථයෝ ඇත්තාහ; තෙ, ඔහු; තපන්ති, [මා] තවත්; ආතපෝ, අව්ව; න, නොතවා.

1176 අද්දසං කාම තෙ මූලං සඞ්කප්පා කාම ජායසි
න තං සඞ්කප්පයිස්සාමි එවං කාම න හොහිසි. †

කාම, කාමය; තෙ, තාගේ; මූලං, මුල; අද්දසං, [මම] දුටුයෙමි; කාම, කාමය; සඞ්කප්පා, [කාම] විතර්කය හෙතුකොටගෙන; ජායසි, [තෝ] උපදනෙහිය; [එහෙයින්] තං, තා; න සඞ්කප්පයිස්සාමි, සඞ්කල්පනය නොකරන්නෙමි; එවං, මෙසේ ඇති කල්හි; කාම, කාමය; [තෝ] න හොහිසි, [මාගේ අනන්තරයෙහි] නොවන්නෙහිය-නො උපදින්නෙහිය යි සේසි.

1177 අප්පාපි කාමා නාලං බහූනිපි න තපති
අහහා ‡ බාල ලපනා ‖ පරිවජ්ජේථ ජගතෝ.

අප්පාපි කාමා, සවල්පවූත් වසතුකාම කෙලෙශ කාමයෝ; න අලං, පර්‍යාප්ත රහිතයහ; බහූහිපි, බොහෝවූ වසතුකාම කෙලෙශ කාමයන් කරණකොට ගෙනද; න තපති (පාඨක් ජනතෙම) තෘප්තියට නොයේ; බාලලපනා, මාගේ රූපය මාගේ ශබ්දය යනාදීන් අඥාන ව්‍යවහාරයට කාරණ හෙයින් "බාලලපනා" නම්වූ කාමයෝ; අහහ, බෙදයහ; ජගතෝ, සත්ත්ව බොධිපාක්ෂික ධර්ම භාවනානු යොගීවූයේ විදසුන් වැඩීමෙන් පිළිදගුම් කරන්නාවූ කුලපුත්‍රතෙම; පරිවජ්ජේථ, (පරිඤ්ඤයාදී වශයෙන් දැන) දුරු කරන්නේය.

---

* ආතපා-බුරුම. † න හෙඨිසි-බුරුම. ¶ පරිච්ජේජ්ථ-පොත්.
‡ අහාහා—බුරුම.

1178 අපපස්ස කම්මස්ස ඵලං මමේදං
උදයෝ* අජ්ඣගමා මහත්ත පත්තං
සුලබ ලාභෝ වත මානවස්ස
යෝ පබ්බජී කාමරාගං පහාය.

*උදමයා, උදයනම්වූ මම; මහත්තපත්තං, මහත් බවට ගියාවූ ඉසුරට, අජ්ඣගමා, පැමිණියෙම්ද; ඉදං, මෙය; මම, මාගේ; අපපස්ස කම්මස්ස, සවලපවූ කම්යාගේ; ඵලං, විපාකය වේ; යෝ, යමෙක් තෙමේ; කාමරාගං, වස්තුකාම කෙලෙශ කාමයන් කෙරෙහි පැවති ආලය; පහාය, හැරපියා; පබ්බජී, පැවිදිවිද; මානවස්ස, මා යහළු මානවකයා හට; සුලබ ලාභෝ, හේ පැවිද්ද යහපත් ලාභයෙක්මී.

1179 තපසා පජහන්ති පාපකම්මං
තපසා නහාපිත කුම්භකාර භාවා
තපසා අභිභුය්‍ය ගංගමාල
නාමෙනාලපඤ්ජ බ්‍රහ්මදත්තාති.

තපසා, (යම් සත්තකෙනෙක් තුමූ තමා විසින් රක්නාලද) තපොගුණය කරණකොට ගෙන; පාපකම්මං, අකුසලකර්මය; පජහන්ති, යම්සේ දුරුකෙරෙද්ද; (එසේ) තපසා, තපොගුණයෙන්; නහාපිත කුම්භකාරභාවං, නපුකුඹල් බැව්; පජහන්ති, දුරුකෙරෙද්ද; ගංගමාල, ගංගමාලය; තපසා, තපොගුණයෙන්; අභිභුය්‍ය, මැඩ; බ්‍රහ්මදත්ත, බ්‍රහ්මදත්තයි; අජ්ජ, අද; නාමෙන, නමින්; ආලපසි, අව්හානය කෙරෙහිද.

1180 සන්දිට්ඨික මෙව† පස්සථ
ඛන්තිසොරච්චස්ස යෝ විපාකෝ
යෝ සබ්බජනස්ස වන්දිතෝ අහු
තං වන්දම සරාජිකා සමච්චා.

ඛන්තිසොරච්චස්ස, අධිවාසන ක්ෂාන්තියගේ හා සුරත භාවයාගේ; යෝ විපාකෝ, යම්බඳු විපාකයෙක් වේද; සන්දිට්ඨිකං එව, ඒ සාන්දෘෂ්ටික විපාකයම; පස්සථ, බලනු මැනව; යෝ, යමෙක් තෙමේ; සබ්බජනස්ස, සියළු ජනයා විසින්; වන්දිතෝ අහු, නමස්කාර කරන ලද්දේ වීද; තං, ඔහු; සරාජිකා, රජුන් සහිතව; සමච්චා, ඇමතියන් සහිතව; වන්දම, ප්‍රණාම කරම්හ.

---

* උදයෝ අජ්ඣාගමා-බුරුම්. † මෙව අම්මපස්සථ-බුරුම්.

1181 මා කිඤ්චි අවචුත්ථ ගඞ්ගමාලං
මුනීනං මොනපථෙසු සික්ඛමානං
එසො හි අතරි අණණවං
යං තරිත්වා වරන්ති වීතසොකා.

මුනීනං, අගාරිකාදි මුනීන් අතුරෙහි; මොනපථෙසු, ශික්ෂාත්‍රය සඞ්ගෘහීත සත්ත්ශිස් බෝධිපාක්ෂික ධර්මසඞ්ඛ්‍යාත මෞනපථයෙහි; සික්ඛමානං, පූර්භාග ප්‍රතිපද වශයෙන් හික්මෙනු ලබන්නාවූ; ගඞ්ගමාලං, පූර්වනාම වශයෙන් ගඞ්ගමාල නම්වූ පසේ බුදුන්ට; කිඤ්චි, කිසිවක්; මා අවචුත්ථ, ආක්‍රොශ වශයෙන් නොකියව්; යං, යම් සංසාර මහාර්ණවයක්; තරිත්වා, තරණය කොට; වීතසොකා, පහවූ ශොකාදී සංසාරදුක්ඛයන් ඇතිව; වරන්ති, හැසිරෙද්ද ඒ සංසාර මහාර්ණවය; එසො හි, මේ ප්‍රත්‍යෙක මුනි තෙම වනාහි; අතරි, තරණය කෙළේය.

416 ගඞ්ගමාල ජාතකය යි.

1182 ධම්මො හවෙ හතො හන්ති
නාහතො හන්ති කිඤ්චනං
තස්මා හි ධම්මං න හනෙ
මා තම්පි ධම්මො හතො හනී.

හවෙ, එකාන්තයෙන්; ධම්මො, සත්‍යධර්මය තෙම; හතො, මුසවා කිමෙන් නසන ලද්දේ; හන්ති, ජ්‍යෙෂ්ඨාපචායන ධර්මය නෙමේම කැසේ; අහතො, ධර්මය නොනසන ලද්දේ; කිඤ්චනං, කිසිවක්; න හන්ති, නොකැසේ; තස්මා හි, එහෙයින්, ධම්මං, සත්‍යධර්මය; න හනෙ, නො නසන්නේය; තම්පි, තුඹවහන්සේ; ධම්මො හතො, ධර්මය නසනලදුයේ; මා හනී, නොකැසෙහි.

1183 අලිකං භාසමානස්ස අපක්කමන්ති දෙවතා
පූතිකාච මුඛං වාති *සඝඤ්ඤානා ච ධංසති
යො ඤානං පුච්ඡිතො පඤ්හං අසඤ්ඤථා නං වියාකරෙ.

පුච්ඡිතො, විචාරණ ලද; යො, යමෙක් තෙම; ඤානං, දන්නේ; පඤ්හං, පැන; අසඤ්ඤථා, අන්පරිද්දකින්; වියාකරෙ,

* සඤ්ඤාච-මරම්ම.

ප්‍රකාශ කෙරේද; (එසේ) අලිකං භාසමානස්ස, මුසවා කියන්න හුගේ; දෙවතා, දෙවියෝ; අපකකමන්ති, පහව යෙත්; මුඛං ච, මුඛයද; පූතිකං වාති, දුගඳ හමයි; සඝඤ්ඤානා ච, අහස තමා සිටි තැනින්ද; ධංසති, ගිලිහී වැටේ.

1184 සචෙ හි සච්චං භණසි හොහි රාජ යථා පුරෙ
මුසා වෙ භාසසෙ රාජ භූමියං තිඨ චෙතිය.

චෙතිය, චෙතිය නම් වූ; රාජ, එම්බා මහරජ; සචෙ හි, ඉදින් එනාහි; සච්චං, සබවස; භණසි, කියෙහි නම්; පුරෙ යථා, පෙර මෙන්; හොහි, වෙහි; වෙ, ඉදින්; මුසා භාසසෙ, මුසවා කියෙහි නම්; රාජ, එම්බා මහරජ; භූමියං, (සඝීසථානයෙන් වූනව පතිත) බිමෙහි; තිඨ, සිටිනු මැනව.

1185 අකාලෙ වසසති තසස කාලෙ තසස න වසසති
යො ජානං පුච්ඡිතො පඤහං අඤඤථා නං වියාකරෙ.

යො, යම් රජෙක් තෙම; පඤහං පුච්ඡිතො, පැන පුලුවුස්නා ලද්දේ; ජානං, දැන; නං, එය; අඤඤථා, අන්පරිද්දකින්; වියාකරෙ, විසසජ්ජනය කෙරේද; තසස, ඒ රජහුගේ රාජ්‍යයට; අකාලෙ, නොකල; වසසති, වසී; තසස, ඔහුගේ රාජ්‍යයට, කාලෙ, සුදුසු කල; න වසසති, නොවසී.

1186 සචෙ හි සච්චං භණසි හොහි රාජ යථා පුරෙ
මුසා වෙ භාසසෙ රාජ භූමියං පවිස වෙතිය.

මෙහි අවී 1184 වෙනි ගාථාවෙන් බලා දතයුතුයි.

1187 ජීවතා තසස චිඨා හොති උරගසෙසව දිසමපති
යො ජානං පුච්ඡිතො පඤහං අඤඤථා නං වියාකරෙ.

දිසමපති, මහරජ; පුච්ඡිතො, විචාරණ ලද; යො, යමෙක් තෙම; ජානං, දැන; නං, ඒ; පඤහං, ප්‍රශනය; අඤඤථා, අන් පරිද්දෙකින්; වියාකරෙ, විසඳුද; උරගසස එව, සර්පයාගේ මෙන්; තසස, ඔහුගේ; ජීවතා, දිව; චිඨා හොති; විප්‍රකාර වේ.

1188 සචෙ හි සච්චං භණසි හොහි රාජ යථා පුරෙ
මුසා වෙ භාසසෙ රාජ භියෙය්‍යා පවිස වෙතිය.

මෙහිද අවී පෙර මෙනි.

1189 ජීවනා තස්ස න භවති මච්ඡෙසෙව දිසම්පති
යෝ ජානං පුච්ඡිතෝ පඤ්හං අඤ්ඤථා නං වියාකරෙ.

දිසම්පති, එම්බා මහරජ; පුච්ඡිතෝ, විචාරණ ලද; යෝ, යමෙක් තෙම; ජානං, දන්නේ; නං, ඒ; පඤ්හං, පැන; අඤ්ඤථා, අන් පරිද්දකින්; වියාකරෙ, විසඳුද; මච්ඡස්ස ඉව, මසුගේ මෙන්; තස්ස, ඔහුගේ; ජීවනා, දිව; න භවති, නොවේ හෙවත් නොපවති.

1190 සචෙ හි සච්චං භණසි හොහි රාජ යථා පුරෙ
මුසා වෙ භාසසෙ රාජ භියෙය්‍යා පවිස වෙතිය.

මෙහිද අර්ථ පෙර මෙනි.

1191 ධියෝ තස්ස පජායන්ති න පුමා ජායරෙ කුලෙ
යෝ ජානං පුච්ඡිතෝ පඤ්හං අඤ්ඤථා නං වියාකරෙ.

පුච්ඡිතෝ-පෙ-වියාකරෙ, විසඳුද නම්; තස්ස, ඔහුගේ; කුලෙ, ගෘහයෙහි; ධියෝ, සත්‍රීහු (ධිතෘහු); පජායන්ති, උපදිත්; පුමා, පුරුෂයෝ (පුත්‍රයෝ); න ජායරෙ, නූපදිත්.

1192 සචෙ හි සච්චං භණසි-පෙ-පවිස වෙතිය.

මෙහිද අර්ථ පෙර මෙනි.

1193 පුත්තනා තස්ස න භවන්ති පක්කමන්ති දිසෝ දිසං
යෝ ජානං පුච්ඡිතෝ පඤ්හං අඤ්ඤථා නං වියාකරෙ.

පුච්ඡිතෝ-පෙ-වියාකරෙ, විසඳුද; තස්ස, ඔහුගේ; පුත්තා, පුත්‍රයෝ; න භවන්ති, ඕහට උපකාරී නොවෙත්; දිසෝ දිසං, දිශාත්‍ර දිශාවට; පක්කමන්ති, පලායෙත්.

1194 සචෙහි සච්චං භණසි-පෙ-පවිස වෙතිය.

මෙහිද අර්ථ පෙර මෙනි.

1195 සරාජා * ඉසිනා පතෙතා අන්තලික්ඛචරෝ පුරෙ
පාවෙක්ඛි පඨවිං † වෙසෝ නිහතෙතා පත්තපරියායං.

සරාජා, ඒ වෙහියරජ තෙම; පුරෙ, පූර්වයෙහි; ඉසිනා, කපිල මහර්ෂීන් කරණකොට ගෙන; පතෙතා, (රජබවට) පැමිණියේ;

* ඉසිනා සතෙතා-සමහර පොත්. † ජවෙවා-බුරාම්.

අනාසලිඛවරෝ, ආකාශචාරීව සිට; එසෝ, මෙතෙම; හිතතෙත්තා, පිරිහුණ සවභාව ඇත්තේ; පත්තපරියායං, කාලානුරූප බවට පැමිණ; පඨවිං ච, පෘථිවියටද; පාවෙක්ඛි, පැමිණියේය.

1196 තසමා හි ඡන්දගමනං නප්පසංසන්ති පණ්ඩිතා
අදුඨචිත්තෙනා භාසෙය්‍ය ගිරං සාධු පසංසිතන්ති.

තසමා හි, එසේ හෙයින් වනාහි; ඡන්දගමනං, ඡන්දයෙන් අගතිගාමී වීම; පණ්ඩිතා, ප්‍රාඥයෝ; නප්පසංසන්ති, ප්‍රසංසා නොකරත්; (එහෙයින්) අදුඨචිත්තෙනා, දූෂ්‍යනොවූ සිත් ඇත්තේ; සාධු පසංසිතං; සාධූන් විසින් මැනවැසි සම්මත කරන ලද; ගිරං; සත්‍යවචනය; භාසෙය්‍ය, කියන්නේය.

417 චෙතිය ජාතකයයි.

1197 යෝ ඉන්ද්‍රියානං කාමෙන වසං නාරද ගච්ඡති
සෝ පරිච්චජ්ජුහෝ ලොකෙ ජීවන්තෝ වාපි සුස්සති.

නාරද, එම්බා නාරදය; යෝ, යම්පුරුෂයෙක් තෙමේ; කාමේන, (රූපාදි නිමිත්තානුබ්‍යඤ්ජනවශයෙන් ගැනීමෙන් ඇතිවූත්) ආලය කරණකොටගෙන; ඉන්ද්‍රියානං, (සමාහිත්විප්‍රවාස බැවින්) ඉන්ද්‍රිය යන්ගේ; වසං, වසඟයට; ගච්ඡති, යේද: සෝ, හෙතෙම; ඉහෝ ලොකෙ, දෙව්මිනිස්සුව; පරිච්චජ්ජ, හැරපියා; (නරකයෙහි උපදිව්) ජීවන්තෝ වාපි, ජීවත්වන්නේ නමුදු; සුස්සති, (ඊප්සිතාලාභයෙන් ශෝකාතුරවුයේ) වියලේ.

1198 සුඛස්සානන්තරං දුක්ඛං දුක්ඛස්සාන්නන්තරං සුඛං
සොපි පත්තෝ සුඛං දුක්ඛං පාටිකඞ්ඛ වරං සුඛං.

සුඛස්ස, ඉස්කම් සැපයට; අනන්තරං, අනතුරුව; (ඝාලුරීය ළඟට) දුක්ඛං, නිරුදුකට පැමිණෙත්; දුක්ඛස්ස, සිල්රැකීම් විදසුන් වැඩීම් වසයෙන් පැමිණෙන දුකට; අනන්තරං, අනතුරුව; සුඛං, දිව්‍යමනුෂ්‍යනිර්වාණ වසයෙන් පැවති සැපයට පැමිණෙත්; සෝපි, ඒ ප්‍රසිඛ නාරද ඍෂිතෙමේද; සුඛං, (නෛෂ්ක්‍රම්‍ය) සැපය (නසා); දුක්ඛං, පවත්නා නිශ්‍රිත ඊප්සිතාලාභ දුකඛයට; පත්තෝ, පැමිණියේය, වරං සුඛං, උත්තම ඒ ධ්‍යාන සැපය; පාටිකඞ්ඛ, කැමැතිවනු මැනවි.

1199 කිච්ඡකාලෙ කිච්ඡසහො යො කිච්ඡං නානී වත්තසී
සකිච්ඡනතං සුඛං ධීරො යොගං සමධිගච්ඡති.

යො, යමෙක් තෙමේ; කිච්ඡකාලෙ, කායිකාවෙතසික දුක උපන් කල; කිච්ඡසහො, (දුක් දුරු කරන මනා පිළිවෙත්හි පිළිපන්නේ)දුක් උසුලාද;කිච්ඡං, දුක; න අතිවත්තති,(දුකඛානුවත්තිව අමාගීඵ්‍රනිපණ්ණ නොව) මැඩ විනාශ කෙරේද; සො ධීරො, ඒ ප්‍රාඥ තෙම; කිච්ඡනතං, දුක් කෙළවර වන්නාවූ; සුඛං, නිරාමිස සැපය වූ; යොගං, ධ්‍යානයට; සමධිගච්ඡති, මනාව පැමිනේ.

1200 නහෙව කාමානං කාමා නානත්ථානත්ථකාරණා
න කතං ච නිරං කත්වා ධම්මා වවිතුමරහති.

කාමානං, වසතුකාමකෙලශ කාමයන්ට; නහෙව කාමා, ආසා නොකට යුත්තාහ; නානත්ථා, අර්ථරහිත බැවින්ද; න අත්ථකාරණා, අර්ථයට උපකාර හෝ කාරණා නොවන බැවින්ද වෙත්; කතව, උපදවන ලද්දාවූද ධ්‍යානසමපත්තිය; නිරං කත්වා, විනාශ කොට; ධම්මා, කුශල ධර්මයෙන්; වවිතුං, ව්‍යුතවන්ට; න අරහති, සුදුසු නොවේ.

1201 දුකඛං ගහපතිං සාධු සං විහජ්ජව භොජනං
අහාසො අත්ථලාභෙසු අත්ථව්‍යාපත්ති අව්‍යථො.

ගහපතිං, (ගිහිගෙයි වසන්නාවූ) ගෘහපති ගව; දුකඛං, (භොගොත්පාදනයෙහි අනලස් වීමෙන් ඇති වන්නාවූ) දුක; සාධු, මැනව; සංවිභජ්ජව භොජනං, (ධාර්මිකශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණාදීන් විෂයෙහි) බෙදාදී වැළඳීමද; (සාධු, මැනව) අත්ථලාභෙසු, මහත්වූ ඓශ්වර්‍යලාභයෙහි; අහාසො, (ප්‍රමාද වශයෙන්) උඩඟු නොවීමද; (සාධු, මැනව) අත්ථව්‍යාපත්ති, ධනවිනාශයෙහි; අව්‍යථො, කලානතනොවීම්; (සාධු, මැනව).

1202 එතතාවතෙතං පණ්ඩිචචං අපි සො දෙවලොබ්‍රවී
න සිතො කිම්පාපියො යො ඉන්ද්‍රියානං වසං වජෙ.

සො දෙවලො, ඒ දෙවල ඍෂිතෙම; (යං, යම්ක්;) අබ්‍රවී, කීයේද; එතං පණ්ඩිචචං අපි, මේ පාණ්ඩිත්‍යයද; එතතාවතා, මෙපමණෙක්මය; යො, යමෙක් තෙමේ; ඉන්ද්‍රියානං, ඉන්ද්‍රියයන්ගේ; වසං වසඟයට; වජෙ, යන්නේද; ඉතො, මීට වඩා; කිම්, කිසියම්; පාපියො, ලාමක බවෙක්; න, නැත්තේය.

1203 අමිත්තානංව හත්ථේ සිවි පපෙපාති මාමිව
කම්මං විජ්ජව දක්ඛෙය්‍යං විවාහං සීලමද්දවං.

සිවි, එම්බා සිවි මහරජ; අමිත්තානං හත්ථේ ඉව, පසමිතූ රන්ගේ අතට පත්වූ වෙක් වැනි; මාමිව (මම්ව), මා මෙන්; පපෙපාති, විනාශයට යේද; කම්මං, කෘෂිවණිජ් ආදී ජීවන සාධක කෘත්‍යයද; විජ්ජා ව, හස්තිශිල්පාදි ශිල්පයද; දක්ඛෙය්‍යං, ධනොපාර්ජන කෞශල්‍යයද; විවාහං, ආවාහ විවාහ සම්බන්ධයද; සීලමද්දවං, පව ශීලය මෘදු මොලොක් වචනය හිතකැමැති බව හා පාපයෙන් වලක්වන කල්‍යාණමිත්‍ර සම්පත්තියද යන.

1204 එතෙ ච යසෙ හාපෙත්වා නිබ්බත්තෙතා සෙහි කම්මෙහි
සොහං සහස්සජිණෙණාව අබන්ධු අපරායනෝ.

එතෙ ච යසෙ, මෙතෙක් අභිවෘද්ධියක ධර්මයන්; හාපෙත්වා, නසා; සෙහි කම්මෙහි, සවකීය අකුසල කර්මයෙන්; නිබ්බත්තෝ, මනුෂ්‍ය ප්‍රෙතව උපන්නෙමි; සොහං, ඒ මම; සහස්සජිණෙණාව, දහසින් පරදින ලද්දක්හු මෙන්; අබන්ධු, ඥාතීන් රහිතවූ යෙම්; අපරායනෝ, ප්‍රතිඥා රහිතවූ යෙම්.

1205 අරියධම්මා අපක්කන්තෙතා යථා පෙතෝ තථෙවහං
සුඛකාමෙ දුක්ඛාපෙත්වා ආපන්නොසම්ි පදං ඉදං
සෝ සුඛං නාධිගච්ඡාමි සිතෝ භාතුමතී විය'ති.

අරියධම්මා, ආර්‍ය්‍යධර්මයෙන්; අපක්කන්තෙතා, පහව ගියාවූ; අහං, මම; ඉපතෝ, ප්‍රෙත තෙම; යථා එව, යම්සේද; තථා එව, එමෙනි; සුඛකාමෙ, සුවකැමැත්තන්; දුක්ඛාපෙත්වා, දුක්ඛිත කරවා; ඉදං පදං, මේ මනුෂ්‍යප්‍රෙතබවට; ආපන්නොසම්ි, පැමිණියෙමි; සෝ, ඒ මම; භාතුමති, ගින්නෙහි; සිතෝ විය, සිවියාක්හු මෙන්; සුඛං, සැපයට; නාධිගච්ඡාමි, නොපැමිණෙමි.

418 ඉන්ද්‍රිය ජාතකයයි.

1206 ආදිත්තසම්ං අගාරසම්ං යං නීහරති භාජනං
තං තස්ස හොති අත්ථාය නො ච යං තත්ථ ඩය්හති.

අගාරසම්ං, ගෘහය; ආදිත්තසම්ං, ගිනිගත් කල්හි; යං භාජනං, යම්කිසි භාණ්ඩයක්; නීහරති, බැහැර කෙරේද; තං, එය;

තස්ස, ඒ ගෘහ සවාමියා හට; අත්‍ථාය හොති, වැඩ පිණිස වේ; යං, යම් භාණ්ඩයක්; නො ව, එසේ බැහැර නො කරන ලදද; තත්‍ථ, එහි, ඩයහති, හළු වේ.

1207 එවං ආදිපිතෝ ලොකෝ ජරාය මරණේන ච
නීහරෙථෙව දානෙන දින්නං හොති*සුනීහතං.

එවං, එපරිදිදෙන්; ලොකෝ, ලොකය තෙමේ; ජරාය, ජරාවෙන්ද; මරණේ නව, මරණයෙන්ද; ආදිපිතෝ, ගිනිගන්නා ලද්දේය; දානෙන එව, දන් දීමෙන්ම; නීහරෙථ, බැහැර කරන්නේය; දින්නං, දෙනලද්ද; සුනීහතං හොති, මනාකොට රක්‍ෂා කරන ලද්දේ වේ.

1208 යෝ ධම්මලඛස්ස දදාති දානං
උඨානවීරියාධිගතස්ස ජන්තු
අතික්කම්ම සෝ වෙතරණිං යමස්ස
දිබ්බානි ඨානානි උපෙති මච්චෝ.

යෝ ජන්තු, යම් සත්ත්‍වයෙක් තෙම; උඨානවීරියාධිගතස්ස, උඨාවීර්‍යයෙන් ලබන ලද; ධම්මලඛස්ස, ක්‍ෂීණාශ්‍රවයන් වහන්සේ පටන් ආරබධ විදර්‍ශනායා දක්වා ලබන ලද ලොවිතුරා දහම් ඇති පුද්ගලයා හට; දානං දදාති, දන්දේද; නොහොත්; යෝ ජන්තු, යම් සත්ත්‍වයෙක් තෙම; ධම්මලඛස්ස, දැහැමින් ලබන ලද; උඨාන වීරියාධිගතස්ස, උඨානවීර්‍යයෙන් ලබනලද වස්තුවෙන්; දානං දදාති, දන්දේද; සෝ, හෙතෙම; යමස්ස, යමයාගේ; වෙතරණිං, වෙතරණී නම් මහානදිය හෙවත් අවමහනිරය හා සොළොස් ඔසුපත් නිරය; අතික්කම්ම, ඉක්මවා; දිබ්බානි ඨානානි, දිව්‍ය සම්පත්තියට; උපෙති, පැමිණේ.

1209 දානඤ්ච යුඛඤ්ච සමානමාහු
අපාපි සන්තා බහුකෙ ජීතන්හි
අපම්පි වෙ සද්දහානෝ දදාති
තෙනෙව සෝ හොති සුඛී පරත්ථ.

දානඤ්ච, දන්දීමද; යුඛඤ්ච, යුඛකිරීමද; සමානං, සමාන්‍යයි; ආහු, කිහු; අපාපි සන්තා, සවලපවුත් පරිත්‍යාග ඇති යහු; බහුකෙ, බොහෝ සතුරන්; ජීතන්හි, දිනත්; (නොහොත්) සන්තා, අලොභාදී කුසල ධම්මයෝ; අපාපි, සවලප වූවාහුද; බහුකේ,

* සුනිඛ්හතං-බුරුම්.

බොහෝවූ ලොභාදී අකුසලයන්; ජිනාතනි, දිනත්; වේ, ඉදින්; අපපම්පි, සවලපයකුදු; සද්දහානෝ, කම්ඵලය අදහමින්; දදාති, දේද; තෙන එව, එහෙයින්ම; සෝ, හෙතෙම; පරත්ථ, පරලෙව්හි; සුඛී හොති, සුවපත් වේ.

1210 විවෙය්‍ය දානං සුගතපපසත්ථං
යෙ දක්ඛිණෙය්‍යා ඉධ ජීවලොකෙ
එතෙසු දින්නානි මහප්ඵලානි
බීජානි වුත්තානි යථා සුඛෙත්තෙ.

විවෙය්‍ය දානං, දක්ෂිණාර්හයන් සොයා දන්දීම; සුගතපපසත්ථං, සම්බුදුයන් වහන්සේලා විසින් පසස්නාලදී; ඉධ ජීවලොකෙ; මේ මනුෂ්‍යලොකයෙහි; යෙ දක්ඛිණෙය්‍යා, යම් දක්ෂිණාර්හී කෙනෙක් වෙත්ද; එතෙසු, උන්වහන්සේලා කෙරෙහි; දින්නානි, දෙනලද දානයන්; සුඛෙත්තෙ, මනාකෙත; වුත්තානි, වපුරනලද; බීජානි යථා, බීජ මෙන්; මහප්ඵලානි, මහත් ඵල වෙත්.

1211 යො පාණභූතානි අහෙඨයං චරං
පරූපවාදා න කරොති පාපං
භීරුං පසංසන්ති න තත්ථ සූරං
භයා හි සන්තොා න කරොන්ති පාපං.

යො, යමෙක් තෙමේ; පාණභූතානි, ප්‍රාණසංඛ්‍යාත භූතයන්; අහෙඨයං, නොපෙළමින්; චරං, හැසිරෙන්නේ; පරූපවාදා, පරාපවාද නිමිත්තෙන්; පාපං න කරොති, පව්නොකෙරේද; භීරුං, පාප භීරුකයා හට; පසංසන්ති, ප්‍රශංසා කෙරෙත්ද; තත්ථ සූරං, එහි දක්ෂයා හට; න, ප්‍රශංසා නොකෙරෙද්ද; සන්තොා, සත්පුරුෂයෝ; භයා හි; බියෙන්; පාපං න කරොන්ති, පව් නොකෙරෙත්.

1212 හීනෙන බ්‍රහ්මචරියෙන ඛත්තියෙ උපපජ්ජති
මජ්ඣිමෙන ච දෙවත්තං උත්තමෙන විසුජ්ඣති.

හීනෙන බ්‍රහ්මචරියෙන, බාහිර තීර්ථායතනයෙහි රක්ෂා කරන ලද්දාවූ හෝ වෛඵුන විරතිමාත්‍රවූ හෝ ලාමක බ්‍රහ්මචර්‍යාවෙන්; ඛත්තියෙ, රජකුලෙහි; උපපජ්ජති, උපදී; මජ්ඣිමෙන ච, ධ්‍යානොපචාරමාත්‍රවූ මධ්‍යම බ්‍රහ්මචර්‍යාවෙන්; දෙවත්තං, දෙව්ඛවට පැමිණේ; උත්තමෙන, අෂ්ටසමාපත්ති සංඛ්‍යාත උත්තම බ්‍රහ්ම චර්‍යාවෙන්; විසුජ්ඣති, බ්‍රහ්මලොකොත්පත්තියෙන් පිරිසිදුවේ, නොහොත්

හීනෙන බ්‍රහ්මචරියෙන, ශාසනගත ඔම්හා බ්‍රහ්මචය්‍යාවෙන්; ඛත්තියෙ, ක්ෂත්‍රිය කුලයෙහි; උපපජ්ජති, උපදී; මජ්ඣිමෙන ච, අනුලොම ඤාණය දක්වා පැවති ආරබ්ධ විදර්ශක ශාසනමාර්ග බ්‍රහ්මචය්‍යාවෙන්; දෙවත්තං, දෙව්බවට පැමිණේ; උත්තමෙන, විදසුන් වඩා රහත් බවට පැමිණීම් සාඛ්‍යාත උත්තම බ්‍රහ්මචය්‍යාවෙන්; විසුජ්ඣති, සියලු සසරදුක් නැසීම් වසයෙන් පිරිසිදුවේ.

1213 අඩා හි ඤානං බහුධා පසත්ථං
ඤානා ච ඛො ධම්මපදංව සෙය්‍යො
පුබ්බෙව් තෙ පුබ්බතරෙව සන්තො
නිබ්බාණමෙවජ්ඣගමුං සපඤ්ඤති.

ඤානං හි, ආම්ස ඤානය වනාහි; අඩා, එකාන්තයෙන්; බහුධා, බොහෝ ප්‍රකාරයෙන්; පත්ථං, පසස්නා ලදී; ඤානා ච ඛො, ඤානය කෙරෙන්ද; ධම්මපදංව, සමථ විදර්ශනා නිර්‍වාණ පය්‍යාප්ති යන ධර්ම පදයම; සෙය්‍යා, උතුම; පුබ්බෙව, පෙරද; පුබ්බතරෙව, ඉතා පූර්‍වයෙහිද; සපඤ්ඤා, සප්‍රාඥවූ; තෙ සන්තො, ඒ කාශ්‍යප වෙස්සභූ ආදී සප්තඥවරයෝ; නිබ්බාණං එව, නිර්‍වාණ ධර්මයටම; අජ්ඣගමුං, පැමිණියාහුය.

419 ආදිත්ත ජාතකයයි.

1214 ගඞ්ගා කුමුදිනී සන්නා සංඛවණ්ණා ච කොකිලා
ජම්බු තාලඵලං දජ්ජා අථ නූන තදා සියා.

(යදා, යම් කලෙක්හි;) ගඞ්ගා, සියලු ගඞ්ගාවෝ; කුමුදිනී සන්නා, සෑඩ වතුරු පියා විල් බවට පැමිණ සොඳමදයෙන් සෑදුම් ලද්දාහු වෙත්ද; කොකිලා, කොවුල් පක්ෂීහු; සඞ්ඛවණ්ණා ච, සකක් සේ සුදුවන් වෙත්ද; ජම්බු, දඹ; තාලඵලං, තල්පක්; දජ්ජා, දෙදී ද; අථ, ඉක්බිති; තදා, එකල්හි; නූන, එකාන්තයෙන්; සියා, සමාගමය වන්නේය.

1215 යදා කඤ්චපලොමානං පාවාරෝ තිවිධෝ සියා
හෙමන්තිකං පාපුරණං අථ නූන තදා සියා.

යදා, යම් කලෙක්හි; කඤ්චපලොමානං, කැසුප් ලොම් පිළිබඳ; තිවිධෝ, කැසුප්හු මූවාය පුලුන්හු මූවාය මිශ්‍රය යන ත්‍රිවිධ වූ;

පාවාරෙ, උතුරුසලුවක්; හෙමනතිකං පාපුරණං සියා, හිමව් පොරොණය වන්නේද; අථ, ඉක්බිති; තදා, එකල්හි; නූන; එකාන්තයෙන්; සියා, සමාගමය වන්නේය.

1216 යදා මකස පාදූනං අට්ටාලෝ සුකතෝ සියා
දළෙහා ච අපපකම්පි ච අථ නූන තදා සියා.

යදා, යම් කලෙක්හි; මකසපාදූනං, මදුරුපා පිළිබඳ; දළෙහා ච, දැඩිවූද; අපපකම්පි ච, නොසැලෙන්නාවූද; අට්ටාලෝ, අටලුවෙක්; සුකතෝ සියා, මොනවට කරන ලද්දේ වන්නේද; අථ, ඉක්බිති; තදා, එකල්හි; නූන, එකාන්තයෙන්; සියා, සමාගමය වන්නේය.

1217 යදා සසවිසාණානං නිසෙසණී සුකතා සියා
සගහසසාරොහණත්ථාය අථ නූන තදා සියා.

යදා, යම් කලෙක්හි; සගහසසාරොහණත්ථාය, දෙව්ලොවට නැඟීම පිණිස; ඍසවිසාණානං, සසවිශාන පිළිබඳ; නිසෙසණී, හිණක්; සුකතා සියා, මොනවට කරන ලද්දී වන්නීද; අථ, ඉක්බිති; තදා, එකල්හි; නූන, එකාන්තයෙන්; සියා, සමාගමය වන්නේය.

1218 යදා නිසෙසණීමාරුයහ චන්දං ඛාදෙය්‍ය මූසිකෝ
රාහුච පරිපාතෙය්‍ය අථ නූන තදා සියා.

යදා, යම් කලෙක; මූසිකෝ, මූසික තෙම; නිසෙසණිං ආරුයහ හිණට නැඟී; චන්දං, සඳ; ඛාදෙය්‍ය, කන්නේද; රාහුච, රාහුග්‍රහ යාද; පරිපාතෙය්‍ය, පලවා හරින්නේද; යූ සේයි.

1219 යදා සුරාඝටං පිත්වා මක්කිකා ගණවාරිනී
අඞ්ගාරෙ වාසං කපෙපය්‍යුං අථ නූන තදා සියා.

යදා, යම් කලෙක්හි; මක්කිකා, මැස්සෝ; සුරාඝටං, රහකලය; පිත්වා, පානය කොට; ගණවාරිනී, සමූහවාරීව; අඞ්ගාරෙ, ගිනිගෙන දිලියෙන අඟුරෙහි; වාසං කපෙපය්‍යුං, වාසය කරන්නාහුද; සෙස්ස පෙරමෙනි.

1220 යදා බිම්බොඨසමපණෙණා ගද්‍රහෝ සුමුඛෝ සියා
කුසලෝ නච්චගීතස්ස අථ නූන තදා සියා.

යදා, යම් කලෙක්හි; බිම්බොඨසමපණෙණා, බිඹුපල වන් අධර ඇති; සුමුඛෝ, සවණීඳුස ප්‍රතිභාග මුඛ ඇති; නච්චගීතස්ස,

නාහ්‍යඝීහ පිණිස; කුසලෝ, දක්ෂවූ; ගද්‍රභෝ, කොටළුවෙක්; සියා, වන්නේද; සෙස්ස පෙරමෙනි.

1221 යදා කාකා උලූකා ච මන්තයෙයුං රහොගතා
අඤ්ඤමඤ්ඤං පිහයෙයුං අථ නූන තදා සියා.

යදා, යම් කලෙක; කාකා, කාව්වුද; උලූකා ච, මහමූහුණුද; රහොගතා, විවිකත්ව ගියාහු; මන්තයෙයුං, මන්ත්‍රණය කෙරෙද්ද; අඤ්ඤමඤ්ඤං පිහයෙයුං, අන්‍යොන්‍ය ප්‍රියවෙද්ද-පෙ-

1222 යදා පලාසපන්නානං ජත්තූනං පිරතරං සියා
වස්සස්ස පටිඝාතාය අථ නූන තදා සියා.

යදා, යම් කලෙක; පලාසපන්නානං, කැලපත් පිළිබඳ; ජත්තූනං, ජත්‍රය; වස්සස්ස පටිඝාතාය, වැසි වැලැක්වීම පිණිස; පිරතරං සියා, සසිරසාරවේද;-පෙ-

1223 යදා කුරරෙසකුණෝ පබ්බතං ගන්ධමාදනං
තුණ්ඩේනාදාය ගච්ඡෙය්‍ය අථ නූන තදා සියා.

යදා, යම් කලෙක; කුරරෙසකුණෝ, උකුසුපක්ෂි තෙම්; ගන්ධමාදනං පබ්බතං, ගන්ධමාදන පර්වතය; තුණ්ඩේන, තුඩින්; ආදාය, ගෙන; ගච්ඡෙය්‍ය, යන්නේද;-පෙ-

1224 යදා සාමුද්දිකං නාවං සයන්තං සපවාකාරං
වෙටෝ ආදාය ගච්ඡෙය්‍ය අථ නූන තදා සියාති.

යදා, යම් කලෙක; සයන්තං, යන්ත්‍රාදී උපකරණ සහිතවූ; සපවාකාරං, එනම් නෞකොපකරණ සහිතවූ; සාමුද්දිකං නාවං, මහනැවක්; වෙටෝ, ගම්දරුවෙක්; ආදාය, ගෙන; ගච්ඡෙය්‍ය, යන්නේද;-පෙ-

420 අඤ්ඤාන ජාතකයයි.

1225 ඛමනීයං යාපනීයං කච්චි මාතුල තෙ සුඛං
සුඛං තෙ අම්මා අච්ච සුඛකාමා හි තෙ මයං.

මාතුල, මයිල; කච්චි, කිම්; ඛමනීයං, සහනය කළ හැකිද; යාපනීයං, ඉරියව් පැවැත්විය හැකිද; තෙ, තට; සුඛං, සැපද; තෙ,

තාගේ; සුඛං, සුව; අම්මා, මව්; අවච,(අද)විවාළිය; මයං, අපි ද; තෙ, නට; සුඛකාමා හි, සුව කැමැත්තාහුම වෙමු.

1226 නඞ්ගුළුං මෙ අවක්කමම හෙඨයිත්වාන එලිකෙ
සාජ්ජ මාතුලවාදෙන මුච්චිතබ්බානු මඤ්ඤසි.

එලිකෙ, එලිය; මෙ, මාගේ; නඞ්ගුළුං, වාලධිමණ්ඩලය; අවක්කමම, ආක්‍රමනය කොට; හෙඨයිත්වාන, බලාත්කාර කොට; සා, ඕ; අජ්ජ, අද; මාතුලවාදෙන, මාතුලය යන වචනයෙන්; මුච්චිතබ්බා, මිදිය යුතුයයි; මඤ්ඤසි නු; හඟිද.

1227 පුරත්ථාභිමුඛෙ නිසින්නොසි අහං තෙ මුඛමාගත්‍ය
පච්ඡතො තුයහං නඞ්ගුළං කථං ඛොහං අවක්කමිං.

පුරත්ථාභිමුඛෙ, පූර්වදිසාභිමුඛව; නිසින්නොසි, හුන්නෙහිය; අහං, මම; තෙ, නුඹවහන්සේගේ; මුඛං, අභිමුඛයෙන්; ආගතා, ආම්; පච්ඡතො, පසුපසින්; තුයහං නඞ්ගුළං, තා වාලධිය වෙයි; කථං ඛො, කෙසේ නම්; අවක්කමිං, ආක්‍රමනය කෙළෙම්ද.

1228 යාවතා චතුරෙ දීපා සසමුද්දා සපබ්බතා
තාවතා මයහං නඞ්ගුළං කථං ඛො ත්වං විවජ්ජසි.

සසමුද්දා, සමුද්‍ර සහිත; සපබ්බතා, පර්‍වත සහිත; චතුරෙ දීපා, සිව්දිව්; යාවතා, යම්තාක්ද; මයහං නඞ්ගුළං, මාගේ වාලධි මණ්ඩලය; තාවතා, ඒතාක්ම; කථං ඛො, කෙසේ නම්; ත්වං, නී; විවජ්ජසි, (ආක්‍රමනය නොකර)හරනෙහිද.

1229 පුබ්බෙව මෙ තං අක්ඛංසු මාතාපිතා ච භාතරෙ
දීඝං දුඨස්ස නඞ්ගුළං සාමහි වෙහාසයාගතා.

දුඨස්ස, දුෂ්ටයාගේ; නඞ්ගුළං, වාලධිය; දීඝං, දික්ය යන; තං, ඒ කාරණය; මාතාපිතා ච, මාතාපිතෘහුද; භාතරෙ ච, භ්‍රාතෘහුද; පුබ්බෙව, පෙරම; අක්ඛංසු, කීහු; සා අහං, හේ මම; වෙහාසයා, අහසින්; ආගතා, ආම්.

1230 තව දිසවාන ආයතනිං අන්තලික්ඛමහි එලිකෙ
මිගසඞ්ඝා පලාසිත්ථ භක්ඛා මෙ නාසිතො තයා.

එලිකෙ, එළිය; අන්තලික්ඛමහි, අහසෙහි; ආයතනිං ච, එන්නාවූද; තා, නී; දිසවාන, දැක; මිගසඞ්ඝා, මුවගණයා; පලාසිත්ථ,

පැන හියේය; තයා, තී විසින්; මේ, මාගේ; හකෙඛා, ගොදුර; නාසිතොා, නසන ලද්දේය.

1231 ඉවෙවවං විලපන්තියා එලකියා රුහංඝසෝ
ගලඝං අඛ්වමදදි නත්ති දුඛෙ සුභාසිතං.

ඉති, මෙසේ; එවං විලපන්තියා, එසේ වවලප්නා; එලකියා, එලියගේ; ගලඝං, ගෙල; රුහංඝසෝ, ලොහිතපානය කරන්නාවූ දිවිතෙමේ; අඛ්වමදදි, බැහැ පෙලී; දුඛෙ, දුෂ්ටයා කෙරෙහි; සුභාසිතං, සුභාෂිත වචනයෙක්; නත්ති, නැත්තේය.

1232 නෙව දුඛෙ නයෝ අත්ති න ධම්මෝ න සුභාසිතං
නික්කමං දුඛෙ යුඤ්ජේථ සෝ ව සඛ්හි න රඤ්ජති.

දුඛෙ, දුෂ්ටයා කෙරෙහි; නයෝ, කරුණක්; නෙව අත්ති, නැත්තේය; ධම්මෝ, සවභාව ධර්මයෙක්ද; නෙව අත්ති, නැත්තේය; සුභාසිතං, යහපත් වචනයෙක්; න අත්ති, නොම ඇත්තේය; දුඛෙ, දුෂ්ටයා කෙරෙහි; නික්කමං, පරාක්‍රමය; යුඤ්ජේථ, යොදන්නේය; සෝව, ඒ දුෂ්ටපුද්ගල තෙමේ ද; සඛ්හි, සාන්තගුණය; න රඤ්ජති, ප්‍රිය නොකෙරේ.

421 දිපි ජාතකයයි.

පළමුවෙනි කච්චානි වග්ගයයි.

අට්ඨක නිපාතයයි.

1233 පරිසංකුපථෝ නාම ගිජ්ඣපත්තෝ සනන්තනෝ
තත්‍රාසි මාතාපිතරෝ ගිජ්ඣිකා පොසෙසි ජිණ්ණකෙ.

පරිසංකුපථෝ නාම, හාත්පස හුලින් කරනලද හෙයින් සංකුපථ නම්වූ; සනන්තනෝ, පැරණිවූ; ගිජ්ඣපත්තෝ, ගිජුකුළ මූදුනැ මගෙක්; ආසි, විය; තත්‍ර, එහි; ගිජ්ඣිකා, ගිජුලිහිණියෙක් තෙමේ, ජිණ්ණකෙ, මහලු; මාතාපිතරෝ, මව්පිය්න්; පොසෙසි, පොෂණය කෙළේය.

1234 තෙසං අජගරං මෙදං අවචහාසි බහුත්තසෝ
පිතා ච පුත්තං අවච ජානං උච්චං පපාතිනං
සුපත්තං පක්ඛසම්පණ්ණං තෙජසිං දූරගාමිනං.

තෙසං, ඔවුන්ට; අජගරංමෙදං, අජගරමෙදය (වුරුණුතෙල් සහිත පිඹුරුමස); බහුත්තසෝ, බොහෝ සෙයින්; අවචහාසි, කීයා ය; පිතා ච, පිය තෙමේ ද; ජානං, දන්නේ; උච්චං පපාතිනං, උස්ව පැනයන්නාවූ; තෙජසිං, මහත් බලඇති; දූරගාමිනං, ඉතා දුරයන්නාවූ; පක්ඛසම්පණ්ණං, පක්ෂබල සමන්විතවූ; සුපත්තං, සුපත්තනම් වූ; පුත්තං, පුත්‍රයාහට; අවච, මෙසේ කී.

1235 පරිපලවන්නං පඨවිං යදා තාත විජානහෙ
සාගරෙන පරික්ඛිත්තං චක්කංව පරිමණ්ඩලං
තතෝ තාත නිවත්තස්සු මාසසු එත්තෙතා පරංගමී.

තාත, දරුව; යදා, යම්කලෙක; සාගරෙන පරික්ඛිත්තං, සයුරෙන් පිරිකෙව් කරනලද; චක්කංව පරිමණ්ඩලං, රියසක්සේ වටවූ; පරිපලවන්නං, (දියෙහි නෙලුම් පතක්මෙන්) සැලෙන්නාවූ; පඨවිං, පෘථිවිය; විජානහෙ, දනීද (දකීද); තාත, දරුව; තතෝ, එසින්; නිවත්තස්සු, නවතුව; එත්තෙතා පරං, ඉන්ඔබ; මාසසු ගම්, නහමක් යා.

1236 උදපත්තෙතාසි වෙගෙන බලී පක්ඛී දිජුත්තමෝ
ඔලොකයනෙත්තා චක්ඛූඬෙහා පබ්බතානි වතානි ච.

බලී, බලඇත්තාවූ; පක්ඛී, පියාපත් ඇති; චක්ඛූඬෙහා, චඬකාක්‍රීව ඇති; දිජුත්තමෝ, පක්ෂිරාජ තෙම; පබ්බතානි, පර්වතයන්ද; වතානි ච, ආරණ්‍යයන්ද; ඔලොකයනෙත්තා, බලන්නේ; වෙගෙන, ජවයෙන්; උදපත්තෙතා අසි, අහසට පැනනැංගේය.

1237 අද්දසං පඨවිං ගිජ්ඣා යථාඨාසි පිතුස්සුතං
සාගරෙන පරික්ඛිත්තං චක්කංව පරිමණ්ඩලං.

යථා, යම්සේ; ඨාසි, යවසි කියා; පිතුස්සුතං, පියාහෙරෙන් අසන ලදද; (එසේවූ) සාගරෙන පරික්ඛිත්තං, සයුරෙන් වටකරන ලද; චක්කංව, රියසක්මෙන්; පරිමණ්ඩලං, වටවූ; පඨවිං, පෘථිවිය; ගිජ්ඣා, ගිජුලිහිණි තෙම; අද්දසං, දුටුයේය.

1238 තව සෝ සමතික්කම්ම පරමෙවච්චවත්තථ
තව චාහාසිඛා තික්ඛා අච්චහාසි බලී දිජං.

සෝ, හෙතෙම; තංව, ඒ පිතෘහුගේ අවවාදයද; සමතික්කමම, ඉක්මවා; පරං එව, ඇතම; අනිවත්තනථ, ඉක්මවා ගියේය; බලී, බලැති; තව දිජං, ඒ පක්ෂීහුද; නිකඛා, නීසඝණවූ; වාහසිඛා, වලා මඬුලු; අවවහාසී, පැහැර ගත්තේය.

1239 නාසක්ඛානිගතෝ පොසෝ පුනරෙව නිවත්තිතුං.
මිජෝ ව්‍යසනමාපාදී වෙරම්බානං වසං ගතෝ.

වෙරම්බානං වසං ගතෝ, වෙරඹවාතයාගේ වසතයට ගියාවූ; අතිගතෝ, පක්ෂීන්ගේ ගමන මාර්ගය හෝ පියා විසින් කියනලද මාර්ගය ඉක්මවා ගියාවූ; මිජෝ පොසෝ; පක්ඛිරාජ තෙම; පුන, නැවත; නිවත්තිතුං, නවතින්ට; නාසක්ඛි, නොහැකි වී; ව්‍යසනං, විනාසයට; ආපාදි එව, පැමුණුනේමය.

1240 තස්ස පුත්තා ච දුරා ච යෙවඤ්ඤෙ අනුජීවිනෝ
සබ්බෙ ව්‍යසනමාපාදුං අනොවාදකරෝ මිජෝ.

අනොවාදකරෝ, අවවාදයට අනුවිළිනොපදනාවූ; මිජෝ, යම් ගිජුලිහිණියෙක් වීද; තස්ස, ඔහුගේ; පුත්තා ච, පුත්‍රයෝද; දුරා ච, භාර්‍යාවෝද; අඤ්ඤෙ, සෙසු; අනුජීවිනෝ, පිරිවරජනයෝද යන; යෙව, යම් සොනෙක් ඇද්ද; සබ්බෙ, සියල්ලෝ; ව්‍යසනං, විනාශයට; ආපාදුං, පැමිණියාහුය.

1241 එවමපි ඉධ වුඩ්ඪානං යොවාක්‍යං නාවබුජ්ඣති
අනිසිම්වරෝදිතෙනා ගිජෙඣාවාතිත සාසනෝ
සබ්බෙ ව්‍යසනං පපෙපානති අත්වා වුඩ්ඪසාසනානති.

එවමපි, මෙසේම; ඉධ, මේ ලොකයෙහි; යෝ, යමෙක් තෙමේ; වුඩ්ඪානං, වෘඩයන්ගේ; වාක්‍යං, වචනය; නාවබුජ්ඣති, අවබොධ නොකෙරේද; අනිසිම්වරෝ, සීමොල්ලඛ්‍යනයනොට හැසිරෙන්නාවූ; උදිතෙනා, කියනලද අවවාද ඇති; අතිත සාසනෝ, ඉක්ම වනලද අනුශාසනා ඇති; ගිජෙඣාව, ගිජුලිහිණිහුසේ; වුඩ්ඪසාසනං, වෘඩයන්ගේ අවවාදය; අත්වා, නොකොට; සබ්බෙ, සියල්ලෝ; ව්‍යසනං, විනාශයට; පපෙපානති, පැමිනෙත්.

422 ගිජ්ඣ ජාතකයයි.

1242 පුථුසද්දෝ සමජනෝ න බාලෝ සොව් මඤ්ඤථ
සඞ්ඝසම්මිං හිජ්ජමානසම්මිං නාඤ්ඤං හියේ‍යා අමඤ්ඤුරෑං.

පුථුසද්දෝ, හාත්පස පතලාවූ මහාශබ්ද ඇති; සමජනෝ, එතෙසින්ම සමානවූ ජන තෙම; සොව්, කිසිවෙක්; බාලෝ, බාල යයි; න මඤ්ඤථ, නොදත්තේය; සඞ්ඝසම්මිං, සඞ්ඝයා; හිජ්ජමානසම්මිං, බිඳෙන කල්හි; අඤ්ඤං, අනිකක්; හියේ‍යා, බොහෝ සෙයින්; න අමඤ්ඤුරෑං, නොදත්හ.

1243 පරිමුට්ඨා පණ්ඩිතා භාසා වාචාගොචර භාණිනෝ
යා විචජනති මුඛායාමං යෙන නීතා නතං විදූ.

පරිමුට්ඨා, අඥානයෝ; පණ්ඩිතා භාසා, පණ්ඩිතමානී බැවින් වාගාඩම්බර ඇතියහ; වාචාගොචර භාණිනෝ, අසං වුතවාර ඇතිවන බැවින් මුඛාරූඪ වූවක්ම කියන සුළුවෙති; යාවිචජනති මුඛායාමං, යම්තාක් කෑමැතිවෙද්ද ඒතාක් මුව අයාසිට; යෙන, යම් හණ්ඩනයකින්; නීහා, මේ නිර්ලජ්ජී භාවයට පමුණුවනලදද; නං, එය; නවිදූ, නොදත්තේය.

1244 අක්කොසච්ඡි මං අවධි මං අජිනි මං අහාසි මෙ
යෙ තං උපනයහන්ති වෙරං තෙසං න සම්මති.

මං, මට; අක්කොසච්ඡි, ආක්‍රොශ කෙළේය; මං, මට; අවධි, පහළේය; මං, මා; අජිනි, පැරදවිය; මෙ, මා සතුදැ; අහාසි, පැහැර ගත්තේයයි; (යෙක්තුමූ) තං, ඒ වෛරය; උපනයහන්ති, නැවත නැවත බඳිද්ද; තෙසං, ඔවුන්ගේ; වෙරං, වෛරය; න සම්මති, නොසන් සිඳේ.

1245 අක්කොසච්ඡි මං අවධි මං අජිනි මං අහාසි මෙ
යෙ තං න උපනයහන්ති වෙරං තෙසූපසම්මති.

මං, මට; -පෙ- න උප නයහන්ති, නොබඳිද්ද; -පෙ- උපසම්මති, සංසිඳේ.

1246 නහි වෙරෙන වෙරානි සම්මන්තීධ කුදාචනං.
අවෙරෙන ච සම්මන්ති එස ධම්මෝ සනන්තනෝ.

ඉධ, මේ ලොකයෙහි; වෙරානි, වෛරයෝ; වෙරෙන, වෛරයෙන්; කුදාචනං, කිසිකලෙකත්; න සම්මන්ති, නොසන් සිඳෙත්; අවෙරෙන ච, අවෛරයෙන්ම; සම්මන්ති, සංසිඳෙත්; එසෝ, මේ

අවෙරයෙන් වෙර සංසිදුවීම; සනන්තනෝ ධම්මෝ, බුද්ධාදී උතුමන්ගේ පෞරාණික ධර්මයෙකි.

1247 පරෙ ච න විජානන්ති මයමෙත්ථ යමාමසෙ
යෙ ච තත්ථ විජානන්ති තතෝ සම්මන්ති මෙධගා.

එත්ථ, මේ සභාවය; පරෙ, අන්‍යයෝ; නොහොත් මාගේ නොවන්නෝ; මයං, අපි; යමාමසෙ, මරුමුවට යම්හයි නොහොත් කලහ කිරීමට යත්න කරම්හයි; න විජානන්ති, නොදනිත්; තත්ථ, එහි; යෙ ච, යමෙක් තුමූ වනාහි; විජානන්ති, අපිකලහ කිරීමට යත්න කෙරෙමුයයි දනිද්ද; තතෝ, ඒ හෙතුවෙන්; මේධගා, කලහයෝ, සම්මන්ති, සංසිඳෙත්.

1248 අසිවජ්ඣ, පාණහරා ගවාසසධනහාරිනෝ
රඤ්ඤං විලුම්පමානානං තෙසම්පි හොති සඞ්ගති
කසමා තුම්හාකං නො සියා.

අඤ්ඣ, ඇවසිදිනාවූ, පාණහරා, දිවි හොර කරන්නාවූ; ගවාසසධනහාරිනෝ, ගවාශ්වාදීන් හා රන් රුවන් ආදී ධන යන්ද පැහැරගන්නාවූ; රඤ්ඤං, සබකියරට; විලුම්පමානානං, පැහැර ගන්නාවූ; තෙසම්පි, ඒ රජදරුවන්ගේද; සඞ්ගති, එක්වීම; හොති, වේ; කසමා, කුමක් හෙයින්; තුම්හාකං, නොපගේ සමගිය; නො සියා; නොවන්නේද?

1249 සචෙ ලභෙථ නිපකං සහායං
සද්ධිං චරං සාධු විහාරි ධීරං
අභිභුය්‍ය සබ්බානි පරිස්සයානි
චරෙය්‍ය තෙනත්තමනෝ සතිමා.

නිපකං, නුවණැති; සද්ධිං චරං, සමඟ හැසිරෙන; සාධු විහාරිං, මනා හැසුරුම් ඇති; ධීරං, ධෘතිමත්වූ; සහායං, කල්‍යාණ මිත්‍රයෙකු; සචෙ ලභෙථ, ඉදින් ලබන්නේ නම්; සබ්බානි පරිස්සයානි, සියළු පිරිපත්; අභිභුය්‍ය, මැඩ; තෙන, ඔහු හා; අත්තමනෝ, සතුටු සිත් ඇත්තේ; චරෙය්‍ය, හැසිරෙන්නේය.

1250 නො චෙ ලභෙථ නිපකං සහායං
සද්ධිං චරං සාධු විහාරි ධීරං
රාජාව රඤ්ඤං විජිතං පහාය
එකො චරෙ මාතඞ්ගරණ්ණෙඋඤ්ඣව නාගා.

නිපුකං,-පෙ-නො වෙ ලහෙථ, ඉදින් නොලබන්නේ නම්; විජිතං, දිනන ලද; රඤ්ඤං, රට; පහාය, හැරපියා(වනගතවූ); රාජා ඉව, මහාජනක රජහු මෙන්ද; අරඤ්ඤේ, (රක්ෂිත) වනයෙහි(හුදකලාව වසන); මාතඞ්ගා, මාතඞ්ග නම් වූ; නාගො ඉව, (පාරිලෙය්‍යක) ඇතු මෙන්ද; එකො, එකලාව; චරෙ, හැසිරෙන්නේය.

1251 එතස්ස චරිතං සෙය්‍යො නත්ථි බාලෙ සහායතා
එකො චරෙ න්‍ව පාපානි කයිරා
අපෙපාසසුකෙකා මාතඞ්ගරඤ්ඤේ‍ව නාගො.

එතස්ස, එකලාභුගේ; චරිතං, හැසිරීම; සෙය්‍යො, උතුම; බාලෙ, අඥානයා කෙරෙහි; සහායතා, සහාය බවෙක්; නත්ථි, නැත්තේය; අරඤ්ඤේ,-පෙ-අපෙපාසසුකෙකා, උතසාහ රහිතව; එකො, එකලාව; චරෙ, හැසිරෙන්නේය.

423 කොසම්බ ජාතකය.

1252 දුමෝ යදා හොති ඵලූපපන්නො
භුඤ්ජන්ති නං විහගා සම්පතන්තා
ඛීණන්ති ඤත්වාන දුමං * ඵලච්චයෙ
දිසො දිසං යන්ති තතො විහඞ්ගමා.

යදා, යම් කලෙක්හි; දුමෝ, වෘක්ෂ තෙම; ඵලූපපන්නො, හටගත් ඵල ඇත්තේද; (එකල්හි) නං, එය; විහගා, පක්ෂීහු; සම්පතන්තා, සාඛාවෙන් සාඛාවට යන්නාහු; භුඤ්ජන්ති, අනුභව කෙරෙත්; ඵලච්චයෙ, ඵලාවසානයෙහි; දුමං, දුමය; ඛීණං ඉති, ක්ෂීණයයි; ඤත්වාන, දැන; විහඞ්ගමා, පක්ෂීහු; තතො, එයින්; දිසො දිසං, දිසාහු දිසාවට; යන්ති, යෙත්.

1253 චරං චාරිකං ලොහිතතුණ්ඩ මාචරි
කිං ත්‍වං සුකඛ දුමමහි ඛායසි
තදිඞ්ඝ බ්‍රූහි වසනත්‍ථසන්හිත
කසමා සුව සුකඛ දුමං න රිඤ්ඤසි.

ලොහිතතුණ්ඩ, ලේවන් තුඩු ඇති පක්ෂි රාජෝත්තමය; චරං චාරිකං, සැරි සරමින්; ආචරි, හැසුරුනෙහි; සුව; කිර පක්ෂිය; ත්‍වං,

* ඵලව්වයෙන-මරම්ම.

තෝ; සුකඛදුමම්හි, වියලිගිය රුකෙහි; කිං කායසි, කිම් චින්තා කුලී භූතයෙහි; ඉඞ්ඝ, එහෙයින්; තං, එය; බ්‍රූහි, කියව; වසන්තා සන්නිහ, ගිරා සමූහයාගෙන් ගැවසීගත් වසන්ත වනයට බදු වෂී ඇති; සුව, කිර පක්ෂිය; කසමා, කුමක් හෙයින්; සුකඛදුමං, වියලි රුක; න රිඤ්ඡසි, නොහරණෙහිද.

1254 යේ වෙ සඛිනං සඛාරො භවන්ති
පාණච්චයෙ සුඛදුකඛසු හංස
ඛීණා අඛීණමපි න තං ජහන්ති
සන්තො සතං ධම්මමනුස්සරන්තා.

හංස, එම්බා හංසරාජය; වෙ, ඉදින්; සඛිනං, යහළුවන්ට; යෙ සඛාරො භවන්ති, යම්කිසි යහළු කෙනෙක් වේද්ද ඔහුතුමූ; පාණච්චයෙ, ප්‍රාණත්‍යාගයෙහිද; සුඛදුකඛ, සුව දුක් දෙක්හිද; ඛීණං, පිරිහිනැසි කියාද; අඛීණං ඉති, නොපිරිහිනැසි කියාද; (තෙ)සන්තා, (ඒ) සත්පුරුෂයෝ; සතං ධම්මං, සත්පුරුෂයන්ගේ ප්‍රවෙනි ධර්මය; අනුස්සරන්තා, සිහි කරන්නාහු; න ජහන්ති, නොපියත්.

1255 සොහං සතං අඤ්ඤතරොසම්හි හංස
ඤාති ච මෙ හොති සඛා ච රුකඛා
තං නුස්සහෙ ජීවිතස්සා පහාතුං
ඛීණන්ති ඤත්වාන න සො සධම්මො.

හංස, (එම්බා) හංසරාජය; සො අහං, ඒ මම; සතං, සත්පුරුෂයන් පිළිබඳ; අඤ්ඤතරොසම්හි, එක්තරා එකෙක්මි; මෙ, මට; රුකඛා, මේ රුක; ඤාති ච හොති, ප්‍රිය බැවින් නෑද වේ; සඛා ච, සහචරණාදියෙන් යහළුද වේ; ඛීණං ඉති, පිරිහිනැයි කියා; ඤත්වා, දැන; ජීවිතස්සා, දිවි ප්‍රයොජනයෙට ඇත්තේ; හං, එය; පහාතුං, හරණට; න උස්සහෙ, උත්සාහ නොකරමි; සො, ඒ පිරිහිනැයි කියා අත්හැරීම; න සධම්මො, සත්පුරුෂ ධර්මය නොවේ.

1256 සාධු සඛ්‍යං කතං හොති මෙත්තිසඛ්‍යනිස්සිතං
සචෙ තං ධම්මං රොචෙසි පාසංසොසි භජන්තං.

සඛ්‍යං, යහළු බව ද; මෙත්ති, මෛත්‍රියද; සඛ්‍යනිස්සිතං, පිරිස්මැද සමාගමයද; සාධු, මනාහොට; කතං හොති, කරනලද්දේ වේ; සචෙ, ඉදින්; තං ධම්මං, මෙකියන ධර්මතුන; රොචෙසි, රුචිකෙරෙහි නම්; භජන්තං, පාඥයින්ගේ; පාසංසො අසි, ප්‍රශංසාහි වෙහි.

1257. සො තෙ සුව වරං දම්මී පත්තයාන විහඞ්ගම්
වරං වරස්සු වක්කඞ්ග යං කිඤ්චි මනසිච්ඡසි.

පත්තයාන, පියාපත් යානාකොට ඇති බැවින් පත්තයාන නම් වූ; විහඞ්ගම, ආකාශචාරී බැවින් විහඞ්ගම නම් වූ; වක්කඞ්ග, වඞ්කග්‍රීව ඇතිවන බැවින් වක්කඞ්ග නම් වූ; සුව, එම්බා කීර පක්ෂි රාජය; සො (අහං), ඒ (මම); තෙ, තට; වරං, වර; (කැමති දෑ) දම්මී, දෙමි; මනසි, සිත්හි; යං කිඤ්චි, යම් කිසිවක්; ඉච්ඡසි, කැමැත්තෙහි නම්; වරස්සු, ඒ වරය ඉල්වව.

1258 වරං වෙ මෙ හංස තුවං දදෙය්‍ය
අයං ච රුක්ඛා පුනරායුං ලභෙථ
සො සාඛවා එලිමා සංවිරූළ්හො
මධුක්ඛිකො තිඨතු සොභමානො.

හංස, එම්බා හංසරාජය; තුවං, නුඹවහන්සේ; වෙ, ඉදින්; මේ, මට; වරං දදෙය්‍ය, වර දෙන්නේ නම්; අයං රුක්ඛා, මේ දිඹුල් රුක; පුන, නැවත; ආයුං ලභෙථ, ආයුෂ ලබාවා; සො, ඒ; සාඛවා, සම්පන්න සාඛා ඇත්තේ; එලිමා, එල ඇත්තේ; සංවිරූළ්හා, හාත් පස පත්‍රපලාස සංඡ්ඡන්නවූයේ; මධුක්ඛිකො, මධුර එල ඇත්තේ; සොභමානො, හොබනේ; තිඨතු, සිටීවා.

1259 තං පස්ස සම්ම එලිමං උළාරං
සඤාව තෙ හොති උදුම්බරෙන
සො සාඛවා එලිමා සංවිරූළ්හා
මධුක්ඛිකො තිඨතු සොභමානො.

සම්ම, යහළුව; උළාරං, මහත් වූ; එලිමං, එල ඇති; තං, ඒ වෘක්ෂය; පස්ස, බලව; උදුම්බරෙන සඤාව, දිඹුල් රුක හා සමහම; තෙ, තාගේ වාසය; හොතු, වේවා; සො, ඒ දිඹුල්රුක; සාඛවා,-පෙ-තිඨතු, සිටීවා.

1260 එවං සක්ක සුඛී හොහි සහ සබ්බෙහි ඤාතිභි
යථාහමජ්ජ සුඛිතො දිස්වාන සඵලං දුමං.

සක්ක, එම්බා ශක්‍ර දෙවෙන්ද්‍රය; අහං, මම; සඵලං දුමං, එල සහිත ද්‍රුමය; දිස්වාන, දැක; අජ්ජ, අද; යථා සුඛිතො, යම්සේ සුවපත්වූ යෙම්ද; එවං, එසේ; සබ්බෙහි ඤාතිභි සහ, සියළු ඤාතීන් හා සමහ; සුඛී හොහි, සුවපත් වෙහි.

1261 සුවසස ච වරංදත්වා කත්වාන සඵලං දුමං
පක්කාමි සහ භරියාය දෙවානං නන්දනං වනං.

දුමං, උදුම්බර දුමය; සඵලං කත්වා, සම්පන්න ඵල කොට; සුවසස ච, කිර පක්ෂිහටද; වරං දත්වා, වරප්‍රදානය කොට; සහභරියාය, සුජානම් බිරින්ද හා සමඟ; දෙවානං, දෙවියන්ගේ; නන්දනං වනං, නන්දන නම්වූ උයනට; පක්කාමි, ගියේය.

424 මහාසුව ජාතකයයි.

1262 සනනි රුක්ඛා හරිතපත්තා දුමා නෙකඵලා බහූ
කසමානු සුකෙඛ කොලාපෙ සුවසස නිරතො මනො.

හරිතපත්තා, නීලවර්ණ පත්‍ර ඇති; රුක්ඛා, වෘක්ෂයෝ; සනති, ඇත්තාහුය; බහුඵලා, බොහෝ ඵල ඇති; නෙකදුමා, නොයෙක් වෘක්ෂයෝ; සනති, ඇත්තාහුය; කොලාපෙ, හඬන්නාවූ; සුකෙඛ, වියලි රුකෙහි; කසමානු, කුමකින් වනාහි; සුවසස, ගිරවාගේ; මනො, සිත; නිරතො, ඇළුනේද.

1263 ඵලසස උපභුජිමහ නෙකවසසගණෙ බහූ
අඵලම්පි විදිත්වාන සාව මෙත්ති යථා පුරෙ.

බහූ, බොහෝ; නෙකවසසගණෙ, නොයෙක් සිය ගණන් හවු රුදු; ඵලසස, ඵලය; උපභුජිමහ, අනුභව කෙළෙමු; අඵලම්පි, ඵල නැති රුකද; විදිත්වාන, දැන; පුරෙ, පෙර; යථා මෙත්ති, යම්සේ මිත්‍රබවක් ඇද; සා එව, ඵලගින කලද එමැයි.

1264 සුකඛං ච රුක්ඛං කොලාපං ඔපත්තං අඵලං දුමං
ඔහාය සකුණා යන්ති කිං දෙසං පසසසෙ දිජ.

සුකඛං ච, වියලි ගියාවූද; කොලාපං, පවනින් හඬන්නා වූ; ඔපත්තං, පතිත පත්‍ර ඇති; දුමං රුක්ඛං, දුම සඞ්ඛ්‍යාත වෘක්ෂය; ඔහාය, හැරපියා; සකුණා, පක්ෂීහු; යන්ති, යෙත්; දිජ, ඇති පක්ෂිය; කිං දෙසං, (මෙහි) කවර වරදක්; පසසසෙ, දක්නෙහිද.

1265 යෙ ඵලත්ථා සමහජන්ති අඵලොති ජහන්ති නං
අත්තත්ථපඤ්ඤා දුමෙමූධා සෙ හොන්ති පක්ඛපාතිකා.

යෙ, යමෙක් තුමූ; ඵලභොය, ඵලය පිණිස; සමහජනනි, සෙව නය කෙරෙද්ද; අඵලො ඉනි, ඵලනැත කියා; නං, එය; ජහනනි, හැරපියත්; අත්තභඵපඤ්ඤ, ආත්මාර්ථය පිළිබඳව පැවති ප්‍රඥාඅති දුර්මේධා, දුෂ්ටබුද්ධි ඇති; හෙ, ඔහු තුමූ; පකඛපාතිනො හොනති, මිත්‍රපක්ෂය නසන්නාහු වෙත් නොහොත් ආත්මාර්ථ පක්ෂයෙහිම වැටෙන්නාහුද වෙත්.

1266 සාධු සක්ඛි කතං හොති මෙතනි සඛගති සඵවො
සවෙ තං ධම්මං රොචෙසි පාසංසොසි විජානතං.

මෙහි අර්ථ 1266 වෙනි ගාථාවෙන් බලා දතයුතුයි.

1267 සො තෙ සුව වරං දම්මි පත්තඅාන විහඩගම
වරං වරස්සු වක්කඩග යංකිඤ්ච මනසිවඡසි.

මෙහිද අර්ථ 1257 වෙනි ගාථාවෙන් බලා දතයුතුයි.

1268 අපිනාම නං පසෙසෙය්‍ය සපත්තං සඵලං දුමං
දලිද්දොව නිධිං ලඛො නන්දෙය්‍ය නං පුනපපුනං.

සපත්තං, පත්‍රසහිත; සඵලං ඵලසහිත; නං දුමං, ඒ වෘක්ෂය; පසෙසෙය්‍ය, දක්නේ නම්; අපිනාම, ඉතා යෙහෙක; නිධිං ලබ දලිද්දො ඉව, ලබනලද නිදන් ඇති දිලින්දෙක් මෙන්; පුනපපුනං, නැවත නැවත; නං, එය; නන්දෙය්‍ය, අභිනන්දනය කරන්නේ නම්; (ඉතා යෙහෙක).

1269 තතො අමතමාදය අභිසිඤ්ච මහිරුහං
තස්ස සාඛා විරුළ්හිංසු සීතච්ඡායා මනොරමා.

තතො, ඒ ගඛගායෙන්; අමතං, අමෘත ජලය; ආදය, ගෙන; මහිරුහං, දිඹුල් රුකට; අභිසිඤ්ච, සෙවනය කෙළේය; තස්ස, ඒ වෘක්ෂයාගේ; සීතච්ඡායා, සිහිල් සෙවනැති; මනොරමා, පත්‍රපලාස සාඡන්න හෙයින් මනරම්වූ;සාඛා,අතුපතර;විරුළ්හිංසු,වැඩුනාහුය

1270 එවං සක්‍ය සුඛීහොහි සහ සබෙඛහි ඤාතිහි
යථාහමජ්ජ සුඛිතො දිස්වාන සඵලං දුමං.

මෙහි අර්ථ 1260 වෙනි ගථාවෙන් බලා දතයුතුයි.

1271 සුවස්ස ච වරං දත්වා කත්වාන සඵලං දුමං
පක්කාමි සහ භරියාය දෙවානං නන්දනං වනනති.

මෙහි අර්ථ 1261 වෙනි ගාථාවෙන් බලා දතයුතුයි.

425 චුල්ලසුව ජානඛඡසි.

1272 සුතං මෙතං මහාබ්‍රහ්මෙ කාමේ භුඤ්ජති හාරිතො
කාචෙවතං වචනං තුච්ඡං කාච්චි සුද්ධි ඉරියසි.

මහාබ්‍රහ්මෙ, මහ බඹුණ; හාරිතො, හාරිත නම් තපස්වීහු; කාමෙ, කාමයන්; භුඤ්ජති, අනුභවසාරන්නේයසි; මෙ, මා විසින්; එතං, මේ කාරණය; සුතං, අසනලදි; කාච්චි, කිමෙක්ද; එතං වචනං, මේ වචනය; තුච්ඡං, සිස්ද; කාච්චි, කිමෙක්ද; සුද්ධි, ශුද්ධවූයෙහි; ඉරියසි, වෙසෙහිද?

1273 එවමෙතං මහාරාජ යථා තෙ වචනං සුතං
කුම්මගහං පටිපන්නොඅසම්ි මොහනෙය්‍යෙසු මූචිඡිතො.

මහාරාජ, මහරජ; තෙ, තා විසින්; සුතං, අසනලදි; වචනං, වචනය; යථා, යම්සේද; එතං, මේ කාරණය; එවං, මෙසේමැයි; කුම්මගහං, කුත්සිහවූ මාගියට; පටිපන්නොඅසම්ි, පැමිණියෙම් වීමි; මොහනෙය්‍යෙසු, මූලාකරන්නට සුදුසුවූ පවකාම ගුණයන්හි; මූචිඡිතො, මූලා වීමි.

1274 ආදූ පඤ්ඤා කිමත්ථිකා නිප්‍රණා සාධු චින්තනි
යාය උපපතිතං රාගං කිං මතො න චිනොදයෙ.

නිප්‍රණා, සූක්ෂමවූ; සාධු චින්තනි, සම්‍යක්ප්‍රඥයන් මනාකොට සිතන්නා වූ; පඤ්ඤා, ප්‍රඥා නොම; කිමත්ථිකා, කුමකටද; යාය, යම් ප්‍රඥවක් කරණ කොටගෙන; උපපතිතං, උපන්නාවූ; රාගං, රාගය; කිං මතො, හොබදු සිතකින් යුක්තවූයේ; න චිනොදයෙ, දුරු නොකරන්නේද-උපන් රාගය ප්‍රඥ බලයෙන් දුරුකාදැක්ක යුත්තේයයි සේසි. මෙහි "ආදූ" යනු නිපාත මාත්‍රයි.

1275 චත්තාරොමෙ මහාරාජ ලොකෙ අතිබලා භුසා
රාගො දෙසො මදෙ මොහො යත්ථ පඤ්ඤා න ගාධති.

මහාරාජ, මහරජ; ලොකෙ, ලෙව්හි; යත්ථ, යම් කෙනකුන් කෙරෙහි; පඤ්ඤා, ප්‍රඥා තොමෝ; න ගාධති, පිහිට නොලැබේද; රාගො, රාගයද; දෙසො, වෙෂයද; මදෙ, මදයද; මොහො, මොහයද යන; ඉමෙ චත්තාරො, මොහු සතරදෙන; භුසං, අත්‍යන්තයෙන්; අතිබලා, අතිශයින් ප්‍රබලයෝසි; හෙවත් යමක්හු සන්තානයෙහි මේ රාගාදීහු පරියුත්ථාන භාවයට පැමිණියේද එහිලා; පඤ්ඤා, ප්‍රඥා තොමෝ; න ගාධති, ප්‍රතිෂ්ඨාවක් නොලබයි-කෙලෙසයන් අධිකාවස්ථායෙහි ප්‍රඥා යෙනුදු වලකාගත නොහැක්කේයයි සේසි.

1276 අරහං සීලසම්පන්නෝ සුඛෝ වරති හාරිතෝ
මේධාවී පණ්ඩිතොවෙව ඉති නෝ සම්මතෝ භවං.

අරහං, පූජාහිවූ; සීලසම්පන්නෝ, ආචාර ශීලයෙන් සම්පන්න වූ; සුඛෝ, ශුඛවූ; හාරිතෝ, හාරිත නම් තපස්වී තෙම; මේධාවී, ධාරණ ප්‍රඥ ඇත්තේය; පණ්ඩිතෝ වෙව, පරිජානන ප්‍රඥයෙනුදු සුකතයයි; ඉති, මෙසේ; භවං, පින්වත් තෙම; නෝ, අප විසින්; සම්මතෝ, සම්භාවනා කරන ලදී.

1277 මේධාවිනමපි හිංසන්ති ඉසිං ධම්මගුණෙ රතං
විතක්කා පාපකා රාජ සුභා රාගූපසංහිතා.

රාජ, මහරජ; සුභා, ශුභනිමිත්තග්‍රහණයෙන් පැවැත්තාවූ; රාග, රාගයෙන්; උපසංහිතා, යුක්තවූ; පාපකා, ලාමක; විතක්කා, කාමවිතර්කයෝ; ධම්මගුණෙ රතං, ධර්මගුණයෙහි ඇලුනු; මේධාවිනමපි, නුවණැත්තාවූද; ඉසිං, තපස්වියා; හිංසන්ති, හිංසාකෙරෙත්

1278 උපපන්නොඅයං සරීරජෝ
රාගෝ වණ්ණවිදූසනෝ
තව තං පජහ භද්දමත්ථු තෙ
බහුත්තාසි මේධාවි සම්මතෝ.

තෙ, තට; භද්දං, භද්‍රයෙක්; අත්ථු, වේවයි; බහුත්තං, බොහෝ දෙන අතුරෙහි; මේධාවී, නුවණැත්තේයයි; සම්මතෝ, ප්‍රසිඛවූ යෙහි; ආසි, වී; තව, තාගේ; සරීරජෝ, ශරීරයෙහි ජාතවූ; වණ්ණ විදූසනෝ, ගුණවර්ණ රූපවර්ණ දෙස කිලුටු කරන්නාවූ; අයං රාගෝ, මේ රාගය; උපපන්නෝ, උපන්නේය; පජහ, (ඒ රාග රජස තාගේ ප්‍රඥනමැති හස්තයෙන් ගසා) දුරුකොට පිය.

1279 තෙ අන්ධකරණෙ කාමෙ බහුදුක්ඛෙ මහාවිසෙ
තෙසං මූලං ගවෙසිස්සං ඡෙජ්ජං රාගං සබන්ධනං.

අන්ධකරණෙ, ප්‍රඥාචක්ෂුස නසන හෙයින් අන්ධභාවය කරන්නාවූ; බහුදුක්ඛෙ, බොහෝ දුකින් ගැවසී ගත්තාවූ; මහාවිසෙ, මහ විෂයක් වැනිවූ; තෙ කාමෙ, උක්තප්‍රකාර දෝෂඇති කාමයන් හරණ පිණිස; තෙසං, ඒ කාමයන්ගේ; මූලං, අයොනිසොමනසිකාර සඤ්ඤාත මූල; ගවෙසිස්සං, සොයමි; රාගං, රාගය; සබන්ධනං, සුභ නිමිත්තග්‍රහණ සඤ්ඤාත බන්ධනය හා එක්කොට; ඡෙජ්ජං, ප්‍රඥා නැමති ඛඩ්ගයෙන් කපමි.

1280 ඉදං වත්වාන හාරිතෝ ඉසි සච්චපරක්කමෝ
කාමරාගං විරාජෙත්වා බ්‍රහ්මලොකූපගෝ අහූති.

හාරිතෝ, හාරිත නම් වූ; සච්චපරක්කමෝ, සත්‍ය වූ පරාක්‍රම ඇති; ඉසි, තාපශ්වී තෙම; ඉදං වත්වාන, මේ වචනය කියා; කාම රාගං, කාමරාගය; විරාජෙත්වා, දුරුකොට; බ්‍රහ්මලොකූපගෝ, බ්‍රහ්ම ලොකයට ගියේ; අහූ, වී.

426 හාරිත ජාතකයයි.

1281 බහුස්සුතං චිත්තකථිං ගඛා වහති පාටලං
වුය්හමානඤ භද්දන්තෙ එකං මෙ ගාහි ගාථකං.

බහුස්සුතං, බොහෝ ශාස්ත්‍ර ඇති; චිත්තකථිං, චිත්‍රකථි වූ; පාට ලං, පාටලි නම් ලද ගාඛිභීයා; ගඛා, ගඛා තොමෝ; වහති, ගෙන යයි; වුය්හමානඤ, ගඛාදියෙන් ගෙනයනු ලබන තැනැත්තව; තෙ, තට, භද්දං, භද්‍රයෙක් වේවයි; මෙ, මට, එකං ගාථකං, එක් කුඩා ගාථාවක්; ගාහි, කියා.

1282 යෙන සිඤ්චන්ති දුක්කිතං යෙන සිඤ්චන්ති ආතුරං
තස්ස මඤ්ඤෙ මරිස්සාමි ජාතං සරණතෝ භයං.

දුක්කිතං, දුක්පත්වූවහු; යෙන, යම් ජලයකින්; සිඤ්චන්ති, තෙමෙද්ද; ආතුරං, ආතුරයා; යෙන, යම් ජලයෙකින්; සිඤ්චන්ති, තෙමෙද්ද; තස්ස මඤ්ඤෙ, එසේ ප්‍රයොජනවත් ජලමඩ්‍යයෙහි; මරිස්සාමි, මියෙමි; සරණතෝ, එසේ වූ සරණස්ථානයෙන්; භයං, භය; ජාතං, උපන.

1283 යත්ථ බීජාති රුහන්ති සත්තා යත්ථ පතිට්ඨිතා
සා මෙ සිසං නිපිළෙසි ජාතං සරණතෝ භයං.

යත්ථ, යම් පොළොවෙහා; බීජාති, බීජයෝ; රුහන්ති, හටගනිද්ද; සත්තා, සත්වයෝ; යත්ථ, යම් තැනෙක්හි; පතිට්ඨිතා, පිහිටියෝද; සා, ඒ පොළොව තොමෝ; මෙ, මාගේ; සිසං, හිස; නිපිළෙසි, පෙළයි; සරණතෝ, සරණස්ථානවූ ඒ ස්ථානයෙන්; භයං, භය; ජාතං, උපන.

1284 යෙන භත්තානි පච්චන්ති සීතං යෙන විහඤ්ඤති
සො මං ඛත්ති ගහිතානි ජාතං සරණතෝ භයං.

යෙන, යම් වහ්නියක් කරණකොට ගෙන; හත්ථානී පවත්තී, ඔත්පෑසෙද්ද; යෙන, යමක් කරණකොට ගෙන; සීතං, සීත; විහඤ්ඤති, නසීද; සො, ඒ මේ සරණව සිටි වහ්නිය; මං, මාගේ; ගත්තානි, ශරීරයන්; ඩහති, දවයි; සරණතො, සරණස්ථාන වූ ඒ ස්ථානයෙන්; භයං, භය; ජාතං, උපන.

1285 යෙන*භුත්තෙන යාපෙන්ති පුථුබ්‍රාහ්මණඛත්තියා
සො මං භුත්තෙනා†ව්‍යාපාදෙති ජාතං සරණතො භයං.

භුත්තෙන, අනුභවකළාවූ; යෙන, යම් ඔතකින්; පුථු, බොහෝ වූ; බ්‍රාහ්මණඛත්තියා, බ්‍රාහ්මණ ක්ෂත්‍රියයෝ; යාපෙන්ති, යැපෙද්ද; සො, ඒ ආහාරය තෙම; භුත්තෙනා, අනුභව කරන ලද්දේ; මං, මා; ව්‍යාපාදෙති, විනාශයට පමුණුවයි (මරයි) සරණතො, සරණස්ථාන වූ ඒ ස්ථානයෙන්; භයං, භය; ජාතං, උපන.

1286 ගිම්හානං පච්ඡිමෙ මාසෙ වාතමිච්ඡන්ති පණ්ඩිතා
සො මෙ භඤ්ජති ගත්තානි ජාතං සරණතො භයං.

ගිම්හානං, ග්‍රීෂ්මඍතූන් සම්බන්ධ වූ; පච්ඡිමෙ මාසෙ, කෙළවර මසැ හෙවත් පොසොන්මස පසු පොහොය හා ඇසලමස ආදි දේ පෝයයි මෙසේ මසෙකැ; පණ්ඩිතා, පණ්ඩිතවරහු; වාතං, පවන; ඉච්ඡන්ති, කැමතිවෙති; සො, හේ මාරුතය; මෙ, මාගේ; ගත්තානි, ශරීරය; භඤ්ජති, බිඳිනේය; සරණතො, එසේවූ සරණස්ථානයෙන් භයං, භය; ජාතං, උපන.

1287 යං නිස්සිතා ජගති රුහං විහඞ්ගමා සොයං අග්ගිං පමුච්චති
දිසා භජථ වක්කඞ්ගා ජාතං සරණතො භයං.

යං, යම්බඳු වූ; ජගතිරුහං, ජගත් සඞ්ඛ්‍යාත පොළොව හට ගත් හෙයින් ජගති රුහ නම් ලද වෘක්ෂයක්; විහඞ්ගමා, පක්ෂීහු; නිස්සිතා, හැසිරූ කොළෝද; සො අයං, හේ මේ රුහ; අග්ගිං, ගිනි; පමුච්චති, හරණේය හෙවත් තමා කෙරෙන් ගිනි ඔත්තට නහන්නේ; වක්කඞ්ගා, පක්ෂීනි; දිසා භජථ, දිගුන් සෙවනය කරව්; සරණතා, තොපට සරණස්ථානයෙන්; භයං, භය; ජාතං, උපන.

1288 යමානයිං සොමනස්සං මාලිනිං වන්දනුස්සදං
සා මා සරා නීවත්තති ජාතං සරණතො භයං. . .

---

* භත්තෙන-මරම්මු. † ව්‍යාපාදි-සිංහල.

මාලිනිං, මල්දම් පලඳින්නාවූ; වඤ්ඣුස්සදං, සදුන් උස්සදවූ නෙවත් සදුන් කලක බොහෝ කොට ගැල්වූ; යං, යමක්; සොම්‍ම නස්සං, සතුටු උපදවා; ආනයිං, ගෙනාම්ද; සා, (ඒ මා ගෙනා) ඕ තොම; මං, මා; ඝරා, ගෙන්; නිවත්තති, නෙරිනීය; සරණතෝ, එවැනි සරණස්ථානයෙන්; භයං, භය; ජාතං, උපන;—"සොම්‍ම නස්සා"යි කියන පාඨද ඇත, එහි සන්නොඝපතුරුවා ය යන අර්ථයි.

1289 යෙන ජාතෙන නන්දිස්සං යස්ස ව භවඝිඡිතං
සෝ මං ඝරා නිවත්තති ජාතං සරණතෝ භයං.

ජාතෙන, උපන්නා වූ; යෙන, යමක්හු කරණකොට ගෙන; නන්දිස්සං, සතුටුවීම්ද; යස්සව, යමක්හුගේ; භවං, අභිවෘඩිය; ඉච්ඡිතං, කැමතිවීම්ද; සෝ, හේ; නිවත්තති, (මා ගෙන් දැන්) නෙරනේය; සරණතෝ, එසේ වූ සරණස්ථානයෙන්; භයං, භය; ජාතං, උපන.

1290 සුණන්තු මෙ ජානපදා නෙගමා ච සමාගතා
යතොදකං තදාදිත්තං යතෝ ඛෙමං තතෝ භයං.

සමාගතා, රැස්වූ; ජානපදා, ජනපද වාසිහුද; නෙගමා ච, නියම්ගම් වාසිහුද; මෙ, මා සම්බන්ධව; සුණන්තු, (මාගේ වචනය) අසත්වා; යතොදකං, යම් ජලයෙක් ඇද්ද; තං, ඒ ජලය; ආදිත්තං, ගිනි ගෙන දිලියෙන්නේය; යතෝ, යම් රජක්හු කෙරෙන්; ඛෙමං, ක්‍ෂෙමද; තතෝ, ඒ රජහු කෙරෙන්; භයං, භය උපන්නේය.
ඒ කෙසේදයත්?

1291 රාජා විලුම්පතෙ රට්ඨං බ්‍රාහ්මණෝ ච පුරොහිතෝ
අත්තගුත්තා විහරථ ජාතං සරණතෝ භයන්ති.

රාජා, රජද; පුරොහිතෝ, පුරොහිත වූ; බ්‍රාහ්මණෝ ච, බ්‍රාහ්මණයාද; රට්ඨං, රට; විලුම්පතෙ, පහරයි; එසේ හෙයින්; සරණතෝ, සරණස්ථානයෙන්; භයං, භය; ජාතං, උපන; අත්තගුත්තා, තෙපි තොප විසින්ම රක්‍ෂාකරන ලද්දාහු; විහරථ, වසව්.—"යතොදකං" යනු ප්‍රථමාවිභක්තියෙහි නිපාතයි.

427 පදමානවක ජාතකයයි.

1292 අසස ඉන්‍දසමෝ රාජා අවචත්තං අජරාමරෙ
සවෙ තං යඤ්ඤං යාජෙය්‍ය ඉසිං ලොමසකස්සපං.

සවෙ, ඉදින්; භවං, තෝ; ලොමසකස්සපං, ලොමසකාශ්‍යප නම් වූ;ඉසිං, ඍෂිහු ගෙනහැර; යඤ්ඤං, පසුඝාත නම් යාගය; යාජෙය්‍ය කරන්නේ වීනම්; අච්චන්තං,අත්‍යන්තයෙන්ම; අජරාමරෝ,ජරාමරණ රහිතවූ යෙහි; ඉන්‍දසමෝ රාජා අස්ස, ශක්‍රයා හා සම වූ රජ වන්නේසි—"ඉසිංලොමසකස්සපං"යනු භාව සම්බන්ධකොට"ආනෙත්වා" යනු අඛ්‍යාහාර කටයුතු.

1293 සසමුද්දපරියායං මහිං සාගරකුණ්ඩලං
න ඉච්ඡේ සහ නින්‍දාය එවං සයහ විජානහි.

සයහ, සයහය; සසමුද්දපරියායං, සමුද්‍රපරික්ෂේපසහිත වූ හෙවත් සාගරය පර්‍යන්තකොට ඇති; සාගරකුණ්ඩලං, සාගර යෙන් සිසාරා වැලඳ සිටි හෙයින් කුණ්ඩලාකාර වූ; මහිං, පෘථිවිය; සහ නින්‍දාය, මොහු විසින් පසුඝාතනය කරනලද මේ නින්‍දාව හා සමඟ; න ඉච්ඡේ, නොකැමැත්තෙමි; එවං, එපරිද්දෙන්; විජානහි, දනු.

1294 ධිරත්ථු තං යසලාභං ධනලාභං ච බ්‍රාහ්මණ
යා වුත්ති විනිපාතෙන අධම්මචරණෙන වා.

මෙහි අර්ථ 541 වෙනි ගාථාවෙන් බලා දතයුතුයි.

1295 අපි චේ පත්තමාදාය අනාගාරෝ පරිබ්බජේ
සා එව ජීවිකා සෙය්‍යෝ යා චේ ධම්මෙන එසනා.

මෙහිද අර්ථ 544 වෙනි ගාථාවෙන් දතයුතුයි.

1296 අපි චේ පත්තමාදාය අනාගාරෝ පරිබ්බජේ
අඤ්ඤං අහිංසයං ලොකෙ අපි රජ්ජෙන තං වරං.

මෙහිද අර්ථ 545 වෙනි ගාථාවෙන් දතයුතුයි.

1297 බලං වණ්හු බලං සුරියෝ බලං සම්මණ්බ්‍රාහ්මණා
බලං වෙලා සමුද්දස්ස බලාතිබලම්හියෝ.

වණ්හු, වන්‍දතෙම; බලං, අක්‍රිකාරවිධවංසනයෙහි සමර්ථභෙයින් බල නම් වන්නේය; (මෙම කාරණයෙන්) සුරියෝ, සූර්‍යතෙම; බලං, බලනම් වන්නේය; සම්මණ්බ්‍රාහ්මණා, ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණයෝ; බලං, ඉෂ්ටානිෂ්ට ක්ෂමා කිරීමෙහි සමර්ථ හෙයින් බල නම් වෙති; සමුද්දස්ස වෙලා, සමුද්‍රයාගේ වේරලද; බලං, සමුද්‍රය තමා ඉක්ම නොයාමෙහි සමර්ථ හෙයින් බල නම් වෙයි; ඉත්ථියෝ, ස්ත්‍රීහු වනාහි; බලාතිබලා, මෙකී වන්‍දසූර්‍යාදී බලඝන්ට වඩා බල නම් වෙත්.

1298 යථා උග්ගතපං සන්තං ඉසිං ලොමසකස්සපං
පිතුඅත්ථං වන්දවතී වාජපෙය්‍යං අයාචසි.*

යථා, යම්සේ; උග්ගතපං සන්තං, උග්‍රවූ තපස් ඇති; ලොමස කස්සපං, ලොමසකාශ්‍යප නම් වූ; ඉසිං, ඍෂිහු; වන්දවති, වන්දවනී තොම; පිතුඅත්ථං, තමාගේ පියාණන්ට වැඩ පිණිස; වාජපෙය්‍යං, වාජපෙය්‍ය නම් යාගය; අයාචසි, යාචඤ්ඤ කළාද; එසේ හෙයින් මෙකී සියළු බලයෙන් සත්‍රිහු බලවත්හ. යන අර්ථයි.

1299 තං ලොභපකතං කම්මං කට්ඨකං කාමහෙතුකං
තස්ස මූලං ගවෙසිස්සං ඡෙජ්ජං රාගං සබන්ධනං.

ලොභපකතං, (ඒ චන්‍දවතී නම් රාජවරස්ත්‍රිය කෙරෙහි මා ළඟින් කළා වූ) ලොභය හෙතුකොට ගෙන කරන ලද්ද වූ; (එසේ හෙයින්ම) කාමහෙතුකං, පවකාමය හෙතුකොට ඇත්තා වූ; තං කම්මං, ඒ පාප කර්මතෙම; කට්ඨකං, තීක්ෂණ වූ විපාක ඇත්තේයි; තස්ස, ඒ කර්මයාගේ; මූලං, අයොනිසොමනසකාර සඤ්ඤාත වූ මූලය; ගවෙසිස්සං, සොයමි; සබන්ධනං, ගුහනිමිත්තාභංඛ්‍යාතබන්ධන සහිතවූ; රාගං, රාගය; ඡෙජ්ජං, සිදිමි.

1300 ධිරත්ථු කාමේ සුබහූපි ලොකෙ
තපොව සෙය්‍යෝ කාමගුණෙහි රාජ;
තපෝ කරිස්සාමි පහාය කාමෙ
තමෙව රඤ්ඤ චන්දවති ච හොතූති.

රාජ, රජ; ලොකෙ, ලොකයෙහි; සුබහූපි, ඉතා බොහෝ වූද; කාමෙ, කාමයන්ට; ධිරත්ථු, නිතු වේවා; කාමගුණෙහි, මෙකී කාම ගුණයන්ට වඩා; තපෝ එව, තපසම; සෙය්‍යෝ, උත්තමය; එසේ හෙයින්; කාමෙ, කාමයන්; පහාය, හැර; තපෝ, ශීලසංයම් සවරූප වූ තපස; කරිස්සාමි, කෙරෙම්; රඤ්ඤ, රටද; චන්දවති ච, මේ චන්‍දවතී නම් රාජ කුමාරිකාද; තවෙව හොතු, තටම වේවා.

428 ලොමසකස්සපජාතකක්ඛයි.

1301 කාසාය වත්ථේ සකුණෙ වදාමි
දුවෙ දුවෙ නන්දිමනෙ වරන්නෙ
කං අණ්ඩජං අණ්ඩජමානුසෙසු
ජාතිං පසංසන්ති තදිඞ්ඝ බ්‍රූථ.

* අයාජසි-මරම්ම.

කාසායවත්ථේ, රන්වන් පැහැ ඇති බැවින් කාසාවවස්ත්‍ර පෙරෙවියන් බඳු වූ; දුවෙ දුවෙ, යුග්ම යුග්මව; නන්දිමනෙ, සතුටු සිත් ඇතිව; වරන්නෙ, (මෙහි) හැසිරෙන්නා වූ; සකුණෙ, පක්ෂීවූ තොපට; වදාමි, කියමි; හෙවත් තොප විචාරමි; අණ්ඩජා, එම්බා පක්ෂීනි; මානුසෙසු, මනුෂ්‍යයන් කෙරෙහි; කං අණ්ඩජං, කිනම් පක්ෂියයි කියා; ජාතිං, (තොපගේ) ජාතිය; පසංසන්ති, ප්‍රශංසා කෙරෙද්ද; ඉංඝ, එහෙයින්; තං, එය; බ්‍රූථ, කියව්; (නොහොත්) අණ්ඩජමානුසෙසු, පක්ෂීන් හා මනුෂ්‍යයන් අතුරෙහි; කං අණ්ඩජං, කිනම් පක්ෂියයි කියා; ජාතිං, තොපගේ ජාතිය; පසංසන්ති, ප්‍රශංසා කෙරෙද්ද.)

1302 අමෙහ මනුසෙසූ මනුස්සහිංස
අනුපුබ්බකෙ චක්කවාකෙ වදන්ති
කල්‍යාණභාවමහි දිජෙසු සම්මතා
අභිතරූපා විචරාම අණ්ණවෙ
(න කාසහෙතූපි කරොම පාපං)

මනුස්සහිංස, මනුෂ්‍ය හිංසය; අනුපුබ්බකෙ, ඔවුනොවුන්ට අනුගත වන්නාවූ ප්‍රියසංවාස ඇති; අමෙහ, අප; චක්කවාකෙ, චක්‍රවාකයයි කියා; මනුසෙසු, මනුෂ්‍යයන් අතුරෙහි; වදන්ති, කියති; දිජෙසු, පක්ෂීන් අතුරෙහි; කල්‍යාණභාවාති, කල්‍යාණභාවයෝයයි; සම්මතා, සම්මතයෙමු; අභිතරූපා අමහි, නිහීයවූවමු; අණ්ණවෙ, පියුම් විල්හි; විචරාම, ඇවිදිමු;—මෙහි සතර වන පදය "නකාසහෙතූපි කරොම පාපං" යි කියාද සම්හර කෙනෙක් කියත්; එහි, කාසහෙතු, ආහාරය පිණිස; පාපං, පාපයක්; න කරොම, නොකරම්හ; එසේ හෙයින්; "කල්‍යාණ භාවාති වදන්ති"යි සම්බන්ධ කරනු. මෙහි මනුෂ්‍යයන්ට පීඩා කරන හෙයින් මනුෂ්‍යහිංසයයි චක්‍රවාකයාට ආමන්ත්‍රණය කොළෝ.

1303 කිං අණ්ණවෙ කානි ඵලානි භුඤ්ජං
මංසං කුතො ඛාදථ චක්කවාකා
කිං භොජනං භුඤ්ජථ වො අනොමා
බලව වණ්ණා ච අනප්පරූපා.

අනොමා, අලාමකඅනින්දිතවූ, චක්කවාකා, චක්‍රවාකයෙනි;වො, තොපගේ; බලව, ශක්තිබලයද; වණ්ණා ච, ශරීරවර්ණයද; අනප්පරූපා, අතිශයවූ සවරූප ඇත්තේය; එහෙයින්; කිං, කිමෙක්ද; අණ්ණවෙ, මේ සරස්හි; කානි ඵලානි, කවර ඵලකෙතකුන්; භුඤ්ජං,

අනුභව කෙරෙද්ද; නොහොත් අනුභව කළාහුද; කුණපා, කමර ප්‍රාණියක්හුගේ ශරීරයෙන්; මංසං, මාංශය; ඛාදථ, කව්ද; කීං හොජනං, කිනම් භොජනයක්; භුජථ, අනුභවකරව්ද;—මෙහි "කිං" යනු පෘච්ඡාවෙහි වැටේ.

1304 න අණ්ණමේ සන්ති ඵලානි වංක
මංසං කුතෝ ඛාදිතුං චක්කවාකෙ
සෙවාලභක්ඛාමහ අවාඝභොජනා
න ඝාසහෙතු පකරොම පාපං.

වංක, කාවුඩුව; අණ්ණමේ, මේ සරස්හි; ඵලානි, ඵලයෝ; න සන්ති, නැත; චක්කවාකෙ, චක්‍රවාකයාට; මංසං, මාංශය; ඛාදිතුං, කන්නට; කුතෝ, කොයින්ද; එහෙයින් අපි; සෙවාලභක්ඛා අමහ, සෙවෙල් භක්ෂණය කරම්හ; අවාඝභොජනා අමහ, වල්කල රඟින උදඝභොජනයම්හ; ඝාසහෙතු, ආහාර පිණිස; පාපං, පාපකර්මයක්; න පකරොම, නොකරමු;—මෙහි "චක්කවාකෙ" යනු විභක්ති විපරීනාම හෙයින් ෂෂ්ඨ්‍යර්ථයි.

1305 න මෙ ඉදං රුච්චති වක්කවාකා
අසම්ං භවෙ හොජනසන්නිකාසෙ
අහොසි පුබ්බෙ තතෝ මෙ අඤ්ඤථා
ඉච්චෙව මෙ විමති එත්ථ ජාතා.

චක්කවාකා, චක්‍රවාකය; ඉදං, මේ (තොප අනුභව කෙරෙමි කී ආහාරය) මෙ, මට; න රුච්චති, අභිමත නොවේ එසේ හෙයින්; අසම්ං භවෙ, මේ චක්‍රවාක ජාතියෙහි; භොජන සන්නිකාසෙ, සෙවෙල් ආදී ආහාරයට අනුරූප ඇත්තෙහි නොවෙයි කියා, මෙ, මට; පුබ්බෙ, පෙර; අහොසි, විය; තතෝ, ඉක්බිති දැන්; මෙ, මට; අඤ්ඤථා, අනික්පරිද්දකින් වීයයි; ඉච්චෙව, මෙසේ; එත්ථ, මේ තොපගේ ශරීර වර්ණයෙහි; මෙ, මට; විමති, විමතියක්; ජාතා, හටගතු.

1306 අහම්පි මංසානි ඵලානි භුඤ්ජෙ
අන්නානි ච ලොණිය තෙලියානි
රසං මනුස්සෙසු ලභාමි භොත්තුං
සූරොව සංගාමමුඛම්හි ජෙත්වා.
න ච මෙ නාදිසො වණ්ණො
චක්කවාකා යථා තව.

අහම්පි, මම එනාහි; මංසානි, මාංශයන්ද; ඵලානි, ඵලයන්ද; ලොණිය, ලවණයෙන් යුක්ත වූද, තෙලියානි, තෙලයෙන් යුක්ත

වී; අන්නානි, ආහාරයන්; භුඤ්ජේ, අනුභව කෙරෙමි; සංගාමමුඛමහී, සංග්‍රාම භූමියෙහි; සූරොව, නිර්භීය සූරපුරුෂයන්හු මෙන්; ඡෙඩා, හැරගෙන; මනුස්සෙසු, මිනිසුන් කෙරෙහි; රසං, රසය; භොත්තුං, අනුභව කරන්නට; ලභාමි, ලැබෙමි; එහකුදුවුවත්; චක්ඛවාඛ, චක්‍රවාඛය; තව, තාගේ; වණ්ණො, ශරීරවර්ණය; යථා, යම්සේද; තාදිසො, එබඳුවූ වර්ණයෙක්; මෙ, මට; න ච අත්ථි, නොම ඇති.

1307 අසුඛහකෙඛාසි ඛණානුපාති
කිවෙජන තෙ ලබහති අන්නපානං
න තුස්සසි රුකඛඵලෙහි වංඛ
මංසානි වා යානි සුසානමජ්ඣෙ.

වංඛ, කාකය තෝ; අසුඛ හකෙඛාසි, අශුභ වූ භක්ෂණ ඇත් තෙහි හෙවත් පැහැරගෙන කන හෙයින් අපිරිසිදු වූ ආහාර ඇත් තෙහි; ඛණානුපාති, ප්‍රමාද ක්ෂණයෙහි හෙනසුළුයෙහි; තෙ, තට; අන්නපානං, කනබොන දෙයක්; කිවෙජන, දුකින්; ලබහති, ලැබෙන්නේය; රුකඛඵලෙහි, වෘක්ෂඵලයෙන්ද; සුසානමජ්ඣෙ, සොහොන් මැද; යානි මංසානි, යම් මාංශකෙනෙක් ඇද්ද එයින්ද; න තුස්සසි, නොසතුටු වන්නෙහි.

1308 යො සාහසෙන අධිගම්ම භොගෙ
පරිභුඤ්ජති වංඛ ඛණානුපාති
තතො උපකඞ්ඛසි නං සභාවො
උපකඞ්ඛො වණ්ණබලං ජහාති.

ඛණානුපාති, ක්ෂණයෙහි හෙන සුළු වූ; වංඛ, කාකය; යො, යමෙක්තෙම්; සාහසෙන, සාහසයෙන් අනුභවකටයුතුවට; අධිගම්ම, පැමිණ හෙවත් ලදින්; පරිභුඤ්ජති, අනුභව කෙරේද; තතො, ඉක්බිත්තෙන්; නං, ඒ පුද්ගලයා; සභාවො, සවකීයවූ භාවයට; උපකඞ්ඛසි, ගහිා කරන්නේය; උපකඞ්ඛො, තමා විසින්ද අනුන් විසින්ද ගරහන ලද්දේ; වණ්ණ, වර්ණයද; බලං, බලයද; ජහාති, හරණේසි.

1309 අපපම්පි චෙ නිබ්බුතිං භුඤ්ජති යදි
අසාහසෙන අපරූපඝාති
බලඤ්ච වණ්ණො ච තදස්ස හොති
න හි සඞ්ඛා ආහාරමයෙන වණ්ණො.

යදි, ඉදින්; අසාහසෙන, සාහසයක් නොකිරීමෙන්ද; අපරූපඝාති, පරරූපඝාතයක් නොකිරීමෙන්ද; නිබ්බුතිං, නිර්වෘතභොජ

නය හෙවත් ධර්මයෙන් ලද්දාවූ (අනුන්ට පීඩාවක් නොකොට ලද්දාවූ) අපපමාණ, මදවූද නිර්වෘත භොජනයක්; භුජිති වේ, අනුභව කරන්නේ වීනම්; තදා, එකල්හි; (මේ ධර්මයෙන් ලද ආහාරය හෙතුකොටගෙන) අස්ස, ඒ ප්‍රාඥයාගේ; බලඤ්ච, ශරීරබලයද; වණ්ණෝච, වර්ණයද; හොති, වන්නේය; එසේ හෙයින්; සබ්බා වණ්ණා, සියළු වර්ණය; නහි ආහාරමයෙන, අනෙකප්‍රකාර ආහාරයෙන් වන්නේම නොවෙයි.

429 චතුත්‍රාර්ය ජ්‍ඤානය.

1310 සුනිත්තිකං අරඤ්ඤමහි පන්තමහි සයනාසනෙ
යෙ ච ගාමෙ නිත්තිකඛනති තෙ උලාරතරා තයා.

අරඤ්ඤමහි, අරණ්‍යයෙහි; පන්තමහි සයනාසනෙ, ප්‍රාන්ත ශයනාසනයෙහි හෙවත් සුවිදුර වූ වනාන්තරයෙහි; සුනිත්තිකං, ශීහාදිය ක්ෂමා කරන්නට පිළිවන; යෙ ච, යම් කෙනෙක්; ගාමෙ, ග්‍රාමයෙහි; නිත්තිකඛනති, ක්ෂමා කෙරෙද්ද; තෙ, ඔහු; තයා, ඒ ක්ෂාන්ති කරණකොටගෙන; උලාරතරා, උදාරතරයෝයි.

1311 අරඤ්ඤා ගාම මාගම්ම කිං සීලං කිං වතං අහං
පුරිසං නාත සෙවෙය්‍යං තමෙම අක්ඛාහි පුච්ඡිතො.

නාත, පියාණෙනි; අහං, මම; අරඤ්ඤා, අරණ්‍යයෙන්; ගාමං, ගමට; ආගම්ම, පැමිණ; කිං සීලං, කෙබඳු ශීලයක්; කිං වතං; කෙසේ වූ ව්‍රතයක්; කිං පුරිසං; කෙබඳු වූ පුරුෂයකු; සෙවෙය්‍යං, සෙවනය කෙරෙම්ද; මෙ, මට; තං, ඒ; පුච්ඡිතො, විචාරණ ලද්දෙහි; අක්ඛාහි, කියව.

1312 යො තෙ විස්සාසතෙ නාත විස්සාසඤ්ච ඛමෙය්‍ය තෙ
සුස්සූසී ච තිත්තික්ඛී ච තං භජෙහි ඉතො ගතො.

නාත, පුත්‍රය; යො, යමෙක්; තෙ, තා හා; විස්සාසතෙ, විශ්වාස කරන්නේද; (යමෙක්) තෙ, තා හා කරන ලද; විස්සාසඤ්ච, විශ්වාසයද; ඛමෙය්‍ය, ක්ෂමා කරන්නේද හෙවත් චිරකාලයක් පවත්වන්නේද; සුස්සූසී ච, යමෙක් තාගේ වචනයෙහි සුශ්‍රූසා ඇත්තේද හෙවත් තාගේ වචනය අසනු කැමැත්තේද; තිත්තික්ඛී ච, යමෙක් තාගේ වචනය ක්ෂමා කරන්නේද; තං, ඔහු; ඉතො, මේවලින්; ගතො, ගමට ගියෙහි; භජෙහි, සෙව්.

1313 යස්ස කායෙන වාචාය මනසා නත්ථි දුක්කතං
උරසීව පතිඨාය තං භජේහි ඉතෝ ගතෝ.

යස්ස, යම්කිහුගේ; කායෙන, කයින්ද; වාචාය, වචයින්ද; මනසා, සිතින්ද; දුක්කතං, දුෂ්කෘතයෙක්; නත්ථි, නැද්ද; තං, ඔහු; උරසීව, මවකගේ ළෙහි පිහිටි පුත්‍රයකු සේ; පතිඨාය, සිතින්ම විශ්වාස ගෙන; ඉතෝ ගතෝ, මේ අරණ්‍යයෙන් ග්‍රාමයට ගියෙහි; භජේහි, සේවනය කර.

1314 යෝ ච ධම්මෙන චරති චරන්තොපි න මඤ්ඤති
විසුද්ධාචාරං සප්පඤ්ඤං තං භජේහි ඉතෝ ගතෝ.

යෝ ච, යමෙක් වනාහි; ධම්මෙන, ත්‍රිවිධ සුචරිත ධර්මයෙන්; චරති, පවත්නේද; චරන්තොපි, එසේ වූ සුචරිත ධර්මයෙහි හැසිරෙන්නේද; න මඤ්ඤති, මම සුචරිත ධර්මයෙහි හැසිරෙමි කියා මානයක් නො කෙරේද; විසුද්ධාචාරං, විසුද්ධ සඛ්‍යාත වූ දස කුසල කර්මපථය කරන්නා වූ; සප්පඤ්ඤං, සප්‍රාඥ වූ; තං, ඔහු; ඉතෝ ගතෝ, මේසින් ගමට ගියෙහි; භජේහි, ඇසිරු කර.

1315 හලිද්දිරාගං කපිචිත්තං පුරිසං රාගවිරාගිනං
තාදිසං භාත මා සෙවී නිම්මනුස්සම්පි චෙ සියා.

භාත, පුත්‍රය; චෙ, ඉදින්; නිම්මනුස්සං අපි, (සියළු දඹදිව්තලය) නිර්මනුෂ්‍ය වූයේ නමුදු; හලිද්දිරාගං, අස්ථිර වූ වත ඇති හෙයින් හරිද්‍රාරාගයක් වැනි වූ; කපිචිත්තං, වානරයක් හට සේ චචල වූ (විරකත වන්නා වූ) සිත් ඇති; රාගවිරාගිනං, රාගීන් කෙරෙහි හා විරාගීන් කෙරෙහි ඇලීම් නො ඇලීම් දෙකින් යුක්ත වූ; තාදිසං පුරිසං, එබඳු පුරුෂයා; මා සෙවී, නහමක් ඇසිරු කර.

1316 ආසීවිසං ව කුපිතං මීළ්හලිත්තං මහා පථං
ආරකා පරිවජ්ජෙහි යානීව විසමං පථං.

කුපිතං, කිපුනා වූ; ආසීවිසං ඉව, ආශීර්විෂයක් වැනි වූ; මීළ්හලිත්තා, අසුචියෙන් තැවරුනු; මහාපථං, මහාමාර්ගයක් වැනි වූ; විසමං, භාණ්ඩ පහළින් විෂම වූ; පථං, මාර්ගයක්; යානීව, යානා එකින් යන්නාක් වැනි වූවහු මෙන්; ආරකා, දුරින්; පරිවජ්ජෙහි, දුරුකර.

1317 අනත්ථා භාත වඩ්ඪන්ති බාලං අචූපසෙවතෝ
මාසූ බාලෙන සඞ්ගඤ්ඡි අමිත්තෙනෙව සබ්බදා.

තාත, පුත්‍රය; බාලං, අඥානයා; අවවූපසෙවතො, අධික සොට, සෙවනහුගේ; අනත්ථා, අනර්ථයෝ; වඩනති, වැඩෙන්නාහුය, සබඳ, සියළු කල්හි; අම්තෙතන එව, පස මිහුරු වූම; බාලෙන; අඥානයා හා; මා සඞගඤ්ඡි, සංවාසයට නො පැමිණෙව-අසසු යනු නිපාතමාත්‍රයි.

1318 තං තාහං තාත යාචාමි කරසසු වචනං මම
මාසසු බාලෙන සඞගඤ්ඡි දුකෙඛා බාලෙහි සඞගමොති.

තාත, පුත්‍රය; තං, ඒ කාරණයෙන්; තං, තා; අහං, මම; යාචාමි, ආරාධනා කෙරෙමි; මම, මාගේ; වචනං, වචනය; කරසසු, කර; බාලෙන, බාලයා හා; මාසඞගඤ්ඡි, නහමක් එක්වා; කුමක් හෙයින් දයත්? බාලෙහි, බාලයන් හා; සඞගමො, සඞගමය තෙම; දුකෙඛා, දුකයි-එහෙයින් බාලයන් හා එක් නොවයි කියාම අර්‍ථසම්බන්ධයි, මෙහිදු "අසසු" යනු නිපාතයි.

430 හලිද්දිරාග ජාතකය.

1319 කුතොනු ආගච්ඡථ හො තයො ජනා
සවාගතා එත්ථ නිසීදථාසනෙ
කච්චිත්ථ හොනෙතා කුසලං අනාමයං
චිරසසං වබ්භාගමනං වො ඉධ.

හො, පින්වත්නි; තයො ජනා, ජනයෝ තුන්දෙන; කුතො නු; කොයින්; ආගච්ඡථ, අවුද; එත්ථ; මෙයට; සවාගතා, තොප විසින් සුවසේ එන ලද; ආසනෙ, ආසනයෙහි; නිසීදථ, බැසගිදු; හොනෙතා, පින්වත්නි; කුසලං කච්චිත්ථ, නිදුක්ද; අනාමයං කච්චිත්ථ, නිරොගිද; වෝ, හේ තොපගේ; ඉධ, මෙහිලා; අබ්භාගමනං, ආගමනය; චිරසසංව, බොහෝකලකින්ම වීය.

1320 අහමෙව එකො ඉධ මඤ්ඣපත්තෙතා
න චාපි මෙ දුතියො කොචි විජ්ජති
කිමෙව සඞ්ඛාය තෙ භාසිතං ඉසෙ
කුතො නු ආගච්ඡථ හො තයො ජනා.

ඉසෙ, තපස්වීය; එකො, හුදකලා වූ; අහමෙව, මම ම; ඉධ; මේ විල; අඤ්ඣපත්තෙතා, පැමිණියෙමි; මෙ, මට; දුතියො, දෙවැනි වූ; කොචි, කිසිවෙක්; න චාපි විජ්ජති, නොද ඇත; හො, පින්වත්නි;

තයො ජනා, තෙපි තුන්දෙන; කුතො නු ආගච්ඡථ, කොයින් අවු දැයි; තෙ, තා විසින්; කිමෙව සඤ්ඤාය, කුමක් පිණිස; භාසිතං, කියන ලදද.

1321 තුවං ව එකො භරියා ච තෙ පියා
සමුග්ගපක්කිත්තනිකිණ්ණමන්තරෙ
සා රක්ඛිතා * කුච්ඡි ගතාව තෙ සතා
වායුස්ස පුත්තෙන සහා තහිං රතා.

තුවං ව, තෝ වනාහි; එකො, (පළමු) හුදකලෙහි; අන්තරෙ, ඇතුළුකුක්ෂියෙහි; සමුග්ගපක්කිත්තනිකිණ්ණා, සුමුඟ ලා තබන ලද්දවූ හෙවත් සුමුඟ බහා ලා ඒ සුමුඟ ඇතුළුකුක්ෂියෙහි පිහිටුවන ලද්දවූ; තෙ පියා භරියා ච, තාගේ ප්‍රිය භාර්‍යාව; (එකා, හුදකලාව) තෙ, තාගේ; කුච්ඡිගතාව සතා, ඇතුළු කුක්ෂියට ගියාවූ පරිද්දෙන්; රක්ඛිතා, (තා විසින්) රක්‍ෂා කරන ලද්දා වූ; සා, ඒ (තාගේ) භාර්‍යාව තොමෝ; වායුස්ස පුත්තෙන සහ, වායුපුත්‍ර නම් විඤ්ඤරයක්හු හා; තහිං, ඒ ඇතුළු කුක්ෂියෙහිදීම; රතා, කෙළහරතීන් අභිරතයි– මෙසෙයින් තෙපි තුන්දෙනයයි පූර්ව්‍යාඛ්‍යාව හා සම්බන්ධකරනු. මෙහි "එකො" යනු භරියා ශබ්දය හා ද යෙදිය යුතුකල්හි සන්ධිලිහුවශයෙන් ලිංග පරිවර්තනයයි. මෙහි "සමුග්ගපක්කිත්තනිකිණ්ණමන්තරෙ" යන්නෙහි මකාර ආගම වශයෙන් දතයුතු.

1322 සංවිග්ගරූපො †ඉසිනා ව්‍යාකතො
සොදානවො තත්ථ සමුග්ගමුග්ගිලි
අද්දක්ඛි භරියං සුවිමාලභාරිනිං
වායුස්ස පුත්තෙන සහා තහිං රතං.

ඉසිනා, ඍෂිහු විසින්; ව්‍යාකතො, කියන ලද්දවූ; සංවිග්ගරූපො, කලකිරුණා වූ සවභාව ඇති; සො දානවො, ඒ දානවතෙම; තත්ථ, එහි ලා; සමුග්ගං, (තමා බඩ තුබූ) කරඬුව; උග්ගිලි, නැඟීය; (තදනන්තරවම්) වායුස්ස පුත්තෙන සහ, වායුපුත්‍ර නම් විඤ්ඤරයා හා සමඟ; තහිං, එහිම; රතං, ඇළුනාවූ; සුවිමාලභාරිනිං, සුවිවූ මල්බර දරන්නා වූ; භරියං, භාර්‍යාව; අද්දක්ඛි, දිටී.

1323 සුදිඨරූපුග්ගතපානුවත්තිනා
හීනා නරා යෙ පමදා වසං ගතා
යථා හවෙ පාණිරිවෙත්ථ රක්ඛිතා
දුඨා මසි අඤ්ඤමභිපපමොදති.

---

* කුච්ඡිගතාවතෙසදෘ-මරම්ම. † ඉසිනා පබ්භාකතො-මරම්ම.

උගහනපානුවත්තිනා, උග්‍ර වූ තපස් අනුව පවත්නා වූ; සුදිඨ රූපා, කාරණය මනාකොට දන්නා ලද; එසේ හෙයින්; යථා, යම් හෙයකින්; හවේ, එකාන්තයෙන්; එත්, මේ ඇතුල් කුක්ෂියෙහි ලා; පාණිරිව, මාගේ ප්‍රාණය මෙන්; රක්ඛිතා, රක්ෂා කරන ලද තැනැත්තිය; මයි, මා කෙරෙහි; දුඪා, මිත්‍රද්‍රොහකම්ම කොට; අඤ්ඤං, අනික් පුරුෂයකු; අභිපපමොදති, කැමතිවන්නිද එසේ හෙයින්; යෙ නරා, යම් පුරුෂ කෙනෙක්; පමාදවසං ගතා, ප්‍රමාද වසඟ ඛවට ගියෝද එසේ වූ ඒ නරයෝ; හීනා, අතිශයින් හීනයෝයි.

1324 දිවා ච රත්තො ච මයා උපඨිතා
තපස්සිනා හෝතිරිවා වනෙ වසං
සා ධම්මමොක්කමම අධම්මමාචරි
අකිරියරූපෝ පමදා හි සත්ථවෝ.

වනෙ, වෙතෙහි; වසං, වසන්නා වූ; තපස්සිනා, තපශ්චියක්හු විසින්; හෝතිරිව, වත්තියක්හු මෙන් හෙවත් දෙවේලෙහි ගිනි දෙවියාට පුදන සේ; මයා, මා විසින්; දිවා ච, දවලෙහිද; රත්තො ච, රාත්‍රියෙහිද; උපඨිතා, උපස්ථාන කළාද; සා, ඕ තොම; ධම්මා, පතිව්‍රතා ධර්මයෙන්; ඔක්කමම, ඉවත් ව; අධම්මං, අධර්මය, ආචරි, හැසුරුනි; එසේ හෙයින්; පමදා හි, සත්‍රීන් හා සමහ; සත්ථවෝ, සත්ථවය; අකිරියරූපෝ, අකිරිය රූප ඇත්තේයි.

1325 සරීරමජ්ඣම්හි සිතාති මඤ්ඤිහං
මයහං අයන්තී අසතිං අසඤ්ඤතං
සා ධම්මමොක්කමම අධම්මමාචරි
අකිරියරූපෝ පමදා හි සත්ථවෝ.

මයහං, මාගේ; සරීරමජ්ඣම්හි, ශරීරමධ්‍යයෙහි හෙවත් කුස තුල; සිතාති, සිටියා යයිද; අයං, මෝතොමෝ; මයහං ඉති, මාගේ යයිද; අසතිං, අසත්පුරුෂ ධර්මයෙන් සමන්විත වූ; අසඤ්ඤතං, අසංයත වූ හෙවත් දුශ්ශිල වූ තැනැත්තියක් ගැන; අහං, මම; අමඤ්ඤිං, සිතීම්; සා, ඕ තොම; ධම්මා, පතිව්‍රතා ධර්මයෙන්; ඔක්කමම, ඉවත්ව; අධම්මං, අධර්මය; ආචරි, හැසුරුනි; එසේ හෙයින් පමදා හි, සත්‍රීන් හා; සත්ථවෝ, සත්ථවය, අකිරියරූපෝ, අකිරිය රූප ඇත්තේය නො කළ යුතු යයි සේයි.

1326 සුරක්ඛි * තා මෙති කථන්නු විස්සසෙ
අනෙකචිත්තා † සු න හත්ථි රක්ඛණා
එතා හි පාතාලපපාතසන්නිභා
එත්ථපමත්තෙතා වසනං නිගච්ඡති.

---

* සුරක්ඛිතම්මෙ-පොත්, † පුනහෙත්ථ-බුරුම.

මේ, මා විසින්; සුරක්ඛිතා, මනා සොට රක්ෂා කරන ලදුයි; කථන්නු විස්සසෙ, කුමට නම් (සත්‍රීන් හා) විස්වාස වෙද්ද; අනෙක චිත්තාසු, නොයෙක් සිත් ඇති සත්‍රීන් කෙරෙහි; රක්ඛණා, රක්ෂා තොමෝ; නහි අත්ථි, නොම ඇත; එසේමඇ; එතා හි, මේ සත්‍රීහු චිතාහි; පාතාලපඋතසන්නිභා, ලොකාසවාද වශයෙන් දුෂ්පූර හෙයින් මහාසමුද්‍රයෙහි පාතාලසඞ්ඛ්‍යාත ප්‍රපාතය හා සදෘශයහ; එත්ථ, මෙසේ වූ සත්‍රීන් කෙරෙහි; පමත්තෙනා, ප්‍රමත්තපුරුෂ තෙම; ව්‍යසනං, ව්‍යසනයට; නිගච්ඡති, පැමිණෙන්නේසි.

1327 තසමා හි තෙ සුඛිනෝ චීතසොකා
යෙ ‡ මාතුගාමෙහි චරන්ති නිස්සටා
එතං සිවං උත්තමමාභිපත්ථයං
න මාතුගාමෙහි කරෙය්‍ය සන්ථවං.

තසමා හි, එසේ හෙයින්; යෙ, යම් කෙනෙක්; මාතුගාමෙහි, සත්‍රීන් කෙරෙන්; නිස්සටා, දුරුවූ වාහු; චරන්ති, හැසිරෙද්ද; තෙ, ඔහු; සුඛිනෝ, සුවපත් වන්නාහ; චීතසොකා, චීතශොක ඇත්තාහුසි; උත්තමං, උතුම් වූ; එතං සිවං, මේ සත්‍රීන් කෙරෙන් දුරුව උපදවන ධ්‍යාන සුඛ සඞ්ඛ්‍යාත මේ සිවය; අභිපත්ථයං, ප්‍රාර්ථනා කරන්නේ; මාතුගාමෙහි, සත්‍රීන් හා සමඟ; සන්ථවං, සංසනවය; න කරෙය්‍ය, නො කරන්නේඇ.

431 සමුගඟ ජාතකයයි.

1328 න ඛෝ මෙ රුච්චති ආලි පූතිමංසස්ස පෙක්ඛනා
එතාදිසා සඛාරසමා ආරකා පරිවජ්ජයෙ.

ආලි, යෙහෙලිය; පූතිමංසස්ස, පූතිමාංශ නම් තීගේ සවාමීහුගේ; පෙක්ඛනා, බැලීම; මෙ, මට; න ඛෝ රුච්චති, රුස්නේ නොවෙයි; එතාදිසා, මෙබඳු වූ; සඛාරසමා, යහලුවා කෙරෙන් දුරුව; ආරකා පරිවජ්ජයෙ, දුරින් දුරුකරන්නේසි.

1329 උම්මත්තිකා අයං වෙණී වණ්ණෙති පතිනෝ සඛිං
පජ්ඣායති පවිගච්ඡනතිං ආගතං මෙලමාතරං.

උම්මත්තිකා, උනමත්ත වූ; අයං වෙණී, මේ වෙණී තොමෝ; පතිනෝ, තමාගේ වල්ලභයාහට; සඛිං, තමාගේ යෙහෙළිය;

‡ මාතුගාමාසි-සිංහල පොත්.

වණ්ණෙණති, වණ්ණිණතා සොරෙසි; (හෙවත් මාගේ යේළි වූ එළි ම, කෙරෙහි සෙනහ ඇත්තී මා හා කැටිවම එසි කියා මෙසේ එළියට ගුණ කියයි, දැන් වනාහි මාගේ සමීපයට) ආගතං, ආවා වූ; මෙල මෘතරං, "මෙලමාහා" නම් එළිය; පටිගච්ඡතිං, නැවත යන්නියට පජ්ඣායති; අත්‍රව ශොක කෙරේ.

1330 එවං ඛොසි සම්ම උම්මත්තෙතා දුම්මෙධො අවිචක්ඛණෝ
යො එවං මිතාලයං කත්වා අකාලෙන විපෙකඛසි.

සම්ම, සබ්ද; යො එවං, හේ තෝ; මිතාලයං කත්වා, මිළවුන්ගේ ලෙස කොට ගෙන; අකාලෙ, නො කල්හි; (යෙහෙළිය සමීපයට නො එන තුරුම්;) විපෙකඛසි, බැලිද (එසේ බැලූ); එවං ඛො, තෝ වනාහි;අවිචක්ඛණෝ, පරීක්ෂා ඥන නැත්තා වූ; උම්මත්තෙතාසි, උනමත්ත වෙහි.

1331 න අකාලෙ විපෙකඛෙය්‍ය කාලෙ පෙකඛෙය්‍ය පණ්ඩිතෝ
පූතිමංසෙව පජ්ඣාති යෝ අකාලෙ විපෙකඛති.

පණ්ඩිතෝ, නුවණැත්තේ; අකාලෙ, නො කල්හි හෙවත් කාම ගුණයන් අරභයා ශුභවශයෙන් විත්තෙකාතපත්ති උපන් කල්හි; න විපෙකඛෙය්‍ය, නොබලන්නේය;කාලෙ,කාලයෙහි හෙවත් අශුභාදී වශයෙන් රූප දක්නා කල්හි; පෙකඛෙය්‍ය, බලන්නේය; කුමක් හෙයින්ද යත්? යෝ, යමෙක්; අකාලෙ, බලන්නට නුසුදුසු කාල යෙහි; විපෙකඛති, බලාද; (ඒ පුරුෂයා) පූතිමංසෝ ඉව, මේ පූති මාංශ නම් කැනගිලු මෙන්; පජ්ඣාති, සිතා—යම්සේ මේ පූතිමාංශ නම් කැනගිලා නො බැලුවමනා කල්හි බලා ගොවරයෙන් පිරි හිණිද එපරිද්දෙන් මහණහුද රූපාදීන් ශුභාකාරයෙන් වැට හුණු කල්හි බලා මෙලොව පරලොව ශොභාකරන්නාහු යයි සේසි.

1332 පියං ඛො ආලි මේ හොතු පුණ්ණපත්තං දදාහි මේ
පති සංජීවතෝ මය්හං එය්‍යාහි ඔය පුච්ඡකා.

ආලි, යෙහෙළිය; මේ, මට; පියං හොතු, ප්‍රියයෙක් වේවා; මේ, මට; පුණ්ණපත්තං, සතුටු පඬුරු; දදාහි, දේ; මය්හං, මාගේ; පති, වල්ලභතෙම; සංජීවතෝ, ජීවත් ව්ය; පිය පුච්ඡකා, ප්‍රියයක් පිළිගන්නීය; එය්‍යාසි, (මාහාසමඟම) ඒ—මෙහි "ඛො" යනු නිපාතයි.

1333 පියං ඛො ආලි තෙ හොතු පුණ්ණපත්තං දදාමි තෙ
මහතා ව පරිවාරෙන එසසං කාසිරාහි හොජනං

ආලි, යෙහෙළිය; තෙ, තිට; පියං හොතු, ප්‍රියයෙන් වේවා; තෙ, ඔට; පුණ්ණපත්තං, සහුටු පඬුරු; දදාමි, දෙමි; (එතකුදු හුද කලාව නොහවුත්) මහා ච, මහත්වූද; පරිවාරෙන, පිරිවර හා සමග; එසසං, එම්; හොජනං, (ඒ අප එන්නවුන්ට) ආහරයක්; කයිරාහි, කර.

1334 කිදිසො තුයහං පරිවාරො යෙසං කාහාමි හොජනං
කිං නාම කාව තෙ සබ්බෙ තමෙම අකඛාහි පුච්ඡිතො.

යෙසං, යම්බඳු පරිවාරයක් හට; හොජනං, ආහාරයක්; කාහාමි, කෙරෙම්ද; (එසේවූ) තුයහං, තිගේ; පරිවාරො, පරිවාරය තෙම; කිදිසො, කොබඳුද; තෙ සබ්බෙ, ඔහු හැම; කිං නාමකා, කෙනෙම්හුද; තං, එය; මේ මට; පුච්ඡිතා, විචාරණ ලද්දෙහි; අකඛාහි, කිය.

1335 මාලියො චතුරකඛා ච පිඬනියො අථ ජම්බුකො
එදිසො මයහං පරිවාරො තෙසං කයිරාහි හොජනං.

මාලියො, මාලියයාද; චතුරකඛා ච, චතුරක්ඛියාද; පිඬනියො ච, පිඬිනියයාද; අථ, නැවත; ජම්බුකො, ජම්බුකයාද; මයහං, මාගේ; පරිවාරො, පරිවාරය තෙම; එදිසො, මෙබඳුය; (පන්සියයක් පන්සියයක් පිරිවරකොට නම් කී බල්ලෝ සතර දෙන මාගේ පිරිවරයහ) තෙසං, ඔවුන්ට; (සැහෙන පරිද්දෙන්) හොජනං, හොජනයක්; කයිරාහි, කර.

1336 නික්ඛන්තාය අගාරසමා භණ්ඩකම්පි විනස්සති
ආරොග්‍යං ආලිතො වජ්ජං ඉධෙව විසමාගමා.

අගාරසමා, ගෙන්; නික්ඛන්තාය, නික්මුනාවූ තොපගේ; භණ්ඩකම්පි, වසතුද; විනස්සති, නස්නේය; ආලිතො, තොපගේ යහළුවා හට; ආරොග්‍යං, නිරොගිබවය; වජ්ජං, මම්ම කියාලමි; (එසේ හෙයින්) ඉධෙව, මෙහිම; විස, නිවාසයකර; මාගමා, නහමක්යා.

432 පූතිමංස ජාතකයයි.

1337 යො තෙ පුත්තකෙ අඛාදි දිත්තාහතෙත්තා අදූසකෙ
තසමිං දුයං නිපාතෙහි මා තෙ මුච්ඡි ජීවිතො.

දිත්තාහතෙත්තා, නා විසින් දෙනලද බත් ඇති; යො, යමෙක්; තෙ, තාගේ; අදූසකෙ, නිරපරාධවූ; පුත්තකෙ, දරුවන්; අඛාදි,

කෑදැ; තසම්ං, ඔහු සෙරෙහි; දුඨං, දළ; නිපාතෙහි, එල හෙවත් දළ ඛහාලා උගුර විදුපිය; තෙ, තාගේ; (හසතයෙන්) ජීවිතෝ, ජීවත් වන්නේ; ඉා මුඛිත්, නහමක් ඕදේවා—සජීව වැ තාගේ හසතයෙන් මේ පාපධම්මඅැතියේ නහමක්ඕදේවා මොක්ෂයක් නොලබා ඉා ජීවිතක්ෂයට පමුණුවා වාසි සේසි.

1338 ආකිණ්ණලුද්දෝ පුරිසෝ ධානිවෙලංව මක්ඛිතෝ
පදෙසං තං න පස්සාමි යත්ථ දුඨං නිපාතයෙ.

ආකිණ්ණලුද්දෝ, අතිශයින් දරුණු වූ; පුරිසෝ, පුරුෂතෙම; ධානිවෙලංව, කිරිමවකාගේ වසතුයක් මෙන්; මක්ඛිතෝ, කෙලශ මලයෙන් මිශ්‍රිතය එසේ හෙයින්; යත්ථ, (මොහුගේ) යම් ශරීර ප්‍රදෙශයෙක්හි; දුඨං, දළ; නිපාතයෙ, හෙලම්ද; තං පදෙසං, එසේ වූ ශරීර ප්‍රදෙශයක්; න පස්සාමි, කොා දකිමි.

1339 අකතඤ්ඤුස්ස පොසස්ස නිච්චං විවරදස්සිනෝ
සබ්බං මෙ පථවිං දජ්ජා නෙව නං අභිරාධයෙ.

අකතඤ්ඤුස්ස, කෙලෙහිගුණ නොදන්නා වූ; නිච්චං, සතත යෙන්; විවරදස්සිනෝ, වරද දක්නාසුලු වූ; පොසස්ස, පුරුෂයාහට; මෙ, ඉදින්; සබ්බං පථවිං දජ්ජා, සියලු පොළොව දුන්නේ වී නම්; නං, ඔහු; නෙව අභිරාධයෙ, නොම සතුටු කරන්නේය.

1340 කිනන්නු සුබාහු තරමානරූපෝ
පචවා ගතොසි සහ මාණවෙන
නීං කිච්චමත්ථං ඉධමස්සිතුයාහං
අකඛාහි මෙ පුච්ඡිතෝ එතමත්ථං.

සුබාහු, මනාවූ බාහු ඇත්තව; කිනන්නු, කිමෙක්ද; තරමාන රූපෝ, සවරූප ඇත්තෙහි; මාණවෙන සහ, මාණවකයා හා එක්ව; පචවාගතොසි, නැවත ආයෙහි වී; ඉධ, මෙහි ලා; තුයහං, තට; (මේ මාණවකයා විසින් සැදිය යුතු) අත්ථං, අර්ථප්‍රතිසංයුක්ත වූ; කිං කිච්චං, කවර කෘත්‍යයෙක්; අත්ථි, ඇද්ද; මෙ, මා විසින්; පුච්ඡිතෝ, විචාරණ ලද්දෙහි; එතං අත්ථං, මේ කාර්ණය; අකඛාහි, කිය.

1341 යෝ තෙ සඛා දද්දරෝ සාධුරූපෝ
තස්ස වධං පරිසඞ්කාමි අජ්ජ
පුරිසස්ස කම්මායතනානි සුත්වා
නාහං සුඛං දද්දරං අජ්ජ මඤ්ඤෙ.

තෙ, තාගේ; සඛා, යහලු වූ; සාධුරූපො, මනා වූ සවරූප ඇති; යො දද්දරො, යම් වටුවෙක් ඇද්ද; අජ්ජ, අද; තස්ස පුරිසස්ස, ඒ පුරුෂයාගේ; කම්මායතනානි, කර්මායතනයන් හෙවත් කර්මයන්; සුත්වා, අසා; වධං, වධය; පරිසඞ්කාමි, ශාඞ්කා කෙරෙමි; අහං, මම; අජ්ජ, අද; දද්දරං, දද්දරයා; සුඛිං, සුවපත් යයි; න මඤ්ඤාමි, නොසිතමි.

1342 කානිස්ස කම්මායතනානි අස්සු
පුරිසස්ස වුත්තනිසමොධානතාය
කං වා පටිඝාතං පුරිසස්ස සුත්වා
පරිසඞ්කසි දද්දර මාණවෙන.

අස්ස පුරිසස්ස, මේ පුරුෂයාගේ; වුත්තනිසමොධානතාය, වෘත්ත නිසමොධානය පිණිස හෙවත් දිවිපැවැත්ම ගලපන පිණිස, කානි කම්මායතනානි, කිනම් කර්මායතන කෙනෙක් හෙවත් මොහු විසින් කරන ලද කවර කර්මයක්; අස්සු, ඇත්තෙහිද; පුරිසස්ස, පුරුෂයාගේ; කං වා පටිඝාතං, කවර ප්‍රතිඥවක් හෝ; සුත්වා, අසා; මාණවෙන, මාණවකයා විසින්; දද්දරං, තිත්තිර පණ්ඩිතයා; (මරණ ලදුයි) පරිසඞ්කසි, සැක කෙරෙහිද?

1343 විණණා කලිඞ්ගා චරිතා වණිජ්ජා
වෙත්තාවාරෝ සඞ්කුපථොපි විණෙණා
නවෙහි විණණං සහ වාහරෙහි.
දණ්ඩෙන යුද්ධම්පි සමජ්ජමජ්ඣෙ.

කලිඞ්ගා, (වෙළඳුන්ගේ බඩු උසුලාගෙන යන මොහු විසින්) කලිඞ්ගදෙශයෝ; විණණා, හැසිරෙන ලදහ; වනිජ්ජා, වෙළඳුම; චරිතා, (මොහු විසින්) කරනලදුදු; වෙත්තාවාරෝ, වෙත්‍රයෙන් හැසිරිසයුතු වූ; සඞ්කුපථොපි, ඛාණුකාමාගියද; විණෙණා, වළඳනා ලද; නවෙහි, (ජීවිතහෙතුයෙන්ම) නළුවන් සමඟද; විණණං, හැසිරෙන ලද; වාහරෙහි, (වරදුල් උසුලාගෙන යන ඔහු විසින්) වරදුල් වැද්දන් සමඟද; (විණණං) හැසිරෙනලද; සමජ්ජමජ්ඣෙ, සභාමධ්‍යයෙහි; දණ්ඩෙන, මුගුරෙන්; යුද්ධම්පි, යුද්දද; (විණණං) කරනලද.

1344 බඩා කුලිඞ්ගා මිතමාළහස්මා
අකඩා ජිතා සංයමෝ අබහතීතෝ
අබ්බූහිතං ප්‍රපථඤ අඩ්ඪරත්තං
හත්වා දඩ්ඪා පිණ්ඩපරිගහෙන.

කුලිඞ්කා, (ඔහු විසින්) සියොත්හුද; බඩා, බඳනා ලදහ; ආළහ බෙහෙ, නැළියෙන්; මිතං, (ධාන්‍යමැණිම්ද) කරන ලද; අකඩා, අක්ෂධූර්තයෙන්; (ඔවුන්ට වතාවත් කරන්නා වූ ඔහු විසින්) ජීතා, දැනගන්නා ලදහ; සංයමෝ, ශීලසංයමය; අඛණ්ඩතෝ, (ජීවිකාවෘත්තිය සඳහා පැවිදි වූ ඔහු විසින් ම) ඉක්මවන ලද; අඩ්ඪරත්තා, අඩරාත්‍රියෙහි; පුපඵකං, ලේ; අබ්බූහිතං, නොවැගිරෙන සේ බොළේ-මොහු විසින් වනාහි ජීවිකා සඳහා රාජදේශීන්ගේ අත්පාසපා ඔවුන්ගෙන වුත් ශාලාවෙක්හි හොවා වූණ මුඛයෙන් වැගිරෙන රුධිරය අඩරාත්‍රි සමයෙහි එහි ගොස් "කුණ්ඩක ධූම" නම් දුමක් දී නඛන ලද්දේ යයි සේසි. පිණ්ඩපටිඝහෙන, (ආජීවක ප්‍රව්‍රජ්‍යායෙන් පැවිද්ද ලබා සිටි කාලයෙහි උණු වූ) ආහාර පිණ්ඩ පිළිගැන්මෙන්; හඪාපි, (මොහුගේ) අත්ද; දඩ්ඪා, දැවුණාහ.

1345 තානිස්ස කම්මායතනානි අස්ස
පුරිසස්ස වුත්තිසමොධානතාය
යථා අයං දිස්සති ලොමපිණ්ඩා
ගාළෝ හතා කිං පන දද්දරස්සාති.

වුත්තිසමොධානතාය, ජීවිකා වෘත්තියගේ සමොධානය පිණිස; අස්ස පුරිසස්ස, මේ පුරුෂයාගේ; තානි කම්මායතනානි, ඒ කෂ්මායතනයන්; අස්ස, ඇසිමි; යථා, යම්සේ; අයං ලොමපිණ්ඩා, මේ වටුවාගේ රෙම පිඬ; දිස්සති, මොහුගේ ජටා අතුරෙහි දක්නා ලැබේද මේම කාරණයෙන්; ගාළෝ, ගෙරිද; හතා, මොහු විසින් නසන ලදහ; දද්දරස්ස, දද්දරය හට වන්නාහි; කිං පන (කා කථා) ගෙරුමැරුසේ එටුවා නොමරුද යන අර්ථයි-මෙහි "අස්ස" කි තැන "අස්සං" සි යන්නෙහි අර්ථයි.

433 නිතනිර ජාතකයයි.

නවකනිපාතයයි.

——(+)——

1346 චතුවාරම්දං නගරං ආයසං දළහතොරණං
ඔරුඛපතිරුඛොසම් කිං පාපං පකතං මයා.

ඉදං නගරං, මේ නුවර; චතුවාරං, සතර දෙරටුවක් ඇත් තේය; ආයසං, අයොමයවූ; දළහං, දැඩි; තොරණං, තොරණ ඇත්

සේය; ඔරුඛපතිරූඛොසම්, ඇතුල්කොට සිසාරා පවුරෙන් වලඳනා ලදිමි; (එසේ හෙයින්) මයා, මා විසින්; කිං පාපං, කවර නම් පාප යෙක්; කතං, කරන ලදද?

1347 සබ්බෙ අපිහිතා චාරු ඔරුඛොසම් යථා ත්විජෝ
කිමාධිකරණං යක්ඛ! චක්කාහිනියතෝ අහං.

යක්ඛ, යක්ෂය; සබ්බෙ, සියළු; චාරු, චාරයෝ; අපිහිතා, පියන ලදහ; ත්විජෝ යථා, පක්ෂියෙකු මෙන්; හෙවත් මැදිරියක හුන් පක්ෂි යෙකු මෙන්; ඔරුඛොසම්, වලකන ලදිමි; කිමාධිකරණං, කවර කාරණයකින්, අහං, මම; චක්කාහිනියතෝ, චක්‍රයෙන් පහරණ ලදිමිද–මෙහි "අපිහිතා"යන්නෙහි අ යනු පද පූරණ මාත්‍රනිපාතයි.

1348 ලබ්භා සතසහස්සානි අතිරෙකානි වීසති
අනුකම්පකානං ඤාතීනං වචනං සම්ම නාකරිං

1349 ලඞ්කිං සමුද්දං පක්ඛන්දිං සාගරං අප්පසිඞ්කං
චතුබ්භි අඞ්ගබලෙහි අඨාහි ච සොලස.

1350 සොළසාහි ච බත්තිංස අත්‍රිච්ඡං චක්කමාසදෙ,
ඉච්ඡාගතස්ස පොසස්ස චක්කං භමති මත්ථකෙ.

සම්ම, යහළුවි; (තෝ) ලබ්භ, (පෙහෙවිස් කොට මවගේ සමීප යෙන් දහසක්) ලැබ; සතසහස්සානි අතිරෙකානි වීසති, (වෙළඳුම් කරමින්) ලක්ෂයක් හා විසිදහසක් හෙවත් එක්ලක්ෂ විසිදහසක් (ලැබ) අනුකම්පකානං, අනුකම්පා කාරිවූ; ඤාතීනං, නැයන්ගේ; වචනං, තෙප්ල; න අකරිං, (ඒ ධනයෙන් සතුටු නොවූයේ නැවෙන් මුහුදට පිවිසෙන්නේ) නොකෙළේ; ලඞ්කිං, නැව උලුලඞ්ඝනය කිරීමට සමර්ථවූ; අප්පසිඞ්කං, මඳසිඞ් ඇති හෙවත් විනාශ බහුලවූ; සාගරං, සාගර සඞ්ඛ්‍යාත වූ; සමුද්දං, මුහුදට; පක්ඛන්දිං, පැනගියෙහි –නැවෙන් ගියෙහි යයි සේසි.

"චතුබ්භි" යනාදියෙහි අර්ථ එකකනිපාතයේ "මිත්තවින්දක" ජාතකයේ (104) ගාථාව බලා දතයුතුයි—මෙහි "චක්කං" යන්නට "ක්ෂුරචක්‍ර" යයි අර්ථ ගැනීම පමණක් වෙනස වේ.

1351 උපරි විසාලං දුප්පූරං ඉච්ඡාවිසටගාමිනිං
යෙ තං අනුගිජ්ඣන්ති තෙ හොන්ති චක්කධාරිකෙ.

උපරී, මතුයෙහි; විසාලං, විශාල ඔන්නාවූ; දුප්පූරං, යම්කිසි වෙකින් පුරාගන්නට නොපෙහොසත්වූ; ඉච්ඡා, රූපාදි වූ ඒ ඒ වස්තුවෙහි උපන්නාවූ ඉච්ඡාවෙන්; විසටගාමිනිං, පැතිරී පවත්නා සුළුවූ; තං, ඒ තෘෂ්ණාව; යෙ, යම් කෙනෙක්; අනුගිජ්ඣන්ති, ගෘධ වෙද්ද හෙවත් ඇලෙද්ද; තෙ, ඔහු; චක්කධාරිනෝ හොන්ති, ක්ෂුර චක්‍ර දරන්නාහුයි.

1352 බහුං භණ්ඩං අවහාය මඝං අපපටිවෙක්ඛිය
යෙසං වෙතං අසංඛාතං තෙ හොන්ති චක්කධාරිනෝ.

බහුං භණ්ඩං, බොහෝ වස්තුව; අවහාය, හැරපියා; මඝං, මාගීය; අපපටිවෙක්ඛිය; ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා නොකොට; යෙසං, යම්තෙක් කුන්ගේ; වෙතං, සිත; අසංඛාතං, අපරිකීර්තිතවිතම්; තෙ, ඔහු චක්කධාරිනෝ හොන්ති, මෙකී ක්ෂුර චක්‍ර දරන්නාහුයි.

1353 කම්මං සමේක්ඛ විපුලඤ හොගං
ඉච්ඡං න සෙවෙය්‍ය අනත්ථසංහිතං
කරෙය්‍ය වාක්‍යං අනුකම්පකානං
තං තාදිසං නාතිවත්තෙය්‍ය චක්කං.

කම්මං,(යමෙක්තෙම්)තමා විසින් කටයුතු ක්‍රියාවද; සමේක්ඛිය, දෙඋභවත්හි නිදොෂදේයි කියා ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා කරන්නේය; (එසේ මැයි) විපුලඤ හොගං, තමා ධර්මයෙන් ලත් ධනයද; සමේක්ඛ, බලන්නේද; අනත්ථසංහිතං, අහිතයෙන් යුක්ත; ඉච්ඡං, ඉච්ඡාවද; නසෙවෙය්‍ය,නොසෙවුනේද; අනුම්පකානං,අනුග්‍රහ ඇත්තවුන්ගේ; වාක්‍යං, ඉෂ්ටයට කී තෙප්ල; කරෙය්‍ය, කරන්නේද; තාදිසං, එබදු පුරුෂයා, චක්කං, මේ ක්ෂුර චක්‍රය; න අතිවත්තෙය්‍ය, නො මඩනේයි.

1354 කීව චිරං නු මෙ යක්ඛ! චක්කං සිරසම්ං ඨස්සති
කති වස්සසහස්සානි තමෙම අක්ඛාහි පුච්ඡිතෝ.

යක්ඛ, යක්ෂය; චක්කං, (මේ) ක්ෂුර චක්‍රය; මෙ සිරසම්ං, මාගේ ඔළුනෙහි; කීව චිරං, කෙතෙක් කල; කතිවස්සසහස්සානි, කෙතෙක් අවිරුදු දහස් ගණන්; ඨස්සති, සිටිනේද; තං, ඒ; මෙ, මට; පුච්ඡිතෝ, විචාරන ලද්දෙහි; අක්ඛාහි, කියව; මෙහි "නු" යනු නිපාත මාත්‍රයි.

1355 අතිසරෝ * අවචසරෝ මිත්තවින්ද! සුණොහි මෙ
චක්කං මෙ සිරසම්ං ආවිඛං න තං ජීවං පමොක්ඛසීති.

* පවවසරෝ-බුරුම්.

මිත්තවින්දා, මිත්තවින්දකය; මෙ, මාගේ; වචනං, පෙප්ල; සුණොහි, අස; (තෝ වනාහි) අතිසරෝ, බලවත් දෙශ ඇත්තෙහි; අචව්‍යරෝ, අතිසයින් බලවත් වූ දෙශ ඇත්තෙහි; තෙ, තාගේ; සිරසම්ං, මුදුනෙහි; ආවිඛං, (යම් චක්‍රයෙක්) ඇවිනීද; තං, ඒ චක්‍රය; ජීවං, ජීවත් වන්නෙහි; නපපමොකඛසි, නො හරනෙහි.

434 චතුවාර ජාතකයයි.

1356 කණෙහා වතායං පුරිසෝ කාණහං භුජති භොජනං
කණෙහ භූම්පපදෙසසම්ං න මයහං මනසෝ පියෝ.

වත, එකාන්තයෙන්; කණෙහා, කළු; අයං පුරිසෝ, මේ පුරුෂ තෙම; කණහං භොජනං, කෘෂ්ණ භොජනය; (හෙවත් කළු පැහැ ඇති වෘක්ෂයාගේ ඵල ජාති) භුජති, අනුභව කෙරෙයි; කණෙහ, කළු වූ, භූම්පපදෙසසම්ං, භූම්ප්‍රදෙශය; මයහං, මාගේ; මනසෝ, සිතට; න පියෝ, ප්‍රිය නොවේ–"කණෙහ භූම්පපදෙසසම්ං" යනු ප්‍රථමාර්ථයෙහි සප්තමී වශයෙන් ගතයුතු.

1357 න කණෙහා තවසා හොති අනෙනා සාරෙහි බ්‍රාහ්මණෙ
යසම්ං පාපානි කම්මානි සවෙ කණෙහා සුජම්පති.

සුජම්පති, ශක්‍රය; තවසා, චර්‍යයෙන්; කණෙහා න හොති, කළු නම් නොවෙයි; අනෙනා සාරෙ, ඇතුලෙහි ශීලසමාධ්‍යාදි වූ ගුණ සාරඇත්තේ; බ්‍රාහ්මණෙ නාම, බ්‍රාහ්මණ නම් වේ; යසම්ං, යම්කිසු තොරෙහි; පාපානි කම්මානි, පාපකර්ම්මයෝ ඇද්ද; සෙ, හෙතෙම; වෙ, එකාන්තයෙන්, කණෙහා, කෘෂ්ණයි.

1358 එතසම්ං තෙ සුලපිතෙ පතිරූපෙ සුභාසිතෙ
වරං බ්‍රාහ්මණ තෙ දම්ම් යං කිඤ්චි මනසිවජසි.

බ්‍රාහ්මණ, බ්‍රාහ්මණය; තෙ, තාගේ; පතිරූපෙ, (තවම) සුදුසු වූ; එතසම්ං සුලපිතෙ, මේ තාගේ සුලපිතය නිමිත්තකොට; යං කිඤ්චි, යම්කිසි; මනසා, සිතින්; ඉවජසි, කැමැත්තෙහිද; (එසේවූ) වරං, වරයක්; තෙ, තට; දම්ම්, දෙම්.

1359 වරවෙ මෙ අදෙ සක්‍ක සබ්බභූතානම්සසර
සුනිකෙකාධං සුනිදොසං නිලෙලාහං වුත්තිමත්තනො
නිසෙනහමභිකඞ්ඛාම්ි එතෙ මෙ චතුරෝ වරෙ.

සබ්බභූතානමිස්සර, සියළු දෙවතාවන්ට ඊශ්වර වූ; සක්ක, ශක්‍රය; වෙ, ඉදින්; මෙ, මට; වරං, වරයක්; අදෑ, දෙයිනම්; සුනික්කොධං, විශෙෂයෙන් ක්‍රොධරහිත වූ; සුනිද්දොසං, විශෙෂයෙන් වෛෂ රහිත වූ; නිල්ලොභං, පරසම්පත්තියෙන් විශෙෂයෙන් අලොභී වූ; නිසෙනහං, දුත්‍රාදීන් කෙරෙහි විශෙෂයෙන් සෙනහ රහිත වූ; අත්තනෙනා, තමාගේ; වුත්තිං, ප්‍රවෘත්තිය; අනිසඞ්ඛාමි, ප්‍රාර්ථනා කෙරෙමි; මෙ, මට; එතෙ චතූරො වරෙ, මේ සතර වරයන්; (දෙහි, දෙයි) කියා වාක්‍යශෙෂයක් ආධ්‍යාහාර කටයුතු.

1360 කිනනු ඛොධෙව දොසෙ වා ලොභෙ සෙනහෙ ව බ්‍රාහ්මණ
ආදීනවං සම්මසසි * තමෙම අකඛාහි පුච්ඡිතො.

බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; ඛොධෙ වා, ක්‍රොධයෙහි වේවයි; දොසෙ වා, වෛෂයෙහි වේවයි; ලොභෙ වා, ලොභයෙහි වේවයි; සෙනහෙ වා, සෙනහයෙහි වේවයි; කිනනු ආදීනවං, කවරනම් ආදීනවයක්; (කවර නම් උපද්‍රවයක්) සම්මසයි, සම්මර්ශනය කෙරෙහිද; (හෙවත් බලයිද) මෙ, මට; තං, ඒ කාරණය; පුච්ඡිතො, විචාරණ ලද්දෙහි; අකඛාහි, කිය; "ඛොධෙව" යන්නෙහි ගාථාඡන්දස් පිණිස හ්‍රස්ව කරන ලදී.

1361 අපෙපා හුත්වා බහු හොති වඩ්ඪතෙ සො අඛනතිජො
ආසඩ්හි බහුපායාසො තසමා ඛොධං න රොචයෙ.

අඛනතිජො, අඤ්ඤානතියෙන් උපන්නා වූ; එසො, මේ ක්‍රොධය තෙම; අපෙපා හුත්වා, පළමු මදව ඉපදලා; බහු හොති, පසුව බොහෝ වන්නේය; වඩ්ඪති, නැවත වඩනේය, ආසඩ්හි, ආසඤ්ඤා කරන්නේය; හෙවත් යමක්හට උපන්නේනම් ඔහු තමා කෙරෙහි නො ඇල් වන්නේය; බහුපායාසො, බොහෝ වූ උපායාසද ඇත්තේය; තසමා, එහෙයින්; ඛොධං, ක්‍රොධය; න රොචයෙ, නො කැමැත්තෙමි.

1362 දුඅසස පඨමා වාචා පරාමාසො අනනතරො
තතො පාණි තතො දණ්ඩා සත්ථසස පරමා ගති
දොසො ඛොධසමුඨානො තසමා දොසං න රොචයෙ.

දුඅසස, වෛෂයෙන් දුෂ්ටයාගේ; පඨමා, පළමු; වාචා, එරුෂ වාක් වන්නීය; අනනතරා, අනතුරුව; පරාමාසො, හස්තාපරාමර්ශී වන්නේය; තතො, තදනන්තරව; පාණී, උපක්‍රම වශයෙන් හස්ත ප්‍රවෘත්ති වන්නේය; තතො, එයට අනතුරුව; දණ්ඩා, දණ්ඩ

* සම්පස්සසි-බුරුම.

ප්‍රහාර වන්නේය; (තදනන්තරව,) සත්‍රුස්ස, ශස්ත්‍රයාගේ සම්බන්ධීව; පරිමාණති, වෙෂයාගේ මස්සකප්‍රාප්තිය වන්නේය; (හෙවත් වෙෂයෙන් ශ්‍රුක්ක තැනැත්තේ පළමු කොට පරුෂ වචන බණින්නේය; තදනන්තරව වෙෂයෙන් දිලිහිපියා අතින් අත් මඩනේය; තදනන්තරව අධික වූ වෙෂයෙන් දණ්ඩප්‍රහරනේය, එයින් අධික වෙෂයෙන් ආවුධයෙන් පහරනේය මෙසේ පැහැර සතුරා මරාපියා හෙමේද එම ශස්ත්‍රයෙන් ජීවිත හානියට පැමිණෙන්නේය මේ වෙෂශස්ත්‍ර ග්‍රහණාදියන් මස්සකප්‍රාප්ති කරන්නා වූ; දෙසෝ, වෙෂය තෙම; කොධසමුඨානෝ, ක්‍රොධයෙන් උපදනේය; තසමා, එහෙයින්; දෙසං(මෙබදු)වෙෂය; න රොචයෙ, නොකැමැත්තෙමි.

1363 ආලොපසහසාකාරා නිකතී වචනානි ච
දිස්සන්ති ලොභධම්මෙසු තසමා ලොභං න රොචයෙ.

ආලෝපසහසාකාරා, ආලෝපසාහස ක්‍රියාවද හෙවත් ගම් පැහැරගැනීම් ආයුධ ගෙන භය ගන්වා මේ අපට දෙවයි මෙසේ බලාත්කාරයෙන් පැහැරගැන්මද; නිකති, මිළිරුවක් දක්වා අන් සතු වස්තුව පැහැර ගැන්මද; වචනානි ච, උපායෙහි දක්ෂ බැවින් අන්සතු වස්තුව වඤ්චනයෙන් ගැන්මද යන මොහු; ලොභ ධම්මෙසු, ලොභ ධර්මයන් ඇති කල්හි; දිස්සන්ති, දක්නා ලැබෙත්; තසමා, එහෙයින්; ලොභං, ලෝභය; න රොචයෙ, නොකැමැත්තෙමි.

1364 එරවෙ මෙ අදෙ සක්‍ක සබ්බ භූතානමිස්සර
අරක්ඛෙය්‍යං මෙ මිහරතෝ නිච්චං එකාවිහාරිනෝ
ආබාධා න උපජ්ජෙය්‍යුං අනන්තරාය කරා භුසා.

සබ්බභූතානමිස්සර, සියළු දෙවියන්ට ඊශ්වර වූ; සක්‍ක, ශක්‍රය; වරං, වරයක්; වෙ, ඉදින්; අදෙ, දෙයි නම්; අරක්ඛෙය්‍යං, ආරණ්‍ය ඝතනයෙහි; විහරතෝ, වසන්නා වූ; නිච්චං, නිත්‍යයෙන්; එකාවිහාරිනෝ, කායවිවේකයෙන් එක විහාරී වූ; මෙ, මට; භූසා, අත්‍යර්ථයෙන්වූ; අනන්තරාය කරා, තපසට අන්තරාය කර වූ; ආබාධා, ආබාධයෝ; න උපජ්ජෙය්‍යුං, නො උපදිද්ද-මෙසේ වූ ආබාධයක් නොවන්නා කැමැත්තෙමි යන අර්ථයි.

1365 වරවෙ මෙ අදෙ සක්‍ක සබ්බභූතානමිස්සර
න මනෝ වා සරීරං වා මඤ්ඤතෙ සක්‍ක කස්සචි
කදාචි උපඝක්ඛෙය්‍යං එතං සක්‍ක වරං වරෙති.

සබ්බභූතානමිස්සර, සියළු භූතයන්ට ඊශ්වර වූ; සක්ක, ශක්‍රය; වෙ, ඉදින්; මෙ, මට; වරං, වරයක්; අදෙ, දෙයි නම්; මඞ්කතෙ, මා පිණිස; කස්සචි, කිසිවක්හුගේ; මනො වා, මනොචාරය හෝ සරීරං වා, කායචාරය හෝ; (වා ශබ්දයෙන් වාක් චාරය හෝ) කදාචි, කිසිකාලෙක්හි; න උපහඤ්ඤෙය්‍ය, උපඝාතනයකට නො පැමිනෙන්නේ වීනම් හෙවත් අපරිශුද්ධ නොවන්නේ වීනම්; සක්ක, ශක්‍රය; එතං වරං, මේ වරය; වරෙ, ප්‍රාර්ථනා කරන්නෙමි.

435 චතුපොසථ ජාතකයයි.

1366 බහුස්සුතො සුතධම්මොසි සඛ!
දිස්වා තයා සමණබ්‍රාහ්මණා ව
අථක්ඛණෙ දස්සයසෙ විලාපං
අඤ්ඤං නු කො තෙ පටිමන්තකො මියෑ.

සඛ, ශඛ නම් බ්‍රාහ්මණය (තෝ වනාහි) බහුස්සුතො, බහු ශ්‍රැතයෙහි; සුතධම්මොසි, ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් කෙරෙහි අසන ලද ධර්ම ඇත්තෙහි; තයා, නා විසින්; සමණ බ්‍රාහ්මණා ව, ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෝද; දිස්වා, ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන් දක්නා ලදහ; අථ, එතකුදු වීනම්; අක්ඛණෙ, නොකල්හි(විලාපයට නුසුදුසු කාලයෙහි;)විලාපං, විලාපය; දස්සයසෙ, දක්වයි; මයා, මා කෙරෙන් පිටත්; පටිමන්තකො; ප්‍රතිවචන දෙයක වූ; අඤ්ඤං, අනිත්; කො නු, කවරෙක්ද?

1367 සුබහු සුභා සුපපවිමුත්තකම්බු
පග්ගය්හ සොවණ්ණමයාය පාතියා
භුඤ්ජස්සු භත්තං ඉති මං වදෙති
සඛා චිත්තා තමහං නොති බ්‍රැමි.

සුබහු, මනා වූ බැම ඇති; සුභා, බැළු බැළුවන් සිත පහදවන්නා වූ; සුපපවිමුත්තකම්බු, මනා කොට ඛහාලන ලද සවණිණාභරණ ඇති සත්‍රියක්; සොවණ්ණමයාය, සවණිණමය; පාතියා, පාත්‍රයෙකින්; පග්ගය්හ, නහාගෙන; සඛාචිත්තා, සතුටු සිත් ඇත්තී; භත්තං භුඤ්ජස්සු, බත් අනුභව කරයි කියා; ඉති, මෙසේ; මං, මට; වදෙති, කියයි; තං, ඇට; අහං, මම; නොති, නො කැමැත්තේ යයි; බ්‍රැමි, කියමි–"සඛා චිත්තං" කියාද පාඨයි; "තං දෙවතං නොති බ්‍රැමි"හි සම්බන්ධ කටයුතු.

1368 එතාදිසං බ්‍රාහ්මණ දිසව යක්ඛං
පුච්ඡය්‍ය පොසො සුඛමාසසානො
උද්ධෙති නං පඤ්ජලිකොති පුච්ඡ
දෙවී නු ඛො තං උද මානුසී නු.

බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; සුඛමාසසානො, තමාට සුව කැමැත්තා වූ පොසො, පුරුෂ හෙම; එතාදිසං, මෙබඳු වූ; යක්ඛං, යක්ෂයා, දිසවා, දැක; පුච්ඡය්‍ය, විචාරන්නේය; (එසේ හෙයින්) උද්ධෙති, නැඟී සිටු; (හෙවත් නැඟී සිටින ආකාර දක්වා) නං, ඔහු; පඤ්ජලිකො, බඳාඤ්ජලී වූ යෙහි; (හෙවත් ඇද්දලි බැඳගෙන) තං, තෝ; දෙවී නු, දෙවතා දුවක්හිදු; උද, නොහොත්; මානුසී නු, මනුෂ්‍යස්ත්‍රියක් හිදැ සි; අහි පුච්ඡ, විචාර.

1369 යං වං සුඛෙනාභිසමෙක්ඛසෙ තං
භුඤ්ජසු භත්තං ඉති මං වදෙසි
පුච්ඡාමි තං නාරි මහානුභාවෙ
දෙවී නු ඛි තං උද මානුසී නු.

මහානුභාවෙ, මහත් ආනුභාව ඇති; නාරි, ස්ත්‍රිය; යං, යම් හෙයකින්; තං, තෝ; සුඛෙන, සුවසේ; අභිසමෙක්ඛසෙ, (මා) බලසිද; තං, තෝ; භත්තං, බත්; භුඤ්ජසු, අනුභව කරසි; ඉති, මෙසෙසින්; මං, මට; වදෙසි, කියයි; තං, ඒ; පුච්ඡාමි, විචාරමි; තං, තෝ; දෙවී නු, දෙවිදුවෙක් හිදැ; උද, නොහොත්; මානුසී නු, මනුෂ්‍යස්ත්‍රියක් හිදැසි (මෙසේ දෙවිදුව විචාළේ.)

1370 දෙවී අහං සඞ්ඛ! මහානුභාවා
ඉධාගතා සාගරවාරිමජ්ඣෙ
අනුකම්පිකා තො ච පදුට්ඨචිත්තා
තමෙව අත්ථාය ඉධාගතාසම්.

සඞ්ඛ, ශඞ්ඛ නම් බ්‍රාහ්මණය; සාගරවාරිමජ්ඣෙ, සමුද්‍ර ජලමධ්‍ය යෙහි; ඉධාගතා, මෙතනට ආවා වූ; අහං, මම; මහානුභාවා, මහත් වූ ආනුභාව ඇති; දෙවී, දෙවතා දුවක්මි; අනුකම්පිකා, අනුකම්පා ඇත්තෙම්; තං, ඔබ; එව අත්ථාය, නොපට වැඩ පිණිසම; ඉධ, මෙතනට; ආගතාසම්, ආයෙමි වීමි; පදුට්ඨචිත්තා, ප්‍රදුෂ්ටසිත් ඇත්තෙම්; නො ච ආගතා අසම්, නොම ආයෙම් වීමිද.

1371 ඉධන්නපානං සයනාසනඤ්ච
යානානි නානා විධානි සඞ්ඛ!
සබ්බස්ස තස්සාහං පරිපාදයාමි
යං කිඤ්චි හුය්‍යං මනසාභිපත්ථිතං.

සඞ්ඛ, සඞ්ඛ නම් බ්‍රාහ්මණය; තෙ සුයඤ්, හේ තාගේ; මනසා, සිතින්; යං කිඤ්චි, යම් කිසිවෙක්; අනිපතිතං, පතන ලදද; (එසේ වූ) අන්නපානං, කෑමබොන දෑය; සයනාසනඤ්ච, හිඳින්නා හෝනා දෑය; නානාවිධානි, අනෙකප්‍රකාර වූ; යානානි, ගෘහියානාදි වූ වාහන යෝද යන; සබ්බඤ්ඤ, මේ සියල්ලම; ඉධ, මෙහිලා; අහං, මම; පටිපාදයාමි, ප්‍රති පාදක යෙම් සියල්ල දෙම් යන අර්ථයි.

1372 යං කිඤ්චි සිඤ්ච හුතඤ්ච මයහං
සබ්බඤ්ඤ නො ඉඤ්ඤරා චිං සුගතෙන
සුසොඤ්ණී සුබහු * සුවිලඟමඤ්ඤු
කිඤ්ඤ මෙ කම්මඤ්ඤ අයං විපාකො.

සුගතෙන, මනා වූ ගාත්‍ර ඇත්තිය; සුසොඤ්ණී, මනා වූ ශ්‍රොණී ප්‍රදෙශ ඇත්තිය; සුබහු, මනා වූ බෑම ඇත්තිය; සුවිලඟමඤ්ඤු, කෘෂ වූ මධ්‍යප්‍රදෙශ ඇත්තිය; මයහං, මාගේ; යං කිඤ්චිඤ්ඨං වා, යම් කිසිදෙන ලද දෑනයෙක් හෝ; හුතං වා, ආහුනකුසල සත්කාර යෙක් හෝ ඇද්ද; නො, අපගේ, සබ්බඤ්ඤ, ඒ සියල්ලට; ඩං, හෝ; ඉඤ්ඤරා, ඊශ්වරයෙහි; මෙ, මාගේ; කිඤ්ඤ කම්මඤ්ඤ, කවරකර්මයක් හුගේ; අයං, මේ; විපාකො, විපාකද.

1373 ඉමෙම පථෙ බ්‍රාහ්මණ එකනික්ඛං
උඤ්ඤටපාදං තසිතං කිලන්තං
පටිපාදසි සඞ්ඛ! උපාහනානි
සා දක්ඛිණා කාමදුහා තවජ්ජ.

බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; ඉමෙම පථෙ, සම්මඤ්ඤාලයෙන් යුක්ත වූ පථ යෙහි; උඤ්ඤටපාදං, හුණුවැල්ලෙහි සැටුනු පා ඇති; තසිතං, පිපාසිත වූ; කිලන්තං, මිරිකුනු ශරීර ඇත්තා වූ; එකං නික්ඛං, එක් පසේබුදු තෙනකුන්ට; උපාහනානි, වහන්සඳලක්; පටිපාදසි, දිඤි, සා දක්ඛිණා, ඒ තා දුන් වහන්දැනය; තව, තට; අජ්ජ, අද; කාමදුහා, අභීෂ්ට ප්‍රසව කරන්නී.

1374 සා හොතු නාවා එලකූපපන්නා
අනවස්සුතා එරඤවාතයුත්තා
අඤ්ඤස්ස යානස්ස නහන්ති භූමි
අජ්ජව මං මොළිනිං පාපයඤ්ඤු.

අඤ්ඤස්ස යානස්ස, අනිඤ් වාහනයකට; භූමි, භූමියක්; නහි අත්ථි, නොම ඇති; (එසේ හෙයින්) සා නාවා, (ඉදින් මට නැමක්

* සුවිලඟමඤ්ඤු-ඊපාත්.

මවා දෙයි නම්) ඒ නෞකා තොමෝ; එලකූපපත්තා, නොයෙක් පුවරුවන් යුක්තවූ වා; අනවසුතා, මනාකොට මැවූ හෙයින් ජලය නොවදින්නා වූ; එරකවාතයුත්තා, අනුකූල වාතයෙන් යුක්ත වූවා; හොතු, වේවා; අජෙජව, අදම; මං, මා; මොලිනිං, මොලිනී නම් නගරයට; පාපයස්සු, පමුනුවව.

1375 * සා තත්ථ චිත්තා සුමනා පතීතා
නාවං සුචිත්තං අභිනිම්මිනිත්වා
ආදාය සඞ්ඝං පුරිසෙන සද්ධිං
උපානසී නගරං සාධුරම්මනති.

තත්ථ, එතැන්හි ලා; චිත්තා, ප්‍රීතීන් යුක්ත වූ; සුමනා, සුඳුර සිත් ඇත්තා වූ; පතීතා, ප්‍රමොදයෙන් යුක්ත වූ; සා, ඒ දෙවිදූ; සුචිත්තං, විචිත්‍ර වූ; නාවං, නැවක්; අභිනිම්මිනිත්වා, මවා ගෙන; පුරිසෙන සද්ධිං, සහචරකපුරුෂයා හා සමඟ; සඞ්ඝං, (මහත් වූ ඇස් ඇති ඒ) සඞ්ඝ නම් බ්‍රාහ්මණයා; ආදාය, ගෙන; සාධුරම්මං, ඉතා රම්‍ය වූ; නගරං, මොලිනීනුවරට; උපානසී, පැමිණ වී.

436 සඞ්ඝ ජාතකයයි.

1376 යො තෙ ඉමං විසාලක්ඛිං පියං සම්මිල්ලභාසිනිං
ආදාය බලා ගච්ඡෙය්‍ය කිනන්නු කාසිරාසි බ්‍රාහ්මණ.

බ්‍රාහ්මණ, බ්‍රහ්මණ; යො, යමෙක් තෙම; තෙ, තාගේ; විසාලක්ඛිං, මහත් වූ ඇස් ඇති; සම්මිල්ලභාසිනිං, මඳ මඳ සිනායෙන් යුක්ත කොට බණන්නා වූ; පියං, ප්‍රියාව; බලා, බලාත්කාරයෙන්; ආදාය, හැරගෙන; ගච්ඡෙය්‍ය, ගියේ වී නම්; කිනන්නු කාසිරාසි, කුමක් කෙරෙහිද.

1377 උපපජ්ජි මෙ න මුච්චෙය්‍ය න මෙ මුච්චෙය්‍ය ජීවතො
රජංව විපුලා වුඞ්ඪි ඛිපමෙව නිවාරයෙ.

උපපජ්ජි, (මෑ ගෙන යන්නවුන් කෙරෙහි කොපයෙක්) උපන්නේ වී නම් (හෙතෙම); න මුච්චෙය්‍ය, නොමිදෙන්නේසි (අනුන්ට හැඟෙන පරිද්දෙන් පහල නොවන්නේසි); ජීවතො, ජීවත් වන්නා වූ; මෙ, මාගේ (හේ කොපය); න මුච්චෙය්‍ය, මෙ පරිද්දෙන් නොමිදෙන්නේය හෙවත් යම්තාක් මම් ජීවත් වෙම් ද හේතාක්

* සා සුඵවිත්තා-මරම්ම.

ඒ ක්‍රෝධය මා සිත්හි පිහිටිය නො දෙමි එසේ හෙයින්; රජං, ධූලී; විපුලා වුයිව, මහත් වෘෂ්ටියක් මෙන්; ඛිපමෙව, වහාම; නිවාරයෙ, වලක්වමි හෙවත් මෛත්‍රීභාවනායෙන් සන්සිඳුවමි;-මෙහි "කොධො" යන්නක් "උපපජ්ජි" යන තැනට අධ්‍යාහාර කටයුතු; වක්‍ෂ්‍යමාකගාථායෙහි "නු" යනු පෘච්ඡාවෙහි වැටේ "අවජසි" යන ක්‍රියාපද පෙක්ෂාවෙන් "ත්වං" යනු අධ්‍යාහාර කටයුතුයි.

1378 යනනු පුබ්බ විතක්කිතෝ බලමහි ව අපස්සිතෝ
සඛජ්ජ තුණ්හී කතොදනි සඛඃරිං සිබ්බමවජසි.

සො (ත්වං), භේ (තෝ); පුබ්බ, පූර්‍වකොට; ඝං, ඝමෙක්; විතක්කිතෝ, පා කෙළෙහිද හෙවත් ක්‍රොධය නො ඉපැද්ද දෙමි උපන්ත් බාහ්‍යව ප්‍රකාශවිය නොදෙමි යම් ගර්‍හියක් කෙළෙහිද ඒ ගර්‍හිකොට; අජ්ජ, අද; අපස්සිතෝ, බලය ප්‍රකාශ කළාහු මෙන්; තුණ්හි කතෝ, කිසිවක් නො බණන්නෙහි; ඉදානි, දැන්; සඛඃරිං, සඟළ සිවුර; සිබ්බං, සිදිනෙහි; අවජසි, හිදිනෙහි; (ඉදං කිං, මේ කිමෙක්දැයි සම්බන්ධ කරනු.)

1379 උපපජ්ජි මෙ න මුච්චථ න මෙ මුචෙය්‍ය ජීවතෝ
රජංව විපුලා වුසි ඛිපමෙව නිවාරයිං.

මෙ, මාගේ; (කොපඝ) උපපජ්ජි, උපන් නමුත්; න මුච්චථ, (අනුන්ට හැඟෙන පරිද්දෙන්) පහල නොවූයේය; ජීවතෝ, ජීවත් වන්නා වූ; මෙ, මාගේ (කොපඝ); න මුචෙය්‍ය, නොමිදෙන්නේය හෙවත් සිත්හි පිහිටිය නො දෙන්නේය එහෙයින්; රජං, ධූලිය; විපුලා, බොහෝ වූ; වුසීව, වෘෂ්ටියක් මෙන්; ඛිපමෙව, වහාම; නිවාරයිං, වැලැක්වූ යෙමි.

1380 කිනෙත උපපජ්ජි න මුචි කිනෙත න මුචි ජීවතෝ
රජංව විපුලා වුසී කතමං තං නිවාරයි.

තෙ, තා සම්බන්ධව හෙවත් තාගේ සිත්හි; කිං උපපජ්ජි, කිමෙක් උපන්ද; කිං, කුමක්; තෙ, තා සම්බන්ධව; න මුචි, නො මිදිනීද හෙවත් ප්‍රකාශ නො වීද; ජීවතෝ, ජීවත්වන්නා වූ තොප කෙරෙන්; කිං, කිමෙක්; න මුචි, නො මිදිනීද; රජං, රජස; විපුලා, විපුල වූ; වුසීව, වෘෂ්ටියක් මෙන්; කතමං, කවරක්හු; තං, තෝ; නිවාරයි, වැලකීද.

1381 යෙන ජාතෙන නන්දන්ති අමිත්තා දුක්ඛමෙසිනෝ
සො මෙ උපපජ්ජි නො මුචි කොධො දුම්මෙධගොචරෝ.

ජානෙත, ජානවූ; යෙන, යමක්හු කරණ කොට ගෙන; දුක්ඛං, දුඃඛය; එසිනෝ, සොයන්නා වූ; අමිත්තා, සතුරෝ; නන්දනති, සතෙනාෂ වෙද්ද; සෝ, එබදු වූ; දුමේධගොචරෝ, අඥනයන්ට ගොචර වූ; කොධෝ, ක්‍රොධය තෙම; මේ, මා සම්බන්ධව හෙවත් මාගේ සිත්හි; උපපජ්ජි, උපත; නෝ මුඛ; මිදුනේ නොවේ.

1382 යසම්ච ජායමානසමිං සදත්ථං නාවබුජ්ඣති
සෝ ඉම උපපජ්ජි නෝ මුඛ කොධෝ දුමේධගොචරෝ.

යසම්ච, යමක්හු වනාහි; ජායමානසමිං, උපදනා කල්හි; සදත්ථං, සුඛාර්ථය; නාවබුජ්ඣති, නොදනීද; දුමේධගොචරෝ, අඥනයන්ට ගොචර වූ; සෝ කොධෝ, ඒ ක්‍රොධය තෙම; මේ, මා සම්බන්ධව හෙවත් මාගේ සිත්හි; උපපජ්ජි, උපන; නෝ මුඛ, මිදුනේ නොවේ.

1383 යෙනාභිභූතෝ කුසලං ජහාති
පරක්කරෙ විපුලවාපි අත්ථං
සභීමසෙනෝ බලවා පමද්දි
කොධෝ මහාරාජ න මෙ අමුච්චථ.

මහාරාජ, මහරජ; යෙන, යම් ක්‍රොධයක්හු විසින්; අභිභූතෝ, මඬනා ලද්දේ; කුසලං, දසකුශලයන්; ජහාති, හරනේද; විපුලවාපි, විපුලද වූ; අත්ථං, අර්ථය; පරක්කරෙ, (මා කෙරෙන්)පහ කෙරෙයිද; සීමසෙනෝ, භයංකාර වූ කෙලශසඞ්ඛ්‍යාත සෙනා ඇති; බලවා, බලවත් වූ; සෝ කොධෝ, ඒ ක්‍රොධය තෙම; පමද්දි, උදුරසඳයන් පොවා මඩනේය එසේ වූ ක්‍රොධ තෙම; මේ, මා සම්බන්ධව හෙවත් මා කෙරෙන් වනාහි; න අමුච්චථ, නොම්දිනිමය-මැඩපැවැත්ත නොහින යනු අර්ථයි.

1384 කළසම්ං මඤ්ඤමානසම්ං පාවකෝ නාම ජායති.
තමෙව කළං ඩහති යසමා සෝ ජායතෙ හිනි.

කළසම්ං, කාෂ්ඨය හෙවත් හිනිදඬු; මඤ්ඤමානසම්ං, ඉන් ඉන් සවන කල්හි; පාවකෝ නාම, වහ්නිය වනාහි; ජායති, උපදනේය; සෝ හිනි, ඒ වහ්නිය තෙම; යසමා, යම් දණ්ඩකින්; ජායතෙ, උපදී ද; තමෙව කළං, එම කාෂ්ඨය; ඩහති, දවා.

1385 එවං මන්දස්ස පොසස්ස බාලස්සමවිජානතෝ
සාරම්භා ජායතෙ කොධෝ සෝපි තෙනෙව ඩය්හති.

එවං, එපරිද්දෙන්; මන්දස්ස, ජඩවූ; බාලස්ස, බාලභාවයෙන් යුක්ත වූ; අවිජානතෝ, කිසිවක් නොදන්නා වූ; පොසස්ස, පුරුෂ

යාගේ; සාරම්භා, උත්තරප්‍රත්‍යුත්තර සඞ්ඛ්‍යාත සාරම්භය හෙතු කොට හෙන;කොධො, ක්‍රොධය නැමැති;ජායතෙ, උපදනේය; සොපි, ඒ ක්‍රොධයෙන් යුක්ත පුද්ගල තෙම; තෙනෙව, ඒ තමා සතන්හි උපන් ක්‍රොධය විසින් ම; ඔයහති, දවනු ලැබේ.

1386 අගතිව නිණඛඨසමිං කොධො යස්සුපවඩ්ඪති
නිහියති තස්ස යසො කාළපකෙඛව චන්දිමා.

නිණඛඨසමිං, තෘණයෙහිද කාෂ්ඨයෙහිද; අගතිව, වහ්නිය මෙන්; කොධො, ක්‍රොධය තෙම; යස්ස, යමක්හු සම්බන්ධව හෙවත් යමක්හු තෙරෙහි; උපවඩ්ඪති, වඩනේද; තස්ස, ඒ ක්‍රොධයෙන් යුක්ත පුද්ගලයාගේ; යසො, යසස; කාළපකෙඛ, කෘෂ්ණ පක්ෂයෙහි; චන්දිමා ඉව, සඳහු මෙන්; නිහියති, පිරිහෙන්නේය.

1387 අනෙඛො ධම්මහෙතුව කොධො යස්සුපසම්මති
ආපූරති තස්ස යසො සුක්කපකෙඛව චන්දිමාති.

යස්ස, යමක්හුගේ; කොධො, ක්‍රොධයතෙම; අනෙඛො, ඉඞ්ඝන රහිතවූ; ධම්මහෙතුව, වහ්නියමෙන්; උපසම්මති, සංසිදුනේද; තස්ස ඒ ක්ෂාන්තිපූර වූ පුද්ගලයාගේ; යසො, යසස තෙම; සුක්කපකෙඛ, ශුක්ලපක්ෂයෙහි හෙවත් සඳපහන් දෙපෝයෙහි; චන්දිමා ඉව, සඳහු මෙන්; ආ පූරති, දවසින් දවස පිරෙයි.

437 චුල්ලබොධි ජාතකය යි.

1388 සත්තාහමෙවාහං පඝ්නාවිතෙනා
ප්‍රඤ්ඤත්තිකො අවරිං බ්‍රහ්මචරියං
අථාපරං යචරිතං මමෙදං
වස්සානි පඤ්ඤාසමාධිකානි.
අභාමකොවාහි අහං චරාමි
එතෙන සචෙචන සුවත්ති හොතු
හතං විසං ජීවතු යඤ්ඤදත්තෙනා.

පඝ්නාවිහෙනා, ප්‍රඥාවූ ඇති; ප්‍රඤ්ඤත්තිකො, පුණ්‍යා ඝී වූ; අහං, මම; සත්තාහං, සත්දවසක්; බ්‍රහ්මචරියං, (යම්) බ්‍රහ්මචර්‍යාවක්; අවරිං, හැසිරිනිමිද; අථ, නැවත; අපරං, බ්‍රහ්මචර්‍යා වෙන් පිටත් වූ; මම, මාගේ; යං ඉදං චරිතං, යම් මේ බ්‍රහ්මචර්‍යා චරණයෙක් ඇද්ද; අහං, මම; සමාධිකානි, සමාධිකවූ; පඤ්ඤාස

විසෘනි, පහස් අව්රුද්දක් හෙවත් අධියක් සහිත වූ පහස් අව්රුද්දක්; අකාමකොව, ප්‍රව්‍රජ්‍යා නොකැමැත්තෙන්ම; වරුම්, යම් තපසක් කෙරෙම්ද; එතෙන සවෙවන, මේ සත්‍යයෙන්; සුවත්ති හොතු, සුවයෙක් වේවයි; විසං, විසයතෙම; හතං හොතු, නසනලද වේවා; යඤ්ඤදතෙත්තා, යඤ්ඤදත්තකුමාර තෙම; ජීවතු, ජීවත් වේවා.

1389 යසමා දුනං නාභිනන්දිං කදාචි
දිසවානාහං අතිථිං වාසකාලෙ
න චාපි මෙ අපපියතා අවෙදුං
බහුසසුතා සමණබ්‍රාහමණා ච.
අකාමකොවාහි අහං දදාමි
එතෙන-පෙ-යඤ්ඤදතෙත්තා.

කදාචි, කිසිකලෙක්හි; අහං, මම; යසමා, යම්හෙයකින්; දුනං, දුනය; නාභිනන්දිං, සතුටු නො වීම්ද; වාසකාලෙ, ලැගුමට ආ වේලෙහි; අතිථිං, අමුතුව ආවවුද; දිසවාන, දැක;(නාභිනන්දිං, සතුටු නොවීම්ද) බහුසසුතා, බහුශ්‍රැත වූ; සමණබ්‍රාහමණා ච, ශ්‍රමණ බ්‍රාහමණයෝද; මෙ, මාගේ; අපපියතා, අප්‍රිය බව; නවාපි අවෙදුං, නොදන්තුද; අහං හි, මම වනාහි; අකාමකොව, නොකැමැත්තෙන්ම; දදාමි, දෙන්නෙම්ද; එතෙන සවෙවන, මේ සත්‍යයෙන්; සුවත්ති හොතු, සුවයෙක් වේවයි; විසං, විෂයතෙම, හතං, මේ සත්‍යක්‍රියාවෙන් නසන ලද්දේ; හොතු, වේවා; යඤ්ඤදතෙත්තා, යඤ්ඤදත්තද; ජීවතු, ජීවත් වේවා.

1390 ආසීවිසො තාත පහූතතෙජෝ
යො තං අඩස්හි*පතරු උදිච්ච
තසමිච මෙ අපපියතාය අජ්ජ
පිතරි ච තෙ නත්ති කොචි විසෙසෝ
එතෙන-පෙ-යඤ්ඤදතෙත්තා.

තාත, පුත්‍රය; පහූතතෙජෝ, මහත් වූ තෙජස් ඇති හෙවත් බලවත් වූ විස ඇති; යො ආසිවිසො, යම් ආශීවිෂයෙක් තෙම; පතරු, තුඹසින්; උදිච්ච, උඩනැඟී; තං, තා; අඩස්හි, කැද; තසමිං ච, ඒ සර්පයා කෙරෙහිද; තෙ, තාගේ; පිතරි ච, පියා කෙරෙහිද; අජ්ජ, අද; අපපියතාය, අප්‍රියබැවින්; මෙ, මට; මකාචිවිසෙසෝ, කිසිවිශෙෂයෙක්; නත්ති, නැත; අවශෙෂපදපූර්ති අනන්තරොක්තයෙන් දතයුතු--මෙහි "පදරු"යිද පාඨයි.

* සවරු උදිච්ච-මරම්ම.

1391 සන්තා දන්තායෙව පරිබ්බජන්ති
*අඤ්ඤත්‍ර කණ්හා අනකාමරූපා
දීපායන කිස්ස ජිගුච්ඡමානෝ
අකාමකෝ වරසි බ්‍රහ්මචරියං.

කණ්හා අඤ්ඤත්‍ර, කෘෂ්ණයා (දීපායනයා) කෙරෙන් පිටත් සෙස්සෝ; සන්තා, සාන්තවූවාහු; දන්තා එව, දන්තවූවාහුම; අනකාමරූපා, ප්‍රව්‍රජ්‍යා නොකැමැති නො වන්නාහු; පරිබ්බජන්ති, පැවිදි වන්නාහුසි; දීපායන, දීපායනයෙනි; කිස්ස, කවරකාරණයෙකින්; ජිගුච්ඡමානෝ, (තපසට) ජිගුප්සා කරන්නෙහි; අකාමකෝ, නො කැමැතිව; බ්‍රහ්මචරියං චරසි, බ්‍රහ්මචර්‍යාව හැසිරෙහිද.

1392 සද්ධාය නික්ඛම්ම පුන නිවත්තෝ
සෝ එළමූගෝ † ච බාලෝ වතායං
එතස්ස වාදස්ස ජිගුච්ඡමානෝ
අකාමකෝ චරාමි බ්‍රහ්මචරියං
විඤ්ඤූපසත්ථඤ්ච සතඤ්ච ඨානං
එවංපහං පුඤ්ඤකරෝ භවාමි.

එළමූගෝ, කෙලතොලු වූ; වත, එකාන්තයෙන්; බාලෝ, අඥාන වූ; සෝ අයං, ඒ මෙතෙම; සද්ධාය, ශ්‍රද්ධාවෙන්; නික්ඛම්ම, ගිහිගෙන් නික්ම; පුන, නැවත; නිවත්තෝ, (ඒ පිණිසම්) නැවතියේය යන; එතස්ස වාදස්ස, මේ වචනයට; ජිගුච්ඡමානෝ, පිළිකුල් කරන්නෙම්; අකාමකෝ, ඒ ප්‍රව්‍රජ්‍යාව නොකැමැත්තෙම්; බ්‍රහ්මචරියං, බ්‍රහ්මචර්‍යාව; චරාමි, හැසිරෙමි; එතකුදුවුව ප්‍රව්‍රජ්‍යාප්‍රණිධිය; විඤ්ඤූපසත්ථං ච, බුද්ධාදි විඥයන් විසින් ප්‍රසංශා කරන ලද; සතඤ්ච ඨානං, සාධූන්ගේ නිවාසස්ථානයකැයි; එවංපි, මෙසේද; අහං, මම; පුඤ්ඤකරෝ, කුසල් කරන්නෙම්; භවාමි, වෙමි.

1393 සමණෙ තුවං බ්‍රාහ්මණෙ අඩ්ඪකෙ ච
සන්තපපඨාසි අන්නපානෙන භික්ඛුං
ඔපානභූතංව කරං තවයිදං
අන්නෙන පානෙන උපෙතරූපං
අථ කිස්ස වාදස්ස ජිගුච්ඡමානෝ
අකාමකෝ දුනම්මං දදාසි.

තුවං, තෝ; සමණෙ, ශ්‍රමණයන්ද; බ්‍රාහ්මණෙ, බ්‍රාහ්මණයන්ද; අඩ්ඪකෙ ච, මසින්ද; භික්ඛුං, භික්ෂාවෙහි හැසිරෙන්නවුන්ද; අන්න

* අඤ්ඤත්‍ර කණ්හානඤ්ඤා කාමරූපා-මරම්, † වපලෝ වතායං-මරම්බ්.

පාතෙන, කත බොත දැසින්; සන්නපපයාසී, සන්නජීනය කෙරෙහි; අන්නපානෙන, කනබොත දැසින්; උපෙතරූපං, යුක්ත වූ: තව, තාගේ; ඉදං ඝරං, මේ ගෘහය තෙම; ඔපානභූතංව, සතරමංසක්ෂිය කෑණි පොකුණක් වැන්නේය හෙවත් සවිසාධාරණ වන්නේය; අථ, නැවත; කිස්ස වාදස්ස, කවර වාද අවධියකට; ජිගුච්ඡමානෝ, පිළිකුල්කරන්නෙහි; අකාමකෝ, නොකැමැති වූයෙහි; ඉමං දූතං, මේ දූතයා; දදුසි, දෙහිද.

1394 පිතරෝ ච මෙ ආසුං පිතාමහා ච
සබා අහූ දූනපතී වදඤ්ඤූ
තං කුලවත්තං අනුවත්තමානෝ
මාහං කුලෙ අනතිමඝක්ඛිතෝ අහුං
එතස්ස වාදස්ස ජිගුච්ඡමානෝ
අකාමකෝ දූතමිමං දදාමි.

මේ, මාගේ; පිතරෝ ව, දෙමව්පියෝ ද; පිතාමහා ව, මුතුන් මුත්තෝ ද; සබා ආසුං, සෑදැහැ ඇත්තාහු වූහ; එසේ හෙයින් ම; දූනපතී අහු, දූනපති වූහ; වදඤ්ඤූ, දන් දෙව කුසල් කරව යන මේ වචනයෙහි අවිදන්නාහුය; තං කුලවත්තං, මේ කුලපරම්පරාවෙන් ආවා වූ චාරිත්‍රය; අනුවත්තමානෝ, අනුවර්තන්නා වූ; අහං, මම; කුලෙ, මාගේ කුලයෙහි; අනතිමඝක්ඛිතෝ මා අහුං, නිනව අනින්ද වූයෙම්ද කුලය බොල්වූයෙම්ද නහමක් වෙම්වයි සිතන් තෙම්; එතස්ස වාදස්ස, මේ වාදය සම්බන්ධව; ජිගුච්ඡමානෝ, ගහිං කරන්නෙම්; අකාමකෝ, නොකැමැත්තෙම් හෙවත් නොකැමැති වම්; ඉමං දූතං, මේ දූතයා; දදාමි, දෙම්-මෙහි "කුලවත්තං" යන්නෙහි "කුලෙ චිත්තං" කියාද පාඨයි.

1395 දහරිං කුමාරිං අසමත්ථපඤ්ඤං
යන්නානසිං ඤාතිකුලා සුගත්තෙන
න චාපි මෙ අපපියතං අවෙදි
අඤ්ඤත්‍ර කාමා පරිවාරයන්ති
අථ කෙන වණ්ණෙන මයා හෙ හොති
සංවාසඛමෙමා අහු එවරූපෙ.

සුගත්තෙන, මනා වූ ශරීර ඇත්තිය; දහරිං, බාල වූ; කුමාරිං, කුමාරි වූ හෙවත් කුමාරිකාවස්ථාවෙහි පවත්නා වූ; අසමත්ථ පඤ්ඤං, බාලභෙයින්ම කුටුම්බවිචාරණයෙහි සමර්ථ නො වන්නා වූ ප්‍රඥ ඇති; යන්නං, ශම්බඳු වූ තීගේ; ඤාතිකුලා, නැයන්ගෙන්;

ආනසිං, ගෙනාමිද; (හේ නී වනාහි) කාමා අසුසුත්‍ර, කාම්භයන් පිටත්ව හෙවත් කාමය හැර සෙසු උපස්ථානයෙන්; පරිචාරයනති, (මට අත්පා) මෙහෙවර කරන්නීද; අපි යතා, (මා කෙරෙහි) අප්‍රිය බවක්; මෙ, මට; න චාපි අවෙදි, නොද දැන්වී හෙවත් නො හැඟ වීයෙහි; හොති, භවතිය; අථ,එසේ නම්ගි; කෙන වණ්ණෙන, කවර කාරණයෙන්; මයා, මා හා සමග; තෙ, තිගේ; සංවාසධම්මෝ, සංවාස භාවය හෙවත් එක්ව විසිම; එවරූපො අහු, මේබදු වූයේ වීද හෙවත් ප්‍රියසංවාසයක් සෙවීද-මෙහි "යන්නානසිං" යන්තෙහි "යං තං ආනසි." යි පදවිභාග කරනු.

1396 ආරා දූරෙ නසිඛ කදාචි අසි
පරමපරා නාම කුලෙ ඉමසමිං
තං කුලවත්තං අනුවත්තමානා
මාහං කුලෙ අනහිමගඤ්ඡිනී අහුං
එතස්ස වාදස්ස පරිඤ්ඤමානා
අකාමිකා ඛඩවරාම් තුයහං.

ඉමිසමිං කුලෙ,මේ අපගේ කුලයෙහි; ආරා දූරෙ, ඉතා දුරින්ම හෙවත් යම්තාක් සත්වන කුලවෘත්තියෙහි පටන් ගෙන; පරමපරා නාම; පුරුෂ පරම්පරා වෙක් නම්; කදාචි, කිසිකලෙකත්; න අසි; නොම ඇති; තං කුලවත්තං, ඒ අපගේ කුලයෙහි වෘත්තිය, අනුවත්තමානා, අනුව පවත්නා වූ; අහං, මම; කුලෙ, මේ අපගේ කුලයෙහි; අනහිමගඤ්ඡිනී මා අහුං, තිනතුණෙන් තිනව අනතිමී වූයෙම්ද අසාරවියෙන් බොලක් වැනිව කුලබොල්වූයෙම්ද නඟමක් වෙම් වයි සිතන්නෙම්; එතස්ස වාදස්ස, මෙ වාදය සච්චිඤ්ඡමානා, පිළිකුල් කරන්නෙමි; අකාමිකා, නො කැමැත්තෙන්; තුයහං, තොපට; ඛඩවරාම්, පාදපරිචාරිකා වීමි;-මෙහි "ආරා දූරෙ" යනු අන්‍යෝන්‍ය පර්‍යායය ශබ්දයෙන් අධිකාර්ථවාචකයි, "ඉඛ" යනු නිපාතමාත්‍රයි.

1397 මණ්ඩව්‍ය * භාසිං යමහාසනෙය්‍යං
තං ධම්මතං පුත්තකෙතු මම්ජ
පුත්තාපෙමා න ඉධපරමත්ථි කිඤි
සෝ නෝ අයං ජීවතු යඤ්ඤදත්තොභී.

මණ්ඩව්‍ය, මණ්ඩව්‍යය; අභාසනෙය්‍යං, නො බිණිය යුතු වූ; යං, යම්ක්; භාසිං, තොපට බිණිමි ද; මම, මාගේ; තං, ඒ වචනය; අජ්ජ,

* භාසිඤ්ඤං අභාසනෙය්‍යං-පොත්.

අද; පුත්තහෙතු,මේ පුත්‍රයා පිණිස;ඛම්‍යතං, (මණ්ඩව්‍යතෙම) ක්‍ෂමා කෙරේවා; ඉධ, මේ ලොකයෙහි; පුත්තපෙමා පරං, පුත්‍රප්‍රේමයට වැඩියා වූ; කිඤ්, කිසිවෙක්; න අත්ථි, නැති; නො, අපගේ පුත්‍ර වූ; සො අයං යඤ්ඤදත්තෙනා, ඒ මේ යඤ්ඤදත්ත කුමාරතෙම; ජීවතු, ජීවත්වේවා--මොහුගේ ජීවිතලාභය හෙතුකොට ගෙන මාගේ වචනය ක්‍ෂමාකරව යන අර්ථයි.

438 කණ්හදීපායන ජාතක යයි.

1398 නවාහමෙතං ජානාමි කොවායං කස්ස වාති වා
යථා සාඛො වදි එවං නිග්‍රොධ කිනනි මඤ්ඤසි.

නිග්‍රොධ, නිග්‍රොධරජ; අහං, මම; එතං, මොහු; න ජානාමි, නොම හඳුනමි;සො වායං,මේ කවරෙක්ද; කස්ස වා ඉති,මේ කාගේ එකක්දැයි;සාඛො, සාඛයා; යථා වදි, යම්සේ කිද;එවං, එපරිද්දෙන්; කිනති, කිමෙක්ද; මඤ්ඤසි, තෙපිත් සිතව්ද.

1399 තතො ගලචිනීතෙන පුරිසා නිඛාපයිංසු මං
දත්වා මුඛපහාරානි සාඛස්ස වචනං කරු.

සාඛස්ස, සාඛයාගේ; වචනං කරු, වචන කරවූ හෙවත් සෙව කවූ; පුරිසා, පුරුෂයෝ; මුඛපහාරානි, මුඛප්‍රහාරයන්; දත්වා, දී; තතො, එයට පසුව; ගලචිනීඝතෙන, කරගැන්මෙන්; මං, මා; නිඛාපයිංසු, දැමූ.

1400 එතාදිසං දුම්මතිනා අකතඤ්ඤුනා දුබ්භිනා
කතුං අනරියං සාඛෙන සඛිනා තෙ ජනාධිප.

ජනාධිප, ජනෙශ්වරය; තෙ, තාගේ;සඛිනා, යහළුවූ;දුම්මතිනා, නුවන නැත්තා වූ; අකතඤ්ඤුනා, කෙලෙහි ගුණ නොදන්නා වූ; දුබ්භිනා; මිත්‍රද්‍රොහී වූ; සාඛෙන, සාඛයා විසින්; එතාදිසං,මෙබඳු වූ; අනරියං, අනාර්‍යක්‍රියාවක්; කතං, කරන ලද.

1401 නවාහමෙතං ජානාමි නපි මෙ කොචි සංසති
යමෙම තුවං සම්ම අකඛාසි සාඛෙන කතනං කතං.

සම්ම, සබඳ; තුවං, තෝ; මෙ, මට; යං, යමක්; අකඛාසි, කීද; එකං, ඒ; අහං, මම; න ජානාමි, නොදනිමි; සාඛෙන, සාඛයා විසින්;

කතං, කරන ලද; කතනං, ගෙඩිදිම් ආදී වූ පිඬාව; මේ අපි, මට වනාහි; කොවි, කිසිවෙක්; න සංසති, නො කියේය.

1402 සඛිනං සාජීවකරෙ මම සාඛස්ස චූභයං
එවං නොසිස්සරියං දූතා මනුස්සෙසු මහන්තතං
තයාම්හ ලබ්භිතා ඉඩි එත්ථ මෙ නත්ථි සංසයෝ.

මම, මටද; සාඛස්ස ච, සාඛයාටද යන; උභයං සඛිනං, මේ සහායයන් දෙන්නාට; (සෝ) එවා, (හේ) තෝ; සාජීවකරෙ, සමඟ ජීවිකාව කෙළෙහිය හෙවත් අප දෙදෙනාගේ ජීවිකාව ඉපදවි; නො, අපට; එවං, තෙ; ඉස්සරියා දූතා, ඓශ්වර්‍යය දෙන්නෙහි; මනුස්සෙසු, මනුෂ්‍යයන් අතුරෙහි; මහන්තතං, මහත් බවද; ඉඩි, සමෘඬියද; තයා, තා කෙරෙන්; ලභිතා අම්හ, ලද්දමු වුම්හ; එත්ථ, මෙහිලා; සංසයෝ, සංසයෙක්; නත්ථි, නැත.

1403 යථාපි බීජං අගනිසම්ං ඩය්හති න විරූහති
එවං කතං අසප්පුරිසෙ නස්සති න විරූහති.

අගනිසම්ං, වහ්නියෙහි බහාලූ; බීජං අපි, බීජයද; යථා, යම්සේ; ඩය්හති, දන්නේද; න විරූහති, නොහට ගනිද; එවං, එපරිද්දෙන්; අසප්පුරිසෙ, නොළෙඳුන් ගුණ නොදන්නා අසත් පුරුෂයා කෙරෙහි; කතං, කෘතොපකාරය; නස්සති, නස්නේය; න විරූහති, ශ්‍රෙයස් වසයෙන් හටගන්නේ නොවේ.

1404 කතඤ්ඤූමහි ච පොසමහි සිලවන්තෙ අරියවුත්තිනෙ
සුඛෙත්තෙ විය බීජානි කතං තම්හි න නස්සති.

සිලවන්තෙ, සිල්වත් වූ; අරියවුත්තිනෙ, ආර්‍යයන්ට බදු ප්‍රවෘත්ති ඇති; කතඤ්ඤූමහි, කෘතඥ වූ; තම්හි පොසමහි, ඒ පුරුෂයා කෙරෙහි; කතං, කෘතොපකාරය; සුඛෙත්තෙ, මනා වූ ක්ෂෙත්‍රයෙහි බහා ලූ; බීජානි විය, බීජයන් මෙන්; න නස්සති, නො නස්නේයි.

1405 ඉමඤ ජම්මං නෙකතිනං *අසප්පුරිසවින්නිතං
හන්නතු සාඛං සත්තීහි නාස්ස ඉච්ඡාමි ජීවිතං.

අසප්පුරිසවින්නිතං, අසත්පුරුෂවින්තා ඇති; ජම්මං, ලාමක වූ; නෙකතිකං, වචන වූ; ඉමං සාඛං, මේ ශාඛයා; සත්තීහි, තෙවින්; හන්නතු, හනිත්වයි; අස්ස, මොහුගේ; ජීවිතං, ජීවිතය; න ඉච්ඡාමි, නො කැමැත්තෙමි-මෙහි "ව" යනු පදපූරණයි.

* අසප්පුරිස චිකතකං-ඉපොස්,

1406 ඛම්‍යතස්ස මහාරාජ පාණා දුප්පටිආනයා
ඛමේ දෙව අසප්පුරිසස්ස නාස්ස ඉච්ඡාමිහං වධං.

මහාරාජ, මහරජ; අසප්පුරිසස්ස, අසත්පුරුෂ වූ; අස්ස, මොහු සඳහාවූ; ඛම්‍යතං, ක්‍ෂමා කරව කුමක් හෙයින්ද යත්? පාණා, මිළවුගේ ප්‍රාණයෝ; දුප්පටිආනයා, නැවත ගෙන්වා ගන්ට නුපුළුවන් නුසි; දෙව, දෙවය; ඛම, ක්‍ෂමා කරව; අස්ස, මොහුගේ; වධං, වධය; අහං, මම; න ඉච්ඡාමි, නො කැමැත්තෙමි.

1407 නිග්‍රෝධමේව සෙවෙය්‍ය න සාඛමුපසංවසෙ
නිග්‍රෝධස්මිං මතං සෙය්‍යෝ යචෙ සාඛස්මිං ජීවිතං.

නිග්‍රෝධමේව, නිග්‍රෝධයාම; සෙවෙය්‍ය, සෙවුනේය; සාඛං, සාඛයා; න උප සංවසෙ, නො වසන්නේය; සචෙ, ඉදින්; සාඛස්මිං, සාඛයා කෙරෙහි; යච ජීවිතං, යම් ජීවත්වීමෙක් ඇද්ද එයට වඩා; නිග්‍රෝධස්මිං, නිග්‍රෝධයා කෙරෙහි; මතං, මියයාම; සෙය්‍යෝ, ශ්‍රෙයසි.

439 නිග්‍රෝධ ජාතකය යි.

1408 * න කක්කකලා සනති † න ආළුවානී
‡ න බිලාලියෝ න කලම්බානි තාත
එකෝ අරඤ්ඤමහි සුසානමජ්ඣෙ
කිමත්ථියෝ තාත ඛණාසි කාසුං

තාත, පියාණෙනි; කක්කකලා, කුකුලලදැ; න සනති, නැත; න ආළුවානි, වැල් අලද නොහොත් කලු දඬු අලද (මෙහෙනලද) නැත; න බිලාලියෝ, සිරියලද හෙවත් උයනලද නැත; න කලම්බානි, තල් අලද නැත; එහකුදු වුවත්; එකෝ, හුදකලා වූයෙහි; අරඤ්ඤමහි, අරණ්‍යයෙහි; සුසානමජ්ඣෙ, සොහොන් මැද; කාසුං, වලක්; ඛණාසි, තෝ කණන්නෙහි; තාත, පියාණෙනි; කිමත්ථියෝ, කුමක් කැමැත්තෙහිද.

1409 පිතාමහෝ තාත සුදුබ්බලෝ තෙ
අනෙකව්‍යාධීහි දුකෙඛන ඵුට්ඨෝ
තමජ්ජාහං නිඛනිස්සාමි සොබ්හෙ
නහිස්ස තං ජීවිතං රොචයාමි.

* න තක්කකලා යී සිංහල බුරුම අටුවා පොත්වල හා සන්‍ය පොත් වල පෙනෙනත් ජාතක ගැටපදයෙහි "කක්කකලා" යී පැහැනෙන හෙයින් එය යෙදූ සෙයි.

† න ආලුපානි-සමහර, ‡ න බිලාරියෝ-න බිලාරිසෝ-සමහර.

තාත, පුත්‍රය; තෙ, තාගේ; පිතාමහෝ, මුත්තන් හෙම්; අනෙක ව්‍යාධීහි, නොයෙක් ව්‍යාධින් වූ; දුක්ඛිත, දුඃඛයෙන්; ඵුඨෝ, පහරණලද්දේ; සුදුබබලෝ, ඉතාදුර්ලභය; තං, ඔහු: අජ්ජ, අද; අහං, මම; සොබ්හෙ, වල; නිඛනිස්සාමි, ලමි; අස්ස, ඔහුගේ; තං ජීවිතං, ඒ ජීවිතය; තාහි රෙවයාම්, නො සැමැත්තෙමි.

1410 සංකප්පමේතං පටිලබ්භපාපං
අච්චාහිතං කම්මකරෙයි ලුද්දං.

එතං සංකප්පං, මේ සංකල්පය තෙම; පටිලබ්භපාපං, ලද්දා වූ පාපඇත්තේය එහෙයින්; අච්චාහිතං, හිතය ඉක්ම සිටියා වූ; ලුද්දං; දරුණු වූ; කම්මං, ක්‍රියාවක්; කරෙයි, කරන්නෙහි එහෙයින්.

1411 මයාපි තාත පටිලච්ඡසෙ තුවං
එතාදිසං කම්මං ජරූපනීතෝ
තං කුලවත්තං අනුවත්තමානෝ
අහම්පි තං නිඛනිස්සාමි සොබ්හෙ.

තාත, පියාණෙනි; ජරූපනීතෝ, ජරාවට පැමිණියා වූ; තුවම්පි, තෝද; මයා, මා විසින්; එතාදිසං, මෙබඳු වූ; කම්මං, කර්‍මයක්; පටිලච්ඡසෙ, ලබන්නෙහි; තං කුලවත්තං, ඒ කුලක්‍රමයෙන් ආවා වූ චිතය අනුව පවත්නෙමි; අහම්පි, මමද; තං, තා; සොබ්හෙ, වලෙහි; නිඛනිස්සාමි, බහාලම්සි යේසි.

1412 එරූසාහි වාචාහි පකුබ්බමානෝ
ආසජ්ජ මං ත්වං වදසෙ කුමාර
පුත්තෝ මමං ඔරසකෝ සමානෝ
අහිතානුකම්පී මම ත්වංසි පුත්ත.

කුමාර, කුමාරය; ත්වං, තෝ; එරූසාහි වාචාහි, පරුෂවචනයෙන්; පකුබ්බමානෝ, අභිභවන්නෙහි; මං, මා; ආසජ්ජ, සමා, වදසෙ, බණන්නෙහි; පුත්ත, පුත්‍රය; ත්වං, තෝ; මමං, මාගේ, ඔරසකෝ; ජාතවූ; පුත්තෝ සමානෝ, පුත්‍රවූයෙහිද; මම, මට; අහිතානුකම්පී, අහිතානුකම්පා ඇත්තෙහි (නොවෙයිද.)

1413 න සාහං තාත අහිතානුකම්පී
හිතානුකම්පී තෙ අහම්පි තාත
පාපඤ්ච තං කම්ම පකුබ්බමානං
අරහාමි නො වාරයිතුං තතෝ හි.

නාත, පියාණෙනි; අහං, මම; තෙ, තොපට; අහිතානුකම්පී න, හිතානුකම්පා නැත්තෙම් නොවෙමි; නාත, පියාණෙනි; අහම්පි, මම වූ කලි; තෙ, තොපට; හිතානුකම්පී, හිතඅනුග්‍රහ ඇත්තෙමි එහෙයින්; පාපං කම්මං, පාපකර්ම්‍යය; පසුබ්බමානව, කරන්නා වූ; තං, තා; තතොනිදානං, ඒ විපාක කර්ම්‍යයෙන්; වාරයිතුං, වලකන්ට; අරහාම්, සුදුස්සෙම්–"නොවෙ" යනු නිපාතයි.

1414 යො මාතරං වා පිතරං සවිඤ
අදූසකෙ හිංසති පාපධම්මො
කායස්ස භෙදා අභිසම්පරායං
අසංසයං සො නිරයං පරෙති.

සවිඤ,සවිඤය; පාපධම්මො, පාපස්වභාව වූ; යො, යමෙක් තෙම; අදූසකෙ, නිරපරාධ වූ; මාතරං වා, මව් වේවයි; පිතරං වා, පියා වේවයි; හිංසති, හිංසා කෙරේද; සො, හෙහෙම; කායස්ස භෙදා, ශරීරභෙදයෙන් මත්තෙහි; අභිසම්පරායං, පරලොව, අසංසයං, සැක නැතිව; නිරයං, නරකයට; පරෙති, යන්නේයි.

1415 යො මාතරං වා පිතරං සවිඤ
අඤ්ඤාය පානෙන උපඤ්ඤාති
කායස්ස භෙදා අභිසම්පරායං
අසංසයං සො සුගතිං පරෙති.

සවිඤ, සවිඤය; යො, යමෙක් තෙම; මාතරං වා, මව වේවයි; පිතරං වා, පියා වේවයි; අඤ්ඤාය පානෙන; බතින් පැතින්; උපඤ්ඤාති, උපස්ථාන කෙරේද; සො, ඒ පුරුෂ තෙම; කායස්ස භෙදා, ශරීරභෙදයෙන් මත්තෙහි; අභිසම්පරායං පරලොව; අසංසයං, සැකනැතිව; සුගතිං, සුගතියට; පරෙති, යන්නේයි.

1416 න මෙ තුවං පුත්ත අහිතානුකම්පී
හිතානුකම්පී මෙ තුවංසි පුත්ත
අහඤ්ච තං මාතරා වුච්චමානෙ
එතාදිසං කම්ම කරොමි ලුද්දං.

පුත්ත, පුත්‍රය; තුවං, තෝ; මෙ, මට; න අහිතානුකම්පී, හිතානුකම්පා නැත්තෙහි නොවෙයි; පුත්ත, පුත්‍රය; තුවං, තෝ; මෙ, මට; හිතානුකම්පී, හිතානුග්‍රහ ඇත්තෙහි;අහං ච, මම විසින්; තං,(තෙ) (ඒ) තාගේ; මාතරා, මව විසින්; වුච්චමානෙ, කියන ලද්දෙම්; එතාදිසං, මෙබඳු වූ; ලුද්දං, දරුණු වූ; කම්මං, කර්ම්‍ය; කරොමි, කෙරෙම්.

1417 යා තෙ සා භරියා අනරියරූපා
මාතා මමෙසා * සකියා ජනෙත්තී
නිඩාමසෙ තං සකා අගාරා
අඤ්ඤම්පි තෙ සා දුඛමාවහෙය්‍ය.

තෙ, තාගේ; අනරියරූපා, අනාර්‍යස්වභාව ඇති; සා එසා භරියා, සම් මේ භාර්‍යාවක් ඇද්ද; මම, මට; ජනෙත්තී, උත්පාදක වූ හෙවත් මා ඉපද වූ හෙයින්, සකියා, සැකිය වූ; එසා, මෝ තොමෝ මාතා, මව්ය; සකා අගාරා, සැකිය වූ ගෙහි; එතං, මෑ; නිඩාමසෙ, දමාපිය; තෙ, තව; සා, ඕ තොමෝ; අඤ්ඤම්පි, අනිකුදු; දුඛමාවහෙය්‍ය, දුක් ඵලවන්නීය.

1418 යා තෙ සා භරියා අනරියරූපා
මාතා මමෙසා සකියා ජනෙත්තී
දන්තා කණෙරුව වසූපනීතා
සා පාපධම්මා පුනරාව ජාතූති.

තෙ, තාගේ; අනරියරූපා, අනාර්‍යස්වරූප වූ; යා එසා භරියා, සම් මේ භාර්‍යාවක් ඇද්ද; සා, ඕ තොමෝ; මම, මාගේ; සකියා, සැකිය වූ; ජනෙත්තී, උත්පාදක වූ; මාතා, මව්ය; කණෙරුව, කණෙරුකොවක් මෙන්; දන්තා, දැමූ වූ; වසූපනීතා, වසඟ බවට පමුණුවන ලද්දා වූ; සා පාපධම්මා, ඒ ලාමිකස්වභාව ඇත්තී; පුන රුවජාතූ, නැවත ඒවා.

440 කාකකල ජාතකය.

1419 කිං තෙ වතං කිං පන බ්‍රහ්මචරියං
කිස්ස සුචින්නස්ස අයං විපාකො
අක්කාහි මෙ බ්‍රාහ්මණ එතමත්ථං
කස්මා හි තුය්හං දහරා න මීයරෙ.

තෙ, තාගේ; වතං, වෘතසමාදානය; කිං, කිමෙක්ද; බ්‍රහ්මචරියං, ශ්‍රේෂ්ඨචරියාව; කිඤ්චපන, කිමෙක්ද; අයං විපාකො, (තොපගේ කුල ගෙහි ළදරුවෝ ආදිවසස්ථාවෙහි නොමියා දිගිහාලයක් ආයු විඳුම මියන්නෝ වූහ යන) මේවිපාකය; කිස්ස සුචින්නස්ස, කවර කම් සුචරිතයක් හුගේද; මෙ, මට; එතමත්ථං, මේ අර්ථය; අක්කාහි, කියව; කස්මා හි, කවරනම් කාරණයෙකින්; තුය්හං, තොපගේ කුල ගෙහි; දහරා, බාලයෝ; න මීයරෙ, නොමී යන්නාහුද.

* සුඛියා - ඉරම්බු.

1420 ධම්මං චරාම න මුසා භණාම
පාපානි කම්මානි විවජ්ජයාම
අනරියං පරිවජ්ජේමු සබ්බං
තසමාති අම්හං දහරා න මීයරෙ.

ධම්මං, දසකුසලපථ ධර්මය; චරාම්, හැසිරෙම්හ; මුසා, බොරු; න භණාම, නොබණිම්හ; පාපානි කම්මානි, අවශෙෂ වූ ප්‍රාණාති පාතාදී අපායට පමුණුවන අකුසල ධර්මයන්; විවජ්ජයාම, දුරු කරම්හ; සබ්බං, සියළු; අනරියං, ආර්‍යයන් විසින් නින්දිත වූ අපරිශුද්ධ වූ කර්මය; පරිවජ්ජේමු, දුරු කරම්; තසමා, මේ කාරණයෙන්; අම්හං, අපගේ; දහරා, බාලයෝ; න මීයරෙ, (අකාලයෙහි) නොමියෙත්-මේහි "පාපානිකම්මානි විවජ්ජයාම" යි යන්නෙන්ම සියළු පාපයන් ගැනෙතත් "මුසා න භණාම" යි වෙසෙසා කීයේ බොරු කීවවු නොකළ නම් පවෙක් නැති හෙයින් බලවත් අපරාධ යයි හඟවන පිණිසයි "තසමා හි අම්හං" කී නැත හි ශබ්ද නිපාත මාත්‍ර යයි නොහොත් "තසමාහි අම්හං" කියා ද පාඨයි එහිදු මෙම අර්ථයි; ඒ පදය ගැම තැනම මෙම ක්‍රමයි.

1421 සුණොම ධම්මං අසතං සතව
න චාපි ධම්මං අසතං රොවයාම
හිත්වා අසන්තෙ න ජහාම සන්තෙ
තසමාති අම්හං දහරා න මීයරෙ.

අසතං, අසත්පුරුෂයන්ගේද; සතං, සත්පුරුෂයන්ගේද; ධම්මං, කුශලාකුශල ප්‍රකාශක වූ ධර්මය; සුණොම, අසම්හ; එසේ ඒ දෙකම අසාද; අසතං, අසත්පුරුෂයන්ගේ; ධම්මං, ධර්මය; න චාපි රොවයාම, නොකැමති වම්හ; අසන්තෙ, අසත්පුරුෂයන්, හිත්වා, හැර; සන්තෙ, සත්පුරුෂයන්; න ජහාම, නොහරිම්හ; තසමා, ඒ කාරණයෙන්; අම්හං, අපගේ; දහරා, බාලයෝ; න මීයරෙ, නොමියන්නාහුයි.

1422 පුබ්බෙව ඤා සුමනා භවාම
දදම්පි වෙ අත්තමනා භවාම
දත්වාපි වෙ නානුතපාම පච්ඡා
තසමාති අම්හං දහරා න මීයරෙ.

ඤා, දනව; පුබ්බෙව, පළමුකොටද; සුමනා භවාම, සතුටු වම්හ; දදම්පි වෙ, දෙන්නාමෝද; අත්තමනා භවාම, සතුටු වම්හ; දත්වාපි

වේ, දීඝ; පජා, පසු; නාහුතපපාම, පශ්චාත්තාප නොවම්හ; තසමා, එසේ හෙයින්; ඝනාදි අනන්තරොක්තයි "දඝ" යනු වචන විපර්‍යාශ යෙන් "දඝනකායි" ද දීඝගතයුතුයි.

1423 සම්මඤ්ඤ මයං බ්‍රහ්මඤ්ඤ අඩිකෙ ව
වනිබ්බකෙ යාචනකෙ දලිද්දෙ
අන්නෙන පානෙනහිතපපයාම
තසමාති අමහං දඝරු න මීයරෙ.

සම්මඤ්ඤ, සම්මතවූ පාපඇති ශ්‍රමණයන්ද; බ්‍රාහ්මඤ්ඤ, බ්‍රාහ්මණයන්ද; අඩිකෙ ව, මහිමයන්ද; වනිබ්බකෙ, ගුණකියා සිහනාවුන්ද; යාචනකෙ, යාචකයන්ද; දලිද්දෙ, දිළිඳුන්ද; යන මේකි සියල්ලන් අන්නෙන පානෙන, බත්වැළින්; මයං, අපි; අහිතපපයාම, තිත්ත වම්හ; තසමා, එසේහෙයින්; යනාදි අනන්තරොක්තයි.

1424 මයඤ්ච භරියා නාතික්කමාම
අමෙහ ච භරියා නාතික්කමන්ති
අඤ්ඤත්‍ර තාහි බ්‍රහ්මචරියං වරම්ම
තසමාති අමහං දඝරු නමීයරෙ.

මයං ච, අපිද; භරියා, භාර්‍යාවන්; නාතික්කමාම, ඉක්ම නොපවතුම්හ; භරියා, අපගේ සත්‍රීහු; අමෙහ ච, අපද; නාතික්කමන්ති, නොඉක්ම පවතිත්; තාහි, ඔවුන් කෙරෙන් විටත්; අඤ්ඤත්‍ර, අන්‍යසත්‍රීන් කෙරෙහි; බ්‍රහ්මචරියං, බ්‍රහ්මචර්‍යාව; වරම්ම, කැසිරෙම්හ; තසමා,-පෙ-.

1425 පාණාතිපාතා විරමාම සබ්බ
ලොකෙ අදින්නං පරිවජ්ජයාම
අමජ්ජපා නොපි මුසා භණාම
තසමාති අමහං දඝරු න මීයරෙ.

සබ්බ, අපි හැමදෙන; පාණාතිපාතා, ප්‍රාණඝාතයෙන්; විරමාම, වෙන්ව වාසය කරමු; ලොකෙ, ලොකයෙහි; අදින්නං, නුදුන් දෙය පැහැරගැනීම; පරිවජ්ජයාම, දුර කොට දමමු; අමජ්ජපා, මද්‍යපාන කරන්නාහු නොවෙමු; නොපි මුසා භණාම, බොරුද නො කියන්නෙමු; තසමා, එහෙයින්-පෙ-.

1426 එතාසු වෙ ජායරෙ සුඛාවහාසු
මෙධාවිනො හොන්ති පහූතපඤ්ඤා
බහුස්සුතා වෙදගුණාව හොන්ති
තසමාති අමහං දඝරු න මීයරෙ.

සුඤ්ඤාවුසු, සුශීල වූ; එතාසු, මේ අපගේ සත්‍රීන් කෙරෙහි; ඤයරෙ, යම් පුත්‍ර සත්‍රී කෙනෙක් උපදිද්ද මොහු, වෙ, එසාංන්ත යන්; මෙධාවිතොා හොනති, ධාරණ ශකති ඇතිවන්නාහ; පහූත පඤඤ, බෝහෝ වූ නුවන ඇති වන්නාහ; බහුසසුතා, බහුශ්‍රුත වන්නාහ; වෙදගුණාව හොනති, වේදයෙහි පාරප්‍රාප්ත වෙති; තසමා,-පෙ-.

1427 මාතා පිතා භගිණී භාතරො ච
පුත්තා ච දාරා ච මයව සබෙබ
ධමමං චරාම පරලොකහෙතු
තසමාති අමහං දහරා න මීයරෙ.

මාතා, මවය; පිතා, පියාය; භගිණී, බුණනුය; භාතරො ච, මල් බෑයෝය; පුත්තා ච, පුත්‍රයෝය; දාරා ච, දාරුවෝය යන; මයව සබෙබ, අපි ගැම දෙනද; පරලොකහෙතු, පරලොව හෙතු කොට ගෙන; ධමමං චරාම, කුසල ධර්මයන් හැසිරෙමිහ; තසමාති-පෙ-.

1428 දාසා ච * දසෙසා අනු ජීවිතොා ච
පරිවාරකා කමමකරා ච සබෙබ
ධමමං චරනති පරලොකහෙතු
තසමාති අමහං දහරා න මීයරෙ.

දාසා ච්, හැත්තෝද; දසෙසා, මිඩියෝද; අනුජීවිතොා ච, අපි නිසා ජීවත් වන ජනයෝද; පරිවාරකා, පරිවාර ජනයෝද; කමම කරා ච, මෙහෙකරුවෝද; යන; සබෙබ, හැමදෙනම; පරලොක හෙතු, පරලෝ පිණිස; ධම්මං, කුසල ධර්ම; චරනති, හැසිරෙති; තසමාති-පෙ-.

1429 ධමෙමා හවෙ රකඛති ධමමචාරිං
ධමෙමා සුචිණෙණා සුඛමාවහාති
එසානිසංසො ධමෙම සුචිණෙණ
න දුගගතිං ගචඡති ධමමචාරී.

හවේ, එකාන්තයෙන්; ධමෙමා, කුසල ධර්ම තෙම; ධමමචාරිං, ධර්මචාරී වූ පුරුෂයා; රකඛති, රක්ෂා කරන්නේය; හෙවත් කුසල ධර්ම තමා රක්ෂා කළවුන් නැවත තෙමේ රක්ෂා කරන්නේය; සුචිණෙණා, මනාකොට පුරුදු කරන ලද; ධමෙමා, කුසල ධර්ම

* දූසෙසා-මරම්බ.

මෙතෙම; සුඛං, දිව්‍යමනුෂ්‍ය සුවද නිම්න සුවද; ආවහාති, ඵලවයි; සුවිණෙණ, සුවිණිණ වූ; ධම්මෙ, කුසල ධර්මයෙහි; එසෝ, මේතෙම; ආතිසංසෙසා, අනුසසය; ධම්මචාරි, ධම්මචාරි පුරුෂ තෙම; දුග්ගතිං, දුගතියට; න ගච්ඡති, නො යේ.

1430 ධම්මෙ හවෙ රකඛති ධම්මචාරිං
ඡත්තං මහන්ත විය වස්සකාලෙ
ධම්මෙන ගුත්තො මම ධම්මපාලෝ
අඤ්ඤස්ස අජ්ජනි සුඛි කුමාරොති.

හවෙ, එකාන්තයෙන්; ධම්මෙ, කුසල ධර්මය තෙමේ; ධම්මචාරිං, ධර්මයෙහි හැසිරෙන්නහු නෙවත් තමාරකින්නහු; වස්සකාලෙ, වර්ෂාකාලයෙහි; මහන්තං, මහත් වූ; ඡත්තං විය, ඡත්‍රයක් මෙන්; රකඛති, රක්ෂා කරන්නේය; ධම්මෙන ගුත්තොා, කුසල ධර්මයෙන් ගුප්ත වූ හෙවත් අපගේ ප්‍රවේනිව ආ කුසල ධර්මයන් රක්ෂා කරන ලද; මම, මාගේ; ධම්මපාලෝ, ධර්මපාල නම් වූ; කුමාරෝ, කුමාර; සුඛි, නිදුක; (එසේ හෙයින් මොහු) අඤ්ඤස්ස, අනිකකුගේ; අජ්ජනි, අසපිහුයි.

441 මහා ධම්මපාල ජාතකය යි.

1431 නාසමසෙ කතපාපම්හි නාසමසෙ අලිකවාදිනෙ
* නාසමසත්තඅපඤ්ඤම්හි අත්‍රිසන්තෙපි නාසමසෙ.

කතපාපම්හි, කරන ලද පවුඇත්තාහු කෙරෙහි, නාසමසෙ, විශ්වාශය නොකරන්නේය; අලිකවාදිනෙ, බොරුකියන්නහු කෙරෙහිද; නාසමසෙ, විශ්වාසය නො කරන්නේය; සත්තඅ පඤ්ඤම්හි, තමා විෂයෙහි පවත්නා නුවන ඇත්තහු කෙරෙහිද; හෙවත් යමෙකුගේ ප්‍රඥව තමා කෙරෙහිම ප්‍රයොජන වත් බව මුත් අනුන්ට ප්‍රයොජනයක් කෙරෙම් නොවුපදනේද එසේ වූ වහු කෙරෙහිද; නාසමසෙ, විශ්වාසය නො කරන්නේය; අත්‍රිසන්තෙපි, අතිශයෙන් සාන්තයක්හු මෙන් පවත්නාහු කෙරෙහිද හෙවත් ඇතුලෙන් වුපසමයක් නැතිව පිටතින් වුපසමාකාර දක්වන්නහු කෙරෙහිද; නාසමසෙ, විශ්වාසය නොකරන්නේය.

1432 භවන්තිහෙතෙ පුරිසා ගොපිපාසිකජාතිකා
සසන්ති මඤ්ඤු මිත්තානි වාචාය න ච කම්මනා.

---

* නාස්මසෙ අතනඅ පඤ්ඤම්හි-මරුම්බ.

ගොපිපාසිකජාතිකා, පිපාසිත ගොසදෘශ වූ; එසෙ පුරිසා, සමහර පුරුෂ කෙනෙක්; භවන්ති, වන්නාහුය; (ඔහු) මිත්තානි, මිත්‍රයන්; වාචාය; වචනයෙන්; සඝන්ති මඤ්ඤ, ග්‍රාසය කරන්නා වුන් වැන්නෝය; න ච කම්මනා, ඔවුන්ට ක්‍රියාවෙන් කිසිවක් කටයුත්තක් කරන්නෝ නොවෙති;–යම්සේ පිපාසිත ගෙරි තොටට බැස කැමති පරිද්දෙන් පැන් බොන බව මුත් ඒ ජලයට කිසි උපකාරයක් නො කරද්ද එපරිද්දෙන් වචනයෙන් මිත්‍රයන් හා මධුර සොට බැණ කටයුතු සාධාගන ක්‍රියාවෙන් කිසි ප්‍රයොජනයක් නො කෙරෙද්ද එසේ වූවන් හාද විශ්වාසය නො කරන්නේය යනු යට ගාථාව හා සම්බන්ධයි.

1433 සුකඛඤ්ජලි පඟහිතා වාචාය පළිගුණ්ඨිතා
මනුස්සඵෙගඟුං න සීදෙ යසම්ං නත්ථි කතඤ්ඤුතා.

යසම්ං, යම්කිසු කෙරෙහි; කතඤ්ඤුතා, කෘතඥ බවෙක්; නත්ථි, නැද්ද එසේ වූ; සුකඛඤ්ජලි පඟහිතා, ග්‍රාහිත වූ ශුෂ්කාඤ්ජලි ඇති හෙවත් සිස් අත්වැල බඳනා වූ; වාචාය, මධුර වාචායෙන්; පළිගුණ්ඨිතා, වැසි සිටිනා; මනුස්සඵෙගඟුං. අසාර මනුෂ්‍යයා කරා; න සීදෙ, නො පැම්ණෙන්නේයි.

1434 නහි අඤ්ඤවිතානානං ඉත්ථීනං පුරිසානවා,
නානාව කත්වා සංසඟ්ගං තාදිසම්පි ව නාසමසෙ.

අඤ්ඤවිතානානං, වෙන වෙන පවත් වන සිත් ඇති; ඉත්ථීනං, ස්ත්‍රීන් හා ද; පුරිසානවා, පුරුෂයන් හා ද; නහි (අසමසෙ,) නොම විශ්වාස කරන්නේය යම් අභිතෙෂී කෙනෙක්; නානාව, අනෙක කාරණයෙන් ම; සංසඟ්ගං, සංසර්ගය; කත්වා, කොට පවතිද; තාදි සම්පි, එබදු වූ වහුදු; නාසමසෙ, විශ්වාස නො කරන්නේය;– මෙහි "නහි" යනු අනතයෙහි තුබූ ක්‍රියා පදය හා සම්බන්ධ කටයුතු "නානා" යනු කරණාර්ථයෙහි නිපාතය, මෙහි "කත්වා" යනු පූර්ව ක්‍රියා පෙක්ෂාවෙන් "වත්තති" යන්නක් සම්බන්ධ කටයුතු.

1435 අනරියකම්මං ඔක්කන්නං අථෙතං සබ්බඤාතීනං
නිසිතං ච පවිච්ඡන්නං තාදිසම්පි න විස්සසෙ.

අනරියකම්මං, අනාර්‍යක්‍රියාවට; ඔක්කන්නං, බැස සිටියා වූ; අථෙතං, අසිර වූ අප්‍රතිඥාත වූ වචන ඇති; සබ්බඤාතීනං, අව ඥාශය ලද කල්හි සියල්ල නසන්නා වූ; එසේ හෙයින් ම;

පරිවජ්ජනං, (කොපුවෙකින් හෝ වස්ත්‍රයෙකින් හෝ) මූවා සොඹ තබන ලද්දා වූ; නිගිතං ඉව, තීක්ෂ්ණඛඩ්ගයක් බඳු වූ; තාදිසං, එබඳු පුරුෂයා; නාසමසෙ, නො සෙවී නේසි.

1436 මිත්තරූපෙනිධෙකච්චෙ සාඛල්‍යෙන අවෙතසා
විවිධෙහි උපායෙහි තාදිසම්පි නාසමසෙ.

ඉධ, මෙහි ලා; එකච්චෙ, සමහර කෙනෙක්; මිත්තරූපෙන, මිත්‍රරූප වූ; අවෙතසා, අවිත්තක වූ; සාඛල්‍යෙන, සිලුටු වචන යෙන්ද; විවිධෙහි, අනෙකප්‍රකාර වූ; උපායෙහි, උපායෙන් උපලක්ෂිතයෝද; තාදිසම්පි, එබඳු වූ වන්ද; නාසමසෙ, නො සෙවී නේසි-මෙහි "තාදිසං" යනු බහු වචන හෙයින් දතයුතු.

1437 ආමිසං වා ධනං වාපි යත්ථ පස්සති තාදිසෝ
දුභිං කරොති දුම්මෙධො තච ඛණ්ඩාන ගච්ඡති.

තාදිසෝ, ඒ මිත්‍රප්‍රතිරූපක වූ; දුම්මෙධෝ, නුවණ නැත්තා වූ පුරුෂ තෙම; යත්ථ, යම් සහායකුගේ ගෙහි; ආමිසං වා, භොජනාදි යම් අනුභව කටයුතු දෙයක් වේවයි; ධනං වාපි, යම් කිසි ධනයක් වේවයි; පස්සති, බලන්නේ වී නම්; දුභිං කරොති, ද්‍රොහ කරන්නේය හෙවත් ඒ මිත්‍රයා හෙරෙහි ද්‍රොහ චින්තාවද කරන්නේය ඒ වස්තුව හෝ පැහැර ගන්නේය; තච, ඔහුද; ඛණ්ඩාන, නසාපියා; ගච්ඡති, යන්නේය.

1438 මිත්තරූපෙන බහවෝ ඡන්නූ සෙවන්ති සත්තවෝ
ජහෙ කාපුරිසෙහතෙ කුක්කුහෝ විය සෙනකං.

බහවෝ, බොහෝ වූ; සත්තවෝ, සතුරෝ; මිත්තරූපෙන, මිත්‍රරූපයෙන්; ඡන්නූ, ඡන්ද වූ වාහු; සෙවන්ති, සෙවිත්‍ර්‍යහුය; එතෙ කාපුරිසෙ, මෙබඳු කුත්සිත පුරුෂයන්; සෙනකං, උකුස්සා, කුක්කුහෝ විය, ඇවිකුලා මෙන්; ජහෙ, හරනේය-මෙහි "හි" ඇතු නිපාතයි.

1439 යෝ ච උපනිතං අත්ථං න ඛිප්පමනු බුජ්ඣති
අමිත්තවසමන්වෙති පච්ඡා ච මනුතප්පති.

යෝ ච, යමෙක්; උපනිතං, උපන්නා වූ; අත්ථං, අර්ථය; ඛිප්පං, වහාම; න අනුබුජ්ඣති, අවබොධ නො කෙරේද එබඳු පුරුෂ තෙම; අමිත්තවසං, සතුරන්ගේ වසඟයට; අන්වෙති, පැමිණේ; පච්ඡා ච, පසුවද; අනුතප්පති, තැවේ.

1440 යො ව උප්පතිතං අත්ථං ඛිප්පමේව නිබ්බොධති
මුච්චතෙ සත්තුසම්බාධා කුක්කුහො විය සෙනකා.

යො ව, යමෙක් වනාහි; උප්පතිතං, උපන්නා වූ; අත්ථං, අර්ථය; ඛිප්පං එව, වහාම; නිබ්බොධති, දනිද හෙතෙම; සත්තුසම්බාධා, සතුරන්ගේ වියවුලින්; සෙනකා, උකුස්සා හෙරෙන්; කුක්කුහො මිශ, ඇටිකුලා මෙන්; මුච්චතෙ, මුක්ත වන්නේය.

1441 තං නාදිසං කුටමිවොඩ්ඩිතං වනෙ
අධම්මිකං නිච්චවිධංසකාරිනං
ආරා විවජ්ජෙය්‍ය නරො විචක්ඛණො
සෙනං යථා කුක්කුහො වංසකානතෙති.

වනෙ, වනයෙහි; ඔඩ්ඩිතං, තබන ලද; කූටමිව, සොරමලක් මෙන්; අධම්මිකං, අධාර්මික වූ; නිච්ච විධංසකාරිනං, නිත්‍යයෙන් විධ්වංසනය කරන්නා වූ; නාදිසං, එබඳු වූ; නා, ඒ පුරුෂයා; වංසකානතෙ, හුණ වනයෙහි වසන; කුක්කුහො, ඇටිකුලා: සෙනං, උකුස්සා මෙන් හෙවත් යම්සේ හුණ වෙනෙහි ඇටිකුලා තමා පරික්ෂා ඥානයෙන් උකුස්සා දුරු හෙළේද එපරිද්දෙන්; විචක්ඛණා, පරික්ෂා ඥානයෙන් යුක්ත වූ; නරො, පුරුෂ තෙම; ආරා, දුරින්; විවජ්ජෙය්‍ය, (පාපමිත්‍රයා) දුරු කරන්නේයි.

412 කුක්කුහ ජාතකයයි.

1442 අලඞ්කතො මට්ඨකුණ්ඩලී, මාලහාරී හරිචන්දනුස්සදෙ
බාහා පග්ගය්හ නච්චසි, වනමජ්ඣෙ කිං දුක්ඛිතො තුවං.

අලඞ්කතො, නානාභරණයෙන් විභූෂිත වූ; මට්ඨකුණ්ඩලී, මට හොඳොල් ඇති; මාලහාරී, විසිතුරු වූ මල්දරන්නා වූ; හරිචන්දනුස්සදෙ, රන්වන් සඳුන් ගැල්වූ වාවූ; තුවං, හෝ; වනමජ්ඣෙ, වනමැද; කිං දුක්ඛිතො, කුමට දුකට්ටයෙහිද.

1443 සොවණ්ණමයො පහාසරො
උපපන්නො රථ පඤ්ජරො මම
තස්ස චක්කයුගං න වින්දාමි
තෙන දුක්ඛින ජහාමි ජීවිතං.

සොවණ්ණමයො, සුවර්ණමය වූ; පහාසරො, බබළන්නා වූ; රථපඤ්ජරො, රථපඤ්ජරයෙක්; මම, මට; උපපන්නා, උපන;

තස්ස, එයට; චක්කයුගං, චක්‍රයුගයක්; න විඳුම්, නො ලබම්; තේන, දුකෙන; ඒ දුකෙයෙන්; ජීවිතං, ජීවිතය; ජහාම්, හරිම්.

1444 සොවණ්ණමයං මණිමයං
ලොහමයං අථ රූපිමයං
පාවද රථං කරෙය්‍යාම් තෙ
චක්කයුගං පටිලාභයාම් තං.

සොවණ්ණමයං, සුවර්ණමය වූ; මණිමයං, මාණික්‍යමය වූ; ලොහමයං, ලොහමය වූ; අථ, නැවත; රූපිමයං, රජතමය වූ; රථං, රථයක්; තෙ, තට; කරෙය්‍යාම්, කරම්; පාවද, කිය හෙවත් යම් බදු රථයක් කැමැත්තෙහිද ඒ තා කැමැති අන්දම කිය; තං චක්කයුගං, ඒ චක්‍රයුගමය; තං, තට; පටිලාභයාම්, පමුණු වම්.

1445 සො මානවො තස්ස පාවදි
චන්දසුරියා උභයෙපි භාතරෝ
සොවණ්ණමයො රථො මම
තේන චක්කයුගෙන සොභති.

සො මානවො, ඒ මානවක තෙම; තස්ස, ඒ බ්‍රාහ්මණයාට; පාවදි, කි; කෙසේ කිද යත්? මම, මාගේ; රථො, රථය තෙම; සොවණ්ණමයො, සුවර්ණමයය; එපා, මෙහිලා; උභො භාතරෝ චන්දසුරියා, චන්ද්‍ර සූර්‍යයි යන මේ භ්‍රාතෘ දෙදෙන ඉද්දී වෙත් නම්; තේන චක්කයුගෙන, ඒ චක්‍රයුග්මයෙන් හෙවත් චන්ද්‍ර සූර්‍යයි මය වූ හේ චක්‍ර යුග්මයෙන්; සොභති, (සුවර්ණමය රථය තෙම) හොබී; ("සො මානවො තස්ස පාවදි" යනු සම්බන්ධයි.)

1446 බාලො ඛො තුවංසි මානව
යො තුවං පත්ථයසෙ අපත්තියං
මඤ්ඤාමි තුවං මරිස්සසි
නහි තුවං ලච්ඡසි චන්දසුරියෙ.

මානව, මානවකය; තුවං ඛො, තෝ වනාහි; බාලො අසි, බාල යෙහි; යො තුවං, යම්බඳු තෝ; අපත්තියං, නො පැනිය යුතුදෙයක්; පත්ථයසෙ, පතන්නෙහි; තුවං, තෝ; මරිස්සසි, මියන්නෙහි සෙයි; මඤ්ඤාමි, සිතම්; තුවං, තෝ; චන්දසුරියෙ, චන්ද්‍ර සූර්‍යයි දෙදෙන; නහි ලච්ඡසි, නො ලබන්නෙහි.

1447 ගමනාගමනමපි දිස්සති
වණ්ණධාතු උභයෙත්ථ විප්පියා
පෙතෝ පන නෙව දිස්සති
සෝ නු ඛෝ කන්දතං බල්‍යතරෝ.

ගමනාගමනමපි, ගමනාගමනයද හෙවත් උද්ගමනය අස්තං ගමනය යන මේ දෙදෙනද; වණ්ණධාතු, සොභාසංසට්ඨ වූ වණ්ණධාතුවද; එත්ථ, මේ ආකාශයෙහි; උභෝ විප්පියෝ, චන්ද්‍රසූර්‍ය විශයෙන් විවිධ වූ විපිහුද යන මේ හැම; දිස්සති, දක්නා ලැබෙයි; පෙතෝ පන, කාලක්‍රියා කෙළේ වනාහි; නෙව දිස්සති, නොම දක්නා ලැබෙයි; කන්දතං, හඬන්නා වූ අප දෙදෙනා අතුරෙහි; සෝ නු ඛෝ, කවරෙක් වනාහි; බල්‍යතරෝ, අතිශයෙන් බාල සවරූප ඇත්තේද.

1448 සච්චං ඛෝ වදෙසි මානව අහමේව කන්දතං බල්‍යතරෝ
චන්දං විය දහරකෝ රුදං පෙතං කාලකතාභිපත්ථයෙ.

මානව, මානවකය; සච්චං ඛෝ, සැබවක්ම; වදෙසි, කියන්නෙහි; කන්දතං, හඬන්නා වූ අප දෙදෙන අතුරෙහි; අහමේව, මම් ම, බල්‍යතරෝ, අතිශයෙන් බාල සවභාව ඇත්තෙම්; චන්දං, චන්ද්‍රයා නිසා; රුදං, හඬන්නා වූ; දහරකෝ විය, බාලයක්හු මෙන්; කාලකතං, කාලක්‍රියා කළා වූ; පෙතං, පරලොවට ගියාහු; අභිපත්ථයෙ, ප්‍රාර්ථනා කෙරෙම්; එහෙයින් මානවකය; සච්චං ඛෝ, සත්‍යයෙක්ම; වදෙසි, කියන්නෙහි යයි සම්බන්ධ කටයුතු, "කාල කතාභිපත්ථයෙ"යනු "කාලකතං අභිපත්ථයෙ"යි පද විභාග කරනු.

1449 ආදිත්තං වත මං සන්තං ඝතසිත්තංව පාවකං
වාරිනා විය ඔසිඤ්ච සබ්බං නිබ්බාපයෙ දරං.

මෙහි අවු 715 වෙනි අඞ්කය ධරන ගාථාවෙන් බලා දතයුතුයි.

1450 අබ්බහි වත මෙ ඇල්ලං යමාසි හදයනිස්සිතං
යෝ මෙ සොකපරෙතස්ස පුත්තසොකං අපානුදි.

මෙහිද අවු 716 වෙනි අඞ්කය ධරන ගාථාවෙන් බලා දතයුතුයි. "ඝම්හාසි" යන්නෙහි "ඝං ආසි" කියා පදවිභාග කට යුතුයි.

1451 සොහං අබ්බූළ්හසල්ලොසම්හි පීතසොකො අනාවීලෝ
ඣ සොචාමි න රොදාමි, තව සුභාන මානවාති.

මෙහිද අටු 717 වෙනි අඞ්කය ධරන ගාථාව බලා දතයුතුයි.

443 මට්ඨකුණ්ඩල ජාතකයයි.

1452 අපවනෙනාපි දිච්ඡනති සනෙතා ලබ්භා හොජනං
කිමෙව චිං පවමානො යං න දජ්ජා න තං සමං.

අපවනෙනාපි, නො පිසන්නාද වූ; සනෙතා, සත්පුරුෂයෝ; හොජනං, හොජනය; ලබ්භා, භික්ෂාචාරයෙන් ලදින්; දිච්ඡනති, ඒ භික්ෂාචාරයෙන් ලද්ද වූ හොජනය දෙන්නා කැමැති වෙත්; චිං, තෝ වනාහි; කිමෙව, කිමෙක්ද; පවමානො, පිසන්නෙහි; යං, යම් කාරණයෙකින්; න දජ්ජා, නො දෙන්නෙහි වීනම්; තං න සමං, තට සුදුසු නො වේ.

1453 මච්ඡෙරා ච පමාදා ච එවං දානං න දියති
පුඤ්ඤං ආකඞ්ඛමානෙන දෙය්‍යං හොති විජානතා.

මච්ඡෙරා ච, මාත්සර්‍යයෙන්ද; පමාදා ච, ප්‍රමාදයෙන්ද; එවං, මෙසේ; දානං, දානය; න දියති, නො දෙනු ලබන්නේය; පුඤ්ඤං, පුණ්‍යකර්මය; ආකඞ්ඛමානෙන, කැමැත්තා වූ; විජානතා, නුවණැති පුරුෂයා විසින්; දෙය්‍යං හොති, දියයුතු වන්නේයි.

1454 යඤ්ඤෙව භීතො න දදාති මච්ඡරී
තදෙව අදදතො භයං.
ජීඝච්ඡා ච පිපාසා ච, යස්ස භායති මච්ඡරී
තමෙව බාලං ඵුසති, අස්මිං ලොකෙ පරම්හි චි.

යඤ්ඤෙව, යම්කිසි සම්බන්ධවම; භීතො, බියපත් වූ; මච්ඡරී, මාත්සර්‍ය ගුණ ඇත්තා වූ පුරුෂ තෙම; න දදාති, නො දෙන්නේද; අදදතො, නො දෙන්නාහට; තදෙව, හෙම; භයං, භය නම් වන්නේයි; මච්ඡරී, මාත්සර්‍යයෙන් යුත් පුරුෂ තෙම; ජීඝච්ඡා ච, සාදුකද; පිපාසා ච, පිපාසාදුකද යන මේ; යස්ස, යම්කිසු කරු පැමිනෙන්නේ යයි; භායති, බිය වේද; තමෙව, හෙම; (ජීඝච්ඡා පිපාසා සඞ්ඛ්‍යාත වූ භයම) බාලං, අඥානයා; අස්මිං ලොකෙ, මේ ලෝකයෙහිද; පරම්හි ච, පරලෝකයෙහිද; ඵුසති, පහරනේශ.

1455 තසමා විනෙය්‍ය මච්ඡරං දජ්ජා දානං මලානිහු
පුඤ්ඤානි පරලොකසම්ං පතිඨා හොනති පාණිනං

තසමා, එසේ හෙයින්; මලානිහු, මාත්සාය්‍යීමල මැඩපවත්නා පුරුෂ තෙම; මච්ඡරං, මාත්සය්‍යීය; විනෙය්‍ය, දුරුකොට, දානං, දානය; දජ්ජා, දෙන්නේය; එසේමැයි; පුඤ්ඤානි, කරන ලද කුසල කම්මයෝ; පරලොකසම්ං, පරලෙව්හි; පාණිනං, (සත්‍ත්‍ව) ප්‍රාණින්ට; පතිඨා හොනති, පිහිට වෙත්.

1456 දුද්දදං දදමානානං දුක්කරං කම්ම කුබ්බතං
අසන්තෝ නානුකුබ්බන්ති සතං ධම්මෝ දුරන්නයෝ.

දුද්දදං, හීනයන් විසින් දෙන්නට නොපිළිවන් වූ දානය; දදමානානං, දෙන්නවුන්ගේ; දුක්කරං, දුෂ්කර වූ; කම්මං, කම්මය; කුබ්බතං, කරන්නවුන්ගේ (ගමනමාගීයට) අසන්තෝ, අසත් පුරුෂයෝ; නානුකුබ්බන්ති, අනුක්‍රියා කරන්නෝ නො වෙති එසේ මැයි; සතං, සත්පුරුෂයන්ගේ; ධම්මෝ, ධම්මය තෙම; දුරන්නයෝ, අනුව පවත්නට නො පිළිවනි.

1457 තසමා සතඤ අසතඤ නානා හොති ඉතෝ ගති
අසන්තෝ නිරයං යන්ති සන්තෝ සග්ගපරායනා.

තසමා, එසේ හෙයින්; සතඤ, සත්පුරුෂයන්ගේද; අසතඤ, අසත්පුරුෂයන්ගේද; ගති, ප්‍රතිසන්ධි තොම; ඉතෝ, මෙයින් මතු; නානා හොති, වෙන වෙන වන්නේය; එසේමැයි; අසන්තෝ, (මසුරුව දන් නො දෙන)අසත්පුරුෂයෝ;නිරයං යන්ති, නරකයට යෙති; සන්තෝ, සත්පුරුෂයෝ; සග්ගපරායනා, සුගතිපරායන වන්නාහුයි.

1458 අප්පස්මෙකෝ පවෙච්ඡන්ති බහුනෙකෙ න දිච්ඡරෙ
අප්පස්මා දක්ඛිණා දින්නා සහස්සෙන සම්මිතා.

එකෙ, සමහර ප්‍රඥාවන්ත කෙනෙක්; අප්පස්මිං, තමන්ගේ වසතුව මඳ කලද; පවෙච්ඡන්ති, දෙන්නාහුය; එකෙ, සමහර ඕන ජන කෙනෙක්; බහුනා, බොහෝ වසතුවෙන් යුක්ත වූ වාහුද; න දිච්ඡරෙ, නො දෙන්නාහුය; අප්පස්මා, මඳ කිනුදු; දින්නා, දෙන ලද; දක්ඛිණා, දක්ෂිණා තොමෝ හෙවත් කම්ඵල අදහා දෙන මඳ දානය කුදු වීනම්; සහස්සෙන, සහශ්‍රප්‍රමාන වූ දානයන් හා සමඟ; මිතා, පමන කරන ලද්දාහු; සමං, සදෘශයහයි දන්නාහුය-මෙහි "මිතා" යන්නක් අධ්‍යාහාර කටයුතු.

1459. ධම්මං චරෙ යොපි සමූඡකාචරෙ
දූරච පොසං දදං අපපකසමිං
සතං සහස්සානං සහස්ස යාගිනං
කලම්පි නාගඝනති තථා විධස්ස තෙ.

යොපි, යමෙක් වනාහි; දූරච, අඹුදරුවන්ද; පොසං, රක්ෂා කරන්නේය; අපපකසමිං, සවල්ප වූ දෙය්‍යධම්මය; දදං, (ධාර්මික වූ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට) දෙන්නේ; ධම්මං, (ත්‍රිවිධ සුචරිත) ධර්මය; චරෙ, හැසිරෙන්නේ වීනම්; සමූඡකං, උඤ්ඤාචරියාවද; චරෙ, හැසිරෙන්නේ වීනම්; සහස්ස යාගිනං, සහශ්‍රයාගී වූ; සහස්සානං සතං, ඉදින් ලක්ෂයක් ඇත්තේ නම්ද; තෙ, ඒ සහශ්‍රයාගී වූ එසවයින් ඇත්තවුන් විසින් කරන ලද්දා වූ යාගයෝද; තථා විධස්ස, එසේ දූහැමෙන් සොයාගෙන දන් දෙන්නා වූ දුර්ගතයාගේ දානයෙහි; කලං, සොළොස් වන භාගයකුදු; නාගඝනති, අගනාහු නො වෙති.

1460 කෙනෙසයඤ්ඤු විපුලෝ මහඝඝතෝ
සමෙන දිත්‍තස්ස න අඝඝමෙති
කථං සහස්සානං සහස්ස යාගිනං
කලම්පි නාගඝනති තථා විධස්ස තෙ.

විපුලෝ, දෙයවස්තු බොහෝ සෙයින් විපුල වූ එසේ හෙයින් ම; මහඝඝතෝ, මහත් වූ; එසයඤ්ඤු. මේ යාගසඞ්ඛ්‍යාත වූ දානය තෙම හෙවත් අනන්තරොක්ත වූ සහශ්‍රයාගාදීන් ලක්ෂයක් දෙනා විසින් දෙන්නා වූ යාගය තෙම; සමෙන දිත්‍තස්ස, දූහැමෙන් සෙමෙන් දුන්නා වූ දානය හා; කෙන, කවර කාරණයකින්; අඝඝං න එති, අගනා බවට නො ඒද හෙවත් සම බවට නො ඒද; සහස්ස යාගිනං, සහශ්‍රයාගීවූ; තෙ සහස්සානං, ඒ බොහෝ වූ ශ්‍රීමත් පුරුෂයෝ ලක්ෂයක් දෙනා; තථා විධස්ස, එබඳු වූ වහුගේ හෙවත් දූහැමින් සෙමින් සොයාගත් දෙය ධර්මය දෙන්නා වූ දුර්ගතයාගේ; කලං, කලාවක්; කථං නාගඝනති, කෙසේ නො අගනාහුද.

1461 දදනතිහෙකෙ විසමෙ නිවිඨා
ඛත්තා වධිත්තා අථ සොචයිත්තා
සා දක්ඛිණා අස්සුමුඛා සදණ්ඩා
සමෙන දිත්‍තස්ස න අඝඝමෙති
එවං සහස්සානං සහස්ස යාගිනං
කලම්පි නාගඝනති තථා විධස්ස තෙති.

මිසමෙ, විෂම වූ කාය කම්මාදියෙහි; නිවිඨා, පිහිටියා වූ; එකෙ, සමහර කෙනෙක්; ඛණ්ඩා, අනුන්ට පීඩාකොට; වධිත්වා, අනුන් මරා; අථ,නැවත; සොචයිත්වා,අනුන් ශොක කරවා; දදන්හි, දෙන්නාහුය; අස්සුමුඛා, කඳුලු මුහුනු ඇති; සදණ්ඩා, දණ්ඩසහිත වූ; සා දක්ඛිණා, එසේ දෙන්නා වූ දක්ෂිණා නොමෝ; සමෙන දින්නස්ස, දැහැමෙන් සෙමෙන් දුන්නා වූ දුගීනපුද්ගලයා සම්බන්ධව සම බවට නො පැමිනෙන්නීයි; එවං, මෙසේ හෙයින්; සහස්ස යාගිනං, සහශ්‍රයාගි වූ; තෙ සහස්සානං, ඒ පුරුෂයෝ ලක්ෂයක් දෙන; තථා විධස්ස, එබඳු වූ වහුගේ හෙවත් සොයාගත් දෙය ධර්මය දෙන්නා වූ දුගීත පුද්ගලයා සම්බන්ධව; කලං, සොළොස් වන කලාවට; නාගඝන්හි, නො අගනාහුය-"සහස්සානං සහස්සයා ගිනං" යනු විභක්ති පරිනාම කොට "තෙ" යනු හා සම්බන්ධ කටයුතු.

444 බිලාරකොසිය ජාතකයයි.

1462 වණ්ණවා අසිරූපොසි සත්තෝ සජාත රොහිතෝ
චක්කවාක සුරූපොසි විප්පසන්නාමුඛින්ද්‍රියෝ.

1463 පාසීනං පාවුසං මච්ඡං වලජං මුඤ්ජරොහිතං
ගඩ්ඩාය තීරෙස්මූ නිසින්නෝ එවං භුඤ්ජසි භොජනං.

චක්කවාක, චක්‍රවාකය නෝ වන්නාහි; වණ්ණවා අසි, ශරීර වර්ණ ඇත්තෙහි; අසිරූපොසි, විශිෂ්ටරූ ඇත්තෙහි; සත්තෝ, සත්ත්ව වූ ශරීර ඇත්තෙහි; සජාතරොහිතෝ, මනාව හටගත්තා වූ සවර්ණයට බදු වර්ණ ඇත්තෙහි; එසේ හෙයින්ම; සුරූපොසි, මනා වූ රූ ඇත්තෙහි; විප්පසන්න,ප්‍රසන්න වූ; මුඛින්ද්‍රියෝ, මුඛ හා ඉන්ද්‍රියයන් ඇත්තෙහි එහෙයින්; ගඩ්ඩාය තීරෙස්මූ, ගං තෙරෙහි; නිසින්නෝ,හුන්නෙහි;පාසීනං මච්ඡං,පතෙරූ (පෙට්) මස්ද; පාවුසං, ලූල්මස්ද; වලජං, බලමස්ද; මුඤ්ජරොහිතං, මුදුම්ස්ද (රේමස්ද) යන; එවං භොජනං, මෙසේ වූ භොජනයක්; භුඤ්ජසි, අනුභව කෙරෙහිද.

1464 නවාහමෙතං භුඤ්ජාමි ජඞ්ඝලා නොදකානි වා
අඤ්ඤත්‍ර සෙවාලපණකා එතමෙම සමම භොජනං.

සම්ම, සබඳ; අහං, මම; එතං වා, මේ නා කී ආහාරය හෝ; සෙවාලපණකා, සෙවාලය දියකෙලෙස්ස යන මෙයින්; අඤ්ඤත්‍ර,

පිවිත්ව; ජඞ්ගලා, ජඞ්ගල දෙශයෙහි වූ මිංශයන් හෝ; න භුඤ්ජාමි අනුභව නො කෙරෙමි; න ඔදකානිවා, ජලාශ්‍රයෙහි වූ මංශයන් හෝ අනුභව නො කෙරෙමි; එතං, මේ සෙවෙල් දිය කෙලෙස් දෙක; මෙ, මට; භොජනං, ආහාරයයි.

1465 නවාහමෙතං සදහාමි චක්කවාසස්ස භොජනං
අහං හි සම්ම භුඤ්ජාමි ගාමෙ ලොණියතෙලියං

1466 මනුස්සෙසු කතං භත්තං සුචිං මංසූපසෙචනං
න ච මෙ තාදිසො වණ්ණො චක්කවාක යථා තවී.

අහං, මම; එතං, සෙවෙල්ය දියපරඬලාය යන මේ දෙක; චක්කවාක සස,චක්‍රවාකයාට;භොජනං, භොජනයයි;න වා සදහාමි, මම නොම හදහම්; සම්ම, සඛ්ද; අහං හි, මම වනාහි; ගාමෙ, ගම්හි; ලොණියතෙලියං, ලවණයුක්ත වූ ද තෙල්න් යුක්ත වූ ද; මනුස්සෙසු, මනුෂ්‍යයන් කෙරෙහි; කතං, කරන ලද්ද වූ; සුචිං, නිශ්කලඞ්ක වූ; මංසූපසෙචනං, මාංශප්‍රක්ෂිප්ත වූ හෙවත් මසව්ලෙන් යුක්ත වූ; භත්තං, භොජනය; භුඤ්ජාමි, අනුභව කෙරෙමි එතකුදු වුවත්; චක්කවාක, චක්‍රවාකය; තව යථා, යාගේ මෙන්; මෙ, මට; තාදිසො වණ්ණො, එබඳු වූ ශරීරවර්ණයෙක් නම්; න ච, නොම ඇත, එහෙයින් තාගේ මේ ආහාරය නො අදහම්; යට ගාථාවට සම්බන්ධයි.

1467 සම්පස්සං අත්තනි වෙරං හිංසාය මානුසිං පජං
උත්‍රස්සො සසසි භීතො තෙන වණ්ණො තෙ එදිසො.

අත්තනි, තමා කෙරෙහි; වෙරං, අනුන් විෂය කොට උපන්නා වූ වෛරචිත්තය; සම්පස්සං, බලන්නෙහි; මානුසිං පජං, මනුෂ්‍ය සඞ්ඛ්‍යාත වූ ප්‍රජාව; හිංසාය,පෙළන්නෙහි; උත්‍රස්සො,චිත්තෝත්‍රාසය ඇත්තෙහි; භීතො, භයපත් වූ යෙහිම; සසසි, අනුභව කරන්නෙහි; තෙන, ඒ කාරණයෙන්; හෙ, තාගේ; වණ්ණො, ශරීර වර්ණය; එදිසො, මෙබඳුයි; තෝම විළිකුල් වන්නෙහි යි.

1468 සබ්බලොකවිරුද්ධොසි ධම්මපාපෝන කම්මනා
ලද්ධො පිණ්ඩා න පීනෙති තෙන වණ්ණෝ තෙ එදිසො.

ධම්ම, කාශ්‍යප තෝ විනාශි; පාපෙන කම්මනා, පාපකර්මය හෙතුකොට ගෙන; සබ්බලොක, සියලු ලොවට; විරුද්ධොසි, විපක්ෂයෙහි; ලද්ධො, තා විසින් ලබන ලද; පිණ්ඩා, භොජනය; න පීනෙති, තා නො පිනවන්නේය; තෙන, එහෙයින්; තෙ, තාහ්ගේ; වණ්ණෝ, ශරීරවර්ණය; එදිසො, මෙබදු වන්නේය හෙවත් ප්‍රතිකූල වන්නේ සි.

1469 අහම්පි සම්ම භුඤ්ජාමි අහිංසා සබ්බපාණීනං
අපෙපාසුකෙකා නිරාසඞ්කී අසොකො අකුතො භයො.

සම්ම, සබඳ; අහම්පි, මමද; සබ්බපාණීනං, සියලු සත්වයන්ට; අහිංසා, හිංසා නො කරන්නෙම්; අපෙපාසුකෙකා, උත්සාහ නො කරන්නෙම්; නිරාසඞ්කී, ආශඞ්කාවක් නැත්තෙම්; අසොකො, ශොකයක් නැත්තෙම්; අකුතො භයො, කිසිතෙනකින් භය නැත්තෙම්; භුඤ්ජාමි, අනුභව කෙරෙමි.

1470 සො කරස්සු ආනුභාවං විනිවත්තස්සු සිලියං
අහිංසාය චරං ලොකෙ පියො හොහිසි මම්මිව.

සො, හේ තෝ; ආනුභාවං කරස්සු, ව්‍යර්ථකර; සීලියං, සවකීය වූ දුශ්ශීල සභාවය; විනිවත්තස්සු, ඉක්ම පවතු මෙසේ කල්හි; අහිංසාය, අවිහිංසාවෙන් යුකතව; ලොකෙ, ලෙව්හි; චරං, ඇවිදිනෙහි; මං ඉව,මා හා සදෘශ වූ යෙහි;පියො හොහිසි,ලොවට ප්‍රිය වන්නෙහි.

1471 යො න හනති න ඝාතෙති න ජිනාති න හාපයෙ
මෙත්තාංසෙ සබ්බභූතෙසු වෙරං තස්ස න කෙනචීති.

යෙ, යමෙක් තෙම; න හනති, පරහිංසාවක් නො කෙරේද; න ඝාතෙති, විනාසයක් නො කෙරේද; න ජිනාති, අනුන්ගේ ධන හානියක් නො කෙරේද; න හාපයෙ, අනිකකු ලවා හානියක් නො කරවාද; සබ්බභූතෙසු, සියලු සත්වයන් කෙරෙහි; මෙත්තාංසෙ, මෛත්‍රීභාගයක් ඇත්තේද හෙවත් සර්වසත්වයන් කෙරෙහි මෛත්‍රී කෙරේද; තස්ස, ඔහට; කෙනචි, කිසිවක්හු හා ද; න වෙරං, වෛර යෙක් නැති.

445 චක්කවාක ජාතකයයි.

1472 සච්චං කිර තිම්පි හුරිපඤ්ඤ
යා තාදිසී සිරිධිතිමුතී ව
න තායතෙහාවවසූපනීතං
යෝ යවකං භුජසි අපපසූපං.

හුරිපඤ්ඤ, බොහෝ වූ ප්‍රඥ ඇති; ත්වං, තෝ; අපපසූපං, මෘදු නෑත්තා වූ; යවකං, යවසාලේ බත්; භුජසි, අනුභව කරන්නෙහිද එසේ වූ; අභාවවසූපනීතං, අභාවවසඟ බවට පැමිණියා වූ හෙවත් විපත්තියට පැමිනියා වූ තා; තාදිසී, එබඳු වූ; සිරි, ශ්‍රීද; ධිතී, එබඳු වූ ධෛර්‍යය ද; මුති ච, එබඳු වූ සමාහිතශක්තිය ද; න තායතෙ, රක්ෂා නො කෙරෙයි එසේ හෙයින්; සච්චං කිර, සැබෑය හෙවත් ශ්‍රීමත් බව උත්තමය ප්‍රඥවත් බව නිතය ඇත සෙනසුන්ගේ මේ මතය සැබෑවි.

1473 සුඛං දුක්ඛෙන පරිපාචයන්තෝ
කාලාකාලං විචිනං ඡන්ද ඡන්නෝ
අත්ථස්ස මාරුති අවාපුරන්තෝ
තෙනාහං තුස්සාමි යවොදනෙන.

අහං, මම; දුක්ඛෙන, කායිකචෛතසිකදුක්ඛයෙන්; සුඛං, පුරාතනසුඛය; පරිපාචයන්තෝ, මුහුකුරුවන්නෙම් හෙවත් වඩන්නෙම්; කාලාකාලං, කල් නොකල් දෙන හෙවත් මේ සැඟවී ඇවිදින්ට කලැ මේ නො සැඟවී ඇවිදින්ට කලැයි කාලාකාලය; විචිනං, සිතන්නෙම් හෙවත් පරීක්ෂා කරන්නෙම්; ඡන්ද, මාගේ අභිප්‍රාවසයෙන්; ඡන්නෝ, සැඟවුනෙම්; අත්ථස්ස, අභිවෘද්ධියට; මාරුති, කාරණ සඞ්ඛ්‍යාත වූ මාරයන්; අවාපුරන්තෝ, විවෘත කරන්නෙම් යම් හෙයකින් වෙසෙම්ද; තෙන, ඒ කාරණයෙන්; යවොදනෙන, යවසාලේ බතින්; තුස්සාමි, සතුටු වෙමි.

1474 කාලච ඤත්වා අභිජිහනාය
මනෙනහි අත්ථං පරිපාචයිත්වා
විජම්භිස්සං සිහවිජම්භිතානි
නාසීඩියා දක්ඛසි මං පුනාපි.

අභිජිහනාය, ජයග්‍රහණයට; කාලං; කාල; ඤත්වා, දැන; මනෙනහි; මාගේ ඥානයෙන්; අත්ථං, මාගේ පුරාතන යසස; පරිපාචයිත්වා, වඩා;

සිහවිජමහිතානි,සිංහවිජාමහතය;විජමහිසසං,විජාමහතය කෙරෙමි; පුනපි, නැවතද; තාය ඉඩියා, ඒ පුරුතන සමාඩියෙන් යුකත වූ; මං, මා; දකඛසි, (තෝ) දක්නෙහි.

1475 සුඛී හි එකෙ න කරොනති පාපං
අවණණසංයොග භයා පුනෙකෙ
පහූ සමානො විපුලත්ථචිනති
කිං කාරණා මෙ න කරොසි දුකඛං.

සුඛී, සුඛිත වූ; එකෙ හි, සමහර කෙනෙක් වනාහි; පාපං, පව්; න කරොනති,නො කෙරෙති; පුන,නැවත; එකෙ,සමහර කෙනෙක්; අවණණසංයොගභයා, අපකීර්තියක් හා එක් වෙම් යේ හෝසි යන භීතින් පව් නොකෙරෙති (තෝ වනාහි); පහූ සමානො, ප්‍රබල සභාවයෙහි; විපුලත්ථචිනති, බොහෝ වූ අර්ථචින්තනය කරන්නෙහි (එසේ වූ තෝ); මෙ, මට; කිං කාරණා, කවර කාරණයෙන්; දුකඛං, දුකක්; න කරොසි, නො කෙරෙහිද හෙවත් මාගේ රාජ්‍යග්‍රහණ යෙන් මට දුක් නො කෙරෙහිද.

1476 න පණ්ඩිතා අත්තසුඛස්ස හෙතු
පාපානි කම්මානි සමාචරන්ති
දුකෙඛන ඵුඨා ඛලිතාපි සන්තා
ඡන්දූ ච දෙසා න ජහන්ති ධම්මං.

පණ්ඩිතා, ප්‍රාඥයෝ; අත්තසුඛස්ස හෙතු, ආත්මසුඛයක් හෙතු කොටගෙන හෙවත් තමන්ට සුවදෙම්හයි; පාපානි කම්මානි, පාප කර්මයන්; න සමාචරන්ති,නො කෙරෙති, දුකෙඛන,කායික චෛතසික දුකඛයෙන්; ඵුඨා, පහරණ ලද්දා වූ; ඛලිතාපි සන්තා, ඛලිත වූ සභාව ඇත්තාද වූ හෙවත් ඛලිතාව විපත්තියෙහි දිහිටි සභාව ඇත්තාද වූ; ඡන්දූ ච, රාගයකින්ද;දෙසා ච, වෛෂය කින්ද; ධම්මං, කුලක්‍රමාගත ධර්මය ද සුචරිත ධර්මයද; න ජහන්ති, නො හරිත්.

1477 යෙන කෙනචි වණෙණන මුදුනා දාරුණෙන වා
උඩරෙ දීනමත්තානං පජඡා ධම්මං සමාචරෙ.

මුදුනා, මොලොක් වූ ද; දාරුණෙන වා, දරුණු වූ ද යන; යෙන කෙනචි වණෙණන, යම් කිසි කාරණයෙකින්;දීනං, බැගෑ වූ; අත්තානං, තමා; උඩරෙ, උදුරන්නේය හෙවත් නහා ගන්නේය; එසේ දුකින් මුකතව සිට; පජඡා, පසුව; ධම්මං, සුචරිත ධර්මය; සමාචරෙ, කරන්නේයි.

1478 යස්ස රුක්ඛස්ස ඡායාය නිසීදෙය්‍ය සයෙය්‍ය වා
න තස්ස සාඛං භඤ්ඤය්‍ය මිත්තදුභී හි පාපකෝ.

යස්ස රුක්ඛස්ස, යම් වෘක්ෂයක්හුගේ; ඡායාය, සෙවනෙහි; නිසීදෙය්‍ය වා, හුන්නේ වී නම් හෝ; සයෙය්‍ය වා, හොත්තේ වී නම් හෝ; තස්ස, ඒ වෘක්ෂයාගේ; සාඛං, ශාඛාවක්; න භඤ්ඤය්‍ය, නො බිඳිනේය කුමක් හෙයින්ද යත්? ඉදින් බුන්නේ වී නම්; පාපකෝ, පව්ටු හෙතෙම; මිත්තදුභී හි, මිත්‍රද්‍රෝහිම වෙයි.

1479 යස්ස හි ධම්මං මනුජෝ විජඤ්ඤා
යෙ චස්ස කඞ්ඛං විනයන්ති සන්තෝ
තං හිස්ස දීපච්ච පරායනච්ච
න තෙන මිත්තං ජරයෙථ පඤ්ඤා.

මනුජෝ, පුරුෂ තෙම; යස්ස හි, යම්ක්හු කෙරෙහි; ධම්මං, ධර්මය හෙවත් කාරණය; විජඤ්ඤා, දන්නේද; යෙ ච සන්තෝ, යම් සත්පුරුෂකෙනෙක්; අස්ස, මේ පුරුෂයාගේ; කඞ්ඛං, ශාඞ්කාව; විනයන්ති දුරුකෙරෙද්ද; තං හි, ඒ සෑහ දුරු කිරීම වැනැහි; අස්ස, මේ ශාඞ්කාවෙන් දුරු වූ පුරුෂයාට; දීපං වා, පිහිට නමුදු වෙයි; පරායනච්ච, පිළිසරණ නමුදු වෙයි එසේ හෙයින්; තෙන, ඒ ආචාර්‍යයිව සිටි පුරුෂයා හා සමඟ; මිත්තං, මිත්‍රභාවය; පඤ්ඤා, ප්‍රඥාවන්ත තෙම; න ජරයෙථ, නො දිර වන්නේය හෙවත් මිත්‍රභාවය නො හරනේයි.

1480 අලසෝ ගිහී කාමභොගී න සාධු
අසඤ්ඤතෝ පබ්බජිතෝ න සාධු
රාජා න සාධු අනිසම්මකාරී
යෝ පණ්ඩිතෝ කොධනෝ සෝ න සාධු.

ගිහී, ගෘහස්ථ තෙම; කාමභොගී, කාමානුභව කරන්නේ; අලසෝ, හීන වීර්‍ය්‍ය වී නම්; න සාධු, යහපත් නො වෙයි; පබ්බජිතෝ; ප්‍රව්‍රජිත තෙම; අසඤ්ඤතෝ, සඤ්ඤතභාවී නොවේ නම්; න සාධු, මනා නො වෙයි; රාජා, රජ තෙම; අනිසම්මකාරී, පරීක්ෂා කාරී නො වේ නම්; න සාධු, නො මැනව; යෝ පණ්ඩිතෝ, යම් ප්‍රාඥයෙක්; කොධනෝ, කිපෙන සුලු වී නම්; සෝ, ඒ කිපෙන සුලු ප්‍රාඥ තෙම; න සාධු, මනා නො වෙයි.

1481 නිසම්ම ඛත්තියෝ කයිරා නානිසම්ම දිසම්පති
නිසම්මකාරිනෝ රාජ යසෝ කිත්ති ච වඩ්ඪතීති.

ඛත්තියෝ, ක්ෂත්‍රිය තෙම; නිසම්ම, කාරණා පරීක්ෂා කොට; කයිරා, කරන්නේය; නානිසම්ම, පරීක්ෂා නො කොට නො කරන්නේය; ඒ කුමක් හෙයින්ද යත්? රාජ, රජ; නිසම්මකාරිනෝ, පරීක්ෂා කාරිහට; යසෝ, යසසද; කිත්ති ච, කීර්තියද; වඩ්ඪති, වඩනේසි.

446 භූරිපඤ්හ ජාතකය යි.

1482 කිංසු නරෝ ජපපමධිච්චකාලෙ
කං වා විවජ්ජං කතමං වා සුතානං
සෝ මච්චෝ අස්මිං ච පරම්හි ලෝකෙ
කථං කරෝ සොත්ථානෙන ගුත්තෝ.

නරෝ, මඬගල කැමැත්තා වූ පුරුෂ තෙම; කාලෙ, මඬගල ප්‍රාප්තිනා කාලයෙහි; කිංසු ජපපං, කවර නම් ජපයෙක් හෙවත් කුමක් නම් ජපකරන්නේ; කං වා විවජ්ජං, කවර නම් වෙදයක් හෝ; සුතානං, ශ්‍රුතයන් අතුරෙන්; කතමං වා, කවරක් හෝ; අධිච්ච, හදාරන්නේද; සෝ මච්චෝ, ඒ මඬගලාපේක්ෂී පුරුෂ තෙම; අස්මිං ලොකෙ, මේලෙව්හිද; පරම්හි ච, පරලෙව්හිද; කථං කරෝ, මේ ජපාදීන් අතුරෙන් කුමකින් කුමක් කරන්නේ; සොත්ථානෙන, සවස්ථානයෙන් හෙවත් සවස්ති භාවය ඵලවන්නා වූ මඬගලයෙන්; ගුත්තෝ, රක්ෂිතවන්නේද.

1483 යස්ස දෙවා පිතරෝ ච සබ්බෙ
සිරිංසපා සබ්බභූතානි චාපි
මෙත්තාය නිච්චං අපචිතානි හොන්ති
භූතෙසු වෙ සොත්ථානං තදාහු.

සබ්බෙ දෙවා, බ්‍රහ්මාවු දෙවතාවන් ආදි කොට ඇති සියලු දෙවිතාවෝද; පිතරෝ ච, සියලු රූපාවචර බ්‍රහ්මයෝද; සිරිංසපා,

සියලු දිසී ජානිහුද;සබ්බභූතානි වාපි, මොවුන් කෙරෙන් අමිශ්‍රව වූ සියලු සත්ත්වයෝද යන මොහු; යසස,යශස් හුගේ; මෙත්තාය, මෛත්‍රී චිත්තයෙන්; අපචිතානි හොත්ති, පූජනා ලද්දාවූ නම්; තං, ඒ; භූතෙසු, සියලු භූතයන් කෙරෙහි;සොභනං, පූරුෂයන්ට මඩනා නම් වෙයි; ආහු, කියත්.

1484 යො සබ්බලොකස්ස නිවාතවුත්ති
ඉත්ථි පුමානං සහ දූරකානං
ඛන්තා දුරුත්තානං අපපටිකූලවාදී
අධිවාසනං සොභනං තදාහු.

යො, යමෙක් තෙම; සබ්බලොකස්ස, සියලු ලොකයා හට; නිවාතවුත්ති, මෛත්‍රීන් මුදු සිත් ඇති බැවින් නිවප්‍රවෘත්ති ඇතිව පවතීද; සහ දූරකානං,බාලයන් සහිත වූ; ඉත්ථිපුමානං, සත්‍රී පුරුෂයන්ගේ; දුරුත්තානං, දුරුක්ත වචනයන් සම්බන්ධව; ඛන්තා, ක්ෂමා කරන්නේද; අපපටිකූලවාදී, අනුකූල වූ වචන ඇත්තේද; තං අධිවාසනං, ඒ ක්ෂමා කිරීම; සොභනං, පූරුෂයා හට කිරපරාධ වූ මඩනා යයි; ආහු, කියත්.

1485 යො නාවජානාති සහායමත්තා
සිපෙන කුල්‍යාහි ධනෙන ජච්චා
රුචිපඤ්ඤඤ අත්ථකාලෙ මුතීමා
සහායෙසු වෙ සොභනං තදාහු.

යො යමෙක් තෙම්; සහායමත්තා, සහායන් කෙරෙහිද සහායමාත්‍රයන් කෙරෙහිද; සිපෙන, ශිල්පයෙන් හෝ; කුල්‍යාහි, කුලීන භාවයෙන් හෝ; ධනෙන, වසතුවෙන් හෝ; ජච්චා, ජාතියෙන් හෝ; නාවජානාති, අවඥා නො කෙරේද; රුචිපඤ්ඤඤ, සුන්දරප්‍රඥා ඇත්තේද; අත්ථකාලෙ, ඒ මිත්‍රයන්ට වැඩකට සුදුසු කාලයෙහි; මුතීමා, අර්ථය පිරිසිඳ විචාරන්නට සුදුසු සමාධිශක්ති ඇත්තේද මෙන්; සහායෙසු,සහායයන් කෙරෙහි;තං,ඒ අවඥා නො කිරීම;සොභනං, ඒ හට මඩනා යයි; ආහු, කියත්-මෙහි මැලීකෙළියෙහි පවත් මෙන පූරුද්ද සහාය නම් වෙයි.

1486 මිත්තානි වෙ යස්ස භවන්ති සන්තෝ
සං විස්සත්ථා අවිසංවාදකස්ස
න මිත්ත දුභී සංභාගං ධනේන
මිත්තේනස්සු වෙ සොභනානං තදාහු.

අවිසංවාදකස්ස, අවිසංවාදසවරූප වූ හෙවත් තුවජ්සවරූපතෙ, වන්නා වූ; යස්ස, යමක් හට; සන්තෝ, නුවනැත්තා වූ සත් පුරුෂයෝ; වෙ, එකාන්තයෙන්; මිත්තානි භවන්ති, මිත්‍රවෙද්ද; සංවිස්සත්ථා, අතිසයින්ම විශ්වාස වෙද්ද හෙවත් ගෙට වැද කැමැත්තක් කැමැති පරිද්දෙන් ගන්නට සුදුසු වෙද්ද එසේම යමෙක් නෙම; න මිත්තදුභී, මිත්‍රද්‍රොහි නො වේද; ධනේන සං විභාගං, වසතුවෙන් සං විභාගී වේද අනුභව කරන සුලුද ඕහට; මිත්තේනස්සු, මිත්‍රයන් නිමිත්ත කොට ගෙන ලැබිය යුතු වූ; තං, ඒ විශ්වාසභාවය; සොභනානං, මඩහල යයි; ආහු, කියත්.

1487 යස්ස භරියා තුල්‍යවයා සමගතා
අනුබ්බතා ධම්මකාමා * පජාතා
කොලිනියා සීලවතී පතිබ්බතා
දාරෙසු වෙ සොභනානං තදාහු.

යස්ස, යමක්හුගේ; භරියා, භාර්‍යාව; තුල්‍යවයා, සම වූ වයස් ඇත්තීද; සමගතා, සමගිව වසාද; අනුබ්බතා, අනුවපවත්තීද; ධම්ම කාමා, ත්‍රිවිධසුචරිතධර්මයන් කැමැත්තීද; පජාතා, පුත්‍රවත්ද; කොලිනියා, කුලීනද; පතිබ්බතා, පතිව්‍රතාධර්මය රක්ෂා කරන්නීද; දාරෙසු, එබදු ගුණයෙන් යුකත වූ අඹුවන් කෙරෙහි; තං, ඒ; සොභනානං, සොභිභාවයයි; ආහු, කියත්.

1488 යස්ස රාජා භූතපති යසස්සී
ජානාති සොවෙය්‍ය පරක්කමඤ්ච
අවෙජ්ඣතා සුහදයං මමත්ති
රාජූසු වෙ සොභනානං තදාහු.

---

* ස ජාතා-මරමම,

භූතපතී, ජනෙශ්වර වූ; යසසසී, යසසසී වූ; රාජා, රජ තෙම; යසස, යමක්හුගේ; සොවෙය්‍යං, සුචිභාවයද; පරක්කමව, වික්‍රමයද; ඤාතාති,දනීද; මම, මට; සුහදයං, සුහෘදයයි-මෙතෙම මා හෙරෙහි පක්ෂපාත බවක් ඇත්තේයයි; අවෙජ්ඣතා, අවෙධි භාවයෙන් හෙවත් නොවෙනස් බැවින්; ඤාතාති, දනීද; රාජුසු, රජ්ජුරුවන් කෙරෙහිලා; වෙ, එකාන්තයෙන්; තං සොත්‍ථානං, ඕ හට ඒ මඟුල යයි; ආහු, කියත්.

1489 අන්නාව, පානාව දදාති සඛො
මාලාව ගන්ධාව * විලෙපනාව
පසන්නාචිත්තෙනා අනුමොදමානො
සග්ගෙසු වෙ සොත්‍ථානං තදාහු.

සඛො, සැදැහැ ඇත්තේ; පසන්නාචිත්තෙනා, ප්‍රසන්න සිත් ඇත්තේ; අනුමොදමානො, සතුටු වන්නේ; අන්නා ව, හොජනයද; පානව, පානයද; ගන්ධව, සුවඳද; මාලව, මල්ද; දදාති, දෙන්නේ වී නම්;තං,ඒ; සග්ගෙසු, සවඟියෙහි ලා;වෙ,එකාන්තයෙන්;සොත්‍ථානං, සවසථාන යයි; ආහු, කියත්.

1490 යමරියධමෙමන පුනන්නි වුඛා
ආරාධිතා සම්මවරියාය සන්තෙනා
බහුස්සුතා ඉසයෝ සීලවන්තෙනා
අරහන්ත මජ්ඣ සොත්‍ථානං තදාහු.

වුඛා, ඥානවෘඛ වූ; සම්මවරියාය, සම්‍යක් ප්‍රතිපත්තීන්; ආරාධිතා, ආරාධනා කරන ලද්ද වූ; සන්තෙනා, සත්පුරුෂ වූ; බහුස්සුතා, ප්‍රතිවෙධ වශයෙන් බහුශ්‍රැත වූ; සීලවන්තෙනා, ආර්‍ය්‍යශීල ඇත්තා වූ; ඉසයෝ, ඍෂීහු; යං, යමක්හු; අරියධමෙමන, උත්තමධර්මයෙන්; පුනන්නි, පවිත්‍රවන්නාහු නම්; තං, ඒ; අරහන්තමජ්ඣ, රහතුන් කෙරෙහි ලා විය යුතු වූ; සොත්‍ථානං, සවසථ යයි; ආහු, කියත්.

1491 එතානි ඛො සොත්‍ථානානි ලොකෙ
විඤ්ඤූපසත්‍ථානි සුබ්‍රූයානි
තානීධ සෙවෙය්‍ය නරො සපඤ්ඤු
නහි මඞ්ගලෙ කිඤ්චනමත්ති සඤ්ඤති.

---

* විඤ්ඤාණව-මරම්ම.

එතානි ඉමානි, මෙකී මඞ්ගලයෝම; **ලොකෙ**, ලොක යෙහිලා; **විඤ්ඤූ**, පණ්ඩිතයන්; **පසංසන්ති**, ප්‍රශංසා කරත්; **දිට්ඨමඞ්ගලා**, දිට්ඨමඞ්ගලයන්; **සුඛුද්‍රයානි**, සුඛොදුරු යට කාරණයහ එ‍ෙහයින්; **සුපඤ්ඤා නරෝ**, ප්‍රඥා සම්පන්න වූ පුරුෂ තෙම; **ඉධ**, මෙහිලා; **හානි**, යථොක්ත ඒ මඞ්ගලයන් ම; **සෙවෙය්‍ය**, සෙව්නේය; මඞ්ගලෙහි, මෙයින් පිටත් දෘෂ්ටමඞ්ගලයන් අතුරෙහි; **සච්චා**, සත්‍ය වූ කිසි මඞ්ගලයක්; **නහි අත්ථි**, නොම ඇති; **මෙහි "ඉති"** යනු අවධාරණයෙහි වැටේ.

447 මහාමඞ්ගල ජාතකයයි.

1492 උළුහි කණ්හ කිං සෙසි කොඅත්ථො සුපනෙන තෙ
යොපිතායං සකො භාතා හදයං වක්ඛුච දක්ඛිණං
තස්ස වාතා * බලීයන්ති සතො ජපති කෙසව.

කෙසව, කෙශවය; **තෙ**, තාගේ; **හදයං ඉව**, හෘදය වැනි වූ; **දක්ඛිණං චක්ඛුං ඉව**, දකුණැස හා සම වූ; **සතො**, සත්‍යනම් වූ; **යෝ අයං සකෝ භාතා**, යම් මේ සවකිය වූ භ්‍රාතෘවෙක් ඇද්ද; **තස්ස**, ඔහුගේ හෘදය; **වාතා**, අපසමාරුසඛ්‍යාත වාතයෝ; **බලීයන්ති**, පැතිරෙති; **ජපති**, බෙණෙයි හෙවත් සසත මට දෙයි කියා තත් දෙඩයි එසේ හෙයින්; **කණ්හ, කණ්හය**; **උළුහි, නැඟිසිටු**; **කිං සෙසි**, කුමට වැද හොවීද; **තෙ**, තාගේ; **සුපනෙන්පි**, නිදීමෙන්; **කෝ අත්ථෝ**, කවර නම් වැඩෙක් ද.

1493 තස්ස තං වචනං සුත්වා රොහිණෙය්‍යස්ස කෙසවෝ
තරමානරූපෝ වුට්ඨාසි භාතුසොකෙන අට්ටිතෝ.

තස්ස රොහණෙය්‍යස්ස, ඒ රොහණෙය්‍ය නම් තැනැත්ත වූ ගේ; **තං වචනං**, ඒ අනන්තරොක්ත වචනය; **සුත්වා, අසා**; **තරමානරූපෝ**, සුහුසුලු වූ සවරූප ඇති; **කෙසවෝ**, කෙසව තෙම; **භාතුසොකෙන අට්ටිතෝ**, භ්‍රාතෘශොකයෙන් පීඩිත වූ යේ; **උට්ඨාසි**, නැඟී සිටියේ.

1494 කිනනු උම්මත්තරූපොව කෙවලං චාරකං ඉමං
සසෝ සසොති ලපසි නො නු තෙ සසමාහරි.

---

* බලීයන්ති-සම්හර.

කිනහු, කිමෙක්ද; උම්මත්තරූපොව; උන්මත්තකයක්හු මෙන්; කෙවලං,සියලු; ඉමං චාරකං; මී චාරවතී නුවර ඇවිදිනෙහි; සසෝ සසොහි, සසය සසයයි; ලපසි, දෙඩවන්නෙහි; කොහු, කවරෙක් වනාහි; තෙ, තාගේ; සසං, සසයකු; ආහරි, ගෙනායේද-කවරෙකු විසින් තොපගේ සසකයෙක් ගන්නා ලද්දේදැ. මෙහි"චාරකං"යනු අපෙක්ෂාවෙන් "අනුවිචරි" යන්නක් අපෙක්ෂා කටයුතු.

1495 සොවණ්ණමයං මණිමයං ලොහමයං අථ රූපිමයං
සඞ්ඛසිලා පවාලමයං කාරයිස්සාමි තෙ සසං.

1496 සන්ති අඤ්ඤපි සසකා අරඤ්ඤ වනගොචරා
තෙපි තෙ ආනයිස්සාමි කිදිසං සසමිච්ඡසි.

1497 නවාහමෙතෙ ඉච්ඡාමි යෙ සසා පඨවිං සිතා
වන්දතො සසමිච්ඡාමි තං මෙ ඔහර කෙසව.

සොවණ්ණමයං, සවණ්ණමය වූද; මණිමයං, මැණික්මය වූද; ලොහමයං, ලොහමය වූද; අථ, නැවත; රූපිමයං, රජතමය වූද; සඞ්ඛසිලාපවාලමයං, සඞ්ඛමය වූද ශිලාමය වූද ප්‍රවාලමය වූද; සසං, සසකයන්හු; තෙ, තට; කාරයිස්සාමි, කරවම්ද නොහොත්; වන ගොචරා, වනගොචර වූ හෙවත් වෙනෙහි වසන්නා වූ; අඤ්ඤපි සසකා, කීවවුන් කෙරෙන් පිටත් අනික් සසක නොනකුත්; සන්ති, ඇත; තෙ, තට; තෙපි, ඒ සසකයන්ද; ආනයිස්සාමි, ගෙනෙම්ද; (තෝ වනාහි)කීදිසං සසං, මෙකී සාවුන් කෙරෙන් කෙබඳු වූ සසක යක්හු; ඉච්ඡසි, කැමැත්තෙහිද; කෙසව, කෙසවය; යෙ සසා, යම් සසක කෙනෙක්; පඨවිං සිතා, පෘථිවිය ආශ්‍රය කොළෝද; එතෙ, ඔවුන් අතුරෙන්; අහං, මම; න ඉච්ඡාමි, (සසකයෙකු) නො කැමැත්තෙමි; (වැලි කවරසසකයකු කැමැති වෙම්ද යත්) වන්දතො, වඳුයා කෙරෙන්; සසං,සසකයා; ඉච්ඡාමි, කැමැත්තෙමි; තං, ඒ සසකයා; මෙ, මට; ඔහර, බහා දේ.

1498 සො නූන මධුරං ඤාති ජීවිතං විජහිස්සසි
අපත්තියං යො පත්ථයසි වන්දතො සසමිච්ඡසි.

ඤාති, ප්‍රියබාන්ධවය; යො, යම්බඳු වූ තෝ; අපත්තියං, නො පැතිය යුතු වසතුවක්; පත්ථයසි, ප්‍රාර්ථනා කෙරෙහි; චන්දතො, චන්ද්‍රයා කෙරෙන්; සසං, සසතායා; ඉච්ඡසි, කැමැත්තෙහිද; සො, එසේ ප්‍රාර්ථනා කරන්නා වූ තෝ; නූන, එකාන්තයෙන්; මධුරං, මධුර වූ; ජීවිතං, තාගේ ජීවිතය; විජහිස්සසි, හරනෙහි.

1499 එවං වෙ කණ්හ ජානාසි යදඤ්ඤමනුසාසසි
කසමා පුරෙ මතං පුත්තං අජ්ජාපිමනුසොචසි.

කණ්හ, කෘෂ්ණය; වෙ, ඉදින්; එවං ජානාසි, මෙසේ දන්නෙහි වී නම්; යදි, ඉදින්; අඤ්ඤං, අනිකෙකුට; අනුසාසසි, මෙපරිදිදෙන් අනුසාසනා කරන්නෙහි වී නම්; කසමා, කවරහෙයකින්; පුරෙ, පළමුකොට; මතං, මලා වූ; පුත්තං, පුත්‍රයාට; අජ්ජාපි, අද දක්වා; අනුසොචසි, ශොක කෙරෙහිද-"අජ්ජාපිමනුසොචසි" කී තෙන "ම" යනු ආගමසි.

1500 යං න ලබභා මනුසෙසන අමනුසෙසන වා පුන
ජාතො මෙ මා මරි පුත්තෙනා කුතො ලබභා අලබභියං.

මෙ, මාගේ; ජාතො, උපන්නා වූ; පුත්තෙනා, පුත්‍රයෙක් තෙම; සුන, නැවත; මා මරි, නොමී යේ වසි කියා; මනුසෙසන වා, මිනිසකු විසින් ද; අමනුසෙසන වා, අමනුෂ්‍යයකු විසින් ද; යං, යම්කාරණයෙකින්; න ලබභා, ලබන්නට නො පිළිවන එසේ හෙයින්; අලබභියං, ලබන්නට නො පිළිවන් දෙයක්; කුතො ලබභා, කවර හෙයකින් ලැබියයුතුද.

1501 න ඔනනා මූලහෙසජ්ජා ඔසධෙහි ධනෙන වා
සක්කා ආනයිතුං කණ්හ යං පෙතමනුසොචසි.

කණ්හ, කෘෂ්ණය; යං පෙතං, මලා වූ යමක්හු; අනුසොචසි, අනුශොක කෙරෙහිද; (ඒ මලා වූ තාගේ පුත්‍රයා) මන්නා, මන්ත්‍රයෙන් හෝ; මූල හෙසජ්ජා, මූලහෙෂජ්‍යයෙන් හෝ; ඔසධෙහි, අනිත් කිසි ඖෂධය කින් හෝ; ධනෙන වා, වසතුයෙකින් හෝ ආනෙතුං, ගෙනෙන්නට; න සක්කා, නො පිළිවනි.

1502 ආදිත්තං වත මං සන්තං සතඝිත්තංව පාවකං
වාරිනා විය ඔසිඤ්චං සබ්බං නිබ්බාපයෙ දරං.

මෙහි අළු 715 වෙනි අඞ්කය ධරණ ගාථාවෙන් බලා දතයුතු.

1503 අබ්බහි වත මෙ සල්ලං යං මෙ හදයනිස්සිතං
යො මෙ සොකපරෙතස්ස පුත්තසොකං අපානුදි

මෙහිද අළු 716 වෙනි අඞ්කය ධරන ගථාවෙන් බලා දතයුතු.

1504 සොහං අබ්බූළ්හසල්ලොසමි ඒතසොකො අනාවිලො
න සොචාමි න රොදාමි තව සුඛාන මානව.

මෙහිද අළු 717 වෙනි අඞ්කය ධරන ගාථාවෙන් බලා දතයුතු.

1505 එවං කරොනති සපඤඤු යෙ හොනති අනුකම්පකා
විනිවත්තනයනති සොකමහා ඝතො ජෙඨංව භාතරන්ති.

යෙ, යම් කෙනෙක්; අනුකම්පකා හොනති, ලොකානුකම්පක යෝ වෙද්ද; ජෙඨං භාතරං, ජ්‍යෙෂ්ඨභ්‍රාතෘහු; ඝතොව, ඝතයා මෙන්; සොකමහා, ශොකයෙන්; විනිවත්තයනති, ශොකී වූ ජන යන් පහකොරෙද්ද එබඳු වූ; සපඤඤු, ප්‍රඥසම්පන්න වූ; (තෙ, ඔහු තුමූ) එවං, කරොනති, මේ යට කී පරිදිදෙන් කරන්නාහුයි.

448 සත්ත ජාතකයයි.

දසක නිපාතයයි.

ආචාර්‍ය්‍ය රාජගුරුන් විසින් ලියන ලද "ජාතක කථා සන්ගහය"

මේ දසකනිපාතාවසානයෙන්

සම්පූර්ණ යි.

1506 තස්ස නාගස්ස විපවාසෙන
විරූළහා සල්ලකී ච කුටජා ච
කුරුවින්දකරවීරභිසසාමා ච
නිවාතෙ පුප්ඵිතා ච කණ්ණිකාරා.

තස්ස නාගස්ස, ඒ (මාගේ පුත්‍ර වූ) හස්තිරාජයාගේ; විපවාසෙන, වියොගයෙන්; සල්ලකී ච, ඉඳුසාලවෘක්ෂයෝද (ඉදුසල් ගස්ද) නොහොත් ඇඹෙල්ලගස්ද; කුටජා ච, සෙළිඳගස්ද; කුරුවින්ද, (සුවඳ සුඹුලු ඇති) කුරුඳුගස්ද; කරවීර, ඉලුක්ආදී මහා තෘණද; භිස, නෙලුම්ද; සාමා ච, ගොඩ හමුද; (ඝන මේ සියල්ල) විරූළහා, (මෙතෙකින්) වැඩෙන්නාහුය; නිවාතෙ, පළිතපාදයෙහි; කණ්ණිකාරා ච,(මාගේ පුත්‍රයා විසින් අතු බිඳ නො කන ලද)කිණිහිරි වෘක්ෂයෝද; පුප්ඵිතා, පුෂ්පිතවූ වාහු මෙන් වැඩෙන්නාහුය.

1507 නොවිදෙව සුවණ්ණකායූරා
නාගරාජං හරන්ති පිණ්ඩාය
ඝත්ථ රාජා රාජකුමාරෝ ච
භාවවමභිහෙස්සති * අසම්භීතෝ.

නොවිදෙව, කිසිතැනෙක්හි හෙවත් කිසියම් ගමක හෝ නුවරක; සුවණ්ණකායූරා, සවර්ණාභරණයෙන් යුක්ත වූ රාජරාජමහාමාත්‍යයෝ; නාගරාජං, (මාතිපොෂක) හස්තිරාජයා; පිණ්ඩාය,(රැගෙන වූ) භොජනයෙන්; හරන්ති,පොෂණය කෙරෙත්; ඝත්ථ, ඝම් හස්තිරාජයාහු පිටැ; රාජා, රජද; රාජකුමාරෝ ච, රාජ කුමාරද නිඳ,අසම්භීතෝ,භය රහිතව; භාවවං, (සතුරන්ගේ) සන්නා භය;අභිහෙස්සති, බිඳින්නේය.

1508 ගණ්හාහි නාග භඞ්ගං මා නාග කිසකෝ භව
† බහූනි රාජකිච්චානි තානි නාග කරිස්සසි.

නාග, හස්තිරාජය; භඞ්ගං, ආහාරය; ගණ්හාහි, ගනුව හෙවත් අනුභව කරව; නාග, හස්තිරාජය; කිසකෝ, (ආහාර අනුභව නොකිරීමෙන්) කෘශවූයෙහි; මා භව,නො වෙව; නාග, හස්තිරාජය; රාජකිච්චානි, රාජකෘත්‍යයෝ; බහූනි, බොහෝ වන්නාහුය; තානි, ඒ රාජකෘත්‍යයන්; කරිස්සසි, කරව.

* අසම්භිතෝ-මරම්ම.
† බහූනි රාජපිණ්ඩානි යානි නාග කරිස්සසි-සම්භර.

1509 සා නූනෙසා කපණිකා අඞ්කා අපරිනායිකා
ඛාණුං පාදෙන සටෙවති ගිරිං වණෙඞ්ගරණං පති.

නූන, එකාන්තයෙන්; කපණිකා, (පුත්‍රවියොගයෙන්) බැගෑ පත්වූ; අඞ්කා, අඞ්වූ, අපරිනායිකා, පිරිනමන්නෙක් නැත්තා වූ (මෙහෙයන්නෙක් නැත්තාවූ) සා එසා, (මාගේ මාතෘ වූ) ඒ මේ හස්තිනී තොමෝ; ගිරිං වණෙඞ්ගරණං පති, වණෙඞ්ගරණ පර්වතයට අභිමුඛව; (පර්වතපාදයෙහි කම්පාවෙමින්) පාදෙන, පාදයෙන්; ඛාණුං, කණු; සටෙවති,(හඬමින් ඒ ඒ තන්හි)ඝට්ටනය කරන්නීය.

1510 කාන්‍ර තෙ සා මහානාග අඞ්කා අපරිනායිකා
ඛාණුං පාදෙන සටෙවති ගිරිං වණෙඞ්ගරණං පති.

මහානාග, මහා හස්තිරාජය; අඞ්කා, අඞ්වූ; අපරිනායිකා, පිරිනමන්නෙක් නැත්තා වූ; (මෙහෙයන්නෙක් නැත්තා වූ) යම්ක් තොමෝ) ගිරිං වණෙඞ්ගරණං පති, වණෙඞ්ගරණ පර්වතයට අභිමුඛව (පර්වතපාදයෙහි කම්පාවෙමින්); පාදෙන, පාදයෙන්; ඛාණුං, කණු; සටෙවති,(හඬමින් ඒ ඒ තන්හි) ඝට්ටනයකරන්නීද. සා, ඕ තොමෝ; තෙ, තාගේ; කාන්‍ර, කවරක් වන්නීද;

1511 මාතා මෙ සා මහාරාජ අඞ්කා අපරිනායිකා
ඛාණුං පාදෙන සටෙවති ගිරිං වණෙඞ්ගරණං පති.

මහාරාජ,මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස! අඞ්කා,අඞ්වූ; අපරිනායිකා, පිරිනමන්නෙක් නැත්තා වූ (මෙහෙයන්නෙක් නැත්තා වූ); මෙ, මාගේ; මාතා, මව් වූ; සා, ඕ තොමෝ; ගිරිං වණෙඞ්ගරණං පති, වණෙඞ්ගරණ පර්වතයට අභිමුඛව; (පර්වතපාදයෙහි කම්පාවෙමින්) පාදෙන, පාදයෙන්; ඛාණුං, කණු; සටෙවති,(හඬමින් ඒ ඒ තන්හි) ඝට්ටනය කරන්නීය.

1512 මුචථෙතං මහානාගං යොයං හරති මාතරං
සමෙතු මාතරා නාගො සහ සබ්බෙහි ඤාතිභි.

යො අයං, යම් මේ හස්තියෙක් තෙම; මාතරං, මව; හරති, පොෂණය කෙරේද; එතං මහානාගං, මේ මහා හස්තිරාජයා; මුචථ, (වහා) මුදා හරිව්; නාගො, හස්ති තෙම; සබ්බෙහි ඤාතිභි සහ, සියලු ඤාතීන් සහිතව; මාතරා, මව හා; සමෙතු, එක් වේවා.

1513 මුත්තෝ ච බඤ්ඤා නාගෝ * මුත්තෝ දමථෝ කුඤ්ජරෝ
මුහුත්තං අස්සාසයිත්වා අගමා යෙන පබ්බතෝ.

නාගෝ, හස්ති තෙම; බඤ්ඤා, බන්ධනයෙන්; මුත්තෝ ව, මිදුනේ; කුඤ්ජරෝ, කුඤ්ජර තෙම; දමථෝ, දමයෙන්; මුත්තෝ, මිදුනේ; මුහුත්තං, මොහොතක්කල්; අස්සාසයිත්වා, අස්වසා; (අස් වැසිලි ලබා) පබ්බතෝ, වණ්ණාරණ්‍ය පර්වතය; යෙන, යම් තැනෙක් හිද එතැන්හි; අගමා, ගියේය.

1514 තතෝ සෝ නළිනිං ගන්ත්වා සිතං කුඤ්ජරසෙවිතං
සොණ්ඩායුදකමාහිත්වා මාතරං අභිසිඤ්චථ.

තතෝ, ඉක්බිත්තෙන්; සෝ, ඒ හස්තිතෙම; සිතං, සිහිල් ජල යෙන් යුක්ත වූ; කුඤ්ජරසෙවිතං, හස්තීන් විසින් සෙවනය කරන ලද; නළිනිං, විලට; ගන්ත්වා, ගොස්; සොණ්ඩාය, සොඬින්; උදකං, ජලය; ආහිත්වා, ගෙන; මාතරං, මාතෘහස්තිනිය; අභිසිඤ්චථ, අභිෂෙක කෙළේය හෙවත් පැන් ඉස තෙමූයේය.

1515 කෝ යං අනරියෝ දෙවෝ අකාලෙන පවස්සති.
ගතෝ මෙ අත්‍රජෝ පුත්තෝ යෝ මයහං පරිචාරකෝ.

අකාලෙන, නොකල්හි; පවස්සති, වැසී කරන්නේද; අනරියෝ, අන්‍යායී වූ; අයං දෙවෝ, මේ දෙව් තෙම; කෝ, කවරෙක්ද; යෝ, යමෙක්; මයහං, මට; පරිචාරකෝ, පරිචාරකවිද හෙවත් උපස්ථායක වීද; මෙ, මාගේ; අත්‍රජෝ, අත්‍රජ වූ (සවකිය වූ); පුත්තෝ, පුත්‍ර තෙම; ගතෝ, ගියේය.

1516 උළෙහි අම්ම කිං සෙසි ආගතොත්‍යාහමත්‍රජෝ
මුත්තොමහි සාසිරූජෙන වෙදෙහෙන යසස්සිනා.

අම්ම, මැනියෙනි; උළෙහි, නැඟී සිටුව; කිං, කුමක් හෙයකින්; සෙසි, හෝනෙහිද; තෙ, නුඹවහන්සේගේ; අත්‍රජෝ, පුත්‍රවූ; අහං, මම; ආගතෝ, ආයෙමි; වෙදෙහෙන, ඥානසම්පන්න වූ; යසස්සිනා, මහත් පිරිවර ඇත්තා වූ; සාසිරූජෙන, කසිරජහු විසින්; (මඟුලෑතු බවට ගන්නා ලද්දේ නමුදු) මුත්තොමහි, (මම එයින්) මිදුනෙමි.

---

* මුත්තාමාදය කුඤ්ජරෝ-මරම්ම.

1517 චිරං ජීවතු සෝ රාජා කාසීනං රඨවඩ්ඪනෝ
යෝ මේ පුත්තං පමොචෙසි සඳ්ධ, වඩාපවාසිකානනී.

යෝ, යමෙක් තෙම; සඳ්ධ, සියලු කල්හි; වඩාපවාසිකං, වෘඩි ඝන්ට පුදන්නා වූ; මේ පුත්තං, මාගේ පුත්‍රයා, පමෝචෙසි, මිදුයේද; කාසීනං, කසිදෙශවාසීන්ගේ; රඨවඩ්ඪනෝ, රාෂ්ට්‍රවර්ධනය කරන්නා වූ; සෝ රාජා, ඒ රජ තෙම; චිරං, බොහෝ කාලයක්; ජීවතු, (නිරුපද්‍රැතව) ජීවත් වේවා.

449 මාතිපොසක ජාතකය.

1518 සුණෝහි මයහං වචනං ජනින්ද!
අත්ථෙන ප්‍රණහමහි ඉධානුපත්තෙනා
න බ්‍රාහ්මණෙ අඞ්කෙ තිඨමානෙ
ගන්තබ්බමාහු දිපදුත්තමෙඨ.!

ජනින්ද, ජනප්‍රධාන වූ මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස; මයහං, මාගේ; වචනං, වචනය; සුණෝහි, ඇසුව මැනව; ප්‍රණහමහි, ප්‍රණහ වූ නුඹ්වහන්සේ කෙරෙහි; අත්ථෙන, එක් අර්ථයක් සඳහා; ඉධ, මෙහි; අනුපපත්තෙනා, පැමිණියෙම්-කරුණක් නැතුව ආයෙම් නොවෙමැයි කියයි; දිපදුත්තං, දෙපා ඇත්තවුන් අතුරෙහි; සෙඨ, ශ්‍රෙෂ්ඨ වූ මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස; බ්‍රාහ්මණෙ, බ්‍රාහ්මණයන්ද; අඞ්කෙ, මඟින්ද; තිඨමානෙ, පැමිණ සිටින කල්හි; (ඔවුන් නො බලා); ගන්තබ්බං, යායුතුයයි; න ආහු, (පණ්ඩිතයෝ) නො කියත්.

1519 සුණෝමි නිඨාමි වදෙහි බ්‍රහ්මෙ!
යෙනාපි අත්ථෙන ඉධානුපත්තෙනා
කං වා කමත්ථං මයි පත්ථයානෝ
ඉධාගමෝ බ්‍රහ්මෙ! තදිඞ්ඝ බ්‍රූහි.

බ්‍රහ්මෙ, බ්‍රාහ්මණය; සුණෝමි, (තාගේ වචනය) අසමි; නිඨාමි, සිටිමි; වදෙහි, කියව; යෙනාපි අත්ථෙන, යම් අර්ථයක් සඳහා; ඉධ, මෙහි; අනුපපත්තෙනා, පැමිණියෙහිද; බ්‍රහ්මෙ, බ්‍රාහ්මණය; මයි, මා කෙරෙහි; කං වා, කුමක් හෝ; පත්ථයානෝ, ප්‍රාර්ථනා කරන්නෙහි; කමත්ථං, කවර අර්ථය කට; ඉධ, මෙහි; ආගමෝ, ආයෙහිද; තං, එය; ඉඞ්ඝ, වහාම නොහොත් එකානතයෙන්ම; බ්‍රූහි, කියව.

1520 දදුගි මෙ ගාමවරානි පච
දුසිසතං සත්තගවං සතානි
පරො සහස්සං ව සුවණ්ණනිකෙඛ
භරියා ච මෙ සාදිසි වෙ දදුගි.

මෙ, මට; පචගාමවරානි, ගම්වරපසන්ද; දුසිසතං, දුසින් සියයක්ද; සත්තගවං සතානි, සත්සියයක් ගවයන්ද; පරොසහස්සං, සහශ්‍රයෙන් අධික වූ; සුවණ්ණනිකෙඛ, සවණිණ නිෂ්කයන්ද-රන් පස්කලඳක් සවණිණයකි සවණිණපසක් නිෂ්කයයකි රන්පස් විසි කලඳකැයි සේසි; දදුගි, දුනමැනව; මෙ, මට; සාදිසි, (රූපවණිණ කුලප්‍රදෙශයෙන් මා හා) සදෘශ වූ;වෙ භරියා ව,(මහත් යසස් ඇති) භාර්‍යාවන් දෙදෙනෙක්ද; දදුගි, දුනමැනව.

1521 තපො නු තෙ බ්‍රාහ්මණ හිංසරූපො
මන්තානු තෙ බ්‍රාහ්මණ චිත්තරූපා
යක්ඛා නු තෙ අස්සවා සන්ති කොචි
අත්ථං වා මෙ අභිජානාසි කත්තං.

බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; තෙ, තාගේ; හිංසරූපො, බලවත් සවරූප වූ; තපො නු, ශීලාචාර ගුණසඞ්ඛ්‍යාත තපො කර්‍මයක් ඇත්තේද; නොහොත්; බ්‍රාහ්මණ, බමුණ; තෙ, තාගේ; චිත්තරූපා, විසිතුරු වූ; මන්තානු, සර්‍වාර්‍ථසාධක මන්ත්‍රකෙනෙක් ඇත්තාහුද; නොහොත්; තෙ, තාගේ; අස්සවා, වචනකාරී වූ කැමැති කැමැති දේ ගෙන දෙන්නා වූ; කොචි යක්ඛා නු, යම්කිසි යක්ෂකෙනෙක්; සන්ති, ඇත්තාහුද; නොහොත්; මෙ, මට; කත්තං, (තා විසින්) කරන ලද; අත්ථං වා, (යම්කිසි) අර්‍ථයක් හෝ; අභිජානාසි, දන්නෙහි දැ සි විචාරසි.

1522 න මෙ තපො අත්ථි න චාපි මන්තා
යක්ඛා ච මෙ අස්සවා නත්ථි කොචි
අත්ථම්පි තෙ නාභිජානාමි කත්තං
පුබ්බෙ ච ඛො සඞ්ගතිමත්තමාසි.

මෙ, මාගේ; තපො, තපොකර්‍මයක්; න අත්ථි, නොම ඇත; මන්තා, මන්ත්‍රයෝද; න චාපි, නොම ඇත; මෙ, මාගේ; අස්සවා, වචනකාරී වූ කැමැති කැමැති දේ ගෙන දෙන්නා වූ; කොචි යක්ඛා ච, කිසියම් යක්ෂ කෙනෙක්ද; නත්ථි, නැත; තෙ, නුඹවහන්සේට; කත්තං, (ම විසින්) කරන ලද; අත්ථම්පි, කිසි අර්‍ථයකුදු; නාභිජානාමි, නො දනිමි; පුබ්බෙ ච ඛො, පූර්‍වයෙහි; සඞ්ගතිමත්තං, (නුඹවහන්සේ හා) සමාගමය පමණක්; ආසි, විය.

1523 පඨමං ඉමං දස්සනං ජානතො මේ
න චාභිජානාමි ඉතෝ පුරත්ථා
අකඛාහි මේ පුච්ඡිතෝ එතමත්ථං
කදා කුහිං වා අහු සඞ්ගමෝ නෝ.

ජානතෝ, දන්නා වූ; මේ, මාගේ; ඉමං, මේ; පඨමං දස්සනං, (තාගේ)පළමුවෙනි දැකීම වෙයි; ඉතෝ පුරත්ථා, මෙයින් පූර්වයෙහි; න ච අභිජානාමි, (තා) නො හඳුනමි; කදා, කවර කලෙක්හි හෝ; කුහිං වා, කවර ස්ථානයෙක්හි හෝ; නෝ, අපගේ; සඞ්ගමෝ, සඞ්ගමය තෙම; අහු, වී දැයි; එතං අත්ථං, මේ කාරණය; පුච්ඡිතෝ, පුළුවුස්නා ලදි; මේ, මට; අකඛාහි, කියව.

1524 ගඞ්ගාරරාජස්ස පුරම්හි රම්මේ
අවසිම්හසේ තක්කසිලායං දෙව
තත්ථන්ධකාරම්හි තිමිසිකායං
අංසෙන අංසං සමඝට්ටයිම්හ.

දෙව, දෙවයන් වහන්ස! ගඞ්ගාරරාජස්ස, ගඞ්ගාර රජහුගේ; රම්මෙ, රම්‍ය වූ; තක්කසිලායං පුරම්හි, තක්සලා පුරයෙහි; අවසිම්හසෙ, විසූයෙමු; තත්ථ, එහි දී; තිමිසිකායං, බහලාන්ධකාර වූ රාත්‍රියෙහි; අන්ධකාරම්හි, අන්ධකාරයෙහි, අංසෙන අංසං, අංසයෙන් අංසය; සමඝට්ටයිම්හ, සංඝර්ෂණය කෙළෙමු.

1525 තෙ තත්ථ ඨත්වාන උභෝ ජනින්ද!
සාරාණීයං චිත්තසාරිම්හ තත්ථ
තාංයෙව නෝ සඞ්ගතිමත්තමාසි
තතෝ න පච්ඡා න පුරෙ අහොසි.

ජනින්ද, ජනෙන්ද්‍රයන් වහන්ස; තෙ උභෝ, ඒ අපි දෙදෙන; තත්ථ, එහි (අංසයෙන් අංසය පැහැර සිටි ස්ථානයෙහි); ඨත්වාන, සිට, තත්ථ, එහි දීම; සාරාණීයං, සිහිකළයුතු කථාවක්; චිත්තසාරිම්හ, කොටතිම වූ යෙමු; (මාගේ භික්ෂාභාජනය නුඹවහන්සේ විසින් බිඳින ලද්දේය එකල්හි මාගේ බත් මිළ දෙවයි කියෙමි නුඹ වහන්සේ වනාහි මට දැන් බත් මිළ දෙන්ට නොපිළිවන මම වනාහි කාසි රජහුගේ පුත්‍ර වූ ජුණහකුමාර නම් වෙමි, මා රාජ්‍යයෙහි පිහිටි කල්හි අවුත් මාගෙන් වසතු ඉල්ව වයි කියෙහි යන සිහිකළ යුතු කථාව කෙළෙමු යයි කීය) නෝ, අපගේ; තාංයෙව සඞ්ගතිමත්තං, එමසඞ්ගති මාත්‍රයම; ආසි, විය; තතෝ පච්ඡා, ඉන් පසුවද; න,(සඞ්ගතියෙක්)නුවූයේය; පුරෙ, ඉන් පෙරද; න අහොසි, (සඞ්ගතියෙක් එක්වීමෙක්) නුවූයේය.

1526 යදූ කදූවි මනුජෙසු බ්‍රහ්ම!
සමාගමෝ සප්පුරිසෙන හොති
න පණ්ඩිතා සඞ්ගතිසඤ්ඤතානි
පුබ්බෙ කතං වාපි විනාසයන්ති.

බ්‍රහ්ම, බ්‍රාහ්මණය; යදූ කදූවි, යම් කිසිකලෙක්හි; මනුජෙසු, මනුෂ්‍යයන් අතුරෙහි; සප්පුරිසෙන, සත්පුරුෂයා හා; සමාගමෝ හොති, සමාගමය වේද; පණ්ඩිතා, පණ්ඩිතයෝ; සඞ්ගති, (ඒ මොහොතෙහි කළ) සඞ්ගතිය හෝ; සඤ්ඤතානි, (විරකාලයක් කළ) සඤ්ඤය හෝ; පුබ්බෙකතං වාපි, පෙරකළ ගුණයක් හෝ; න විනාසයන්ති, නොනසත්.

1527 බාලා ව ඛො සඞ්ගතිසඤ්ඤතානි
පුබ්බෙ කතං වාපි විනාසයන්ති
අපපම්පි ධීරෙ සුකතං න නස්සති
තථා හි ධීරා සුකතඤ්ඤුරූපා.

බාලා ව ඛො, අඥානයෝ වනාහි; සඞ්ගති, (මොහොතක්කල් කළ) සමාගමය හෝ; සඤ්ඤානි, (විරකාලයක් කළ) මිත්‍ර සඤ්ඤය හෝ; පුබ්බෙ කතං වාපි, පෙරකළ ගුණය හෝ; විනාසයන්ති, නසත්; ධීරෙ, ප්‍රාඥයා කෙරෙහි; සුකතං, මනාකොට කරන ලද, අපපම්පි, සුවල්පවූද ගුණධර්මය; න නස්සති, නො නැසේ; තථාහි, එසේම කාරණයෙක් ඇත; ධීරා, ප්‍රාඥයෝ; සුකතඤ්ඤුරූපා, කළ ගුණ දන්නා සුභාව ඇත්තාහුය.

1528 දදාමි තෙ ගාමවරානි පඤ්ච
දාසීසතං සත්තගවංසතානි
පරොසහස්සං ච සුවණ්ණනික්ඛ
භරියා ච තෙ සාදිසි වෙ දදාමි.

මෙහි අට 1520 වෙනි ගාථාව බලා දතයුතු, දෙතැනක පෙනෙන "තෙ" යන්න හා "දදාමි" යන්නත් මෙහි වෙනසයි.

1529 එවං සතං හොති සමෙච්ච රාජ
නක්ඛත්තරාජරිව තාරකානං
ආපූරති කාසිපති තථා අහං
තයා හි මෙ සඞ්ගමෝ අජ්ජ ලද්ධොති.

රාජ, මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස; සහං, සත්පුරුෂයන්ගේ; සමෙවව, (එක්වාරයෙක්හි පැමිණ ලබන ලද) සඞ්ගතිය නම්; එවං, මෙසේ; හොති, වෙයි; කාසිපති, කාසිදෙසාධිපති වූ තරෙක්ෂයන් වහන්සේ; තාරකානං, තාරකාවන්ගේ මධ්‍යයෙහි, නක්ඛත්තරාජ ඉව, (පැළුවියෙහි පවත් ක්‍රමයෙන් වැඩෙන්නා වූ) චන්ද්‍රයා මෙන්; ආපූරති, සම්පූර්ණවන්නේද; අහං, (අද භුඹවහන්සේ විසින් දෙන ලද ගම්වර ආදියෙන් සම්පූර්ණ වූ) මමද; තථා, එසේමය; තයාහි, භුඹවහන්සේ හා සමහ; සඞ්ගමෝ, සඞ්ගමය; අජ්ජ, අද; ලබ්භා, ලද්දේය—අද වනාහි මාගේ මන දෙල පිරුණු හෙයින් මවිසින් භුඹවහන්සේ හා සඞ්ගමය ලබන ලදැයි භුඹවහන්සේ හා මිත්‍රඵලය නිපනැයි කියයි.

450 ප්‍රණ්ණ ජාතකයයි.

1530 යසෝ කාරෝ පුඤ්ඤකාරොහමස්මි
සදත්ථුතෝ සමණ බ්‍රාහ්මණානං
මඝාරහෝ දෙවමනුස්සපූජිතෝ
ධම්මෝ අහං දෙහි අධම්ම!මඝවං

අහං, මම; යසෝ කාරෝ අස්මි, (දෙව්මිනිසුන්ට) යසස ගෙන දෙන්නෙක් වෙමි; පුඤ්ඤකාරෝ අස්මි, (එසේම දෙව්මිනිසුන්ට) පුණ්‍යය ගෙන දෙන්නෙක් වෙමි; සමණ බ්‍රාහ්මණානං, මහණ බමුණන් විසින්; සදත්ථුතෝ, සියලු කල්හි සතුති කරන ලද්දෙමි හෙවත් නිතර ප්‍රසංසා කරන ලද්දෙමි; මඝාරහෝ, මාඝීය ලැබීමට සුදුස්සෙමි; දෙවමනුස්සපූජිතෝ, දෙව්මිනිසුන් විසින් පුදන ලද්දෙමි; අධම්ම, අධම්මනම් දිව්‍යපුත්‍රය; අහං, මම; ධම්මෝ, ධම්ම නම් දිව්‍යපුත්‍රයෙමි එහෙයින්; මඝවා, මාඝීය; දෙහි, (මට) දෙව.

1531 අධම්මයානං දළ්හමාරුහිත්වා
අසන්තසන්තෝ බලවාහමස්මි
සකිස්සහෙතුමහි තවජ්ජ දජ්ජං
මඝවං අහං සම්ම අදින්නපුබ්බං.

(ධම්ම, ධම්මනම් දිව්‍යපුත්‍රය;) සෝ, හේමම්; අමහි, අධම්ම නම් දිව්‍යපුත්‍ර වෙමි; අහං, මම; දළ්හං, දැඩි වූ; අධම්මයානං, අධම්ම රථයට; ආරුහිත්වා, ආරුඬව; අසන්තසන්තෝ, සන්ත්‍රාසනැත්තේම්

හෙවත් භය නැත්තෙමි; බලවා අසමි, බලවත් වීමි; කිසාහෙතු, කුමක් හෙතුකොට ගෙන;අජ්ජ,අද;සම්ම,යහලුව; අහං,මම; අදින්නා පුබබං, (කිසිවෙකුට)ත්‍රුදුන් බිරූ; මගහං, මාගීය; තව, තට; දම්මි, දෙන්නෙම්ද—නො දෙන්නෙම්ම යයි අධම්මදිවසපුත්‍ර කී.

1532 ධම්මෝ හවේ පාතුරහොසි පුබ්බෙ
පච්ඡා අධම්මෝ උදපාදි ලොකෙ
ජෙට්ඨො ච සෙට්ඨො ච සනන්තනෝ ච
උයාසි ජෙට්ඨස්ස කණිට්ඨ! මග්ගා.

පුබ්බෙ, ප්‍රථම කල්පික කාලයෙහි; හවේ, එකාන්තයෙන්; ලොකෙ, ලොකයෙහි; ධම්මෝ, (දශකුශල කර්ම්මපථ) ධර්ම්මය තෙම; පාතුරහොසි, පහල වූයේය; පච්ඡා, (ඊට) පසුව; අධම්මෝ, අධර්ම්මය තෙම; උදපාදි, පහල වූයේය; එහෙයින්, ජෙට්ඨෝ ච, ජ්‍යෙෂ්ඨ වූයේද; සෙට්ඨෝ ච, ශ්‍රෙෂ්ඨ වූයේද;සනන්තනෝ ච, පුරාතන වූයේද ධර්ම්මය වෙයි;කණිට්ඨ,කණිෂ්ඨවූ අධම්මදිවසපුත්‍රය;ජෙට්ඨස්ස,ජ්‍යෙෂ්ඨවූ (ධර්ම්මදිවසපුත්‍රවූ) මට; මග්ගා, මාගීයෙන්; උයාසි, ඉවත්ව යව.

1533 න යාචනාය නපි පකිරූපා
අර්හාහි * වොහං දදෙය්‍යං මග්ගං
යුධඤ්ච නො † හොති උභින්නමජ්ජ
‡ යුධිසම්ං යො ජෙස්සති තස්ස මග්ගා.

අහං, මම; වෝ, තොපට; යාචනාය, යාචඤ්ඤාවෙන් හෙවත් ඉල්වීම හෙතුකොට ගෙන; මග්ගං, මාගීය; දදෙය්‍යං, දෙන්නෙම් නම්; න අරහති, සුදුසු නොවේ; නපි පතිරූපා, සුදුසු වචන කිමෙන් හෝ මාගීය ලැබීමට සුදුසු බැවින් හෝ දෙන්ට සුදුසු නො වේ; අජ්ජ, අද; නො උභින්නං, අප දෙදෙනාගේ; යුධඤ්ච, යුධය නමුත්; හොති, වේද; යුධිසම්ං, ඒ යුධයෙහි; යො, යමෙක් තෙම; ජෙස්සති, ජයගන්නේද; තස්ස, ඔහුට; මග්ගා, මාගීය අහිති වේ.

1534 සබ්බා දිසා අනුවිසටෝ හම්සම්
මහබ්බලෝ අම්බායසෝ අතුල්‍යෝ
ගුණෙහි සබ්බෙහි උපෙතරූපෝ
ධම්මෝ අධම්ම! තවං කථං විජෙස්සසී.

---

* සෙ අහං-මරම්ම. † නොතු-මරම්ම. ‡ යුධම්හි යො ජයති-මරම්ම.

අහං, මම; සබ්බා දිසා, සතරදිගය සතර අනුදිගය යන සියලු දිශාවන්හි; අනුවිසටෝ අසම්, (තමන්ගේ ගුණයෙන්) ප්‍රකට වූයෙමි; මහබ්බලෝ,මහත් බල ඇත්තා වූ; අමිතයසෝ, අප්‍රමාණ යසස් ඇත්තා වූ; අතුල්‍යෝ, අසදෘශ වූ; සබ්බෙහි ගුණෙහි, සියලු ගුණයෙන්, උපෙතරූපෝ, යුක්ත වූ; ධම්මෝ(අසම්), ධර්ම නම් දිව්‍යපුත්‍ර වීමි; අධම්ම, අධර්මනම් දිව්‍යපුත්‍රය; ඕං, තෝ; කථං විජෙස්සසි, (මා හා සමඟ යුද්ධකොට) කෙසේ ජයගන්නෙහිද.

1535 ලොහෙන වෙ හඤ්ඤති ජාතරූපං
න ජාතරූපෙන හනන්ති ලොහං
* ස මෙ අධම්මෝ භජති ධම්මමජ්ජ
අයෝ සුවණ්ණං විය දස්සනෙයෘං.

වෙ, එකාන්තයෙන්; ලොහෙන, අයෝමය මිටියෙන්; ජාතරූපං, සුවර්ණය; හඤ්ඤති, නසන්නේය; ජාතරූපෙන, සුවර්ණයෙන්; ලොහං, ලොහය; (යකඩය) න හනන්ති, නොනසන්නේය; මෙ, මාගේ; සෝ අධම්මෝ, හේ අධර්මය නෙම;අජ්ජ, අද; ධම්මං, (තාගේ) ධර්මය; භජති, බිඳින්නේය; කුමක්මෙන්ද යත්? දස්සනෙයෘං, දර්ශනීයවූ; සුවණ්ණං, සුවර්ණය බිඳින්නා වූ; අයෝ විය, ලොහය මෙනි.

1536 සචෙ තුවං යුබ්බලෝ අධම්ම!
තුයහං න වුඩ්ඪා ච ගරූ ච අත්ථි
මඝං ච තෙ දම්මි-පියාපියෙන
වාචා දුරුත්තානිපි තෙ ඛමාමි.

අධම්ම, අධර්ම නම් දිව්‍යපුත්‍රය; සචෙ, ඉදින්; තුවං, තෝ; යුබ්බලෝ, යුද්ධය බලකොට ඇත්තෙහි නම්; තුයහං, එසේවූ තට; වුඩ්ඪා ච, (ඥන වෘද්ධයෝ) වෘද්ධයෝද; ගරූ ච, ගරු කටයුතු පණ්ඩිතයෝද; න අත්ථි, නොම ඇත; තෙ, (එසේ වූ) තට; මඝං ච, මාඝීයද; පියාපියෙන, දෙන්නාවූ ප්‍රිය අප්‍රිය දෙදෙනකු කෙරෙන් ප්‍රියයකු විසින් මෙන්; දදම්, දෙමි; තෙ, (යලිත්) තා විසින් කියන ලද; වාචාදුරුත්තානිපි, දුරුක්තවචනයන්ද (නපුරුකොට කියන ලද තෙපුල්ද), ඛමාමි, ඉවසම්.

1537 ඉදං ව සුත්වා වචනං අධම්මෝ
අවංසිරෝ පත්‍යතා උඩ්ඩපාදෝ
යුද්ධත්ථිකෝ වෙ න ලභාමි යුද්ධං
එත්තාවතා හොති හතෝ අධම්මෝ.

* සචෙ-සමහර-වෙ-මරම්ම.

අධමෙමා, අධම්ම දිව්‍යපුත්‍ර තෙම; ඉදව වචනං, මේ වචනය; සුත්වා, අසා; යුඛජ්ඣිකෝ වෙ, ඉදින් යුඬ කැමැත්තේ වී නමුත්; යුඬං, යුඬය; න ලභාමි, නො ලබමියි; (මෙසේ විලාපකියමින්) අවංසිරෙ, හිස යටිකුරුව; උඩ්ඩපාදෙ, පා උඩුකුරුව; පතිතෝ, (භූමියෙහි) වැටුනේය;එත්තාවතා, (මහණෙනි; යම්තාක් පෘථිවියට ප්‍රවිෂ්ට වූයේද) මෙපමණෙකින්; අධමෙමා, අධම්ම දිව්‍යපුත්‍ර තෙම; හතෝ හොති, නටුයේ නම් වේ;—පෘථිවිවිවරයෙන් අවිවිමහ නරකයට බටුයේ යයි සේසි.

1538 ඛන්තීබලෝ යුඬබලං විජෙත්වා
හන්ත්වා අධම්මං නිහනිත්ව භූම්‍යා
පායාසි චිත්තො අභිරුයහ සන්දනං
මහෙහනෙව අතිබලෝ සච්චනිකකමො.

යුඬබලං, යුඬබලය; විජෙත්වා, ජයගෙන; අධම්මං, අධම්ම දිව්‍යපුත්‍රයා; හන්ත්වා, පෙළා; භූම්‍යා, පොළොවෙහි; නිහනිත්වා, හෙලා; අතිබලෝ, මහත්වූ බලඇති; සච්චනිකකමො, සත්‍යයම පරාක්‍රමකොට ඇති; ඛන්තීබලෝ, අධිවාසන ඤාණබලයෙන් යුක්ත වූ දිව්‍යපුත්‍ර තෙම; චිත්තො, හටගත් සතුටුසිත් ඇත්තේ; සන්දනං, දිව්‍යරථයට; අභිරුයහ, නැඟී; මහෙහනෙව, (යෑපුවූ) මාඝීයෙන්ම; පායාසි, ගියේය.

1539 මාතාපිතා සමණ බ්‍රාහමණා ච
අසම්මානිතා යස්ස සකෙ අගාරෙ
ඉධෙව නිකඛිපප සරීරදෙහං
කායස්ස භෙදා නිරයං වජන්ති තෙ
යථා අධමෙමා පතිතෝ අවංසිරෙ.

මාතාපිතා,මව්පියෝද; සමණ බ්‍රාහමණා ච; මහණ බමුණෝද; යස්ස, යම්කිහුගේ; සකෙ අගාරෙ, සවකීය ගෘහයෙහි; අසම්මා නිතා, සත්කාර නො කරන ලද්දාහුද; ඉධෙව, මේ දිව්‍යලොක යෙහිම;සරීරදෙහං, ශරීරසඞඛ්‍යාත වූ දෙහය; නිකඛිපප, බහා; තෙ, ඔහු තුමූ; අධමෙමා, අධම්මදිව්‍ය පුත්‍රතෙම; අවංසිරෙ, හිස යටි කුරුව; යථා, යම්පරිද්දකින්; පතිතෝ, (නරකයෙහි) වැටුනේද එපරිද්දෙන්; කායස්ස භෙදා, ශරීරයාගේ භෙදයෙන්; නිරයං, නරකයට; වජන්ති, යන්නාහුය.

1540 මාතාපිතා සමණබ්‍රාහමණා ච
සු සම්මානිතා යස්ස සකෙ අගාරෙ
ඉධෙව නික්ඛිපප සරීරදෙහං
කායස්ස භෙදා සුගතිං වජනති තෙ
යථාපි ධමෙමා අභිරුයහා සඳ්ඝනනති.

මාතාපිතා, මවිපියෝද; සමණබ්‍රාහමණා ච, මහණ බමුණෝද; යස්ස, යමක්හුගේ; සකෙ අගාරෙ, සඩකීය ගෘහයෙහි; සු සම්මානිතා, මොනවට සත්කාර කරන ලද්දාහුද; ඉධෙව, මෙහිම; සරීරදෙහං, ශරීර සඞ්ඛ්‍යාත දෙහය; නික්ඛිපප, බහෑ; තෙ, ඔහු තුමූ; ධමෙමා, ධර්ම නම් දිව්‍යපුත්‍ර තෙම; සඳ්ඝනං, දිව්‍යරථයට; අභිරුයහ, නැඟී; යථාපි, යම්සේ ගියේද එපරිද්දෙන්; කායස්ස භෙදා, ශරීරයාගේ භෙදයෙන්; සුගතිං, සුගතියට; වජනති, යන්නාහුයි.

451 ධමම ජාතකය.

1541 එකා නිසිදනා සුවිසඤඤදතුරු
පාසාදමාරුයහ අනිඳිතඞ්ගී
යංවාමි භං කිණණරතෙතනවකඛු
ඉමෙකරතතිං උභයො වසෙම.

සුවි, පිරිසිදුවසත්‍ර නිවැසනය කළා වූ; සඤඤදතුරු, මනාකොට පිහිටුවන ලද දෙවඳොර ඇති—ඉරියව් මොනවට පිහිටුවා පිරිසිදු වසත්‍ර හැඳ එකලාව හුන් තැනැත්තී යයි කී නියායි; අනිඳිතඞ්ගී, (පාදතලයෙහි පටන් කෙසාග්‍රය දක්වා සියලු ශරීරාවයවයන් පරිපූර්ණ බැවින්) නිදුස්, නොකට සුදු ශරීර ඇති; —උතුම් ශොභා වෙන් අගතැන් පත් ශරීර ඇත්තී යි; කිණණරතෙතනවකඛු, (මණ්ඩලත්‍රයකින් ශා පවත්‍රසාදයෙන් ශෙෂියා වූ) කිඳුරන්ගේ නෙත් වැනි විසල්සුසින් යුත් උතතමාඞ්ගිය නී; පාසාදං, ප්‍රාසාදයට; ආරුයහ, නැඟ; එකා නිසිදනා, හුදකලාව හිඳිනෙහි; ඉමං එකරතතිං, (අද) මේ එකරැය; (මේ සරසන ලද අලංඞ්කෘත සයන

මධ්‍යයෙහි) උභයෝ, අපි දෙදෙන; (එකතුව) වසෙමු, වෙසෙමු සි (සෙය්‍යාව කරම්හ සි); නං, නී; යාවාමි, යාචාමි, කොරෙමි—ඉල්ලමි සි සේසි.

1542 * ඔකිණ්ණන්තරපරිඛං දළහමට්ටාලකොඨකං
රක්ඛිතං ඛග්ගහත්ථේහි දුප්පවෙසමිදං පුරං.

දුප්පවෙසං, කිසිවෙකුට ප්‍රවිශ්‍රවන්ට නොහැකි වූ; ඉදං පුරං, මේ (දෙළොස් යොදුන් සියලු සුරැකිත) පුරය; ඔකිණ්ණන්තර පරිඛං, අතරතුර දියඅගලය මඩඅගලය වියලිඅගල්ය යන මෙසින් ගැවසී ගත්තේය; දළහමට්ටාලකොඨකං, අතිශයින් සිර්වූ අටලු දොරකොටු යන මෙසින් සන්නිවිතය; ඛග්ගහත්ථේහි, ආයුධගත් අත් ඇති දසදහසක් යොධයන් විසින්; රක්ඛිතං, රක්නා ලද්දේය.

1543 දහරස්ස යුධිනෝ වාපි ආගමෝ ච න විජ්ජති
අථ කෙන නු වණ්ණේන සඞ්ගමං ඉච්ඡසෙ මයා.

දහරස්ස, ළදරුවෙකුටද; යුධිනෝ වාපි, යොධභටයෙකුටද; ආගමෝ ච, (මෙහි මේ වේලාවට කිසිවෙකුගේ) පැමිණීමෙක් නම්; න විජ්ජති, නැත්තේය; අථ, නැවත; කෙන නු වණ්ණේන, (නුඹ වහන්සේ) කවර කාරණයකින්; මයා, මා හා; සඞ්ගමං, සඞ්ගමය; ඉච්ඡසෙ, කැමැත්තෙහිද.

1544 යක්ඛොහමස්මි කල්‍යාණි ආගතොමහි තවන්තිකං
ත්වං මං නන්දස්සු භද්දන්තෙ! පුණ්ණපාංසං දදාමි තෙ.

කල්‍යාණි, සුන්දර දර්ශණයෙන් සමන්විත වූ ප්‍රියාව; අහං, මම; යක්ඛොඅස්මි, එක් දිව්‍යපුත්‍රයෙක් වෙමි; තවන්තිකං, තීගේ සමීපයට; ආගතොමහි, (දිව්‍යානුභාවයෙන්) පැමිණියෙමි; භද්දන්තෙ, පින්වතිය; ත්වං, තී; මං, මා; නන්දස්සු, (අද) සතුටු කරව; තෙ, තිට, පුණ්ණපාංසං, රන්මසුපිරු තලිය; දදාමි, දෙමි.

1545 දෙවං වා යක්ඛං අථවා මනුස්සං
න පත්ථෙමි උදයමත්තිච්ච අඤ්ඤං
ගච්ඡේව ත්වං යක්ඛ! මහානුභාව
මාවස්සු ගන්ත්වා පුනරාවජ්ජ මං.

---

* උක්කිණ්ණන්තරපරිඛ--සම්හර.

මහානුභාව, මහත් ආනුභාව ඇති; යක්ඛ, දිව්‍යරාජය; උදයං අනිච්ච, උදය රජ්ජුරුවන් ඉක්මවා; අඤ්ඤං, අන්‍ය වූ; දෙවං වා, දෙවියෙක් හෝ; යක්ඛං වා, යක්ෂයෙක් හෝ; අථවා, නොහොත්; මනුස්සං, මනුෂ්‍යයෙක් හෝ; න පත්ථෙමි, මම ප්‍රාර්ථනා නොකෙරෙමි; භික්, හේ නුඹ වහන්සේ; ගච්ඡව, මෙහි නොසිටම යව; ගන්ත්වා, ගොස්; පුන, නැවත; මා ච අවජීත්, නොඑවයි කී-"අයඝු" යනු නිපාතමාත්‍රයි.

1546 යා රති උත්තමා කාමභොගිනං
යං හෙතු සත්තා විසමං චරන්ති
මා තං රතිං ජීසි තුවං සුවිම්හිතෙ!
දදුම් තෙ රූපියකංසපූරං.

කාමභොගිනං, (සොඳුර රාජධීතාව) කාමභෝගී සත්වයන්ගේ; යා රති, යම් මෛථුන කාමරතියක් ඇද්ද එය; උත්තමා, උතුම් රතිය වන්නිය; යං හෙතු, යම්බඳුකාමයක් හෙතුකොට ගෙන, සත්තා, සත්වයෝ; විසමං චරන්ති, විසමව හැසිරෙද්ද; සුවිම්හිතෙ, මනාපහසිතයෙන් යුක්ත වූ සොඳුර! තං රතිං, ඒ කාමරතිය; තුවං, නී; මාජීසි, ජීර්ණ නොකර හෙවත් නොනස; (මමද හිස් අතින් නොආයෙමි) තෙ, නිව; රූපියකංසපූරං, රත්‍රන් පිරූ රිදී තලියක්; දදුම්, දෙම් කියේය.

1547 නාරිං නරෙ නිජ්ඣාපයං ධනෙන
උක්කංසති යත්ථ කරොති ඡන්දං
විපච්චනීකො තව දෙවධම්මො
පච්චක්ඛතො ඔකතරෙන එසි.

නරෙ, පුරුෂ තෙමේ නම්; නාරිං, ස්ත්‍රිය; (කෙලෙසරතිය හෙතු කොටගෙන) ධනෙන, ධනයෙන්; නිජ්ඣාපයං, සිත්ගන්නේ; යත්ථ, ඒ ස්ත්‍රිය කෙරෙහි; ඡන්දං කරොති, ආලය කෙරේ; උක්කංසති, ඈ උසස් කෙරෙයි;—ගුණවණ්ණා කොට නැවත නැවත ඉතා අධිකව ධනය දීමෙන් ප්‍රලොභ කෙරෙයි සේයි; දෙව, දෙවය; තව, නුඹ වහන්සේගේ; ධම්මො, සවභාව ධර්මය තෙම; විපච්චනීකො, ඊට විරුද්ධය හෙවත් වෙනස්ය; පච්චක්ඛතො, ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන්; ඔකතරෙන, අනිසයින් සවලා ධනයෙන් යුක්තව; එසි, ආයෙහිද එහෙයිනි;—පළමු දවස් රන්පිරූ රන්තලියක් ගෙනවුත් දෙවන දවස් රන්පිරූ රිදීතලියක්ද තුන්වන දවස් කහවනු පිරූ ලොහොතලියක් ගෙන ආයෙහි සි.

1548 ආයු ච වණ්ණා ච මනුස්සලොකෙ
නිහීයති මනුජානං සුගතෙන!
තෙනෙව වණ්ණෙන ධනම්පි තුයහං
නිහීයති ජිණ්ණතරාසි අජ්ජ.

සුගතෙන, ශොභන ගාත්‍රයෙන් යුත් රාජ කුමාරිකාවෙනි; මනුස්සලොකෙ, මනුෂ්‍යලොකයෙහි; මනුජානං, මනුෂ්‍යයන්ගේ; ආයු ච, ආයුෂයද; වණ්ණා ච, ශරීරවර්ණයද; නිහීයති, (පෙරහ නෙහි වත්කළ දියත්තක් මෙන්) පිරිහෙන්නේය; තෙනෙව වණ්ණෙන, එම හෙතුවෙන්ම; තුයහං, නිට (දෙන ලද); ධනම්පි, ධනයද; නිහීයති, පිරිහෙයි; අජ්ජ, අද; ජිණ්ණතරාසි, ති අතිශයින් ජීර්ණයෙහි.

1549 එවං මෙ පෙක්ඛමානස්ස රාජපුත්ති! යසස්සිනි
හායතෙ වත තෙ වණ්ණා අහොරත්තානමච්චයෙ.

යසස්සිනි, යසස් ඇත්තා වූ; රාජපුත්ති, රාජපුත්‍රිය; එවං, මෙපරිද්දෙන්; මෙ, මා විසින්; පෙක්ඛමානස්ස, බලමින් සිටියදීම; අහොරත්තානං. අහෝ රාත්‍රයන්ගේ; (රෑ දවල් දෙදෙනාගේ) අච්චයෙ, ඇවෑමෙහි; (ඉක්මීමෙහි) වත, එකාන්තයෙන්; තෙ, නිගේ; වණ්ණා, රූපවර්ණය තෙම; හායතෙ, පිරිහී යන්නේය.

1550 ඉමිනාව ත්වං වයසා රාජපුත්ති! සුමෙධසෙ
බ්‍රහ්මචරියං චරෙය්‍යාසි භීයෙය්‍යා වණ්ණවති සියා.

සුමෙධසෙ, සුන්දර ප්‍රඥ ඇති; රාජපුත්ති, රාජපුත්‍රිය; ත්වං, නී; ඉමිනාව වයසා, මේ වයසින්ම; බ්‍රහ්මචරියං, ශ්‍රේෂ්ඨචර්‍යාව, චරෙය්‍යාසි, පුරව හෙවත් පැවිදිව ශ්‍රමණ ධර්මය රක්ෂා කරව; භීයෙය්‍යා, අධිකව; වණ්ණවති සියා, ශරීර වර්ණය ඇති වන්නිය.

1551 දෙවා න ජීරන්ති යථා මනුස්සා
ගත්තෙසු තෙසං වලියො න හොන්ති
පුච්ඡාමි තං යක්ඛ! මහානුභාව
කථන්නු දෙවානසරීරදෙහො.

මනුස්සා යථා, මනුෂ්‍යයෝ යම්සේ ජරාවෙන් දීරන්නාහුද එපරිද්දෙන්; දෙවා, දෙවියෝ; න ජීරන්ති, නො දිරන්නාහුද; තෙසං, ඒ දෙවියන්ගේ; ගත්තෙසු, ගාත්‍රයන්හි, (ශරීරයන්හි); වලි

යෝ න හොනති, රැලි නො වැටෙන්නාහුය; තං, ඒ කාරණය; මහානුභාව, මහත් ආනුභාව ඇති; යකඛ; දෙවිය(නුඹ වහන්සේ ගෙන්); පුච්ඡාමි; විචාරමි;දෙවානං, ඒ දෙවියන්ගේ; සරීරදෙහො, ශරීරසඞ්ඛාත දෙහයතෙම;කථන්නු,සෙසේ නම් නො දිරන්නේද.

1552 දෙවා න ජීරන්ති යථා මනුස්සා
ගත්තෙසු තෙසං වලියො න හොන්ති
සුවෙ සුවෙ භියතරො ච තෙසං
දිබ්බා ච වණ්ණා විපුලා ච හොගා.

මනුස්සා යථා-පෙ-වලියො න හොන්ති, රැලි නො වැටෙන්නාහුය; සුවේ සුවෙ, දිනෙහි දිනෙහි; තෙසං, ඒ දෙවියන්ගේ; භියතරො ච, අධික වූ; දිබ්බා ච වණ්ණා, දිව්‍යමය වූ වර්ණය; විපුලා ච හොගා,විපුල වූ භොගයෝද වැඩිවන්නාහුය.

1553 කිං සූධ භීතා ජනතා අනෙකා
මඝොනා ච නෙකායතනා පවුත්තා
පුච්ඡාමි නං යකඛ! මහානුභාව.
කත්ථඨිතො පරලොකං න භායෙ.

ඉධ; මේ ලොකයෙහි; අනෙකා ජනතා, (දිව්‍යරූපය මේ ඉන්ද්‍රියාදී ප්‍රභෙද වූ) නොයෙක් ජනයෝ; කිංසු භීතා, කුමකට භයින් (පිරිහෙන සවභාව ඇත්තාහු ඕනිස්ලොවින් දෙව්ලොවට නො යන්නාහු ද සි); අනෙකායතනා, නොයෙක් තීර්ථායතන; (නොයෙක් කුසල් උපදනා තැන් වශයෙන්); පවුත්තා, (පණ්ඩිත යන් විසින්) කියන ලද; මඝොනා, (දිව්‍යලොකගාමී) මාගීය; (කොං, කවරේද;) මහානුභාව, මහත් ආනුභාව ඇති; යකඛ, දිව්‍යරූපය; පරලොකං, පරලොවට යන තැනැත්තේ; කත්ථ, කවර මාගී යෙක්හි; ඨිතො,සිටියේ; න භායෙ, බිය නොවේ ද සි විචාරයි.

1554 වාචං මනඤ පණිධාය සම්මා
කායෙන පාපානි අකුබ්බමාණො
ඛභවන්නපානං සරමාවසන්තො
සඩ්ඩො මුදූ සංවිභාගී වදඤ්ඤූ
සඞ්ගාහකො සඛිලො සණ්හවාචො
එත්ථඨිතො පරලොකං න භායෙ.

වාචං, (සොඳුර උදය නම් කුමාරිකාවෙනි) වචනයද; මනඤ, සිතද; සම්මා, මනාකොට; පණිධාය, පිහිටුවා; කායෙන, කයින්:

පාපානි,පාපකම්මයන්;අකුබ්බමානෝ, නො කරන්නේ හෙවත් මේ දුශකුසල කම්මපථය සමාදන්ව පවත්නේ; බහුඅන්නපානං, බොහෝ දියයුතු දානවසතු ඇති; ඝරං ආවසන්තෝ, ගෘහයෙහි වාසය කරන්නේ; සඛෝ, (දානයාගේ විපාක ඇත්තේය යි)සැදහැ සිතින් සමන්විත වූයේද; මුදු, මොළොක් සිත් ඇත්තේද; සංවිභාගී, දාන සංවිභාගයෙහි ඇලුනේද; වදඤ්ඤූ, වචන දන්නේද හෙවත් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණාදීන්ගේ හිඤ්ඤාවයඃසඞ්ඛ්‍යාත වචන දන දන් දේද; සඞ්ගාහකෝ, සතර සඞ්ග්‍රහ වස්තුවෙන් සඞ්ග්‍රහ කරන්නේද; සඛිලෝ, ප්‍රියවචන ඇත්තේද; සණ්හවාචෝ, මට සිලුටු වචන ඇත්තේද; එත්ථිනෝ, මෙතෙක් මේ ගුණ රැසියෙහි සිටි තැනැත්තේ; පරලෝකං, පරලොවට යන්නේ; න සොචයෙ, බිය නොවන්නේ සි.

1555 අනුසාසසි මං යක්ඛ! යථා මාතා යථා පිතා
උළාරවණ්ණ පුච්ඡාමි කොනු? සොමසි සුබ්‍රහ්මා.

උළාරවණ්ණ, උදාරවර්ණශෝභාගුණයෙන් යුක්ත වූ; යක්ඛ, දිව්‍යරාජය; මං, මට; යථා මාතා, (පුත්‍රයෙකුට අනුශාසනා කරන්නා වූ) මවක මෙන්; යථා පිතා, පියෙකු මෙන්; අනුසාසසි, අනුශාසනා කෙරෙහි; සුබ්‍රහ්මා, ඉතා උස් වූ ශරීරයක් ඇති; සොං, නුඹ වහන්සේ; කොනු අසි, කවරෙක් වූ යෙහිදැ සි.

1556 උදයොහමස්මි කල්‍යාණි! සංඛ්‍යාරත්ථා ඉධාගතෝ.
ආමන්ත ඛෝ තං ගච්ඡාමි මුත්තෝහාස්මි තව සඞ්ඛරා.

කල්‍යාණි, කල්‍යාණදර්ශනීය වූ රාජකුමාරිකාවෙනි; අහං, මම; උදයෝ අස්මි,(පළමුභවයෙහි නීගේ සැමි වූ) උදය නම් රජ වෙමි; සඞ්ඛරත්ථා, සඞ්ඛාරයක් නිසා හෙවත් පෙර නිවිසගත් අවුල් කාරණයක් නිසා; ඉධ, මේහි; ආගතෝ, (නී විමසා එසින් මුදන පිණිස) ආයෙමි; තං, නීට; ආමන්ත ඛෝ, ආමන්ත්‍රණය කොට; ගච්ඡාමි, යමි; තව, නීගේ; සඞ්ඛරා, සඞ්ඛාරයයි කියන ලද පෙර නිවිසගත් අවුලෙන්; මුත්තෝ අස්මි, මිදුනෙමි.

1557 සචෙ ඛෝ සොං උදයොසි සඞ්ඛරත්ථා ඉධාගතෝ
අනුසාස මං රාජපුත්ත! යථාස්සු පුන සඞ්ගමෝ.

සචෙ ඛෝ, ඉදින් වනාහි; සොං, නුඹ වහන්සේ; උදයොසි, උදය රජ වූ යෙහි නම්; සඞ්ඛරත්ථා, සඞ්ඛාරය (අවුල) මුදාගෙන

පිණිස; ඉධ, මෙහි; ආගතො, පැමිනියෙහි වී නම්; රාජපුත්‍ර, රාජපුත්‍රයන් වහන්ස; යථා, යම්පරිද්දකින්; පුත්‍ර,නැවත;සඞ්ඝමෝ, සඞ්ඝමය (එක්වීම); අසසු, වන්නේද එපරිද්දෙන්; මං, මට; අනුසාස, අනුශාසනා කළ මැනව.

1558 අතිපතති වයො ඛණෙ තථෙව
ඨානං නත්ථි ධුවං වවනති සත්තා
පරිජීරති අඛ්‍රුවං සරීරං
උදයෙ! මා පමාද චරසසු ධම්මං.

උදයෙ, උදයභද්‍රාවෙනි; වයො, ප්‍රථමාදි ත්‍රිවිධ වයස; අතිපතති, අතිශයින් ඉකුත් වෙයි; ඛණෙ, උත්පාදස්ථිතිභඞ්ගක්ෂණ යද; තථෙව, එසේම ඉක්මෙන්නේය; ඨානං, (උපන් සත්ව සංඝකාරයෝ නොබිඳී සිටිත්ව සි පැතීමෙනුදු ඔවුන්ගේ) සිටීමෙක් නම්; නත්ථි, නැත්තේය; ධුවං, එකාන්තයෙන්; සත්තා, සියලු සත්වයෝ; වවනති, චුතවන්නාහුය; අඛ්‍රුවං, අනිස්ථිර වූ; සරීරං, (මේ සවණ්ණවණ්ණ) ශරීරය; පරිජීරති, දිරන්නේමය; මා පමාදං චරසසු, ප්‍රමාදයට නො පැමිණෙව; ධම්මං, දශකුසල ධර්මයෙහි; චරසසු, හැසිරෙව.

1559 කසිණා පඨවී ධනසස පූරා
එකසෙසව සියා අනඤඤධෙය්‍යා
තථාපි ජහාති අවීතරාගො
උදයෙ! මා පමාද චරසසු ධම්මං.

උදයෙ, උදයභද්‍රාවෙනි; ධනසස පූරා, ධනයෙන් පිරුණා වූ, කසිණා පඨවී, සකල පෘථිවිය; එකසෙසව, එකම රජක් හට; සියා; අසිති වන්නීද; අනඤඤධෙය්‍යා, අනික් රජක් හට අසිති නො වන්නීද; අවීතරාගො, තෘෂ්ණාවසභාවයෙන් පහ නො කරන ලද රාග ඇති ඒ පුද්ගල තෙම; තථාපි,(මෙතෙක් යසසින් තෘප්තියකට නො පැමිණ) ඒ යසසද; ජහාති, අත්හැර (මරණ කාලයෙහි අවීතරාගීව ම පරලොව යන්නේය–මෙසේ තෘෂ්ණාවගේ අපූරණීය භාවය දනුව සි දක්වයි; මා පමාදං චරසසු–පෙ–

1560 මාතා පිතා භගිනී භාතරො ව
භරියාපි ඛත්තෙන හොනති අත්ථතා
තෙ චාපි විජහනති අඤඤමඤඤං
උදයෙ! මා පමාද චරසසු ධම්මං.

උදයෙ, උදයභද්‍රාවෙනි; මාතාපිතා ව, මවුපියෝද; භගිනී, නැගනීහුද;භාතරෙ ව, භ්‍රාතෘහුද; භරියාපි, භාර්‍යාවෝද; ධනෙන, ධනයෙන්;අතිත්තා, තෘප්තිරහිත වූවාහු; හොන්ති, වෙත්;තෙ වාපි, ඔහු තුමූද; (මව පුත්‍රයාද පුත්‍රයා මවද පියා පුත්‍රයාද පුත්‍රයා පියාද භ්‍රාතෘව නැගනියද නැගනිය භ්‍රාතෘවද භාර්‍යාව සවාමියාද සවාමියා භාර්‍යාවද යන) අඤ්ඤමඤ්ඤං, ඔවුනොවුන්; විජහන්ති හරිත් (වෙනස් වෙත්)—මෙසේ සත්වයන්ගේ විනාශභාවය දැන ගනුව; මා පමාදං චරස්සු-පෙ-

1561 කායො පරභොජනන්ති ඤත්වා
සංසාරෙ සුගතිං දුගතිඤ්ච
ඉත්තරවාසොති ජානිය
උදයෙ! මා පමාද චරස්සු ධම්මං.

උදයෙ, උදයභද්‍රාවෙනි; කායො, මේ ශරීරය;පරභොජනන්ති, (අනෙකප්‍රකාර වූ කවුඩු ආදි වූ) අන්‍යසත්වයන්ගේ භොජනයයි; ඤත්වා, දැන; සංසාරෙ, සංසාරයෙහි; සුගතිං, සුගතියෙහිද; දුගතිඤ්ච, දුගතියෙහිද; ඉත්තරවාසොති, සුළුකාලයක් වාසය කරන්නේය සිද දැන;මා පමාදං චරස්සු,ප්‍රමාදයට නො පැමිණෙව; ධම්මං, දශකුසලධර්මයෙහි; චරස්සු, හැසිරෙව.

1562 සාධු භාසතියං යකෙඛා අපපං මච්චානජීවිතං
කාසිරඤ්ච පරිත්තඤ්ච තඤ්ච දුකෙඛන සංයුතං
සාහං එකා පබ්බජිස්සාමි හිත්වා කාසිං සුරුක්ඛනන්ති.

මච්චානං, සත්වයන්ගේ; ජීවිතං, ජීවිතය; අපපං, සුළුපයයි; (කියන්නාවූ) අයං යකෙඛා, මේ දෙවි තෙම; සාධු, යහපතක්; භාසති, කියන්නේය; කුමක් හෙයින්ද යත්? කසිරඤ්ච,(මේ ශරීරය වනාහි) දුක්ඛසහිතය හෙවත් ආශ්වාද රහිතය; පරිත්තං ච, බොහෝ කල් නො පවත්නේය හෙවත් සුළුපකාලයක් පවත් නේය; තඤ්ච, හෙද; දුකෙඛන, සියලු වූතදුඃඛයෙන්; සංයුතං, යෙදුනේය හෙවත් ගැවසීගත්තේය, සා අහං, හේ මම; සුරුක්ඛනං, සුරුක්ඛනපුරයද; කාසිං, කසීරටද; හිත්වා, හැර දමා; එකා, එකලා වම; පබ්බජිස්සාමි, පැවිදිවන්නෙමි කී.

452 උදයභද්‍ර ජාතකයයි.

1563 මිත්තෝ මිත්තස්ස පානීයං අදිස්සං පරිභුඤ්ජහං
තේන පච්ඡා විජිගුච්ඡිං තං පාපං පකතං මයා
මා පුන අකරං පාපං තස්මා පබ්බජිතෝ අහං.

අහං, (මහරජණෙනි) මම; මිත්තෝ, (එකක් ඩට) මිත්‍රව; මිත්තස්ස, (ඒ) මිත්‍රයාගේ සන්තක වූ; අදිස්සං, නො දෙන ලද; පානීයං, පැන්; පරිභුඤ්ජිං, (මේ නියායෙන්) පරිභෝග කෙළෙමි; තං පාපං, (යම්හෙයකින්) ඒ පාපය; මයා, මා විසින්; පකතං, කරන ලදද; තෙන, ඒ කරණකොට ගෙන, පච්ඡා, පසුව; විජිගුච්ඡිං, විශෙෂයෙන් පිළිකුල්බවට පැමිනියෙමි; තස්මා, (යම් හෙයකින් පෘථජ්ජනයෝ පව්කම් කෙරෙද්ද) එහෙයින්; අහං, මම; පුන, නැවත; පාපං, පාපය; මා අකරං, නො කෙරෙමැයි (ඒ මා විසින් කළ පාපය අරමුණු කොට) පබ්බජිතෝ, පැවිදි වීමි.

1564 පරදාරඤ්ච දිස්වාන ඡන්දෙ මෙ උපපජ්ජථ
තෙන පච්ඡා විජිගුච්ඡිං තං පාපං පකතං මයා
මා පුන ඒවරං පාපං තස්මා පබ්බජිතෝ අහං.

පරදාරඤ්ච, (මහරජණෙනි) අනුන්ගේ භාර්‍යාවක්ද; දිස්වාන, දැක (ඉන්ද්‍රිය භෙදකොට බලා); මෙ, මාගේ; ඡන්දෙ, කාමයෙහි ඡන්දයෙක්; උපපජ්ජථ, උපන්නේය; තං පාපං-පෙ-

1565 පිතරං මේ මහාරාජ! චොරා අගණ්හු කානනෙ
තෙසාහං පුච්ඡිතෝ ඤාතං අඤ්ඤථා නං වියාකරිං.

මහාරාජ, මහරජණෙනි; මෙ, මාගේ; පිතරං, පියා; චොරා, සොරු; අගණ්හු, අල්වා ගත්තාහුය; තෙසං, ඒ සොරුන් විසින්; පුච්ඡිතෝ, පුළුවුස්නා ලද; අහං, මම; ඤාතං, දැන දැන; අඤ්ඤථා, අන් පරිද්දකින්; නං, එය; වියාකරිං, ප්‍රකාශ කෙළෙමි.

1566 තෙන පච්ඡා විජිගුච්ඡිං යං පාපං පකතං මයා
මා පුන අකරං පාපං තස්මා පබ්බජිතෝ අහං.

මෙහි අර්ථ ඔට කියන ලද මැයි.

1567 පාණාතිපාතමකරුං සොමයාගෙ උපඨිතෙ
තෙසාහං සම්භුඤ්ඤිසිං තේන පච්ඡා විජිගුච්ඡිං
තං පාපං පකතං මයා මා පුන අකරං පාපං.
තස්මා පබ්බජිතෝ අහං.

සොමයාගෙ, (අභිනව චන්ද්‍රයා උදාතවූ කල්හි සොමයාග නම් යක්ඛබලියක් කළෝ ඒ) සොමයාගය; උපඨිතෙ, එළඹ සිටි

කල්හි; පාණාතිපාතං, ප්‍රාණඝාතය; අකරිං, කළාහුය; තෙසං, ඔවුන්ගේ ඒ ප්‍රාණඝාතය; සම්නුඤ්ඤසු ආසිං, අනුමොදන් වූ යෙමි; තෙන, ඒ කරණකොට ගෙන; පච්ඡා, පසුව; විජිගුවජ්ජං, එළිකුල් සොළෙමි-පෙ-

1468 සුරාමෙරයමධ්‍යා යෙ ජනා පයිමාසු නෝ
බහුන්නං තෙ අනත්ථාය මජ්ජපානමකප්පයුං.

සුරා, පිළුසුරුදි සුරාවද; මෙරය, පුෂ්පාසවාදි මෙරයද; මධ්‍යා, මිහිරිය සි සිතුම්න් පානය කරන්නාහු; නෝ, අපගේ ගම්හි; යෙ ජනා, ගම්වැසි යම්බඳු ජනයෝ; පයිමං ආසුං, පළමු මේබඳු සවරූප වූවාහුය සි කියා; තෙ, ඒ ගම් වැසි ජනයෝ; බහුන්නං, බොහෝ ජනයන්ට; අනත්ථාය, අනර්ථ පිණිස; මජ්ජපානං, මද්‍ය පානය; අකප්පයුං, කළාහුය.

1569 තෙසාහං සම්නුඤ්ඤසුසිං තෙන පච්ඡා විජිගුවජ්ජිං
නං පාපං පකතං මයා මෙ පුන අකරං පාපං
තස්මා පබ්බජිතෝ අහං.

අහං, මම; තෙසං, ඔවුන්ගේ ඒ සුරාපානය; සම්නුඤ්ඤසු ආසිං, අනුමොදන් වූයෙමි—සෙස්ස යට කී පරිද්දෙන් දනයුතුයි.

1570 ධිරත්ථු සුබහූ කාමෙ දුග්ගන්ධෙ බහුකණ්ටකෙ
යො අහං පතිසෙවනෙනා න ලභිං තාදිසං සුඛං.

යෝ අහං, යම්බඳු වූ මම; පතිසෙවනෙනා, (යම් කාමයක්) ප්‍රතිසෙවනය කරන්නෙම්; තාදිසං සුඛං, එබඳු වූ කෙලෙස් රහිත ධ්‍යානසැපයක්; න ලභිං, නො ලැබූයෙමිද; දුග්ගන්ධෙ; දුගඳ වහනය වන්නාවූ; බහුකණ්ටකෙ, බොහෝ පසම්තුරන් ඇති; සුබහූ, ඉතා බොහෝ වූ; කාමෙ, ඒ කාමයන්ට; ධිරත්ථු, නිඳු වේවා.

1571 මහස්සාදා සුඛා කාමා නත්ථි කාමා පරං සුඛං
යෙ කාමෙ පතිසෙවන්ති සඝනං තෙ උපපජ්ජරෙ.

කාමා, (මහරජ්ජුරුවෙනි) කාමයෝ නම්; මහස්සාදා, මහත් ආශ්වාද ඇත්තාහුය හෙවත් ඉතා මහත් මධුරකාරයක් ඇත්තා හුය; සුඛා, සැප වූවාහුය; කාමා පරං, කාමය හැර; සුඛං, (ඉන්

මත්වෙහි අනික්) සැපයෙක් නම්; නත්ථි, නැත්තේය; යෙ, යමෙක් තුමූ; කාමේ, කාමයන්; පතිසෙවනති, ප්‍රතිසෙවනය කෙරෙද්ද; තෙ, ඔහු තුමූ; සඟහං,(අපායට නොගොස්)සඟයෙහි; උපපජ්ජරෙ, (මරණින් මතු) උපදනාහුය.

1572 අපපස්සාදා දුඛා කාමා නත්ථි කාමා පරං දුඛං
යෙ කාමෙ පතිසෙවනති නිරයං තෙ උපපජ්ජරෙ.

කාමා, කාමයෝ; අපපස්සාදා, සුවල්ප වූ ආශ්වාද ඇත්තාහුය; දුඛා, දුක් වූවාහුය; කාමා පරං, කාමය හැර; දුඛං, දුකෙක් නම්; නත්ථි, නැත්තේය; යෙ, යමෙක් තුමූ; කාමෙ, කාමයන්; පතිසෙවනති, ප්‍රතිසෙවනය කෙරෙද්ද; තෙ, ඔහු තුමූ; නිරයං, (සඟයට නො ගොස්) නරකයෙහි; උපපජ්ජරෙ, උපදනාහුය.

1573 අසි යථා සුනිසිතො නෙත්තිංසොව සුපාසිතො
සත්තීව උරසි ඛිත්තා කාමා දුක්ඛතරා තතො.

සුනිසිතො, මනාකොට මුවහත් නඹන ලද; අසි යථා, කඩුව යම්සේද; සුපාසිතො, මොවට ඇසුරු කරනලද; නෙත්තිංසොව, කෘර වූ නිෂ්කාරුණික වූ නෙත්තිංස නම් ලද කඩුව යම්සේද; උරසි, ළෙහි; ඛිත්තා, හරණ ලද හෙවත් ප්‍රේරණය කරන ලද; සත්තීව, ශස්ත්‍රයක් යම්සේද; තතො, ඊටවඩා, කාමා, කාමයෝ; දුක්ඛතරා; අතිසයින් දුක් වූවාහුය.

1574 අඞ්ගාරානංව ජලිතං කාසුං සාධිකපොරිසං
ඵාලංව දිවසං තත්තං කාමා දුක්ඛතරා තතො.

අඞ්ගාරානං, ගිනිඅඟුරෙන්; ජලිතං, දිලිහුනා වූ; සාධික පොරිසං, අධිකයක් සහිත පුරුෂප්‍රමාන වූ; අඞ්ගාරකාසුං ඉව, අඟුරුවලක් යම්සේද; දිවසං තත්තං, දවසක් මුලුල්ලෙහි රත් කරන ලද(ගිනියම් කරන ලද); ඵාලං ඉව, හිවැලක් නොහොත් යකඩලක් යම්සේද; තතො, ඊට වඩා; කාමා, කාමයෝ; දුක්ඛතරා, අතිසයින් දුක් වූවාහුය.

1575 විසං යථා හලාහලං තෙලං පක්කඞ්කිතං යථා
තම්බලොහවිලීනංව කාමා දුක්ඛතරා තතොති.

හලාහලං විසං යථා, දරුණු වූ හලාහලවිසයක් යම්සේද; පක්කඞ්කිතං, කකියවන ලද; තෙලං යථා, තෙලක් යම්සේද; විලීනං,

විලීන වූ (රත් වීමෙන් වැගිරෙන්නා වූ;) තම්බලොහං ඉව, තාම්බ්‍ර ලොහයක් යම්සේද; තතෝ, ඊට වඩා; කාමා, කාමයෝ; දුක්ඛතරා; අතිසයින් දුක් වූවාහුය.

453 පානීය ජාතකය.

1576 මිත්තාමච්චපරිබ්බූළ්හං අහං වඤ්ඤ රථෙසභං
පබ්බජිස්සාමහං රාජ! තං දෙවෝ අනුමඤ්ඤතු.

අහං, මම; මිත්තාමච්චපරිබ්බූළ්හං, මිත්‍රාමාත්‍යයන් විසින් පිරිවරන ලද; රථෙසභං, (මාගේ පිය වූ) රාජෝත්තමයන් වහන්සේ; වඤ්ඤ, වදිමි; රාජ, මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස; අහං, මම; පබ්බජිස්සාමි, පැවිදි වන්නෙමි; තං, එය; දෙවෝ, දෙව් තෙම; අනුමඤ්ඤතු, අනුදනීවා.

1577 සචෙ තෙ ඌනං කාමෙහි අහං පරිපූරයාමි තෙ
යෝ තං හිංසති වාරෙමි මා පබ්බජ යුධඤ්ජය!.

යුධඤ්ජය, යුධඤ්ජය කුමාරය; සචෙ, ඉදින්; තෙ, තට; කාමෙහි, කාමයෙන්; ඌනං, අඩු බවෙක් ඇද්ද; අහං, මම; තෙ, තට; පරිපූරයාමි, සම්පූර්ණ කරමි; යෝ, යමෙක් තෙම; තං, තට; හිංසති, හිංසා කෙරේද (එය;) වාරෙමි, වලක්වමි; මා පබ්බජ, පැවිදි නොවෙව.

1578 නවඤ්ඣි ඌනං කාමෙහි හිංසිතා මෙ න විජ්ජති
දීපච කාතුමිච්ඡාමි යං ජරා නාභිකිරති.

කාමෙහි, කාමසම්පත්තියෙන්; ඌනං, අඩුබවෙක්; නච අත්ථි, නොම ඇත; මෙ, මට; හිංසිතා, හිංසා කරන්නෙක්ද; න විජ්ජති, නො වන්නේය; යං, යම්හෙයකින්; ජරා, ජරා තොම; නාභිකිරති, විධ්වංශනය නො කෙරේද? (ඒ මම); දීපච, පරලෝ යාම පිණිස තම හට (පිහිටක්;) කාතුං, කරන්ට; ඉච්ඡාමි, කැමැත්තෙමි.

1579 පුත්තෙනා වා පිතරං යාචෙ පිතා වා පුත්තමොරසං
නෙගමෙ යාචති තාත මා පබ්බජ යුධඤ්ජය!.

පුත්තෙනා වා, පුත්‍ර තෙමේද; පිතරං, පියහු; යාචෙ, යාච්ඤා කරන්නේය, පිතා වා, පිය තෙමේද; ඔරසං පුත්තං, ඖරසපුත්‍රයා;

සාමේව, යාචිඤ්ඤ කරන්නේය—මහණෙනි මේසේ සුධඤ්ජය නම් ලද පුත්‍රද පිය වූ සබ්බදත්ත නම් රජුගෙන් පැවිදි වීමට අවසර ඉල්වයි, එම රජුද එම කුමරුන් ගෙන් පැවිදි නො වන ලෙස ඉල්වයි, යනු අභිසම්බුද්ධඋපාඩිගාථාවෙහි අභිප්‍රායයි; තාත, පුත්‍රය; නෙගමො, නියම්ගම් වැසි ජන නෙම; යාචති, යාචිඤ්ඤ කෙරෙයි; සුධඤ්ජය, සුධඤ්ජය නම් පුත්‍රය; මා පබ්බජ, පැවිදි නො වෙව—දරුව මේ තාගේ නියම්ගම් වැසි මහජනයාද නගරවාසී ජනයාද පැවිදි නොවසි යාචිඤ්ඤ කරන්නාහුයයි රජහු විසින් කියන ලදි යනු දෙවන අභිසම්බුද්ධඋපාඩිගාථාවෙහි අභිප්‍රායයි.

1580 මා මං දෙව! නිවාරේහි පබ්බජන්තං රථේසභ
මාහං කාමේහි සම්මත්තෙනා ජරාය වසමන්වගූ.

රථේසභ, රාජෝත්තම වූ; දෙව, දෙවඝන් වහන්ස; පබ්බජන්තං, පැවිදි වන්නා වූ; මං, මා; මා නිවාරෙහි; නො වැලැක් වූව මැනව; අහං, මම; කාමේහි, කාමයෙන්; සම්මත්තෙනා, මත්වූ යෙම් නෙවත් ප්‍රමාද වූයෙම්; ජරාය, ජරාවගේ; වසං, වසඝයට; මා අන්වගූ, යන්නෙක් නොවෙමි—ව්‍රතදූඃඛය කෙළවර කොට යම්සේ සර්ඥතාඥතයට පැමිනෙන්නෙක් වෙම්ද එසේ මට අවසර දෙවයි සේසි.

1581 අහං තං තාත! යාචාමි අහං පුත්ත නිවාරයෙ
චිරං තං දඞ්ගමිච්ඡාමි මා පබ්බජ යුධඤ්ජය!.

තාත, පියාණෙනි; අහං, මම; තං, තා; යාචාමි, යාචිඤ්ඤකරමි; (පුත්‍ර නෙම කී) පුත්ත, පුත්‍රය; අහං, මම; නිවාරයෙ, වලක්‍වමි; තං, තා; චිරං, කලක්; දඞ්ගං, දක්නට; ඉච්ඡාමි; කැමැත්තෙමි; යුධඤ්ජය; යුධඤ්ජය නම් පුත්‍රය; මා පබ්බජ, පැවිදි නො වෙව සි රජ නෙම කී.

1582 උස්සාවොව තිණගහනේ සුරියුග්ගමනං පති
එවමායු මනුස්සානං මා මං අම්ම! නිවාරය.

අම්ම, මැනියෙනී; සුරියුග්ගමනං පති, සූය්‍යයාහේ උදාවීමෙහි දී; තිණගහනේ, තණඅග; උස්සාවොව, පිනිබිඳු යම්සේද; මනුස්සානං, මනුෂ්‍යයන්ගේ; ආයු, ආයුෂය; එවං, මෙසේමය; මං මා; මා නිවාරය; (පැවිද්දට අවසර නොදී) නො වැලැක්වුව මැනව.

1583 තරමානා ඉමං යානං ආරොපෙතු රථෙසභ!
මා මේ මාතා තරන්තස්ස අන්තරායකරා අහු.

රථෙසභ, රාජෝත්තමයන් වහන්ස; ඉමං, මේ මාතාව; තර මානා, තරණය කරන්නා පුරුෂයෝ; යානං, සවණ්ණසිවිකා යානාවට; ආරොපෙතු, ආරොපනය කොට ගෙන යේවා; මෙ, මාගේ; මාතා, මව් තොමෝ; තරන්තස්ස, ජාතිජරාව්‍යාධිමරණකාන්තාරය ඉක්ම වන්නා වූ මට; අන්තරායකරා, අන්තරාය කරන්නියක්; මා අහු, නො වේවා.

1584 අභිධාවථ භද්දන්තෙ සුඤ්ඤං හෙස්සති රම්මකං
යුධඤ්ජයෝ අනුඤ්ඤාතෝ සබ්බමිත්තෙන රාජිනා.

සබ්බමිත්තෙන රාජිනා, සබ්බමිත්‍ර නම් රජු විසින්; යුධඤ්ජයෝ, යුධඤ්ජයකුමාර තෙම; අනුඤ්ඤාතෝ, (පැවිදි වීමට යාම පිණිස) අනුදන්නා ලද්දේය එහෙයින්; අභිධාවථ, දිවවි—පිරිවර සිටි සත්‍රිහු හැඳෙන වෙගයෙන් දිව යවියයි අණ කළාය; භද්දන්තෙ, (එසේ දිව ගොස්) නුඹ වහන්සේට යහපතක් වේවයි කියවි; රම්මකං, රම්ම නම් නගරය; සුඤ්ඤං, හෙස්සති, (මාගේ පුත්‍රයා නික්ම යාමෙන්) හිස් වන්නේය.

1585 යොහු සෙට්ඨො සහස්සස්ස
යුවා කඤ්චනසන්නිභෝ
සෝයං කුමාරෝ පබ්බජිතෝ
කාසාවවසනෝ බලෝ.

සහස්සස්ස, පුත්කුමරුන් දහසට; සෙට්ඨෝ, ශ්‍රෙෂ්ඨ වූ; යුවා, තරුණ වූ; කඤ්චනසන්නිභෝ, කාඤ්චනයට බඳු වණ්ණ ඇති; යෝ අහු, යම් කුමාරයෙක් වීද; සෝ අයං කුමාරෝ, ඒ මේ කුමාර තෙම; පබ්බජිතෝ, පැවිදි වූයේ; කාසාවවසනෝ, කාසාව වස්ත්‍ර ධාරණය; බලෝ, බල කොට ඇත්තේය.

1586 උභෝ කුමාරා පබ්බජිතා යුධඤ්ජයෝ යුධිට්ඨිලෝ
පහාය මාතාපිතරෝ සඞ්ගං ඡෙත්වාන මච්චුනෝ කිං.

යුධඤ්ජයෝ, යුධඤ්ජයකුමාර තෙමේද; යුධිට්ඨිලෝ, යුධිෂ්ඨිල කුමාර තෙමේද යන; උභෝ කුමාරා, කුමාරයෝ දෙදෙන; මාතා

පිතරෝ,මව්පියන්; පහාය, හැර; මච්චුනෝ, මරහුගේ සන්තක වූ; සඞ්ගං,රාගදෝසමෝහසඞ්ගය (ඇල්ම); ඡෙත්වාන, නසා; පබ්බජිතා, පැවිදි වූවාහුය.

454 සුධාභෝජන ජාතකය.

1587 එථ ලක්ඛණ සීතා ච උභෝ ඔතරථෝදකං
එවායං භරතෝ ආහ රාජා දසරථෝ මතෝ.

ලක්ඛණ සීතා ච, (මලනු වූ) ලක්ෂ්මණකුමාරද (නැගනි වූ) සීතාදෙවියද; එථ, එව්; උභෝ, දෙදෙනම; උදකං, මේ ජලයට; ඔතරථ, බසිව්—එලාඑල පිණිස ගිය තෙපි ඉතා කල් ඉක්මවා ආවහුය, ඊට දඩුවම් පිණිස මේ ජලයට බැස සිටුවයි මේ උපාඬි ගාථාව කීයේයයි සේසි; එවං, මෙසේ; අයං භරතෝ, මේ භරත කුමාර තෙම; ආහ, කීයසි; දසරථෝ රාජා, දසරථ රජ තෙම; මතෝ, කාලක්‍රියා කෙළේය යනුයි—මෙසේ පියාණන් මලපවත් දක්වා මේ උපාඬි ගාථාව කී නියාසි.

1588 කෙන රූපපභාවෙන සොචිතබ්බං න සොචසි
පිතරං කාලකතං සුත්වා න තං පසහතෙ දුඛං.

රූම, (භ්‍රාතෘ වූ) රූමකුමාරයන් වහන්ස! කෙන පභාවෙන, කවර ආනුභාවයකින්; සොචිතබ්බං, ශෝක කටයුතු කාරණයට; න සොචසි, ශෝක නො කෙරෙහිද; පිතරං, පියරජහු; කාලකතං, කලුරිය කළ බව; සුත්වා, අසා; දුඛං, දුක; තං, නුඹවහන්සේ; න පසහතෙ,නො පෙළන්නේද—නුඹ වහන්සේ කුමක් හෙයකින් ශෝක නො කරන්නෙහිදැයි සේසි.

1589 යං න සක්කා හි පාලෙතුං පොසෙන ලපතං බහුං
ස කිස්ස විඤ්ඤූ මෙධාවී අත්තානමුපතාපයෙ.

බහුං, බොහෝ කොට; ලපතං, හඬන්නවුන් අතරෙහි; යං, යම්බඳු නෙනෙක්; පොසෙන, පුරුෂයා විසින්; පාලෙතුං, (නො නසිවයි කියා) රක්ෂාකරන්ට; න සක්කා හි, නො හැකිද; විඤ්ඤූ, අෂ්ටලෝකධර්මයන් සත්‍යවසයෙන් දන්නා වූ; සෝ මෙධාවී, (මා

වැනි) ඒ ප්‍රාඥ තෙමේ; කිසස, කුමකින්; අත්තානං, තමා; (මරණ කෙළවර කොට ඇත්තා වූ අනුපකාර වූ ශොකාදි ධර්මයෙන්) උපතාපයෙ, තවන්නේද.

1590 දහරා ච හි වුඩ්ඪා ච යෙ බාලා යෙ ච පණ්ඩිතා
අඩ්ඪා වෙව දලිද්දා ච සබ්බෙ මච්චුපරායනා.

දහරා ච හි, (රන්රෑ වැනි ක්ෂත්‍රියකුමාරාදි) ළදරුවෝද; වුඩ්ඪා ච, වෘද්ධප්‍රාප්තයෝද; යෙ බාලා, යම් අඥන (බාලපෘථජ්ජන) කෙනෙක් වෙත් නම් ඔහුද; යෙ ච පණ්ඩිතා, යම් (ඒ බුද්ධාදි) ප්‍රාඥකෙනෙක් වෙද්ද;අඩ්ඪා වෙව, (සක්විතිරජුන් ආදි ඉසුරුමත්හු වෙද්ද; දලිද්දා ච, (නිධාන) දිලින්දේද යන;සබ්බෙ, සියල්ලෝ; මච්චුපරායනා, (මරුමුවට පැමිණ සම්භාගවිභාග වන හෙයින්) මරුවා පිහිටකොට ඇත්තාහුය.

1591 ඵලානම්ව පක්කානං නිච්චං පතනතෝ භයං
එවං ජාතානමච්චානං නිච්චං මරණතෝ භයං.

පක්කානං, පැසීගිය; ඵලානං, ඵලයන්ගේ; පතනතෝ, වැටීම හෙතුකොට ගෙන; නිච්චං, නිබඳ; භයං, බියවන්නේ යම් සේද; එවං, එපරිද්දෙන්; ජාතානං, උපන්; මච්චානං, මිනිසුන්ටද; මරණතෝ,මරණය හෙතුකොට ගෙන;භයං, බිය ඇති වන්නේසි.

1592 සායමෙකෙ න දිස්සන්ති පාතෝ දිට්ඨා බහුජ්ජනා
පාතෝ එකෙ න දිස්සන්ති සායං දිට්ඨා බහුජ්ජනා.

පාතෝ දිට්ඨා, උදෑසන (දහවල් කාලයෙහි) දක්නා ලද; එකෙ බහුජ්ජනා, ඇතම් බොහෝ දෙන; සායං, සවස; (රාත්‍රිකාලයෙහි) න දිස්සන්ති, නො දක්නා ලැබෙත්; සායං දිට්ඨා. සවස (රාත්‍රි කාලයෙහි) දක්නා ලද; එකෙ, සමහර; බහුජ්ජනා, බොහෝ ජන කෙනෙක්; පාතෝ, උදය; (දහවල් කාලයෙහි) න දිස්සන්ති, නො දක්නා ලැබෙත්.

1593 පරිදෙවයමානෝ වෙ කිමිදඤ්ඤං උදබ්බහෙ
සම්මුළ්හා හිංසමත්තානං කයිරා වෙ තං විචක්ඛණෝ.

වෙ, ඉදින්; පරිදෙවයමානෝ, හඬනු ලබන්නේ; කිමි අඤ්ඤං, කවර අර්ථයක්; උදබ්බහෙ, ඵලවන්නේද; (නො ඵලවන්නේමැයි)

විවණ්ණණෝ, ප්‍රාඥ නොම; සම්මූළ්හෝ, මුලාවූයේ; එතං, මේ හැඩිම කරන්නේ; අත්තානං, තමා; හිංසං, වෙහෙසට පැමිනියකු; කයිරා, කරන්නේය.

1594 කිසෝ විවණ්ණෝ භවති හිංසමත්තානමත්තනෝ
න තේන පේතා පාලේනති නිරත්ථා පරිදේවනා.

අත්තනෝ, තමහට; හිංසං, පීඩාකරන්නේ; කිසෝ අත්තානං, තමා කෘෂවූයේ; විවණ්ණෝ භවති, දුර්වර්ණ වේ; තේන, ඒ හැඩි මෙන්; පේතා, මලාහු; න පාලේනති, නොරැකෙත්; පරිදේවනා, හැඬීම් වැලපීම්; නිරත්ථා, නිරර්ථක යහ.

1595 යථා සරණමාදිත්තං වාරිනාව නිබ්බාපයේ
එවම්පි ධීරෝ මේධාවී පණ්ඩිතෝ සුතවා නරෝ
ඛිප්පමුප්පතිතං සෝකං වාතෝ තූලංව ධංසයේ.

යථා, යම්සේ; ආදිත්තං, ගිනිගත්; සරණං, ගෘහය; වාරිනාව, ජලයෙන්ම; නිබ්බාපයේ, නිවන්නේද; එවම්පි, එසේම; ධීරෝ, ධෘතිමත් වූ; සුතවා, ශ්‍රුතවත්වූ; මේධාවී, ප්‍රාඥවූ; පණ්ඩිතෝ නරෝ, පණ්ඩිත පුරුෂ තෙම; උප්පතිතං සෝකං, පැනනැඟි ශෝකය; වාතෝ, වාතය තෙමේ; තූලංව, පුළුනක් මෙන්; ධංසයේ, විධ්වංසනය කොට හරින්නේය.

1596. මවෙවා එකොවී අවෙවති එකොවී ජායතෙ කුලෙ
සං යොගපරමාත්වෙව සමෙහාගා සබ්බපාණිනං.

මවෙවා, පරලොව යන තැනැත්තේ (ස්වීයසඤ්ඤිත බැවින්); එකොව, හුදකලාවම; අවෙවති, (මෙලොව) ඉක්මවා යෙයි; කුලෙ, ක්ෂත්‍රියාදි කුලයෙහි; එකොව, හුදකලාම; ජායතෙ, උපදී; සබ්බ පාණිනං, සියලු ප්‍රාණීන්ගේ; සමෙහාගා, (මාතෘපිතෘමිත්‍ර සෙවනාදි) සමෙහාගයෝ; සංයොග පරමාත්වෙව; (ආලය සහිත බන්ධනය); පරම කොට ඇත්තාහුමය.

1597 තස්මාහි ධීරස්ස බහුස්සුතස්ස
සම්පස්සතෝ ලෝකමිමං පරඤ්ච
අඤ්ඤාය ධම්මං හදයං මනඤ්ච
සෝකා මහන්තාපි න තාපයන්ති.

තස්මා හි, එහෙයින්; බහුස්සුතස්ස, බහුශ්‍රැත වූ; ඉමං ලෝකං, ආධ්‍යාත්මික (පවසකඬ) ලොකයද; පරඤ්ච, බාහිර (පවසකඬ)

ලොකයෙද; සමපයසතො, (නානාවිධනානාඛ ගෙයින්) මනාකොට දක්නා වූ; ධම්මං, (ලාභාලාභාදි අෂ්ටලොක) ධර්මය; අකුරුතය, දැන (සිටියා වූ)—මෙහි "සිතස්ස" යනු අධ්‍යාහාර කටයුතු; සිරස්ස, පණ්ඩිතයාගේ; හදයං, හෘදය වසතුවද; ඔනව, සිතද; මහන්තා සොකාපි, (ඒ පිතෘමාතෘ පුත්‍රාදීන්ගේ ව්‍යසන ප්‍රභවයෙහිට ඇති) මහා ශොකයෝද; න තාපයන්ති, තාපනය නො කෙරෙත්.

1598 සොහං යසව හොගව හරිස්සාමි ච ඤාතකෙ.
හොගව පාලයිස්සාමි කිච්චමේතං විජානතො.

සොහං, ඒ (අසොකි වූ) මම; යසව, (සථානනතරාභියන්ට) යසසද; හොගව, හොගාහිකෘපණාදීන්ට) හොගයද දෙමි; "දස්සාමි" යන්නක් අධ්‍යාහාර කටයුතු; ඤාතකෙ ච, නෑයන්(රට වැසියන්)ද; හරිස්සාමි, පොෂණය කෙරෙමි; හොගව, (මපියහු විසින් අනුභව කළ) රජඉසුරුද; පාලයිස්සාමි, අනුභව කරන්නෙමි; විජානතො, නුවනැත්තහුගේ; එතං කිච්චං, මේ කෘත්‍යය වේ.

1599 දසවස්සසහස්සානි සතිං වස්සසතානි ච
කම්බුගීවො මහාබාහු රාමො රජ්ජමකාරයි.

කම්බුගීවො, රන්මිහිඟුඛෙරයක් සේ රෙඛාත්‍රයාඞ්කිත ග්‍රීවා ඇති; මහාබාහු, (ආ ජානු ලම්බමාන) මහාබාහු ඇති; රාමො, රාම රජ තෙම; දසවස්සසහස්සානි සතිංවස්සසතානි ච, අශීතිසතාධිකා වශී දසසහශ්‍රයක් (සොළොස් දහසක් හවිරුදු); රජ්ජං, රාජ්‍යය; අකාරයි, කරවීය.

455 දසරථ ජාතකයයි.

1600 ජානනෙතා නො මහාරාජ තවසීලං ජනාධිපො
ඉමෙ කුමාරෙ පූජෙනෙතා න ඵං සෙනව් මඤ්ඤථ.

මහාරාජ, මහරජ; ජනාධිපො, අප පියමහරජ තෙමේ; ඉමෙ කුමාරෙ, මේ එකුන් අනුවක් පමණ කුමාරයන්; පූජෙනෙතා, ජනපද දීමෙන් පුදන්නේ; ඵං, නුඹ වහන්සේ; කෙනව්, කිසියම් කුඩාදනව්වකින් පමණවත් පිදිය යුතුයයි; න මඤ්ඤථ, මෙනෙහි නො කෙළෙහිය; (එසේ කරන ලද්දේ) තවසීලං, නුඹ වහන්සේ රාජ්‍යයෙහි පිහිටන බව; ජානනෙතා නො, දැනගෙනද.

1601 තිඨතෙන තෙ මහාරාජ ආදු දෙවෙ දිවංගතෙ
සුතී තං සමනුසසදිංසු සමපස්සං අත්ථමත්තනො.

මහාරාජ, මහරජ; අත්තනො, තමා පිළිබඳ; අත්ථං, වැඩ; සමපස්සං, මනාකොට දක්නා වූ; සුතී, නෑ (ඇමතිරටවැසි) යෝ; තං, නුඹ වහන්සේට; සමනුසසදිංසු, සතුටුවූහ; (එසේ කරන ලද්දේ) තො, අපගේ; දෙවෙ, පියමහරජහු; තිඨතෙන, ජීවත්ව සිටින කල්හිද; ආදු, නොහොත්; දිවංගතෙ, දෙව්ලොව ගිය කල්හිද.

1602 කෙන සංවරවත්තෙන සජාතෙ අධිතිඨසි
කෙන තං නාතිවත්තන්ති සුතිසංඝා සමාගතා.

සංවර, එම්බා සංවරමහරජ; කෙන වත්තෙන, කවර ශීලය කින්; සජාතෙ, සමාන ජාති ඇති එකුන්සියයක් සොහොයුරන්; අධිතිඨසි, මැඩ සිටිනෙහිද; සමාගතා, රැස්වූ; සුතිසංඝා, සුති සමූහයෝ, කෙන, කුමකින්; තං, නුඹ වහන්සේ; නාතිවත්තන්ති, ඉක්මවා නො සිටිත්ද (නොමඬිත්ද)

1603 * න රාජපුත්ත උසුය්‍යාමි සමණානං මහෙසිනං
සක්කච්චං තෙ නමස්සාමි පාදෙ වන්දාමි තාදිනං.

රාජපුත්ත, එම්බා රාජපුත්‍රය; න උසුය්‍යාමි, කිසි සත්වයෙකුට මම ඊර්ෂ්‍යා නො කරමි; මහෙසිනං, මහත් ශීලසමාධ්‍යාදී ගුණ ධර්ම ගවෙසනය කරන්නා වූ; තාදිනං, තාදිලක්ෂණයෙන් යුක්ත වූ; සමණානං, සම්මතපාපී වූ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ගේ; පාදෙ, පාද යුග්මයන්; වන්දාමි,(පසඟ පිහිටුවීමෙන්) වඳිමි; තෙ, උන් වහන්සේලාට; සක්කච්චං, (දන්දෙමින් ධාර්මික රක්ෂාවරණ ගොපනය පිහිටුවමින්)සකස්කොට; නමස්සාමි, නමස්කාර කරමි. ප්‍රීතිසිතින් පුදමිසි යන අර්ථයි

1604 තෙ මං ධම්මගුණෙ යුත්තා සුස්සූසං මනුසසතං
සමණා අනුසාසන්ති ඉසිධම්මගුණෙ රතා.

ධම්මගුණෙ යුත්තා, ධර්මගුණයෙහි යෙදුනා වූ; සුස්සූසා, කීකරු වූ; අනුසසතං, මොහු කීකරුයෙයි දැන කරන අනුශාසනා

* රාජපුත්ත න සුය්‍යාමි-බුරුම.

අසන්තා වූ; මං, මට; ඉසිධම්මගුණෙ රතා, සෘෂිධර්ම ගුණයන්හි ඇලුනා වූ; තෙ සමණා, ඒ ශ්‍රමණයෝ; අනුසාසන්ති, අනුශාසනා කෙරෙත්.

1605 තෙසාහං වචනං සුත්වා සමණානං මහෙසිනං
න කිඤ්චි අතිවත්තාමි ධම්මෙ මෙ නිරතො මනො.

අහං,මම;මහෙසිනං,මහර්ෂි වූ;තෙසං සමණානං,ඒ ශ්‍රමණයන් වහන්සේලාගේ; වචනං, අනුශාසනාව; සුත්වා, අසා; කිඤ්චි, කිසිවක්; න අතිවත්තාමි, නො ඉක්මවමි; (එහෙයින්) මෙ, මාගේ; මනො, සිත; ධම්මෙ; ධර්මයෙහි; නිරතො, ඇලුනේය.

1606 හත්ථාරොහා අනීකට්ඨා රථිකා පත්තිකාරකා
තෙසං නපපටිබන්ධාමි * නිබ්බ හත්තවෙතනං.

හත්ථාරොහා, හස්ත්‍යාරොහක යොධය; අනීකට්ඨා, බලඇනි වල සිටි සෙනෙය;රථිකා,රථාරොහකයොධය;පත්තිකාරකා, පාබල සෙනඟය; (යන) තෙසං, ඔවුන්ගේ; නිබ්බහත්තවෙතනං, නිති බත්වැටුප්; නපපටිබන්ධාමි, නො වලක්වමි.

1607 මහාමත්තා ච මෙ අත්ති මන්තිනො පරිවාරකා
බාරුණිඤ්ච වොහරන්ති බහුමංසසුරොදනං.

මන්තිනො, චතුසඨිකණ්ඩාදී මන්ත්‍රප්‍රාරණත වූ; මහාමත්තා ච, මහ ඇමැතියෝද; මෙ, මට: අත්ති, ඇත්තාහුය; පරිවාරකා, (සෙසු) පිරිවර ඇමතියෝද; (ඇත්තාහුය) බාරුණිඤ්ච, බරණැස; බහුමංස සුරොදනං, බොහෝ වූ මස් අවිලු සුරාපානාදිය ඇත්තාහුයයි; වොහරන්ති, ව්‍යවහාර කෙරෙත්.

1608 අථොපි වාණිජා පිතා නානාරට්ඨා ඉධාගතා
තෙසු මෙ විහිතාරක්ඛා එවං ජානාහුපොසථ.

අථ, නැවත; පිතා, සමඟ වූ; නානාරට්ඨා, නොයෙක් රටින්; ඉධාගතා, මෙහි පැමිණි; වාණිජා, වණික්ජන කෙනෙක් ඇද්ද; තෙසු අපි, ඔවුන් කෙරෙහිද; මෙ, මා විසින්; ආරක්ඛා, ආරක්ෂාව; විහිතා, කරන ලද්දීය; උපොසථ, එම්බා සොඟොවුරු උපොසථය; එවං, මෙසේ; ජානාහි, දනුව.

* නිබ්බ.-බුරුම.

1609 ධම්මේන කිර ඤාතීනං රජ්ජං කාරෙහි සංවර!
මෙධාවී පණ්ඩිතෝ චාසි අථොපි ඤාතීනං හිතෝ.

සංවර, එම්බා සංවර මහරජ; ඤාතීනං, නෑයන් විසිබඳව (පවත්වන්නා වූ); ධම්මෙන කිර, ධර්මයෙන් වනාහි; රජ්ජං, රාජ්‍යය; කාරෙහි, කරනු මැනව; මෙධාවී, ධාරණාවත් ප්‍රඥ ඇත්තෙහිය; පණ්ඩිතෝ, නුවණැත්තෙහිය; අථොපි, වැලිදු; ඤාතීනං, නෑයන්ට; හිතොව අසි, හිතද වෙහිය.

1610 තං තං ඤාතිපරිබ්බූළ්හං නානාරතනමොචිතං
අමිත්තා නපසහන්ති ඉන්දංව අසුරාධිපොති.

තං තං ඤාතිපරිබ්බූළ්හං, ඒ ඒ නෑයන් විසින් පිරිවරණ ලද; මොචිතං, රැස්කොට තබන ලද; නානාරතනං, නොයෙක් නොයෙක් රත්න ඇති, (නුඹ වහන්සේ) අසුරාධිපෝ, වෙපචිත්තිඅසුර රජ තෙම, ඉන්දංව, ශක්‍රයා මැඩලිය නො හැක්කාසේ; අමිත්තා, පස මිතුරෝ; නපසහන්ති, මැඩලිය නොහෙත්.

456 සංවර ජාතකය.

1611 උම්මුජ්ජන්ති නිමුජ්ජන්ති මනුස්සා බ්‍රහ්මාසිකා
සුපාරඝං නං පුච්ඡාම සමුද්දෝ කතමෝ? අයං.

බ්‍රහ්මාසිකා, කර්මවහත් බඳු නැහැ ඇති; මනුස්සා, මිනිස් රෑ ඇති මනුෂ්‍යයෝ; උම්මුජ්ජන්ති, (මේ සාගරයෙහි) මතුවෙත්; නිමුජ්ජන්ති, මෙහි යට කිදෙත්, සුපාරඝං, සුපාරඝපණ්ඩිත නම් වූ නුඹ වහන්සේ; තං, ඒ කාරණය; පුච්ඡාම, විචාරමු; අයං සමුද්දෝ, මේ සාගරය තෙම; කතමෝ, කවරේද?

1612 හරුකච්ඡාපයාතානං වාණිජානං ධනෙසිනං
නාවාය විපපනට්ඨාය බ්‍රහ්මාලීති වුච්චති.

හරුකච්ඡා, හරුකච්ඡා නම් පටුණුගමින්; පයාතානං, පැමිණි; ධනෙසිනං, ධනසොයන; වාණිජානං, වෙළඳුන්ගේ; විපපනට්ඨාය, නටුවා වූ (ප්‍රකෘති සමුද්‍රය පියා විදෙස් පැමිණි); නාවාය, නෞකා ඇති; (මේ සමුද්‍රය) බ්‍රහ්මාලීති, බ්‍රහ්මාලී නමැයි; වුච්චති, කියනු ලැබේ.

1613 යථා අගනීව සුරියො සමුද්දෙ, පති දිසසති
සුපපාරකං තං පුචඡාම සමුද්දෙ, කතමො? අයං.

යථා අගනීව, ගිනිමෙන්ද; සුරියොව, හිරු මෙන්ද; සමුද්දෙ, (තෙල) මුහුද; පතිදිසසති, පෑනේ; සුපපාරකං,-පෙ-සෙස්ස පෙර මෙනි.

1614 භරුකචඡා පයාතානං වාණිජානං ධනෙසිනං
නාවාය විපපනඡාය අගනිමාලිති වුචචති.

අගනිමාලිති; අගනිමාලි නමැයි-සෙස්ස පෙර මෙනි.

1615 යථා දධිව ඛීරංව සමුද්දෙ, පතිදිසසති
සුපපාරකං තං පුචඡාම සමුද්දෙ, කතමො? අයං.

යථා දධිව, දි මෙන්ද; ඛීරංව, ක්ෂීරය මෙන්ද; සමුද්දෙ, (මේ) මුහුද-සෙස්ස පෙර මෙනි.

1616 භරුකචඡා පයාතානං වාණිජානං ධනෙසිනං
නාවාය විපපනඡාය ඛීරමාලිති වුචචති.

ඛීරමාලිති, ඛීරමාලි නමැයි-සෙස්ස පෙර මෙනි.

1617 යථා කුසොව සසසොව සමුද්දෙ, පතිදිසසති
සුපපාරකං තං පුචඡාම සමුද්දෙ, කතමො? අයං.

යථා කුසොව, කුසතණ මෙන්ද; සසසොව, තරුණසසය මෙන්ද;-සෙස්ස පෙර මෙනි.

1618 භරුකචඡා පයාතානං වාණිජානං ධනෙසිනං
නාවාය විපපනඡාය කුසමාලිති වුචචති.

කුසමාලිති, කුසමාලි නමැයි; වුචචති, කියනු ලැබේ-සෙස්ස පෙර මෙනි.

1619 යථා නළොව වෙළුව සමුද්දෙ, පතිදිසසති
සුපපාරකං තං පුචඡාම සමුද්දෙ, කතමො? අයං.

යථා නළොව, බට මෙන්ද; වෙළුව, හුණ මෙන්ද;-සෙස්ස පෙර මෙනි.

1620 භරුකච්ඡා පයාතානං වාණිජානං ධනෙසිනං
නාවාය විපපනඨාය නලමාලීති වුච්චති.

නලමාලීති, නලමාලී නමැයි; වුච්චති, කියනු ලැබේ-සෙස්ස පෙර මෙනි.

1621 මහා භයෝ හිංසනකෝ සදෙවා සූයති මානුසෝ
යථා සොබෙහා පපාතොව සමුදෙදා පතිදිස්සති
සුප්පාරකං තං පුච්ඡාම සමුදෙදා කතමෝ? අයං.

මහා භයෝ, මහත් භය ඇති; හිංසනකෝ, බිය එලවන්නා වූ; අමානුසෝ සදෙවා, අමානුෂික හඬ; සූයති, ඇසේ; සමුදෙදා, මුහුදු; යථා සොබෙහා, සලීතෝ භාගයෙන් ඡින්නාවාටයක් මෙන්ද; පපාතොව, එක්පසකින් රැල නැගීමෙන් ප්‍රපාතයක් මෙන්ද; පතිදිස්සති, පෙනේ;—සෙස්ස පෙර මෙනි.

1622 භරුකච්ඡා පයාතානං වාණිජානං ධනෙසිනං
නාවාය විපපනඨාය වලවා මුඛිති වුච්චති.

වලවාමුඛිති, වලවාමුඛ නමැයි; වුච්චති, කියනු ලැබේ-සෙස්ස පෙර මෙනි.

1623 යතෝ සරාමි අත්තානං යතෝ පත්තොසමි විඤ්ඤුතං
නාභි ජානාමි සච්චෙව එකපාණම්පි හිංසිතං
එතෙන සච්චවජ්ජෙන සොත්ථි නාවා නිවත්තතූති.

යතෝ, යම් කලක පටන්; අත්තානං, තමන්; සරාමි, සිහි නෙරෙම්ද; විඤ්ඤුතං පත්තොා, නුවණැති බවට පැමිණියෙම්ද; යතෝ, යම් කලෙක පටන් (මෙදතුර) සච්චෙව, දැන; එකපාණම්පි, එක් කුඩා ප්‍රාණියෙක් පවා; හිංසිතං, නසන ලද්දේ; නාභිජානාමි, නොදනිමි; එතෙන සච්චවජ්ජෙන, මේ සත්‍යවචනබලයෙන්; නාවා, (විදෙස් පැමිණි) නැව; සොත්ථි, සැපසේ; නිවත්තතු, (ක්ෂෙම භූමියෙහි) නවතීවා.

457 සුප්පාරක ජාතකයයි.

එකාදස නිපාතයයි.

1624 කා තිං සුඛෙහි වත්‍ථෙහි අසෙ වෙහාසයං සිතා
සෙනත්‍යාසසු නිවත්තනති කුතො තා භයමාගතං.

අසෙ, නිදුකාණෙනි නොහොත්; අසෙ, අහස; වෙහාසයං, සී සේසි; සිතා, සිටි; සුඛෙහි වත්‍ථෙහි, පිරිසිදු දිවදුහුලින් සැදුනා වූ; කා තිං, නොප කවරෙක්ද; සෙන, කුමකින්; තෙ, නොපගේ; අසසූනි, කඳුලු; චත්තනති, වැගිරෙත්ද; තිං, නොපට; කුතො, කොයින්; භයං, බිය; ආගතං, එලඹියේද.

1625 තවෙව දෙව විජිතෙ භද්දසාලොනි මං විදූ
සතිං වසසසහසසානි තිඨතො පූජිතසස මෙ.

දෙව, දෙවයන් වහන්ස; තවෙව විජිතෙ, ඔබ වහන්සේගේ රාජ්‍යයෙහි ම; නිඨතො, වාසය කරන්නා වූ; පූජිතසස, (නුඹ වහන්සේ විසින්) පුදන ලද; මෙ, මට; සතිංවසසසහසසානි, සැටදහසක් හවිරුදු ඉක්ම ගියහ; මං, මා; භද්දසාලොනි, භද්දසාලයයි; විදූ, දන්නාහුය.

1626 කාරයන්නා නගරානි අගාරෙ ච දිසම්පති
විවිධෙ වාපි පාසාදෙ න මන්තෙ * අතිමඤ්ඤසු.
යථෙව මන්තෙ පූජෙසුං තථෙව තිම්පි පූජය.

තෙ දිසම්පති, ඒ පෞරාණික රජහු; නගරානි, නුවරද; අගාරානි, භූමිගෘහයන්ද; විවිධෙ වාපි පාසාදෙ, නොයෙක් ප්‍රාසාදයන්ද; කාරයන්නා, කරවන්නාහු; මං, මා; න අතිමඤ්ඤසු, නො ඉක්ම වූහ; (මාගේ රූප සිද වෙහෙස නොට තමන් කම් නො කළා හුය) තෙ, ඔහු තුමූ; යථෙව, යම් සේ; මං, මා පූජෙසුං, පූජා කළා හුද; තථෙව, එසේම; තිම්පි, නුඹ වහන්සේද; පූජය, පුදව.

1627 තව අහං න පසසාමි ථුල්ලා කායෙන තෙ දුමං
අරොහපරිණාහෙන අතිරූපොසි ඤාතියා.

කායෙන, සකඬයෙන්; ථුල්ලං, මහත් වූ; තව, ඒ ප්‍රාසාදයට සුදුසු අතික් රූපක්ද; අහං, මම; න පසසාමි, නො දකිමි, තෙ දුමං, නොපගේ වෘක්ෂය; ආරොහපරිණාහෙන, ආයාම විස්තාර සමන් විතය; (දිග පුලුලැතිය යුසේසි) ඤාතියා, හටගැනිමෙන්ද; අතිරූපොසි, විශිෂ්ට රූ ඇත්තේ විය.

---

* අවමඤ්ඤසු--මරම්ම.

1628 පාසාදං කාරයිස්සාමි එසාහමහං මනොරමං
තත්ථ තං උපනෙස්සාමි චිරනෙත යකඛ ජීවිතං.

මනොරමං, සිත් අලවන්නා වූ; එසාහමහං, එක් ටැම් ඇති; පාසාදං, පාසක්; කාරයිස්සාමි, කරවන්නෙමි; තං, තොප; තත්ථ, එහි; උපනෙස්සාමි, ගෙන යන්නෙමි; යකඛ, එම්බා යක්‍ෂය; චිරං, චිරකාලයක්; තෙ, තාගේ; ජීවිතං, ජීවත්වීම වන්නේය.

1629 එවං * හෙතං උදපාදි සරීරෙන විනාභවෝ
පුථුසො මං විසතෙතවා ඛණඩසො අවකන්තථ.

සරීරෙන, මාගේ සරීරය වූ භද්‍රසාලවෘක්‍ෂය සමඟ විනාභාවෝ, වෙන්වීම් සඞ්ඛ්‍යාත මරණය වූ; එතං හි, මේ කාරණය වනාහි; උදපාදි, තොපගේ සිත පහළ විනම්; (මාගේ මරණය ප්‍රාර්ථනා කෙරෙහි නම්) මං, මා; පුථුසො, බොහෝ සොට; විසතෙතවා, සිඳ; ඛණඩසෙ, කඩ කඩ විසයෙන්; අවකන්තථ, සිදුව.

1630 අඝෙ ච ඡෙත්වා මඡෙඛ ච පච්ඡා මූලං විඛණිත්ථ
එවං මෙ ඡිජ්ජමානස්ස න දුක්ඛමරණං සියා.

අඝෙ ච, අගද; මඡෙඛ ච, මැදද; ඡෙත්වා, පළමුකොට සිඳ; පච්ඡා, පසුව; මූලං, මුල; විඛණිත්ථ, සිදුව; එවං හි, මෙසේ වනාහි; ඡිජ්ජමානස්ස, සිදිනු ලබන; මෙ, මට; න දුක්ඛමරණං සියා, නිදුක් මරණ වන්නේය.

1631 හත්ථපාදෙ යථා ඡින්දෙ කණණනාසං ච ජීවතො
තතො පච්ඡා සිරෙ ඡින්දෙ තං දුක්ඛමරණං සියා.

යථා, යම්සේ; ජීවතො, ජීවත්වන්නාහුගේ; හත්ථපාදෙ, අත්පාද; කණණනාසං ච, කන්නාසාද; ඡින්දෙ, සිඳිද; තතො පච්ඡා, ඉන් පසු; සිරෙ, හිස; ඡින්දෙ, සිඳිද; තං, එය; දුක්ඛමරණං සියා, (සෙසු මරණයන් කෙරෙහිලා) දුක්ඛමරණ නම් වේ.

1632 සුඛන්නු ඛණඩසො ඡිණණං භද්දසාල වනස්පති
කිං හෙතු කිං උපාදාය ඛණඩසො ඡිණණමිච්ඡසි.

වනස්පති, වනස්පතී වූ; භද්දසාල, පින්වත් භද්‍රසාලය; ඛණඩසො, කඩ කඩ වසයෙන්; ඡිණණං, සිඳින ලද්දේ; සුඛන්නු,

* එවඞ්කතං - මරම්ම.

සැපද; කිං හෙතු, කුමක් හෙතු කොට; කිං උපාදාය, කුමක් අරභයා; ඛණ්ඩසෝ ඡිණ්ණං, කඩ කඩ කොට සිදීම; ඉච්ඡසි, කැමති වෙහිද.

1633 යඤ හෙතුං උපාදාය හෙතුං ධම්මූපසංහිතං
ඛණ්ඩසෝ ඡිණ්ණමිච්ඡාමි මහාරාජ? සුණෝහි මේ.

මහාරාජ, මහරජ; ධම්මූපසංහිතං, ධර්‍මයුක්ත වූ; හෙතුං, කාරණය; (යුක්තාමය) යඤහෙතුං උපාදාය, යම් හෙතුවක් සඳහා; ඛණ්ඩසෝ ඡිණ්ණං, කඩ කඩ කොට සිදින ලද්දේ; ඉච්ඡාමි, කැමති වෙමිද; මෙ, මාගේ; (ඒ හෙතුව) සුණෝහි, ඇසුව මැනව.

1634 ඤාති මෙ සුඛසංවඩ්ඪා මම පස්සෙ නිවාතජා
තෙපිහං උපහිංසෙය්‍යං පරෙසං අස්සු මොචිතං.

මම පස්සෙ, මාගේ සල්රුක් පස; නිවාතජා, වාතාවරණයෙහි හටගත්; සුඛසංවඩ්ඪා, එහෙසින්ම සුවසේ වැඩුනා වූ; මෙ, මාගේ; ඤාති, ඤාතීහු වෙද්ද; අහං, මම; තෙපි, ඔවුන්ද; උපහිංසෙය්‍යං, (මුලින් සිදිනා ලද්දේ) පෙළන්නෙම් නම්; පරෙසං, අන්‍ය වූ ඒ ඤාතීන්ගේ; අස්සු, බාස්ප ජලය; මොචිතං, වගුරුවන ලද්දේ වෙමි.

1635 වෙතබ්බරූපං වෙතෙසි භද්දසාල වනස්පති
හිතකාමොසි ඤාතීනං අභයං සම්ම දදාහි තෙ.

වනස්පති, වනස්පති වූ; භද්දසාල, භද්‍රසාලය; වෙතබ්බරූපං, සිතිය යුක්තක්; වෙතෙසි, සිතෙහිය; ඤාතීනං, නැයන්ට; හිතකාමොසි, වැඩ කැමැති වෙහිය; සම්ම, යහලු දිව්‍යපුත්‍රය; තෙ, තොපට; අභයං, නිභීය; දදාහි, දෙන්නෙම්.

458 භද්දසාල ජාතකය යි.

1636 කසන්ති වපන්ති තෙ ජනා
මනුජා කම්මඵලූපජීවිනෝ
කසිමස්ස * රසස්ස භාගිනෝ
ජම්බුදීපා ඉදමස්ස නෝ වරං.

තෙ ජනා, ඒ ජම්බුද්වීප වාසී මනුෂ්‍යයෝ; කසන්ති, සාත්; වපන්ති, වාපනය කෙරෙත්; කම්මඵලූපජීවිනෝ, නානාකර්‍මයන්ගේ

---

* දීපස්සභාගිනෝ-මරුම්.

ඵලයෙන් ජීවත් වන්නා වූ; මනුජා, ඒ මනුෂ්‍යයෝ; ඉමිස්ස රසස්ස, මේ රසයන්ට; (නොහොත් මේ සැපතට) න භාගිනො, භාග්‍ය නැත්තාහුය (අසඞ්ඛ්‍ය සි යුසේඩි); (එහෙයින්) ජම්බුදීපා, දඹදිවට වඩා; ඉදං, මේ දිවයින; නො, අපට; වරං අස්ස, උතුම් වන්නේය.

1637 නිපචරත්තූපගතමහි වණ්ඩෙ
වෙගො මහාහොහිති සාගරස්ස
උපලාපයං දිපමිමං උළාරං
මා වො වධි ගච්ඡථ ලෙණ මඤ්ඤං.

වණ්ඩෙ, වඳුයා; නිපචරත්තූපගතමහි, (මෙයින්) පසළොස් රැයක් ඉක්මගිය කල්හි; සාගරස්ස, සාගරයාගේ; වෙගො, වෙගය; මහාහොහිති, මහත් වන්නේය; උළාරං, මහත් වූ; ඉමං දීපං, මේ දිවයින; උපලාපයං, වතුරුවමින්; වො, තොප; මා වධි, (සාගර ජලය තෙමේ) නො නසාවා; අඤ්ඤං ලෙණං, අනික් නිලීයන සථානයකට; ගච්ඡථ, යෙව්.

1638 න ජාතුයං සාගරවාරිවෙගො
* උපලාවයෙ දීපමිමං උළාරං
තං මෙ නිමිත්තෙනහි බහූනි දිඨං
‡ මා භාථ කිං සොචථ § මොදථවෙහා.

අයං සාගරවාරිවෙගො, මේ සාගරජලයාගේ වෙගය; ජාතු, කිසිකලෙකත්; උළාරං, මහත් වූ; ඉමං දීපං, මේ දිවයින; නඋපලාවයෙ, නො වතුරුවන්නේය; මෙ, මා විසින්; තං, ඒ කාරණය; බහූහි නිමිත්තෙහි, බොහෝ කරුණින්; දිඨං, දක්නා ලද්දේය; මාභාථ, බිය නොවව්; මොදථවෙහා, සතුටුවව්.

1639 පහූතභක්ඛං බහු අන්නපානං
පත්තත්ථ ආවාසමිමං උළාරං
න වො භවං පටිපස්සාමි කිඤ්චි
ආපුත්‍ථ පුත්තෙනහි පමොදථවෙහා.

පහූතභක්ඛං, බොහෝ බාද්‍ය ඇති; බහුඅන්නපානං, බොහෝ බත්පැන් ඇති; උළාරං, මහත් වූ; ඉමං ආවාසං, මේ නිවාසය;

* උපපාවසං-මරම්ම. ‡ මාහෙථ-මරම්ම. උපපාවසෙ-පොත්.
§ මොදථ වෝ-මරම්ම.

පත්තහළු, පැමිණී සම්පත් ඇත්තේය; වෝ, නොපව, කිසි භයං, කිඹිහයක්; න පටිපස්සාමි, නොදක්නෙමි; ආපුත්තා පුතෙනනි, නපතාණන් තෙක් පුත්‍රයන් හා; පමොදථවෙහා, ප්‍රමුදිතවව්.

1640 යෝ දෙවොයං දක්ඛිණස්සං දිසායං
ඛෙමන්ති පක්කොසති තස්ස සච්චං
න උත්තරෝ වෙරි භයා භයස්ස
මාහෙථ කිං සොචථ මොදථවෙහා.

අයං දක්ඛිණස්සං දිසායං, මේ දකුණුදිග සිට; යෝ දෙවෝ, යම් දෙවියෙක් හෙමේ, ඛෙමන්ති, නිභියයයි; පක්කොසති, කැඳවා ද; තස්ස, ඔහුගේ වචනය; සච්චං, සැබවි; උත්තරෝ, උතුරුදිග සිටි තැනැත්තේ; වෙරි, වෛරිය; භයාභයස්ස, (ඔහුගේ) බිය පිණිස කියන ලද වචනය; න, සත්‍ය නොවේ; මාහෙථ, (එහෙයින් යුෂ්මත්හු) බිය නොවව්; කිං සොචථ, කුමකට ශොක කරව්ද; මොදථවෙහා, සතුටුවව්.

1641 යථා ඉමෙ විපපවදන්ති යක්ඛා
එකෝ භයං සිංසති ඛෙමමේකෝ
තදිඞ්ඝ මය්හං වචනං සුණාථ
ඛිපපං ලහුං මා * විනස්සිමහ සබ්බෙ.

යථා, යම්සේ; ඉමෙ යක්ඛා, මේ අමනුෂ්‍යයෝ; විපපවදන්ති, ප්‍රතිවිරුඛ වචන කියද්ද, එකෝ, එකෙක්; භයං, බිය ප්‍රකාශ කෙරෙයි; එකෝ, එකෙක්; ඛෙමං, අභය; සිංසති, ප්‍රකාශ කෙරේ; ඉංඝ, එබැවින්; තං, ඒ පිළිබඳ; මය්හං, මාගේ; වචනං, වචනය; සුණාථ, අසව්; ඛිපපං, වහා; ලහුං, සීඝ්‍රයෙන්; සබ්බෙ, සියල්ලෝ; මා විනස්සිමහ, නොනැසෙමු.

1642 සබ්බෙ සමාගමම කරොම නාවං
දෙණිං දළහං සබ්බ යන්තූපපන්නං
සචෙ අයං † දක්ඛිණෝ සච්චමාහ
මොඝං පටික්කොසති ‡ උත්තරෝ අයං
සාවෙව නො හොතිනි ආපදත්ථා
ඉමච දීපං න පරිච්චජාම්.

---

* විනාසිමිහ-සැම්පෑන

† දක්ඛිණා-මරම්ම.

‡ උත්තරයං-මරම්ම.

සබෙබ, සියලුදෙන; සමාගමම, රැස්ව; දෙණිං, ගැඹුරු වූ; දළහං, දැඩ වූ; සබබයන්තූපපන්නං, සියලු යන්ත්‍රොපකරණ ඇති; නාවං, මහනැවක්; කරොම,කෙරෙමු; සවෙ,ඉදින්; අයං දකඛිණො; මේ දක්‍ෂිණ දෙව් පිත්;සච්චමාහ,සත්‍යය කියා නම්; අයං උත්තරො, මේ උතුරු දෙව් පිත්; මොඝං, අසත්‍යය; පටිකෙකාසති, ප්‍රතික්‍රොස කෙරේ නම්; නො, අපට; සා වෙව, ඕම; ආපදත්ථා නොහිති, මතු විපතෙහි වැඩ පිණිස වන්නිය; ඉමං දීපච,මේ දිවයිනද; න පරිවත්තාම, අත්නොහරිමු.

1643 සවෙ හි ඛො උත්තරො සච්චමාහ
මොඝං පටිකෙකාසති දකඛිණොයං
තමෙව නාවං අභිරුයහ සබෙබ
එවං මයං සොත්ථි තරෙමු පාරං

සවෙ ව ඛො, ඉදින් වනාහි; උත්තරො, උතුරුදිග දෙව් පිත්; සච්චමාහ, සත්‍යය කියා නම්; අයං දකඛිණො, මේ දක්‍ෂිණ දෙව් පිත්; මොඝං පටිකෙකාසති, හිස් දෙයක් බෙණේ නම්; එවං, මෙසේ; තමෙව නාවං, ඒ නැව පිටම; මයං සබෙබ, අපි සියල්ලෝ; අභිරුයහ, නැග; සොත්ථි, සුවෙන්; පාරං, පරතෙරට; තරෙමු, තරණය කරමු.

1644 න වෙ සුගණ්හා පඨමෙන සෙඨං
කනිඨමාපාථගතං ගහෙත්වා
යො වීධ තච්ඡං පවිචෙය්‍ය ගණ්හි
සවෙ නරෙ සෙඨමුපෙති ඨානං.

පඨමෙන, ප්‍රථමයා විසින් කියන ලද වචනය; සුගණ්හං, යහ පතැසි ගන්නේ; වෙ, එකාන්තයෙන්; න සෙඨං, උතුම් නොවේ; කණිඨං, ප්‍රථමයා කෙරෙන් පශ්චිම වචනය; සුගණ්හං, සොභන යයි ගන්නේ; වෙ, එකාන්තයෙන්; න සෙඨං, උතුම් නො වේ; ආපාථගතං, ඉන්ද්‍රිය ගොචරවූවක්; ගහෙත්වා, ගෙන; යො ව, යමෙක් තෙමේ; ඉධ, මෙහි; පවිචෙය්‍ය, නුවණින් සොයා; තච්ඡං, සත්‍යය; ගණ්හි, ගත්තේද; වෙ, එකාන්තයෙන්; සො නරෙ, ඒ මනුෂ්‍ය තෙමේ; සෙඨං ඨානං, උත්තමස්ථානයට; උපෙති, පැමිණේ.

1645 යථා ච තෙ සාගරවාරිමජ්ඣෙ
සකාමමනා සොත්ථි වහිංසු වාණිජා
අනාගතත්ථං පටිවිජ්ඣියාන
අපපමපි නාවෙචති සො හුරිපඤ්ඤ.

යථා ච, යම්සේ වනාහි; තෙ වාණිජා, ඒ (වඩසකි) මුහුදු වෙළෙන්දේ; සාගරවාරිමජ්ඣෙ, සාගරජලමධ්‍යයෙහි; සකාමමනා, සවකිය (ප්‍රඥාවියයිසමඞ්ගාගත) ක්‍රියාවෙන්; සොත්ථි, සැප සේ; වහිංසු, (නිබ්භීයඨානයට) පැමුණුනාහුද; අනාගතත්ථං, මතු අභිවාඞ්ඡ; පටිවිජ්ඣියාන, දැන; සො හුරිපඤ්ඤ, ඒ පණ්ඩිතජන තෙමේ; අපපමපි, මඳකුදු; න අවෙචති, නො ඉක්මවයි.

1646 බාලා ච මොහෙන රතානුගිද්ධා
අනාගතං අපපටිවිජ්ඣියත්ථං
පච්චුප්පන්නා සීදන්ති අත්ථජාතෙ
සමුද්දමජ්ඣෙ යථා තෙ මනුස්සා.

බාලා ච, අඥාන ජනයෝ වනාහි; මොහෙන, මුළාවෙන්; රතා, විෂයරසයෙහි ඇලුනාහු; අනුගිද්ධා, එහිම ගිජුවූවාහු; අනාගතං අත්ථං, අනා වැඩ; අපපටිවිජ්ඣිය, නොපිළිවිද; පච්චුප්පන්නෙ අත්ථ ජාතෙ, තතකාලීන සැපතෙහි; සමුද්දමජ්ඣෙ තෙ මනුස්සා යථා, මුහුදු මැද වැනසුන ඒ බාලඞ්ඝකි ජනයෝ යම්සේද එසේ; සීදන්ති, විනාශයට පැමිනෙත්.

1647 අනාගතං පටිකයිරාථ කිච්චං
මා මං කිච්චං කිච්චකාලෙ බ්‍යධෙසි
තං තාදිසං පටිකතකිච්චකාරිං
න තං කිච්චං කිච්චකාලෙ බ්‍යධෙතීති.

අනාගතං කිච්චං, අනාගත ඵලදායී දෘෂ්ටධාර්මික සාම්පරායික කෘත්‍යය; පටිකයිරාථ, පළමුකොට කරන්නේය; කිච්චකාලෙ, කෘත්‍ය කාලයෙහි; කිච්චං, කෘත්‍යය; මං, මා; මා බ්‍යධෙසි, කාය චිත්තාබාධ හෙයින් නොපෙළාවා; තාදිසං, එබඳු; පටිකතකිච්ච කාරිං, පළමුකොට ක්‍රියා කරන්නා වූ; තං, ඒ ප්‍රාඥයා; තං කිච්චං, ඒ අනාගතාදායී කෘත්‍යය; කිච්චකාලෙ, කටයුතු පැමිණි කල; න බ්‍යධෙති, නො පෙළයි.

459 සමුද්දවාණිජ ජාතකයයි.

1648 කාමං කාමයමානස්ස තස්ස වෙ තං සමිජ්ඣති
අඩා පීතිමනෝ හොති ලඛ්ධාමවෙවා යදිච්ඡති.

වෙ, ඉදින්; කාමං, වස්තු කාමය; කාමයමානස්ස, ප්‍රාර්ථනා කරණු ලබන්නා වූ; තස්ස, ඒ පුද්ගලයා හට; තං, ඒය; සමිජ්ඣති, සමෘඩවේ නම්; මවෙවා, මනුෂ්‍ය තෙම; යදිච්ඡති, යමක් කැමැති වේ නම් ඒය; ලඛ්ධා, ලබන ලද්දේ; අඩා, එකාන්තයෙන්; පීති මනෝ හොති, සතුටුසිත් ඇත්තේ වේ.

1649 කාමං කාමයමානස්ස තස්ස වෙ තං සමිජ්ඣති
තතෝ නං අපරං කාමෙ ඝමෙම තණ්හාව විඳති.

කාමං, වස්තුකාමකෙලෙසකාමය; කාමයමානස්ස, කැමැතිවනු ලබන; තස්ස, ඒ පුද්ගලයාගේ; තං, ඒ ප්‍රාර්ථනා කරණු ලබන වස්තුව; වෙ, ඉදින්; සමිජ්ඣති, සමෘඩ වේ නම්; තතෝ, ඉක්බිත් තෙන්; නං, ඔහු; අපරං කාමෙ; අනික් ගොචරවස්තූන්; ඝමෙම තණ්හාව, ස්‍රීසමයෙන් තැවිනහුගේ පැන් පිපාසය මෙන්; විඳති, විඳිනේය.

1650 ගවංව සිඛිනෝ සිඛං වඩ්ඪමානස්ස වඩ්ඪති
එවං මන්දස්ස පෝසස්ස බාලස්ස අවිජානතෝ
භීයෝ තණ්හා පිපාසා ච වඩ්ඪමානස්ස වඩ්ඪති.

වඩ්ඪමානස්ස, වැඩෙනු ලබන්නා වූ; සිඛිනෝ, ශෘඞ්ගවත් වූ (අං ආත්තා වූ); ගවං, ගෙරිහුගේ; සිඛංව වඩ්ඪති, ශෘඞ්ගය යම්සේ ශරීරය හා සමඟ වැඩේද; එවං, එපරිද්දෙන්; මන්දස්ස, ඥානමන්ද වූ; බාලස්ස, අඥාන වූ; අවිජානතෝ, කිසිවක් නොදන්නා වූ; වඩ්ඪමානස්ස, (තෘෂ්ණාව හා සමඟ) වැඩෙන්නා වූ; පෝසස්ස, පුරුෂයාගේ; තණ්හා පිපාසා ච, තෘෂ්ණාපිපාසාවද; භීයෝ, බොහෝ සෙයින්; වඩ්ඪති, වැඩේ.

1651 පථව්‍යා සාලියවකං ගවස්සං දාසපෝරිසං
දත්වා ච නාලමේකස්ස ඉති විඳා සමං චරේ.

පථව්‍යා, පොළොව පිළිබඳ; සාලියවකං, සාලික්ෂේත්‍ර යවක්ෂේත්‍රද නොහොත් සියලු අවිඤ්ඤාණකරතන සමූහයද; ගවස්සං දාස පෝරිසං, ගෙරි අශ්ව දාස පුරුෂාදීහුද නොහොත් සියලු සවිඤ්ඤා

ණක රතනසමූහයද; එකස්ස, එක් පුද්ගලයක් හට; දත්වා ව, දී ද; තාලං ඉති, පමණ නොවේ යයි දැන; විචා, පණ්ඩිත තෙම; සමං චරේ, (කායවාක්චාර දෙකින්) සමව හැසිරෙන්නේය.

1652 රාජා පසය්හ පථවිං විජිත්වා
සසාගරන්තං මහිමාවසන්තෝ
ඕරං සමුද්දස්ස අතිත්තරූපෝ.
පාරං සමුද්දස්සපි පත්ථයෙථ.

රාජා, රජ තෙම; පසය්හ, බලාත්කාරයෙන්; පථවිං, පෘථිවිය; විජිත්වා, දිනා; සාගරන්තං, සාගරයෙහි කොට ඇති; මහිං, පොළොව; ආවසන්තෝ, අධිපතිව වසන්නේ; ඕරං සමුද්දස්ස, සමුද්‍රයෙන් මෙතර; අතිත්තරූපෝ, තෘප්ති රහිතවූයේ; සමුද්දස්ස, සමුද්‍රයාගේ; පාරම්පි, පරතෙරද; පත්ථයෙථ, ප්‍රාර්ථනා කරන්නේය.

1653 යෝ ච මනුස්සරං කාමේ, මනසා තිත්තිතාඡ්ඣගා
තතෝ නිවත්තෝ පටිකම්මං දිස්වා
තෙ වේ සුතිත්තා යෙ පඤ්ඤාය තිත්තා.

යෝ ච, යමෙක් තෙම; කාමේ, වස්තුකාමකෙලෙසකාමයන්; අනුස්සරං, නුවණින් මෙනෙහි කරන්නේ; මනසා සිතින්; තිත්තිං, තෘප්තියක්; න අජ්ඣගා, නොවිඳී; තතෝ, ඒ කාමාස්වාදයෙන්; නිවත්තෝ, හැරුනේ; පටිකම්මං, (නුවණින් ආදීනවය හා) කසින් ප්‍රතිසම්මය; දිස්වා, දැක; යෙ, යමෙක් තුමූ; පඤ්ඤාය, නුවණින්; තිත්තා, තෘප්තදැ හෙවත් සම්පූර්ණදැ; තෙ, ඔහු තුමූ; වේ, එකාන්තයෙන්; සුතිත්තා, මොනවට තෘප්තයහ හෙවත් සම්පූර්ණයහ.

1654 පඤ්ඤාය තිත්තිනං සෙට්ඨං න සෝ කාමෙහි තපපති
පඤ්ඤාය තිත්තා පුරිසා තණ්හා න කුරුතෙ වසං.

තිත්තිනං, තෘප්තීන් කෙරෙන්; පඤ්ඤාය, ප්‍රඥාවෙන් වන්නා වූ තෘප්තිය; සෙට්ඨං, ශ්‍රේෂ්ඨයි; සෝ, හෙතෙම; කාමෙහි, කාමයන් කෙරෙන්; න තපපති, නොතැවේ; පඤ්ඤාය තිත්තා පුරිසා, ප්‍රඥාවෙන් තෘප්තියට පැමිනි පුරුෂයා; තණ්හා, තෘෂ්ණා හොමේ වසං න කුරුතෙ, වසඟ නොකෙරේ.

1655 අපච්චෙථෙව කාමානි අපිච්ඡස්ස අලොලුපෝ
සමුද්දමත්තෝ පුරිසෝ න සෝ කාමෙහි තප්පති.

අපිච්ඡස්ස, අල්පෙච්ඡවූවහුගේ; කාමානි, කාමයන්; අලොලුපෝ, (කාමයෙහි) ලොල් නුවූ තැනැත්තේ;අපච්චෙථෙව, විධවං සතයම කරන්නේය; සමුද්දමත්තෝ, (මහත් වූ ප්‍රඥාවෙන් සමන්විත වූ බැවින්) සමුද්‍ර ප්‍රමාන වූ; සෝ පුරිසෝ, ඒ පුරුෂ තෙම; කාමෙහි, වස්තුකාමකෙලසකාමයෙන්; න තප්පති, (මහත් වූ වහ්නියකින් නමුදු මහාසමුද්‍රය තවන්ට නොහැක්කා සේ) නොතැවෙන්නේය හෙවත් නොදවන්නේය.

1656 රථකාරෝව චම්මස්ස පරිකන්තං උපාහනං
යං යං ජහති කාමානං තං තං සම්පජ්ජතෙ සුඛං.

චම්මස්ස, චර්මයාගේ; (යම් යම් නොගත යුතු තැන් වෙත්නම් ඒ ඒ තැන්) පරිකන්තං, කපා හරිමින්; උපාහනං, වහනක් කරන්නා වූ; රථකාරෝ ඉව, සම් කරුවෙකු මෙන්; කාමානං, කාමයන් පිළිබඳ වූ; යං යං, යම් යම් කොටසක්; ජහති, හරණේද; තං තං, ඒ ඒ කායකර්මාදිය;සුඛං, (පහ වූ කෙලස පරිඛාහය ඇති)සැපයට; සම්පජ්ජතෙ, පමුනු වන්නේය; වෙ, ඉදින්; සබ්බං සුඛං, සියලු සැපය; ඉච්ඡෙය්‍ය, කැමැත්තේ වීනම්; සබ්බෙ කාමෙ, සියලු වස්තුකාමකෙලසකාමයන්; ජහති, අත්හරනේය.

1657 අඤ්ඤ තෙ භාසිතා ගාථා
සබ්බා හොනති සහස්සියෝ
පටිගණ්හ මහා බ්‍රහ්මෙ
සාධෙතං තව භාසිතං

තෙ, නුඹ වහන්සේ විසින්; අඤ්ඤගාථා, (කාමාදීනව ප්‍රතිසංයුක්ත) ගාථා අටක්;භාසිතා,කියන ලද්දීය;සබ්බා, සියලු ගාථාවෝ; (එකක් එකක් පාසා) සහස්සියෝ හොනති, දහස බැගින් අගණාහු වෙත්; මහා බ්‍රහ්මෙ, පූජ්‍ය වූ බ්‍රාහ්මණය; පටිගණ්හ, (එබැවින් මේ අටදහස) පිළිගනු මැනව; තව, තාගේ; එතං භාසිතං, මේ භාෂිතය; සාධු, මැනවැයි කීයේය.

1658 න මෙ අත්ථෝ සහස්සෙහි සතෙහි නහුතෙහිපි
පඤ්ඤමං භාසතෝ ගාථං කාමෙ මෙ න රතෝ මනෝ.

මෙ, මට; සහසෙසහි, දහසකින්ද; සතෙහි, සියයකින්ද; නහුතෙහිපි, දසදහසකින්ද; අඤ්ඤො න, අඳියෙක් නැත; පඨමං ගාථං, ("රථකාරෙව වම්මසස" යන) පළවිම ගාථාව; භාසතො, කියන්නා වූ; මෙ, මාගේ; මතො, සිත; කාමෙ, වස්තුකාමයෙහි; න රතො, නො ඇලුනේය—මහරජ්ජුරුවෙනි! මම එතැහි මේ ගාථාව කියන්නෙම් තමන්ගේම ධර්මදෙශනාවෙන් ධ්‍යාන ඉපදවූ යෙම් සි සේසි.

1659 භද්දකො වතායං මානවකො
සබ්බලොකවිදූමුනි
යො ඉමං තණ්හං දුක්ඛජනනිං
පරිජානාති පණ්ඩිතොති.

එත,එකාන්තයෙන්; සබ්බලොකවිදූ, සියලු ලොකය දත්තාවූ; මුනි, මුනි වූ; පණ්ඩිතො, පණ්ඩිත වූ; යො, යමෙක් තෙම; දුක්ඛ ජනනිං, සකල වූතදුඃඛය උපදවන්නා වූ; ඉමං තණ්හං, මේ තෘෂ්ණාව; පරිජානාති, පිරිසිඳ දනීද (සිඳ බැහැර කෙරේද); අයං මානවකො, මේ මානවක තෙම; භද්දකො, යහපත් වන්නේය.

460 කාම ජාතකය සි.

1660 දස ඛලු ඉමානි ඨානානි යානි පුබ්බෙ අකරිත්වා
සපච්ඡාමනුතපපති ඉච්චෙවාහ ජනසන්ධො.

ඛලු, එකාන්තයෙන්; ඉමානි දසඨානානි, මේ මතු දක්වන කාරණ දසයක් වන්නාහුය; යානි, යම්බඳු ඒ කාරණ දසය; පුබ්බ, පළමු කොටම; අකරිත්වා, නොකොට වාසය කළ යම් මනුෂ්‍යයෙක් වේද; සො, (පළමු කොට කළයුතු දෙය නො කරන්නා වූ) හෙතෙම;පච්ඡා,පසුව(මෙලෙව්හිද පරලෙව්හිද);අනුතපපති ඉති, තැවෙන්නේය සි හෙවත් කලානතවන්නේය සි; ජනසන්ධො, ජනසන්ධ නම් රජ තෙම; එවං, මෙසේ; ආහ, කියේය—පසුතැවිලි නොවන මේ දසවැදෑරුම් කරුණු දක්වන පිණිස බොධිසත්ව වූ ජනසන්ධ නම් රජහුගේ ධර්මදෙශනාව වන්නීය සි සේසි.

1661 අලබා විත්තං තපති පුබ්බෙ අසමුදානිතං
න පුබ්බෙ ධනමෙසිසසං ඉති පච්ඡානුතපපති.

පුබ්බෙ, පළමු (තරුණ) කාලයෙහි; (ශිල්‍ප නොකිරීමෙන්) අසමුදානිතං, රැස් නොකරන ලද; විත්තං, ධනය; අලබා, (මහලු කාලයෙහි) නොලැබ; පුබ්බෙ, පළමු; ධනං, ධනය; න එසිසසං ඉති, නො සෙවියෙමැයි; පච්ඡා, පසුව; අනුතපපති, තැවේ (ශොක කෙරේ)-සුවපත් වූ අන්‍යයෝ දැක තෙමේ දුක සේ ජීවත් වන්නේ පෙර ධනය නොසෙවියෙම්ය යි පසුතැවිලියට පැමිනේ, එහෙයින් මහලු කාලයෙහි සුව සේ ජීවත්වනු කැමැත්තාහු තරුණ කාලයෙහි ම ධාර්මික කෘෂිකර්මාදිය කොට; වසතුව සොයව්ය යි දක්වන ලදි.

1662 සඤ්ඤරූපං පුරෙ සන්තං මයා සිපපං න සික්ඛිතං
කිච්ඡා වුත්ති අසිපපසස ඉති පච්ඡානුතපපති.

පුරෙ සන්තං, පෙර ළදරු කාලයෙහි ආචාර්‍යයන් පසිරු පාසනය කොට; සඤ්ඤරූපං, (ඉගෙනීම සරන්ට) හැකිවූම; සිපපං, (හස්තිශිල්පාදි කිසියම්) ශිල්පයක්; මයා, මා විසින්; න සික්ඛිතං, නො උගන්නා ලද්දේය; අසිපපසස, නො උගන්නා ලද ශිල්ප ඇත්තහුගේ; කිච්ඡාවුත්ති ඉති, දුක්වූ ජීවිකා වෘත්තිය වන්නීය සි; පච්ඡා, පසුව; (මහලු කාලයෙහි) අනුතපපති, තැවෙන්නේය; (ශොක කරන්නේය)—එහෙයින් මහලු කාලයෙහි සුවසේ ජීවත්වනු කැමැත්තාහු තරුණ කාලයෙහි ම ශිල්ප ඉගෙන ගතිව්ය යි මෙසින් දක්වයි.

1663 කූටවෙදී පුරෙ ආසිං පිසුණො පිසීමංසිකො
චණ්ඩා ච එරුසො චාසිං ඉති පච්ඡානුතපපති.

පුරෙ, පළමු තරුණ අවස්ථායෙහි; කූටවෙදී, තුලාකූට මාන කූටාදිය දුන එසින් ලොකයා වචා කරන්නෙක්; ආසිං, වූයෙම්; පිසුණො, පිසුණු බස් කියන්නෙක් (කේලාම් කියන්නෙක්)ද; පිසීමංසිකො, (අන්‍යයන් ගෙන අසවාමිකයන් සවාමි කරමින් අනුන්ගේ) පිටමස් කන්නෙක්ද; චණ්ඩා ච, චණ්ඩ වූවෙක්ද; එරුසො ච, රළු වූවෙක්ද; ආසිං, වූයෙම්; ඉති, මෙසේ; පච්ඡා, පසුව (මරණ මඤ්චයෙහි වැදහොත්තේ); අනුතපපති, තැවෙන්

නේය-නිරයෙහි නොවැඳුනු කැමැත්තහු නම් මේ පාපකර්මය නො කරවියයි අවවාද කෙරේ.

1664 පාණාතිපාති පුරෙ ආසිං ලුද්දෙවාසිං අනාරියෝ
භූතානං නාපවාසිස්සං ඉති පච්ඡානුතපපති.

පුරෙ,පෙර තරුණ කාලයෙහි; පාණාතිපාතී ආසිං, ප්‍රාණඝාත කරන්නෙක් වූයෙමි; අනරියෝ, අනාර්‍ය්‍ය වූ (නීච ප්‍රවෘත්ති ඇත්තා වූ); ලුද්දෙ ච ආසිං, දරුණු ක්‍රියා ඇත්තෙක්ද වූයෙමි; භූතානං, සත්ව ප්‍රජාවට; න අපවාසිස්සං, ක්ෂාන්ති මෛත්‍රී කරුණා වසයෙන් යවත් පැවැත්තුම් ඇත්තෙක්ද නුවූයෙමි; ඉති, මෙසේ; පච්ඡා, පසුව මහලු කාලයෙහි; අනුතපපති, තැවෙන්නේය.

1665 බහූසු වත සන්තාසු අනපාදාසු ඉත්ථිසු
පරදාරං අසෙවිස්සං ඉති පච්ඡානුතපපති.

වත, එකාන්තයෙන්; අනපාදාසු, අන්‍යයන් විසින් පරිග්‍රහ නො කරන ලද; බහූසු ඉත්ථිසු, බොහෝ ස්ත්‍රීන් විද්‍යමාන කල්හි; පරදාරං අසෙවිස්සං ඉති, පරදාරසෙවනය කෙළෙමැයි කියා; පච්ඡා, පසුව මහලු කාලයෙහි; අනුතපපති, තැවෙන්නේය.

1666 බහුම්හි වත සන්තම්හි අන්නපානෙ උපට්ඨිතෙ
න පුබ්බෙ අදදං දානං ඉති පච්ඡානුතපපති.

වත, එකාන්තයෙන්; උපට්ඨිතෙ, පිහිටියා වූ; බහුම්හි අන්න පානෙ, බොහෝ ආහාරපානය;සන්තම්හි, විද්‍යමාන කල්හි; පුබ්බෙ, පෙර (තරුණ අවස්ථාවෙහි); දානං, දානයක්; න අදදං ඉති, නුදුන්නෙමැයි කියා; පච්ඡා, පසුව (මහලු කාලයෙහි); අනු තපපති, තැවෙන්නේය.

1667 මාතරං පිතරං වාපි ජිණ්ණකං ගතයොබ්බනං
පහූසන්තෝ න පොසිස්සං ඉති පච්ඡානුතපපති.

ජිණ්ණකං, ජරාවෙන් ජීර්ණ වූ; ගතයොබ්බනං, ඉක්ම ගිය යොවුන් වයස් ඇති; මාතරං, මව හෝ; පිතරං වාපි, පියා හෝ; පහූසන්තෝ, ධන ශක්තියෙන්ද කායශක්තියෙන්ද පොෂ්‍යය කරන්ට සමර්ථ වූයෙමි; න පොසිස්සං, පොෂ්‍යය නො කෙළෙමි; ඉති, මෙසේ; පච්ඡා, පසුව මහලුකාලයෙහි; අනුතපපති, තැවෙන් නේය.

1668 ආචරියමනුසත්ථාරං සබ්බකාමරසාහරං
පිතරං අතිමඤ්ඤිස්සං ඉති පච්ඡානුතපපති

අනුසත්ථාරං, අවවාද අනුශාසනා කරන්නා වූ; ආචරියං, ආචාර්‍ය්‍ය වූ—ආචාරය යි කියන ලද යහපත් හැසිරීම පුත්‍රයන්ට උගන්වන බැවින් පිය තෙම මෙහි ආචාර්‍ය්‍ය යි දක්වන ලදි; සබ්බකාමරසාහරං, සියලු වස්තුකාම රසය ගෙනවුත් පොෂ්‍යය කරන්නා වූ; පිතරං, පියාණන්; අතිමඤ්ඤිස්සං, (ඔහුගේ අවවාද නො ගන්නේ) ඉක්මවා සිතුයෙමි; ඉති, මෙසේ; පච්ඡා, පසුව (මහලු කාලයෙහි); අනුතපපති, තැවෙන්නේය.

1669 සමණෙ බ්‍රාහ්මණෙ වාපි සීලවන්තෙ බහුස්සුතෙ
න පුබ්බෙ පයිරුපාසිස්සං ඉති පච්ඡානුතපපති.

සීලවන්තෙ, සිල්වත් වූ; බහුස්සුතෙ, බහුශ්‍රැත වූ; සමණෙ බ්‍රාහ්මණෙ වාපි, ධාර්‍ම්මික මහණ බමුණන්ද; පුබ්බෙ, පෙර (තරුණ කාලයෙහි); න පයිරුපාසිස්සං, පයිරුපාසනය නො කෙළෙමි; ඉති, මෙසේ; පච්ඡා, පසුව; අනුතපපති, තැවෙන්නේය.

1670 සාධු හොති තපො චිණ්ණො සන්තො ච පයිරුපාසිතො
න ච පුබ්බෙ තපො චිණ්ණො ඉති පච්ඡානුතපපති.

සන්තො ච, සත්පුරුෂයෙක් තෙම; පයිරුපාසිතො, පයිරුපාසනය කරන ලද්දේ; තපො, ධාර්‍ම්මික තපසක්; චිණ්ණො, රැස් කරන ලද්දේ; සාධු හොති, යහපත් වන්නේය; පුබ්බෙ, පෙර; තපො, තපසෙක්; න ච චිණ්ණො, රැස් නො කරන ලද්දේය; ඉති, මෙසේ; පච්ඡා, පසුව; අනුතපපති, තැවෙන්නේය.

1671 යො ච එතානි ඨානානි යොනිසො පටිපජ්ජති
කරං පුරිසකිච්චානි සො පච්ඡා නානුතපපතීති.

යො ච, යමෙක් තෙම; එතානි ඨානානි, මේ දසකාරණයන්; යොනිසො, නුවණින්; පටිපජ්ජති, පිළිපදී ද; පුරිසකිච්චානි කරං, පුරුෂ ක්‍රියා කරන්නා වූ; සො, හෙතෙම; පච්ඡා, පසුව; නානුතපපති, (මෙලෝ පරලෝ දෙක්හි) නො තැවෙන්නේය.

461 ජනසන්ධි ජාතකය සි.

1672 කණ්හා කණ්හා ව සොරෝ ච සුක්ඛදුබ්බලෝ *පතාපවා
බබ්බෝ පඤ්ඤගි රජ්ජූහි කිං † ධීර? සුතබ්බෝ තව.

('කණ්හා කණ්හා ව' යන මේ වචන දෙකින් භයවිසයෙන්ද දූසකිරීම් වසයෙන් ආමෙණ්ඩ්‍යය ප්‍රකාශ කරන ලදි) ධීර, ධෛර්‍යයෙන් හා ශීලයෙන් යුත් තැනැත්තව; කණ්හා කණ්හාව, ඉතා කළු වූ; සොරෝ ච, දක්නවුන්ට භය උපදවන්නා වූ; සුක්ඛදුබ්බලෝ, සුදු වූ දළ ඇති; පතාපවා, දළවලින් නික්මෙන රශ්මි ප්‍රතාප ඇති; පඤ්ඤගි රජ්ජූ ගි, රැහැන් පසකින්; බබ්බෝ, බඳනා ලද; තව සුතබ්බෝ, තාගේ සුනඛ තෙම; කිං, කුමක් කෙරේද; (කිමෙක්ද මේ සුනඛ තෙම මෘගයන් අල්වා කන්නේද නැතහොත් මෘගනොවන මනුෂ්‍යාදීන් අල්වා කන්නේද තට මොහුගෙන් ප්‍රයොජන කිම විස්සජ්ජිතය කරව සි කියේය යන අර්ථයි)

1673 අයං මිගානං අත්ථාය උසීරථ? භවිස්සති
මනුස්සානං අනයෝ හුත්වා තදා කණ්හා පමොක්ඛති.

උසීරථ, උසීරථනම් මහරජ; අයං, මේ සුනඛ තෙම; මිගානං අත්ථාය, මෘගයන්ගේ මස් කෑම පිණිස; න භවිස්සති, මෙහි ආයේ නො වේ—මනුෂ්‍යමාංස අනුභව කිරීම පිණිස මෙහි ආයේ වේ; මනුස්සානං, මනුෂ්‍යයන්ට; අනයෝ හුත්වා, මහාවිනාස කරන්නෙක්ව; (යම් කලක මනුෂ්‍යයෝ විනාසයට පමුණුවන ලද්දාහු වෙද්ද) තදා, එකල්හි; කණ්හා, මේ කෘෂ්ණ සුනඛ තෙම; පමොක්ඛති, (මාගේ හඤ්ඤයෙන්) මිදෙන්නේය.

1674 පත්තහත්ථා සමණකා මුණ්ඩා සඞ්ඝාටි පාරුතා
නඛලෙහි කසිස්සන්ති තදා කණ්හා පමොක්ඛති.

පත්තහත්ථා, පාත්‍රයක් ගත් අත් ඇති; මුණ්ඩා, හිසමුඩු වූ; සඞ්ඝාටිපාරුතා, සඟලසිවුරක් පෙරෙඹිවා වූ; සමණකා, අපි ශ්‍රමණයෝය සි ප්‍රතිඥ කළාහු වෙද්ද ඔහු තුමූ; නඛලෙහි, නඟුලින්; කසිස්සන්ති, සීසාන්නාහු වෙද්ද (මේ දුශ්ශීල පුද්ගලයෝ සතුරෝ වූවාහුය, යම් කලෙක මොවුන් මරා මස් කන්ට ලබන්නේද) තදා, එකල්හි; කණ්හා, මේ කළුසුනඛ තෙම; පමොක්ඛති, (මේ පස්රැහැන් බැම්මෙන්) මුදන්නේය.

* පහාසවා-මරම්ම. † රජ්ජූ-මරම්ම.

1675 තපස්සිනියෝ පබ්බජිතා මුණ්ඩා සඞ්ඝාටිපාරුතා
යදා ලොකෙ ගමිස්සන්ති තදා කණ්හා පමොක්ඛති.

පබ්බජිතා, (බුදුසස්නෙහි) පැවිදි වූ; මුණ්ඩා, හිසමුඩු වූ; සඞ්ඝාටිපාරුතා, සඞ්ඝාටිපාරුපනය කළා වූ; තපස්සිනියෝ, භික්ෂුනීහු වෙද්ද; (ඔව්හු) යදා, යම්කලෙක්හි; ලොකෙ, ලොකයෙහි; ගමිස්සන්ති, (ගිහිගෙහි පවකාමගුණ සෙවනය කරමින්) හැසිරෙන්නාහුද (ඒ දුශ්ශීලභික්ෂුනීහු මට සතුරු වූවාහුය, යම් කලෙක මොවුන් මරු කන්ට ලබන්නේද) තදා, එකල්හි; කණ්හා-පෙ-

1676 දීඝුත්තරොට්ඨා ජටිලා පඞ්කදන්තා රජස්සිරා
ඉණංවොදාය ගච්ඡන්ති තදා කණ්හා පමොක්ඛති.

දීඝුත්තරොට්ඨා, වැඩුනා වූ උඩුරුවුල ඇති; ජටිලා, ජටාධර වූ; පඞ්කදන්තා, මලබැඳුනු දත් ඇති; රජස්සිරා, රජසින් ගැවසිගත් ශීර්ෂ ඇති (තාපසයෝ වූවාහුද ඔහු තුමූ); ඉණංවොදාය; (භික්ෂාචර්‍යාවෙන් ධනය රැස්කර වඩිනශ කොට) ණය පොලිකර; (එසින් ලද දෙසින්) ගච්ඡන්ති, දිවි පවත්වන්නාහුද; (ඒ දුශ්ශීල තවුසෝ මට සතුරු වූවාහුය යම් කලෙක මොවුන් මරු කන්ට ලබන්නේද) තදා, එකල්හි; කණ්හා,-පෙ-

1677 අධිච්ච වෙදං සාවිත්තිං යඤ්ඤතන්තඤ්ච බ්‍රාහ්මණා
භත්තිකාය යජිස්සන්ති තදා කණ්හා පමොක්ඛති.

බ්‍රාහ්මණා, (යම්බඳු) බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක්; සාවිත්තිං වෙදං, සාවිත්‍රී නම් වෙදශාස්ත්‍රයද; යඤ්ඤතන්තඤ්ච, යාගවිධායක තන්ත්‍රයද; අධිච්ච, හදාරා; භත්තිකාය, බැල පිණිස; යජිස්සන්ති, (යම්කලෙක්හි) යාගකරන්නාහුද; (ඒ පාපී බ්‍රාහ්මණයෝ මට සතුරුවූවාහුය යම්කලෙක මොවුන් මරු කන්ට ලබන්නේද) තදා, එකල්හි; කණ්හා-පෙ-

1678 මාතරං පිතරං චාපි ජිණ්ණකං ගතයොබ්බනං
පහූ සන්තා න භරන්ති තදා කණ්හා පමොක්ඛති.

ජිණ්ණකං, ජරාවෙන් ජීර්ණ වූ; ගතයොබ්බනං, ඉක්ම ගිය යොවුන් වයස් ඇති; මාතරං, මවද; පිතරං, පියාද; පහූසන්තා, බොහෝ උපභොගපරිභොග වස්තු ඇත්තාහු; න භරන්ති, (යමෙක්) පොෂ්‍යශ නො කෙරෙද්ද; (එබඳු දුශ්ශීල ජනයෝ මට

සතුරු වූවාහුය, යම් කලෙක මොවුන් මරා කන්ට ලබන්නේද) තදා, එකල්හි; කණ්හා-පෙ-

1679 මාතරං පිතරං වාපි ජිණ්ණකෙ ගතයොබ්බනෙ
බාලා තුමෙහති වක්ඛන්ති තදා කණ්හා පමොක්ඛති.

ජිණ්ණකෙ, ජරාවෙන් ජීර්ණ වූ; ගතයොබ්බනෙ, ඉක්ම ගියා වූ යොවුන් වයස් ඇති; මාතරං පිතරං වාපි, මව්පිය දෙදෙනා ම ද, තුමෙහ, තෙපි; බාලා ඉති, කිසිවක් නොදන්නා අඥානයෝය සි; වක්ඛන්ති, (යමෙක්) කියන්නාහු වේද්ද; (එබඳු ජනයෝ මට සතුරු වූවාහුය යම්කලෙක මොවුන් මරා කන්ට ලබන්නේද) තදා, එකල්හි; කණ්හා-පෙ-

1680 ආචරිය භරියං සඛා භරියං මාතුලානිං පිතුවජ්ජයං
යදා ලොකෙ ගමිස්සන්ති තදා කණ්හා පමොක්ඛති.

යදා, යම් කලෙක්හි; ලොකෙ, ලොකයෙහි; ආචරියභරියං, ආචාර්‍යභාර්‍යාවද; සඛාභරියං, යහළුවන්ගේ භාර්‍යාවද; මාතුලානිං, මසිලනුවන්ගේ භාර්‍යාවද; පිතුවජ්ජයං, නැන්දනියද යන මොවුන් කෙරෙහි; ගමිස්සන්ති, (ලොකධර්ම වශයෙන් වරදවා) පිළිපදින්ද (ඒ පාපී ජනයෝ මට සතුරු වූවාහුය යම්කලෙක මොවුන් මරා කන්ට ලබන්නේද) තදා, එකල්හි; කණ්හා-පෙ-

1681 අසිවම්මං ගහෙත්වාන ඛග්ගං පග්ගය්හ බ්‍රාහ්මණා
පන්ථඝාතං කරිස්සන්ති තදා කණ්හා පමොක්ඛති.

බ්‍රාහ්මණා, (බාහිත පාපී යයි කියන ලද යම්බඳු) බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක්; අසිවම්මං ගහෙත්වාන, කඩුපලිස් ගෙන; ඛග්ගං, කඩුවක්; පග්ගය්හ, ඔසවා ගෙන; පන්ථඝාතං, මං පැහැරීම හෙවත් මාගීයෙහි රැකසිට මිනිසුන් මරා හාණ්ඩ පැහැර ගැන්ම; කරිස්සන්ති, කරන්නාහුද; (ඒ පාපීජනයෝ මට සතුරු වූවාහුය යම්කලෙක මොවුන් මරා කන්ට ලබන්නේද) තදා, එකල්හි; කණ්හා-පෙ-

1682 * සුඛවජ්ජී වෙඨවෙරූ ථූලලබාහූ † අපාවුහා
මිථුභෙදං කරිස්සන්ති තදා කණ්හා පමොක්ඛති.

---

*සුඛාවජ්ජී-ම්‍රම්ම. † අපාතුහා-ම්‍රම්ම.

සුඛසජ්ජ්, (කසා සුණු ආදිය ගැමෙන් නහන ලද) මෘදුභාව යෙන් යුත් ජවිවණ්ණ ඇත්තා වූ; වෙධවෙරා, (ධනධාන්‍යාදීන් සමෘඩ්, වැන්දඹුවන් හා සමඟ හැසිරෙන්නා වූ; ථූලබාහු, (මනා කොට පිරිමැදීම් ආදියෙන් නිපදවන මාංශ ඇති හෙයින්) මහත් බාහු ඇත්තා වූ; අපාවුහා, ධන ඉපදවීමෙන් තොර වූ (සත්‍රී ධූර්තියෝ); මිථුභෙදං කරිස්සන්ති, (යම්කලෙක ධනධාන්‍යාදීන් සමෘඩ වූ වැන්දඹුවන් හා සංවාසය නොට ඔවුන් සතු දෙය අනුභව කොට ඔවුන් හා) මිත්‍රභෙදය කෙරෙත්ද හෙවත් ඔවුන් හැර අන්‍ය ධනවත් තැන් කරා යෙත්ද; (ඒ පාපී ජනයෝ මට සතුරු වූවාහුය යම්කලෙක මොවුන් මරා කන්ට ලබන්නේද) තදා, එකල්හි; කණ්හා-පෙ-

1683 මායාවිනෝ නෙකතිකා අසප්පුරිසචින්තකා
යදා ලෝකෙ භවිස්සන්ති තදා කණ්හා පමොක්ඛතීති.

මායාවිනෝ, ලොකයා මුළා කරන බොහෝ)මායා ඇත්තා වූ; නෙකතිකා, වචනික වූ; අසප්පුරිසචින්තකා, අසත්පුරුෂ සිතිවිලි සිතන්නා වූ; (දුර්ජනයෝ) යදා,යම්කලෙක්හි; ලෝකෙ,ලොකයෙහි; භවිස්සන්ති, වෙත්ද; (ඒ පාපී ජනයෝ මට සතුරු වූවාහුය යම් කලෙක මොවුන් මරා කන්ට ලබන්නේද) තදා, එකල්හි;කණ්හා මේ කලුසුනඛ තෙම; පමොක්ඛති, (මේ පස්රැහැන් බැම්මෙන්) මිදෙන්නේය සි කියේය.

462 මහාකණ්හ ජාතකය යි.

1684 නාදඬා * පරතෝ දෙසං අනුං ථූලානි සබ්බසෝ
ඉස්සරෝ පණයෙ දණ්ඩං සාමං අපපටිවෙක්ඛිය.

පරතෝ, අන්‍යයාගේ; සබ්බසෝ, සියලු; අනුං ථූලානි, කුඩා මහත් වූ; දෙසං, වරද; අදඬා, නො දැක; සාමං, තෙමේම; අපපටිවෙක්ඛිය,(අන්‍යයාගේ වචනය හැර තම හට)ප්‍රත්‍යක්ෂ නො කොට; ඉස්සරෝ, පෘථිවීශ්වර වූ රජ තෙම; දණ්ඩං, දඬුවම; න පණයෙ, නො පණවන්නේය හෙවත් නො පිහිටුවන්නේය-මහාසම්මතරජ කුලයෙහි වූ කලි සියයකින් මත්තෙහි දඬයෙක් නම් නැත ඉන් පසු දරුණු රජදරුවන්ගේ කාලවල මේම ඝාතනය උපන ඒ සඳහා ඒ අමාත්‍යයෝ එකාන්තයෙන් ම අන්‍යයාගේ දෙෂය

* නාදිඬා-මරම්ම.

තෙමේ නො දැන සාත්තනය කිරීම අයුතුය යි රජ හට ප්‍රකාශ කරන්නාහු මෙසේ කිහයි දතයුතු.

1685 යො ච අපපටිවෙක්ඛිත්වා දණ්ඩං කුබ්බති ඛත්තියො
සකණ්ටකං සො ගිලති ජච්චඤ්ඤොව සම්මක්ඛිකං.

යො ච ඛත්තියො, යම් ක්ෂත්‍රිය රජෙක් තෙම්; අපපටිවෙක්ඛිත්වා, ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා නො කොට; දණ්ඩං කුබ්බති, (තමක් හට) දඬුවම් කෙරේද; සො, හෙතෙම; සකණ්ටකං, (තෙහට දුක් ගෙන දීමට කාරණ වූ) සටුසහිත හොජනය; ගිලති, අනුභව කරන්නේ නම් වේ; ජච්චඤ්ඤොව, ජාත්‍යන්ධයකු මෙන්; සම්මක්ඛිකං, මැස්සන් සහිත ආහාරය අනුභව කරන්නේ නම් වේ.

1686 අදණ්ඩියං දණ්ඩයති දණ්ඩියඤ්ච අදණ්ඩියං
අඤ්ඤොව විසමං මග්ගං න ජානාති සමාසමං.

අදණ්ඩියං, (යමෙක් තෙම) දඬුවම් නො කට යුත්තා හට; දණ්ඩයති, දඬුවම් දේද; දණ්ඩියඤ්ච; දඬුවම් කට යුත්තා හට; අදණ්ඩියං, දඬුවම් නො කෙරේද (තමන්ගේ- කැමැත්තක්ම කෙරේද හෙතෙම); විසමං මග්ගං, විසම මාර්ගයට පිළිපන්නා වූ; අඤ්ඤොඉව අන්ධයකු මෙන්; සමාසමං, සම අසම දෙක; න ජානාති, නො දනී-ගල් මුල් ආදියෙහි පය පැකිලෙන්නා වූ අන්ධයකු මෙන් සතර අපායෙහි මහත් දුකට පැමිණෙන්නේය යි සේයි.

1687 යො ච එතානි ඨානානි අනුං ථූලානි සබ්බසො
සුදිට්ඨමනුසාසෙය්‍ය සවෙ වොහාතුමරහති.

යො ච, යමෙක් තෙම; එතානි ඨානානි, (දඬුවම් කටයුතු නො කටයුතු) මේ කාරණයන් දැන (දඬුවම් කටයුතු කාරණයන්හි); අනුං ථූලානි, කුදු මහත් දී; සබ්බසො, සියලු විරද; සුදිට්ඨං, මනාකොට දැන; අනුසාසෙය්‍ය, අනුශාසනා කරන්නේද; (ඒ රජ තෙම) වොහාතුං, රාජ්‍යානුශාසනාකාරන්ට; අරහති, සුදුසු වන්නේය.

1688 නෙකන්තමුදුනා සක්කා එකන්තතික්ඛිණෙන වා
අත්තං මහතෙන ඨාපෙතුං තස්මා උභයමාචරෙ.

එකන්තමුදුනා, එකාන්ත මෘදු භාවයෙන් ද; එකන්තතික්ඛිණෙන වා, එකාන්ත තීව්‍රභාවයෙන්ද; අත්තං, තමන්; මහතෙන

ඓශ්වර්‍යාදියෙන් මහත් භාවයෙහි; ඨාපෙතුං, තබන්ට; න සක්කා, නො හැක්කේය: තසමා, එහෙයින්; උපසමං, කාශාදිව්‍යුපසම යෙහි; චරෙ, හැසිරෙන්නේය.

1689 පරිභූතො මුදු හොති අතික්කෙඛා ච වෙරවා
එතඛ උභයං ඤත්වා අනුමජ්ඣං සමාචරෙ.

පරිභූතො, (යම් රජෙක් රටවැස්සන් විසින්); මඩන ලද්දේ; මුදු හොති, මෘදුයි ඇත්තේ වේද; අතික්කෙඛා ච, නො ඉවසන සුලු වූයේ; වෙරවා, වෛරීන් ඇත්තේවේද-මෙබඳු වූ රජ තෙම සොරසතුරු බිය නැති කොට රාජ්‍යය පාලනය කරන්ට නො හැකි වන්නේය එහෙයින්; එතඛ උභයං, මේ කාරණා දෙක; ඤත්වා, දැන; අනුමජ්ඣං, මෘදුතීඛ්ණ භාවයන්ට මධ්‍යවර්තීව; සමා චරෙ, හැසිරෙන්නේය.

1690 බහුම්පි රත්තො භාසෙය්‍ය දුඤ්ඤොපි බහුභාසති
න ඉත්ථී කාරණා රාජ පුත්තං ඝාතෙතුමරහති.

රත්තො, රාගයෙන් රත් වූ තැනැත්තේ; බහුම්පි, බොහෝ කරුණුත්; භාසෙය්‍ය, කියන්නේය; දුඤ්ඤොපි, වෛෂයෙන් දූසිත වූ තැනැත්තේද; බහුභාසති, බෙහෙවක් කියන්නේය; රාජ, මහ රජ්ජුරුවන් වහන්ස; ඉත්ථිකාරණා, ස්ත්‍රිය කාරණකොට; පුත්තං, පුත්‍රයා; ඝාතෙතුං, ඝාතනය කරන්ට; න අරහති, සුදුසු නොවන්නේය.

1691 සබ්බොව ලොකො එකනෙත්තා ඉත්ථී ව අයමෙකිකා
තෙනාහං පටිපජ්ජිස්සං ගච්ඡ පක්ඛිපථෙව නං.

සබ්බොව ලොකො, සියලු ලෝවැසි තෙම; එකනෙත්තා, එක් පක්ෂයක් වූයේය-කුමාරයා හට පක්ෂවූයේය යි සේසි; අයං ඉත්ථී ව, මේ ස්ත්‍රී තොමෝ; එකිකා, තනිවූවාය; තෙන, එහෙයින්; අහං, මම; පටිපජ්ජිස්සං, (මැගේ වචනය) පිළිපදින්නෙමි; ගච්ඡථ, යව්; නං, ඔහු; පක්ඛිපථ එව, (පර්වතයට නහා ප්‍රපාතයෙහි ප්‍රක්ෂෙප කරව්මය යි කීයේය.

1692 අනෙකතාලෙ නරකෙ ගම්භීරෙ සුදුරුත්තරෙ
පාතිතො ගිරිදුග්ගසම්ං කෙන ත්වං තත්ථ නාමරි.

අම්බාතාලෙ, නොයෙක් තාලවෘක්ෂ ප්‍රමාණ වූ හෙවත් තාලවෘක්ෂයකටත් උස් වූ; ගම්භීරෙ, ගැඹුරු වූ; සුදුරුත්තරෙ, එතරවන්ට අතිශයින් දුෂ්කර වූ; තරතෙ, තරකයක් වැනි වූ; ගිරිදුග්ගසම්මං, පර්වතදුර්ගයෙහි (පර්වතප්‍රපාතයෙහි)පාතිතොං, හෙලන ලදැ; ත්වං, නුඹවහන්සේ; කෙන, කුමක් හෙයකින්; න අම්රි, නොමළේද.

1693 නාගො ජාතබලො තත්‍ථ ථාමවා ගිරිසානුජෙ
පච්චග්ගහි මං හොගෙහි තෙනාහං තත්‍ථ නාම්රිං.

තත්‍ථ, ඒ ප්‍රපාතයෙහි; ජාතබලො, හටගත් බල ඇති; ථාමවා, ශක්ති ඇත්තා වූ; ගිරිසානුජෙ, පර්වත සම ප්‍රදෙශයෙහි උපන්නා වූ; නාගො, නාග තෙම; මං, මා; හොගෙහි, හොගයෙන්; පච්චග්ගහි, පිළිගත්තේය; තෙන, එහෙයින්; අහං, මම; තත්‍ථ, එහි; න අම්රිං, නොමළෙමි.

1694 එහි තං පටිනෙස්සාම රාජපුත්ත සකං ඝරං
රජ්ජං කාරෙහි හද්දන්තෙ කිං අරඤ්ඤෙ කරිස්සසි.

රාජපුත්ත, රාජපුත්‍රය; එහි, එව; තං, නුඹ; සකං ඝරං, සවකීය රාජගෘහයට; පටිනෙස්සාම්, ගෙන යන්නෙමු; හද්දන්තෙ, පින්වත; රජ්ජං, රාජ්‍යය; කාරෙහි, කරව; අරඤ්ඤෙ, වනයෙහි; කිං කරිස්සසි, කුමක් කරන්නෙහිද.

1695 යථා ගිලිත්වා බලිසං උබ්බෙය්‍ය සලොහිතං
උග්ගිලිත්වා සුඛී අස්ස සුඛං පස්සාම අත්තනි.

යථා, යම්සේ; බලිසං, බිලියක්; ගිලිත්වා, ගිල; සලොහිතං, ලේ සහිතව; උබ්බෙය්‍ය, උබරණය කරන්නේද; උග්ගිලිත්වා, (හෘදයවසතු ආදියට නොපැමිණී කල්හි) වමාරා; සුඛී අස්ස, සුවපත් වන්නේද එපරිද්දෙන්; සුඛං,සුවපත් වූ; අත්තනි,ආත්මය; පස්සාම්, දකිම්.

1696 කින්නු ත්වං බලිසං බ්‍රූසි කිං ත්වං බ්‍රූසි සලොහිතං
කින්නු ත්වං උබ්භතං බ්‍රූසි තං මෙ අක්ඛාහි පුච්ඡිතො.

ත්වං, නුඹ; කින්නු, කුමක්; බලිසං, බලිසය සි; බ්‍රූසි, කියෙහිද; ත්වං, නුඹ; සලොහිතං, සලොහිතය සි; කින්නු, කුමක්; බ්‍රූසි, කී

යෙහිද; ත්වං, නුඹ; කිනහු කුමක්; උභතං, උභරණය කරන ලද්දේය සි; බ්‍රැසි, කියෙහිද; පුච්ඡිතො, ප්‍රශ්න වුස්නා ලද; මෙ, මට; අක්ඛ හි, කියව.

1697 කාමාහං බලිසං බ්‍රැමි හඤ්ඤි අස්සං සලොහිතං
චත්තාහං උභතං බ්‍රැමි එවං ජානාහි බත්තිය.

අහං, මම; කාමා, කාමයෝ; බලිසං, බලිසය සි; බ්‍රැමි, කියම්; සලොහිතං, ලේ සහිතය සි; හඤ්ඤි අස්සං, හස්ති අශ්වයන්; බ්‍රැමි, කියම්; අහං, මම; චත්තං, හරණ ලද්ද; උභතං, උභතය සි; බ්‍රැමි, කියමි; බත්තිය, ක්ෂත්‍රියය, එවං, මෙසේ; ජානාහි, දනගනුව.

1698 විවමාණවිකා මාතා දෙවදත්තො ච මෙ පිතා
ආනන්දෙ පණ්ඩිතො නාගො සාරිපුත්තො ච දෙවතා
රාජපුත්තො අහං ආසිං එවං ධාරෙථ ජාතකානි.

මාතා, මව් තොමෝ; විවමාණවිකා, විවමාණවිකා වූවාය; මෙ, මාගේ; පිතා, පියරජ තෙම; දෙවදත්තො ච, දෙවදත්ත වූයේය; පණ්ඩිතො, නුවනැත්තා වූ; නාගො, නාග තෙම; ආනන්දෙ, ආනන්ද නම් විය; දෙවතා, දිව්‍යපුත්‍ර; සාරිපුත්තො ච, ශාරිපුත්‍ර නම් විය; රාජපුත්තො, රාජපුත්‍ර තෙම; අහං ආසිං, මම වීමි; එවං, මෙසේ; ජාතකං, ජාතකය; ධාරෙථ, ධාරණ කර ගනිව්.

463 මහාපදුම ජාතකය සි.

1699 කානි කම්මානි කුබ්බානං කථං විඤ්ඤූ පරක්කමෙ
අමිත්තානං ජානෙය්‍ය මෙධාවී දිස්වා සුත්වා ච පණ්ඩිතො.

කානි කම්මානි, සවර නම් කර්මයක්; කුබ්බානං, කරන්නා වූ; මෙධාවී, නුවනැත්තා වූ; පණ්ඩිතො, පණ්ඩිත තෙම; දිස්වා, (ඇසින්) දැසද; සුත්වා ච, (කණින්) අසාද; අමිත්තානං, සතුරු; ජානෙය්‍ය, යම්සේ දැනගන්නේද එපරිද්දෙන්; විඤ්ඤූ, ඒ ප්‍රාඥ තෙම; කථං, කෙසේ; පරක්කමෙ, උත්සාහ කරන්නේද.

1700 න නං උමහයතෙ දිස්වා න ච නං පවිනාසති
වක්ඛූනිස්ස න දදති පරිලොම්ව වත්තති.

නං දිස්වා, ඒ මිත්‍රප්‍රතිරූපකයා දැක; න උමහයතෙ, සතුටු සහගත සිනාවක් නො තෙරේ හෙවත් සතුටු ආකාරයක් නො

දක්වයි; නං, ඔහුගේ කථාව සිළිගෙන; න ච පටිනන්දති, සතුටු නො වේ හෙවත් ද්‍රෝහ සිත් ඇති වේ; අස්ස, ඔහට; වක්ඛූනි, ඇස් දල්වා බැල්මෙක්; න දදාති, නො දේ (නො හෙරේ); පටිලොමඤ්ච, ඔහුගේ කථාවට සතුරුවද; වත්තති, පවතී.

1701 අමිත්තෝ තස්ස භජති මිත්තෝ තස්ස න සෙවති
වණ්ණකාමෝ නිවාරෙති අකෙකාසඤ්ඤා පසංසති.

තස්ස, ඒ මිත්‍රප්‍රතිරූපකයාගේ; අමිත්තෝ, සතුරන්; භජති, සෙවනය කෙරේ; තස්ස, ඔහුගේ; මිත්තෝ, මිත්‍රයන්; න සෙවති, සෙවනය නො කෙරේ වණ්ණකාමෝ, ඔහුගේ ගුණවර්ණනා කරන්නවුන්; නිවාරෙති, වලක්වයි; අකෙකාසඤ්ඤා, ආක්‍රෝශ කරන්නවුන්ට; පසංසති, ප්‍රසංසා කෙරේ.

1702 ගුය්හං ච තස්ස නාකක්ඛාති ගුය්හං තස්ස න ගූහති
කම්මං තස්ස න වණ්ණෙති පඤ්ඤිමස්ස පසංසති.

තස්ස, ඔහුගේ; ගුය්හං, සැඟවියයුතු රහස් කාරණයන්; න අකක්ඛාති, නො කියයි; තස්ස, ඔහට; ගුය්හං, සැඟවියයුතු රහස්; න ගූහති, නො සඟවයි; තස්ස, ඔහුගේ; කම්මං, කර්මය; න වණ්ණෙති, වර්ණනා නො කෙරේ; අස්ස, ඔහුගේ; පඤ්ඤං, ප්‍රඥා සම්පත්තිය; න පසංසති, නො පසසයි.

1703 අභවේ නන්දති තස්ස භවේ තස්ස න නන්දති
අවෙජ්ජං භොජනං ලබ්භා තස්ස නුප්පජ්ජතෙ සති
තතෝ නං නානුභවති අභාසෝවි ලභෙය්‍යසිතෝ.

තස්ස, ඔහුගේ; අභවේ, අනහි වෘද්ධියෙහි; නන්දති, සතුටු වන්නේය; තස්ස, ඔහුගේ; භවේ, අභිවෘද්ධියෙහි; න නන්දති, සතුටු නො වන්නේය; අවෙජ්ජං, ආශ්‍රයයෙහි වූ (විසම්‍ය භාවයුතු වූ); භොජනං, භොජනයක්; ලබ්භා, ලැබ; තස්ස, ඒ මිත්‍රප්‍රතිරූපක වූ සතුරාටද මෙසින් දෙන්නෙමි යි; සති, සම්භවයෙක්; න උපජ්ජතෙ, නූපදී; තතෝ, එයින්; නං, ඔහට; න අනුභවති, අනුභව නො කෙරෙයි; අභාසෝවි, නො සතුටෙක්ද; ඉතෝ, මෙයින්; ලභෙය්‍ය, ලබන්නේය.

1704 ඉච්චෙවතෙ සොලසාකාරා අමිත්තසමිං පතිට්ඨිතා
යෙහි අමිත්තං ජානෙය්‍ය දිස්වා සුත්වා ච පණ්ඩිතෝ.

ඉති, මෙසේ; පණ්ඩිතො, පණ්ඩිත තෙම; යෙහි, යමකින්; අමිත්තං, සතුරා; දිසවා, දැනද; සුත්වා ච, අසාද; ඤාතෙය්‍ය, හැඳින ගන්නේද; එතෙ සොළසාකාරා, මේ සොළොස් ආකාරයෝ; අමිත්තසමිං, සතුරා කෙරෙහි; පතිඨිතා, පිහිටියාහුය.

1705 කානි කම්මානි කුබ්බානං සඨං විඤ්ඤූ පරකතෙමෙ
මිත්තා ඤාතෙය්‍ය මෙධාවී දිසවා සුත්වා ච පණ්ඩිතො.

කානි කම්මානී, කවර කර්මයන්; කුබ්බානං, කරන්නා වූ; මෙධාවී, ප්‍රාඥ වූ; පණ්ඩිතො, පණ්ඩිත තෙම; දිසවා, (ඇසින්)දැනද; සුත්වා ච, (කණින්) අසාද; මිත්තං, මිත්‍රයා; ඤාතෙය්‍ය, දැන ගන්නේද එබඳු වූ; විඤ්ඤූ, නුවණැත්තේ; සඨං, කෙසේ; පරකතමෙ, උපසාහ කරන්නේද.

1706 පවුත්ථං * තස්ස සරති ආගතං අභිනන්දති
තතො කෙලායිතො හොති වාචාය පටිනන්දති.

තස්ස, ඔහුගේ; පවුත්ථං, විදෙශයකට ගියා වූ මිත්‍රයා; සරති, (නිතර) සිහි කෙරේ; ආගතං, ආවහු දැක; අභිනන්දති, සතුටු වේ; තතො, ඉක්බිති; කෙලායිතො හොති, මමත්වය කරන්නේ වේ හෙවත් කැමැති වන්නේ වේ; වාචාය, මිහිරි වචන කීමෙන්; පටිනන්දති, සතුටුවන්නේය හෙවත් ද්‍රොහ නො කරන්නේය.

1707 මිත්තෙන තස්සෙව භජති අමිත්තෙ තස්ස න සෙවති
අක්කොසන්තෙ නිවාරෙති වණ්ණකාමෙ පසංසති.

තස්ස, ඔහුගේ; මිත්තෙන එව, මිත්‍රයන්ම; භජති, භජනය කෙරේ; තස්ස, ඔහුගේ; අමිත්තෙ, සතුරන්; න සෙවති, සෙවනය නො කෙරේ; අක්කොසන්තෙ, ආක්‍රොශ කරන්නවුන්; නිවාරෙති, වලක්වන්නේය; වණ්ණකාමෙ, ගුණ කියනු කැමැත්තවුන්ට; පසංසති, ප්‍රසංසා කරන්නේය.

1708 ගුය්හං ච තස්ස අක්ඛාති තස්ස ගුය්හං ච ගූහති
කම්මං ච තස්ස වණ්ණෙති පඤ්ඤමස්ස පසංසති.

තස්ස, ඔහුගේ; ගුය්හං ච, සැඟවියයුතු රහස් කාරණයන්ද; අක්ඛාති, කියයි; තස්ස, ඔහුගේ; ගුය්හං ච, රහස්කාරණයන්ද;

* තං තං ඔරති-සමහර.

ගුහති, සහවසි; තස්ස, ඔහුගේ; කම්මං ව, කර්මයද; වණ්ණයි, වර්ණනා කෙරේ; අස්ස, ඔහුගේ; පඤ්ඤං, ප්‍රඥාසම්පත්තියද; පසංසති, පසසයි.

1709 භවෙ නන්දති තස්ස ව අභවෙ තස්ස න නන්දති
අවෙජ්ජරං භොජනං ලබා තස්ස උපපජ්ජතෙ සති
තතෝ නං අනුකම්පති පභාසොපි ලභෙය්‍යතෝ.

තස්ස, ඔහුගේ; භවෙ, අභිවෘද්ධියෙහි; නන්දති, සතුටු වේ; තස්ස, ඔහුගේ; අභවෙ, අනභිවෘද්ධියෙහි; න නන්දති, සතුටු නොවේ; අවෙජ්ජරං, ආශ්වය්‍ය වූ; භොජනං, භොජනයක්; ලබා, ලැබ; තස්ස, ඔහට දෙන්නෙමි යි; සති, සිහියෙක්; උපපජ්ජතෙ, උපදනේය; තතෝ, එයින්; නං, ඔහට; අනුකම්පති, අනුකම්පා කෙරේ; පභාසොපි, සතුටෙක් ද; ඉතෝ, මෙයින්; ලභෙය්‍ය, ලබන්නේය.

1710 ඉච්චෙතෙ සොලසාකාරා මිත්තසම්මං සුපතිට්ඨිතා
යෙහි මිත්තං සුජානෙය්‍ය දිස්වා සුත්වා ව පණ්ඩිතෝ නී.

ඉති, මේසේ; පණ්ඩිතෝ, පණ්ඩිත තෙම; යෙහි, යමකින්; මිත්තං, මිත්‍රයා; දිස්වා, දැකද, සුත්වා ව, අසාද; සුජානෙය්‍ය, මොනවට හැඳිනගන්නේද; එතෙ සොලසාකාරා, මේ සොළොස් ආකාරයෝ; මිත්තසම්මං, මිතුරු කෙරෙහි; පතිට්ඨිතා, පිහිටියාහුය.

464 මිත්තාමිත්ත ජාතකය යි.

චාදස නිපාතය යි.

1711 අහාසි මෙ අම්බඵලානි පුබ්බෙ
අනූනි ථූලානි ච බ්‍රහ්මචාරී
තෙහෙව මඤ්ඤති න දානි තුය්හං
දුම්පථලා පාතුභවන්ති බ්‍රහ්මෙ.

බ්‍රහ්මචාරී, බ්‍රහ්මචාරිය (මාණවකය); මෙ, මට; පුබ්බෙ, පෙර; අනූනි, කුඩා වූද; ථූලානි ච, මහත් වූද; අම්බඵලානි, අඹගෙඩි; අහාසි, ගෙනායෙහිය; බ්‍රහ්මෙ, බ්‍රාහ්මණය (මාණවකය); තුය්හං,

තාගේ; තෙහි එව මනෙතහි, ඒ මන්ත්‍ර වලින්ම; ඉදුනි, දැන්; දුම්පළා, දුම්ඵලයෝ; (අඹගෙඩි) න පාතු භවන්ති, පහළ නොවන්නාහුය.

1712 නක්ඛත්තයොගං පතිමානයාමි
ඛණං මුහුත්තං න මං තොසයන්ති
නක්ඛත්තයොගඤ ඛණඤ ලබා
අථාහරිස්සම්බඵලං පහූතං.

නක්ඛත්තයොගං, නක්ෂත්‍රයොගයෙ; පතිමානයාමි, ගරුකරමි-නක්ෂත්‍රයොගයක් පරීක්ෂාකර හිඳිනෙමි සි සේසි; ඛණං, (දැන් ඇති) ක්ෂණයද; මුහුත්තං, මුහුර්තයද; මං, මා; න තොසයන්ති, සතුටු නො කෙරෙත්; නක්ඛත්තයොගඤ, නක්ෂත්‍රයොගයද; ඛණඤ ච, ක්ෂණයද; ලබා, ලැබගෙන; අථ, නැවත; පහූතං, බොහෝ වූ; අම්බඵලං, අඹපළ; ආහරිස්සං ගෙනෙන්නෙමි කියේය.

1713 නක්ඛත්තයොගං න පුරෙ අභාණි
ඛණං මුහුත්තං න පුරෙ අසංසි
* සයං හරි අම්බඵලං පහූතං
වණ්ණඤ ගන්ධඤ රසෙනුපෙතං.

පුරෙ, (මීට) පෙර; නක්ඛත්තයොගං, නක්ෂත්‍රයොගයක්; න අභාණි, නො බිණුයේය; පුරෙ, (මීට) පෙර; ඛණං, ක්ෂණයක්; මුහුත්තං, මොහොතක්; (ලැබියයුතු බවක්) න අසංසි, ප්‍රසංසා කොට නො කීයේය; සයං, තෙමේ; වණ්ණඤ්ඤ, වර්ණයෙන්ද; ගන්ධඤ්ඤ, සුගන්ධයෙන්ද; රසෙන, රසයෙන්ද; උපෙතං, යුක්ත වූ; අම්බඵලං, අඹපළ; ආහරි, ගෙනායේය.

1714 මන්තාභිජප්පෙන පුරස්ස තුය්හං
දුම්පළා පාතු භවන්ති බ්‍රහ්මෙ
සචජ්ජ න පාරෙසි ජප්පමි මන්තෙ
අයං සෝ කො නාම තවජ්ජධම්මෙ.

බ්‍රහ්මෙ, බ්‍රාහ්මණය; පුරස්ස, පළමුකොට; මන්තාභිජප්පෙන, මන්ත්‍ර ජපකිරීමෙන්; තුය්හං, තට; දුම්පළා, දුම්ඵලයෝ; පාතු භවන්ති, පහළවන්නාහුය; සෝ, හේ තෝ; අජ්ජ, අද; මන්තෙ, මන්ත්‍රයන්; ජප්පමි, පරිවර්තය කරන්නේද; න පාරෙසි, (අඹපල

* අථාහරි-සම්මර.

ගන්වන්ට) නො හැකි වූයේය; අජ්ජ, අද; තව, තාගේ; සො අයං ධම්මො, ඒ මේ සවභාවය නෙමි; සො නාම, කිනම් දිදැ සි.

1715 චණ්ඩාලපුත්තො මම සම්පදසි
ධම්මෙන මන්තෙ පනතීච සංසි
මාචයසු මෙ පුච්ඡිතො නාමගොත්තං
ගුය්හිත්ථො මා තං විජහෙය්‍ය මන්තා.

චණ්ඩාලපුත්තො, චණ්ඩාල පුත්‍රයෙක් නෙමි; මම්, මට; මන්තෙ, මන්ත්‍රයන්; ධම්මෙන, දැහැමින්; (සම් වූ කාරණයෙන් නො සභවා) සම්පදසි, දුන්නේය; පුච්ඡිතො, (යමෙකුන් විසින්) විචාරණලද්දේ; මෙ, මාගේ; නාමගොත්තං, නාමගොත්‍රය; මා ච ගුය්හිත්ථො අසසු, නො සභවා; තං, තාගේ; මන්තා, මන්ත්‍රය නෙමි; මා විජහෙය්‍ය, නො හරිවාසි; පනතීච, (නො නස්නා) කාරණයද; සංසි, වර්ණනා කොට කියේය.

1716 සොහං ජනින්දෙන ජනමහි පුථො
මක්ඛාහිහූතො අලිකං අභාණිං
මන්තා ඉමෙ බ්‍රාහ්මණසසාති මිච්ඡා
පහීණමන්තො කපණො රුදාමි.

සො අහං, ඒ මම; ජනින්දෙන, ජනශ්‍රේෂ්ඨ වූ මහරජ්ජුරුවන් විසින්; ජනමහි, ජනමධ්‍යයෙහිදී; පුථො, පුලුවුස්තා ලද්දේ; මක්ඛාහිහූතො, ගුණමකුභාවයෙන් මඩනා ලද්දේ; අලිකං අභාණිං, බොරුකීයෙමි; ඉමෙ මන්තා, මේ මන්ත්‍රයෝ; බ්‍රාහ්මණසස ඉති, බ්‍රාහ්මණයෙකුගේය යනු (බ්‍රාහ්මණයෙකුගෙන් ඉගෙන ගත් තෙමි යන මේ වචනය); මිච්ඡා, බොරුබසෙක; පහීණමන්තො (දැන් ඒ කරණසොට ගෙන) ප්‍රහීණ වූ මන්ත්‍ර ඇත්තේ; කපණො, කෘපණව; (බැගෑපත්ව) රුදාමි, හඬමි.

1717 එරණ්ඩා පුවිමඤ්ඤා වා අථවා පාලිභද්දකා
මධුං මධුත්ථිකො විත්තෙ සෙ හි තස්ස දුම්මුත්තා මෙ.

මධුත්ථිකො, මී සොයන තැනැත්තේ (මී සොයා වනයෙහි හැසිරෙන පුරුෂ නෙමි); එරණ්ඩා, එරඬු වෘක්ෂයෝ හෝ; පුවිමඤ්ඤා වා, සොසඹ වෘක්ෂයෝ හෝ වේවා; අථවා, නොහොත්; පාලිභද්දකා, එරබදු වෘක්ෂයෝ හෝ වේවා; (යම්කිසි වෘක්ෂයෙක්හි) මධුං, මී; විත්තෙ, ලබන්නේද; තස්ස, ඒ (මධුගවෙසි) පුද්ගලයා හට;

සො හි, ඒ වෘෂලය වනාහි; දුම්මත්තමො, (වෘෂලයන් අතුරෙහි) උතුම් වෘෂලය වන්නේය.

1718 ඛත්තියා බ්‍රාහමණා වෙස්සා සුද්දා චණ්ඩාලපුක්කුසා
යසමා ධම්මං විජානෙය්‍ය සො හි තස්ස නරුත්තමො.

ඛත්තියා, ක්ෂත්‍රියයෝද, බ්‍රාහමණා, බ්‍රාහ්මණයෝද; වෙස්සා, වෛශ්‍යයෝද; සුද්දා, ක්ෂුද්‍රයෝද; චණ්ඩාලපුක්කුසා, සැඩොලුන් හා පුක්කුසයෝද;(යන මොවුන් අතුරෙන් යමෙක් තෙම) යසමා, යම් පුරුෂයෙකු කෙරෙන්; ධම්මං, ධර්මය (කාලයට සුදුසු අර්ථය); විජානෙය්‍ය, දැනගන්නේද; සො හි, හෙතෙම වනාහි; තස්ස, ඒ පුද්ගලයා හට, නරුත්තමො, නරොත්තම නම් වේ.

1719 ඉමස්ස දණ්ඩං ව වධං ච දත්වා
ගලෙ ගහෙත්වා ඛලයාථ ජම්මං
යො උත්තමත්ථං කසිරෙන ලද්ධං
මානාතිමානෙන විනාසයිත්ථ.

යො, යමෙක් තෙම; කසිරෙන, දුකින්; ලද්ධං, ලබන ලදැ; උත්තමත්ථං, උතුම් වූ අර්ථය; මානාතිමානෙන, මානයෙන් හා අධික මානයෙන්; විනාසයිත්ථ, නැසුයේද; ඉමස්ස, මේ පාපී පුද්ගලයාහට; දණ්ඩං ච, (සිරිසවහරණාදි) දඬුවම්ද; වධං ච, (හුනපත් ආදියෙන් තලා පිට සම උපුටා කරන) වධයද; දත්වා, දී; ජම්මං, (මේ) ලාමක (හීන) තැනැත්තහු; ගලෙ ගහෙත්වා, බොටුව අල්වා ගෙන; ඛලයාථ, (වලලහාවයට පමුනුවා නුවරින්) නෙරපා හැරිවී.

1720 යථාසමං මඤ්ඤමානො පතෙය්‍ය
සොබහං ගුහං නරකං පූතිපාදං
රජ්ජූති වා අක්කමෙ කණ්හසපපං
අඤ්ඤා යථා ජොතිං පතිඵතෙය්‍ය
එවම්පි මං තං ඛලිතං සපඤ්ඤ
පහිණ මනතසස පුනපපදාසි.

යථා, යම්සේ; සොබහං, ආවාටයක; ගුහං, ගුහාවක; නරකං, නරකයක් වැනි ප්‍රපාතයක; පූතිපාදං, මහාවෘක්ෂයක් කුණු වූ තන්හි වූ මහා ආවාටයක,සමංමඤ්ඤමානො, (විසමසථාන)සමය සිතන්නේ; පතෙය්‍ය, වැටෙන්නේද; රජ්ජූති වා, වැලෙක යන

සංඥවෙන්; කණහසපපං, කෘෂ්ණසර්පියෙකු; අක්කමෙ, ආක්‍රමනය කරන්නේද; අඤ්ඤං, අඩියෙක් තෙම; යථා, යම්සේ; ජෙතිං, වහ්නිය; පතිඨහෙය්‍ය, ආක්‍රමනය කරන්නේද; සපඤ්ඤ, ප්‍රඥ සම්පන්නය; එවමපි, එපරිද්දෙන්ම; (ප්‍රඥවක්‍ෂුස නැති බැවින් අන්ධ වූ නුඹවහන්සේගේ විශෙෂ ගුණය නොදන) බලිතං, නුඹ වහන්සේ හෙරෙහි; අපරාධ කළා වූ; මං, මා; ඛං, නුඹවහන්සේ දැන; පහිනමන්නසස, මන්ත්‍රයෙන් පිරිහුනා වූ මට; පුන, නැවත; පදුසී, (මන්ත්‍රය) දුනමැනව සි යාචඤ්ඤ කෙළේය.

1721 ධමෙමන මන්තං තව සම්පදුසිං
තුවමපි ධමෙමන පටිගාහෙසි
පඤ්ඤාමපි තෙ අත්තමනො අසංසිං
ධමෙම ඨානං තං න ජහෙය්‍ය මනෙතා.

ධමෙමන, දැහැමින්; (සවභාව වූ පරිද්දෙන් නො සඟවා)තව, නට; මන්තං, මන්ත්‍රය; සම්පදුසිං, දුනීමි; තුවමපි, තෝද; ධමෙමන, දැහැමින්; පටිගාහෙසි, පිළිගත්තෙහිය; පඤ්ඤාමපි, සවභාවයද; තෙ, නට; අත්තමනො, සතුටුසිත් ඇතිව; අසංසිං, වර්ණනා කොට්කියෙමි; ධමෙමඨානං, ධර්මයෙහි පිහිටියේ වීනම්; මනෙතා, මන්ත්‍රය තෙම; තං, නා; න ජහෙය්‍ය, අත්නොහරණේය.

1722 යො බලමන්තං සහිරෙන ලඛං
යං දුල්ලහං අජ්ජ මනුස්ස ලොකෙ
කිච්ඡාපි ලඛා ජීවිතං අපපඤ්ඤසු
විනාසයී අලිකං භාසමානො.

යං, යමක්; අජ්ජ, අද; මනුස්සලොකෙ, මනුෂ්‍යලොකයෙහි; දුල්ලහං, දුර්ලභද; එබදු වූ; සහිරෙන ලඛං, දුකසේ ලබනලද; බල මන්තං, බලසම්පන්නවූ මන්ත්‍රයද; කිච්ඡාපි ලඛං, (එම්මන්ත්‍රය කරණ කොටගෙන) දුකසේ ලබන ලද; ජීවිතං, ජීවිතාවෘත්තියද; අපප පඤ්ඤසු, නුවනමඳවූ; යො, යමෙක් තෙම; අලිකං භාසමානො, බොරුකියන්නේ; විනාසයී, විනාශ කෙළේද.

1723 බාලස්ස මුළ්හස්ස අසාහසික්කදිනො ච
මුසාභණන්තස්ස අසඤ්ඤතස්ස
මනෙතා මයං භාදිසකෙ න දෙම
කුතො මන්තා ගච්ඡ න මයහං රුචවතීති.

මුළ්හස්ස, මුඵ වූ; අසාහසික්කදිනො, කෙළෙහි ගුණ නො දන්නා වූ; මුසාභණන්තස්ස, බොරු කියන්නා වූ; අසඤ්ඤතස්ස, කාය

වාක් සංයමයෙන් තොර වූ; බාලස්ස, අඥාන වූ තට; මයං, අපි; නාදිසතෙ මන්තෙත, එබඳු මන්ත්‍ර; න දෙම; නො දෙන්නෙමු, මනඤ, මන්ත්‍රයෝ; කුතො, කොයින්ද; මයහං, මට; න රුච්චති; (තං) නුරුස්නේය; ගච්ඡ, පලායව සි කියේය.

465 අම්බ ජාතකය.

1724 කුඨාරිහත්ථො පුරිසො වනමොගය්හ තිට්ඨසි
පුඩ්ඩො මෙ සම්ම අක්ඛාහි කිං දුරං ඡෙත්තුමිච්ඡසි.

කුඨාරිහත්ථො, පොරවක් ගත් අත් ඇති; පුරිසො, පුරුෂයෙක් වූ තෝ; වනං, වනයට; ඔගය්හ, බැස; තිට්ඨසි, (කුමට) සිටිනෙහිද; සම්ම, සඛ්ද; මෙ, මා විසින්; පුඩ්ඩො, පුලුවුස්නා ලද්දේ; අක්ඛාහි, කියව; කිං දුරං, කවර නම් දැවයක්; ඡෙත්තුං, කපන්ට; ඉච්ඡසි, කැමැත්තෙහිද.

1725 ඉසෙසා වනානි චරසි සමානි විසමානි ච
පුඩ්ඩො මෙ සම්ම අක්ඛාහි කිං දුරං නෙමියා දළ්හං.

ඉසෙසා, (කාලසිංහ නම් ලද) වලසෙක් වූ තෝ; සමානි, සම වූ ද; විසමානි ච, විසම වූ ද; වනානි, වනයන්හි; චරසි, හැසිරෙන්නෙහිය; සම්ම, සඛ්ද; මෙ, මා විසින්; පුඩ්ඩො, පුලුවුස්නා ලද්දේ; කිං දුරං, කවර නම් දැවයක්; නෙමියා, (රථයාගේ) නිම්වලල්ලට; දළ්හං, දැඩි සි හෙවත් සවිශකති ඇත්තේද සි; අක්ඛාහි, කියව.

1726 නෙව සාලො න ඛදිරො නාසසකණ්ණො ඣතො ධවො
රුක්ඛොව එසඛො නාම තං දුරං නෙමියා දළ්හං.

නෙව සාලො, සාලවෘක්ෂයද (රථයාගේ නිම්වලල්ලට) සුදුසු නො වන්නේය; න ඛදිරො, කිහිරි වෘක්ෂයද සුදුසු නො වන්නේය; න අසසකණ්ණො, අශ්වකර්ණ වෘක්ෂයද සුදුසු නො වන්නේය; ඣතො ධවො, දැවගස කොයින් සුදුසු වේද නො වන්නේමය; එසඛො නාම, තෝ නම් වූ; රුක්ඛොව, වෘක්ෂය නෙමේම; තං, ඒ; දුරං නෙමියා, දැව නිම් වලල්ලට; දළ්හං, දැඩි වන්නේය (සවිශකති ඇති වන්නේය).

1727 කීදිසානිස්ස පත්තානි ඛන්ධො වා පන කීදිසො
පුඩ්ඩො මෙ සම්ම අක්ඛාහි යථා ජානෙමු එසඛං.

අසස, ඒ එඳන වෘක්ෂයාගේ; පත්තානි, පත්‍රයෝ; කීදිසානි; මෙබඳු වූවාහුද; ඔබෙහා වා පන, සකාඛය වනාහි; කීදිසෝ, කෙබඳුදැ; සම්ම, සබඳ; මෙ, මා විසින්; පුබ්බෙ, පුළුවුස්නා ලද්දේ; යථා, යම් පරිද්දකින්; එඳනං, නෝං වෘක්ෂය; ජානෙමු, දනගන්නෙමුද; එසරිද්දෙන්; අකඛාහි, (තොවලහා) කියව.

1728 යස්ස සාඛා පලම්බන්ති තමන්ති න ච හඤ්ජරෙ
සෝ රුක්ඛෝ එඳනෝ නාම යස්ස මූලෙ අහං ඨිතෝ.

යස්ස, යම් වෘක්ෂයක්හුගේ; සාඛා, ශාඛාවෝ; පලම්බන්ති, පුලම්බමාන වෙද්ද හෙවත් එල්ලෙන්නාහු වෙත්ද; තමන්ති, නැමෙන්නාහු වෙද්ද; න ච හඤ්ජරෙ, නො බිඳෙන්නාහු වෙද්ද; යස්ස, යම් වෘක්ෂයක්හුගේ; මූලෙ, මූලසමීපයෙහි; අහං, මම; ඨිතෝ, සිටියෙම්ද, සෝ රුක්ඛෝ, ඒ වෘක්ෂය තෙම; එඳනෝ නාම, එඳන නම් වෙයි; හෙවත් නෝං වෘක්ෂය කම් වෙයි.

1729 අරඤ්ඤං චක්කනාභීනං ඊසාතෙම් රථස්ස ච
සම්බඤ්ඤ හෙ සාමම්නියෝ අයං හෙස්සති එඳනෝ.

තෙ, තාගේ (රථයෙහි); අරඤ්ඤං, දුවිවලටද; චක්කනාභීනං, චක්‍රයට හා නාභියටද (රෝදයට හා බොස් ගෙඩියටද) ඊසා, රථ ශීර්ෂයටද; තෙම්, තිම්වලල්ලවිද; රථස්ස ච, රියමැදුරටද ඇත; සම්බඤ්ඤ, සියලු රථාඞ්ගාවයවයට; අයං එඳනෝ, මේ නෝං වෘක්ෂය තෙමේ; සාමම්නියෝ හෙස්සති, කාම්මන්‍ය වන්නේය.

1730 ඉති එඳන රුක්ඛොපි තාවදෙ අජ්ඣභාසථ
මයාහඳපි වචනං අත්ථි භාරවාජ! සුණොහි මෙ.

ඉති, මෙපරිද්දෙන්; එඳන රුක්ඛොපි, නෝං වෘක්ෂය කෙමේද; (භෝංගස අධිගාහිතා දෙවතාය සි සේයි) තාවදෙ, එතෙණෙහි; අජ්ඣභාසථ, මෙසේ කීයේය; භාරවාජ, භාරද්වාජ ගොත්‍ර ඇත්තව, මයහඳපි; මාගේද; වචනං, වචනයක්; අත්ථි, ඇත; මෙ, මාගේ ඒ වචනය; සුණොහි, අසව.

1731 ඉස්සස්ස උභඛම්භා උක්කාචව චතුබ්බිධුලං
තෙන තෙම්ං පසාරෙහි එවං දළ්හතරං සියා.

ඉස්සස්ස, වලසාගේ; උභඛම්භා, සකාඛය සම්පයෙන්; චතුරඞ්ගුලං, සතරඟුලක්; උක්කාචව, සපා ගෙන; තෙන, එයින්

හෙවත් ඒ වලස් සමින්; නෙමිං, නිම්වලල්ල; පසාරෙහි, ප්‍රසාරණය කරව; එවං, මෙසේ (සළු කල්හි); දළහතරං සියා, අතිසයින් දැස වන්නේය; හෙවත් ඉතා සවි ඇති වන්නේය.

1732 ඉති එඳන රුකෙඛාපි වෙරං අපෙපසි තාවදෙ
ජාතානච අජාතානං ඉසසානං දුකඛමාවහි.

ඉති, මේ පරිද්දෙන්; එඳනරුකෙඛාපි, සෝං වෘක්ෂයද; තාවදෙ, එකෙණෙහි; වෙරං, වෛරය; අපෙපසි, සම්පූර්ණ කොට පමුණුවා ගත්තේය; ජාතානච, උපන්නා වූ ද; අජාතානං, නො උපන්නා වූ ද; ඉසසානං, වලසුන්ට; දුකඛං ආවහි, දුක් ඵලවූ සේය.

1733 ඉචෙචවං එඳනො ඉසසං ඉසෙසා ච පන එඳනං
අඤඤමඤඤවිවාදෙන අඤඤමඤඤමඝාතයුං.

ඉති එවං, මේ පරිද්දෙන්; එඳනො, සෝං වෘක්ෂය නොම; ඉසසං, වලසාද; ඉසෙසා ච පන, වලස් නොමේද; එඳනං, සෝං ගසද යන; අඤඤමඤඤං, ඔවුනොවුන්; විවාදෙන, විවාද කිරීමෙන්; අඤඤමඤඤං, ඔවුනොවුන්; අඝාතයුං, ඝාතනය කළාහුය.

1734 එවමෙව මනුසසානං විවාදෙ යක්ඛ ජායති
මයූරනච්චා නච්චන්ති යථා තෙ ඉසසඑඳනා.

එවමෙව, එ පරිද්දෙන්ම; මනුසසානං, මනුෂ්‍යයන්ගේ; විවාදෙ, විවාදයෙක් නොම; යත්ථ, යම්තැනෙක්හි; ජායති, උපදී ද; (එසල්හි) මයූරනච්චා, මයූර නෘත්‍යයෙන්; නච්චන්ති, නටන්නාහු වෙත්; නොසේද? තෙ ඉසසඑඳනා, ඒ කාලසිංහ සෝංවෘක්ෂ දෙදෙන; යථා, යම්සේද එමෙනි-මහරජ යම්තැනෙක්හි මනුෂ්‍යයන්ගේ විවාදයෙක් වේද එහි දී යම්සේ මොහොර නටන කල්හි වැසිය යුතු රහස්‍යඞ්ගය ප්‍රකාශ කෙරෙද්ද එපරිද්දෙන් ඒ මනුෂ්‍යයෝ ඔවුනොවුන්ගේ සිදුරු ප්‍රකාශ කරමින් මයූරනෘත්‍යයෙන් නටන්නාහු නම් වෙත්. නොසේද? යම්සේ ඒ වලසා හා සෝංගසද යන දෙදෙන ඔවුනොවුන්ගේ සිදුරු ප්‍රකාශ කරමින් නෘත්‍ය කොට ඔවුනොවුන් විනාශයට පැමිණ කල්පසථායී බඳ වෛරයක් ඇති කළාහුද එමෙනි.

1735 එවං වො වදාමි භද්දනෙන යාවන්තෙත්ථ සමාගතා
සමෙමොදථ මා විවදථ මා හොථ ඉසසඑඳනා.

භීං වෝ, (එතෙහිගේ) නොපට; වදෑමි, කියමි; තෙ, තොපට; භද්දං, යහපතක් වේවා; යාවතෙත්තා, යම්තාක්; එත්ථ, මෙහි; සබ්බා, රැස්වූ තෙපි; ඉසයඵඳනා, කාලසිංහසෝවාසඝ දෙදෙනා මෙන්; මා හොථ; නො වච් හෙවත් බඩවෙර නො කරව්; සමෙමාදථ, සතුටුවව්; මා විවදථ, විවාද නො කරව්.

1736 සාමගහිමෙව සිකෙඛථ බුඩෙඵහතං පසංසිතං
සාමගහරතෝ ධම්මඨෝ යොගකෙඛමා න ධංසතීති.

සාමගහිං එව, සමගි බැව්හිම; සිකෙඛථ, හික්මේව්; එතං, මේ පැනවීම; බුඩෙඵහි, බුදුවරයන් විසින්; පසංසිතං, පසස්නා ලද්දේය; සාමගහරතෝ, සමගිභාවයෙහි ඇලුනා වූ; ධම්මඨෝ, සුචරිත ධම්මයෙහි පිහිටි තැනැත්තේ; යොගකෙඛමා, නිර්ඛාණයෙන්; න ධංසතීඉති, නොවිරිහෙන්නේයසි (වදාළසේක)

466 එණඩන ජාතකයයි

1737 ඉඩෙව හංස! නිපත පියං මෙ තව දස්සනං
ඉස්සරොසි අනුපපත්තෙනා යම්ඵත්ථි පවෙදය.

හංස, හංසරාජය; ඉඩෙව, මේ රන්පුටුවෙහිම; නිපත, හිඳුව; මෙ, මට; තව, තාගේ; දස්සනං, දැකීම; පියං, ප්‍රියය; ඉස්සරොසි, (නුඹ මේසථානයට) සවාමියෙක්ව අනුපපත්තෙනාසි, පැමිණියෙහිය; ඉධ, මේ රාජනිවෙසනයෙහි; යං, යමක්, (යම් බදු කැමති වස්තුවක්) අත්ථි, ඇත්තේද; පවෙදය, (ඒ අපට නොවලහා) කියව.

1738 සවණෙනෙකස්ස පියා භවන්ති
දිස්වා පනෙකස්ස විගෙති ඡන්දෙ
දිස්වා ව සුත්වා ව පියා භවන්ති
කච්චි නු මෙ පියසි දස්සනෙන.

සවණෙන, ශ්‍රවණයෙන් හෙවත් ගුණකීර්තිය ඇසීමෙන්; එකස්ස, එකක් හට; පියා භවන්ති, සමහරකෙනෙක් ප්‍රියවෙත්; දිස්වා පන, සමහර කෙනෙක් දැක; එකස්ස, එකක්හුගේ; ඡන්දෙ, ප්‍රෙමය; විගෙති, අතුරුදන්වෙයි;—තමන් භක්ෂණය කරනු පිණිස සමීපයට පැමිණී යක්ෂයකු මෙන් වැටහෙන්නේයයිසේසි; දිස්වා ව, (එකක්හට සමහරකෙනෙක්) දැනද; සුත්වා ව, අසාද; පියා භවන්ති.

(දෙකන්හිම) ප්‍රියවෙත්; (එහෙයින් තොප විචාරම්) නුවණි නුඹ, කිම් හෝ; මෙ, මාගේ; දසසතෙන, දර්‍ශනයෙන්; පියයි, ප්‍රියවෙහිද.

1739 සවණෙන පියො මෙසි භියෙය්‍යො වාගමම දසසනං
එවං පිය දසසනො සමානො වස හංස! මම සන්තිකෙ.

මෙ, මට; සවණෙන, ඇසීමෙන්; පියො අසි, නුබ ප්‍රිය වූ යෙහිය; දසසනං ආගමම්, දර්‍ශනයට පැමිණ; භියෙය්‍යො ච, බොහෝ සෙයින් ප්‍රිය වූයෙහිය; එවං, මෙසේ; පියදසසනො සමානො, නුබ මාගේ ප්‍රිය දර්‍ශනයක් වූයේය එහෙයින්; හංස, හංසරාජය; මම සන්තිකෙ, මාගේ සමීපයෙහි; වස, (චිත්‍රකූට පර්‍වතයට නො ගොස්) වාසය කරව.

1740 වසෙය්‍යාම තවාගාරෙ නිච්චං සක්කතපූජිතා
මතෙනාව එකඤ්ච වජෙජ හංසරාජං පඩ්ඪතු මේ.

නිච්චං, නිතර; සක්කතා, සත්කාර කරන ලද්දහු; පූජිතා පූජන ලද්දහු; තව, නුබ වහන්සේගේ; අගාරෙ, රාජගෘහයෙහි; වසෙය්‍යාම, වාසය කරන්නෙමු නම්; එකඤ්ච, (නුබවහන්සේ) කිසියම් දිනයෙක්හි; මතෙනාව, (සුරාමදයෙන්) මත් වූයේම; මෙ, මට; හංසරාජං, (මස්සාන ජිණ්ණිය) හංසරාජයා; පඩ්ඪතු, පිසත්වයි; වජෙජ, (අරක්කැමි ආදීන්ට) කියන්නේය.

1741 සිරඤ්ච තං අන්නපානං යං මෙ පියතරං තයා
නාපි මජ්ජං පායොමි යාව මෙ වච්ඡසි සරෙ.

යං, යමෙක්; මෙ, ඔට; තයා, නුබවහන්සේට වඩා; පියතරං, අතිශයින් ප්‍රියද; තං අන්නපානං, ඒ ආහාර පානයට; සිරඤ්ච, බොහෝ වේලා; යාව, යම්තාක් කල්; මෙ, මාගේ; සරෙ, ගෘහයෙහි; අවච්ඡසි, (නුබ වහන්සේ) හිඳිනෙහිද එතාක් කල්; මජ්ජං, මදයට කාරණා වූ සුරාව; නාපි පායාමි, පානය නො කෙරෙමි කියේය.

1742 සුවිඤ්ඤානං සිගාලානං සකුණානඤ්ච වස්සිතං
මනුස්සවස්සිතං රාජ! දුබ්බිඤ්ඤතරං තතො.

සිගාලානං, ශෘගාලයන්ගේද; සකුණානඤ්ච, පක්ෂීන්ගේද; වස්සිතං, වචනය; සුවිඤ්ඤානං, මනාකොට දත හැකි වේ; මහරජ් සුරුවෙනි! තිරශ්චීනගත සඬ්ගෝ යාපුසිත් ඇත්තාහුය, එහෙ

සින් ඔවුන්ගේ වචනය මනා කොට විශ්වාස කට හැකි වෙයි සේසි; රූප, මහරජ්ජුරුවෙනි; මත්‍රසංවසසිතං, මත්‍රඥයන්ගේ චිත්තය; හෙතං, ඊට වඩා; දුබ්බිජානතරං, අතිසයින් දැනගන්ට දුෂ්කර වන්නේය-මත්‍රඥයෝ වනාහි කෑසිය වූවාහුය එහෙයින් ඔවුන්ගේ චිත්තය දැන ගන්ට ඉතා දුෂ්කර වන්නේය.

1743 අපිදෙවං මඤ්ඤති පොසෝ සුහිමිතෙනා සඛාති වා
යෝ පුබ්බේ සුමනෝ හුත්වා පච්ඡා සංවිජ්ජතෙ දිසෝ.

වෙ,ඉදින්;යෝ පොසෝ, යම් පුරුෂයෙක් තෙම;සුහිමිතෙනා, සුහිමිත්‍ර තෙමේය; සඛාති වා, යහළු තෙමේය සි; මඤ්ඤති අපි, සිතන්නේ නමුදු; (සෝ, හෙ තෙම;) පුබ්බේ, පෙර; සුමනෝ හුත්වා, සතුටු සිත් ඇතිව (සිට) පච්ඡා, පසුව;දිසෝ සංවිජ්ජතෙ,සතුරෙක් වන්නේය.

1744 යස්මිං මනෝ නිවිසති අවිදූරෙ සහාපි සෝ
සන්තිකෙපි හි සෝ දූරෙ යස්මා චිත්තං මනෝ.

යස්මිං, යම් පුද්ගලයක්හු කෙරෙහි, මනෝ, සිත; නිවිසති, (ප්‍රෙම වසයෙන්) ප්‍රවෙශවේද හෙවත් පවතිද; සෝ, හෙතෙම; අවිදූරෙ, නුදුරෙහි වේ; සහාපි; (හෙ තෙම) සමඟ වාසය කරන්නේද වේ;යස්මා,යම් පුද්ගලයක්හු කෙරෙන්;මනෝ,සිත;චිත්තං, පහවේද; සෝ, හෙ තෙම; සන්තිකෙපි හි, සමීපයෙහි වාසය කරන්නේ නමුදු; දූරෙ, දුරෙහි (වාසය කරන්නේ) වේ.

1745 අනෙතාපි සෝ හොති පසන්නචිත්තෙතා
පාරං සමුද්දස්ස පසන්නචිත්තෙතා
අනෙතාපි සෝ හොති පදුට්ඨචිත්තෙතා
පාරං සමුද්දස්ස පදුට්ඨචිත්තෙතා.

පසන්නචිත්තෙතා,ප්‍රසන්නසිත් ඇති,(යම්බදු යහලුවෙක් තෙම) සමුද්දස්ස, සමුද්‍රයාගේ; පාරං, එතරෙහි (වසන්නේ වේද); පසන්න චිත්තෙතා, ප්‍රසන්න සිත් ඇති; සෝ, හෙ තෙම; අනෙතාපි හොති, (ඇලුනු සිත් ඇති බැවින්) ඇතුලත වාසය කරන්නෙක්ද වන්නේය; පදුට්ඨ චිත්තෙතා, ප්‍රදුෂ්‍ය සිත් ඇති,(යමෙක් තෙම) අනෙතාපි හොති, ඇතුලත වාසය කරනනේ වේද; පදුට්ඨචිත්තෙතා, ප්‍රදුෂ්‍ය සිත් ඇති; සෝ, හෙ තෙම; සමුද්දස්ස, සමුද්‍රයාගේ; පාරං, එකරෙහි (වාසය කරන්නෙක්) වන්නේය.

1746 සං වසන්තා විවසන්ති යෙ දිසා තෙ රථෙසභ!
ආරා සන්තෝ සංවසන්ති මනසා රථවඩ්ඪන.

රථෙසභ, මහරජ්ජුරාවෙනි, යෙ, යමෙක් තුමූ; දිසා. සතුරු වූවාහුද; තෙ, ඔහු තුමූ; සංවසන්තෝ, එකට වාසය කරන්නාහුද; විවසන්ති, (මෛත්‍රීසහගතයෙන් නැති බැවින්) වෙන්ව වාසය කරන්නාහු නම් වෙත්; රථවඩ්ඪන, රටවඩනය කරන්නා වූ මහරජාණෙනි; මනසා, මෛත්‍රීවඩන ලද සිත් ඇතිව; ආරා සන්තෝ, දුරෙහි වසන්නා වූද මිත්‍රයෝ; සංවසන්ති, සමගිව වාසය කෙරෙත්.

1747 අතිවිරං නිවාසෙන පියෝ භවති අප්පියෝ
ආමන්ත ඛෝ තං ගච්ඡාම පුරා තෙ හොම අප්පියා.

අතිවිරං, ඉතා බොහෝ කාලක්; නිවාසෙන, (සමග)වාසය කිරීමෙන්; පියෝ, ප්‍රිය තැනැත්තේ; අප්පියෝ භවති, අප්‍රිය වේ; තෙ, (එහෙයින්) නුඹ වහන්සේට; අප්පියා හොම, අප්‍රිය වෙමුද; පුරා, (ඊට) පෙර; තං, නුඹ වහන්සේට; ආමන්ත ඛෝ, කියා සමුගෙන; ගච්ඡාම, යන්නෙමු.

1748 එවඤ්ච ඝාව මානානං අජලිං නාව බුජ්ඣති
පරිචාරකානං * සන්තානං වචනං න කරොසි නො
එවං තං අභියාචාම පුන කසිරාහි පරියායං.

එව, ඉදින්; එවං, මෙසේ; අජලිං, (හංසරාජයා හට) ඇදිලිබැඳ ගෙන; ඝාවමානානං, යවඤ්ඤකරනු ලබන්නා වූ අපගේ ඇදිලිබැඳීම; නාවබුජ්ඣති, අවබොධ නො කරන්නේනම්; (නො සලකන්නේනම්) පරිචාරකානං සන්තානං, පරිචාරක ජනයන්ගේ; වචනං, වචනය; න කරොසි නො, (නුඹවහන්සේ) නො කරන්නෙහි නො වේද හෙවත් නො පිළිගන්නෙහි නො වේද; එවං, (නැවත) මෙසේ; තං, නුඹවහන්සේ; අභියාචාම, යාචඤ්ඤ කරමු; පුන, නැවත කලින් කල; පරියායං, මෙහි ඊම පිණිස වාරය; කසිරාහි, කරවයි කීයේය.

1749 එවඤ්ච නො විහරතං අන්තරායො න හෙස්සති
තුයහං චාපි මහාරාජ මයහං වා රථවඩ්ඪන
අපෙපවනාම පසෙසාම අහොරත්තානමච්චයෙති.

* සන්ත-ඔරම්ම.

රඤ්ඤඬ්ඝන, රටවඩිනය කරන්නා වූ; මහාරාජ, මහරජ්ජුරු වේනි; වෙ, ඉදින්; එවං, මෙසේ; විහරතං, වාසය කරන්නා වූ; තුයහං ඩාවි, තොපගේ හෝ; මයහං වාපි, මාගේ හෝ; අනන්තරායෝ, ජීවිතාන්තරායෙක්; න් හෙසසති, (යම්තාක් කල් සිව) නො වේද ඒතාක් කල්; අහොරත්තානං, අහොරාත්‍රයන්ගේ; හෙව්ථ්‍රාත්‍රිඥි නායන්ගේ; අච්චයෙ, ඇවැමෙහි; පසෙසමු, ඔවුනොවුන් දක්නෙමු නම්; අපෙපවනාම, ඉතා මැනවැයි කියේය.

467 ජවනහංස ජාතකය යි.

1750 න හෙ කඬානි භින්නානි න තෙ උදකම්හතං
අගඤ්ඡි තෙ න හාපිතො කිනන්නු මඤ්ඤව ඣායසි.

තෙ,නා විසින්;කඬානි,දර; න භින්නානි, නො පලන ලද්දාහුය; (නො කඩන ලද්දාහුය) තෙ, තා විසින්; උදකං; (පරිභොග) ජලය; න ආහතං, නො ගෙනෙන ලද්දේය, තෙ, තා විසින්;අගඤ්ඡි,වේත්තී යද; න හාපිතො, නොදල්වන ලද්දේය; කිනන්නු, කුමක් හෙයකින්; මඤ්ඤව, ප්‍රඥාවිරහිත අඥබාලයෙකු මෙන්; ඣායසි, සිතිවිලි සිතමින් හිඳිතෙහිද.

1751 න උසසහෙ වනෙ වසුං භාසසපාමන්තයාමි තං
දුකෙඛා වාසො අරඤ්ඤම්හි රඤ්ඤං ඉච්ඡාමි ගන්තවෙ.

භාසසප, භාශ්‍යපගොත්‍ර ඇති පියාණන් වහන්ස; තං, තුබ වහන්සේට; ආමන්තයාමි, කියමි; වනෙ, වෙනෙහි; වසුං, වාසය කරන්ට; න උසසහෙ, නො හැක්කෙමි; අරඤ්ඤම්හි, අරණ්‍යයෙහි; වාසො, වාසය; දුකෙඛා, දුක් වන්නේය; රඤ්ඤං, රටට; ගන්තවෙ, යන්ට; ඉච්ඡාමි, කැමැත්තෙමි.

1752 යථා අහං ඉතො ගන්ත්වා යසමිං ජනපදෙ වසං
ආචාරං බ්‍රූහෙමි! සිකෙඛය්‍යං තා ධම්මං අනුසාස මං.

බ්‍රූහෙමි, උත්තම වූ පියාණන් වහන්ස; අහං, මම; ඉතො, මේ අරණ්‍යයෙන්; ගන්ත්වා, ගොස්; යසමිං ජනපදෙ, යම් ජනපදයෙහි; වසං, වාසය කරන්නෙමි; යථා ආචාරං, යම්බඳු ජනපද

චාරිත්‍රයාත; සික්ඛිතබ්බයා, හික්මෙන්නෙම්ද; තං ධම්මං, ඒ ආචාර ධර්මය ගෙන්; මං, මට; අනුසාස, අනුශාසනා කළ මැනව.

1753 සචෙ අරඤ්ඤං නිබ්බාන වනමූලඵලානි ච
රඤ්ඤෙ රොවයසෙ වාසං තං ධම්මං නිසාමෙහි මෙ.

සචෙ, ඉදින්; අරඤ්ඤං, අරණ්‍යයද; වනමූලඵලානි ච, වනමුල් ඵලාඵලයන්ද; නිබ්බා, අත්හැර; රඤ්ඤෙ, රාජ්‍යයෙහි; වාසං, වාසය; රොවයසෙ, කෑමැන්තෙහි නම්; මෙ, මාගේ; (මා විසින් කියන ලද) තං ධම්මං, ඒ (ජන්පද චාරිත්‍ර) ධර්මය; නිසාමෙහි, ශ්‍රවණය කරව.

1754 විසං මා පටිසෙවිත්ථ පපාතං පරිවජ්ජය
පඞ්කෙ ච මා විසීදිත්ථො යත්තෙනාවාසිවිසෙ චර.

විසං, විසය; මා පටිසෙවිත්ථ, ප්‍රතිසෙවනය නොකරව; පපාතං, ප්‍රපාතය; පරිවජ්ජය; දුරු කරව; පඞ්කෙ ච, කැලිමයෙහිද; මා විසීදිත්ථො, නො ගැලෙව; ආසිවිසෙ, ආශීවිෂයන්හු කෙරෙහි; යත්තෙනාව, ප්‍රතියත්නයෙන් යුක්තවම (උත්සාහවත්වම); චර, හැසිරෙව.

1755 කීදිසං විසං පපාතො වා පඞ්කො වා බ්‍රහ්මචාරිනං
කිං තවං ආසිවිසං බ්‍රූසි තං මෙ අක්ඛාහි පුච්ඡිතො.

බ්‍රහ්මචාරිනං, බ්‍රහ්මචාරින්ට; කීදිසං, කුමක්; විසං, විෂය හෝ වේද; පපාතො වා, ප්‍රපාතය හෝ වේද; පඞ්කො වා, කැලිමය හෝ වේද; තවං, නුඹ එහන්සේ; කිං, කුමක්; ආසිවිසං, ආශීවිෂය යි; බ්‍රූසි, කියන්නෙහිද; තං, එය; පුච්ඡිතො, පුලුවුස්නා ලද; මෙ, මවු; අක්ඛාහි, කියව.

1756 ආසවො නාම! ලොකසම්ං සුරා නාම පවුච්චති
මනුස්සෙසු සුරණී වගූ සාදු බුද්ධරසූපමො
විසං තම්හා අරියා බ්‍රහ්මචරියස්ස නාරද.

නාම, දරුව; නාරද, නාරදය; ලොකසම්ං, ලොකයෙහි; මනුස්සෙසු, සිත්කලු වූ; සුරණී, සුගන්ධ ඇත්තා වූ; වගූ, මනොඥ වූ; සාදු, මධුර වූ; බුද්ධරසූපමො, දඹවැල්බෑ මියෙහි රසය හා සමාන රස ඇත්තා වූ; ආසවො, ආසවය නම්; සුරා නාම, සුරා නමැති; පවුච්චති, කියනු ලැබෙයි; තං, එය; අරියා, ආර්‍යයෝ; බ්‍රහ්මචරියස්ස, බ්‍රහ්මචර්‍යාවට; විසං, විෂයයි; ආහු, කියති.

1757 ඉත්ථියො නාත ලොකස්මිං පමත්තා පමථේනති තා
හරන්ති ඣානිනො චිත්තං තූලං භට්ඨාව මාලුතො
පපාතො එසො අක්ඛාතො බ්‍රහ්මචරියස්ස නාරද!

නාත, දරුව; නාරද, නාරදය; ලොකස්මිං, ලොකයෙහි; ඉත්ථියො, ස්ත්‍රීහු; පමත්තා, ඉලා වුවහු; පමථේනති, ආලොලතාය කෙරෙත්; තා, ඒ ස්ත්‍රීහු; මාලුතො, සුළඟින් ගිලිහී වැටුනා වූ; තූල. භට්ඨා ඉව, පුළුන්රොදක් මෙන්; ඣානිනො, තපස්වීහුගේ; චිත්තං, සිත; හරන්ති, හැරගනිත්; එසො, මේ තෙම; බ්‍රහ්මචරියස්ස, බ්‍රහ්මචර්‍යාවට; පපාතො, ප්‍රපාතයයි; අක්ඛාතො, (බුදාදීඋත්තමයන් විසින්) ප්‍රකාශ කරන ලද්දේය.

1758 ලාභො සිලොකො සක්කාරෝ පූජා පරකුලෙසුච
පඛ්ඛා එසො ච අක්ඛාතො බ්‍රහ්මචරියස්ස නාරද!

නාරද, නාරදය; ලාභො, ලාභයද; සිලොකො, ගුණකීර්තියද; සක්කාරෝ, අඳලිනමස්කාරාදි සත්කාරයද; පරකුලෙසු, අන්‍ය කුලයන්හි; පූජා ච, සුවඳමල් ආදියෙන් කරන ලද පූජාවද යන; එසො, මෙතෙම; බ්‍රහ්මචරියස්ස, බ්‍රහ්මචර්‍යාවට; පඛ්ඛා, (ගැලෙන අර්ථයෙන්) පඛ්ඛයයි; අක්ඛාතො, ප්‍රකාශ කරන්නලද්දේය.

1759 මහන්තා නාත! රාජනෝ ආවසන්ති මහිං ඉමං
තෙ නාදිසෙ මනුස්සිඤ්ඤෙ මහන්තෙ නාත නාරද.

නාත, දරුව; මහන්තා, මහත් වූ; (ආඤ්ඤතෙජස්ඇති); රාජනෝ රජ්දරුවෝ; ඉමං මහිං, මේ මහාපෘථිවියට සවාමිව; ආවසන්ති, වාසය කෙරෙත්; නාදිසෙ, එබදු වූ; මහන්තෙ, ඓශ්වර්‍යාදියෙන් මහත් වූ; තෙ මනුස්සිඤ්ඤෙ, ඒ රජ්දරුවන්ද; නාත, දරුව; නාරද, නාරදයෙනි; (රාජකුලූපගව සෙවනය නොකරව.)

1760 ඉස්සරියානං අධිපතීනං න තෙසං පාදතො වරෙ
ආසිවිසොති අක්ඛාතෝ බ්‍රහ්මචරියස්ස නාරද!

ඉස්සරියානං, ඉසුරුමක්වූ; අධිපතීනං, ආධිපත්‍යයෙන් ප්‍රසිද්ධ වූ; නෙසං, ඒ රජ් රජ මහාමාත්‍යාදීන්ගේ; න පාදතො වරෙ, සමීපයෙහි වාසය නොකරන්නේය; නාරද, නාරදයෙනී; බ්‍රහ්මචරියස්ස, බ්‍රහ්මචර්‍යාවට; ආසිවිසොති, ආශීර්විෂයයි; අක්ඛාතො, කියන ලද්දේය.

1761 භත්තකාලෝ භවිස්සති යංගෙහමුපසඞ්කමේ
යදෙත්ථ කුසලං ජඤ්ඤා තත්ථ භාසෙසනං චරෙ.

භත්තකාලෙ ව, අනුභව කරන කාලයෙහි; භත්තතෝ, ආහාර කැමතිව; යං ගෙහං, යම් ගෘහයකට; උපසංකමෙ, එලඹෙන්නේද; යං, යම්බඳු වූ; එත්ථ, (තා විසින් එලඹිය යුතු ඒ) මේ කුලයන්හි; කුසලං, අනවද්‍ය තාවය හෙවත් පස්වැදෑරුම් අගොවර රහිත බව; ජඤ්ඤා, දැන ගනුව; (එසේ දැන) තත්ථ, ඒ නිරවද්‍යගෘහයෙහි; භාසෙසනං, අනුභව කළ යුතු ආහාර සෙවීමෙහි; චරෙ, හැසිරෙන්නේය.

1762 පවිසිත්වා පරකුලං පානත්ථං හොජනාය වා
මිතං ඛාදෙ මිතං භුඤ්ජෙ න ච රූපෙ මනං කරෙ

පානත්ථං, පානය කිරීම පිණිස හෝ; හොජනාය වා, ආහාර අනුභව කිරීම පිණිස හෝ; පරකුලං, අන් කුලයකට; පවිසිත්වා, ප්‍රවිෂ්ටව; මිතං, ප්‍රමාන දැන; ඛාදෙ, කන්නේය; මිතං, ප්‍රමාන දැන; භුඤ්ජෙ, අනුභව කරන්නේය; රූපෙ, ස්ත්‍රී රූපයෙහි; මනං, සිත; න කරෙ, නො කරන්නේය හෙවත් නො යවන්නේය.

1763 ගොණං මජ්ජං * කිරාසඤ්ච සභා නික්කිරණානි ච
ආරකා පරිවජ්ජෙති යානීව විසමං පථං.

ගොණං, ගොවුදැ; (ගවයන් සිටින ස්ථානයට‍ද) මජ්ජං, පානාගාරයද; (මද්‍යපාන කරන ස්ථානයද) කිරාසඤ්ච, ධූර්ත කෙරුවිසා ජනයන් ඇති ස්ථානයද; සභා, සභාවන්ද; නික්කිරණානි ච, හිරන්‍ය සුවණ්ණාදිය විසුරුවන ස්ථානයද යන මේ අගොවරස්ථාන; විසමං පථං, විසම මාර්ගය අත්හැර යන්නා වූ; යානීව, (තෙල්බදුන් ආදිය ගෙන යන) යානාවක් මෙන් (ගැලක් මෙන්) ආරකා, මෙකී සියල්ල දුරින්ම; පරිවජ්ජෙති, දුරුකරවසි කියේය.

468 චූළනාරද ජාතකය.

1764 දූතෙ බ්‍රාහ්මණ පාහෙසිං ගඞ්ගාතීරමහි ඛත්තියො
තෙසං පුත්තො න බ්‍යාකාසි දුක්ඛං ගුය්හමිතනනු තෙ.

* කිරාටව—ම්‍රම්ම.

බ්‍රාහ්මණ, බ්‍රාහ්මණය; ගඞ්ගාතීරමහි, ගඞ්ගාතීරයෙහි; ඛිඩාරතො, සිහිවිලිසිත්මින් හිඳිනා වූ (තොපගේ සම්පයව); දූතෙ, දූතයන්; පාහෙසිං, පිටත් කෙළෙමි; තෙසං, ඔවුන් විසින්; පුළෝ, පුළු චුස්නා ලද්දේ; තෙ, තොපගේ; දුක්ඛං, හටගත් දුකින් දුකුන වූ; ඝුයාමතං, සැඟවුනා වූ ම අදහස; න බ්‍යාකාසි, ප්‍රකාශ නො කෙළෙහිය; (කිමහෝ අතිකෙකුට නොකියයුතුදැයි විවාළේය.)

1765 සචෙ තෙ දුක්ඛං උපපජ්ජි කාසීනං රඨවඩ්ඪන!
මා ඛො නං තස්ස අක්ඛාහි යො තං දුක්ඛා න මොචියෙ.

කාසීනං, කසිදෙශවාසීන්ගේ; රඨවඩ්ඪන, රාෂ්ට්‍රවර්ධනය කරන්නා වූ මහරජ්ජුරුවෙනි; සචෙ, ඉදින්; තෙ, නුඹ වහන්සේට; දුක්ඛං, දුකක්; උපපජ්ජි, උපන්නේද; යො, යමෙක් තෙම; තං, නුඹ වහන්සේ; දුක්ඛා, ඒ දුකින්; න මොචයෙ, නො මුදන්නේද; තස්ස, ඔහුට; නං, එය; මා ඛො අක්ඛාහි, නොකියව.

1766 යො තස්ස දුක්ඛජාතස්ස එකඞ්ගම්පි භාගසො
විපපමොචෙය්‍ය ධම්මෙන කාමං තස්ස පවෙදය.

යො, යමෙක් තෙම; දුක්ඛජාතස්ස, හටගත් දුක් ඇති; තස්ස, ඔහුගේ; (ඒ දුක) භාගසො, කොටස් වසයෙන්; එකඞ්ගං අපි, එකාඞ්ගයකුදු; ධම්මෙන, දැහැමින්; විපපමොචෙය්‍ය, මුදයි; කාමං, එකාන්තයෙන්; තස්ස, ඔහුට; පවෙදය, (ඒ දුක) කියව.

1767 සුවිජානං සිගාලානං සකුනානඤච වස්සිතං
මනුස්සවස්සිතං රාජ! දුබ්බිජානතරං තතො.

මෙහි අර්ථ 1742 වෙනි ගාථාසන්නය බඳා දතයුතුයි.

1768 අපි චෙ මඤ්ඤතී පොසො සඤ්ඤිම්හෙතා සඛාති වා
යො පුබ්බෙ සුමනො හුත්වා පච්ඡා සමපජ්ජතෙ දිසො.

මෙහිද අර්ථ 1743 වෙනි ගාථාසන්නය බඳා දතයුතුයි.

1769 යො අත්තනො දුක්ඛමනානු පුළෝ
පවෙදයෙ ආතුර අසාලරූපෙ
ආනන්දිනො තස්ස භවන්ත්‍යමිත්තා
හිතෙසිනො තස්ස දුබී භවන්ති.

යො ජනතු, යම් සත්වයෙක් තෙම; අත්තනො දුක්ඛං, තමන්ට පැමිණි දුක; අනුඅනුපුබ්බො, නැවත නැවත විචාරණලද්දේ; අකාලරූපෙ, නොකල්හි; (නුසුදුසු කාලයෙහි) පවෙදයෙ, දන්වන්නේද; තස්ස, ඔහුගේ; අමිත්තා, සතුරෝ; ආනන්දිනො භවන්ති, සතුටු වන්නාහු වෙත්; තස්ස, ඔහුගේ; හිතෙසිනො, හිතෙෂී මිත්‍රයෝ; දුඛී භවන්ති, (ඉටගත්)දුක් ඇත්තාහු වෙත්.

1770 කාලව සඤ්ඤිනා තථා විධස්ස
මේධාවිනං එකමනං විදිත්වා
ආවික්ඛණ්‍ය තිබ්බානි පරස්ස ධීරෝ
සණ්හා ගිරං අත්ථවතිං පමුඤ්චෙ.

කාලව, (තමන්ගේ රහස කියන) කාලයද; විදිත්වා, දැන; මේධාවිනං, ප්‍රාඥයන්ගේ; එකමනං, (තමන් හා) එක් සිත් ඇති බවද; විදිත්වා, දැන; තථාවිධස්ස, එබඳු පුද්ගලයක්හට; තිබ්බානි, තීව්‍ර වූ (දුක් වූ) කාරණය; ආවික්ඛණ්‍ය, කියන්නේය; ධීරෝ, ධීර තෙම; අත්ථවතිං, (තමහට) අර්ථ ගෙන දෙන්නා වූ; සණ්හං ගිරං, මෘදු වූ වචනය; පමුඤ්චෙ, මුදන්නේය හෙවත් කියන්නේය.

1771 සචෙ ච ජානෙය්‍ය අවිසය්හමත්තනො
න තෙහි මය්හං සුඛමාගමිස්ස
එකොව තිබ්බානි සහෙය්‍ය ධීරෝ
සච්චං හිරොත්තප්පමපෙක්ඛමානෝ.

සචෙ ච, ඉදින්; අත්තනො, තමන්ගේ (නො ඉවසිය හැකි වූ දුක); අවිසය්හං, (ප්‍රරුෂවීර්‍යයෙන්) පිළිගැනීම් නො කට හැකි බව; ජානෙය්‍ය, දන්නේ වීනම්; (ඔහු විසින් මෙසේ සිතිය යුතුය) තෙහි, ඒ ලොකප්‍රවෙණිධම්මයෝ වත්තාහි; (අෂ්ටලෝකධර්මයෝ) මය්හං, මට; සුඛාගමාය න, සැප ගෙන දීම පිණිස පවත්නාහු නොවෙත්—අෂ්ටලෝකධර්මයෙන් මිදුනු කෙනෙක් නම් නැත මෙසේ ඇති කල්හි සැපයම පතන්නහු විසින් අත්‍යයා හට දුක් ආරොච්චනය කිරීම නම් අයුතුය යන භාවයි; සච්චං, (තමන් තුළ) විද්‍යමාන වූ; හිරොත්තප්පං, ලජ්ජා භය දෙක; අපෙක්ඛමානෝ, අපෙක්ෂා කරන්නා වූ ම; ධීරෝ, ප්‍රාඥ තෙම; එකොව, (අන් හට ආරොච්චනය නො කොට)ඉඳහිටාවම; තිබ්බානි, (තමන්ට පැමිණි) තියුණු දුක්; සහෙය්‍ය, ඉවසන්නේමැයි.

1772 අහං රඤ්ඤෙ විවරත්තෙතා නිගමෙ රාජධානියෝ
භික්ඛමානො මහාරාජ! ආවරිය ධනත්තිකා.

මහාරාජ, මහරජ්ජුරුවෙනි; ආවරියධනත්තිකො, ආචාර්‍ය්‍ය ධනාඪ්‍ය වූ හෙවත් ආචාර්‍ය්‍යයාට දියයුතු වස්තුව කැමැති වූ; අහං, මම; රඤ්ඤෙ, රාජ්‍යයෙහි; නිගමෙ, නියම්ගම්වලද; රාජධානියො, රාජධානිවලද; භික්ඛමානො, සිඟා ඇවිදිනෙම්.

1773 ගහපතිරාජපුරිසෙ මහාසාලෙ ච බ්‍රාහ්මණෙ
අලත්ථං සත්තනිකඛාති සුවණ්ණස්ස ජනාධිප!
තෙ මෙ තඤ්ඤා මහාරාජ තස්මා සොචාමහං භුසං.

ජනාධිප, ජනශ්‍රෙෂ්ඨ වූ මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස; ගහපති, ගෘහපතීන්ද; රාජපුරිසෙ, රාජපුරුෂයන්ද; යනාදීන්ට යාවකූ කරමින්; සුවණ්ණස්ස, සවර්ණය සම්බන්ධවූ; සත්තනිකඛාති, නික්ඝතක්; (නිකෘෂ්ඨ නම් රන් පස්විසි කලදෙකි, එයින් සතක් සප්ත නිෂ්කයකි) අලත්ථං, ලැබුයෙමි; මහාරාජ, මහරජ්ජුරුවෙනි; මෙ, මාගේ; තෙ, ඒ සවර්ණනිෂ්කයෝ සත්දෙන; තඤ්ඤා, නාවුවහුය— මා ගණින් එතරවද්දී ගඞ්ගාවෙහි පතිතවූහයි සේයි. තස්මා, එසේ හෙයින්; අහං, මම; භුසං, අත්‍යර්‍ථයෙන්; සොචාමි, ශොක කෙරෙමි.

1774 පුරිසා තෙ මහාරාජ! මනසා අනුවිතතිතා
නාලං දුක්ඛා පමොචෙතුං තස්මා තෙසං න බ්‍යාහරිං.

මහාරාජ, මහරජ්ජුරුවෙනි; තෙ, නුඹ වහන්සේගේ; පුරිසා, (දූත)පුරුෂයෝ; මනසා, සිතින්; අනුවිතතිතා, සිතන්නාහු නම්මු; දුක්ඛා, (මා ගේ) දුකින්; පමොචෙතුං, මුදන්ට; න අලං, පොහොසත් නො වූහ; තස්මා, එහෙයින්; තෙසං, ඔවුන්ට; න බ්‍යාහරිං, (තමන්ගේ දුක) නො කීයෙමි.

1775 එව ඛො මෙ මහාරාජ! මනසානුවිචිතතිතො
අලං දුක්ඛා පමොචෙතුං තස්මා තුය්හං පවෙදයිං.

මහාරාජ, මහරජ්ජුරුවෙනි; එව ඛො, නුඹ වහන්සේ විසින්; මෙ, මාගේ දුක; මනසා, සිතින්; අනුවිචිනිතෙතා, සිතන්නෙහි; දුක්ඛා, දුකින්; පමොචෙතුං, (මා) මුදන්ට; අලං, පොහොසත්

වන්නෙහිය; තස්මා, එහෙයින්; තුයහං, නුඹ වහන්සේට; පවේදයිං, ප්‍රකාශ කොළෙමි.

1776 තස්සාදාසි පසන්නාවිත්තෝ කාසීනං රඨවඩ්ඪනෝ
ජාතරූපමයෙ නිකෙඛ සුවණ්ණස්ස චතුද්දසානි.

කාසීනං, කාසීදෙශවාසින්ගේ; රඨවඩ්ඪනෝ, රටවඩිනය කරන්නා වූ රජ තෙම; පසන්නාවිත්තෝ, පහන්සිත් ඇතිව; හාස්‍ය, ඕනට; සුවණ්ණස්ස, සවණ්ණය සමඟ වූම; ජාතරූපමයෙ, රත්‍රන් මය වූ; චතුද්දසනිකෙඛ, තුදුස්නිෂ්කයක්; අදාසි, දුන්නේය.

46) දූතජාතකස්සයි.

1777 රාජා කාලිඞෙනා චක්කවත්තී
ධම්මෙන පඨවිමනුසාසං *
† අගමා බොධිසමීපං
නාගෙන මහානුභාවෙන.

කාලිඞෙනා චක්කවත්තී රාජා, කාලිඞය නම් චක්‍රවර්ත්තිරජ තෙම්; ධම්මෙන, රාජධර්ම්මයෙන්; පඨවිං, පෘථිවිය හෙවත් සතරමහත් ළිපෑහැසි ජනයාට; අනුසාසං, අනුශාසනා කරන්නේ; මහානුභාවේන්, මහත් ඍද්ධ්‍යානුභාව ඇති; නාගෙන, (උපොෂථකුලයෙහි උපන්) හස්තිරාජයා කරණකොටගෙන හෙවත් හස්තිරාජයා පිටට පැන නැඟී; බොධිසමීපං, ශ්‍රීමහාබොධිසමීපයට; අගමා, (අහසින්) ගියේය.

1778 කාලිඞහාරවාජෝ
රාජානං කාලිඞං සම්මණ්කොලඤ්ඤං (ඉ)
චක්කං වත්තයතෝ පරිගණ්හෙත්වා
පඤ්ජලී ඉදමවොච

කාලිඞහාරවාජෝ, කාලිඞහාරවාජ නම් පුරොහිත බ්‍රාහ්මණ තෙම; පරිගණ්හෙත්වා, හුම්භාගය විමසා; චක්කං වත්තයතෝ, ආඥා චක්‍රය ප්‍රවර්ත්තා වූ හෙවත් චක්‍රවර්ත්තී වූ; සම්මණ්කොලඤ්ඤං, තාපස බුත්වූ; කාලිඞං රාජානං, කලිඟුරජ හට; පඤ්ජලී, ඇඳිලිබැඳගෙන; ඉදං, මේ වචනය; අවොච, කීයේය.

* අනුසාසි-මූරුම් † අගමාසි-මූරම්

1779 පච්චාරොහ මහාරාජ!
භූමිභාගො යථා සමනුගීතො
ඉධ අභාධිවරා බුද්ධා
අභිසම්බුද්ධා විරොචන්ති

මහාරාජ, මහරජ්ජුරුවෙනි; භූමිභාගො, මේ භූමිප්‍රදෙශය තෙම; යථා, යම්සේ; සමනුගීතො, (සියලු බුදුවරයන් විසින්) වර්ණනා කරන ලද්දේද; එහෙයින්; පච්චාරොහ, (ඇතුළිවීත් බිමට) බැස්ස මැනව; ඉධ, මේ සථානයෙහි; අනධිවරා, අතුල්‍ය වූ; බුදූ, බුදුවරයෝ; අභිසම්බුද්ධා, සම්‍යක්සම්බොධියට පැමිණියාහු; විරොචන්ති, බබලන්නාහුය.

1780 පදක්ඛිණතො ආවත්තා
නිණ්ණලතා අසමිං භූමිභාගසමිං
* පුථුවියා නං මණ්ඩා
ඉති නො † සුතං මහාරාජ!

අසමිං භූමිභාගසමිං, මේ භූමිභාගයෙහි; නිණ්ණලතා, තෘණ ලතාවෝ; පදක්ඛිණතො, දක්ෂිණාවර්ත්ත වීමෙන්; ආවත්තා, කරකැවී (නමස්කාර කොට) සිටිනාහ; නං, හේ මේ භූමිප්‍රදෙශය; පුථුවියා, (අයාදුන් දෙලක්ෂයතලිස් දහසක් ඝන වූ) මහාපෘථිවියට; මණ්ඩා, අලඞ්කාර වූ (සාර වූ නාගියක් වැනි වූ අවල වූ) සථානයක් වූයේය; මහාරාජ, මහරජ්ජුරුවෙනි; ඉති, මෙසේ; නො, අප විසින්; සුතං, (ලක්ෂණ මන්ත්‍රයෙන්) අසන ලද්දේය.

1781 සාගරපරියන්තාය
මෙදිනියා සබ්බභූතධරණියා
පුථවියායං මණ්ඩා
ඔරොහිත්වා නමො කරොහි.

සාගරපරියන්තාය, චතුස්සාගරය අවසන් කොට ඇති; සබ්බ භූතධරණියා, සියලු සත්වයන් ධරා සිටින්නා වූ; මෙදිනියා පුථ වියා, මේදිනි නම් ලද මහා ප්‍රථිවියට; අයං, මේ සථානය; මණ්ඩා, අලඞ්කාරයක් වූයේය; එහෙයින් මහරජ්ජුරුවෙනි; ඔරොහිත්වා,

* පුථවියාභාගියං මණ්ඩා-ම්‍රම්ම.
† සුතං මන්තෙ මහාරාජ-ම්‍රම්ම.

(හසනිසඤ්ඤයෙන් බිමට) බැස; තමෝ කරොති, පූජාසත්කාර කළ මැනව.

1782 යෙ තෙ භවන්ති නාගා
අභිජාතා මාතිතො ච පිතිතො ච
එත්තාවතා පදෙසං
තෙ නාගා නෙවුපයන්ති.

මාතිතො ච, මවුපක්ෂයෙන්ද; පිතිතො ච, පියපක්ෂයෙන්ද; අභිජාතා, (ඇත්කුලඅටක් අභිභවනය කොට) උපොසථ කුලයෙහි උපන්නා වූ; යෙ තෙ නාගා, සක්විතිරජ හට පහලවන්නා වූ හසති රතනයයි කියන ලද යම් ඒ හසතිහු; භවන්ති, වෙද්ද; තෙ නාගා, ඒ සියලු හසතිහු; එත්තාවතා පදෙසං, මෙතෙක් ප්‍රදෙශයට; නෙව උපයන්ති, (අකුස්සෙන් ආකොටනය කරන්නාහු කමුදු) නො පැමිනෙන්නාහුය.

1783 අභිජාතො නාගො
කාමං පෙසෙහි කුඤ්ජරං දන්තිං
එත්තාවතා පදෙසො
න සක්කා නාගෙනුපගන්තුං.

නාගො, හසති තෙම; අභිජාතො, (කාලාවකාදි ඇත්කුල අටක් ඉක්මවා) උපොසථ කුලයෙහි උපන්නේය; කුඤ්ජරං, උත්තම වූ; දන්තිං, ඒ හස්තියා; කාමං, කැමැති පරිද්දෙන්; පෙසෙහි; පිටත් කළ මැනව; එත්තාවතා පදෙසො, මෙතෙක් මේ ප්‍රදෙශය තෙම; නාගෙන, උත්තම හස්තියා විසින්; උපගන්තුං, (අහසින්) යන්ට න සක්කා, නො හැකි වන්නේය.

1784 නං සුත්වා රාජ කාලිඞෙහා
වෙය්‍යඤ්ඤනිකවචො නීසාමෙත්වා
සංපෙසෙසි නාගං ඤදස්සාම
මයං යථිමස්සිදං වච්චං.

කාලිඞෙහා රාජ, කාලිඞගවක්‍රවර්ති රජ තෙම; නං සුත්වා, ඒ අසා, වෙය්‍යඤ්ඤනිකවචො, මහාපුරුෂලක්ෂණ සහිත අනුව්‍යඤ්ජනලක්ෂණ දන්නා වූ ඒ කාලිඞහභාරවාජ නම් බ්‍රාහ්මණයාගේ වචනය; නීසා මෙත්වා, අසා පරිඤ්ඤා කොට; මයං, අපි; ඉමස්ස, මොහුගේ; ඉදං

ශුද්ධි පත්‍රය.

පිට.	පෙළ.	අශුද්ධ.		ශුද්ධ.
1	14	චිරුඬ	...	විරුඬ
2	6	නරකාදියෙහි	...	නරකාදියෙහී
6	2	වසඟඩියට	...	වසඟඩියට
,,	4	වසතුන්	...	විසතුන්
,,	17	අව්සබ්‍රරං	...	අටසබ්‍රරං
7	14	සන්නිරුමහණය		සන්නිරුමහණය
12	7	පරුෂාදින්	...	පරුෂාදින්
14	10	පක්ෂිහු	...	පක්ෂිහු
,,	11	වශයට	...	වශඟයට
19	16	වෛරයෝ	...	වෛරයෝ
21	1	නථෙව	...	තථෙව
25	7	නදිව	...	නදිව
30	3	මණ්ඩුකියො	...	මණ්ඩුකියො
31	9	පියව	...	පියම
48	25	ඇඟිලි ගිණීමට		ඇඟිලි ගිණීමවි
49	21	ජීයිත	...	ජීයිත
50	3	භිරුතාය	...	භීරුතාය
,,	7	පවගරු	...	පවගරු
,,	28	දුහිඟ	...	දුහිඟ
53	2	තෙසා	...	තෙසං
,,	27	මරතොදි	...	මරතොදී
54	17	තොපසතු	...	තොපසතු
,,	18	ගිනිදෙවියාට	...	ගිනිදෙවියාට
,,	19	නිතු ඛිණු	...	නිතු ඛිණු
55	7	මුඛව	...	මුඛව
,,	10	ඉසිපමණින්	...	ඉසිපමණින්
,,	21	නො නො කෙලේද		නො කෙලේද
56	18	ව්‍යාඝ්‍ර	...	ව්‍යාඝ්‍ර
57	9	සාරපි	...	සාරපී
59	22	විසතිං	...	විසතිං
,,	27	ජීව	...	ජීව
64	15	යඤෙව	...	යඤෙව
,,	20	191	...	162

පිට.	පෙළ.	අශුඛ.	ශුඛ.
70	8	ඉන්ද ...	ඉන්ද
,,	21	191 ...	193
,,	25	ප්‍රතිරව ...	ප්‍රතිරුව
80	23	සිහවමෙමන ...	සිහවමෙවන
81	29	වසඟ බවට ...	වසඟ බවට
83	1	සැම්තෙමේ යසි	සැමිතෙමේ යයි
,,	2	සන්‍ධුහුනම් ...	සන්‍ධුහුනම්
84	15	භූම්යෙහිදී ...	භූමියෙහිදී
,,	16	164 ...	194
85	5	සන්‍ධජාතින් ...	සඤ්ජාතීන්
,,	6	සන්‍ධින් ...	සඤ්ඤින්
,,	21	අශ්වරාජයා ...	අශ්වරාජයා
86	22	ඝිරං ...	ගිරං
,,	26	පොඨපාද ...	පොඨපාද
87	5	රුවවතිනි ...	රුවවතිනි
88	3	රූපත්බවද ...	රූපත්බවද
,,	13	ධිරා ...	ධිරා
,,	23	ඡවි චාම්මදින් ...	ඡවි චම්මාදීන්
,,	26	ප්‍රඥඩ්ඛගයෙන්	ප්‍රඥඛ්ඛිගයෙන්
,,	27	කෙලශ කාමසෙහි	කෙලශ කාමයෙහි
89	22	භය ඇත්තෝද	භය ඇත්තෝද
91	9	මියෝද ...	මියෝද
93	2	බැදුණු ...	බැඳුණු
,,	23	ප්‍රියසි ...	ප්‍රියයි
94	3	ආම්‍රඵලසෙන්ද	ආම්‍රඵලයෙන්ද
,,	27	හෙබා ...	හෙබා
95	11	ඕදෙන ලදද ...	ඕදෙන ලදද
98	19	මොනරුය ...	මොණරුය
99	2	සෙයි ...	සේයි
101	22	සිතා ...	සිතා
,,	31	මිනිසුන්ගේ	මිනිසුන්ගේ
103	3	අරඤ්ඤසමිං ...	අරඤ්ඤසමිං
,,	19	ලොහවෙහාදී ...	ලොහවෙහාදී
104	13	ආචාඝ්‍යියාගේ බයි	ආචාඝ්‍යියාගේ බයි
108	6	ප්‍රහාර වශයෙන්	ප්‍රහාර වශයෙන්
111	17	පූරුෂය හට ...	පුරුෂය හට
113	1	හත්තෙන ...	භත්තෙන
,,	2	නවුයෙහී ...	නවුයෙහි

පිට.	පෙළ.	අශුද්ධ.		ශුද්ධ.
,,	,,	ආසී	...	ආසි
,,	23	පතිසඞ්ඛාන	...	ප්‍රතිසඞ්ඛාන
119	3	ගෙටම	...	ගෙටම
120	22	ලභති	...	ලහති
,,	8	ආයුවණ්ණාදින්	...	ආයුවණ්ණාදීන්
,,	12	ක්ෂීණාශ්‍රවද	...	ක්ෂීණාශ්‍රවද
122	9	භුජමානොපි	...	භුජමානොපි
128	32	තො වනාහී	...	තෝ වනාහී
133	19	තිරිට	...	තිරිට
134	27	කෘෂණා වසගව		කෘෂණා වසඟව
136	9	නැලවිලි වචන		නැලවිලි වචන
138	9	සිදන්නි	...	සිදනති
141	11	ගදිහධෙනුව	...	ගද්‍රහධෙනුව
151	27	පක්ෂිහු	...	පක්ෂිහු
152	5	වසඟ කරන්නට		වසඟ කරන්නට
156	4	කුශලධම් සනනිශ්‍රිත වූ		කුශලධර්ම සන්නිශ්‍රිත වූ
,,	5	ඇති	...	ඇති
157	16	යත්ථිතා	...	යත්ථිතා
160	5	පිණ්ස	...	පිණ්ඩ
,,	12	සිතු	...	සිතූ
165	23	ව්‍යාධිනා	...	ව්‍යාධිතා
166	2	දුඛිතස්ස	...	දුඃඛිතස්ස
,,	25	ධිරත්ථු	...	ධිරත්ථු
167	17	කුණපඅක්ෂණය කරන		කුණපඅක්ෂණය කරන
,,	24	විජමහිතං	...	විජ්මහිතං
169	21	හුල	...	හුල
170	2	ඇවිනි	...	ඇවිනි
,,	4	වත්ථං	...	වත්ථං
,,	18	කපිත්ථනා	...	කපිත්ථනා
,,	22	මියසි	...	මියසි
171	16	අසසමමහි	...	අසසමමහි
172	19	නීයික්	...	නියික්
173	19	මාරං	...	මාරං
,,	24	සිහෙන	...	සිහෙන
174	10	මාරත්‍රයෙන්	...	මාරත්‍රයෙන්
,,	22	ඉසසනති	...	ඉසසනති
,,	29	ඉසසනති	...	ඉසසනති
176	23	නපපජ්ජෙ	...	නපපජ්ජෙ
181	1	වීපපජ්ඣනති	...	විපපජ්ඣනති
182	27	උඛරුහිති	...	උඛරුහිති

පිට.	පෙළ.	අශුඛ.	ශුඛ.
183	18	කුබබතෝ ...	කුබ්බතෝ
184	18	නිවාසඨාන යෙහි	නිවාසඨාන යෙහි
„	23	භූසෙජ්ජ ...	භූසෙජ්ජ
185	31	විජානහි ...	විජානති
186	22	ගණෙහායාසු ...	ගණෙහාසුං
187	9	තසමිං ...	තසමිං
„	14	තසමිං ...	තසමිං
188	19	මරහතීති ...	මරහතීති
„	26	හඤ්ච ...	හඤ්ච
189	4	මාදිසා ...	මාදිසා
„	14	සම්පජීතෝ ...	සංපජීතෝ
„	16	සම්බුදු ...	යම්බුදු
„	20	දූජජීවිතං ...	දුජ්ජීවිතා
„	„	නපුරා ජීවිතාවෙන්	නපුරා ජීවිතාවෙන්
„	29	සඞ්වසස ...	සඞ්වසස
191	9	සදිසි ...	සදිසි
192	6	සිහල වූ ...	සිහල වූ
„	17	සරිර ධාරිනෝ ...	සරිර ධාරිනෝ
„	18	රෙඨ ...	රොධඨ
„	19	මියයන්නේද ...	මියන්නේද
„	21	ධාරිහු ...	ධාරිහු
194	13	නිම්න්නි ...	නිමිතනි
„	21	නාහියෙම් ...	නාහියෙම්
195	11	පකඩී ...	පසඩි
196	19	දිළිදුව ...	දිළිදුව
197	11	ප්‍රඹඩ වූ ...	ප්‍රඹඩ වූ
„	25	යසමිං ...	යසමිං
199	30	යසසී වූ ...	යසසසි වූ
200	17	සොණඩි ආදී වූ	සොණඩ ආදී වූ
„	27	කින එලුවා ...	කින එලුවා
201	4	උපගංජිං ...	උපගඤ්ඡිං
„	13	ලොහාදීන් ...	ලොහාදීන්
205	28	සොමසි ...	සොවසි
„	32	වීවිධ වූ ...	විධ වූ
207	5	සනිව න විනම්	සකිවන විනම්
208	9	පණඩිතෝ ...	පණ්ඩිතෝ
„	33	ගෙවත් ...	ගෙවත්
209	13	නීර්දෙශියා ...	නිර්දෙශියා
„	25	ක්‍රොධිද ...	ක්‍රොධිද
210	2	කියස ශබදයද	කියස ශබ්දයද

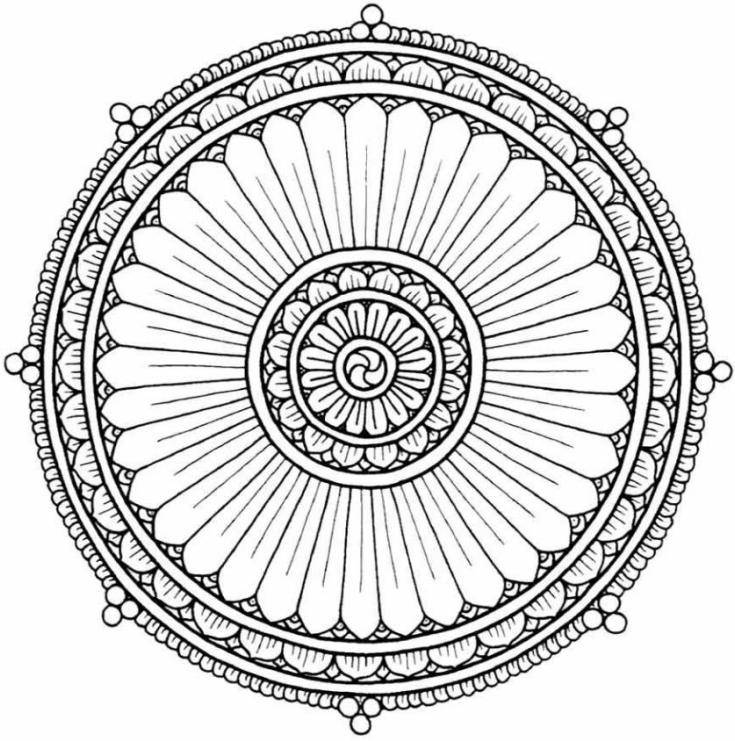
පිට.	පෙළ.	අශුඛ.	ශුඛ.
212	19	නො නැඟි ...	නො නැඟී
213	3	රාජොඵාද ...	රාජෝවාද
„	28	ඵාම්බිලූපැතනිං	ඵාම්බලූපපත්තිං
214	3	භහො ...	භහො
„	24	තාණමකිවය ...	තාණවකියව
„	„	සිඳවිල ...	සිඳපිල
„	17	පියම් ...	පියම්
„	23	එතමපි ...	එතමපි
220	16	චිත්තාසු ...	චිත්තාසු
221	9	භරයා ...	භරියා
223	1	කිඛ්බිසෙ ...	කිබ්බිසෙ
„	22	නොයෙ ...	නෝ වෙයි
„	25	මාලිනි ...	මාලිනී
226	17	සුවිං ...	සුවිං
228	29	තිතිඛ්ඛිව ...	තිත්ඛිව
232	23	විනාඟට ...	විනාඟයට
235	32	වඳන සාරලිතෙන	වඳන සාරලිතෙහා
237	3	දවන ලබන්නේ	දවනු ලබන්නේ
238	2	වඳං ...	වඳං
„	20	සොවසි ...	සොවයි
244	27	වදනනි ...	වදනති
245	6	ඛඩහමාලා ...	ඛඩිගමාලා
248	26	යො, මෙක් ...	යො, යමෙක්
249	10	මිතෙනා, මිත්‍රනම් වෙයි	න මිතෙනා, මිත්‍රනම් නො වෙයි
254	12	තං. ඒ විෂය ...	තං විසං, ඒ විෂය
256	2	ඟනති ...	ඟනති
257	8	මේ පූඨාලයකා	මේ පූඨාලයා
„	„	දවවතිකා ...	පවවතිකා
259	24	මෝඟට-	මෝඟට; යථා, සම්සේ;
260	13	අය ...	ආය
„	31	අඤං ...	අඤං
266	24	මෙයින් ගොස් අනික් සැමියකු	මෙයින් ගොස්; භත්තුං, අනික් සැමියකු
268	32	පවන ...	පවන
272	33	ගඟිම් ...	මඤ්ඤුම්, ගඟිම්;
273	5	නිප්ඵල වූවාහු	නිෂ්ඵල වූවාඤ
„	10	පපෙපාති ...	එති
275	13	සොමහන ...	සෙමෙහන
280	31	මෙලෙම්හි ...	මෙලෙඩ්හි

පිට.	පෙළ.	අශුඛ.	ශුඛ.
281	24	පමිප ...	සමිප
285	16	සිලූපපත්තෝ ...	සිලූපපත්තෝ
286	17	චත්තෙ ...	වත්තෙ
291	12	තං ප්‍රත්තං ...	නං ප්‍රත්තං
292	20	ආගඤ්ඡි ...	ආගඤ්ඡි
294	18	භායිවට ...	භායිවට
,,	23	ගතනොගෙන ...	ගහණොහෙන
298	4	ජිජ්ජති ...	ඡිජ්ජති
299	15	භුජඞ්ගමෝ ...	භුජඞ්ගමෝ
300	17	පවඩ්ඪායං ...	පවඩ්ඪායං
,,	21	කවූඩ්ඩෝද ...	කවුඩ්ඩෝද
,,	23	හෙතුමහ ...	හෙතුමහ
301	8	පුත්‍රදාරාදිහු ...	පුත්‍රදාරාදීහු
302	24	අපපියා, අප්‍රියයෝද	යෙව අපපියා, යම්කිසි අප්‍රියයෝද
,,	29	තෙන, එසින්; කිත්තිං	තෙන, එසින්; සෝ, හෙතෙම; කිත්තිං,
303	4	පරස්සත්තනෝ වාපි	පරස්සත්තනෝ වාපි
304	7	බඩ්ඪාජලිව ...	බඩ්ඪාජලිව
,,	9	ශරීරභෙදයෙන්	ශරීරභෙදයෙන්
,,	15	වාසව නම් ...	වාසව නම්
307	11	නපිහතඤ්ඤාසෙ	නපිහතඤ්ඤාසෙ
308	14	යපෙන්නා වූ ...	ඇපෙන්නා වූ
309	2	විඤ්ඤාදිනෝ ...	විඤ්ඤාදිනෝ
,,	27	ඤාශවීම් ...	ඤාශවීම්
310	3	ඛං ...	ඛං
311	13	පරහාස ...	පරිහාස
,,	24	පියහසි ...	පිහයසි
318	10	සුවිවූ ...	සුවිවූ
319	5	ඤාතීහි ...	සඤ්ඤාතීහි
320	14	ජීවිතං ...	ජීවිතං
321	29	දෙන්නාහේ ...	දෙන්නාගේ
322	14	මැසුන්ගේ ...	මසුන්ගේ
,,	19	ලඩ්ඪන ...	ලඩ්ඪන
323	9	දිමෙන් ...	දීමෙන්
,,	17	ජීවාද කොට ...	විවාද කොට

පිට.	පෙළ.	අශුද්ධ.	ශුද්ධ.
,,	18	බොළඳෙ ...	බොල්දෙ,
,,	21	බොවිදෙ, ...	බොව්දෙ,
325	27	දුක්කතරං ...	දුක්කරතරං
326	17	කුපිතින්ද්‍රියොසි ...	කුවිනිද්‍රියොසි
327	32	බමුණු තෙම ...	බමුණු තෙම පරිසාය මජ්ඣෙ, පිරිස්මැද;
,,	17	ඤතංනු ...	සුණංනු
,,	27	ආදයතං ...	ආදයතිං
,;	31	වනය ...	ධනය
329	6	යොවෙ ...	යෙවෙ
,,	12	සෙනඝයෙනි ...	අසපිසෙනයෙනි
330	15	සපඤඤු ...	සපපඤඤු
,,	19	වෙරි පුග්ගලයා	වෛරි පුද්ගලයා
,,	23	දුකෙඛන ...	දුක්ඛං
331	23	දෙරුරුයක් ...	දෙරුයක්
,,	26	සෙයි ...	සේයි
,,	12	සඩ්චිත්තවසගව	සඩචිත්තවසඟව
,,	19	.හොති ...	භවති
,,	23	සුභඩිත්තනි ..	සුභචත්තනි
334	18	යෙමාඝාළ සුවරිත	ඒ මාඝාළ සුවරිත
335	27	සිලවූඝය ...	ශීලව්‍රතය
342	5	ප්‍රත්‍යෙඝබොධිඤඝ	ප්‍රත්‍යක්ෂබොධිඥානය
343	7	පජ්ජලිතා ..	පජ්ජලිතො
344	11	ඒක්‍රමයද ...	වික්‍රමයද
,,	30	ප්‍රාඩ්චිත ...	ප්‍රාවිත
346	20	ඒ පාඨයෙහි ...	ඒ පාඨයෙහිද
352	11	දුම්‍යඛ්‍යාත ...	දූමඝඛ්‍යාත
354	13	සරිර ...	ශරීර
356	13	නිදිවර්ජි කරන්නවුන්	නිදිවර්ජිත කරන්නවුන්
,,	17	නා විසින් ...	නා විසින්
375	3	පවත්වන ලද ...	පවත්වන ලද
,,	15	නාරියො විමා	නාරියො විමා
,,	27	පහාසසි ...	පහාසසි
358	24	බුඩවරයන්ට ...	බුඬවරයන්ට
360	4	චීවරාදිය ...	චීවරාදිය

පිට.	පෙළ.	අශුද්ධ.	ශුද්ධ.
367	7	බිඳීද; සොං, සවරෙක්;	බිඳීද; දුතියං දෙවනුව; සොං, සවරෙක්;
369	10	බොහෝ ...	බොහෝ
„	28	තළු ...	තළු
371	3	අපපතිරූපමිත්තනෝං	අපපතිරූපමිත්තනෝං
372	8	පෘථිවිශ්වරයෙක්	පෘථිවීශ්වරයෙක්
381	3	දුක ...	දුක්
383	15	උඬාවියඪියෙන්	උඬානවියඪියෙන්
384	5	ච්වෙය්‍ය ...	ච්වෙය්‍ය
389	5	එසේවවල්ප්නා	එසේ වලප්නා
390	20	වතානිව ...	වනානිව
392	23	තෙසූපසම්මනි	තෙසූසඃසම්මති
393	14	අඬවජ්ජ ...	අඞ්චජ්ජ
400	4	වෙධාවි ...	මෙධාවී
406	21	න ඝාසහෙතුපි	න ඝාඃසහෙතුපි
409	4	ශරීර ඛලද ...	ශරීර බලයද,
„	27	පවත්වනන්ේද	පවත්වන්නේද
422	8	භූම්පපදෙසසම්ං	භූම්පපදෙසසම්ං
423	27	පානි ...	පාණී
424	20	වරවෙ ...	වරවෙ
427	15	ඛිං ...	ඛිං
428	28	ජීවත්වන්නා වූ	ජීවත්වන්නා වූ
437	11	ලනිතාඅමහ ...	ලබනිතාඅමහ
439	22	පරුෂව්වන ...	පරුෂවවන
442	9	දුරුඝරම් ...	දුරුඝරමු
457	28	ජීඝවජ්ඣා ...	ජීඝවජ්ඣා
458	23	වෛතෂික ...	වෛතඝික
466	10	අනුඝාඝඝා ...	අනුශාඝඝා

සබ්බ දානං ධම්ම දානං ජිනාති

නිබ්බාන පච්චයෝ හෝතු